

Ugud apudyus - Ti baro tulag

Limos Kalinga New Testament

Contents

Sat Naba <u>l</u> u'n Damaga Inkganglit San Mateo	1
Sat Naba <u>l</u> u'n Damaga Inkganglit San Marcos	57
Sat Naba <u>l</u> u'n Damaga Inkganglit San Lucas	92
Sat Naba <u>l</u> u'n Damaga Inkganglit San Juan	151
Sadat Kingkingwan Dat Apostoles	194
Sat Sulat Pablo Utdat iRoma	249
Sat Ummuna'n Sulat Ud Pablo Utdat iCorinto	274
Sat Maikagwa'n Sulat ud Pablo Utdat iCorinto	297
Sat Sulat Ud Pablo Utdat iGalacia	312
Sat Sulat Ud Pablo Utdat iyEfeso	321
Sat Sulat Ud Pablo Utdat iFilipos	330
Sat Sulat Ud Pablo Utdat iColosas	336
Sat Umuna Un Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica	342
Sat Maikagwan Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica	347
Sat Umuna'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo	350
Sat Maikagwa'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo	357
Sat Sulat Ud Pablo Kan Tito	362
Sat Sulat Ud Pablo Kan Filemon	365
Sat Sulat Sidat Hebreo	367
Sat Sulat Ud Santiago	385
Sat Umuna'n Sulat Ud San Pedro	391
Sat Maikagwa'n Sulat Ud San Pedro	398
Sat Umuna'n Sulat Ud San Juan	402
Sat Makigawa'n Sulat Ud San Juan	409
Sat 3rd Sulat Ud San Juan	410
Sat Sulat Ud Judas	411
Sat Impatigammu'n Jesus kan San Juan	413

Ugud apudyus - Ti baro tulag

New Testament in Kalinga, Limos

Language: Limos Kalinga (Kalinga, Limos)

Provided by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

51cedb11-17ce-5acb-99f5-9c08ef8013c0

ISBN: 978-1-5313-0339-6

Sat Nabaļu'n Damaga Inkganglit

San Mateo

Sadat Ginnapuwan Jesu Kristu

(Lucas 3:23-28)

1 Satu dit matuntunan dat ginna-
puwan Jesu Kristu un kaganakan
didit Ali David un ganak didit Abraham.

²Sadit Abraham, aman dit Isaac. Sa-
dit Isaac, aman dit Jacob un aman Juda
kan sadadit sunud na. ³Sadit Juda, aman
dadit Fares kan Zara ot sadit Tamar dit
ina da. Sadit Fares, aman dit Esron un
aman Aram. ⁴Sadit Aram, aman dit Am-
inadab. Sadit Aminadab, aman dit Na-
ason un aman Salmon. ⁵Sadit Salmon,
aman dit Boaz un sadit Rahab dit ina na.
Sadit Boaz, aman dit Obed ot sadit Ruth
dit ina na. Sadit Obed, aman dit Jesse.
⁶Sadit Jesse, aman dit Ali David.

Sadit David, aman dit Solomon un im-
putut na utdit siguda asawan dit Urias.*

⁷Sadit Solomon, aman dit Roboam. Sa-
dit Roboam, aman dit Abias un aman
Asa. ⁸Sadit Asa, aman dit Josafat. Sa-
dit Josafat, aman dit Joram. Sadit Jo-
ram dit kapuunan Ozias.† ⁹Sadit Ozias,
aman dit Joatam. Sadit Joatam, aman
dit Acaz un aman Hezekias. ¹⁰Sadit
Hezekias, aman dit Manases. Sadit Man-
ases, aman dit Amon un aman Josias.
¹¹Sadit Josias, kapuunan dit Jeconias
kan sadadit susunud na. Siyatu dit
timpu un namapilitan dat iBabilonia un
nangal-an sidat iyIsrael un pinambalin
da dida'n baba-unon.

¹²Utdit inggawan da ud Babilonia,
naiyanak si Salatiel ot si Jeconias dit
amana. Sadit Salatiel, apun didit Zoroba-

bel.‡ ¹³Sadit Zorobabel, aman dit Abiud.
Sadit Abiud, aman dit Eliakim un aman
Azor. ¹⁴Sadit Azor, aman dit Sadoc. Sa-
dit Sadoc, aman dit Akim un aman Eliud.
¹⁵Sadit Eliud, aman dit Eleazar. Sadit
Eleazar, aman dit Matan un aman Ja-
cob. ¹⁶Ot sadit Jacob, aman ud Jose un
asawan Maria un nangiyanak kan Jesus
un mauguda Kristu.

¹⁷Ot manipud kan Abraham inggana
kan David awad da ud kagwampuļu't
opata lonap. Kagwampuļu't opata lonap
uman manipud kan David inggana't dit
naidallayan da ud Babilonia ot kag-
wampuļu't opata lonap payyan manipud
sit naidallayan da ud Babilonia ing-
ganaon sit naiyabengan Kristu.

Sat Naiyabengan Jesu Kristu

(Lucas 2:1-7)

¹⁸Kama't tu dit kaugudan dit
naiyabengan Jesu Kristu. Si Maria
un inana naipaad kan Jose, yoong
utdit daan da payyan man-asawa
natigammuwan Maria un nabugiyon
maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu
Santu. ¹⁹Ot gaputa nalintoga tagu si
Jose un naipaadana, adina piyaona
maibabbain si Maria ot pinanggop na
un isina si nalimod. ²⁰Kama't di dit
simsimmok na yoong nilumtaw ud
anghel Apudyus kan siya si in-inop
un kanana'n, "Jose un kaganakan Ali
David, adika umogyata mangasawa kan
Maria ta nabugi utdit pannakabalin
Ispiritu Santu. ²¹Mangiyanak si lalaki
ot ngadanon yu kan Jesus ta taguwona
dan tagu utdan basul da."

²²Nakwa'n losan datu dalapnu
matungpal dit ugud Apudyus un
paimbagana't dit propeta na utdit un
kanana'n, ²³"Mabugi'd osa'n babai'n

*1:6 Ilan yu utdin 2 Samuel 11

†1:8 Sadit Ozias umapu kan Joram. 1 Cronicas 3:11-12

‡1:12 Sat Salatiel, apun didit Zorobabel. 1 Cronicas 17-19.

daan payyan di lalaki'n adulon ot mangiyanak si lalaki'n mangadanan si Immanuel, un piyaona'n ugudon, 'Awad si Apudyus kan ditaku.'"

²⁴ Utdit lumikna si Jose, tinungpal na dit imbagan dit anghel Apudyus un koono, ot inasawa na si Maria. ²⁵ Yoong adina yan inadul inggana't inyanak Maria dit bugi na un ningadan Jose kan Jesus.

Biniling dat Nalalainga Tagu Si Jesus

2 Utdit naiyabeng si Jesus ud Betlehem un osa'n ili'd Judea utdit timpu'n nan-aliyan Herodes, inggaw da ud dummatong Jerusalem un nanligwat sin kapon lumtawan init un nalalainga tagu'n mangada-adal sidan bituwon. ² Ot inimus da un, "Kawad dit naiyabenga Alin di Judio? Naila mi dit bituwon sin kapon lumtawan init un nanigammuwan mi utdit naiyabengana ot inumoy kami't tu un mandaydayaw kan siya."

³ Magngolan man Herodes di, amod dit danag na, kama pay sidat losana iJerusalem. ⁴ Pinandatdatong na dadit aap-apun di papadi kan mimistulun di lintog di Judio ot inimusana dida nu kawad dit maiyabengan dit Kristu.

⁵ Summungbat da un, "San Betlehem sidin probinsiya'd Judea ta siya'd ingkanglit dat propeta un,

⁶ 'Sika un Betlehem un ili'd Juda, bokona sika'd kadobaan sidan madaydayawa ili'd Juda ta sika'd manligwatan dit mangiyapu kan mangayyuwan sidat taguka kaganakan Israel.'"^f

⁷ Utdi, inlimod Ali Herodes un pinaayag dadit nalalainga tagu dalapnu ponkono kan dida dit kustu'n timpu'n nilumtawan dit bituwona inila da.

⁸ Matigammuwana man, pinadalanna

dida'd Betlehem un kanana'n, "Umoy kayu ot ammaan yu un inapon nat abeng ta nu maodasan yu, ipatigammu yu kan sakon ta umoyak pay mandaydayaw kan siya."

⁹⁻¹⁰ Utdi, kaysan da. Inggaw da man sit dalan, naila da umanon dit bituwona nilumtaw kan dida't dit ot amod dit talok da. Impuyut dit bituwon dida inggana't nan-illong sit batug dit boloya ininggawan dit abeng.

¹¹ Dumatong da man sit kawadan didi un boloy, nilumnok da ot inila da dit abeng kan si Maria un ina na. Nampalintumong da un nandayaw sit abeng ot inokal da dadit nangkangingina'n awit da un iligalu da kan siya un bulawan, insensu kan mira.

¹² Masuyop da man, binagaan Apudyus dida si in-inop ta adida ayonon si Herodes. Utdi, nangulin da utdit boboloy da un nangoy da si sabali un dalan.

Sat Nambakwitan da Jose, Maria kan Jesus Ud Egipto

¹³ Utdit kaysananon dadiya kakkaili, nampaila ud anghel Apudyus umanon si in-inop kan Jose un kanana'n, "Gumangun ka! Ibtik nu danat man-ina ud Egipto, ot inggaw kayu't di inggana't ibagaka mangulin kayu, ta panggop Herodes un painap nat abenga papatoy."

¹⁴ Gumangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina'n kaysan Egipto si labi. ¹⁵ Ot iniinggaw da utdi inggana't natoy si Herodes. Nakwa tu dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sidit propetana't dit un, "Inayagak dit abeng ku un manligwat Egipto."

Pinapatoy Herodes Dat Posik

¹⁶ Utdit matigammuwan Herodes un sinikapan dadit nalalainga tagu,

^f2:6 Mikias 5:2

amoamod dit sulag na. Ot imbilin na un mapatoy dat losana lalaki'n abeng sidin Betlehem kan losanon sidat nangkalliput na, manipud mantawon si duwa un mampadoba, maibasal sit timpu'n imbagan dadit nalalainga tagu un nangil-an da utdit bituwon.

¹⁷ Utdi, natungpal dit ingkanglit propeta Jeremias sidit un kanana'n,

¹⁸ “Magngol dit damit da utdin Rama ta amod dit man-iibil kan manlalalamat da. Ib-ibbilan Raquel dat abeng na ta naamin da un napatoy ot adina'n talon maliwliwa.”

Sat Nangulinan da un Nanligwat Egipto

¹⁹ Utdit natoyon si Ali Herodes, nam-paila uman ud anghel Apudyus kan Jose udsi in-inop na ud Egipto. ²⁰ Kanan dit anghel un, “Gumangun ka ta iyulin nu danat man-ina ud Israel, ta natoyon dit mamiya'n mamatoy sinat abeng.”

²¹ Gumangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina un kaysan Israel.

²² Yoong utdit magngolan Jose un naisukat si Arkelao kan ama na un Herodes un Ali'd Judea, ummogyata umoy inggaw sidi. Ot gaputa nabagaan payyan si in-inop na, kaysan da utdin probinsiya'd Galilea. ²³ Ot um-moy da utdin boboloy Nazaret. Utdi, natungpal dit imbagan Apudyus sidat propeta un kanana'n, “Ngadnon dat tagu'n iNazaret.”

Sat Nantudtuduwan Juan un Mambubunyag

(*Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*)

3 Utdiya timpu'n inggawan da Jesus Nazaret, dummatong si Juan un Mambubunyag si igaw ud Judea un maid tagtagguwan na ot nantudtudu

un kanana'n, ² “Mandadaoli kayu ot igongda yu dat basul yu ta dandaniyon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus.”

³ Si Juan dit ug-ugudon dit ingkanglit propeta Isaias un,

“Awad tagu't dit igawa maid tag-tagguwan na un mampappakuya kanana'n, 'Isagana yu dit dalan dit Apu. Manggodngon yu dit dalan un ayona.'”

⁴ Sat badut Juan, naganay si dutdut di kamelyu kan nambakakat si ged-dang ot dudun kan dilu dit ikatagu na.

⁵ Aduadu dat tagu'n ummoy nandongol kan siya un nanligwat Jerusalem, sin losana nilakub Judea kan losana nan-

dodomanga boboloy sin wangwang Jordan. ⁶ Impudnu da dat basul da asin

Juan binunyagan dida utdin wangwang Jordan. ⁷ Yoong mailan man Juan un

adu'n Fariseo kan Saduceo un umoy kan siya mampabunyag, kanana kan dida

un, “Dikayu'n ganak di ulog!⁸ Singn-

gadan nat nangibaga kan dikayu un mampabunyag kayu dalap maligligan

yu dit dumatonga mandusaan Apudyus?

⁸ Masapula ipaila yu utdan angwat yu un tuttuwa'n mandadaolijan yu

dat basul yu. ⁹ Adiyu kanana mailisi kayu utnat kanan yu un, 'Ulay ta ka-

ganakan dikami kan Abraham.' Ta tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mabalin

Apudyus mangwa't kaganakan Abraham sidatu un batu. ¹⁰ Ot sat manusaan

Apudyus kan dikayu maiyalig si wasay un maibibiyada maipokpok sit pong-

ad dit kayu. Ot losana kayu'n adi mamunga't napiya mapokpok asi maidawat

sin apuy. ¹¹ Bunyagok dikayu si danum un siya'd mangipaila'n nandadaolijan

yu dat basul yu. Yoong sat maitag-tag-nob kan sakon, bunyagon dikayu si

Ispiritu Santu kan apuy. Talona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibi-

^{§3:7} Piyaonan ugudon nasikap da un kamat dan ulog.

langa mamegkeng sit sandalyas** na. ¹²Maiyalig si tagu'n nakaaggom si igaw un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina iyalang dat nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit apuya adi makmaksop."

Sat Nampabunyagan Jesus

(*Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*)

¹³Utdit mambunbunyagan Juan sin wangwang Jordan, dummatong pay si Jesus un nanligwat Galilea dalapnu mampabunyag kan siya. ¹⁴Yoong piyaon Juan un lappodan ot kanana'n, "Apay umoy ka mampabunyag kan sakona lobbong na un sakon okyanot nat bunyagom?"

¹⁵Yoong summungbat si Jesus un, "Kooma lawa uttun satun ta lobbong na un tungpalon ta dat losana ipakwan Apudyus." Ot ummampayun pay si Juan.

¹⁶Magangput mana mabunyagan si Jesus, dagusa tummakdang. Utdi, nambukat din langit ot innila na si Ispiritu Santu un dummoba un kama't kalupati'n inumpa kan siya. ¹⁷Utdiyon inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku un talona masmas-omak."

Sadit Nanugsugan Satanas Kan Jesus

(*Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13*)

4 Utdiyon impuyut Ispiritu Santu si Jesus sit igawa maid tagtagguwan dalapnu sugsgugan Satanas. ²Lumobas man opata pulu'n algaw kan labi un adina'n talon nangan, nabitilon. ³Utdi, inummoy si Satanas kan Jesus ot kanana'n, "Nu sika'd abeng Apudyus, bilinom tu un batu ta mambalin si tinapay."

⁴Yoong summungbat si Jesus un, "Kanan dit ugud Apudyus un, 'Bokona

lawa'n makan ud ikatagun di tagu nu adi masapul na pay dat losana ibagan Apudyus."

⁵Utdiyon, impuyut uman Satanas si Jesus sin nasantuwana siyudad Jerusalem ot indallay na utdit tuktuk didit timplu. ⁶Ot kanana kan siya un, "Nu abeng dika kan Apudyus lumayug ka, ta kanana't din ugud Apudyus un, 'Bilinin Apudyus dat aanghel na un mangayyuwan kan sika kan tapayaon dika dalapnu adina maisugpi danat ikim sidan batu."

⁷Yoong summungbat si Jesus un, "Kanana payyan sin ugud Apudyus un, 'Adim padpadason si Apudyus un Apum."

⁸Utdi, indallay Satanas si Jesus sidit nangatungatu'n bateled ot impaila na dat losana il-ili uttun lubung kan kin-abaknang da. ⁹Ot kanana un, "It dok kan sika un losan datu nu mampalintumong ka un mandayaw kan sakon."

¹⁰Yoong summungbat si Jesus un, "Manalan ka Satanas! Ta kanana pay sin ugud Apudyus un, 'Dayawom si Apudyus un Apum ot siya ullawa'd manselbiyam."

¹¹Utdi, kaysan si Satanas ot dummatong dat aanghel un ummoy nanulung kan Jesus.

Inlugin Jesus un Nantudtudu Ud Galilea

(*Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15*)

¹²Utdit madamag Jesus un naibalud si Juan un Mambubunyag, nan-ulin sin probinsiya'd Galilea. ¹³Yoong adina in-inggaw sin boboloy da ud Nazaret, nu adi ummoy ininggaw Capernaum un osa'n boboloy sin igid din baybay Galilea un sakup dit pitan dadit Zabulon kan Neftali. ¹⁴Nakwa tu dalapnu matungpal

****3:11** Talibasun di babbaunon dit mangussag onnu mamegkeng sit sandalyas dit apu na.

dit paingkanlit Apudyus kan propeta Isaias un,

¹⁵“Sat pitan da Zabulon kan Neftali awad sin kapon baybay sidin domang din wangwang Jordan, inggana’t din sakup Galilea un igaw dat bokona Judio. ¹⁶Sadat tagu un inggaw sit nakoḷop, naila da dit nakaskasdaawa silaw. Sadat inggaw sit nakoḷopa igaw ud katoy, sinilawan dit silaw dida.”

¹⁷Manipud sit timpu’n dummakngana’d Galilea, inugin Jesus nantudtudu un kanana’n, “Mandadaoli kayu ot igongda yu dat basul yu ta dandaniyon dit timpu’n mangiyapuwan Apudyus!”

Inayagan Jesus Dat Ummuna’n Opata Disipulus Na

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸Mankikkikkiyang man si Jesus sin igid bananaw sidin Galilea, naila na dat mansunuda Simon un mangadan Pedro kan Andres un madama’n manabtabukul.

¹⁹Kanana kan dida un, “Maitung-ud kayu kan sakon ta mambalinok dikayu un mantatabukul si tagu.”††

²⁰Dagusa tinengyan da dit tabukul da ot naitung-ud da kan siya.

²¹Intultuluy da un dit kummiyang ot naila na payyan dat mansunuda Santiago kan Juan kan sat ama da un si Zebedeo utdit bangka un man-amitong sidit tabukul da. Inayagana dat mansunud ot ²²tinengyan da un dagus dit bangka kan si ama da ot naitung-ud da kan siya.

Nantudtudu Kan Nampapiya Si Jesus Sidat Masakit

(Lucas 6:17-19)

²³Dinakdak Jesus din probinsiya’d Galilea un ummoy nantudtudu’t dat

sinagoga da utdit Nabaḷu’n Damag maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. Pinapiya na pay dat tagu’t dat nadumaduma’n sakit da. ²⁴Utdiyon, nandinadinamag dit maipanggop kan siya utdin losana boboḷoy sin sakupon Siria. Indatong da kan siya dat losana masakit kan dat awad si paspasibgon, sadat nadimuniyuan, nakoḷdas kan sadat adi makagidu. Ot pinapiyan Jesus dida’n losan.

²⁵Utdiyon, aduadu dat tagu’n naitung-ud kan siya un nanligwat Galilea, Decapolis, Jerusalem, Judea kan sadan boboḷoy sin kapon domang didin wangwang Jordan.

Sat Tutdudun Jesus Sit Bateled

(Lucas 6:20-23)

5 Ilan man Jesus dat adu-adu’n tagu un naitungtung-ud kan siya, nana-gada’t dit bateled. Nantupak ot ummadani dat disipulus na kan siya. ²Ot inlugi na un nanudtudu kan dida un kanana’n,

³“Nagasat dan tagu’n mamigbig un naid mabalin da nu maipanggop sidan naispirituwana banag, ta mangkuwa da din mangiyapuwan Apudyus!

⁴“Nagasat dan tagu’n mandomdom ta liwliwaon Apudyus dida!

⁵“Nagasat dan tagu’n napakumbaba ta maitod kan dida tun pita!

⁶“Nagasat dan tagu’n talona gutagutan da un tungpalon dat piyaon Apudyus ipakwa ta ponkona dida!

⁷“Nagasat dan nakaasi ta kaasiyan Apudyus dida!

⁸“Nagasat dan nadaḷus si somsomok ta maila da si Apudyus!

⁹“Nagasat dan tagu’n mangwa’t mangkinnappiyaan di tagu, ta ngadanon Apudyus dida un abeng na!

††4:19 Sat piyaona’n ugudon, ibaun Jesus dida un umoy mangiwalagawag sit Nabaḷu’n Damag dalapnu manuttuwa dat tagu kan Jesus.

¹⁰“Nagasat dan maidapdap es gapu’t dit mangwaan da utdadit ipakwan Apudyus, ta mangkuwa da din mangiyapuwan Apudyus!

¹¹“Nagasat kayu nu babbainan dikayu, idapdap es dikayu kan palpalawengon dikayu gapu kan sakon. ¹²Talona manlagsak kayu ta amoamod dit gun-guna yu utdin langit. Siya pay kingwan dat tagu’n nampaligat sidat propetan Apudyus sidit un nauna nu dikayu.”

Maiyalig Dat Disipulus Jesus Si Asin Kan Silaw

*(Marcos 9:50; Lucas
14:34-35; Lucas 8:16)*

¹³Intultuluy Jesus un nantutudu’n kanana’n, “Dikayu’d kama’t asin dan losana tagu. ^{††}Yoong nu mangkubay nat asin, adinaon mabalina maiyulin dit apgad na. Naid selbi naon nu adi maidawat kad dabdabbokon di tagu’l lawa.

¹⁴“Dikayu’d kama’t silaw dat tagu’t tun lubung. Somsomkon yu un adina mailingod nat ili un nabangun sinat tuktuk di bateled. ¹⁵Padana pay un maid manongog si pingki asina tangngoban, nu adi igga na utdit kustu un iiggaan dalapnu masilawan dat losana inggaw sit boloy. ¹⁶Padana pay kan dikayu, masapula napataka maila nat silaw yu dalapnu ilan dat tagu dan naba’u’n angwat yu kad, dayawon da si Ama yu ud langit.”

Tutudu Maipanggop Sit Lintog Moses

¹⁷Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu kanana dummatongaka umoy manwaswas sit lintog Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus, nu adi umoyak tungpalon dat losana

imbaga da. ¹⁸Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, mangkigad tun langit kan pita yoong sadat lintog Apudyus adina mabalina makaanan, ulay sintoyoka lawa inggana’t matungpal un losan. ¹⁹Isunga sat tagu’n adi tumuttuwa ulay nu san kanan da un kalangpawana bilin Apudyus kan tutduwuwana dan udum dalapnu adida pay tuttuwaon, siya’d kadobaan sin mangiyapuwan Apudyus. Yoong sat tagu’n tumuttuwa’t dan bilin Apudyus kan itutudu na utdan udum dalapnu tuttuwaon da pay, siya’d nangatu’t din mangiyapuwan Apudyus. ²⁰Ta ibagak kan dikayu un, adi kayu mabalina maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus malaksig nu nalinlintog kayu nu sadan mimistulun di lintog kan sadan Fariseo.”

Tutudu Maipanggop si Sulag

²¹“Dingngol yu un inabus dit naibilin sidat tagu’t dit aw-awe un kanana’n, ‘Adi kayu kumatoy ta sanat kumatoy maida’um.’ ²²Yoong satu tun ibagak kan dikayu, singngadan na mana sumulag si bulun na, maida’um; singngadan na man un mamabbain sit bulun na un kanana’n, ‘Naid selselbim,’ maida’um sit Sanhedrin ot singngadan na mana mangibaga un, ‘Tung-ug ka,’ dusaon Apudyus sin impiyelnu. ²³Siya’d gapuna un ulay nu awad kaon sin altar un umoy mandatun kan Apudyus nu magasmok nu un awad kingwam si linaweng dit bulun nu, ²⁴tengyam yan dit datun nu ta umoy ka yan mampakawan ta mangkapiya kayu asim umoy idatun dit datun nu kan Apudyus.

²⁵“Ot nu awad mangida’um kan sika, makaaliglu ka un dagus sit daan yu payyan dumakngan sit uukkuman. Ta nu adim koon di, ipaima dika’t din kuis

^{††}**5:13** Sat asin paba’uwona dit tamtam dit makan, padana pay un sadat buyut Jesus paba’uwon da dat aangson dat udum maipagapu utdat tutudu da kan mantatagu da.

ot san kuis paibaꞑud dika't dan pulis. ²⁶Ot ibagak un nu ibaꞑud dika, adi kaon makaꞑaksun inggana't mabayadam dit multam."

Tuɗtudu Maipanggop si Dagdagas

²⁷"Dingngol yu un inabus dit naibilin un, 'Adi kayu makadagdagas.' ²⁸Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu'n, ulay singngadan na un mangitukkol si babai ot dagusa maboknan dit gikna na un piyaona'n alan, nakabasulon sit som-somok na si dagdagas. ²⁹Siya'd gapuna un, nu sat diwanana ata yu ud maigapuwan di makabasulan yu, tuwilon yu ot idawat yu ta unnaya lawa'n awad kulang nat long-ag yu nu san mabubukkol kayu un maidawat sin impiyelnu. ³⁰Ot nu san diwanana ima yu ud maigapuwan di makabasulan yu, putdon yu ot idawat yu ta unnaya lawa'n ossaan nat taklay yu nu san mabubukkol nat long-ag yu un maidawat sin impiyelnu."

Tuɗtudu Maipanggop Si Idang di Man-asawa

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹"Naibilin pay sidit un: 'Nu awad laꞑaki'n mangidang si asawa na, masapula itdana dit asawa na si kasulatan dit man-idangan da.' ³²Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu un, sanat laꞑaki'n umidang si asawa na un adi nakabasul si dagdagas, makabasul nu awad mangasawa't dit asawa na ta pinambalin na un nakadagdagas. Ot sat laꞑaki'n mangasawa't dit naidangana babai, makabasul payon si dagdagas."

Tuɗtudu Maipanggop Si Sapata

(Santiago 5:12)

³³"Dingngol yu pay dit naibilin sidat ginnapuwan taku un, 'Masapula adiyu man-awidan dit isapata yu, nu adi masapula tungpaꞑon yu dit isap-

ata yu.' ³⁴Yoong sinsatunon, ibagak kan dikayu un adi kayu'n taꞑon mansapsapata. Adiyu isapata'd langit ta siya'd manapuwan Apudyus. ³⁵Padana paya adiyu isapata tun pita ta siya'd naipatayan dan ikina, kan padana pay Jerusalem ta siya'd ilin dit kangattuwana Ali. ³⁶Adiyu pay isapata nat ulu yu ta adi kayu makapabalin si osa't napoꞑkas onnu nangisita buuk. ³⁷Kanan yu ullawa un, 'On,' onnu 'Adi,' un adiyu dogaan si sapata, ta sat sapata un idoga yu, manligwat kan Satanas."

Tuɗtudu Maipanggop Si Baꞑos

(Lucas 6:27-36)

³⁸"Dingngol yu pay dit naibilin sidit un kanana'n, 'Sat mamuꞑsok si padana un tagu, buꞑsokon da pay kan sat mangengaw si padana un tagu gengawan da pay.' ³⁹Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu un adi kayu gumalos sidan mangwa't laweng kan dikayu. Nu awad manipak sinat madiwanana pasngit yu, isagad yu payyanot nat biik. ⁴⁰Ot nu awad mangidalum kan dikayu ta alana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy yu. ⁴¹Ot nu awad mangipapilit kan dikayu'n mangipaawit sinat awit na si singkilometro awiton yuwot si duwa'n kilometro. ⁴²Itan yu dat mangkodaw kan dikayu, pagawatan yu dat mangawat kan dikayu."

Tuɗtudu Maipanggop Sit Mampipiya't Dan Kabusul

(Lucas 6:27-28, 32-36)

⁴³"Dingngol yu pay dit naibilin sidit un, 'Piyaom dat gayyom nu yoong lawengom dat mangidapdapes kan sika.' ⁴⁴Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu'n, masapula piyaon yu dan kabusul yu kan iluwaꞑuwan yu dan mangidapdapes kan dikayu ⁴⁵dalapnu mailasin un tuttuwa'n anak dikayu kan Ama yu ud langit. Ta padana'n ipalubus

na din inita manilaw sidat nadadag kan nabaļu'n tagu. Padana'n mangitod si udan sidat mangwa't nabaļu kan sidat mangwa't laweng. ⁴⁶Ot nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu, gun-gunaan dikayu kad kan Apudyus? Bokon kada siya pay kokkoon dan man-uulup si bugis? ⁴⁷Ot nu sad kabagbaga yu ullawa dan bulun yu, singngadan nat naidum-an yu utdan uduma tagu? Bokon kada siya pay kokkoon dan bokona makatigammu kan Apudyus? ⁴⁸Isunga masapula padaon yu si Ama yu ud langit un maid mangkulangana."

Tutudu Maipanggop Si Tumulungan Sidan Nakapus

6 Kanan Jesus un, "Ilan yu ta adiyu gagaļona ipappaila din mangwaan yu si nabaļu, ta nu siya'd koon yu naid gun-guna yu kan Ama yu ud langit.

²"Isunga nu awad itulung yu utdan nakapus, adiyu umoy ipalapalawag un kama't din koon dan man-ag-agina tagu nu inggaw da utdin sinagoga kan kalkaļa daļapnu idayaw dat tagu dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida. ³Yoong nu awad itulung yu utdan kapus, adiyu un talon ipatpatigammu't dan udum ulay nu san talona kagayyoman yu. ⁴Ot si Apudyus un Ama yu un mangiila't dan koon yu si nalingod, gun-gunaan dikayu."

Tutudu Maipanggop Si Luwaļu

(Lucas 11:1-13)

⁵"Nu manluwaļu kayu, adiyu padaon dan man-ag-agin. Pipiyaon da un sumikada manluwaļu't dan sinagoga kan sidan nan-ab-abtan di kaļa

daļapnu ilan dat tagu dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida. ⁶Nu manluwaļu kayu, mangkulung kayu't din kuwaltu asi kayu manluwaļu kan Apudyus un adi maila. Ot si Apudyus un Ama yu un mangiila't dan koon yu si nalingod, gun-gunaan dikayu.

⁷"Nu manluwaļu kayu, adiyu anduwon nat naid si bogasa luwaļu'n siya'd koko-on dan adi makatigammu kan Apudyus. Ta kanan da nin nu dongļon Apudyus dit luwaļu da gaputa andu. ⁸Adiyu padaon dida ta tigammunon Apudyus un Ama yu dan masapul yu utdin daan yu payyan mangkodawan. ⁹Kama't tu nat manluluwaļu yu:

'Ama mi un awad langit, iluwaļu mi un madaydayaw nat ngadan nu. ¹⁰Iluwaļu mi un dumatongon nat man-apuwam situn pita kan matungpal nat piyaom situn pita un padana'd langit. ¹¹Itdom dan kanon mi un inalğaw. ¹²Pakawanom dan basuļ mi un padan dit mamakawanon mi utdan makabasuļ kan dikami. ¹³Adim ipalubusa masugsugan kami, nu adi iyadayu dikami utdin nadadag."[¶]

¹⁴"Nu pakawanon yu dat makabasuļ kan dikayu, pakawanon dikayu pay kan Ama yu ud langit. ¹⁵Yoong nu adiyu pakawanon dida, padana paya adi dikayu pakawanon kan Ama yu ud langit sidat basbasuļ yu."

Tutudu Maipanggop si Manlanganana Mangan Gapu't Manluwaļuwan

¹⁶"Nu manlangan kayu'n mangan sin manluwaļuwan yu, adi kayu manduduya padan dan man-ag-agin. Ta man-

[¶]**6:13** San osan kaipooyan din nadadag, si Satanas. Sadan uduma manuscrito idoga da tu un bersikulu: Ta sika'd mangiyapu, mannakabalin kan madaydayaw si inggaingga. Amen.

duduuyon da din ila da dalapnu mailan kad dat tagu un nanlangan da un mangana manluwalu, idayaw da dida. Tutuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida. ¹⁷ Siya'd gapuna'n nu manlangan kayu'n manggan, mandal-up kan manlagtud kayu, ¹⁸ dalapnu maid makatigammu nu adi abusa lawa si Ama yu un adi maila. Ot si Ama yu un mangiila't din koon yu si nalingod, gun-gunaan dikayu."

Sat Kaluub Sin Langit

(Lucas 12:33-34)

¹⁹ "Bokona uttun pita'd mantalponan yu utdan talipon yu, ta kaynga'l lawa'n aminon di anngat ya lati kan awad pay lumnoka mangakaw. ²⁰ Italpon yuwot sin langit ta maida talon anngat onnu lati't di si mangamin kan maid maka'nok si mangakaw. ²¹ Ta sat kawadan dit talipon yu, siya pay ud talona sosomkon yu."

Tuududu Maipanggop Sit Silaw di Long-ag

(Lucas 11:34-36)

²² "Satun ata siya'd pannakasilaw ditun long-ag. Isunga nu napadda tun ata, napadda tun losana long-ag. ²³ Yoong nu nadalam nat atam, nakolop pay nat losana long-ag nu. Ot nu pangot dit awad kan sika imbisa silaw, talona napangot nat mataguwam!"

Tuududu Maipanggop Kan Apudyus Kan Sadat Sanikuwa

(Lucas 16:13)

²⁴ "Maid baba-unon si mandisanona'n manselbiyan dan duwa'n apu. Ta lawengona dit osa ot piyaona dit osa, onnu ipasnok na un manselbi't dit osa ot du'ona dit osa. Ot padana pay kan dikayu un adiyu mabalina

mandisanon din manselbi kan Apudyus kan gumamgama gumaknang."

Tuududu Maipanggop Sidan Mandanagan Kan Mabulungan Taku

(Lucas 12:22-31)

²⁵ "Isunga ibagak kan dikayu un bokona sadan makan, mainum kan badut dan mandanagan yu. Bokon kada napotpotog nat mataguwan yu nu san makan kan napotpotog nat long-ag yu nu san badut? ²⁶ Ilan yu dan sissiwit, adida mammula onnu man-ani, adida man-iyalang yoong itdan Ama yu ud langit dida't kanon da. Bokon kada napotpotog kayu nu sadan sissiwit? ²⁷ Singngadan na kan dikayu ud makaisulut si sinsikuwan sit mataguwana udsi mandandanagana?"

²⁸ "Apay ikadanag yu ud mambadut yu? Somsomkon yu din mandadako' dan simalona sabsabung. Adida mangkokwa onnu mangganay. ²⁹ Yoong ibagak kan dikayu un amo napippiya din ila da nu sadat nangkababanola badut Ali Solomon. ³⁰ Ot nu kama't di un papiyaon Apudyus dan simalona sabung un matagu't tun algaw yoong mabigat kad masgob da, bokon kada amo sosomkona nat mambadut yu? Nakapsuta talon nat pammati yu! ³¹ Adi kayu mandandanaga kanan yu un, 'Mangalan mi kad nin si kanon mi, inumon mi kan da badut mi?' ³² Siya datu dan talona sosomkon dan adi makatigammu kan Apudyus. Tigammun Ama yu ud langit un kasapulan yu datu. ³³ Iyununa yuwota somsomkon nat mangiypuwan Apudyus kan dikayu kan san mantungpalan yu utdan piyaona ot itdona pay dan losana kasapulan yu. ³⁴ Adiyu ikadanag dan masapul yu nu bigat ta palungay pay lawan nu timpu na. Loog naon datu'n palikut situn satuna al-algaw."

Tudtudu Maipanggop Sit Mangukuman Sidan Udum

(Lucas 6:37-42)

7 “Adiyu ukumon dan uduma tagu dalapnu adin pay Apudyus dikayu ukumon. ²Ta nu kamaan nat man-uukum yu utdan udum, siya pay man-uukum Apudyus kan dikayu. Nu kamaan nat man-iila yu utdan udum, siya pay dit man-iilan Apudyus kan dikayu. ³Apay un sad ilam nat bangbang-ita bulaw ud bulun nu un bokona sat kama’t batanga bulaw nu? ⁴Inona’n kanam sit bulun nu un, ‘Kaanok nat bulaw nu,’ nu adim yan kaanon nat kama’t batanga bulaw nu? ⁵Man-ag-agin ka! Kaanom yana umuna nat kama’t batanga bulaw nu dalapnu kumadda nat man-iilam un mangaan sit bulaw bulun nu.

⁶“Adiyu itdon sidan asu dan singn-gadan na mana nasantuwan ta dukusan kan kotban dikayu. Adiyu pay igga dan perlas sin sinagung di bolok ta dabdab-bokon da ullawa.”^{§§}

Tudtudu Maipanggop Sit Mangkodawan Taku kan Apudyus

(Lucas 11:9-13)

⁷“Nu awad masapul yu adi kayu lumipsuta mangkodaw kan Apudyus ot itdana dikayu. Adi kayu lumipsuta man-inap ot tulungan dikayu kan siya’n mangdas. Adi kayu lumipsuta mangkogkog sit sawang na ot ibukatan dikayu kan siya. ⁸Ta losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana man-inap makaodas kan losana mangkogkog sidit sawang na maibukatan. ⁹Singngadan na kan dikayu’n ama ud mangitod si batu utdit anak na nu mangkodaw si tinapay? ¹⁰Onnu itdana’t ulog nu mangko-

daw si ikan? Maid. ¹¹Ot nu dikayu un nadadag tigammu yu un mangitod si napiya utdan anak yu, amodot kan Ama yu ud langita mangtod sidan napiya utdan mangkodaw kan siya.

¹²“Koon yu utdan pada yu un tagu din piyaon yu un koon da pay kan dikayu, ta siya’d kustu un kaipooyan dit lintoga ingkanglit Moses kan sadat insulun dat propeta.”

Sat Nasupita Sooban

(Lucas 13:24)

¹³“Mangoy kayu’t din nasupita sooban, ta sat nanawaga sooban kan nalasu un dalan manalan sin mannanayuna mapaligatan ot adu dan mangoy. ¹⁴Yoong nasupit din sooban kan nasigab din dalana manalan sin mataguwan si inggaingga isunga akit dan tagu’n makaodas.”

Sat Kayu Kan Sat Bungana

(Lucas 6:43-45)

¹⁵“Alimbanan yu dat man-ag-agin propeta. Ta umoy da kan dikayu un naamma dit ila da un kama dat kannelu, yoong sat katuttuwaana kama da utdan naenget un tanana asu. ¹⁶Maimatunan yu dida utdan angwat da. Padan di kayu un maimatunan ta utdit bunga na. Naid iwoy si mamunga’t ubas onnu pingita mamunga’t igus. ¹⁷Sat napiya un kayu, napiya dit bunga na yoong sat lawenga kayu, laweng pay dit bunga na. ¹⁸Adina mabalina sanat napiya’n kayu laweng nat bunga na onnu sanat lawenga kayu napiya nat bunga na. ¹⁹Losana kayu un adi mamunga’t napiya, maipokpok asi maidawat sin apuy. ²⁰Isunga maimatunan yu dat man-ag-agin propeta utdit angwat da.”

^{§§}7:6 Sadan asu kan bolok dida’d kaiyaligan dan tagu’n nadadag un adida mangmangwaan din Ugud Apudyus.

Sadat Adin Jesus Tigtigammu

(Lucas 13:25-27)

²¹ “Bokona losana mangibaga kan sakon si, ‘Apu, Apu’ makaInok sin langitang mangiyapuwan Apudyus, nu adi abusa lawa dan mangwa’t dan piyaon Ama’d langitang ipakwa. ²² Nu dumtong dit al-algawa mangukuman Apudyus sidat tagu, adu’n mangibaga kan sakon un kanan da un, ‘Apu, Apu, imbaga mi dat paimbagam kan dikami. Inusal mi pay nat ngadan nu un nangaddag sidat dimunyu kan nangkokwa kami pay si adu’n nakaskasdaawa makwa.’ ²³ Yoong ibagak kan dida’n, ‘Naid tigtigammuk kan dikayu. Umadayu kayu, dikayu’n losana kumokokwa’t nadadag.’”

Sat Natuudan Dat Duwa Un Boļoy

(Lucas 6:46-49)

²⁴ “Isunga sat tagu’n mangngol kan manungpal sidatu’n ibagbak, maipada’t dit nasiliba tagu’n namoļoy sit lap-at di batu. ²⁵ Umudan man si nabilog, nanlayus kan dinupak pay dit nabiloga bayogbog dit boļoy, yoong adina natukas ta natutuud sit lap-at dit batu. ²⁶ Yoong sat tagu’n mangngol sidatu’n ibagbak yoong adina tungpalon, maipada’t dit tung-uga tagu’n namoļoy sit kalaglaganan. ²⁷ Umudan man si nabilog, nanlayus kan dinupak pay dit nabiloga bayogbog dit boļoy ot natukas kan nagnagsay!”

²⁸ Gangputon man Jesus ibaga dadi, nasdaaw dat adu’n tagu utdit nantutudtu na, ²⁹ ta bokona kama’t dit mantutudtudun dat mimistulun di lintog. Ta maila’n awad tulay na.

Pinapiyan Jesus dit Nakutoļ

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

8 Gumusad man si Jesus sidit bateled, adu’n tagu’n naitung-ud kan siya. ² Ot inggaw nakutoļ un ummoy nampal-

intumong sit atubang na un kanana’n, “Apu, tigammuka kaboolama papiyaon sakon nu piyaom.” ³ Inagpadan Jesus un kanana’n, “On, piyaok. Kumiya ka!” Ot dagusa nakaan dit kutoļ na. ⁴ Utdi, binilin Jesus un kanana’n, “Ilam ta adim ibagbaga’t udum, nu adi mandadawwos ka kan padi ta umoy ka ipaila un kumiya kaon, asika umoy mandatun kan Apudyus un kama’t dit imbilin Moses sidit si manigammuwan di losana tagu un kumiya ka.”

Pinapiyan Jesus dit Baba-unon di Kapitan

(Lucas 7:1-10)

⁵ Dumatong man si Jesus ud Capernaum, ummabat dit bokona Judio un kapitan di suldadu un nampakpakaasi’n, ⁶ “Apu, awad dit baba-unoka masakit sin boļoy. Talona kawas ot adina makagidu.”

⁷ “On, umoy ku papiyaon,” kanan Jesus.

⁸ Yoong summungbat dit kapitan un kanana’n, “Apu, adika ullawaon umoy sin boļoy ta bokona nadayawaka tagu’n umoy ka dakngon. Ibagama lawa’n kumiya din baba-unok ot kumiya. ⁹ Ta taguwak paya awad mangiyapu kan sakon un nangatngatu’n opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu ibagak sit osa un, ‘Ikan,’ manalan kan nu ibagak sit osa un, ‘Awenut tu,’ dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, ‘Koom tu,’ koon.”

¹⁰ Nasdaaw si Jesus sit donglona di ot kinnanana’t dat tagu’n maitungtungud kan siya un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un pulus pay nu awad innilak si osa’t iyIsrael un manuttuwa si kama’t tuwa kapitan. ¹¹ Somsomkon yu tu un ibagak. Adu’n tu dan bokona Judio un manligwat si nadumaduma’n ili, manipud sin kapon lumtawan init inggana’t din kapon maipsukana un maid-

agamung sin mangiyapuwan Apudyus sidin langit kan makaubunga mangan kan da Abraham, Isaac kan Jacob un ap-apu taku'n Judio. ¹² Ot adu dan Judio un naituding un maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus yoong maidawat da utdin nakolopa igaw ot mampabil kan mampangilot da utdi."

¹³ Utdi, imbagan Jesus sit kapitan un, "Manalan kan, matungpal nat kodkodawom un kama't dit tuttuwaoma makwa."

Ot dagusa gummilog dit baba-unon didit kapitan.

Pinabilog Jesus Dat Adu'n Masakit

(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

¹⁴ Ummoy si Jesus sit boloy da Pedro ot dintong na dit katugangan Pedro un babai'n uumbog ta mampudpudut. ¹⁵ Inagpadan Jesus dit ima na ot dagusa naid dit pudut na. Gummangun ot ummoy nangisagana't kinan Jesus.

¹⁶ Masdom man, nan-idatong dat tagu si adu'n sinakayan di dimunyu. Ot inaddag Jesus dat dimunyu'n losan un binagaana'l lawa dida kan pinabilog na pay dat masakit. ¹⁷ Siya'd kingwana dalapnu matungpal dit ingkanglit propeta Isaias un, "Kinaan na un losan dadit dupektun di long-ag taku kan sinagapal na dat sigabon taku."*

Sadat Mamiya'n Umunud Kan Jesus

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ Utdit mailan Jesus dat adu'n tagu't dit nangkalliput na, imbaganan't dat disipulus na un, "Mandolmang taku."

¹⁹ Utdi, ummadani kan siya dit osa un mistulun di lintog un kanana'n, "Mistulu, umoyak kan sika si kigada ayam."

²⁰ Summungbat si Jesus un, "Unnay pay dan buwot ta awad lungug si inggawan da kan dan sissiwit ta awad lubu da yoong sakona Inyanak di Tagu, naid boloy ku ut man-illongak."

²¹ Inggaw pay osa't dat disipulus na ud kanana'n, "Apu, oni ta umoy ku yan ilbon si amak."

²² Insungbat Jesus un, "Maitung-ud kaot kan sakon. Bay-ama sadat adi manuttuwa kan sakon ud mangilbon sida't minatoy da."†

Pinaginok Jesus Dit Bayogbog Kan Paluung

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Manlugan man si Jesus sit bangka naitung-ud pay dat disipulus na. ²⁴ Inggaw da man sit gawan dit danum, kaklata lawa un gummali't nabilog ot malukulukut dit paluunga maisaysayu utdit bangka ot dandaniyon mapnu't danum. Yoong si Jesus nasuyop. ²⁵ Ot ummoy dat disipulus na pinukaw un kanan dan, "Apu taguwon dikami! Ta malmos takuwon!"

²⁶ Summungbat si Jesus un, "Apay kumimut kayu? Kaakit nat pammati yun!"

Utdi, gummangun si Jesus ot gini-mauwana dit bayogbog kan paluung ot gumminok da.

²⁷ Nasnasdaaw da un losan dat disipulus na ot kanan dan, "Ngad kadnin dit tuwa tagu'n ulay danat bayogbog kan paluung, tuttuwaon da tun ibaga na?"

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Lalaki Un Sinakayan Di Dimunyu

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Dumangpot man da Jesus sit domang sin lakub din ili'd Gadara, ummat bat dat duwa'n lalaki'n sinakayan di

*8:17 Isaias 53:4

†8:22 Sat naikanglit sin Griego, 'bay-ama sadat natoy dat mangilbon sidat minatoy da.' Ta sadan adi manuttuwa maibilang da un natoy sin man-ilan Apudyus.

dimunyu'n nanligwat sidit kaloblobnan. Nangkabibilog da kan gakkimut da, siya'd gapuna'n maid makatuloda man-goy sit iiggawan da.

²⁹ Ilan da man si Jesus kaklata lawa'n gapappakuyan da un, "Sika un Anak Apudyus apay lingalingom dikami? Umoy ka kad situ ta umoy dikami dusaon sinat bokon payyana timpu na?"

³⁰ Inggaw da ud sin-amaana bolok un manubsubuk sit ad-adayu't akit.

³¹ Nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un kanan dan, "Nu addagon dikami, manañnon dikami't dan bolok sidi."

³² "Ikayu!" kanan Jesus. Ot tinengyan da dat duwa'n tagu ot ummoy da nilumnok sidadit bolok. Utdiyon, nanggunod dat sin-amaana boloka kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot losan da un nalmos.

³³ Sadat sin-ayyuwan sidat bolok, nampatodtoddak da un ummoy nangipadamag sidat tagu't dit boboloy sidit napasamak, talon sidit napasamak sidat duwa'n sinakayan dat dimunyu.

³⁴ Utdi ummoy dat losana umili inila si Jesus. Ilan da man, nampakpakaasi da un taynan Jesus dit boboloy da.

Pinapiyan Jesus dit Adi Makagidu'n Tagu

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 Nanlugan uman da Jesus sit bangka ot nandolmang da un nangulin sit ili'n iinggawana. ² Utdiya ininggawana't di, inggaw da ud tagu'n nangidatong si adi makagidu'n tagu'n uumbog sit katli na. Utdit mailan Jesus un talona manutuwa da kan siya, kanana't dit adi makagidu un, "Anak, pabilogom nat som-somok nu, ta napakawanon dat basul nu."

³ Inggaw da ud mimistulun di lintoga nadaan sidi ot magngol da man dit imbagan Jesus kankanan da utdit som-

somok da un, "Mambagbaga't maisug-anggang kan Apudyus tuwa tagu."

⁴ Yoong tigammun Jesus dit som-somok da ot kinnanana'n, "Apay man-somsomok kayu't laweng?" ⁵ Ngadan nat nalaslasu un maibaga? Sadin 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san 'Gumangun ka ta kumiyang ka?' ⁶ Yoong pabilgok tu un adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn pita un mamakawan si basul." Utdi, imbagana't dit tagu'n adi makagidu un, "Ibagak kan sika, gumangun ka, alam nat obog nu ta manalan ka."

⁷ Gumangun dit tagu ot kaysan sit boloy da. ⁸ Mailan man dat tagu, ummogyat da ot nandaydayaw da kan Apudyus ta intod na dit kalintogan un kama't di si tagu.

Inayagan Jesus Si Mateo

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Tinengyan Jesus di un igaw ot utdit manaddaddalanana, naila na dit osa'n lalaki un mangngadan kan Mateo un man-uulup si bugisa mantutupak sit pisina na. Kinnanana Jesus kan siya un, "Maitung-ud ka kan sakon."

Lummigwat si Mateo ot naitung-ud kan Jesus.

¹⁰ Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit boloy da Mateo nakakan, adu dat man-uulup si bugis kan udum paya ibilang dat Judio un gumabasul dat inummoy. Ot nakaubung da kan da Jesus un dit nangan.

¹¹ Utdit mailan dat Fariseo, kinnanana da utdadit disipulus Jesus un, "Apay makakan din mistulu yu utdan man-uulup si bugis kan gumabasul?"

¹² Yoong magngol man Jesus dit imus da, siya'd summungbata kanana'n, "Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit. ¹³ Anagon yu ud nu sin dit piyaona'n

ugudon dit ugud Apudyus un kanana'n, 'San mangaasiyan yu utdan udum din piyaok, bokona san datun yu.' Dummatongak dalapnu ayagak dan gumabasul un masapula mandadaoli utdat basul da bokona sadan mangipagalupa nalintog da."

**Imus Maipanggop si
Manlanganan Un Mangan**

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴Namingsan, inggaw da ud dummatong un disipulus Juan un Mambunbunyag kan Jesus ot inimus da un, "Apay manlangan kami'n mangan sidadin Fariseo, yoong adida manlangana mangan danat disipulus nu?"

¹⁵Summungbat si Jesus un, "Mabalin kad un mandomdom dadin sangaili't din boda nu inggaw payyan kan dida dit lalaki'n namboda? Bokon! Yoong nu dumtong dit timpu'n maalaon dit lalaki'n namboda, siyadiyon ud timpu'n manlanganan da un mangan un mangipaila't dit domdom da."

¹⁶Intuluy Jesus un kanana'n "Maid mangitakup si bagu'n luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan, mangkulisonson dit bagu'n luput ot am-amdona'n pissayon dit dadaana badut. ¹⁷Padana pay un naid mangibilung si bagu'n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy, buhtugona dit bibillungan ot kaynga ullawa'n maibukallay dit basi kan mayam-an pay dit bibillungan. Masapula sat bagu'n basi maibilung si bagu'n geddanga bibillungan dalapnu maid mayam-an."

**Sadit Abeng Jairo Kan Sat Babai'n
Nanikdun Sit Badut Jesus**

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸Madama payyana makabagbagbaga't Jesus kan dida utdit dummatong dit osa'n pangat di Judio ot nampalintumong sit sinagung Jesus un kanana'n, "Kakatoy din abeng ku un babai, yoong pangngaasim ta umoy nu agpadan kad umungal."

¹⁹Utdi, lummiawat si Jesus ot naibulun kan siya pati payon sidat disipulus na.

²⁰Naitung-ud pay dit babai'n kagwampulu't duwa'n dagunon un makaddaladala. Ot nakasuppenget sidadit adu'n tagu un ummoy sit awid Jesus asina sinekgel dit lagayadan dit badut na. ²¹Ta kanana't dit somsomok na un, "Ulay nu masekgel ku ullawa din badut na, kumiyaak."

²²Nan-awing si Jesus ta nagikna na ot ilana man dit babai kinnanana'n, "Anak ku, pabilgom nat somsomok nu. Kummiya nat sakit nu gapu't nat pammatim kan sakon."

Ot dagusa kummiya dit babai.

²³Sumaal man da Jesus sit boloy didit pangat, innilan Jesus dadit manuullimong[‡] kan sadat mampaalipangdasana tagu. ²⁴Utdi kinnanana un, "Lumaksun kayu'n losan ta bokona natoy nat abeng. Masusuyopa lawa."

Inyaamang da si Jesus.

²⁵Yoong utdit nakalaksunon dat tagu, nilumnok si Jesus sit ininggawan dit abeng ot inaggomana dit ima na ot gummangun.

²⁶Utdiyon, nandinadinamag dit maipanggop situ utdat nangkalliputa boboloy.

[‡]9:23 Siya'd ugalin dat Judio dit man-ullimong nu awad natoy.

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakulap

²⁷ Tinengyan Jesus diya igaw ot naitungtung-ud pay dat duwa'n nakulap kan siya. Mampappakuy da un kanan dan, "Sika'n kaganakan Ali David, kaasiyan dikami!"

²⁸ Utdit dumatong si Jesus sit boloya iingawana, nilumnok ot nilumnok pay dat duwa'n nakulap un ummoy umadani kan siya. Utdi, inimus Jesus kan dida un, "Tuttuwaon yu kad un kaboolaka papiyaon dikayu?"

"On, Apu," kinnanana da.

²⁹ Utdi, inapulusan Jesus dat ata da un kanana'n, "Kumiya kayu un kama't nat tuttuwaon yu un makwa."

³⁰ Ot dagusa nakaila da. Utdi, binilibilin Jesus dida un kanana'n, "Adiyu'n talon ibagbaga't udum tun kingwak!"

³¹ Yoong kaysan da un amodota imbagabaga da dit maipanggop kan Jesus sidat nangkalliputa boboloy.

Pinambagbagan Jesus dit Naumol

³² Utdit manaddalanan dat nakulapa kummiya, inggaw da ud nangidatong kan Jesus si naumol ta sinakayan di dimunyu. ³³ Maabus mana addagon Jesus dit dimunyu mambagbagaon dit tagu ot nasnasdaaw dat tagu'n nakaila un kanan dan, "Naid payyan innila mi si kama't tu ud Israel."

³⁴ Yoong sadat Fariseo un inggaw sisi, kanan da un, "Sat pangat dat dimunyu ud nangitod kan siya't pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu."

Kinaasiyan Jesus Dat Tagu

³⁵ Utdiyon, dinakdak Jesus dat losana kailin-ili un ummoy nanuadtudu't dat sinagoga utdit Naba'u'n Damag

un maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus. Pinapiya na pay dat tagu't dat nadumaduma'n sakit kan pasigab da.

³⁶ Maila na man dat aduadu'n tagu'n maitungtung-ud kan siya, nadaguwan kan dida ta mangkakapsut da utdit ligat da kan naid mabalin da un mampatulungan un kama't kannelu'n maid man-aayyuwan.

³⁷ Utdi, kinnanana't dat disipulus na un, "Adu un maani yoong akit dan manani." ³⁸ "Isunga iluwalu yu kan Apudyus un singkuwa't dan maani ta mangibaun si ad-adu un umoy man-ani."

Sadat Kagwampu't Duwa Un Apostoles

(*Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16*)

10 Pinandatdatong Jesus dat kagwampu't duwa un disipulus na ot initdana dida't kalintogana mangaddag sidan nadadaga ispiritu kan mangagas sidadit mampaspasigab si nadumaduma'n sakit kan pasigab.

² Sadatu dat kagwampu't duwa'n apostoles Jesus. Si Simon un mangngadan si Pedro kan si sunud na un Andres, sada Santiago kan Juan un ganak Zebedeo, ³ sada Felipe, Bartolome, Tomas kan si Mateo un man-uulup si bugis, Santiago un anak Alfeo, Tadeo, ⁴ Simon un mangadan si Patriota,[§] kan si Judas Iscariote un nangituyuk kan Jesus.

Imbaun Jesus Dat Kagwampu't Duwa

(*Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6*)

⁵ Imbaun Jesus dadiya kagwampu't duwa ot binilibilin na dida un kanana'n, "Adi kayu umoy sidan bokona Judio onnu lumnok si singngadan na

^{¶9:37} San piyaona'n ugudon tu, adu dan tagu'n masapula matudtuduwan maipanggop kan Apudyus yoong akit dan umoy manudtudu.

^{§10:4} Isunga mangadanan si Simon si Patriota ta nakabungguay si bungguay dat Judio un napegota lummablabin sidadit Romano un ummoy nangitulay sit ili da.

mana ili'd Samaria ⁶ nu adi, umoy kayu utdat bulun taku'n kaganakan Israel un kama't kannelu'n naiyawa. ⁷ Ikayu ot itudtudu yu un dummatongon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus. ⁸ Ot papiyaon yu dat masakit, paungalon yu dat natoy, papiyaon yu dat nakuto! kan addagon yu dat dimunyu't dat tagu. Adi kayu mampabayad ta bokona binayadan yu nat pannakabalin yu un intod ku kan dikayu. ⁹ Adi kayu mambalun si pilak ulay siping. ¹⁰ Adi kayu mampasiking kan adi kayu mangala't mansukatan yu si badut kan da kapatu' kan ulay sul'kud. Ta san mangkokwa lobbong na un maitdan si kasapulana.

¹¹ "Singngadan na mana ili'n dakngon yu, inapon yu din lumbonga manangaili kan dikayu ta siya'd inggawan yu inggana't manalnan yu. ¹² Ot nu lumnok kayu't bo'oy kanan yu un, 'Itan dikayu kan Apudyus si kapiya.' ¹³ Ot nu lumbong un maitdan da, maituttuwa'n kapkapiya da. Yoong nu bokona lumbonga maitdan da't kapiya, maugnut dit imbaga yu.

¹⁴ "Ot nu awad da ud tagu'n adi mamalnok kan dikayu onnu adi dumngol sidan itudtudu yu, tengyan yu diya bo'oy onnu ili ot ikagkag yu dat gabu't dat iki yu.**

¹⁵ "Ibagak kan dikayu un nu timpu un mangukuman Apudyus, am-amod dit dusan dat tagu't diya igaw nu sat dusan dat iSodoma kan iGomora."††

Sadat Dumatonga Ligat

(Mateo 24:1-14; Marcos 13:1-13; Lucas 12:11-12; 21:12-17)

¹⁶ "Donglon yu! Kama kayu't kannelu un ibaun ku utdan tanan un asu. Ot

masapula nalaing kan naalistu kayu'n kama't ulog yoong kama't kalupati'n naid loog na un man-uyung. ¹⁷ Alimbaban yu dat tagu ta dopapon kan idallay dikayu'n tu utdan ukum. Sabisabidan dikayu'n tu utdit dalom dat sinagoga da. ¹⁸ Gapu't nat tumuttuwaan yu kan sakon, idalum dikayu't dan gugubinnadul ya aali dalapnu panoknokan yu dit Nabalun Damag kan dida kan sidat losana iyapuwan da. ¹⁹ Ot nu idatag dikayu'n maimusan sidan ukum, adi kayu madanagan nu inon dit mansungbat yu kan nu ngadan nat ibaga yu ta maipatigammu payon kan dikayu utdiya timpu. ²⁰ Ta sadit isungbat yu bokona manligwat sit kanaknakoman yu, nu adi manligwat sit Ispiritun Apudyus un Ama taku.

²¹ "Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu'n sunud da un papatoy. Padana pay un ituyuk dat malong-ag un papatoy dat abeng da ot busulon pay dat anak dat malong-ag da ot papatoy da dida. ²² Lawengon dikayu't dan losana tagu gapu't nat manuttuwaan yu kan sakon, yoong singngadan na mana adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana't anungus na, taguwon Apudyus. ²³ Nu paligaton dikayu't osa'n ili, gumtik kayu't sabali. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un daan yu payyan magangput nat kewa'al yu utdan losana ili'd Israel, dumatongaka Inyanak di Tagu.

²⁴ "Somsomkon yu un naid man-adal si nangatngatu nu sat mistulu na, kan naid baba-unon si natultulay nu sadit apu na. ²⁵ Mapnok okyanon nat osa'n man-adal nu maipada dit kapadasana't dit mistulu na. Padana pay sit baba-unon nu maipada dit kapadasana't dit apu na.

** 10:14 Sadit mangikagkagan da utdat gabu't dat iki da, bintaga di utdat tagu un madusa da gapu't dit adida mandonglan kan manuttuwaan sit Nabalun Damaga itudtudun dat apostoles Jesus.

†† 10:15 Amoamod dit kinadadag dat tagu't din Sodoma kan Gomora utdit isunga ingkodong Apudyus un dusaona dida.

Ot nu sakona Apu yu, ngadnon da si Beelzebub^{‡‡} am-amodot nat ingadan da kan dikayu'n taguk."

Sat Gattoka Iyogyat

(Lucas 12:2-7)

²⁶"Adi kayu umogyat sidan tagu'n mamaligat kan dikayu. Ta naid mailimod si adi maikoḷwag onnu naisuluk si adi maipaltaw nu dumtong din timpu na. ²⁷Sadat imbakag kan dikayu si nalimod, ipatigammu yu. Sadat inyagasaas ku kan dikayu, ipalawag yu utdan kataguntagu. ²⁸Adi kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag yoong adida mapatoy din kadogwa. Si Apudyus ud iyogyat yu ta siya'd makabalina manusa't dit long-ag kan kadogwa utdin impiyelnu. ²⁹Somsomkon yu danat tilina magatanga lawa danat duwa si siping, yoong naid osa't matoy kan dida nu adin Apudyus ipalubus. ³⁰Amodot kan dikayu ta tigammu na nat bilang nat buuk yu. ³¹Siya'd gapuna un adi kayu umogyat ta amo napotog kayu kan Apudyus nu sadan tilin."

Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus

(Lucas 12:8-9)

³²"Singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, ipudnuk pay kan Amak ud langit un manuttuwa. ³³Yoong singngadan na mana mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, isulib ku pay kan Amak ud langit."

Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu

(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴"Adiyu kanana inummoyak situn pita un mangidatong si ginok ta

sat katuttuwaana dummatongak un mangidatong si ispada ta mambanag tun dummakngak si binnusul. ³⁵Sat anaka lalaki busulona si ama na, sat anaka babai busulona si ina na, sat manuganga babai busulona si katugangana un babai. ³⁶Ot mambalina kadadagana kabusul di tagu dat kaboḷoy na.

³⁷"Singngadan na mana amo mangipotog kan ama na, ina na onnu anak na nu sakon, adina lumbonga mambalin si disipulus ku. ³⁸Ot singngadan na mana adi mamukud sit kulus "na asi maitung-ud kan sakon, adina lumbong un mambalina disipulus ku. ³⁹Sat tagu'n gumamgam sit mataguwana't tun pita matoy payon, yoong sat tagu'n matoy gapu't nat umunudana kan sakon, maitdan si mataguwana maid kigad na."

Sat Gun-guna'n Itdon Apudyus

(Marcos 9:41)

⁴⁰"Singngadan na mana mangawat kan dikayu, sakon inawat na ot sat mangawat kan sakon, inawat na payon dit nangibaun kan sakon. ⁴¹Ot sat mamalnok sidat propetan Apudyus gaputa propetan Apudyus dida, magun-gunaan pay sit padan dit gun-gunan di propeta. Sat mamalnok sit nalintoga tagu gaputa nalintog, magun-gunaan pay sit gun-gunan di nalintoga tagu. ⁴²Tuttuwa tun ibagak un sanat mangitod si sintasa ullawa'n danuma inumon di osa utdatuwa nadoba'n tagu gaputa buyut ku, magun-gunaan pay."

^{‡‡}10:25 Beelzebub — osa'n ngadan ud Satanas un apun dat nadadaga ispiritu.

^{¶¶}10:38 Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus, disididu din osa'n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu't dit umunudana kan Jesus.

Sadat Imbaun Juan un Mambubunyag

(Lucas 7:18-35)

11 Gangputon man Jesus bilinon dat kagwampulu't duwa'n disipulus na, kaysana ummoy nantudtudu maipanggop sit Nabaļu'n Damag sidat ilili un adani't di.

²Ot si Juan un Mambubunyag, mababalud sidit nagngolana dat kokkoon Kristu ot nangibaun sidat disipulus na dalapnu umoy da imuson kan siya un,

³"Sika kad dit insapatan Apudyus un dumatonga mangiyapu onnu awad sabali't uwayon mi?"

⁴Summungbat si Jesus un kanana'n, "Mangulin kayu kan Juan ta ibaga yu danat dingngol yu kan innila yu un, ⁵makaila dat nakulap, kumiyang dat napilay, napapiya dat nakutol, makagngol dat nabongngog, napaungal dat natoy kan maipatpatigammu pay dit Nabaļu'n Damag sidat nakapus. ⁶Ot ibaga yu pay kan siya'n nagasat nat tagu'n maid duwaduwa na maipanggop kan sakon."

⁷Manalan man dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat tagu dit maipanggop kan Juan un kanana'n, "Utdit inummoy kayu kan Juan sin igawa maid tagtagguwan na, sin dit ninamnama yu un maila? Tagu kad un kama't guluna mabayogbogan kad maapuyog? Bokon. ⁸Ot ngadan dit ummoy yu inila? Tagu kad un nambadut si nabalbalu'n badut? Bokon. Sat kinatutuwana sadat tagu un nabaļu si badut, san boloy ali'd inggawan da! ⁹Ot ngadan didit ummoy yu inila? Osa'n propetan Apudyus? On, yoong ibagak kan dikayu un nangatngatu pay nu san propetan Apudyus dit inila yu. ¹⁰Ta si Juan,

siya'd ug-ugudon dit naikanglita Ugud Apudyus un kanana'n, 'Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit dalan un ayom.'

¹¹Ibakak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan naiyabeng si tagu uttun pita si pinasawayana dit kinapotog Juan un Mambubunyag. Yoong san kadobaan sin mangiyapuwan Apudyus napotpotog nu si Juan. ¹²Manipud sit timpu un nanudtuduwan Juan un Mambubunyag inggana't tun satun, napegot da un man-itudtudu utdit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot awad da ud talona man-an-anus inggana't maidagaming da utdit mangiyapuwana. ^{§§ 13}Ta losan dat propetan Apudyus sidit kan sadit lintoga ingkanglit Moses, imbaga da dit maipanggop sit mangiyapuwana inggana't dit dummakngan Juan. ¹⁴Ot nu tuttuwaon yu dat imbagbaga da, maawatan yu un si Elias un naipugtu'n mangulin, si Juan dit tungpal na. ¹⁵Nu awad inga yu un makagngol, dumngol kayu.

¹⁶"Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu uttuwa lonap? Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin aammungan di tagu'n mampipinnakuy sidan kaalimok da un kanan dan, ¹⁷'Mangangsa kami yoong adi kayu manadok! Manlalamat kami yoong adi kayu man-ibil!'

¹⁸"Kakamma da utdadiya aabeng ta utdit dummatong si Juan, nanlangana nangan kan adina umminum si kumpolmi'n gumuuk ot kanan da un nadimyunu!

¹⁹"Dummatongaka Inyanak di Tagu, nangananganak kan ummininumak ot kanan da umana, 'Ilan yuwot nalawota mangan kan umiinum, gagayyom na

§§11:12 San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu, nansagapal si amoda maidapdapesan dit mangiyapuwan Apudyus ot awad da ud talona mangipapilita makalnok sit mangiyapuwana.

pay dan man-uulup si bugis kan uduma gumabasul! Yoong tamman nu siya'd kanan da ta maila payon din kinakustun dit silib Apudyus sin mantatagun dan manuttuwa."

**Sadat Tagu'n Adi
Nanuttuwa kan Jesus**

(Lucas 10:13-15)

²⁰Inggimaun Jesus dat tagu't dat boboloya nangkokwaana't dat adu'n am-amug na ta adida nandadaoliyan dat basul da. ²¹Ot kinnanana un, "Kaasi kayu'n iCorazin kan iBetsaida ta nu utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan dat am-amuga kingwak sinat igaw yu, nasulit okyanon un nambadut da si ganggoti kan nantutupak da utdit kagabuwan un mangipailan da un talona mandadaoliyan da dat basul da! ²²Isunga ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iTiro kan iSidon nu san dusa yu un iCorazin kan iBetsaida nu timpu un mangukum si Apudyus!

²³"Ot dikayu paya iCapernaum, sanat kanan yu maidayaw kayu'd langit? Bokon! Maidawat kayu't din impiyelnu. Ta nu naipaila't dat iSodoma dat impailak kan dikayu'n am-amug, nanawidan da okyan dat basul da kad, adin Apudyus yinam-an dit boboloy da ot awad payyan sinsatun! ²⁴Ot ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iSodoma nu san dusa yu nu timpu un mangukum si Apudyus."

**Itdan Jesus Si Naginoka Somsomok
Kan Man-illongona
Dat Manuttuwa Kan Siya**

²⁵Utdi payona timpu, nanluwalu si Jesus un kanana'n, "Manyamanak Ama un Apu ud langit kan situn pita ta impatigammum sidat bokona diadal dat

inlimod nu utdat nasilib kan diadal. ²⁶On, yamanok Ama ta siya'd piniyama makwaana."

²⁷Maabus mana manluwalu, kanana't dat tagu un, "Impulang Amak kan sakon dat losana banag. Ot maid makatigammu't dan losana maipanggop kan sakona Anak nu adi si Amak kan maid makatigammu't dan losana maipanggop kan Amak nu adi sakona Anak na kan singngadan na mana piyaoka mangipatigammuan.

²⁸"Losan kayu'n nabannug kan madagdagsonan, umoy kayu kan sakon ta man-illongok dikayu. ²⁹Tuttuwaon yu datu'n itudtuduk,* kan man-adal kayu kan sakon ta naanusak kan napakumbabaak ot maillongan kayu. ³⁰Ta nalasu datun tudtuduk kan nalangpaw datun ipakwak kan dikayu."

**Imus Maipanggop Si
Al-gawa Illongan**

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 Nangoy da Jesus sit kapapayawana namul-an si trigo ot sadiya algaw, al-gawa iillongan di Judio. Ot gaputa nabitil dat disipulus na, nansaplut da utdit bungan di trigo si kinutiman da un dinuum. ²Yoong inggaw da ud Fariseo un nangila't dit kingwa da ot kinnanana da kan Jesus un, "Ilam kad din koon dan disipulus nu. Adin dit lintog ipalubus un koon di nu al-gawa iillongan."

³Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adiyu kad nabasa dit kingwan da Ali David kan dat bulun na utdit nabitilan da? ⁴Nilumnok si Ali David sit boloy Apudyus ot kinan da utdat bulun na dit tinapaya naidatun kan Apudyus un sadat padi ullawa'd mabalina mangan. ⁵Adiyu kad nabasa utdit lintoga ingkan-

* **11:29** Utdit bagbagan di Griego kanana un, igga yu tun tangkeluk, ta san kaiyaligan di tangkelu, sadat tudtudu. Isunga nu naigga dit tangkelu kan dida piyaona'n ugudon un tuttuwaon da dat maitudtudu.

glit Moses un salsalungasingon dat padi dit lintog ta mangkokwa da utdit timplu nu al-algawa iillongan? Yoong bokona makabasul da. ⁶Ibagak kan dikayu un, antu uttuwon kan dikayu ud napotpotog nu sadin timplu. ⁷Kanan dit ugud Apudyus un, 'Napotpotog kan sakon din mangaasiyan yu utdan pada yu un tagu, nu san datun yu.' Nu maawatan yu tun piyaona'n ugudon tu, adiyu pabasulon dan maid si basul. ⁸Ta sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana[†] mangibaga't dit mabalina makwa nu al-algawa iillongan."

Sat Tagu'n Naek-ekana Nakulekug Si Ima

(*Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11*)

⁹Utdi, kaysan si Jesus ot ummoy sit sinagogan dat Judio utdi. ¹⁰Ingaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit osa un ima na. Ot sadat tagu'n man-in-inap si mamabasulan da kan Jesus inyimus da un, "Ipalubus kad dit lintog taku'd man-agas sit al-algawa iillongan?"

¹¹Summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan na kan dikayu ud adi umoy mangokal sit kannelu na nu mabituwon sit al-algawa iillongan? ¹²Amo napotpotog nat tagu nu sat kannelu ot siya'd manigammuwan un ipalubus nat lintog nu mangwa taku't nabalū nu al-algawa iillongan."

¹³Utdi, imbaga na utdit nakulekug si ima un, "Uknadom nat imam." Inuknad dit tagu dit ima na ot kummiya'n naipadaon sit osa'n ima na.

¹⁴Utdi, kaysan dat Fariseo ot ummoy da nambabagbaga nu inon mampapatoy da kan Jesus.

Si Jesus Ud Pinilin Apudyus

¹⁵Tigammun Jesus di un panggop da ot tinengyana diya boboloy. Aduadu'n tagu dat naitung-ud kan siya ot pinapiya na dat losana masakit. ¹⁶Binilin na dida'n adida ibagbaga dit maipanggop kan siya ¹⁷dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sit propeta Isaias sidita kanana'n,

¹⁸"Siyatu tun manselselbi kan sakon un pinilik. Siya'd pipiyaok kan talona masmas-omak. Itdok tun Ispirituk kan siya ot ipatigammu na utdan losana tagu din nalintoga man-uukum ku.

¹⁹Adina akasinnungbat kan mampakuy onnu idangsol dit ginga na utdin kalsa.

²⁰Adina putdon dit nalupaka loda onnu kospan dit matmattoyana pingki.[‡] Adina man-illong inggana't mantulay dit kinalintog.

²¹Ot siya'd mannamnamaan dat losana tagu un managu kan dida."[¶]

Si Jesus Kan Si Beelzebub

(*Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23*)

²²Sin-algawan payyan, inggaw da ud tagu'n nangidatong kan Jesus si nakulap kan naumol ta sinakayan di dimunyu. Inaddag Jesus dit dimunyu't dit tagu ot nambagbaga kan umilaon. ²³Ot nasdaaw dat losana tagu'n nangila un kanan dan, "Siya kad nin tu dit kaganakan Ali David un uuwayon taku?"

²⁴Yoong donglon man dat Fariseo di kanan da un, "Si Beelzebub ullawa un pangat dat dimunyu ud makaitod kan siya si pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu."

[†]12:8 Sat kanana utdin Griego, Apun di al-algawa iillongan.

[‡]12:20 San kaipooyan dituwa abalig, adin Jesus patungadon dat nakapsut si pammati kan madisdismaya nu adi tulungana dida.

[¶]12:21 Isaias 42:1-4

²⁵Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot inyabalig na kan dida un, “Sanat ili un mambibinnusuḷ pay lawan danat tagu na, adina mandonoy. Padana pay sidanat mangkakailiyan onnu simbalyana mambibinnusuḷ pay lawan, makaskasway da. ²⁶Ot nu addagon Satanas si Satanas, busuḷona dit long-ag na pay lawan ot innona’n mandonoy dit mangiyapuwana? ²⁷Nu tuttuwa’n si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, ngadan nat nangitod si pannakabalin danat buyut yu un mangaddag si dimunyu nu? Ot sadan buyut yu pay lawan ud mamanoknoka bokon nat kanan yu. ²⁸Ot gaputa san Ispiritun Apudyus ud nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, siya ud mangilasinan un dummatongon kan dikayu din mangiyapuwan Apudyus.

²⁹“Osa payyan, in-inon di osa’n man-aakaw makalnok sinat boḷoy di gumibiloga tagu nu adina yan pangawon dit gumibiloga tagu, asi lumnok sit boḷoya man-ala’t dat losana kokokwa na?

³⁰“Sat adi gumungguy kan sakon, busuḷona’d sakon. Ot sat adi tumuḷunga man-awis sidan tagu un manuttuwa kan sakon, dida’d mangiyad-adayu’t dan tagu kan sakon. ³¹Isunga ibagak kan dikayu un losana basuḷ kan nadadaga maibaga un maisuganggang kan Apudyus, mapakawan. Yoong sat mangibaga’t nadadaga maisuganggang kan Ispiritu Santu bokona mapakawan. ³²Ulay sanat mangibaga’t nadadaga maisuganggang kan sakona Inyanak di Tagu mapakawan yoong sanat mangibaga’t nadadaga maisuganggang kan Ispiritu Santu, adina’n talon mapakawan diya basuḷ na si inggaingga.”

Sat Kayu Kan Sat Bunga Na

(Lucas 6:43-45)

³³“Nu napiya din kayu, napiya pay din bunga na. Nu laweng din kayu, laweng pay din bunga na. Ta matigam-muwan nat kinakayun dinat kayu ut-nat bunga na. ³⁴Ot dikayu’n kaganakan di uḷoga nagita, innona’n makaibaga kayu’t napiya nu nadadag nat som-somok yu? Ta sanat awad sinat kasom-somkan di tagu, siya’d ibosway dinat sangi na. ³⁵Sat napiya’n tagu, napiya dat awad sit somsomok na isunga napiya dat ibosway dit sangi na. Ot sat lawenga tagu, laweng dat awad sit somsomok na isunga laweng dat ibosway dit sangi na.

³⁶“Tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un, nu dumtong dit al-algawa mangukuman Apudyus, osaosa’n tagu sungbatana dat losana imbagbaga na un naid si bogabogas. ³⁷Ta sanat ugud yu, siya’d mamanoknok nu madusa kayu onnu bokon.”

Kindaw Da Un Mangipaila’t Am-amug Si Jesus

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸Inggaw da ud mimistulun di lintog kan Fariseo un nangibaga kan Jesus un, “Mistulu, piyaon mi un mangipaila ka si am-amug.”

³⁹Yoong summungbat si Jesus un kanana’n “Nadadag dan tagu’t tuwa lonap kan nan-awidan da si Apudyus ot man-inap dat am-amug si mangilasinan da nu imbaunak kan Apudyus. Yoong naid udum si ipailak nu adi sat naipasamak kan Jonas un propetan Apudyus. ⁴⁰Ta tuḷu’n algaw kan tuḷu’n labi dit Jonas un ininggaw sit buwang didit dakodakola ikan ot padana pay kan sakona Inyanak di Tagu un mailbonak si tuḷu’n algaw kan tuḷu’n labi. ⁴¹Ot nu dumatong dit al-algawa maukuman dat losana tagu, sumikad dat iNin-

eve un mamabasul sidan tagu't tun satun. Ta utdit nagngolan dat iNineve dit intutudun Jonas, nandadaoli da ot nan-awidan da dat basul da. Ot antu kan dikayu'd nangatngatu nu si Jonas yoong adiyu tuttuwaon. ⁴²Ot padana paya sumikad dit babai'n apun dat iSeba un mamabasul sidan tagu't tun satun. Ta nanligwat sin adaddayuwana ili'n ummoy nandongol sit ugud didit nalainga Ali Solomon, yoong antu ud nangatngatu nu si Ali Solomon, yoong adin dat tagu donglon."

Nangulin Dit Dimunyu

(Lucas 11:24-26)

⁴³Intultuluy kampay Jesus dit nan-abalig un, "Nu lumaksun nat nadadaga ispiritu utnat tagu'n sinakayana, umoy man-ayaayaw sidit igawa naid danum un man-inap si man-illongana. Nu maid odasana't inggawana, ⁴⁴kanana un, 'Mangulinak sit boloy ku un tinengyak.' Ot nu dakngona dit tagu un kama't boloya naid inggaw un nadalusan kan nau'nus, ⁴⁵umoy mangidallay si pitu'n ispiritu'n amo nadaddadag nu siya ot longkon da un igawan diya tagu. Kadon amo nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit damu. Ot kama't di pay din mapasamak sidan nadadaga tagu't tun satun."

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶Madama payyana mambagbagbaga si Jesus sidat tagu utdit dummatong dat ina na kan dat sunud na. Ininggaw da utdit lasin ta piyaon da un makabagbaga kan Jesus. ⁴⁷Utdi inggaw osa'n ummoy nangibaga kan Jesus un, "Andi da inam kan da sunud nu un gasikadan sin

lasin ot piyaon da un makabagbaga kan sika."⁸

⁴⁸Yoong summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan kad nat inak kan da susunud ku?" ⁴⁹Intudu na dat disipulus na un kanana'n, "Sadatu dat inak kan da susunud ku. ⁵⁰Ta singngadan na mana mangwa't dan ipakwan Amak langit, dida'd susunud ku kan inak."

Sat Tagu'n Ummoy Nan-iwalis Si Bukol

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

13 Sadi payona al-algaw, tinengyan Jesus diya boboloy ot kaysan sit igid bananaw. Nantupak ta mantutudu, ²yoong gaputa aduadu dat tagu'n nangammung kan siya, ummoy nantupak sit bangka ot summikad dat tagu utdit igid bananawa mandongol. ³Adu dat imbaga na kan dida'n inyalig na un kanana'n,

"Inggaw osa'n tagu un ummoy nan-iwalis sit bukola tagimula na. ⁴Ot utdit man-iwalisana, naotdag dat uduma bukol sit igid dit dalan ot ummoy dat sissiwit inamin timpok. ⁵Naotdag dat uduma bukol sit kabatbatuwana akit si pita ot asimpiga da un tummubu ta atapaw dit pita na. ⁶Yoong uminit man, nalpak da ot nalangu da gaputa adida nakalamut si adalom. ⁷Naotdag dat udum sit kasassaitan ot dumakol man dat sait naseet dat mula. ⁸Sadat udum paya bukol naotdag da utdit nalasa'n pita ot dummakol kan namunga da. Inggaw da ud namunga't singgagasut, inggaw da pay namunga't sin-oonomapulu kan sintutlumpulu dat udum." ⁹Utdi, inyanungus Jesus un kanana'n, "Dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu."

⁸12:47 Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

Sat Kaipooyan Dit Abalig

(*Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10*)

¹⁰ Utdi, ummadani dat disipulus Jesus kan siya ot inimus da un, “Apay iyabalig nu nat mantutudtudum kan dida?”

¹¹ Summungbat si Jesus un, “Dikayu’d nangipatigammuwan Apudyus sidat adi naipatigammu’t dit maipanggop sin mangiyapuwana. Yoong kan dida, adina naipatigammu. ¹² Ta sat tagu’n mamtog sidan donglona, madogaan dit man-aawat na kad amoamod dat maawatana. Yoong sadit adi mamtog sidan donglona ulay sadit akita kanana’n naawatana, makaan. ¹³ Satu’d gapuna un iyabalig ku un mantutudu kan dida, ta ulay nu iillan da adida maimatunan, ulay dodonglon da adida makaawat. ¹⁴ Talona dida’d tungpal dit impapadtun Apudyus kan Isaias un propetana’t dit un kanana’n,

‘Makaddongodongol kayu yoong adi kayu makaawat, iillan yu yoong adi kayu makaimatun.

¹⁵ Ta sadatu un tagu ginumlang dit somsomok da. Ot mamongngobongog kan mangulakulap da. Ta nu bokona kama’t di, mabalin da un makaimatun, makagngol kan makaawat kad man-ulin da kan sakon ot papiyaok dida.”

¹⁶ Ot intultuluy Jesus un kanana’n, “Yoong dikayu, nagasat kayu ta makaila kan makagngol kayu. ¹⁷ Tuttuwa’n adu un propetan Apudyus kan nalintoga tagu’t dit un talona mamiya’n mangila utdan mail-ila yu uttun satun yoong adida naila, adu dan mamiya’n mangngol sit magmagngol yu yoong adida nagngol.”

Inlawlawag Jesus Dit Abalig

(*Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15*)

¹⁸ “Ot donglon yu,” kinnanani Jesus, “ta ibagak dit kaipooyan dit inyabalig

ku maipanggop sit tagu’n ummoy nan-iwalis si bukol.

¹⁹ “Sadat tagu’n nakagngol sit Ugud Apudyus maipanggop sit mangiyapuwana yoong adida maawatan, dida’d alig dit dalana naotdagan dat bukol. Ot ummoy Satanas kinaan dit uguda dingngol da.

²⁰ Sat kabatbatuwana naotdagan dat uduma bukol, alig dat tagu’n mangngol sit ugud Apudyus ot dagusa matalok da un mangawat. ²¹ Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga adina mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon onnu uyungan dat tagu dida maipagapu’t dit manuttuwaan da utdit ugud, dagusa lumipsut daona manuttuwa. ²² Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma bukol, alig na dat tagu’n mangngol sit ugud Apudyus yoong gapu’t dat adu’n mabulungan da maipanggop sit mataguwan da uttun pita kan san gumangaman da un gumaknang, maabak dit dingngol da un ugud ot adina makabunga. ²³ Ot sadit nalasa’n pita un naotdagan dat uduma bukol, alig na dat tagu’n mangngol kan makaawat sit ugud Apudyus. Ot mamunga da un kama’t mula un mamunga’t singgasut, sin-oonoma pulu dat udum, kan sintutlu’n pulu dat udum.”

Sat Abalig Maipanggop Sin Mangiyapuwan Apudyus

(*Marcos 4:26-29*)

²⁴ Nan-abalig payyan si Jesus kan dida un kanana’n, “San mangiyapuwan Apudyus maiyalig si tagu’n ummoy nam-mula’t naba’u’n bukol sit mumul-ana. ²⁵ Labi man sit nangkasyop dat tagu, ummoy dit kabusul na inwalis dit bukol di bollat sit namul-an ot kaysan. ²⁶ Dum-makol dat mula ot namunga da yoong dummakol pay dat bollat. ²⁷ Utdi, sadat

baba-unon dit singkuwa't dit mumul-an ummoy da kan siya ot kanan da un, 'Apu, maid mit naika^lut sit immula^lama buko^l ot sin din nanligwatan didi'n bollat?'

²⁸ "Summungbata kanana'n, 'Inwalis dit kabusul.' Ot kanan dat baba-unona'n, "Piyaom ta umoy kami baguton dan bollat?"

²⁹ "Summungbata, 'Adiyu ta maisal-ibagut kad dan mula ya. ³⁰ Bay-an yu ta dumako^l da inggana't aappitan. Asik ibaga't dat umoy man-ani un baguton da yan aminon nat bollata poston asida sobgon, asida aniyona igga't din alang ku dat maani."

Abalig Maipanggop Sit Buko^l Di Mustasa

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹ Ot inyabalig payyan Jesus un kanana'n, "Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si buko^l di mustasa un ummoy dit tagu immula't dit mumul-ana. ³² Siya'd kaban-ogana buko^l yoong nu dumako^la nagabogabong, siya'd kadako^lana mula ot kama't dako^la kayu'n umoy dat sissiwit manlubuwan dadit sanga na."

Sat Abalig Maipanggop Sit Bubud

(Lucas 13:20-21)

³³ Nan-abalig payyan si Jesus un kanana'n, "Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si bubuda itamay dit babai si adu'n alina ot alisana un losan dit maitamayana."

Sat Panggop Jesus Un Nangiyabalig Sidat Tudu^l Na

(Marcos 4:33-34)

³⁴ Inyabalig Jesus un losan dat tududu na utdat aduadu'n tagu'n ummoy kan siya. Naid intududu na si adi naiyalig. ³⁵ Kama't di dit kingwa na dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sidit propeta na un kanana'n,

"Iyabalig ku un man-ugud kan dida. Ipatigammuk kan dida dit adi naipatpatigammu manipud sit nakwaan ditun lubung."

Sat Kaipooan Dit Abalig Maipanggop si Bollat

³⁶ Utdi, tinengyan Jesus dat adu'n tagu ot nilumnok sit boloy. Ummoy dat disipulus na kan siya ot kinnanana da un, "Ipakaawat nu ud dit kaipooan dit inyabalig nu un bollat sit payaw?"

³⁷ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Sadit tagu'n nangimula't dat naba^lu'n buko^l, sakon un Inyanak di Tagu. ³⁸ Ot sat mumul-an, satun lubung. Sadat naba^lu'n buko^l, sadat tagu'n maidagangung sin mangiyapuwan Apudyus ot sadat bollat, dida dat tagu'n Satanas. ³⁹ Ot sat kabusula ummoy nangiwalis sit buko^l di bollat, si Satanas. Sadit timpu'n aappitan, siya'd anungus tun lubung. Ot sadat nan-ani, dida dat anghel Apudyus. ⁴⁰ Ot padan dit nasinupan kan nasobgan dat bollat dit mapasamak nu anungus tun lubung. ⁴¹ Ta sakona Inyanak di Tagu, ibaun ku dadit anghel ku un umoy mandagup sidat losana tagu'n maigapuwan di mambasulan di udum kan losana nadadag ot isinana dida utdan iyapuwan Apudyus. ⁴² Ot idawat da dida't din apuya adi maksop un siya'd man-ibilan kan mangngilotan da. ⁴³ Yoong sadat nalintoga tagu makasiling din tukko^l da un kama't init sin mangiyapuwan Ama da. Ot dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu."

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

⁴⁴ Intultuluy kampany Jesus un kanana'n, "San mangiyapuwan Apudyus maiyalig si kaluuba naikulub sin payaw. Odasan man di osa'n tagu, amod dit talok na ot binunbunana'n obos

ta ummoy na yan inlaku dat losana kokokwa na asina umoy gatangon dit payaw.

⁴⁵“Padana paya maiyalig din mangiyapuwan Apudyus si kumopolaka tagu’n man-in-inap si napopotoga perlas. ⁴⁶Odasana man dit kapotgan, kaysan ot ummoy na inlaku dat losana kokokwa na, asina umoy gatangon dit perlas.

⁴⁷“Padana paya sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig sit tabukul un insabuk dat mantatabukul sidin baybay ot nangna utdat losana kalasin di lamos.

⁴⁸Utdit napnu, intakdang dat mantatabukul sit igid ot intupak da un nampili’t dat lamos. Sadat napiya, innigga da utdit balulang ot sadat laweng, indawat da. ⁴⁹Siya’d padan dit mapasamak di nu anungus tun lubung. Ta umoy dat anghel ilasin dat nadadag sidat nalintoga tagu. ⁵⁰Ot idawat da dat nadadag sit apuya adi maksop ot mampaibil da un mangngilongilot.”

⁵¹Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un, “Naawatan yu un losan dan inyalig ku?” “On,” kanan da.

⁵²Ot kinnanana Jesus un, “Nu kama’t di, maawatan yu payon un san mistulun di lintog un natudtuduwan sidan maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si osa’n gumalyan un mangokal sidat bagu kan dadaana alikam na un naitalipon sit iiggaan di alikam.”

Adin Dat Kailiyan Jesus Nanuttuwa Kan Siya

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³Gangputon man Jesus dat abalig na, tinengyana diya igaw, ⁵⁴ot nangulin sit boboloy da. Ummoy nansulu’t dit sinagoga ot nasnasdaaw dat nandongol sit tudtudu na ot kanan da un,

“Nangal-an ditu uttun silib na kan pannakabalinna’n mangwa’t nakaskas-

daaw? ⁵⁵Bokon kada sat anak Jose un kalupantel nat? Si Maria dit ina na kan, sada Santiago, Jose, Simon kan Judas dat sunud na! ⁵⁶Inggaw da pay un losan situ dat sunud na un babai! Nangal-al-ana utnat laing kan pannakabalin na?” ⁵⁷Adin dat tagu maawat si Jesus, siya’d gapuna’n imbaga na kan dida un, “Madayaw nat propetan Apudyus sit losana umoyana malaksig sit mismu’n ili na kan sidat kabojoy na.” ⁵⁸Ot adina nangwa’t adu’n nakaskasdaaw sidi ta adida tinuttuwa.

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyag

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 Sadiya timpu, dingngol Herodes un siya’d mangiyapu utdin Galilea dit damag maipanggop kan Jesus. ²Kanana’t dat tagu na un, “Siya si Juan un Mambubunyaga ummungal. Siya’d gapuna un awad pannakabalin na un mangwa’t nakaskasdaaw.”

³Kama’t di dit imbagan Herodes ta siya’d nampadopap kan nampaibalud kan Juan sidit ta impagapu na kan Herodias un asawan Felipe un sunud na.

⁴Ta si Juan, kanayun un ibagana kan Herodes un, “Iyadin dit lintog taku’n asawaom nat ipag nu un si Herodias.”

⁵Ot siya’d gapuna’n piyaon Herodes papatoy si Juan yoong umogyat sidat tagu ta tuttuwaon da un propetan Apudyus si Juan.

⁶Yoong utdit timpun dit algawa naiyanakan Herodes, nan-amung da ot nanadok dit balasanga anak Herodias sit sanguwan dat kaaduwan. Nasnas-om si Herodes ⁷ot insapata na utdit anak un itdona kan siya dit ulay singngadan na un kodawona!

⁸Insulun ina na dit ibagana ot kanana’n, “Piyaoka itdom kan sakon dit ulun Juan un Mambubunyag un napalatu.”

⁹Nasigab dit angos ali Herodes yoong gapu't dit sapatana kan dingngol pay dat sangaili na, imbilin na un maitod dit kodkodawona. ¹⁰Ot nangibaun si ummoy namutul sit ulun Juan sit baballudan.

¹¹Utdiyon indatong da dit napalatu'n ulun Juan ot intod da utdit balasang. Asin payon dit balasang intod kan ina na.

¹²Matigammuwan man dat disipulus Juan dit naipasamak, ummoy da inala dit ladag Juan un innilbon asida ummoy imbaga kan Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu'n Tagu

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³Magngolan man Jesus dit damag maipanggop kan Juan, tinengyana diya igaw ot nanlugan sit bangka'n kaysan sit igawa maid tagtagguwan ta piyaona'n man-os-ossaan. Yoong matigammuwan man dat tagu, nangikkikyang da un nangoy sit igid baybay un naitung-ud kan siya. ¹⁴Dumangpot man si Jesus, naila na dadit aduadu'n tagu un naitung-ud. Nadaguwan kan dida ot pinapiya na dadit masakit kan dida.

¹⁵Gumidgidam man, ummoy dat disipulus na kan siya ot kanan dan, "Nasdomon, naid pay tagtagguwan situ. Padalnom danat tagu ta umoy da utdan boboloy ta gumatang da pay lawan si kanon da."

¹⁶Summungbat si Jesus un, "Adina masapula mana'an da. Dikayu'd mangitod si kanon da."

¹⁷Kanan dat disipulus na kan siya un, "Lima'n bukoła tinapay kan duwa'n ikana lawa tun antu kan dikami."

¹⁸Kinnan Jesus un, "Idatong yu uttu." ¹⁹Utdiyon imbilin na utdat tagu un mantupak da utdit kabollatan, asina inala dat lima'n bukoła tinapay kan

duwa'n bukoła ikan ot nantangad langit un nanyaman kan Apudyus. Magangput man, biniibiik na dat tinapay asina intod sidat disipulus na ta iwalas da utdat tagu. ²⁰Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat nabun-an, napnu dat kagwampulu't duwa'n lakba si tinapay.

²¹Umoya lima'n libu dit bilang dat lalaki'n nangan un adina naibilang dat babai kan aabeng.

Sat Kummiyangan Jesus Sit Lap-at Dit Danum

(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

²²Maabus man di, pinanlugan Jesus dat disipulus na utdit bangka ta umuna da utdit domang sidit mampadalnanaon sidat tagu. ²³Abusona man padaInon dat tagu, nanagada't dit bateleda ummoy nanluwalu'n os-ossaan. Utdit lumabiyon iinggaw payyan si Jesus sit bateleda ossaan, ²⁴ot sat bangka'n nanluganan dat disipulus na, inggawon sit adani't dit gawan dit baybaya itaptappiyak di paluung ta nabilog dit bayogboga dumupak kan dida. ²⁵Bungbung-on man, naitung-ud si Jesus un kummiyang sit lap-at dit danum. ²⁶Yoong maila da man dit mangkikkikyang sit lap-at dit danum, nakapakuy da utdit amoda kimut da un kanan dan, "Banig!"

²⁷Yoong dagusa gumminga't Jesus un, "Adi kayu kumimut ta sakon, adi kayu madanagan!"

²⁸Gumminga pay si Pedro un kanana'n, "Apu! Nu tuttuwa'n sika, pakiyangonak pay sinat lap-at dinat danuma umoy kan sika."

²⁹"Awenu!" insungbat Jesus. Utdiyon, nilumsa't Pedro utdit bangka'n kummiyang sit lap-at dit danuma ummoy kan Jesus. ³⁰Yoong magikna na mana nabilog dit bayogbog, kummimut ot utdit malmalnodon impakuy na un, "Taguwonak Apu!"

³¹Ot dagusa inaggoman Jesus un kanana'n, "Kaakit nat pammatima! Apay manduwaduwa ka?"

³²Utdit nakalugan daona duwa't dit bangka kaklata naid dit bayogbog. ³³Ot sadat disipulus na un ininggaw sit bangka, nandaydayaw da kan siya un kanan dan "Tuttuwa'n sika'd Anak Apudyus!"

Pinapiyan Jesus Dat Masakit Ud Genesaret

(Marcos 6:53-56)

³⁴Utdit makadolmang da, dum-mangpot da utdin boboloy Genesaret. ³⁵Mailasin man dat tagu si Jesus, nangibaun da si umoy man-ibaga't dat tagu't dat losana nangkalliputa boboloy ot nan-idatong da utdat masakit kan Jesus. ³⁶Nampakpakaasi da kan siya ta ipalubus na un sekgelon dat masakit dit badut na ulaya lawa'n sat lagayadana. Ot losan dat nanekgel, kummiya da.

Sat Tutdudu'n Tinawid Dat Judio Utdat Dadakko! Da

(Marcos 7:1-13)

15 Inggaw da ud Fariseo kan mimistulun di lintoga nanligwat Jerusalem un ummoy kan Jesus ot inimus da un, ²"Apay danat disipulus nu un adida unudon dit kadawiyana un impatawid dat dadakko! taku? Adida unudon dit kadawiyana mambubulu't ima** asida mangan!"

³Summungbat si Jesus un, "Ot apay un salungasingon yu dat bilin Apudyus maipagapu ulla'wa't dit mamiyaan yu un maunud dat kadawiyana naipatawid kan dikayu? ⁴Ta kanana't dit bilin Apudyus un, 'Dayawom da amam kan

inam,' kan kanana pay un, 'Sanat mang-gibaga't laweng sit ama na onnu ina na, masapula mapatoy.' ⁵Yoong sanat itudtudu yu kanan yu un sat tagu'n mang-gibaga kan ama onnu ina na un, 'It-dok kan Apudyus dit itulung ku kan dikayu,' ⁶adinaon masapula tumulung un mangipaila't dit mandayawana kan ama na onnu ina na. Inwalin yu dit bilin Apudyus gapu ulla'wa't gagom yu un mangunud sidan kadawiyana tinawid yu. ⁷Man-ag-agin kayu! Tuttuwa dit paimpadtun Apudyus kan propeta Isaias maipanggop kan dikayu un kanana'n, ⁸"Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga, yoong adayu dit aangson da kan sakon. ⁹Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa itudtudu da dat lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon un lintog ku."

Sat Makabasulan Di Tagu

(Marcos 7:14-23)

¹⁰Utdi, inayagan Jesus kan siya dat adu'n tagu ot kinnanana kan dida un, "Donglon yu tun ibagak ot ammaan yu un anagon! ¹¹Bokona siya'd mampadadag si tagu dit ipalnok na utdit sangi na nu adi sadit lawenga ibagan didit sangi na."

¹²Utdi ummoy dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan, "Tigammuma laweng dit angos dat Fariseo utdat dingngo! da un imbagam?"

¹³Summungbat si Jesus un, "Losana mula un bokona immulan Amak ud langit, mabagut nu dumtong dit timpu na. ¹⁴Bay-an yu danat Fariseo! Ta kama da si naku!apa puyut. Ot nu naku!ap nat

** 15:2 Sat kadawiyana dat Judio un mambubulu't ima, bokona dalapnu nadalus dat ima da asida mangan nu adi koon da dalapnu nadalus da utdit man-ilan Apudyus un naid mapabalawan da. Satu un tutdudu impatawid dat dadakko! da un koon da dalapnu madalusan da utdat singngadan na mana maaggoman da un ibilang dat Judio un mampadadag kan dida.

mangipuyut sidan pada da un nakulap maotdag da un maamin sit bitu.”

¹⁵ Guminga man si Pedro kanana'n, "Ilawag nu ud nu sin dit kaipooyan dit inyabalig nu."

¹⁶ "Apay pati kan dikayu adi kayu makaawat?" kinnanana Jesus kan dida.

¹⁷ "Adiyu kad tigammu un sat lum-nok sit sangin di tagu, makana lawa un manalan sit buwang asi lumak-sun? ¹⁸ Yoong sadat bagbaga'n manlig-wat sit sangin di tagu, manligwat sit aangsona ot siya'd mampadadag kan siya. ¹⁹ Ta sat aangson siya'd manlig-watan dit losana nadadaga somsomok di tagu un mangidulun kan siya'n kumatoy, makadagdag, mangwa utdan koko-on di man-asawa utdin daan na payyan maasaw-an, man-akaw, mantuli kan manlikud. ²⁰ Siya datu dan mampadadag si tagu, bokona sat adi mam-buluwan sit daan manganan."

Sat Babai'n Amod Dit Pammati Na

(*Marcos 7:24-30*)

²¹ Maabus man di, tinengyan da Jesus diya boboloy ot kaysan sin adani'd Tiro kan Sidon. ²² Ummoy kan Jesus dit osa'n babai un iCanaan un bokona Judio ot impakuy na un kanana'n, "Apu un kaganakan David, kaasiyanak ta sinakayan di dimunyu din anak ku un babai ot amod din ligat na."

²³ Yoong adin Jesus summungbat kan siya. Ot ummadani dat disipulus na kan siya ot kindaw da un, "Manalnom! Ta nadamit un nat maitungtung-ud!"

²⁴ Utdi, kinnanana Jesus un, "Naibau-naka lawa'n umoy tumulung sidat kaganakan Israel un alig da ud naiyawa un kannelu."

²⁵ Yoong ummoy kampay dit babai nan-okog sit sanguwan Jesus un kanana'n, "Tulunganak Apu!"

²⁶ Summungbat si Jesus un, "Bokona kalobbongana'n ikob-al ta utdanat asu dit kanon di abeng."

²⁷ Kinnanana dit babai un, "Tuttuwa nat Apu, yoong ulay sadat asu kanon da pay dat bugtan dit apu da un maotdag sit bansag."

²⁸ Utdi kinnanana Jesus sit babai un, "Tuttuwa'n amod nat pammatim ot makwa nat piyaom."

Ot dagusa kummiya dit abeng na.

Pinapiyan Jesus Dat Adu'n Tagu

²⁹ Tinengyan Jesus diya igaw ot nan-goy sit igid bananaw sidin Galilea asi nanagada't dit bateled ot nantupak.

³⁰ Aduadu'n tagu'n ummoy kan siya un nan-idatong sidat napilay, nakulap, nau-mol kan adu dat udum paya masakit. In-nigga da dida't dit sanguwan Jesus ot pinapiya na dida.

³¹ Utdi, nasnasdaaw dat tagu't dit naila da un mambagbaga dat nau-mol, kumiyang dat napilay kan umila dat nakulap ot nandaydayaw da kan Apudyus un siya'd daydayawon dat kaganakan Israel.

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu'n Tagu

(*Marcos 8:1-10*)

³² Tulu'n algaw daon sidi utdit inayan-gan Jesus dat disipulus na ot kanana'n, "Madaguwanak sidatu'n tagu ta tulu'n algaw daon kan ditaku't tu ot naidon kanon da. Adik piyaona manalnon dida un mabibittil ta maulaw da kad sinat dalan ya."

³³ Summungbat dat disipulus na un, "Mangal-an mi si umanaya ipakan mi ut-datu'n aduadu'n tagu't tun naid taguna'n igaw?"

³⁴ Ot inimus Jesus un, "Piga dit tinapay yu un awad sinat?" "Pitu'n bukol kan antu da pay akita ikan un banan-og," insungbat da.

³⁵ Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita. ³⁶ Utdi, innaḷa na dat pitu'n bukoḷa tinapay kan akita ikan ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana manyaman, biniibiik na dat tinapay kan ikan asina intod sidat disipulus na ot inwalas da ut-dat tagu.

³⁷ Losan da un nabsuga nangan. Ot sin-upon man dat disipulus Jesus dit nabunan, napnu dat pitu'n lakba. ³⁸ Opata libu dit bilang dat lalaki'n nangan un adina naibilang dat babai kan aabeng.

³⁹ Maabus man di, pinadalanon Jesus dat adu'n tagu asida nambangka ut-dat disipulus na un kaysan sidin sakup Magadan.

Kindaw Dat Fariseo Kan Saduceo Un Man-am-amug Si Jesus

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

16 Inggaw da ud Fariseo kan Saduceo un ummoy namadpadas kan Jesus ot kindaw da kan siya'n mangipaila't am-amuga mangilasinan da un si Apudyus ud nangibaun kan siya.

² Yoong kinnanana Jesus un, "Nu mangaglalalak nu gidgidam kanan yu un napiya'n al-algaw nu bigat. ³ Ot nu mangaglalalak kan nabunot din langit nu biggabiggat kanan yu paya umudan. Mabalina yu un maibaga dit kasasaad dit al-algaw nu ilan yu din langit yoong adiyu maibaga dit kaipooyan dan mangimatunana makmakwa uttuwa timpu? ⁴ Talona nadadag kayu'n tagu't tuwa lonap. Nan-awidan yu si Apudyus! Maninap kayu si am-amug si mangilasinan yu yoong maid udum si ipailak nu adi sat naipasamak sit Jonas," kinnanana ot tinengyana dida'n kaysan sit domang.

Bintaga Maipanggop Sidat Tutudun Dat Fariseo Kan Saduceo

(Marcos 8:14-21)

⁵ Makadolmang man da Jesus sidit bananaw, nagasmok dat disipulus na un

adida nambaḷun si tinapay. ⁶ Utdit nam-bagbaga si Jesus kinnanana un, "Mansiput kayu ot alimbanan yu dit bubud dan Fariseo kan Saduceo."

⁷ Magnogol da man dit imbagan Jesus nambabagbagaan da un kanan dan, "Siya'd imbaga na di ta naliuwan taku'n nambaḷun."

⁸ Yoong titiggammun Jesus dit babagbagaon da ot kanana kan dida un, "Kaakit nat pammati yun. Apay un sanat kamaid di tinapay yu nat babagbagaon yu? ⁹ Adiyu kad payyan maawatana un awad pannakabalin ku? Naliuwan yu kadon dat lima'n bukoḷa tinapaya naipakan sidat lima'n libu un tagu? Piga'n lakba dit nabun-ana sininup yu? ¹⁰ Onnu sat pitu'n bukoḷa tinapaya naipakan sidat opata libu'n tagu? Piga'n lakba dit nabun-ana sininup yu? ¹¹ Adiyu kad payyan maawatana bokona tinapay dit ug-ugudok kan dikayu't dit imbagaka adayuwan yu dit bubud dat Fariseo kan Saduceo?"

¹² Utdi, naawatan dat disipulus na un bokona sad adayuwan da dit bubud di tinapay nu adi sat itudtudun dat Fariseo kan Saduceo.

Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Utdit inummoy da Jesus sin lakub Cesarea Filipos, inimus na utdat disipulus na un, "Singngadan ku un Inyanak di Tagu utdit makanan dat tagu?"

¹⁴ Summungbat da un, "Kanan dat uduma sika kanu dit Juan un Mambubunyag. Kanan pay dat uduma sika kanu dit Elias yoong sadat udum payyan kanan da un sika dit Jeremias onnu osa't dat propetan Apudyus."

¹⁵ Ot inimus Jesus kan dida un, "Ot dikayu pay nu, singngadan ku utnat makanan yu?"

¹⁶Summungbat si Simon Pedro un, “Sika dit Kristu un Anak ud matatagu un Apudyus.”

¹⁷Kinnanana Jesus un, “Nagasat ka Simon un Anak Jonas ta bokona tagu nat nangipatigammu uttu kan sika, nu adi si Amak ud langit. ¹⁸Ot ibagak kan sika un sanat ngadan nu un Pedro, batu dit kaipooyana. Ot sanata batu dit panana mangisaadak sidat kadagupan dat tagu’n manuttuwa kan sakon. Ot maid makaabak kan dida un ulay nu san panakabalin ud katoy. ¹⁹Ot itdok kan sika dit tulbok^{††} sin mangiyapuwan Apudyus ot nu singngadan nat adim ipalubus situn pita, adina pay maipalubus sin langit. Ot singngadan na mana ipalubus nu uttun pita, maipalubus pay sin langit.”

²⁰Utdi, impaypaysod Jesus binilin dat disipulus na un adida un talon ibagbaga’t udum un siya dit Kristu.

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umungalana

(Marcos 8:31–9:1; Lucas 9:22–27)

²¹Manipud sidiya timpu, inlugin Jesus un ipatigammu’t dat disipulus na un masapula umoy sin Jerusalem ot adu’n ligata sagapalona utdat lalallakay di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog kan mapatoy yoong umungal nu maikatlu’n al-algaw. ²²Utdi, indallay Pedro utdit ad-adayu ot inggimau na un kanana’n, “Apu, iyadayun okyan Apudyus. Adina mabalina maipasamak kan sika nat kama’t nat.” ²³Yoong sinangun Jesus ot kinnanana kan siya’n, “Adayuwanak Satanas! Lappod ka kan sakon. Ta bokona sat piyaon Apudyus nat somkom nu adi sat piyaon di tagu.”

²⁴Ot kinnanana Jesus sidat disipulus na un, “Nu sinnat mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona dit kulus^{‡‡} na asi umunud kan sakon.

²⁵Ta sanat tagu’n manalakug sit mataguwana’t tun pita, adina maitdan si mataguwana’t inggaingga yoong sat tagu’n matalak na dit mataguwana maipagapu’t manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwana’t inggaingga. ²⁶Ngadan nat maganab nat osa’n tagu nu mangkuwa na dan losana kinabaknang situn lubung yoong matalak na dit mataguwana’t inggaingga? Ta naid mabalina maitod di tagu si kasukat di mataguwana. ²⁷Sakona Inyanak di Tagu, mangulinak un bulun ku dat aanghel ku kan awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak. Nu dumatong diya timpu gun-gunaak dat losana tagu manigun sit kingkingwa da. ²⁸Ot tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu un antu uttun satun ud adi yan matoy inggana si ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumatonga Ali.”

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus

(Marcos 9:2–13; Lucas 9:28–36)

17 Lumabas man onoma algaw, indallay Jesus si Pedro, da Santiago kan Juan un mansunud un nanagada’t dit nangatu’n bateled. ²Inggaw da man sidi, naobos dit ilan Jesus. Makasiling dit pasngit na un kama’t init kan napolkapolkas dit badut na un kama’t silawa makasiling. ³Ot kaklata nailan dat tu’u’n disipulus Jesus da Moses kan Elias un makabagbagbaga kan Jesus. ⁴Ot guminga man si Pedro, kanana kan

^{††}16:19 San piyaona’n ugudon dit tulbok, kalintogan.

^{‡‡}16:24 San kaipooyan din mamukud si kulus, disididu din osa’n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus

Jesus un, “Apu, napiya ta antu taku uttu. Nu piyaom mangwaak si tulu’n sigay situ, mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa.”

⁵ Utdiya mambagbagaana payyan, inggaw bunota makasilinga nangayyung kan dida’n losan ot inggaw ginga’n nanligwat sit bunota kanana’n, “Siyatu’d pipiyaoka Anak ku un masmas-omak, dumngol kayu kan siya.”

⁶ Donglon man dat disipulus Jesus di, inumping da utdit pita ta amod dit kimut da.

⁷ Yoong ummadani si Jesus kan dida ot inagpadana dida un kanana’n, “Lumigwat kayu! Adi kayu kumimut.”

⁸ Utdit manlungayat da, naid innila da si udum nu adi si Jesus ullaawa.

⁹ Utdit madama’n gumusad da utdit bateled, binilin Jesus dida un, “Adiyu ibagbaga’t udum dit naila yu inggana’t umungalaka Inyanak di Tagu kan katoy.”

¹⁰ Utdi inimus dat disipulus na un, “Apay kanan danat mimistulun di lintoga masapula umun-una kanu’t Elias un dumatong nu sadit Kristu nu?”

¹¹ Summungbat si Jesus un, “Tut-tuwa’n masapula mauna’t Elias dumatonga umoy mangisagana’t dat losan.

¹² Yoong ibagak kan dikayu un naabunsona dummatong si Elias yoong adin dat tagu naimatunan ot kingwa da dat piniya da un kingwa kan siya. Ot padana pay un paligaton da ud sakona Inyanak di Tagu.”

¹³ Utdiyon, naawatan dat disipulus na un si Juan un Mambubunyang dit ibagbaga na un Elias.

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Dakngon man da Jesus dit inggawan dat adu’n tagu, inggaw tagu’n ummadani kan siya un nampalintumong sit sanguwana’n kanana’n, ¹⁵ “Apu, kaasiyam din abeng ku un lalaki ta nakoldas ot talona mampalpaligat. Kanayuna matukas sin apuy kan danum. ¹⁶ Ummoyak impaila’t danat disipulus nu yoong adida mapapiya.”

¹⁷ Summungbat si Jesus un, “Ay, naid pammati yu un tagu’t tuwa lonap kan bokobokon nat somsomok yu! Kamaan nat kabayag ku un iinggaw kan dikayu inggana’t manuttuwa kayu? Kamaan nat kaandun nat mangiyan-anusak kan dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng.”

¹⁸ Idatong da man, inggimaun Jesus dit dimunyu ot tinengyana dit abeng ot dagusa kummiya.

¹⁹ Utdiyon ummoy dat disipulus kan Jesus un dida ullaawa ot inimus da kan siya un, “Apay adimi maaddag diya dimunyu nu?”

²⁰ Summungbat si Jesus un, “Onta akit nat pammati yu. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, ulay nu kama’t bukol di mustasa nat kaban-og nat pammati yu, mabalina kanan yu uttun bateled un, ‘Umalis ka utdi,’ ot umalis. Maida talon adiyu makwa. ²¹ Yoong sadan kama’t diya dimunyu, adida maaddag nu adin dit mangaddag ipapati’n manluwalu kan lumangan paya mangan sidit manluwaluwana.”^{¶¶}

^{¶¶}17:21 Satu un bersikulu naid sit kaaduwana manuskrito sin bagbagan di Griego yoong awad sin Marcos 9:29.

Imbagan Uman Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana

(*Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45*)

²² Utdit nandatdatong da Jesus sidat disipulus na ud Galilea, imbagana kan dida un, “Sakona Inyanak di Tagu, dandaniyona maiyawatak sidat tagu. ²³ Patoyon da ud sakon yoong nu maikatlu’n algaw mapaungalak.”

Utdi, amod dit domdom dat disipulus na.

Sat Nambayadan Jesus Sit Bugis Di Timplu

²⁴ Dumatong man da Jesus ud Capernaum sidat disipulus na, inimus dat man-uulup si bugis di timplu kan Pedro un, “Mambayad pay nat mistulu yu ut bugis di timplu?”

²⁵ “Inonaan!” insungbat Pedro.

Lumnok man si Pedro utdit boloya inggawan Jesus, naun-una’t Jesus gumminga’n kanana’n, “Pedro, ngadan nat makanam, sin dit mambugison dat ali’t tun lubung? Sadat tagu da onnu sadat kakkaili?”

²⁶ “Sadat kakkaili,” insungbat Pedro.

Kinnanana Jesus un, “Nu siyanat, di adina masapula mambayad dat tagu da. ²⁷ Yoong dalapnu adi dita lawengon sidan tagu, umoy ka utdin bananaw ta umoy ka mamungwit. Sat umuna’n gongtoma lamos ilam dit sangi na kad awad odasam si pilaka umanaya mambugis ta. Alam ta siya’d mambayad nu utnat bugis ta un duwa.”

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus

(*Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48*)

18 Utdi payona timpu ummoy dat disipulus Jesus kan siya inimus

un, “Singngadan dit kangattuwan sin mangiyapuwan Apudyus?” ² Utdi nangayag si Jesus si abeng ot pinasikad na utdit gawa da. ³ Utdi, kinnanana’n, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adi kayu mambalwaliw kan mambalin si kama nu abeng payyan, adi kayu maidagamung sidan iyapuwan Apudyus. ⁴ Singngadan na mana napakumbaba un padan tun abeng, dida’d kangattuwan sin mangiyapuwan Apudyus. ⁵ Singngadan na mana mangawat si kama’t tu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na.”

Sat Maigapuwan Di Makabasulan

(*Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2*)

⁶ “Yoong singngadan na man un maigapuwan di makabasulan di osa’t datuwa aabenga mamati^{ss} kan sakon, un-unnya lawa’n matakodan si dakolana gigillingana batu dit bagang na asi maidawat sin baybay dalapnu malmos. ⁷ Nasigaba talon tun kasasaad situn lubung ta adu dan mabalina maigapuwan di makabasulan di tagu. Awada awad datuwa maigapuwan di makabasulan yoong kaasi pay nat tagu’n maigapuwan di osa un mambasul.

⁸ “Ot nu sanat imam onnu ikim nat maigapuwan nat makabasulam, putdom ta idawat nu! Ta un-unnya lawa un osossaan nat imam onnu ikim un lumnok sin mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa nat imam onnu ikima maidawat sin apuya adi maksop. ⁹ Ot nu sanat atam nat maigapuwan di makabasulam, tuwilom ta idawat nu. Ta un-unnya matagu ka si inggaingga’n osossaan nat atam nu sanat duwa nat atama maidawat sin apuy sin impiyelnu.”

^{ss}18:6 ilan yu utdin Lucas 17:2

Sat Naiyawa'n Kannelu

(Lucas 15:3-7)

¹⁰Intultuluy Jesus un kanana'n, "Ilan yu ta adiyu idapdapes ulay osa't datuwa aabeng. Ibagak kan dikayu un sadat aanghel un manga-ayyuwan kan dida kanayuna awad dat din sanguwan Apudyus un Amak sin langit. ¹¹Ot sakona Inyanak di Tagu, ummoyak situ un managu't dat tagu'n naiyawa. *

¹²"Ta ngadan nat koon nat tagu'n awad si singgasuta kannelu nu maiyawa dit osa? Adina kad taynan dat siyama-pulu't siyam sin tangsa ta umoy na inapon dit osa'n naiyawa? ¹³Ot nu odasana, ibagak kan dikayu un amo matalok sit osa un indasana nu sadadit siyama-pulu't siyama adi naiyawa. ¹⁴Ot padana pay kan Amak sin langit un adina piyaona awad osa't datuwa aabeng na ud maisina kan siya."

Sat Koon Sidat Makabasul Kan Ditaku

¹⁵"Nu nakabasul kan sika nat bulun nu un manuttuwa, umoy ka kan siya ta ibagam dit nakabasulana yoong koom nu dudduwa-an kayu. Ot nu dumngol ta mampakawan impaolim dit napiya un mambu'bulunan yu. ¹⁶Yoong nu adina dumngol, mangidallay ka si osa onnu duwa't bulun nu un umoy obos makabagbaga kan siya dalapnu awad duwa onnu tulu't mamanoknok sidan losana maugud. ¹⁷Ot nu adina kampay donglon dida, ipatigammum sidat bulun yu un manggimung. Nu adina kampay dumngol kan dida ibilang yuwona tagu'n adi manuttuwa kan Apudyus onnu padan dat man-uulup si bugisa gumabasul.

¹⁸"Ot ibagak kan dikayu'n losana disipulus ku un, nu singgadan nat adiyu ipalubus situn pita, adina pay

maipalubus sin langit. Ot nu sinned ipalubus yu uttun pita, maipalubus pay sin langit.

¹⁹"Padana paya, nu man-ampayunan danat duwa kan dikayu'n manuttuwa nat kodawon da kan Amak ud langit, maitod. ²⁰Ta nu sinned kawadan di duwa onnu tulu'n mandatdatonga maipagapu't din naiyossanaan da kan sakon, awadak pay kan dida utdi."

Sat Maipasamak Sit Adi Mamakawan Sit Padana Un Tagu

²¹Utdi, ummoy si Pedro kan Jesus ot inimis na un "Apu, mamimpiga'n pakawanok din bulun ku un makabba-subasul kan sakon, mamimpitu?"

²²Summungbat si Jesus un, "Bokona mamimpitu ullawa, nu adi pakawanom si mamimpitumpulu un pitu. ²³Ta san mangiyapuan Apudyus, maiyalig si ali un piyaona'n mansingil sidat manselselbi kan siya. ²⁴Manlugi mana mansingil, inyoy da dit osa'n milyu-milyun dit bayadana. ²⁵Yoong gaputa adina makabayad, imbilin dit ali un mailaku da un losana simbalayan dalapnu manselbi da si udum kan mailaku pay dan losana sanikuwa da dalapnu makabayad.

²⁶"Yoong dagusa nampalintumong diya tagu utdit atubang dit ali ot kanana'n dit nampangpangaasi un, 'Apu, anusam yan ta asik aminon bayadan nu awad ibayad ku.'

²⁷"Utdi kinaasiyan didit ali ot pinakawan na dit utang na asina pinadalan.

²⁸"Lumaksun man di un tagu, inabot na dit padana un manselselbi un nakautang kan siya si singgasuta denario.† Dagusa dinokmaana ot pinso' na un

* 18:11 Satu un bersikulu naid sidat uduma manuscrito.

† 18:28 Ilan yu utdin glosario

kanana'n, 'Bayadam dit utang nu kan sakon.'

²⁹“Yoong nampalintumong dit padana un manselbeli ot nampakpakaasi'n kanana'n, 'Anusam yan ta asik aminon bayadan nu awad ibayad ku.'

³⁰“Yoong ummadina ta pinabalud na inggana't makabayad sit utang na.

³¹“Nailan dat pada da un manselbeli dit naipasamak ot laweng dit angos da ot ummoy da imbaga't dit ali dat losana napasamak.

³²“Utdi pinaayagan dit ali diya manselbeli ot kanana kan siya un, 'Nadadag ka paya manselbeli. Adik sika pinambayad gaputa nampangpangngasi ka. ³³Ot kinaasiyam pay okyan dit padama manselbeli un kama't dit nangkakaasik kan sika!'

³⁴“Gapu utdit amoda sulag dit ali pinabalud na diya manselbeli ta madusa inggana't mabayadana dat losana utang na.”

³⁵Utdiyon kinnananan Jesus un, “Siyadi'd padan din koon Amak langit kan dikayu nu adiyu ud gattoka pakawanon dan bulun yu.”

Tudtudu Maipanggop Si Idang

(*Marcos 10:1-12*)

19 Gangputon man Jesus itudtudu'n losan dadi, tinengyana'd Galilea ot kaysan sin lakub Judea utdin kapon domang didin wangwang Jordan. ²Adu dat tagu'n naitung-ud kan siya ot pinapiya na dat masakit kan dida.

³Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya dalapnu padpadason da ot inimus da un, “Ipalubus kad dit lintog taku'n idangan dit lalaki si asawa na si kumpolmi'n gapuna?”

⁴Summungbat si Jesus un, “Adiyu kad binasa dit naikanglita ugud Apudyus un sidit damu'n namaloswaana't tagu kingwa na dit lalaki kan babai? ⁵Ot kanana un 'Siya'd gapuna un tengyan dit lalaki da ama na kan ina na ta umoy sumip-un sit asawa na kad mambalin da si osa.”[‡] ⁶Utdi bokonona duwa nu adi kama dat ossaana long-ag. Isunga singngadan na mana pinansip-un Apudyus un man-asawa, maid tagu't mabalina mangidang kan dida.”

⁷Utdi, inimus uman dat Fariseo un, “Nu siyadi, apay imbagan dit lintog Moses un mabalina mangitod dit lalaki't dit asawana si kasulatan dit mandanganda, asina padañnon?”

⁸Summungbat si Jesus un, “Pinalubusan dikayu kan Moses un umidang sidat asawa yu gaputa adi kayu matudtuduwan yoong bokona siya'd panggop Apudyus sit pogpoga'n nangwaana't tagu di. ⁹Ot ibagak kan dikayu un, mabalina umidang nat lalaki nu nakadagdagas dit asawa na yoong makabasu'l si dagdagas nu mangasawa't udum.”

¹⁰Utdi, kanan dat disipulus na un “Nu siya'd kokwana di, un-unnay din adi mangasawa.”

¹¹Kinnananan pay Jesus un, “On, yoong bokona losana tagu'n makakwa't di nu adi sadan nangitdana lawan Apudyus si kaboolana adi mangasawa. ¹²Ta awad da ud adi mangasawa gaputa nakawoy da manipud sit naiyanakan da. Awad da pay uduma adi mangasawa ta naibutuwan da. Ot awad da pay uduma adi mangasawa dalapnu maiyosssaan da un mangiwalagawag sit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. Ot sadan kaboolan da un adi mangasawa, adida.”

[‡]19:5 Gen. 2:24

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng

(*Marcos 10:13-15; Lucas 18:15-17*)

¹³ Ininggaw da ud tagu'n nan-idatong sidat aabeng da kan Jesus dalapnu agpadana dida'n iluwaluwan un bindisyunan yoong inggimaun dat disipulus Jesus dat tagu.

¹⁴ Utdi kinnanana Jesus un, "Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadan kama kan dida dan maidagamung sin mangiyapuan Apudyus."

¹⁵ Utdi, inyagpad Jesus dit ima na un namindisyun kan dida asina kaysan.

Sadit Nabaknanga Tagu

(*Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30*)

¹⁶ Ininggaw osa'n tagu un ummoy kan Jesus nan-im-imus un, "Mistulu, ngadan dit napiya un kook dalapnu mataguwak si inggaingga?"

¹⁷ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Apay imusom kan sakon nu sin dit napiya. Ossaana lawa din napiya un siya si Apudyus. Ot nu piyaoma matagu't inggaingga, tungpalom dat bilin na."

¹⁸ Inimus payyan dit tagu un, "Ngadan na un bilin?"

Summungbat si Jesus un, "Adika kumatoy. Adika managdagas. Adika man-akaw. Adika mangkustigu si tuli.

¹⁹ Dayawom da amam kan inam kan piyaom dat bulun nu un kama't nat mampipiyam sinat long-ag nu."

²⁰ Summungbat dit lalaki un, "Tungtungpaloka losan danaton ot ngadan na payyan nat masapul ku?"

²¹ Kinnanana Jesus kan siya un, "Nu piyaoma talona maid mangkulangam, umoy ka ilaku'n aminon dat kukuwam ot itdom sidat nakapus dit bayad na kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon."

²² Donglon man dit lalaki di, nanduduuy ot kaysana madomdomdoman ta talona baknang.

²³ Utdi, kinnanana Jesus sidat disipulus na un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nasigaba makalnok danat nabaknang sin mangiyapuan Apudyus. ²⁴ Ot ibagak payyan kan dikayu un nalaslasu'n mangoy nat kamelyu utnat abut di tanud nu sanat baknanga tagu'n lumnok sin mangiyapuan Apudyus."

²⁵ Donglon man dat disipulus na di, talona nasnasdaaw da ot inimus da un, "Singngadan dat taguwon Apudyus nu?"

²⁶ Yoong tummuksol si Jesus kan dida un dit summungbat un, "Adina makwa di nu tagu'd mangwa yoong si Apudyus kaboolana'n mangwa't dan losana banag."

²⁷ Utdi kinnanana Pedro un, "Dikami nu, un tinengyan mi dat losana kukuwa mi dalapnu sika'd uunnudon mi ot sin dit gun-guna mi?"

²⁸ Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu masukatan tun lubung si bagu, mantupakak un Inyanak di Tagu utdin madaydayawa tronok un mangiyapu. Ot dikayu'n disipulus ku, mantupak kayu pay sidat kagwampu't duwa'n trono un manguis sidan tribun dat kagwampu't duwa'n anak ud Israel.[¶] ²⁹ Ot losana maneyan sit boloy na onnu susunud na onnu ama na onnu ina na onnu aabeng na onnu pita na maipagapu't umunudana kan sakon, adayu'n aduadu dan maawat na nu sat tinengyana kan tawidona pay dit mataguwan un maid kigad na. ³⁰ Yoong adu dat tagu'n maun-una uttun satun un maudi kan adu dat tagu'n maudi uttun satun un maun-una nu timpu na."

[¶]19:28 Onnu Jacob.

Abalig Maipanggop Sidat Mangkokokwa't Dit Kaubasan

20 “San man-apuwan Apudyus maiyalig si tagu'n nanawag dit minul-ana't ubas. Ot nanwiswis-ita ummoy nan-inap si tangdanana't tagu'n mangkokwa't dit kaubasana. ²Intulon na un tangdanana dida't osa'n denario[§] si sin-algaw ot imbaun na dida'n umoy nangkokokwa't dit kaubasana.

³“Mangmanganan man si bang-oga banga, ummoy uman nan-ila't tagu ot indasana dat gasikadan sit lalakuwana naid si kokkoon. ⁴Ot imbaga na kan dida un, ‘Ikayu pay mangkokwa't din kaubasak ta tangdanak dikayu si kustu'n tangdan yu.’ Utdi ummoy da.

⁵“Mamatuk man kan padana pay sit nandangwilis si init, ummoy payyan nan-inap. ⁶Manuldullalayap man si init, ummoy uman nan-inap si mangkokwa ot naila na dat uduma gasikadana naid si koon ot kinnanana'n ‘Apay palabson yu ullawa nat al-algaw yu uttu un naid si kokkoon?’

⁷“Onta naid ussiya'd manangdan kan dikami,' kinnanana da. ‘Ot umoy kayu pay mangkokwa't din kaubasak,’ kinnanana kan dida.

⁸“Gumidgidam man, inayagan dit singkuwa't dit kaubasan dit kapatasa na un kanana'n, ‘Ayagam dat nangkoka ta itdom dit tangdan da, manlugi't dat naudi inggana't dadit nauna'n nangkoka.’

⁹“Dumatong man dat nanlugi'n nangkoka't dit manuldullalayapan init, tinangdanana dida't sin-ossa un denario. ¹⁰Utdit dumatong dadit

ummun-una un nangkoka, kanan da nu ad-adu dit tangdan da yoong padana pay sit tangdan dadit naudi un sin-ossa un denario. ¹¹Inala da dit tangdan da ot inlugi da un nanlili't dit singkuwa't dit kaubasana kanan dan, ¹²‘Sadat nangkoka't sin-olasa lawa, naipada dit tangdan da kan dikami'n nangkoka'n nampaalgaw sit nasigaba init.’

¹³“Yoong kinnanana dit singkuwa't dit kaubasan sit osa't dat nangkoka un, ‘Gayyom, bokona kinuluk ku dikayu ta intulon yu un tangdanak dikayu't osa'n denario si sin-algaw. ¹⁴Ot alan yu nat tangdan yu ta manalan kayu. Piyaoka tangdanana datun naudi si padan dit tangdan yu. ¹⁵Bokon kad si kalintogaka mangwa't piyaok sit pilak ku pay lawan? Onnu umapa! kayu gaputa nalaayaka tagu?’”

¹⁶Utdi inyanungus Jesus un kanana'n, “Sadan naudi maun-una dan tu, ot sadan ummuna maudi dan tu.”**

Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana

(*Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34*)

¹⁷Utdit managad-an da Jesus un umoy Jerusalem, tinang-il na dat kagwampu't duwa'n disipulus na un binagbaga ot kanana'n, ¹⁸“Dumngol kayu! Managada taku'd Jerusalem ot sakona Inyanak di Tagu maiyawatak sidat aappun di padi kan mimistulun di lintog ot ikoddong da un mapatoyak. ¹⁹Asida iyawat sakon sidat bokona Judio dalapnu manliwliw-anak, kumkumpasanak kan ilansaak sidit kulus yoong umungalak sin maikatlu'n algaw.”

§20:2 Ilan yu utdin glosario

**20:16 San osa'n kaipooyana, sadan nadoba't saad maitdan da si nangatu'n saad ot sadan nangatu't saad maitdan da si nadoba'n saad.

Sat Kindaw Dit Inan da Juan Kan Santiago

(*Marcos 10:35-45*)

²⁰Maabus man di, ummadani dit asawan Zebedeo un bulun na dat duwa'n anak na. Nampalintumong sit atubang Jesus dalapnu mangkodaw.

²¹Inimus Jesus un, "Singngadan nat piyaom?"

Summungbata kanana'n, "Ipalubus nu okyan un mantupak tun osa'n anak ku utnat kapon madiwanam kan osa't nat kapon makawigim sin mangiyapuwan."

²²Yoong summungbat si Jesus un kanana't dat duwa'n anak un, "Naid tigammu yu utnat kodkodawon yu. Maboolan yu kad nat ligata sagapalok?"^{††} "On, maboolan mi," kanan da.

²³Summungbat uman si Jesus un, "Tuttuwa'n mapaligat kayu'n padan din mapaligatak yoong bokona sakon mamili't dat mantupak situn kapon madiwanan ku kan makawigik ta insaganan Amak di un mantupakan dat pinilina."

²⁴Donglon man dat simpulu dit kingwan dat mansunud, summulag da kan dida. ²⁵Utdi, inayagan Jesus dida'n losan ot kinnanana kan dida un, "Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona Judio, puyungon da dan iyapuwan da. Ipailan dadit awad si tulay dit pannakabalin da utdan tagu da.

²⁶Yoong bokona kama't di dit makwa kan dikayu. Ta singngadan na mana mamiya un nangatu, masapula manselbi kan dikayu'n losan. ²⁷Ot singngadan na mana mamiya un siya'd kangat-tuwan, masapula manselbi kan dikayu un kama't babbaun. ²⁸Kama kan sakona Inyanak di Tagu, bokona dummatongak dalapnu paselbiyak sidan tagu nu adi

dummatongak dalapnu manselbiyak kan dida. Dummatongak dalapnu itdok tun angos ku un mansubbut ku utdan adu'n tagu."

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakulap

(*Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43*)

²⁹Lausan man da Jesus ud Jerico, aduadu'n tagu un naitung-ud kan dida.

³⁰Utdit manaddadalan na da, inggaw da ud duwa'n nakulapa mantutupak sit igid dit kalsa. Utdit magngol da un lumaus si Jesus, nampakuy da un kanan dan, "Kaganakan Ali David, kaasiyan dikami!"

³¹Inggimaun dat tagu dida ot binaan da dida un walling da. Yoong talona indangsol da ota kinnanana un, "Kaganakan Ali David, kaasiyan dikami, Apu!"

³²Nan-illong si Jesus ot pinaayag na dida asina kinnanana un, "Ngadan nat piyaon yu un kook kan dikayu?"

³³Kinnanana da un, "Apu, piyaon mi un umila." ³⁴Ot nadaguwan si Jesus kan dida ot inapulusana dat ata da ot dagusa ummila da ot naitung-ud da kan siya.

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana'd Jerusalem

(*Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19*)

21 Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin Betfage utdin bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa't dat disipulus na. ²Kanana kan dida un, "Umuna kayu utnat madoldola boboloy ot dagusa awad odasan yu si naisilu'n dangki un nangubbu ot ussagan yu ta idatong yu dida kan sakon. ³Nu awad man-imus kan dikayu, kanan yu kan siya un, 'Masapul ud Apu,' ot dagusa ipalubus na un alan yu."

^{††}20:22 Sat naikanglit sin Griego kanana un, maboolan yu kad un uminum sit tasa un uminumak?

⁴Nakwa di dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sit propetana't dit un kanana'n,

⁵"Ibaga yu utdan tagu'd Sion un annaton nat Ali yu un dumatong. Napakumbaba kan nangabayu't dangki. On, ubbun di dangki ud nangabayuwana."[‡]

⁶Utdi, ummun-una dat duwa'n kaysan ot tinungpal da dit imbilin Jesus kan dida. ⁷Indatong da dit dangki kan sat ubbu na. Inyap-ap da dat kagoy da utdit dangki asin Jesus nangabayuwan.

⁸Kaaduwan sidat tagu dat nangiyap-ap sidat kagoy da utdit dalan, ot sadat udum nanggap-id da utdit sangan di kayu'n inyap-ap sit dalan.

⁹Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus, gapappakuyan dan, "Madaydayaw tun kaganakan ali David. Bindisyunan Apudyus tun imbaun na un pannakalong-ag na. Madaydayaw si Apudyus sin langit."

¹⁰Dumatong man da Jesus ud Jerusalem, nabukaḷ dat losana tagu'n kanan da un, "Ngadan ditu?"

¹¹"Siyatu si Jesus un propetan Apudyus un nanligwat Nazaret sin probinsiya'd Galilea," insungbat dat tagu'n naibulun kan Jesus.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu

(*Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22*)

¹²Utdi, nilumnok si Jesus sit timplu ot pinalaksun na un inamin dadit tagu'n manlalaku kan gumatgatanga iningaw. Inamin na paya sinuwakkit dat lamesaan dadit mansusukat si pilak kan sadat tutuppakan dat manlalaku si kalupati. ¹³Ot kinnanana kan dida un, "Naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Satu'n boloy ku, mangadanan si boloya

luluwwaluwan.' Yoong pinambalin yu un igaw di makuluk."

¹⁴Utdi ummoy dadit nakuḷap kan da napilay kan siya't dit timplu ot pinapiya na dida. ¹⁵Yoong nakasulag dat aapapun di papadi kan mimistulun di lintog sidit maila da dat nakaskasdaawa koonan kan magngol da dat aabenga gapappakuyan sidit timplu un kanan dan, "Madaydayaw din kaganakan David."

¹⁶Ot kinnanana da kan Jesus un, "Magngol nu din ibagbagan dan aabeng?"

Summungbat si Jesus un, "On, magngol ku. Adiyu kad nabasa dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, 'Insulum dat aabeng dalapnu ustuustu dit mandadayaw da?'"

¹⁷Utdi tinengyan Jesus dida ot kaysan sin Betania un siya'd inumbogana't diya labi.

Sadit Kayu'n Adi Namunga

(*Marcos 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Mabigat man sidit mangulinan da ud Jerusalem, nabital si Jesus. ¹⁹Ot maila na man dit kayu'n igus sit igid dit dalan ummadani ta ilana nu awad bunga na yoong naid ta abus dit tubu na ullawa. Utdi inggiyaw na dit kayu'n kanana'n, "Maidon mamungaam!" Ot dagusa nalangu dit igus.

²⁰Ilan man dat disipulus na di, nasnasdaaw da ot kanan dan, "Inona'n dagusa nalangu din igus?"

²¹Kinnanana Jesus kan dida un, "Tut-tuwa tun ibagak kan dikayu un, nu awad pammati yu kan Apudyus un adi kayu manduwaduwa, bokona lawa'n kama't din kingwak sin igus nat makwa yu nu adi mabalin yu paya ibaga't din bateleda, 'Umalis ka utdin baybay,' kad makwa. ²²Ta singngadan na mana iluwalu yu matungpal nu natalgod nat pammati yu."

[‡]21:5 Zacarias 9.9

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus

(*Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8*)

²³ Utdi nangulin si Jesus sit simplu. Utdit madama'n mansulu, inummoy dat aappun di padi kan lalallakay di Judio kan siya ot kanan da un, "Ngadan nat kalintogama mangwa't danat kokkoom? Sin dit nangitod sit kalintogam?"

²⁴ Summungbat si Jesus un, "Antu pay imusok kan dikayu. Ot nu sungbatan yu, ibagak pay tun nanligwatan ditun kalintogaka mangwa't datun kook. ²⁵ Ibaga yu ud nu sin nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?"

Utdi nampipinnuut da pay lawan un, "Nu ibaga taku'n nanligwat kan Apudyus kanana't oni un, 'Apay adiyu tinuttuwa nu?' ²⁶ Yoong nu ibaga taku'n nanligwat si tagu, gakkimut dan tagu ta tuttuwaon da un propetan Apudyus si Juan." ²⁷ Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, "Maid tigammu mi."

Ot kanan Jesus un, "Ot madik pay ibaga kan dikayu nu nanligwatan tun kalintogaka mangwa't datuwa kook."

Abalig Maipanggop Sidat Duwa'n Anak

²⁸ Inyabalig uman Jesus un kanana'n, "Innon nat makanan yu uttu? Ininggaw osa'n ama un duwa dat anak na. Ummoy sit pangu'n anak na ot kanana'n, 'Anak, umoy ka mangkokwa't din kaubasan sinsatun.'

²⁹ "Summungbat dit anaka kanana'n, 'Madik.' Yoong mabaybayag man, nambabawi ot ummoy nangkokwa.

³⁰ "Ot sadit ama, ummoy sit maikagwa'n anak na ot padana un imbaga na un umoy mangkokwa't dit kaubasana. Ot summungbat dit anak un, 'On ama, umoyak.' Yoong adina inummoy.

³¹ "Singngadan na utdadit mansunud dit nanungpal sit piyaon didit ama?" kinnanan Jesus.

"Sadit pangu," kanan da.

Utdi, kinnanan Jesus kan dida'n, "Tutuwa tun ibagak kan dikayu un, sadat gumabasula tagu un kama't dan man-uulup si bugis kan dumadagdagasa babai, umun-una da un maidagumung sin mangiyapuwan Apudyus nu dikayu. ³² Ta ummoy si Juan un Mambubunyag un nangitudtudu kan dikayu't dit kustu'n maunud yoong adiyu tinuttuwa. Yoong sadat man-uulup si bugis kan dumadagdagasa babai, tinuttuwa da. Ulay nu innila yu dida'n nambabawi't dat basul da, adi kayu kampay nambabawi kan nanuttuwa."

Abalig Maipanggop Sidat Mantotobaw

(*Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19*)

³³ "Donglon yu payyan tun osa'n abalig," kinnanan Jesus. "Inggaw osa'n tagu'n minul-ana't ubas dit pita na. Tinalangkaana'n nilikmut ot nangabut si batu ut poposposan di ubas kan nanuud si nataknanga alligang di man-andog. Utdi impatobaw na dit kaubasana ot nangalyug si sabali'n ili.

³⁴ "Dandani man dit bubullasan di ubas, imbaun na dat baba-unona un umoy mangala't dit gogwa na. ³⁵ Dumatong da man dinokmaan dat mantotobaw dida, pinangpang-ok da dit osa, pinatoy da dit osa asida binatang dit osa.

³⁶ "Utdi nangibaun uman dit singkuwa't dit pita si ad-adu nu sadat damu'n inummoy ot padana uman dit kingwan dat mantotobaw kan dida.

³⁷ "Utdiyon, imbaun na dit anak na ta kanana't dit somsomok na un, 'Ikabain da tu ta anak ku.'

³⁸ "Yoong ilan man dat mantotobaw dit anak, kanan da un, 'Siyatu dit man-

awid situn pita, aweyu ta patoyon taku dalapnu mangkuwa taku tun pita!

³⁹“Utdi, dinokmaan da un inlaksun sit lasin didit kaubasan asida pinatoy.

⁴⁰“Kadon, nu dumatong dit singkuwa’t dit pita, sin dit koonat dadiya man-aayyuwan?” kinnanana Jesus.

⁴¹Insungbat da un, “Maid duwaduwa na un patoyona dadiya nadadag. Asina ipaayyuwan dit kaubasana utdat udum un mangitod sit gogwa na nu dumatong dit bubullasan.”

⁴²Utdi, kinnanana Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan nabasa dit naikan-glita ugud Apudyus? Kanana un, ‘Sadit batu’n inidsan dat mangkokokwa’t boloy, siya’d nambalina pannan dit sikun dit boloy. Siya’d kingwan Apudyus ot talona nakaskasdaawa maila.’

⁴³“Isunga ibagak kan dikayu un makaan dit gundaway yu un maidagamung sin mangiyapuwana ta maitod sidan tagu’n mangwa’t dit ipakwana. ⁴⁴Ot singngadan na mana maotdag situwa batu masipsip-uk ot singngadan na mana tup-ugan dituwa batu matumotumok.”

⁴⁵Donglon man dadit aap-apun di papadi kan Fariseo dat abalig Jesus, naawatan da un dida dit ug-ugudona. ⁴⁶Ot piyaon da un dopapon yoong ummogyat da utdat adu’n tagu gaputa tuttuwaon da un propetan Apudyus si Jesus.

Abalig Maipanggop Sit Boda

(Lucas 14:15-24)

22 Nan-abalig payyan si Jesus si-dat aappun di Judio un kanana’n, ²“San mangiyapuwana Apudyus maiyalig sit osa’n ali un nampaboda’t dit anak na un lalaki. ³Utdit nakasaganaon dat losan, imbaun na dadit baba-unona’n umoy mangibaga’t dat naawis sit boda ta

dumatong daon, yoong madi da umoy. ⁴Utdi nangibaun uman sidat uduma baba-unona un kanana’n, ‘Ibaga yu utdat naawis ta dumatong daona makaboda ta naisaganaon tun makan. Napaltiyon dan napalungpu’n baka ot losana naisaganaon tun kakigad na.’

⁵“Yoong adin dat naawis inaw-awingan dida ta ida nan-ipapuut pay lawan sidadit umoyan da. Awad ummoy sit payaw, awad ummoy sit nigisiyu na. ⁶Ot sadat udum, dinokmaan da dat naibaun ot pinalpaligat da dida asida pinatoy dida.

⁷“Nasulasulag dit ali utdit donglona dit naipasamak ot imbaun na dat suldadu’n ummoy namatoy sidat kummatoy kan singgob da dit boboloy da.

⁸“Utdiyon, inayagana dadit baba-unona’n kanana’n, ‘Ammina naisaganaon tun kokwan ditun boda yoong adida maibagaya maidagamung situn boda dadit naawis. ⁹Isunga umoy kayu’t dan kalkalsa ta awison yu dan losana dakngon yu.’

¹⁰“Utdi, kaysan dadit baba-unon ot inawis da un losan dat dintong da, nabaļu man onnu nadadag si ugali ot napnu dit boboddaan sidat inawis da.

¹¹“Yoong umoy man dit ali ilan dadit naawis, inggaw naila na un osa un adi nansukat si badut di umoy makaboda. ¹²Ot kinnanana’n, ‘Sunud, innon nat nan-oooy nu uttu un adika nambadut si badut di umoy makaboda?’ Yoong adina nakaginga.

¹³“Utdiyon imbagan dit ali utdat baba-unona un, ‘Pingilon yu nat ima na kan iki na ta idawat yu utdin nakołopa igaw, ta siya’d man-ibilana kan mangngilotana.’”

¹⁴Ot inyanungus Jesus un kanana’n, “Adu dan naawis yoong akit dan napili un maidagamung sin mangiyapuwana Apudyus.”

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis

(*Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26*)

¹⁵ Utdiyon kaysan dadit Fariseo ta umoy da tutulagon nu innon dit man-iimus da kan Jesus dalapnu awad mangi-daluman da kan siya. ¹⁶ Ot nangibaun da utdat buyut da kan dat buyut Ali Herodes si umoy kan Jesus. Ot kanan da kan siya un, “Mistulu, tigammu mi un adika mantulituli. Itudtudum pay nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. Ot adim mandudumaon dan tagu ta adim ibilbilang dan saad da. ¹⁷ Ot ibagam ud nu sinnat kassomsomkam situ. Naingkalintogan kad un mambayad taku’n Judio si bugis kan Caesar un emperador ud Roma onnu adina?”

¹⁸ Yoong titiggammun Jesus un laweng dit panggop da ot imbaga na un, “Dikayu’n man-ag-agin, apay padpadasonak? ¹⁹ Ipaila yu ud kan sakon dit pilaka maibugis!” Ot nangidatong da si denario.[¶]

²⁰ Inimus na kan dida un, “Sinmuging kan singngadan situn naimalka?”

²¹ “Si Emperador Caesar,” insungbat da. “Ot nu siya nat,” insungbat Jesus, “itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus.”

²² Donglon da man di, nasdaaw da ot kaysan da.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Natoy

(*Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40*)

²³ Utdi payona al-algaw, inggaw da ud Saduceo un inummoy kan Jesus. Sadatu dat Judio un manguguda maid umungal si natoy.

²⁴ Inimus da kan Jesus un, “Mistulu, kanan dit lintoga ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un naid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.’ ²⁵ Ining-gaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki utdit. Nangasawa dit pangu yoong natoya naid anak na. Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug. ²⁶ Padana un natoya naid uman anak na. Ot padana payon dit naipasamak sidit maikatlu inggana’t dit maikapitu un naamin da un natoya maid ingganak da utdit bilug. ²⁷ Utdit naamin da un natoy dat pitu’n mansusunud, natoy pay dit bilug. ²⁸ Ot nu timpu’n umungal dat natoy, singngadanon dit sin-asawa’t diya bilug kan dida’n pitu’n mansusunud? Ta losan da un nangasawa kan siya?”

²⁹ Summungbat si Jesus un, “Bokon nat kuwa yu un somsomok gaputa adiyu maawatan dit naikanglita ugud Apudyus kan naid tigammu yu utdit pannakabalin na. ³⁰ Nu umungal dat natoy maid man-aassawa kan dida ta kama da utdan aanghel sidin langit. ³¹ Kan osa pay nu maipanggop sit umungalan dat natoy, adiyu kad nabasa dit imbagan Apudyus kan dikayu utdit ugud na? ³² Kanana un, ‘Sakon ud Apudyus un mandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’^{§§} Piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi sadan matatagu.”

³³ Utdit magngolan dat tagu dit intudtudu na, nasnasdaaw da.

Sat Kapotgana Bilin

(*Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28*)

³⁴ Donglon man dat Fariseo un gumiginnokon dat Saduceo ta naidan dat maibaga kan Jesus, nandatdatong da ut-

[¶]22:19 Ilan yu utdin glosario

^{§§}22:32 Ilan yu utdin Exodus 3:6

dit ininggawan Jesus. ³⁵Utdi, osa kan dida ud mistulun di lintog ud nan-imus kan siya si mamadpadas na un kanana'n, ³⁶“Mistulu, singngadan dit kapopotgana bilin sidat lintog Apudyus?”

³⁷Summungbat si Jesus un, “Masa-pula iyossaan nu nat losana aangsom kan losana somsomok nu un mamipi-piya kan Apudyus un Apum.” ³⁸Siy-atu'd kapotgan kan umuna un bilin Apudyus. ³⁹Ot sat maikagwa, padana pay sin ummuna ta kanana'n, ‘Masa-pula piyaom dan padama tagu un kama't nat mampipiyam sinat long-ag nu.’ ⁴⁰Sadatu un duwa'n bilin dat naibasalan dat losana lintog Moses kan sadat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit.”

Imus Jesus Maipanggop Kan Kristu

(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

⁴¹Inggaw payyan dat Fariseo un naa-mung ot inimus Jesus kan dida un, ⁴²“Sinnat makanan yu maipanggop sit Kristu?* Sin ganak kan siya?”

“Kaganakan dit David,” kinnanana da.

⁴³Ot insungbat pay Jesus un, “Nu tut-tuwa di, apay un inayagan David si ‘Apu’ dit Kristu? Ta impasomsomok ud Ispiritu Santu dit kinnanana David un,

⁴⁴‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon madi-wanak inggana't abakok aminon dat kabusul nu.’†

⁴⁵Ot nu ‘Apu,’ kanan David kan Kristu, innona'n kaganakana nu?”

⁴⁶Utdi naid nakasungbat kan dida ot manipud sidiyon, naidon ummoy nan-iumimus kan siya.

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun di Lintog Kan Fariseo

(*Marcos 12:38-39; Lucas 11:43-52; 20:45-46*)

23 Utdi imbagan Jesus sidat tagu padana pay sidat disipulus na un, ²“Awad kalintogan dat mimistulun di lintog kan Fariseo un mangi-lawlawag sidat lintog Moses. ³Isunga masapula tungpa'on yu dat losana isulu da. Yoong adiyu padaon din koon da ta adida unudon dit itudtudu da. ⁴Adu dan bilina ipatungpal da un kama dat mampabukud si nadagsona awit un naligata maawit yoong adida un ta'on sumalak. ⁵Losana koon da, koon da ullawa dalapnu ilan dan tagu. Siya'd gapuna'n dakolon da dit iiggaan di papela naikanglitan dit Ugud Apudyus un maitakod sit kiday da kan taklay da ot padana pay un ipaandu da dit malay-may dit lagayadan dit badut da. ⁶Ot pipiyaon da dit inggaw sit inggawan dat nangangatu'n tagu nu amung kan pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga. ⁷Pipiyaon da pay nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu kan piyaon da pay nu ngadanon da dida ut ‘Mistulu.’ ⁸Yoong nu dikayu, adiyu paawag nat long-ag yu un ‘Mistulu’ ta mansusunud kayu ot ossaanaka lawa'n mistulu yu. ⁹Ot adiyu pay awagan si ‘Ama’ nat singngadan na mana tagu't tun pita ta os-ossaana lawa'd Ama yu un siya si Apudyus ud langit. ¹⁰Adiyu pay paawag nat long-ag yu si ‘Apu’ ta sakona Kristu ullawa'd Apu yu. ¹¹Ot sat kangattuwan kan dikayu masapula siya'd manselbi. ¹²Ta singngadan na mana mangipangatu't long-ag na maidoba yoong singngadan na mana

*22:42 San uguda Kristu, titulun ud Jesus un san piyaona'n ugudon, pinilin Apudyus un managu't tagu.

†22:44 Maila utdin Salmo 110:1

mampakumbaba, maipangatu nu timpu na.”

¹³“Kaasi kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo ta man-ag-agin mamati kayu. Omban yu dit sawanga umoy sin mangiyapuwan Apudyus. Ulay dikayu adi kayu lumnok ot sondan yu dat mamiya un lumnok. ¹⁴[Kaasi kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo. Dikayu un man-ag-agin mamati. Gundawayan yu dat bilug ot aminon yu un alān dat sanikuwa da asiyu anduanduwon dat luwalu yu un mampalingodan yu utdat kokkoon yu. Siya’d gapuna’n nadagdagson nat dusa yu un itdon Apudyus!][‡]

¹⁵“Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo. Dikayu un man-ag-agin mamati. Dolmangon yu nat baybaya umoy si uduma boboloya man-awis si ulay osa ullawa si maibuyut kan dikayu ot nu awad maawis yu, mambalinon yu un nadaddadag nu dikayu un bulun na un madusa’t din impiyelnu.

¹⁶“Kaasi kayu ta kama kayu’t nakulapa mangipuppuyut. Ta itudtudu yu un nu awad tagu un usalona din timplu un mansapata, naid basul na nu adina tungpalon dit insapata na. Yoong nu usalona’n mansapata din bulawan sin timplu, masapula tungpalona dit sapata na. ¹⁷Tuttuwa’n nakulap kayu kan natung-ug kayu ta bokobokon nat somsomok yu. Ngadan kad nat napotpotog, sat bulawan onnu sadit timplu un mampasantu utdit bulawan? ¹⁸Itudtudu yu paya nu awad tagu’n usalona din altar nu mansapata, naid basul na nu adina tungpalon dit sapata na. Yoong nu sat datun sin altar dit usalona’n mansapata masapula tungpalona dit sapata na. ¹⁹Tuttuwa’n nakulap kayu. Ngad kad nat napotpotog, sat datun onnu sat altar un mampasantu utdit datun? ²⁰Isunga

sat mangusal sin altar un mansapatana, isalisapata na un losan dat datun un awad sisi. ²¹Ot sat mangusal sit timplu un mansapatana, isalisapata na pay si Apudyus un inggaw sisi. ²²Ot nu awad pay mangusal sin langit un mansapata isalisapata na pay dit tronon Apudyus kan si Apudyus un mantutupak sit trono.

²³“Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo ta man-ag-agin mamati kayu. Ta itdon yu kan Apudyus dit ingkapulu utdan apit yu un mampabangu’t tipoy, yoong niliwayan yu dan napotpotoga pakwan di lintog un kama’t dan mangwaan yu utdan nalinog, mangkaasiyan yu utdan udum kan manungpalaan yu utdan losana ibaga yu. Siyadatu dan lumbonga tungpalaan yu un adiyu pay liwayan dan uduma pakwan di lintog. ²⁴Dikayu un nakulapa mangipuppuyut. Kama kayu’t tagu’n mamadapad si ilok sit inumona yoong nilumtun na ud kamelyu.

²⁵“Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo, dikayu un man-ag-agin. Ta kama kayu’t tagu’n kiwasana ullawa dat lasin dat tasa kan da pinggan. Ta bulubuluwan yu dat ima yu yoong sat aangson yu napnu’t kinaagum kan kinagamgam. ²⁶Dikayu’n nakulapa Fariseo! Masapula kiwasan yu yana umuna nat dalom nat tasa kan pinggan kad nadaalus pay din nakinlasin.

²⁷“Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-ag-agin. Kama kayu’t lobona napintulan si pukaw. Napiya din ila na utdin lasin, yoong napnu’t tung-al di ladag kan losana ilan di isaw dit dalom na. ²⁸Ot padana pay kan dikayu ta ipappaila yu un kama kayu’t nalintoga tagu utdan udum yoong sat katuttuwaana napnu nat aangson yu si kinaman-ag-agin kan kinadadag.”

[‡]23:14 Maid tu un bersikulu utdan uduma manuscrito.

Imbagan Jesus Dit Madusaan Da

(Lucas 11:47-51)

²⁹“Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-ag-agin mamati. Ta pabaḷuwon yu dat lobon dat propetan Apudyus sidit kan al-altiyan yu pay dat lobon dat nalintog si nantatagu. ³⁰Asiyu kanan un, ‘Nu natagu kami okyan sidit timpun dadit inapu mi, adimi kingwa dit kingwa da un namatoy sidadit propetan Apudyus.’ ³¹Sanata kanan yu, ipaila yu un kaganakan dikayu’t dat namatoy sidat propetan Apudyus sidit. ³²Ot gangputon yu dit inlugin dat inapu yu! ³³Dikayu’n nadadaga tagu’n kaganakan di ulog! Inon yu un malisiyan din madusaan yu utdin impiyelnu? ³⁴Isunga mangibaunak kan dikayu si propetan Apudyus kan nangkakalainga tagu kan mimistulun di ugud Apudyus. Patoyon yu dat udum kan dida, ilansa yu dat udum si kulus, sabisabidan yu dat udum sidat sinagoga yu kan unudon yu dida’n paligaton sit kailin-ili un manalnan da. ³⁵Isunga madusa kayu maipagapu’t dit natoyan dat losana nalintoga tagu’t tun pita. Mailugi utdit napatoyan Abel inggana kan Zacarias un anak ud Barakias un napatoy sit nambootan dit nasantuwana igaw kan altar. ³⁶Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sat dusan dat losana namatoy sidatu, sagapaḷon dan tagu’t tun satuna lonap.”

Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem

(Lucas 13:34-35)

³⁷Utdi imbagan Jesus un, “Inay kayu paya iJerusalem! Ta pinatoy yu dat propetan Apudyus kan binatang yu dat imbaun na un mantudtudu kan dikayu. Namimpiga un piyaoka dagupona ayyuwanan dikayu’n padan din manalikopkopian din manuk sidan siyop na, yoong ummadi yu. ³⁸Ot

sinsatunon ipatungad dikayuwon kan Apudyus. ³⁹Ot ibagak kan dikayu un, maidon ilan yu kan sakon inggana’t din timpu’n mangibagaan yu un, ‘Binindisyunan Apudyus tun dummatonga imbaun na.”

Imbagan Jesus Un Maḷba Dit Timplu

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 Tinengyan da Jesus dit timplu ot makaadayu da man si akit, ummadani dat disipulus na kan siya ot impaila da kan siya dit kinabaḷun didit timplu kan sadat uduma natuud sit lakub na. ²Yoong kinnanan Jesus un, “On, maila yu datun nabaḷbaḷu un natuud sinsatun yoong tuttuwa tun ibagak kan dikayu un dumtong nat timpu’n maid osa’t batu si natuuga adi maidugpu.”

Sadat Ligat Sit Daan Payyan Un Anungus Tun Lubung

(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)

³Mantutupak si Jesus sin bateled Olivo utdit ummoy dat disipulus na kan siya ot inimus da un, “Apu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dit imbagam kanad, kan singngadan dit mangilasinan mi un dandaniyon dit mangulinan kan manganungusan tun lubung?”

⁴Summungbat si Jesus un, “Manalimban kayu ta adi kayu maal-allilaw. ⁵Ta adun dumatonga tagu un mangusal situn ngadan ku un kanan dan, ‘Sakon dit Kristu,’ ot adu dat maallilaw da. ⁶Magngol yu dat kankannibung di gubat sinat adani kan damag di gubat sin adayu, yoong adi kayu madanagan ta masapula maipasamak da. Yoong bokon payyana anungus ditun lubung. ⁷Ta manggugubat dan kailin-ili’t tun lubung kan mambibinnusuḷ dan tutulay. Awad pay ulat kan lunig sin nadumaduma’n igaw. ⁸Luglugi na ullawa datu un paligata padan dit manlogawan di manabeng.

⁹“Utdiya timpu, dopapon dikayu dalapnu paligaton kan patoyon dikayu. Lawengon dikayu’t dan losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon. ¹⁰Utdiya timpu adu dat lumipsuta manuttuwa ot mansinnipsip kan manlilinnaweng da. ¹¹Kadon adu’n lumtawa man-ag-agin propetan Apudyus ot adu’n maallilawa tagu. ¹²Ot gapu’t dit kinaadun di kinadadaga lumtaw, umakit dit mampipiyon di kaaduwana tagu. ¹³Yoong singngadan na mana adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon Apudyus. ¹⁴Ot satun Naba’u’n Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, maiwalagawag sidat kailin-ili’t tun lubung dalapnu magngolan di kataguntagu. Kad nu magangput diyon, siya’d anungus ditun lubungon.”

Sat Gaoogyata Yumam-an

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

¹⁵“Nu maila yuwon dit impadtun Daniel sidit un gaoogyata yumam-an un umoy sumikad sin timplu un nas-antuwana igaw, (sadi mamasa’t tuwa padtu masapula maawatana) ¹⁶masapula dikayu’n iJudea gumtik kayuwon sidan batbated. ¹⁷Ot sat tagu’n awad sidit otop dit bo’oy na, adinaon lumnoka umoy mangala’t dat kokokwa na utdit bo’oy. ¹⁸Ot sat tagu’n inggaw sit papayaw, masapula adinaon mangulina umoy mangala’t kagoy na. ¹⁹Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi! ²⁰Ot iluwalu yu kan Apudyus ta adina maiyaspul nat gumtikan yu si ageled onnu al-algawa iillongan. ²¹Ta amoamod dit ligat sidiya timpu un maid maipadaana’t dat ligata napalabas manlugi’t dit nakwaan ditun lubung inggana’t tun satun. Maida

talon maipadaana’t inggaingga. ²²Ot nu adin Apudyus inyaboba dit bilang dit al-algaw didiya ligat maid matagu’t tagu uttun lubung yoong maipagapu’t dan pinili na un tagu na, inyaboba na.

²³“Utdiya timpu, nu awad mangibaga un, ‘Antu uttu dit Kristu,’ onnu kanan da un, ‘Andi utdi,’ adiyu tuttuwaon. ²⁴Ta adu dat mangabaw un dida dit Kristu, kan man-ag-agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila da si nakaskasdaaw dalapnu nu mabalbalin allilawon da pati utdat pinilin Apudyus un tagu na. ²⁵Adiyu liuwan! Idaadaan kuwon ibaga datu kan dikayu.

²⁶“Isunga, nu awad mangibaga kan dikayu un, ‘Ikayu ilan ta andi dit Kristu utdin igawa maid tagtagguwan,’ adi kayu umoy. Nu kanan da un, ‘Andi’t din kuwalto!’ adiyu tuttuwaon. ²⁷Ta nu dumatongaka Inyanak di Tagu, mailan losan din nangkalliput un kama’t din kilat nu dumelang.

²⁸“Padana un sat kawadan di ladag, siya’d madatdatngan dat tulayan.”

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu

(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

²⁹“Nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu, dagusa kum’lop din init ot san bulan adinaon sumolag. Maotdag dan bituwon ot maligaligad dan losana awad sin langit. ³⁰Utdiyon, maila’t din langit dit mangilasinan un dumaton-gakon un Inyanak di Tagu ot losan dat nadumaduma un tagu’t tun pita mam-paibil da. Ta ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un mailabaw sit bunot un dumoba’n napnu’t pannakabalin kan nakaskasdaawa kinangatu. ³¹Guminga dit tanggyub si natobag ot ibaun ku dadit aanghel ku uttun kasulisulin ditun lubung dalap umoy da dagupon dadit losana pinilin Apudyus un tagu na.”

Sat Maadaḷ Taku't Din Kayu'n Igus

(*Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33*)

³²“Ilan yu din kayu'n igus ta man-adaḷan yu,” kinnanān Jesus. “Ta nu man-lugi'n sumungbud, tigammu yuwona dandani nat iinnitan. ³³Padana pay un nu maila yu dadiya imbagaka mapasamak, tigammu yuwona dandani'n mangulinak. ³⁴Ot tuttuwa tun ibagaka mapasamak un losan datu sin daan payyan un matoy dan losana tagu ut-tuwa lonap. ³⁵Mangkigad dan losana maila'd langit kan situn pita yoong man-nanayun tun ugud ku.”

Maid Makatigammu't Dit Timpu'n Man-ulinan Jesus

(*Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36*)

³⁶“Maida taḷon makatigammu't dit al-algaw onnu olas un makwaan dat losana imbagak. Ulay dan aangel sin langit onnu sakona Anak Apudyus ta si Ama ullawa'd manigammu. ³⁷Nu mangulinaka Inyanak di Tagu, maipada dit kokkoon dat tagu't dit timpun Noe dat kokkoon dat tagu'n dakngak. ³⁸Ta ut-dita timpu'n daan payyan un nalitap tun lubung, ginan-ganas dat tagu'n nanganangan kan da nan-iinum kan nan-aassawa inggana't nilumnok da Noe ut-dit dakolana bapul. ³⁹Maid somsomok dat tagu't dit maipasamak inggana't nanlitap ot naamin da un nalmos. Ot siya'd padana nu dumatongaka Inyanak di Tagu. ⁴⁰Utdiya timpu, nu awad da ud duwa'n laḷaki'n mangkokwa't din payaw, maala dit osa, matengyan dit osa. ⁴¹Nu awad da ud duwa'n babai'n manggiling, maala dit osa, matengyan dit osa. ⁴²Siya'd gapuna'n mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nu ngadan na un timpu nat dumakngaka Apu yu. ⁴³Sosomkon yu tu! Nu tigammun dit singkuwa't dit boḷoy dit olasa du-

makngan dit man-aakaw si labi, adina masuyop ta man-andog daḷapnu adina makalnok dit man-aakaw sit boḷoy. ⁴⁴Isunga masapula mansasaggana kayu pay ta sakona Inyanak di Tagu, dumatongak sit timpu'n adiyu namnam-on.”

Sadat Matalgodan Kan Adi Matalgodana Baba-unon

(*Lucas 12:41-48*)

⁴⁵“Singngadan din matalgodan kan nalainga baba-unon? Siya dit mangipaayuwanan dit apu na utdat padana un baba-unon daḷapnu itdana dida't kanon da nu kustu'n timpu na. ⁴⁶Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit apu na un manungtungpal sida't kewaala na. ⁴⁷Tuttuwa tun ibagak kan dikayu'n, siya'd mangitalgodan dit apu na utdat losana kukuwa na. ⁴⁸Yoong nu laweng diya baba-unon kanana't dit somsomok na un, 'Bokona masapa dit apuka mangulin,' ⁴⁹ot lugiyana un mandataḷ sidat padana'n baba-unon kan umoy makakan kan maka-inum sidat gumubuuk. ⁵⁰Utdiyon, dumatong dit apu na utdit al-algaw kan olasa adina nanam-ona dumatongana. ⁵¹Ot dusaon dit apu na kan idogana utdat man-ag-agin sit igawa mandusaana kan dida un siya'd man-ibilan kan mangngilotan da.”

Sat Abalig Maipanggop Sidat Simpuḷu'n Bababbalasang

25 “Nu dumtong dit timpu'n mangulinak, kama't tu din maiyaligan din mangiyapuwan Apudyus. Ing-gaw da ud simpulu'n bababbalasanga nangala't silaw un ummoy ummabat sit laḷaki'n mangasawa. ²Sadat lima, natung-ug da ot sadat lima nasilib da. ³Sadat tung-ug, nangala da si silaw da yoong adida nangala't igasa usalon da nu maaminan da. ⁴Ot sadat nasilib, nangala da si silaw da kan igas un usalon da nu maaminan da. ⁵Gaputa maid dum-

matodatong sidit lalaki'n mangasawa, nakasuyop da.

⁶“Yoong gawan labi man, inggaw nampakuya kanana'n, 'Annaton dit lalaki'n mangasawa! Ikayu abaton!' ⁷Ot nabalikusu dat simpulu'n bababbalasang ot insagana da dat silaw da. ⁸Yoong sadat lima'n tung-ug kanan da utdadit lima'n nasilib un, 'Itan dikami pay sinat igas yu ta naaminon tun igas mi ot maksopon tun silaw mi.' ⁹“Yoong kinnanay pay dat lima'n nasiliba bababbalasang un, 'Adina nin umanay ot ikayu pay lawan gumatang sin lalakkuwan.' ¹⁰“Malikmud da mana umoy gumatang si igas, dummatongon dit lalaki'n mangasawa. Ot sadat nakasagana'n nanakom, naibu'un daon kan siya'n nilumnok sit boboddaan ot naombanon dit sooban.

¹¹“Adina masulit, dummatong pay dat lima'n ummoy gumatang si igas ot kanan dan nampakuy un, 'Apu, palnokon dikami pay!' ¹²“Yoong, summungbat dit lalaki'n mangasawa'n kanana'n, 'Adina mabalin ta sat katuttuwaana maid tigtigammuk kan dikayu.'”

¹³Utdi, inyanungus Jesus un, “Siyadi dit gapuna'n masapula nasasaggana kayu ta maid tigammu yu utnat al-algaw onnu olasa mangulinak.”

Sadat Tu'u'n Baba-unona Naitdan Si Pilak

(Lucas 19:11-27)

¹⁴Intuluy Jesus un kanana'n, “Maiyalig pay din mangiyapuwan Apudyus si osa'n tagu'n manlaklakakata mangalyug. Inayagana dat baba-unona dalapnu italgod na kan dida dat losana sanikuwa na. ¹⁵Initdana dida't pilaka inigusyu da sigun sit kaboolan da. Sadit osa initdana si lima'n

libu, duwa'n libu utdit maikagwa ot sillibu utdit maikatlu. Asinaon kaysan.

¹⁶“Utdiyon sadit naitdan si lima'n libu, dagusa innigusyu na ot nangganansiya si lima'n libu. ¹⁷Padana pay sit naitdan si duwa'n libu ta ummoy na pay inigusyu ot nakaganansiya pay si duwa'n libu. ¹⁸Yoong sadit naitdan si sillibu, ummoy na ingkulub dit pilak dit apu na.

¹⁹“Mabayabayag man, nangulin dit apu da ot insingil na kan dida dit pilaka intalgod na. ²⁰Utdi, ummoy dit naitdan si lima'n libu ot kanana't dit apu na un, 'Apu, lima'n libu dit intod nu kan sakon ot antu'd lima'n libu un naganansiyak!' ²¹Ot kinnanay dit apu un, 'Nabalu nat kingwam. Nabalu ka kan matalgodan ka un baba-unon. Ot gaputa matalgodan ka utdan kaakita naitod kan sika, mampaayyuwanok sika't adu. Awenu ta makapanlagsak ka kan sakon!' ²²“Padana un ummoy pay dit naitdan si duwa'n libu ot kanana'n, 'Apu, initdanak si duwa'n libu ot antu'd duwa'n libu un naganansiyak.' ²³Ot kinnanay dit apu un, 'Nabalu nat kingwam. Nabalu ka kan matalgodan ka un baba-unon. Ot gaputa matalgodan ka utdan kaakita naitod kan sika, mampaayyuwanok sika't adu. Awenu ta makapanlagsak ka kan sakon!' ²⁴“Utdi, ummoy pay dit naitdan si sillibu un kanana'n, 'Apu, tigammuka nasulag ka un tagu ta mambulas ka utdan bokona immulam kan aniyom danat bokona inloop nu. ²⁵Kumimutak kan sika ot siya'd gapuna'n ummoyak ingkulub dit pilaka intod nu. Ot antu un iyulin ku.' ²⁶Ot kinnanay dit apu na un, 'Laweng ka un baba-unon! Sadut! Titiggammum un mambulasak sidan bokona immulak kan aniyok dan bokona inloop ku, ²⁷ot apay adim imbangku dit pilak ku dalapnu mangulinak kad, iyulin nu dit pilak ku un awad ganansiya na?' ²⁸Utdi imbagana't

dat uduma baba-unona un, ‘Alan yu nat pilak kan siya ta itdon yu utdit kawadan dit simpulu’n libu. ²⁹Ta adadu nat maitod sinat matalgodan ot masawasawal dat awad kan siya. Yoong sat tagu’n adi matalgodan, ulay sat akita awad kan siya masimud un maala. ³⁰Ot satun naid si selbi’n baba-unon, idawat yu utdin kakolpan un siya’d man-ibilana kan mangngilotana.’”^f

Sat Maudi Un Maukuman Dat Losana Tagu

³¹Intuluy Jesus un, “Nu dumatongaka Inyanak di Tagu, maila dit nakaskasdaawa kinangatuk kan bulun ku dan losana aanghel ot mantupakak sit trono un man-ali. ³²Ot mandatdatong dat losana tagu’t tun pita utdit atubang ku. Ot mansisinaok dida’n padan dit koon dit man-aayyuwan si kannelu un isina na dida utdat kalding. ³³Manalnok dat nalintoga tagu’t dit kapon madiwanan ku kan manalnok dat nadadag sit kapon makawigik. ³⁴Kadon sakona Ali ibagak sidat inggaw sit kapon diwanan ku un, ‘Awe yu, dikayu’n binindisyunan Amak ta maidagamung kayu’t din mangiyapuwana un insagana na un tawid yu manipud sit nakwaan ditun lubung. ³⁵Ta nabitilak ot pinakananak. Nauwawak ot pinainumanak. Kakkailiyak ot pinafnokak sidat boloy yu. ³⁶Naid pay badut ku ot binadutanak. Nasakitak ot inandoganak. Naibafuladak ot ummoy yu ud sakon biniling.’ ³⁷Sumungbat dat nalitoga tagu un, ‘Apu, kapiga nat nangil-an mi kan sika’n nabitil ot pinakanan mi onnu nauwawa pinainuman mi? ³⁸Kapiga nat nangil-an mi un kakkaili ka ot pinafnok mi onnu naid badut nu un binadutan mi?

³⁹Kapiga nat nasakitama inandogan mi kan nabafuladama ummoy mi ud sika biniling?’ ⁴⁰Ot sakona Ali sumungbatak un, ‘Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu kingwa yu datu si osa’t datuwa kadodobaana susunud ku, kingwa yu payon kan sakon!’

⁴¹“Utdi ibagak sidat inggaw sit kapon kawigik un, ‘Umadayu kayu kan sakon, dikayu un nakodngana madusa. Ingkayu’t din apuya adi maksopa naisagana’n inggawan Satanas kan sadat aanghel na. ⁴²Ta nabitilak yoong adianak pinakanan. Nauwawak yoong adianak pinainuman. ⁴³Kakkailiyak yoong adianak pinafnok. Naid badut ku yoong adianak binadutan. Nasakitak kan naibafuladak yoong adianak ummoy biniling.’ ⁴⁴Ot sumungbat da un, ‘Kapiga Apu, nat nangil-an mi kan sika’n nabitil, nauwaw, kakkaili onnu naid si badut onnu nasakit onnu naibafulada adimi ummoy tinulungan sika?’ ⁴⁵Ot sumungbatak kan dida un, ‘Tuttuwa tun ibagak kan dikayu’n nu adiyu tinulungan ud osa’t dat kadodobaana susunud ku, adiyu payon tinulungan sakon.’ ⁴⁶Ot siya datu dan umoy sin madusaan da si inggaingga yoong sadat nalintog, umoy da utdin mataguwan da si inggaingga.”

Nambabagbagaan Da Dit Mamatoyan Da Kan Jesus

(*Marcos 14:1-2; Lucas
22:1-2; Juan 11:45-53*)

26 Gangputon man Jesus dat insuluna, imbagana’t dat disipulus na un, ²“Tigammu yu un annat duwa’n algawa lawaon sinat Piyestan di Nalausan^s ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawataka mailansa’t kulus.”

^f25:30 Man-ibil kan mangngilot dat tagu’t di gapu’t dit ligat da.

^s26:2 Ilan yu dit istolya na utdin Exodo 12:1-30

³ Utdi payona timpu nandadatdatong dat aappun di padi kan lalallakay di Judio utdin palasiyu'n inggawan Caifas un kangattuwana padi. ⁴ Nantutulagan da un ilimoda dokmaan si Jesus kan patoyon. ⁵ Yoong kanan da un "Adi taku itimpu't din piyesta ta asi kada lawa manggulu dan tagu ya."

Inisigan Dit Babai Si Jesus Si Nabanola Bangbangu

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Inggaw man da Jesus Betania ummoy da utdit bojoy da Simon un pinapiyana't kutoj sidit. ⁷ Utdit madama da un mangan, ummadani kan Jesus tun osa'n babai'n nan-aggom si butilya'n nakwa si alabastro un napnu't nabanobanola bangbangu ot inyisig na utdit ulun Jesus. ⁸ Yoong utdit nailan dat disipulus na di, summulag da un kanan dan, "Amman, tapaya yamyam-anona di? ⁹ Nangina okyan nat mailakuwana kad maitod sidan nakapus dit bayad na!"

¹⁰ Yoong tigammun Jesus dit ibagbaga da ot kanana kan dida un, "Apay dilla-won yu tun babai? Nabaļu'n talon tun kingwana kan sakon. ¹¹ Kanayuna inggaw danat nakapus kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan dikayu. ¹² Satun nangiyisigana si bangbangu ut-tun long-ag ku, insagana na ud sakon un mailbon. ¹³ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu! Singngadan na mana igaw situn lubunga maiwalagawagan tun Nabaļu'n Damag, mauguugud tun kingwan ditun babai un mangisomsomkan kan siya."

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴ Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa't dat kagwampuļu't duwa'n disipulus Jesus sidat aappun di padi. ¹⁵ Kinnanana kan dida un, "Piga nat itdon yu kan sakon nu ituyuk ku si Jesus kan

dikayu?" Ot initdan da si tulumpulu'n palata'n pilak. ¹⁶ Manipud sidiyon ini-nainap naon dit gundaway na un mangituyuk kan Jesus.

Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus

(Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30)

¹⁷ Utdit umuna un algaw dit Piyestan di Tinapaya maid si bubud, ummoy dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan, "Kawad dit piyaoma umoyan mi mangisaganaan sit kakan di piyesta?"

¹⁸ Kinnanana Jesus kan dida un, "Umayo kayu ud Jerusalem si osa'n tagu ot ibaga yu un, 'Kanan dit Mistulu un dandaniyon dit naitudinga timpu na ot bulun na dikami'n disipulus na un mangan sit kakan di piyesta uttun bojoy yu.'"

¹⁹ Tinungpal dat disipulus Jesus dit imbaga na ot ummoy da insagana dit kakan di Piyestan di Nalausan.

²⁰ Masdom man, summangu da Jesus un mangan sidat kagwampuļu't duwa'n disipulus na. ²¹ Utdit madama da un mangan, kinnanana Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu'n osa kan dikayu ud mangituyuk kan sakon."

²² Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa dan nangimus kan siya un, "Apu, sakon kad?"

²³ Summungbat si Jesus un, "Naid sabali't mangituyuk kan sakon nu adi sat makasawsaw kan sakon si tinapay situn malukung. ²⁴ Ta sakona Inyanak di Tagu, matoyak un kama't dit naikanglit sit ugud Apudyus yoong kaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakona Inyanak di Tagu! Napipiya pay nu adina naiyanak!"

²⁵ Guminga man si Judas un siya'd mangituyuk, kanana un, "Sakon kad, Mistulu?"

"Inugud nuwon," kinnanana Jesus.

Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidat Disipulus Na

(*Marcos 14:22-26; Lucas
22:14-20; 1 Corinto 11:23-25*)

²⁶ Madama da payyana mangmangan, nangala't Jesus si tinapay ot nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod sidat disipulus na un kanana'n, "Alan yu tu ta kanon yu ta siya'd long-ag ku."

²⁷ Asina payyan innala dit natasa un inumon da. Maabus mana manyaman kan Apudyus intod na kan dida un kanana'n, "Uminum kayu'n losan situ ²⁸ ta siyat'u'd dalaka mangipapiddot sidit intulag Apudyus sidat tagu, siya'd dalaka man-ayus dalapnu mapakawan dat basul dat adu'n tagu. ²⁹ Ot ibagak kan dikayu'n, adiyakon uminum situwa danum di ubas inggana't dit al-algawa manginuman taku't dit bagu'n danum di ubas sidin mangiyapuwan Amak."

³⁰ Utdi, nangkanta da un nanday-dayaw kan Apudyus ot maabus man kaysan da utdin bateled Olivo.

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya

(*Marcos 14:27-31; Lucas
22:31-34; Juan 13:36-38*)

³¹ Utdi, imbagan Jesus kan dida un, "Sinsatuna labi mangkabutik kayu'n losan ot taynanak ta naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Patoyok dit man-aayyuwan si kannelu ot man-asiwalak dat kannelu na.' ³² Yoong nu maabusa mapaungalak, umun-unaak Galilea nu dikayu."

³³ Utdi, kinnanana Pedro un, "Ulay mangkabutik da un losan adik sika taynan!"

³⁴ Kinnanana Jesus kan siya un, "Tutuwa tun ibagak kan sika. Uttuwa labi utdit daan payyan manullauk dit kawitan, pitluwom isulib sakon."

³⁵ Summungbat si Pedro un kanana'n, "Ulay nu maipangkatoyak kan sika adik sika isulib!" Ot siya pay kanan dat uduma disipulus.

Sat Nanluwajuan Jesus Sin Getsemani

(*Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46*)

³⁶ Ummoy da Jesus sidat disipulus na utdin mumul-ana mangngadan Getsemani ot imbaga na kan dida un, "Mantupak kayu yan situ ta umoyak manluwaju't di." ³⁷ Ot indallay na da Pedro kan sadat duwa'n anak Zebedeo. Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung. ³⁸ Ot imbaga na utdat tulu'n bulun na un, "Amod tun domdom ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw kayu't tu ot makapanbalaga kayu kan sakon."

³⁹ Utdi ummadayu't akit si Jesus ot nanlakkoba nanluwaju'n kanana'n, "Ama, nu mabalin, ilisiyak situwa ligata sagapalok. Yoong bokona sat piyaok dit matungpal nu adi sat piyaom."

⁴⁰ Utdi, nangulin sidat tulu'n disipulus na ot dinakngana dida'n masusuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, "Adi kayu kad makaattoma makapanbalaga kan sakon si ulay sin-olasa lawa? ⁴¹ Mansiput kan manluwaju kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu. Ta nadadaan nat angos yu un manungpal yoong nakapsut nat long-ag yu."

⁴² Impigwan payyan Jesus un ummadayu't akit un ummoy nanluwaju'n kanana'n, "Ama, nu masapula sagapalok tuwa ligat, matungpal nat piyaom."

⁴³ Mangulin man uman sit inggawan dat tulu'n disipulus na, dinakngana uman dida'n masusuyop ta adida madiyahat dat ata da.

⁴⁴ Impitlun uman Jesus un tinengyan dida'n nangulina ummoy nanluwaju na padan uman dit imbaga na un nanluwaju. ⁴⁵ Utdiyon nangulin sidat disipulus na un kanana'n, "Apay masusuyop

kan gaillongan kayu kad payyan? Olas naona maiyawataka Inyanak di Tagu't dadit gumabasul. ⁴⁶ Gumangun kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu'n mangituyuk kan sakon."

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus

(*Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12*)

⁴⁷ Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong si Judas un osa't dat kagwampulu't duwa'n disipulus na. Bulun na dat adu'n tagu'n gaispadaan kan gapang-ulan imbaun dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio. ⁴⁸ Indaan Judas imbaga dit mantitigammu da kan Jesus un kanana'n, "Sat tagu'n umoyak ogkan, siya ud dokmaan yu!"

⁴⁹ Nandadawwos si Judas kan Jesus un kanana'n, "Napiya'n labim, Mistulu," ot inogkana.

⁵⁰ Summungbat si Jesus un, "Gayyom! Koomon nat panggop nu un koon!"

Utdiyon ummadani dat bulun Judas ot dinokmaan da si Jesus. ⁵¹ Dagusa inaput dit osa'n bulun Jesus dit ispada na ot binakag na dit baba-unon didit kangattuwana padi ot nasokdap dit inga na. ⁵² Yoong kinnanana Jesus un, "Iboloy nu nat ispadam ta sanat mangusal sinat ispada na, ispada pay nat mamatoy da kan siya. ⁵³ Adim kad tigammu'n nu koda-wook ud salak Ama, dagusa mangibaun si piga'n libu un anghel? ⁵⁴ Yoong nu kook di, adinaon matungpal dit imbaganana't dit naikanglita ugud Apudyus un maipasamak."

⁵⁵ Utdi imbagan Jesus sidat kaaduwan un, "Apay tulisanak kad ta ummoy kayu't tu un gaispadaan kan gapang-ulan un umoy manokma kan sakon? Inalgawa awadak sin timplu'n mantudtudu, apay adiyanak dinokmaan sisi? ⁵⁶ Yoong mapasamak datu'n losan dalapnu matungpal dit paingkanglit Apudyus sidat propeta na."

Utdi nangkabutik un losan dat disipulus Jesus ot binaybay-an da.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin

(*Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷ Sadat nanokma kan Jesus, indallay da utdit boloy Caifas un kangattuwana padi un siya'd nadakdakngan dat mimistulun di lintog kan lalallakay di Judio. ⁵⁸ Ot si Pedro inadayuwana'n tinung-ud inggana't dit paway dit kangattuwana padi ot nilumnoka umoy nakatupak sidadit man-aandog ta ilana nu ngadan dit mapasamak kan Jesus.

⁵⁹ Sadat aap-apun di padi kan papan-gat di Judio, man-in-inap da si mamabasulan da kan Jesus ulay nu tuli dalapnu idalum da kan papatoy da. ⁶⁰ Yoong maid indasan da ulay nu adu dat ummoy nantuli maipanggop kan siya. Masulsulit man inggaw da ud duwa'n inummoy sit sangu. ⁶¹ Kanan da un, "Kanan dituwa tagu un, 'Mabalin ku un yam-anon din Timplu'n Apudyus asik ibangun obos si unog di tulu'n algaw.'"

⁶² Summikad dit kangattuwana padi ot kanana kan Jesus un, "Maid kad maisungbat nu uttu'n ipabpabasul da kan sika?" ⁶³ Yoong adina gumminga si Jesus. Utdi kanan uman dit kangattuwana padi kan siya un, "Maipagaput din ngadan Apudyus un adi matoy, ibagam kan dikami nu sika dit Kristu un Anak Apudyus."

⁶⁴ Summungbat si Jesus un, "On, Imbagamon! Yoong ibagak kan dikayu un maila yun tu ud sakona Inyanak di Tagu'n mantutupak sin kapon madiwanan Apudyus un mannakabalin. Maila yu pay sakona mangulina manligwat langita mailabaw si bunot."

⁶⁵ Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit amoda sulag na un kanana'n, "Maisuganggang kan Apudyus tun inugud na. Apay un masapul payyan

nat uduma kustigu? Dingngol yuwon din imbaga na! ⁶⁶ Sinnat makanan yu?”

Insungbat da un, “Masapula mapatoy.”

⁶⁷ Ot niluglugpaan da dit pasngit na kan dinanug da. Ot sadat udum, tini-pak da un ⁶⁸ kanan dan, “Pugtuwam ud Kristu nu singngadan dit nanipak kan sika?”

Insulib Pedro Si Jesus

(*Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ Mantutupak payyan si Pedro utdit paway sidit ummoy kan siya dit babai'n baba-unon didit kangattuwana padi un kanana'n, “Sika, osa ka pay sidat bulun ud Jesus un iGalilea.”

⁷⁰ Yoong insulib na utdit sanguwanan da un losana kanana'n, “Naid tigammuk sinat piyaoma ugudon.” ⁷¹ Ot utdit ummoy sit luwangan, inggaw payyan osa'n babai'n baba-unona nangila kan siya ot kinnanana utdat tagu'n iingaw sidi un, “Satu, bulun Jesus un iNazaret.”

⁷² Yoong insulib uman Pedro un kanana'n, “Sapataak un adik tigigammu nat un tagu!”

⁷³ Masulit man ummadani kan Pedro dat tagu'n iningaw sidi ot kanan da un, “Gattoka sika'd osa't dat kabbulunana ta maimatunan sinat gooy nat mambabagagam.”

⁷⁴ Utdi imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona tuttuwa dit ibagbaga na ot insapata na un kanana'n, “Adik tigigammu nat un tagu!”

Ot dagusa nanullauk dit kawitan.

⁷⁵ Nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya un, “Daan payyan tullauk di manuk insulibakon si namitlu.” Utdiyon, lummaksun ot nan-i-ibil.

Naidallay Si Jesus Kan Pilato

(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

27 Mawakas man, nambabagbagaan dat losana aap-apun di padi kan lalallakay di Judio dit koon da un mangipapatoy kan Jesus. ² Maabus man, piningil da un indallay kan gubinnadul Pilato.

Sat Natoyan Judas

(*Kingkingwan 1:18-19*)

³ Utdit matigammuwan Judas un nangituyuk kan Jesus un nakoddongana mapatoy si Jesus, nambabawi ot inala na dit tulumpulu'n pilak ot ummoy na inyulin sidat aap-apun di papadi kan lalallakay di Judio ⁴ ot kinnanana'n, “Nakabasulak ta intuyuk ku din naid si basula tagu!”

Yoong kinnanana da un, “Ngadan nat biyang mi utnat? Nangamung ka pay lawan!”

⁵ Utdi, indawat Judas dit pilak sit timplu ot kaysana ummoy namposol.

⁶ Inaknam dat aap-apun di padi dit pilaka kinnanana dan, “Adin dit lintog taku ipalubusa maidagamung sit pilak di timplu ta naigatang si angos di tagu.”

⁷ Ot nan-aampayunan da un igatang dit pilak sit pitan di manduduwin ta usalon da un mangilbonan sidat kakkaili. ⁸ Ot siya'd gapuna un san ngadan didiya pita inggana't tun satun, “Pitan di Dala.” ⁹ Ot siya'd tungpal dit ingkanglit Jeremias un propetan Apudyus sidit un kanana'n,

“Inala da dit tulumpulu'n pilaka siya'd bilanga nambabagbagaan dat piga'n kaganakan Israel un nangatang da kan siya. ¹⁰ Ot inusal da un ingatang sit pitan di manduduwin, siyadi dit imbilin Apudyus kan sakon.”

Sat Nansuknaan Pilato Kan Jesus

(*Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38*)

¹¹ Summikad si Jesus sit atubang gu-binnadul Pilato un mansukna kan siya. Inyimus Pilato kan siya un, “Sika kad dit Alin dat Judio?”

Summungbat si Jesus un, “Naibagamon!”

¹² Yoong utdit pabasulon dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio, adina sinungsubatan dat impabasul da kan siya. ¹³ Isunga kinnan Pilato kan siya un, “Adim kad magngol danat ipabpabasul da kan sika ta adika sumungsubat?”

¹⁴ Yoong naid osa’t sinungsubatan Jesus sidat impabasul da ot nasnasdaaw si Pilato.

Naikoddonga Matoy Si Jesus

(*Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16*)

¹⁵ Kada Piyestan di Nalausán, gagan-gay dit gubinnadul un mangiwaya si osa’n baluda kodawon dat tagu un mawayaan. ¹⁶ Utdiya timpu, ining-gaw osa’n baluda nandinadinamag un mangngadan si Barrabas. **

¹⁷ Utdit nadatdatong dat adu’n tagu, inimus Pilato kan dida un, “Ngadan nat piyaon yu un pawayaak? Si Barrabas onnu si Jesus un mauguda Kristu?”

¹⁸ Siya’d imus na di onta tigammu na un apal dit gapun dit nangiyawatan da kan Jesus kan siya. ¹⁹ Bokona lawan sadi ta utdit mantutupak payyan si Pilato utdit tutuppakan di kuis, inggaw sulata impaitod dit asawa na un kanana’n, “Adika makabiyang sinat nalintoga tagu ta awad inin-inop ku maipanggop kan siya’t dit labi ot talona umogyatak.”

²⁰ Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio dat tagu un si Barrabas dit paipawaya da ot papa-toy da si Jesus. ²¹ Siya’d gapuna’n utdit imuson Pilato kan dida uman un, “Singngadan na utdatu un duwa nat piyaon yu un pawayaak?”

Summungbat da un, “Si Barrabas!”

²² Ot inimus na un, “Ngadan nat kook kan Jesus un mauguda Kristu nu?”

“Pailansam si kulus,” insungbat da.

²³ Inimus uman Pilato un, “Tapay? Ngadan nat nadadaga kingwa na?”

Ot amo indangsodangsol daot dit pakuy da un, “Pailansam si kulus!”

²⁴ Utdit mailan Pilato un naid makwa na ot manlugiyona magulu dat tagu, nangala’t danum ot binuluwana dat ima na utdit atubang dat kaaduan ot kanana’n “Naid biyang ku utnat mapatoyan dituwa tagu. Nangamung kayu pay lawan.”

²⁵ Summungbat dat losana tagu un, “Dikami’t dan kaganakan mi ud sumungbat sin angos na!”

²⁶ Utdi pinawayaan Pilato si Barrabas yoong pinasabid na si Jesus asina inyawat sidat suldadu dalapnu ilansa da si kulus.

Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus

(*Marcos 15:15-20; Juan 19:2-3*)

²⁷ Utdi, innilnok dat suldadun gubinnadul Pilato si Jesus sit boloy gubinnadul ot nilikmut dat losana suldadu si Jesus. ²⁸ Niluksub da dit badut na asida kinagoyan si nadokota luput. ²⁹ Namalikawog da si nasaisait si imbalangat da utdit ulu na. Pinaaggoman da pay si basaw dit diwanana ima na asida nam-palintumong sit sanguwana un nangamamoj un kanan dan, “Matattagu tun Alin di Judio!” ³⁰ Niluglugpaan da ot inala da

**27:16 Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na.

dit bassaw kan siya asida impang-ok sit ulu na.

³¹ Utdit abuson da un man-am-amojan, niluksub da dit ingkagoy da ot insukat da dit gagangaya badut na. Ot inlaksun daon un umoy ilansa't dit kulus.

Sat Nailansaan Jesus Sidit Kulus

(*Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27*)

³² Utdit lumaksunan da utdit ili, inabat da tun osa'n tagu'n mangngadan kan Simon un iCirene ot impapilit dat suldadu'n pinabukud kan siya dit kulus Jesus. ³³ Ot dintong da dit igawa ngadnon da si Golgota un sat piyaona'n ugudon, "Igaw di Battukag."

³⁴ Inggaw da man sidi, initdan dat Jesus si basi un nakamsan si apdu dalapnu inumona yoong kapkapana man, adina.

³⁵ Maabus da mana ilansa't dit kulus, nambubunutan dat suldadu un nambibingayan dit badut na, ³⁶ asida nantupaka mamabantay kan siya. ³⁷ Sat ngatun dit ulu na nangikwa da si nangikanglitan da utdit gapun dit namabasulan da kan siya un kanana'n, "Siyatu si Jesus un Alin dat Judio."

³⁸ Naidisan pay un nailansa dat duwa'n tulisana nan-asisupang kan siya, osa't dit kapon diwanan na ot sat osa pay sit kapon kawigi na.

³⁹ Sadat manlaus, nanwitiwit da un nanginsultu kan Jesus un kanan dan, ⁴⁰ "Sika un mangibagbaga un yam-anom dit timplu asim ibangun obos si unog di tulu'n algaw, taguwom nat long-ag nu. Ot nu tuttuwa'n Anak dika kan Apudyus lumsa ka utnat kulus!"

⁴¹ Ot padana paya naipan-am-amol dat aap-apun di padi kan mimistulun di lintog kan dadit lalallakay di Judio un kanan dan, ⁴² "Tinagu na dadit udum yoong adina matagu din long-ag na. Bokon kada siya'd Alin dadit iyIs-

rael? Nu lumsa't din kulus naon, manut-tuwa kami. ⁴³ Mantal'god kan Apudyus kan kanana pay un siya'd Anak Apudyus ot nu tuttuwa'n napotog kan Apudyus, taguwona!"

⁴⁴ Padana pay un inin-insultun dat duwa'n tulisana nailansa't dit nan-asisupang na.

Sat Natoyan Jesus

(*Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30*)

⁴⁵ Mamalintuud man si init, kinumloj tun lubung inggana't nandangwilis.

⁴⁶ Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadangsol un kanana'n, "Eloi, Eloi lama sabaktani?" Sat piyaona'n ugudon, "Apudyus ku, apay pinatungadak?"

⁴⁷ Ot sadat uduma iingaw sidi un nangngol sit imbaga na kanan da un, "Ay-ayyagana si Elias." ⁴⁸ Ot dagusa nanoddak dit osa kan dida'n ummoy nangala't kama't kaposu ummoy na insawsaw sit kilom ot innigga na utdit pungtun dit bassaw asina indukmit kan Jesus dalapnu supsupana. ⁴⁹ Yoong kanan dat uduma, "Dalam yan ta ilan taku nu umoy Elias taguwon!"

⁵⁰ Nampakuy uaman si Jesus ot insuku naon dit angos na.

⁵¹ Utdi, dagusa nangkagwa'n napisay dit koltina't dit timplu, manipud ngatu inggana't dit lagayadana. Nanlunig ot nabtak dadit nangkaddakola batu. ⁵² Nambukat pay dat lobon ot adu dat ummungal un tagun Apudyus un natoy sidit. ⁵³ Umungal man si Jesus, ummoy da ud Jerusalem ot adu dat tagu'n nampail-an da.

⁵⁴ Magiknan man dit kapitan kan dat suldadu na un manga-andog kan Jesus dit lunig kan naila da dat losana napasamak, amoamod dit kimut da ot kinananan da un, "Tuttuwa gayama Anak Apudyus!"

⁵⁵ Utdit adayu't akit, inggaw da pay adu'n babai'n mangoottap sidit mapas-pasamak un siya dat nanligwat Galilea un naitungtung-ud kan tummu'tulung kan Jesus. ⁵⁶ Inggaw kan dida da Maria Magdalena, si Maria un inan da Santiago kan Jose kan sat asawan Zebedeo.

Sat Nailbonan Jesus

(*Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42*)

⁵⁷ Masdom man, dummatong si Jose un osa'n baknanga iyArimatea kan osa pay sidat disipulus Jesus. ⁵⁸ Ummoy na kindaw kan Pilato dit ladag Jesus. Utdi imbilin Pilato utdat suldadu un maitod kan siya. ⁵⁹ Ot inalan Jose dit ladag asina nilukutan si napolkas un luput. ⁶⁰ Utdiyon ummoy na innilbon sit kakokwa na un inabutana'n dako'la batu un lobon na pay lawan yoong. Maabus man, namallin si dako'la batu ot intubot na utdit sagangaban didit lobon, asina kaysan.

⁶¹ Ininggaw pay sidi da Maria Magdalena kan sadit kangadan na un Maria un mantutupak un manisinnagung sit lobon.

Sadat Nangandog Sit Lobon Jesus

⁶² Mabigat man, sidit maabus dit al-algawa mansaganaan,^{††} ummoy dat aapapun di padi kan dat Fariseo kan Pilato. ⁶³ Ot kinnanan da un, "Apu, nagasmok mi un sadit katattagun payyan didit matuli, imbaga na un umungal kanu nu maikatlu'n algaw. ⁶⁴ Isunga ibilin nu ta maammaana maandogan dit lobon inggana't dit maikatlu'n algaw ta ummoy kada lawan dat disipulus na akawon dit ladag na ta asida ibaga't dan tagu'n ummungal un natoy. Ta nu makwa di, amoamodoton un makaallilaw tun

maudi'n tuli na nu sadit damu'n imbaga'n siya'd imbaun Apudyus."

⁶⁵ Ot kinnanan Pilato kan dida un, "Mangala kayu't dan suldadu ot ammaan yu un paandogan din lobon."

⁶⁶ Utdi, ummoy da inyamma dit tubot dit lobon asida minalkaan dalapnu matigammuwan nu mabukatan. Maabus man, tinengyan da dat suldadu'n manandog.

Sat Ummungalan Jesus

(*Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10*)

28 Biggabiggat man dit umuna un al-algaw di sindumingguwan sidit maikabas dit al-algawa iillongan, ummoy da Maria Magdalena kan sat kangadan na un Maria innila dit nailbonan Jesus. ² Kaklata lawa'n nanlunig si nabilog. Inggaw anghel Apudyus un dummoba'n nanligwat langit un umoy namallin sit batu'n naitubot sit sagangaban dit lobon ot nantupakana. ³ Makasiling dit ila na un kama't kilat kan napolkapolkas dit badut na. ⁴ Ot gapilpilan dat man-aandog sit amoamod un kimut da ot natukas da un kama dat natoy.

⁵ Yoong kinnanan dit anghel sidadit babai un, "Adi kayu kumimut, ta tigam-muka inapon yu si Jesus un nailansa't dit kulus. ⁶ Naid situ ta ummungalon un siya dit imbaga na kan dikayu. Awe yu ta ikayu ilan tun naibanatana. ⁷ Asiyu dal-dalsona umoy ibaga't dat disipulus na un ummungalon. Ot makauna'd Galilea nu dikayu ot siyadi ud mangil-an yu kan siya. Tandaanan yu tuwa imbagak kan dikayu."

⁸ Utdi, nanda'adala's da un kaysan un kumimkimut da yoong amod dit anggom

^{††}27:62 Sat ugalin dat Judio, manlugi dit al-algawa iillongan da utdit maipsukan init sit Kalima ot maabus sit maipsukan init sit Sabadu.

da. Nanodtoddak da un ummoy nangigibaga't dat disipulus Jesus.

⁹Utdit manodtoddakan da, inabat Jesus dida ot kanana'n, "Ayan yu?" Ummadani da un umoy ummaggom sit ikin Jesus un nampalintumonga nandayaw kan siya. ¹⁰Utdi kinnanana Jesus kan dida un, "Adi kayu umogyat. Ikeyu ibaga't dan losana susunud ku ta umoy da ud Galilea ot maila da ud sakon sisi."

Sat Impadamag Dat Man-aandog

¹¹Utdit manaddalanon dadit babai, ummoy sin Jerusalem dat uduma suldadu'n nan-andog sit lobon ot impadamag da utdat aap-apun di padi dat losana napasamak. ¹²Nandadatdatong dat aap-apun di padi utdat lalallakay di Judio ta tulagon da nu inon dit koon da. Pinasuksukan da dat suldadu si adu'n pilak ¹³asida binilin dida un, "Ibaga yu utdan tagu un, 'Ummoy dat disipulus Jesus inakaw dit ladag na utdit labi utdit masusuyop kami,' kanan yu. ¹⁴Ot nu matigammuwan ud gubinnadul tu, adi kayu madanagan ta dikami'd makabagbaga kan siya dalapnu maid mapabasu'an yu."

¹⁵Utdi, inna'an dat suldadu dit pilak ot tinungpal da dit naibilin kan dida. Ot siyatu'd ul-ulnuga maipadpadamag sidan losana Judio inggana't tun satun.

Sat Nampail-an Jesus Sidat Disipulus Na Kan Nangibaunana Kan Dida.

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

¹⁶Ummoy dadit kagwampulu't osa'n disipulus Jesus sin bateled Galilea un siya dit imbagan Jesus un umoyan da. ¹⁷Utdit maila da, nandayaw da kan siya yoong nanduwaduwa kampay dat udum kan dida. ¹⁸Ummadani't Jesus ot kinnanana kan dida un, "Naitod kan sakon dit losana kalintogan sin langit kan situn pita. ¹⁹Isunga ikeyu utdan losana tagu't tun lubung ot tudtuduwan yu dida dalapnu mambalin da un disipulus ku. Bunyagon yu dida't din ngadan Ama, Anak kan Ispiritu Santu, ²⁰kan tudtuduwan yu dida un mantungpal sidan losana imbilin ku kan dikayu. Ot tatandaanan yu, awadak un kankanayuna mamulubulun kan dikayu inggana't anungus ditun lubung."

Sat Nabaļu'n Damaga Inkganglit

San Marcos

**Sat Nantudtuduwan
Juan Un Mambubunyag**

*(Mateo 3:1-12; Lucas
3:1-18; Juan 1:19-28)*

1¹⁻² Kama't tu dit luglugin dit Nabaļu'n Damag maipanggop kan Apu Jesu Kristu un Anak Apudyus. Paingkganglit Apudyus kan Isaias un propetana un kanana'n,

“Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit daļan un ayom. ³ Ipappakuy na utdit igawa maid tagtagguwan un, ‘Isagana yu dit daļan dit Apu. Manggodngon yu dit daļan un ayona.’”

⁴ Ot natungpal di ta ummoy si Juan un Mambubunyag sidit igawa maid tagtagguwan na ot intudtudu na utdat tagu'n dummatong kan siya't di un mandadaoli da kan igongda daon dat basuļ da ot mampabunyag da daļapnu pakawanon Apudyus dida. ⁵ Adu dat tagu'n nanligwat sin losana nilakub Judea kan padana pay sin Jerusalem un ummoy nandongoļ kan Juan. Impudnu da dat basuļ da asin Juan binunyagan dida't din wangwang Jordan.

⁶ Sat badut Juan, naganay un dutdut di kamelyu kan nambakakat si geddang ot dudun kan dilu dit ikatagu na.

⁷ Nantudtudu un kanana'n, “Awad ud maitagtagnob kan sakon un taļona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga man-okoga mangussag sit sandalyas na. ⁸ Bunyagok dikayu si danum yoong Ispiritu Santu nat ibunyag na kan dikayu.”

Sat Nampabunyagan Jesus

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan dummatong pay si Jesus un nanligwat Nazaret sin ili na ud Galilea ot nampabunyag kan Juan sin wangwang Jordan. ¹⁰ Tumakdang man si Jesus, dagusa naila na din langit un nambukat ot dummoba kan siya si Ispiritu Santu un kama't kalupati. ¹¹ Utdiyon inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, “Sika'd pipiyaoka Anak ku un taļona masmas-omak.”

Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² Maabus man di dagusa indallay dit Ispiritu Santu si Jesus sidit igawa maid tagtagguwan na. ¹³ Opatapuļu'n aļalgaw un iniinggaw sidi ot ummoy Satanas sinugsugsugan. Inggaw pay dat simalona ayam sidiya igaw ot ummoy dadit aanghel tinuļungan si Jesus.

**Inayagan Jesus Dat
Opata Mantatabukuļ**

(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Utdit naibaļud si Juan, kaysan si Jesus ud Galilea un umoy mangitudtudu utdit Nabaļu'n Damag un nanligwat kan Apudyus un kanana'n, ¹⁵ “Natungpaļon dit naikoddonga timpu. Dandaniyon dit mangiyapuwan Apudyus kan dikayu. Mandadaoli kayu't dan basbasuļ yu kan tuttuwaon yu tun Nabaļu'n Damag.”

¹⁶ Mangkikkinyang man si Jesus sin igid bananaw sidin Galilea, naila na da Simon kan Andres un mansunuda madama'n mantatabukuļ ta doda'n siya'd kewaaļ da. ¹⁷ Kanan Jesus kan dida un, “Maitung-ud kayu kan sakon ta mambalinok dikayu un mantatabukuļ si tagu.”^{††}

^{††}1:17 San piyaona'n ugudon, man-awis da si tagu un manuttuwa kan Jesus.

¹⁸ Dagusa tinengyan da dadit tabukul da ot naitung-ud da kan siya.

¹⁹ Makaadayu da man si akit, nailan Jesus da Santiago kan Juan un anak Zebedeo utdit bangka un man-amitong sidit tabukul da. ²⁰ Dagusa inayagana dida ot tinengyan da dit ama da utdit bangka pati utdat tangtangndan da un bulun da ot naitung-ud da kan siya.

Inaddag Jesus Dit Nadadag Un Ispiritu

(Lucas 4:31-37)

²¹ Inummoy da Jesus sidin Capernaum ot dumatong man dit al-algawa iillongan nilumnok da utdit sinagoga ot nantutudu si Jesus. ²² Nasnasdaaw dadit tagu'n nangngol sit nantututudu na, ta maila un awad tulay na bokona kama't dat mantututudun dat mimistulun di lintog.

²³ Ininggaw lalaki'n sinakayan di nadadaga ispiritu utdit sinagoga. ²⁴ Kaklata nampakuy un kanana'n, "Jesus un iNazaret, ngadan nat umoy ka koon kan dikami? Ummoy ka kad situ dalapnu yam-anom dikami? Tigammuk sika. Sika'd nasantuwana imbaun Apudyus."

²⁵ Yoong inggimaun Jesus dit nadadaga ispiritu un kanana'n, "Guminok ka ot tengyam nat tagu."

²⁶ Pinanwogowog dit nadadaga ispiritu dit tagu'n pinampakuy asina tinengyan.

²⁷ Nasnasdaawa losan dat tagu ot nampaim-imus da pay lawan un, "Ngad kad nin ditu? Bagu kad nin un tutudu? Ta antu'd kalintogana. Ulay dan nadadaga ispiritu tuttuwaon da dan bilin na."

²⁸ Utdiyon, dagusa nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus sidat losana ili un nangkalliput sidin Galilea.

Pinabilog Jesus Dat Adu'n Masakit

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ Lummaksun da Jesus sit sinagoga ot kaysan sit boloy da Simon kan Andres un naitung-ud pay da Santiago kan Juan.

³⁰ Sadit katugangan Simon un babai, uumboga mampudpudut ot dumatong man da Jesus dagusa imbaga da kan siya. ³¹ Ummadani si Jesus sit masakit ot inaggomana dit imana un dit naman-gun. Dagusa naid dit pudut na ot ummoy nangisagana't kinan da Jesus.

³² Maipsuk man si init, indatong dat tagu kan Jesus dat losana masakit kan sinakayan di dimunyu. ³³ Ot nadatdatong dat losana umili utdit boloya ininggawana. ³⁴ Ot pinabilog Jesus dat adu un masakit si nadumaduma'n sakit kan inaddag na dat adu un dimunyu. Yoong adina impalubusa nambagbaga dat dimunyu onta tigammu da nu singnagan ud Jesus.

Nantutudu Si Jesus Sin Galilea

(Lucas 4:42-44)

³⁵ Wiswis-it man, gummanguna lummaksun si Jesus sit boloy ot kaysan sit gattotopoga igaw un ummoy nanluwalu.

³⁶ Yoong ummoy da Simon kan dadit bulun na ininap.

³⁷ Utdit maodasan da kanan da kan siya un, "In-innapan dika't dan losana tagu." ³⁸ Ot summungbat si Jesus un, "Umoy taku't dan uduma ili dalapnu mantutuduwak pay sidi ta siya'd inummoyak situ."

³⁹ Utdi dinakdak na din probinsiya'd Galilea un nantutudu't dat sinagoga da kan inaddag na dat dimunyu utdat tagu.

Pinapiyan Jesus Dit Nakutol

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Inggaw osa'n nakutola ummoy nampakpakaasi kan Jesus ot nampalintu-

mong un kanana'n, "Tigammuka kaboolama papiyaon sakon nu piyaom."

⁴¹Nadaguwan si Jesus ot inagpadana asina kinnanana un, "On, piyaok. Kumiya ka." ⁴²Dagusa nakaan dit kutoꞑ na ot kummiya.

⁴³Binilibilin Jesus dit lalaki asina pinadalana dagus un kanana'n, ⁴⁴"Ilan ta adim ibagbaga't udum nu adi mandadawos ka kan padi ta umoy ka ipaila un kummiya kaon asika umoy mandatun kan Apudyus un kama't dit imbilin Moses sidit, ta manigammuwan di losana tagu un kummiya ka."

⁴⁵Yoong inummoyot dit lalaki imbagabaga utdat tagu dit naipasamak kan siya ot nandinadinamag dit maipang-gop kan Jesus. Kadon, adina't Jesus mabalina mampaila'n lumnok sidat il-ili nu adi iniinggaw sit igawa maid tagtagguwan. Ot nakaddatodotong dat tagu kan siya un nanligwat si nadumaduma'n ili.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Adin Talon Makagidu

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 Lumabas man dit piga'n algaw, nangulin si Jesus ud Capernaum ot naipadamag sidat tagu un summaal sit boboloy. ²Amoda tagu'n nandatdatong ot maid makgawan sit boloy ulay sit adani't dit sawang. Utdit madama'n itudtudun Jesus dit ugud Apudyus kan dida, ³inggaw tagu'n adi makagidu un binuligan dat opata tagu'n indatong. ⁴Ot gapu't dit kinaadun dat tagu, maid inon da un mangilnok sit masakit ot ummoy da winangwangan dit otop sit batug Jesus un siya'd nanguyudan da utdit tagu'n uumbog sit katli na. ⁵Utdit mailan Jesus un talona manuttuwa da kan siya, kanana't dit adi makagidu'n tagu un, "Anak, napakawanon dat basul nu."

⁶Ininggaw da ud mimistulun di lintoga mantutupak sisi ot magnogol da man

dit imbagan Jesus, kanan da utdit som-somok da un, ⁷"Apay kama't tu tun imbagan dituwa tagu? Maisuganggang kan Apudyus dit imbaga na. Sin dit makaboolama mamakawan si basul nu adi si Apudyus ulla'wa?"

⁸Dagusa tinigammun Jesus dit som-somok da ot kinnanana kan dida un, "Apay nat somsomok yu un kama't nat?"

⁹Ngadan nat nalaslasu'n maibaga ut-tun tagu'n adi makagidu? Sadin, 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san, 'Gumangun ka, alam nat obok nu ta kumiyang ka?' ¹⁰Yoong pabilgok tun adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu awad kalintogaka mamakawan si basul di tagu't tun lap-at pita." Utdi, imbagana't dit tagu'n adi makagidu un, ¹¹"Ibagak kan sika, gumangun ka, alam nat obok nu ta manalan ka."

¹²Utdi, gummangun dit tagu ot dagusa inala na dit obok na ot kaysana iilan dat adu'n tagu.

Nasnasdaaw da un losan ot inday-dayaw da si Apudyus un kanan dan, "Maid payyan nakail-an mi si kama't tuwa nakwa."

Inayagan Jesus Si Levi

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³Nangulin uman si Jesus sin igid bananaw Galilea ot inammung dat amoamoda tagu ot tinudtuduwana dida. ¹⁴Maabus man di utdit manaddadalanan, naila na dit man-uulup si bugis un si Levi un anak Alfeo. Mantutupak sit pisina na un uullupan di bugis. Kinnanana Jesus kan siya un, "Maitung-ud ka kan sakon." Lummigwat si Levi ot naitung-ud kan Jesus.

¹⁵Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit boloy Levi nakakan, adu dadit nakaubung kan dida un man-uulup si bugis kan uduma gumabasul. Ta adu kan dida dat naitungtung-ud kan

Jesus. ¹⁶Ot utdit mailan dat mimistulun di lintog un bunggyu dat Fariseo un man-uubung da un mangan, kinnanana da utdadit disipulus Jesus un, “Apay makakan sidan man-uulup si bugis kan da gumabasul?”

¹⁷Magngol man Jesus dit imus da, siya’d summungbata kanana’n, “Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit. Bokona dumatongak dalapnu umoyak awison dan mangipagalup un nalintoga tagu nu adi sadan gumabasul un masapula mandadaoli da utdat basul da.”

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸Inggaw sin-algawana manlanganan da un mangan dat disipulus ud Juan un mambubunyag kan sadat Fariseo, umoy dat tagu kan Jesus un kanan dan, “Apay manlangana mangan dan disipulus Juan kan dan disipulus dan Fariseo, yoong bokona manlangan danat disipulus nu?”

¹⁹Summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un manlangana mangan dat sangaili’t dit boda nu iingaw payyan kan dida dit lalaki’n namboda? Bokon. Kigad si iingaw dit lalaki un namboda adida mabalina manlangana mangan. ²⁰Yoong nu dumtong nat timpu un maalaon dit lalaki’n namboda, siyadiyon ud timpun manlanganan da un mangan un mangipaila’t dit domdom da.”

²¹Utdi inyabalig uman Jesus un kanana’n, “Maid mangitakup si bagu’n luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan, mangkulisonson dit bagu’n luput ot am-amdona’n pissayon dit dadaana badut. ²²Padana pay un naid mangibilung si bagu’n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy, bulutugona dit bibillungan ot kaynga

ullawa dit basi pati pay sit bibillungan. Masapula sat bagu’n basi, maibilung si bagu’n bibillungan.”

Imus Maipanggop Sit Al-algawa Iillongan

(Mateo 12:1-18; Lucas 6:1-5)

²³Osa’n al-algawa iillongan, nangoy da Jesus kan dat disipulus na utdit kapappayawana namul-an si trigo ot nansaplut dadit disipulus na utdit bungan di trigo si kinutiman da un dinuum.

²⁴Inggaw da ud Fariseo un nangila’t dit kingwa da ot kinnanana da kan Jesus un, “Ilam, apay un koon danat disipulus nu dit iyadin dit lintoga koon nu al-algawa iillongan?”

²⁵Summungbat si Jesus un, “Adiyu kada talon nabasa dit kingwan da Ali David sit nabitilan da utdat bulun na? ²⁶Timpun Abiatar un kangattuwana padi utdit nilumnok si Ali David sit boloy Apudyus ot kinan na dit tinapaya naidatun kan Apudyus un sadat padi ullawa dat mabalina mangan. Ot inidana pay dat bulun na si kinan da.

²⁷“Sanat al-algawa iillongan nakwa si mampiyaan di tagu. Bokona nakwa dat tagu un mangwa si kumiyaan dit al-algawa iillongan. ²⁸Isunga sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana mangibaga’t dit mabalina makwa ulay nu al-algawa iillongan.”

Sadit Naek-ekana Nakulekug Si Ima

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 Namingsana ummoyan uman Jesus sit sinagoga, inggaw tagu’t di un naek-ekana nakulekug dit osa’n ima na. ²Inggaw da pay man-ininap si mamabasulan da kan Jesus isunga sipusiputan da nu papiyaona diya nakulekug si ima utdiya al-algawa iillongan.

³“Awenu’t tu,” kinnanana Jesus sit naek-ekana nakulekug si ima.

⁴Utdiyon inimus Jesus sidat tagu un, “Ngadan nat ipalubus dit lintog taku un koon taku nu al-algawa iillongan, mangwa’t nabalū onnu mangwa’t laweng? Ipalubus na un kumatoy taku onnu managu taku’t tagu?” Yoong maida talon gunguminga kan dida.

⁵Nasulaga ummila si Jesus kan dida’n losan ot nagaga gapu utdit kinabolang dit ulu da. Ot imbagana’t dit tagu un, “Uknadom nat imam.”

Utdi, inuknad dit tagu dit ima na un naek-ekana nakulekug ot kummiya.

⁶Ot gapu’t diyon, lummaksun dat Fariseo ot nandadatdatong da un dagus sidadit buyut Ali Herodes ta babagbagaon da nu inon mampapatoy da kan Jesus.

Nandatdatong Dat Tagu’t Dit Dupit Dit Bananaw

⁷Kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin dupit bananaw Galilea ot amoda tagu’n iGalilea dat naitung-ud kan dida. Adu pay dat nanligwat Judea, ⁸Jerusalem, Idumea kan uduma boboloy sidin domang didin wangwang Jordan kan sidan boboloya lakub Tiro kan Sidon. Inummoy da kan Jesus gaputa nanggolan da dat losana kingkingwa na. ⁹Gapu’t dit kaadun dat tagu imbagan Jesus sidat disipulus na un mangisagana da si bangka ut sumikadana dalapnu adina masugpet sidat tagu. ¹⁰Ta adu dat pinapiyana ot losana awad si sakit mampaduddulun da un umoy manekgel kan siya. ¹¹Nu mailan dat tagu’n sinakayan di nadadaga ispiritu si Jesus mantalluku da utdit sanguwana ot mampapappakuy dan dit mangibaga un, “Sika dit Anak Apudyus!” ¹²Yoong binilibilin Jesus dat dimunyu un summakay kan dida un adida ibagbaga dit maipanggop kan siya.

Namili’t Jesus Si Kagwampu’u’t Duwa’n Disipulus Na

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³Sin-algawan, nanagada si Jesus sidin bateled. Inayagana dadit piniyana ot naitung-ud da pay kan siya. ¹⁴Utdi, nanutuk si kagwampu’u’t duwa kan dida un mambalina apostoles na un maibulubulun kan siya kan dida ud ibaun na un umoy mantudtudu. ¹⁵Initdana dida si kalintogan un mangaddag si dimunyu.

¹⁶Sadatu dat kagwampu’u’t duwa’n dinutukana: si Simon un nginadan na kan Pedro, ¹⁷Santiago kan Juan un mansunuda anak Zebedeo un nginadan Jesus dida un Boanerges un piyaona’n ugudon aanak di kidul. ¹⁸Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago un anak Alfeo, Tadeo, Simon un mangadan si Patriota ¹⁹kan si Judas Iscariote un siya’d nangituyuk kan Jesus.

Da Jesus Kan Beelzebub

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰Nanlokat da Jesus ot dumatong da man sit boloy, aduadu uman dat tagu’n nandatdatong ot adida masangu dit mangan sidat disipulus na. ²¹Utdit madamag dat kabagiyana, ummoy da ta ida idallay ta ibagbagan dat tagu un natiwtiwongan ussiya.

²²Ot sadat mimistulun di lintog un nanligwat Jerusalem ibagbaga da un, “Sinakayan ud Beelzebub un pangat dat dimunyu ot siya’d nangtod kan siya si kalintogana mangaddag sidan dimunyu.”

²³Utdi, inayagan Jesus dadiya tagu un umadani da ot inyabalig na kan dida un kanana’n, “Mabalin kada addagon Satanas pay lawan nat long-ag na? ²⁴Nu awad ili si mambibinnusu’ pay lawan dan tagu na, adina mandonoy. ²⁵Nu awad simbalyan ta mambibin-

nusuļ da pay lawan, makaskasway da.
²⁶Ot nu mambibinnusuļ pay lawan da Satanas kan dat dimunyu'n buļun na, makaskasway da. Ot bokona mandonoy dit mangiyapuwana nu adi mangkigad.

²⁷“Maid makabalina umoy lumnok sinat boļoy di gumibiloga tagu'n umoy man-akaw nu adina yan pangawona unaon dit gumibiloga tagu asina man-ala utdat losana kokokwa na.

²⁸“Somsomkon yu tu! Losana basuļ kan nadadaga ibagan di tagu un maisug-anggang kan Apudyus, mapakawan.
²⁹Yoong singngadan na mana tagu'n mangibaga si nadadag un maisug-anggang kan Ispiritu Santu, adinaon mapakawan ta nakakokwa si nakabasulana si inggaingga.”
³⁰Imbagan Jesus tu onta ngadnon dat udum un nadadaga ispiritui dit ininggaw kan siya.

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹Utdiyon, dummatong dit inan Jesus kan dat susunud na. Iniinggaw da utdit lasin dit boļoy ot nangibaun da si ummoy nangayag kan Jesus.
³²Adu dat tagu un mantutupak sit sog-on Jesus ot imbaga da kan siya un, “Andi da inam kan da sunud nu utdin lasin un mangimus kan sika.”

³³Summungbat si Jesus un, “Singngadan kad dat inak kan da susunud ku?”
³⁴Ummila si Jesus sidat tagu un nantupak sit nangkalliput kan siya ot kanana'n, “Sadatu dat inak kan da susunud ku!”
³⁵Singngadan na mana mangwa't dan piyaon Apudyus, dida ud susunud ku kan inak.”

Abalig Maipanggop Sit Tagu'n Ummoy Nan-iwalis Si Bukoļ

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 Sin-algawan inlugin Jesus uman nantutudu't din igid bananaw. Ot

gaputa aduadu dat tagu'n nangammung kan siya, ummoy nantupak sit bangka un inggaw sit bananaw ot ininggaw dat tagu't dit igida mandongol.

²Abalig dit inusal Jesus un nanudtudu utdat adu un intudtudu na kan dida. Ot kanana'n nantudtudu kan dida un,
³“Donglon yu! Inggaw osa'n tagu'n ummoy nan-iwalis sit bukoļ un tagimuļa na.
⁴Ot utdit man-iwalisana, naotdag dat uduma bukoļ sit dalan ot ummoy dat sissiwit inamin timpok.
⁵Naotdag dat uduma bukoļ sit kabatbatuwana akit si pita ot asimpiga da un tummubu ta atapaw dit pita na.
⁶Ot uminit man, nalpak da ot nalangu da gaputa adida nakalamut si adalom.
⁷Naotdag dat udum sit kasassaitan ot dumakoļ man dat sait, naseet dat muļa ot adida nakabunga.
⁸Ot sat udum paya bukoļ naotdag da utdit nalasa un pita ot tummubu kan lummaba da ot namunga da. Inggaw da ud namunga si sintututlumpulu, sinoonomapulu kan singgagasut.”

⁹Utdiyon imbagan Jesus kan dida un, “Dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu.”

Sadit Panggop Dat Abalig

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰Utdit kaysan dat adu'n tagu, natengyan si Jesus pati utdat kagwampulu't duwa'n disipulus na kan dat uduma maitungtung-ud kan dida ot inimus da nu ngad dit kaipooyan didit inyabalig na.
¹¹Ot imbagan Jesus kan dida un, “Dikayu'd nangipatigammuwan Apudyus sidat adi naipatigammu't dit maipanggop sin mangiyapuwana. Yoong sadat uduma adi mamiya'n manuttuwa kan sakon, maiyabalig un losan kan dida dalapnu
¹²ulay nu iillan da, adida maimatunan ulay nu dodonglon da, adida maawatan. Ta nu bokona kama't

di, mabalina mambabawi da kad pakawanon Apudyus dida.”^{¶¶}

Inlawlawag Jesus Dit Abalig Maipanggop Sit Mammumuļa

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un kanana'n, “Apay adiyu kad maawatan din inyabalig ku? In-inona na maawatan yu dan losana abalig nu?”

¹⁴ Utdi inlawlawag Jesus dit abalig un kanana'n, “Sadit bukoļa inwalis dit tagu, siya'd alig dit ugud Apudyus. ¹⁵ Sadit dalana naotdagan dat uduma bukoļ, siya'd alig dan tagu'n mangngol sit ugud Apudyus yoong dagus un umoy Satanas kaanon kan dida dit uguda dingngol da.

¹⁶ “Padana paya sadan uduma tagu maiyalig da utdit kabatbatuwana naotdagan dat bukoļ. Nu magngol da din ugud Apudyus dagusa matalok da un mangawat. ¹⁷ Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga adina mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon onnu uyungan dat tagu dida maipagapu't manuttuwaan da utdit ugud, dagusa lumipsut daona manuttuwa. ¹⁸ Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma bukoļ, alig na dan tagu'n mangngol sin ugud Apudyus, ¹⁹ yoong gapu't dan adu'n mabulungan da maipanggop sin mataguwan da uttun pita, san gumangaman da un gumaknang kan mangala't dan udum paya piyaon da un kuwaon, maseet dit dingngol da un ugud ot adina makabunga. ²⁰ Yoong sadit nalasa un pita un naotdagan dat uduma bukoļ, siya'd alig dan tagu'n mangngol kan mangawat sin ugud Apudyus ot mamunga da un kama't muļa'n sintututlumpuļa, sin-oonomapuļa kan singgasasut dat bunga da.”

Abalig Jesus Maipanggop Sit Silaw

(Lucas 8:16-18)

²¹ Intuluy Jesus dit nan-abalig ot kanana'n, “Awad kad manongog si pingki asina tangngoban onnu igga utdit sogwab katli? Bokon kada igga na utdit kustu un iiggaan? ²² Padana pay un naid maisuluk si adi maipaļtaw onnu mailimod si adi mailawag nu timpu na. ²³ Dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu.”

²⁴ Intuluy Jesus un kanana'n, “Ammaan yu un anagon dan dongļon yu un tudtuduk. Ta nu kamaan dit man-iisomsomok yu utdan tudtuduk siya pay ud kamaan dit maawatan yu kan dogaan pay Apudyus. ²⁵ Sat tagu'n mangisosomok sidan tudtuduk, umaduadu dit maipatigammu kan siya. Yoong sat tagu'n adina isosomok dat tudtuduk, makaana losan ulay sat akita naawatana!”

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

²⁶ Intuluy uman Jesus nantudtudu un kanana'n, “San mangiyapuwan Apudyus maiyalig si osa'n tagu'n ummoy naniwalis si nabaļu'n bukoļ sit mumuļ-ana. ²⁷ Masuyop nu labi, gumangun nu bigbigat ot tummubu kan dummakoļa lawa dat muļa na un maid tigammu na utdit nandadakoļ da. ²⁸ Ta sat pita, siya'd nampatubu kan nampabunga. Umuna'n tumubu asi lumipi asi naon mamuyag. ²⁹ Yoong nu maļ-um daon, alān dit namuļa dit lakom ta timpu'n aappitanon.”

Abalig Maipanggop Sit Bukoļ Di Mustasa

(Mateo 13:31-35; Lucas 13:18-19)

³⁰ Inyimus Jesus un, “Ngadan dit maiyaligan din mangiyapuwan Apudyus

^{¶¶}4:12 Isaias 6:9-10

onnu ngadan na un abalig nat mabalina mausal? ³¹ Maiyalig sit bukoḷ di mustasa un siya'd kaban-ogana bukoḷ situn pita. ³² Yoong nu maimuḷa, dumakoḷa gum-abogabong ot mambalina kadakoḷana muḷa. Nangkaddakkoḷ dat sanga na ot umoy dat sissiwit manlubuwan.”

³³ Adu'n abaliga kama't datu dat inusal Jesus un nangitudtudu't dit ugud Apudyus sigun sit olog dat tagu'n maawatan. ³⁴ Naid intudtudu na si adi naiyabalig. Yoong nu dida ullawa't dat disipulus na, ipakaawat na un losan kan dida.

Pinaginok Jesus Dit Bali

(*Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25*)

³⁵ Masdom man sidiya al-algaw, kinnanan Jesus sidat disipulus na un, “Mandoḷmang taku.” ³⁶ Tinengyan dat disipulus Jesus dat adu'n tagu ot ummoy da utdit inggawan Jesus un bangka asidaon kaysan. Naitung-ud pay dat uduma bangka kan dida. ³⁷ Utdiyon kakḷata lawa un gummali't nabilog ot maḷukuluḷukut dit paḷuung un maisaysayu utdit bangka ot dandaniyon mapnu't danum. ³⁸ Yoong si Jesus ininggaw sit pungtun dit bangka un uumping sit pungana nasuyop. Pinukaw dat disipulus na ot kinnanan da kan siya un,

“Mistulu, naid kad kokwa na kan sika nu maḷmos taku?”

³⁹ Gummangun si Jesus ot pinaginok na dit bayogbog asina kinnanan sit danum un, “Ustu nan, guminok ka.”

Naida tuttuwa dit bali ot gumminok dit maḷukuluḷukuta paḷuung.

⁴⁰ Utdi kinnanan Jesus sidat disipulus na un, “Apay kumimut kayu? Maid kad pammati yu kan sakon?”

⁴¹ Taḷona nasnasdaaw da kan siya ot nampaim-imbaw da un, “Ngad kad nin dituwa tagu'n ulay dan bayogbog kan danum tuttuwaon da tun ibaga na?”

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Sinakayan Dat Nadadaga Ispiritu

(*Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39*)

5 Utdiyon dumangpot da utdit domang dit bananaw un lakub din ili'd Gerasa. ² Utdit makalosa da Jesus sit bangka, inggaw osa'n tagu'n sinakayan di nadadaga ispiritu un nanligwat sit kaloblobonan un ummoy ummabot. ³ Siya'd inggawana dit kaloblobonan ot maidon makapingil kan siya't dit bilog na ulay itakod da si kinawad. ⁴ Kanayun un pingilon da dat ima na kan da iki na si lubid kan kinawad yoong aminona'n pugsaton. Naid makapaginok kan siya ta nabilog. ⁵ Labi kan al-algawa manliklikwosa lawa't dit kaloblobonan, kanana pay sit bateled un mampappakuy ot dunudunuḷona pay dit long-ag na si batu.

⁶ Maotap na man si Jesus, nanoddaka umoy nampalintumong sit atubang na. ⁷ Ot kapakpakuyana un kanana'n, “Jesus un Anak Apudyus un kangattuwan apay lingalingom sakon? Isapatam kan Apudyus un adiyanak dusaon.” ⁸ Inugud na di ta imbagan Jesus kan siya un, “Sika'n nadadaga ispiritu, taynam nat tagu.”

⁹ Inimus Jesus un, “Sinnat ngadan nu?”

“Sakon si Sin-amalan onta aduadu kami,” kinnanan dit nadadaga ispiritu.

¹⁰ Ot nampakpakaasi kan Jesus ta adina paatunon dida't diya ili.

¹¹ Inggaw da ud sin-amalana boḷok un manubsubsubuk sit baklas dit bateleda adani kan dida. ¹² Ot nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un kanan dan, “Paoyon dikami ullawa't dan boḷok ta dida'd sakayan mi.”

¹³ Pinalubusan Jesus dida. Ot tinengyan dat nadadaga ispiritu dit tagu ot ummoy da nilumnok sidadit boḷok. Utdiyon, nanggugunod dadit umoya

duwa'n libu un bolok un kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot nalmos da un losan.

¹⁴Sadat sin-ayyuwan sidat bolok, nampatodtoddak da un ummoy nangipadamag sit naipasamak sidat tagu't dit ili kan adani un boboloy. Magnol man dat tagu, ummoy da ta ilan da nu ngadan dit napasamak. ¹⁵Dumatong da man kan Jesus, naila da dit tagu'n sinakayan dat adu'n nadadaga ispiritu un mantutupak kan nabadutan ot nabaluwon dit angos na un bokona kama't dit. Ot gaputa kama't di ummogyat da.

¹⁶Sadat nakaila impadamag da dit naipasamak sit tagu'n sinakayan dat dimunyu kan sadat bolok. ¹⁷Ot nampakpakaasi dat tagu kan Jesus ta tengyana dit boboloy da.

¹⁸Ot utdit umoy si Jesus manlugan sit bangka, nampakpakaasi dit tagu un maibulun kan siya.

¹⁹Yoong madin Jesus impalubus un kanana'n, "Manalan ka utdin boboloy yu ta umoy ka ibaga't dan bulun nu dat kingkingwan Apudyus kan nangkakaasi na kan sika."

²⁰Ot kaysan dit tagu utdat losana boboloy sidin Decapolis ot impatigammu na dit kingwan Jesus kan siya ot nasnasdaaw dat losana tagu'n nangngol sit imbaga na.

Sat Abeng Jairo Kan Sat Babai Un Nanekgel Sit Badut Jesus

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹Nambangka uman da Jesus un nandolmang sit domang ot dumangpot da man, inammung dat aduadu'n tagu si Jesus sidit dupit dit baybay.

²²Utdi, dummatong dit osa'n pangaton da utdit sinagoga un mangngadan kan Jairo. Ot utdit naila na si Jesus ummoy nampalintumong sit atubang na. ²³Ot nampakpakaasi un kanana'n,

"Awad dit anak ku un babai'n mat-mattoyan. Pangngaasim ta umoy nu agpadan dalapnu kumiya kad matagu."

²⁴Naibulun si Jesus kan Jairo un kaysan ot madabdabbil dat tagu'n naitung-ud kan siya.

²⁵Inggaw pay osa'n babai'n kagwampulu't duwa'n dagunon un makadaladala. ²⁶Aduwon dat ummoyana nampaagasan ot adu pay dat sinagapal na utdit mampappaagasana kan nagastu na payon amin un pilak na yoong naida talon kummiyaana nu adi naamomodota lawa.

²⁷Nadamag na dit maipanggop kan Jesus isunga nakasuppenget sidadit amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot sinekgel na dit badut na. ²⁸Ta kanana't dit somsomok na un, "Ulay nu masekgel ku ullawa din badut na, kumiyaak."

²⁹Ot dagusa naopdan dit dala na ot nagikna na un naidon dit sakit na.

³⁰Dagusa nagiknan Jesus un awad pannakabalin un naulus kan siya ot nanawinga kanana't dat tagu un, "Singngadan din nanekgel situn badut ku?"

³¹Kanan dat disipulus na un, "Apu, iillama adu'n tagu, imusom payyan nu ngad nat nanekgel sinat badut nu?"

³²Yoong nan-awwiawwing si Jesus ta inapona nu singngadan dit nanekgel.

³³Utdi, naawatan dit babai un siya dit in-innapan Jesus gaputa tigammuna un naagasanon. Isunga mamilpila ummadani kan Jesus ta kumimut. Nampalintumong ot impudnu na un siya'd nanekgel sit badut na ot naagasanon.

³⁴Utdi, imbagan Jesus kan siya un, "Anak ku, kummiya ka utnat sakit nu gapu't nat pammatim kan sakon. Manalan kaona kapkapiya ta naidon nat sakit nu."

³⁵Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit dumatong dat nanligwat sit boloy Jairo ot imbaag da kan siya un, "Natoyon dit abeng nu, koom payyana

lawa un lingalingon nat mistulu,” kanan da.

³⁶ Nagngol Jesus di un imbaga da yoong adina winiliwili ot imbaga na kan Jairo un, “Adika madanagan basta manuttuwa ka ullawa kan sakon.”

³⁷ Adin Jesus impalubus un awad maitung-ud kan dida malaksig kan Pedro kan da Santiago kan Juan un mansunud. ³⁸ Sumaal da man sit boloy Jairo, nailan Jesus dadit mampaalipangdasan ot mampaibila manalamat dat tagu.

³⁹ Lumnok man kanana kan dida un, “Apay mampaalipangdasan kan mampaibil kayu? Bokona natoy nat abeng, masusuyopa lawa!”

⁴⁰ Inyaamang da si Jesus. Yoong pinalaksun na dida asina inayagan dit ama kan inan dit abeng kan dat tulu’n disipulus na ot nilumnok da utdit dalom un ininggawan dit abeng. ⁴¹ Inagoman Jesus dit iman dit abeng ot kinnanana un, “Talita kumi!” Sat piyaona’n ugudon, “Abeng, ibagak kan sika un gumangun ka.”

⁴² Dagusa gummangun dit abeng ot kummiyang ta kagwampu’t duwa’n tawon naon. Talona nasnasdaaw da utdit napasamak.

⁴³ Ot imbilibilin Jesus kan dida un masapula naid udum si mangibagbagaan da utdi un kingwa na. Ot imbagana un pakanan da dit abeng.

Adin Dat iNazaret Tinuttuwa Si Jesus

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

6 Tinengyan Jesus diya boboloy ot nangulin sin boboloy na ud Nazaret un naitung-ud pay dat disipulus na. ² Alalgaw man un iillongan, ummoy si Jesus nantudtudu’t dit sinagoga ot nasnasdaaw dat aduadu’n tagu’n nandongol sit tudtudu na ot kanan da un, “Nangalan ditu uttun tigammu na? Ngadan tun nangal-ana uttun silib na kan panakabalin na un man-am-amug?” ³ Bokon

kada sadit kalupantel un anak Maria kan sunud da Santiago, Jose, Judas kan Simon? Inggaw da paya losan situ dat susunud na un babai.” Ot adin dat tagu maawat si Jesus.

⁴ Utdi kinnanana Jesus kan dida un, “Madayaw nat propetan Apudyus sidat losana umoyana malaksig sidat mismu’n kailiyana, kabagiyana kan kaboloy na.”

⁵ Siya’d gapuna un adin Jesus nangwa’t nakaskasdaaw sisi malaksig sidat akita lawa’n masakita inagpadana ot kummiya da. ⁶ Nasnasdaaw si Jesus sit adin dat kailiyana manuttuwaan kan siya.

Ot dinakdak Jesus dat kailin-ili un ummoy nantudtudu.

Imbaun Jesus Dat Kagwampu’t Duwa’n Disipulus Na

(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

⁷ Pinandatdatong Jesus dat kagwampu’t duwa’n disipulus na ot sinindogwa na dida ta ibaun na dida un umoy manudtudu. Initdana dida si kalintogana mangaddag si nadadaga ispiritu.

⁸ Utdit daan da un manalan binilin na dida un maid talon idallay da nu adi abusa lawa’n sul kud. Adida mambalun si kanon da, adida mangawit si pasiking onnu mambulsa’t pilak. ⁹ Mabalina manusal da si sandalyas yoong adida mangala’t badut si mansukatan da.

¹⁰ Imbagana pay kan dida un, “Nu awad mamalnok kan dikayu utnat boboloya ayan yu, siya’d inggawan yuwon inggana’t taynan yu diya ili.

¹¹ Nu awad boboloy un naid mamalnok kan dikayu kan adida donglon nat itudtudu yu, tengyan yu diya boboloy ot ikagkag yu dat gabu utdat iki yu si bintaga un madusa da ta sinumdiyan da dat itudtudu yu.”

¹² Utdi kaysan dat disipulus Jesus un ummoy nangitudtudu’t dat tagu un mas-

apula mandadaoliyan da dat basul da ot igongda daona mambasbasul. ¹³ Inaddag da dat dimunyu utdat tagu un sinakayan da kan adu pay dat inaplusan da si lana un masakit ot kummiya da.

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyang

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴ Nagngol ali Herodes^{ss} dit maipang-gop sit kokkoon Jesus ta nandinadinamag. Kanan dat udum un, “Ummungal si Juan un Mambubunyang! Siya’d gapuna un awad pannakabalin na un mangwa’t nakaskasdaaw.”

¹⁵ Yoong kanan dat udum pay un, “Si Elias.”

Ot sadat udum payyan kanan da un, “Osa un propetan Apudyus un kama payon sidat propetana utdit aw-awe.”

¹⁶ Yoong magngol man Ali Herodes dit ibagbagan dat tagu kanana un, “Si Juan un Mambubunyang un pinaputul ku dit bagang na yoong ummungal!” ¹⁷ Kama’t di dit imbagan Herodes ta siya’d nampadopap kan nampaibalud kan Juan sidit. Kingwa na di un impagapu na kan Herodias un asawan Felipe un sunud na un inasawa na.

¹⁸ Ta si Juan, kanayuna ibaga na kan Herodes un, “Iyadin dit lintog taku’n asawaom nat asawan nat sunud nu.”

¹⁹ Siya’d gapuna un laweng dit angos Herodias kan Juan ot piyaona’n papatoy. Yoong maid makwaana ²⁰ ta umogyat si Herodes kan Juan ta tigammu na un nalintog kan nasantuwana tagu. Isunga tataalakugona. Ot ulay nu makapabulung kan siya dat itudtudun Juan, pipiyaona un donglon.

²¹ Yoong dummatong dit gundaway Herodias. Utdit timpu’n algawa naiyanakan Herodes nan-amung da ot inawis da dat oopisyal di gubilnu, oopisyal di suldadu kan dat nangangatu

un tagu’t din Galilea. ²² Utdiya amung ummoy nanadok dit balasang anak da Herodias kan Felipe ot nasnas-om da Herodes kan dat sangaili na. Ot kanan Herodes sidit balasang un, “Losana piyaoma kodawon kan sakon, itdok kan sika.” ²³ Insapatana un, “Singngadan na man un kodawom, itdok ulay nu sat kagogwan ditun mantulayak!”

²⁴ Utdi, ummoy yan nantukug dit balasang sidit ina na ot kanana’n, “Ngadan kadnin nat kodawok kan siya?” Kanan dit ina na un, “Kodawom dit ulun Juan un Mambubunyang.”

²⁵ Utdi, inni-iway na un nan-ulin kan ali Herodes ot imbaga na kan siya un, “Piyaok un itdom kan sakon situn satun dit napalatu un ulun Juan un Mambubunyang.”

²⁶ Talona nasigasigab dit angos ali Herodes yoong adina mabalina adi tungpalon gapu’t dit sapata na kan dingngol dat sangaili na. ²⁷ Ot nangibauna dagus si suldadu’t umoy mangala’t dit ulun ud Juan. Kaysan dit suldadu un umoy namutul sit ulun Juan sit baballudan. ²⁸ Utdiyon indatong na dit napalatu’n ulun Juan ot intod na utdit balasang. Asin payon dit balasang intod kan ina na.

²⁹ Matigammuwan man dat disipulus ud Juan dit naipasamak ummoy da inala dit ladag Juan un innilbon.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu’n Tagu

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Utdit nangulin dat kagwampulu’t duwa’n disipulus un imbaun Jesus, imbaga da kan siya dat losana kingkingwa da kan intudtudu da. ³¹ Yoong gaputa masukasukata dumatong dat ununaya tagu un adida pay mawili un mangan, kinnanana Jesus sidat disipulus na un, “Takun, ta umoy taku man-

^{ss}6:14 Siya si Herodes Antipas

ila't igawa maid tagtagguwan si man-illongan taku't akrit." ³² Utdi nambangka da un kaysan un dida'l lawa utdit igawa maid tagtagguwan.

³³ Yoong adu dat nakaila utdit kaysanan da ot naimatunan da dida. Kadon, nampatodtoddak dat tagu un nanligwat sit kailin-ili ot inunaan da da Jesus un dummatong.

³⁴ Dumangpot man da Jesus naila na dat aduadu'n tagu. Nadaguwan kan dida ta kama dat kannelu un maid man-aayuwawan kan dida. Ot inlugina'n nanudtudu ot adu dat intudtudu na kan dida. ³⁵ Utdit gumidgidamon, ummoy dadit disipulus na kan siya ot kanan dan, "Masdomon, naid pay tagtagguwan situ. ³⁶ Padañnom dan tagu ta umoy da utdan adani'n boboloy gumatang si mabalin da un kanon."

³⁷ Yoong summungbat si Jesus un, "Dikayu'd mangitod si kanon da."

Kanan dat disipulus na kan siya un, "Umoy kami nin gumatang si tinapaya banol di duwa'n gasuta denario* un ipakan mi kan dida?"

³⁸ Inimus Jesus kan dida un, "Piga dit tinapay yu un awad sinat? Umoy yu ud ilan."

Ummoy da inila asida impatigammu kan Jesus un, "Awad lima'n bukoła tinapay kan duwa'n ikan."

³⁹ Kadon imbilin Jesus sidat disipulus na un mantupakon da dat tagu un mauļ-umlung da utdit kabollatan. ⁴⁰ Utdi, nanlekus da un nauļ-umlung si singgagasut kan sinlilimampulu.

⁴¹ Inaļan Jesus dit lima'n bukoła tinapay kan duwa'n ikan ot nantangad langit un nanyaman kan Apudyus, asina bini-ibiik dida'n intod sidat disipulus na ta iwala da utdat tagu.

⁴² Ot losan da un nabsuga nangan.

⁴³ Sinupon da man dat nabun-ana tinapay kan ikan, napnu dat kagwampulu't duwa un lakba. ⁴⁴ Umoya lima'n libu dat lalaki'n nangan un adina naibilang dat babai kan abeng.

Sat Kummiyangan Jesus Sit Lap-at Dit Danum

(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

⁴⁵ Maabus man di, dagusa pinanlugan Jesus dat disipulus na utdit bangka ta umuna da ud Betsaida utdit domang didit bananaw, sidit mampadañnana utdat adu'n tagu.

⁴⁶ Mangkadañan man dat tagu, nanagada si Jesus sit bateled dalapnu manluwalu.

⁴⁷ Utdit lumabiyon inggawon dit bangkan dat disipulus Jesus sit adani't dit gawan dit baybay, yoong iinggaw payyan si Jesus sit bateleda ossaan.

⁴⁸ Naotap na dat disipulus na un mampaligata managwan sit bangka da, onta dupakon dit bayogboga amod dida. Bungbung-on man, kummiyang si Jesus sit lap-at dit danuma ummadani kan dida ot panggop na un lausan dida.

⁴⁹ Yoong mailan man dat disipulus dit mangkikkiyang sit lap-at dit danum, kanan da nu banig ot nakapakuy da ⁵⁰ ta amoamod dit kimut da. Yoong dagusa gumminga't Jesus un kanana'n, "Adi kayu kumimut ta sakon. Adi kayu madanagan!"

⁵¹ Utdi nakalugan si Jesus kan dida ot kaklata naid dit bayogbog. Talona nasnasdaaw dadit disipulus na, ⁵² onta adida naawatan nu singngadan ud Jesus sidit nampaaduwana utdit tinapay gputa ginumlang payyan dit ulu da.

* 6:37 Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan din denario

Pinapiyan Jesus Dat Nasakit Sin Genesaret

(Mateo 14:34-36)

⁵³ Utdit makadolmang da, dummangpot da utdin bobo^loy Genesaret. Insilu da dit bangka da utdit dupit. ⁵⁴ Lumsa da man sit bangka dagusa naimatunan dat tagu si Jesus, ⁵⁵ ot nampatodtoddak da un ummoy nangibaga't dat losana tagu't diya nangalliputa bobo^loy. Ot binuligan da dat masakit kan dida un indatong sit singngadan na man un dingngol da un kawadan Jesus. ⁵⁶ Singngadan na man un bobo^loy onnu ili'n ummoyan Jesus, nan-idatong da utdat masakit sidit uummungan di tagu un mabalina ayon Jesus. Nampakpakaasi da kan Jesus ta ipalubus na un sekgelon dat masakit dit badut na ulaya lawa'n sat lagayadana. Ot losan dat nanekgel, kummiya da.

Sat Tu dtudu Un Tinawid Dat Judio Utdat Dadakko^l Da

(Mateo 15:1-9)

7 Nandadatdatong da kan Jesus dat Fariseo kan dat mimistulun di lintog un nanligwat Jerusalem. ² Ot naila da un sadat uduma disipulus Jesus adida binuluwan dat ima da utdit kadawiyana mambubu^lun dat Judio asida mangan. ³ Ta sadat Judio talon sidat Fariseo, adida mangan nu adida yan koon dit kadawiyana da un mambubu^lun un tinawid da utdat dadakko^l da. ⁴ Padana pay un nu mangulin da un manligwat sit lalakuwan adida mangan nu adida yan koon diya kadawiyana da un mambubu^lun kan adu pay dat kadawiyana tinawid da un unnu^lon da un padan din mangkikiwas da utdan tasa, banga kan da kandelu da.

⁵ Ot gaputa kama't di, inimus dat Fariseo kan dat mimistulun di lintog kan Jesus un, "Apay danat disipulus nu un adida unudon dit kadawiyana un

mambubu^lun un impatawid dat dadakko^l taku? Ta mangan da un adida yan mambubu^lun."

⁶ Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa dit paimpadtun Apudyus kan Isaias maipanggop kan dikayu'n man-ag-agin un kanana'n,

'Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga yoong adayu dit aangson da kan sakon.

⁷ Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa itudtudu da dat lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon un bilin ku.'

⁸ "Tuttuwa di ta inwalin yu dat bilin Apudyus ot sadat lintoga kingwan dat tagu dat unnu^lon yu.

⁹ "Nalaing kayu un mansumdi utdit bilin Apudyus dalapnu maitutuluya maunud dat kadawiyana naipatawid kan dikayu. ¹⁰ Ta kanana't dit bilina ingkanglit Moses sidit un, 'Dayawom da amam kan inam,' kan kanana pay un, 'Sanat mangibaga't laweng sit ama na onnu ina na, masapula mapatoy.'

¹¹ Yoong sanat itudtudu yu kanan yu un sat tagu'n mangibaga kan ama na onnu ina na un, 'Korban dit itulung ku kan dikayu,' (piyaona'n ugudon maitod kan Apudyus,) ¹² adinaon masapula tumulung kan ama na onnu ina na. ¹³ Ot maipagapu utdiya itudtudu yu, inwalin yu dit ugud Apudyus gapu utdat kadawiyana ipatawid yu utdat tagu. Adu dat udum payyana kama't datu un kokkoon yu," kinnanana Jesus.

Sat Makabasulan Di Tagu

(Mateo 15:10-20)

¹⁴ Utdi, inayagan Jesus uman kan siya dat adu'n tagu ot kinnanana kan dida un, "Dumngol kayu'n losan situn ibagak ot ammaan yu un anagon. ¹⁵ Bokona siya'd mampadadag si tagu utdit maniiilan Apudyus dit ipalnok na utdit sangina, nu adi sat manligwat sit aangsona.

¹⁶ [Nu awad inga yu un makangol, dumngol kayu.]”†

¹⁷ Tinengyan Jesus dat aduadu’n tagu ot kaysan sit boloy. Ummoy dat disipulus na inimus nu ngadan dit kaipooyan dit inyabalig na. ¹⁸ Ot kanan Jesus kan dida un, “Apay pati kan dikayu adi kayu makaawat? Adiyu kad tigammu un bokona sat kanon di tagu un makabasalana ¹⁹ ta bokona manalan sit som-somok na nu adi manalan sit buwang na asi uman lumaksun?” (Sadiya imbagan Jesus, impatigammu na un losana makan, mabalina kanon di tagu.)

²⁰ Ot intuluy Jesus un, “Sat manligwat sit aangson di tagu siya’d mampadadag kan siya. ²¹ Ta sat aangson siya’d manligwatan dit losana nadadaga somsomok di tagu un mangidulun kan siya’n mangwa utdan koko-on di man-asawa utdit daan na payyan maasawan, man-akaw, kumatoy, makadagdagas, ²² man-agum kan manomsomoka mangwa’t nadadag sidan udum, manggallilaw, manlablabos un gangganas, umaapal, man-ugud si lawenga maisug-anggang sidan udum, manaktakal kan uduma bokobokona koko-on.

²³ “Sadatu un losana nadadaga koko-on, manligwat da utdit aangson di tagu ot dida’d mampadadag kan siya utdin man-iilan Apudyus.”

Sat Pammatin Dit Osa’n Babai

(Mateo 15:21-28)

²⁴ Utdi tinengyan Jesus diya boboloy ot kaysan sin adani’d Tiro kan Sidon. Dumatong man, nakaigaw sit osa’n boloy. Adina piyaon nu tigammuwon dat tagu dit inggawana’t di. Yoong natigammuwan da kampany.

²⁵ Ta inggaw babai un sinakayan di nadadaga ispiritu dit anak na un babai ot magngolana man un dummatong si

Jesus, dagusa inummoy kan siya ot nantalluku utdit sanguwana’n nampakaasi. ²⁶ Satuwa babai bokona Judio ta kaganakan di iFenicia un osa’n ili’d Siria ot Griego dit bagbaga na. Impakaasi na un addagon Jesus dit dimunyu’t dit anak na.

²⁷ Inyabalig Jesus un nangibaga kan siya un, “Unaon taku yan pakanan dat abeng ta bokona kalobbongana’n ikobal ta utdanat asu dit kanon di abeng.”

²⁸ “Tuttuwa nat Apu,” insungbat dit babai. “Yoong ulay danat asu utnat sogwab di lamesaan kanon da danat bugtan di abeng.”

²⁹ Ot kinnanang Jesus kan siya un, “Gapu utnata imbagam, mabalina manalan kaon ta tinengyanon dit dimunyu dit abeng nu.”

³⁰ Utdi nangulin dit babai utdit boloy da ot dinakngana dit abeng un uumboga kapkapiya ta tinengyanon dit dimunyu.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Naumol Kan Nabongngog

³¹ Utdiyon tinengyan Jesus ud Tiro ot nangulin sin igid din bananaw sidin Galilea un inoy na ud Sidon kan sadat boboloya mangngadan Decapolis. ³² Ing-gaw da ud tagu’n nangidatong si lalaki un nabongngog kan naumol pay ot nampakpakaasi da kan Jesus ta iyagpad na dit ima na kan siya. ³³ Inyadayun Jesus dit lalaki utdat tagu ot makaadayu da man, insulong Jesus dat pagayyamot na utdat ingan dit lalaki asina nanlugpa ot inaplusana dit dilan dit lalaki. ³⁴ Nantangad si Jesus ud langit ot nakasinta’n kanana’n, “Epfata.” Satun piyaona un ugudon tu, “Mambukat ka.” ³⁵ Dagusa nambukat dat inga na ot makangolon dit lalaki kan lummum-oy dit dila na ot nanggodongon dit mambabagbaga na.

†7:16 Maid tun bersikulu 16 utdan uduma manuskrito utdin bagbagan di Griego.

³⁶ Utdi binilin Jesus dat tagu un adida ibagbaga tuwa kingwa na. Yoong bili-bilinona kad dida amodota inwalwala-gawag da dit naila da un kingwana.

³⁷ Talona nasnasdaaw da un losan ot kanan da un, “Laulaus un losan dan kokkoona. Padonglona pay danat nabongngog kan mambagbagaona danat naumol.”

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu'n Tagu

(Mateo 15:32-39)

8 Utdiya timpu un ininggawan Jesus sisi, nandatdatong uman dat aduadu'n tagu. Ot utdit maidon kanon da, inayagan Jesus dadit disipulus na ot kinanana kan dida un, ²“Madaguwanak sidatu'n tagu ta tu'u'n algaw daon un ininggaw kan ditaku't tu ot naidon kanon da. ³Nu pada'nok dida't dan bo'oy da un mabibittil, matalimudaw da utdin dalan ta adayu tun nanligwatan datun udum.”

⁴ Summungbat dat disipulus Jesus un, “Mangal-an si ipakan sidatu'n aduadu'n tagu uttun igawa maid tagtaguwan?”

⁵ “Piga dit tinapay yu un awad sinat?” kanan Jesus kan dida. Ot kanan da un, “Pitu'n bukol.”

⁶ Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita. Utdi, inna'la na dat pitu'n bukol a tinapay ot nanyaman kan Apudyus. Maabus man un manyaman biniibiik na dit tinapay asina intod sidat disipulus na ot inwalas da utdat adu'n tagu.

⁷ Inggaw da pay akita ikana banan-og ot nanyaman uman kan Apudyus asina intod sidat disipulus ta iwalas da utdat tagu.

⁸ Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon man dat disipulus na dat buna, napnu dat pitu'n lakba.

⁹ Umoya opata libu'n tagu dat nangan.

¹⁰ Utdiyon pinadalan Jesus dat adu'n tagu asida un dagus nambangka utdat disipulus na un kaysan Dalmanuta.

Kindaw Dat Fariseo Un Man-am-amug Si Jesus

(Mateo 16:1-4)

¹¹ Inggaw da ud dummatonga Fariseo un ummoy nakasinsinnungbat kan Jesus ta panggop da un ok-okabon. Ot kindaw da un mangipaila't am-amug si mangilasinan nu imbaun Apudyus.

¹² Ot ummangos si nada'om asina kinanan kan dida un, “Apay datun tagu't tuwa lonap un man-inap da ut am-amug si mangilasinan nu imbaunak kan Apudyus? Tuttuwa tun ibagak un adik mangipaila't am-amug si mangilasinan yu.”

¹³ Ot tinengyan Jesus dida ot nanlugan da utdit bangka'n kaysan sit domang.

Maiyalig Si Bubud Dat Tutudun Dat Fariseo

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Naliuwan dat disipulus Jesus un nambalun si tinapay ot simbukola lawa dit inggaw kan dida't dit bangka da.

¹⁵ Binagaana dida ot kanana'n, “Mansiput kayu ot alimbanan yu dit bubud dan Fariseo padana pay kan Herodes.”

¹⁶ Yoong gaputa adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na, kanan da un, “Siya'd imbaga na di ta maid tinapay taku ussiya.”

¹⁷ Titiggammun Jesus dit babagbaon da ot kanana kan dida un, “Apay un sanat kamaid di tinapay yu nat babagbaon yu? Adiyu kad payyan maawatan un awad pannakabalin ku? Ginum'lang kad nat ulu yu? ¹⁸ Adi kayu kad makaila ya annat ata yu? Adi kayu kad makagngol ya annat inga yu? Naliuwan yu kadon dit ¹⁹ namiikak sit lima'n bukol a tinapaya impakan sidat lima'n libu un tagu, piga'n lakba dit nabun-an un sininup yu?”

Kanan da un, “Simpulu't duwa un lakba.”

²⁰“Ot utdit biniibiik ku dat pitu’n bukoḷa tinapaya impakan sidat opata libu un tagu, piga’n lakba dat nabun-ana sininup yu?” kinnanana Jesus.

Kanan da un, “Pitu’n lakba.”

²¹ Utdi kinnanana Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan maawatan?”

Pinapiyan Jesus Dit Nakuḷap Sidin Betsaida

²² Utdi kaysan da Jesus ud Betsaida. Dumatong da man, inggaw da ud nangisaal si tagu’n nakuḷap ot nampak-pakaasi da kan Jesus un agpadana.

²³ Utdi kiniwid Jesus dit nakuḷap ot indalan na utdit lasin dit boboḷoy. Nilugpaana dat ata na asina inagpadan ot inimus na un, “Awad mailam?”

²⁴ Mandiyat man dit lalaki kanana un, “Makailaak si tagu yoong kama da si kayu un mangkikiyang.”

²⁵ Inagpadan payyan Jesus dat atan dit lalaki. Utdit tumukkoḷ dit lalaki kummiyaon dat ata na. Napaddaon dit manila na.

²⁶ Utdi, pinadalan Jesus dit lalaki un kanana’n, “Mandawwos ka utdin boboḷoy yu ot adim ayonon nat boboḷoy.”

Imbutaktak Pedro Nu Singngadan Jesus

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Utdiyon inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdat boboḷoya lakub Cesarea Filipos. Utdit manadalanana da utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un, “Singngadan ku utdit makanan dat tagu?”

²⁸ Summungbat da un, “Sika kanu si Juan un Mambubunyag. Kanan pay dat udum un sika kanu dit Elias yoong sadat udum payyan kanan da un osa ka utdat propetan Apudyus sidit aw-awe.”

²⁹ “Dikayu nu, singngadan ku utnat makanan yu?” inimus Jesus. Summungbat si Pedro un, “Sika dit Kristu.”

³⁰ Ot binilin Jesus dida un adida ibagbaga si udum dit maipanggop kan siya.

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umungalana

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Utdiyon inlugin Jesus un ipatigammu utdat disipulus na un siya un Inyanak di Tagu, masapula sagapalona’d adu’n ligat. Sumdiyan dat lalalakay di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog ot mapatoy yoong umungal nu lumabas tulu’n algaw. ³² Nalawag dit nan-iibaga na uttu kan dida. Utdi indallay Pedro si Jesus sit ad-adayu ot inggimau na. ³³ Yoong summangu si Jesus ot ummila utdat disipulus na asina inggimau si Pedro un, “Adayuwanak Satanas! Ta bokona sat piyaon Apudyus nat sosomkom nu adi sat piyaon di tagu.”

³⁴ Inayagan Jesus dat tagu kan siya pati utdat disipulus na ot kinnanana un, “Nu sinned mamia un maidagamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona nat kulus [‡]na asi umunud kan sakon. ³⁵ Ta sanat tagu’n gumamgam sit mataguwana’t tun pita, adina maitdan si mataguwana’t inggaingga. Yoong sat tagu’n matalak na dit mataguwana maipagapu’t manuttuwaana kan sakon kan mangitudtuduwana’t din Nabalu’n Damag maipanggop kan sakon, maitdan si mataguwana’t inggaingga. ³⁶ Ta ngadan nat maganab nat osa’n tagu nu mangkuwa na dan losana binaknang situn lubung yoong matalak na dit mataguwana’t inggaingga? Naid. ³⁷ Ta maid mabalina maitod di tagu si kasukat din mataguwana. ³⁸ Nan-awidan

[‡]8:34 Ilan yu utdin Mateo 6:24

dan tagu't tuwa lonap si Apudyus ot sadan sinan-apudyus ud dayawon da kan talona gumabasul da. Ot singngadan na man kan dida dit mangibain kan sakon padana pay sidan tudtuduk, sakona Inyanak di Tagu ibain ku pay nu mangulinak situn pita. Ta mangulinaka awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangaton Amak ot bulun ku dat nasantuwana aanghel."

9 Utdi, kanana un, "Tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu un antu ut-tun satun ud adi yan matoy inggana't maila da dit dumakngan dit mangiyapuwan Apudyus kan sat pannakabalin na."

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

²Lumabas man onoma algaw, indal-lay Jesus da Pedro, Santiago kan Juan un nanagada't dit nangatu'n bateled un dida ullawa. Inggaw da man sisi, naobos dit ilan Jesus. ³Sadit badut na manilisiling dit kapolkas na un naidon makapapolkas situn lap-at pita.

⁴Ot kaklata nailan dat tulu'n disipulus da Elias kan Moses un makabagbagbaga kan Jesus.

⁵Kinnan Pedro kan Jesus un, "Apu, napiya ta antu taku't tu. Mangwa kami si tulu'n sigay ta mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa."

⁶Kanana ullawa di ta naid tigammu na si ibaga na utdit amoda kimut da.

⁷Utdi, kaklata inggaw bunota nangayyung kan dida ot inggaw ginga'n nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siy-atu'd pipiyaoka Anak ku, dumngo! kayu kan siya."

⁸Dagusa ummila da utdit nangkalliput yoong naid sabali't naila da nu adi abus si Jesus ullawa.

⁹Utdit madama'n gumusad da utdit bateled, binilibilin Jesus dida un adida

ibagbaga't udum dit naila da inggana't sadit Inyanak di Tagu, umungal kan katoy.

¹⁰Tinungpal da dit bilin Jesus yoong mampaim-imus da nu ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbaga na un umungal kan katoy.

¹¹Ot inimus da kan Jesus un, "Apay kanan danat mimistulun di lintog un masapula umun-una si Elias un dumatong nu sadit Kristu nu?"

¹²Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa'n masapula mauna si Elias un dumatonga umoy mangisagana't dat losan. Ot ngadan nat makanan yu utdit naikan-glit sit ugud Apudyus un sakona Inyanak di Tagu sagapalok dat adu'n ligat kan sumdiyanak sidat tagu? ¹³Yoong ibagak kan dikayu un naabusona dummatong si Elias ot kingwan dat tagu dat singngadan na mana lawenga piniya da un kingwa kan siya un kama't dit naikan-glit sit ugud Apudyus un makwa kan siya."

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴Utdit dakngon da Jesus dat disipulus un natengyan, naila da dat aduadu'n tagu'n nangammung kan dida kan dat mimistulun di lintoga makasungsungbat kan dida. ¹⁵Mailan man dat tagu'n dumoldoldo! si Jesus, nasnasdaaw da ot nampatodtoddak da un umoy nangabat.

¹⁶Inimus Jesus un, "Ngadan nat mansisinnungbatan yu kan dida?"

¹⁷Osa't dat kaaduwan dit summungbat un, "Mistulu, indal-lay ku tun anak ku kan sika ta sinakayan di nadadaga ispiritu ot adina makabagbaga. ¹⁸Nu sakayanon dit ispiritu matukas kan man-lalabalab tun sangi na, manggitil datun ngipon na kan kumtug tun long-agna. Imbagak sidanat disipulus nu un addagon da yoong adida kaboolan."

¹⁹ Summungbat si Jesus un, “Ay, naid pammati yu un tagu. Kamaan nat kabayag ku un iingaw kan dikayu inggana’t manuttuwa kayu? Kan kamaan nat kaandun nat mangiyan-anusak kan dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng.”

²⁰ Indatong da kan Jesus dit abeng. Ot mailan man dit nadadaga ispiritu si Jesus, dagusa pinanwogowog na dit abeng ot natukasa nanduladulag un manlaḷablab dit sangi na.

²¹ Inimus Jesus sit ama na nu kamaan dit kabayag dit gummiknaana.

Ot kanan dit ama na un, “Manipud sit kaban-og na. ²² Kanayuna isubban dit ispiritu utdit apuy kan ilmos na utdit danum si mamatoyana kan siya. Ot nu kaboolam, mangaasi ka ta tulungam dikami.”

²³ “Nu kaboolak, kanam?” kinnanan Jesus. “Maid adi makwa nu manuttuwa nat osa’n tagu kan Apudyus.”

²⁴ Dagusa impakuy dit aman dit abeng un, “On, manuttuwaak! Ot tulunganak situn kinakulang tun pammatik.”

²⁵ Utdit mailan Jesus dat adu’n tagu’n manodtoddaka umadani inggimau na dit nadadaga ispiritu un kanana’n, “Sika un ispiritu un nangumol kan namongngog situ un abeng, bilinok sika un tengyam ot adi kaon manguliulin.”

²⁶ Nampakuy dit ispiritu ot inwogowog na dit abeng asina tinengyan. Nagngat dit abeng un kama’t ladag dit ila na ot kanan dat kaaduwan un, “Natoy.”

²⁷ Yoong inaggoman Jesus dit iman dit abeng un namangun ot summikad dit abeng.

²⁸ Utdit nilumnokon da Jesus pati utdat disipulus na utdit boloy, inimus da kan siya un dida’l lawa un, “Apay adimi maaddag diya nadadaga ispiritu?”

²⁹ Summungbat si Jesus un, “Maid makaaddag sinata ispiritu nu adi luwalu ullawa.”

Imbagan Jesus Uman Dit Maipanggop Sit Mapatoyana

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

³⁰ Utdi tinengyan da diya igaw ot nangoy da ud Galilea. Adin Jesus piyaon nu tigammuwon dat tagu dit inggawana, ³¹ ta isulsulu na dat disipulus na. Kanana kan dida un, “Sakona Inyanak di Tagu, dandaniyona maiyawatak sidat tagu. Patoyon da ud sakon yoong nu lumabas tulu’n algaw, umungalak.”

³² Adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na yoong ummogyat da un nangimus kan siya.

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Dummatong da ud Capernaum ot utdit inggaw da utdit dalom boloy, inimus na utdat disipulus na un, “Ngadan dit mansisinnungbatan yu utdin dalan?”

³⁴ Yoong adida ginunggumminga onta babagbagaon da nu singngadan dit kangattuwan kan dida.

³⁵ Nantupak si Jesus ot inamung na dat kagwampulu’t duwa’n disipulus na asina kinnanan kan dida un, “Singngadan na mana mamiya un siya’d kangattuwan, masapula ipadoba na nat long-ag na inggana’t siya’d kadobaan kan masapula manselbi utdan losan.”

³⁶ Utdi, nangala’t abeng si Jesus ot pinasikad na utdit gawa da. Binakwal na dit abeng asina kinnanan kan dida un, ³⁷ “Singngadan na man un mangawat si napakumbaba un padan ditu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na ot singngadan na man un mangawat kan sakon, bokona lawa’n sakon ud inawat na nu adi inawat na pay dit nangibaun kan sakon.”

Sanat Adi Gumusul_u Bulun Taku

(Lucas 9:49-50)

³⁸Kanan Juan kan Jesus un, “Mistulu, nakaila kami si tagu un manaddag si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong inyapa mi dit koono gaputa bokona bulun taku.”

³⁹Yoong kinnanang Jesus un, “Adiyu iyapa ta maid mangkokwa si am-amug un usalona tun ngadan ku asi mamabagbaga’t nadadaga maisuganggang kan sakon nu maabus. ⁴⁰Ta singngadan na man un adi gumusul_u kan ditaku, bulun taku. ⁴¹Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na man un mangtod si sintasa un danuma inumon yu gaputa tagu dikayu kan Kristu, maawat na un maawat dit gun-guna na un itdon Apudyus.”

Sat Maigapuwan Di Makabasul_{an}

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴²“Singngadan na man un maigapuwan di makabasul_{an} di osa’t dat aabenga mamati^f kan sakon, un-unnaya lawa’n matakodan si dakolana gigillingana batu dit bagang na asi maidawat sin baybay. ⁴³⁻⁴⁴Ot nu sanat imam dit maigapuwan di makabasul_{an}, putdom! Un-unnaya lawa un ossaan nat imam un lumnok sin mataguwan si inggaingga nu sanat duwa nat imam un manalan sin impiyelnu un maid maksopan din apuy si inggaingga.[§] ⁴⁵⁻⁴⁶Ot nu sanat ikim nat maigapuwan di makabasul_{an}, putdom! Un-unnaya lawa’n ossaan nat ikim un lumnok sin mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa nat ikim un umoy sin impiyelnu.

⁴⁷Ot nu sanat atam nat maigapuwan nat makabasul_{an}, tuwilom! Un-unnaya lawa’n ossaan nat atam un lumnok sin mangiyapuwan Apudyus nu sanat duwa nat atama maidawat sin impiyelnu. ⁴⁸Ta utdin impiyelnu, adida matoy dan ogos un mangan kan dida kan adina maksop din apuy.^{**}

⁴⁹“Losan dan umunud kan sakon mansagapal da si adu un ligata mamasad kan dida.^{††} ⁵⁰Naselbi nat asin nu mannanayun dit apgad na yoong nu mangkubay, naidon selbi na ta adinaon mabalina maiyulin dit apgad na. Padana un mannanayun okyan kan dikayu nat kababalin di osa’n umunud kan sakon dalapnu naselbi kayu, kad mantutunus kayu.”

Sat Tuatudun Jesus Maipangop Si Idang

(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

10 Tinengyan da Jesus diya boboloy ot ummoy da utdin lakub Judea utdin kapon domang din wangwang Jordan. Aduadu uman dat tagu’n nandatdatong kan siya ot tinudtuduwana dida un siya payon dit doda’n koko-ona.

²Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya nan-imus dalapnu padpadason da ot kanan dan, “Ipalubus kad dit lintog taku’n idangan dit lalaki si asawa na?”

³Summungbat si Jesus un, “Singngad dit imbilin Moses kadot kan dikayu?”

⁴Summungbat da un, “Impalubus Moses un mangwa dit lalaki si kasulatan dit man-idangan da, asina padalnon dit babai.”

⁵Summungbat si Jesus un, “Siya’d imbilin Moses kan dikayu di gaputa

^f9:42 Ilan yu utdin Mateo 18:6; Luc. 17:2

[§]9:43-44 Sadat bersikulu 44 kan 46 maid sidan kaaduwana manuskrito ot san ibagbaga da nampada utdin bersikulu 48.

^{**}9:48 Ilan yu utdin Isa. 66:24.

^{††}9:49 Sat kustu un naikanglit sin Griego, “Sadan losan maasinan si apuy,” un sat kaipooyan di apuy, ligat.

adi kayu matudtuduwan. ⁶Yoong sidit luglugi'n namaloswaan Apudyus si tagu, kingwana dit lalaki kan babai. ⁷Ot kinnanana Apudyus un, 'Siya'd gapuna un tengyan dit lalaki da ama na kan ina na ta umoy sumip-un sit asawa na, ⁸ot mambalin da si osa.'‡‡ Utdi, bokonona duwa nu adi kama da't ossaana long-ag. ⁹Isunga singngadan na mana pinansip-un Apudyus un man-asawa, maid tagu't mabalina mangidang kan dida."

¹⁰Utdit inggaw daon sit boloy, pinuut uman dat disipulus Jesus kan siya dit maipanggop sidiya banag. ¹¹Ot kanan Jesus kan dida un, "Sanat lalaki'n umidang sinat asawa na ta mangasawa't sabali, makabasul sit poga'n asawa na si dagdagas. ¹²Padana pay un sat babai'n umidang sit asawa na ta mangasawa't sabali, makabasul pay sit asawa na si dagdagas."

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³Utdi, nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus dalapnu agpadana dida'n bindisyunan yoong inggimaun dat disipulus Jesus dat tagu. ¹⁴Yoong mailan man Jesus dit koon dat disipulus na nasulag ot kinnanana kan dida un, "Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadan kama kan dida dan manawid sin mangiyapuwan Apudyus. ¹⁵Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton din mangiyapuwan Apudyus un padan din koon di abenga mangawat adi kayu maidagamung sidi."

¹⁶Utdi, sinin-ossan Jesus binakwal dat aabeng ot inyagpad na dit osa'n ima na un namindisyun kan dida.

Sat Nabaknanga Tagu

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷Utdit manlakkat si Jesus un manalan, inggaw tagu'n nanoddaka ummoy nanalluku utdit sinagung na ot kanana'n, "Napiya'n Mistulu, ngadan nat masapula kook dalapnu matawid ku dit mataguwana maid kigad na?"

¹⁸Kanan Jesus un, "Apay kanama napiyaak? Maid udum si napiya nu adi si Apudyus ulla. ¹⁹Tigammum dat bilin un, 'Adika kumatoy. Adika managdagas. Adika man-akaw. Adika mangkustigu si tuli. Adika mangkuluk. Dayawom da amam kan inam."

²⁰Ot kanan dit lalaki kan Jesus un, "Apu Mistulu, tungtungpaloka losan danaton manipud sit kaban-og ku."

²¹Naanggom dit angos Jesus un nangitukkol sit lalaki ot kanana'n, "Annat osa'n mangkulangama masapula koom. Umoy ka ilaku dat losana kukuwam ta asim itdon dit bayad na utdat nakapus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon."

²²Magngol man dit lalaki dit imbagan Jesus, nanduduuy ot kaysana madomdomdoman ta amod dit kinabaknang na.

²³Ummila't Jesus sit nangcalliput asina kinnanana sidat disipulus na un, "Talonga nasigaba makalnok danat baknang sin mangiyapuwan Apudyus."

²⁴Nasnasdaaw dadit disipulus Jesus sidit ugud na yoong imbagan uman Jesus kan dida un, "Ay anak, talona nasigab nat lumnok sin mangiyapuwan Apudyus. ²⁵Nalaslasu un mangoy nat kamelyu'n dakola ayam sinat abut di tanud nu sanat baknanga tagu'n lumnok sin mangiyapuwan Apudyus."

²⁶Utdi, talona nasnasdaaw dat disipulus na ot kanan da kan siya un, "Singn-

‡‡10:8 Ilan yu utdin Genesis 2:24.

gadan dat mabalina taguwon Apudyus nu?”

²⁷ Tummukkol si Jesus kan dida'n dit summungbat un, “Adina makwa di nu tagu'd mangwa yoong si Apudyus ka-boolana'n mangwa't dan losana banag.”

²⁸ Gumminga si Pedro un, “Dikami nu, un tinengyan mi dat losana kukuwa mi dalapnu sika'd uunnudon mi?”

²⁹ Kanan Jesus un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na man un maneyan sit boloy na onnu susunud na onnu ina na onnu ama na onnu aabeng na onnu pita na maipagapu kan sakon kan sat Nabaļu'n Damag, ³⁰ adayu'n ad-adu dan maawat na uttun matattaguwana. Maitdan si nasulsuluk pay nu ginasuta boloy, susunud, malong-ag, anak kan pita. Maidapdap es yoong anungus kad di alğaw awatona pay dit mataguwana un maid kigad na. ³¹ Yoong adu dat tagu'n maun-una uttun satun un maudi kan adu dat maudi uttun satun un maun-una nu timpu na.”

Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Inggaw man da Jesus sidit tagadan un umoy Jerusalem, ummuna't akit si Jesus nu sadat masmasdaawana disipulus na. Ot sadat tagu'n naitung-ud kan dida kumimkimut da pay. Utdi, tinang-il Jesus uman dat kagwampulu't duwa'n disipulus na ot imbaga na dit maipasamak kan siya.

³³ Kanana un, “Dumngol kayu! Tuma-gada taku'd Jerusalem ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawatak sidat aap-pun di padi kan mimistulun di lintog ot ikoddong da un mapatoyak asida iyawat sakon sidan bokona Judio ³⁴ ot manliwliw-anak, luglugpaanak, sabis-

abidanak asiyanak patoyon yoong nu lumabas tulu'n alğaw umungalak.”

Sat Kindaw Da Juan Kan Santiago

(Mateo 20:20-28)

³⁵ Utdi, ummoy da Santiago kan Juan un anak Zebedeo kan Jesus. Kanan da un, “Mistulu, awad kodawon mi kan sika ot sapay okyan ta ipalubus nu.”

³⁶ “Ngadan nat piyaon yu un kook?” kanan Jesus kan dida.

³⁷ Summungbat da un kanan dan, “Ipalubus nu okyana mantupak nat osa kan dikami't nat kapon diwanan nu kan osa't nat kapon kawigim sinat maday-dayaw un mangiyapuwanam.”

³⁸ Yoong summungbat si Jesus un, “Naid tigammu yu utnat kodkodawon yu. Maboolan yu kad nat ligata sapa-palok? Maboolan yu kad un mapaligat onnu mapatoy un padan dit mapatoyak?”[¶]

³⁹ “On, maboolan mi,” kanan da.

Imbagan Jesus kan dida un, “Tuttuwa un mapaligat kayu'n padan din mapaligatak kan mapatoy kayu un padan nat mapatoyak, ⁴⁰ yoong bokona sakon nat mamili utdit mantupak situn kapon diwanan ku kan kawigik ta insaganan Apudyus un mantupakan dat pinili na.”

⁴¹ Donglon man dat simpulu'n bulun da Santiago kan Juan dit kingwa da, summulag da kan dida. ⁴² Gapu't di, inayagan Jesus inamin dida ot kinanana kan dida un, “Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona Judio, puyungon da dan iyapuwan da. Ipailan dadit awad si tulay dit pannakabalin da utdan tagu da. ⁴³ Yoong bokona kama't di dit makwa kan dikayu. Ta singngadan na mana mamiya un nangatu kan dikayu, masapula manselbi kan dikayu'n losan. ⁴⁴ Ot singngadan

[¶]10:38 Sat naikanglit sit Griego kanana un, maboolan yu kad un uminum sit tasa un uminumak onnu mabunyanagan sit bunyaga maibunyang kan sakon?

na mana mamiya un siya'd kangat-tuwan, masapula manselbi utdan losan un kama't babbaun. ⁴⁵Ta sakona Inyayak di Tagu, bokon paya dummatongak dalapnu paselbiyak si tagu nu adi dummatongak dalapnu manselbiyak kan dida. Dummatongak dalapnu itdok tun angos ku un mansubbut ku utdan adu'n tagu."

Pinapiyan Jesus Si Bartimeo Un Nakulap

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶Dintong da Jesus kan dat disipulus na ud Jerico ot aduadu'n tagu'n naitung-ud kan dida. Utdit malausan daon diya boboloy, inggaw nakulapa mangngadan kan Bartimeo un anak Timeo un mantutupak sit igid dit kalsa un tumap-tappaya. ⁴⁷Utdit magngol na un si Jesus un iNazaret dit lumaus, nampakuy un kanana'n, "Jesus un kaganakan ali David, kaasiyanak!"

⁴⁸Adu dat nangigimau kan siya ot binagaan da un walling. Yoong amo indangsol na ota kinnanan un, "Kaganakan ali David, kaasiyanak!"

⁴⁹Nan-illong si Jesus ot kanana'n, "Padakngon yu ud situ."

Utdi, inayagan da dit nakulap ot kanan da kan siya un, "Pabilgom nat angos nu, lumigwat ka ta andi un padakngon dika."

⁵⁰Dagusa ingkal-is na dit kagoy na ot summikada ummoy ummadani kan Jesus.

⁵¹"Ngadan nat piyaoma kook kan sika?" inimus Jesus kan siya.

"Apu, piyaok umila," kanan dit nakulap.

⁵²"On, mabalin kaona mana'an. Kum-miya ka gapu't nat pammatim," kinnanan Jesus kan siya.

Dagusa makailaon dit nakulap ot naitung-ud kan da Jesus.

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana'd Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas
19:28-40; Juan 12:12-19)

11 Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin nambootan Betfage kan Betania utdin bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa utdat disipulus na.

²Kanana kan dida un, "Umoy kayu un nat madoldola boboloy ot nu makadatang kayu, dagusa awad odasan yu si naisilu'n ubun di dangki un adi payyan nakabayuwan. Ussagan yu ta idatang yu uttu. ³Ot nu awad mangigimau kan dikayu un kanana'n, 'Koon yu un ussagan nat?' Ibaga yu kan siya un, 'Masapul dit Apu ot ipaoli na payona dagus.'"

⁴Utdi kaysan da ot naila da dit ubun di dangki un naisilu't dit sooban dit boloya adani't dit kalsa. ⁵Utdit ussagan da kanan dadit gasikadana tagu kan dida un, "Koon yu un ussagan nat ubbu?"

⁶Imbagan dat duwa dit imbilin Jesus un ibaga da ot impalubus da un alan da. ⁷Indatang da kan Jesus dit ubun di dangki ot inyap-ap da dat kagoy da utdit dangki asin Jesus nangabayuwan. ⁸Adu dat tagu'n nan-iyap-ap sidat kagoy da utdit dalan. Ot sadat udum, nanggap-id da utdat nagabong un sangan di kayu't dit dalan ot siya'd inyap-ap da.

⁹Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus, gapappakuyan da un kanan dan, "Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunan Apudyus tun imbaun na un pannakalong-ag na. ¹⁰Bindisyunana tun dummatonga maisukat kan ali David. Madaydayaw si Apudyus sin langit!"

¹¹Utdit dumatong daon Jerusalem, nilumnok si Jesus sit timplu. Utdit naila na un losanon dit nangcalliput sit dalom, lummaksun ta nasdomon ot ummoy da

utdat kagwampuḷu't duwa'n disipulus na ud Betania.

Iniliwan Jesus Dit Kayu Un Igus

(Mateo 21:18-19)

¹² Mabigat man sidit mangulin da ud Jerusalem un nanligwat Betania, nabitil si Jesus. ¹³ Maotap na man dit kayu'n nagabonga ngadnon da si igus, ummoy na dintong ta ilana nu awad bunga na. Yoong dumatong man sit puun na maid bunga na ta tubu ullaawa onta bokona timpu un bubungngaana payyan.

¹⁴ Utdi iniliwan Jesus dit kayu un kanana'n, "Manipud sinsatunon, maidon mamungaam." Ot dingngol dat disipulus na dit inugud na.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Dumatong da man Jerusalem nilumnok si Jesus sit timplu ot pinalaksun na un losan dat manlalaku kan gumatgata nga ininggaw. Inamin na paya sinuwakkit dat lamesaan dadit mansusukat si pilak kan sadat tutuppakan dat manlalaku si kalupati. ¹⁶ Inyapa na pay dat awad si awit un mangoy sit paway dit timplu. ¹⁷ Tinudtuduwana dat tagu ot kanana'n, "Bokon kada naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Satun boḷoy ku mangadanan si boḷoya luluwawuan di losana tagu?' Yoong dikayu pinambalin yu un igaw di makuluk."

¹⁸ Utdit nagngolan dat aappun di padi kan mimistulun di lintog dit kingwan Jesus, inainapon da nu innon mampapatoy da kan siya. Umogyat da kan siya onta masmasdaawan dat losana tagu't dat tudtudu na.

¹⁹ Gumidgidam man, tinengyan Jesus ud Jerusalem pati utdat disipulus na.

Sat Maadal Sit Kayu Un Nalangu

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Manlaus da man si mabigat naila da dit igus un nalangu inggana't dit lamut na. ²¹ Nagasmok Pedro dit kingwan Jesus ot kinnanana'n, "Apu, ilamot nalangu dit iniliwam un igus sit kalabyan."

²² Summungbat si Jesus un, "Manuttuwa kayu kan Apudyus. ²³ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, singngadan na mana mangibaga't tu un bateled un, 'Umalis ka utdin baybay,' un maida talon manduwaduwaana ot tuttuwaona un matungpal dit imbagana, makwa. ²⁴ Ibagak kan dikayu un singngadan na mana kodawon yu kan Apudyus sidanat luwawu yu, tuttuwaon yu un maitod ot maitod kan dikayu. ²⁵⁻²⁶ Ot nu manluwawu kayu ta awad sigab nat angos yu si osa'n tagu, pakawanon yu yan dalapnu pakawanon Ama yu ud langit dat basbasul yu."§§

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Nangulin da uman Jerusalem ot utdit mangkikkayang si Jesus sit dalom dit timplu, inummoy kan siya dat aappun di padi, mimistulun di lintog kan sadadit lalallakay di Judio.

²⁸ Kanan da kan siya un, "Ngadan nat kalintogam un mangwa't danat kokkoom? Onnu ngadan nat nangitod kan sika utnat kalintogam un mangwa't datu?"

²⁹ Summungbat si Jesus un, "Annat imusok kan dikayu ot nu sungbatan yu, ibagak pay tun nanligwatan tun kalintogak un mangwa't datuwa kook. ³⁰ Ibagay u ud nu sin nanligwatan dit kalinto-

§§ 11:25-26 Sadat uduma manuskrito awad ud bersikulu 26 un kanana'n, Ta nu adiyu pakawanon dat pada yu un tagu, adin Ama yu ud langit pakawanon dat basbasul yu.

gan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?”

³¹ Utdi nampipinnuut da pay lawan un, “Nu ibaga taku’n nanligwat kan Apudyus, kanana’t oni un, ‘Apay adiyu tinuttuwa nu?’ ³² Yoong nu ibaga taku un nanligwat si tagu gakkimut.” Umo-gyat da utdat tagu onta tuttuwaon da un si Juan tuttuwa’n propetan Apudyus.

³³ Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, “Maid tigammu mi.”

Ot kanan Jesus un, “Ot madik pay ibaga kan dikayu nu nanligwatan tun kalintogak un mangwa’t datuwa kook.”

Abalig Maipanggop Sidat Lawenga Mantotobaw

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 Utdi, inlugin Jesus dit nan-abalig un kanana’n, “Inggaw tagu’n minu’-ana’t ubas dit pita na. Tinalangkaana un nilikmut ot nangabut si batu un maposposan dit bungan dit ubas. Nanuud pay si natakna nga alligang di man-andog. Utdi, impatobaw na dit kaubasana ot nangalyug si sabali’n ili.

² “Dumatong man dit bubullasan di ubas, nangibaun si baba-unona un umoy mangala’t dit gogwa na utdit naapit. ³ Yoong dumatong man dit imbaun na, dinokmaan dat mantotobaw ot pinang-opang-ok da asida pinangulin un imaima ullawa.

⁴ “Utdi nangibaun uman si osa’n baba-unon yoong dumatong man, sinugat da dit ulu na kan binabbainan da pay.

⁵ “Nangibaun payyan si osa ot pina-toy da. Padana pay sidat uduma naibaun un pinang-ok da dat udum ot pinatoy da pay dat udum kan dida. ⁶ Inggaw payyan osa’n nabun-an un baunona un siya dit potpotgona un anak na. Kadon siya’d imbaun naon ta kanana’t dit somsomok na un, ‘Ikabain da tu ta anak ku.’ ⁷ Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak

dit singkuwa’t dit pita kanan da un, ‘Siy-atu dit manawid situn pita, aweyu ta pa-toyon taku dalapnu mangkuwa taku tun pita.’

⁸ “Utdi dinokmaan da dit anak, pina-toy da asida impagkal sit lasin dit kaubasan.

⁹ “Kadon, ngadan dit koonon dit singkuwa’t dit pita? Dumatonga umoy mamatoy sidat pinantobaw na kad asina ipatobaw dit kaubasan sidat udum.

¹⁰ “Adiyu kad nabasa dit naikanglita ugud Apudyus? Kanana un, ‘Sadit batu’n inidsan dat mankokokwa si boloy, siya’d nambalina panna dit sikun dit boloy. ¹¹ Siya’d kingwan Apudyus ot talona nakaskasdaawa maila.”

¹² Naawatan dat pangaton dat Judio un imbagan Jesus diya abalig un maibusul kan dida ot pinadas da un dokmaan yoong gaputa umogyat da utdat adu’n tagu binaybay-an da si Jesus ot tinengyan da.

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Utdiyon nangibaun da utdat uduma Fariseo kan uduma buyut Ali Herodes si umoy man-im-imus kan Jesus dalapnu man-illadu kad sidat isungbat na, awad mangidaluman da.

¹⁴ Dumatong da man kan siya kanan da un, “Mistulu, tigammu mi un adika mantulituli kan adim mandudumaon dan tagu ta adim ibilbilang dit saad da. Itudtudum nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. Ot ibagam ud nu nainkalintogana mambayad taku’n Judio si bugis kan Caesar un emperador ud Roma? Mambayad taku onnu bokon?”

¹⁵ Yoong titiggammun Jesus un man-ag-agin da ullawa ot kanana kan dida

un, “Apay padpadasonak? Itdanak ud si denario* ta ilak.”

¹⁶Innitdan da si denario ot inimus na kan dida un, “Sinmuging kan singngadan situn naimalka?”

“Si Emperador Caesar,” insungbat da.

¹⁷Utdi kanan Jesus kan dida un, “It-don yu kan Caesar nat kuwan Caesar ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus.”

Nasnasdaawan da utdiya imbagan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Matoy

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸Utdi inggaw da pay Saduceo un inummoy kan Jesus. Sadatu dat Judio un manguguda maid umungal si natoy.

¹⁹Inimusan da un, “Mistulu, kanan dit lintog taku’n ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n la’aki ta matoy un maid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.

²⁰“Inggaw da ud pitu’n mansusunuda la’aki utdit. Nangasawa dit pangu yoong natoya naid anak na. ²¹Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug yoong natoy uman un maid anak na. Ot padana payon dit naipasamak sit maikatlu, ²²inggana’t dit maikapitu un losan da un natoya naid ingganak da utdit bilug. Utdit losan daona natoy dat mansusunud, natoy pay dit bilug.

²³“Ot nu timpu un umungal dat natoy, singngadan dit sin-asawa’t di un bilug? Ta losan dat pitu’n mansusunuda nangasawa kan siya?”

²⁴Summungbat si Jesus un, “Bokon nat kuwa yu un somsomok, gaputa adiyu maawatan dit naikanglita ugud Apudyus kan naid tigammu yu utdit pannakabalin na. ²⁵Ta nu umungal dat natoy maid

man-aassawa kan dida ta kama da utdan aangel sin langit. ²⁶Ot nu maipanggop sit umungalan dat natoy, adiyu kad nabasa dit ingkanglit Moses maipanggop sit umapuapuya kayu? Naikanglit sidi dit imbagan Apudyus kan Moses un, ‘Sakon ud Apudyus un manday-dayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’ ²⁷Piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi sadan matatagu. Gattoka bokon nat kuwa yu un somsomok.”

Sat Kapotgana Bilin

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

²⁸Inggaw mistulun di lintoga dummatong un nangngol sit mandidiskutilan da Jesus sidat Saduceo. Gaputa maila na un ustuustu dit mansungbat Jesus, ummadani ot inimus na kan siya un, “Ngadan dit kapopotgan sidat losana bilin?”

²⁹Summungbat si Jesus un, “Siyatu’d kapopotgana bilin, ‘Donglon yu, dikayu’n losana kaganakan Israel: Si Apudyus, siya ullawa ud ossaana Apu. ³⁰Ot masapula iyossaan nu nat losana aangsom kan losana somsomok nu un mamippiya kan Apudyus un Apum.’ ³¹Ot siyatu tun maikagwa un bilin, ‘Masapula piyaom dan padam un tagu un kama’t nat mampipiyam sinat long-ag nu. Maidon napotpotog si udum nu adi siya datun duwa’n bilin.”

³²“On, ustu nat,” kanan dit mistulu kan Jesus. “Tuttuwa nat kanam un naid udum si Apudyus taku nu adi si Apudyus ullawa. ³³Ot masapula iyossaan taku tun losana aangsom, somsomok kan kaboolan taku’n mamippiya kan siya kan masapul paya pipiyaon taku dan pada taku’n tagu kama’t din mampipiya taku’t tun long-ag taku. Napotpotog nat manungpala sidatuwa bilin nu san mangi-

*12:15 Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

datunan sidan ayam kan uduma maid-
atun kan Apudyus.”

³⁴Nadlaw Jesus un nalaing dit nansusungbat didit mistulu ot kanana kan siya un, “Bokona adayu ka utdin mangiyapuwan Apudyus.”

Maabus manon di naidon makatuloda man-imus kan Jesus.

Imus Jesus Maipanggop Sit Kristu

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵Utdit mantudtuduwan Jesus sit timplu, inimus na un, “Apay sadanat mimistulun di lintog itudtudu da un si Kristu kaganakan David? ³⁶Ta mismu un si David imbaga na dit impasomsomok Ispiritu Santu kan siya un,

‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon diwanan ku inggana’t abakok un losan dat kabusul nu.’†

³⁷Ot nu, ‘Apu,’ kanan David kan Kristu, inona un kaganakana nu?”

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun Di Lintog

(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

Pipiyaon dadit aduadu’n tagu’n dodonglon dadit tudtudun Jesus. ³⁸Ot utdi un mantudtuduwana kanana un, “Alimbanan yu danat mimistulun di lintog ta pipiyaon da un mangay-ayaw un annandu dit badut da. Pipiyaon da pay nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu.

³⁹Pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga kan inggaw sit inggawan dat nangangatun tagu nu amung. ⁴⁰Gundawayan da dat bilug ot alan da un losan dat kokokwa da asida andu-anduwon dit luwalu da si man-iilingod da utdit kokkoon da. Nadagdagson dit dusa da un itdon Apudyus nu dumtong dit timpu.”

Sat Indatun Dit Nakapusa Bilug

(Lucas 21:1-4)

⁴¹Utdi nantupak si Jesus sit adani’t dit pipissukan dat tagu si pilaka mangiila utdit man-ipsisukan dat tagu utdat datun da kan Apudyus. Sin-addu dit ipisuk dat babaknang. ⁴²Ummoy pay dit nakapusa bilug ot nangipisuk si duwa un siping.

⁴³Inayagan Jesus dat disipulus na asina kinnanana kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, san impisuk din bilug nabanbanol nu sadan impisuk dan udum un datun da. ⁴⁴Ta san intod dan udum nansawalan da utdit binaknang da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan dit awad kan siya un siya ullawa’d ikatagu na.”

Imbagan Jesus Un Malba Dit Timplu

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

13 Utdit lummaksun da Jesus sit timplu, kanan dit osa’t dat disipulus na un, “Apu mistulu, ilam kad! Nabalbalu tun timplu kan sadatu’n uduma natuud situn lakub na. Nangkad-dakkoḷ datun batu un panikokwa da.”

²Summungbat si Jesus un, “Maila yu datun nabalbalu un natuud sinsatun yoong dumtong nat timpu un maid osa’t batu si natuuga adi maidugpu.”

Sadat Ligat Kan Maidapdapasan

(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³Ummoy si Jesus sin bateled Olivo un domang didit timplu. Mantutupak man ummoy da Pedro, Santiago, Juan kan Andres dintong.

⁴Inimus da kan siya un, “Apu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dit imbagam kanad kan ngadan nat mangilasi-
nan mi nu dumatongon dit timpu un matungpalan datu un losan.”

†12:36 Maila utdin Salmo 110:1

⁵Utdi, kanan Jesus kan dida un, “Man-alimban kayu ta adi kayu maal-allilaw. ⁶Ta adu’n tagu’n dumatonga mangusal situn ngadan ku un kanan dan, ‘Sakon dit Kristu,’ ot adu dat maallilaw. ⁷Ot nu magnogol̄ yu dat kankannibung di gubat sinat adani kan damag di gubat sin adayu adi kayu madanagan ta masapula mapasamak da. Yoong bokon payyana anungus ditun lubang. ⁸Ta manggugubat dan kailin-ili’t tun lubang kan mam-bibinnusul̄ dan tutulay. Awad da ud lunig sidanat nadumaduma un ili kan awad pay ulat. Luglugina ullawa datu un paligat un padan dit manlogawan di man-abeng.

⁹“Siya’d gapuna un masapula man-alimban kayu ta dopapon kan idallay dikayu utdan ukum. Sabisabidan dikayu utdat dalom di sinagoga. Maipadañan kayu utdat gugubinnadul̄ ya aali maipagapu’t manuttuwaan yu kan sakon dalapnu panoknokan yu dit Nabaļu’n Damag maipanggop kan sakon. ¹⁰Ta masapula satuwa Nabaļu’n Damag maitutudu yan sidan losana tagu utdit daan dit anungus ditun lubang. ¹¹Ot nu dopapon dikayu ta idallay dikayu’n maimusan sidan ukum, adi kayu madanagan nu ngadan nat ibaga yu. Basta ibaga yu dit maipatigammu kan dikayu utdiya timpu. Ta sadit ibaga yu bokona manligwat sit kasomsomkan yu nu adi manligwat kan Ispiritu Santu. ¹²Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu un sunud da un papatoy. Padana pay un ituyuk dat malong-ag un papatoy dat abeng da ot busulon pay dat anak dat malong-ag da ot papatoy da dida. ¹³Lawengon dikayu’t dan losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon yoong singngadan na man un adi lu-

mipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon Apudyus.”

Sat Gakkimuta Yumam-an

(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

¹⁴“Nu maila yuwon dit gaogyata yumam-an un awad sin timplu un bokona siya’d lumbonga maisaadana, dikayu’n iJudea gumtik kayuwon sidan batbated. (Maawatan okyan dat losana mamasa’t tu tun kaipooyana.) ¹⁵Ot sat tagu’n inggaw sit otop[‡] dit boloy na, adinaon lumsa onnu lumnok sit boloy un umoy mangala’t ibtik na. ¹⁶Sat tagu’n inggaw sit payaw na, masapula adinaon mangulina umoy mangala’t kagoy na. ¹⁷Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi. ¹⁸Ot iluwalu yu kan Apudyus dalapnu adina maiyapuñan mapasamak datu nu timpun di ageled. ¹⁹Ta utdiya timpu amoamod dit ligat un maid maipadaana’t dat ligata lummabas manipud sit namaloswaan Apudyus situn lubang inggana’t tun satun. Maida talon maipadaana’t inggaingga. ²⁰Ot nu adin Apudyus inyaboba dit bilang di al-algaw didiya ligat, maid matagu’t tagu uttun lubang yoong maipagapu’t dan pinili na un tagu na, inyaboba na.

²¹“Utdiya timpu, nu awad mangibaga kan dikayu un, ‘Antu’t tu dit Kristu,’ onnu ‘Ilan yu, andi’t di,’ adiyu tuttuwaon. ²²Ta adun tu dat mangabaw un dida dit Kristu kan man-ag-agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila da si nakaskasdaaw dalapnu nu mabalbalin allilawon da dat pinilin Apudyus un tagu na. ²³Siya’d gapuna un man-alimban kayu. Indaddaan kuwona imbaga datu kan dikayu.”

[‡]13:15 Utdin Judea nalenad dit otop dat boloy da ot mabalin un man-illongan kan man-iistolyaan da.

Sat Mangulinan Dit Inyanak Di Tagu

(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

²⁴“Yoong nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu, kumlop din init ot san bulan adinaon sumlag. ²⁵Maotdag dan bituwon ot losana awad sin langit maligaligad da. ²⁶Kadon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba'n mangillabaw sit bunot un napnu't panakabalin ku kan nakaskasdaawa kinangatuk. ²⁷Ot ibaun ku dadit aanghel ku uttun kasulisulin ditun lubung dalapnu umoy da dagupon dadit losana pinilin Apudyus un tagu na.”

Sat Maada! Taku't Din Kayu Un Igus

(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸“Ilan yu din kayu un igus ta manadalan yu,” kinnanang Jesus. “Ta nu manlugi'n sumungbud dan tubu na, tigammu yuwon un dandani nat iinitan. ²⁹Padana pay un nu maila yu dadiya imbagaka mapasamak, tigammu yuwona dandani'n mangulinak. ³⁰Tutuwa tun ibagaka mapasamak un losan datu daan payyan un matoy dan losana tagu uttuwa lonap. ³¹Mangkigad dan losana maila'd langit kan satun pita yoong mannanayun tun ugud ku.”

Maid Makatigammu Utdit Man-ulinan Jesus

(Mateo 24:36-44)

³²“Maid talon makatigammu't dit alagaw onnu olas un mapasamakan datun imbagak. Ulay dan aanghel sin langit onnu sakona Anak Apudyus, ta si Ama ulla'wa'd manigammu. ³³Man-alimban kayu kan mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nat maipasamakan datu.

³⁴“Ta maiyalig si tagu'n umoy manay-ayaw si adayu'n ili. Italgod na dit boloy na utdat baba-unona ot itdana't

talibasud dit kada osa kan dida kan bilinona dit man-aandog sit sooban un adina masuyop.

³⁵“Isunga mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nu gidgidam, gawan labi, tullauk manuk onnu bigbigat nat dumakngaka Apu yu. ³⁶On, mansasaggana kayu dalapnu adik dikayu dakngana masusuyop.

³⁷“Satuwa ibagak kan dikayu, ibagak pay sidanat losana tagu: Mansasaggana kayu!”

Nambabagbagaan Da Dit Koon Da Un Mamatoy Kan Jesus

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

14 Inggaw ulla'wa'd duwa'n algaw daan dit piyestan di Judio un ngadnon dat Piyestan di Nalausang kan Piyestan di Tinapay un maid si bubud.¹ Ot sadat aappun di padi kan mimistulun di lintog, inainapon da dit nalimoda mandodokma kan mampapatoy da kan Jesus.

²Kanan da un, “Adi taku itimpu utdin piyesta, ta asi kada lawa manggulu dan tagu ya.”

Inisigan Dit Babai Si Nabanola Bangbangu Dit Ułun Jesus

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³Utdit iningaw si Jesus ud Betania ummoy sit boloy Simon un pinapiyana't dit si kutoł. Utdit madama da un mangan dummatong tun osa'n babai un nakaaggom si butilya'n nakwa si alabastro un nakuan si nangina'n bangbangu un nardu. Pintod na dit bagang didit butilya asina inyisig sit ulun Jesus.

⁴Yoong nasulag dat uduma tagu'n iningaw sidi ot kanan dan, “Ay, amaan! Apay yamyam-anona'l lawa din bangbangu? ⁵Mabalina mailaku si nasu-

¹14:1 Ilan yu dit istolya na utdin Exodus 12:1-30

luka tułu'n gasuta denario[§] kad maitod sidat nakapus!"

Ot amod dit nandidillaw da utdit babai. ⁶Yoong kanan Jesus un, "Baybay-an yu! Apay dillawon yu? Nabału'n talon tun kingwa na kan sakon. ⁷Kanayuna inggaw dan nakapus kan dikayu ot mabalin yu un tulungan dida si singngadan na un timpu'n piyaon yu. Yoong bokona kanayuna iinggawak kan dikayu. ⁸Satuwa babai kingwa na tun kaboolana. Dinaan naon nilanaan tun long-ag ku si mangisaganaana't dit mailbonak. ⁹Tuttuwa tun ibagak kan dikayu! Singngadan na man un igaw situn lubunga maiwalagawagan tun Nabału'n Damag, mauguugud tun kingwan dituwa babai un mangisomsomkan kan siya."

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa't dat kawampulu't duwa'n disipulus sidat aappun di padi dalapnu makatulaga ituyuk na si Jesus kan dida. ¹¹Natalok da un nangngol sit imbagan Judas ot insapata da un itdan da si pilak. Kadon ininainapon Judas dit gundaway na un mangituyuk kan Jesus.

Nakaubung Si Jesus Sidat Disipulus Na Utdit Kakan di Piyesta

(Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-13)

¹²Dinumtong dit umuna un al-algaw didit Piyestan di Tinapaya maid si bubud, un siya'd mapaltiyen dit ubbun di kannelu un mausal nu Piyestan di Nalausan. Inimus dat disipulus kan Jesus un, "Kawad dit piyaoma umoyan mi mangisaganaan sit kakan di piyesta?"

¹³Imbaun na dat duwa utdat disipulus na un kanana'n, "Umoy kayu ud Jerusalem ot maabat yu ud osa'n tagu un

nan-awit si naamussu un danum. ¹⁴Unudon yu utdit lumnokana un boloy ot ibaga yu utdit simboloy un, 'Paimus dit mistulu un, kawad kanun dit kuwaltu un manganana utdit kakan di piyesta pati utdat disipulus na?' ¹⁵Kad ipaila na kan dikayu ud dakolana kuwaltu'n nangingatu un kawadan dat nadaana masapul taku."

¹⁶Utdi kaysan dadit disipulus un bin-aun Jesus sin Jerusalem ot naituttuwa dat losana imbagana kan dida. Utdi insagana da dit kakan di piyesta.

¹⁷Masdom man, dummatong da Jesus pati utdat disipulus na. ¹⁸Utdit madama da un mangan kanan Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu'n kaubung ku ud mangituyuk kan sakon."

¹⁹Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa da un nan-imus kan Jesus un, "Apu, sakon kad?" kanan da.

²⁰Summungbat si Jesus un, "Osa kan dikayu'n kagwampulu't duwa'n disipulus ku. Sat makasawsaw kan sakon si tinapay situn malukung nat mangituyuk kan sakon. ²¹Ta sakona Inyanak di Tagu, matoyak un kama't dit naikanglit sit ugud Apudyus sidit yoong kakkaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakona Inyanak di Tagu. Napipiya okyana adina naiyanak."

Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidadit Disipulus Na

(Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

²²Madama da payyana mangan, naga't Jesus si tinapay ot nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod sidat disipulus na un kanana'n, "Alan yu tu ta kanon yu, ta siyatu'd long-ag ku."

²³Asina payyan inna'la dit natasa un inumon da. Maabus man un manyaman

[§]14:5 Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

kan Apudyus intod na kan dida ot losan da un umminum. ²⁴ Kanana kan dida un, “Siyatu ud dalak un mangipapiddot sidit intulag Apudyus sidat tagu, siya’d dalaka man-ayus dalapnu mapakawan dat adu’n tagu. ²⁵ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un adiyakon uminum situwa danum di ubas inggana’t dit al-algawa manginuman taku’t dit bagu’n danum di ubas sidin mangiyapuwan Apudyus.”

²⁶ Nangkanta da un nandaydayaw kan Apudyus ot maabus man kaysan da utdin bateled Olivo.

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya

(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁷ Utdi, imbagan Jesus kan dida un, “Mangkabutik kayu un losan ot tengyan yu ud sakon ta naikanglit sit ugud Apudyus, ‘Patoyok dit man-aayyuwan si kannelu ot man-asiwalak dat kannelu na.’ ²⁸ Yoong nu maabusa mapaungalak, umun-unaak Galilea nu dikayu.”

²⁹ Summungbat si Pedro un, “Ulay mangkabutik da un losan, adik sika taynan.”

³⁰ Kinnanana Jesus kan siya un, “Tut-tuwa tun ibagak kan sika, uttuwa labi daan payyana pigwa’n tullauk manuk, pitluwonak isulib.”

³¹ Yoong impinpinsod Pedro un im-baga’n, “Ulay nu maipangkatoyak kan sika, adik sika isulib.”

Ot siya pay kanan dat uduma disipulus.

Sat Nanluwaluwan Jesus Sidin Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

³² Utdiyon dummatong da Jesus kan dat disipulus na si osa’n igaw un mangn-

gadan Getsemani. Kanan Jesus sidat disipulus na un, “Mantupak kayu yan situ ta umoyak manluwalu.” ³³ Ot indal-lay na da Pedro, Santiago kan Juan.

Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung. ³⁴ Ot kanana’t dat tu’u’n bulun na un, “Amod tun domdom ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw kayu’t tu ot mansiput kayu.”

³⁵ Utdi, ummadayu’t akit si Jesus ot nanlakkoba nanluwalu un, nu mabalin okyan maligligana diya olasa mansaga-palana. ³⁶ Ot kanana’t dit luwalu na un, “Ama, naid adi makwa nu sika’d mangwa. Nu mabalin ilisiyak situwa ligata sagapalok. Yoong bokona satun piyaok tun matungpal nu adi sanat piyaom.”

³⁷ Utdi nangulin si Jesus sidat tu’u’n disipulus na ot dintong na dida’n masusuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, “Simon, masusuyop ka kad? Adim kad maiyattom nat suyop nu ulay sin-olasa lawa?” ³⁸ Ot kanana kan dida un, “Mansiput kan manluwalu kayu dalapnu adi kayu mambasu’ nu masugsugan kayu. Ta nadaddaan nat angos yu un manung-pal yoong nakapsut nat long-ag yu.”

³⁹ Utdi nangulin uman si Jesus un um-moy nanluwalu ot inyobos na uman dit luwalu na. ⁴⁰ Mangulin man uman sit inggawan dat tu’u’n disipulus na, dinakngana uman dida’n masusuyop ta adida madiyat dat ata da. Ot maid tigammu da utdit isungbat da kan siya.

⁴¹ Pitlu na man un dumatong un dit nanligwata ummoy nanluwalu, kanana kan dida un, “Apay masusuyop kan gail-longan kayu kad payyan? Ustu naon! Olas naona maiyawataka Inyanak di Tagu utdadit gumabasu’. ⁴² Gumangun kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu’n mangituyuk kan sakon.”

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong da Judas un osa ut-dat kagwampulu't duwa'n disipulus na. Bulun na dat tagu'n gaispadaan kan gapang-ulan un imbaun dat aap-apun di padi, mimistulun di lintog kan da lalallakay di Judio. ⁴⁴ Utdit nanlakkatan da imbagan Judas dit mantitigammu da kan Jesus un kanana'n, "Sanat tagu'n umoyak ogkan, siya'd dokmaan yu si idallay yu ot adiyu liklikisan."

⁴⁵ Dumatong da man, nandadawwos si Judas un ummoy kan Jesus un, "Apu," kanana un dit nangogok.

⁴⁶ Utdi dinokmaan da si Jesus ot adida linikisan.

⁴⁷ Yoong osa't dat gasikadan sidi dit nangukmut sit ispada na ot binakag na dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana padi ot nasokdap dit inga na.

⁴⁸ Utdi kinnanana Jesus sidat nanokma kan siya un, "Apay tulisanak kad ta ummoy kayu't tu un gaispadaan kan gapang-ulan un umoy manokma kan sakon?" ⁴⁹ Inalgawa iniinggawak kan dikayu'n mantutudu't din timplu, apay adiyanak dinokmaan sidi. Yoong mas-apula matungpal dit naikanglita ugud Apudyus."

⁵⁰ Utdi, nangkabutik un losan dat disipulus na ot binaybay-an da si Jesus.

⁵¹ Ininggaw babbagu'n naitungtung-ud kan Jesus un nangkagoya lawa't napolkasa luput. Dinokmaan da ⁵² yoong nakalipsutan da ot nambutika nantittaway ta tinengyana dit intawid da un kagoy na.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵³ Indallay da si Jesus sidit boloy dit kangattuwana padi ot nandadatdatong pay dat uduma aap-apun di padi, lalallakay di Judio kan mimistulun di lintog.

⁵⁴ Ot si Pedro inadayuwana un tinung-ud inggana't dit paway dit kangattuwana padi ot ummoy nakaanidu utdat man-aandogon dit padi.

⁵⁵ Ot sadat aappun di padi kan dat losana pappangat di Judio man-in-inap da si mamabasulan da kan Jesus dalapnu papatoy da yoong maid maodasan da. ⁵⁶ Adu dat nangibaga't tuli si mamabasulan da kan siya yoong adina nangkakatunusan dat imbaga da.

⁵⁷ Utdi inggaw da ud nantuli'n namabasul kan Jesus un kanan dan, ⁵⁸ "Dingngol mi dit imbaga na un, 'Yam-anok tun timplu'n kingwan di tagu ot nu lumabas tulu'n algaw mangwaak si sabali un timplu un bokona kingwan di tagu.'" ⁵⁹ Yoong ulay sadatu'n imbagan datu, adida mangkakatunusan.

⁶⁰ Ot sadit kangattuwana padi summikad sit atubang dat tagu'n naammung ot inimus na kan Jesus un, "Maid kad maisungbat nu uttun ipabpabasul da kan sika?"

⁶¹ Yoong maid gunguminga kan Jesus ot adina summungbat.

Utdi inimus uman dit padi un, "Sika kad dit Kristu un Anak ud madaydayawa Apudyus?"

⁶² Summungbat si Jesus un, "On sakon, ot maila yu ud sakona Inyanak di Tagu un mantutupak sin kapon madiwanan Apudyus un mannakabalin. Maila yu pay sakona mangulina manlig-wat langita mangillabaw sit bunot."

⁶³ Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit mangipail-ana't dit sulag

na un kanana'n, "Apay un masapul payyan nat uduma kustigu? ⁶⁴Dingngol yuwon dit lawenga imbaga na un maisuganggang kan Apudyus. Sinnat makanan yu?"

Losan da un nangoddong un masapula mapatoy.

⁶⁵ Utdiyon niluglugpaan dat udum, binalaw da asida dinanudanug. Ot "Pugtuwam ud nu sin dit nananug kan sika," asida kanan.

Utdiyon, inalan dat suldadu un man-aandog kan siya ot tinipatipak da.

Insulib Pedro Si Jesus

(*Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Iingaw payyan si Pedro utdit paway sidit dumatong dit babai'n baba-unon dit kangattuwana padi. ⁶⁷ Maila na man si Pedro un man-aannidu um-moy kummatam ot intutukkol na un kanana'n, "Sika pay osa't dat bulun Jesus un iNazaret."

⁶⁸ Yoong insulib Pedro un, "Maid tigammuk sinat ibagbagam kan adik pay maawatan nat piyaoma ugudon." Utdi kaysan sit luwangan. Ot ustu pay un nanullauk dit kawitan.**

⁶⁹ Intukkol uman dit babai ot imbagana't dat uduma tagu un, "Satuwa tagu, siya pay osa't dat kabbulunan Jesus."

⁷⁰ Yoong insulib uman Pedro.

Masulsulit man si akit, kanan payyan dat tagu'n iningaw sidi kan siya un, "Gattoka sika'd osa' udat kabbulunan Jesus ta iGalilea ka pay."

⁷¹ Yoong imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona tuttuwa dit ibagbaga na ot insapata na un, "Adik tigtigammu nat un tagu'n bagbagbagaon yu."

⁷² Dagusa nanullauk dit kawitan si kapamigwa'n tullauk manuk. Ot nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya un, "Daan payyana pigwa'n tullauk manuk, pitluwonak isulib." Utdiyon, nan-i-ibil.

Naidallay Si Jesus Kan Pilato

(*Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38*)

15 Mawakas man nambabagbagaan dat aap-apun di padi, lalallakay di Judio, mimistulun di lintog kan losana kamang di Sanhedrin nu inon dit koon da un mangipapatoy kan Jesus.

Maabus man di, piningil da si Jesus asida indallay sit boloy Pilato.

² Ot inimusan Pilato si Jesus un, "Sika kad dit Alin dat Judio?"

"On, naibagamon," insungbat Jesus.

³ Adu dat impabasul dat aappun di padi kan Jesus.

⁴ Ot inimusan uman Pilato si Jesus un, "Maid kad maisungbat nu? Dodongloma adu datun ipabasul da kan sika?"

⁵ Yoong maidon insungsungbat Jesus ot nasnasdaaw si Pilato.

Naikoddonga Mapatoy Si Jesus

(*Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16*)

⁶ Kada Piyestan di Nalausan, gagangay Pilato un mangiwaya si osa'n balud un kodawon dat tagu'n mawayaan. ⁷ Utdiya timpu inggaw da ud lalaki un mababalud gapu't lumablabanan da utdit gubilnu da ot inggaw osa kan dida'd mangngadan si Barrabas^{††} un nakapatoy sit nakalabananan da.

⁸ Utdit nadatdatong dat adu'n tagu kan Pilato, kindaw da un mangipawayat osa'n balud un gagangaya koko-ona kada Piyestan di Nalausan. ⁹ Ot inimus

** **14:68** Awad da ud uduma manuskrito un adi manginamung situ: Ot ustu pay un nanullauk dit kawitan.

†† **15:7** Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na.

Pilato kan dida un, “Piyaon yu un pawayaaak tun Ali yu un Judio?”¹⁰ Siya’d imus na di onta tigammu na un apa! dit gapun dit nangiyawatan dat aap-apun di padi kan Jesus kan siya.

¹¹ Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi dat tagu un sad kodawon da kan Pilato un pawayana si Barrabas, un bokona si Jesus.¹² Ot kinnan an uman Pilato utdat tagu un, “Ot ngadan nat kook kan Jesus un ngadnon yu un Alin di Judio nu?”

¹³ Impappakuy da un, “Pailansam si kulus!”

¹⁴ Kanan Pilato kan dida un, “Tapay? Ngadan nat nadadaga kingwa na?”

Amo indangsodangso! daot dit pakuy da un, “Pailansam si kulus.”

¹⁵ Gaputa piyaon Pilato un pagustuwan dadit tagu, winayaana si Barrabas. Magangput man pinasabid na si Jesus asina inyawat sidat suldadu dalapnu ilansa da si kulus.

Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Utdi indallay dat suldadu’n innilnok si Jesus sidit boloy gubinnadul ot pinandatdatong da dat losana bulun da un suldadu.¹⁷ Kinagoyan da si Jesus si nadulawa luput ot namalikawog da si nasaisait si imbalangat da kan siya.¹⁸ Nagindadayaw da kan siya un kanan dan, “Matattagu tun Alin di Judio.”

¹⁹ Ot pinangpang-ok da dit ulu na si bassaw, niluglugpaan da kan nanalluku da un nagindadayaw kan siya.²⁰ Utdit abuson da un man-am-amolan, niluksub da dit nadulawa ingkagoy da ot insukat da dit gagangaya badut na. Ot inlaksun daon un umoy ilansa’t dit kulus.

Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Inggaw da man sit dalan naabat da si Simon un iCirene un aman da Alejandro kan Rufo. Nanligwat sit pappayaw un manalan sit boloy na yoong impapilit da un pinabukud kan siya dit kulus Jesus.

²² Indallay da si Jesus sin igawa ngadnon da si Golgota un sat piyaona’n ugudon, “Igaw di Battukag.”²³ Inggaw da man sisi, initsdan da ut Jesus si basi un nakamsan si mira yoong adina ininum.

²⁴ Inlansa da si Jesus sit kulus. Maabus man nambubunutan dat suldadu un nambibingayan dat badut na.²⁵ Mangmanganan si ban-oga banga utdit inlansa da.²⁶ Ot naikanglit sit kulus dit gapun dit namabasulan da kan siya un, “Siyatu dit Alin dat Judio.”

²⁷ Naidisan pay un nailansa dat duwa’n tulisana nan-asisupang kan siya, osa’t dit kapon diwanan na ot sat osa pay sit kapon kawigi na.²⁸ Kadon natungpal dit naikanglita ugud Apudyus un impapadtu na utdit un kanana’n, “Maibilang sidat nangkadadaga tagu.”^{††}

²⁹ Nanwitiwit dat nanlausa nanginsultu kan Jesus un kanan dan, “Ay, sika un mangibagbaga’n yam-anom dit timplu asim ibangun obos si unog di tulu’n algaw,³⁰ taguwom nat long-ag nu ot lumsa ka utnat kulus!”

³¹ Padana pay un naipan-am-amol dat aap-apun di padi kan mimistulun di lintog un kanan dan, “Tinagu na dat udum, adina matagu nat long-ag na!³² Ilan taku ud un lumsa’t nat kulus nata Kristu un Alin di iyIsrael dalapnu tuttuwaon taku.”

Ot sadat nailansa’t dit nan-asisupang kan siya inin-insultu da pay si Jesus.

††15:28 Maid sit original un manuskrito tun bersikulu 28.

Sat Natoyan Jesus

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Mamalintuud man si init, kinumlop tun lubung inggana't nandangwilis.

³⁴ Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadangsol un kanana'n, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Sat piyaona'n ugudon tu, "Apudyus ku, apay pinatungadak?"

³⁵ Sadat uduma iingaw sidi un nangngol sit imbagana kanan da un, "Donglon yu, ay-ayyagana't Elias."

³⁶ Ot nanoddak dit osa un umoy nanga la si kama't kaposu umoy na insaw saw si kilom ot innigga na utdit pungtun dit bassaw asina indukmit kan Jesus dalapnu supsupana un kanana'n, "Dalam yan ta ilan taku nu umoy Elias idoba't tun kulus na."

³⁷ Utdi nampakuy si Jesus ot napungdiwon dit angos na.

³⁸ Dagusa nangkagwa un napissay dit koltinan dit timplu manipud sit ngatu inggana't dit lagayadana.

³⁹ Ot utdit mailan dit kapitan dat suldadu un summisikad sit sanguwan dit kulus dit napungdiwan dit angos Jesus kanana un, "Tuttuwa gayama Anak Apudyus."

⁴⁰ Utdit adayu't akit, inggaw da pay babai'n mangootap sit mapaspasamak un sada Maria Magdalena, Salome, Maria un inan da Jose kan Santiago un aliyona. ⁴¹ Sadatu dat naitungtungud kan Jesus un tummulung kan siya utdit ininggawana'd Galilea. Ininggaw pay dat uduma babai'n naitungtungud kan siya utdin Jerusalem.

Sat Nailbonan Jesus

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Masdom man sidiya al-gaw un siya'd mansaganaan dat Judio utdit al-

algawa iillongan, ⁴³ dummatong si Jose un iyArimatea. Siya'd osa'n nadayawa pangat un manguuway pay sit mangiypuwan Apudyus. Tinulodana un umoy inimus dit ladag Jesus kan Pilato.

⁴⁴ Nasdaaw si Pilato utdit nangimusan Jose ta kanana nu adina payyan natoy si Jesus. Inayagana dit kapitan di suldadu ot inimus na nu tuttuwa'n natoyon si Jesus. ⁴⁵ Utdit matigammuwana un natoyon, impalubus na un alan Jose dit ladag.

⁴⁶ Ummoy gummatang si Jose ut luput ot utdit maidoba na si Jesus sidit kulus, nilukutana't dit luput asina umoy inilbon sit kakokwa na un lobona inabutanana'n dako lana batu. Maabus man namallin si dako la batu si intubot na utdit sagangaban dit lobon.

⁴⁷ Ot sada Maria Magdalena kan Maria un inan Jose innila da dit nailbonan Jesus.

Sat Ummungalan Jesus

(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16 Maikabas man dit al-gawa iillongan, gummatang da si bangbangu da Maria Magdalena, Maria un inan Santiago kan Salome ta umoy da labuwon dit ladag Jesus. ² Biggabigat man si Duminggu utdit suminal si init, ummoy da utdit nailbonan Jesus. ³ Ot utdit dalan nambabagbaga da un kanan da si osaosa kan dida un, "Ngadan kad nin nat mamallinon taku't dit batu'n naitubot sit lobon?"

⁴ Yoong ilan da man sit dumatong da, naballinon dit naitubot un dako dako lana batu! ⁵ Utdit lumnok da utdit lobon, nasdaaw da ta nangila da si babagu un mantutupak sit kapon diwanan un nakabadut si napolkas.

⁶ Ot kanana kan dida un, "Adi kayu masdaaw, tigammuka inapon yu si Jesus un iNazaret un nailansa't dit kulus. Naid

situ ta ummungaḷon. Umoy kayu ilan tun nangibanatan da kan siya. ⁷ Isunga ikayu ta kayu ibaga't dat disipulus na pati kan Pedro un umun-una'd Galilea nu dikayu ot siyadi ud mangil-an yu kan siya un kama't dit imbagana kan dikayu.”

⁸ Lummaksun da utdit lobon ot nangkabutik da un mampapilpil kan masmasdaaw. Ot naid talon nangibagbagaan da utdit napasamak gapu't dit amoda kimut da.

Nampaila Si Jesus Kan Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

⁹ Utdit bigbigat di Duminggu un ummungaḷan Jesus, nampaila'n ummuna kan Maria Magdalena un siya dit babai un nangaddagana utdat pitu'n dimunyu utdit. ¹⁰ Ot si Maria kaysana ummoy nangibaga't dat mandomdomdom kan mampa-i-ibil un naibuḷubulun kan Jesus sidit un naila na si Jesus. ¹¹ Yoong ulay nu dingngoḷ da un matattaguwan si Jesus kan nampaila kan Maria Magdalena, adida kampay tinuttuwa.

Nampaila't Jesus Sidat Duwa'n Disipulus Na

(Lucas 24:13-35)

¹² Magangput man di, nampaila uman si Jesus sidat duwa't dat buyut na si sabali un ila utdit mankikkiyangan da un umoy si osa'n boboḷoy. ¹³ Nangulin datu un duwa un ummoy nangibaga't dat udum un naila da si Jesus yoong adida tinuttuwa dida.

Nampaila Si Jesus Sidat Kagwampuḷu't Osa Un Disipulus Na

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

¹⁴ Mansidiyon, nampaila't Jesus sidat kagwampuḷu't osa un disipulus naon

sidit madama da un mangan. Sinuḷagana dida utdit kinamaid di pammati da kan kinasungoḷ da ta adida tinuttuwa dat nakaila kan siya un ummungaḷon. ¹⁵ Ot kinnanana kan dida un, “Ikayu uttun saknap tun lubung ta iwalagawag yu tun Nabaḷu'n Damag maipanggop kan sakon. ¹⁶ Singngadan na mana manuttuwa't nat itudtudu yu kan mampabun-yag, matagu't inggaingga yoong singngadan na mana adi manuttuwa, makodongan un madusa. ¹⁷ Ot sadatu ud mangimatunan sidan manuttuwa. Usalon da tun mannakabalina ngadan ku un mangaddag si dimunyu, kaboolan da un mambagbaga si sabali'n bagbaga un bokona inadaḷ da. ¹⁸ Ot ulay nu aggomon da dan ulog onnu makainum da si lugam adida maan-anu. Agpadan da kad dat masakit, kumiya da.”

Kaysan Si Jesus Ud Langit

(Lucas 24:50-53; Kingkingwan 1:9-11)

¹⁹ Utdit naabusa makabagbaga't Jesus kan dida, naipangatu'd langit ot nantupak sit kapon diwanan Apudyus. ²⁰ Utdiyon kaysan pay dat disipulus Jesus sidat kaili-ilin di ili un ummoy nangiwalagawag sit Nabaḷu'n Damag maipanggop kan siya. Tinuḷungan Apu Jesus dida ot pinanoknokana dit kinatuttuwaan dit itudtudu da utdat nakaskasdaaw un amamuga impakwa na kan dida.

Sat Nabalun Damaga Inkganglit

San Lucas

1 Potpotgoka Apu Teofilo, Aduwon dat nangipasnoka nangikanglit sidat paspasamak un natungpal situn igaw taku. ²Inkganglit da dadit dingngol da un impadamag dat nakaila manipud sit nanlugiyan dat pasamak, kan dida'd nangiwalwalagawag sidiya damag. ³Nadayawa Apu, maabus mana inam-ammaaka inadaadal datu un naknakwa manipud sit nanlugiyan da, nasomsomok ku un napiya nin nu ikanglit ku kan sika si nauñus ⁴dalapnu manigammuwam un sadat naisulu kan sika dida'd katuttuwaan.

Naipatigammu Dit Maiyabengan Juan Un Mambubunyag

⁵Utdit timpu un nan-alijan Herodes^{¶¶} ud Judea, inggaw osa'n padi un mangngadan kan Zacarias un osa utdat bung-guy di papadi un kaganakan Abias. Sat asawana un si Elisabet kaganakan Aaron un ap-apun dat papadi utdit.

⁶Nalintog da un man-asawa utdin man-iilan Apudyus. Naida talon mapabalawan da utdin manungpalan da utdan losana bilin kan lintog na. ⁷Yoong maid abeng da ta lupot si Elisabet kan osa pay nalakay daon.

⁸Sin algawan, nadtong dit batang da Zacarias un manselbi utdit timplu.

⁹Sat gagangaya ugali da, mambubunutan da nu sin dit koon dit kada osa kan dida. Si Zacarias dit nabunut un lumnok sit timplu un manogob sidit insensu.

¹⁰Utdit manobgana adu pay dat tagu'n manluwalu utdit lasin.

¹¹Utdi, nampaila kan siya dit anghel Apudyus un sumisikad sit madiwanan dit sosobgan. ¹²Mailan man Zacarias, nabulung kan amod dit kimut na. ¹³Yoong kinnanang dit anghel un, "Adika umogyat Zacarias ta dingngol Apudyus dit inluwalum. Man-abeng si Elisabet un asawam. Lalaki dit abeng yu ot ngadnom kan Juan. ¹⁴Amoda manlagsakan yu ot manlagsak pay dan adu'n tagu't din maiyanakana. ¹⁵Ta siya ud napotoga tagu utdin man-iilan Apudyus. Masapul un adina uminum si kumpolmi'n makabuuk. Manipud sin maibugiyana inggawon si Ispiritu Santu kan siya. ¹⁶Adu dat iyIsrael un mangulinona'n manuttuwa kan Apudyus. ¹⁷Mamangpangu nu si Kristu un Apu. Ot awad dit pannakabalin Ispiritu Santu kan siya un padan propeta Elias sidit. Mantutunusona uman dat man-aama. Mapabalaliw na dat nasukil ot mansomsomok da un padan dat nalintog. Siya datu ud koon dalapnu masasaggana dat tagu utdit dumakngan Jesus," kinnanang dit anghel.

¹⁸Kinnanang Zacarias sidit anghel un, "Inon nat mantitigammuk situ? Nalakayakon kan bakbakot pay si asawak."

¹⁹Insungbat dit anghel un, "Sakon si Gabriel un manselselbi kan Apudyus. Imbaunak un mangibaga kan sika uttuwa Nabalun Damag. ²⁰Yoong gaputa adika manuttuwa man-umol ka agingga si matungpal tuwa imbagak kan sika."

²¹Sadat tagu't dit lasin un manguway kan Zacarias, masmasdaaw da nu apaya nabayag sidit dalom. ²²Lumaksun man adinaon makabagbaga kan dida. Ot natigammuwan da un awad nampaila kan siya utdit dalom dit timplu. Ot mansinsinyasa lawa kan dida ta nan-umolon.

^{¶¶}1:5 Siya si Herodes un nginadan da't "Mabigbigbig."

²³ Utdit nagangput dit koon Zacarias sit timplu nangulin sidit boļoy da. ²⁴ Adina nabayag nabugiyon si Elisabet un asawana. Ot si Elisabet adina lummak-laksun si lima'n buļan. Kanan Elisabet un, ²⁵ "Kinaasiyanak kan Apudyus ta antu un nabugiyak un siya'd naibabainak sidat uduma tagu dit kinalupot ku."

Impatigammun Dit Anghel Apudyus Dit Maiyabengan Jesus

²⁶ Utdit maikanoma buļanon ud Elisabet un nabugi, imbaun Apudyus si anghel Gabriel ud Nazaret un osa'n ili'd Galilea, ²⁷ ta umoy sit osa'n babai un daan payyan di lalaki un aduļon un mangngadan kan Maria. Si Maria naipaada maiyasawa kan Jose un kaganakan Ali David.

²⁸ Ummoy dit Anghel kan siya ot kinnanana un, "Manlagsak ka, sika un naidumduma't potog. Awad si Apu kan sika."

²⁹ Yoong nabulung si Maria utdit imbagan dit anghel ot simsimmok na nu ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbagan na.

³⁰ Ot kanan dit anghel kan siya un, "Maria, adika umogyat ta naidumduma nat potog nu kan Apudyus. ³¹ Ilam! Mabugi ka ot iyabeng nu ud osa'n lalaki un ngadanom kan Jesus. ³² Siya ud madayawa tagu kan gattoka anak Apudyus un kangattuwan. Mambalinon Apudyus si Ali un padan Ali David un inapuna. ³³ Itulayana dat kaganakan Jacob si inggaingga, ot maid patinggan dit mangiyapuwana."

³⁴ Summungbat si Maria un, "In-inon dinata makwa? Maid payyan asawak."

³⁵ Summungbat uman dit Anghel kan siya un, "Mabugi ka maipagapu't panakabalin Ispiritun Apudyus. Siya'd gapuna un sat iyabeng nu nasantuwan, siya'd gattoka Anak Apudyus. ³⁶ Ilam

si kabagiyama Elisabet un kanan da un lupot yoong nabugi ulay nu bakbakoton ot sat bugi na lalaki. Kanoma buļan naon. ³⁷ Ta maid adi makwa nu si Apudyus dit mangwa."

³⁸ Summungbat si Maria un, "Manselbiyak kan Apudyus. Matungpal kan sakon nat imbagam." Ot tinaynan dit anghel.

Biniling Maria Si Elisabet

³⁹ Utdi, nangkamukamu un nanlakkat si Maria ta umoy sit boļoy da Zacarias sit ili un sakup din kabatbatedana ili ud Judea. ⁴⁰ Dumatong man sidi giningaana si Elisabet. ⁴¹ Magngol man Elisabet dit gingan Maria, nangkulagtit dit abeng sit buwang na. ⁴² Ot indangsol Elisabet un nambagbaga'n, "Maria, sika'd kagasatan sidan losana babai. Ot nagasat pay nat abenga iyabeng nu. ⁴³ Apay padayawanak un umoy bilingon kan sika un inan ud Apuk. ⁴⁴ Ta utdit magngol ku dit gingham, nangkulagtit tun abeng situn buwang ku utdit lagsak na. ⁴⁵ Nagasat ka ta tuttuwaoma matungpal dit insapatan Apudyus un imbagan dit anghel na."

Ingkantan Maria Un Nandaydayaw Kan Apudyus

⁴⁶ Utdi, kanan Maria un, "Daydayawok si Apudyus.

⁴⁷⁻⁴⁸ Naanggomak ta si Apudyus indumduma na ud sakona osa'n babbauna ullawa. Kadon losana tagu awaganak un nagasat.

⁴⁹ Nakaskasdaawa banag dat kingkingwan mannakabalina Apudyus kan sakon. Nasantuwan dit ngadan na.

⁵⁰ Kaasiyana dat losana manuttuwa kan siya manipud sidat damu'n lonap aginggana't dat maudi'n lonap.

⁵¹ Ipaila na dit pannakabalin na utdan koon. Ot alliwona dat mamaspasin-dayaw sidat koon da.

- ⁵² Ipadoba na dat nangatu'n tutulay sidan saad da. Ot ipangatuna dat kakkaasi un tagu.
- ⁵³ Sadat maidan si kanon itdana dida ut napiya un mapnokaan da. Yoong sadat nabaknang pada nona dida'n imaima.
- ⁵⁴ Tinungpal na dit insapatana utdat dadakkoḷ taku ta tinuḷungana ditaku'n kaganakan Israel.
- ⁵⁵ Adina naliuwan dit nangkakaasi na kan Abraham kan losan dat kaganakana si inggaingga," kinnanana Maria.
- ⁵⁶ Nakaigaw si Maria kan Elisabet si unus di tulu'n bulan asina nangulin sidin boloy da.

Sat Naiyabengan Juan Un Mambubunyang

- ⁵⁷ Utdit dinumtong dit timpu un manabengan Elisabet inyabeng na ud lalaki.
- ⁵⁸ Sadat kaaluba da kan kabagiyana da, nagngolan da dit nakaskasdaawa mampipiyan Apudyus kan Elisabet. Ot naanggom da pay.
- ⁵⁹ Utdit maikawalu'n algaw dit posik nandadatdatong da ta manlaguman da dit matuḷgiyan kan mangadanan dit posik ta siya'd ugali da un Judio. Piyaon da un ngadanon kan Zacarias ta siya'd ngadan amana. ⁶⁰ Yoong kinnanana ina na un, "Bokon ta sat ngadan na, Juan."
- ⁶¹ Kinnanana dat tagu kan siya un, "Yoong maid kabagiyana yu si singngadan sinata ngadan."
- ⁶² Ot insinyas da kan Zacarias nu singngadan dit ingadan nat dit abeng na.
- ⁶³ Nangkodaw si Zacarias si kakanglitana ot ingkanglit na un Juan dit ngadan na.
- Talona nasnasdaaw da un losan. ⁶⁴ Utdiyon, nakabagbaga uman si Zacarias ot insalad na un nandaydayaw kan Apudyus.

- ⁶⁵ Talona nasnasdaaw dadit kailiyan da. Nandinadinamag tuwa napasamak sidin kabatbatedana ili ud Judea.
- ⁶⁶ Nakainsomosomok dat losana nakagngol situwa pasamak ot kanan da un, "Ngad kad nin mambalinan dituwa abeng. Ta nalawag un awad kan siya dit pannakabalin Apudyus."

Sat impadtun Zacarias

- ⁶⁷ Utdi, si Zacarias un aman dit abeng, ininggow dit Ispiritu Santu kan siya ot imbagana dit piyaon Apudyus paibaga kan siya un kanana'n,
- ⁶⁸ "Dayawon taku si Apudyus un Apu taku'n iyIsrael. Ta inummoy un mangwaya kan ditaku.
- ⁶⁹ Imbaun na dit mannakabalina managu un manligwat sidan kaganakan Ali David un nanselselbi kan siya't dit.
- ⁷⁰ Siya payon dit paimpugtu na utdat propetana utdit aw-awe
- ⁷¹ un taguwona ditaku utdan losana kabusul taku kan sidan losana manlaweng kan ditaku.
- ⁷² Imbagana un, kaasiyana dat dadakkoḷ taku kan gagasmokona dit insapatana.
- ⁷³⁻⁷⁴ Ta tuttuwa'n insapatana kan apu taku'n Abraham un, taguwon ditaku utdan kabusul taku dalapnu maid ikimut taku'n manselbi kan siya,
- ⁷⁵ kan dalapnu nalintog tun mataguwan taku utdin man-iilana un maid koon taku si laweng."
- ⁷⁶ Kinnanana pay Zacarias sit abeng na un,
- "Sika abeng ku, ngadnon dika si propetan Apudyus un kangattuwan. Umun-una ka nu sadit mangiyapu ta umoy ka saganaon dat tagu't dit daan na un dumatong.
- ⁷⁷ Umoy ka ipatigammu utdat tagu nat mataguwan da si inggaingga nu

kodawon da dit mampapakawan Apudyus sidat basul da.

⁷⁸Ta talona nakaasi kan naanus si Apudyus. Ot mangibaun si managu un maiyalig sit dumungitan inis sin bigbigat. ⁷⁹Ta silawana dit som-somok dat napangot si katatagu kan iingaw sit kapangotan un igaw ud katoy. Ipangat ditaku utdit dalan un mampooy sit kapkapiya un mataguwan.”

⁸⁰Dummakol un nanakman dit aangson dit abeng. Iningaw sit igawa maid tagtagguwan aginggana’t dit timpu un naikoddonga lumtawana’t dat iyIsrael.

Sat Naiyabengan Jesus

(Mateo 1:18-25)

2 Utdiya timpu, imbilin Emperador Augustus un malista dat losana tagu’n umapu ud Roma. ²Utdit nakwa tuwa pogpoga’n sensus, si Kirenio dit gubinnadul ud Siria. ³Kadon, osaosa ummoy nampalista utdit ili un nanligwatan dat ginnapuwan da.

⁴Utdi, si Jose un iNazaret sin ili ud Galilea, ummoy nampalista utdin Betlehem un ili ud Judea ta siya’d ilin Ali David un ginnapuwana. ⁵Naitung-ud pay si Maria un naipaada maiyasawa kan siya un ummoy nampalista ot aginaanakan.

⁶Utdit iningaw da ud Betlehem, siya’d timpu un man-abengana. ⁷Utdi, maid igaw da utdit boloya inggawan dat bisita ot iningaw da’l lawa’t dit bawin di ayam sit pidong. Inyabeng na dit lalaki’n pangu un abeng na ot linukutana si luput asina inyobog sit papakkanan di ayam.

Nampaila Dit Anghel Sidat Man-aayyuwan

⁸Utdiya labi, inggaw da ud manayyuwan un man-andog sidat kannelu da utdat pappayaw. ⁹Kaklata nilumtaw

dit anghel Apudyus ot dinolangan dit dolang Apudyus dida ot amod dit ogyat da. ¹⁰Yoong imbagan dit anghel kan dida un, “Adi kayu umogyat ta inummoyaka mangibaga si nabaļu’n damag un matalokan dat losana tagu. ¹¹Sat-uwa labi utdin ilin ali David naiyabeng dit managu kan dikayu un siya’d Kristu un Apu. ¹²Sat manigammuwan yu un tuttuwa tu, maodasan yu nat posika nalukutan si luputa naiyobog sit papakkanan di ayam,” kinnanana dit anghel kan dida.

¹³Ot maibaga na man tu, kaklata nilumtaw dat aduadu’n anghel un nanligwat langit ot nangkankanta da un mandaydayaw kan Apudyus un kanan dan,

¹⁴“Madaydayaw si Apudyus sidin langit! Ot situn pita, kapkapiya dat tagu’n mas-omana.”

¹⁵Manalan man dat anghel un manulin langit nambabagbaga dadit man-aayyuwan un, “Ummoy taku’d Betlehem ta itaku ilan tun naipasamak un impatigammun Apudyus kan ditaku.”

¹⁶Utdiyon nangkamukamu da un kaysan un umoy nangila ot indasan da da Jose kan Maria pati utdit posika naiyobog sit papakkanan di ayam. ¹⁷Maila da man dit posik imbaga da utdat tagu dit imbagan dit anghel maipanggop kan siya. ¹⁸Ot amo nasdaaw dat losana nakagngol sit imbagan dat man-aayyuwan.

¹⁹Yoong inyaangos ud Maria datu’n losana nakwa ot insosomok na.

²⁰Ot nangulin dat man-aayyuwana nandaydayaw kan Apudyus sit losana dingngol da kan naila da ta naituttuwa dit imbagan dit anghel Apudyus kan dida.

Sat Nangingadanan Da Kan Jesus

²¹Utdit walu’n algalw naon dit posik, siya dit timpu un matulgiyan kan man-

gadanana ot ningadan da kan Jesus ta siya'd ngadan un imbagan dit anghel sidit daan na un maibugi.

Inyoy Da Jose Kan Maria Si Jesus Sit Timplu

²² Utdit dummatong dit timpu un manungpalan da Jose kan Maria utdit lintog Moses maipanggop si madalusan da, ummoy da'd Jerusalem. Indallay da pay dit posik ta ida idatun kan Apudyus. ²³ Ta kanan dit lintog Apudyus un, "Losana pangu un maiyabenga lalaki maidatun kan Apudyus." ²⁴ Kad kingwa da dit datun un maipooy sit madalusan Maria. Duwa'n kalupati onnu duwa'n ubbun di ut-ut dat maidatun ta siya'd kanan dit lintog.

²⁵ Utdi, ininggaw tagu'n mangngadan kan Simeon un iJerusalem. Nalintoga tagu kan manuttuwa kan Apudyus. Uwayona dit mangipawaya utdin ili da un Israel. Inggaw pay dit Ispiritu Santu kan siya, ²⁶ un siya'd nangipatigammu kan siya un adina matoy agingga si ilana dit Kristu un ibaun Apudyus. ²⁷ Sadiya al-algawa nangilnoka da Jose kan Maria utdit posik sit timplu un manungpala da utdit lintog maipanggop sidan aabeng, ininggaw si Simeon sit timplu ta impuyut Ispiritu Santu utdi ot mailana man dit posik, ²⁸ sinakwawa na asina nanyaman kan Apudyus un kanana'n,

²⁹ "Sinsatunon Apu ta tinungpal nu dit insapatam, mabalidon un matoyaka kapkapiya.

³⁰ Ta gattoka nailak tun managu,

³¹ un imbaun nu kan dikami un tagu.

³² Kama si silaw un mangilawag sit som-somok dat bokona Judio dalapnu matigammuwan da dit mantatagum kan dida ot gapu kan siya maiday-dayaw da un losana iyIsrael."

³³ Ot nasnasdaaw dat ina kan aman dit abeng sidit imbagan Simeon maipang-

gop sidit abeng da. ³⁴ Kindaw Simeon un bindisyunan Apudyus dida asina kinanan kan Maria un, "Maria, satuwa abeng nu dinutukan Apudyus yoong lawengon dat kaaduwana tagu'd Israel, un siya'd madusaan da. Ot sadat udum tuttuwaon da un siya'd mataguwan da si inggaingga. Sat katatagu na siya'd mangipailan siya dit nanligwat kan Apudyus yoong supngilon dat adu'n tagu ot sat mansusupngil da ³⁵ siya'd mangipaila't dit lawenga aangson da un adi naipatpatigammu. Ot gapu't tuwa mapasamak sika un inana nasigab angos nu un kama't matbok si natadoma uku nat pusum."

³⁶ Inggaw pay osa'n propetan Apudyus un mangngadan kan Ana un abeng Fanuel. Si Fanuel kaganakan Aser ot si Ana naasaw-an si pitu'n tawon. ³⁷ Yoong nabilug kan bakbakot payon ta walumpulu't opat dit tawon na. Al-algaw kan labi kanayuna umoy sit timplu un mandaydayaw kan Apudyus un mallangan paya mangan maipagapu't dit manlulluwawana. ³⁸ Utdiya payona timpu, dummatong si Ana ot mailana man si Jesus, nanyaman kan Apudyus. Utdiyon intultuluy na un imbaga-baga dit maipanggop kan Jesus sidat losana tagu'n manguuway sidit mapawayaan dit ili'n Jerusalem.

Sat Nan-ulinan Da Ud Nazaret

³⁹ Utdit natungpal da Jose dit pakwan dit linlintog Apudyus nangulin da ud Galilea utdin boboloy da un Nazaret. ⁴⁰ Dummakol dit abenga gumibilog, nasilib kan nasnas-om si Apudyus kan siya.

Ummoy Si Jesus Sit Timplu

⁴¹ Sadat malong-ag Jesus kadagundagun un umoy da ud Jerusalem ta umoy da makapiyesta utdit Piyestan di Nalau-

san.^{§§} 42 Utdit maikagwampuḷu't duwa un tawon ud Jesus, ummoy uman dat maḷong-ag na ta siya'd ugali da ot naitung-ud pay kan dida'd Jerusalem.

43 Magangput man dit Piyestan di Nalausán nanlakkat da un nangulin ud boboḷoy da yoong si Jesus ininggaw ud Jerusalem un adin dat maḷong-ag na napuppuutan. 44 Kanan da nu awad sidat bungguḷy da ot nakaingkiyakiyáng da un nampasin-algaw. Utdi, ininap da utdat kakabbagiyan da kan gagayyom da 45 yoong maid maodasan da. Ot nangulin da ud Jerusalem ta umoy da inapon.

46 Utdit maikatlu'n al-algaw manipud sidit nanlakkatan da ud Jerusalem, indasan da utdit timplu un nakatupak sidat mimistulun dat Judio un mandodongngol kan makaim-imus kan dida. 47 Ot sadat nakagngol kan siya, nasdaaw da ta nalaiḅa sumungbat.

48 Mailan man dat maḷong-ag na un ininggaw sidi nasdaaw da ot kinnanán dit ina na kan siya un, "Apay kingwam tu kan dikami? Amod danag mi kan amam un manginainap kan sika."

49 "Apay un inainaponak?" insungbat Jesus. "Adiyu kad tigammu un masa-pula inggawak situn timplun Amak?" kinnanana kan dida.

50 Yoong adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na kan dida.

51 Utdi, nangulin si Jesus kan dida ud Nazaret. Tinuttuwa na un losan dat imbagan dat maḷong-ag na. Ot losana kingkingwan Jesus inyaangos Maria dida.

52 Dummakol si Jesus un nasilib kan nanakman ot nasnas-om si Apudyus kan dat tagu kan siya.

Sat Nantudtuduwán Juan Un Mambubunyag

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3 Lummabas piga'n tawon, ot utdit maikagwampuḷu't lima'n tawon un man-apuwan Tiberios un Emperador ud Roma, si Poncio Pilato ud gubinnadul Judea, si Herodes* ud mangiyapu utdin Galilea ot si sunud na un Felipe dit mangiyapu utdin sakup Iturea kan Tracónite ot si Lisaniás ud mangiyapu ud Abilene. 2 Sada Anas kan Caifas dat kan-gattuwana ap-apun dat papadi.

Utdiya timpu inggaw imbagan Apudyus kan Juan un anak Zacariás sidit iniinggawana't dit igawa maid tagtaguwanna. 3 Kad sidiyon dinakdak na dat kailin-ili utdin nampaigid Jordan un nanudtudu un kanana'n,

"Mandadaoli kayu kan igongda yuwon dat basul yu ot mampabunyag kayu dalapnu pakawanon dikayu kan Apudyus."

4 Si Juan dit ug-ugudon Isaiás un propetan Apudyus sit iblu na un kanana'n,

"Awad tagu't dit igawa maid tagtagguwan na un mampappakuya kanana'n, 'Isagana yu dit dalán dit Apu. Manggodngon yu dit dalán un ayona.

5 Tab-unan yu dat nadaḷom ot lenadon yu dat kuntug kan bateled. Manggodngon yu dat dalána nakelu kan lenadon yu dan mampabikakung.

6 Ot losana tagu maila da dit mantatagun Apudyus sidat tagu!"

7 Utdi, aduadu dat tagu'n ummoy kan Juan dalapnu pabunyag da kan siya yoong kinnanana kan dida un, "Dikayu'n

§§2:41 Sat Piyestan di Nalausán siya dit mangisomsomkan da utdit anghel un manlolomong un nilausana dat dadakkol da. Ilan yu utdin Exodo 12: 1-27; Deut. 16:1-8

*3:1 Siya si Herodes Antipas un osan anak Herodes un Mabigbigbig.

ganak di ulog![†] Singngadan nat nangibaga kan dikayu un, mampabunyag kayu dalapnu maliglitan yu dit dumatonga mandusaan Apudyus?⁸ Masapula ipaila yu utdan angwat yu un tuttuwa'n mandadaolayan yu dat basul yu. Adiyu kanana mailisi kayu utnat kanan yu un, 'Ulay ta kaganakan dikami kan Abraham.' Ta tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un mabalin Apudyus mangwa't kaganakan Abraham sidatu'n batu.⁹ Sat manusaan Apudyus kan dikayu maiyalig si wasay un maibibiyada maipokpok sit pong-ad dit kayu. Ot losana kayu un adi mamunga't napiya mapokpok asi maidawat sin apuy."

¹⁰ Ot sadat tagu inimus da un, "Ngad nat koon mi nu?"

¹¹ Ot summungbat si Juan un, "Sat tagu'n awad si duwa ut badut itdona dit osa't dit maid si badut. Padana't dit kawadan di makan masapula ibingayana dit maid si kanon."

¹² Inggaw da pay man-uulup si bugis un ummoy nampabunyag kan siya ot inimus da un, "Mistulu ngad nat koon mi?"

¹³ Summungbata kanana'n, "Sat gagangaya mabayadana lawa ud ulupon yu."

¹⁴ Inggaw da pay suldadu'n nangimus kan siya un, "Dikami nu, ngadan nat koon mi?" Kinnanana kan dida un, "Adi kayu mangog-ogyat onnu man-ipabasula lawa dalapnu maala yu dan pilak dan udum. Mapnok kayuwon sinat tangdan yu."

¹⁵ Ot gaputa talona uuwayon dat tagu dit naisapata un Kristu, kanan daon sit somsomok da nu si Juan dit Kristu.¹⁶ Yoong imbagan Juan kan dida un, "Bunyagok dikayu si danum yoong awad osa un talona nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga mangussag sit sandalyas na. Bunyagon dikayu si Ispir-

itu Santu kan apuy.¹⁷ Siya'd manguis sidan tagu ot maiyalig si tagu'n nakaaggom si igau un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina iyalang dat nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit apuya adi makmaksop."

¹⁸ Adu pay dat uduma intutudun Juan sidat tagu utdit man-iwalagawagana't dit Nabalun Damag.¹⁹ Sinulasulagana pay si ali Herodes maipagapu't dit nangasaw-ana kan Herodias un asawan dit sunud na kan osa pay adu dat lawenga kingkingwana.²⁰ Yoong am-amodot un laweng dit kingwan Herodes ta paimbalud na si Juan.

Sat Nampabunyagan Jesus

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹ Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan sidat tagu, ummoy pay si Jesus nampabunyag kan siya. Ot utdiya manlulluwaluwan Jesus un nabunyagan, nambukat din langit.²² Ot dummoba si Ispiritu Santu un kama si kalupati un inumpa kan siya. Inggaw ginga'n nalligwat un kanana'n, "Sika ud pipiyaoka Anak ku un talona masmas-omak."

Sadat Ginnapuwan Jesus

(Mateo 1:1-17)

²³ Umoya tulumpulu'n dagun Jesus sidit inlugi na un nansulu. Ot imbilang dat tagu un anak ud Jose un anak Eli.²⁴ Sat Eli, anak Matat, un anak Levi, un anak Melki, un anak Jane, un anak Jose.²⁵ Sat Jose, anak Matatias, un anak Amos, un anak Nahum, un anak Esli, un anak Nage.²⁶ Sat Nage, anak Maat, un anak Matatias, un anak Semei, un anak Jose, un anak Juda.²⁷ Sat Juda, anak Joana, un anak Resa, un anak Zorobabel, un anak Sealtiel, un anak Neri.²⁸ Sat Neri, anak Melki, un anak Adi, un anak

[†]3:7 Piyaona'n ugudon nasikap da un kama't dan ulog.

Cosam, un anak Elmadam, un anak Er.²⁹ Sat Er, anak Josue, un anak Eliezer, un anak Jorim, un anak Matat, un anak Levi.³⁰ Sat Levi, anak Simeon, un anak Juda, un anak Jose, un anak Jonan, un anak Eliakim.³¹ Sat Eliakim, anak Melea, un anak Mena, un anak Matata, un anak Natan, un anak David.³² Sat David, anak Jesse, un anak Obed, un anak Boaz, un anak Salmon, un anak Naason.³³ Sat Naason, anak Aminadab, un anak Armi, un anak Arni, un anak Ebron, un anak Fares, un anak Juda.³⁴ Sat Juda, anak Jacob, un anak Isaac, un anak Abraham, un anak Tare, un anak Nacor.³⁵ Sat Nacor, anak Serug, un anak Ragau, un anak Peleg, un anak Heber, un anak Selah.³⁶ Sat Selah, anak Cainan, un anak Arfaxad, un anak Sem, un anak Noe, un anak Lamec.³⁷ Sat Lamec, anak Matusalem, un anak Enoc, un anak Jared, un anak Mahalaleel, un anak Cainan.³⁸ Sat Cainan, anak Enos, un anak Set, un anak Adan un anak Apudyus.

Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus

(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 Magangput man si Jesus un mabun-yagan tinengyana din wangwang Jordan. Ot ginumloyon dit Ispiritu Santu kan siya un siya'd nangipuyut kan siya't dit igawa maid amo taguna.² Utdi, sinugsugan Satanas si Jesus udsi opatapulun al-algaw. Utdiya timpu un nasugsugana naida talon nanganana ot amod dit bitil na.

³ Kinnanatan Satanas sidit manugsugana un, "Gaputa abeng dika kan Apudyus bilinom ud dit batu't di ta mambalin si makan."

⁴ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Bokona lawa'n makan ud ikatagun di tagu.'"

⁵ Utdiyon, indallay Satanas sit nangatungatu un igaw ot impaila na

si sinkispayan dat losana il-ili uttun lubung.⁶ Ot kinnanatan Satanas kan Jesus un, "Itdok kan sika dit kalintogaka mangiyapu't datu kan mangkuwam losan dan kinabaknang da. Ta naipulang kan sakon nat kalintogana mangiyapu kan dida ot mabalina ipulang ku si piliyoka mangipulangan.⁷ Ot nu sakon ud dayawom, mangkuwam dida'n losan."

⁸ Summungbat si Jesus un, "Yoong kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Dayawom si Apudyus un Apum ot siya ullawa'd manselbiyam.'"

⁹ Magangput man di, impuyut umanon Satanas sidin Jerusalem ot indallay na utdit tuktuk dit timplu asina kinnanatan kan siya un, "Nu abeng dika kan Apudyus, lumayug ka.¹⁰ Ta kanan dit ugud Apudyus un, bilinon Apudyus dat anghel na un mangayyuwan kan sika.¹¹ Kanana pay un tapayaon dika dalapnu adina maisugpi danat ikim sidan batu."

¹² Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa nat yoong kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Adim padpada-son si Apudyus un Apum.'"

¹³ Gangputon man Satanas dit nadumaduma un nansusugsug na kan Jesus tinaynana yan inggana't awad gundaway na uman.

Inlugin Jesus Dit Nantudtudu

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Utdi, dummoa si Jesus un nangulin Galilea ot inggaw kan siya dit pannakabalin Ispiritu Santu. Ot nandinadinamag dit maipanggop kan siya utdat nangkalliputa boboloy sisi.¹⁵ Nantudtudu't dat kasinasinagoga ot dinaydayaw dat losana tagu.

Sinumdiyan Da Si Jesus Sin Nazaret

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Utdiyon, ummoy si Jesus ud Nazaret un dummaklana. Timpun man dit al-

algawa iillongan, inummoy sit sinagoga ta siya'd ininamana un koon. Utdit dakngon da dit mangibasaan da utdit ugud Apudyus, ummoy summikada nambasa. ¹⁷Ot naipulad kan siya dit nalukuta papel un naikanglitan dit paingkan-glit Apudyus kan propetana'n Isaias. Binikyad Jesus ot binasa na dit ugud un kanana'n,

¹⁸“Antu kan sakon dit Ispiritun Apudyus. Ta sakon ud pinili na un mangiwalagawag sidit Nabaļu'n Damag sidat nakapus. Imbaun na ud sakona mangibaga't din mawayawayaan dat baļud kan mangipaoli utdit man-iilan dat nabul'sok kan mangipawaya sidat tagu'n maidapdapas.

¹⁹Imbaunak un mangipatigammu un dinumtongon dit timpu un mangipail-an Apudyus sit kaasi na utdat tagu.”

²⁰Gangputon man Jesus un basaon, linukub na dit papel asina intod sidit tumuļtuling ot nantupak. Intutukkoļ dat losana tagu't diya sinagoga si Jesus.

²¹Inlugin Jesus un mantudtudu un kanana'n, “Natungpal situn satun tuwa binasaka paingkan-glit Apudyus un dingngol yu.”

²²Dinaydayaw dat losana tagu kan nasnasdaaw da utdit nabaļu'n man-uugud na. Ot kinnanana da un, “Bokon kada sat anak Jose nat?”

²³Kinnanana Jesus kan dida un, “Maid duwaduwa na un ibagayu kan sakon tuwa uggudon da un, ‘Doktol agasam yan unaon nat long-ag nu.’ Mabalin pay un kanan yu un, ‘Koom pay situn boboloy taku dat kingkingwam sin Capernaum.’ ²⁴Tuttuwa tun ibagak kan dikayu,” intuluy Jesus. “Maid propetan Apudyus si madayaw sit ili na pay lawan. ²⁵Ta tigammuyu, adu dat kakkaasin bilug sidin Israel utdit timpun Elias, sidit adina ummudan si tuļu

ya gogwan di dagun ot amoda uļat sit losana boboloy. ²⁶Yoong gaputa adin dat iyIsrael manuttuwa, adin Apudyus imbaun si Elias un manulung si ulay osa utdat nabilug sidi nu adi imbaun na si osa un bilug un bokona iyIsrael ta iSerapta un sakup Sidon. ²⁷Padana pay un adu dat nakutoļa iyIsrael sit timpun Elisio yoong maid osa si naaganan kan dida malaksig kan Naaman un bokona iyIsrael ta iSamarina.”

²⁸Nakaungot dat losana tagu't dit sinagoga utdit nangngolan da un imbaun Jesus. ²⁹Ot lummigwat da un umoy nangilagayad kan siya'n nangilaksun ot indallay da utdit igid dit bateleda ummiliyan da ta panggop da un otdagon sidit eppang. ³⁰Yoong kaysana lawa si Jesus un nangoy sit gaggawan dat tagu.

Inaddag Jesus Dit Dimunyu

(Marcos 1:21-28)

³¹Utdiyon ummoy si Jesus ud Capernaum un ili utdin Galilea. Timpun man dit al-algaw un iillongan, ummoy sit sinagoga nantudtudu't dat tagu't di. ³²Nasdaaw dat losana nangngol sit nantudtudu na ta mailla un awad tulay dat ugud na.

³³Inggaw osa'n sinakayan di dimunyu utdiya sinagoga ot nampakuy un kanana'n, ³⁴“Jesus un iNazaret ngadan nat umoy ka koon kan dikami? Ummoy ka kad situ dalapnu umoy ka yam-anon dikami. Tigammuk sika. Sika'd nasantuwana imbaun Apudyus.”

³⁵Yoong inggimaun Jesus dit dimunyu un kanana'n, “Guminok ka ot tengyam nat tagu!”

Indublang dit dimunyu dit tagu utdit atubang dat tagu asina tinengyana maid kingwa na ut laweng kan siya.

³⁶Nasnasdaaw un losan dat tagu ot nampaim-imus da pay lawan un, “Ngadanna kad nina ugud di? Andi ud tulay na kan pannakabalin na ta bilinona

kad dan dimunyu un manaḷan tuttuwaon da.”

³⁷ Utdi nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus sidadit losana nangkalliputa ili.

Pinabilog Jesus Dat Adu Un Masakit

(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

³⁸ Lumaksun man si Jesus sit sinagoga kaysan sit boḷoy da Simon. Sadit katugangan Simon un babai amod dit pudut na ot dumatong man si Jesus kindaw da un papiyaona. ³⁹ Utdi ummadani si Jesus sit masakit ot binilin na dit pudut un kumaan ot dagusa naid dit pudut na. Dagusa gummangun dit bakbakot ot ummoy nangisagana’t kinan da Jesus.

⁴⁰ Maipsuk man si init, losana awad si gayyom un mansaksakit si singngadan na mana sakit, indatong da dida kan Jesus. Ot inagpadana dida’n losan ot gummilog da. ⁴¹ Inaddag na pay dat dimunyu utdat adu’n tagu ot gapakuyan da un kaysan un kanan dan, “Sika’d Anak Apudyus.”

Yoong inggimaun Jesus dida ot adina impalubusa nambagbaga da. Onta tigammu da un siya dit Kristu.

Nantudtudu Si Jesus Sin Galilea

(Marcos 1:35-39)

⁴² Wiswis-it man lummaksun si Jesus sit boḷoy ot kaysan sit gattotopoga igaw. Ummoy dat tagu ininainap ot maodasan da man piyaon da nu iinggawa adina tengyan dida.

⁴³ Yoong kinnanana Jesus kan dida un, “Masapula umoyak pay sin uduma ili ta itudtuduk tun Nabaḷu’n Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus sidan tagu ta siya ud nangibaunana kan sakona kook.”

⁴⁴ Ot dinakdak na ud Judea un nantudtudu’t dat sinagoga.

Inayagan Jesus Dat Ummuna’n Disipulus Na

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 Sin-algawan, sumisikad si Jesus sidit dupit dit bananaw Genesaret[‡] ot nanggugunod dat tagu’n ummadani kan siya ta dongḷon da dit ugud Apudyus. ² Utdi, naila na dat duwa’n bangka utdit igid dit bananaw un tinengyan dat mangikan ta ida nambaḷbaḷ sidat tabukuḷ da. ³ Ummoy nanlugan sidit osa’n bangka un kuwan Simon asina inayagan si Simon ta paiyadayu na ut akit dit bangka. Nantupak sit bangka un nantudtudu utdat tagu.

⁴ Magangput mana mantudtudu, imbagana kan Simon un, “Iyadayum sin kaadalmana ta manabukuḷ kayu.”

⁵ “Apu, insungbat Simon. Nampasin-labi kami un nanabukuḷ yoong taḷona naid naaḷa mi. Yoong nu siya’d kanam itabukuḷ mi.”

⁶ Utdit itabukuḷ da, nangna si amoda ikan ot utdit manlapuwona mabuḷtug dit tabukuḷ da, ⁷ pinaypayan da dat buḷun da utdit osa’n bangka ta umoy da dida tuḷungan. Ummoy da ot pinnu da dit duwa’n bangka un ulaya lawa’n dandani da un maḷnod.

⁸ Mailan man Simon Pedro dit napasamak, nampalintumong sidit sanguwanan Jesus un kanana’n, “Apu umadayu ka kan sakon ta gumabasulaka tagu.”

⁹ Ta nasnasdaaw si Simon kan dat buḷun na utdit kaadun dat naaḷa da un ikan, ¹⁰ padana pay sidat kasugpun Simon un sada Santiago kan Juan un anak Zebedeo.

Ot kinnanana Jesus kan Simon un, “Adika umogyat ta manipud sinsatun taguwon dat dagupom.”

[‡]5:1 Onnu bananaw Galilea

¹¹ Utdit maitakdang da dat bangka da, tinengyan da dat alikam da ot naitung-ud da kan Jesus.

Pinapiyan Jesus Dit Nakuto!

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹² Namingsana ininggawan Jesus sit osa'n ili, inggaw osa'n lalaki un nasiklup si kuto! dit long-ag na un ummoy nampalintumong sit atubang Jesus ot nampakpakaasi un kanana'n, "Apu, tigam-muka kaboolama papiyaon sakon nu piyaom."

¹³ Inagpadan Jesus un kanana'n, "On, piyaok. Kumiya ka." Ot dagusa nakaan dit kuto! na.

¹⁴ Binilin Jesus dit lalaki un adina ibagbaga't udum, nu adi kanan Jesus un, "Mandadawwos ka kan padi ta ika ipaila un kummiya kaon, asika umoy mandatun kan Apudyus un kama't dit imbilin Moses un manigammuwan di losana tagu un kummiya ka."

¹⁵ Yoong naam-amodota nandinadina-mag dit maipanggop kan Jesus. Kadon aduadu dat tagu'n umoy kan siya mandongol kan mampaagas sidat sakit da.

¹⁶ Yoong umoumoy si Jesus sit igawa maid tagtaguwana manluwalu.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Adina'n Talon Makagidu

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Sin-algawan, mantudtudu si Jesus ot inggaw da ud Fariseo kan mimistulun di lintoga gatupakana dudumngol kan siya un nanligwat si kailin-ili ud Galilea kan Judea. Inggaw da pay nanligwat sin Jerusalem. Inggaw dit panakabalin Apudyus kan Jesus un mampapiya utdat masakit. ¹⁸ Utdi, inggaw da ud tagu'n nambulig si tagu'n adina'n talon makagidu. Ot pinadas da un ilnok sit boloy ta umoy da ibanat sit atubang Jesus. ¹⁹ Yoong gapu't dit kinaadun dat tagu, naid inon da un mangilnok. Ot in-

yoy da utdit otop asida nangabut si nanguyudan da utdit tagu'n uumbog sit katli na asidaon imbanat sit atubang Jesus un pinangaggawan dat tagu.

²⁰ Utdit mailan Jesus un amod dit mantututtuwa da kan siya, imbaga na utdit adi makagidu un, "Gayyom, napakawanon dat basul nu."

²¹ Magngol man dat Fariseo kan mimistulun di lintog tuwa imbagan Jesus, kanan da utdit somsomok da un, "Singngadan ditu un tagu'n sumuganggang kan Apudyus? Sin dit makaboolama mamakawan si basul nu adi si Apudyus ulla?"

²² Tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida un, "Apay nat somsomok yu un kama't nat? ²³ Ngadan nat nalaslasu'n maibaga? Sadin 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san 'Gumangun ka ta kumiyang ka.' ²⁴ Yoong pabilgok tun adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn pita un mamakawan si basul." Utdi, imbaga na utdit tagu'n adi makagidu un, "Ibagak kan sika, gumangun ka! Alam nat obog nu ta manalan ka."

²⁵ Dagusa gummangun dit tagu un iilan dat losan ot inala na dit katli na un kaysan sit boloy da un mandaydayaw kan Apudyus.

²⁶ Talona nasnasdaaw da un losan ot nandaydayaw da kan Apudyus. Ummogyat da un kanan dan, "Nakaskasdaaw dan inila mi uttun satun!"

Inayagan Jesus Si Levi

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷ Magangput man di, kaysan si Jesus ot utdit manaddadalanana naila na dit man-uulup si bugis un mangngadan kan Levi un mantutupak sit pisina na. Kinnanana Jesus kan siya un, "Maitung-ud ka kan sakon."

²⁸ Lummigwat si Levi ot tinengyana dat losan ot naitung-ud kan Jesus.

²⁹ Sin-algawan, nan-amung si Levi utdit boloy na ta padayawana si Jesus. Ad-uadu dadit man-uulup si bugis kan udum paya tagu un nakaubung kan dida.

³⁰ Ot sadadit Fariseo kan sadat bulun da un mimistulun di lintoga ininggaw sidi, inggimau da dat disipulus Jesus un kanan dan, “Apay makakan kan makainum kayu utdan man-uulup si bugis kan gumabasula tagu?”

³¹ Si Jesus dit summungbata kanana'n, “Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit.

³² Bokona dummatongak dalap umoy ku ayagan dan tagu'n mangipagalup un nalintog da nu adi sadan gumabasul dalapnu mandadaoli da utdat basul da.”

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Inggaw da ud tagu'n ummoy nangigbaga kan Jesus un kanan dan, “Sadan disipulus Juan kankanayun da un manlanganan un mangan kan manluwalu, padana pay sidan disipulus dan Fariseo yoong apay danat disipulus nu un adida pay koon?”

³⁴ Yoong summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un manlanganoma manganon dat sangaili't dit boda nu inggaw payyan kan dida dit lalaki'n namboda? Bokon! ³⁵ Yoong nu dumatong dit timpu un maalaon dit lalaki'n namboda, siyadiyon ud timpu un manlanganan da un mangan un mangipaila't dit domdom da.”

³⁶ Ot imbagan pay Jesus tu un abalig kan dida un kanana'n, “Maid mamis-say si bagu'n luput ta itakup na si dadaana badut ta kaynga ullawa dit bagu'n luputa mapissay kan bokon paya maibagay dit bagu un maitakup sidit dadaan. ³⁷ Pada na pay un maid mangi-

bilang si bagu'n basi utnat dadaana ged-danga bibillungan un adinaon mannat-nat. Ta nu sumubuy bultugona dit bibillungan ot kaynga ullawa'n maibukallay dit basi kan mayam-an pay dit bibillungan. ³⁸ Masapula sat bagu'n basi, maibilung si bagu'n geddanga bibillungan.” ³⁹ Intuluy Jesus dit abalig na un kanana'n, “Maid mamiya'n uminum si bagu'n basi nu umminumon si dadaan ta kanana un laus dit tamtam dit dadaan.”

Maipanggop Sit Al-algawa Iillongan

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 Osa'n al-algawa iillongan dat Judio, nangoy da Jesus kan dat disipulus na utdit kapappayawana namul-an si trigo. Ot nansaplut dat disipulus Jesus sit bungan di trigo asida linali't dat ima da ya dinuum.

² Yoong inggaw da ud Fariseo un nangila utdit kingwa da ot kinnanana da kan Jesus un, “Apay koon yu nat iyadin dit lintoga koon nu al-algawa iillongan?”

³ Summungbat si Jesus un, “Adiyu kad nabasa dit kingwan da Ali David kan dat bulun na utdit nabitilan da? ⁴ Nilumnok si Ali David sit boloy Apudyus ot inalana dit tinapaya naidatun kan Apudyus ot kinnan na un sadat padi'l lawa dat mabalina mangan. Ot initdana pay dat bulun na si kinnan da.”

⁵ Utdiyon, imbagan Jesus kan dida un, “Sakona Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana mangibaga sidan makwa nu al-algawa iillongan.”

Sat Tagu Un Naek-ekana Nakulekug Si Ima

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Osa payyana al-algawa iillongan, ummoy si Jesus sit sinagoga. Ot inggaw tagu't di un naek-ekana nakulekug dit madiwanana ima na. ⁷ Inggaw da pay mimistulun di lintog kan Fariseo un manipusiput nu mampapiya si Jesus sidiya

al-algawa iillongan dalapnu awad mamabasulan da kan siya.

⁸Yoong tigammun Jesus dit somok da ot imbagana't dit tagu un naek-ekana nakulekug si ima un, "Awe nu ta sumikad ka't tun sanguwan." Lummigwat dit lalaki ot inummoy sit sangu.

⁹Utdi, inimulan Jesus dat tagu't di un kanana'n, "Ngadan nat ipalubus dit lintog un koon taku nu al-algawa iillongan, mangwa't napiya onnu mangwa't laweng? Ipalubus na un kumatoy taku onnu managu taku't tagu?"

¹⁰Ummila si Jesus kan dida'l losan asina imbaga't dit tagu un, "Uknadom nat imam." Utdi, inuknad dit tagu dit ima na un naek-ekana nakulekug ot kummiya.

¹¹Yoong amoamod dit sulag dat Fariseo kan mimistulun di lintog ot binabagbaga da nu in-inon dit koon da kan Jesus.

Namili Si Jesus Si Kagwampu't Duwa'n Apostoles Na

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹²Sin-algawan, nanagada si Jesus sidit bateleda umoy nanluwalu. Nampasin-labi utdiya nanlulluwalu.

¹³Mawakas man, inayagana un losan dat disipulus[¶] na ot namili si simpulu't duwa kan dida ot nginadanana dida't apostoles.[§] ¹⁴Sadat pinilina, da Simon un ningadanna kan Pedro, kan si sunud na un Andres, sada Santiago kan Juan, Felipe, Bartolome, ¹⁵Mateo, Tomas, Santiago un anak Alfeo kan si Simon un mangadanan si Patriota. ¹⁶Si Judas un anak Santiago kan si Judas Iscariote un nangituyuk kan Jesus.

Sat Nantudtuduwan Jesus Kan Nampapiyaana Utdat Masakit

(Mateo 4:23-25)

¹⁷Gummasad da Jesus sidat pinilina utdit bateled ot nan-illong da utdit nalenad un kawadan dat adu un maitungtung-ud kan siya. Amoamod pay dat tagu'n ummammung un nanligwat sin Jerusalem kan losana lakub Judea, kama pay sidat il-ili utdin dupit baybay un lakub Tiro kan Sidon.

¹⁸Inummoy da utdi ta mandongol da utdit tudtudun Jesus kan paagas da pay dat sakit da. Ot sadat sinakayan di nadadaga ispiritu napapiya da. ¹⁹Utdi piyaon dat losana tagu'n sekgelon si Jesus ta inggaw manligwat kan siya un pannakabalin un mampapiya kan dida'n losan.

Impalawag Jesus Nu Singngadan Dat Nagasat Kan Nu Singngadan Dat Kakkaasi

(Mateo 5:1-12)

²⁰Utdi, ummila si Jesus sidat disipulus na ot kinnana na un,

"Nagasat kayu un mamigbig un maid mabalin yu ta mangkuwa yu dit mangiyapuwan Apudyus.

²¹"Nagasat kayu un nabitil sinsatun ta awad mabsugan yu. Nagasat kayu un man-ibil sinsatun ta umamang kayun tu.

²²"Nagasat kayu nu lawengon dikayu't dan tagu, nu adi dikayu ikankanamungan, nu babbainan dikayu kan palpalawengon dikayu maipagapu't manuttuwaan yu kan sakona Inyanak di Tagu. ²³Manlagsak kayu nu mapasamak datu ot ilagtuk yu nat lagsak yu ta amoamod dat gun-guna yu utdin langit. Ta sat koon dat tagu kan dikayu siya

[¶]6:13 Ilan yu dit piyaona'n ugudon dit disipulus sin glosario.

[§]6:13 Ilan yu dit kaipopyan dit apostoles sin glosario.

pay kingwan dat ginnapuwan da utdat propetan Apudyus sidit aw-awe.

²⁴“Yoong kaasi yu pay un nabaknang, ta inabus yuwon un linak-am lam-ay di matagu.

²⁵“Kaasi yu pay un mabmabsug sin-satun ta mabil kayun tu. Kaasi yu pay un manlaglagsak situn satun ta madodomdoman kan umibiibil kayun tu.

²⁶“Kaasi yu pay un idaydayaw dat losana tagu’t tun satun ta pada yu dat man-ag-agin propeta un dinay-dayaw dat tagu utdit aw-awe.”

Sat Mamippiyaan Sidan Kabusuḷ Taku

(Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Yoong ibagak kan dikayu un dudumngol kan sakon situn satun. Piyaon yu dan kabusuḷ yu, koon yu dan nabaḷu utdan manlaweng kan dikayu. ²⁸Iluwaḷuwan** yu dan mangiliw kan dikayu kan iluwaḷuwan yu dan mamal-paliwa kan dikayu. ²⁹Nu awad manipak sinat biika pasngit yu, patipak yu payyanot nat biik. Nu awad mangidaḷum kan dikayu ta alana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy yu. ³⁰It-dan yu dan mangkodaw kan dikayu kan nu awad alān da kan dikayu adiyuwon nanam-on un maiyulin. ³¹Koon yu utdan uduma tagu dat piyaon yu un koon da kan dikayu.

³²“Nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu, ngadan dit maganab yu? Ulay dan gumabasul piyaon da dan mamiya kan dida. ³³Ot nu sadan mangwa si nabaḷu kan dikayu dan mangwaan yu pay si nabaḷu, ngadan dit maganab yu. Ulay dan gumabasul siya pay ud koon da. ³⁴Nu sadan tigammu yu ullawa un mangiyulin sidan gawaton da dan pagawatan yu, ngadan dit

maganab yu? Ulay dan gumabasul pagawatan da dan pada da un gumabasul ta nanam-on da un ulinon da dit pagawat da. ³⁵San masapula koon yu, piyaon yu dan kabusuḷ yu, nabaḷu ud koon yu kan dida kan mampagawat kayu un adiyu namnam-on un maiyulin. Nu koon yu datu amod dat gun-guna yu kan siya payon mangipail-an yu un tut-tuwa’n anak dikayu kan Apudyus un kangattuwan. Ta si Apudyus nakaasi utdan adi manigammu un manyaman kan nadadaga tagu. ³⁶Ot siya’d gapuna un mangaasi kayu un padan Ama yu un nakaasi.”

Tudtudu Maipanggop Sin Mangukuman Sidan Udum

(Mateo 7:1-5)

³⁷Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu ukumon dan uduma tagu dalapnu adin pay Apudyus dikayu ukumon. Pakawanon yu dat padayu un tagu ot pakawanon dikayu pay kan Apudyus. ³⁸Mangtod kayu ot itdan dikayu pay kan Apudyus si ad-adu ta masodsod kan magantukan. Ta nu kamaan nat man-iingos yu utdan itdon yu utdan udum siya pay ud man-iingos Apudyus utdan itdona kan dikayu.”

³⁹Utdiyon, inyabalig pay Jesus kan dida un kanana’n, “Sanat nakuḷap adina kaboolana mamuyut si padana un nakuḷap ta maotdag da un duwa’t din abut. ⁴⁰Maid man-adal si nalaing nu sanat mistulu na. Yoong nu magangput naon dit adalna maipadaon sit mistulu na.”

⁴¹Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana’n, “Apay un sad ilam nat bangbang-ita buḷaw ud buḷun nu un bokona sat kama’t batanga buḷaw nu? ⁴²Inona’n kanam sit buḷun nu un, ‘Buḷun, awenu ta kaanok nat buḷaw nu,’

**6:28 Onnu... bindisyunan yu dat mangiliw kan dikayu.

nu adim kaanon nat kama't batanga bulaw nu? Man-ag-agin ka. Kaanom yana umuna nat kama't batanga bulaw nu dalapnu kumadda nat man-iilam un mangaan sit bulaw bulun nu."

Sat Kayu Kan Sat Bungana

(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ "Bokona ibungan nat napiya'n kayu nat laweng, padana pay un sanat lawenga kayu adina mangibunga si napiya. ⁴⁴ Ta maimatunan nat kayu un nat ibunga na. Maid igus si mabulas sit iwoy kan maid ubas si mabulas sit pingit. ⁴⁵ Padana pay un sat napiya'n tagu, napiya dat awad sit somsomok na isunga napiya dat ibosway na. Ot sat lawenga tagu, laweng dat awad sit somsomok na, isunga laweng dat ibosway na. Ta sanat awad sinat kasomsomkan di tagu siya'd ibosway na."

Sadat Duwa Un Nanuud Si Boloy

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ Intuluy Jesus un dit nambagbaga un kanana'n, "Apay un awaganak si Apu, Apu, yoong adiyu koon nat ibagaka koon yu? ⁴⁷ Sat tagu'n umoy kan sakon dumngol sidan ibagak kan tungpalona dida, ibagak kan dikayu ud maipadaana. ⁴⁸ Maipada't dit osa'n tagu un nanuud si boloy. Nangulub si adaddaloman asina pinannan si batu. Dummakodakol dit sulung ot inoy dit layus diya boloy yoong adina'n talon naligad, onta inammaana un tinuud. ⁴⁹ Yoong sanat tagu'n dumngol sinat ibagak ot adina tungpalon maipada utdit osa'n tagu un nanuud si boloy na utdit kapit-an un adina pinannan. Utdit dummakol dit sulung dinagas na dit boloy ot dagusa natukas ot nagnagsay!"

Pinapiyan Jesus Dit Baba-unon Dit Kapitan Di Suldadu

(Mateo 8:5-13)

7 Ummoy si Jesus ud Capernaum sidit nagangput nantudtudu utdat tagu. ² Inggaw ud osa'n kapitan di suldadu utdi un bokona Judio un masakit dit potpotgona'n baba-unona ot matmattoy. ³ Utdit magngolana dit maipanggop kan Jesus, nangibaun sidat lalallakay di Judio kan Jesus ta umoy da ibaga un umoy na papiyaon dit baba-unona.

⁴ Ot inummoy dat pappangat kan Jesus nampakpakaasi ot kinnanana da un, "Apu, maibagay tuwa tagu un tulungam ta ⁵ pipiyaon dikami'n umili kan nampatuud pay si sinagoga mi."

⁶ Utdi, naibulun si Jesus kan dida.

Utdit dumoldol da utdit boloy, nangibaun dit kapitan sidat gagayyom na ta umoy da umabat ta ibaga da tuwa ugud na kan Jesus, "Apu, adika ullawa umoy sin boloy ta bokona nadayawaka tagu'n umoy ka dakngon. ⁷ Siya'd gapuna un bokona sakon ummoy nangat kan sika. Ibagama lawa'n kumiya din baba-unok ot kumiya. ⁸ Ta taguwak pay awad mangiyapu kan sakon si nangatngatu un opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu ibagak sit osa un, 'Ikan,' manalan, kan nu ibagak sit osa un, 'Awenu't tu,' dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, 'Koom tu,' koon."

⁹ Nasdaaw si Jesus sit donglona di ot kinnanana't dat aduadu'n tagu'n maitungtung-ud kan siya un, "Ibagak kan dikayu un pulus pay nu awad innilak si osa't iyIsraela manuttuwa si kama't tuwa kapitan."

¹⁰ Utdit nangulin dat imbaun kapitan sit boloy dintong da un kummiyaon dit baba-unon kapitan.

Pinaungal Jesus Dit Natoy

¹¹ Adina nabayag, ummoy si Jesus si osa'n ili un mangngadan si Nain. Naitung-ud dat amoda tagu kan dat disipulus na kan siya. ¹² Utdit dumoldol da utdit pudayan didiya ili, naiyaspula lumaksun datun umoy manlobon. Sadit natoy, siya ullawa'd os-ossaana lalaki un abeng didit bilug. Adu dat kailiyana un naibulog kan siya.

¹³ Nakaasiyan si Jesus un nangila utdit bilug ot kinnana un, "Adika man-ibil."

¹⁴ Utdi, kummatam si Jesus un umagpad sidit lungun ya nan-illong dat nambulig si akit. Kinnanang siya un, "Babbagu, gumangun ka."

¹⁵ Dagusa nantupak dit natoy kan inlapu na un nambagbaga. Kadon inyoy Jesus sit ina na.

¹⁶ Talona nasnasdaaw dat losana tagu'n nangila ot dinaydayaw da si Apudyus un kanan dan, "Dummatong kan ditaku tun mannakabalin un propetan Apudyus ot inummoy Apudyus salakan ditaku un taguna."

¹⁷ Ot nandinadinamag si Jesus sidin losana lakub Judea kan sadat nangkalliput un ili.

Imbaun Juan Dat Disipulus Na Kan Jesus

(Mateo 11:2-19)

¹⁸ Sadat disipulus^{††} Juan un Mambubunyag impadamag da kan siya utdit baballudan dat losana maipanggop sit kokkoon da Jesus. ¹⁹ Ot si Juan nangibaun si duwa utdat disipulus na kan Jesus dalapnu umoy da imuson kan siya un, "Sika kad dit insapatan Apudyus un dumatonga mangiyapu onnu awad sabali't uwayon mi?"

²⁰ Utdit dakngon da si Jesus kinnanang da un, "Imbaun dikami kan Juan un

Mambubunyag ta umoy mi imuson kan sika nu sika dit dumatong onnu awad sabali't uwayon mi?"

²¹ Utdi payon un timpu adu dadit tagu un pinapiyan Jesus sidat sakit da, inaddag na dat dimunyu'n dat nadimunyu kan pinambalin na un makaila dat tagu'n nakulap.

²² Ot summungbat si Jesus sidat imbaun Juan un, "Mangulin kayu kan Juan ta ibagayu kan siya dan naila yu kan dingngol yu un kama't dan, makaila dat nakulap, makakiyang dat napilay, napapiya dat nakutol, makangngol dat nabongngog, napaungal dat natoy kan maipatpatigammu dit Nabalu'n Damag sidat nakapus. ²³ Ot ibagayu pay kan siya nagasat nat tagu'n adi manduwaduwa kan sakon."

²⁴ Utdit kaysanon dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat tagu dit maipanggop kan Juan un kanana'n, "Utdit inummoy kayu kan Juan sin igawa maid tagtagguwan, sin dit ninamnama yu un maila? Tagu kad un kama't guluna mabayogbogan kad maapua-puyog? Bokon. ²⁵ Ot ngadan dit umoy yu innila? Tagu kad un nambadut si nabalbalu'n badut? Bokon. Sat kinatutuwana sadin boloy ali ud inggawan di nabalalu't badut kan nagadal si mantatagu. ²⁶ Ot ngadan didit umoy yu innila? osa'n propetan Apudyus? On, yoong ibagak kan dikayu un nangatngatu pay nu san propetan Apudyus dit inila yu. ²⁷ Ta si Juan, siya'd ugugudon dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,

'Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit dalana ayom.'

²⁸ Ibagak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan tagu ut naiyabeng situn pita si pinasawayana dit kinapotog ud

^{††}7:18 Ilan yu dit kaipooyan dit disipulus sin glosario.

Juan. Yoong san osa'n manuttuwa ulay nu nadoba'n tagu mabalin un napot-potog nu si Juan sidin mangiyapuwan Apudyus."

²⁹ Losan dat tagu pati utdat man-uulup si bugis un nanggol sit imbagan Jesus, pinanoknokon da un kustu dit kingwan Apudyus un nangibaun kan Juan. Onta nampabunyag da kan Juan. ³⁰ Yoong sadat Fariseo kan sadat mimistulun di lintog sinumdiyan da dit panggop Apudyus kan dida. Onta adida nampabunyag kan Juan.

³¹ "Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu't tuwa lonap, singngadan nat kamaan da? ³² Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin aammungan di tagu'n mampipinnakuy sidan kaalimok da un kanan dan, 'Mangangsa kami yoong adi kayu manadok. Manlambat kami yoong adi kayu man-ibil.' ³³ Kama da utdadiya aabeng ta utdit dummatong si Juan un Mambubunyag, nanlangana mangan kan adina umminum si basi ot kanan da un nadimunya. ³⁴ Dummatongaka Inyanak di Tagu ot nangananganak kan umminuinumak ot kanan da uman un, 'Ilan yuwot nalawota mangan kan umiinum, gagayyom na pay dan man-uulup si bugis kan uduma gumabasul!' ³⁵ Yoong tamman nu siya'd kanan da ta maila payon din kinakustun din silib Apudyus sin mantatagun dan manuttuwa."

Napakawan Dit Gumabasula Babai.

³⁶ Sin-algawan, osa't dat Fariseo un mangngadan kan Simon dit nangawis kan Jesus un umoy makakan kan siya ot ummoy si Jesus nakaubunga nangan. ³⁷ Utdiya ili inggaw babai un nadadag dit kokkoona kigad si nataguwana. Ut-dit nagngolana un inggaw si Jesus un makakan sit boloy dit Fariseo, ummoy pay sidi un nanga'a si simbutilya'n nabanola bangbangu. ³⁸ Summikad sit sog-

on dit ikin Jesus un umibiibil ot sadit luwa na nantodtodod sit ikin Jesus. Pin-unasana't dit buuk na asina inogkan kan inisigan sit bangbangu.

³⁹ Utdit mailan dit Fariseo un nangawis kan Jesus di, kinnanana't dit som-somok na un, "Nu tuttuwa'n propetan Apudyus tuwa tagu tigammu na okyan nu kamaan ditu'n babai un maneksekgel kan siya. Ot tigammu na okyan tun kinadadag tun kokkoona'n tagu."

⁴⁰ Tigammun Jesus dit inggaw sit som-somok Simon ot kinnanana un, "Simon, antu ud ibagak kan sika." "On Apu, ibagam ud," kinnanana Simon.

⁴¹ Inlapun Jesus un nambagbaga'n kanana'n, "Awad da ud duwa'n tagu un nanggawat si pilak sidit nampagawat. Limanggasut sit osa ot limampulu't dit osa.

⁴² Gaputa adida nakabayad pinakawan na dida'n duwa. Singngadan na kan dida'n duwa dit amo mamippiya utdit nampagawat?"

⁴³ Summungbat si Simon un, "Sadit amod si ginawata napakawan."

"Kustu nat sungbat nu," kinnanana Jesus. ⁴⁴ Inawingan Jesus dit babai asina kinnanana kan Simon un, "Ilan tu un babai, nilumnokak situn boloy yu yoong adinak initdan si danum si nambuluk situn ikik un siya'd ugali taku'n Judio. Yoong satu un babai binuluwana datun ikik si luwa na asina pinunasan situn buuk na. ⁴⁵ Adim pay inogkan sakon un siya pay ugali taku yoong satu un babai adina ummillonga nangogoogok sidatun ikik. ⁴⁶ Adim pay nilanaan tun uluk un doda'n siya'd ugali taku yoong nilanaana tun ikik si bangbangu. ⁴⁷ Ot ibagak kan sika un satun amoda nampipiya na un impaila na siya'd mangil-an un napakawan dat aduadu'n basul na. Sat tagu'n napakawan si akit, akit pay dit mampipiya na."

⁴⁸ Utdiyon, kinnanana Jesus sidit babai un, "Pinakawan kuwon danat basul nu."

⁴⁹“Singngadan ditu’n tagu’n mamakawan si basu?” kanan dat kaubung na utdit somsomok da pay lawan.

⁵⁰Utdi imbagan Jesus sidit babai un, “Gapu’t nat pammatim, taguwon dika kan Apudyus. Ikanon un kapkapiya.”

Sadat Babai Un Naitungtung-ud Kan Jesus

8 Adina mabayag, dinakdak Jesus dat kailin-ili kan losana boboloya nantudtuduwan sidit Nabaļu’n Damag maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. ²Buļun na dat kagwampulu’t duwa’n disipulus na kan naitung-ud pay dadit babai un naagasan si sakit, kan dadit pinapiya na un nadimunya kama kan Maria Magdalena un nangaddagan Jesus sidat pitu’n dimunya un nanimunya kan siya. ³Osa pay si Juana un asawan Cusa un apun dat manselbi’t din boļoy Ali Herodes. Si Susana dit osa kan adu pay dat uduma babai’n nangitod sidan mabalin da un maituļung kan da Jesus.

Abalig Maipanggop Sit Bukoļ

(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴Amoamoda tagu dat naammung kan makaddatodotong kampay dat udum un manligwat si kailin-ili un umoy kan Jesus. Utdi, imbaga na tuwa abalig kan dida.

⁵“Inggaw osa’n tagu’n ummoy naniwalis si bukoļa tagimula na. Utdiya naniwalisana naotdag dit udum sit daļan ot dinabbodabbok dat tagu’n nangoy kan timpok dat sissiwit dida. ⁶Sat uduma bukoļ naotdag sit kabattuwan ot tum-mubu da yoong naļpak da ta naid lap-pat dit pita. ⁷Sat udum naotdag da utdit kasassaitan ot tummubu da yoong naseet da. ⁸Sat udum naotdag sit naļasa un pita ot tummubu da kan namunga da si mam-inggasut dit bungang dit osa’n muļa.”

Maabus man un maibagan Jesus di kanana un, “Dikayu’n awad si ingan makagnol, dumngol kayu.”

Sat Panggop Dit Abalig

(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹Inimus dat disipulus Jesus nu singngadan dit kaipooyan dit abalig. ¹⁰Ot kinnanang Jesus un, “Dikayu’d nangipatigammuwan Apudyus sidat adi naipatigammu’t dit maipanggop sin mangiyapuwana. Ot sadat udum maipatigammu kan dida si abalig daļapnu ‘ulay iillan da tun kook adida maimatunan kan ulay dodongļon da tun ibagak adida maawatan.”

Illawlawag Jesus Dit Kaipooyan Dit Abalig

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹Utdi, imbagan Jesus un, “Satu tun kaipooyan dit abalig. Sat bukoļ maiyalig sit ugud Apudyus. ¹²Sat daļana naotdag dit uduma bukoļ, maiyalig sidat tagu’n nangngol sit ugud Apudyus. Yoong dagusa ummoy Satanas sinugsugan dida daļapnu maliuwan da dit ugud un dingngol da kad adida manuttuwa kan adida maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus. ¹³Sadit bukoļa naotdag sit kabattuwan maiyalig sidat tagu’n nangngol sit ugud Apudyus. Ot naanggom da un nangngol yoong adina nansilnad dit ugud kan dida ta tut-tuwaon da ullawa si sin-akitan yoong lumipsut da nu dumatong dit mamakgan-gan dat uduma tagu kan dida.

¹⁴“Sadat naotdag sit kasassaitan, dida dat tagu’n nangngol sit ugud Apudyus yoong maipagapu’t danag, kinabak-nang kan sadat manggan-ganasan situn lubung, maliuwan da dat dingngol da ot adina mambalin dit bunga da.

¹⁵“Ot sadat bukoļa naotdag sit naļasa un pita, dida dat nabaļu kan nanakoma tagu’n nangngol sit ugud Apudyus ot

adida linipsutan ot namunga da gaputa intultuluy da un tinuttuwa.”

Abalig Maipanggop Si Silaw

(Marcos 4:21-25)

¹⁶Inyabalig pay Jesus un, “Maid tagu’t manongog si pingki asina tangn-goban onnu igga utnat sogwab katli, nu adi igga na utdit kustu’n iiggaan dalapnu silawana nat nakolop. ¹⁷Ta naid naisuluk si adi maokal onnu nailimod si adi matigammuwan kan maipakaawat.

¹⁸“Ot am-ammaan yu un donglon tun ibagak ta sadat tagu’n manuttuwa amo umad-adu dit maawatan da. Sat tagu’n adi manuttuwa utdit ipakaawat Apudyus kan siya makaana losan ulay sat akita naawatana.”

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹Utdiyon dummatong dit inan Jesus kan dat susunud na. Yoong adida nakaadani’n dagus ta nasugsugpet dat tagu utdi.

²⁰Awad nangibaga kan Jesus un, “Andi da inam kan da sunud nu utdi un gasikadan sin lasina piyaon da un ilan sika.”

²¹Yoong kinnanang Jesus kan dida’n losan un, “Sadat dumngol sit ugud Apudyus kan tungpaalon da, dida ud inak kan susunud ku.”

Pinaginok Jesus Dit Bali

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²²Sin-algawan nanlugan da Jesus kan dat disipulus na utdit bangka ot kinnanang Jesus un, “Mandolmang taku’t din domang ditu’n bananaw.” Ot kaysan da. ²³Utdit dam-an da un dit manlullugana dumolmang, nasuyop si Jesus. Ot kaklata lawa’n gummali ot sadit bangka da dandaniyon mapnu’t danum ot talona gaogyat.

²⁴Umoy da pinukaw si Jesus un kanan dan, “Apu, Apu, lumikna ka ta malmos takuwon!”

Gummangun si Jesus ot binilin na dit bali kan malukulukuta paluung ta gumminok da. Ot gumminok da. ²⁵Utdiyon imbagan Jesus sidat disipulus na un, “Kawad dit pammati yu kan sakon nu?”

Nasnasdaaw kan nakakimut da ot nampaim-imbaw da un, “Singngadan kad nin ditu un tagu ta bilinona dat bayogbog kan paluung kad tuttuwaon da.”

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Sinakayan Di Dimunyu

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶Intulutuluy da un dit nandolmang inggana’t dummangpot da utdin lakub din ili ud Gerasa un domang din ili ud Galilea. ²⁷Tumakdang man da Jesus inggaw tagu’n sinakayan di dimunyu utdiya ili un ummoy ummabot kan siya un nabayaga mantittiwang kan adina inggaw sit boloy ta sat kaloblobonan dit iingawana. ²⁸⁻²⁹Makaino-inooy dit dimunyu kan siya ot ulay nu maikina-wad dat ima kan iki na kan mabantayan nalasu’n pogsatona ot iyaddag dit dimunyu utdit igawa maid tagtaguwan. Maila na man si Jesus, nampakuya nanlukgub sit atubang Jesus ot kapakpakuyana’n, “Jesus un anak Apudyus un kangattuwan apay lingalingom sakon? Pangaasim ta adiyak dusaon.” Imbagan da ta binilin Jesus dit dimunyu un tengyana dit tagu.

³⁰Ot inimusan Jesus un, “Sin nat ngadan nu?”

Summungbata kanana’n, “Sakon si Sin-amalan.” Onta adu’n dimunyu dat ininggaw kan siya.

³¹Sadat dimunyu nampakpakaasi da kan Jesus un adina padaanon dida’t dit bitu un maid mangkigadan dit kaadalom na.

³² Inggaw da ud sin-amalana bolok un manubsubuk sit baklas dit bateleda adani kan dida. Ot nampakpakaasi dat dimunyu un ipalubus Jesus un sadat bolok dat sakayan da. Ot pinalubusan Jesus dida.

³³ Utdi, tinengyan dat dimunyu dit tagu ot ummoy da nilumnok sida-dit bolok. Utdiyon nanggugunod dadit bolok un kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot naamin da un nalmos.

³⁴ Mailan man dat tagu'n sin-ayyuwan sidat bolok dit napasamak, nampatod-toddak da un ummoy nangipadamag sidat tagu't dit ili kan kaadaniyana boboloy. ³⁵ Utdi, ummoy dat tagu in-ila nu singngadan dit napasamak. Dakn-gon da man si Jesus, naila da dit tagu'n tinengyan dat dimunyu un mantutupak sit atubang Jesus. Nakabaduton kan nabaluwon dit angos na ot nakakimut da.

³⁶ Sadat nakaila utdiya napasamak impadamag da nu in-inon dit kummiyaan dit lalaki'n sinakayan di dimunyu.

³⁷ Utdiyon, amoamod dit kimut dat tagu't din lakub Gerasa ot ummoy da imbaga kan Jesus un manalan. Ot nanlugan si Jesus sit bangka dalapnu man-ulin.

³⁸ Mansidi, sadit tagu'n tinengyan dat dimunyu nampakpakaasi kan Jesus un maitung-ud kan siya yoong pinadalan Jesus un kanana'n, ³⁹ "Mangulin ka utdin boboloy yu ta ibagam sidat tagu dat losana kingwan Apudyus kan sika."

Ot kaysan dit tagu'n ummoy nangiwalagawag sidit kingwan Jesus kan siya utdan losan sin ili da.

Sat Abeng Jairo Kan Sat Babain Nanikdun Sit Badut Jesus

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Utdit nan-ulin da Jesus sit domang bananaw, matalok dat adu'n tagu'n manguuway kan siya't di. ⁴¹ Utdiyon, dummatong dit osa'n pangaton dat dit sina-

goga un mangngadan kan Jairo. Ot ummoy nampalintumong sit sinagung Jesus un nampakpakaasi kan siya ta umoy sit boloy na. ⁴² Ta sadit os-ossaana abeng na un babai un umoya kagwampulu't duwa dit tawon na, matmattoy.

Utdit kaysanan daon, madabdabbil dat tagu'n naitung-ud kan Jesus. ⁴³ Ot inggaw osa'n babai kan dida un kagwampulu't duwa'n dagunon un makadaladala un maida talon makaagas kan siya. ⁴⁴ Nakasuppenget sidat amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot sinekgel na dit lagayadan dit badut na ot dagusa naopdan dit dala na.

⁴⁵ Utdi, kinnanan Jesus un, "Singngadan dit nanekgel situn badut ku?"

"Bokona sakon," awad osa ya kanana.

Ot kinnanan Pedro un, "Apu adim kad tigammu un madabbidabbil danat tagu'n nanliput kan sika?"

⁴⁶ "Awad nangagala'n nanekgel kan sakon," kinnanan Jesus "ta nagiknak un awad pannakabalin un lummaksun kan sakon."

⁴⁷ Utdit maawatan dit babai un tigamun Jesus dit napasamak kan siya, mamilpila ummoy nampalintumong sit atubang Jesus. Ot imbaga utdat losana tagu't di nu apay un sinekgel na dit badut Jesus kan sadit dagusa kummiyaana.

⁴⁸ Ot kinnanan Jesus kan siya un, "Anak ku, kummiya ka gapu't pammatim kan sakon. Manalan kaona kapkapiya."

⁴⁹ Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit dumatong dit nanligwat sit boloy dit pangata nangibaag kan siya un, "Natoyon dit abeng nu, adimon lingalingon si Mistulu."

⁵⁰ Yoong dingngol Jesus di ot kinnana na utdit pangat un, "Adika madanagan, basta manuttuwa ka ullawa kan sakon matagu payyan."

⁵¹ Sumaal man da Jesus sit boloy didit pangat, adina pinalubusan dat tagu'n maka^lnok kan siya malaksig kan da Pedro, Juan, Santiago kan sadat malong-ag dit abeng. ⁵² Mampaibila manalamat dat losana tagu't di yoong kinnanana Jesus un, "Adi kayu man-ibil ta bokona natoy nat abeng. Masusuyopa lawa."

⁵³ Inyaamang da si Jesus gaputa tigammu da un natoyon dit abeng. ⁵⁴ Yoong inadaniyan Jesus dit natoy ot inaggomana dit imana asina kinnanana un, "Anak ku, gumangun ka." ⁵⁵ Ummungal dit abeng ot dagusa gummangun. Utdiyon imbagan Jesus un pakanan da. ⁵⁶ Nasnasdaaw dat malong-ag dit abeng yoong binilin Jesus dida un maida talon mangibagbagaan da utdiya napasamak.

Imbaun Jesus Dat Kagwampu't Duwa'n Apostoles Na

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 Pinandatdatong Jesus dat kagwampu't duwa'n apostoles na ot initdana dida't pannakabalin kan kalintogan un mangaddag sidat losana dimunyu kan mampapiya't dat masakit. ² Maabus man di imbaun na dida un umoy mangitudtudu utdit maipanggop sit mangiyapuwana Apudyus kan mampapiya utdat masakit. ³ Imbagana kan dida un, "Maida pulus idallay yu utnat mangalyugan yu. Adi kayu man-idallay si sul^kud, pasiking, balun un makan onnu pilak onnu baduta mansukatan yu. ⁴ Nu awad mampalⁿok kan dikayu't dit boloy na, siya'd inggawan yuwon inggana't manalⁿan yu. ⁵ Yoong nu naid mamalⁿok kan dikayu utnat boboloya ayan yu, tengyan yu diya boboloy ot ikagkag yu dat gabu utdat iki yu si bintaga un madusa da."

⁶ Utdi, kaysan dat apostoles Jesus ot ummoy da utdit losana boboloy un

inangiwalagawag sit Naba^lu'n Damag kan nampapiya't dat tagu'n masakit.

Nabulung Si Herodes

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Utdiyon nagngol Herodes un siya ud mangiyapu utdin Galilea dit bagbagaon dat tagu maipanggop sidat kokkoon Jesus. Ot nabulubulung ta kanan dat uduma tagu un ummungal si Juan un Mambubunyag. ⁸ Sadat udum kanan da un sadit Elias un nampaila. Ot sadat udum payyan kanan da un osa'n propetan Apudyus sidit aw-awe un ummungal.

⁹ Yoong si Herodes kinnanana un, "Pinaputul ku dit ulun Juan ot singngadan na un tagu tun madamdag ku?"

Utdi, piyaona'n talon maila si Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu'n Tagu

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Utdit nangulin dat apostoles un imbaun Jesus, imbaga da kan siya dat kingkingwa da. Ot indallay na dida un dida'l lawa utdit ili'd Betsaida ta ida man-illong. ¹¹ Matigammuwan man dat aduadu'n tagu inunud da dida. Natalok si Jesus un nangila utdat tagu'n dummatong ot tinudtuduwana dida maipanggop sit mangiyapuwana Apudyus kan pinapiyana pay dat masakit.

¹² Utdit gumidgidamon ummoy dat kagwam pulu't duwa un disipulus kan Jesus un kanan dan, "Maid tagtagguwan situ, padalⁿom dan tagu ta umoy da mangila't manganan da kan umbogan da utdan adani'n boboloy."

¹³ Yoong summungbat si Jesus un kanana'n, "Dikayu'd mangtod si kanon da."

Kanan da un, "Lima'n buko^la tinapay kan duwa un ikana lawa tun antu kan

dikami. Siya a, nu umoy kami gumatang si ipakan sidatu'n amoamoda tagu."

¹⁴Ta umoya lima'n libu dat lalaki utdi un adi naibilang dat babai kan aabeng.

Ot kinnanana Jesus kan dida un, "Manutupakon yu dida'n mau'ul-mungon si sinlilimampu."

¹⁵Tinungpal da dit imbagan Jesus un pinantupak da dat tagu.

¹⁶Inalan Jesus dit lima'n tinapay kan duwa un ikan asina nantangad langit un nanyaman kan Apudyus asina biniibiik dida un intod sidat disipulus na ta iwalas da utdat tagu.

¹⁷Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat nabun-an, napnu dat kagwampulu't duwa un lakba.

Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸Sin-algawan, manlulluwalu si Jesus un sadat disipulus na ullawa dat bulun na. Maabus man, inimus na kan dida un, "Singngadan dit kanan dat tagu kan sakon nu?"

¹⁹Ot summungbat da un, "Sika kanu si Juan un Mambubunyag. Kanan pay dat udum un sika kanu dit Elias, yoong sadat udum payyan kanan da un osa kan propetan Apudyus sit aw-awe un ummungal."

²⁰"Yoong dikayu nu? Singngadan ku utnat kanan yu?" inimus Jesus kan dida.

Summungbat si Pedro un, "Sika dit Kristu un imbaun Apudyus."^{‡‡}

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyan Kan Umungalana

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

²¹Utdi, binilibilin na dida un adida ibagbaga't udum tu. ²²Kinnanana un,

"Sakona Inyanak di Tagu masapula sapa-palok dat adu'n ligat. Sumdiyan dat lalallakay di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog sakon. Mapatoyak yoong paungalonak kan Apudyus utdin maikatlu'n al-algaw."

²³Ot kinnanana kan dida'n losan un, "Nu sinnat mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona dit kulus "na asi umunud kan sakon. ²⁴Ta sat tagu'n manalakug sit mataguwana't tun pita, matalak na dit mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagu'n matalak na dit mataguwana't tun pita maipagapu't manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga. ²⁵Ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana binaknang situn lubung yoong matalak na dit mataguwana't inggaingga? ²⁶Singngadan na mana mangibain kan sakon pada na pay sidan tudtuduk, ibain ku pay nu mangulinak. Ot nu mangulinaka Inyanak di Tagu, awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak ot bulun ku dan anghel. ²⁷Ot tuttuwa tun ibagak un, dikayu'n awad sinsatun awad da ud adi yan matoy inggana't maila da dit mangiyapuwan Apudyus."

Sat Nambaliwan Dit Ilan Jesus

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸Lumabas man umoya walu'n algaw sit nangibagaan Jesus sidatu, indallay na da Pedro, Juan kan Santiago un nana-gada't dit bateleda umoy manluwalu. ²⁹Madama mana manlulluwalu, nabaliwan dit ilan Jesus ot sat badut na manil-isiling dit kapolkas na.

^{‡‡}9:20 Sat piyaona un ugudon dit Kristu onnu Mesias, sat nadutukan un insapatan Apudyus un ibaun na un managu utdat tagu.

[¶]9:23 Ilan yu utdin Mateo 16:24

³⁰ Kaklata inggaw da ud duwa'n tagu un makabagbaga kan siya un sada Moses kan Elias. ³¹ Mampasiling pay dit ila da ot nambabagbagaan da dit dandani'n mapatoyan Jesus un tungpalona't din Jerusalem.

³² Si Pedro kan dadit bulun na, amod dit suyop da yoong nakalikna da ot naila da dit dolang Jesus kan sada-dit duwa'n sumisikad sidit sog-on na. ³³ Utdit tengyan dat duwa'n lalaki si Jesus kinnanana Pedro kan siya un, "Apu, napiya ta antu taku't tu. Mangwa kami si tulu'n sigay ta mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa." Yoong adin Pedro sinomsomoka ummuna dit imbaga na.

³⁴ Utdiya mangibagbagaana't di, inggaw bunot un nangayyung kan dida ot amod dit kimut da utdit sinakubuwana da Jesus. ³⁵ Inggaw ginga un nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siyatu ud Anak ku un pinilik, dumngol kayu kan siya."

³⁶ Utdit guminok dit ginga, si Jesus ullawaon dit ininggaw. Ot naid nangibagbagaan da utdiya timpu utdat naila da.

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan di Dimunyu

(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

³⁷ Mabigat man sidit nakagusad daon sidiya bateled, aduadu'n tagu un ummoy ummabat kan Jesus.

³⁸ Kaklata napanakuy dit osa un kanana'n, "Mistulu, pangngaasim ud ta ilam tun os-ossaana abeng ku un lalaki. ³⁹ Ta awad dimunyu un kanayuna sumakay kan siya ot nu sakayana kaklata mapanakuy un manwogowogowog inggana't manlalablab tun sangi na. Palpaligatona'n talon ot adina matetengyan. ⁴⁰ Kindaw ku un addagon danat disipulus nu yoong adida maboolan."

⁴¹ Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu't tuwa lonap kan bokobokon nat somsomok yu. Kamaan nat kabayag ku un iinggaw kan mangiyaanus kan dikayu inggana't manuttuwa kayu?" Utdi kinnana'n Jesus sidit ama un, "Idatong nu uttu nat abeng nu."

⁴² Kumatkatam man dit abeng kan Jesus, indublang dit dimunyu ot pinanwogowogowog na. Yoong inggimaun Jesus dit dimunyu. Pinapiyan Jesus dit abeng asina inyulin kan amana.

⁴³ Losan dat tagu'n nasnasdaaw sidit amoda pannakabalin Apudyus.

Imbagan Uman Jesus Dit Mapatoyana

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Utdiya masmasdaawan da utdat losana kingwan Jesus, kinnanana utdat disipulus na un, ⁴⁴ "Amaan yu kad donglon tun ibagak kan dikayu. Sakon un Inyanak di Tagu dandaniyon un maiyawatak sidat tagu."

⁴⁵ Yoong adida naawatan dit imbaga ta nailimod dit kaipooyana kan dida. Ot umogyat da un mangimus kan siya.

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Adina mabayag nampasungsungbat pay lawan dadit disipulus nu singngadan na kan dida dit kangattuwan. ⁴⁷ Tigamun Jesus dit somsomok da ot nanga si abeng asina pinasikad sit sog-on na. ⁴⁸ Ot kinnanana kan dida un, "Singngadan na mana mangawat situwa abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na. Singngadan na mana mangawat kan sakon, inawat na pay dit nangibaun kan sakon. Ot sat kadobaan kan dikayu, siya ud gattoka kangattuwan."

Sanat Adi Gumusul Kan Dikayu Bulun Yu

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Utdi, gumminga si Juan un kanana'n, "Apu, nakaila kami si tagu un man-addag si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong inyapa mi dit koono ta bokona bulun taku."

⁵⁰ Yoong kinnan Jesus kan siya un, "Adiyu iyapa ta sat tagu'n adi gumusul kan dikayu, bulun yu."

Adin Dat iSamaria Pinalnok Si Jesus Sit Bobojoy Da

⁵¹ Utdit dandaniyon dit mangulinan Jesus ud langit, ingkoddong na un talona umoy ud Jerusalem. ⁵² Ot nangibaun si uduma tagu un umun-una nu siya. Kadon ummoy dat naibaun sit osa un bobojoy sidin Samaria ta ida managana si inggawana. ⁵³ Yoong sadat tagu't di adida piyaona palnokon si Jesus sit bobojoy da gaputa natigammuwan da un umoy ud Jerusalem.

⁵⁴ Magngolan man da Juan kan Santiago un disipulus na tu, kinnan da un, "Apu, piyaoma ayagan mi dit apuy un manligwat langit ta sobgona dida?"

⁵⁵ Yoong ummaswing si Jesus ot inggimau na dida. ⁵⁶ Ot magangput man di kaysan da si uduma bobojoy.

Sadat Mamiya'n Maibuyut Kan Jesus

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Utdi un manaddalanan da inggaw osa un lalaki un maitungtung-ud kan siya un kanana'n, "Apu, maitung-udak kan sika si kigada ayam."

⁵⁸ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Unnay pay dan buwot ta awad lunguga inggawan da kan dat sissiwit ta awad

lubu da. Yoong sakona Inyanak di Tagu, naid bojoy ku ut man-illongak."

⁵⁹ Utdi, kinnan Jesus sit osa kan dida un, "Maitung-ud ka kan sakon."

Yoong summungbat dit lalaki un kanana'n, "Apu, oni ta umoyak yan ilbon si amak."

⁶⁰ Summungbat si Jesus un, "Bayam ta sadat adi manuttuwa kan sakon ud mangilbon sidat natoy kan dida. Yoong nu sika, umoy kaot iwala-gawag dit maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus."

⁶¹ Kinnan pay dit osa un, "Maitung-udak kan sika Apu, yoong umoyak yan ipalang sidat kabbojoy ku." ⁶² Kinnan Jesus kan siya un, "Sat manlugi'n mangaladu ta maka-aswiaswing sit awid na bokona naselbi utdin mangiyapuwan Apudyus."^{§§}

Imbaun Jesus Dat Pitumpulu't Duwa

10 Maabus man di, namili si Jesus si pitumpulu ya duwa payyana tagu un ibaun na un sindogwa ta umun-una da nu siya utdan losana bobojoya ayana.

² Sit daan da un manalan, kinnan Jesus kan dida un, "Adu dat adi makatigammu kan sakon yoong akit dan manudtudu kan dida un kama't din adu un maani yoong akit dan manani. Isunga iluwalu yu kan Apudyus un sinkuwa't din maani ta mangibaun si adadu payyan un manani. ³ Ingkayunon. Ot donglon yu, kama kayu't ubbun di kannelu un ibaun ku utdan tanana asu. ⁴ Adi kayu mambalun si pilak onnu mangawit si pasiking onnu kapatu. Adi kayu mailomga'n makabagbaga si tagu utdan dalan yu. ⁵ Singgadan na mana bojoy nat longkon yu, umuna'n ibaga yu un, 'Iluwalu mi ta ipooy Apudyus un kapkapiya kayu uttuwa bojoy.' ⁶ Ot

^{§§9:62} Sat kustu un kaipooyana, sat manlugi'n umunud kan Jesus yoong makaaswiaswing sidat tinaynana bokona naselbi utdin mangiyapuwan Apudyus ta adina maiyossaan dit somsomok na un manselbi kan siya.

nu awad mamiya kan dida un kapkapiya, maituttuwa un kapkapiya da. Yoong nu naid, maugnut dit imbaga yu. ⁷Makaigaw kayuwon kan dida utdiya boloy un adi kayu umali-alis si uduma boloy. Ot kanon yu kan inumon yu dan isunad da kan dikayu ta kalobbongan yu di un kama't tangdan yu un mangkokwa. ⁸Nu awad dakngon yu si ili ta palnokon dikayu't dat tagu, kanon yu nu singn-gadan nat maisunad kan dikayu. ⁹Papiyaon yu dat masakit sidiya ili ot ibaga yu kan dida un, 'Adaniyon kan dikayu dit mangiyapuwan Apudyus.' ¹⁰Ot nu awad dakngon yu ut ili ta adi dikayu palnokon umoy kayu't dan kalša ta ibaga yu kan dida un, ¹¹'Ulay satu'n gabun tun ili yu un naipakot situn iki mi punasan mi ta bintaga'n madusa kayu. Ot som-somkon yu un ummadani kan dikayu dit mangiyapuwan Apudyus.' ¹²Ibagak kan dikayu un, un-unnay dit dusan dat iSodoma* nu san dusan dat tagu't diya ili nu timpu'n mangukuman Apudyus," kinnanana Jesus.

Sadat Tagu'n Adi Nanuttuwa Kan Jesus

(Mateo 11:20-24)

¹³Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana'n, "Kaasi kayu un iCorazin kan iBetsaida ta adu dat kingwaka nakaskas-daaw sidin ili yu yoong adi kayu kampany nandadaoli. Nu utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan da, dagus okyana nambadut da si ganggoti kan nantutupak da utdit kagabuwan un mangipail-an da un talona mandadaoliyan da dat basul da. ¹⁴Isunga ibagak kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iTiro kan iSidon nu san dusa yu un iCorazin kan iBetsaida nu timpu un mangukuman Apudyus. ¹⁵Ot dikayu paya iCapernaum, sanat kanan

yu maidayaw kayu'd langit? Bokon! Maidawat kayu't din impiyelnu."[†]

¹⁶Imbagan pay Jesus un, "Sat tagu'n dumngol sidat itudtudu yu, sakon ud talona donglona. Sat tagu'n sumumdi kan dikayu, sakon ud talona sumdiyana. Ot sat tagu'n sumumdi kan sakon, sumdiyana pay dit nangibaun kan sakon."

Sat Nangulinan Dat Pitumpulu't Duwa

¹⁷Utdit nangulin dat pitumpulu't duwa'n imbaun Jesus, nantattalok da ot imbaga da kan Jesus un, "Apu, ulay sadat dimunyu tuttuwaon dikami nu addagon mi dida un usalon mi nat ngadan nu."

¹⁸Summungbat si Jesus un kanana'n, "On, nailak si Satanas un naotdag un kama si kilat un nanligwat langit. ¹⁹Donglon yu tun ibagak. Initdak dikayu si pannakabalin un mangabak sit losana pannakabalin ud kabusul taku un si Satanas. Ot ulay dabbokon yu dan ulog kan gayyaman adida dikayu kalkalingon. ²⁰Yoong ulay nu kama't nata tuttuwaon dikayu't dat dimunyu, masapula bokona siya di dit matalokan yu nu adi san naikanglitan dan ngadan yu ud langit."

Naanggom Si Jesus

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹Utdi payona timpu, pinan-anganggom Ispiritu Santu si Jesus ot nanluwalu un kanana'n, "Manyamanak Ama un Apu ud langit kan situn pita ta impatigammum sidat bokona diadal dat inlimod nu utdat nasilib kan diadal. On, yamanok Ama ta siya'd piniyama makwaana."

*10:12 Ilan yu utdin Mateo 10:15

†10:15 Onnu Hades

²²Maabus mana manluwalu kanana't dat tagu un, "Impulang Amak kan sakon dat losana banag. Ot maid kustu'n makatigammu't dan losana maipanggop kan sakona Anak Apudyus nu adi si Amak. Padana pay un maid gattoka makatigammu't dan losana maipanggop kan Amak nu adi sakona Anak na kan singngadan na mana piyaoka mangipatigammuwan."

²³Utdi, nansagung si Jesus sidadit disipulus na ot kinnanana kan dida pay lawan, "Nagasat dan makaila utdat losana mailayu uttun satun. ²⁴Tutuwa tun ibagak un aduadu'n propetan Apudyus kan al-ali utdit un mamiya'n makaila utdat mail-ila yu yoong maid in-ila da. Piyaon da pay makanggol sidan dongdonglon yu yoong maid dingngol da."

Abalig Maipanggop Sit Nabalun Samaritano

(Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-31; Roma 13:8-14)

²⁵Utdi, inggaw osa'n mistulun di lintog un ummoy namadpadas kan Jesus un kanana'n, "Mistulu, ngadan nat kook dalapnu matawid ku dit mataguwak si inggaingga?"

²⁶Kanan Jesus kan siya un, "Ngadan dit kanan dit naikanglita Ugud Apudyus? Innon din man-aawat nu?"

²⁷Summungbat dit lalaki un, "Masapula iyossaan nu nat losana aangsom, losana bilog nu, kan losana somsomok nu un mamippiya kan Apudyus kan masapula piyaom dan bulun nu un kama't nat mampipiyam sinat long-ag nu."

²⁸Kanan Jesus kan siya un, "Kustu nat insungbat nu. Siya'd koom ot awad mataguwam si inggaingga."

²⁹Yoong piyaon dit mistulun di lintog ikalintogan dit long-ag na ot inimus na uman kan Jesus un, "Ngadan dan bulun ku un piyaok nu?"

³⁰Inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana'n, "Sin-algawan, inggaw osa'n Judio un gumusagusada nanligwat Jerusalem un umoy Jerico. Yoong inggaw man sit kalša inabat na dat tulisan un nangala't dat losana kukuwana. Nilabusan da kan pinangpang-ok da asida tinengyana matmattoyan. ³¹Utdi, naisammu un nanlaus dit osa un padin di Judio un gummusad sidit kalša. Maila na man dit tagu, nanliglig sit biik dit dalana lummaus. ³²Inggaw payyan Judio un kaganakan Levi un nangoy sidi ot dumatong man sit ininggawan dit tagu, naila na yoong nilausana umana lawa un niligligan.

³³"Yoong inggaw osa'n Samaritano †un nangoy pay sidiya dalan. Maila na man dit matmattoyan, nadaguwan. ³⁴Ummoy na inisigan dat sugat na si lana kan alak, asina binobobod. Utdiyon, pinangkabayu na dit tagu utdit kabayu na asina inyoy sit boloya oobgan di kakkaili un siya'd nangandogana kan siya utdiya labi.

³⁵"Mabigat man, nangitod si pilak sidit singkuwa't dit boloy asina kinnanana un, 'Pangaasim ta ayyuwanam tuwa tagu ot nu adina umanay tun itdok asik dogaan nu mangulinak.'"

³⁶Utdi, inyimus Jesus sidit mistulun di lintog un, "Utnat somsomok nu ngadan na utdat tuļu un lummaus dit kustu un bulun dit tagu'n pinangpang-ok dat tulisan?"

³⁷Summungbat dit mistulun di lintog un, "Sadit osa un nangaasi kan siya."

Kanan Jesus kan siya un, "Siya, ot ikan ta siya'd koom pay dit kingwana."

†10:33 Sadan Samaritano dida ud tagu't din probinsiya'd Samaria ot lalawwengon dat Judio dida.

Ummoy Jesus Biniling Da Marta Kan Maria

³⁸ Utdit manaddalanan da Jesus un umoy Jerusalem, dintong da dit osa'n boboloy ot inggaw osa'n babai'n mangngadan kan Marta un nangawis kan dida utdit boloy da. ³⁹ Inggaw sunud Marta un babai'n mangngadan kan Maria. Utdit mantudtudu si Jesus ummoy si Maria nantupak sit sog-on dit ikin Jesus un mandodongngol sidit itudtudu na. ⁴⁰ Yoong si Marta maallew sit mansaganaana ot inummoy kan Jesus un kanana'n, "Apu, adim kad maila un tinengyanak kan sunud ku un ossaan un man-as-aswinga mansagana? Ibagam ud kan siya ta tulunganak."

⁴¹ Kanan Apu Jesus un, "Marta, Marta, kaadu'n ullawan di madanagam kan mabulungam. ⁴² Ossaana lawa'd kapotgan ot siya'd pinilin Maria, ot maid makaala kan siya uttuwa pinilina."

Nantudtudu Si Jesus Maipanggop Si Luwalu

(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

11 Sin-algawan, manlulluwalu si Jesus. Gangputona man dit luwalu na osa utdat disipulus na dit umadani kan siya un kanana'n, "Apu, tudtuduwam ud pay dikami un manluwalu un padan Juan un nantudtudu't dat disipulus na." ² Kinnana'n Jesus kan dida un, "Nu manluwalu kayu siya tu tun kanan yu.

'Ama, iluwalu mi un madaydayaw nat ngadan nu.

Iluwalu mi un dumatong nat manapuwan.

³ Itdom dan kanon mi un inalkaw.

⁴ Pakawanom dan basul mi un padan dit mamakawanan mi utdat makabasul kan dikami. Ot adim ipalubusa masugsugan kami."

⁵ Ot kinnan pay Jesus sidat disipulus na un, "Kaspangaligan ta osa kan dikayu ud umoy sit gayyom na si gawan di labi ot kanana un, 'Gayyom, pangngaasim ta pabuludanak si tulu'n tinapay nu ⁶ ta awad gayyom ku un dummagas ot maida talon isunad ku kan siya.'

⁷ "Yoong madin dit gayyom na mamukat ta kanana un, 'Adika lumingaling ta nasaludsudan nat sawang kan masuyop kamiyon. Nasadutaka gumangun.'

⁸ "Ibagak kan dikayu un ulay nu gayyom na, adina piyaona gumanguna mangtod. Yoong gaputa adin kampany dit awad sit lasin lipsutan dit mangkodaw, mangtoda lawa utdat masapul dit gayyom na.

⁹ "Ot padana pay un ibagak kan dikayu, adi kayu lumipsuta mangkodaw kan Apudyus sidan masapul yu ot itdona kan dikayu. Adi kayu lumipsuta man-inap sidan masapul yu ot tulungan dikayu kan siya un mangdas. Adi kayu lumipsuta mangkogkog sit sawang na ot ibukatan dikayu kan siya.

¹⁰ Ta losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana man-inap makaodas kan losana mangkogkog sit sawang na maibukatan.

¹¹ "Apay awad kad ama un mangtod si ulog sinat abeng na nu mangkodaw si ikan? ¹² Onnu mangitod si ammabay nu mangkodaw si iplug? Maid. ¹³ Ot nu dikayu un nadadaga tagu tigammu yu un mangitod si napiya utdan anak yu, amodot kan Ama yu ud langit ta itdona pay si Ispiritu Santu kan dikayu nu kodawon yu!"

Da Jesus Kan Beelzebub

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴ Sin-algawan, inaddag Jesus dit dimunyu'n nampaumol sidit tagu. Utdit tinengyan dit dimunyu dit tagu makabagbagaon ot nasnasdaaw dat nakaila. ¹⁵ Yoong inggaw da ud udum

un kanan da un, “Si Beelzebub un pangat dat dimunyu ud nangitod kan siya utnat pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu.”

¹⁶Yoong inggaw da pay uduma mampadas kan Jesus ot kindaw da un mangipaila’t am-amug ta mamnoka da nu tuttuwa’n nanligwat kan Apudyus dit kaboolana.

¹⁷Yoong tigammun Jesus dit somomok da ot kinnanana kan dida un, “Sanat ili un mambibinnusul pay lawan dan tagu na, adina mandonoy. Padana pay sidat simbalyana mambibinnusul da pay lawan, makaskasway da. ¹⁸Ot nu mambibinnusul da Satanas kan dat bulun na, adina mandonoy dit mangiyapuwana. Ta kanan yu un man-addagak si dimunyu un si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un mangaddag. ¹⁹Ot nu si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, ngadan nat nangitod si pannakabalin danat buyut yu un mangaddag si dimunyu nu? Sadan bulun yu pay lawan ud mamanoknoka bokon nat kanan yu. ²⁰Ot gaputa si Apudyus ud nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, siya ud mangilan un dummatongon kan dikayu din mangiyapuwan Apudyus.

²¹“Nu sanat osa’n gumibiloga tagu ta nasasaggana dat almas na un manganog sit boloy na, maid makaakaw sidat kukuwa na. ²²Yoong nu amo nabilog nu siya dit umoy un mangabak kan siya, alana’n aminon dat almas un manalgod dit singkuwa’t dit boloy asina goggogwaon dat samsam na utdat bulun na.

²³“Sat tagu’n adi gumungguy kan sakon, busulona’d sakon. Ot losan dat tagu’n adi tumulunga mangawis sidat tagu un manuttuwa kan sakon, dida’d mangiyad-adayu’t dat tagu kan sakon.”

Sat Man-ulinan Di Nadadaga Ispiritu

(Mateo 12:43-45)

²⁴Intuluy Jesus un kanana’n, “Nu lumaksun nat nadadaga ispiritu utnat tagu’n sinakayana, umoy man-ayaayaw sidit igawa naid si danum un maninap si uduma man-illongana. Nu maid odasana’t inggawana kanana un, ‘Mangulinak sit boloy ku un tinengyak.’ ²⁵Ot mangulin kad dakngona dit tagu un kama’t boloya nadalus kan nauinus un naid payyan inggaw. ²⁶Utdi, umoy mangidallay si pitu’n ispiritu’n amo nadaddadag nu siya ot longkon da un igawan diya tagu. Kadon amo nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit damu.”

Sat Kagasatana Tagu

²⁷Utdiya mambagbagaan Jesus inggaw babai’t dat kaaduwana indangsol na dit gingana un kanana’n, “Talon nagasat dit babai un nangiyabeng kan nanagibi kan sika.”

²⁸Yoong kinnanana Jesus un, “On, yoong nagasgasat dat dumngol kan manungpal sit ugud Apudyus.”

Kindaw Da Un Man-am-amug Si Jesus

(Mateo 12:38-42)

²⁹Utdit umad-adu dat tagu’n mangkadatong nambagbaga’t Jesus un kanana’n, “Nadadag dan tagu’t tun satuna lonap. Maninap da si am-amuga mangilasinan da un imbaunak kan Apudyus yoong maid udum si mangilasinan ut ipailak nu adi sat naipasamak kan Jonas sidit aw-awe. ³⁰Ta sat napasamak kan Jonas dit nangil-an dat iNineve un si Jonas imbaun Apudyus. Ot padana pay un sat mapasamak kan sakon un Inyanak di Tagu dit mangil-an dat tagu un si Apudyus ud nangibaun kan sakon.

³¹“Ot nu dumatong dit al-algawa maukuman dat losana tagu sumikad tu dit babai'n apun dat iSeba utdit awe un mamabasul sidat tagu't tun satun. Ta nanligwat sin adaddayuwana ili un ummoy nandongol sit ugud didit nalaiinga Ali Solomon. Yoong antu kan dikayu ud nangatngatu nu si Ali Solomon yoong adiyu donglon. ³²Utdiya al-algawa maukuman dat losana tagu, sumikad tu dat iNineve un mamabasul sidan tagu't tun satun. Ta utdit nagn-golan dat iNineve dit intudtudun Jonas, nandadaoliyan da dat basul da. Ot antu kan dikayu'd nangatngatu nu si Jonas yoong adiyu tuttuwaon.”

Sat Silaw Di Long-ag

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³Kinnanana payyan Jesus un, “Maid tagu't manongog si pingki asina isuluk onnu tangban si duyas nu adi igga na utdit kustu un iiggaan di pingki dalapnu sadan tagu'n lumnok maila da dit padda na.

³⁴“San ata yu kama nu siya'd silaw nat long-ag yu. Isunga nu napadda nat ata yu, napadda nat losana long-ag yu. Yoong nu nadaalam nat ata yu, nakołop pay nat losana long-ag yu. ³⁵Isunga ilan yu ta sanat silaw un awad kan dikayu tuttuwa'n napadda un bokona napangot. ³⁶Ta nu nasilawan nat losana long-ag yu un naid akit si kołop na, talona napadda un kama nu masisillawan si napaddapadda'n silaw.”

Inomlan Jesus Dat Fariseo Kan Mimistulun Di Lintog

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

³⁷Magangput man Jesus un ibaga di, inawis dit osa'n Fariseo utdit boloy na ta umoy makakan kan siya. ³⁸Inummoy si Jesus ot utdit mangan da nasdaaw dit Fariseo ta adin Jesus nambu un kama't

dit kadawiyana mambubu un da nu daan dan mangan.

³⁹Ot kinnanana Jesus kan siya un, “Dikayu'n Fariseo kama kayu't tagu'n sad kiwasana ullawa dat lasin dat tasa kan da pinggan. Ta buluwan yu dat ima yu yoong sanat dalom yu napnu't kinaagum kan kinadadag. ⁴⁰Natingtingangan kayu! Bokon kad un si Apudyus un nangwa't dit makindalom, kingwa na pay dit makinlasin? ⁴¹Dalusan yuwot nat aangson yu ot itdon yu utdan kakkaasi dat awad kan dikayu kad nadaalus dat losana kakigad yu.

⁴²“Yoong kakkaasi kayu pay un Fariseo. Ta itdon yu kan Apudyus ud ingkapulun nat losana apit yu un mampabangu't tipoy yoong niliwayan yu un koon dan nalintog kan niliwayan yu un piyaon si Apudyus. Siyadatu dan lumbonga umuna'n tungpaon yu un adiyu pay liwayan dan udum.

⁴³“Kaasi kayu un Fariseo ta pipiyaon yu un mantupak sit sangu utdin sinagoga kan pipiyaon yu nu dayawon dikayu nu umoy kayu't dan aabtan di tagu. ⁴⁴Kaasi kayu! Kama kayu't dan lobona maid iimmatunana un dabdabbokona lawan dat tagu ta adida tigammu un lobon.”

⁴⁵Utdi, osa't dat mimistulun di lintog dit summungbata kanana'n, “Mistulu, maitagom kami paya mabainan sinata imbagam.”

⁴⁶“Kaasi kayu pay un mimistulun di lintog,” kinnanana Jesus. “Kama kayu't mampabukud sidan tagu si nadagsona awit sinat adu'n bilina ipatungpal yu yoong adi kayu'n talon sumalak. ⁴⁷Kakkaasi kayu ta paba luwon yu dat lobon dat propetan Apudyus un pinatoy dat inapu yu utdit awe. ⁴⁸Siya'd mangipaila un piniya yu dit kingwa da ta pinatoy da dida asiyu paba luwon dat lobon da.

⁴⁹“Satu'd mangipaila utdit kinasilib Apudyus ta kanana't dit awe un,

‘Mangibaunak kan dida si adu’n propetak kan apostoles yoong patoyon da dat udum kan dida kan palpaligaton da dat udum.’

⁵⁰“Isunga dikayu’n tagu uttun satuna lonap dan madusa maipagapu’t dit napatoyan dat losana propetan Apudyus manlugi’t dit nakwaan tun lubang ingga na uttun satun. ⁵¹Manlugi’t dit napatoyan Abel inggana kan Zacarias un pinatoy da utdit boġaat dit altar kan timplu. On, ibagak kan dikayu un sungbatan dan tagu’t tuwa lonap dit napatoyan da nu dumtong nat timpu.

⁵²“Kaasi kayu un mimistulun di lintog ta linapodan yu dat tagu utdit makaawatan da utdit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus. Adiyu piyaona tuttuwaon ot lappodan yu pay dan mamiya un manuttuwa.”

⁵³Tengyan man Jesus diya boġoy inla-pun dat mimistulun di lintog kan Fariseo un suganggangon si Jesus kan pasungbaton sidat nadumaduma un imus da. ⁵⁴Ta uuwayon da nu awad maisungbat na si mangidaluman da kan siya.

Alimbanan Yu Danat Man-ag-agin

(Mateo 10:26-27)

12 Kad pay sidiyon, madabdabbil dat aduadu’n tagu’n naammung un ulaya lawa’n mandidinnabbok da si iki.

Inun-unan Jesus binagbaga dat disipulus na un kanana’n, “Alimbanan yu dit bubud dan Fariseo. San piyaoka ugudon sadit kinaman-ag-agin da. ²Ta maid mailimod si adi maikoġwag onnu maisuġluk si adi maipaġtaw nu dumtong din timpu na. ³Isunga singngadan na mana inlimod yu un imbaga maikoġwag ot sat inyagasaas yu utdin kuwaltu maipalawag sidan kataguntagu.”

Sat Gattoka Iyogyat

(Mateo 10:28-31)

⁴Intuluy Jesus ot kanana’n, “Ibagak kan dikayu’n gagayyom ku un adi kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag un siya ullawa’d mabalina makwa da. ⁵Yoong ibagak kan dikayu dit gattoka iyogyat yu. Iyogyat yu si Apudyus ta mabalin na un patoyon tun long-ag kan siya ullawa ud awad si pannakabalin un mangipagkaġ sit kadogwa yu utdin impiyelnu. On, ibagak kan dikayu un siya ud gattoka iyogyat yu.

⁶“Ta si Apudyus, bokona liuwana dikayu. Somsomkon yu dan tilin un duwa’n sipinga lawa dit bayad dat lima yoong maid osa si liuwan Apudyus. ⁷Ulay nat buuk yu tigammun Apudyus nat bilang na. Siya’d gapuna un adi kayu umogyat ta napotpotog kayu kan Apudyus nu sadan tilin.”

Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Intuluy Jesus un kanana’n, “Ibagak kan dikayu, un singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, sakona Inyanak di Tagu ipudnuk pay sidan aangelhel Apudyus un manuttuwa. ⁹Yoong sat mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, isulib ku pay sidan aangelhel Apudyus.

¹⁰“Mapakawan nat tagu’n mangibaga’t nadadaga maisuganggang kan sakona Inyanak di Tagu yoong sat tagu un mangibaga si lawenga maisuganggang kan Ispiritu Santu adina un taġon mapakawan.

¹¹“Nu idallay dikayu’t dan sinagoga daġapnu imusan dikayu onnu idallay dikayu’t dan tutulay onnu utdat nangangatu un pangat adi kayu madanagan nu inon dit mansusungbat yu onnu

ngadan nat ibaga yu. ¹²Ta utdiya timpu si Ispiritu Santu dit mangipatigammu kan dikayu't dit masapula ugudon yu."

Abalig Maipanggop Sit Baknanga Tung-ug

¹³Utdi, inggaw osa'n lalaki't dat kaaduwan un kanana kan Jesus, "Mistulu, ibagam man kan sunud ku ta igogwaanak sidan tawid mi kan amami."

¹⁴Imbagan Jesus kan siya un, "Maid kalintogaka mamingay kan dikayu utdin tawid yu. Bokona sakon nat mangwa't nat." ¹⁵Utdi, intulutuluy na un nabagbaga kan dida'n losan un kanana'n, "Ilan yu kan alimbanan yu dan losana ilan di kinagamgam. Ta san kaandung di mataguwan di osa'n tagu't tun pita bokona maibasal sit sanikuwana ulay nu talona baknang."

¹⁶Ot imbagan Jesus tuwa abalig kan dida un, "Inggaw osa'n baknanga tagu un aduadu dit naapit na utdit pita na. ¹⁷Ot nansomsomok un kanana'n, 'Ngad kan nin kook? Bang-og din alang ku un mamintokak sidan apit ku.' ¹⁸Mansidi kanana un, 'Ay, siyatu ud kook. Gosayok din alang ku ta mangwaak si dakodakolana mamintokak sidin apit ku kan mamonponak sidan losana kukuwak. ¹⁹Asik kanan kan sakon pay lawan un, 'Nagasatak ta amoamod tun apit ku ot ulay piga'n daguna adiyak mangkokwa nasawalona kanok. Ot sad kook mangamanganak, mansussuyopak kan manganganasaka lawa.' ²⁰Yoong kinnanap Apudyus kan siya un, 'Tung-ug ka. Satu un labi matoy ka ot singngadan naon dit singkuwa utdatu'n losana tinugpun nu?'"

²¹Ot inyanungus Jesus imbaga un, "Siya tu ud dolasan dan manugtugpun si binaknang da uttun pita yoong kapus da utdit man-iilan Apudyus."

Italgod Taku Dan Kasapulan Taku Kan Apudyus

(Mateo 6:25-34)

²²Utdi, imbagan Jesus sidat disipulus na un, "Isunga ibagak kan dikayu un bokona sat makan onnu badut ud ikadanag yu ²³ta napotpotog nat mataguwan yu nu san makan kan napotpotog nat long-ag yu nu san badut. ²⁴Ilan yu dan gowak. Adida mammula onnu man-ani, naid alang da yoong itdan Apudyus dida't kanon da. Amo napotpotog kayu nu sadan sissiwit!

²⁵"Singngadan na kan dikayu ud makaisulut si sinsikuwan sit mataguwana udsi mandandanagana? ²⁶Ot nu siya di un adiyu kapuuta mangwa si kama't di un kaakkikita banag, apay un madanagan kayu't dan uduma banag. ²⁷Somsomkon yu din mandadako! dan simalona sabsabung. Adida mangkokwa onnu mangganay yoong ibagak kan dikayu un amo napippiya din ila da nu sadat nangkababanola badut Ali Solomon. ²⁸Ot nu siya di un papiyaon Apudyus dat simalona sabsabung un matagu't tun algaw yoong mabigat kad sobgon da dida, bokon kada amo sosomkona dikayu ot itdona dat mambadut yu? Nakapsuta talon nat pammati yu. ²⁹Bokona sadan kanon onnu inumon yu dan in-inapon yu kan bokona siya'd mabulungan yu. ³⁰Ta siya datu dan gangamgaman dan tagu't tun lubang un adi makatigammu kan Apudyus. Yoong nu dikayu, tigammun Ama yu ud langita kasapulan yu datu. ³¹Sad isosomok yuwot nat mangiyapuwan Apudyus kan dikayu ot itdona pay dan losana kasapulan yu."

Sat Kaluub Sin Langit

(Mateo 6:19-21)

³² “Dikayu un disipulus ku, adi kayu kumimut ulay nu akit kayu ta si Apudyus un Ama yu naanggoma nanomsomoka itdona dit mangiyapuwana kan dikayu dalapnu maipantulay kayu kan siya. ³³ Sad napiya ilaku yu dat sanikuwa yu ta itulung yu dit bayad na utdan nakapus. Ot insagaan yuwon nat long-ag yu si kamat pitaka un adina’n talon dumadaan kan kinabaknang sidin langit un adina’n talon maamin. Maid man-aakaw si makaakaw sidiyon kan maid anngat si manam-an. ³⁴ Ta san kawadan dan talipon yu siya pay ud talona sosomkon yu.”

Sat Babbauna Kanayuna Nasasaggana

³⁵ Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, “Masapula kankanayun kayu un mansasaggana ot kankanayuna matotonggan nat silaw yu ³⁶ un kama utdan baba-unon un manguuway kan Apu da un mangulina manligwat si boda. Ta nu dumatong ot mangkogkog, ibukatan da un dagusa palnokon. ³⁷ Nagasat dan kama’t di un baba-unon un adi masuyopa manguuway sidit mangulinan dit apu da. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mansukat dit apu da ot mantupakona dat baba-unona utdin kakakkanan ot sunadana dida. ³⁸ Nagasat dadiya baba-unon un mansasaggana’n manguuway sit apu da, gawan labi man onnu bungbung-on sin bigbigat dit sumaalana. ³⁹ Gagasmokon yu tu. Nu tigammun nat osa’n tagu nat dumakngan di man-aakaw, saganona dalapnu adina makatukab sit boloyna. ⁴⁰ Ot padana pay kan dikayu, masapula mansasaggana kayu ta sakona Inyanak di Tagu sumaalak sit olasa adiyu nanamon,” kinnanana Jesus.

Sadat Matalgodan Kan Adi Matalgodana Baba-unon

(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Mansidi, kanan Pedro kan Jesus un, “Apu, dikami kad nat mangibagbagam sinata abalig onnu pati datun losan situ?”

⁴² Ot summungbat si Jesus un kanana’n, “Singngadan kad dit baba-unon un matalgodan kan nalainga man-ayuan? Siya’d mangipaayuwanan dit apu utdit boloy na kan losana baba-unona kan siya’d man-iwalas sit kanon da nu timpu na. ⁴³ Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit apu na un manungtungpal sidat kewaal na. ⁴⁴ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un siya’d mangitalgodan dit apu na utdat losana kukuwa na. ⁴⁵ Yoong nu bokona matalgodan, kanana’t dit somsomok na un, ‘Bokona masapa dit apuka mangulin,’ ot lugiyana un mandatal sidat pada na un lalaki’n baba-unon kama pay sidat babai asi mangamangan kan uminum inggana’t mabuubuuk. ⁴⁶ Utdiyon, dumatong dit apu na utdit al-algaw kan olas un adina nanam-ona dumakngana. Ot dusaon tu dit apu na ot ipalak-am na dit dusan dat adi matalgodana tagu.

⁴⁷ “Sat baba-unon un titiggammu na dit piyaon dit apu na yoong adina kampay mansagana onnu tungpalon dit piyaona un makwa, nadagson dit mansasabid da kan siya. ⁴⁸ Yoong sat baba-unon un naid si tigammu utdat piyaon dit apu na un ipakwa yoong makakwa si madusaana, nalangpaw dit mansasabid da kan siya.

“Sat tagu’n maitalgodan di adu, adu pay dit manamnama’n manligwat kan siya. Ot sat maitalgodan di ad-adu, ad-adu pay dit manamnama un manligwat kan siya.”

Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Kinnan an Jesus un, “Inummoyak situn pita un nangidatong si apuy un mangukum ku utdan tagu. Ot piyaok okyana gumilagilabon. ⁵⁰ Yoong umuna yana mampaligatak ot nasigab tun angos ku un manomsomok inggana’t maimagasana.

⁵¹ “Kanan yu nin un ummoyak situn pita’n nangidatong si ginok. Bokon ta dummatongaka mangidatong si mansisinaan dat tagu. ⁵² Manipud sinsatunon, magoggogwa dan simbalyan. Nu awad lima, sadat tuļu busuļon da dat duwa ot sadat duwa busuļon da pay dat tuļu. ⁵³ Sat ama busuļona dit anaka laļaki ot padana pay un sat anaka laļaki busuļona dit ama na. Sat ina busuļona dit anaka babai kan pada na pay un sat anaka babai busuļona dit ina na. Sat katuganga un babai busuļona dit manugang ot sat manugang busuļona dit katuganga na.”

Mangimatunan Sit Timpu

(Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Imbagan payyan Jesus sidat tagu’t di un, “Nu maila yu ud bunota manligwat lagud kanan yu un umudan ot tuttuwa un umudan. ⁵⁵ Nu mailayu un manligwat daya un manalan lagud kanan yu un ekang ot tuttuwa’n ekang. ⁵⁶ Manag-agin kayu. Maibaga yu dit kaipooyan dit ilan din langit kan satun pita yoong apay un adiyu maibaga dit kaipooyan dan mangimatunana mapaspasamak situ un timpu?”

Makaaliglu Ka Utdit Kabusuļ Nu

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Apay un adiyu somsomkon nu ngadan nat kustu un koon yu? ⁵⁸ Nu awad tagu’t mangidalum kan dikayu ta iyoy dikayu’t dit uukkuman, padason yu

nat losana kabooļan yu un makaaliglu kan siya sit inggawan yu payyan sit dalan. Ta nu adiyu koon, lagayadon dikayu’n iyoy sidin kuis ot san kuis ipaima dikayu’t dan pulis ot ibaluđ da dikayu. ⁵⁹ Ot ibagak kan dikayu’n nu ibaluđ dikayu adi kayuwon makalaksun inggana’t mabayadan yu un losan dat multa yu.”

Tudtudu Maipanggop Sit Mangidadaoliyan Sidat Basuļ

13 Utdiya timpu’n nantudtuduwan Jesus, inggaw da ud tagu’n summaala nangibaga kan Jesus maipanggop sidat iGalilea un pinatoy ud Pilato utdit madama da un mandatdatun kan Apudyus sidit timplu.

² Ot kinnan an Jesus kan dida un, “Kanan yu nin nu nadagdagson dat basuļ da nu sadat losana pada da un iGalilea gaputa kama’t di dit nangkakatooy da? ³ Ibagak kan dikayu, bokon. Ta ulay dikayu nu adiyu idadaoli dat basuļ yu padayu dida un matoy kayu pay ot maisina kayu kan Apudyus.

⁴ “Padan dadit kagwampuļu’t walu un iSiloe un natoya nalđugan sidit nalbaan dit natakatakna nanga boļoy. Utnat kanan yu nadagdagson dit basuļ da nu sadat uduma tagu’n ummili utdin Jerusalem? ⁵ Ibagak kan dikayu, bokon. Ta ulay dikayu nu adi kayu mandadaoli pada yu dida un matoy kayu pay ot maisina kayu kan Apudyus.”

Abalig Maipanggop Sit Igus Un Adi Namunga

⁶ Imbagan Jesus tu un abalig kan dida un kanana’n, “Inggaw osa’n tagu un nangimuļa si igus sidit mumuļ-ana’t ubas. Utdit nakadakoļ, umoy na bilibilingon ta mansallap si bunga na yoong maida talon indasana. ⁷ Ot imbagana’t dit man-aayyuwanona un, ‘Pokpokom tuwa igus ta tuļu’n daguna lawaona

umoyak bilibilingon nu awad bunga na yoong naida talon. Kaynga ullawa tun pita'n inggawana.'⁸ Kanan dit man-aayyuwan un, 'Oni man yan. Piga pay tun tawon ta bukalok tun nanliput asik kuan si lasana.'⁹ Ot nu mamunga nu tawon napiya pay yoong nu adina kampa-y, asita pokpokon.'"

Pinapiyan Jesus Dit Nabukuta Babai

¹⁰ Inggaw osa'n al-algawa iillongan, mantudtududu si Jesus sidit sinagoga. ¹¹ Inggaw osa'n babai un sinakayan di nadadaga ispiritu ot pinambukut na si kagwampulu't walu un dagun ot adina'n talon matunung dit mansisikad na. ¹² Utdit mailan Jesus inayagana un pinaadani kan siya asina kinnanana un, "Bulun, nap-awayaan kaon sinat paligat nu."¹³ Ot in-yagpad Jesus dit imana kan siya. Dagusa nangeknat ot nantunung dit mansisikad na. Utdiyon, indaydayaw na si Apudyus.

¹⁴ Mansidi, nakasulag dit pangaton didiya sinagoga gaputa al-algawa iillongan dit nampapiyaan Jesus sit masakit. Ot kinnanana utdat tagu't di un, "Onoma algaw nat mantalibasuwana taku ot dumatong kayu't datuwa al-algawa mam-paagas bokona sit al-algawa iillongan."

¹⁵ Summungbat si Jesus kan siya un, "Man-ag-agin napiya ka ullawa. Maid kad mangussag si baka onnu dangki na utdit naisiluwana asina umoy painu-man nu al-algawa iillongan?" ¹⁶ Satuwa babai un kaganakan Abraham un binalud Satanas kan pinalpaligat na si kagwampulu't walu un dagun, bokon kada napiya nu mawayaan ulay nu al-algawa iillongan?"

¹⁷ Utdiya insungbat Jesus, losan dat kabusul na un nabainan. Yoong sadat udum amod dit lagsak da utdit nakaskas-daawa kingkingwana.

Abalig Maipanggop Sit Bukol Di Mustasa

(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Intulutuluy Jesus un kanana'n, "Singngadan nat kapadan dit mangiyapuwan Apudyus? Sin dit mangiyaligak? ¹⁹ Maiyalig si bukol di mustasa un bangbang-oga bukol un immulan dit tagu't dit mumul-ana. Ot utdit dummakol, kama't kayu dit kadakol na ot ummoy dat sissiwit nanlubu utdat sanga na."

Abalig Maipanggop Si Bubud

(Mateo 13:33)

²⁰ Kinnanana Jesus payyan un, "Ngad pay din mangiyaligak sin mangiyapuwan Apudyus? ²¹ Kama si bubud un itamay dit babai si adu'n alina ot pabotalona'n losan dit maitamayana."

Sat Nasupita Luwangana

(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Intuluy Jesus dit kumikkiyangana'n umoy Jerusalem ot nantudtududu't dat kailin-ili un nilausana. ²³ Inggaw osa'n nangimus kan siya un, "Apu, akit kada lawa dat taguwon Apudyus?"

²⁴ Kinnanana Jesus kan dida'l losan un, "Igga yu ud kaboolan yu un mangoy sit nasupita luwangana umoy langit. Ta ibagak kan dikayu un adu dan mamadasa lumnok yoong adida makalnok.

²⁵ "Ta kama't dit boloy un nu ombanon dit simboloy dit sawang naidon makalnok sidat awad sit lasin. Ulay nu iyumyum-og yu un mangkogkog kan mampakaasi un kanan yu un, 'Apu, mangaasi ka ta ibukatan dikami.' Yoong sumungbat dit simboloya kanana'n, 'Naid tigammuk kan dikayu kan nu nanligligwatan yu.' ²⁶ Ot kanan yu un, 'Nakakan kan nakainum kami kan sika kan nantudtududu ka pay sin boboloy

mi.’ ²⁷Yoong sumungbat uman dit simboloy un, ‘Naid tigtigammuk nu nanligligwatan yu. Umadayu kayu, dikayu’n losana mankokokwa’t nadadag.’ ²⁸Ot dikayu’n inggaw sin lasin, mampaibil kan mampangilot kayu nu dumtong dit timpu nu maila yu dat aappu taku un sada Abraham, Isaac kan Jacob kan sadat losana propetan Apudyus un naidagamung sin mangiyapuwan Apudyus yoong nalsin kayu kan dida. ²⁹Utdiya al-algaw, manligwat dat tagu uttun nangkalliputa pita un umoy sumangu’t din kakakkanan sidin mangiyapuwan Apudyus.

³⁰“Tuttuwa tun ibagak. Awad da ud tagu’n maudi uttun satun yoong maun-una dan tu ot awad da ud maun-una uttun satun yoong maudi dan tu.”

Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem

(Mateo 23:37-39)

³¹Utdi payona al-algaw, inggaw da ud Fariseo un dummatong kan Jesus ot kanan da kan siya un, “Masapula tengyam yan tuwa igaw ta panggop Herodes un papatoy sika.”

³²Summungbat si Jesus un, “Umoy kayu ibaga’t nat nasikapa tagu ta uttun satun kan nu bigat, man-addagak sidan dimunyu kan papiyaok dan masakit. Ot nu maikatlu’n al-algaw magangput kuwon tun talibasuk. ³³Yoong masapula ituluy ku un manalan sin Jerusalem situn algaw, bigat kan inggana’t kabigat na ta bokona lobbong na un mapatoy dan propetan Apudyus sin uduma igaw nu adi utdin Jerusalem.

³⁴“Inay kayu paya iJerusalem! Ta pinatoy yu dat propetan Apudyus kan binatang yu pay dat imbaun na un manudtudu kan dikayu. Namimpiga un papiyaok dagupon dikayu un ayyuwanan un padan din manalikopkopon din

manuk sidan siyop na, yoong ummadi yu. ³⁵Ot sinsatunon ipatungad Apudyus nat igaw yu. Ot ibagak kan dikayu un maidon ilan yu kan sakon inggana’t din timpu un mangibagaan yu un, ‘Binindisyunan Apudyus tun dummatonga imbaun na un pannakalong-ag na!’”

Pinapiyan Jesus Dit Masakit

14 Sin-algawana iillongan, ummoy si Jesus sit boloy dit pangpangaton dat Fariseo ta inawis da un umoy makakan. Ot sadat tagu’t di limalimadan da dat koonan.

²Ininggaw osa’n tagu’t din sanguwan Jesus un nanlollotog dat iki kan imana.

³Utdi, inimusan Jesus dat mimistulun di lintog kan dat Fariseo utdi un kanana’n, “Makwa kad sit lintog taku un managas nu al-algawa iillongan onnu adina?” ⁴Naida talon gumguminga ot inaggoman Jesus dit tagu ot pinapiyana asina pinadalan.

⁵Utdiyon kinnanana Jesus kan dida’n dit ininggaw sidi un, “Singngadan na kan dikayu ud adi managdagusa manganguy sit abeng na onnu baka na nu maotdag si bitu nu algawa iillongan?”

⁶Yoong adida masungbatan dit imbagan Jesus.

Abalig Maipanggop Sidan Kakkaili Kan Sadan Mansangaili

⁷Utdit nadlaw Jesus un sadat tagu’n naawis sad piliyon da dit kabaluwana igaw, imbagana tuwa abalig kan dida’n losan.

⁸“Nu awad mangawis kan dikayu si boda, adiyu umoy piliyon dit kabaluwana igaw ta tuwan nu awad nangatngatu nu dikayu un naawis. ⁹Ta nu awad, umoy dit nangawis kan dikayu ot kanana’n, ‘Pangngaasim ta itdom nata tutuppakan kan siya.’ Kad maibabain kayu ot kapilitana umoy

kayu mantupak sit igaw dan nadoba'n tagu.

¹⁰“Isunga nu maawis kayu't amung, umoy kayu mantupak sit igaw dan nadoba'n tagu dalapnu nu umoy dit nangawis kan dikayu ot kanana un, 'Umoy kayu mantupak sin sangu,' maidayaw kayu't dan losana tagu'n awad sisi. ¹¹Ta sat tagu'n mangipangatu utdit long-ag na maidoba, yoong sat tagu'n mampakumbaba maipangatu.”

¹²Utdiyon, imbagan Jesus sidit nangawis kan siya un, “Nu awad iyawis nu si kakan onnu amung bokona sadat gagayyom nu, susunud nu, kakabagiyam onnu dat babaknanga kasogon nu ullaawa dat awisom. Ta mabalin da un awison pay sika ot supapakan da dit namakanam kan dida. ¹³Yoong nu man-amung ka sad awisom dan nakapus, napikon, napilay kan nakuḷap. ¹⁴Ta maid maisupapak da kan sika. Ot nagasat ka ta si Apudyus ud mangtod si gun-guna kan sika nu dumatong nat al-algawa mampaungalana't dat nalintoga tagu.”

Abalig Maipanggop Sit Dakoḷa Amung

(Mateo 22:1-10)

¹⁵Magngolan man dit osa un nakaubung kan dida'n nangan dit abalig Jesus, kanana un, “Nagasat dit tagu'n makakan sit amung sin mangiyapuwan Apudyus.”

¹⁶Utdi, inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana'n, “Inggaw osa'n tagu'n nampaamung ot nan-awis sidat adu'n tagu. ¹⁷Utdit nakasagana'n losanon dit makan, imbaun dit nampaamung dit baba-unona ta umoy na ibaga't dat naawis un, 'Awe yuwon ta nakasagana'n losanon din makan.’

¹⁸“Yoong nanlasun dat losana naawis. Kanan dit osa un, 'Dispinsalon yu

ullaawa, adiyak makaoy ta kaggatangak si payaw ot umoyak yan ilan.’ ¹⁹Kingwanan pay dit osa un, 'Dispinsalon yu ullaawa, adiyak makaoy ta kaggatangak si lima'n palisa baka ot umoy ku yan ipadas dida un man-aladu.’ ²⁰Kanan payyan dit osa un, 'Dispinsalon yu ullaawa, adiyak makaoy ta kaas-awaaka lawa.’

²¹“Utdi, nan-ulin dit baba-unon ot imbagana'n losan dadit lasun da kan apuna.

“Sadit apu nakasulag ot imbagana't dit baba-unona un, 'Dalsoma umoy sidan losana kalṣa kan nampadaddalan situn boboloy ta idallay nu un losan dat nakapus, dat napikon, dat nakuḷap kan dat napilay.’

²²“Bokona nabayag, nan-ulin dit baba-unon ot kanana't dit apu na un, 'Apu, nakwaon dit bilin nu yoong adu payyana maigawan.’

²³“Utdi, kanan dit apu uman un, 'Umoy ka utdan uduma kalkalṣa kan nampadaddalana manalan sidat uduma boboloy ot papilitom idallay dat tagu't tu dalapnu mapnu tun boloy ku. ²⁴Ta ibagak kan dikayu un maid sidadit ummuna'n inawis ku ud pakapkapak situn makana insaganak.”

Sat Masapula Koon Dit Disipulus Jesus

(Mateo 10:37-38)

²⁵Sin-algawan sidit manaddalanan Jesus un umoy Jerusalem, tinung-ud dat un-unaya tagu. Utdi, summangu kan dida un kanana'n, ²⁶“Nu awad tagu'n mamiya un mambalina disipulus ku, masapula sakon ud ipotog na un bokona sadat malong-ag na, susunud na, asawa na, aabeng na kan ulay sadit long-ag na pay lawan. ²⁷Padana pay un sat tagu'n

adi mamukud sit kulus^f na asi maitung-ud kan sakon, adina mabalina mambalin un disipulus ku.

²⁸“Ta awad kad tagu un mampang-pangpop un mangwa’t dakodakolana boloy un adina unaona listaon dat magastu na ta ilana nu awad umanay un mangangput na utdit tuudona? ²⁹Ta nu palangona yoong maid umanaya mangangput na, losan dat mangila dulaon da un kanan dan, ³⁰‘Inlugi na un palangon yoong maid mangangput na.’

³¹“Padana pay sit osa’n ali un mamiya’n gumubat sit kabusul na un ali. Bokon kada somsomkona un umuna nu kaboolan dat simpulu’n libu un taguna un abakon dat duwampulu’n libu un tagu’n dit kabusul na? ³²Ta nu adida kaboolan sidit pattapatta na, mangibaun si umoy mangabat sidit ali un kabusul na nu adayu payyan ta umoy makikapiya.

³³“Padana pay kan dikayu. Masapula am-ammaan yu un somsomkon asikayu maitung-ud kan sakon. Ta adina mabalina mambalin kayu un disipulus ku nu adiyu iwayang dat losana awad kan dikayu.”

Sat Asin Un Maid Si Selbi

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴Intultuluy Jesus dit nan-abalig un kanana’n, “Naselbi nat asin nu mannanayun dit apgad na yoong nu nangkubayon adinaon mabalina maiyulin dit apgadna. ³⁵Ot naidon selbi na ta adina pay mabalina mailasa si pita. Maidawata lawaon.

“Ot dikayu’n awad si inga’n makagnogol, dumngol kayu,” kinnanana Jesus.

Sat Abalig Maipangpop Sit Natalak Un Kannelu

(Mateo 18:12-14)

15 Sin-algawan adu dat man-uulup si bugis kan dat ibilang dat Judio un gumabasula nandatdatonga umoy mandongol kan Jesus.

²Nampangonot dat Fariseo kan mimistulun di lintog un kanan dan, “Inon pay dituwa tagu, naanggoma maibulbulun sidan gumabasul kan makanan pay kan dida.”

³Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana’n,

⁴“Kaspagaligan ta osa kan dikayu’d awad si singgasuta kannelu ot natalak din osa singngadan nat koono? Adina kad tengyan dat siyamapulu’t siyam sit tangsa ta umoy na inapon dit osa’n natalak inggana’t odasana? ⁵Ot nu maodasanaon amod dit lagsak na un mamukuda mangidallay. ⁶Ot nu dumatong sit boloy da ayagana dat gagayyom na kan kapaway na un kanana’n, ‘Aweyu ta lagsakan taku tun nangdasak sit natalaka kanneluk.’

⁷“Ibagak kan dikayu un padana pay un amoamod din laglagsak sin langit maipagapu’t din osa’n gumabasula mandadaoli nu sadan siyamapulu’t siyama adida bigbigon un masapula mandadaoli da.”

Abalig Maipangpop Sit Natalaka Palata

⁸Intuluy Jesus si abalig ot kanana’n, “Nu sanat osa’n babai’n awad si simpulu un palata ot natalak nat osa, ngadan nat koono? Adina kad tonggan dit silaw asina sagadan dit boloy na ta ammaana un inapon inggana’t odasana? ⁹Ot nu maodasanaon ayagana dat gagayyom na

^f14:27 Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus na, disididu din osa’n tagu un mapaligan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus.

kan kapaway na un kanana'n, 'Naang-gomak ta indasak tun natalaka palatak ot manlagsak taku.'

¹⁰ "Ibagak kan dikayu un padana pay un manlaglagsak dat anghel Apudyus nu mandadaoli nat osa'n gumabasul."

Abalig Maipanggop Sit Anak Un Nangwa Utdit Piniya Na Un Kingwa

¹¹ Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Ininggaw osa'n tagu un duwa dat abeng na un lalaki. ¹² Sin-algawan, kinnanana dit naudi'n abeng sit ama na un, 'Ama, itdomon dit bingay ku ut-dat sanikuwam.' Utdi, biningay dit ama dit ipatawid na utdat duwa un abeng na. ¹³ Mapalabas man piga'n algaw inni-plak dit naudi un abeng dat losana bingay na ot kaysan si adayu'n boboloy un umoy na ullawa binusbusbus dit pilak na udsi bokobokona mantatagu. ¹⁴ Utdit nagastu na un losan dit pilak na, dummatong dit ulat sidiya boboloy ot naidona talon mangal-ana't igatang na si kanona. ¹⁵ Utdi, umoy nanlabbu udsi osa'n tagu't diya boboloy ot sat talibasun un impakwa da kan siya, mam-papakan si bolok sit tattalun. ¹⁶ Amod dit bitil na ot piyaona un mangan sit kakannon dat bolok yoong naid nangitod kan siya. ¹⁷ Utdit masomsomok na, kanana un, 'Adu'n masawal sit kanon dadit baba-unon amak sin boloy mi yoong antuwak situ un matmattoyan situn bitil ku. ¹⁸ Manalanakot ta mangulinak kan ama ot kanak kan siya un, 'Ama, pakawanonak ta nakabasulak kan Apudyus kan padana pay kan sika. ¹⁹ Adiyakon maibagaya abeng nu yoong pangngaasim ta ibilangak un osa'n baba-unom.' ²⁰ Kadon, kaysana nangulin kan amana.

"Inggaw payyan sit adayu'n dumoldol, naotap dit amana. Nadaguwan dit ama na ot nanodtoddaka ummabat kan siya'n kummawol asina inogkan. ²¹ Utdi, kin-

nanan dit abeng sit ama na un, 'Ama, nakabasulak kan Apudyus padana pay kan sika. Adiyakon maibagaya abeng nu.' ²² Yoong inayagan dit amana dadit baba-unona ot imbaganana kan dida un, 'Dalason yu. Ikayu alan dit kabaluwana badut ta ibadut yu kan siya. Sikkalangan yu kan kapatusan yu. ²³ Umoy yu alan dit pinalungpu taku'n ubbun di baka ta paltiyon yu ta manlagsak taku. ²⁴ Gaputa satu un abeng ku, alig na ud natoy yoong ummungal. Alig na ud naiyawa yoong naodasan,' kinnanana dit ama. Utdiyon inlapu daon dit manlaglagsak.

²⁵ "Sadit pangu'n abeng ininggaw sit pappayaw un mangkokwa. Dumoldol man sit boloy un dit nanlokot dinggol na dit gangsa kan sadat mantatadok. ²⁶ Utdi, inayagana dit osa't dat baba-unon da ot inimus na nu ngadan dit mapaspasamak. ²⁷ Summungbat dit baba-unon un, 'Manlaglagsak da ta nangulin si sunud nu un kapkapiya ot pinapaltin amayu dit pinalungpu taku'n ubbun di baka,' kinnanana. ²⁸ Amod dit sulag dit pangu'n abeng ot talona adina lumnok sit boloy. Ot lummaksun dit amana ta umoy na alallukona palnokon. ²⁹ Yoong kinnanana't dit amana un, 'Piga'n dagun un kamaak si babbaun nu un nantaltalibasun un adik nansuksukil kan sika? Yoong naid gapu'd intod nu kan sakon un makaanggomak sidan gagayyom ku, ulay okyan nu ubbun di kalding. ³⁰ Sanata abeng nu un umoy na ullawa binusbusbus dit pilak nu utdan nadadaga babai man-ulin kad ipaltiyam si kalungpuwana ubbun di baka.' ³¹ Summungbat dit amana un, 'Anak ku, iinggaw ka kan sakon ot losana awad kan sakon kuwam. ³² Yoong masapula man-amung taku ta manlagsak taku ta satun sunud nu alig na ud natoy yoong ummungal, alig na ud naiyawa yoong naodasan.'"

Abalig Maipanggop Sit Nasikapa Man-aayyuwan

16 Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig sidat disipulus na un, “Inggaw osa’n baknang un inggaw man-aayyuwanona’t dat kukuwana. Naikubit kan siya un busbususona lawan dit man-aayyuwan dit pilak na.

²“Utdi, pinaayag dit baknang dit man-aayyuwan ot inimusana un, ‘Apay tun nadamag ku un maipanggop kan sika? Alam situ dat losana listaan dat kukuwak ta kaanok sika un man-aayyuwanok.’

³“Kinnanana dit man-aayyuwan sit domdom na un, ‘Inon kad nin tun kook nu kaanonakona man-aayyuwan? San mamboka adik makwa. Ot mabainak pay un tumaptapaya si ikataguk.’ ⁴Ay, tigam-mukon ud kook dalapnu ulay makaanak situn talibasuk awad da payyan ud gagayyom ku un mamalnok kan sakon sidan boloy da,’ kinnanana dit man-aayyuwan.

⁵“Utdi, inayagana un losan dat nak-agawat sit apu na un sinin-ossa. Ot kinnanana’t dit ummuna un, ‘Piga dit gawat nu kan apuk?’ ⁶‘Singgasuta angang un lana,’ insungbat na. Kinnanana dit man-aayyuwan un, ‘On, antu dit listaan nu. Sukatam, ikanglit nu un limampulu.’ ⁷Utdit osa kinnanana un, ‘Sika nu piga dit gawat nu?’ ‘Sinlibu’n salup un binayu,’ insungbat na. ‘Antu dit listaan nu,’ kinnanana dit man-aayyuwan. ‘Mangwa ka si sabali. Ikanglit nu ud walu’n gasuta salup.’

⁸“Matigammuwan man dit apu, indayaw na dit kinasikap dit man-aayyuwan. Onta sadan bokona tagun Apudyus nasiksikap da un makatulag sidan pada da maipanggop si mangkapiyaan da nu sadan tagun Apudyus.

⁹“Ot ibagak kan dikayu un usalon yu dat binaknang yu uttun lubang un

itulung sidan mangkasapulan dalapnu nu naidon dat kinabaknang yu, awaton dikayu utdin mannanayuna igaw yu utdin langit. ¹⁰Sanat tagu’n matalgodan un mangayyuwan si akita banag, matalgodan pay un mangayyuwan si adu. Sanat bokona matalgodana mangayyuwan si akita banag, amo bokona matalgodana mangayyuwan si adu. ¹¹Ot nu adi kayu matalgodana mangayyuwan sidan binaknang situn pita inona’n maitalgod kan dikayu dan gattoka binaknang sidin langit? ¹²Nu adi kayu matalgodan sidan bokona kukuwa yu singngadan nat mangitodon si kuwa yu?

¹³“Maid ud baba-unon si mandisanona un manselbiyan dan duwa’n apu. Ta lawengona dit osa ot piyaona dit osa, onnu ipasnok na un manselbi’t dit osa ot dulaona dit osa. Ot padana pay kan dikayu un adiyu mabalina mandisanon din manselbi kan Apudyus kan gumamgama gumaknang,” kinnanana Jesus kan dida.

Sat Lintog Kan Sat Mangiyapuhan Apudyus

(Mateo 11:12-13;
5:31-32; Marcos 10:11-12)

¹⁴Nanggolan dat Fariseo un nagamgam si pilak datun losana imbagan Jesus ot inyalbuwang da. ¹⁵Yoong kinnanana Jesus kan dida un, “Ipappaila yu utdan tagu un nalintog kayu yoong tigammun Apudyus nat annat sinat somsomok yu. Sat ibilang di tagu un talona napotog, gassulon ud Apudyus.”

¹⁶Intuluy Jesus un kanana’n, “Sat lintog Apudyus un ingkanglit Moses kan sadat ingkanglit dat propetana dat naipatpatungpal agingga’t dit dummakngan ud Juan un Mambubunyang. Yoong manipudon sit timpun Juan, sadit Nabalu’n Damag un maipanggop sit mangiyapuhan Apudyus dit maitudtudu. Ot

osaosa iyaangos na un talon nat maidagamungana. ¹⁷ Nalaslalu'n mangkigad tun langit kan pita nu san mawaswasan din kaban-ogana ugud sidin lintog na. ¹⁸ Padan dit lintog maipanggop si asawa un, sanat osa'n lalaki'n mangidang sinat asawa na ta asi mangasawa si sabali, makabasu' si dagdagas. Ot sanat lalaki'n mangasawa utdit naidangana babai, makabasu' si dagdagas."

Sat Baknang Kan Si Lazaro

¹⁹ Inyabalig payyan Jesus un kanana'n, "Ininggaw osa'n baknanga tagu un nangkabanol dat badut na kan inal'gawa nadumaduma'n nangkapippiya'n makan dat maisunad kan siya.

²⁰ "Ot inggaw pay nakapusa tagu'n nagolegoled dit losana long-ag na un mangngadan kan Lazaro. Inal'gawa umoy da ibanat sit luwangan dit nabaknanga tagu. ²¹ Ta talona piyaona un kanon dat bugtan dit baknang. Ot ummoy pay dat asu ud dildildilan dat goled na.

²² "Sin-algawan natoy dit nakapusa tagu ot inyoy dat anghel Apudyus sit kawadan Abraham. Natoy pay dit nabaknanga tagu ot innilbon da. ²³ Ut-dit inggaw sit Hades un mampalpaligat, nantangad dit baknang ot naotap na utdit adayu da Abraham ot inggaw si Lazaro utdit sog-on na. ²⁴ Ot nampakuy dit baknang un, 'Ama Abraham, kaasiyanak ta ibaun nu si Lazaro ta isanong na nat pungtun pagayyamot na utnat danum ta totdodana tun dilak. Ta talona mampalpaligatak situn antuwaka apuy.'

²⁵ "Yoong summungbat si Abraham un, 'Somsomkom abeng ku un sadit katattagum losana napiya ininggaw kan sika yoong si Lazaro sinagapal na ud ligat. Sinsatunon antu uttu un kap-

kapiyaon ot sika pay nat mampalpaligaton. ²⁶ Adina pay makwa nat umoy sinata manligwat situ onnu manligwat sinata umoy situ ta awad gassud situn bo'la'at taku.'

²⁷ "Kinnanan dit baknang un, 'Ama Abraham, pangngaasim ta ibaun nu si Lazaro utdin bo'loy da amak ²⁸ ta awad da ud lima un sunud ku utdi, ta umoy na bagaan dida ta amangan nu umoy da uttun igaw di amoda ligat.'

²⁹ "Yoong summungbat si Abraham un, 'Awad dit ugud Apudyus un ingkanglit da Moses kan dat propetana un siya'd makatigammuwan da.'

³⁰ "Summungbat dit baknang un, 'Adida tuttuwaon danat ama Abraham, yoong nu sanat tagu'n umungal nat umoy mangibaga kan dida manuttuwa da kad mandadaoli da utdat basul da.'

³¹ "Yoong imbagan Abraham un, 'Nu adida tuttuwaon dit ugud Apudyus un ingkanglit da Moses kan dat propetana ulay pay nu ummungal natoy nat umoy mangibaga kan dida adida payon maawisa manuttuwa.'"

Sat Maigapuwan Di Makabasulan

(Mateo 18:6-7; 21:22; Marcos 9:42)

17 Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, "Awada awad maigapuwan nat makabasulan di osa'n tagu. Yoong kaasi pay nat tagu'n maigapuwan di osa un mambasu'. ² Un-unnya lawa'n matakodan si dakolana gigillingana batu din bagang na asi maidawat sin baybay nu siya'd maigapuwan di makabasulan di osa un nadoba'n tagu. ³ Siya'd gapuna un ammaan yu nat kokkoon yu.

"Nu makabasu' nat bulun yu kan dikayu, igimau yu ot nu mandadaoli, pakawanon yu. ⁴ Nu mamimpitu't sinalgawa makabasu' ot kada makabasu' umoy mampakawan kan dikayu, pakawanon yu."

Sat Pannakabalin Di Pammati

⁵ Utdi, imbagan dat apostoles kan Jesus un, “Apu, pabilgom ud tun mantu-tuttuwa mi.”

⁶ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Nu awad pammati yu un kama’t bukol di mustasa nat kadakol na, mabalin un ibagayu’t din kayu un, ‘Mabagut ka ta asika maimula utdin baybay,’ ot tuttuwaon dikayu.”

Sat Loblobbongon Di Baba-unon

⁷ Imbagan pay Jesus un, “Kaspagaligan ta awad osa kan dikayu’d awad baba-unona un ummoy nanablut onnu ummoy man-ayyuwan si kannelu ta dumatong, dagus kad un kanam kan siya un ‘Umoy ka manganon?’ ⁸ Bokon, ta kanam un, ‘Umoy ka man-asug asika mansukat ot sunadanak sinat timpu’n manganak. Ot nu maabusaka mangan asika payon maisongwat.’

⁹ “Ot nu maabusa koon dit baba-unon dat imbilin nu un koon, masapul kad un manyamanam? Bokon ta siya’d talibusu na di. ¹⁰ Pada na pay kan dikayu. Nu natungpal yu un losan dat naibilina koon yu adiyu nanam-ona maidayaw kayu nu adi kanan yuwoton un, ‘Baba-unon dikami ullawa ot kingwa mi ullawa dit naibilin kan dikami un koon mi.’”

Pinapiyan Jesus Dat Simpu’u’n Nakuto!

¹¹ Utdit manaddalanan da Jesus un umoy Jerusalem nangoy da utdin bo’laat Samaria kan Galilea. ¹² Dumatong da man sit osa’n boboloy ummabat dat simpulu’n nakuto!. Summikad da utdit adadayu asida ¹³ impakuy kan Jesus un, “Apu, kaasiyan dikami.”

¹⁴ Nailan Jesus dida ot kanana un, “Ikayu mampaila utdat papadi.”⁸ Utdi, kaysan da yoong kaklata lawa’n nagikna daon un kummiya da.

¹⁵ Magiknan man dit osa un naidon dit kuto! na nangulin kan Jesus ot nampappakuya nandaydayaw kan Apudyus. ¹⁶ Umoy nampalintumong sit atubang Jesus un nanyaman. Sadiya tagu, Samaritano.

¹⁷ Utdi, kinnanang Jesus un, “Bokon kada simpulu dat tagu’n kummiya ot kawad dat siyam nu? ¹⁸ Apay un satun bokona Judio tun os-ossaana umoy manyaman kan Apudyus ya simpulu da?”

¹⁹ Ot kinnanang Jesus sidit tagu un, “Lumigwat kaon ot manalan ka ta kummiya ka gapu’t nat pammatim.”

Sat Dumakngan Din Mangiyapuwan Apudyus

(Mateo 24:23-28, 37-41)

²⁰ Utdi, gaputa inggaw da ud Fariseo un nangimus kan Jesus nu kapiga dit manlapuwan dit mangiyapuwan Apudyus, summungbat si Jesus un, “Maid makail-an sit manlugiyan dit mangiyapuwan Apudyus. ²¹ Maid makaibaga un, ‘Antu uttu,’ onnu ‘Andi utdi,’ ta sat mangiyapuwana antu uttu un mismu kan dikayu uttu satun.”

²² Imbagana utdat disipulus na un, “Dumtong nat timpu un piyaon yu un maila’d sakona Inyanak di Tagu, ulay nu sin-algawa lawa yoong adiyu ud sakon maila.

²³ “Ot awad dat mangibaga kan dikayu un, ‘Andi utdi,’ onnu ‘Antu uttu,’ yoong adiyu un talon tuttuwaon dida. ²⁴ Ta kama’t din kilat nu dumelang, madolan-gana’n losan din langit ot maila dan losana nangkalliput, siya’d kamaana nu

§17:14 Sat ugali da utdit, nu naagasan nat osa’n nakuto! masapula umoy na ipaila utdit padi da dalapnu siya’d mamanoknok nu tuttuwa un naagasanon dit kuto! na.

mangulinaka Inyanak di Tagu. ²⁵Yoong masapula sagapalok yan dat adu'n ligat kan sumdiyanak sidat tagu't tun satun. ²⁶Nu mangulinaka Inyanak di Tagu, maipada dit kokkoon dat tagu't dit timpun Noe utdat kokkoon dat tagu'n dakngak. ²⁷Ta utdit timpun Noe, ginan-ganas dat tagu'n nanganangan, nan-iinum kan nan-aassawa da inggana't nilumnokan da Noe utdit dakolana bapul. Manlitap manon, losan dat tagu'n nalmos. ²⁸Padana pay sit timpun Lot un sat nanganangan, nan-iinum, nanggatagatang, nanlaku_laku, nammulamula kan namboboloy dat kingkingwan dat tagu. ²⁹Yoong utdit al-algawa nanengyan da Lot sidit boboloy Sodom, kaklata inyudan Apudyus dit apuy kan gumalabala'n batu un mangngadan si asufre un namatoy sidat losana tagu. ³⁰Kama't di payon dit mapasamak nu al-algawa mangulinak un Inyanak di Tagu.

³¹“Ut diya timpu sanat tagu'n awad sit otop** dit boloy na adinaon lumnoka umoy mangala't dat kukuwana. Padana pay sit tagu'n awad sit payaw, adinaon masapula mangulin sit boloy na.

³²“Sosomkon yu dit napasamak sit asawan Lot sidit nan-awing.††

³³“Sat tagu'n gamgamana nat mataguwana't tun pita, maid ayana nu adi matalak na dit mataguwan un maid kigad na. Yoong sanat tagu'n matoy maipagapu't dit manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwan un maid kigad na.

³⁴“Ibagak kan dikayu un nu labi nat dumakngak ta awad da ud duwa'n nangkaoboga nasuyop, maala dit osa ot matengyan dit osa. ³⁵Padana un nu awad duwa'n manggilgiling, maala dit

osa ot matengyan dit osa. ³⁶Nu awad da ud duwa'n tagu't din payaw, maala dit osa matengyan dit osa.”‡‡

³⁷Magngolan man dat disipulus Jesus tuwa imbagana, inimus da un, “Apu, kawad na nu nat makwaana?”

Inyabalig Jesus un kanana'n, “Sat kawadan di ladag, siya'd madatdatngan dat tulayan.”

Abalig Maipanggop Sit Bilug Kan Sat Kuis

18 Imbagan pay Jesus tuwa abalig kan dida ta piyaona'n kanayuna manluwaju da un adida mappog.

²Sat abalig na kanana'n, “Inggaw osa'n kuis sit osa'n boboloy un adina iyogyat si Apudyus kan adina pay mangwaan dat uduma tagu.

³“Ot inggaw pay bilug sidiya boboloy un maka-oo-oooy kan siya un umoy mampatulung un kanana'n, 'Pangaasim ta takdolam dit kalintogak sidin kabusulku.'

⁴“Adin dit kuis wilwiliyon, yoong utdit mabayag kanana'n, 'Maid ogyat ku kan Apudyus kan adik mangwaan dan uduma tagu. ⁵Yoong gaputa lumingaling tun bilug takdolaka lawa. Ta nu makaoo-ooya mampatulung mappogak.”

⁶Imbagan Jesus un, “Dingngol yu dit imbagan dit lawenga kuis. ⁷Ot bokon kada donglon Apudyus dat tagu na un inalgalaw kan linabi un mangkodaw si tulung kan siya? Adina kad dagusona tulungan dida? ⁸Ibagak kan dikayu un dagusa takdolan Apudyus dit kalintogan da. Yoong ulay nu siya di, nu mangulinak un Inyanak di Tagu, awad kad nin

**17:31 Nalenad dit otop dit boloy dat Judio isunga mabalin da un umoy manillongan onnu mampoyyaawan.

††17:32 Ilan yu utdin Genesis. 19:26.

‡‡17:36 Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

dakngak si napasnok ud pammati na ut-tun pita?”

Sat Fariseo Kan Man-uulup Si Bugis

⁹Imbagan Jesus tuwa abalig sidat tagu't di un manaltagod sit kinalintog da kan manuladula da utdat pada da un tagu.

¹⁰Kanana un, “Inggaw da ud duwa'n tagu'n ummoy sit boloy Apudyus dalapnu manluwala da. Fariseo dit osa kan man-uulup si bugis un maibilanga gumabasul dit osa.

¹¹“Summikad dit Fariseo un nangiluwalu utdit maipanggop kan siya un kanana'n, 'Apudyus iyamanak ta bokona kamaak sidat uduma tagu'n naagum, natuli, managdagas onnu padan tun gumabasula man-uulup si bugis. ¹²Manlanganak paya mangan un manluwala si mamigwa't sindumingguwan kan itdok pay kan sika nat ingkapulun nat losana malabbuwak,' kinnanana dit Fariseo.

¹³“Yoong sadit man-uulup si bugis, in-iggaw sit ad-adayu ot adina pay mantangad langit un manluwala. Ot binbin-tugona dit palagpag na gapu't babawi na ot kinnanana un, 'Apu, kaasiyanak ta gumabasulaka tagu!'”

¹⁴“Tbagak kan dikayu,” kinnanana Jesus, “nangulin tuwa tagu un napalintog sit man-iilan Apudyus yoong sat Fariseo, bokona napalintog. Ta sanat tagu'n mangidayaw sit long-ag na maid-oba, yoong sanat mampakumbaba siya'd maidayaw.”

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵Inggaw namingsan un nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus dalapnu agpadana dida'n bindisyunan yoong mailan man dat disipulus na ing-gimau da dat tagu.

¹⁶Yoong si Jesus inayagana payon dat aabeng kan siya asina kinnanana sidat disipulus na un, “Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadat kama kan dida dat maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus. ¹⁷Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton din mangiyapuwan Apudyus un padan din koon di abenga mangawat, adi kayu maidagamung sisi.”

Sadit Nabaknanga Tagu

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸Ininggaw osa'n pangaton dat Judio un nangimus kan Jesus un, “Napiya'n Mistulu, ngad nat masapula kook dalapnu matawid ku dit mataguwana maid kigad na?”

¹⁹Summungbat si Jesus un, “Apay un kanama napiyaak? Maid udum si napiya nu adi si Apudyus ullawa. ²⁰Tigammum dat bilin un, 'Adika managdagas. Adika kumatoy. Adika man-akaw. Adika mangustigu si tuli. Dayawom da amam kan inam.’”

²¹Summungbat dit lalaki un, “Tung-tungpaloka losan danaton manipud sit kaban-og ku.”

²²Magngolan man Jesus dit insungbat dit lalaki kinnanana kan siya un, “Annat payyan mangkulangam. Umoy ka ilaku dat losana kukuwam ta asim itdon dit bayad na utdat nakapus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon.”

²³Magngolan man dit lalaki di, amod dit domdom na ta talona baknang.

²⁴Nailan Jesus un nadomdoman ot kanana un, “Talona nasigaba makalnok danat baknang sin mangiyapuwan Apudyus. ²⁵Nalaslasu un mangoy nat kamelyu un dakola ayam sinat abut di tanud nu sanat osa'n baknanga tagu un lumnok sin mangiyapuwan Apudyus.”

²⁶ Ot sadat nakagngol situ inimus da un, “Singngadan dat mabalina taguwon Apudyus nu?”

²⁷ Insungbat Jesus un, “Sadat banaga adin di tagu makwa, makwan Apudyus.”

²⁸ Utdi, kinnanana Pedro un, “Dikami nu, un tinengyan mi dat boloy mi dalapnu sika’d uunnudon mi?”

²⁹ Ot kinnanana Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu, un singngadan na mana manengyan sit boloy na, onnu asawa na, onnu sunud na onnu malong-ag na onnu aabeng na maipagapu’t din mangiyapuwan Apudyus, ³⁰ adayu’n ad-adu dat maawat na uttun matattaguwana nu sadat tinengyana. Ot anungus kad di algaw awatona pay dit mataguwan un maid kigad na.”

Pitlun Jesus Nangibaga’t Dit Maipanggop Sit Matoyana

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Tinang-il Jesus binagbaga dat kagwampulu’t duwa un disipulus na ot kanana’n, “Dumngol kayu! Tumagada taku’d Jerusalem ot losan dadit ingkanglit dat propetan Apudyus sidita mapasamak kan sakona Inyanak di Tagu, matungpal da. ³² Maiyawatak sidat bokona Judio ot manliwliw-anak, pababbainanak kan luglugaanak. ³³ Kumkumpasanak asiyanak patoyon yoong umungalak sidin maikatlu’n al-algaw.”

³⁴ Yoong adin dat disipulus na naawatan dit imbagana ta kama nu naisuluk dit kaipooyana ot naid tigammu da nu ngadan dadit uguugudona.

Pinapiyan Jesus Dit Nakulap Un Tumaptappaya

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Utdit ininggaw da Jesus sidit adani’t din Jerico inggaw nakulapa tagu’n mantutupak sit igid dit kalsa’n tumaptappaya. ³⁶ Magngol na man dit damit dat aduadu’n tagu’n lumaus, inimus na nu ngadan dit mapasasamak.

³⁷ “Manlaus si Jesus un iNazaret,” kinnanana da kan siya.

³⁸ Utdiyon, nampakuy un, “Jesus un kaganakan Ali David kaasiyanak.”

³⁹ Sadat tagu’n namangu’t dit bulog inggimau da ot imbaga da un walling. Yoong amo indakol na ota kinnanana’n, “Kaganakan Ali David kaasiyanak.”

⁴⁰ Magngolan man Jesus, nan-illong ot imbagana un idatong da kan siya dit nakulap. Idatong da man, inimusan Jesus un, ⁴¹ “Ngadan nat piyaoma kook kan sika?”

Ot kanan dit nakulap un, “Apu, piyaok umila.”

⁴² Utdi, imbagan Jesus kan siya un, “Umila kaon. Kummiya ka gapu’t nat pammatim kan sakon.”

⁴³ Dagusa ummila dit nakulap ot naitung-ud kan Jesus un nandaydayaw kan Apudyus. Ot mailan man dat losana tagu dit napasamak nandaydayaw da pay kan Apudyus.

Da Jesus Kan Zakeo

19 Utdit lumaus da Jesus sin Jerico, ² inggaw osa’n baknanga ap-apun dat man-uulup si bugis^{¶¶} un mangngadan kan Zakeo. ³ Piyaona’n talon un ilan si Jesus nu kamaana yoong adina maila ta abobboba’n tagu ot masaklinan si Jesus sidat aduadu’n tagu. ⁴ Sat kingwana, nanoddaka ummun-una’t dit dol-dolon da Jesus ot summakay sit kayu un

^{¶¶}19:2 Buis kanan dat udum.

ngadnon dat sikamoro dalapnu lumaus da kad mailana.

⁵ Utdit dumatong da Jesus sit sumakayan Zakeo, tinangad Jesus ot kinnanana un, “Zakeo lumsa ka’t nat. Dalasom ta umoyak sin boloy yu uttun algaw.”

⁶ Dagusa nilumsa si Zakeo ot amod dit anggom na un nangidallay kan Jesus sit boloy da.

⁷ Mailan man dat tagu dit kingwan Jesus nampangonot da un kanan dan, “Apay umoy pasangaili utnat osa’n gumabasula tagu?”

⁸ Yoong summikad si Zakeo utdit atubang Jesus un kanana’n, “Apu, itdok nat gogwan di losana kukuwak sidat nakapus. Ot sadat tagu’n kinuluk ku sukatak si mamimpat si kaadu na dat inalak.”

⁹ Kinnanana Jesus kan siya un, “Uttun satuna algaw taguwon Apudyus datuwa simbalyan gaputa si Zakeo pinada na si Abraham un ginnapuwana un nanutuwa. ¹⁰ Ta sakona Inyanak di Tagu inummoyak situn pita dalapnu umoyak inapon kan taguwon dat naiyawa.”

Abalig Maipanggop Sit Bulawana Pilak

(Mateo 25:14-30)

¹¹ Utdiya dudumngolan dat tagu kan Jesus, intulutuluy na un nan-abalig ta adani daon sin Jerusalem ot kanan dat tagu nu ilan daona dagus dit manapuan Apudyus.

¹² Ot kinnanana’n, “Inggaw osa’n tagu’n nangatu’t saad na un inummoy sit adayu’n ili dalapnu mabalangatana ali asi mangulina mangiyapu. ¹³ Inayagana dat simpulu un baba-unona’t dit daan na un manlakkatan ot sinin-ossa na dida’n initsidan si pilaka bulawan^{§§} un

kanana’n, ‘Siyatu’d mampunaan yu un mannigusiya inggana’t mangulinak.’

¹⁴ “Yoong talona lalawwengon dat kailiyana diya tagu ot nangibaun dat uduma tagu’n maitung-ud kan siya ta umoy da ibaga’t dit emperador un, ‘Apu Emperador, adimi piyaon tuwa tagu un man-ali mi.’

¹⁵ “Yoong nambalin payona ali diya nangatu’n tagu. Ot utdit nangulin pinaayagana dat baba-unona un initsidan si pilak ta ilana nu piga dit nambalinan dit pilaka intod na kan dida.

¹⁶ “Dummatong dit ummuna ot kinnanana un, ‘Apu, pinangganansiyak si simpulu dit os-ossaana pilaka bulawana intod nu.’

¹⁷ “Nabalu nat kingwam,’ kinnanana dit ali. ‘Nabalu ka un baba-unon. Ot gaputa matalgodan ka utdan akita naitod kan sika, mangitulayok sika si simpulu’n ili.’

¹⁸ “Dummatong pay dit maikagwa un kanana’n, ‘Apu, pinangganansiyak si lima dit os-ossaana un bulawana pilak.’

¹⁹ “Ot kinnanana dit ali kan siya un, ‘Sika’d mangitulayok si lima’n ili.’

²⁰ “Naisongwat pay dit osa’n baba-unon un kanana’n, ‘Apu, antu dit pilak nu. Binugubugus ku si pangyu asik insuluk ²¹ ta kumimutak kan sika ta nasulag ka un tagu. Alam nat bokona kuwam kan apitom nat bokona immulam.’ ²² Kanan dit ali kan siya un, ‘Sika’d kadadagana baba-unon. Dusaok sika gapu pay lawan sidanat imbagam. Titiggammum un nauyungak ot alak nat bokona kuwak kan apitok nat bokona immulak. ²³ Ot apay adim imbangku dalapnu dumatongak kad awad ganansiya na un iyulin nu kan sakon?’ ²⁴ Utdi, kinnanana’t dat tagu’n sumisikad sisi

§§19:13 Satu un pilak sidin bagbagan di Griego, mina, un sat banol na 100 denario onnu labban di osa’n tagu si duwa onnu tulu’n bulan.

un, ‘Alan yu nat pilak kan siya ta itdon yu utdit nakaganansiya si simpulu.’²⁵ Yoong kinnanana da kan siya un, ‘Apu andi manon simpulu’n pilak nan?’²⁶ “Summungbat dit ali un, ‘Ibagak kan dikayu, sat tagu’n mangusal sidat maitod kan siya dalapnu talona nasebi da, maitdan pay si ad-adu. Yoong sat adi mangusal, ulay sat akita awad kan siya maala.’²⁷ Ot sadan gumusbusul kan sakon un adi mamiya un sakon man-ali da, idatong yu ta patoyon yu dida’t tun sanguwak,’ kinnanana dit ali.”

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana’d Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ Magangput mana maibagan Jesus di, intuluy na dit umoyana’d Jerusalem ot tinung-ud dat disipulus na. ²⁹ Utdit umadani daon sidin Betfage kan Betania utdit bateled Olivo, nambaun si Jesus si duwa’t dat disipulus na.

³⁰ Kinnanana kan dida un, “Umuna kayu’t nat madoḷḷoḷa boboḷoy ot nu makadatong kayu awad odasan yu si naisilu’n ubbun di dangki un adina payyan nakabayuwan. Ussagan yu ta idatong yu uttu. ³¹ Nu awad mangimus nu apaya ussagan yu, ibaga yu un masapul dit Apu.”

³² Kaysan dat imbaun na ot indasan da un tuttuwa dat imbagan Jesus. ³³ Utdiya madama’n us-ussagan da dit ubbun di dangki, kinnanana dit singkuwa un, “Koon yu un ussagan nat ubbu?”

³⁴ Ot kinnanana da un, “Masapul din Apu.”

³⁵ Indallay da kan Jesus ot inyap-ap da dat kagoy da utdit dangki asida pinangkabayu si Jesus. ³⁶ Utdit manaddalanon si Jesus un dit nangkabayu, inyap-ap dat uduma tagu dat kagoy da utdit dalan. ³⁷ Utdit manlapu daon un gumusad sin bateled Olivo un dumoḷḷolan da ud

Jerusalem inlapun dat adu’n naitung-ud kan Jesus dit mantatalok kan mampapakuy un mangidaydayaw kan Apudyus gapu utdat nakaskasdaawa kingkingwa na un naila da. ³⁸ Gapappakuyan da un kanan dan, “Bindisyunan Apudyus tun Ali un imbaun na un pannakalong-ag na. Kapiya utdin langit kan madaydayaw si Apudyus sidin kangattuwana langit.”

³⁹ Ot sadat uduma Fariseo un naidagabung sidat tagu, kinnanana da kan Jesus un, “Mistulu, ibagam sidan disipulus nu ta walling da.”

⁴⁰ Summungbat si Jesus un, “Ibagak kan dikayu un nu guminok da, sadan batu dan maisongwata mampapakuya mandayaw kan Apudyus.”

Kinadaguwan Jesus Dat Tagu’d Jerusalem

⁴¹ Adaniyon da Jesus sin Jerusalem, ot maotap na man dit ili inibilana ta madaguwan sidan tagu. ⁴² Kinnanana un, “Ay Jerusalem! Nu tigammum okyan pay situn satuna alḡaw nat masapul dalapnu kapkapiya ka. Yoong adim kampay maimatunan. ⁴³ Ot dumatong nat alḡawa umoy dat kabusul nu mangaliku-man kan sika, sondan dika ot maid ayon dat tagum un mambutik. ⁴⁴ Aminon dika un yam-anon kan patoyon da dan losana tagum. Maid ulay osa’t batu si adi magidu ta adim immatunan dit dumakngan Apudyus un managu kan sika.”

Inummoy Si Jesus Sit Timplu

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Dumatong da man Jerusalem, nilumnok si Jesus sit timplu ot pinaḷaksun na un inamin dat manḷaku. ⁴⁶ Kinnanana kan dida un, “Naikanglit sit ugud Apudyus un, ‘Satun boḷoy ku, boḷoya luluwḡaluwan,’ yoong pinambalin yu un igaw di makuluk.”

⁴⁷ Manipud sidiyon, kaalga-algawa mantudtudu si Jesus sit timplu. Ot sadat aap-apun di padi kan dat mimistulun di lintog padana pay dat pappangat dat tagu't di inainapon da dit mamatoyan da kan Jesus. ⁴⁸ Yoong adida tigammu nu inon dit koon da ta losan dat tagu talona pipiyaon da dit dudumngol kan siya't dit itudtudu na.

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

20 Sin-algawan un mantudtuduwan Jesus sidat tagu't dit timplu kan mangiwalwalagawagana't dit Nabalun Damag, ummoy dat aappun di padi, mimistulun di lintog kan sadat lalal-lakay dat Judio kan siya. ² Kinnanana da kan siya un, "Ibagam ud kan dikami nu ngadan nat kalintogama mangwa't danat kokkoom onnu singngadan nat nangtod kan sika't kalintogam?"

³ Summungbat si Jesus un, "Antu pay imusok kan dikayu. ⁴ Ibaga yu ud kan sakon nu singngadan dit nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?"

⁵ Utdi, nampipinnuut da pay lawan un kanan dan, "Nu ibaga taku un nalligwat kan Apudyus kana't oni un, 'Apay un adiyu tinuttuwa nu?' ⁶ Yoong nu kanan taku'n nanligwat si tagu, batubatuwon ditaku't datun adu un tagu gaputa tuttuwaon da un si Juan osa un propetan Apudyus."

⁷ Isunga insungbat da un adida tigammu.

⁸ Ot kanan Jesus kan dida un, "Ot madik pay ibaga tun nanligwatan tun kalintogaka mangwa't datuwa kook."

Abalig Maipanggop Sidat Nadadaga Man-aayuwun Sit Kaubasan

(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

⁹ Utdiyon, inyabalig Jesus tu utdat tagu un kanana'n, "Inggaw tagu un minul-ana't ubas dit pita na asina impatobaw ot nangalyug si nabayag si sabali'n ili.

¹⁰ "Utdit dumatong dit bubullasan, nangibaun si baba-unona un umoy mangala't dit gogwa na utdit naapit. Yoong pinangpang-ok dat nantobaw dit naibaun asida pinadalan un imaima.

¹¹ "Utdi, nangibaun uman si osa'n baba-unon, pinangpang-ok da payyan asida binabbainan un pinangulina imaima.

¹² "Utdi, nangibaun payyan si maikatlu utdat baba-unona ot pinangpang-ok da aginggana't nasugasugat asida impagkal sit lasin dit kaubasan.

¹³ "Utdiyon, kinnanana dit singkuwa't dit kaubasan un, 'Inon kad nin din kook? Ibaun ku tun potpotgoka anak ku ta ikabain da nad,' kinnanana.

¹⁴ "Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak, kanan da un, 'Siyatu dit manawid situn pita. Patoyon taku dalapnu mangkuwa taku tun pita.'

¹⁵ "Utdi, inlaksun da dit anak sit kaubasan asida pinatoy.

"Kadon, inon dit koon dit singkuwa't dit kaubasan sidat nantobaw?" kinnanana Jesus. ¹⁶ "Dumatonga umoy mamatoy sidat pinantobaw na kad asina ipatobaw dit kaubasan sidat udum."

Magngolan man dat tagu dit imbagana, kinnanana da un, "Adin Apudyus ipalubusa mapasamak nat kama't nat."

¹⁷ Intutukkol Jesus dida ot kanana'n, "Inonaon dit kanan dit naikanglita ugud Apudyus sidit aw-awe un,

'Sadit batu un inidsan dadit mangkokokwa't boloy, siya ud

nambalina pannan dit sikun dit boloy?’

¹⁸“Ot singngadan na mana maotdaga maitama utdiya batu masipsip-uk ot singngadan na mana maotdagan didiya batu matumotumok.”

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

¹⁹Naawatan dat mistulun di lintog kan aap-apun di padi un imbagan Jesus diya abalig un maibusul kan dida ot pinadas da un dokmaan sidiya timpu yoong ummogyat da utdat tagu. ²⁰Kad sidiyon, linimalimadan da si Jesus. Ot nangibaun da si manissiim kan siya un man-ag-agin nalintoga tagu un umoy makaim-imus kan siya. Ta piyaon da nu makaibaga si maikaniwas dalapnu awad lasun da un manokma kan siya asida ipaima kan gubinnadul un siya’d awad si kalintogan kan pannakabalin un mangukum kan siya.

²¹Ummoy dat naibaun kan Jesus ot kanan da un, “Mistulu, tigammu mi un ustu dan ibagbagam kan itudtudum. Maid idumdumam si tagu ta itudtudum nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. ²²Ot ibagam ud nu naingkalintogana mambayad taku si bugis kan Caesar un Emperador ud Roma?”

²³Yoong naawatan Jesus dit sikap da ot kinnanana kan dida un, ²⁴“Mangipaila kayu ud si pilak kan sakon?” Nangipaila da man kinnanana un, “Simmuging kan singngadan situn naimalka?” “Si Emperador Caesar,” insungbat da.

²⁵Ot kinnanana Jesus kan dida un, “Ot nu siya nat, itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar, ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus.”

²⁶Naid nagngol dat naibaun si mamabasuḷan da kan siya utdit atubang dat

adu’n tagu. Nasnasdaaw daot sidat insungbat na ot naid ginumgumminga kan dida.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Matoy

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷Inggaw da ud ummoy kan Jesus un Saduceo un dida dat manguguda maid umungal si natoy. ²⁸Inimus da kan Jesus un, “Mistulu, kanan dit lintog taku un ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un naid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.’

²⁹“Ininggaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki. Nangasawa dit pangu yoong natoya naid anak na. ³⁰Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit bilug yoong natoy uman un maid anak na. ³¹Inasawan pay dit maikatlu yoong nampapada dit naipasamak inggana’t dit maikapitu’n sunud da un naamin da un natoya maid ingganak da utdit bilug. ³²Mabaybayag man, natoy pay dit bilug.

³³“Utdi, nu timpu’n umungal dat natoy, singngadanon dit sin-asawa utdiya bilug, ta losan dat pitu’n mansusunuda nangasawa kan siya?”

³⁴Summungbat si Jesus un kanana’n, “Man-aassawa dat tagu’t tun pita ³⁵yoong nu umungal dat natoy, sadan tagu’n ibilang Apudyus un lobbonga matagu’t inggaingga, maidon man-aassawa kan dida. ³⁶Ta maipada daon sidan aanghel un adi daon matoy. Abeng ud Apudyus didaon ta pinaungal na dida kan katoy.

³⁷“Panoknoka Moses un umungal dat natoy. Sadit ingkanglit na un maipanggop sidit umapuapuya kayu, imbaga na un, ‘Si Apudyus siya ud mandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’ ³⁸Ot piyaona’n ugudon un si

Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi Apudus dan matatagu. Ta ulay nu natoy dit osa'n tagu, sissiya un matattaguwan sin biyang Apudyus."

³⁹Kinnanana dat uduma mimistulun di lintog un, "Mistulu, nabalbalu nat insungbat nu." ⁴⁰Kinnanana da tu ta maidon makatuloda makaim-imus kan siya.

Imus Maipanggop Kan Kristu

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹Utdi, kinnanana Jesus kan dida un, "Inona'n kanan da un sat Kristu kaganakan dit Ali David? ⁴²Ta ulay si David ingkanglit na utdit iblu un Salmo un kanana'n,

'Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku ⁴³inggana't abakok aminon dat kabusul nu.*

⁴⁴"Ot nu 'Apu' kanan David kan Kristu, in-inona'n kaganakana nu?"

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidan Mimistulun Di Lintog

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

⁴⁵Utdiya dudumngolan dat tagu, imbagan Jesus sidat disipulus na un, ⁴⁶"Alimbanan yu danat mimistulun di lintog ta pipiyaon da un mangay-ayaw un anandu dat badut da un mangipaila't dit saad da kan pipiyaon da nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabatan di tagu. Pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga kan inggaw sit inggawan dat nangangatu'n tagu nu amung. ⁴⁷Gundawayan da dat bilug ot aminon da un alan dat sanikuwa da, asida anduanduwon dit luwalu da un manal-in da utdit kokkoon da. Ot talona nadagson dit dusa da nu dumtong dit timpu," kinnanana Jesus.

Sat Pakdawa Intod Dit Nakapus Un Bilug

(Marcos 12:41-44)

21 Nanlungayat si Jesus ot nailana dadit babaknanga man-ipsisuk sidat pakdaw da kan Apudyus sidit pipisukan di pakdaw sidiya timplu. ²Ot nailana pay dit nakapukapusa bilug un mangipisuk si duwa'n sipinga lawa.

³Utdi, kinnanana un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sadin impisuk din bilug nabanbanol nu sadin impisuk dan udum. ⁴Ta sat intod dan udum sadit nansawañan da utdit binaknang da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan dit awad kan siya un siya ullawa'd ikataguna."

Imbagan Jesus Un Malba Dit Timplu

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵Sadat uduma tagu't di babagba-gaon da dit kinabalbalun dit timplu ta nangkaddakkoñ dat batu un panikokwa na kan naal-altiyan pay si nabalun pakdaw da kan Apudyus. Ot kinnanana Jesus kan dida un, ⁶"Losan datuwa maila yu mayam-an da ta dumatong nat timpu un maid osa't batu si natuuga adi maidugpu."

Sadat Ligat Nu Daan Payyan Anungus Tun Lubung

(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

⁷Utdi, inimus da kan Jesus un, "Mistulu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dat imbagam kanad? Sin dit mangilasinan mi un dandaniyon dit mapasamakan?"

⁸Imbagan Jesus kan dida un, "Manalimban kayu ta adi kayu maal-allilaw. Ta adu dan dumatonga tagu'n mangusal situn ngadan ku un kanan da un, 'Sakon dit Mesias.' Kanan da pay un, 'Dumma-

*20:43 Salmo 110:1.

tongon dit timpu'n manganungusan tun lubang.' Yoong adiyu tuttuwaon dida.⁹ Adi kayu kumimut nu awad magn-gol yu si gubgubat ya gulgulu ta masapula umuna un mapasamak da. Yoong bokona dagusa dumatong nat anungus ditun lubang."

¹⁰ Intuluy Jesus un kanana'n, "Mang-gugubat dan kailin-ili uttun lubang kan mambibinnusul dan tutulay. ¹¹ Awad da ud ga-oogyata lunig. Awad ud ulat kan pistin di tagu utdan nadumaduma'n igaw kan awad da ud ga-oogyata mapasamak sinat ngatu kan nakaskasdaawa mangilasinan.

¹² "Yoong daan payyana mapasamak datu, dopapon kan paligatan dikayu. Maipadalan kayun tu utdan sinagoga'n mabistigal asida dikayu paibalud. Gapu't dit manuttuwaan yu kan sakon maimusan kayu utdan aali kan gugubinnadul. ¹³ Ot siyadiyon ud gundaway yu un mamanoknok maipanggop sit Nabaļu'n Damag maipanggop kan sakon. ¹⁴ Isunga imula yu utnat somsomok yu un adiyu ikadanag dat isungbat yu nu dumatong diya timpu. ¹⁵ Ta sakon ud mangtod si silib yu un mambagbaga ot adi dikayu kaboolan dat kabusul yu un masungbatan onnu masuganggang. ¹⁶ Ulay dat mamallong-ag yu, sussunud, kakabagiyon kan gagayyom yu ituyuk dikayu. Ot patoyon da dat udum kan dikayu. ¹⁷ Lalawwengon dikayu't dan losana tagu maipagapu't nat manuttuwaan yu kan sakon. ¹⁸ Yoong ayyuwanak dikayu, ot maid matalak si ulay osa't nat buuk yu. ¹⁹ Nu mannanayun nat pammati yu ulay nu mapalpaligatan kayu, maitdan kayu't mataguwana maid kigad na."

Imbagan Jesus Dit Mayam-anan Jerusalem

(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)

²⁰ Intuluy Jesus un kanana'n, "Nu maila yuwon din ili ud Jerusalem un maliput si suldadun dat kabusul, siya ud manigammuwan yuwon un dandaniyon ud timpu'n mayam-anana. ²¹ Ot dikayu'n iJudea gumtik kayuwon sidan batbated. Sadat awad situn Jerusalem masapula tengyan da tuwa ili. Ot sadat inggaw sidat boboloya awad sin lasin dituwa ili masapula adida umoy situ. ²² Ta siya diyon dit timpu'n madusaan dat iJerusalem dalapnu matungpal dit naikanglit sidit ugud Apudyus. ²³ Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi. Ta amoamoda ligat dit dumatong situwa igaw. Ot maidosal sidatuwa tagu dit ligligot Apudyus. ²⁴ Mapatoy dat udum kan dida si ispada ot maidalan dat udum sit uduma ili un mabalud. Ot yam-ayam-anon tu dat bokona Judio tun Jerusalem inggana't magangput dit naikoddonga timpu da un bokona Judio."

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu

(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

²⁵ "Utdiya timpu awad da ud mangimatunana mapasamak sin init, bulan kan sadan bituwon ot situn pita maid kapukapuut dat tagu utdat koon da ta amod dit kimut da utdit man-ag-agguwodan din baybay kan malukulukuta paluung. ²⁶ Matukas dat tagu utdit kimut da un manguuway nu ngadan dit mapasamak situn lubang, ta losana awad sinat langit maligaligad da. ²⁷ Utdiyon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba'n mailabaw sit bunot un napnu't pannakabalin kan nakaskasdaawa kinangatuk. ²⁸ Nu manlugi un mapasamak datu, sumikad

ot tumangad kayu ta dandaniyon nat managuwan Apudyus kan dikayu.”

Sat Maadaļ Taku’t Din Kayu Un Igus

(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

²⁹ Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana’n, “Ilan yu din kayu un igus kan sadan uduma kayu. ³⁰ Nu manlugi’n sumungbud dan tubu da tigammu yuwon un dandani nat iinnitan. ³¹ Ot padana pay un nu maila yuwona mapasamak datuwa ligat tigammu yuwon un dandaniyon dit mangiyapuwan Apudyus.

³² “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mapasamak un losan datu daan payyana matoy dan losana tagu uttuwa lonap. ³³ Mangkigada losan dan maila ud langit kan situn pita yoong mannanayun tun ugud ku.”

Masapula Nasasaggana Taku

³⁴ Intuluy Jesus un kanana’n, “Manalimban kayu ta adiyu sad mailumļuman dan nalabosa laglagsak, in-inum kan danag maipanggop situn mataguwan dalapnu adina kama’t balaisa kakļata maksob kan dikayu nata al-algawa mangulinak. ³⁵ Ta kakļata lawa’n dumatong nata al-algaw sidan losana tagu’t tun pita. ³⁶ Ot mansagana kayu un kanayun kan iluwalu yu un awad bilog yu un mangilasat sidan losana mapasamak kan dalapnu natalgod kayu un sumikad sit sinagung ku un Inyanak di Tagu.”

³⁷ Kaalgaw-algawa mantudtudu’t Jesus sit timplu yoong nu gumidgidam manalan un umoy umbog sin bateled Olivo. ³⁸ Ot masapsappaan dat tagu’n umoy sit timplu mandongol kan siya.

Siisiimon Da Un Patoyon Si Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

22 Dandaniyon dit Piyestan di Nalausana un siya dit manganan

dat Judio si tinapaya maid si bubud. ² Ot sadat aappun di padi kan mimistulun di lintog inainapon da nu in-inon dit mampapatoy da kan Jesus si nalimod ta kumimut da utdat tagu.

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus

(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

³ Sinakayan Satanas si Judas Iscariote un osa utdat kagwampuļu’t duwa’n disipulus Jesus. ⁴ Kadon kaysan si Judas ot inummoy nakabagbaga’t dat aappun di padi kan oopisyal dat man-aandog sit timplu dalapnu makatulag nu in-inon dit man-iituyuk na kan Jesus kan dida. ⁵ Natalok dan nangngol sit imbagan Judas ot insapata da un itdan da si pilak. ⁶ Intulon Judas ot inluginaon un inainapon dit gundaway na un mangituyuk kan Jesus un adin dat adu’n tagu matigammuwan.

Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus

(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

⁷ Dinumtong dit algaw dit Piyestan di Tinapaya maid si bubud un siya dit mapaltiyon dit ubbun di kannelu un mausal nu Piestan di Nalausana.

⁸ Kadon, imbaun Jesus da Pedro kan Juan un kanana’n, “Umoy kayu isagana dit kakan taku uttun Piyestan di Nalausana.”

⁹ “Kawad dit piyaoma umoy mi mangisaganaan?” inimus da kan siya.

¹⁰ “Donglon yu,” kinnanana Jesus. “Nu makadatong kayuwon sin ili, maabat yu ud osa’n tagu un nan-awit si naamussu un danum. Unudon yu utdit lumnokana un boļoy. ¹¹ Ot ibaga yu utdit simboļoy un, ‘Paimus dit Mistulu nu kawad dit kuwaltu un manganana utdit kakan di piyesta pati utdat disipulus na.’ ¹² Kad ipailana kan dikayu

ud dakoꞏana kuwaltu'n nanginngatu un siya'd kawadan dat losana masapul taku ot siya'd mangisasagganaan yu utdat kanon taku nu Piyestan di Nalausana."

¹³ Kaysan da ot naituttuwa un losan dat imbaga na kan dida. Mansidi, insagana da dit kakan di piyesta.

Sat Anungus Un Nakaubungan Jesus Sidat Disipulus Na

(*Mateo 26:26-30; Marcos
14:22-26; 1 Corinto 11:23-25*)

¹⁴ Utdit dumatong dit olasa manganan da, ummoy si Jesus nakaubung sidat apostoles na.

¹⁵ Ot kinnanana kan dida un, "Talaona inaayuwaka makakan kan dikayu uttuwa kakan di Piyestan di Nalausana sin daan din mapaligatak. ¹⁶ Ta ibagak kan dikayu un adiyakon umbosa mangan situwa kakan aginggana't dit matungpaꞏan dit kustu'n kaipooyana utdin mangiyapuwan Apudyus."

¹⁷ Ot inalana dit natasa'n inumon da. Maabus mana manyaman kan Apudyus kinnanana un, "Alan yu tu ta mambibingayan yu un inumon. ¹⁸ Ta ibagak kan dikayu un manipud sinsatun adiyakon umbosa uminum si danum di ubas aginggana't dumatong nat mangiyapuwan Apudyus."

¹⁹ Nangala payyan si tinapay ot maabus mana manyaman kan Apudyus biniibiik na un inwalas kan dida un kanana'n, "Siyatu ud long-ag ku un maidatuna mampooy kan dikayu. Manipud sinsatun koon yu tu un mangisomsomkan yu kan sakon."

²⁰ Padana pay sit naabus da un nangan, inala na dit tasa un kanana'n, "Satu un natasa dit bagu'n tulag Apudyus kan dikayu un mapatalgodan situn dalaka man-ayus un mampooy kan dikayu.

²¹ "Yoong ilan yu. Antu't tu un kaubung ku tun mangituyuk kan sakon. ²² Ta sakona Inyanak di Tagu mapatoyak un kama't dit ingkoddong Apudyus yoong kaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakon."

²³ Utdi, nampaim-imus pay lawan dat disipulus na nu singngadan na kan dida dit mangwa.

Nampasinsinngabatan Da Nu Singngadan Dit Kangattuwan

²⁴ Nampasungsungbat pay dat disipulus nu singngadan na kan dida dit mabigbig un kangattuwan.

²⁵ Ot kinnanana Jesus kan dida un, "Sadat alin dat bokona Judio kan sadat uduma mangitulay kan dida, piyaon da un natulay da utdan iyapuwan da. Ot piyaon da pay un mangaddanan da si Nalaay. ²⁶ Yoong bokon un kama't di kan dikayu, ta sat kangattuwan kan dikayu masapula kama nu siya'd kaabengan. Sat pangat kan dikayu masapula kama nu siya'd babbaun. ²⁷ Ngadan dit nangatngatu, sadit mangan sit lamesaan onnu sat mansunad? Bokon kad un sat mangan sit lamesaan? Yoong antuwak kan dikayu un manselbi.

²⁸ "Dikayu dat adi lummipsuta nanungtung-ud kan sakon sidat losana napadasak. ²⁹ Ot itdak dikayu si kalintogan un mangiyapu un kama't dit nan-iitod Amak kan sakon si kalintogan un mangiyapu. ³⁰ Ot makaubung kayu un makakan kan makainum kan sakon sin mangiyapuwak kan mantupak kayu't din trono un mangiyapu utdan kagwampulu't duwa'n tribu un kaganakan Israel."[†]

[†]22:30 San Israel osa'n ngadan Jacob ot losan dat kaganakan Jacob nabingay da si kagwampulu't duwa'n tribu. Ilan yu utdin Genesis 35:22b-26; 32:28; Numero 1:5-16.

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya

(Mateo 26:31-35; Marcos
14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ Utdi, kinnanana Jesus kan Simon Pedro un, “Simon, Simon, donglonak. Napalubusan si Satanas un mamadas kan dikayu’n losan un kama’t man-akiyak si trigo dalapnu isina na dat nabaļu utdat laweng. ³² Yoong inluwaļuwak sika, Simon, dalapnu adika lumipsuta manutuwa kan sakon. Ot nu mandadaoli kaon ot mangulin ka kan sakon, pabilgom dit pammatin dat susunud nu.”

³³ Kinnanana Pedro kan Jesus un, “Apu, nadaddaanak un maipasimbaļu kan maipangkatoy kan sika.”

³⁴ “Ibagak kan sika Pedro,” kinnanana Jesus. “Daan payyan manullauk din kawitan si bigbigat isulibakon si mamitlu.”

Pitaka, Sambag Kan Ispada

³⁵ Kinnanana pay Jesus kan dida un, “Utdit nangibaunak kan dikayu’t dit un maid pitaka, sambag kan sandalyas, awad kad nangkulangan yu?

“Naid,” kinnanana da un summungbat.

³⁶ Kinnanana Jesus un, “Yoong sin-satunon, sanat awad si pitaka alana, padana pay sit sambag na. Nu awad naid si ispada na ilaku nat dit kagoy na ta gumatang si osa. ³⁷ Ta masapula matungpal dit naikanglit sit ugud Apudyus maipanggop kan sakon un kanana’n, ‘Maibilang sidat gumabasul.’ On, dandaniyon un matungpal dat naikanglit maipanggop kan sakon.”

³⁸ Utdi, kinnanana dat disipulus na un, “Apu, antu’d duwa’n ispada uttu.”

“Olog na naton!” insungbat Jesus.

Sat Nanluwaļuwan Jesus Sin Bateled Olivo

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹ Tinengyan Jesus dit ili ot ummoy sin bateled Olivo un gagangaya siya’d kokkoona ot naibuļuun pay dat disipulus na kan siya. ⁴⁰ Dumatong da man sisi, kinnanana kan dida un, “Manluwaļu kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu.”

⁴¹ Ummadayu si Jesus kan dida si akit asina nampalintumunga nanluwaļu. ⁴² Kinnanana un, “Ama, nu piyaom, ilisiyak situn amoda ligat un sagapalok. Yoong bokona satun piyaok tun matungpal nu adi sanat piyaom.”

⁴³ [Utdi inggaw anghel un nanlig-wat langita nampaila kan siya’n nampabilog sit somsomok na. ⁴⁴ Ot gaputa amoamod dit domdom na, impapatina’n nanluwaļu ot nangkalingot si kama nu dala un nan-at-attod sit pita.][‡]

⁴⁵ Utdit nagangputa nanluwaļu si Jesus, summikad ot nangulin sidat disipulus na ot dintong na dida un nasusuyop gaputa madodomdoman da.

⁴⁶ Ot kinnanana kan dida’n, “Koon yu un masusuyop? Gumangun kayu ta manluwaļu kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu.”

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos
14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong dat adu’n tagu’n pinuyut Judas un osa utdat kagwampulu’t duwa’n disipulus. Ummadani si Judas kan Jesus asina inogkan. ⁴⁸ Yoong kinnanana Jesus un, “Judas, ogok kad nat man-iituyuk nu kan sakona Inyanak di Tagu?”

[‡]22:44 Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

⁴⁹ Utdit mailanon dat disipulus na dit mapaspasamak, kinnanana da un, “Apu, makabinnakag kamiyon?” ⁵⁰ Ot osa kan dida dit namakag sidit baba-unon dit kangattuwana padi ot nasokdap dit diwanana inga na. ⁵¹ Yoong kinnanana Jesus un, “Olog naon.” Asina inaggoman dit ingan dit baba-unon ot kummiya.

⁵² Utdiyon, kinnanana Jesus sidat aapun di padi, oopisyal dat man-aandog sit timplu kan dat lalallakay un ummoy manokma kan siya un, “Tulisanak kad ta gabadangan kan gapang-ulan kayu un umoy manokma kan sakon?” ⁵³ Kaalgawal-gawak sin timplu kan dikayu’n nantudtudu yoong adiyu ud sakon dinokmaan. Yoong siyatuwon ud timpu yu kan timpu’n mantulayan dit pannakabalin Satanas.”

Insulib Pedro Si Jesus

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Utdi, dinokmaan da si Jesus ot indallay da utdit boloy dit kangattuwana padi. Tinungtung-ud Pedro yoong inadadayuwana. ⁵⁵ Awad aanniduwana sit gaggawan dit paway ot ummoy si Pedro nakaanidu utdat ininggaw sidi. ⁵⁶ Utdit mailan dit osa’n babai’n baba-unon si Pedro un mantutupak sit madolangan dit apuy, intukkol na un kanana’n, “Satu pay osa’n bulun na.”

⁵⁷ Yoong insulib Pedro un kanana’n, “Adik tigdigammu nat un tagu.”

⁵⁸ Masulsulit man, inggaw osa’n lalaki un nakaila kan siya ot kanana’n, “Osa ka pay sidat buyut na.”

Yoong summungbat si Pedro un, “Ay, bokonak.”

⁵⁹ Lumabas man umoya sin-olas impapilit payyan dit osa un kanana’n, “Gatoka siyatu’d osa utdat kabbulunana ta iGalilea.”

⁶⁰ Yoong kinnanana Pedro un, “Maid tigammuk sinat ibagagam.”

Mambagbagbaga payyan si Pedro, dagusa nanullauk dit kawitan. ⁶¹ Um-maswing si Jesus ot intutukkol na si Pedro. Ot nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya’n, “Daan payyan manullauk dit kawitan si bigbigat insulibakon si namitlu.”

⁶² Mansidi, lummaksun si Pedro ot nan-i-ibil.

Binabbainan Kan Dinatadatal Da Si Jesus

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Utdiyon, sadat tagu’n nangaandog kan Jesus, binabbainan da kan dinatadatal da. ⁶⁴ Binalaw da pay asida tini-pak kan inimusana kanan da un, “Pugtuwam ud nu singngadan nat nanipak kan sika?”

⁶⁵ Ot adu pay dat imbaga da un namabbain da kan siya.

Naipalang Si Jesus Sit Sanhedrin

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Utdit mabigat, nandadatdatong dat kamang di Sanhedrin un bukolon dat lalallakay dat Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog ot paindatong da si Jesus kan dida. Ot kinnanana da kan Jesus un,

⁶⁷ “Ibagam ud kan dikami nu sika dit Kristu?”

Summungbat si Jesus un, “Ulay nu ibagaka sakon adiyu mit laing tuttuwaon. ⁶⁸ Ot nu awad imusok kan dikayu adiyu mit laing sungbatan. ⁶⁹ Yoong, manipud situn satun, sakona Inyanak di Tagu mantupapak sin kapon diwanan ud Apudyus un mannakabalin.”

⁷⁰ “Adi pay an, sika dit Anak Apudyus?” kinnanana da.

Summungbata kanana’n, “On, naibaga yun.”

⁷¹Ot kinnanana da un, “Ngadan payyan nat manapulan taku si uduma mangustigu? Dingngol taku un mismu dan imbaga na un maisuganggang kan Apudyus.”

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 Utdi, lummakkat da un losan dat naamung ot indallay da si Jesus kan Pilato. ²Dumatong da man inlapu da un mampabasul kan siya un kanan dan, “Naodasan mi tuwa tagu un al-allilawona dan kailiyan mi. Iyapa na un mambayad dat tagu si bugis kan Emperador Caesar. Kabawona pay un siya si Kristu un ali.”

³Inimusan Pilato si Jesus un kanana'n, “Sika kad dit Alin dat Judio?”

Summungbat si Jesus un, “Naibagamon.”

⁴Utdi, kinnanana Pilato utdat aap-apun di padi kan dat adu'n tagu un, “Maid odasak si gapun di manusaak situwa tagu.”

⁵Yoong impapilit da un, “Makibul dat tagu maipagapu't dat intudtudu na un inlugi na ud Galilea inggana'd Judea kan ulay situwon.”

Indallay Da Si Jesus Kan Herodes

⁶Utdit nagngolan Pilato tuwa imbaga da inimus na nu iGalilea si Jesus.

⁷Utdit natigammuwana un osa utdat ipangatan Herodes,[†] paindallay na si Jesus kan Herodes un ininggaw payyan sin Jerusalem sidiya timpu.

⁸Utdit mailan Herodes si Jesus, nang-anggom ta nasulita aayuwana dit maka-il-ana kan siya ta nagngol na dit maipanggop kan siya ot nanam-ona un mangila si am-amuga koono. ⁹Ot

nakaimuimus si Herodes kan siya yoong talona maid sinungbatan Jesus.

¹⁰Gasikadan dat aappun di padi kan mimistulun di lintog sisi un nasulaga mangipappapilit sidat mamasulan da kan siya. ¹¹Dinula kan binabbainan da Herodes kan dat suldadu na si Jesus ot binadutan da si kama't badut di ali asin Herodes pinangulin kan Pilato.

¹²Utdiya al-algaw, nanggayyom da Pilato kan Herodes un nambinnusul sidit.

Naikoddonga Matoy Si Jesus

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³Utdit indatong da si Jesus, pinan-datdatong Pilato dat aap-apun di padi, papangat kan dat tagu.

¹⁴Ot kinnanana kan dida'n, “Indatong yu tuwa tagu kan sakon ot kanan yu un al-allilawona dat tagu. Sinuknaaka dodonglon yu ot naid maodasan si basul na utdan losana ipabbabasul yu kan siya. ¹⁵Ulay si Herodes maid pay maodasana. Siya'd gapuna un pinan-ulin na kan ditaku. Naid kingwan dituwa tagu dalapnu mapatoy. ¹⁶Ot pasabid ku asik padalnon.”

¹⁷[Imbagan Pilato di ta masapula mangiwaya si osa'n balud nu timpun di Piyestan di Nalausana ta siya'd gagangay da un Judio.][§]

¹⁸Yoong nampappakuy dat losana tagu un kanan dan, “Papatoy nu tuwa tagu ta si Barrabas ud wayaam.” ¹⁹Si Barrabas naibalud gaputa osa utdat lummaban sit gubilnu utdiya ili kan kummatoy pay.

²⁰Ot gaputa piyaon Pilato un pawayaan si Jesus kinabagbaga na uman dat tagu. ²¹Yoong impappakuy da un, “Pailansam si kulus! Pailansam.”

[†]23:7 Herodes Antipas

[§]23:17 Satu un bersikulu naid sidan uduma manuskrito.

²² Utdi, pinitlun Pilato un makabag-baga kan dida un kanana'n, "Apay, ngad nat nadadaga kingwa na? Naid odasak si basul na dalapnu mapatoy ot pasabid ku asik padañnon."

²³ Yoong talona gapappakuyan da un mangipappapilita pailansa da utdit kulus inggana't nangabak da. ²⁴ Ot kin-oddongan Pilato si Jesus un kamat din piyaon da. ²⁵ Winayawayaana si Barrabas un nabalud gapu't dit lumablabanana't dit gubilnu kan kummatoyana, ta siya'd piniya da un mapawayaana. Ot intod na si Jesus kan dida ta umoy da koon dit piyaon da un koon kan siya.

Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus

(*Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27*)

²⁶ Utdiya mangidaldallayan da kan Jesus, naabat da si Simon un iCirene un nanligwat sit kapappayawan. Kinakma da ot impabukud da kan siya dit kulus asida impatung-ud kan Jesus.

²⁷ Amoda tagu dat naitungtung-ud kan Jesus. Inggaw da pay babai'n mangibili kan mangilamalamat kan siya.

²⁸ Yoong inaswingan Jesus dida un kanana'n, "Dikayu'n babai'n iJerusalem bokona sakon ibilan yu, sad ibilan yu danat long-ag yu kan dat anak yu. ²⁹ Ta adaniyon nat timpu un kanan tu dat tagu un, 'Nagasat dat lupot kan dat adi nakapadasa mabugi, kan dat adi nampasusu.'

³⁰ Utdiya timpu, kanan dan tu dat tagu utdat bateled un, 'Bunbunan dikami,' ot kanan da utdan batung-ul un, 'Labugan dikami.' ³¹ Ta nu kama't tu tun koon da kan sakon un maid si basul un maiyalig si naata'n kayu, adi amodot sooni utdan gumabasul un maiyalig si nalangu un kayu?"

³² Inggaw da pay duwa'n tulisan un indallay da un maidisan kan Jesus un

mapatoy. ³³ Dumatong da man sit igawa ngadnon da si Battukag inlansa da si Jesus sidit kulus ot inlansa da pay dat duwa'n tulisan sidat kulus da, osa't dit kapon madiwanan na kan osa't dit kapon makawigi na.

³⁴ Utdi, nanluwalu si Jesus un kanana'n, "Ama pakawanom dida ta adida tigammu tun kokkoon da."

Sadat suldadu, nambubunut da nu ngadan dit mangkuwan di osa utdat badut na.

³⁵ Aduadu dat tagu'n gasikadan sidi un mangiila't dat koon da. Ot sadat papangat di iJudio dinuladula da si Jesus un kanan dan, "Tinagu na dat udum, apay un adina taguwon nat long-ag na pay lawan nu siya si Kristu un pinilin Apudyus?"

³⁶ Binabbainan pay dat suldadu ot in-adaniyan da asida initdan si kiloma basi. ³⁷ Ot kinnanana da kan siya un, "Nu ali dika't dan Judio apay adim taguwon nat long-ag nu?"

³⁸ Inggaw pay naikanglit sidit labaw dit ulu na utdit kulus un kanana'n, "Siyatu dit Alin dat Judio."

³⁹ Osa't dat tulisana nailansa dit nangingultu kan siya un kanana'n, "Bokon kada sika dit Kristu? Taguwom nat long-ag nu ot taguwom pay dikami."

⁴⁰ Yoong sadit osa, sinulagana dit bulun na un kanana'n, "Apay maid kimut nu kad kan Apudyus? Nampapada taku'n nakoddongana madusa. ⁴¹ Yoong dita'n duwa masapula madusa ta ta nakabasul ta un tuttuwa yoong sanata tagu maid kingkingwa na si laweng."

⁴² Ot kinnanana kan Jesus un, "Gagasmokonak pay Jesus nu dumtong nat man-aliyam."

⁴³ Kinnanana Jesus kan siya un, "Tut-tuwa tun ibagak kan sika, sinsatunon umoy ka kan sakon langit."

Sat Natoyan Jesus

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Mamalintuud man si init, kinumlop diya ili agingga si nandangwilis. ⁴⁵ Ot nangkawagwa'n napissay dit koltina't din timplu.

⁴⁶ Utdi, nampakuy si Jesus un kanana'n, "Ama, italgod ku kan sika tun ispirituk." Maibaga na man di, napungdiwon dit angos na.

⁴⁷ Utdit nailan dit kapitan dat suldadu dit napasamak, nandayaw kan Apudyus ot kanana'n, "Tuttuwa'n naid basubasul dituwa tagu."

⁴⁸ Utdit nailan dat tagu'n naamung sidiya mambubuya dit napasamak, nangkada'an da utdat boboloy da un binbintugon da dat palagpag da gapu't dit sigab dit angos da.

⁴⁹ Losan dat gagayyom Jesus kan dat babai un naitungtung-ud kan siya manipud Galilea, sumisikad da utdit adadayyu ot naila da un losan datu un napasamak.

Sat Nailbonan Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Utdi, inggaw osa'n tagu'n mangngadan kan Jose un siguda iyArimatea utdin Judea. Nabalū kan nalintoga tagu un manguuway sit dumakngan dit mangiyapuwān Apudyus. Osa un kamang di Sanhedrin yoong adina inampayunan dat bu'un na utdit ingkoddong da kan kingwa da kan Jesus. ⁵² Inummoy kan Pilato ot kindaw na dit ladag Jesus.

⁵³ Impalubus Pilato ot utdit indoba naon dit ladag, nilukutana't bagu'n luput asina umoy innilbon sit dako'la batu'n inabutana un naid payyan nailbon. ⁵⁴ Sadiya alḡaw dit mansaganaan da utdit al-ḡawa iillongan un dandaniyan manlugi.

⁵⁵ Sadat babai'n nanung-ud kan Jesus manipud sin Galilea naitungtung-ud da pay kan Jose isunga naila da dit lobon kan sat nan-iilbon na't dit ladag Jesus. ⁵⁶ Utdiyon nangulin da utdin ili ta umoy da man-isagana't dat bangbangu kan lana un umoy da ilabu utdit ladag Jesus.

Sadit naisongwata alḡaw, al-ḡawa iillongan ot nan-illong da ta siya'd lintog dat Judio.

Sat Ummungalan Jesus

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

24 Biggibigat man sit umuna'n al-ḡaw di sin-duminguwan ummoy dat babai utdit lobon ot indallay da dat insagana da un bangbangu.

² Dintong da un naballinona naiyadayu dit naitubota batu utdit lobon. ³ Yoong utdit lumnok da, naidon dit ladag Jesus. ⁴ Gasikadan da un masmasdaaw sidit kaklata lawa'n nasanikad ud duwa'n lalaki utdit sog-on da un manilisiling dit badut da. ⁵ Gaputa amod dit kimut da, nantumog da yoong kinnanan dat lalaki kan dida un, "Apay in-innapan yu utdan natoy nat matattaguwan? ⁶ Maid situ. Ummungalon. Gasmokon yu dit imbagana kan dikayu utdit iningawana payyan ud Galilea un: ⁷ 'Sadit Inyanak di Tagu masapula maitod sidat gumabasula tagu, ot mailansa utdit kulus kad umungal sidit maikatlu'n alḡaw."

⁸ Utdi, nagasmok dat babai dat ugud Jesus. ⁹ Tinengyan da dit lobon ot ummoy da imbaga'n losan datu utdat kagwampu'u't osa un apostoles kan sidat losana bu'un da.

¹⁰ Sadat ummoy nangibaga utdat apostoles, sada Maria Magdalena, Juana kan Maria un inan Santiago kan sadat uduma babai'n bu'un da.

¹¹ Yoong satu un impadamag da kama nu ul-ulnuga lawa't dat apostoles ot adida nanuttuwa. ¹² [Yoong si Pedro nanoddak kampay un ummoy sidit lobon. Dumatong man, nanyuk-unga summiim sit dalom dit lobon yoong abus dit luputa nailukut kan Jesus ulla'wa'd nailana. Utdi, kaysana masmas-daaw sidit napasamak.]**

Nampaila't Jesus Sidat Duwa'n Disipulus Na

(Marcos 16:12-13)

¹³ Utdi payona algaw, duwa't dat buyut Jesus ud manaddalana umoy sin boboloy Emaus un umoya simpulu ya osa'n kilometro dit kaadayu na manipud Jerusalem. ¹⁴ Ot bagbagbagaon da dat napasasamak. ¹⁵ Utdiya mambagbagbagaon kan man-in-innimusan da un duwa, inummoy si Jesus naidolag kan dida'n manaddalan. ¹⁶ Naila da yoong adida naimatunan.

¹⁷ Ot kinnanang Jesus kan dida'n, "Ngadan pay nat bagbagbagaon yu un manaddadalan nu?" Utdi, nan-illong da un manduduuy.

¹⁸ Ot sat osa un mangngadan kan Cleofas dit summungbata kanana'n, "Sika ulla'wa nin tagu'n inummoy Jerusalem un adi nakatigammu utdat napasasamak sidi utdan kaysana al-algaw."

¹⁹ "Ngadan na un pasamak?" kanan Jesus.

Summungbat da un, "Sadat napasamak kan Jesus un iNazaret. Osa'n propeta un mannakabalin utdan kingwa kan ugud na utdin sinagung Apudyus kan dat tagu. ²⁰ Yoong intod dat aappun di padi kan pappangat taku un makoddongana mapatoy ot inpailansa da utdit kulus. ²¹ Siya yoong dit nanam-on mi un mangwaya kan

ditaku'n kaganakan Israel. On, kan bokona lawa'n siyadi, maikatlu'n algaw naon tu manipud sit napasamakana. ²² Osa pay, nasdaawan kami utdat impadamag dat babai'n bulun mi un inummoy sit lobon na utdit biggabbigat. ²³ Naid naila da kanu utdit ladag na. Ot nangulin da un kanan dan nakaila da pay kanu si aangelhel un nangibaga kan dida un natagu si Jesus. ²⁴ Utdi, inummoy dat uduma bulun mi utdit lobon ot naila da un ustu dit kanan dat babai, yoong maid naila da kan Jesus."

²⁵ Utdi, kinnanang Jesus kan dida'n, "Ay, nangkakunong kayu'n gattok. Sad nasigab yu ud pay un tuttuwaon dat impadtun dat propetan Apudyus. ²⁶ Bokon kada masapula sagapalon dit Kristu datuwa ligat asina maawat dit nakaskasdaawa kinangatu?" ²⁷ Ot impalawag na kan dida dat losana naikanglit sit ugud Apudyus maipanggop kan siya manipud sidat ingkanglit Moses kan dadit losana propeta.

²⁸ Utdit dumoldoldol daon sidit boboloya ayan da, nandawos si Jesus un kama nu awad ayana. ²⁹ Yoong tinagawidan da un, "Nasdomon, inggaw taku ulla'wa't tu ta kumlopon."

Ot ummoy si Jesus nakaigaw kan dida. ³⁰ Utdit nakasangu daona mangan, inalalan Jesus dit tinapay ot nanluwalu'n nanyaman kan Apudyus asina biniibiika intod kan dida.

³¹ Utdiyon naimatunan da si Jesus yoong kaklata nabatin kan dida.

³² Utdi, kinnanang da un nansungungbat pay lawan un, "Siya gayam un kama nu nalangpaw dit gubu ta ud kanad sit man-iralawagana kan dita utdin dalan sidat naikanglit un ugud Apudyus."

³³ Utdi payona olas, nanlakkat da un nangulin Jerusalem ot dintong da un

**24:12 Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

naamung dat kagwampu't osa'n disipulu kan dat uduma bulun da.

³⁴ Ot imbaga da utdat duwa un, "Tutuwa'n umungal si Apu ta nampaila kan Simon."

³⁵ Ot sadat duwa, impadamag da pay kan dida dit napasamak sidit dalan kan sadit nan-iimatun da kan Apu utdit namiikana utdit tinapay.

Nampaila't Jesus Sidat Disipulus Na

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

³⁶ Utdiya mangu-ulnugan da utdat napasamak, kaklata lawa'n nasanikad si Jesus kan dida. [Kanana kan dida un, "Kapiya din awad kan dikayu."]^{††}

³⁷ Nakaogyat kan nakakimut da ta kanan da nu banig dit naila da. ³⁸ Utdi, kinnanana Jesus kan dida un, "Apay un mabulubulung kan manduwaduwa kayu? ³⁹ Ilan yu datun imak kan datun ikik ot gattoka sakon. Agpadanak dalapnu mapnok kayu. Ta naid bogas kan tul-ang di banig yoong sakon antu da." ⁴⁰ [Utdiya nangibagaana't di impaila na dat nalansa un ima kan iki na.]^{‡‡}

⁴¹ Adida pay laing makapati gapu't dit amoda anggom da kan kasdaaw da utdit kinnanana Jesus kan dida un, "Awad mabalina makan situ?"

⁴² Ot initdan da si tinunu un ikan. ⁴³ Inalan Jesus dit ikan ot kinan na un iillan da.

⁴⁴ Maabus man imbagana kan dida un, "Sadatu'n napasamak, siya dadit

imbagabagak kan dikayu't dit ining-gawak payyan kan dikayu un masapula matungpal dat naikanglita maipanggop kan sakon sidit lintog Moses kan sadat ingkanglit dat propeta kan sidin iblun di Salmo."

⁴⁵ Utdi, nilawagan Jesus dit somsomok da ot maawatan daon dat ugud Apudyus.

⁴⁶ Ot kinnanana Jesus kan dida un, "Sadit naikanglit sidit, kanana un masapula sagapalon dit Kristu dan ligat kan mapatoy yoong umungal sit maikatlu'n algaw.

⁴⁷ Ot masapula maitudtudu utdan losana ili manlugi uttun Jerusalem un maipagapu kan sakon pakawanon Apudyus dan losana mangidadaoli utdan basbasul da. ⁴⁸ Dikayu'd mangustigu utdatu'n naila yu un napasamak kan sakon. ⁴⁹ Ot ibaun ku kan dikayu dit Ispiritu Santu un insapatan Amak. Isunga adi kayu umat-atun situn Jerusalem inggana si maawat yu dit pannakabalin un manligwat langit."

Sat Kaysanan Jesus Ud Langit

(Marcos 16:19-20; Kingkingwan 1:9-11)

⁵⁰ Utdiyon, inlaksun Jesus dida'd Jerusalem ot makadatong da man utdin Betania ingngatu na dat ima na asina binindisyunan dida. ⁵¹ Utdit binbindisyunan Jesus dida, maipangpangatu un kaysan langit.

⁵² Nandaydayaw da kan siya asida nangulin sin Jerusalem un amoamod dit lagsak da. ⁵³ Manipud sidiyon kankanayun da un umoy sit timplu un mandaydayaw kan Apudyus.

^{††}24:36 Naid tuwa paltin di bersikulu utdan uduma manuskrito.

^{‡‡}24:40 Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

Sat Nabaļu'n Damaga Inkganglit

San Juan

Sat Ugud Un Mataguwan Di Tagu

1 Utdit daan payyan ditun lubung nakwa, siguda ininggaw dit Ugud.¹ Sigud un awad kan Apudyus ot satuwa Ugud, Apudyus. ²Naisigud kan Apudyus ³ot siya ud pinampaloswan Apudyus sidat losana paloswa. Nu naid, naid gapu pay nakwa utdat losana napaloswa.

⁴Satu un Ugud, siya ud manligwatan di mataguwan kan siya pay silaw un manilaw si somsomok di tagu. ⁵Kumadapadda tuwa silaw sidin kakolpan ot adin din kolop mabalinan un kospan.

⁶Inggaw tagu un imbaun Apudyus un mangngadan kan Juan. ⁷Dummatonga umoy mamanoknok sidat tagu utdit maipanggop sidit silaw dalapnu losana makanggol sit ipanoknok na, manuttuwa da. ⁸Bokona siya dit silaw nu adi ummoya mangipanoknok sidit silaw. ⁹Sadit kustu un silaw un manilaw sit somsomok di tagu inummoy situn lubung.

¹⁰Ininggawon situn lubung sidit ot losan datun paloswa uttun lubung siya'd pinangwan Apudyus yoong adin dat tagu binigbig. ¹¹Ummoy sit mismu'n ili na yoong adin dat kailiyana inawat. ¹²Yoong sadat losana nangawat kan nanuttuwa kan siya, initdana dida si kalintogan un mambalina anak Apudyus. ¹³Sat mambalinan da un anak Apudyus, bokona kama't din gagan-gaya maiyanakan di tagu onnu kasom-somkan di man-asawa nu adi kasom-somkan Apudyus.

¹⁴Satuwa Ugud, nambalin si tagu ot iniinggaw kan ditaku'n tagu. Amoamod mangkakaasi na kan kinatuttuwa na. Naila mi dit nakaskasdaaw un kinangatu na, sat nakaskasdaawa kinangatu un inawat na kan Ama na bilang bugbugtungga Anak.

¹⁵Pinanoknokan Juan dit maipanggop kan siya ot impappakuy na un kanana'n, "Siyatu dit tagu un ug-ugudok sidit kanak un, 'Awad maitagtagnob kan sakon un nangatngatu nu sakon ta ining-gawon sit daan ku payyan maiyanak.'"

¹⁶Ot maipagapu't dit nalabos un kaasi na, maid mangkigadan din bindisyun un ipooy na kan ditaku'n losana manuttuwa kan siya. ¹⁷Si Moses ud dinutukan Apudyus un nangipatigammu utdat lintog na ot si Jesu Kristu dit dinutukana un mangipatigammu utdit maipanggop sit mangkakaasi na kan sat tuttuwa un maipanggop kan siya. ¹⁸Naid payyan nakaila kan Apudyus, yoong si Jesu Kristu un bugbugtungga Anak na kan talona pipiyaona ud nangipatigammu kan siya.

**Sat Pammanoknok
Juan Un Mambubunyang**

*(Mateo 3:1-12; Marcos
1:1-18; Lucas 3:1-18)*

¹⁹Nangibaun dat pappangat di Judio un inggaw Jerusalem sidat papadi kan dat Levitas si umoy mangimus kan Juan nu singngadan dit katatagu na. Kama't tu dit pammanoknok Juan un insungbat na.

²⁰Bokona nantuli si Juan nu adi imbabagga na dit tuttuwa un kanana'n, "Bokona sakon dit Kristu."

²¹Imbos da un inimus un, "Singngadan nat katatagum nu? Sika si Elias?" Summungbat si Juan un, "Bokonak."

1:1 San ugud siya'd mangipatigammu't somsomok di tagu. Isunga sat piyaona'n ugudon dit kanana't din Griego un si Jesu Kristu dit Ugud, siya ud manigammuwan dat tagu utdit somsomok Apudyus.

Inimus da payyan un, “Sika dit propetan Apudyus?”

Summungbat uman si Juan un, “Bokonak,” kanana.

²² Ot kanan daon kan siya un, “Singngadan nu nu? Ibagam ud dalap awad isungbat mi utdan nangibaun kan dikami. Singngadan nat makanam sinat katatagum?”

²³ Sat insungbat Juan sadit impadtun propeta Isaias un kanana’n,

“Sakon dit ginga’n mampappakuy sit igawa maid tagtaggawun un kanana’n, ‘Man-godngon yu dit dalan un ayon Apu.’”

²⁴ Sadadit uduma tagu’t di, imbaun dadit Fariseo. ²⁵ Ot inimusan da si Juan un, “Ot koom man bunyagon danat tagu nu bokon ka kan Kristu, bokon ka kan Elias kan bokon ka si propeta nu?”

²⁶ Summungbat si Juan un kanana’n, “Bunyagok dikayu si danum yoong annat kan dikayu nat tagu un adiyu tigammu. ²⁷ Siya dit maitagtagnob kan sakon un talona nangatu ot adiyak maibilang un mangussag sit sandalyas na.”

²⁸ Nakwa datu ud Betania un ili utdin domang didin wangwang Jordan un nambunbunyagan Juan sidat tagu.

Sat Kannelun Apudyus

²⁹ Kabigatana man, nailan Juan si Jesus un dumoldoldol kan siya. Kinnanana utdat tagu’n ininggaw sidi un, “Siyatuwon dit mauguda Kannelun Apudyus un maidatun dalapnu mapakawan dat basul dat tagu’t tun lubang. ³⁰ Siya dit ug-ugudok sidit imbagak un, ‘Awad maitagtagnob kan sakon un talona nangatu nu sakon ta siguda ininggawon sit daan ku un maiyanak.’ ³¹ Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong antuwak un mamunyang si danum dalapnu

ipatigammuk siya kan dikayu’n kaganakan Israel.”

³² Ot imbagan Juan dit pammanoknok na un kanana’n, “Utdit binunyangak, nailak dit Ispiritu Santu un nanligwat langit un kama’t kalupati un inumpa kan siya ot iniinggaw kan siya. ³³ Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong si Apudyus un nangibaun kan sakona umoy mangibunyang si danum, siya’d nangibaga kan sakon un, ‘Sadit tagu’n umpaan kan iinggawan dit Ispiritu Santu un dumoba, siya’d mangibunyang si Ispiritu Santu.’ ³⁴ Nailaka mismu di ot kus-tiguwak un siya dit Anak Apudyus.”

Sadat Ummuna Un Disipulus Jesus

³⁵ Kabigatana man, ininggaw uman si Juan kan dat duwa’n disipulus na un sumisikad. ³⁶ Utdit mailan Juan si Jesus un lumaus kanana un, “Siyatu dit mauguda Kannelun Apudyus.”

³⁷ Nagngol dat duwa’n disipulus dit imbagan Juan ot tinung-ud da si Jesus.

³⁸ Man-awing man si Jesus, naila na dida’n maitungtung-ud kan siya ot inimus na un, “Ngadan nat inapon yu?”

Summungbat da un, “Kawad nat inggawam, Mistulu?”

³⁹ “Intaku, ta umoy kayu ilan,” kanan Jesus kan dida. Utdi, naibulun da ot inila da dit inggawana. Gaputa nandang-wilson nakaigaw da kan siya.

⁴⁰ Si Andres un sunud Simon Pedro dit osa utdat duwa un naitung-ud kan Jesus sidit nagngolan da dit imbagan Juan. ⁴¹ Dagusa ininap Andres si sunud na un Simon ot imbaga na un, “Indasan mi dit Mesias!” [Piyaona’n ugudon, Kristu].

⁴² Utdi, indallay na si Simon kan Jesus.

Intukkol Jesus si Simon asina kinnanana un, “Sika si Simon un anak ud Juan. Mangadanan ka kan Cefas.”^{§§}

§§1:42 Sadiya ngadan siya mit laing dit ngadan un Pedro un piyaona’n ugudon, batu.

Sada Felipe Kan Nataniel Un Nambalin Si Disipulus Jesus

⁴³ Mabigat man ingkoddong Jesus dit umoy Galilea. Dumatong man sisi in-sangkat na si Felipe ot kanana kan siya un, “Maibuyut ka kan sakon.” ⁴⁴ Si Felipe, iBetsaida un siya payon ilin da Andres kan Pedro. ⁴⁵ Ummoy pay Felipe in-ina si Nataniel ot odasana man kanana kan siya un, “Indasan mi dit tagu un ingkanglit Moses sidat iblun dat linlintog, un siya payon dit ingkanglit dat propeta utdit. Siya si Jesus un iNazaret un abeng Jose.”

⁴⁶ Summungbat si Nataniel un kanana'n, “Mabalin kad un awad nabaļu si manligwat Nazaret?”

“Itan, ta umoy ka ilan,” insungbat Felipe.

⁴⁷ Mailan man Jesus si Nataniel un dumoldoldo! kan siya kanana un, “Siyatu tun gattoka kaganakan Israel yoong naid sikap na.”*

⁴⁸ Inimus Nataniel kan Jesus un, “Inona'n tigammum sakon?”

Summungbat si Jesus un, “Inilak sika utdit ininggawam sidit pong-ad didit kayu'n igus sit daan Felipe un mangayag kan sika.”

⁴⁹ Kanan Nataniel un, “Mistulu, sika'd Anak Apudyus! Sika'd Ali uttun Israel!”

⁵⁰ Kanan Jesus un, “Manuttuwa ka kad gaputa imbagaka inilak sika utdit pong-ad dit kayu'n igus? Talona nakaskasdaaw tu dat mailam nu satu.” ⁵¹ Ot kinnanana kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un maila yun tu din langita maibubukkat kan sadan aanghel Apudyus un ngumatu ya dumoba da un umoy kan sakona Inyanak di Tagu.”

Sat Boda Utdin Cana

2 Lumabas man duwa'n algaw, inggaw boda utdin Cana, osa'n ili ud Galilea. Ininggaw dit inan Jesus sidiya amung. ² Ot si Jesus kan sadadit disipulus na, naawis da pay. ³ Utdit maamin dit basi, ummoy dit inan Jesus imbaga kan siya un, “Naaminan daon si basi!”

⁴ Summungbat si Jesus un, “Paļungayam nat kook Ina, ta bokona timpuk payyan.”

⁵ Utdi imbagan dit ina na utdat alluwagi un, “Koon yu nu ngadan nat ibaga na kan dikayu.”

⁶ Awad ugalin dat Judio maipanggop si mambubuļu,† ot ininggaw onoma angang sisi un manlaun si opat onnu onoma lata'n danum dit osa.

⁷ Imbagan Jesus sidat alluwagi un, “Aminon yu un punuwon dan angang si danum.” Ot pinnu da dida.

⁸ Utdiyon kinnanana kan dida un, “Gumaud kayu ta umoy kayu taugan din mangipangat situn amung.”

Ot ummoy da tinaugan. ⁹ Kapkapana man, bokonon si danum nu adi napiya'n basi. Naid tigammuna't dit nanligwatan didit basi, yoong tigammun dat ummoy nanaug. Utdi, inayagana dit lalaki'n mangasawa, ¹⁰ ot kanana kan siya un, “Ugali taku un umuna'n ipainum taku dit kapiyaana basi ot nu aduwon dit nainum dat sangaili, asi taku ipainum dit nalamsit. Yoong naisabsabali ka ta insuluk nu tun kapiyaana basi asim okalon situn anungus na!”

¹¹ Satu un kingwan Jesus ud Cana utdin Galilea siya'd pogpoga un nangwaana't am-amug. Siya'd nangipail-ana utdit nakaskasdaawa kinangatu na ot amo nanuttuwa dat disipulus na kan siya.

*1:47 Si Jacob onnu Israel nasikapa tagu't dit.

†2:6 Marcos 7:3

¹²Maabus man di, kaysan si Jesus ud Capernaum un buhun na da ina na, sunud na kan dat disipulus na. Ot ininggaw da utdi si piga'n algawa lawa.

Inummoy si Jesus Sit Timplu

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

¹³Utdit dandaniyon dit Piyestan di Nalausan dat Judio, ummoy si Jesus ud Jerusalem. ¹⁴Nadakngana't dit timplu dadit manlalaku't baka, kannelu kan da kalupati kan dat mansusukat si pilak.

¹⁵Utdi, nanga'at lubid ni insabid na utdat kannelu ya baka un nangaddag kan dida't dit lasin. Inwalis na dat pilak dadit mansusukat si pilak asina sinuwakkit inamin dat lamesaan da.

¹⁶Imbaga na utdat manlalaku't kalupati un, "Aminon yu un kaanon situ danat! Adiyu mambalinon si lalakuwan tun bo'oy Amak!"

¹⁷Utdi, nagasmok dat disipulus na dit kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Sat talona man-iipotog ku utdit bo'oy nu Apudyus, siya'd mapatoyak."

¹⁸Gapu't di un kingwan Jesus, inimus dat pappangat dat Judio kan siya un, "Ngadan nat maipailama am-amug kan dikami un mangipaila't dit kalintogama nangwa't din kama't di?"

¹⁹Summungbat si Jesus un kanana'n, "Yam-anon yu tun timplu ta pasikadok si unus di tulu'n algaw."

²⁰Kanan da kan siya un, "Opata pulu ya onoma tawon ud nakwaan dituwa timplu, kanama pasikadom si tulu'n algawa lawa?"

²¹Yoong sat timplu un ug-ugudon Jesus, sadit long-ag na payon. ²²Ot utdit ummunga' si Jesus un dit natoy, nagasmok dat disipulus na diya imbaga na. Ot talona nanuttuwa da utdit naikanglita ugud Apudyus kama pay sit imbagana.

Tigammun Jesus Dit Losana Somsomok Di Tagu

²³Utdit ininggawan Jesus sin Jerusalem sit timpun dit Piyestan di Nalausan, adu dat tagu un nanuttuwa kan siya utdit naila da dadit adu'n am-amug un kingwa na. ²⁴Yoong bokona intal'god Jesus dit long-ag na kan dida, ²⁵onta tigammu na dit aangson da. Bokona masapul na ud mangibaga kan siya si maipanggop si tagu ta titiggammu na dit somsomok di tagu.

Ummoy Si Nicodemo Kan Jesus

3Inggaw osa un Fariseo un mangngadan kan Nicodemo un osa'n pangat dat Judio. ²Sinlabiyon inummoy kan Jesus nakabagbaga un kanana'n, "Mistulu, tigammu mi un sika'd imbaun Apudyus un umoy mantudtudu. Ta maid makakokwa't am-amug un padan dan koom nu maid si Apudyus kan siya."

³Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un maid maidagamung sidan iyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak obos."

⁴Inyimus uman Nicodemo un kanana'n, "Inona un maiyanak obos nat naotonga tagu? Mabalin kad un umoy mangulin sinat buwang inana dalap maiyanak obos?"

⁵Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un, maid maka'nok sin mangiyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak si danum kan Ispiritu Santu. ⁶Sat iyanak di tagu, aangson di tagu dit awad kan siya. Yoong sat maiyanak si Ispiritu, awad pay si Ispiritu Santu kan siya. ⁷Adika masdaaw sit imbakag un, 'Masapula maiyanak kayu'n obos.' ⁸San bayogbog manad-daddalan sit piyaona'n manalan. Magngolan taku ullawa nat ag-agguwod na yoong maid tigammu taku't nat kustu'n

manligwatana onnu manalmana. Padana pay un adi taku tigammu dit koon Ispiritu Santu un mangobos sit aangson di tagu'n maiyanak si Ispiritu."

⁹"Summan in-inon ditu?" kanan Nicodemo kan Jesus.

¹⁰Summungbat si Jesus, "Ay! Sika'd mistulun dat kaganakan Israel adim maaw-awatan tu? ¹¹Tuttuwa tun ibagak kan sika un sad ibaga mi sadat tigammu mi kan sad ipatigammu mi sadat naila mi, yoong siya payona adi kayu manuttuwa. ¹²Ot nu ibagak kan dikayu dan maipanggop sidan makwa't tun pita yoong adi kayu manuttuwa, summan in-inona'n tuttuwaon yu nu ibagak kan dikayu dan makwa'd langit?

¹³Ta maid osa't nakaoy langit nu adi sat nanligwata lawa'd langit un Inyanak di Tagu. ¹⁴Ot padan dit nangibayugan Moses sit sinan-uloğa bayong sit disyerto, maibayugak pay un Inyanak di Tagu un mailansa't kulus, ¹⁵dalapnu singngadan na mana manuttuwa kan sakon, matagu't inggaingga." ¹⁶Gapu't dit amoda mampipiyan Apudyus sidan tagu't tun lubung, imbaun na dit bugbugtungga Anak na dalapnu singngadan na mana manuttuwa kan siya, adina maipadalan sin impiyelnu[‡] nu adi maitdan si mataguwana maid kigad na. ¹⁷Ta bokona imbaun Apudyus dit Anak na un umoy mangikoddong sit madusaan di tagu uttun lubung nu adi imbaun na un umoy managu kan dida.

¹⁸Ot singngadan na mana manuttuwa kan siya, adinaon makodngana madusa, yoong singngadan na mana adi manuttuwa kan siya nakodnganon un madusa, onta adina tuttuwaon dit bugbugtungga Anak Apudyus.

¹⁹Sat gapun dit mangikoddongana't dit madusaan dat tagu, inummoyon dit silaw situn lubung yoong amo piniyan dat tagu dit nakolop nu sadit napadda gaputa nadadag dat koko-on da. ²⁰Ta singngadan na mana nadadag si koko-on, lawengona dit napadda, ot madina umoy umadani't dit silaw ta adina piyaona maipaila dit nadadaga kokoona. ²¹Yoong singngadan na man un kustu't koko-on umoy umadani't dit silaw dalapnu nalawaga maila un sadat nabalū un koko-ona maiyannatup sit piyaon Apudyus.

**Sat Pammanoknok
Juan Un Mambubunyag
Maipanggop Kan Jesus**

²²Maabus man di, kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin probinsiya'd Judea. Siya'd ininggawan da un nambunbunyag[¶] sidat tagu. ²³Nambunbunyag pay si Juan sidin Enon un adani'd Salim ta dakol dit danum sisi. Ummoy dat tagu kan siya ot binunyagana dida. ²⁴[Ta bokon payyana nabalud si Juan sidiya timpu.]

²⁵Kad sisi, inggaw osa'n Judio un nakasinsinnungbat dat disipulus Juan maipanggop sit madałusan dat tagu utdat basul da.

²⁶Ummoy kan Juan dat disipulus na ot imbaga da un, "Mistulu, sadit tagu'n ummoy kan sika utdin kapon domang didin wangwang Jordan un siyadit kuskustiguwam, andiyon un mambunbunyag ot adu dadin umoy kan siya."

²⁷Summungbat si Juan un kanana'n, "Naid maawat nat osa'n tagu nu bokona itdon Apudyus. ²⁸Dikayu payon makakustigu utdit imbagaka bokona sakon dit Kristu ta naibaunaka lawa un

[‡]3:16 Sat naikanglit, 'adina matoy' yoong bokona sat matoyan tun long-ag dit ug-ugudona un katoy nu adi sat maisinaan kan Apudyus onnu maipadalan sin impiyelnu

[¶]3:22 Sadat disipulus ullawa'd nambunbunyag. Ilan yu utdin Juan 4:2

umun-una utdit daan na un dumatong.
²⁹Padan di boda un sat babai mampooy ulla'at dit lalaki'n mangasawa kan siya. Sad alig ku, sadit gayyom dit lalaki'n mangasawa un umuna'n umoy mangisagana utdat losana masapul sit mangasawaan dit gayyom na. Ot nu donglonaon dit gingan dit mangasawa'n lalaki mantattalok. Ot gaputa tigammuk un dummatongon dit Kristu maidon mangkulangan tun talok ku. ³⁰Masapula siya'd ngumatngatu't dayaw ot dumobdoba tun dayaw ku."

Sat Tagu'n Nanligwat Langit

³¹Sadit tagu'n nanligwat langit siya'd kangattuwan, ot sadit tagu'n doda'n inggaw situn pita, sadat maipasamak situn lap-at pita ulla'ad tigammuna'n bagbagaon. Isunga nangatngatu kan madaydayaw nat tagu'n nanligwat langit. ³²Sad ibagbaga na, sadat innila na kan dingngol na ud ngatu, yoong akit dat manuttuwa't dit ibaga na. ³³Singngadan na mana manuttuwa kan siya, bigbigona un losana ugud Apudyus, tuttuwa. ³⁴Ta satuwa imbaun Apudyus, maid udum si ug-ugudona nu adi sat ugud Apudyus gaputa intod na kan siya dit Ispiritu na. ³⁵Talona pipiyaon Apudyus un Ama tun imbaun na un Anak na, siya'd gapuna un intod na kan siya dat kakigad. ³⁶Ot singngadan na mana manuttuwa't tun Anak Apudyus, awad mataguwana un maid kigad na. Yoong singngadan na mana adi manuttuwa't tun Anak na, bokona maitdan situwa mataguwan nu adi mannanayun dit manusaan Apudyus kan siya.

Si Jesus Kan Sat Babai Un iSamaria

4 Utdit matigammuwan Apu Jesus un nagngolan dat Fariseo un ad-adu dat maawis na un buyut na kan umoy mampabunyag kan siya nu si Juan, ²(ulay bokona si Jesus un mismu dit

nambunyag nu adi sadat disipulus na,) ³tinengyan da ud Judea ot nangulin da ud Galilea. ⁴Sadiya mangulinan da masapula mangoy da ud Samaria.

⁵Kadon, dummatong da utdit ili un Sicar ud Samaria un adani't dit pitan dit Jacob un impatawid na utdit anak na un Jose. ⁶Sadiya pita dit inggawan dit gubun dit Jacob. Ummoy si Jesus nantupak sit sog-on dit gubun ta amod dit banikol na ta dandaniyona mamatuk.

⁷Utdi, dummatong tun osa'n babai un iSamaria un umoy mananun. Kanan Jesus kan siya un, "Itanak ud si inumok." ⁸Ossaan si Jesus sidit ta ummoy dat disipulus na utdit boboloy gummatang si makan.

⁹Nasdaaw dit babai ot kanana un, "Inona'n sika'n Judio, mangkodaw ka si inumom kan sakon un iSamaria?" Siya'd kanana di ta adin dat Judio mangwaan dat iSamaria.

¹⁰Kanan Jesus uman un, "Nu tigammum nat piyaon Apudyus itdon kan sika kan nu tigammum nu ngadan tun mangkodaw si inumona, sika nat mangkodaw kan siya, kad itdona kan sika dit matattagu'n danum un mangtod si mataguwan."

¹¹Kanan dit babai kan Jesus un, "Apu, naid manggaud nu ta adaddaloman tun gubun ot sin mangal-am si danuma mangtod si mataguwan?" ¹²Nangatngatu ka kad nu sadit Jacob un ginnapuwan mi? Siya'd nangulub situwa gubun ta uminum da utdat ganak na kan ayam na ot tinawid mi un kaganakana."

¹³Summungbat si Jesus un, "Sanat uminum situwa danum mauwaw uman, ¹⁴yoong singngadan na mana uminum sinat itdoka danum, adinaon mauwaw si inggaingga, onta sat danuma itdok mambalina kama't ob-ob kan siya un adi maobasan ot mangtod kan siya si mataguwana un maid kigad na."

¹⁵ Summungbat dit babai un, “Apu, it-danak ud sinata danum dalap adiyak mauwaw uman kan adikon masapula umoy mananum situ.”

¹⁶ Kinnan an Jesus kan siya un, “Man-alan ka ta ta umoy ka ayagan si asawam ot mangulin kayu’t tu.”

¹⁷ “Naid asawak,” kanan didit babai un summungbat.

“Kustu nat kanam un naid asawam,” kanan Jesus. ¹⁸ “Ta lima dat naasawam ot sanat lalaki’n kabboloy nu uttun satun bokona gattoka asawam ot tuttuwa nat sungbat nu.”

¹⁹ Summungbat dit babai ot kanana’n, “Apu, mailasin ku utdanat bagbagam un propeta ka. ²⁰ Sadat ginnapuwan mi utdit, nandaydayaw da kan Apudyus situ un bateled yoong dikayu’n Judio kanan yu un san Jerusalem ud masapula mandaydayawan.”

²¹ Kinnan an Jesus kan siya un, “Tut-tuwaon yu tun ibagak un dumtong nat timpu un bokona satuwa bateled onnu san Jerusalem dit mandaydayawan dat tagu kan Apudyus un Amak. ²² Dikayu’n iSamaria adiyu tigammu nu sing-gadan na nat mandaydayawan yu yoong dikami un Judio tigammu mi nat day-dayawon mi ta manligwat kan dikami’n Judio dit managu. ²³ Yoong dumtong nat timpu, un sinsatunon sadat tuttuwa’n mandaydayaw kan Apudyus un Ama, mandaydayaw da kan siya si ispiritu kan maibasal sit katuttuwaan. Ta siyadi dit mas-oman Apudyus un mandadayaw. ²⁴ Si Apudyus, Ispiritu ot gaputa Ispiritu masapul un sadat mandaydayaw kan siya daydayawon da utdit ispiritu da kan ibasal da utdit katuttuwaan un maipang-gop kan siya.”

²⁵ Kanan dit babai kan siya un, “Tigammuk un awad dumatonga Mesias un mangadanan si Kristu. Ot nu dumatong, ipatigammu na kan ditaku dat losana kakigad.”

²⁶ “Naid sabali nu adi sakona kabag-bagam,” kanan Jesus.

²⁷ Utdit madama da payyana mam-bagbagbaga utdit babai, dummatong dat disipulus Jesus. Talona nasnasdaaw da ta nadakngan da un makabagbagbaga’t babai si Jesus. Yoong naid nakaimus kan dida nu sin dit piyaon dit babai onnu apay un makabagbagbaga si Jesus kan siya.

²⁸ Tinengyan dit babai dit banga un danumana ot kaysan sit boboloya um-moy nangibaga’t dat tagu un, ²⁹ “Aweyu, ta ilan yu din tagu’n nangibaga’t dat losana kingkingwak. Siya kad nin dit Kristu?”

³⁰ Utdi, kaysan da un losana ummoy sit ininggawan Jesus.

³¹ Utdit daan da payyan dumakngan, imbagan dat disipulus Jesus kan siya un, “Mangan kaon, mistulu.”

³² Yoong summungbat si Jesus un kanana’n, “Awad makan kan sakon un adiyu tigammu.”

³³ Nampaim-imus da pay lawanon dat disipulus na un, “Awad kad nin nangida-tong si kinan na?”

³⁴ Kanan Jesus sidat disipulus na un, “Sat kanok, sat mangwaak sidat piyaon dit nangibaun kan sakon kan sat mang-gangputak sit talibasun un intalgod na.

³⁵ “Awad uuggudon yu un, ‘Annat opata bulanon, aanniyan uman.’ Yoong ibagak kan dikayu, ammaan yu un ilan dan pappayaw, nal-umon dan pagoy, aanniyanon. ³⁶ Sadat man-ani, magun-gunaan da ot sadan tagu’n aniyon da magun-ud da dit mataguwan un maid si kigad. Kadon sadit nammuḷa maka-panlagsak pay sidat nan-ani. ³⁷ Ot tut-tuwa dit uguda kanana’n, ‘Mammuḷa nat osa ot sabali nat mangani.’ ³⁸ Ta ibaun ku dikayu’n umoy mangani utdit adiyu nambannugan. Sabali dat nambannug yoong dikayu dit mangapit.”

³⁹Adu dat iSamaria un nanuttuwa kan Jesus gapu't dit ugud dit babai un, 'Imbaga na un losan dat kingking-wak.' ⁴⁰Siya'd gapuna un utdit inummoy dat iSamaria kan siya, kindaw da un makaigaw yan kan dida. Ot ininggaw kan dida si duwa'n al̄gaw.

⁴¹Ot ummadu dat nanuttuwa kan Jesus gapu't dat intudtudu na kan dida. ⁴²Ot kanan dat tagu't dit babai un, "Sin-sadin bokonona gapu't dit imbagam dit manuttuwaan mi, nu adi dinggol̄ mi un mismu dat tudtudu na ot maawatan mi un siya dit umoy managu utdat tagu ut-tun lubung."

Sadit Anak Di Opisyal Un Pinapiyan Jesus

⁴³Lumabas man dit duwa'n al̄gaw da Jesus Samaria, kaysan da ud Galilea. ⁴⁴Inummoy sidi ta siya payon dit nangigaba un maid propetan Apudyus si maidayaw sit gattoka bobol̄oy na pay lawan.

⁴⁵Dumatong man da Jesus ud Galilea, naanggom dat kailiyana utdit dum-makngana, onta ummoy da pay sit Piyestan di Nalaus an ud Jerusalem ot naila da dat nakaskasdaawa kingwa na.

⁴⁶Utdiyon ummoy da uman Cana, un ili ud Galilea un siya'd nampabalinana't dit danum si basi utdit. Ininggaw osa'n opisyal di gubilnu un masakit dit anak na ud Capernaum. ⁴⁷Donglona man un dummatong si Jesus ud Galilea un nanligwat Judea, ummoy kan siya ud nampakpakaasi'n nangigaba un umoy Capernaum ta umoy na papiyaon dit anak na un lalaki un matmattoyan.

⁴⁸Kad kanan Jesus kan siya un, "Nu adi kayu makaila't nakaskasdaawa mangilasinan si kook adi kayu manuttuwa."

⁴⁹Amo nampakpakaasi dit opisyal un kanana'n, "Apu, umoy ta daan na un matoy din anak ku."

⁵⁰Kanan Jesus kan siya un, "Manalan kaon, matagu din anak nu."

Tinuttuwan dit opisyal dit imbagan Jesus ot kaysan.

⁵¹Inggaw man sit dalan, inyabot dat baba-unona dit damag un kummiyaon dit anak na! ⁵²Ot inimus na utdat baba-unona nu kamaan inis sit kummiyaan dit anak na ot imbaga da un, "Sat namatuk kalabyan dit naidan dit pudut na."

⁵³Ot nagasmok dit opisyal un siya payon dit timpu un nangibagaan Jesus kan siya un kanana'n, "Matagu din anak nu."

Ot siyadiyon ud nanuttuwaan da un simbalyan kan Jesus.

⁵⁴Siyadi ud maikagwa'n nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan Jesus sidin Galilea un nanligwat Judea.

Sat Lalaki'n Pinabilog Jesus Jerusalem

5 Maabus man di, inggaw piyestan di Judio ud Jerusalem ot ummoy si Jesus. ²Sadit luwangan sin Jerusalem un aayyon dat kannelu, ininggaw lobong sit sog-on na un oomsan un ngadnon dat Betsata utdin bagbagan di Hebreo.[§] Ot inggaw pay lima'n bawi un iiddungan sidit igid na. ³Adu dadit masakit un gaobogan sidadiya bawi. Awad da ud nakuḷap, napilay kan adi makagidu. [Uuwayon da dit manggalibyanan dit danum, ⁴ta nu udum na umoy dit anghel Apudyus galibyanon dit danum ot sadit makauna'n umoy manlabbung sit manggalibyanan kumiya dit sakit na.]

⁵Inggaw osa'n lalaki't di un tulumpulu't walu'n dagun naona masakit. ⁶Mailan man Jesus di kan tigammuna un nabayagona uumbog,

[§]5:2 Betsaida kanan dat uduma manuskrito, Betesda kanan pag dat udum.

kanana kan siya un, “Piyaom kada gumilog?”

⁷ Summungbat dit lalaki un, “Apu, nu manggalibyaw din danum gunnaanakon ta maid mangilusong kan sakon.”

⁸ Utdi imbagan Jesus kan siya un, “Gumangun ka, lukubom nat obok nu ta manalan ka.”

⁹ Dagusa gummilog dit lalaki ot nilukub na dit obok na ot kaysan.

Sadiya algaw, al-algawa iillongan di Judio. ¹⁰ Ot kanan dat Judio utdit gummiloga lalaki un, “Al-algawa iillongan situn satun ot ipalit dit lintog taku nu awad mangkokwa ot apay binukud nu nat obok nu?”

¹¹ “Sadit tagu’n nampabilog kan sakon, siya’d nangibaga un lukubok tun obok ku ta manalanak,” kinnanang dit lalaki un summungbat.

¹² Ot inimus dat pappangat un, “Singngadan dinat tagu’n nampakwa’t nat?”

¹³ Yoong adin dit lalaki nalasin nu singngadan dit nampabilog kan siya ta adu-adu’n tagu kan kaysanon si Jesus.

¹⁴ Adina nabayag, naabot Jesus dit lalaki’t dit timplu ot kanana kan siya un, “Ilam ot gummilog ka. Madimon mambasul ta amangan nu amo nadadagot nat ipasamak nu.”

¹⁵ Utdi, kaysanon dit lalaki un ummoy nangibaga’t dat pappangat di Judio un si Jesus dit nampabilog kan siya. ¹⁶ Ot gaputa al-algawa iillongan dit nangwaan Jesus, siya’d nanlawengan dadit pappangat di Judio kan siya.

¹⁷ Yoong kinnanang Jesus sidadit Judio un, “Maid man-illongan Amak un mangkokwa ot siya’d padan tun kook.”

¹⁸ Gapu’t tuwa imbagan Jesus, naamamodota piyaon dat pappangat di Judio un patoyon ta bokona lawa’n sinalungasing na dit lintog da un maipanggop sit al-

algawa iillongan nu adi imbaga na paya Ama na si Apudyus un ipadana dit longag na kan siya.

Sat Kalintogan Dit Anak Apudyus

¹⁹ Kadon, kinnanang Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sadit Anak, bokona somsomok na pay lawan dat koonang, nu adi koonang dadit ilana un kokkoon Ama na. Singngadan na mana koonang Ama na, siya pay koonang. ²⁰ Ta sadit Ama, pipiyaona dit Anak na ot siya’d gapuna un ipaila na un losan kan siya dat koonang. Ot ipakwa na kan siya nat amo nakaskasdaawa makwa nu sadatu’n naila yu dalapnu masdaaw kayu. ²¹ Padan dit mangitdan dit Ama si mataguwan sidat natoy un paungalona, itdan pay dit Anak dat losana piyaona’n itdan si mataguwan. ²² Ot bokona sadit Ama dit mangukum sidat tagu nu adi intod na utdit Anak dit kalintogana mangukum, ²³ dalapnu losana tagu, dayawon da dit Anak un padan pay dit mandadayaw da utdit Ama. Sat adi mandadayaw sit Anak, adina dayawon dit Ama un nangibaun kan siya.

²⁴ “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana dumngol sidan ugud ku kan manuttuwa utdit nangibaun kan sakon, awad mataguwana un maid si kigad. Adinaon maukum ta nailasat naon si katoy ot maitdan si mataguwan un maid si kigad.

²⁵ “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un dummatongon nat timpu un sadan natoy** magngol da dat ugud Anak Apudyus, ot sadadit dumngol ot manuttuwa, matagu da si inggaingga. ²⁶ Sadit Ama, siya ud manligwatan di mataguwan ot kingwa na pay dit Anak un manligwatan di mataguwan. ²⁷ Intod na utdit Anak dit kalintogan un

**5:25 Sat ug-ugudona un natoy situ, matattaguwana tagu yoong adida manuttuwa kan Apudyus ot ibilang na dida un natoy ta naisina da kan siya. Ot madusa da utdin impiylnu.

mangukum sidat tagu gaputa siya dit Inyanak di Tagu.

²⁸“Adi kayu masdaaw situn ibagak un dumatong nat timpu un sadat losana natoy un nailbon magngol da dit gingan dit Anak ²⁹kad umungal da un manligwat sidat lobon da. Sadat nabalu si kingkingwa, matagu da si inggaingga ot sadat laweng si kingkingwa, madusa da si inggaingga.”

Sadat Mamanoknok Sit Maipanggop Kan Jesus

³⁰Intuluy Jesus un kanana'n, “Naid makwak sidit kuwak pay lawan un panakabalin. Dudumngolak kan Ama utdin mangukumak ot kustukustu tun manuumuk ku, onta bokona san piyaok pay lawan din kook nu adi sat piyaon dit nangibaun kan sakon.

³¹“Nu sakon pay lawan mangibaga't dit maipanggop kan sakon, maid manutuwa't dit ibagak. ³²Yoong awad osa un mangipanoknok sit maipanggop kan sakon ot tigammuk un tuttuwa dit ibagbaga na. ³³Nangibaun kayu't ummoy kan Juan ot imbaga na dit katuttuwaan.

³⁴Bokona masapul ku ud tagu'n mangipanoknok sit maipanggop kan sakon ta ibagak ullawa dit imbagan Juan dalapnu nu tuttuwaon yu, matagu kayu't inggaingga. ³⁵Ta si Juan, kama't silaw un gumilagilab kan napaddapadda ot piniya yu si sin-akitan dit namaddaana kan dikayu. ³⁶Yoong awad pammanoknok maipanggop kan sakon un amo nalawag nu sat pammanonok Juan. Siya dat nakaskasdaawa kokkook un ipakwan Amak. Dida ud mangipaila un imbaunak kan Apudyus. ³⁷Ot si Amak un nangibaun kan sakon pinanoknokana un mismu dit maipanggop kan sakon. Yoong adiyu magngol dit ginga na kan adiyu maila nu kamaana. ³⁸Adina mansilnad sinat somsomok yu dat ugud na

onta adiyu tuttuwaon sakon un imbaun na.

³⁹“Adaadalon yu dat naikanglita ugud Apudyus ta kanan yu un siya'd makaodasan yu utdit mataguwan yu un maid kigad na. Ot siya danata ugud Apudyus dat mismu un mangibagbaga't dit maipanggop kan sakon. ⁴⁰Yoong madi yu kampay piyaona umoy kan sakon dalapnu itdak dikayu si mataguwan un maid si kigad.

⁴¹“Adik inapon nat mangidayawan di tagu kan sakon ⁴²ta tigtigammuk dikayu. Tigammuk un maid mampipiya yu kan Apudyus. ⁴³Dummatongak un awad kan sakon dit tulay Amak yoong sinumdiyan yu ud sakon. Yoong nu awad dumatong sidit kinatulay na pay lawan, siya'd awaton yu.

⁴⁴“Mandidinnayaw kayu ot bokona gangaman yu dit pammadayaw un manligwat sidin ossaana Apudyus ot inon yu un manuttuwa kan sakon? ⁴⁵Adiyu kanan un sakon nat mamabasul kan dikayu kan Amak ta si Moses nat mamabasul kan dikayu. Ta namnamaon yu un taguwon dikayu kan Apudyus sit manuttuwaan yu utdat ingkanglit Moses. ⁴⁶Ot nu tuttuwa'n manuttuwa kayu utdat ingkanglit Moses, manuttuwa kayu kan sakon. Ta sat ingkanglit Moses, sat maipanggop kan sakon. ⁴⁷Yoong nu adiyu tuttuwaon dat ingkanglit na, inon yu un tuttuwaon datun ugud ku?”

Pinakanan Jesus Dat Lima'n Libu'n Tagu

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

6 Maabus man piga'n algaw, kaysan da Jesus sit kapon domang din bananaw sidin Galilea un mangngadan pay si bananaw Tiberias. ²Aduadu dadit tagu'n naitung-ud kan dida ta innila da dat nakaskasdaawa kingwana un nampapiya utdat masakit.

³Dumatong man da Jesus sit domang, nanagada da utdin bateled ot nantupak da.

⁴Sadi un timpu, dandani dit piyestan di Judio un Piyestan di Nalausan.

⁵Naotap Jesus dat aduadu'n tagu'n dumoldoldola umoy kan siya ot inimus na kan Felipe un, "Sinnat mangal-an taku't ipakan sidatu'n tagu?" ⁶Doda'n tigammunon Jesus dit koona yoong imbagana ullawa di un mamadpadas na kan Felipe.

⁷Summungbat si Felipe un, "Bokona umanay nat duwa'n gasuta denario^{††} un igatang si makan ut ipakan sidanata un-unaya tagu, ulay sin-akikitan da ullawa."

⁸Guminga man tun osa un sunud Simon Pedro un si Andres kanana'n, ⁹"Antu'd abeng un namba'un si lima'n bukola tinapay kan duwa'n ikan, yoong umanay kad tu un kanon di un-unaya tagu?"

¹⁰Kinnanana Jesus un, "Mantupakon yu dida."

Kabolbollatan dit inggawan da ot pinantupak da dida'n losan. Sadit bilang dat lalaki ullawa un inggaw, lima'n libu.

¹¹Kadon inalan Jesus dat tinapay, ot nanyaman kan Apudyus asina painwalas sidat tagu. Padana pay sit kingwa na ut-dat ikan. Ot nangan dat tagu inggana't napnok da.

¹²Mabsug da man un losan, kinnanana Jesus sidat disipulus na un, "Sinupon yu dat nabun-an ta adina kaynga."

¹³Sininup da dit nabun-an ot napnu dit kagwampu't duwa'n lakba dit buna da un tinapay.

¹⁴Mailan man dat tagu dit am-amuga kingwan Jesus, "Tuttuwa'n siyatu dit propetan Apudyus un ibaun na uttun lubung," kanan da.

¹⁵Yoong matigammun man Jesus un umoy dat tagu alan dalapnu isaad da un ali da, ummoy nampakni utdin bateled un os-ossaan.

Kummiyang Si Jesus Sit Lap-at Dit Danum

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶Gumidgidam man gummusad dat disipulus na utdit igid dit bananaw. ¹⁷Ot nanlugaan da utdit bangka'n mandol-manga mangulin ud Capernaum. Lumabi ullawaon, naid payyan sumaal kan Jesus kan dida.

¹⁸Masulsulit man, malukukukuton dit danum ta nabilog dit bayogbog. ¹⁹Utdit inggaw daon sit umoya onoma kilometro dit kaadayu na manipud sit dupit, naila da si Jesus un mangkikkiyang sit lap-at dit danuma dumoldoldol ot nakakimut da.

²⁰Yoong gumminga't Jesus un, "Adi kayu kumimut ta sakon," kanana.

²¹Kadon, natalok da un nampalugaan kan siya't dit bangka ot dagusa dintong da dit umoyan da.

Inapon Dat Tagu si Jesus

²²Utdit mabigat, sadat tagu'n nataynan sit domang dit bananaw, uuwayon da un ilan si Jesus ta tigammu da un natengyan. Naila da ussiya un ossaan dit bangka ot inalan dat disipulus na un nanlugaanana kaysan yoong naid si Jesus kan dida. ²³Inggaw da ud bangka'n nanligwat Tiberias un dummatong sit adani't dit igawa nanganan da utdit tinapay un impakan Jesus sit naabusa nanyaman kan Apudyus. ²⁴Yoong mailan man dat tagu un naid si Jesus onnu sadat disipulus na utdi, nanlugaan da'l lawa payon sidat bangka'n umoy Capernaum un umoy manginap kan Jesus.

^{††}6:7 Ilan yu utdin glosario din kaipooyan di denario

Si Jesus Siya'd Tinapay Un Mataguwan Di Tagu

²⁵ Utdit maodasan da si Jesus sin Capernaum un domang dit bananaw inimus da un, “Mistulu, kapiga nat dummatongam situ?”

²⁶ Kanan Jesus un summungbat un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un bokona inapon yu ud sakon gaputa naila yu dat am-amuga kingwak, nu adi gaputa nabsug kayu utdit tinapaya kinan yu. ²⁷ Adiyu sad mambannugan din makan un mabanglos, nu adi sad mambannugan yu, sadin makana mandonoy un mangtod si mataguwana maid kigad na. Ot sakona Inyanak di Tagu ud mangtod kan dikayu uttuwa makan, ta umanamung si Apudyus un Ama kan sakon.”

²⁸ Ot inimus da kan Jesus un, “Ngadan dat piyaon Apudyus ipakwa dalapnu siya'd koon mi?”

²⁹ Summungbat si Jesus kan dida un, “Sad piyaon Apudyus ipakwa kan dikayu, manuttuwa kayu kan sakona imbaun na.”

³⁰ Ot imbaga da kan siya un, “Ngadan nat am-amuga kooma mangilasinan mi dalapnu tuttuwaon mi nat ibagbagam? Ngadan na pay nat mabalina koom?”
³¹ Ta sadat dadakkol taku, nangan da si manna utdit ininggawan da utdit disyerto. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, ‘Initdana dida si makan un nanligwat langit.’”

³² Kadon kinnanan Jesus un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu, bokona si Moses dit nangitod sit makan un nanligwat langit. Si Apudyus un Amak dit mangtod kan dikayu si gattoka makana manligwat langit. ³³ Ta sat gattoka makan un itdon Apudyus, siya dit nanligwat langit un mangitod si mataguwan un maid kigad na utdan losana tagu't tun lubung.”

³⁴ Imbaga da un, “Apu, itdom kan dikami un kankanayun nata makan.”

³⁵ Summungbat si Jesus un, “Sakon ud makana mataguwan di tagu. Singngadan na mana umoy kan sakon un manuttuwa adina'n talonon mabitol onnu mauwaw.

³⁶ “Imbagakon kan dikayu utdit un ulay iillanak, adi kayu kampay manuttuwa. ³⁷ Umoy kan sakon dat italgod Amak un tagu kan sakon. Ot losana umoy kan sakon, adik un talon sumdiyan. ³⁸ Ta bokona tinengyak langit un umoy inggaw situn lubunga mangwa't dit kasomsomkaka osa nu adi sat piyaon dit nangibaun kan sakon. ³⁹ Ot sad piyaon dit nangibaun kan sakon, ayyuwanak dat intalgod na kan sakon dalapnu maid osa't matalak kan dida kan paungalok dida't din maudi'n al-algaw. ⁴⁰ Ta sad gattoka piyaon Amak, losana makaimatun kan manuttuwa kan sakon un Anak na, matagu da si inggaingga ta paungalok dida nu maudi'n al-algaw.”

⁴¹ Utdiyon, nampangonot dat Judio kan Jesus gapu't dit imbagana un siya dit makan un nanligwat langit. ⁴² Ot kanan da un, “Bokon kada siyatu si Jesus un anak da Jose? Tigammu taku da ama kan ina na. Ot inona'n kanana un nanligwat langit nu?”

⁴³ Summungbat si Jesus kan dida un kanana'n, “Ustu naon nat ngonononot yu. ⁴⁴ Naid umoy manuttuwa kan sakon nu adin yan ud Ama un nangibaun kan sakon awisona manuttuwa. Ot sadat manuttuwa, paungalok dida nu maudi'n al-algaw. ⁴⁵ Ta sat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un, ‘Losana tagu, suluwun Apudyus dida.’ Ot losana dumngol kan manuttuwa't dit isuluna, dida'd umoy kan sakon. ⁴⁶ Yoong bokona piyaona'n ugudon un awad nakaila kan Apudyus un Amak. Ta sakona lawa un nanligwat kan Apudyus ud nakaila.

⁴⁷“Tuttuwa’n talon tun ibagak kan dikayu un losana manuttuwa kan sakon, matagu’t inggaingga. ⁴⁸Sakon ud makan un mangitod si mataguwan di tagu. ⁴⁹Sadat dadakkoḷ yu, kinan da dit manna un intod Apudyus sit ininggawan dat dit disyerto yoong bokona nandonoy da ta natoy da payon. ⁵⁰Yoong satun makana ibagbagak, siya’d kustu’n makana nanligwat langit ot nu awad mangan, adinaon matoy nu adi matagu’t inggaingga. ⁵¹Ot sakon tun matattaguwana makan un nanligwat langit. Ngadan na mana mangan situwa makan, matagu si inggaingga. Satuwa makan un ug-ugudok, siya tun long-ag ku un itdok dalapnu matagu dan losana tagu’t tun lubung.”

⁵²Gapu’t diya imbagan Jesus, naka-sulag dat Judio ot nansisinnungbatan da pay lawan un kanan dan, “In-inona’n it-don dituwa tagu tun long-ag na ut kanon taku?”

⁵³Ot imbagan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sakona Inyanak di Tagu, inggana’t adiyu kanon tun long-ag ku kan inumon tun dalak, maid kan dikayu dit mataguwan un maid si kigad. ⁵⁴Singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan uminum situn dalak, siya’d maitdan si mataguwan un maid kigad na. Ot paungalok sin maudi’n al-algaw. ⁵⁵Ta satun long-ag ku, siya’d gattoka makan kan satun dalak, siya’d gattoka mainum. ⁵⁶Ot singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan manginum situn dalak, adina’d sakon sinaan kan adik pay sinaan. ⁵⁷Si Amak un matatagu ud nangibaun kan sakon ot matattaguwak maipagapu kan siya. Padana pay sidat mangan kan sakon, ta matagu da maipagapu kan sakon. ⁵⁸Sakon dit makana

nanligwat langit un bokona kama’t dit kinan dat dadakkoḷ yu un adida nandonoy. Sanat mangan situn long-ag ku, matagu’t inggaingga.”

⁵⁹Siyadatu dat intudtudun Jesus sidit nantudtuduwana’t dit sinagoga utdin Capernaum.

Sat Ugud Jesus Un Managu’t Tagu Si Inggaingga

⁶⁰Utdit nagngolan dadit maitungtung-ud kan Jesus dit imbagbaga na, kaaduan kan dida dit manguguda, “Nasigaba maawatan tun itudtudu na. Ngadan nat mamiya’n dumngol situ nu?”

⁶¹Naid nangibaga kan Jesus yoong titiggammu na un mampangonot da utdit intudtudu na ot imbaga na kan dida un, “Apay, madismaya kayu kad sit imbagak? ⁶²Inonaon nu, nu ilan yu ud sakona Inyanak di Tagu un ngumatu’n mangulin sit nanligwatak? ⁶³Sat Ispiritun Apudyus ud makaitod si mataguwan, bokona maboolan di tagu. Ot sadat ugud un imbagak kan dikayu iyoy da dit Ispiritun Apudyus un mangtod si mataguwan. ⁶⁴Yoong annat da ud adi manuttuwa kan dikayu.” Imbagan Jesus tu, ta siguda tigammu na dadit adi manuttuwa kan siya kan sadit mangituyuk kan siya. ⁶⁵Ot kanana payyan un, “Siyadi ud gapuna un imbagaka naid mabalina manuttuwa kan sakon nu adin Amak ipalubus.”

⁶⁶Maipagapu’t tuwa imbagan Jesus, adu dadit nangkadalan sidat tagu ot adaon naitungtung-ud kan siya.

⁶⁷Utdi, inimusan Jesus dat kagwampuḷu’t duwa’n disipulus na un, “Piyaon yu kad payon taynan sakon?”

⁶⁸Summungbat si Simon Pedro un kanana’n, “Apu, sinned manalan mi?”

‡‡6:63 Sat kustu un naikanglit sin Griego, Sadat ugud un imbagak kan dikayu Ispiritu kan mataguwan.

Maid mit udum nu adi annat kan sika dat uguda manligwatan di mataguwana maid kigad na. ⁶⁹Ot sinsadinon manutuwa kami kan tigammu mi un sika dit Nasantuwan un imbaun Apudyus.”

⁷⁰Summungbat si Jesus un kanana'n, “Adik kad pinili dikayu'n kagwampu'ut duwa'n disipulus ku? Yoong annat osa'n diablo kan dikayu!”

⁷¹Si Judas un anak Simon Iscariote dit ug-ugudon Jesus. Ta osa si Judas sidat kagwampu'ut duwa'n disipulus yoong siya'd mangituyuk kan siya.

Si Jesus Kan Dat Sunud Na

7 Maabus man di, dinakdak Jesus dat losana boboloy sin Galilea. Adina piyaon un umoy Judea ta man-uuwaya lawa dadit pappangat di Judio si gundaway da un mamatoy kan siya.

²Dumoldoldol man dit piyestan dat Judio un ngadanon dat Piyestan di Sigay, ³imbagan dat sunud Jesus kan siya un, “Taynam tun Galilea ta umoy ka ud Judea dalapnu ilan pay dadit buyut nu utdi danat am-amuga kokkoom. ⁴Ta nu piyaon nat osa'n tagu un mandinadinamag, masapula adina ilimod dat kokkoona. Ot nu mangwa ka si am-amug, ipailam sidan losana tagu't tun lubang.” ⁵Imbaga da tu, ta ulay dida un sunud na adida manuttuwa kan siya.

⁶Kinnanana Jesus kan dida un, “Adina payyan dinumtong nat timpuka umoy. Dikayu, mabalin yu nat umoy si kumpolmi'n timpu. ⁷Onta maid manlaweng kan dikayu, yoong sakon lalawwengonak sidat tagu ta kanayun un ibagabagak un laweng dat koko-on da. ⁸Dikayu ullawa'd umoy makapiyesta. Bokona makaoyak kan dikayu ta bokon payyana dinumtong nat kustu'n timpuk.”

⁹Imbagana tu utdat sunud na ot nataynan sin Galilea.

Ummoy Pay Si Jesus Sit Piyesta

¹⁰Utdit nangkada'an daon dat sunud na un umoy makapiyesta, ummoy pay si Jesus un maid nakaila kan nakatigammu't dit kaysanana.

¹¹In-innapon dadit pappangat di Judio si Jesus sidit pipiyestaan un kanan dan, “Kawad na kadnin?”

¹²Mampaagum-un dat tagu maipanggop kan Jesus. Sadat udum kanan da un, “Nabalu'n tagu si Jesus.” Yoong sadat udum, kanan da un, “Bokon, ta palpal mukana'l lawa danat tagu.” ¹³Yoong maid makaituloda mambagbaga't napiya un maipanggop kan Jesus si nadangso'a ginga ta kumimut da utdat pappangat di Judio.

¹⁴Utdit maikapata al-algaw didit walu'n algawa piyesta, ummoy si Jesus nantudtudu't dit timplu. ¹⁵Nasnasdaaw dadit pappangat di Judio ot kanan dan, “Sintun nanga'an ditu't tun laing na, angka ummoy nan-uswila?”

¹⁶Sumungbat si Jesus ot kanana'n, “Satun itudtuduk, bokona nanligwat si kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat sit nangibaun kan sakon.

¹⁷Nu singngadan nat mamiya un manungpal sinat pakwan Apudyus, matigammuwana nu nanligwat kan Apudyus dat itudtuduk onnu mantudtuduwak sit kabukbukudaka tulay. ¹⁸Sanat tagu un manudtudu utdit kabukbukudana'n tulay, piyaona'n maidayaw dit long-ag na. Yoong sanat tagu un manginap sit maidayawan dit nangibaun kan siya, siya'd gattoka tuttuwa ot maid tuli kan siya. ¹⁹Bokon kada impatigammun Moses dit lintog Apudyus kan dikayu? Yoong maid

⁷7:2 Siyatu un piyesta dit mangisomsomkan dat Judio utdit iningawan dat ginna puwan da utdit disyerto.

manuttuwa kan dikayu utdiya lintog ta nu manuttuwa kayu, apay piyaonak patoyon nu?”

²⁰Ot kanan dat tagu kan siya un, “Nadimunu ka! Ngadan pay nat mamatoy kan sikan?”

²¹Summungbat si Jesus un, “Ossaana am-amug dit kingwak sit al-algawa iillongan ot nasnasdaaw kayu. ²²Ulay dikayu, mantulgi kayu pay ulay nu al-algawa iillongan gaputa imbilin Moses, yoong sat katuttuwaana bokona siya dit nangilugi nu adi sadat dadakkol yu. ²³Ot nu koon yu dit mantulgi ulay nu al-algawa iillongan dalapnu adina masalungasing dit lintoga tinawid yu, apay nasulag kayu utdit nampabilogak sit masakit si al-algawa iillongan? ²⁴Adi kayu man-ukum maibasal sit maila yu ullawa nu adi man-ukum kayu udsi nal-intoga wagas,” kanan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Kustu'n Nanligwatan Jesus

²⁵Donglon man dat uduma tagu'n iJerusalem dit itudtudun Jesus kanan da un, “Bokon kada siyatu dit piyaon dat pappangat un patoyon? ²⁶Yoong ilan yu kad ot antu'n mantudtudu't datun adu'n tagu yoong adida mit suganggon? Tigammun kad ninon datun pappangat un siya dit Kristu? ²⁷Yoong bokon kad un nu dumatong dit Kristu maid makatigammu nu sin dit manligwatana? Tigammu taku un losan mit tun nanligwatan dit un tagu,” kanan da.

²⁸Siyadi dit gapuna un indangsol Jesus dit nantudtudu't dit timplu un kanana'n, “Kanan yu un tigammu yu ud sakon kan tigammu yu nat nanligwatak. Yoong bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun ummoyak nu adi awad nangibaun kan sakon. Ot satu un nangibaun tuttuwa'n losan dat ibaga na yoong maid tigammu yu kan siya.

²⁹Tigtigammuk ta nanligwatak kan siya ot siya'd nangibaun kan sakon.”

³⁰Utdi piyaon da okyan dokmaanon, yoong naid nakatulod un nanokma kan siya, onta adina payyan dinumtong dit timpu na.

³¹Yoong adu payon dadit nanuttuwa kan siya ta kanan da un, “Nu dumatong dit Kristu, makakokwa kad nin si ad-adu'n am-amug nu satun kingwan dit?” kanan da.

Nangibaun Dat Fariseo Si Umoy Manokma Kan Jesus

³²Donglon man dadit Fariseo dit palpaliw-an dat tagu un ag-agum-umona maipanggop kan Jesus, nangibaun dat aap-apun di padi kan dat Fariseo si suldadu un umoy manokma kan Jesus.

³³Gaputa tigammun Jesus dit panggop da, imbagana utdat kaaduwan un, “Sin-akitana lawaon nat inggawak kan dikayu kadon, mangulinak sit nangibaun kan sakon. ³⁴Inainaponak yoong maid odasan yu kan sakon kan adi kayu makaoy sin igawa manalnak.”

³⁵Nampaim-imus dadit pappangat di Judio un, “Sin kadnin manalnanana un adi taku maodasan? Manalan kad nin sidan ilin dat Griego un kawadan dat nanasiwalaka bulun taku ta umoy manudtudu utdan Griego? ³⁶Sin din piyaona un ugudon sin kanana'n, 'Inaponak yoong adiyu ud sakon maodasan kan adi kayu makaoy sin manalnak?’”

Abalig Maipanggop Sit Sulung Di Matatago'n Danum

³⁷Anungus al-algaw man didit piyesta un siya'd kapotgana al-algaw, summikad si Jesus sit atubang dat adu'n tagu un nambagbaga si nadangsol ot kanana'n, “Nu singngadan nat mauwaw, dumatong kan sakon ta painumak. ³⁸Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Singngadan na mana manuttuwa kan sakon,

man-ayus dit matatagu'n danum manipud sit aangsona.”³⁹ Sat ug-ugudon Jesus situwa imbaga na, sadit Ispiritu Santu un umoy inggaw sidat manuttuwa kan Jesus. Yoong adina payyan naitod dit Ispiritu Santu utdiya timpu ta adina payyan napadayawan kan naipangatu'd langit si Jesus.^{§§}

Nagogwa Dat Tagu Maipangop Kan Jesus

⁴⁰ Magngol man dat tagu dit imbaga na, kanan dat udum un, “Siya'n tuttuwa tu dit propetan Apudyus!”

⁴¹ Kanan pay dat udum un, “Siyatu dit Kristu!”

Yoong kanan dat udum un, “San Galilea kad manligwatan dit Kristu?⁴² Bokon kada kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un, si Kristu, kaganakan ali David un maiyanak sidin Betlehem un ili un ininggawan ali David sidit?”

⁴³ Utdiyon, nagogwa dat tagu ta nanuttuwa dat udum yoong adin dat udum. ⁴⁴ Ot piyaon dat udumona dokmaan, yoong naid osa't nanekgel kan siya.

Adin Dadit Pappangat Di Judio Nanuttuwa

⁴⁵ Utdit mangulin dat suldadu, sadat aappun di padi kan Fariseo un nangibaun kan dida inimusan da dida un, “Apay adiyu indatong situ?”

⁴⁶ Summungbat dat suldadu un, “Naid makapada utdin laing na un man-ugud!”

⁴⁷ Ot summungbat dadit Fariseo kan dida un, “Naallilaw kayu kad payon kan siya? ⁴⁸ Awad kad tigammu yu utdan pappangat yu onnu Fariseo ut manuttuwa kan siya? ⁴⁹ Yoong naigiyaw danata manuttuwa kan siya ta maid tigammu da utdit lintog Moses.”

⁵⁰ Yoong si Nicodemo un osa utdat Fariseo un ummoy nakabagbaga kan Jesus sidit, kananana un, ⁵¹ “Utdit lintog taku, maukum kad nat osa un tagu nu adi taku yan donglon kan adalon nu nakabasu! onnu adina?”

⁵²⁻⁵³ Summungbat da un, “Apay iGalilea ka kad pay? Basaom dit naikanglita ugud Apudyus ot matigammuwam un naid propetan Apudyus si manligwat Galilea.”

Sat Babai'n Nakadagdagas

8 Abuson man dat Fariseo un ugudon di, nangkadalan da un losan dat tagu't dat boboloy da, yoong si Jesus kaysan sin bateled Olivo. ² Bigbigat man sit mabigat nangulin si Jesus sidit timplu. Adu dat tagu'n nandatdatong un ummoy kan siya ot nantupak si Jesus un dit nantudtudu kan dida.

³ Utdit madama'n mantudtudu, indatong dadit mimistulun di lintog kan Fariseo dit osa'n babai un nakadagdagas ot pinasikad da utdit atubang dat kaaduan.

⁴ Kanan da kan Jesus un, “Mistulu, naodasan tuwa babai un nakadagdagas. ⁵ Sigun sit lintog taku un intudtudun Moses, masapul un mabatubatu inggana si matoy, ot sinnat makanam?”

⁶ Imbaga da tu ta piyaon da un sikapan si Jesus tuwan nu makaibaga si makabasu!ana, kad siya'd mangidaluman da kan siya.

Yoong nanyuk-ung si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. ⁷ Utdit makaimuimus da, lummunga si Jesus ot kanana'n, “Sat maid si basubasu! kan dikayu, siya'd umuna un mamatu kan siya.” ⁸ Nanyuk-ung uman si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. ⁹ Magngol da man dit in-

§§7:39 Naipaila dit kustu un kinaapudyus Jesus sidit ummungal kan katoy kan nanulin langit.

sungbat Jesus, nasin-ossa da un kaysan un ummun-una dadit lalallakay da, ot sad nataynana lawa da Jesus sidit babai un sumisikad sit sangu na.

¹⁰Lummunga si Jesus ot kanana't dit babai un, "Dumman da? Naid kad osa't nabun-an si manusa kan sika?" ¹¹"Naid Apu," kanan dit babai.

Ot kanan Jesus kan siya un, "Bokon paya dusaok sika. Mana'an ka ot adikaon mambasbasul."

Si Jesus Ud Silaw Di Somsomok Di Tagu Uttun Lubung

¹²Namingsan payyana nambagbaga't Jesus sidat tagu kanana un, "Sakon silaw dat tagu't tun lubung. Singngadan na mana umunud kan sakon, adinaon umoy sit nako'op ta awadon kan siya dit silaw un mangtod si mataguwan un maid kigad na." ¹³Utdi, kanan dat Fariseo kan siya un, "Kustiguwam pay lawan nat long-ag nu, bokona tuttuwa dat ibagbagam."

¹⁴Summungbat si Jesus un, "Ulay nu kustiguwak tun long-ag ku pay lawan, tuttuwa tun ibagak onta, tigammuk tun nanligwatak kan tigammuk tun mana'nak, yoong dikayu maid tigammu yu si nanligwatak kan mana'nak." ¹⁵Sanat man-uukum yu maibasal sit kasomsomkan yu. Yoong sakon bokona mangukumak si tagu. ¹⁶Ulay nu mangukumak, kustukustu nat man-uukum ku ta bokona lawa'n sakon nu adi duwa kami utdit nangibaun kan sakon. ¹⁷Sanat lintog yu kanana un, 'Nu awad duwa't mantustu ta man-unud dit ibaga da, tuttuwa dit ibagbaga da.' ¹⁸Kustiguwak tun long-ag ku kan kustiguwanak pay kan Ama un nangibaun kan sakon."

¹⁹Utdi, kanan da kan siya un, "Kawad Amam nu?"

Summungbat si Jesus un, "Naid tigammu yu kan sakon kan naid

tigammu yu kan Amak. Nu tigammu yu ud sakon tigammu yu payon si Amak."

²⁰Imbagan Jesus datu un losan sidit nantudtuduwana't dit timplu, utdit kuwalto'n inggawan dit pipissukan di datun. Yoong naid nanokma kan siya ta adina payyan dinumtong dit timpu na.

Sadat Adi Makaoy Sit Umoyan Jesus

²¹Intultuluy Jesus un nambagbaga ot kanana uman kan dida un, "Taynak dikayu. Kadon inapon yu ud sakon yoong adi kayu makaoy sin ayak. Matoy kayu un sibabasul."

²²Utdi, kanan dadit pappangat di Judio un, "Apay, patoyona kad din long-ag na pay lawan ta kanana'n adi taku makaoy sin ayana?"

²³Kanan Jesus kan dida un, "Nanligwatak kayu't tun pita yoong sakon nanligwatak langit. Satun lubung tun igaw yu yoong san langit din igaw ku. ²⁴Ot siya'd gapuna un imbakag un matoy kayu'n sibabasul, ta tuttuwa'n matoy kayu un sibabasul nu adiyu tuttuwaon un sakon, gattoka sakon."

²⁵Inimus da un kanan dan, "Singngad kad nat kinatatagum?"

Summungbat si Jesus ot kanana'n, "Sakon payon dit imbakag kan dikayu manipud sidit lugin ditu'n mantudtuduwak. ²⁶Ot nu maipanggop kan dikayu, adu'n maugud ku un maipabala'w kan dikayu. Yoong san ibagaka lawa utdan tagu, sat dingngol ku un imbagan dit nangibaun kan sakon ta losana ibagana tuttuwa."

²⁷Yoong adin dat tagu naawatan un sadit ug-ugudona, si Apudyus un Ama na. ²⁸Utdi, imbagan Jesus un, "Nu ibayug yu ud sakona Inyanak di Tagu, matigammuwan yu un sakon dit imbakag kan dikayu kan matigammuwan yu pay un naid kook sit kabukbukudaka tulay nu adi sad ipatigammuk ullawa dit insulun Amak kan sakon.

²⁹ Iingaw kan sakon dit nangibaun kan sakon, adiyanak taynan ta sad kanayuna kokkook dat mas-omana.”

³⁰ Ot utdit imbagana tu, adu dat nangngol un nanuttuwa kan siya.

Sat Katuttuwaan Ud Mangiwaya Kan Dikayu

³¹ Utdi, imbagan Jesus sidat Judio un nanuttuwa kan siya un, “Nu itultuluy yu un tuttuwaon datun ibagbagak, dikayu’d gattoka disipulus ku. ³² Matigammuwan yu dit katuttuwaan ot satuwa katuttuwaan dit mangiwaya kan dikayu.”

³³ Yoong summungbat da un kanan dan, “Kaganakan dikami’t dit Abraham ot naid payyan namuyung kan dikami. Singngadan din piyaoma ugudon sin imbagama mapawayaan kami?”

³⁴ Summungbat si Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un losana gumabasul, puyung di basul. ³⁵ Sanat anak mannanayuna kamang di pamilya, yoong sanat puyung, bokon. ³⁶ Ot nu sat Anak ud mangiwaya kan dikayu, gattoka wayawaya kayu. ³⁷ Tigammuk un kaganakan dikayu kan Abraham, yoong piyaon yu un patoyon sakon gaputa adiyu iptog datun ibagbagak. ³⁸ Sad ibagak kan dikayu dat maipanggop sit impailan Amak kan sakon, yoong dikayu, sad unnudon yu dat dingngol yu kan ama yu payon.”

³⁹ Summungbat da un, “Sat ama mi, sat Abraham.”

Sumungbat pay si Jesus un, “Nu tuttuwa’n ganak dikayu kan Abraham, koon yu dit padan dit kingwana. ⁴⁰ Yoong sabali nat koon yu ta piyaon yu ud sakon patoyon gaputa imbagak kan dikayu nat katuttuwaan un dingngol ku kan Apudyus ot bokona siya’d kingwan Abraham nat. ⁴¹ Sad unnudon yu, sanat koko-on ama yu.”

Nakasulag da ot kanan da kan siya un, “Bokona aggabak kami, tigammu mi un si Apudyus ullawa’d ama mi.”

⁴² Kinnananan Jesus kan dida un, “Nu tuttuwa’n Ama yu si Apudyus, pipiyaonak okyan ta nanligwatak kan Apudyus. Bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun unmoyak situ nu adi si Apudyus un mismu dit nangibaun kan sakon. ⁴³ Apay adiyu maawatan datun ibagbagak? Onta adiyu piyaona donglon tun ugud ku. ⁴⁴ Ganak dikayu kan ama yu un Satanas ot sat piyaona dit tuttuwaon yu. Doda’n kumapatoy manipud sit luglugi na ot adina un talon umampayun sit katuttuwaan ta maid gapu’d katuttuwaan kan siya. Nu mantuli, ipaila na din gattoka kinatatagu na ta doda’n matuli ot siya’d puun dit losana kinatuli. ⁴⁵ Yoong sakon, ibagak nat tuttuwa ot siya nat adiyu mamatiyan kan sakon. ⁴⁶ Singngadan na kan dikayu ud makapanoknok un nakabasulak? Ot nu tuttuwa nat losana ibagak apay adiyu tuttuwaon? ⁴⁷ Sadat anak Apudyus, piyaon da un donglon din ugud Apudyus. Yoong dikayu, bokona anak dikayu kan Apudyus, siya’d gapuna un adiyu donglon nat ugud na,” kinnananan Jesus.

Da Jesus Kan Abraham

⁴⁸ Summungbat dat Judio un kanan dan, “Bokon kada tuttuwa dit imbaga mi un, iSamaria ka ot nadimunya ka?”

⁴⁹ Summungbat si Jesus un, “Bokona nadimuniwak nu adi dayawok si Ama, yoong adiyu dayawon sakon. ⁵⁰ Yoong bokona inapok dit madayawak, ta awad osa un manginap sit madayawak un siya dit gattoka ukum. ⁵¹ Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu singngadan nat mangiyaangosa manuttuwa’t tun ibagbagak, adinaon talon matoy.”

⁵² Kinnanán dadit Judio kan siya un, “Tuttuwa’n nadimunuwan ka, ta ammin dan natoy da Abraham sida-dit propetan Apudyus, annat kanamota sanat manuttuwa utnat ibagbagam, adinaon talon matoy. ⁵³ Nangatngatu ka kad nu si Abraham un ama mi kan sadat propetan Apudyus un nangkatoy? Ngadan nat kanam sinat long-ag nu?”

⁵⁴ Summungbat si Jesus un, “Naid selbina nu sakon pay lawan mangidayaw situn long-ag ku. Si Amak un Apudyus ud mangidayaw kan sakon. ⁵⁵ Adiyu tigtigammu si Apudyus yoong sakon tigtigammuk. Nu kanaka adik tigtigammu, matuliyak un pada yu. Tigtigammuk ot tuttuwaok dan ibaga na. ⁵⁶ Nantattalok dit Abraham un ginnapuwan yu ta namnamaona’n maila dit al-algawa dummakngak situ ot naila na siya’d gapuna un nantattalok.”

⁵⁷ Kinnanán dat Judio un, “Naid payyan limampu’u’n tawon nu, inona’n nailam si Abraham un naawwe’n natoy?”

⁵⁸ Kanan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, utdit daan Abraham maiyanak, awadakon.”

⁵⁹ Magngol man dat Judio di un imbaga na, nan-aknam da utdat batu si ibatu da kan siya yoong nansal-in si Jesus ot lummaksun sidit timplu.

Pinailan Jesus Dit Tagu’n Nakulap

9 Namingsan un mangkikkiyang da Jesus, inila na tun osa’n lalaki’n siguda nakulap sit naiyabengana.

² Ot inimus dat disipulus na kan siya un, “Sin dit nambasul un gapun din nakulapana? Siya pay lawan onnu sadan malong-ag na?”

³ Summungbat si Jesus un kanana’n, “Bokona maipagapu’t basul na onnu basul dat malong-ag na din nakulapana, nu adi napasamak dalapnu maipaila dit pannakabalin Apudyus un mangaan sin

kulap na. ⁴ Masapula koon taku dat pakwan Apudyus un nangibaun kan sakon ta al-algaw payyan. Ta annat lumabiyon ot maidon mangkokwa. ⁵ Yoong inggana’t awadak situn lubung, sakon ud silaw dat tagu’t tun lubung.”

⁶ Utdit naibaga naon di, nanlugpa’t dit pita ot tinamay na un pinambalin si piyok. Impeket na utdit atan didit lalaki’n nakulap, ⁷ asina pinadalana kanana’n, “Ingkan ta umoy ka mandal-up sin bananaw Siloe,” piyaona’n ugudon tuwa ngadan, Naibaun. Utdiyon, kaysan dit lalaki’n umoy nandal-up ot nangulin un makailaon.

⁸ Mailan man dat kailiyana kan uduma tagu’n nangila kan siya’t dit tumaptap-payaana’n mangkodawan, kanan da un, “Bokon kada siyatu dit tumapatapaya’n mangkodaw sidit?”

⁹ Kanan dat udum un, “Siya.”

Yoong kanan dat udum un, “Bokon, kamugmuging na ullawa.”

Gumminga dit lalaki ot kanana’n, “Sakon.”

¹⁰ Inimus da un, “Innon nat kingwam un annat umila kaon?”

¹¹ Summungbat dit lalaki un, “Sadit tagu’n mangngadan kan Jesus, nanamay si gabu utdit lugpana ot impeket na ut-tun atak asina umoy pinandal-up sakon sin bananaw Siloe. Inummoyak ot sidit maabusak mandal-up makailaakon!”

¹² Inimus da un, “Sin kawad na nu?” Ot summungbat dit lalaki un, “Maid tigammuk,” kinnanana.

Inimusan Dat Fariseo Dit Napapiya Un Nakulap

¹³ Utdi, indallay da dit lalaki’n napapiya utdat Fariseo, ¹⁴ ta sadit al-algawa nanamayan Jesus sit piyoka nampapiya na utdit nakulap, al-algawa iillongan di Judio. ¹⁵ Ot inimus payon dadit Fariseo utdit lalaki nu inona’n makailaon ot

summungbat un kanana'n, "Pineketana si piyok tun atak asina pinandal-up sakon ot umilaakon."

¹⁶ Kanan dat uduma Fariseo un, "Sat tagu'n nangwa't tu, bokona nanligwat kan Apudyus ta adina potgon tun al-algawa iillongan."

Yoong kanan pay dat udum un, "Innon nat osa'n tagu un gumabasul mangwa't am-amuga kama't tu."

Utdiyon, nagogwa dadit Fariseo utdit kingwan Jesus.

¹⁷ Kadon, inimus da payyan sit lalaki un, "Ot singngadan nat maibagam sin kinatatagu na nu ta kanama makaila kaon sit kingwa na kan sika?"

"Propetan Apudyus," insungbat dit lalaki.

¹⁸ Yoong adin dat pappangat di Judio tuttuwaon un siguda nakulap dit lalaki utdit naiyanakana, inggana't inayagan da dat malong-ag na. ¹⁹ Ot inimus da kan dida un, "Anak yu kad tu? Kanan yu un naisiguda nakulap sit naiyanakana ot apay makaila't tun satun nu?"

²⁰ Sumungbat dat malong-ag na un, "Tuttuwa'n anak mi tu ot tuttuwa'n siguda nakulap sit naiyanakana.

²¹ Yoong nu inona'n makailaon, siyanat nat naid tigammu mi kan maid pay tigammu mi nu singngadan nat nampapiya kan siya. Imuson yu a kan siya ta naangsan manona ot tigammu na pay lawan nat isungbat na."

²² Imbagan dat malong-ag na tu ta umogyat da utdadit pappangat di Judio ta nantutulagan daon un singngadan na mana mangugud un si Jesus, siya'd Kristu makaan sit sinagoga da. ²³ Siyadi dit gapun dit nangibagaan dat malong-ag na utdit, "Naangsanon ot imuson yu kan siya."

²⁴ Utdi, inayagan da uman dit lalaki'n nakulap sidit ot imbaga da kan siya un, "Padayawam si Apudyus ot ibagam

nat tuttuwa ta tigammu mi un si Jesus, gumabasul."

²⁵ Summungbat dit lalaki ot kanana'n, "Maid tigammuk nu gumabasula tagu, yoong sad tigammuk, nakulapak sidit ot sinsatun makailaakon."

²⁶ Inimus da payyan un, "Ngadan dit kingwa na kan sika nu? Innona'n makaila kaon?"

²⁷ Summungbat dit lalaki ot kanana'n, "Inabus kuwon imbaga yoong adiyu man donglona! Ot ngadan nat koon yu payyan imuson? Piyaon yu kadpay mambalin si disipulus na?"

²⁸ Utdi, ininsultu da un kanan dan, "Sika'd disipulus na, disipulus dikami kan Moses. ²⁹ Ta tigammu mi un nakabagbaga't Apudyus kan Moses yoong nu satu un tagu, maid tigammu mi si nanligwatana!"

³⁰ Summungbat dit lalaki'n kanana'n, "Siyanat nat nakaskasdaaw. Naid tigammu yu si nanligwatana yoong pinapiya na tun atak. ³¹ Doda'n tigammu taku un adin Apudyus donglon dat gumabasul yoong donglona dat mandayaw kan siya kan mangwa utdan ipakwa na. ³² Manipud sit luglugin ditun lubung naid payyan nagngol si osa't nampapiya si tagu'n siguda nakulap sit naiyanakana. ³³ Ot nu bokona nanligwat tu un tagu kan Apudyus maid gapu'd makwa na."

³⁴ Summungbat dat Judio un kanan dan, "Gumabasul ka manipud sit naiyanakam ot piyaoma ugudon isulum dikami?" Ot pinalaksun da utdit sinagoga.

Sadat Tagu'n Adi Manuttuwa Kan Apudyus Kama Da Utdan Nakulap

³⁵ Nagngolan Jesus un pinalaksun da dit Judio dit nakulap ot utdit maila na inimus na un, "Manuttuwa ka utdit Inyanak di Tagu?"

³⁶ Summungbat dit lalaki un, “Ibagam ud Apu, nu singngadan na dalapnu manuttuwaak kan siya.”

³⁷ Ot kanan Jesus un, “Inilamon inabus ot maid sabali nu adi siyatun kabagbagagam.”

³⁸ “Apu, manuttuwaak,” kanan didit lalaki ot nandaydayaw kan Jesus.

³⁹ Kinnan Jesus un, “Inummoyak situn lubang dalapnu kuisok dat tagu. Ot sadat nakulap, pailaok dida ot sadat makaila, ipailak un nakulap da.”*

⁴⁰ Magngol man dat Fariseo un ing-gaw sidit sog-on na dit imbagan Jesus, “Nakulap kami kad pay?” kanan da.

⁴¹ Imbagan Jesus un, “Nu tuttuwan nakulap kayu, mapakawan dat basul yu yoong gaputa kanan yu un makaila kayu, gasissiya un sibabasul kayu.”

Abalig Maipanggop Sit Man-aayyuwan Si Kannelu

10 Inyabalig Jesus un nantudtudu kan dida un kanana'n, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sat tagu'n adi mangoy sit soobana lumnok sit pukuk dat kannelu ta sumakyat sit alad, osa'n man-aakaw kan tulisan. ² Sat mangoy sit soobana lumnok, siyadi dit man-aayyuwan sidat kannelu. ³ Siya'd ibukatan dit mambabantay sit sooban. Ot nu donglon dadit kannelu dit ginga na nu ayagana dit ngadan da umoy da kan siya ot ipuyut na un ilaksun dida. ⁴ Nu mailaksun naon un losan dat kuwa na, ipuyut na dida ot maitungtung-ud dat kannelu na kan siya ta mailasin da dit ginga na. ⁵ Nu uduma tagu dit mangayag kan dida, bokona maitung-ud da nu adi gumtik da ta adida mailasin dit ginga na.”

⁶ Satu un inyabalig Jesus kan dida, adida naaw-awatan dit piyaona'n ugudon.

Si Jesus Ud Nabalun Man-aayyuwan

⁷ Utdi, imbagan uman Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sakon dit sooban un ayon di lumnoka kannelu. ⁸ Losan dat ummun-una nu sakon, bokona dida dit kustu'n man-aayyuwan nu adi man-aakaw kan tulisan da. Yoong adin dat kanneluk tinuttuwa dida.

⁹ “Sakon dit sooban. Singngadan na mana mangoy kan sakona lumnok, taguwok. Mabalina lumnok onnu lumaksun ot mangdas si manggalabana. ¹⁰ Sat panggop dat man-aakaw, umoy da ullawa man-akaw, mampatoy kan manyam-an. Yoong sat panggop ku, umoyak mangitod si mataguwan di tagu un talona kapkapnokan da.

¹¹ “Sakon ud nabalun man-aayyuwan. Sat nabalun man-aayyuwan, nasasag-gana'n mangitod sit katoy na maipagapu utdat ayyuwan na. ¹² Sanat matangdanan un bokona gattoka man-aayyuwan, gumtik nu awad ilana si tanana asu un dumatong onta bokona kuwana dida. Kadon, man-asiwalak dadit kannelu nu manikmatan di asu dida. ¹³ Sat gapuna un gumtik nat matangtangdanan, bokona kuwa na dat kannelu ot adina ikasigab dida.

¹⁴⁻¹⁵ “Sakon sad nabalun man-aayyuwan. Tigtigammuk si Amak kan tigtigammu na ud sakon. Tigtigammuk dan kanneluk kan tigtigammu da pay sakon. Nasasagganaak un mangitod sit katoy ku maipagapu kan dida. ¹⁶ Awad da payyan uduma kanneluk un naid situ un naidagamung. Masapula ayagak dida dalapnu maidoga da. Donglon da

*9:39 Sadan adi makatigammu kan Apudyus maiyalig da si nakulap yoong pailaon Jesus nu manuttuwa da. Ot sadat makaila utdat am-amug Jesus yoong adida manuttuwa, maibilang da un nakulap.

pay tun gingak, kadon mambalin da si ossaana bungguay ot ossaan pay dit mangayyuwan kan dida.

¹⁷ “Pipiyaonak kan Ama ta nasasaganaak un mapatoy dalapnu mataguwak obos. ¹⁸ Maid makapatoy kan sakon. Sakon pay lawan nat mangipalubus un mapatoy. Kalintogak un mangipalubus sin mapatoyak ot kalintogak pay un matagu obos, ta siya’d imbilin Amak kan sakon.”

¹⁹ Utdi, nagogwa uman dat Judio maipanggop sit imbagan Jesus. ²⁰ Adu dat mangibaga un, “Nadimunuwan ot natiwong. Ot koon taku ullawa’n dong-donglon nat ibaga na?”

²¹ Yoong kanan dat udum un, “Bokona makabagbaga’t kama’t tu nat tagu’n sinakayan di dimunyu. Ona mabalin kad un pilaon nat dimunyu nat naku’lap?”

Adin Dat Judio Tinuttuwa Si Jesus

²² Si timpun di kukummogan, awad piyestan di Judio un mangisomsomkan da utdit naidatunan obos didit timplu utdin Jerusalem. ²³ Dumtong man diya timpu, inggaw si Jesus un mankikkikkiyang sit balkun dit timplu un mangngadan si Balkun Solomon. ²⁴ Awad da ud nandatdatong un Judio kan siya ot kanan da un, “Kapiga nat mangibag-am sinat kustukustu? Nu sika dit Kristu ibagam si nalawag kan dikami.”

²⁵ Summungbat si Jesus kan dida un, “Inabus ku un imbaga kan dikayuwon yoong adiyu tuttuwaon. Sadanat kook maipagapu’t dit kalintogaka intod Amak, siya’d mangipanoknok nu singngadan ku. ²⁶ Yoong adiyu tuttuwaon ta bokon kayu si kanneluk. ²⁷ Ta sadat kanneluk dumngo! da utdan ibagak, tigammuk dida ot unudon da ud sakon. ²⁸ Itdok kan dida dit mataguwan un maid si

kigad ot adidaon maisina kan Apudyus kan naid makapu’os kan dida kan sakon. ²⁹ Ta si Amak un nangitod kan dida kan sakon nangatngatu nu sadan losana nangatu ot naid makapu’os un mangisina kan dida sin mangoognana. ³⁰ Ta sakon kan si Ama ossaan kami.”

³¹ Utdi, nan-aknam uman dat Judio utdat batu si ibatu da okyan kan siya, ³² yoong kanan Jesus kan dida un, “Adu dat napiya’n kingwaka impailak kan dikayu un impakwan Ama ot singngadan na utdatu’n kingwak nat mamatuwan yu kan sakon?”

³³ Summungbat dadit Judio un kanan dan, “Bokona sanat napiya’n kookoom nat mamatuwan mi kan sika nu adi sanat inugud nu un maisuganggang kan Apudyus kan sanat mangabawama Apudyus ka ta tagu ka ullawa.”

³⁴ Summungbat si Jesus kan dida un, “Bokon kada naikanglit sit lintog yu un kanan Apudyus un, ‘Ibagak kan dikayu un aapudyus kayu?’” ³⁵ Ot tigammu taku un sat ugud Apudyus naid mabaliwana si inggaingga. Nu imbagan Apudyus un aapudyus dat tagu’n nangitdana uttun ugud na, ³⁶ apay ibaga yu un mambagbagaak si laweng un maisuganggang kan Apudyus nu ibagak un Anak na ud sakon? Sakon dit pinili na un imbaun situn lubung. ³⁷ Nu bokon okyan un sad pakwan Ama dan kook siya, adiyu’d sakon tuttuwaon. ³⁸ Yoong gaputa sad kook dan pakwa na, ulay madi yu ud sakon tuttuwaon, masapula tuttuwaon yu danat kookook dalapnu manigammuwan kan makaawatan yu un iinggaw si Amak kan sakon ot iinggawak pay kan Amak.”

³⁹ Utdi, dokmaan da uman yoong adida naala ta nailisi na dida.

⁴⁰ Utdiyon, kaysan uman si Jesus sidin kapon domang din wangwang Jordan

†10:34 Ilan yu utdin iblu’n Salmo 82:6

un nambunyagan Juan sidit ot ininggaw sidi.

⁴¹ Adu dat tagu'n ummoy kan siya ot kanan dan mambabagbaga un, "Naid am-amug si kingwan Juan yoong losana imbaga na maipanggop situwa tagu, tut-tuwa da." ⁴² Ot adu dat nanuttuwa kan siya utdi un igaw.

Sat Natoyan Lazaro

11 Utdin Betania un ilin da Maria kan Marta, masakit si Lazaro un sunud da. ² Satun mangngadan si Maria siya payon dit nangiyisig sit nabutilya'n bangbangu utdit ikin Jesus asina pin-unasan sit buuk na.

³ Gapu kad ta masakit si Lazaro, nangibaun da Maria kan Marta un sunud na si umoy kan Jesus ot paimbaga da un, "Apu, masakit si Lazaro un pipiyaoma gayyom nu."

⁴ Yoong donglon man Jesus di kanana un, "Bokona ikatoy Lazaro din sakit na ta sadin sakit na napasamak dalapnu maidayaw si Apudyus kan maipaila pay dit kinangatuk un Anak na."

⁵ Pipiyaon Jesus dat tu'u'n mansusunud un sada Maria, Marta kan Lazaro, ⁶ yoong intantan na payyan si duwa'n algaw sidit nangngolana't dit damag un masakit si Lazaro. ⁷ Lumabas man dit duwa'n algaw, kanana't dat disipulus na un, "Intakun, ta umoy taku uman Judea."

⁸ Summungbat dat disipulus na un, "Mistulu adina payyan nabayag dit mamiyaan dat Judio un mamatuwan kan sika, kanama mangulin taku uman sidi?"

⁹ Inyabalig Jesus un dit summungbat un, "Bokon kad un kagwampu'lu't duwa'n olas nat al-algaw? Ot sat kumiyang nu al-algaw adina maidangtu' ta mailana dit ayona ta awad dit silaw tun lubung. ¹⁰ Yoong nu labi nat kumiyangana, maidangtu' ta maid dit silaw kan siya."

¹¹ Utdit inabus na un inugud di, impasalonsan na payyan un kanana'n, "Masusuyop si gayyom taku'n Lazaro yoong takun ta umoyak pukawon."

¹² Summungbat dat disipulus na un, "Napiya nu mansusuyop dalapnu gumilog sooni." ¹³ Kanan da nu tuttuwa'n masusuyopa lawa si Lazaro yoong sat piyaon Jesus gayam ugudon, naabusona natoy.

¹⁴ Ot imbaganon Jesus kan dida ut nalawaga bagbaga un, "Natoyon si Lazaro. ¹⁵ Yoong napiya di ta naidak sin natoyana dalapnu manuttuwa kayu kan sakon nu paungalok. Ot takun ta intaku dakngon."

¹⁶ Utdi, kinnananas Tomas un mangadan Pingi utdat bulun na un, "Maitungud taku'n losan kan mistulu dalapnu maipangkatoy taku kan siya."

Si Jesus Ud Mampaungal Sidan Natoy Kan Mataguwan Di Tagu

¹⁷ Dumatong man da Jesus sidin Betania, opata algaw naon si Lazaro un nailbon. ¹⁸ Gaputa umoya lawa'n tu'u'n kilometro din bo'laat din Betania utdin ili un Jerusalem, ¹⁹ adu pay dadit Judio un ummoy nakabulbulun kan da Maria kan Marta dalapnu maliwliwa dit angos da utdit natoyan Lazaro un sunud da.

²⁰ Magngol man Marta un dumoldol si Jesus, lummaksun un ummoy nangabat kan siya yoong iniinggaw si Maria utdit bo'loy.

²¹ Kinnananas Marta kan Jesus un, "Apu nu ininggaw ka ullawa't tu, adina okyan natoy si sunud ku! ²² Yoong tigammuk un ulay sinsadin, itdon Apudyus nat losana piyaom kodawon kan siya."

²³ Imbagan Jesus kan siya un, "Umungal si sunud yu."

²⁴ "Tigammuk un umungal nu umungal dadit losana natoy nu maudi'n al-algaw," kanan Marta kan siya.

²⁵ Summungbat si Jesus un, “Sakon mampaungal sidan natoy kan mangtod si mataguwan di tagu. Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, ulay nu matoy da, matagu da un obos. ²⁶ Ot singngadan na mana matagu un manuttuwa kan sakon adinaon talon matoy, manuttuwa ka utdi?” kanana kan Marta.

²⁷ Summungbat si Marta un, “On Apu, tuttuwaok un sika dit Kristu un Anak Apudyus un umoy situn lubung.”

Nakaibil Si Jesus

²⁸ Utdit abuson Marta un ibaga di, nangulin kan Maria ot inlimod na un imbaga kan siya un, “Annat dumoldoldol si Mistulu, ot imuson dika.”

²⁹ Magngol man Maria di, lummigwata dagus un ummoy nangabat kan Jesus. ³⁰ Si Jesus adina payyan nakadatong sit boboloy ta ininggaw payyan sit ummoy Marta nangabatan kan siya.

³¹ Ot mailan man dat Judio un ininggaw sit boloya mangliwliwa kan Maria un nanggadusa lummaksun si Maria, naitung-ud da pay kan siya ta kanan da nu umoy man-ibil sit lobon.

³² Utdit makadatong si Maria utdit ininggawan Jesus, nampalintumong sit atubang na un kanana'n, “Apu, nu ininggaw ka uttu adina natoy si sunud ku.”

³³ Mailan man Jesus si Maria un man-ibil padana pay sidat Judio un mampaibil un naitung-ud kan siya, amod dit sigab dit angos na kan nadaguwan kan dida.

³⁴ Ot kanana kan dida un, “Kawad dit nangilbonan yu kan siya?”

Summungbat da un, “Intaku, ta umoy taku ilan, Apu.”

³⁵ Nakaibil si Jesus.

³⁶ Utdi kanan dadit Judio un, “Ilan yu ot amod din mampipiya na kan Lazaro!”

³⁷ Yoong kanan dat udum un, “Bokon kada siyatu dit tagu'n nampipiya't dit

nakułapa tagu? Ot apay impalubus na un natoy si Lazaro?”

Pinaungal Jesus Si Lazaro

³⁸ Utdi, amod uman dit sigab dit angos Jesus un kaysan sit nangilbonan da kan Lazaro un liyanga natubot si dakola batu. ³⁹ Imbagan Jesus un, “Kanon yu nat batu'n naitubot.”

Yoong kinnanana Marta un, “Apu, nabuyuk sooni ta maikapata algaw naon tu.”

⁴⁰ Kinnanana Jesus kan siya un, “Adik kad imbaga kan sika un, nu manuttuwa ka, mailam dit nakaskasdaawa pannakabalina Apudyus?”

⁴¹ Utdi kinaan da dit tubot didit lobon ot nantangad si Jesus langit un kanana'n, “Yamanok Ama ta dingngol nu ud sakon. ⁴² Tigammuk un kankanayuna dodonglom sakon yoong ibagak tu maipagapu't datu'n tagu't tu dalapnu manuttuwa da un imbaun nu ud sakon.” ⁴³ Abuson man Jesus ibaga di, nampakuya kanana'n, “Lazaro lumaksun ka!”

⁴⁴ Utdi, lummaksun si Lazaro utdit lobon un sissiya dat bugus na un naiputiput sidat ima kan iki na kan nabugus si pangyu dit musing na. Ot imbagan Jesus kan dida un, “Kanon yu nat bugus na ot palubusan yu un manałan.”

Panggopon Dat Judio Un Patoyon Si Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Sadat Judio un naibułun kan da Maria, innila da dit kingwan Jesus ot kaaduwan kan dida dat nanuttuwa kan siya. ⁴⁶ Yoong sadat udum, ummoy da imbaga't dat Fariseo dit kingwan Jesus. ⁴⁷ Ot sadat aappun di padi kan dat Fariseo, pinandadatdatong da dadit lalallakay da un mangipangat sit simbaan ot kanan dan, “Ngadan nat koon

taku? Ta adu dan nakaskasdaawa impailan didi un tagu un am-amug. ⁴⁸Nu patungadon taku ullawa, manuttuwa danat losana tagu kan siya kad, umoy dat apu taku'n iRoma yam-anon tun timplu kan ili taku."

⁴⁹Yoong inggaw osa'n mangngadan kan Caifas un siya'd kangattuwana padi utdiya tawon ot siya'd nangibaga un, "Naid tigatigammu yu! ⁵⁰Adiyu kad maawatan un unnay nat ossaana tagu un matoy nu sanat mayam-an nat siniliyan?"

⁵¹Bokona nanligwat sit kasomsomkan pay lawan ud Caifas dit imbaga na yoong gaputa siya'd kangattuwana padi utdiya tawon, impadtuna dit matoyan Jesus un mampooy sidat Judio. ⁵²Ot bokona lawa'n sadat Judio nu adi matoy dalapnu man-os-ossaan dadit nansiwalaka aanak Apudyus sidan nadumaduma'n ili.

⁵³Ot manipud sidiya al̄gaw, nantutulan daon un patoyon si Jesus. ⁵⁴Ot siya'd gapuna un adinon Jesus nampapaila utdat Judio utdin Judea, nu adi kaysan sin Efraim un adani't din disyerto ot siya'd ininggawan da pati utdat disipulus na.

⁵⁵Dandaniyon dit Piyestan di Nalau-san ot adu dat tagu'n nanligwat si nadumaduma'n boboloy un nanagada ud Jerusalem ta umoy da koon dit kadawiyon da mandadalus sit daan dit piyesta. ⁵⁶Inainapon da si Jesus ot mampaim-imus da utdit mandatdatong da utdit timplu un kanan dan, "Ngadan nat makanan yu? Umoy kadnin si Jesus pay makapiyesta?"

⁵⁷Imbilin dadit aap-apun di padi kan dat Fariseo utdat tagu un, nu awad makatigammu't dit inggawan Jesus masapula ipatigammu na kan dida dalapnu padokma da.

Inisigan Dit Babai Si Bangbangu Dit Ikin Jesus

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

12 Utdit inggaw payyan onoma al̄gaw sit daan didit Piyestan di Nalau-san, ummoy si Jesus ud Betania un ilin Lazaro un pinaungal̄ na.

²Insaganaan da utdi si kakan si labi. Si Marta dit nansunad ot osa si Lazaro un nakaubung kan Jesus sidit kakakkanan.

³Nangala si Maria si kagogwa'n kilu un nangina'n bangbangu un nakwa si natang-il un lanan di nardu. Inyisig na utdit ikin Jesus asina pinunasan sit buuk na ot napnu dit boloy sit bangun dit bangbangu.

⁴Yoong si Judas Iscariote un osa't dat disipulus Jesus un siya dit mangituyuk sit mapatoyan Jesus kanana'n, ⁵"Apay adina ullawa inlaku tuwa bangbangu si tu'u'n gasut un denario dalapnu maitod sidan kapus?" ⁶Kanana'l lawa tu un bokona gaputa nakaasi utdat kapus nu adi man-aakaw. Siya'd man-aaggom sit iiggaan dit pilak dat simbungguyan ot akaakawona dat pilaka maigga.

⁷Yoong kinnanan Jesus kan Judas un, "Baybay-am gaputa insuluk na tuwa bangbangu dalapnu saganaona tun long-ag ku un mailbon. ⁸Ta sadanat nakapus kanayuna iinggaw da kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan dikayu."

Pinanggop Dat Judio Un Patoyon Si Lazaro

⁹Magngol̄ man dat kaaduwana Judio un inggaw si Jesus Betania, ummoy da dintong yoong bokona lawa'n si Jesus dit umoy da ilan ta ulay si Lazaro un dit natoya pinaungal̄ na. ¹⁰Ot panggop dat aappun di padi un mamatoy pay kan Lazaro, ¹¹ta gapu't dit namaungal̄an Jesus kan siya, adu dadit summina un Judio un nanuttuwa kan Jesus.

Indaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Nilumnokana Ud Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Kabigatana man, dingngol dat kaaduwana ummoy nakapiyesta un awad si Jesus dumoldoldola umoy Jerusalem. ¹³ Utdi, nanggap-id dat tagu si tubun di mula un kama't iyug un ummoy nangabat kan Jesus ot ipappakuy da un, "Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunana tun imbaun na un pannakalong-ag na. Bindisyunana tun Alin di Israel!"

¹⁴ Nangdas si Jesus si ubbun di dangki un siya payon dit tungpal dit naikanglit sit aw-awe un kanana'n,

¹⁵ "Dikayu'n tagu'd Sion, adi kayu umogyat ta annata dumatong nat ali yu un nangkabayu si ubbun di dangki."

¹⁶ Sadat disipulus Jesus, adida naawatan tu utdit nakwaana yoong utdit naipaila dit kinangatu na utdit ummungal kan nangulin langit, asida ullawa nagasmok un naikanglit sit ugud Apudyus dadi un naipasamak un kingwa da kan siya.

¹⁷ Sadat adu'n tagu un ininggaw kan Jesus sidit namaungalana kan namalak-sunana kan Lazaro utdit lobon na, intultuluy da un nangibaga't dat kaaduwana maipanggop kan Jesus. ¹⁸ Ot gaputa dingngol dat adu'n tagu dit am-amuga kingwa na, aduadu dat ummoy ummabat kan siya.

¹⁹ Utdi, nambabagbaga dat Fariseo un kanan dan, "Ilan yu, maid makwa takuwon ta manalan dan losanon dan tagu kan siya."

Ummoy Dat Piga'l Lawa'n Griego Ininap Si Jesus

²⁰ Inggaw da pay piga'l lawa'n Griego un ummoy nandaydayaw kan Apudyus sidiya Piyestan di Nalausana. ²¹ Ummoy

datu un Griego kan Felipe un iBetsaida, osa'n ili ud Galilea ot imbaga da kan siya un, "Apu, piyaon mi pay okyan un ilan si Jesus."

²² Ummoy Felipe imbaga kan Andres ot ummoy da un duwaon imbaga kan Jesus.

²³ Ot sat insungbat Jesus kanana'n, "Timpu naon dalapnu maipaila dit nakaskasdaaw un kinangaton dit Inyanak di Tagu. ²⁴ Tuttuwa tun ibagak kan dikayu. Sat osa'n bukol, adina umadu nu adina maiyosok si pita. Ot kamanu matoy ta malbog yoong tumubu asi mamunga't adu. ²⁵ Singngadan na man nat tagu'n mangipotog sit mataguwana't tun pita, naid ayana nu adi matoy, yoong singngadan na man nat adi mangipotog sit mataguwana ut-tun lubung maipagapu't manuttuwaana, matagu't inggaingga. ²⁶ Singngadan na man un manselbi kan sakon, masapula unudonak ot singngadan na mana kawadak, siya pay kawadana. Dayawon Amak nat tagu'n manselbi kan sakon."

Impatigammun Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana

²⁷ Intultuluy Jesus dit nambagbaga un kanana'n, "Sinsatun mabulungak. Singngadan kadnin ibagak kan Ama? Ibagak kadnin un, 'Ama, adim ipalubusa sagapalok dat ligata dumatong?' Yoong siya'd gapuna un inummoyak situn pita dalapnu mansagapalak. ²⁸ Ama, ipailam nat nakaskasdaawa kinangatum dalapnu madaydayaw nat ngadan nu!"

Abuson man Jesus ibaga di, inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, "Impailak inabus dit nakaskasdaaw un kinangatuk ot ipailak uman."

²⁹ Magngol man dat tagu dit ginga'n nanligwat langit, kanan da nu kummidul. Yoong kanan dat udum un, "Inggaw anghel un nakabagbaga kan siya!"

³⁰ Kanan Jesus kan dida un, “Bokona mampooy kan sakon dit ginga’n dingngol yu nu adi mampooy kan dikayu. ³¹ Sinsatun ud timpu’n maikoddongan dit madusaan dat tagu’n gumusul kan sakon situn lubang ot siya pay timpu’n mangabakan Apudyus kan Satanas un pangat situn lubang. ³² Ot nu maibayugak situn pita, maawis tu dan losana tagu’n manuttuwa kan sakon.”

³³ Satuwa imbagan Jesus piyaona’n ipakaawat sidat tagu nu inon didit mangkakatoy na.

³⁴ Summungbat dat tagu un, “Sat naawatan mi utdit lintog, bokona matoy ta mannanayun dit Kristu, ot inona’n ibagam un maibayug dit Inyanak di Tagu? Singngadan dit Inyanak di Tagu nu?”

³⁵ Kanan Jesus kan dida un, “Annat akita timpu utnat inggawan nat silaw kan dikayu ot unudon yu kigad si iinggaw nat silaw kan dikayu dalap adi kayu makolopan. Ta sanat kumiyang sinat nakolop, maid tigammu na si ayana.

³⁶ Tuttuwaon yu tuwa silaw kigad si iinggaw kan dikayu dalapnu mambalin kayu un tagun di padda.”

Abuson man Jesus ibaga di tinengyana dat tagu ot ummoy sit adida maila.

Adin Dat Judio Nanuttuwa Kan Jesus

³⁷ Ulay nu adu dat impailan Jesus un nakaskasdaawa am-amug sidat tagu, adida nanuttuwa kan siya, ³⁸ dalapnu matungpal dit paingkanlit Apudyus kan propeta Isaias un,

“Apu, singngadan nat nanuttuwa utdat impadamag mi? Singngadan nat nakaawat sit impailam un pannakabalin nu.”

³⁹ Siyadi ud gapuna’n adida manuttuwa kan inggaw payyan paingkanlit Apudyus kan propeta Isaias un kanana’n, ⁴⁰ “Kinulap Apudyus dida kan pinabolang na dit somsomok da

dalapnu adida makaila kan adida makaawat. Adida umoy kan sakon kanan Apudyus, dalapnu papiyaok dida.”

⁴¹ Siyatu’d ingkanlit Isaias sidit ta naipaila kan siya dit kinaapudyus Jesus utdit daan na payyan maiyanak ot impatigammun Isaias dit maipanggop kan siya.

⁴² Yoong ulay kama’t di dit imbagan Isaias, adu dat pappangat di Judio un nanuttuwa kan Jesus yoong adida inlatlatak gaputa kumimut da utdadit Fariseo ta amangan nu kaanon da dida’t dit sinagoga da. ⁴³ Ta sad gangaman da, sadit mangidayawan dat pada da un tagu kan dida un bokona sadit mangidayawan Apudyus.

Sat Maukuman Gapu Utdit Ugud Jesus

⁴⁴ Namingsana nantudtuduwan Jesus, indangsol na un nambagbaga’n, “Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, bokona sakona lawa’d tinuttuwana nu adi nanuttuwa pay sit nangibaun kan sakon. ⁴⁵ Ot singngadan na mana mangila kan sakon maila na pay dit nangibaun kan sakon. ⁴⁶ Dummatongak situn lubang un manilaw sidan losana manuttuwa kan sakon dalapnu adidaon iinggaw sin kakolpan. ⁴⁷ Nu awad tagu’t mangngol sidat ibagak ot adina tuttuwaon, bokona sakon mangikoddong sit madusaana ta bokona ummoyak situn pita un umoy mangikoddong sit madusaan dat tagu nu adi, ummoyak dalapnu taguwok dat tagu’t dit madusaan da. ⁴⁸ Awad mangikoddong sit madusaan dan adi mangawat kan sakon kan adi manuttuwa utdatu’n imbagak. Sadan imbagbagak dat mangikoddonga madusa da nu dumatong dit maudi’n al-algaw. ⁴⁹ Ta sadan imbagak, bokona nanligwat sit kuwak pay lawan un tulay

nu adi si Apudyus un Amak un siya'd nangibaun kan sakon, imbilin na dat losana ibagak kan itudtuduk. ⁵⁰ Ot tigammuk un satu un bilin na siya'd manligwatan di mataguwan un maid kigad na. Siya'd gapuna un sad ibagak ulla wa dat imbilin na un ibagak."

Binuḷuwan Jesus Dat Ikin Dat Disipulus Na

13 Inggaw sin-algawa lawaon sit daan didit Piyestan di Nalasan ot tigammun Jesus un dumtongon dit timpu'n manengyana uttun lubung un mangulinana kan Ama na. Amod dit mampipiyana utdat tagu'n nanuttuwa kan siya uttun lubung ot impaila na diya amoda mampipiya na kan dida inggana't dit natoyana.

² Utdit mangan da Jesus sidiya labi, impasomsomok Satanas kan Judas un anak Simon Iscariote un ituyuk na si Jesus. ³ Tigammun Jesus un intod Ama na dit losana pannakabalin kan siya. Tigammu na pay un nanligwat kan Apudyus kan mangulin payon kan Apudyus. ⁴ Kadon, lummigwat ot kinaan na dit kagoy na asina inala dit tuwalya asina inggakos sit awak na. ⁵ Kinuana dit palangga si danum ot inlugi na un nam-bulu utdat ikin dat disipulus na asina pinunasan sit tuwalya un naigakos sit awak na.

⁶ Dakngona man si Simon Pedro kanan Pedro kan siya un, "Apu, sika kad mamulu uttun ikik?"

⁷ Summungbat si Jesus un, "Maid payyan tigammun situn kook, yoong maawatam nu timpu na."

⁸ Kinnan Pedro un, "Adik ipalubusa buḷuwam tun ikik!"

Yoong summungbat si Jesus un, "Nu adik buḷuwan nat ikim, bokona maid-agamung ka kan sakon."

⁹ "Nu siya nat Apu, bokona satun ikika lawa'd buḷuwam nu adi buḷuwam aminon tun imak kan uluk," kinnan Pedro un dit summungbat.

¹⁰ Inyabalig Jesus un kanana'n, "Sanat naabusa nan-omos, nadaḷuson ot adi-naon masapula mambuḷu nu adi sat iki na ulla wa. Losan kayu un nadaḷuson malaksig sinat osa." ¹¹ Tigammu naon dit mangituyuk kan siya ot siya'd nangibag-ana utdit, "Nadaḷus kayu'n losan malaksig sinat osa."

¹² Utdit inamin Jesus binuḷuwan dit ikin dat disipulus na, nangkagoy obos ot nangulin sidit igaw na utdit kakakkanan ot inimus na un, "Naawatan yu din kingwak? ¹³ Ngadnon yu ud sakon si Mistulu yu kan Apu yu ot tuttuwa nat. ¹⁴ Ot nu sakon un Mistulu yu kan Apu yu, binuḷuwak danat iki yu, masapul paya siya'd koon yu un mambibinnulu kayu si iki. ¹⁵ Ta kingwak di si man-aligan yu, ot koon yu utdan udum din padan din kingwak kan dikayu. ¹⁶ Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un naid puyung si nangatu nu sadit apu na onnu naibaun si nangatu nu sat nangibaun kan siya. ¹⁷ Sinsadinon ta tigammu yu un tuttuwa tun imbagak nagasat kayu nu siya'd koon yu.

¹⁸ "Bokona losan kayu'n disipulus ku tun mangibagaak situ ta tigammuk dikayu'n pinilik. Yoong masapula matungpal dit naikanglita un kanana'n, 'Sadit buḷun ku un pinakanak siya'd nambalin si kabusul ku.' ¹⁹ Ibagak kan dikayuwon tu daan na un mapasamak, dalapnu maipasamak kad, tuttuwaon yu un sakon, gattoka sakon. ²⁰ Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana mangawat sidat ibaun ku awatona'd sakon ot sanat mangawat kan sakon, awatona dit nangibaun kan sakon."

Imbagan Jesus Dit Mangituyuk Kan Siya

(*Mateo 26:20-25; Marcos
14:17-21; Lucas 22:21-23*)

²¹ Abuson man Jesus ibaga di, nasi-gasigab dit angos na ot imbaga na payyan kan dida'n dit disipulus na un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu ud mangituyuk kan sakon."

²² Nampatuktukkoj dat disipulus na un naid tigammu da nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.

²³ Sadit disipulus na un talona pipiyyaona, siya pay dit naisog-on kan siya utdit nanganan da, ²⁴ ot insinyas Simon Pedro utdi un disipulus un imusona kan Jesus nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.

²⁵ Utdi, nanselay dit disipulus kan Jesus ot inimus na un, "Apu, singngadan na kan dikami?"

²⁶ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Sanat tagu'n mangitdak situn tinapay un sinanong ku, siya'd mangwa."

Inalan Jesus dit osa'n tinapay ot sinanong na asina intod kan Judas un anak Simon Iscariote.

²⁷ Alan man Judas dit tinapay, sinakayanon Satanas ot kinnanang Jesus kan siya un, "Ikanon ta ikamum koon nat koom!"

²⁸ Yoong naid nakaawat kan dida'n dit bujun na un nangan nu sin dit koon Jesus ullawa'n imbaga di kan Judas. ²⁹ Kanan dat udum nu imbaun Jesus ullawa'n umoy gumatang sidat masapul da utdit piyesta, onnu ibaun na un umoy mangtod si tulung da utdat kapus, ta si Judas dit nangaggom sit pilak dan dit simbungguyan.

³⁰ Utdit abuson Judas awaton dit tinapay, dagusa lummaksun ot kaysan. Labiyon sit kaysanana.

Sat Bagu'n Bilin

³¹ Malisgud man si Judas imbagan Jesus kan dida un, "Satuwon sad timpu un maidayawak un Inyanak di Tagu. Ot timpu payon un maidayaw si Apudyus maipagapu utdan maipasamak kan sakon. ³² Ot nu maidayaw si Apudyus maipagapu kan sakon, adina mabayag maidayawak pay maipagapu kan siya. ³³ Dikayu un anak ku, sin-akitana lawa nat inggawakon kan dikayu ot inaponak, yoong ibagak kan dikayu, padan dit imbak sidat Judio utdit un, 'Adi kayu makaoy sin manalak.'

³⁴ "Satu'd bagu'n ibilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu. Nu kamaan dit mampipiyak kan dikayu masapul paya siya'd padan nat mampipinniyan yu. ³⁵ Nu mampipinniya kayu, siya'd manigammuwan dat losana tagu un dikayu'd disipulus ku."

Indaan Jesus Imbaga Un Isulib Pedro Si Jesus

(*Mateo 26:31-35; Marcos
14:27-31; Lucas 22:31-34*)

³⁶ Inimus Simon Pedro kan Jesus un, "Sinnat ayam, Apu?"

Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adika makaoy situn satun sinat ayak, yoong maitung-ud ka nu timpu na."

³⁷ Kanan Pedro un, "Apu, apay un adina mabalina maibujunak kan sika't tun satun? Itdok tun katoy ku maipagapu kan sika!"

³⁸ Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa kad un itdom nat katoy nu maipagapu kan sakon? Tuttuwa tun ibagak kan sika un, daan din manuk manullauk, mamitlu'n isulib nu un naid tigammum kan sakon."

Si Jesus Ud Dalan Un Umoy Kan Apudyus

14 Imbagan payyan Jesus sidat disipulus na un, “Adi kayu madanagan, manuttuwa kayu kan Apudyus ot manuttuwa kayu pay kan sakon. ²Adu’n makgawan sin kawadan Amak. Nu bokona tuttuwa tu, adik imbaga un maunaak un umoy mangisagana’t inggawan yu. ³Ot nu maisaganak, mangulinak ta umoyak alān dikayu dalapnu singngadan na man un awadak, awad kayu pay. ⁴Ot tigammu yuwon nat dalana umoy sin manalanak?”

⁵Utdi imbagan Tomas kan siya un, “Apu, maid tigammu mi utnat manalanam ot inona’n matigammuwan mi dit dalan?”

⁶Summungbat si Jesus un, “Sakon ud dalan, katuttuwaan, kan mataguwan. Maid makaoy kan Amak nu adina mangoy kan sakon. ⁷Nu natigammu yu ud sakon natigammu yu payon si Amak. Ot gaputa tigammu yuwon sakon, tigammu yu kan naila yu payon si Amak.”

⁸Imbagan Felipe un, “Apu, ipailam ud kan dikami si Amam, ta nu maila mi mapnok kamiyon.”

⁹Summungbat si Jesus un, “Felipe, nabayagakona iniinggaw kan dikayu naid payyan tigammum kan sakon? Losana nangila kan sakon naila da pay si Amak. Inona’n kanam payyana ipailak si Amak? ¹⁰Adim kad tuttuwaon un iinggawak kan Amak ot iinggaw pay si Amak kan sakon? Ot losana ibagak kan dikayu, bokona nanligwat sit kuwak pay lawana tulay. Si Ama un iinggaw kan sakon, koonā dan losana kasom-somkana. ¹¹Manuttuwa kayu’t tun ibagak un, iinggawak kan Ama ot si Ama iinggaw pay kan sakon. Yoong nu adiyu tuttuwaon tu un imbagak, sad manuttuwaan yuwon dat naila yu un kingking-

wak. ¹²Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sanat manuttuwa kan sakon, mabalin na pay koon dit padan dat amamuga kook. Sat katuttuwaana ad-adu pay dat koonā nu sadat kingwak ta manalanak kan Amak ot ¹³losana kodawon yu maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon, itdok dida dalapnu maipaila un lobbong na un madaydayaw si Ama gapu utdan kook un Anak na. ¹⁴Itbok dan losana kodawon yu kan sakon nu kodawon yu maipagapu’t dit manuttuwaan yu kan sakon.”

Insapatan Jesus Un Ibaun Na Si Ispiritu Santu

¹⁵“Nu pipiyaon yu ud sakon tuttuwaon yu dat bilin ku. ¹⁶Ot kodawok kan Amak ta mangibaun si Katulungan yu un maisukat kan sakon un iinggaw kan dikayu si inggaingga. ¹⁷Satun ibaun na, siya si Ispiritu Santu un mangipatigammu’t dan losana katuttuwaan, yoong sadat tagu’t tun lubung, adida maawat si Ispiritu Santu ta adida maimatunan kan adida tigtigammu. Yoong tigtigammu yu si Ispiritu Santu ta bokona sumina kan dikayu, kanayuna iinggaw kan dikayu.

¹⁸“Adik dikayu ulilaon ta ulay nu manalanak, mangulinak payon kan dikayu. ¹⁹Adina mabayag adiyakon maila utdat tagu’t tun lubung. Yoong dikayu maila yu payon sakon, ot gaputa mataguwak matagu kayu pay. ²⁰Nu dumatong di un timpu matigammuwan yu un sakon, iinggawak kan Amak, dikayu iinggaw kayu kan sakon un padan nat iinggawak kan dikayu.

²¹“Sanat umawat kan tumuttuwa utdan bilin ku siya’d mamippiya kan sakon ot sat mamippiya kan sakon pipiyaon pay Amak, padana pay kan sakon ta pipiyaok ot ipatigammuk pay kan siya nat maipanggop kan sakon.”

²² Utdi, kinnanana Judas, un bokon kan Judas un Iscariote, un, “Apu, apay un dikami ullawa’d mangipatigammuwan sinat maipanggop kan sika un bokona utdat losana tagu’t tun lubung?”

²³ Summungbat si Jesus un, “Nu pipiyaonak sinat osa’n tagu, tuttuwaona dat ibagbakag. Pipiyaon Amak ot dikami kan Ama, umoy kami inggaw kan siya. ²⁴ Singngadan na mana adi mamippiya kan sakon, adina tuttuwaon dat ibagbakag. Ot sadatu’n uguda dingngol yu kan sakon, bokona kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat kan Amak un nangibaun kan sakon.

²⁵ “Imbagak datu uttun iinggawak payyan kan dikayu. ²⁶ Yoong sadit Katulungan yu un si Ispiritu Santu, ibaun Amak gaputa kodawok un ibaun na ot siya’d mangitudtudu kan dikayu’t dat losana banag. Siya pay mangipalagip utdat losana imbagak kan dikayu.

²⁷ “Kapiya ud ibanat ku kan dikayu. Satun kuwaka kappiya tun itdok kan dikayu. Bokona kama’t dit kappiya un manligwat situn lubung tun kappiya un itdok. Adi kayu mandandanag kan kumimut. ²⁸ Dingngol yu dat imbagak kan dikayu un manalanak yoong mangulinak. Nu pipiyaonak kan dikayu, matalok kayu ta manalanak kan Ama un nangatngatu nu sakon. ²⁹ Imbagak kan dikayu datu daan da un mapasamak dalapnu nu mapasamak da, manuttuwa kayu. ³⁰ Maid andu si makabagbagaakon kan dikayu ta annat dummatongon si Satanas un apun dat tagu’t tun lubung. Maid mabalin dit pannakabalin na kan sakon, ³¹ yoong ipalubus ku ullawa nat koono dalapnu ilan dat tagu un pipiyaok si Apudyus un Amak ot tungpalok nat losana pakwana.”

“Intakunon!” kinnanana utdat disipulus na.

Si Jesus Dit Kustu’n Puun Di Ubas

15 Inyabalig Jesus un kanana’n, “Sakon dit kustu’n puun di ubas[‡] ot si Amak siya’d mangayyuwan. ² Ot sadat sangak un adi mamunga, kaanona dida yoong sadat mamunga salingsingana’n dalusan dida dalapnu unad-adu dit ibunga da. ³ Nadaulan kayuwon sidat uguda imbagak kan dikayu. ⁴ Adi kayu sumina kan sakon ot adiyak pay sumina kan dikayu. Ta adi kayu makabunga nu maisina kayu kan sakon un padan dit sanga nu maisina’t dit puun.

⁵ “Sakon dit kustu’n puun dit ubas ot dikayu pay dat sanga. Sat adi sumina kan sakon kan adiyak pay sumina kan siya, siyadi dit mamunga’t adu. Ta maid gapu ud makwaan nat tagu un maisina kan sakon. ⁶ Sat tagun sumina kan sakon, maidawat un kama’t dat sanga un nakaan sidat puun da ot malangu da kad, maulumung da asi maisubba’t dit apuy dalapnu masgob da. ⁷ Nu adi kayu sumina kan sakon kan mansilnad dat ugud ku kan dikayu, ulay nu ngadan nat kodawon yu kan Apudyus maitod kan dikayu. ⁸ Siya’d maidayawan Amak, nu mamunga kayu’t adu ot siya pay mangipaila un tuttuwa’n disipulus ku dikayu. ⁹ Pipiyaok dikayu un padan dit mampipiyan Ama kan sakon, adiyu sinaan tun mampipiyak kan dikayu. ¹⁰ Nu tuttuwaon yu dat bilin ku, adi kayu maisina uttun mampipiyak, padan dit manuttuwaak sidat bilin Amak ot adiyak pay maisina utdit mampipiya na.

¹¹ “Imbagak datu kan dikayu dalapnu satun talok ku awad kan dikayu kad maid mangkulungan nat talok yu. ¹² Siyatu’d bilin ku kan dikayu, mampipin-

[‡]15:1 Utdin Dadaana Tulag, maiyalig dat Judio onnu kaganakan Israel si mula un ubas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-2, 7)

niya kayu un padan dit mampipiyak kan dikayu.¹³ Maid amod si mampipiya ut ipailan di osa'n tagu nu adi sat mangibadosana utdit long-ag na un maipooy sidat gagayyom na.¹⁴ Dikayu'd gagayyom ku nu tuttuwaon yu dat bilin ku.¹⁵ Adikon ibilang dikayu un baba-unok ta sanat mauguda baba-unon, adina tigammu dit inggaw sit somsomok apu na. Yoong ibilang ku dikayu un gagayyom ku ot impatigammuk kan dikayu dat losana dingngol ku kan Amak.¹⁶ Bokona dikayu nat namili kan sakon nu adi sakon namili kan dikayu ot imbaun ku dikayu un umoy kan mamunga't adu un bunga'n mandonoy. Ot nu siyadi ud koon yu, itdon Ama dat losana kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon.¹⁷ Ot satu'd bilin ku kan dikayu, mampipin-niya kayu."

Sat Manlalaweng Dat Adi Manuttuwa

¹⁸Intuluy Jesus un, "Lawengon dikayu't dan tagu't tun lubung yoong somsomkon yu un linaweng da un inuna'd sakon.¹⁹ Nu osa kayu utdat tagu't tun lubung, pipiyaon da dikayu. Yoong gaputa pinilik dikayu, bokon kayuwon si bulun da, siya'd gapuna'n lalawwengon dikayu.²⁰ Sosomkon yu dit imbagak kan dikayu un, 'Naid nangatngatu't baba-unon nu sat apuwona.' Ta nu pinaligat da ud sakon, paligaton dikayu pay. Nu awad nanuttuwa utdat intudtuduk, tuttuwaon da pay danat itudtudu yu.²¹ Yoong gaputa manuttuwa kayu kan sakon koon da datu un ligat kan dikayu ta maid tigammu da utdit nangibaun kan sakon.²² Bokon okyana kabasulan da nat adida manuttuwaan kan sakon nu adiyak inummoy nantudtudu kan dida. Yoong gaputa nantudtuduwak kan dida maid lasun daon sin adida manuttuwaan kan sakon.²³ Singngadan

na mana manadag kan sakon dadagona pay si Amak.²⁴ Nu naid okyan inila da utdat nakaskasdaawa kingwak un maid udum si makakwa, bokon okyana kabasulan da. Yoong inila da, ot lalawwengon da dikami kampany kan Amak.²⁵ Ot maipasamak datu ta siya'd tungpal dit ugud un paingkanglit Apudyus sidit lintog da un kanana'n, 'Dinadagak un naid gapugapuna.'

²⁶"Nu dumotong dit Katulungan yu un ibaun ku un manligwat kan Amak, un siya dit Ispiritu Santu un manligwatan di losana kinatuttuwa, siya'd mamankok sit maipanggop kan sakon.²⁷ Ulay dikayu, panoknokan yu pay nat maipanggop kan sakon ta manipud sit damu'n nanudtuduwak naibuubulun kayuwon kan sakon."

16 "Ibagaka losan datu kan dikayu dalapnu adiyu lipsutan nat pammati yu kan sakon.² Ta kaanon dikayu utdan sinagoga. Ot dumtong nat timpu un mamatoyan da kan dikayu ta kanan da un naselbi kan Apudyus nat mamatoyan da kan dikayu.³ Koon da datu kan dikayu ta maid tigammu da kan sakon kama pay kan Ama.⁴ Yoong imbagak kan dikayu datu ta dumtong kad nat timpu un mapasamakan da, magasmok yu un imbagak dida kan dikayu."

Sadit Talibasun Ispiritu Santu

"Adik indaddaan un imbaga kan dikayu datu utdit damu ta iniinggawak payyan kan dikayu.⁵ Sinsadinon, mangulinakon kan Amak un nangibaun kan sakon, yoong maid mangalikagum kan dikayu un mangimus nu sin dit manalak.⁶ Sinsatun ta imbagak kan dikayu, manduduuy kayu.⁷ Yoong ibagak kan dikayu nat kinatuttuwana un mangkapiyaan yu nat manalak. Ta nu adiyak ud manalan, bokona umoy dit Katulungan yu. Yoong nu manalanak ibaun ku kan dikayu.⁸ Nu dumotong,

panoknokana utdat tagu't tun lubang un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si basul, kinalintog kan sat mangukuman Apudyus. ⁹Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si makabasulan di tagu, ta nakabasul da gapu't dit adida manuttuwaan kan sakon. ¹⁰Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop sit kinalintog ta mangulindak kan Amak ot siya'd anungus mangilan yu kan sakon. ¹¹Panoknokana un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si mangukuman Apudyus, ta naukumon si Satanas un apun dat tagu uttun lubang.

¹²“Adu payyan danat piyaoka ibaga kan dikayu, yoong tigammuk un adiyu payyan kaboolana maawat situn satun. ¹³Yoong nu dumatong si Ispiritu Santu, siya'd mangipuyut kan dikayu utdit manigammuwan yu utnat losana katuttuwaan. Ta losana ipatigammu na, bokona manligwat sit kuwana pay lawana tulay, nu adi ibagana dat dinggol na kan Apudyus. Ot ibaga na pay dat maipasamak nu mandinonyana. ¹⁴Idayaw na ud sakon, ta losan dan manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu. ¹⁵Losana awad kan Amak, awad pay kan sakon ot siya'd gapuna un imbagak kan dikayu'n losan dan manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu.”

Mambalin Si Talok Dit Manduduuyan Da

¹⁶“Bokona mabayag, adiyuwon maila'd sakon, yoong adina uman mabayag ilan yu ud sakon payyan,” kinnanana Jesus.

¹⁷Utdi, nampaim-imus dat uduma disipulus Jesus un kanan dan, “Ngadan din piyaona'n ugudon sin kanana'n, 'Adina mabayag adiyu maila'd sakon, yoong adina uman mabayag ilan yu ud sakon

payyan?’ Kan imbagana pay un, ‘Ta manalanakan kan Amak.’”

¹⁸Kanan da un, “Ngadan din piyaona'n ugudon din kanana'n, 'Adina mabayag?’ Maid tigammu taku nu ngadan din piyaona'n ugudon.”

¹⁹Gaputa tigammun Jesus un piyaon da un imuson kan siya nu ngadan dit piyaona'n ugudon, kinnanana kan dida un, “Sad mampaim-imusan yu kad din imbagak un, 'Adina mabayag adiyu maila'd sakon, yoong adina pay mabayag ilan yu ud sakon payyan?’ ²⁰Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, ibilan kan lamatan yu nat mapasamak kan sakon nu dumtong dit timpu, yoong matalokan dat tagu't tun lubang. Talona manduduuy kayu yoong mambalin si amoda talok nat manduduuyan yu. ²¹Padana nu dumtong nat olas un man-abengan nat osa'n babai, talona mampasigab yoong nu maiyabengon dit posik maliuwana dit sigab na gapu't dit talok na utdit naiyanakan dit abeng na uttun lubang. ²²Ot siya'd padana pay kan dikayu ta manduduuy kayu uttun satun yoong man-iinnila taku uman ot amod tu nat talok yu un maid talon makakaan kan dikayu.

²³“Nu dumatong diya timpu, bokona sakonon nat man-imusan yu. Ta tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana kodawon yu kan Amak, itdona nu kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. ²⁴Inggana't tun satun, naid payyan kindaw yu kan Amak maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. Mangkodaw kayu kan Ama ta itdana dikayu dalapnu gattoka matalok kayu.”

Inabak Jesus Dat Laweng Situn Lubung

²⁵“Inyabalig ku dat imbagak kan dikayu yoong dumatong nat timpu un ilawag ku un ibaga kan dikayu nat

maipanggop kan Amak. ²⁶Ot nu dumatong di un timpu, mangkodaw kayu kan siya maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. Bokona ibagak un sakon mangodaw sinat piyaon yu un koda-won kan Ama. ²⁷Ta si Ama pipiyaona dikayu gaputa pipiyaonak kan dikayu kan manuttuwa kayu un nanligwatak kan Apudyus un Ama. ²⁸Si Apudyus un Ama ud nanligwatak un inummoy situn lubang ot sinsadinon tengyak tun lubang ta mangulinak kan siya," kinnan-an Jesus.

²⁹"Ah! Ilamot nalawag nat ibagbagam ta bokona iyabalig nu un mambagbaga," kinnan-an dat disipulus Jesus kan siya. ³⁰"Sinsatunon tigammu miyon un titiggammum dat losana kakigad. Adim masapula awad man-imus kan sika. Siya'd manuttuwaan mi un nanligwat ka kan Apudyus."

³¹Imbagan Jesus kan dida un, "Tuttuwa'n manuttuwa kayuwon? ³²Dandaniyon nat timpu, sat katuttuwaana dummatongon nat timpu'n man-asiwalak kayu'n losan ot osaosa manalan sit boloy na ot taynan yu ud sakona ossaan. Yoong sat katuttuwaana, bokona os-ossanak ta iingaw si Ama kan sakon. ³³Indaan ku un imbaga datu kan dikayu dalapnu kapkapiya kayu utnat naiyossaan-an yu kan sakon. Adu'n ligat nat sagapalon yu uttun lubang yoong pabilgon yu nat somsomok yu. Inabak kuwon dat losana laweng situn lubang."

Inluwaluwan Jesus Dat Disipulus Na

17 Magangput mana ibagan Jesus datu, nantangad langit un kanana'n, "Ama, dinumtongon nat timpu'n ingkodong nu. Ipailam dit kinangatuk un Anak nu dalapnu maipagapu utdan kook maipaila pay

nat kinangatuk. ²Ta intod nu kan sakon dit pannakabalin un mangiyapu't dat losana tagu dalapnu itdak si mataguwan un maid kigad na dat losana impooy nu un manuttuwa kan sakon. ³Sat makaitod si mataguwan un maid si kigad, sadin makatigammuwan da kan sika, un sika ullawa'd gattoka Apudyus kan sadin makatigammuwan da kan sakon un si Jesu Kristu un imbaun nu. ⁴Impailak situn pita nat kinangatuk gaputa tinungpal ku dat losana impakwam kan sakon. ⁵Sinsatun Ama, ipailam dit kinangatuk un ininggawon kan sakon sidit ininggawak kan sika utdit daan tun lubang nakwa.

⁶"Impatigammuk dit maipanggop kan sika utdan tagu't tun lubang intod nu kan sakon. Tagum dida ot intod nu dida kan sakon. Tinuttuwa da dat losana ugud nu. ⁷Tigammu daon un sika'd nanligwatan dan losana intod nu kan sakon. ⁸Ta imbagak kan dida dat losana paimbagam ot tinuttuwa da. Titiggammu da un tuttuwa'n sika'd nanligwatak kan sika'd nangibaun kan sakon.

⁹"Iluwaluwak dida. Bokona sadat tagu't tun lubang dat iluwaluwak nu adi sadat intod nu un manuttuwa kan sakon, ta tagum dida. ¹⁰Losana kukuwak, kukuwam kan kukuwak pay dan losana kukuwam ot madaydayawak maipagapu kan dida. ¹¹Ot sinsatunon mangulinak kan sika ot matengyan situn lubang datun tagu'n intod nu kan sakon. Nasantuwan un Ama, ayyuwanam dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan sakon^f dalapnu man-os-ossaan da un pada ta. ¹²Manipud sit ininggawak kan dida, inayyuwanak dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan sakon. Inayyuwanak dida ot naid osa't naisina, malaksig sit osa'n naitudinga madusa dalapnu matungpal dit naikan-

^f17:11 Sat naikanglit sin Griego, ayyuwanam dida utdin ngadan nu

glita ugud nu. ¹³Sinsatunon, mangulinak kan sika ot siya'd gapuna un kodawok datu uttun antuwak payyan situn lubung dalapnu inggaw pay kan dida tun talok ku un maid mangkulangana. ¹⁴Intod ku kan dida dit ugud nu ot lawengon dat tagu't tun lubung dida gaputa padak dida un bokona tagu't tun lubung. ¹⁵Bokona kodawok un kaanom dida't tun lubung nu adi salakabam dida kan Satanas. ¹⁶Maipada da kan sakon un bokona tagu't tun lubung. ¹⁷Ilasin nu dida un manselbi kan sika maipagapu't dan katuttuwaan. Sat ugud nu din katuttuwaan. ¹⁸Imbaun nu ud sakon situn lubung ot padana pay un ibaun ku dida'n umoy mantudtudu't dat tagu't tun lubung. ¹⁹Ot maipagapu kan dida itdok tun long-ag ku kan sika dalapnu itdon da pay dit long-ag da un manselbi kan sika maipagapu utdan katuttuwaan.

²⁰“Bokona sadatu'n disipulus ku ud iluwaluwaka lawa, nu adi losan dan manuttuwa kan sakon maipagapu utdat itudtudun dat disipulus ku. ²¹Man-os-ossaanom dida. Ot padan dit inggawak kan sika kan inggawam pay kan sakon, iinggaw da kan dita, dalapnu ilan kad dat uduma tagu, manuttuwa da un imbaun nu ud sakon. ²²Ta sadit kinangatu un intod nu kan sakon, siya'd padan dit kinangatu un intod ku kan dida dalapnu man-os-ossaan da un maipada kan dita. ²³Inggawak kan dida ot inggaw ka pay kan sakon dalapnu talona man-os-ossaan da kad, siya'd manigammuwan dan tagu't tun lubung un imbaun nu ud sakon. Pipiyaom dida un padan dit mampiyam kan sakon.

²⁴“Ama, sadatuwa tagu'n intod nu kan sakon, piyaok un umoy da pay sit umoyak dalapnu ilan da pay dit kinangatuka intod nu, gaputa pipiyaonaka talon sit daan payyan tun lubung nakwa. ²⁵Nalintoga Ama, naid tigammun dan tagu't tun lubung kan sika, yoong tigam-

muk sika. Ot tigammun pay datun tagu'n intod nu kan sakon un sika'd nan-gibaun kan sakon. ²⁶Impatigammukon kan dida ot ituluy ku un ipatigammu nat maipanggop kan sika dalapnu awad kan dida dit mampiyam un padan dit mampiyam kan sakon kan inggawak pay kan dida.”

Dinokmaan Da Si Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

18 Maabus man si Jesus un manluwalu, kaysan pati utdat disipulus na utdin kapon domang didin sulung Kidron, un siya'd kawadan didit mumulana nilumnokan da. ²Si Judas un siya dit mangituyuk kan Jesus, titigammu na diya igaw ta siya'd kanayuna man-aabtan da Jesus sidat disipulus na. ³Inummoy si Judas sidi un bulun na dat simbungguyana suldadu'n iRoma kan uduma man-aandog sit timplu un imbaun dat aappun di padi kan dat Fariseo. Nan-almas da ya nansilaw da un dummatong.

⁴Gaputa tigammunon Jesus dat losana maipasamak kan siya, ummoy na inabot dida un dit dumoldol ot kinnanana'n, “Sin nat inapon yu?”

⁵Summungbat da ot kinnanana da un, “Si Jesus un iNazaret.”

“Sakon!” kinnanana Jesus.

Si Judas un siya'd mangituyuk kan Jesus, bulun da un dit gasikadan sit atubang Jesus. ⁶Utdit “Sakon,” kanan Jesus, nakasuggayat da ot nalikwad da un losan.

⁷Inimus payyan Jesus un, “Sinnat inapon yu?”

Ot kanan da payyan un, “Si Jesus un iNazaret.”

⁸“Imbagak kan dikayu un, sakon,” kanan Jesus un dit summungbat, “ot nu sakon nat inapon yu, palubusan yu un manalan datun bulun ku.”

⁹Imbagan Jesus tu dalapnu matungpal dit imbaga na kan Ama na utdit un, “Maid makaanan si ulay osa utdat tagu’n intod nu kan sakon.”

¹⁰Yoong gumngat man si Simon Pedro, inasut na dit ispada na ot binakag na dit babbaun didit kangattuwana padi ot nasokdap dit kapon diwanana inga na. Sat ngadan ditwa babbaun, si Malco.

¹¹Kinnanana Jesus kan Pedro un, “Tboloy nu nat ispadam! Masapula saga-palok dat ligata itdon Ama kan sakon.”

Indallay Dat Jesus Kan Anas

¹²Utdi, sadat susuldadu pati utdit apu da kan sadat man-aandog sit timplu, dinokmaan da si Jesus asida piningil dat imana. ¹³Indallay da un ummununa kan Anas un katugangan Caifas un kangattuwana padi utdiya tawon. ¹⁴Si Caifas siya dit nangibaga utdat Judio utdit un, unnaya lawa un osa’n tagu nat matoy nu sadat kaaduwan.

Insulib Pedro Si Jesus

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵Sada Simon Pedro kan sadit osa’n disipulus, naitung-ud da utdit nangitalayan da kan Jesus. Gaputa tigtigamun didiya disipulus dit kangattuwana padi, naitutung-ud kan Jesus un nilumnok sit nalaguma paway dit boloy didit kangattuwana padi. ¹⁶Yoong si Pedro nataynan sit lasin dit luwangan. Utdi, nan-ulin dit bulun na un disipulus un tigtigamun didit kangattuwana padi un umoy nakabagbaga’t dit babai’n man-aandog sit sooban ot pinalnok na si Pedro. ¹⁷Kanan dit babai kan Pedro un, “Bokon kada sika’d osa’t dat disipulus dinata tagu?”

“Bokonak,” kinnanana Pedro.

¹⁸Gaputa nakumog, nan-apuy dadit baba-unon kan man-aandogon dit padi si man-aniduwan da ot sumisikad da un

dit man-anidu ot ummoy pay si Pedro nakaanidu kan dida.

Inimusan Dit Kangattuwana Ap-apun Di Padi Si Jesus

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹Inimusan dit kangattuwana padi si Jesus maipanggop sidat disipulus na kan maipanggop sidat intudtudu na.

²⁰Summungbat si Jesus un kanana’n, “Napatakak un dit nambagbaga kan nantudtuduwak sidan sinagoga kan timplu un mandatdatngan dan losana Judio. Naid gapu’d imbagak si nalimod nu adi dodonglon di losana tagu. ²¹Ot apay imusan yu ud sakon. Sad imusan yu, sadan kaaduwan un nangngol kan sakon. Tigammu da dat imbagak.”

²²Abuson man Jesus ibaga di, tini-pak dit osa’n man-aandog si Jesus un kanana’n, “Apay kama’t nat nat mansusungbat nu utnat kangattuwana padi?”

²³Summungbat si Jesus un kanana’n, “Nu bokobokon din imbagak, ibagam sidatun kaaduwan nu singngadan din imbokon na, yoong nu kustu din imbagak, apay tipakonak?”

²⁴Utdi, paindallay Anas si Jesus un napipingil kan Caifas un kangattuwana padi.

Insulib Pedro Uman Si Jesus

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵Sumisikad si Pedro un dit man-aannidu ot kanan da kan siya un, “Bokon ka kad si osa utdat disipulus na?”

Yoong insulib na payyan un kanana’n, “Bokonak.”

²⁶Gumminga dit osa’t dat baba-unon dit kangattuwana padi un kabagiyan didit pinengngasan Pedro si inga un kanana’n, “Bokon kada sika dit bulun na un innilak sin mumul-an kanad?”

²⁷ Insulib uman Pedro ot dagusa nan-ullauk dit osa'n kawitan.

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Wiswis-it man, inlaksun da si Jesus sidit boloy Caifas ot indallay da ut-dit boloy gubinnadul. Yoong adin dat pappangat di Judio nilumnok sit dalom dalapnu adida maibilang un naisaw kad, mabalín da un makakan sit kakan di Piyestan di Nalausán.

²⁹ Utdi, lummaksun si Pilato ot umoy na inimus kan dida un, “Ngadan nat ipabasul yu uttun tagu'n satu?”

³⁰ Summungbat da un, “Bokona indatong mi kan sika nat tagu'n sanat nu adina nangwa si nadadag.”

³¹ Imbagan Pilato kan dida un, “Ot alan yu ta lintogan yu utnat lintog yu pay lawan.”

Summungbat dadit Judio un, “Adin dit lintog yu un iRoma ipalubus un dikami ud mamatoy si tagu'n makabasul.”

³² Kama't tu dit sungbat da dalapnu matungpal dit imbagabagan Jesus sidit nu inon dit mangkakatoy na.

³³ Nangulin si Pilato utdit dalom ot pinaadani na si Jesus asina inimusan un, “Sika kad dit Alin dat Judio?”

³⁴ Yoong summungbat si Jesus un, “Nanligwat kan sika nata imus onnu awad nangibaga kan sika?”

³⁵ Kinnanán Pilato un, “Judiowak kad sinat kanam? Sadan padam pay lawana Judio kan aap-apun di padi ud nangidalam kan sika. Ot ngadan kad nat kingwam?”

³⁶ Summungbat si Jesus un, “Bokona satun lubung ud man-aliyak. Ta nu satun lubung, kapilitana makapinnatoy dan buyut ku dalapnu adiyak maiyawat

sidan aap-apun di Judio, yoong bokona satun lubung man-aliyak.”

³⁷ “Adi an ali ka?” kinnanán payyan Pilato.

“Kustu nat imbagam un Aliyak,” insungbat Jesus. “Siya'd ummoyak situn lubung maiyanakan dalapnu panoknokak dit katuttuwaan ot dumngol kan sakon dan manuttuwa utdan katuttuwaan.”

³⁸ Inimus Pilato uman un, “Ngadan na un katuttuwaan?”

Ingkoddong Da Dit Matoyan Jesus

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Abuson man Pilato un ibaga di, lummaksun uman ot imbagana't dat Judio un, “Maid odasak si basul dituwa tagu.

³⁹ Yoong awad kadawiyán yu un, nu timpun di Piyestan di Nalausán awad pawayaak si osa'n balud. Piyaon yu un sad pawayaak tun Ali yu un Judio?”

⁴⁰ Utdi gummiya da un summungbat un, “Bokona siya'd pawayaam nata tagu. Si Barrabas nat piyaon mi!” Yoong si Barrabas, tulisan.

19 Utdi, pindallay Pilato utdat suldadu si Jesus ot pinasabid na.

² Ot sadat suldadu namalikawog da ut nasaisaitana wakaḷ si imbalangat da utdit ulun Jesus asida kinagoyan si andu'n kagoya nadulaw.[§] ³ Masukasukat da un umadani kan Jesus un kanan dan, “Matattagu tun alin di Judio,” asida tipakon.

⁴ Lummaksun uman si Pilato ot kanana't dat kaaduwán un, “Antu, ilaksun ku kan dikayu dalapnu manigammuwan yu un naid maodasak si nakabasulana.”

⁵ Utdi, lummaksun pay si Jesus un nababallangatan si sait kan nakakag-

[§]19:2 Siya'd gagangaya usal di ali dit balangat kan nadulawa badut.

goyan si andu'n naduḷaw. Kanan Pilato kan dida un, "Antu tun tagu!"

⁶ Ilan man dat aappun di padi kan dat man-aandog sit timplu, "Pailansam sin kulus, pailansam sin kulus!" kanan da un dit gummiyagiya.

Yoong kinnanana Pilato un, "Aḷan yu, ta dikayu'd mangilansa pay lawan kan siya utdin kulus, ta naid odasak si nakabasulana."

⁷ Summungbat dadit Judio un, "Awad lintog mi! Sigun sit lintog, masapula mapatoy ta kabawona'n Anak Apudyus."

⁸ Magngol man Pilato dit imbagan dat Judio, naam-amod ummogyat.

⁹ Painyulin na si Jesus sit dalom ot ummoy na inimus kan siya un, "Sin nanligwatam?" kanana. Yoong naid insungbat Jesus.

¹⁰ Ot kinnanana uman Pilato kan siya un, "Apay adika sumungbat? Adim kad tigammu un kalintogaka mangiwaya onnu mampailansa kan sika't din kulus?"

¹¹ Summungbat si Jesus un kanana'n, "Naid kalintogam un mangwa't nat un koom nu adin Apudyus intod nat saad nu. Isunga nadagdagson nat basul dinat tagu'n nangiwayat kan sakon kan sika."

¹² Magngol man Pilato di un imbagan Jesus, talonona piyaona'n pawayaan si Jesus. Yoong gummiya dat Judio un kanan dan, "Nu pawayaan nat tagu'n sanat, bokona gayyom nu si Emperador ta singngadan na man nat mangabawa siya'd ali, gumusul kan Emperador."

¹³ Magngol man Pilato diya ugud, inlaksun na ut Jesus sidit paway asi umoy nantupak sidit tutuppakan di kuis un ininggaw sit "Plataporma Un Batu" un ngadanon dat "Gabata" utdit bagbagan di Hebreo.

¹⁴ Sadiya al-ḷgaw dit mansaganaan dat Judio utdit Piyestan di Nalausana ot dandaniyon mamatuk. Mantupak man

si Pilato, "Antu, ḷan yu tun ali yu," kanana't dat Judio.

¹⁵ Gummiya da un kanan dan, "Papatoy nu! Papatoy nu! Pailansam sidin kulus!"

Inimus Pilato kan dida un, "Piyaon yu kad un pailansak sin kulus tun Ali yu?"

Summungbat dadit aappun di padi un, "Naid udum si ali mi nu adi si Emperador ullawa!"

¹⁶ Utdiyon, inyawat Pilato si Jesus kan dida dalapnu mailansa't dit kulus.

Ummoy Da Inlansa Si Jesus Sidit Kulus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

¹⁷ Utdi, indallay da si Jesus sit lasin didit boboloy un bubukkudona dit kulus na inggana't dummatong da utdit Igaw Di Battukag un ngadanon da't Golgota utdin bagbagan di Hebreo. ¹⁸ Siyadi ud nangilansaan da kan siya utdit kulus ot inggaw da pay duwa'n inlansa da utdit nan-asisupang kan siya. ¹⁹ Inggaw pay patigammu un ingkanglit Pilato un paimpakot na utdit kulus un kanana'n, "Siyatu si Jesus un iNazaret un Alin dat Judio."

²⁰ Ot adu dadit Judio un nakabasa utdit naikanglit ta adani't dit boboloy dit nailansaan Jesus. Naikanglit dit patigammu si bagbaga un Hebreo, Latin kan Griego.

²¹ Basaon man dat Judio'n aap-apun di padi, kanan da kan Pilato un, "Adim okyan innigga un, 'Alin dat Judio.' Sat innigga okyan, 'Imbagan dit tagu: Sakon Ud Alin Di Judio.'"

²² "Sanat inabus ku un ingkanglit siyaon," kinnanana Pilato un dit summungbat.

²³ Abuson man dat suldadu'n ilansa't Jesus sidit kulus, inala da dit kagoy na ot pinangkapat da kan dida. Inala da pay

dit nangindaḷom un badut na un andu un naabola lawa'n naid si dait.

²⁴ Utdi nambabagbagaan da un, "Adi taku pissayon ta mambubunutan taku nu singngadan na nat makagasat un mangala."

Siya'd tungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Nambibingayan da dit kagoy ku ot nambubunutan da dit mangindaḷom un badut ku."

Kama't di dit kingwan dat suldadu.

²⁵ Utdit adani't dit naipasdokan dit kulus Jesus inggaw da un gasikadan da ina na, sunud ina na, inggaw pay si Maria un asawan Cleofas kan si Maria Magdalena.

²⁶ Mailan man Jesus dit ina na kan sat pipiyaona un disipulus na, imbaga na kan ina na un, "Ina, siyanat sad anak nu." ²⁷ Ot imbaga na pay sit disipulus un, "Siyanat sad inam," kanana. Utdi payona timpu, indallay dit disipulus si Maria ḷapnu umoy inggaw sit boḷoy na.

Sat Natoyan Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49*)

²⁸ Maabus man di, tigammunon Jesus un ginangput naon dit losana impakwan Apudyus, ot ḷapnu matungpal dit naikanglit un ugud Apudyus kanana un, "Nauwawak." ²⁹ Inggaw gusi utdi un napnu't nakiloma basi. Insawsaw da dit kama't kapos, asida inniggat dit pungtun dit galuttigit dit kayu'n mangngadan si isop asida idukmit sit subil Jesus.

³⁰ Utdit matamtaman Jesus dit nakiloma basi, kinnanana un, "Nagangputon!"

Maibaga na man di, nanting-oy ot insuku naon dit angos na.

Dinuy-uk Da Dit Butik Jesus

³¹ Sadi un al-ḷgaw, kalima ot adin dat Judio piyaon un iinggaw dat ladag dat matoy sidit kulus nu al-ḷgawa iil-

longan kan dida, kan napotog pay un al-ḷgaw kan dida di ta naitimpu't dit Piyestan di Nalausán. Siya'd gapuna'n ummoy da kan Pilato ta umoy da kodawon un ipalubus na okyan ta aminon da un umoy putdon dit ikin dat nailansa't dit kulus ḷapnu mapgos da un matoy kad, makaan da utdit kulus da.

³² Impalubus Pilato ot ummoy dat suldadu pintod dit ikin dat duwa'n inggaw sit nan-asisupang kan Jesus. ³³ Yoong dakngon da man si Jesus naila da un naabus natoyon ot adidaon pintod dit iki na. ³⁴ Yoong osa't dat suldadu dit nangiduy-uk sit say-ang na utdit butik Jesus ot dagusa naibuyayang dit nangkinamos un dala kan danum. ³⁵ Sadi nakaila't tuwa napasamak siya'd mangipanpanoknok un tuttuwa ot ipatigammu na kan dikayu ḷapnu manuttuwa kayu pay. Tuttuwa tun ipanoknok na ta innila na ot tigammu na un tuttuwa dit ibagbaga na.

³⁶ Napasamak datu'n losan ḷapnu matungpal dit naikanglita ugud Apudyus un paingkanglit na utdit un kanana'n, "Naid osa't maptod sit tung-al na."

³⁷ Ot awad payyan osa un naikanglita ugud Apudyus sidit un kanana'n, "Ilan dan tu dit dinuy-uk da si say-ang."

Sat Nailbonan Jesus

(*Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56*)

³⁸ Maabus man di, ummoy Jose un iyArimatea inimus kan Pilato nu mabalin na un alan dit ladag Jesus. Satuwa Jose siya'd osa't dat manuttuwa kan Jesus yoong adina nampatpatak ta kumimut sidat pappangat di Judio. Gaputa impalubus Pilato, kaysan ot umoy na inala dit ladag asina indallay.

³⁹ Naitung-ud pay kan siya si Nicodemo un siya dit ummoy kan Jesus si sinlabiyan. Nangidallay si umoya

tułumpulu'n kilu'n bangbangu'n nakwa si nangkinamos un mira kan aloe.

⁴⁰Linsan da Nicodemo kan Jose dit ladag Jesus sit kulus asida pinutiputan si napolkasa luput un nakuan si bangbangu un siya'd ugali da un Judio nu ilbon da dat minatoy da. ⁴¹Sat adani'n didiya nailansaan Jesus inggaw mumulan ot utdit lagum na, ininggaw bagu'n lobon un naid payyan nailbon si ladag. ⁴²Ot siya'd ummoy da ullaawa nangiggaan sit ladag Jesus, onta siya'd adani ta dandaniyon dit al-algawa iillongan.

Sat Ummungalan Jesus

(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

20 Wiswis-it man di umuna'n al-algaw di sin-duminguwan, ummoy si Maria Magdalena utdit lobon. Naila na un naid dit batu'n naitubot sit sagangaban dit lobon. ²Utdi, nanodtod-daka ummoy kan da Simon Pedro kan sat osa'n disipulus un siyadit pipiyaon Jesus. Kanana kan dida un, "Inala da dit ladag ud Apu taku't din lobon ot naid tigammu mi nu sin nangiggaan da kan siya!"

³Utdiyon, kaysan da Pedro kan sadit osa'n disipulus un umoy sit lobon. ⁴Nanodtod-dak da yoong nadałdalas dit osa'n disipulus ot naun-una'n dummatong nu si Pedro. ⁵Nanyuk-ung un dit mangisiim ot nailana dit napolkasa luput yoong adina nilumnok dalom. ⁶Dumatong man si Pedro un dit naitungtung-ud, nandawosa nilumnok sit lobon ot inila na dit luputa napolkas un naiputiput kan Jesus un maibabannata lawa. ⁷Ot sadit luputa naiputiput sit uluna, naamammaana nalpota naisina. ⁸Sadit disipulus un naun-una'n dummatong nilumnok payon dalom ot innila na dat luput ot

nanuttuwa'n ummungał si Jesus. ⁹Utdi un timpu adida payyan naawatan dit paingkanglit Apudyus sidit un masapula umungala si Jesus kan katoy. ¹⁰Utdiyon, kaysan dat duwa'n disipulus.

Nampaila Si Jesus Kan Maria

(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

¹¹Nataynan si Maria Magdalena un sumisikada man-i-ibil sit sog-on dit lobon. Man-okog man un dit mangisiim sit dalom dit lobon, ¹²nailana dat duwa'n anghel un nambadut si napolkasa gatupakan sit naibanatan dit ladag Jesus, osa't dit nan-uluwana kan osa't dit nan-uyadana.

¹³Gumminga dat duwa'n anghel un, "Apay man-i-ibil ka?" kinnanana da kan Maria.

Summungbat si Maria un kanana'n, "Inala da dit long-ag ud Apuk ot naid tigammuk nu sindit umoy da nangiggaan kan siya!"

¹⁴Abuson man Maria un ibaga di utdit man-aswing naila na si Jesus un sumisikad, yoong maid tigammuna nu si Jesus.

¹⁵Gumminga si Jesus ot kinnanana'n, "Apay man-i-ibil ka? Singngadan nat inapom?"

Kanan nin Maria nu sadit man-aayyuwan sit mumulan dit nakabagbaga kan siya ot kinnanana'n, "Apu, nu inalam dit ladag Jesus, pangaasim ta ibagam nu kawad dit umoy ka nangiggaan ta umoyak alan."

¹⁶"Maria!" kinnanana Jesus kan siya.

Nansagung si Maria kan siya ot kinnanana utdit ugud un Hebreo un, "Rabboni!" un piyaona'n ugudon, Mistulu.

¹⁷Imbagan Jesus kan siya un, "Adiyanak aggomana, ta bokona nangulinak payyan kan Ama, yoong

umoy ka utdat disipulus** ku ta ibagam un mangulinak kan Apudyus un Amak un siya'd Apudyus kan Ama yu pay."

¹⁸ Utdi, kaysan si Maria Magdalena un ummoy nangibaga utdat disipulus un kanana'n, "Innilak ud Apu." Ot imbaga na pay dit paimbagan Jesus.

Mampaila Si Jesus Utdat Disipulus Na

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ Labin man didiya al-algaw un siya'd umuna'n al-algaw diit sin-dumingguwan, nandatdatong dat disipulus Jesus si osa'n boloy ot nangkulung da utdit dalom ta kumimut da utdat pappang-gat di Judio. Kaklata lawa'n nilumtaw si Jesus un nasanikad sit gaggawa da un kanana'n, "Kapiya nat awad kan dikayu."

²⁰ Abusona man ibaga di, impaila na kan dida dadit ima na kan butik na un nasugat, ot nantattalok da un nangila uman sit Apu.

²¹ Imbagan uman Jesus kan dida un, "Kapiya nat awad kan dikayu. Padan dit nangibaunan Ama kan sakon, ibaun ku pay dikayu." ²² Abusona man ibaga di, sinang-awana dida asina kinanan un, "Awaton yu si Ispiritu Santu. ²³ Ot nu pakawanon yu nat basul di osa'n tagu, napakawanon, yoong nu adiyu pakawanon dat basul na, adina napakawan."

Adin Tomas Nanuttuwa

²⁴ Utdiya dummakngan Jesus naid si Tomas un mangadan Pingi un osa't dat kagwampulu't duwa'n disipulus. ²⁵ Ot imbagan dat uduma disipulus kan siya un, "Innila mi dit Apu!"

Yoong kanan Tomas un, "Nu adik maila dat abut dat lansa't dit ima na

kan ikawot tun patimmuduk, kan nu adik ikawot tun imak sit butik na adik tuttuwaon."

²⁶ Mapalabas man dit sindumingguwan, nandatdatong uman dat disipulus Jesus sit dalom dit osa'n boloy ot ininggaw pay si Tomas kan didaon. Naomban dit boloy yoong kaklata lawa'n dummatong un nasanikad si Jesus sit gaggawa mi ot kanana un, "Kapiya nat awad kan dikayu." ²⁷ Ot imbaga na kan Tomas un, "Ilan datun imak kan apuwapom tun butik ku. Adim manduwaduwaan sakon, manuttuwa ka!"

²⁸ Kanan Tomas un, "Sika'd Apuk kan Apudyus ku!"

²⁹ Kinnanun Jesus kan siya un, "Manuttuwa ka kad gaputa innilamon sakon? Nagasat dadit manuttuwa un ulay adida naila'd sakon."

Sat Panggop Juan Un Nangkanglit Utdatu

³⁰ Aduadu payyan dat uduma am- amuga kingwan Jesus un innilan dat disipulus na un adi naikanglit situwa iblu. ³¹ Sadatu'n naikanglit, naikanglit da un manuttuwaan yu un si Jesus, siya dit Kristu un Anak Apudyus ot maipagapu't manuttuwaan yu kan siya maitdan kayu't mataguwana maid kigad na.

Nampaila si Jesus Sidat Pitu'n Disipulus

21 Utdit maabus di, nampaila payyan sidat disipulus na utdin bananaw Tiberias ot kama't tu dit nampapailana. ² Ininggaw da Simon Pedro, Tomas un mangngadan si Pingi, Nataniel un iCana un osa'n ili utdin Galilea, sadat mansunuda anak

**20:17 Susunud dit naikanglit sin Griego un siya'd kaaduwan un usalon Jesus un bagbaga nu sadat buyut na onnu manuttuwa kan siya dan ug-ugudona.

Zebedeo, kan duwa pay un buḷun da un disipulus.

³ Imbagan Simon Pedro utdat buḷun na un, “Umoyak manabukul.” Ot kanan dat buḷun na un, “Umoy kami pay kan sika.”

Utdi, kaysan da un losan un umoy nanggagan sit banka yoong naida talon naala da un nampasinlabi.

⁴ Utdit suminal si init sit mabigat, inggaw tagu'n innila da un sumisikad sit igid dit danum yoong adida tigammu un siya si Jesus. ⁵ Ot kingwanana kan dida un, “Buḷun, nangala kayu?”

“Naida talon!” kinnanana da un dit summungbat.

⁶ Ot kinnanana Jesus un, “Isab-uk yu nat tabukul yu utnat kapon diwanan nat banka yu dalapnu mangala kayu.”

Utdi, insab-uk dan tuttuwa dit tabukul da utdit kapon sit imbaga na ot adida magammid dit tabukul sit kaadun dat ikan.

⁷ Sadit pipiyaon Jesus sidat disipulus na, imbaga na kan Pedro un, “Si Apu Jesus di!”

Mangol man Simon Pedro di, nansilup ot lummayug sit danum un ummoy kan Jesus. ⁸ Yoong sadat udum nataynan da utdit banka'n mangammid sit tabukula napnu't ikan ta bokona adayu da un talon sit dupit ta umoya singgaguta dopa ullawa nin dit kaadayu da utdit dupit dit bananaw.

⁹ Dakngon da man dit dupit, inggaw apuya innila da un gumalabala un ininggaw da ud ikana naitunu kan ininggaw pay ud tinapay. ¹⁰ “Mangidatong kayu't tu utdanat ikana ka-ala yu,” kanan Jesus kan dida.

¹¹ Utdi, kaysan si Pedro utdit banka ot umoy na binutbut dit tabukula napnu't nangkaddakola ikan un kagwan gasut si limampu'u't tulu dit bilang

da. Yoong ulay nu aduadu dat nakna adina nabultug dit tabukul.

¹² Ummayag si Jesus kan dida un, “Aweyu ta mangan,” kanana. Naidon nangalikagum sidat disipulus un nangimus nu singngadan na, onta tigammu daon un siya si Apu Jesus.

¹³ Utdiyon, inalan Jesus dit tinapay ot intod na kan dida, padana pay sidat ikan.

¹⁴ Ot siyatu'd maikatlu'n nampail-an Jesus sidat disipulus na manipud ummungalana un natoy.

Inimusan Jesus Si Pedro

¹⁵ Maabus da mana mangan, inimus Jesus kan Simon Pedro un, “Simon un anak Juan, amod kad nat mampipiyam kan sakon nu sat mampipiyam datun buḷun nu?”

“Apu, tigammum un pipiyaok sika,” kinnanana Pedro un dit summungbat.

Imbagan Jesus un, “Ayyuwanam dat ubbu un kanneluk.”^{††}

¹⁶ Ot impigwa na payyan inimus kan Pedro un, “Simon un anak Juan, pipiyaom kad sakon?”

Summungbat uman si Pedro un kanana'n, “On, Apu. Tigammuma pipiyaok sika.”

Imbagan Jesus uman un, “Ayyuwanam dat kanneluk.”

¹⁷ Ot impitlun payyan Jesus inimus un, “Simon un anak Juan, pipiyaom kad sakon?”

Laweng dit angoson Pedro ta pitlun Jesus un nangimus un, “Pipiyaonak kad?” Ot imbagan Pedro un, “Apu, titiggammum nat kakigad, tigammum un pipiyaok sika.”

Imbagan Jesus kan siya un, “Ayyuwanam dat kanneluk.”¹⁸ Tuttuwa tun ibagak kan sika un, sadit kaban-og nu, sika'd nangisulgong pay lawan sit bakakat nu ot ummoy ka utdat

^{††}21:15 Sat ug-ugudon Jesus un kannelu na, sadat manuttuwa kan siya.

piniyama ummoyan, yoong nu mammalong-ag kaon, uknadam nat imam ot awad mangisulgong si bakakat kan sika un mangidallay sit adim piyaon un ayan.”¹⁹ Imbagan Jesus tu un nangipatigammuwana nu inon dit mapatoyan Pedro un maidayawan Apudyus. Ot imbagan Jesus kan Pedro un, “Unudonak!”

Si Jesus Kan Sat Pipiyaona'n Disipulus Na

²⁰Man-awing man si Pedro, naila na dit disipulus un pipiyaon Jesus un maitungtung-ud kan dida. Siya dit disipulus un naisog-on kan Jesus sidit nanganan da kan nangimus un, “Ngadan dit mangituyuk kan sika?”²¹ Utdi, inimus Pedro kan Jesus un, “Inon ditun tagu'n satu nu?” kanana.

²²Summungbat si Jesus kan siya un, “Nu piyaoka matagu't inggana't man-

gulinak, singngadan nat biyang nu utdi? Unudomot sakon,” kinnanan Jesus.

²³Ot gapu't diya imbagan Jesus, nandinamag sidat manuttuwa un sadi un disipulus adina matoy. Yoong bokona siya'd imbagan Jesus di, ta imbagana ullawa un, “Nu piyaoka matagu inggana't mangulinak, sinnat biyang nu utdi?”

²⁴Sadi un disipulus, siya payon tun mangpanpanoknok sit kinatuttuwan datu un maipanggop kan Jesus kan siya payon tun nangikanglit situ. Ot tigammu mi un tuttuwa'n losan dan ibagbaga na.

Satu'd Anungus Na

²⁵Adu payyan dat kingkingwan Jesus. Yoong nu masin-ossa da un maikanglit, akit nin tun lubung si inggawan di iblu un maikanglitan dat maipanggop kan Jesus.

Sadat Kingingwan

Dat Apostoles

Sat Naisapata Un Ispiritu Santu

1 Potpotgoka Teofilo, Utdit ummuna'n iblu, ingkanglit ku dat losan un kingkingwan Jesus kan intudtudu na manipud sidit in-lugi na un nantudtudu, ² aginggana't dit kaysanana'd langit. Utdit daan na un manalan langit, binilin na maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu dat pinili na un apostoles na. ³ Namin-adu un nampaila kan dida udsi nadumad-uma'n wagas si unus di opata pulu'n algaw manipud sit ummungalana un natoy dalapnu ipanoknok na un tuttuwa'n ummungal ot intudtudu na dit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus.

⁴ Namingsan un naammungan da Jesus sidat apostoles na binilin na dida un, "Adi kayu umat-atun situn Jerusalem ta uwayon yu aginggana't ibaun Amak kan dikayu dit insapatana'n itdona un siya payon dit imbagbagak kan dikayu. ⁵ Si Juan binunyagana dat tagu't danum yoong Adina masulit mabunyagan kayu kan Ispiritu Santu."

Nampangatu Si Jesus Ud Langit

⁶ Namingsan un naammungan da payyan, inimus dat apostoles kan Jesus un, "Apu, sinsatun kadon nat mangiyulinam sit tulay dat iyIsrael un mangiyapu utdan uduma ili un padan dit aw-awe?"

⁷ Summungbat si Jesus un, "Si Amak ullawa'd makatigammu utdit timpu un mapasamakan dat intuding na un mapasamak maipagapu't tulay na ot bokona naipalubusa matigammuwan yu. ⁸ Yoong nu dumatong si Ispiritu Santu un umoy inggaw kan dikayu,

maitdan kayu si pannakabalin ot dikayu ud mangipanoknok sidan tagu utdit maipanggop kan sakon un bokona lawa'n satun ili'd Jerusalem kan lakub Judea kan Samaria nu adi losan dan kailin-ili't tun pita."

⁹ Abusona man un maibaga datu, nampangatu si Jesus sin langita iillan da inggana't nasal-inan sit bunot.

¹⁰ Gasissiya payyana tumutukkoļ da ud langit sidit kaklata lawa'n inggaw da ud duwa'n tagu un nakabadut si napolkas un sumisikad sidit sog-on da un kanan da'n, ¹¹ "Apay kayu'n iGalilea un gasikadana tumutukkoļ langit? Satuwa Jesus un nampangatu'd langit mangulin payon nu timpu na, ot sat man-uulin na padan dit naila yu un nampapangatu na un kaysan langit."

Namili Da Si Maisukat Kan Judas

¹² Utdi, nangkaulin dat apostoles ud Jerusalem un nanligwat sidin bateled Olivo un umoya sinlikwod dit kaadayuna. ¹³ Dumatong da man ud Jerusalem nandawos da utdit nangingngatu un kuwaltun dit boļoy un dadaggusan da. Ininggaw da Pedro, Juan, Santiago kan Andres, Felipe kan Tomas, Bartolome kan Mateo, Santiago un anak Alfeo, Simon un Patriota kan si Judas un anak Santiago. ¹⁴ Kanayun datu un maammung un manluwawu un maidagamungan dat piga'n babai un kama kan Maria un inan Jesus kan ininggaw pay dat susunud Jesus un lalaki.

¹⁵ Lumabas man piga'n algaw naammung dadit umoya kagwanggasut si duwampulu'n manuttuwa. Summikad si Pedro utdit atubang da ot kanana'n, ¹⁶ "Susunud, masapula matungpal dit naikanglita ugud Apudyus un impapadtun Ispiritu Santu kan David maipanggop kan Judas un nangipuyut sidat ummoy nanokma kan Jesus. ¹⁷ Si Judas,

bulun mi un apostoles ot nadutukan un maipankokwa uttun talibasun mi un apostoles.”

¹⁸Yoong si Judas, sadit pilak un tangdan na utdit lawenga kingwa na, ingatang na si pita un siya payon natoyana utdit naibuksukana un naotdag ot ginumtak dit buwang na ot naiwakat dat bagis na. ¹⁹Dingngol dat losana tagu'd Jerusalem dit napasamak kan Judas ot nginadan da dit pita si “Akeldama,” un sat piyaona'n ugudon, “Pitan di Dala.”

²⁰“Naikanglit sidit iblun dat Salmo un,

‘Mantuttungad dit boloy na un mabaawan kan maidon tagu't inggaw.’

Naikanglit pay un kanana'n,

‘Masapula awad osa si manongwat sidit saad na.’

²¹⁻²²“Siya'd gapuna un masapula mamili taku si osa un bulun mi un mangipanoknok sit ummungan Apu Jesus. Masapul un sanat mapili osa kan ditaku'n naibulubulun kan siya manipud sit nantudtuduwan Juan maipanggop si bunyag aginggana't dit nampangatuwan Jesus ud langit.”

²³Utdi, nangidatag da si duwa'n lalaki, un sada Matias kan Jose un mangngadan Barsabas un ngadnon da pay kan Justo. ²⁴Utdiyon nanluwalu da un kanan da'n,

“Apu, tigammun nat kasomsomkan di losana tagu, ipailam okyan kan dikami nu singngadan na utdatu un duwa dit pinilim ²⁵un manongwat sit igaw Judas situ un talibasun kan sadit kinaapostoles un tinengyana ta kaysan sit naikoddonga inggawana.”

²⁶Magangput da man un manluwalu, nambubunut da ot nabunot si Matias un maidoga utdadit kagwampulu't osa'n apostoles.

Sat Dummakngan Dit Ispiritu Santu

2 Utdit dumatong dit al-algawa Piyestan di Pentecostes,^{‡‡} naammung dat losana manuttuwa si osa'n boloy sin Jerusalem. ²Utdi, kaklata nakagngol da si ag-agguwod un nanligwat langit un kama't gingan di nabiloga bayogbog un nauumuun sit boloya ininggawan da. ³Ot naila da dat sinan-dila un gilab di apuy un nilumtaw un inumpa utdit ulun di kada osa kan dida. ⁴Kadon napnu da kan Ispiritu Santu ot kaboolan daon mambagbaga't sabali un bagbaga ta inittan Ispiritu Santu dida si kaboolan.

⁵Utdiya timpu ininggaw da ud Judio utdin Jerusalem un nanligwat sit nadumaduma'n ili't tun lubung un kankanayuna mandaydayaw kan Apudyus. ⁶Utdit magngol da dit damit, nadatdatong da utdit boloy ot nasnasdaaw da ta nambagbaga dat apostoles kan dida sit kuwa da pay lawana bagbaga. ⁷Gapu't dit amoda nasdaawan da nampaim-imus da un, “Bokon kada iGalilea un losan datu un mambagbaga't ugud taku? ⁸Ot inona'n tigammu da tun bagbagan datun losana tagu'n awad situ? ⁹Awad da ud iPartia kan ditaku, awad da ud iMedia, iyElam, iMesopotamia, iJudea, iCapadocia, iPonto, kan iyAsia. ¹⁰Awad da pay iFrigia, iPamfilia, iyEgipto kan lakub ud Libya un adani't din Cirene. Awad da pay Judio kan bokona Judio un nangunud sit ugalin di Judio

^{‡‡}**2:1** Sat kaipooyan di Pentecostes “50”. Ugalin di Judio un mampiyesta da si singalgaw nu mapalabas ud 50 un algaw manipud sit Piyestan di Nalausan dit Anghel. Mangadan pay si piyestan di ani un manyamanan da kan mangidatunan da kan Apudyus sidat ani da. Siya'd kadaklana piyestan dat Judio. Ilan yu utdin Ex. 23:16; Lev. 14:16; Deut. 16:9-12

un nanligwat Roma. ¹¹Awad da pay udum kan ditaku ud nanligwat Creta kan Arabia yoong dodonglon taku un ibagbaga da dat maipanggop sidat nakaskasdaawa kingwan Apudyus sit tunggal bagbagan dat tagu un awad situ.”

¹²Losan dat tagu'n nasdaaw kan matikatikaw ot nampaim-imus da pay lawan un, “Ngad tun kaipooyan ditu?”

¹³Yoong sadat udum inyeemeng da dat apostoles un kanan da'n, “Ay, nabuuk datu un tagu!”

Nampalawag Si Pedro Utdat Tagu

¹⁴Utdi, summikad si Pedro pati utdat kagwampulu't osa'n apostoles ot nambagbaga si nadangsola kanana'n, “Susunud ku un Judio kan losana inggaw situn Jerusalem, dumngol kayu kan sakon ta ibagak kan dikayu tun piyaona'n ugudon tu. ¹⁵Sadatu un tagu bokona nabuuk da un kama't nat som-somok yu kan dida ta maikasiyama olas payyan si bigbigat, [¶]¹⁶ nu adi siyatu dit tungpal dit imbagan Apudyus un impadtun dit propeta Joel un kanana'n,

¹⁷‘Satu tun kook sidan maudi'n al-algaw sin daan tun lubung mangkigad. It-dok tun Ispirituk sidan losana tagu ot maipagapu't dit tulung na paibagak sidan aabeng yu un lalaki kan babai dan piyaoka ibaga utdan tagu. Mangil-ok dat babbagu yu si kama si in-inop. Ot awad da ud ipain-inop ku utdat lallakay kan dikayu. ¹⁸Pada na pay un sidiya timpu, it-dok tun Ispirituk sidan babbaun ku un lalaki kan babai ot paibagak kan dida dat piyaoka ibaga utdan tagu. ¹⁹Mangipailaak si nakaskasdaawa am-amug sidin langit kan nakaskasdaawa mangilasinan situn pita ot

awad da ud dala, apuy kan amoda asuk. ²⁰Kumlop din init kan dumulaw din bulan un kama't dala asi naon dumatong dit napotog kan maid maipadaana un al-algaw un dumakngan ud Apu. ²¹Ot singngadan na mana mampakpakaasi un mampatulung kan siya taguwona dida.”

²²Intuluy Pedro un kanana'n, “Susunud ku un kaganakan Israel donglon yu datu'n ibagak. Nalawag un imbaun Apudyus si Jesus un iNazaret, ta panoknokaan dat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un impakwan Apudyus kan siya. Tigammu yu datu ta napasamak da uttun mismu'n kawadan yu. ²³Naipaima kan dikayu si Jesus maisayun sit pinanggop kan doda'n tigammun Apudyus un makwa kan siya. Pinapatoy yu kan painlansa yu utdit kulus sidadit gumabasula tagu. ²⁴Yoong pinaungal Apudyus kan katoy ot winayaana utdit pannakabalin katoy ta adi mabalin un itulayan katoy. ²⁵Si David kama't tu dit imbaga na utdit aw-awe maipanggop kan siya,

‘Kankanayuna mailak si Apu. Iinggaw situn kapon madiwanan ku dalapnu naid gapun di mabulungak. ²⁶Siya'd gapuna un mantatalokak ot ipailak tun talok ku utdat ugud ku. Ulay nu taguwaka lawa, mannamnamaak kan sika Apu, ²⁷ un adim ipalubus un mampatungad tun kadogwak sin igaw dan natoy kan adim pay ipalubusa malpos tun potpotgoma baba-unon. ²⁸Impatigammun kan sakon dit dalan un mangipuyut sit mataguwan un maid kigad na. Ot gaputa iinggaw ka kan sakon maid mangkulangan tun talok ku, kanan dit impadtun David.

[¶]2:15 San maikasiyama olas si bigbigat dit manluwaluwan dat Judio. Labi nat uminuman da't basi. Ex. 16:8

²⁹“Susunud, piyaok ibaga kan dikayu dit maipanggop sidit Ali David un puun taku. Natoy dit David ot nailbon ot ulay situn satun gasissiya din lobon na kan ditaku. ³⁰Osa’n propetan Apudyus ot tigammuna dit insapatan Apudyus kan siya un awad kaganakana’n manaliyon Apudyus un maisukat kan siya. ³¹Tigammu na dit mapasamak isunga impadtu na un:

‘Adina maiduya utdit igaw dadit natoy,
Ot sadit long-ag na Adina malpos,’
sadit umungalan Kristu^{§§} kan katoy
dit ug-ugudona.

³²Sadi un Kristu siya payon si Jesus un pinaungal Apudyus kan katoy ot losan kami’n mangustigu’t dit napasamak. ³³Nampangatu si Jesus sit kapon madiwanan Apudyus un Ama na ot intod Apudyus kan siya dit insapata na un Ispiritu Santu. Satu un Ispiritu Santu, siya payon tun intod Jesus un umoy inggaw kan dikami ot siya’d maigapuwan datu un inila yu ya dingngol yu uttun satun. ³⁴Ta si David, bokona nampangatu’t din langit un kama kan Jesus nu adi imbaga na un, ‘Si Apudyus kinnanana utdit Apuk: Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku, ³⁵aginggana’t abakok dan kabusul nu.’

³⁶“Ot gaputa kama’t di, masapul un tigammuwon dat katagun-tagu’t tun Israel un maid duwaduwa na un satu un Jesus un painlansa yu utdit kulus, pinambalin Apudyus si Apu kan Kristu un managu.”

³⁷Utdit nagngol dat tagu dit imbagan Pedro, nabulubulung da ot inyimus da kan Pedro kan dat uduma apostoles un, “Susunud, singngadan din koon mi nu?”

³⁸Kinnan Pedro kan dida un, “Mambabawi kayu ot lipsutan yu dan basul yu ot mampabunyang kayu si mangipatigam-

muwan yu un tuttuwaon yu si Jesu Kristu dalapnu mapakawan dat basul yu kad maawat yu dit Ispiritu Santu un itdon Apudyus kan dikayu. ³⁹Satu un sapatan Apudyus mampooy kan dikayu kan sidat aabeng yu kama pay sidan losana tagu’t dan adaddayuwana igaw. On, mampooy sidan losana ayagan Apudyus un Apu taku un umoy kan siya.”

⁴⁰Aduadu dadit impalawag Pedro un pammanoknok na kan nangawis na utdat tagu. Ot kanana’n, “Ilisi yu nat long-ag yu utdin dumatonga madusaan dan nadadaga tagu’t tun satun.”

⁴¹Utdi, sadat nakagngol kan nanut-tuwa utdit imbagan Pedro, nampabunyang da. Ot umoya tulu’n libu un tagu dat naidoga kan dida un manuttuwa utdiya algaw. ⁴²Impapasnok da un nandadal sidat apostoles kan naitimpuyug kan nakaamung da kan dida’t dan manluwaluwan da kan manganan da un mangisomsomkan sit natoyan Jesus.

Sat Mantatagun Dat Manuttuwa

⁴³Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat impakwan Apudyus sidat apostoles ot talona ummogyat kan nasnasdaaw dat losana tagu. ⁴⁴Intultuluy dat losana manuttuwa un nandatdatonga simbungguyan kan imbingay da dan losana awad kan dida. ⁴⁵Nu awad mangkasapulan, mangilaku da utdat pita da kan udum paya kukuwa da asi da iwalas dit gatang na kan dida pay lawan sigun sit kasapulan di kada osa. ⁴⁶Ot kaalgaw-algaw un mandaydayaw da un simbungguyan sidit timplu. Maabus man, umoy da mangan sit boloy di osa kan dida un naanggoanggom da kan bokona naimut da. ⁴⁷Indaydayaw da si Apudyus ot masmas-oman dat

losana tagu dida. Kaalgaw-algaw un dogaan Apu dit bilang dat taguwona.

Kummiyang Dit Napilay

3 Sin-algawan si nandangwilis, ummoy da Pedro kan Juan sidit timplu ta siya'd timpun di luluwaluwan. ²Naisammu un indatong da tun lalaki'n napilay manipud sit naiyabengana utdit luwangan dit timplu un mangadan si "Nabalbalu un Luwangan." Kaalgaw-algawa buligan da un iyoy sidi dalapnu tumapaya utdat tagu'n lumnok sidit timplu.

³Maila na man da Pedro kan Juan un lumnok sidit timplu nantapaya kan dida. ⁴Intutukkoḷ da dit lalaki ot imbagan Pedro kan siya un, "Ilam dikami."

⁵Ot tummukkoḷ kan dida ot nanamona un mangtod da kan siya. ⁶Yoong kinnan Pedro kan siya un, "Maida talon pilak ku yoong sad itdok kan sika san awad kan sakon. Maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu un iNazaret, ibagak kan sika un kumiyang ka."

⁷Ot inaggoman Pedro dit diwanan un iman dit napilay, asina tinulungan un summikad ot dagusa gummilog dat umum dat iki na. ⁸Kadon nakalagkanga summikad ot asina nakakkiyakiyang. Nilumnok pay sit timplu kan dida un lumagkang pay ya kumiyang un dit mangidaydayaw kan Apudyus.

⁹Losan dat tagu't di naila da un mangkikkikkiyang kan idaydayaw na si Apudyus. ¹⁰Ot maimatunan da man un siya dit tagu'n mantutupaka tumapata-paya utdit Nabalbalu'n Sooban dit timplu, talona nasnasdaaw da ot nataag da utdit napasamak kan siya.

Sat Intudtudun Pedro Utdit Timplu

¹¹Utdi, ummoy da Pedro kan Juan sit balkun dit timplu un mangngadan Balkun Solomon ot naikewekewed dit

tagu kan dida. Nanggugunoda nampatodtoddak dat tagu un masmasdaawana ummoy mangila kan dida utdit balkun.

¹²Utdit nailan Pedro dat tagu kinnanana kan dida un, "Susunud un kaganakan Israel, apay un masmasdaawan kayu't tu? Apay itutukkoḷ yu dikami un kama nu kummiyang tu un tagu gapu't pannakabalin mi pay lawan onnu kinabalu mi un tagu? ¹³Si Apudyus un siya'd nandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob, padana pay sidat kapuunan taku, impaila na dit kinangatun Jesus un babbaun na. Siya si Jesus un impaima yu kan gubinnadul Pilato un piyaona okyana pawayaan yoong ummadi yu. ¹⁴Adi yu piniya dit Nasantuwan kan Nalintog ot sad kindaw yu un mawayaan, sadit kumapatoy un naibalud. ¹⁵Pinatoy yu dit mangitod si mataguwan yoong pinaungal Apudyus sidat natoy. Ot dikami'd makapanoknok ta dikami'd nakaila kan siya. ¹⁶Ot maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan Jesus kan sadit pammati mi kan siya napabilog tu un tagu'n tigtigammu yu un napilay. On, maipagapu't pammati kan talgod kan Jesus kummiyan talon tun tagu kas maila yu.

¹⁷"Sinsadin susunud, tigammuk un kingwa yu di kan Jesus ta adiyu naawatan dit kaipooyan dit kingkingwa yu, padana pay sidat pappangat yu. ¹⁸Adi yu tigammu un siyadi dit tungpal dit impapadtun Apudyus sidat propeta na utdit un sadit Kristu un ibaun na masapula mapaligat. ¹⁹Kadon, masapula mandadaoli kayu ot mangulin kayu kan Apudyus dalapnu pakawanona dat basbasul yu. ²⁰Ta nu siya'd koon yu, itdan dikayu kan Apudyus si gin-awan di som-somok ot ibaun na pay si Jesus un siya si Kristu un dinutukana un mangiyapu kan dikayu. ²¹Yoong sinsatun masapula inggaw si Jesus ud langit aging-gana't dit timpu'n mapabalu dat losan

un kama't dit impapadtun Apudyus sidat propeta na utdit aw-awe. ²² Kinnan Moses sidit un, 'Mangibaun tu si Apudyus un Apu si propeta na un padan dit nangibaunana kan sakon. Osa pay lawan kan dikayu'n Judio. Ot masapula tuttuwaon yu dat losana ibagana. ²³ Ot singngadan na mana adi manuttuwa utdi un man-uugudon, kaanon Apudyus sidat tagu na ot patoyona.' ²⁴ Ulay dadit losana propetan Apudyus manipud kan Samuel kan dat naisongwat kan siya imbagabaga da dit maipanggop sidat makmakwa't tun satun. ²⁵ Ditaku dit mam-pooyan dat insapatan Apudyus un impaibagana utdat propeta na. Maibilang taku utdat intulag Apudyus sidat aappu taku utdit kanana kan Abraham un, 'Maipagapu utdit kaganakam, bindisyunak dat losana tagu't tun pita.*' ²⁶ Ditaku'n Judio dit ummuna un binindisyunan Apudyus sidit namiliyana kan nangibaunana kan Jesus un babbaun na un umoy mampabalbaliw kan ditaku utdat nadadaga koko-on taku," kinnan Pedro.

Naidatag Da Pedro Kan Juan Sidat Sanhedrin

4 Utdit madama payyana mampalpalawag da Pedro kan Juan sidat tagu, dummatong kan dida dat papadi, sat kapitan dat man-aandog sidit timplu kan dat Saduceo. ² Amod dit sulag da gapu utdit itutudun da Pedro utdat tagu un ummungal si Jesus un natoy ot siya'd mangipanoknoka umungal dadit matoy. ³ Utdi, dinokmaan da dida yoong gaputa nasdomon kinulung da dida yan sit babaludan agingga si mabigat. ⁴ Yoong adu payon dat nanuttuwa utdat tagu un nakanggol sidit impalawag da Pedro ot nambalin si lima'n libu dit bilang dat losana lalaki un nanuttuwa.

⁵ Utdit mabigat, sadat pappangat kan lalalakay dat Judio kan dat mimistulun di lintog, naammung da ud Jerusalem. ⁶ Ininggaw da Anas un kangattuwana padi, da Caifas, Juan kan Alejandro kan sadat udum paya kabagiyon dit kangattuwana padi. ⁷ Pinasikad da dat duwa'n apostoles sidit atubang da asida inimusan dida un, "Ngadan dit nangligwatan dit pannakabalin yu un nangagas sit napilay? Sin dit ngadan un inusal yu?"

⁸ Utdi, napnu si Pedro utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot summungbat kan dida un, "Mangitultulay kan lalalakay mi, ⁹ nu imusan yu dikami maipanggop si kingwa mi un napiya utdit tagu'n napilay kan nu inona'n kummiya, ¹⁰ masapula tigammuwon yu un losan kan losana tagu't tun Israel, un satuwa tagu'n sumisikad situn atubang yu kummiya maipagapu't dit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu un iNazaret un pinailansa yu utdit kulus yoong pinaungal Apudyus. ¹¹ Si Jesus dit ug-ugudon dit naikanglita ugud Apudyus sit aw-awe un, 'Sadit batu un sinumdiyan dat mantu-tuud si boloy, siya oton dit nambalin si gattoka panna.'

¹² Si Jesus ullawa'd mataguwan taku. Maid sabali si imbaun Apudyus si singngadan na mana tagu't tun lubang un managu kan ditaku nu adi si Jesus ullawa."

¹³ Utdit nailan dat nakamiting dit kinatuḷod da Pedro kan Juan kan natigammuwan da pay un tagu da ullawa un naid si adaadal, nasnasdaaw da. Ot nailasin da un naibuḷubulun da kan Jesus sidit. ¹⁴ Yoong naid maibaga da ut maisuganggang kan dida ta iillan da dit tagu un kummiya un sumisikad sit sog-on da Pedro kan Juan.

*3:25 Gen. 22:18

¹⁵ Utdiyon pinalaksun da da Pedro kan Juan sidit mimittingan asida nambabagbaga dat pappangat. ¹⁶ Kanan da un, “Ngad kad nin nat koon taku utdatuwa tagu? Tigammun di losana tagu’t tun Jerusalem dit kingwa da un nakaskasdaawa am-amug ot adi taku mabalin un maisulib. ¹⁷ Yoong dalapnu matupod tun sumayakan tun damag sidat tagu, masapula bagaan taku dida ta adi daon mantudtudu utdat udum un usalon da dit ngadan Jesus.”

¹⁸ Utdi, pinalnok da uman dat duwa’n apostoles ot binilin da dida un talona adidaon mambagbaga onnu mantudtudu un usalon da dit ngadan Jesus.

¹⁹ Yoong summungbat da Pedro kan Juan un, “Somsomkon yu ud nu kustu utdin mangiil-an Apudyus un dikayu ud tuttuwaon mi un bokon kan Apudyus? ²⁰ Ta nu dikami, adina mabalin un adimi ibaga dat naila kan nagnogol mi kan Jesus.”

²¹ Utdi, inog-ogyat da payyan dida asida pinadalan dida ta naid gapun di manusaan da kan dida onta umogyat da utdat tagu ta losan da un mangidaydayaw kan Apudyus gapu’t dit nakaskasdaawa napasamak. ²² Onta, sadit tagu un nakwaan dit am-amuga kummiyaana, nakalimampuluwan dit tawon naon.

Inluwajun Dat Manuttuwa Un Tumulod Da

²³ Utdit nawayawayaan da Pedro kan Juan, nangulin da utdat bulun da un manuttuwa ot impadamag da kan dida dat imbagan dat aap-apun di papadi kan dat lalallakay dat Judio. ²⁴ Magnogolan da man dit impadamag da, nanos-ossaan da un nanluwaju’n losan kan Apudyus un kanan da’n, “Apu un mannakabalin un nangwa’t din langit, kan pita, baybay kan losana awad kan dida,

²⁵ paimbagam kan ap-apu mi un David sidit tulung Ispiritu Santu un, ‘Apay talona makasulag dan bokona Judio? Apay manomsomok dat tagu ut maid si selselbi?’

²⁶ Nandatdatong kan nansagana dat aali kan pappangat situn lubung un gumusul kan Apudyus un Apu kan si Kristu un dinutukana un managu.’

²⁷ Siyadi un gattok dit napasamak ta nandatdatong da uttun Jerusalem da Herodes kan da Poncio Pilato, pati payon sidat bokona Judio kan dat kaganakan Israel ot losan da un gumusul kan Jesus un nasantuwan un baba-unom, un siya dit dinutukam un Kristu. ²⁸ Nandatdatong da un nangwa utdat losana ingkoddong nu utdit un piyaoma makwa maipagapu’t dit panakabalin nu. ²⁹ Ot sinsatunon Apu, donglom dan og-ogyat da kan dikami un baba-unom. Tulungam dikami un tumulod un mangipalawag sit ugud nu. ³⁰ Ipailam nat pannakabalin nu utdan man-agasam sidan masakit kan mangwaam si am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan maipagapu utdit mannakabalin un ngadan Jesus un nasantuwana baba-unom.”

³¹ Utdit magangput da un manluwaju nanyugayug dit boloya nadatdatngan da ot napnu da utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu ot tummulod da un losana mangipalawag sidit ugud Apudyus.

Nantitinnulung Dat Manuttuwa Un Kama’t Mansusunud

³² Nan-uunud dit somsomok kan giknan dadit manuttuwa. Naid osa si mangibaga un, “Kuwak tu,” ta kanan da un sadit kuwan di osa kuwa da un losan. ³³ Ot maipagapu utdit pannakabalin un naitod kan dida intultuluy da dit nangi-panoknok sit ummungan Apu Jesus ot talona binindisyunan Apudyus dida’n

losan. ³⁴Ot naid osa si makulangan kan dida ta sadat awadan si pita onnu boloy ilaku da ot sat gatang na umoy da ³⁵itdon sidat apostoles ta dida ud nangamunga mangiwalas sidat uduma manuttuwa sigun sit kasapulan di osa kan dida.

³⁶Inggaw osa'n Levita kan dida un mangngadan Jose un naiyanak sidin Chipre kan nginadan dat apostoles si Bernabe un piyaona'n ugudon, "mampabilog si aangson." ³⁷Inlaku na dit pita na asina intod dit gatang na utdat apostoles dalapnu dida ud nangamunga mangiwalas.

Da Ananias Kan Safira

5 Inggaw pay osa'n lalaki un mangngadan kan Ananias ot Safira dit ngadan asawa na. Inlaku na pay dit udum sit pita da. ²Yoong nangisuluk si Ananias sidit gatang dit pita da ot inampayunan pay asawa na, asin Ananias umoy inyoy dit udum sidat apostoles ta dida'd mangiwalas. ³Yoong kinnan Pedro kan siya un, "Ananias, apay impalubus nu un iyapuwan dika kan Satanas ot tinuliyam si Ispiritu Santu ta insuluk nu dit uduma gatang dit pita yu? ⁴Utdit daan nu un nangilaku utdit pita, bokon kad un kuwa yu dit pita? Ot utdit nailaku bokon kad un kuwa yu dit gatang na ot kalintogan yu un usalon sit piyaon yu un mangusalan? Apay sad sinomsomok nu dit mantuli? Bokona nantuli ka si tagu nu adi si Apudyus ud tinuliyam."

⁵Magngol man Ananias di, natukas ot natoy. Ot sadat losana nakagngol sidiya napasamak amod dit kimut da.

⁶Utdi, nilumnok dat babbagu ot ummoy da binugus dit ladag na asida ummoy innilbon.

⁷Lumabas man umoya tulun olas, dummatong si Safira un naid tigammu na utdit napasamak kan asawana.

⁸Inimus Pedro kan siya un, "Siyatu kada lawa ud gatang dit inlaku yu un pita yu?" "On," kinnan dit babai. "Siya'n losan nat dit gatang na."

⁹Utdi, kanan Pedro kan siya un, "Apay nantulagan yu kan asawam un padpadaon dit Ispiritun Apudyus? Annat daon sinat sawang danat babbagu un ummoy nangilbon kan asawam ot maisongwat ka payona ilaksun da."

¹⁰Ot dagusa natukas si Safira ot natoy sidit atubang Pedro. Lumnok man dat babbagu, naila da un natoyon ot inakkt da un inlaksun ot ida innilbon sidit sogon dit asawa na.

¹¹Talona nakakimut dat losana manuttuwa kan udum un nakagngol situwa napasamak.

Adu Dat Am-amug Un Kingwan Dat Apostoles

¹²Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat kingwan dat apostoles un nailan dat tagu. Ot sadat losana manuttuwa talona natimpuyug da ot kankanayuna maammung da utdit Balkun Solomon sidit timplu. ¹³Ot naid makatuloda umoy tumipun sit bunggu yu da si bokona bulun da. Yoong talona idaydayaw dat tagu dat manuttuwa. ¹⁴Ot sad koonan ummaduadu dat bilang dat babai kan lalaki un nanuttuwa ot naidoga da utdat manuttuwa kan Apu Jesus.

¹⁵Maipagapu utdit kokkoon dat apostoles un nakaskasdaaw, ummoy payon dat tagu inawit dat masakit ot ida innigga dida utdit kalsa un naiyobog si katli onnu obok. Ta namnamaon da un ulay maayungan da ullawa utdit angngingwan Pedro nu lumaus, kumiya da. ¹⁶Adu-adun tagu un nangligwat si kailin-ili sin nangkalliput ud Jerusalem dat nan-idatong sidat masakit kan sinakayan di nadadaga ispiritu ot kummiya da'l losan.

Pinalpaligat Da Dat Apostoles

¹⁷ Utdi, amoamod dit apaḷ dit kangattuwana padi kan losan dat buyut na un kabungguyan dat Saduceo utdat apostoles ot nantutulagan da dit koon da. ¹⁸ Ot ummoy da dinopap dat apostoles asida imbalud dida. ¹⁹ Yoong utdiya labi binukatan dit anghel Apudyus dit onob dit baballudan ot pinalaksun na dat apostoles un kanana'n, ²⁰ "U moy kayu't din timplu ta itudtudu yu utdat tagu dit maipanggop sit bagu kan maid kigad na un mataguwan."

²¹ Utdit nagngol da tu, nantungpal da ot nilumnok da utdit timplu si wiswis-it ot inlugi da un nantutudu.

Utdi payona timpu, sadit kangattuwana padi kan dat buyut na un Saduceo, pinandatdatong da dat bunggu di Sanhedrin un maibilangan dat losana pappangat kan lalallakay di Judio ta mammimiting da. Ot nangibaun da si umoy mangala utdat apostoles sit baballudan dalapnu maimusan da. ²² Yoong dumatong man dat naibaun un opisyal sit baballudan naid gapu'd apostoles sit dalom ot nangulin da'l lawa utdit mimittingan ot kinnanana da un, ²³ "Dinakngan mi dit baballudan un naitutulbok kan iingaw dat man-aandog sidit lasin dit sawang yoong bukatan mi man, naid odasan mi si ulay osa utdit dalom."

²⁴ Utdit magngol dit kapitan dat man-aandog sit timplu kan dat aap-apun dat papadi dit imbaga da, nampaim-imbaw da nu sin dit nakwa utdat apostoles. ²⁵ Utdi, inggaw tagu'n dummatong ot kanana kan dida un, "Sadat tagu'n paimbalud yu awad da't din timplu un mantutudu utdan tagu!"

²⁶ Ot sadit kapitan dat man-aandog sit timplu kan dat tagu na, ummoy da utdit timplu ot inam-ammaan da dida un in-

nalā ta umogyat da nu batuwon dat tagu dida.

²⁷ Maidatong da man dat apostoles, indatag da dida utdat Sanhedrin. Ot inimusan dit kangattuwana padi dida. ²⁸ Kinnanana un, "Binilibilin mi dikayu un adi kayuwon mantutudu si maipanggop kan Jesus. Apay kingwa yu payyan? Ilan yu ot summayakon nat tudtudu yu utun losana lakub Jerusalem kan piyaon yu pay ipabasul kan dikami dit napatoyana!"

²⁹ Summungbat si Pedro kan dat uduma apostoles un, "Masapula si Apudyus tungpalon mi, bokona tagu. ³⁰ Si Apudyus un nandaydayawan dadit aamma taku, pinaungal na si Jesus un pinapatoy yu utdit nampainlansaan yu utdit kulus. ³¹ Impangatun Apudyus si Jesus sidit kapon madiwanan na ot pinambalin na ut Pangat kan Managu't tagu. Kingwana tu dalapnu awad gundaway taku un kaganakan Israel un mambabawi utdat basul taku kad pakawanona ditaku. ³² Dikami ud mamanoknok sidatu un pasamak kan panoknokan pay Ispiritu Santu un intod Apudyus sidat tagu un manuttuwa kan siya."

³³ Donglon man dat kamang di Sanhedrin di, amod dit sulag da ot piyaon da un mapatoy dat apostoles. ³⁴ Yoong inggaw osa'n Fariseo un mangngadan Gamaliel un mistulun di lintog kan madayaw sidat losana tagu. Summikad ot imbilin na un mailaksun dat apostoles si sin-akitan. ³⁵ Utdit mailaksun da dida, kinnanana Gamaliel sidat bulun na un, "Susunud un kaganakan Israel, masapula ammaan yu un somsomkon nat panggop yu un koon sidatuwa tagu. ³⁶ Ta utdit un adi na payyan nabayaga timpu, inggaw osa'n laki un mangngadan Teudas un nangabaw un nangatu'n tagu, ot umoya opata gasuta tagu dat naibuyut kan siya. Yoong utdit napatoy si Teudas

nan-asiwalak dat buyut na ot naid nambananga da.

³⁷“Magangput man di, naisongwat payyan un nampalang si Judas un iGalilea utdit timpun dit masensusan dat tagu. Adu uman dat naawis na yoong mapatoy man, losan dat buyut na uman un nan-asiwalak.

³⁸“Ot san ibagak kan dikayu maipang-gop situwa mapasasamak, adi taku bibiyangan datuwa tagu ot baybay-an taku dida. Ta nu satun panggop da onnu kokkoon da nanligwat si tagu, maid payon mambanagana. ³⁹Yoong nu si Apudyus ud makinnakom sit koon da, adi taku maabak dida. Isunga adi taku suganggon dida ta amangan nu si Apudyus nat suganggon taku.”

⁴⁰Ot siya'd inunud da dit ugud Gamaliel. Pinalnok da dat apostoles ot pinasabisabid da dida asida binilibilin dida un adi daon mantudtudu si maipanggop kan Jesus, asida inwaya dida.

⁴¹Utdi, tinaynan dat apostoles dat kamang di Sanhedrin un amod dit talok da ta imbilang Apudyus un maikali da un mababbainan maipagapu kan Jesus.

⁴²Ot kaalgaw-algaw un umoy da utdit timplu kan kaboloyboloy ot intulutuluy da un nantudtudu kan nan-iwalagawag sit Nabalun Damag un si Jesus, siya dit Kristu.

Namili Da't Pitu Un Tumulung Sidat Apostoles

6 Utdiya timpu un ummaduadu dit bilang dat manuttuwa, nilumtaw tun lilin dat Judio un mambagbaga si Griego utdat Judio un mambagbaga si Hebreo. Nanlili dat Griego un mabaybay-an dat bilug da utdat maiwalasa lasyun kan dida si kaalgaw-algaw.

²Utdi, pinandatdatong dat kagwampulut-duwan apostoles dat losana manuttuwa ot kinnanang da

un, “Bokona lumbong un baybay-an mi din mangiwalagawagan mi utdit ugud Apudyus maipagapu'l lawa si mangipapuutan mi utdan maiwalasa lasyun. ³Isunga susunud, mamili kayu si pitun lalaki kan dikayu un nabalun ud kaugudana, nasilib kan napnu si pannakabalin Ispiritu Santu, ta dida ud dutukan taku un mangipapuut sidatuwa makwa. ⁴Kad sidi, maiyossaan mi un manluwalu kan mangiwalagawag sidit ugud Apudyus.”

⁵Nas-oman da un losan dit kanan dat apostoles ot pinili da si Esteban un osa'n tagu un nabilog dit pammati na kan napnu't pannakabalin Ispiritu Santu. Pinili da pay dat udum un sada Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas kan si Nicolas un osa'n bokona Judio un iyAntiokia un ummunud sit ugalin dat Judio. ⁶Indatag da dat napili utdat apostoles ot inyagpad dat apostoles dat ima da utdit ulun dit kada osa un napili asida inluwaluwan dida.

⁷Utdiyon summayasayak dit ugud Apudyus ot ummaduadu dat manuttuwa utdin Jerusalem kan adu pay dat papadi un nangunud sit kustu un pammati.

Sat Nadokmaan Esteban

⁸Si Esteban un talona binindisyunan Apudyus kan initdana si amoda pannakabalin, nangkokwa utdat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un iillan dat tagu. ⁹Yoong inggaw da ud Judio un nanuganggang kan siya. Dida dat iCirene kan iyAlejandria un nanligwat sit sinagoga un ngadnon da ut “Sinagogan di Nawayaana Tagu.” Bulun da dat uduma Judio un iCilicia kan iyAsia un nakasinnungbat kan Esteban. ¹⁰Yoong adida kaboolana maabak si Esteban gapu utdit kinasilib na kan gaputa si Ispiritu Santu ud mangibaga utdat ugudona. ¹¹Utdi, namasuksuk da si piga'l lawa'n lalaki dalapnu ibaga da

un, “Nagngol mi tuwa tagu un nambag-baga’t maisuganggang kan Moses kan si Apudyus.”¹² Kama’t tu dit nansusugsug da dalapnu makasulag dat tagu padana pay sidat lalallakay di Judio kan mimistulun di lintog kan Esteban. Ot ummoy da dinokmaan asida indallay sit Sanhedrin.¹³ Nangipalang da utdat tagu si umoy mantuli un mangustigu maipang-gop kan Esteban un kanan da’n, “Adina gumongda tuwa tagu un mambag-baga’t maisuganggang situn timplu taku kan sidit lintog Moses.¹⁴ Ta nagngol mi dit imbaga na un si Jesus un iNazaret, yam-anona tun timplu ot baliwana dat ugali un impatawid Moses kan ditaku.”

¹⁵ Utdi, intutukkol dat losana kamang di Sanhedrin si Esteban ot naila da dit musing na un nadolanga kama si musing di anghel.

Sat Palawag Esteban

7 Utdi, inimusan dit kangattuwana padi si Esteban un, “Tuttuwa kad tu un ipabasul da kan sika?”

² Summungbat si Esteban un, “Susunud ya aamma, dumngol kayu kan sakon. Utdit ininggawan dit ginnapuan taku un Abraham sidin Mesopotamia, utdit daan na payyan un umoy inggaw Haran, nampaila dit mannakabalin kan madaydayawa Apudyus kan siya.³ Ot kinnanapan Apudyus kan siya un, “Taynam nat ilim kan dat kakabagiyam ot umoy ka utdin ili’n ibagak kan sika.”

⁴ “Utdi, tinaynan Abraham dit ilin dat Caldeo ot inummoy ininggaw sidin Haran. Utdit natoyon dit aman Abraham, binilin Apudyus un umoy situwa ili un inggawan taku’t tun satun.⁵ Naid intod Apudyus kan Abraham si pita ut mangkuwa na uttu ulay nu singkul-ligonga lawa. Yoong insapatan Apudyus kan siya un mangkuwa da utdat ka-

ganakana tuwa pita ulay nu naid payyan anak Abraham sidit.

⁶ “Imbagan pay Apudyus kan siya un, ‘Umoy dat kaganakam inggaw si uduma ili ot mambalinon da dida si puyung kan mapalpaligat da si unus di opata gasut un dagun.⁷ Yoong dusaok dat tagu’n mamuyung kan dida kad taynan dat kaganakam diya ili ot man-ulin da un mandaydayaw kan sakon situwa igaw.’

⁸ “Imbilin pay Apudyus un matulgiyan dat losana anaka lalaki dalapnu awad mangilasinan situwa intulag na. Siyadi dit gapuna un tinulgiyan Abraham dit abeng na un si Isaac sidit maikawalu’n algaw na un naiyabeng. Ot si Isaac, tinulgiyana si Jacob ot siya payon kingwan Jacob sidat kagwampu’u’t duwa un abeng na un siya dat nadayawa ginna-puan taku.

⁹ “Gapu’t dit apa’l dat anak Jacob kan Jose un sunud da inlaku da un mapuyung sidin Egipto. Yoong si Apudyus tinatakkudog na si Jose.¹⁰ In-lisin Apudyus sidat losana mapaligatana kan initdana si gasosoom un ugali kan silib ot nas-om dit Faraon un alin dat Egipto kan siya. Ot dinutukana si Jose un gubinnadul un mangitulay sidin Egipto kan ulay sidat losana kaboloy na.

¹¹ “Utdiyon dinumtong dit amoda ulat un siya’d gapun dit amoda ligat sidin losana Egipto kan Canaan ta naid mangal-an dat ginnapuan taku si kanon da.¹² Yoong utdit nadamag Jacob un awad ilik sidin Egipto, imbaun na dat abeng na un siya dat ginnapuan taku. Siyadi ud damu’n ummoyan da ud Egipto.¹³ Utdit maikagwa’n ummoyan da, intigtigammun Jose dit long-ag na kan dida’n susunud na ot siyadi payon dit nakatigtigammuwan Faraon sidat susunud Jose.¹⁴ Utdi, impaayag Jose si ama na un Jacob pati utdat losana pamilyan dat susunud na ta dumatong da ud Egipto. Pitumpulu ya lima da’l losan.

¹⁵“Kadon inummoy da Jacob ining-gaw ud Egipto ot siyadi ud natoyana kan dat uduma ginnapuwan taku. ¹⁶Yoong inyulin da dat ladag da ud Sikem un innilbon da utdit lolobnan un ginatang Abraham sidat kaganakan Hamor.

¹⁷“Utdit umadaniyon dit timpu’n matungpalan dat insapatan Apudyus kan Abraham, aduadu daon dat ginnapuwan taku ud Egipto. ¹⁸Utdiyon summongwat tun osa’n ali un mangiyapu’d Egipto un naid tigtigammuna kan Jose. ¹⁹Sadiya ali sinikasikapana dat ginnapuwan taku ot pinapilit na dida un tengyan da dat abit da utdit lasin dalapnu matoy da.

²⁰“Utdiya timpu naiyabeng si Moses ot nalungpulongpu un abit. Tinagibin dat malong-ag na si tu’u’n bulan sidit boloy da. ²¹Utdit adi daon maisuluk, kapilitana tinengyan da utdit lasin yoong indasan dit babai un abeng Ali Faraon. Inala na ot pinadako’ na un kama si kustu un abeng na. ²²Utdi, natudtuduwan si Moses sidat losana silib dadit iyEgipto ot nambalina mabigbigbig un tagu gapu utdit man-uugud na kan angwat na.

²³“Utdit opatapu’u’n dagunon si Moses, nagasmok na un umoy ay-ayawon dat pada na un kaganakan Israel. ²⁴Utdit iningawana’t di, naila na un palpaligaton dit iyEgipto dit osa’n iyIsrael. Ummoy na tinulungan ot imbalos na un pinatoy dit iyEgipto. ²⁵Impagalup Moses nu naawatan dat pada na un kaganakan Israel un siya ud usalon Apudyus un mangiwaya kan dida utdat iyEgipto yoong adida naawatan.

²⁶“Mabigat man uman, naila na dat duwa un mantilitiliw ot pinadas na dida un mangkapiyaon un kanana’n, ‘Bulun, apay mantilitiliw kayu un nampada kayu’n kaganakan Israel?’

²⁷“Yoong sadit mamalpaligat sit osa, indublang na si Moses un kanana’n, ‘Singngadan nat nangisaad kan sika un mangipangat kan manguis kan dikami?’ ²⁸Piyaom kad patoyon sakon un padan dit namatoyam sidit iyEgipto ud kalabyan?’

²⁹“Utdit nagngol Moses tu, nambutik ot ummoy iningaw sit adayu’n ili un Midian. Siyadi ud nangasaw-ana kan gummanakana si duwa’n lalaki.

³⁰“Lumakpus man dit opatapu’u’n dagun, iningaw si Moses sit igawa maid tagtaguwan sidin bateled Sinai ot nampaila kan siya dit anghel Apudyus sit gumilgilaba kaykayyu. ³¹Nasdaaw si Moses sidit naila na. Utdit umadadaniyana ta ina am-ammaan ilan, nagngol na dit gingan ud Apu un kanana’n, ³²‘Sakon si Apudyus un nandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob un ginnapuwan.’

Namilpil si Moses sidit kimut na ot adi naon maituloda tumukkol. ³³Utdi, imbagan Apudyus kan siya un, ‘Kaanom nat kapatus nu ta nasantuwan nat igaw un sumisikkadam. ³⁴Nailaka talon dit mamalpaligatan dat iyEgipto utdat taguk kan nagngol ku pay dat ayuwong da. Ot dummobaaka umoy mangiwaya kan dida. Awe nu ta ibaun ku ud sika’t din Egipto.’”

³⁵Intuluy Esteban un, “Si Moses, siya dit sinumdiyan dat kaganakan Israel sidit imbaga da kan siya un, ‘Singngadan nat nangisaad kan sika un mangipangat kan manguis kan dikami?’ Yoong siya payon dit imbaun Apudyus un mangipangat kan mangiwaya kan dida’t dit napuyungan da maipagapu utdit tulung dit anghel un nampaila kan siya utdit gumilgilaba kaykayyu.

³⁶“Ot inlaksun na dat kaganakan Israel sidin Egipto ot adu dat kingwa na un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan sidin Egipto, utdin Nadokota

Baybay kan sidit ininggawan da utdit igawa naid tagtagguwan si opatapu'lu'n dagun. ³⁷ Siya payon si Moses un nangibaga utdat kaganakan Israel un kanana'n, 'Mangibaun si Apudyus kan dikayu si osa'n propeta na un pada yu pay lawan un Judio un padan dit nangibaunana kan sakon.' ³⁸ Utdit naamung dat ginnapuwan taku utdit igawa maid tagtaguwan sidin Bateled Sinai, si Moses dit nakabagbagaan dit anghel Apudyus ot inawat Moses dit mananayun un ugud Apudyus dalapnu itodona kan ditaku.

³⁹ "Yoong adin dat ginnapuwan taku tinuttuwa si Moses, talona adi daon piyaona unudon ta piyaon da un mangulin yoong sidin Egipto. ⁴⁰ Siya'd gapuna un utdit mauwayan da kan Moses un ummoy sidin bateled Sinai, imbaga da kan Aaron un sunud Moses un, 'Ikokwaam dikami si sinan-apudyus un tungtung-udon mi. Ta si Moses un nangilaksun kan dikami't din Egipto naid tigammu miyon nu ngadan nat napasamak kan siya.'

⁴¹ "Kadon, nangwa da si sinan-apudyus un kama si ubbun di baka ot nan-idatun da kan siya kan inpiyestaaan da dit kingwa da pay lawana sinan-apudyus da.

⁴² "Gapu't di, impatungad Apudyus dida ot binay-ana dida un nandaydayaw sidat bituwon ud langit un siya payon dit ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un kanan da'n,

'Kaganakan Israel! Sakon kad nangidatunan yu utdat pinalti yu un ayam un indatun yu utdit ininggawan yu utdit igawa maid tagtaguwan si unus di opata pu'lu'n dagun? Bokon.

⁴³ Ta sadit tulda un ininggawan dit sinan-apudyus un Moloch dit inawit yu kan sadit sinanbituwon dit sinan-apudyus yu un Refam. Sadatu dat sinan-apudyus un nandaydayawan

yu. Siya'd gapuna un ibaun ku dat umoy gumusu' kan dikayu ot idal-lay dikayu utdin labos Babilonia."

⁴⁴ Intulutuluy Esteban un kanana'n, "Utdit ininggaw dat ginnapuwan taku utdit igawa maid tagtagguwan, inggaw tulda da un mangilasinan un awad si Apudyus kan dida un siya payon dit intulag na. Nakwa di un tulda sigun sit imbilin Apudyus kan Moses un makwaana un maipada utdit tutulladan un naipaila kan Moses. ⁴⁵ Utdit natoy si Moses naisongwat si Josue un nangingangat kan dida. Ot tinawid dat ginnapuwan taku di un tulda ot intaltalay da utdit impangatan Josue dida un nanakup sidat pita un nampakaan Apudyus sidat ininggaw. Ot sadita tulda iniinggaw kan dida inggana utdit timpun Ali David. ⁴⁶ Nasnas-om si Apudyus kan Ali David. Kindaw David un mapalubusan un manuud si bo'loy un mandaydayawan da kan Apudyus un nandaydayawan Jacob. ⁴⁷ Yoong bokona si David dit nanuud nu adi si Solomon un abeng na.

⁴⁸ "Yoong ulay nu kama't di, bokona inggaw si bo'loya kingwan di tagu si Apudyus un Kangattuwan ta paimbaga na utdit osa'n man-uugudon un,

⁴⁹ 'San langit ud mangiyapuwak ot satun pita ud papattayak sidan ikik. Ot kamaana'n bo'loy nat mabalin yu un tuudon un bo'loy ku? Ngadan na un igaw dit maibagaya man-illongak?

⁵⁰ Bokon kad un sakon ud nampaloswa utdatu'n losana kakigad?"

⁵¹ Intuluy Esteban un nambagbaga'n kanana'n, "Ginumlang nat ulu yu un tagu. Kama't aangson di paganu nat aangson yu ta adiyu piyaona donglon dan ugud Apudyus. Kanayuna sugangangan yu si Ispiritu Santu un padan dat kingwan dat ginnapuwan yu. ⁵² Awad kad propetan Apudyus si adin dat ginnapuwan yu pinalpaligatan? Ot pinatoy

da pay dat imbaun Apudyus un umoy nangidaana nangipadamag sidit dumakngan Jesus un Nalintoga Babbaun na. Ot sinsatun dikayu'd nangituyuk kan nampapatoy kan siya. ⁵³Dikayu'd nangawat sidit lintog Apudyus un paintod na kan Moses sidit anghel yoong adiyu tinuttuwa,” kinnan Esteban kan dida.

Binatubatu Da Si Esteban

⁵⁴Utdit magngolan dat pappangat di Judio dat imbagan Esteban, ngumilongilot dit ngipon da utdit sulag da kan siya. ⁵⁵Yoong napnu si Esteban sit pannakabalin Ispiritu Santu ot mantangad man langit, naila na dit nakaskasdaawa dolang Apudyus kan si Jesus un sumisikad sidit kapon madiwanan na. ⁵⁶“Ilan yu,” kanan Esteban, “Mailak langit un mabubuktan ot sadit Inyanak di Tagu un si Jesus, andi un sumisikad sidin kapon madiwanan Apudyus.”

⁵⁷Yoong gapappakuyan dat tagu ot inuput da dat inga da dalapnu adi da magngol dit bagbagan Esteban asida dinukusana naab-abtan. ⁵⁸Ot linagayad da un inlaksun sidit lasin dit ili asida binatubatu. Ot sadat tagu un nampabasul kan siya, imbanat da dat kagoy da un impaadog sidit osa'n babagu un mangngadan Saulo. ⁵⁹Utdit madama un batubatuwon da si Esteban, nanluwala un kanana'n, “Apu Jesus, awatom tun kadogwak.” ⁶⁰Utdiyon nampalintumong ot impakuy na un, “Apu Jesus, adim okyan ipabasul kan dida tuwa kokkoon da.” Maibaga na man tu, napungdiwon dit angos na.

Pinalpaligat Saulo Dat Manuttuwa

8¹⁻²Utdi, inggaw da ud tagu un kanayuna mandaydayaw kan Apudyus un ummoy nangilbon kan Esteban ot talona inibiibilan da. Yoong si Saulo nas-omana dit namatoyan da kan Esteban.

Ot manipud sidiya al-algaw nanlugi dit amoda namalpaligatan da utdat manuttuwa utdin Jerusalem. Ot losan dat manuttuwa malaksig sidat apostoles, nan-asiwajak da utdin losana lakub Judea kan Samaria.

³Si Saulo talona piyaona'n maid dat losana manuttuwa kan Jesus ot linnok na dat kaboloyboloy, linagayad na dat manuttuwa un babai kan da lalaki ot paimbalud na dida.

Naitudtudu Dit Nabaļu'n Damag Sidin Samaria

⁴Sadat manuttuwa un nan-asiwajak, intudtudu da dit ugud Apudyus sidat ilili un ummoyan da. ⁵Ot osa kan dida si Felipe un inummoy si osa'n ili ud lakub Samaria ot impatigammu na utdat tagu't di dit maipanggop kan Kristu. ⁶Utdit magngolan dat tagu dit itudtudu na kan naila da dat nakaskasdaawa mangilasiunan un kingwa na, impapasnok da dit nandongol kan siya. ⁷Ta pinalaksun na dat dimunyu utdat tagu un sinakayan da ot gapappakuyan da un lummaksun kan adu pay dat pinapiya na un adi makakuliit kan napilay. ⁸Kad, amod dit lagsak dat tagu't diya ili.

⁹Yoong inggaw pay osa'n lalaki utdiya ili un mangngadan kan Simon. Nabayag un masmasdaaw dat iSamaria utdit mansasalumangka na kan ibagbaga na pay un siya ud nangatu'n tagu. ¹⁰Ot losana tagu't diya ili, nangatu man kan da nadoba, impapasnok da un nandongol sidat imbaga na. Ta kanan da un, “Satu un tagu siya dit iniddan Apudyus si pannakabalin ot mangadan si Talona Mannakabalin.”

¹¹Impasnok da un nandongol kan siya gaputa nabayag un talona nasnasdaaw da utdit mangkokwaana't dat salalumangka. ¹²Yoong utdit nanuttuwa da utdan intudtudun Felipe un Nabaļu'n Damaga maipanggop sit mangiyapuwan

Apudyus kan sat maipanggop kan Jesu Kristu, nampabunyag da'l losan, lalaki kan da babai. ¹³Pati si Simon nanutuwa payon ot magangput man un mabunyagan naitungtung-udon kan Felipe. Ot maila na man dat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan Felipe, talona nasnasdaaw.

¹⁴Utdit nagngol dat apostoles Jerusalem un nanuttuwa dat iSamaria utdit ugud Apudyus, imbaun da kan dida da Pedro kan Juan. ¹⁵Ot utdit dumatong da, inluwaluwan da dat iSamaria un manuttuwa dalapnu umoy inggaw dit Ispiritu Santu kan dida. ¹⁶Ta utdiya timpu naid payyan si Ispiritu Santu kan dida nu adi nabunyagan da'l lawa utdit ngadan Apu Jesus. ¹⁷Ot utdiyon, inyagpad da Pedro kan Juan dat ima da utdat ulun dat manuttuwa ot naawat da si Ispiritu Santu.

¹⁸Utdit mailan Simon un intod Apudyus si Ispiritu Santu utdat manuttuwa maipagapu't dit nangiyagpadan dat apostoles sidat ima da kan dida, induyaw na dit pilak na kan da Pedro kan Juan ta ibayad na ¹⁹un kanana'n, "Itanak pay situwa pannakabalin yu dalapnu awad kad tagu't mangiyagpadak situn imak, maawat na pay si Ispiritu Santu."

²⁰Yoong summungbat si Pedro kan siya un, "Maidoga ka utnat pilak nu un maipisuk sidin impiyelnu ta kanam nin nu mabalin un magatang si pilak dit pakdaw Apudyus. ²¹Maid maikankanamungam onnu kalintogama maipankokwa kan dikami utdan pakwan Apudyus ta bokona nalintog nat aangsom sidin man-iila na. ²²Isunga mambabawi ka uttuwa nadadaga sinomsomok nu ot iluwalum un nu mabalin pakawanon dika kan Apudyus sinata sinomsomok nu. ²³Ta mailak un amod nat apa'l un ginumloy kan sika ot pinuyung dika't basul."

²⁴Ot summungbat si Simon kan da Pedro kan Juan un, "Mangaasi kayu ta iluwaluwanak kan Apudyus dalapnu adi na mapasamak kan sakon tu un inugud yu."

²⁵Utdit maabusa panoknokan da Pedro kan Juan dit maipanggop kan Jesus kan maabusa maibaga da dat ugud na, nangulin da ud Jerusalem un inoy da dat adu un boboloya sakup Samaria ot inwalagawag da dit Naba'u'n Damag maipanggop kan Jesus sidat tagu't di.

Si Felipe Kan Sadit Opisyal Un iyEtiopia

²⁶Utdi payona timpu inggaw anghel Apudyus un nampaila kan Felipe un nangibaga kan siya un, "Manlakkat ka ta umoy ka utdin daya un kalsa un manalan Gaza un nanligwat ud Jerusalem." Satuwa kalsa bokona mausalon situn satun.

²⁷Utdi, nanlakkat si Felipe ot kaysan. Utdiya inggawana't dit kalsa naabat na tun osa'n opisyal un iyEtiopia un siya ud man-aayyuwan sidat losana kinabaknang dit Candace onnu reynan di Etiopia. Inummoy Jerusalem nandaydayaw kan Apudyus, ²⁸ot utdit mangulinon un nanlugan sidit kalesa na, basabasaona dit iblu'n ingkanglit propeta Isaias.

²⁹Utdi, imbagan Ispiritu Santu kan Felipe un, "Umoy ka dakngon din kalesa."
³⁰Utdi, nanoddak si Felipe ot dakngona man dit kalesa, nagngol na un basabasaon dit opisyal dit iblun ingkanglit Isaias. Ot inimus na kan siya un, "Maawatam kad nat basabasaom?"

³¹Summungbat dit pangat un, "Innon nat man-aawat ku nu maid mangilawag kan sakon?" Ot pinanlugan na si Felipe utdit kalesa un nandol-ag da. ³²Satu dat naikanglita ugud Apudyus un basabasaona utdit iblun Isaias, "Kama si kannelu un maidallay sidit papaltayan,

Kama si ubbun di kannelu un gumiginok nu pukisan da, Adina un pulus gumguminga.

³³ Binabbainan da ot bokona nalintog dit nangkukuis da kan siya. Maid makaugud si maipanggop si kaganakana ta pinangkigad da dit mataguwana uttun pita.”[†]

³⁴ Ot sadit pangat, inimus na kan Felipe un, “Ibagam ud kan sakon nu singngadan na dit mangibagbagaan dit propetan Apudyus situ, maipanggop kan siya pay lawan onnu awad udum?”

³⁵ Utdi, inlawlawag Felipe ot inlapu na utdit binasan dit opisyal un ugud Apudyus dit nangibagaana’t dit Nabaļu’n Damag maipanggop kan Jesus.

³⁶ Utdiya manlulluganan dat dit kalesa, dintong da dit danum ot sadit pangat kinnanana un, “Antu ud danum. Adina kad mabalina mampabunyagak?”

³⁷ Kinnanana Felipe kan siya un, “Mabalin un mabunyagan ka, nu ipapasnok nu un manuttuwa kan Jesus.”

“On, manuttuwaak,” insungbat na. “Tuttuwaok un si Jesu Kristu dit Anak Apudyus.”[‡]

³⁸ Ot pinan-illong dit pangat dit kalesa ot inummoy da un duwa utdit danum ot binunyagan Felipe.

³⁹ Utdit tumakdang da, dagusa indallay Ispiritu Santu si Felipe ot naidon inilan dit opisyal kan siya yoong intulutuluy na un kaysan un mantattalok.

⁴⁰ Utdit makadlaw si Felipe ininggawon sin ili un Azoto. Ot inwalagawag na dit Nabaļu’n Damag sidat losana ili’n inoy na aginggana’t dummatong ud Cesarea.

Nambalin Un Manuttuwa Si Saulo

(Kingkingwan 22:6-16; 26:12-18)

9 Utdi payon un timpu, nantultuluy dit angos Saulo un talona mangogogyat kan mamatoy sidat manuttuwa kan Jesus ot inummoy sidit kangatuwana padi, ² un umoy nangdaw si sulat un pammalubus kan siya un itdona utdat pangat di sinagogan dat Judio utdin Damasco. Ta nu awad maodasana ut manuttuwa’t di utdit Wagas[†] di mantatagu un intudtudun Jesus, dokmaana dida, babai man onnu lalaki asina punguwona idallay dida ud Jerusalem.

³ Inggaw man si Saulo utdit dalan un adaniyon ud Damasco, kaklata lawa’n dinolangan dit napaddapadda un silawa nanligwat langit. ⁴ Dagusa naidugsut ot nagngol na dit ginga un kanana kan siya un, “Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon?”

⁵ “Singngadan nu kad Apu?” inimus Saulo.

“Sakon si Jesus un palpaligatom,” insungbat dit ginga. ⁶ “Gumangun ka ta ituluy nu un umoy sidin ili’d Damasco ot awad mangipatigammu kan sika’t di utdat koom.”

⁷ Sadat bulun Saulo, natataag da ta nagngol da dit ginga yoong naid naila da si tagu. ⁸ Utdi, summikad si Saulo ot indiyat na dat ata na yoong Adina makaila. Ot kiniwida lawan dat bulun na un indallay Damasco. ⁹ Tuļu’n alğawa adina makaila ot sidatuwa al-ğaw adina un talon nangan kan umminum.

¹⁰ Utdin ili’d Damasco, inggaw osa’n manuttuwa un mangngadan Ananias. Nampaila si Apu Jesus kan siya si kama’t in-inop na un kanana’n, “Ananias!”

[†]8:33 Isaias 53:7-8

[‡]8:37 Satu un bersikulu naid sidan udum un manuskrito.

[†]9:2 Dalan ud Apu, utdin Griego

Ot summungbata kanana'n, "On, antuwak Apu?"

¹¹ Imbagan ud Apu kan siya un, "Mansagana ka ta ika't din kalsa un ngadnon dat Nagdong, umoy ka utdin boloy Judas ot imusom nu kawad dit lalaki'n iTarso un mangngadan si Saulo. Ta madama un manlulluwalu si Saulo uttun satun. ¹² Ot naipaila pay kan siya si kama't in-inop na un annat dumatonga mangngadan si Ananias un umoy mangiyagpad sit ima na kan siya dalapnu makaila uman."

¹³ Yoong summungbat si Ananias un, "Apu adu un tagu ud nangibaga kan sakon maipanggop situwa tagu utdat nangkadadaga kingkingwa na utdat tagum sin Jerusalem. ¹⁴ Ot dummatong situn Damasco un awad kan siya dit naikanglita palubus dat aap-apun di padi un manokma utdat losana manuttuwa kan sika."

¹⁵ Yoong imbagan ud Apu kan siya un, "Umoy ka! Gaputa siya'd pinilik un manselbi kan sakona umoy mangipatigammu utdit maipanggop kan sakon sidat bokona Judio kan sidat al-ali da kan pati pay sidat tagu un kaganakan Israel. ¹⁶ Ot ipailak kan siya dat losana ligat un sagapalona maipagapu't mangipatigammuwana utdit maipanggop kan sakon."

¹⁷ Utdi, inummoy si Ananias. Nilumnok sidit boloy Judas ot inyagpad na dit ima na kan Saulo un kanana'n, "Sunuda Saulo, si Apu Jesus un nampaila kan sika utdit dalan nu un umoy situ ud nangibaun kan sakon dalapnu makaila ka uman kan dalapnu mapnu ka utdit panakabalin Ispiritu Santu."

¹⁸ Ot dagusa inggaw naotdaga kama't siksik di ikan un nanligwat sidat atan Saulo ot makaila umanon. Manon summikad ot nampabunyag. ¹⁹ Utdiyon, nangan ot gummilog.

Nantudtudu Si Saulo Ud Damasco

Utdiyon nakaigaw si Saulo si piga'n algaw sidat manuttuwa ud Damasco. ²⁰ Inummoy sidat sinagogan di Judio ot dagusa inlapu na un nantudtudu maipanggop kan Jesus un kanana'n, "Siya ud Anak Apudyus."

²¹ Ot nasnasdaaw dat losana tagu un nakagngol sidat imbaga na ot nampaimimus da pay lawan un, "Bokon kada siyatatu dit tagu'n mamalpaligat sidat manuttuwa kan Jesus sidin Jerusalem? Ot bokon kada dummatong situ dalapnu umoy na dokmaan dat manuttuwa asina punguwona idallay dida't dat aap-apun di padi ud Jerusalem?"

²² Yoong ummamod dit kaboolan kan tulod Saulo un mantudtudu ot talona nasnasdaaw dat Judio un inggaw sidin Damasco ot naid makaabak kan siya utdit pammanoknok na un si Jesus siya dit Kristu.

²³ Lumabas man adu'n al-algaw, nandatdatong dat Judio ot nantutulagan da un patoyon si Saulo. ²⁴ Inalgaw kan linabi un linopang dat Judio dit pudayan sidiya ili dalapnu patoyon da si Saulo. Yoong napatagimmuwan si Saulo utdit panggop da un koon kan siya. ²⁵ Adi kad gaputa kama't di, ummoy dat buyut na inala si labi ot innigga dat dit balulang asida inuyud sidit lasin dit gibaw dit boboloy.

Ummoy Si Saulo Ud Jerusalem

²⁶ Kaysan si Saulo utdin Jerusalem ot dumatong man pinadas na un maibulun okyan sidat manuttuwa't di. Yoong adi da tuttuwaon un oson un manuttuwa ot kummimut da'l losan kan siya. ²⁷ Yoong ummoy Bernabe tinulungan si Saulo ot ummoy na intulud sidat apostoles. Ot impalawag Bernabe kan dida nu in-inon dit nan-iilan Saulo kan Apu Jesus sidit dalan kan nakabagbagaana kan siya. Im-

padamag na pay kan dida dit tulod Saulo un nangiwalagawag maipanggop kan Jesus sidin Damasco.

²⁸Kad manipud sidiyon nawayaon si Saulo un naibulubulun sidat apostoles sidin Jerusalem ot talona natuloda nangiwalagawag sidit maipanggop kan Apu Jesus. ²⁹Nakabagbaga pay kan nakadisdiskutil sidat Judio un Griego dit bagbaga da yoong adi da maabak ot pinanggop da un patoyon. ³⁰Utdit natigammuwan dat bulun na un manuttuwa dit panggop da, intulud da si Saulo ud Cesarea asida pinadalan sidin Tarso.

³¹Kad sidiyon gumminok dit mapalpaligatan dat manuttuwa utdin losana lakub Judea, Galilea kan Samaria. Gapu utdit tulung ud Ispiritu Santu napabilog dit pammati da. Ummaduadu dit bilang da kan intultuluy da un dit nanuttuwa kan nangiogyat kan Apudyus.

Dinadak Pedro Ud Lidda Kan Joppe

³²Ot si Pedro payon, ummoy nandakdak sidat boboloya namiling sidat tagun Apudyus. Ot utdiya mandakdakana ummoy na pay inila dat inggaw sidin Lidda.

³³Insangkat na utdi dit osa'n lalaki'n mangngadan kan Eneas un adina'n pulus makakuliit ot uumbog ullawa un walun dagunon.

³⁴Kinnanana Pedro kan siya un, "Eneas, papiyaon dika kan Jesu Kristu. Gumangun ka ot lukutom nat obok nu."

Ot dagusa gummangun si Eneas.

³⁵Kad sadat losana iLidda kan iSaronan un nakaila kan Eneas un kummiyaon, nanuttuwa da kan Apu Jesus.

³⁶Utdin Joppe pay, ininggaw osa'n manuttuwa un babai un mangngadan si Tabita. ⁸Sad kokkoona ullawa kampanya dat napiya kan tumulung sidat nakapus.

³⁷Utdiya timpu'n iningawan Pedro utdin Lidda nansakit si Tabita ot natoy. Im-

mos da dit ladag na asida umoy inyobog sidit nangingatu'n kuwaltun dit boloy na.

³⁸Madamag man dat manuttuwa't di un awad si Pedro utdin Lidda, nangibaun da si duwa'n lalaki un umoy mangibaga kan siya un kanan da un, "Pangaasim ta dalasoma maitung-ud kan dikami't din Joppe." Ta bokona adayu din Joppe utdin Lidda.

³⁹Utdi, nanlakkat si Pedro un naibulun kan dida. Utdit dumatong da, indallay da si Pedro utdit nangingatu'n kuwaltu. Mampaibil dat losana bilug un nangalibungbung kan Pedro ot impaila da dat kagoy kan udum paya silup un kingwan Tabita sidit katattagu na.

⁴⁰Yoong pinalaksun Pedro dida'l losan asina nampalintumonga nanluwalu. Magangput man, inatubang na dit ladag ot kinnanana'n, "Tabita, gumangun ka."

Indiyat Tabita dat ata na ot maila na man si Pedro, nantupak. ⁴¹Induwawan Pedro dit ima na kan siya asina tinulungana summikad. Utdiyon inayagana dat manuttuwa kan sadadit losana bilug ot impaila na kan dida si Tabita un matatagu.

⁴²Kadon nandinadinamag tuwa napasamak sidin losana lakub Joppe ot adu dat nanuttuwa kan Apu Jesus.

⁴³Nabayag un ininggaw si Pedro utdin Joppe utdit boloy ud Simon un mambo-bosal si geddang.

Sada Pedro Kan Cornelio

10 Utdin Cesarea, ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan Cornelio un kapitan di simbungguyana suldadun di Roma un mangngadan si Bungguy dat iyItalia. ²Bokona Judio yoong kanayuna mandaydayaw kan Apudyus, pada na pay sidat losana kaboloy na. Talona nalaay sidat nakapusa Judio kan

⁸9:36 Satuwa ngadan si Griego, Dorcas un sat kaipooyana, "Ugsa."

kankanayuna manluwaļu kan Apudyus. ³Sin-algawan sidit mandangwili kama si nan-in-inop si Cornelio ot nalawaga naila na dit anghel Apudyus un nilum-nok un kanana kan siya un, “Cornelio.”

⁴Amod dit kimut na un nangitukkol sidit anghel ot kinnanana un, “Ngadan na Apu?”

Summungbat dit anghel un kanana'n, “Dingngol Apudyus danat luwalum kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus. ⁵Mangibaun ka't tun satun si umoy ud Joppe ta ida ayagan dit mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro. ⁶Awada sangailin Simon un mambobosal si geddang. Adani't din igid baybay dit boloy na.”

⁷Utdit nabatin dit anghel, inayagan Cornelio dat duwa'n babbaun na kan osa't dat manselbi kan siya'n suldadu un kanayuna mandaydayaw kan Apudyus. ⁸Imbagan Cornelio kan dida dit napasamak ot imbaun na dida ud Joppe.

⁹Mabigat man sidit manaddalanan dat naibaun un umadani daon Joppe, inum-moy si Pedro utdit otop** dit boloy Simon si mamatuk dalapnu manluwaļu. ¹⁰Nabitil un dit manluwaļu ot piyaona okyana mangan. Yoong utdit madama un maisagsagana dat kanona, inggaw impailan Apudyus kan siya un kama si in-inop. ¹¹Naila na un nabuktan langit ot inggaw dumobadoba't tun pita un kama si dakoļa uļos un naikisin dat opata siku na. ¹²Utdit dalom na inggawa losan dat nadumaduma'n ayam kan losan dat kumayap kan dat tumaud un adin dat Judio mabalina isida.

¹³Inggaw ginga'n nambagbaga'n kanana kan siya un, “Pedro sumikad ka ot mamalti ka si isidam.” ¹⁴Yoong kinnanana Pedro un, “Adik makwa

Apu, ta naid payyan nanganak sidan maibilanga naisaw onnu adi mabalina makan sidit lintog mi.”

¹⁵Nambagbaga payyan dit ginga ot kanana'n, “Adim ibilang un naisaw nat imbilang Apudyus un nadaļus.” ¹⁶Namitlu tuwa naipasamak ot maabus man, dagusa nagulluy un naipangatu dit kama si uļos ud langit.

¹⁷Madama mana makassomosomok si Pedro nu singngadan dit kaipooyan dit tuwa naila na, dummatong dat imbaun Cornelio ta indasan da dit boloy Simon ot summisikad daon sidit luwangan. ¹⁸Utdi, inimus da nu awad sangaili't di ut mangngadan si Simon Pedro.

¹⁹Makainsomosomok payyan si Pedro utdit naila na, utdit imbagan dit Ispiritu Santu kan siya un, “Awad da ud tuļu'n tagu un mangina-inap kan sika. ²⁰Dumoba ka ot adika mansumdi un maitung-ud kan dida ta sakon ud nangibaun kan dida.”

²¹Utdi, dummobas si Pedro ot kinnanana utdat tagu un, “Sakon nat inainapon yu. Apay, ngadan nat ibaga yu?”

²²Ot summungbat da un, “Imbaun dikami kan Cornelio un kapitan mi un susuldadu. Siya'd osa'n tagu un nalin-tog, mandaydayaw kan Apudyus kan lislipituwon da'l losana Judio. Imbilin dit anghel Apudyus kan siya un awison dika utdin boloy na dalapnu dongļona'n losan ud ibagam.”

²³Utdi pinaļnok Pedro dida ot nakaigaw da kan siya utdiya labi.

Mabigat man nanlakkat si Pedro ot naitung-ud kan dida ot inggaw da pay uduma manuttuwa'n iJoppe un namuļun kan siya. ²⁴Mabigat man summaal da Pedro ud Cesarea. Uuwayon Corne-

** 10:9 Sat otop dit boloy dat tagu't di nalenad ot mabalina umoy da man-illongan kan man-iistolayaan.

lio dida pati utdat kakabbagiyana kan adani'n gagayyom na un inawis na.

²⁵ Utdit lumnok okyanon si Pedro utdit boloy, ummabat si Cornelio kan siya ot nanlukgub sidit atubang Pedro un mandayaw kan siya.

²⁶ Yoong pinasikad Pedro un kanana'n, "Sumikad ka, ta taguwak paya lawa'n padam."

²⁷ Utdi un makabagbagbagaan Pedro kan Cornelio nilumnok sit boloy ot naila na dat adu'n tagu un naammung. ²⁸ Ot kinnanana Pedro kan dida un, "Tittigammu yu un adin dit lintog mi un Judio ud ipalubus un mangay-ayaw onnu makabubu'un kami utdan bokona Judio. Yoong impailan Apudyus kan sakon un masapula maid ibilang ku ut naisaw onnu kaniyaw. ²⁹ Siya'd gapuna'n utdit pinaayagak, naitung-udaka dagus un maid nanduwaduwaak. Ot imusok ud nu apay pinaayag yu ud sakon?"

³⁰ Summungbat si Cornelio un kanana'n, "Tulu'n algawon ud napalabas si kama't tuwa olas sidit manlulluwawak situn boloy ku si mandangwilis. Kaklata lawa'n nasanikad ud osa'n lalaki un nambadut si makasiling kan napolkapolkas sidit atubang ku. ³¹ Ot kinnanana'n, 'Cornelio, dingngol Apudyus danat luwalum kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus. ³² Mangibaun ka ud Joppe si umoy mangayag sit tagu un mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro un sangailin Simon un mambobosal si geddang un adani't din igid baybay dit boloy na,' kinnanana dit anghel.

³³ "Siyatu'd gapuna un dagusa pinaayag ku ud sika ot napiya mampay ta inan-anusama dummatong. Ot sinsatun antu kami un iillan Apudyus un manguuway un dumngol sidat imbilin Apudyus un ipatigammum kan dikami."

Nampalawag Si Pedro Utdit Boloy Cornelio

³⁴ Utdi, nambagbaga si Pedro un kanana'n, "Sinsatun talona maawatakon un maid tagu't idumduman Apudyus, ³⁵ nu adi awatona nat singngadan na mana mandayaw kan siya kan mangwa utdan nalintog, singngadan na mana ili't tun pita ud nanligwatana. ³⁶ Tigammu yuwon dit Naba'u'n Damag un impatigammun Apudyus kan dikami'n kaganakan Israel un, mabalin un maikap-piya taku kan Apudyus maipagapu't dit kingwan Jesu Kristu un siya'd Apun da'l losana paloswa. ³⁷ Tigammu yu dat pasamak sidin losana Judea. Nanlapu dat pasamak sidin Galilea utdit magangput si Juan un nantudtudu maipanggop si bunyag.

³⁸ "Ot tigammu yu pay dit maipanggop kan Jesus un iNazaret un siya'd pinilin Apudyus ot intod na kan siya dit Ispiritu Santu kan initedana si panakabalin. Ot inummoy sidan losana igaw un nankokkokwa si naba'u kan pinapiya na dat tagu'n pinalpaligat Satanas. Nakwa na di gaputa iningaw si Apudyus kan siya. ³⁹ Ot dikami ud mamanoknok sidat losana kingkingwa na utdan losana ili mi un Judio kan pati utdin Jerusalem. Panoknokan mi un pinatoy dat pada mi un Judio utdit nampailansaan da kan siya utdit kulus. ⁴⁰ Yoong maikatlu'n algaw man pinaungal Apudyus ot nampaila kan dikami. ⁴¹ Bokona nampaila utdan losana tagu nu adi dikami ullawa un pinilin Apudyus un kustigu, dikami un nakaubung kan siya un nangan kan umminum sidit ummungalanaon. ⁴² Binilin dikami kan siya un mangiwalagawag sidit Naba'u'n Damag maipanggop kan siya utdat tagu kan ipanoknok mi un siya dit pinilin Apudyus un mangukum nu timpu na utdat matattaguwan kan dat natoy. ⁴³ Pati

dat losana propetan Apudyus sidit, kus-tiguwan da un sat tagu'n manuttuwa kan mantalꞑod kan Jesus mapakawan da ut-dat basul da maipagapu utdit pannaka-balin dit ngadan na."

Inawat Dat Bokona Judio Si Ispiritu Santu

⁴⁴ Utdi un madama payyan si Pedro un mampalpalawag kan dida, ummoy si Ispiritu Santu ininggaw sidat losana mandodongngol sidat tudtudu na. ⁴⁵ Ot sadat Judio un manuttuwa'n nanligwat Joppe un naibuꞑun kan Pedro, nasnas-daaw da ta pati dat bokona Judio naitod pay dit Ispiritu Santu kan dida. ⁴⁶ Ta dingngol da un mambagbaga da si sab-sabali'n bagbaga kan idaydayaw da dit kinangatun Apudyus.

Utdi imbagan Pedro kan dida un, ⁴⁷ "Singngadan nat makaiyapa utdit mabunyagan datu si danum? Ta ulay dida, inawat da payon si Ispiritu Santu un pada taku."

⁴⁸ Utdi, binilin Pedro dida un mabun-yagan da un mangipaila utdit manut-tuwaan da kan Jesu Kristu. Maabus da man un mabunyagan nakapangpangn-gaasi da un makaigaw okyan kan dida si piga'n algaw.

Sat Impadamag Pedro Utdat Manuttuwa Utdin Jerusalem

11 Nagngol dat apostoles kan sadat sunuda manuttuwa utdin Judea un nanuttuwa pay dat bokona Judio ut-dit ugud Apudyus. ² Ot dumatong man si Pedro ud Jerusalem sinulagan dat Ju-dio un umampayun sit lintog maipang-gop sit matulgiyan di tagu. ³ Ot kanan da kan siya un, "Apay un pinasangaili ka kan nakaubung ka un nangan sidan bokona natulgiyan?"

⁴ Utdi impakaawat Pedro kan dida un inatontad dat losana naipasamak man-ipun sidit laplapu na un kanana'n,

⁵ "Ininggawak sidin ili'd Joppe utdit, ot namingsana manlulluwaluwak nailak si kama't in-inop dit dakola ulosa naik-isin dit opata siku na un nanligwat lan-git ot dumobadoba utdit ininggawak. ⁶ Binilbilik dit dalom na ot nailak dat naamu kan tanana ayam, sadat kumayap kan tumaud. ⁷ Utdi, nagngol ku dit ginga un kanana kan sakona, 'Sumikad ka Pe-dro ta mamalti ka si isidam.'

⁸ "Yoong summungbatak un, 'Adik makwa nat Apu, ta naid payyan nan-ganak sidan maibilanga naisaw onnu Adina mabalina makan sidit lintog mi.'

⁹ "Yoong summungbat payyan dit ginga un nanligwat langit un kanana'n, 'Adim ibilang un naisaw nat imbilang Apudyus un nadalus.' ¹⁰ Namitlu tuwa naipasamak kan sakon ot utdiyong nampangatu dit ulos ud langit.

¹¹ "Utdi payona olas dummatong sidit boloya inggawak dat tuꞑu'n tagu un naibaun kan sakon un nanligwat Ce-sarea. ¹² Ot imbagan Ispiritu Santu kan sakon un maitung-udak kan dida un adiyak mangidumduma. Binulunanak pay sidatun onoma susunuda manut-tuwa'n iJoppe un inummoy ud Cesarea. Ot dumatong kami man, nilumnok kami utdit boloy Cornelio.

¹³ "Ot imbaga na kan dikami dit nangil-ana't dit anghel un sumisikad sidit boloy na un kanana kan siya un, 'Mangibaun ka ud Joppe ut umoy mangi-dallay sit tagu un mangngadan si Si-mon un ngadnon da pay si Pedro. ¹⁴ Ta siya ud mangibaga utdit damaga maiga-puwan dit mataguwam kan Apudyus pati utdat losana kaboloy nu,' kanan dit anghel kan siya.

¹⁵ "Utdiya madamaak un mampal-palawag, dummoba si Ispiritu Santu kan dida un padan dit napasamak kan ditaku utdit luglugi na. ¹⁶ Utdiyong nagasmok ku dit kinnanap Apu Jesus un, 'Si Juan

nambunyag si danum yoong mabunya-
gan kayu kan Ispiritu Santu.’

¹⁷“Ot nu intod Apudyus kan dida
dit Ispiritu Santu un padan dit nan-
gitudana kan ditaku utdit nanuttuwaan
taku kan Apu Jesu Kristu, singngadan
ku kad okyan un manuganggang kan
Apudyus?”

¹⁸Utdit nagngolan dat Judio tu, naid
dit sulag da ot nandaydayaw da kan
Apudyus un kanan da’n, “Boot intod pay
an Apudyus sidat bokona Judio dit gun-
daway da un mambabawi kan matagu si
inggaingga.”

Nanuttuwa Dat Tagu’t Din Antiokia

¹⁹Utdit nan-asiwalak dat manuttuwa
maipagapu’t dit napaligatan da un nan-
lapu’t dit napatoyan Esteban, nakagtong
da inggana’t din ili’n Fenicia, Chipre
kan Antiokia. Ot impatigammu da dit
Nabaļu’n Damag sidat Judio ullawa.
²⁰Yoong awad da ud uduma manut-
tuwa un Judio un nanligwat Chipre kan
Cirene un inummoy ud Antiokia ot in-
walagawag da pay sidat bokona Judio
dit Nabaļu’n Damag un maipanggop kan
Apu Jesus. ²¹Tinuļungan Apudyus dida
ot aduadu dat iyAntiokia un nanuttuwa
kan ummunud kan Apu Jesus.

²²Utdit magngolan dat manuttuwa’t
din Jerusalem tuwa damag imbaun da
si Bernabe utdin Antiokia. ²³Duma-
tong man sisi, natalok sit naila na dit
kinakaasin Apudyus sidat manuttuwa.
Ot binagbagaana dida un itutuluy da
okyan un manuttuwa kan Apu Jesus sidit
losana somsomok da. ²⁴Nabaļu’n tagu
si Bernabe kan napnu’t pannakabalin ud
Ispiritu Santu kan nabakod dit pammati
na. Ot gapu kan siya ummaduadu dat bi-
lang dat manuttuwa kan Apu Jesus.

²⁵Utdiyon inummoy Bernabe ininap
si Saulo utdin Tarso. ²⁶Maodasana man
indallay na ud Antiokia. Ot sin-daguna
nakaam-ammung da utdat manuttuwa’t
di ot aduadu dat tagu’n tinuđtuduwan
da. Sadin Antiokia ud ummuna’n
nangingadanan da utdat manuttuwa
kan Kristu si “Kristianu.”

²⁷Utdi payona timpu gummusad dat
propetan Apudyus ud Antiokia un nan-
ligwat Jerusalem. ²⁸Osa kan dida ud
mangngadan kan Agabo un siya dit
nangipadtu gapu’t dit pannakabalin
Ispiritu Santu un awad amoda ulat un
dumatong situn lubung. Ot tuttuwa’n
natungpal tu utdit nangiyapuwan Clau-
dio un Ali ud Roma.

²⁹Kadon, ingkoddong dat manuttuwa
un kada-osa kan dida masapula mangi-
tod si tuļung sidat susunud da un manut-
tuwa un inggaw Judea sigun sit ka-
boolan di osa un maituļung. ³⁰Ot siya’d
kingwa da. Kadon impaiyoy da kan da
Bernabe kan Saulo dit nauļup sidat lal-
lakay di manuttuwa utdin Judea.

Sat Napatoyan Santiago Kan Naibaļudan Pedro

12 Utdiya timpu inlapun Ali
Herodes†† un mampaligat
sidat uduma manuttuwa kan Jesus.
²Pinaputuļ na si Santiago un sunud
Juan si ispada. ³Utdit mailan Herodes
un natalok dat Judio utdit kingwa na,
pinadokmana pay si Pedro. Napasamak
tu utdit Piyestan di Tinapay un maid
kamos na si bubud.

⁴Utdit nadokmaanon si Pedro paim-
baļud na asina pinaandog sidat man-
sisinnukat un opata bungguy di sul-
dadu un sin-oppat dat dit simbung-
guyan. Ta panggop Herodes un kuison si
Pedro utdit atubang dat tagu nu kobaas

††12:1 Siya si Herodes Agripa 1 un apun Ali Herodes un Mabigbigbig kan amunakon
Herodes Antipas un nampaputuļ sit bagang Juan un Mambubunyag.

dit Piyestan di Nalausán. ⁵Yoong utdiya naipukukan Pedro utdit baballudan, talona impapasnok pay dat manutuwa un nangiluwaluwalu kan siya.

Nailaksun Si Pedro Utdit Baballudan

⁶Utdi un labi un daan Herodes un mangilaksun kan Pedro utdit atubang dat kaaduwan, masusuyop si Pedro un napingil si duwa'n kinawad sidit bo'laat dat duwa'n suldadu kan inggawa dat pay uduma suldadu un man-aandog sit sooban dit baballudan.

⁷Utdi, kaklata lawa'n nampaila dit anghel Apudyus ot nasilawan dit igaw na. Inggoyagoy dit anghel dit abalana un namukaw kan siya un kanana'n, "Dalasom! Gumangun ka."

Ot dagusa napkis dat kinawad sidat iman Pedro. ⁸Utdiyon kinnanana dit anghel kan siya un, "Igakos nu nat badut nu ot iggam nat kapatus nu."

Ot tinungpal Pedro di.

Kadon, "Mangkagoy ka ot tung-udonak," kinnanana dit anghel.

⁹Utdi, tinung-ud Pedro dit anghel un lummaksun sidit baballudan. Adina tigammu un tuttuwa dit koon dit anghel ta kanana't dit somsomok na nu man-in-inopa lawa. ¹⁰Utdit nalausán da dit umuna kan maikagwa'n aandogan dat suldadu, dintong da dit balyanga sooban un umoy sit ili. Nambukat pay lawan dit sooban ot lummaksun da. Utdit manadalan da nadtong da dit osa'n kalisa ot kaklata lawa'n nabatin dit anghel kan Pedro.

¹¹Utdi, naawatan Pedro un tuttuwa dit naipasamak kan siya ot kinnanana't dit somsomok na pay lawan un, "Naid duwaduwak un imbaun Apudyus dit anghel na un umoy mangilisi kan sakon kan Herodes kan sidat losana pangpanggon dat Judio un koon kan sakon."

¹²Apaman un nadlaw Pedro un tuttuwa dit napasamak kan siya, inummoy sidit bo'loy Maria un inan Juan un ngadnon da pay si Marcos. Aduadu un tagu dat naammung sisi un manlulluwalu. ¹³Utdit mangkogkog si Pedro utdit onob, inummoy dit baba-unon un babai'n mangngadan si Roda ila. ¹⁴Mailasinana man dit gingan Pedro, Adina imbukat dit onob sit amoda talok na ta nanoddaka nangulin dalapnu ipadamag na un awada sumisikad si Pedro utdit lasin.

¹⁵"Ay, natingang ka nin," kinnanana da kan siya yoong impapilit na un talona tuttuwa. Ot kinnanana da un, "Ay, sat anghel na nat."

¹⁶Nakainkogkokogkog kampay si Pedro ot ida man ibukat dit onob, naila da un siya ot talona nasnasdaaw da. ¹⁷Sininyasana dida utdit ima na un walling da asina inyu'ulnug kan dida nu inon Apudyus nangilaksun kan siya utdit baballudan. Ot kinnanana pay kan dida un, "Ibaga yu tu kan Santiago ^{‡‡}kan dat uduma susunud." Utdiyon kaysan ot inummoy si sabali un igaw.

¹⁸Mabigat man talona mabulubulung dadit suldadu un nangandog kan Pedro nu apay un naid. ¹⁹Utdi pinainap Herodes si Pedro yoong utdit naid indasan da kan siya, binistigal na dat suldadu ot imbilin na un mapatoy da.

Magangput man di, nanlakkat si Herodes ud Jerusalem sidin Judea ot ummoy ininggaw Cesarea.

Natoy Si Herodes

²⁰Utdiya timpu, amoamod dit sulag Herodes sidat iTiro kan iSidon. Yoong piyaon dat tagu't di un umalu kan siya ta sadit ili na ussiya dit manligwatan dit kanon da. Isunga sat kingwa da, ummuna un ginayyom da si Blasto ta

^{‡‡}12:17 Si Santiago dit pangat dat manuttuwa utdin Jerusalem kan sunud Apu Jesus.

siya dit mangipangat sidit boļoy Herodes daļapnu tuļungana dida. Utdiyon nan-os-ossaan da un inummoy kan Herodes daļapnu man-iinnaļu da.

²¹ Utdit dinumtong dit al-algawa ingkoddong Herodes, nambadut sit badut di ali ot ummoy nantupak sidit trono na ot nampalawag sidat tagu.

²² Sadat tagu't di gapappakuyan da un kanan dan, "Bokona tagu ulla'wa'n mambagbaga nu adi apudyus." ²³ Ot gaputa adin Herodes intod kan Apudyus dit dayaw, dagusa pinansakit dit anghel Apudyus ot naogsan dit long-ag na ing-gana't natoy.

²⁴ Yoong nantultuluya summayak dit ugud Apudyus ot ummaduadu dat manuttuwa.

²⁵ Utdit natungpaļon da Bernabe kan Saulo dit naibaunan da utdin Jerusalem,^f nangulin da ud Antiokia ot indallay da si Juan un mangngadan pay si Marcos.

Napili Kan Naibaun Da Bernabe Kan Saulo

13 Utdat manuttuwa ud Antiokia, inggaw da ud propetan Apudyus kan mimistulu kan dida un maibilangan da Bernabe, Simeon un ngadnon dat Nangisit, Lucio un iCirene, Manaen un dummakoļ sit boļoy gubinnadul Herodes un buļubulun na manipud sit kaabeng da kan si Saulo. ² Sin-algawana manday-dayawan da kan Apudyus kan manlanganan da un mangan un manluwaļu, im-bagan Ispiritu Santu kan dida un, "Isina yu da Bernabe kan Saulo ta awad talibasun intuding ku un koon da."

³ Magangput man dit manlanganan da un mangana manluwaļu, inyagpad da dat ima da utdit uļun da Bernabe kan Saulo asida dida pinalisgud.

Manwalagawag Da Saulo Kan Bernabe Ud Chipre

⁴ Utdi, gummusad da Bernabe kan Saulo ud Seleucia ta indalaun ud Ispiritu Santu dida. Ot manipud Seleucia nanluga da si bapul un inummoy sidin pugun Chipre. ⁵ Dumatong da man ud Salamina utdin Chipre, inummoy da inwalagawag dit ugud Apudyus sidit sinagogan dat Judio. Ot ininggaw pay si Juan un mangngadan si Marcos un katulungan da.

⁶ Dinakdak da dit pugu aginggana si dummatong da utdin ili ud Pafo. Utdi inabat da tun osa'n Judio un mansasalumangka un mangngadan Bar-Jesus un man-ag-agin propeta. ⁷ Satuwa tagu gayyom dit gubinnadul sidiya pugu un si Sergio Paulo. Nasiliba tagu dit gubinnadul ot pinaayag na da Bernabe kan Saulo ta piyaona un donglon dit ugud Apudyus. ⁸ Yoong sadit mansasalumangka un si Elimas (siya'd ngadan na utdin bagbaga un Griego) sinuganggang na dida ot pinadas na un lappodan dit gubinnadul daļapnu adina manuttuwa kan Jesus. ⁹ Yoong si Saulo un mangadngaddanan pay si Pablo, napnu utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot intutukkoļ na dit mansasalumangka, ¹⁰ ot kinnanana kan siya un, "Sika un Anak Satanas, sika'd kabusuļ di losana kinalintog. Annat kan sika dat losana kalasin di kinasikap kan man-aallew. Kamunay kampaya lawa'n balbalikta-dom dan kinatuttuwa un maipanggop kan Apudyus ot itudtudum dat tuli! ¹¹ Sinsatun dusaon dika kan Apudyus ot mangkuļap ka un adika makaila si padda si piga'n algaw." Ot dagusa kinumlop dit man-iilan Elimas ot mandapudapudap un manginap si mangiwid kan siya.

¹² Utdit nailan dit gubinnadul dit napasamak, nanuttuwa. Ta taļona nasnas-

^f12:25 Kingkingwan dat Apostoles 11:29-30

daaw sidat tudtudu maipanggop kan Apu Jesus.

Ummoy Da Pablo Kan Bernabe Ud Antioxia Utdin Lakub Pisidia

¹³ Utdiyon tinengyan da Pablo kan dat bulun na ud Pafu ot nambapul da un inummoy Perge utdin Pamfilia. Yoong tinengyan Juan Marcos dida't di ot nangulin Jerusalem.

¹⁴ Yoong nantuluy da Pablo kan Bernabe ot manipud Perge inummoy da ud Antioxia utdin Pisidia. Utdit algaw un iillongan di Judio nilumnok da utdit sinagoga ot nantupak da. ¹⁵ Magangput mana maibasa dit naikanglita lintog Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus, nangibaun dat pangat di sinagoga si umoy mangibaga kan da Pablo un, "Susunud, nu awad ud maibaga yu si mampatalgod si angos sidatu'n tagu, pangngaasi yu ta ibaga yu."

¹⁶ Utdi, summikad si Pablo ot sininyasana dat tagu un guminok da ot inlugi na un nambagbaga'n,

"Kabbulunak un kaganakan Israel kan losan kan dikayu'n bokona Judio un mandaydayaw kan Apudyus, dumngol kayu okyan. ¹⁷ Si Apudyus un mandaydayawan taku'n kaganakan Israel pinili na dat ginnapuwan taku utdit awawe un mambalina tagu na. Utdit ininggawan da ud Egipto un bokona ili da binindisyunana dida kan ummaduadu da. Impuyut na dida un lummaksun sidiya ili utdit amoda pannakabalin na. ¹⁸ Ot umoya opatapu'u'n daguna innan-anusana dida utdit igawa maid amo taguna ulay nu makabbasubasul da. ¹⁹ Dumatong da man Canaan tinulungana dida un nangabak sidat pitu'n iliyen sidi ot impakuwa na kan dida diya pita.

²⁰ "Umoya opata gasut ya limampulu'n dagun ud lummabas manipud inummoyan da ud Egipto agingga na utdiya timpu un nangitdan Apudyus kan dida utdiya pita da.

"Maabus man di, paimpangat Apudyus dida utdat kuis agingga't dit timpu'n nampangatan Samuel un propetan Apudyus. ²¹ Utdiyon nangdaw da si ali un mangiyapu kan dida ot painsaad Apudyus kan Samuel si Saulo un abeng Kis un kaganakan Benjamin. Ot siya ud nangiyali kan dida si opata pulu'n dagun. ²² Utdit kinaan Apudyus si Saulo un ali, painsaad na si David un mangiyali kan dida. Ot kama't tu dit imbagan Apudyus maipanggop kan David, 'Si David un abeng Jesse ud tagu'n talona piyaok ta tungpalona da'l losana piyaoka pakwa kan siya.'

²³ "Manligwat sidat kaganakan dit David dit imbaun Apudyus un umoy managu kan ditaku'n kaganakan Israel ot siya si Jesus un insapatana't dat ginapuwan taku. ²⁴ Utdit daan Jesus manlugi'n mantudtudu, inwalagawag Juan sidat losana kaganakan Israel un masapula mambabawi da utdat basul da kan mampabunyag da. ²⁵ Utdit dandani un gangputon Juan dit talibasun naibau-nana, kanana't dat tagu un, 'Singngadan ku utnat kanan yu? Bokona sakon dit Kristu un uuwayon yu nu adi awada maitagtagnob kan sakon ot adiyak pay maikali un mangussag sidit sandalyas^{§§} na,' kinnanana ud Juan.

²⁶ "Isunga susunud," kinnanana Pablo. "Dikayu un kaganakan Abraham, kan dikayu'l losana bokona Judio uttu un mandaydayaw kan Apudyus, ditaku ud nangitdan Apudyus situwa damag maipanggop sidit managuwana kan ditaku. ²⁷ Ta sadat Judio utdin Jerusalem kan dat pappangat da, adi da nabigbig

§§13:25 Talibasun di babbaunon dit mangussag sit sandalyas dit apu na.

si Jesus un siya dit Managu. Adida pay naawatan dat maibasbasa kan dida utdit sinagoga nu al-algawa iillongan un ingkanglit dat propeta maipanggop kan siya, ot tinungpal da dadiya naikanglit sidit ingkoddong da un mapatoy si Jesus. ²⁸ Ot ulay nu naid indasan da si gapun di mamatoyan da, impapilit da un kindaw kan Pilato un papatoy na. ²⁹ Magangput da mana tungpalona losan dadit naikanglit sit ugud Apudyus un maipasamak kan siya, indoba da utdit kulus ot ummoy da innilbon.

³⁰ “Yoong pinaungal Apudyus. ³¹ Ot nampaila si adu’n al-algaw sidat bujun na un nanligwat Galilea un umoy Jerusalem. Didaon dat mangipanoknok kan siya utdat kaganakan Israel situn satun. ³² Ot antu kami’t tu un mangidatong sidit Nabaļu’n Damag un sadit insapatan Apudyus sidat ginnapuwan taku’n Judio, ³³ tinungpal naon kan ditaku’n kaganakan da utdit namaungalana kan Jesus. Ta naikanglit pay sidit maikagwa’n Salmo un kanana’n, ‘Sika ud Anak ku. Sinsatun ipailak un sakon ud Amam.’

³⁴ Ot nu maipanggop sit namaungan Apudyus kan Jesus un adi naon matoy obos, awad naikanglit sit ugud Apudyus un kanana’n, ‘Itdok kan dikayu dit nasantuwana bindisyun un insapatak kan David un maid duwaduwa na un matungpal.’

³⁵ Ot kanana payyan sidin Salmo un, ‘Adim ipalubus un malpos sit lobon dit nasantuwan un manselselbi kan sika.’

³⁶ Bokona si David tun ug-ugudona’t tu ta utdit nagangput David un kingwa dat impakwan Apudyus kan siya, natoy ot innilbon da utdit sog-on dat aappu na ot nalpos dit ladag na. ³⁷ Yoong si Jesus un pinaungal Apudyus, Adina nalpos. ³⁸ Isunga susunud, masapula matigam-

muwan yu un maipagapu kan Jesus, maipakawan dat basul taku. ³⁹ On, singngadan na mana mantalgod kan siya mawayaan sidat losana basul na un adi mabalina makwa utdit umunudana utdat lintog Moses. ⁴⁰ Siya’d gapuna’n ammaan yu dalapnu Adina maipasamak kan dikayu dat ingkanglit dat propetan Apudyus un,

⁴¹ ‘Ilan yu, dikayu un dumuduļa! Masdaawan kayu utdan kook yoong siya payon un matoy kayu. Onta adiyu un talon patiyon dan kook utdan timpu yu ulay nu awad mangipakaawat kan dikayu.’”

⁴² Utdit lumaksun da Pablo kan Bernabe utdit sinagoga, inawis dat tagu dida un dumatong da payyan sit dumoldoļa al-algawa iillongan ta dogdog-an da dat intudtudu da. ⁴³ Utdit mangkadalān dat tagu un nadatdatong sidit sinagoga, naitung-ud kan da Pablo kan Bernabe dadit adu’n Judio kan bokona Judio un naawisa ummunud sit lintog dat Judio. Binagbagaan da Pablo dida un ituluy da un mantalgod sit kinakaasin Apudyus.

⁴⁴ Utdit maisongwata al-algawa iillongan, istay ta losan dat tagu’t dit ili un dummatonga umoy mandongol sidit ugud Apudyus. ⁴⁵ Mailan man dat Judio dat adu’n tagu amod dit apaļ da ot sinuganggang da dat imbagan Pablo asida pay inin-insultu. ⁴⁶ Yoong talona natulod kampay da Pablo kan Bernabe un nambagbaga un kanan da’n, “Lobbong na un dikayu dit umuna’n maipatigammuwan dit ugud Apudyus. Yoong gaputa adiyu mangwaan, ibilang yu un adi kayu maibagay un maitdan sit mataguwana maid kigad na. Ot tengyan mi dikayu ta umoy kami’t dan bokona Judio. ⁴⁷ Ta siyatu dit imbilin Apudyus kan dikami utdit naikanglit un ugud na un kanana’n,

‘Insaad ku ud sika un manilaw sit somsomok dat bokona Judio

dalapnu maipagapu kan sika taguwon Apudyus dat losana tagu't tun lubung.”

⁴⁸ Utdit magngol dat bokona Judio tu, amod dit talok da ot indaydayaw da dit ugud Apudyus. Ot losan dadit pinilin Apudyus un matagu si inggaingga, nanuttuwa da.

⁴⁹ Utdi, summayasayak dit ugud maipanggop kan Apu Jesus sidat losana boboloy sisi. ⁵⁰ Yoong sinugsugan dadit Judio dat matangada babai un mandaydayaw kan Apudyus kan sadat mabigbigbiga lalaki utdiya ili. Ot inlapu da un pinalpaligat da Pablo kan Bernabe ot yinagyag da dida. ⁵¹ Utdi, ingkagkag* da Pablo kan Bernabe dat gabu utdat iki da un mangipaila un nangamung da pay lawanon, asidakaysan ud Iconio. ⁵² Yoong ulay nu kama't di, amoamod dit talok dat manuttuwa'n nataynan kan napnu da utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu.

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Iconio

14 Dumatong da man ud Iconio, ummoy da uman sidit sinagogan di Judio nantudtudu ot aduadu dat Judio kan bokona Judio un nanuttuwa. ² Yoong mangwa man dat Judio un adi manuttuwa, sinugsugan da dat bokona Judio un lumaweng sidat sunuda manuttuwa't di. ³ Yoong ulay nu kama't di, nabayaga iniingaw da Pablo kan Bernabe utdiya ili. Natulod da un nantudtudu maipanggop kan Apu Jesus. Ot pinanoknoka Apudyus un tuttuwa dat itudtudu da maipanggop sit mangkakaasina ta inittana dida't pannakabalin un mangkokwa si nakaskasdaawa mangilasinan kan am-amug. ⁴ Yoong sadat tagu't diya ili nangkagwa da, ta sadat udum inampayunan da dat Judio ot sadat

udum inampayunan da pay dat apostoles.

⁵ Utdiyon, sadat Judio kan bokona Judio padana pay sidat pappangat pinanggop da un paligaton kan batubatuwon dat apostoles. ⁶ Yoong natigammuwan da Pablo ot nambutik da ud Listra kan Derbe utdin Licaonia kan sidan uduma ili un sakup na. ⁷ Ot intuluy da un inwalagawag dit Nabaļu'n Damag sisi.

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Listra

⁸ Utdin Listra, inggaw osa'n lalaki un napikon manipud sit naiyabengana ot Adina un talon napadadan kummiyang. ⁹ Mantutupak sisi un dudumngol sidat ugud Pablo. Ot utdit mailan Pablo un awad pammati na un mapapiya, intutukkol na, ¹⁰ asina dinangsoła imbaga un, “Sumikad ka.”

Dagusa lummigwat dit tagu ot nangkiyakiyang.

¹¹ Mailan man dat adu'n tagu dit kingwan Pablo impappakuy da utdit ugud da pay lawana iLicaonia un, “Nambalin si tagu dat apudyus ot dummoba da kan ditaku.”

¹² Ot ngingadanan da si Bernabe kan Zeus un osa't dat apudyus da. Ot gaputa si Pablo dit ammagbagaon, ngingadanan da kan Hermes.

¹³ Utdi, sadit padin dit apudyus da un si Zeus un awad si timplu utdit lasin didit ili, nan-idatong si baka kan da sab-sabung sidit pudayan ta piyaona kan dat tagu un idatunan da Pablo.

¹⁴ Yoong matigammuwan man da Bernabe kan Pablo dit umoy dadit tagu koon, binelke da dat badut da asida nanoddaka ummoy sit kawadan dat tagu un nangipakuy un, ¹⁵ “Susunud, apay koon yu tu! Tagu kami'l lawa un pada yu. Antu kami't tu un mangipatigammu utdit Nabaļu'n Damag

*13:51 Ilan yu utdin Mateo 10:14 kan Marcos 6:11

dalapnu adi kayuwon mandaydayaw si kama't tu un maid si selselbi nu adi mandaydayaw kayu okyan kan Apudyus un matatagu. Siya'd nangwa't tun langit, pita, baybay kan losana awad kan dida. ¹⁶Utdat kaykaysana timpu pinalubusan Apudyus dikayu un bokona Judio un mangwa utdat piyaon yu un koon. ¹⁷Yoong adina impalubus un maid mangipanoknok sit kina-apudyus na, ot ipaila na utdat nabaļu un kokkoon, ta mangitod si udan kan wadawada apit, mangtod si adu'n makan kan nalagsaka aangson."

¹⁸Yoong ulay nu kama't di dit imbagan da Pablo, naligatan da payon un nangatipa utdat tagu'n nandaton kan dida.

¹⁹Yoong dummatong dat Judio un nanligwat Iconio kan Antiokia un lakub Pisidia ot adu dat tagu'n naawis da un mangkapon kan dida. Kadon, binatubatu da si Pablo ot utdit kanan da nu natoyon, nilagayad da un inlaksun sidit ili. ²⁰Yoong utdit ummoy dat manuttuwa inalibungbung, gummangun ot nangulin sidit ili. Mabigat man kaysan da kan Bernabe ud Derbe.

Nangulin Da Pablo Ud Antiokia Utdin Siria

²¹Inwalagawag da Pablo kan Bernabe dit Nabaļu'n Damag sidin Derbe ot adu dat naawis da un nanuttuwa. Utdiyon nangulin da ud Listra asida kanan Iconio kan Antiokia ud Pisidia. ²²Pinabilog da dat aangson dat losana manuttuwa utdatuwa ili ot binagbagaan da dida un itultuluy dan dit manuttuwa kan Jesus. Ot kanan da un, "Masapula mansagapaļ taku si adu'n ligat asi taku maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus."

²³Kada gimung di manuttuwa un inoy da Pablo nanutuk da utdat lalallakay si mangipangat. Nanlangan da un nangan un nangiluwaļu kan dida asida intalgod

dida kan Apu Jesus un siya'd mantalgodan da.

²⁴Utdiyon nangoy da Pablo utdin Pisidia ot dummatong da utdin Pamilia. ²⁵Inwalagawag da dit Nabaļu'n Damag sidin Perge asida gummusad sidin Atalia. ²⁶Ot manipud Atalia namhapul da un nangulin Antiokia utdin Siria. Sadiya igaw dit nangitalgodan dat manuttuwa kan dida dalapnu tulungan Apudyus dida utdit talibas da un siya dit kaggangput da.

²⁷Utdit dumatong da ud Antiokia pinandatdatong da dat manuttuwa ot impadamag da dat losana impakwan Apudyus kan dida kan nu in-inon Apudyus nangitod sidat bokona Judio si gundaway da un manuttuwa. ²⁸Ot nabayaga nakaigaw da utdat manuttuwa't diya ili.

Nadanggop Da Ud Jerusalem

15 Utdi un iinggawan da ud Antiokia inggaw da ud lalaki un dummatonga nanligwat Judea. Intudtudu da utdat sunuda manuttuwa't di un kanan da un, "Nu adi kayu matulgiyan, adin Apudyus dikayu taguwon ta siya'd ipakwan dit lintog Moses." ²Adin da Pablo kan Bernabe inampayunan di ot siya'd talona nakasinnungbatan da kan dida. Utdi, nan-aanamungan da un ibaun da Pablo kan Bernabe kan sadat uduma iyAntiokia un umoy sidin Jerusalem dalapnu umoy da makabagbaga utdat apostoles kan sidat lalallakay di manuttuwa't di maipanggop situwa banag.

³Utdi, pinalisgud da dida ot inoy da ud Fenicia kan Samaria un nangipadamag sidit manuttuwaan dat bokona Judio ot amoamod dit talok dat susunuda manuttuwa. ⁴Sumaala da man sidin Jerusalem, naanggoanggom dat manuttuwa, dat apostoles kan

dat lalallakay di manuttuwa un namadatong kan dida. Ot imbagan da Pablo dat losana impakwan Apudyus kan dida.

⁵Yoong inggaw da ud manuttuwa un kabbuḷunan dit bungguy dat Fariseo un summikada kanan da un, “Masa-pula matuḷgiyan dan bokona Judio ot maibilin kan dida un tuttuwaon da dit lintog Moses.”

⁶Utdi, nadatdatong dat apostoles kan dat lalallakay ta babagbagaon da tuwa banag.

⁷Utdit maabus dit nabayaga sisingbat da, summikad si Pedro un kanana'n, “Susunud, titiggammu yu un pinilin Apudyus sakon kan ditaku't dit un umoy mangiwalagawag sit Nabaḷu'n Damag sidan bokona Judio daḷapnu magngolan da kad, manuttuwa da. ⁸Ot si Apudyus un manigammu't aangson di tagu impaila na un inawat na dida utdit nangitdana kan Ispiritu Santu un padan dit kingwana kan ditaku. ⁹Naidon naidumaan taku kan dida, ta dinalusan Apudyus dat basuḷ da gapu't nanuttuwa da un padan dit kingwa na kan ditaku. ¹⁰Ot nu kama't di, apay nangatngatu taku kad nu si Apudyus? Apay un paligatan taku dan bokona Judio utdatu un lintog un adi taku kan dat ginna-puwan taku matungpal? ¹¹Ditaku kad, tuttuwaon taku un taguwon ditaku kan Apudyus maipagapu utdit kaasins Apu Jesus, ot pada na pay kan dida.”

¹²Gummiginok dat losana naammung ot nandodongngol da utdat impadamag da Pablo kan Bernabe maipanggap sidat nakaskasdaawa mangilasinan kan am-amuga pinakwan Apudyus kan dida utdit ininggawan da utdat bokona Judio.

¹³Utdit magangput da un mambagbaga, gummingsi si Santiago un kanana'n, “Susunud, dumngol kayu. ¹⁴Imbagan Simon Pedro kan ditaku'd

kanad dit nangipail-an Apudyus sidit man-iipotog na utdan bokona Judio ta nangaḷa kan dida si mambalina tagu na. ¹⁵Satuwa nakwa maiyannatup sidit ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un,

¹⁶Kanan ud Apu un, ‘Nu maabus tu, mangulinak, ot tuudok uman dit naḷba un mangiya-puwan David. Ipaḷ-og ku dat nayaman, ot tuudok.

¹⁷Kad sidi, inapon dat losana tagu'd sakona Apu, losan dat bokona Judio un pinilika mambalina taguk.’

¹⁸Siyatu'd kanan ud Apu un nangipatigammu utdatu utdit aw-awe.”

¹⁹Ot intuluy Santiago un, “Isunga san kasomsomkaka osa, adi taku okyan paligatan dan bokona Judio un manuttuwa kan Apudyus. ²⁰Nu adi sulatan taku'l lawa dida un adi da mangan sidan naidatun si sinan-apudyus; adi da sog-onon dan bokona asawa da; adi da mansida si napsola ayam onnu daḷa. ²¹Ta manipud sit aw-awe, maibasa kan maitudtudu datu un lintog Moses sidin sinagogan di kailin-ili nu Algawa Iillongan.”

Sadit Sulat Sidat Bokona Judio Un Manuttuwa

²²Utdiyon, nan-aanamungan dat apostoles kan dat lalallakay pati utdat losana manuttuwa't di un mamili da utdat buḷun da si maibuḷun kan da Pablo kan Bernabe un umoy Antiokia. Pinili da dat duwa utdat pangat da un sada Silas kan Judas un ngadnon da pay un Barsabas. ²³Ot siyatu dit insulat da:

“Kan dikayu'n susunuda manuttuwa un bokona Judio utnat ili'd Antiokia, Siria kan Cilicia. Dikami un susunud yu un apostoles kan lalallakay di manuttuwa uttun Jerusalem datun mansulat kan dikayu. ²⁴Nagngolan mi un awad da ud uduma kabbuḷunan mi un umoy sinat ot naulaw kayu maipagapu

utdat intudtudu da. Bokona imbaun mi dida. ²⁵ Siya'd gapuna un nammimiting kami ot nan-aampayunan mi un mamili si ibaun mi kan dikayu un maibuḷun kan da Bernabe kan Pablo un potpotgon mi un buḷun. ²⁶ Sadatuwa duwa, imbados da dit long-ag da maipagapu utdit manselbiyan da kan Apu Jesu Kristu. ²⁷ Ot ibaun mi kan dikayu da Judas kan Silas ta dida ud mismu'n mangilawlawag sidatun insulat mi kan dikayu. ²⁸ Nampada dit piyaon Ispiritu Santu kan sat piyaon mi un adimi dikayu paligatan malaksig sidatu un siya'd masapula tununan yu:

²⁹ “Adi kayu mangan si naidatun sidan sinan-apudyus; adi kayu mansida si dala onnu ayam un napsol kan adiyu sogonon nat bokona asawa yu.

“Nabaḷu ud mambanagan yu nu tungpaḷon yu datu. Abus na tu.”

³⁰ Utdi, pinalisgud da dida ot umoy da ud Antiokia. Dumatong da man, pinandatdatong da'l losan dat manutuwa asida intod kan dida dit sulat.

³¹ Utdit mabasa da, nantattalok da gaputa makapabos-ol si angos dat imbaga da. ³² Ot gaputa propetan Apudyus da Judas kan Silas, adu dat imbagbaga da un nampabos-ol sit somsomok kan nampabilog sit pammati da.

³³ Utdit maikabas dit piga'n duminggu un nakaikgawan da utdi, pinalisgud dat susunuda manutuwa dida un kanan da'n, si Apudyus okyan mangaayyuwan kan dida. Ot nangulin da utdat nangibaun kan dida. ³⁴ Yoong si Silas ingkoddong na un inggaw yan.[†]

³⁵ Sada Pablo kan Bernabe iniingaw da utdin Antiokia ot intudtudu kan inwalagawag da dit ugud maipanggop

kan Apu Jesu un buḷun da dat uduma manutuwa.

Nangkasway Da Pablo Kan Bernabe

³⁶ Lumabas man piga'n algaw, imbagan Pablo kan Bernabe un, “Umoy ta bilingon dat sunuda manutuwa utdan kailin-ili un nangiwalagawagan ta utdit ugud maipanggop kan Apu Jesu sidit, ta tigammuwon ta nu in-inon daon.”

³⁷ Piyaon Bernabe un idallay si Juan Marcos un buḷun da. ³⁸ Yoong adin Pablo piyaon un idallay gaputa tinengyana dida't dit sin Pamfilia un adina payyan nagangput dit talibas da.

³⁹ Utdi, talona nansinsinningbat da un duwa ot siya'd gapun dit nangkaswayan da. Indallay Bernabe si Juan Marcos ot nambangka da un kaysan Chipre.

⁴⁰ Ot si Pablo pinili na si Silas un buḷun na. Pinalisgud dat manutuwa dida ot intalḡod da dida kan Apudyus un siya'd tumuḷung kan dida utdan losana ayan da. ⁴¹ Ot dinakdak da Pablo ud Siria kan Cilicia un nampabilog sidit pammatin dat manutuwa't di.

Naibuḷun Si Timoteo Kan Da Pablo Kan Silas

16 Inummoy da Pablo ud Derbe asida kingwanan Listra ot inggaw osa'n manutuwa't di un mangngadan Timoteo. Judio dit ina na kan manutuwa pay, yoong Griego dit ama na. ² Talona nabaḷbalu ud kaugudan Timoteo utdat manutuwa'd Listra kan Iconio.

³ Ot piyaon Pablo un idallay si Timoteo ta buḷun da. Ot gaputa tigammun dat losana Judio utdi un Griego dit amana,[‡] pinatulgiyana.

⁴ Utdiyon, kada ili un ummoyan da, impatigammu da utdat manutuwa dat

[†]15:34 Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

[‡]16:3 Bokona ugalin dat bokona Judio dit mantulgi isunga adina payyan natulgiyan si Timoteo. Pinatulgin Pablo dalapnu naid ud manillawan dat Judio utdan nadumaduma'n igawa ayan da.

bilin un nan-aanamungan dadit apostoles kan dat lalallakay ud Jerusalem dalapnu unudon da. ⁵ Utdi, napabilog dit pammatin dat manuttuwa ot inalgawa umaduadu da.

Sat Impailan Apudyus Un Kama't In-inop Kan Pablo Ud Troas

⁶ Utdi, dinakdak da Pablo din lakub Frigia kan Galacia ta adin Ispiritu Santu pinalubusan dida un man-iwalagawag sidit Naba'u'n Damag sidin probinsiya'd Asia. ⁷ Utdit dakngon da din boddong Misia pinadas da un lumnok sin Bitinia yoong adin payyan dit Ispiritun Apu Jesus dida pinalubusan. ⁸ Isunga linausan da ud Misia ot nangkaw-as da un kaysan Troas. ⁹ Ot lumabi man, nailan Pablo si kama't in-inop ud osa'n lalaki un iMacedonia un sumisikad kan makapangpangaasi kan siya un kanana'n, "Mangaasi ka ud ta umoy ka uttun Macedonia ta tulungan dikami."

¹⁰ Apaman un maabus diya kama't in-inop ud Pablo, naawatan mi un piyaon Apudyus un umoy mi iwalagawag dit Naba'u'n Damag sidat tagu'd Macedonia ot dagus kami un nanlakkat. ¹¹

Nanuttuwa Si Lydia Ud Filipos

¹¹ Nambapul kami manipud Troas ot nandawos kami ud Samotracia asi mi ingkaw-as ud Neapolis sit mabigat. ¹² Manipud sidi, nanaddalan kami un kaysan ud Filipos un dakolana ili't din distritun di Macedonia kan sinakup di Roma. Ininggaw kami't diya ili si piga'n algaw.

¹³ Utdit al-algawa iillongan lummaksun kami't dit lasin didiya ili utdit dupit dit wangwang ta siya kanu'd kawadan dit luluwaluwan. Nantupak kami ot nakabagaba kami utdat naam-

munga babai un dintong mi. ¹⁴ Osa utdat mandodongngol kan dikami ud mangngadan si Lydia un iTiatira un manlaklaku si nangingina un luput kan osa'n mandaydayaw kan Apudyus. Impakaawat Apudyus dat imbagbagan Pablo ot nanuttuwa.

¹⁵ Utdi, nampabunyag si Lydia pati utdat losana kabboloy na. Maabus man, inawis na dikami un kanana'n, "Nu ibi-langak un gattoka manuttuwa utdit Apu, umoy taku't din boloy mi." Ot impapilit na un indallay dikami.

Naibalud Da Pablo Kan Silas Sidin Filipos

¹⁶ Sin-algawan un ummoyan mi utdit igawa luluwaluwan, inabat dikami si puyunga balasanga sinakayan di nadadaga ispiritu ot makwa na ud mampadtu. Adu dit mapilak dit apuwona utdit mampadpadtuwana.

¹⁷ Tinungtung-ud na dikami kan da Pablo un mampappakuya kanana'n, "Babbaun dit kangattuwana Apudyus datu un tagu ot ipatigammu da kan dikayu nu in-inon Apudyus managu kan dikayu."

¹⁸ Piga'n algawa siya'd kingkingwa na di aginggana't adin Pablo nakaanus ot sininagung na dit balasang asina kinanan sit nadadaga ispiritu un, "Bilino sika utdin ngadan Apu Jesu Kristu, lumaksun ka utnata balasang." Ot dagusa lummaksun dit nadadaga ispiritu.

¹⁹ Yoong utdit mailan dat apuwona un maidon dit mamilakan da, dinokmaan da da Pablo kan Silas ot linagayad da dida un indallay sit palasaan un indatag sidat opisyal didiya ili. ²⁰ Ot imbaga da kan dida un, "Judio datu ot umoy da manggulu uttun ili taku. ²¹ Itudtudu da

¹¹16:10 Si Lucas un nangisulat situwa iblu naibu'un kan da Pablo, isunga "kami" kanana.

dat kadawiyen da un adin dit lintog taku'n iRoma ipalubusa unudon taku."

²² Utdi, naidoga pay dat adu'n tagu un namabpabasul kan da Pablo kan Silas ot binelken dat opisyal un pinantiway dida asida dida pinasabid. ²³ Magangput man un sabisabidan da dida paimpabalud da dida ot binilin da dit man-aandog un talona aandogana dida.

²⁴ Utdi maawat dit man-aandog dit bilin indallay na dida utdit dalodalom dit baballudan asina ginilpit dit iki da si tolosu un kayu.

²⁵ Manggawa man dit labi, manlulluwalu da Pablo kan Silas kan mangkankanta da un mandaydayaw kan Apudyus un dodonglon dat uduma balud dida. ²⁶ Yoong kaklata lawa un nabilobilog dit lunig un nangiyugayug sidit baballudan ot naligad dat pannan na. Ot dagusa nabuktan dat losana sooban kan napkis dat kinawad sidat losana balud.

²⁷ Utdi, napukaw dit man-aandog ot nailana un nabuktana losan dat sooban dit baballudan ot kanana nu nambutik dat losana balud. Utdi, sinukmut na dit ispada na ta patoyona okyanon dit long-ag na pay lawan.

²⁸ Yoong impakuy Pablo un, "Adim pasibgan nat long-ag nu ta antu kami'l losan situ."

²⁹ Utdi, nampaidatong dit man-aandog si silaw ot dagusa nilumnok sidit baballudan ot inummoy nampalintumong sit atubang da Pablo kan Silas un mamilpilpil ta amod dit kimut na. ³⁰ Utdiyon inlaksun na dida ot inimus na kan dida un, "Apu, ngadan nat masapula kook dalapnu taguwonak kan Apudyus?"

³¹ Ot kinnanana da kan siya un, "Manuttuwa ka kan Apu Jesus ot taguwon dika kan Apudyus kan pati utdat kabojoy nu."

³² Utdi, intudtudu da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus kan dida un losana mangkakabbojoy. ³³ Utdi payona gawan labi indallay dit man-aandog dida sit kawadan dit danum ot binuluwana dit sugat da. Ot maabus man di, nampabunyang dit man-aandog kan dat losana kabojoy na.

³⁴ Utdiyon indallay na da Pablo kan Silas sidit bojoy da ot sinunadana dida si kinan da. Ot amod dit talok dit man-aandog kan dat kabojoy na ta manuttuwa daon kan Apudyus.

³⁵ Mabigat man imbilin dat opisyal di Roma utdat pulis un umoy da ibaga't dit man-aandog un, "Pawayaam danata tagu."

³⁶ Utdi imbagan dit man-aandog sit baballudan kan Pablo un, "Imbilin dat opisyal mi un wayaak dikayu kan Silas. Mabalina yuwona manalan un kapkapiya."

³⁷ Yoong imbagan Pablo utdat pulis un, "Bokona napanoknokana nakabasu kami yoong pinasabid dikami't dit atubang di adu'n tagu. Romano kami yoong paimbalud dikami ot sinsatun ilimod daon un padalnon dikami. Adina makwa nat! Masapula sadat opisyal di Roma ud umoy situ mangilaksun kan dikami."

³⁸ Utdi, impadamag dat pulis dit imbagan Pablo utdat opisyal di Roma ot magngol da man un tagu'n di Roma da Pablo kan Silas, kummimut da. ³⁹ Ot inummoy da nampakpakaoli kan dida utdit kingwa da. Inlaksun da dida't dit baballudan ot imbaga da kan dida un tengyan da di un ili.

⁴⁰ Utdiyon lummaksun da Pablo kan Silas sidit baballudan ot nandawos da utdit bojoy Lydia. Ot utdit naila da dat susunuda manuttuwa binagbaga da dida si nampabos-ol sit somsomok da asida kaysan.

Sat Gulu Utdin Tesalonica

17 Dinakdak da Pablo kan Silas din ili'd Amfipolis kan Apolonia asidaintong din Tesalonica un kawadan dit osa'n sinagogan di Judio. ² Kama't dit gagangaya kokkoona, ummoy si Pablo utdit sinagoga ot tulu'n Algawa lillongan un nakadiskutil sidat tagu un imbasal na utdit naikanglita ugud Apudyus dat sungbat na. ³ Inlawlawag na kan pinanoknokana un masapula mapaligatan kan mapatoy dit mangadan si Kristu asina umungal kan katoy. Ot kinananan pay Pablo un, "Satu un Jesus un ibagabagak kan dikayu, siya dit Kristu."

⁴ Ot sadat udum sidat Judio nanuttuwa da utdat imbagan Pablo ot naidagamung da kan dida. Adu pay dat Griego un mandaydayaw kan Apudyus kan mabigbigbiga babai dat nanuttuwa.

⁵ Yoong ummapal dat Judio un adi manuttuwa ot pinandatdatong da dat nauyunga mandoyadoyaw ot ginaygay da dida un manggulu't dit ili. Linnok da dit boloy Jason ta inapon da da Pablo kan Silas dalapnu ilaksun da dida utdat tagu. ⁶ Ot utdit naid maodasan da kan dida, linagayad da si Jason kan sadat udum pay un manuttuwa't di ot indallay da dida't dat opisyal di ili ot impappakuy da un,

"Sadat tagu'n manggulugulu't dat losana ili un ayan da antu da payon situn ili taku, ⁷ ot sinangailin Jason dida't din boloy na. Sumugangganga losan datu sit lintog dit Ali ud Roma. Kanan da un, awad sabali'n ali un mangngadan si Jesus."

⁸ Utdit magngol dat opisyal kan dat losana tagu't di dit imbaga da, nabulung da. ⁹ Ot pinanpiyansan dat opisyal sidi un ili si Jason kan dat bulun na asida pinadalan dida.

Ummoy Da Pablo Kan Silas Ud Berea

¹⁰ Lumabi man, dagusa pinadalan dat manuttuwa da Pablo kan Silas sidin Berea. Ot sumaal da man sidi, inummoy da utdit sinagogan di Judio. ¹¹ Un-unnay pay dat Judio utdin Berea nu sadat Judio utdin Tesalonica ta talona piyaon da'n mandongol sidat tudtudun da Pablo. Ot kaalgaw-algaw un adalon da dit naikanglita ugud Apudyus dalapnu ilan da nu tuttuwa dat ug-ugudon da Pablo. ¹² Adu kan dida dat nanuttuwa kan adu pay dat Griego un matangada babai kan dat lalaki un nanuttuwa. ¹³ Yoong magngolan man dat Judio utdin Tesalonica un inwalagawag pay Pablo dit ugud Apudyus sidin Berea, inummoy da uman sidi ot ginaygay da dat tagu un manggulu. ¹⁴ Utdi, dagusa pinadalan dat manuttuwa da Pablo utdin dupit baybay yoong sada Silas kan Timoteo iningaw da. ¹⁵ Sadat tagu un ummoy nangitulud kan Pablo nangkigad da ud Atenas. Ot utdit daan da un mangulin ud Berea imbilin Pablo kan dida un maitung-ud un dagus kan siya da Silas kan Timoteo.

Si Pablo Ud Atenas

¹⁶ Utdiya manguuwayan Pablo kan da Silas kan Timoteo utdin Atenas talona mabulubulung gapu't dit kinaadun dat sinan-apudyus un nailana utdiya ili. ¹⁷ Isunga ummoy sit sinagoga nakabagbagbaga kan nantudtudu utdat Judio kan bokona Judio un mandaydayaw kan Apudyus. Kaalgaw-algaw pay un umoy sit palasaan un nakabagbagbaga kan nantudtudu utdat tagu'n naiyaspul un nangoy sidi un mamiya'n mandongol. ¹⁸ Iningaw da pay uduma mimistulu'n ngadnon da si Epicureo kan Estoico ud nakadiskutil kan siya ot kanan dat udum kan dida un, "Ngadan kanun tun palpalawagon tun aginngan-gatu'n tagu?" Ot kanan pay dat udum

un, “Mistulun nin di sabali’n apudyus.” Imbaga da tu ta inwalagawag Pablo dit maipanggop kan Jesus kan sadit umungalan. ¹⁹ Utdi, inawis da un indallay si Pablo utdit ammung dat pappangat un ngadnon da’t Areopago ot kanan da un, “Tigammuwon mi ud tun bagu’n maitudtudu un ibagagam. ²⁰ Ta annat da ud kaddongol mi un sabali’n banag ot piyaon mi ud un tigammuwon nat kaipooyan da.” ²¹ Siyadi dit kanan da ta sadat tagu’d Atenas kan sadat kakkaili’t di, maida lawa’d tigammu da un koon nu adi sat mandodonggol onnu manibagabaga utdat bagu un damag.

²² Utdi, summikad si Pablo utdit atubang da ot kanana’n, “Mailak un dikayu’n iyAtenas relihiyoso kayu. ²³ Ta utdit nangay-ayawak situn ili yu kan nan-iilak utdat igawa mandaydayawan yu utdan apudyus yu nailak pay dit dattunan un kama’t tu dit naikanglit, ‘Satu ud dadattunan sit Apudyus un naid yan makatigammu.’ Sadi un Apudyus un daydayawon yu un adiyu tigtigammu, siyaon tun ibagak kan dikayu. ²⁴ Siya si Apudyus un nangwa’t tun lubung kan losana nilaun na kan siya ud Apu utdin langit kan situn pita kan bokona inggaw sidat timplu un kingwan di tagu. ²⁵ Adi na masapul dan makwan di tagu un manselbi kan siya gaputa siya pay lawan mangitod si mataguwan kan dat losana kasapulan di tagu. ²⁶ Pinaloswa na dit osa’n tagu un siya’d nanligwatan dat losana tagu’t dan kailin-ili uttun lapat tun pita. Ot ingkoddong na pay lawan dit timpu un mantulayan dat kailin-ili kan boddong dat igaw da. ²⁷ Pinaloswa na dida dalapnu siya ud inapon da okyan. Ta dako! dit namnama na un maodasan da utdin mangina-inapan da yoong sat katuttuwaana bokona adayu si Apudyus si ulay singngadan na kan ditaku. ²⁸ Kama’t dit kanan da un,

‘Gapu kan siya matatagu taku, manggidu taku kan awad taku.’

Kama pay sit kanan dat nalalainga umaantu un bulun yu un,

‘Ta ulay ditaku, aabeng na pay ditaku.’

²⁹ Kadon, gaputa aabeng ditaku kan Apudyus, masapula adi taku somsomkon un si Apudyus kapadan dan sinan-apudyus un bulawan, pilak kan batu un nakwa’l lawa maisayun sit laing kan somsomok di tagu. ³⁰ Ta utdit timpu’n naid payyan tigammun dat tagu kan Apudyus, Adina kinankanakan dat basul da yoong sinsatunon bilinona dan losana tagu’t tun pita ta mandadaoli da ot lipsutan da dat basul da. ³¹ Ta ingkoddongon Apudyus dit al-algaw un paukum na dat losana tagu’t tun pita utdit pinili na un ukum un nalintog si man-uukum. Pinanoknokana utdat losana tagu un siya dit pinili na utdit pin-aungal na kan katoy.”

³² Utdit magngolan da dit imbagan Pablo maipanggop sit umungalan dat matoy inyeemeng dat udum yoong kanan dat udum un, “Piyaon mi payyan un donglon tun maipanggop situ.”

³³ Utdiyon, tinengyan Pablo dit ammung dat pappangat. ³⁴ Yoong naitungud dat udum kan siya ot nanuttuwa da. Osa kan dida si Dionisio un osa utdat Areopago kan osa’n babai un mangngadan si Damaris. Inggaw da pay uduma tagu un nanuttuwa.

Si Pablo Ud Corinto

18 Magangput man di, tinengyan Pablo ud Atenas ot kaysan sidin Corinto. ² Natigtigammu na utdi si Akila un osa’n Judio un iPonto kan sat asawa na un si Priscila. Kaligligwat da ud Italia ta imbilin Emperador Claudio un tengyan dat losana Judio ud Roma. Maabus man un mantigtigtigammu da naitungud si Pablo kan dida. ³ Ot gaputa nampapada dit kewa! da un

mankokokwa si tulda, nakaigaw si Pablo kan dida. ⁴Ot kada Algawa iillongan umoy si Pablo mantudtudu utdat tagu't dit sinagoga ta piyaona'n awison dat Judio kan Griego un manuttuwa kan Jesus.

⁵Sumaal man da Silas kan Timoteo un nanligwat Macedonia, inyossaanon Pablo un nan-iwalagawag sidit ugud Apudyus. Pinanoknokana utdat Judio un si Jesus dit Kristu. ⁶Yoong utdit sugangangan kan in-insultuwon dat tagu, intolkag na dat gabu utdit badut na un mangipaila un nangamung daon ot kinnanana kan dida un, "Basul yu pay lawan nu madusa kayu. Bokonona basul ku. Manipud sinsadinon tengyak dikayu ot umoyak manwalagawag sidan bokona Judio."

⁷Utdi tinaynana dit sinagoga ot nanatun sidit boloy sit sog-on dit sinagoga un kuwan dit osa'n bokona Judio un mangngadan kan Ticio Justo un osa'n mandaydayaw kan Apudyus. ⁸Ot si Crispo un pangaton dit sinagoga nanuttuwa kan Apudyus pati utdat kaboloy na. Adu pay dat nanuttuwa kan nabunyagan sidat iCorinto un nakagngol sidit inwalagawag Pablo.

⁹Sinlabiyan, imbagan Apudyus kan Pablo si kama't in-inop un, "Adika kumimut. Itulutuluy nu un mantudtudu ot adim gongdaan. ¹⁰Ta awadak kan sika ot maid tagu si mamaligat kan sika't tu ta adu dan tagu un manuttuwa kan sakon situwa ili."

¹¹Utdi, sindagun ya kagogwa un iniingaw si Pablo utdi un nangitudtudu utdat tagu utdit ugud Apudyus.

¹²Yoong utdit naisaad si Galion un gubinnadul ud Acaya, nandatdatong dat Judio un adi manuttuwa ot nanaampayunan da un dokmaan si Pablo asida ummoy indatag sit uukkuman. ¹³Ot kinnanana da'n, "Satuwa tagu awawisona dan tagu un mandaydayaw kan

Apudyus udsi wagas un maisuganggang sit lintog."

¹⁴Yoong utdit sumungbat okyanon si Pablo kinnanana Galion sidat Judio un, "Nu awad okyan nadagson si nakabasuulan onnu nangwaan dituwa tagu si nadadag kalobbongak okyana donglon nat ibaga yu un Judio. ¹⁵Yoong nu maipanggopa lawa utdan ugud, ngadngadan kan linlintog yu pay lawana Judio nat manlililiyan yu, dikayu pay lawan mangulunus. Bokona sadanata bagnar nat umoy ku ukumon."

¹⁶Utdi pinalaksun na dida utdit uukkuman. ¹⁷Utdiyon dinokmaan da si Sostenes un pangat di sinagogan di Judio asida sinabisabidan sidit atubang dit uukkuman. Yoong adin Galion winiliwili dida.

Nangulin Si Pablo Ud Antiokia

¹⁸Maabus man di, nabayag un nakaigaw yan si Pablo kan dida'd Corinto. Utdiyon, nampalanga umoy Siria un bulun na da Priscila kan Akila. Utdin Cencrea dit nanluganan dat bapul yoong utdit daan da un manalan pinapulug Pablo dit ulu na ta awad ud insapatana kan Apudyus. ¹⁹Dumatong da man sidin Efeso dummoba da ot ummoy si Pablo utdin sinagoga'n nanudtudu kan nakadiskutil sidat Judio. Siyadi ud nanengyana kan da Priscila kan Akila. ²⁰Kindaw da un makaigaw yan kan dida yoong ummadi na. ²¹Utdi, nampalang si Pablo ot kanana kan dida un, "Mangulinak kan dikayu nu ipalubus Apudyus." Utdi, nambapul ot kaysan.

²²Dumatong man ud Cesarea nana-gada si Pablo ud Jerusalem un ummoy nangila utdat manuttuwa asina gummusada nangaw-as sidin Antiokia ud Siria. ²³Maabus man dit piga'n algawa iniingawana't di, kaysan umanon ot dinakdak na dan probinsiya'd Galacia kan

Frigia un nampabilog sit pammatin dat losana manuttuwa't di.

Nanwalagawag Si Apolos Ud Efeso Kan Corinto

²⁴ Utdi, inggaw osa'n Judio un mangngadan kan Apolos un iyAlejandria un dummatong ud Efeso. Nalainga mampalawag kan adu pay dit tigammuna utdit naikanglita ugud Apudyus. ²⁵ Natudtuduhan sidit maipanggop kan Jesus yoong sad kigad tigammuna ullawa sadat intudtudun Juan sidit mambunbunyang. Yoong ulay nu siya'l lawa'd tigammu na di un maipanggop kan Jesus, Adina maag-aggagan un mangipalawag kan kustu dit itudtudu na. ²⁶ Isunga ilugi na mana mantudtudu utdit sinagoga't din Efeso, natuloda mampalawag. Yoong magngol man da Priscila kan Akila, indallay da utdit boloy da ot inlawlawag da un kustu kan siya dit wagas di mantatagu un impailan Apudyus. ²⁷ Ot utdit piyaon Apolos mandolmang un umoy ud Acaya, pinabos-ol dat manuttuwa utdin Efeso dit somsomok na kan nansulat da utdat manuttuwa utdi un awaton da si Apolos nu sumaal. Dumatong man, dako! dit naitulung na utdat tagu't di un manuttuwa maipagapu't dit kaasin Apudyus. ²⁸ Ta nalailaing sit mansusunghat na ot inabak na dat Judio un nakadiskutil kan siya utdit sangun dat kaaduwan ta alana utdit naikanglita ugud Apudyus dat pammanoknok na un si Jesus dit mangadan si Kristu.

Si Pablo Ud Efeso

19 Utdit inggawan Apolos sidin Corinto kummiyang si Pablo manipud Galacia kan Frigia agingga ud Efeso. Ot dintong na dat piga'n manuttuwa kan Jesus.

² Ot inimusana dida un, "Naawat yu kad si Ispiritu Santu utdit nanuttuwaan yu?"

Summungbat da un, "Naid! Pulus nu nagngolan mi un awad Ispiritu Santu."

³ Ot inimus Pablo un, "Ngadan nan bunyang dit nakwa kan dikayu nu?"

"Padan dit intudtudun Juan," insungbat da.

⁴ Imbagan Pablo kan dida un, "Sadt intudtudun Juan, masapula mandadaoili nat osa'n tagu utdat basul na asi mampabunyang. Imbaga na un masapula manuttuwa da utdit osa un maitagtag-nob kan siya un siya si Jesus."

⁵ Magngol da man di, nampabunyang da uman dalapnu mangipatigammuwan da un manuttuwa da kan Apu Jesus. ⁶ Ot utdit inyagpad Pablo dit ima na utdit ulu da, dummobla si Ispiritu Santu kan dida. Ot makabagbaga daon sidat sabali un bagbaga un adi da inadal kan imbaga da pay dit paimpadtun Apudyus kan dida. ⁷ Umoya kagwampulu't duwa datuwa lalaki.

⁸ Si unus di tulu'n bulan, nakaoo-ooy si Pablo utdit sinagoga nu Algawa Iilongan ot natuloda nan-ugud kan nangilawlawag sidit maipanggop sit mangiyapuan Apudyus dalapnu maawis na okyan dat tagu un manuttuwa. ⁹ Yoong inggaw da ud udum kan dida un nasukil un adi manuttuwa. Dinuladula da utdit atubang dat adu'n tagu dit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus. Utdi, tinengyan Pablo di un sinagoga un bulan na dat manuttuwa ot ummoy da utdit igawa tutudtuduhan Tirano. Ot kaalgaw-algawa ummoy si Pablo nanudtudu't di ¹⁰ si unus di duwa'n dagun ot losana Judio kan bokona Judio un ininggaw sidin Asia dingngol da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus.

Sadat Pitu'n Lalaki Un Abeng Sceva

¹¹ Adu dat nakaskasdaawa am-amug un pinakwan Apudyus kan Pablo. ¹² Ta ulay sadat pangyu kan luputa inusal na, nu idallay da utdat masakit makaan dat sakit da kan maaddag dat dimunyu utdat nadimunyu. ¹³ Yoong inggaw da pay piga'n Judio un mandakdakiwas un man-addag da pay sidat dimunyu un awad sidat tagu. Ot pinadas da un us-alon dit ngadan Apu Jesus un kanan da utdat nadadaga ispiritu un, "Gapu't dit pannakabalin dit ngadan Jesus un iwalwalagawag Pablo, lumaksun kayu." ¹⁴ Sadat pitu'n lalaki un abeng dit nangatu'n padin di Judio un mangngadan Sceva dat mangmangwa si kama't tu. ¹⁵ Yoong inggaw namingsana summungbat dit dimunyu un kanana'n, "Tigammuk si Jesus kan tigammuk pay si Pablo. Yoong dikayu, singngadan yu?"

¹⁶ Utdiyon, dinukusan dit tagu'n sinakayan di dimunyu dida'n tinilitiliw agingga si inabak na dida'l losan. Ot nambutik da un nasugasugat kan gatittiwayan. ¹⁷ Madamag man dat losana Judio kan dat bokona Judio un inggaw ud Efeso tuwa napasamak, amoamod dit kimut da ot talona indaydayaw da si Apu Jesus. ¹⁸ Kadon, adu utdat manuttuwa dat dummatonga nangipudnu utdat lawenga kingkingwa da kan nambabawi da utdit atubang dat tagu. ¹⁹ Adu pay sidat manuttuwaon un mansalsalumangka dat nan-idatong sidat iblu da ot insubba da utdit apuy un iillan dat losana tagu. Umoya limampulu'n libu utdit pilak da dit kadagupan dit losana bayad dat iblu. ²⁰ Ot gapu't tuwa naipasamak, summayasayak dit ugud Apudyus ot umaduadu dat bilang dat manuttuwa.

Sat Gulu't Din Efeso

²¹ Magangput man tuwa naipasamak, ingkoddong Pablo un dakdakona'd Macedonia kan Acaya asina umoy ud Jerusalem. Ta kanana un, "Nu maabusak umoy Jerusalem masapula umoyak pay sin Roma." ²² Utdi, pinauna na da Timoteo kan Erasto ud Macedonia un siya dat duwa un katulungana ta ininggaw yan si Pablo si sin-akitan sin probinsiya ud Asia.

²³ Utdiya timpu amoamod dit gulu ud Efeso gapu't dit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus. ²⁴ Ta ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan Demetrio un mampapanday si palata un koon si sinan-timplu un manggigaan da utdit sinan-apudyus da un babai un si Artemis. Ot adu dit mapilak dat mankokokwaona utdi un nigusiyu na. ²⁵ Sat kingwan Demetrio, pinandatdatong na dat mangkokokwaona kan dat udum pay un pada da un mampapanday si sinan-timplun Artemis asina kinnan kan dida un, "Gagayyom, titiggammu yu un satuwa talibasud gumaknangan taku. ²⁶ Yoong maila kan magngol yuwon nat kokkoon dinata Pablo. Itudtudu na un bokona ustu un apudyus danat sinan-apudyus un koon di tagu, ot aduwon dan naawis na un manuttuwa utdan ibagbaga na uttan Efeso kan agistay payon tun losana lakub Asia. ²⁷ Ot sad kalaweng na mayam-anan tun nigusiyu taku kan osa pay adi daon ibilbilang dit timplun ud Artemis. Ot adinon dat tagu bigbigon dit kinangatun Artemis un daydayawon dat losana tagu't tun Asia kan losan situn pita!"

²⁸ Magngolan man dat adu'n tagu dit ugud Demetrio, nakasulag da ot impapakuy da un, "Si Artemis ud Efeso dit gattoka tulay!"

²⁹ Utdiyon summayak dit gulu utdat losana ili ot dinokmaan da da

Gayo kan Aristarco un iMacedonia un maibuḅuḅun kan Pablo asida lina-gayada indallay dida utdit bubuyyaan. ³⁰Utdi, piyaon okyan Pablo un umoy sit atubang dat losan yoong adin dat manutuwa pinalubusan. ³¹Ot ulay sadat uduma opisyal sidiya ili un gagayyom Pablo nangibaun da si umoy mangibaga kan siya un Adina un talon mampappaila utdit bubuyyaan.

³²Talona nagulugulu dat tagu'n naamung ot naid masalimutad sidat ipapakuy da ta osaosa kan dida nan-ipakuy paya lawa. Onta kaaduan kan dida dat adi makatigammu nu apay awad da utdi. ³³Gaputa kama't di, pinaoy dat Judio dit buḅun da un si Alejandro utdit atubang dat tagu dalapnu ipakaawat na un bokona sadat Judio dit gapun dit gulu. Utdi intayag Alejandro dit ima na un nampaginok sidat tagu ta mampalawag okyan, ³⁴yoong maimatunan man dat tagu un Judio, nandidisan da un nangipapakuy si duwa'n olas sit, "Si Artemis ud Efeso dit gattoka tulay!"

³⁵Mansidi, napaginok payon dit isklibentin di ili dat un-unaya tagu ot kanana un, "Katagun-tagu't tun Efeso, bokon kada tigammun dat losana tagu't tun lubung un satun ili'n Efeso ud manga-ayyuwan sidit timplun ud nangatu'n Artemis kan sadit nasantuwana batu un nan-otdaga nanligwat langit? ³⁶Maid ud makaisulib situ. Isunga masapul un guminok kayu kan adiyu babalangona lawa. ³⁷Indatong yu datuwa tagu't tu ulay nu naid inakawan da si timplu onnu imbaga da si sumuganggang kan apudyus taku. ³⁸Isunga nu piyaon Demetrio kan dat buḅun na un mampapanday un kasuwan nat osa'n tagu, awad al-algaw un nakabukat din uukkuman ot awad dadit kukuis sisi un umoy da mandaluman. ³⁹Ot nu awad udum si lili yu masapul un

babagbagaon taku nu timpun di miting. ⁴⁰Ta sad kalaweng na mabalin un maidaḅum taku utdin gubilnun di Roma maipanggop situ un gulu uttun algaw ot adi taku masungbatan ta maid ud nadotok si gapuna."

⁴¹Gangputon man Alejandro un ibaga tu pinadalan na dat tagu.

Ummoy Si Pablo Ud Macedonia Kan Grecia

20 Utdit gumminok dit gulu, pinandatdatong Pablo dat manuttuwa ot binagbagaana dida't mampabos-ol sit somsomok da asina nampalang un umoy probinsiya'd Macedonia. ²Dumatong man sisi, dinakdak na dat kailinili un ummoy nangila't dat manutuwa ot adu dat imbagabaga na kan dida un nampabos-ol sit somsomok da asina inummoy ud Acaya un mangngadan Grecia. ³Ininggaw sisi si tuḅu'n buḅun. Ot utdit man-ulin okyanon ud Siria, natigammuwana un pangpanggopon dat Judio un patoyon. Isunga nan-ulin ullawa un nangoy Macedonia. ⁴Buḅun na da Sopatro un abeng Pirro un iBerea, da Aristarco kan Segundo un iTesalonica, si Gayo un iDerbe, si Timoteo kan pati pay da Tikico kan Trofimo un nanligwat sin probinsiya'd Asia. ⁵Dumatong da man sin Filipos sidin Macedonia pinaunan Pablo dat buḅun na ot inuway dikami'd Troas. ⁶Magangput man dit piyestan di tinapay un naid kamos na si bubud, nambapul kami kan da Pablo manipud Filipos si lima'n algaw asi mi dakngon dida ud Troas un ininggawan mi si sindumingguwan.

Sat Anungusa Gummilingan Pablo Ud Troas

⁷Utdit umuna'n al-algaw di sindumingguwan, nandatdatong kami't dat losana manuttuwa'n iTroas dalapnu mangan kami't dit kakan un

mangisomsomkan mi utdit natoyan Jesus. Maabus man, nambagbaga si Pablo kan dida ot gaputa manalan nu mabigat, intulutuluy na un nambagbaga agingga't gawan labi. ⁸Adu dit silaw sidit nanginngatu'n kuwaltu un naammungan mi. ⁹Ot nantupak sit sawang dit osa'n babbagu un mangngadan kan Eutico. Utdiya mampalpalawagan Pablo, nailig-ot sit amoda suyop na ot naotdag sit pita un nanligwat sidit maikatulu'n tuug dit boloy. Ot natoya inakup da. ¹⁰Yoong dummboba si Pablo ot ummoy na inapawol. Utdi kanana'n, "Adi kayu madanagan ta antu'n umungalon."
¹¹Utdi, summakyat obos si Pablo ot biniibiik na dit tinapay asi kami nangan. Maabus man di, intulutuluy na un nakabagbaga kan dida aginggana si wiswis-it asi kami kaysan.

¹²Ot sadit babbagu'n naotdag, binulunan da un kaysan sit boloy da un amoamod dit talok da ta adina natoy.

Sat Inummoyan Da Pablo Ud Mileto Un Nanligwat Troas

¹³Utdi, ummun-una kami'n nambapul un inummoy sin ili'd Asson ta nangakalsa si Pablo ot nantutulagan mi un uuwayon mi utdi. ¹⁴Utdit dakngon dikami'd Asson nakalugan kan dikamiyon un kaysan ud Mitilene. ¹⁵Manipud sidi intuluy mi un nambapul ot mabigat man dummatong kami utdin domangon ud Chio. Utdit osa'n mabigat dummatong kami ud Samos ot utdit mabigat dintong mi ud Mileto. ¹⁶Utdi, ingkoddong Pablo un adi naon mangoy Efeso dalapnu adina mambayag sidin lakub Asia ta makamu un dumatong Jerusalem. Ta nu awad kakwaana, makadatong okyan sit kaalgawan dit Piyestan di Pentecostes.

Sat Nampakadaan Pablo Utdat Lallakay Ud Efeso

¹⁷Inggaw kami man Mileto nangibaun si Pablo si mangayag sidat lalallakay un mangipangpang sidan manuttuwa utdin Efeso. ¹⁸Sumaal da man kinnanana kan dida un, "Tigammu yu nu kamaan dit nantataguk manipud sit damu un dummakngak situn lakub Asia. ¹⁹Imbados ku un nanselbi kan Apu Jesus un napakumbaba kan nan-alluboy dat luwak gapu utdat adu'n ligata linak-am ku utdat lawenga panggop dat Judio un koon kan sakon. ²⁰Tigammu yu pay un adik impaidama intudtudu ud singngadan na man un makatulong kan dikayu nu adi inwalagawag kan intudtuduk sit atubang di kaaduwan kan ulay pay sidat kabojoybojoy. ²¹Binagaak dat Judio kan bokona Judio un masapula ibabawi da dat basul da kan Apudyus kan manuttuwa da kan Apu Jesu Kristu. ²²Ot sinsatun tungpalok si Ispiritu Santu ot umoyak sin Jerusalem ulay maid tigammuk nu ngadan nat mapasamak kan sakon sidi. ²³Sad tigammuka lawa, sat impagiknan Ispiritu Santu un sit kailinili uuwayon dat tagu un baludon kan paligaton sakon. ²⁴Yoong bokona sad napotog kan sakon dit mataguwak ta sad talona piyaok, tungpalok dat pakwan Apu Jesus kan sakon un siyadit mangiwalagawagak sidit Naba'u'n Damag maipanggop sidit nangkakaasin Apudyus kan ditaku."

²⁵"Ot sin satun, dikayu un tinudtuduwak sidit Naba'u'n Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus, tigammuk un maidon man-iinnilaan taku. ²⁶Siya'd gapuna un, uttun satuna algaw ibagak kan dikayu un nu awad kan dikayu ud maisina kan Apudyus un madusa bokonona sakon ud sinbasul. ²⁷Ta adik impaidama impatigammu kan

dikayu dat losana panggop Apudyus un koon. ²⁸ Siya'd gapuna un aayyuwana'n yu nat long-ag yu padana pay sidat losana labban un ipaayyuwan Ispiritu Santu kan dikayu. On, ayyuwanan yu dat tagun Apudyus un sinubbut na utdit dalan dit mismu'n Anak na. ²⁹ Tigammuk un nu manalanak awad da ud tagu'n dumatong kan dikayu un nauyunga kama't tanana asu un umoy manam-an sinat pammati yu kan pati pay sit pammatin dat manuttuwa. ³⁰ Dumtong pay nat timpu un sadat udum sidat kabbulunan yu pay lawan, mantuli da dalapnu maawis dat udum kan dikayu un kumapon kan dida. ³¹ Siya'd gapuna'n mansiput kayu ot gagasmokon yu dit nangiyana-anusaka nanudtuduwan kan dikayu un inalgalaw kan linabi si unus di tulu'n dagun un ulaya lawa'n iyibil ku nu udum na.

³² "Ot sinsatunon italgod ku dikayu kan Apudyus kan sadit sapatana un kaasiyana dikayu. Siya ud makapabilog sinat pammati yu kan itdona dit insapatana'n itdon sidan losana inlasin na un tagu na. ³³ Naid ginamgamaka inala si pilak, bulawan onnu badut si singngadan na mana tagu. ³⁴ Dikayu un mismu'd makatigammu un inlabbuk un losan dat nasapul mi utdat kabbulanak. ³⁵ Impapasnok ku dat losana talibasuk dalapnu awad mangilasinan yu un masapula makatulong taku utdan nakapsut kan nakapus. Adi taku liuwan dit imbagan Apu Jesus un kanana'n, 'Naanganggom nat mangitod nu sadin maitdan.' "

³⁶ Utdit magangput Pablo un ibaga datu nampalintumong dan losana nanluwalu. ³⁷ Ot gaibilan dat tagu't di un nangapawol kan nangogok kan siya. ³⁸ Ta sad amoda indomdom da, sadit ugud na un adi daon man-iinnila. Ot utdiyon ummoy da intulud sidit bapula manluganana.

Ummoy Si Pablo Ud Jerusalem

21 Utdi, nampalang kami utdat manuttuwa ot nambapul kamiyona nandadawwos Coos. Mabigat man dintong mi ud Rodas ot manipud sisi ummoy kami'd Patara. ² Utdi insangkat mi ud osa'n bapul un manalan Fenicia ot siya'd nambapulan mi un kaysan. ³ Utdit dumatong kami si igawa nangtapan mi ud Chipre, ingkalwes mi utdin kapon daya na agingga't dintong mi din probinsiya'd Siria. Tummakdang kami't din Tiro ta man-idoba dit bapul sidat awit na. ⁴ Ininap mi dat manuttuwa't di ot nakaigaw kami kan dida si sindumingguwan. Utdiya ininggawan mi kan dida, imbabagga da kan Pablo un Adina umoy ud Jerusalem ta siya'd impatigammun Ispiritu Santu kan dida. ⁵ Yoong madtong man dit algawa manalan mi, nanlakkat kami dalapnu ituluy mi dit daddalan mi. Losan dat manuttuwa pati utdat aassawa kan aabeng da un ummoy namalisgud kan dikami inggana't dit lasin dit ili. Dumatong kami man sit dupit dit baybay nampalintumong kami'n losana nanluwalu. ⁶ Utdiyon nanlugan kami't dit bapul ot nangulin da payon sidat boboloy da.

⁷ Manipud Tiro intuluy mi un nambapul aginggana't dummatong kami't din Tolemaida. Biniling mi dat manuttuwa't di ot nakaigaw kami kan dida si sinalgaw. ⁸ Utdit mabigat nambapul kami payyan ot dummatong kami ud Cesarea. Tummakdang kami ot ummoy kami nakaigaw sit boloy ud Felipe un osa'n mangiwalwalagawag sidit Naba'u'n Damag. Siya'd osa utdat pitu'n lalaki un napili utdin Jerusalem. ⁹ Ingaw da ud opata bababbalasang un abeng na un propetan Apudyus. ¹⁰ Utdiya ininggawan mi si piga'n algaw dummatong tun osa'n man-uugudon un

mangngadan kan Agabo un nanligwat Judea. ¹¹Ummoy kan dikami ot innaḷa na dit gakos Pablo asinapiningil pay lawan dat iki na kan ima na ot kin-nanana'n, "Satu dit kanan ud Ispiritu Santu un, 'Kama't tu ud mampipingil dan Judio ud Jerusalem sidit sin-gakos situ asida ipaima utdan bokona Judio.'" ¹²Utdit magngoḷ mi tu, nakapang-pangngaasi kami kan dat tagu't di un adin okyanon Pablo umoy ud Jerusalem.

¹³Yoong summungbat si Pablo un, "Apay gaibilan kayu un kama't tu un pasigabon yu tun angos ku? Bokona lawa'n nakasaganaak un mapingil sidin Jerusalem nu adi nakasaganaak pay un mapatoy sidi maipagapu kan Apu Jesus."

¹⁴Ot gaputa adina mabagaan, ing-gongda mi ot imbaga mi ullawa un, "Sat piyaon ud Apu ud matungpal."

¹⁵Lumabas man ud piga'n ḷgawa in-inggawan mi utdi, insagana mi dat mas-apul mi ot intuluy mi un ummoy ud Jerusalem. ¹⁶Inummoy pay kan dikami dat piga'n manuttuwa'n iCesarea ot in-tuḷud dikami utdit mandagusan mi un boḷoy Mnason un iChipre un osa utdat nabayagona manuttuwa.

Biniling Da Pablo Si Santiago

¹⁷Utdit dummakngan mi ud Jerusalem, nantattalok dat manuttuwa un namadatong kan dikami. ¹⁸Mabigat man naitung-ud si Pablo kan dikami un umoy namiling kan Santiago. Ot dintong mi dat losana lalallakay dat manuttuwa't di. ¹⁹Maabus man un kumustaon Pablo dida, imbaga na kan dida dat losana kingkingwan Apudyus sidat bokona Judio maipagapu't dit nanudtuduwana kan dida. ²⁰Magngoḷ da man dat impadamag na indaydayaw da si Apudyus.

Yoong imbaga da kan Pablo un, "Sunud, tigammumon un linibulibu'n Judio ud nanuttuwa kan Jesus yoong ipapasnok da un unudon dit lintog Moses. ²¹Nagngolan da un itudtudum kanu utdat Judio un inggaw sit boboḷoy dat bokona Judio un umadsan da dit lintog Moses. Ibagagam kanu pay un Adina masapula matuḷgiyan dat aabeng da kan ulay adi da uun-nudon dat ugali taku. ²²Ot ngadan nat koonon? Maid duwaduwa na un matigammuwan da un summaal kaon. ²³Isunga koom tu un ibaga mi. Antu da ud opata laḷaki un nansapata kan Apudyus. ²⁴Maibuḷun kaon kan dida utdin timplu un umoy mangwa utdit kadawiyana mandadaḷus. Ibayadam di-daon sidat mabayadan daḷapnu mabalina daon un mampapulug.[§] Ot siya ud manigammuwan di losan un maid katut-tuwaan dat dingngoḷ da un maipanggop kan sika nu adi gasissiya ka un manut-tungpal sidat lintog Moses. ²⁵Yoong si-dat bokona Judio un manuttuwa impaw-itan miyon dida si sulat un mangibilin kan dida un adi da mangan si makan un naidatun sidan sinan-apudyus onnu daḷa onnu ayam un napsol kan adi da sog-onon dat bokona asawa da."

²⁶Ummampayun si Pablo ot utdit mabigat indallay na dat opata laḷaki utdit timplu ot naidoga un nangilugi utdit kadawiyana koko-on daḷapnu madaḷusan da. Utdiyon, nilumnok un ummoy nangipatigammu't dit padi nu kapiga dit magangputan dit madaḷusan da kad makwa dit datun di kada-osa kan dida.

Dinokmaan Da Si Pablo Utdit Timplu

²⁷Dandani mana magangput dit naituding un pitu'n ḷgaw, inggaw da ud Judio un iyAsia un nakaila kan Pablo utdit timplu. Ot ginaygay da dat tagu un

[§]21:24 Bilbilang 6:13-20

makasulag kan Pablo ot dinokmaan da. ²⁸ Impappakuy da un, “Kabbulunana Judio tumulung kayu! Ta antuwon dit tagu un mandakdakdak sida’l losana igaw un mangitudtudu’t dat losan un naidon selbin dat ugali taku’n Judio kan sat lintog Moses padana pay ta dinimok na tun nasantuwana timplu ta nangilnok sidat bokona Judio.” ²⁹ Imbaga da tu ta naila da si Pablo utdin Jerusalem un naibulun si bokona Judio un iyEfeso un mangngadan si Trofimo. Ot sat somsomok da innilnok na utdit timplu.

³⁰ Utdi, nabukal dat losana tagu’d Jerusalem ot nanggugunod da un ummoy nanokma kan Pablo. Linagayad da un inlaksun sidit timplu asida dagusa inyonob dit timplu. ³¹ Patoyon okyanon dat tagu si Pablo, yoong inggaw ummoy nangipadamag sidit ap-apun dat suldadu’d Roma un nagulu ud Jerusalem. ³² Utdi, dagusa nangayag dit ap-apu utdat oopisyal kan pati utdat suldadu da ot nanuklus da un inummoy sit kawadan dat tagu. Mailan man dat tagu’t di dit ap-apu kan dat suldadu na inillongan da un manabisabid kan Pablo.

³³ Utdi, kummatam dit ap-apun di suldadu ot inala na si Pablo un pinapingil sidat suldadu na si duwa’n kinawad. Utdiyon inimusana dat tagu un kanana’n, “Ngadan dit uwa tagu? Ngadan dit kingwa na?”

³⁴ Summungbat da un gapappakuyana nadumaduma dit sungbat da. Gaputa amod dit damit da, adin dit ap-apun di suldadu masinog nu singngadan dit gattoka napasamak ot binilin na dat suldadu na un idallay da si Pablo utdit kampu da. ³⁵ Utdit dakngon da dit aldan intayag dat suldadu un nangawit kan Pablo un nangilnok kan siya gapu utdit amoda sulag dat tagu. ³⁶ Ta gapappakuyan da un maitungtung-ud un kanan da un, “Patoyon taku.”

Ingalintogan Pablo Dit Long-ag Na

³⁷ Utdit ilnok da okyanon si Pablo utdit kampu dat suldadu imbagan Pablo utdit ap-apu un, “Antu okyan ibagak kan sika nu mabalin?”

Ot kanan dit ap-apun di suldadu un, “Tigammum gayam man-iGriego? ³⁸ Bokon kad nin un sika dit iyEgipto utdit adi payyan nasulit un gummusul sit gubilnu ot impangat na dat opata libu’n tulisan un ummoy sit igaw un maid tagtagguwan?”

³⁹ Summungbat si Pablo un, “Bokona sakon. Judiowak un iTarso un mandin dinamaga ili’t din probinsiya’d Cilicia. Pangaasim ud ta mampalawagak sidan tagu.”

⁴⁰ Utdi, pinalubusan dit ap-apun di suldadu ot summikad si Pablo utdit palikad dit aldan asina intayag dit ima na un nampaginok sidat tagu. Guminok da man nambagbaga kan dida utdit ugud da un Hebreo.

22 “Mamallong-ag kan susunud ku, dumngol kayu ta ipalawag ku tun sungbat ku utnat ipabpabasul yu kan sakon.”

² Magngol da mana mambagbaga utdit bagbaga da un Hebreo, amo gummiginnok da’l losan ot intuluy Pablo un kanana’n,

³ “Judiowak un naiyabeng sidin Tarso ud Cilicia yoong dummakolak situn Jerusalem un uswelan ud Gamaliel. Natudtuduwana sit gattoka kokwan dat linlintog dat aappu taku ot napasnokak un manselbi kan Apudyus un pada yu pay sinsatun. ⁴ Pinalipaligatak inggana’t natoy dat udum sidat tagu un manutuwa utdit intudtudun Jesus un Dalan. Dinokmaak dida, babai man onnu lalaki ot paimbalud ku dida. ⁵ Ot sat kangatuwana padi kan dat lalallakay taku dat makakustigu un tuttuwa datu un ibagbagak kan dikayu. Ta dida’d nangi-

tod kan sakon sit sulat un ipailak sidat bulun taku ud Damasco dalapnu dok-maak dat manuttuwa't di asik iyoy dida un mapingil situn Jerusalem dalapnu madusa da."

Inul-ulnug Pablo Dit Nanuttuwaana Kan Apu Jesus

(Kingkingwan 9:1-19; 26:12-18)

⁶"Utdiya manaddalanak un dumoldol ud Damasco si mamatuk, kaklata lawa'n inggaw napaddapadda'n silaw un nangingwat langit un naipaslang kan sakon kan sidit nangkalliput ku. ⁷Naidugsutak sit pita ot nanggol ku dit ginga'n kanana kan sakon un, 'Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon?'

⁸"Singngadan nu kad Apu?' inimus ku.

"Kinnanana kan sakon un, 'Sakon si Jesus un iNazaret un palpaligatom.'

⁹"Sadat bulun ku naila da dit silaw yoong adi da nanggol dit gingan dit nakabagbaga kan sakon. ¹⁰Ot inimus ku un, 'Ngadan nat kook, Apu?'

"Ot summungbat si Apu un, 'Gumangun ka ta ituluy nu un umoy Damasco ta awad mangibaga't di kan sika utdat naitudinga koom.'

¹¹"Adiyak makaila gaputa kinulapak sidit dolang didiya silaw ot kinebedak sidat bulun ku un indallay ud Damasco.

¹²"Utdiya ili, inggaw osa'n tagu un mangngadan kan Ananias un talona manuttuwa utdat linlintog taku kan naba lu ud kaugudana utdat losana Judio un iinggaw sidi. ¹³Dummatong kan sakon ot summikad sidit sog-on ku un kanana'n, 'Sunuda Saulo, makaila ka umanon.'

"Utdi, dagusa nakailaak ot tummukkolak kan siya."

¹⁴"Ot imbaga na kan sakon un, 'Sadit Apudyus dat aamma taku pinilina'd sika un manigammu utdat piyaona kan mailam dit Nalintoga Anak na kan mag-

ngol nu dit mismu un ginga na. ¹⁵Sika'd kustigu na un mangipanoknok sidat tagu utdat losana nailam kan dingngol nu. ¹⁶Ot sinsatun, ngadan payyan nat uuwayom? Lumigwat ka ot pabun-yag ka. Ot kodawom kan Apu Jesus un pakawanona dat basul nu."

Imbaun Apudyus Si Pablo Un Mangitudtudu Utdat Bokona Judio

¹⁷"Utdiyon nangulinak situn Jerusalem ot madamaak mana manluwaju utdin timplu kama't in-inop dit nangil-ak ¹⁸kan Apu ot imbaga na un, 'Dalasom ot tengyam tun Jerusalem ta adin dat tagu't tu tuttuwaon nat pammanoknok nu maipanggop kan sakon.'

¹⁹"Yoong kinnanaka summungbat un, 'Apu, tuttuwaon da ud sakon situn kanak ta gagangay titiggammu da un inummoyak sidat kasinasinagoga uttun Jerusalem ot dinokmaaka paimbalud dat manuttuwa kan sinabisabidak dida. ²⁰Ot utdit napatoyan Esteban un nangustigu kan sika nakasikadaka mismu't di un nangiyoon kan nangadog sidat badut dat namatoy kan siya.'

²¹"Yoong imbagan ud Apu kan sakon un, 'Ikan, ta ibaun ku'd sika utdin adad-dayuwana igaw dan bokona Judio.'"

²²Dinudumngol dat tagu kan Pablo yoong utdit nanggolan da tuwona imbaga na nakasulag da ot nampappakuy da un kanan da'n, "Patoyon yu nata tagu! Bokona lumbong un matagu!"

²³Utdi gapappakuyan da kan iwasi-wasiwas da dat badut da kan itaballu da dat gabu ud ngatu utdit amod un sulag da. ²⁴Utdiyon imbilin dit ap-apun dat suldadu utdat tagu na un ilnok da si Pablo utdit kampu da asina imbaga un sabisabidan da un imusan dalapnu matigammuan da nu apay un amod dit mampapakuy dat Judio kan siya. ²⁵Utdit mapingil daon dalapnu masabidan,

imbagan Pablo utdit opisyal un sumisikad sidit sog-on na un, “Ipalubus kad dit lintog un masabidan nat iRoma un adina payyan nabistigal?”

²⁶ Magngol man dit opisyal tu, inumoy sit ap-apu da ot kanana'n, “Ay ilama lawa nu ngadan nat koom kan siya ta iRoma gayam tuwa tagu!” ²⁷ Utdi, ummoy dit ap-apu kan Pablo inimus un, “Tuttuwa kad un iRoma ka?”

“On,” insungbat Pablo.

²⁸ Ot summungbat dit apun di suldadu un, “Nanggastuwak si dakola pilak udsi nambalinaka tagun di Roma.”

Summungbat si Pablo un, “Yoong iRoma un naiyabeng.”

²⁹ Utdiyon, dagusa kummunukunud dat suldadu un mamistigal kan siya utdit magngolan da dit imbaga na kan ulay sadit opisyal, ummogyat payon sidit matigammuwana un iRoma si Pablo gaputa siya dit namingil kan siya.

Indatag Da Si Pablo Utdat Sanhedrin

³⁰ Utdi, piyaon dit ap-apun di suldadu un matigammuwana dit ipabpabasul dat Judio kan Pablo. Isunga utdit mabigat, imbilin na un makaan dat kinawad un namingil da kan Pablo kan binilin na dat aap-apun di padi kan sadat Sanhedrin un mammimiting da. Utdi, ummoy na indatag si Pablo utdit sanguwan da.

23 Utdi, intutukkol Pablo dadit losana mammimiting asina kinnanana un, “Susunud ku un kaganakan Israel, kigad nataguwak inggana't tuwa algaw, naid tigammuk si kingwak ut laweng sidin man-iilan Apudyus.” ² Magngol man Ananias un kangattuwana padi, imbilin na utdat adani un sumisikad sidit sog-on Pablo un tigpapon da dit sangi na.

³ Utdi, kinnanana Pablo kan siya un, “Si Apudyus ud manigpap kan sika un man-ag-agin. Alig nu ud alisut un pinambalin da un kama nu napoikas ta kui-

som okyan sakon un maibasal sit lintog yoong salungasingom dit lintog sinat mampatigpapam kan sakon.”

⁴ Ot kinnanana dat tagu un kaadaniyan kan Pablo un, “Apay in-insultuwom nat kangattuwana padin Apudyus?”

⁵ “Naid ussiya'd tigammuk susunud, un siya dit kangattuwana padi,” kinnanana Pablo. “Ta naikanglit pay-an sidit ugud Apudyus un, ‘Adi yu pabainan nat tagu un mangipangat kan dikayu.’”

⁶ Utdit nadlaw Pablo un sadat udum sidat mammimiting, Saduceo da kan Fariseo dat udum indangsol na un nambagbaga un, “Susunud ku, Fariseowak pay ta Fariseo dat ginnapuwak isunga namnamaok un paungalon Apudyus dat natoy ot siya ud gapun tun naidalumak situnsatun.”

⁷ Utdit naibaga na tu, nansisinnungbat dat Fariseo kan dat Saduceo ot nagogwa da un dit mammimiting. ⁸ Ta sadat Saduceo adi da manuttuwa un umungal dat natoy kan adi da pay tuttuwaon un awad anghel onnu kadogwa yoong sadat Fariseo manuttuwa da utdatu un losan. ⁹ Utdi, talona dummangsol dit pinnaleset dat Saduceo kan dat Fariseo ot sadat uduma mimistulun di lintog un bulun dat Fariseo summikad da ot kinnanana da un, “Naid maodasan mi si laweng situwa tagu. Tuwan nu tuttuwa'n awad ispiritu onnu anghel ud si nakabagbaga kan siya.”

¹⁰ Talona ummengeenget dit sisinnungbat ot kummimut dit ap-apun di suldadu nu manwewwesang da si Pablo. Utdi, binilin na dat suldadu na un dumoba da ta umoy da alan si Pablo dalapnu idallay da utdit kampu da.

¹¹ Utdiya labi nampaila dit Apu utdit sog-on Pablo ot kinnanana un, “Pabilgom nat angos nu. Pinanoknokam dit maipanggop kan sakon situn Jerusalem ot masapula siya pay koom sin Roma.”

Panggop Da Un Patoyon Si Pablo

¹² Mabitag man nan-aanamungan dat piga'n Judio ot insapata da un adi dan talon mangan kan uminum agingga't mapatoy da si Pablo. ¹³ Nakalimampuluwan dat lalaki un nantutulag. ¹⁴ Utdiyon inummoy da utdat aap-apun dat papadi kan lalallakay ot kinnanana da un, "Talona insapata mi'l losana adi kami'n talon mangan agingga't mapatoy mi si Pablo. ¹⁵ Isunga kodawon mi kan dikayu kan sidat Sanhedrin un mangipatulud kayu si bilin kan ap-apun di suldadu ta idatong da si Pablo kan dikayu, un kama nu piyaon yu un maawatana kustukustu dit kasu na. Ta nasasaggana kami un umoy mangilpang kan siya sin daan na un dumatong situ."

¹⁶ Yoong inggaw ud abeng dit sunud Pablo un babai un nakagngol sidit nantutulagan da, ot inummoy sidit kampun dat suldadu ot imbaga na kan Pablo dit panggop da. ¹⁷ Utdi, inayagan Pablo dit osa'n opisyal ot imbaga na kan siya un, "Idallay nu tuwa mamabbagu utdin apapu yu ta antu ud ibaga na kan siya."

¹⁸ Utdi, indallay dit opisyal ot impuyut na utdit ap-apu da un kanana'n, "Inayaganak kan Pablo un balud ot imbaga na un iyoy ku tuwa mamabbagu kan sika ta antu ud ibaga na."

¹⁹ Utdiyon kinebed dit ap-apun di suldadu dit mamabbagu ot inyadayuna dalapnu maid makagngol si sabali, asina inimusan un, "Ngadan nat ibagam kan sakon?"

²⁰ Summungbat un, "Nantutulag dat pangaton dat Judio un kodawon da kan sika un idallay nu si Pablo nu bigat sidin mammimitingana da, ta ag-agin piyaon da un maawatan dit kustukustu'n maipanggop sit kasu na. ²¹ Yoong adim okyan tuttuwaon dida ta awad da ud makalimampuluwana lalaki un mangilpang kan siya. Insapata da un adi da

mangan kan uminum agingga't mapatoy da si Pablo. Nakasagana da un mangipatungpal situwa koon da ot uuwayon da'l ullawa nat ibagam."

²² Utdiyon binilin dit ap-apun dat suldadu dit mamabbagu un kanana'n, "Adim ibagbaga si udum un imbagam tu kan sakon."

Asi naon pinadalan.

Indallay Dat Pablo Kan Gubinnadul Felix

²³ Utdit lapuwan dit mamabbagu inayagan dit ap-apun di suldadu dat duwa'n opisyal na ot binilinana dida un, "Mangisagana kayu si duwa'n gasuta suldadu kan pitumpulu'n mangabayu kan duwa'n gasuta gasay-angan ta manalan kayu'd Cesarea nu pogpoga'n suyop sooni nu labi. ²⁴ Isaganaan yu pay si Pablo utdat kabayu ut mangabayuwana ot itulud yu kan gubinnadul Felix un maid mapasasamak kan siya si laweng." ²⁵ Utdiyon nansulat dit ap-apun di suldadu kan gubinnadul Felix un kanana'n,

²⁶ "Kan sika un nangatu'n gubinnadul Felix. Kapkapiya ka okyan, Apu.

²⁷ "Dinokmaan dan Judio tuwa tagu ot dandani da un pinatoy. Natigammuwak un tagun di Roma ot ummoy kami't dat suldaduk ud sinajakan. ²⁸ Piyaok tigammuwon dit nangidaluman da kan siya isunga indatag ku utdat Sanhedrin. ²⁹ Ot naodasak un naid kingkingwa na si laweng un gapun di mapatoyana onnu maibaludana. Ta sad ipabasul da'l lawa kan siya dit maipanggop sidit lintog da. ³⁰ Utdit matigammuwaka panggop dat Judio un patoyon tuwa tagu dagusa impadalan ku kan sika. Ot imbilin ku pay sidan mamabpabasul kan siya un sika'd mandaluman da. Satun nansulat, Claudio Lisias."

³¹ Utdiyon tinungpal dat suldadu dit imbilin na kan dida ot inala da si Pablo

ot utdiya labi kaysan da inggana't dummatong da ud Antipatrisa. ³²Mabigat man nangulin dadit adi nangabayu utdit kampu da. Ot sadat nangabayu'l lawa ud nantuluy un nangitūlud kan Pablo. ³³Dumatong da man ud Cesarea intod da dit sulat kan gubinnadul Felix asida inyawat pay si Pablo. ³⁴Binasan dit gubinnadul dit sulat asina inimusan si Pablo nu singngadan dit ili na. Utdit matigammuwana un iCilicia, ³⁵kinnanana un, "Donglok kan kuisok sika nu dumatong dat mangidalum kan sika."

Utdiyon binilin na un maiyoya maandogan si Pablo utdit boloy un pinatuud didit Ali Herodes sidit.

Indalum Dat Judio Si Pablo

24 Lumabas man lima'n algaw, inummoy Cesarea si Ananias un kangattuwana padi un bulun na dat piga'n lalallakay kan inggaw pay osa'n abugadu un mangngadan kan Tertulo. Ummoy da kan gubinnadul Felix ot indatag da dit dalum da kan Pablo. ²Utdit naayagan da si Pablo, inlapun Tertulo un man-ibaga't dat ipabasul da kan siya un kanana'n,

"Apu, madaydayawa Gubinnadul! Gapu utnat kalaing nu un mangipangat nabayagona kapkapiya kami uttuwa igaw. Maipagapu kan sika adu un nabalun nakwa un nangkapiyaan tun ili. ³Singngadan na mana ayan mi't tun losana linakub tun ili mi bigbigon mi dat nakwaam ot dako! tun yaman mi kan sika. ⁴Adi mi piyaon un mataktak ka yoong pangaasim ta anusama donglon tun aboba un palawag mi. ⁵Ta sigun sit padas mi ga-oogyat tuwa tagu ta gumugulu. Siya ud nangilapu si gulu utdat losana Judio uttun lubung, kan siya ud pangat dat buyut dit osa'n iNazaret. ⁶Pinadas

na paya dimokon dit kinasantun dit timplu ud Jerusalem yoong dinokmaan mi. [Ot kuison mi okyan sidit lintog mi ⁷yoong dummatong da Lisias un ap-apun di suldadu pati utdat suldadu na ot pinlos da un innala kan dikami. ⁸Utdiyon imbilin Lisias kan dikami un sika'd umoyan mi mandaluman.] **Nu imusam tuwa tagu matigammuwan kan siya dat losana ipabasul mi kan siya."

⁹Ummampayun pay dat Judio un bulun na utdit dalum ot pinanoknoka da'l losana tuttuwa datu'n imbaga na.

Ingalintogan Pablo Dit Long-ag Na

¹⁰Magangput man di, sininyasan Felix si Pablo un mambagbaga. Ot kinnanana Pablo un,

"Apu Gubinnadul, tigammuk un nabayag kaon un kuis situn ili mi, siya'd gapuna un malagsakanak un mangipalawag situn kalintogak sinat atubang nu. ¹¹Nu man-im-imus ka, matigammuwan un naid payyan kagwampulu't duwa'n algaw si lummabas manipud sit ummoyak nandaydayawan kan Apudyus sidin Jerusalem. ¹²Ot utdit ininggawak sisi naid osa si Judio ut nakaila kan sakon un nakasinnungbat onnu nanggulu utdat tagu utdin timplu onnu sinagoga onnu ulay sidin ili'd Jerusalem. ¹³Ot maid maidatag da ut pammanoknok da utdan ipabpabasul da kan sakon. ¹⁴Yoong aminok un tuttuwan mandaydayawak kan Apudyus un siya'd nandaydayawan dat ginnapuwan mi ot un-unudok dit Wagas un intudtudun Jesus un kanan da un bokona siya'd kustun tudtudu. Manuttuwaak pay sidat losana naikanglit sidit lintog Moses kan sidat iblun dat propetan Apudyus sidit. ¹⁵Mannamnamaak kan Apudyus un padan din mannamnaman datun

**24:8 Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

mamabpabasul kan sakon. Namnamaok un paungalona kan katoy da'l losana tagu, laweng man onnu nabaļu. ¹⁶Isunga talona naammaak sidan losana kook dalapnu adiyak makakokwa't laweng sidin man-iilan Apudyus kan sidan tagu.

¹⁷"Lumabas man piga'n dagun un naidak Jerusalem, nangulinak ta umoyak mangitod si pilak un maitulung sidat bulun ku un Judio kan umoyak mandatun kan Apudyus sidin timplu. ¹⁸Madama payyana mandatdatunak sit naka-il-an da kan sakon sidin timplu utdit magangputanon dit ugali un mandadalus. Naid adu si tagu't di ot naid pay gulu. ¹⁹Yoong ininggaw da ud piga'n Judio un nanligwat sin lakub Asia ot dida okyan sad umoy mandalum nu awad ipabasul da kan sakon. ²⁰Onnu, sadatu okyana tagu ud mangibaga nu singngadan dit indasan da un basul ku utdit indatag da ud sakon sidat Sanhedrin. ²¹Satu'l lawa ud magasmok ku'n indangsolā imbaga utdit summikadak sit atubang da un, 'Mabistigalak kan dikayu't tun satuna algaw gaputa manuttuwaak un umungal dat matoy nu timplu na."

²²Utdi, gaputa gattoka napatigam-muwan si Felix maipanggop sidit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus, pinansaldong na dit mambistigalan da kan Pablo un kanana'n, "Asik ibanag tuwa dalum nu dumatong si Lisias un apapun di suldadun di Roma." ²³Ot binilin na dit opisyal un maituluy un maandogan si Pablo yoong palubusana si akita waya na kan adina iyapa dat gayyom na un umoy tumulung sidat kasapulana.

Si Pablo Utdit Atubang Da Felix Kan Drusila

²⁴Lumabas man piga'n algaw dummatong da Felix kan Drusila un asawa na un osa'n Judio. Pinaayag na si Pablo ot

didingngol da dat imbaga na maipanggop sidit manuttuwaana kan Jesu Kristu. ²⁵Yoong utdit ipalpalawagon Pablo dat maipanggop si kinalintog, kina-attom un adi mangwa si laweng kan sadit dumakngan dit al-algaw un mangukuman Apudyus, nakakimut si Felix. Ot kinnanana un, "Manalan ka yan. Asik payyan sika ayagan nu awad timpuk."

²⁶Utdi payona timplu, kanayuna paayaan Felix si Pablo dalapnu kabagbaga na ta mannannama un itdan Pablo si pilak.

²⁷Lumabas man duwa'n dagun naisukat si Porcio Festo kan Felix un gubinnadul. Yoong gaputa piyaon Felix un maala dit mampipiyan dat Judio kan siya binaybay-ana si Pablo un dit mababalud.

Kindaw Pablo Un Maidaļum Sit Ali Ud Roma

25 Dummatong si Festo utdin Cesarea dalapnu mantulaya gubinnadul. Ot lumabas man tulu'n algaw inummoy Jerusalem. ²Dumatong man sisi, indatag dat aappun di padi kan pappangat di Judio kan siya dit dalum da kan Pablo. Nakapangpangngaasi da kan Festo ³un ipadalan na si Pablo ud Jerusalem dalapnu dida'd manguis kan siya, yoong sat panggop da lopangon da utdit dalan. ⁴Summungbat si Festo un, "Maaandogan si Pablo ud Cesarea ot adi bali ta mangulinak sisi un masapa. ⁵Ot ibaun yu dat pappangat yu un maibulun kan sakon ud Cesarea dalapnu dida ud mangidatag sit dalum yu kan siya nu awad nakabasulana."

⁶Ininggaw si Festo utdin Jerusalem si walu onnu simpulu'n algaw asina gummusada nangulin ud Cesarea. Mabitgat man inummoy sidit kukuisana ot imbaga na un idatong da si Pablo. ⁷Makalnok man si Pablo dinalinup dat Judio un nanligwat ud Jerusalem ot inlapu daona man-ibaga't dat adu'n nadag-

sona ipabasul da kan siya yoong adi da mapanoknoka dida. ⁸Ot summungbat si Pablo un, “Naid ud kingkingwak si maisuganggang sit lintog mi un Judio onnu utdit timplu kan ulay sit Emperador ud Roma.”

⁹Yoong piyaon Festo un maala dit mampipiyan dat Judio kan siya ot inimusana si Pablo un, “Piyaom kada umoy sin Jerusalem ta siya’d manguisak sidatuwa naipabasul kan sika?”

¹⁰Yoong summungbat si Pablo un, “Madik Apu, ta antuwakon un sumisikad situn uukkuman di Emperador ud Roma un siya’d lumbonga makuisak. Ot titiggammun un naid gapu’d kingwak si laweng sidan kailiyaka Judio. ¹¹Nu awad sinalungasing ku ut lintog kan kingwak si laweng un lobbonga mapatoyak maid kimut ku un matoy. Yoong nu maid katuttuwaan nat ipabasul da kan sakon maid makabalina mangiyawat kan sakon kan dida. Kodawok un maiyoy tun kasuk kan Emperador ud Roma.”

¹²Utdi, inimusan Festo dat bulun na nu mabalin dit kindaw Pablo ot imbaga da un mabalin. Ot summungbat un, “Gapu ta kindaw nu un si Emperador ud Roma ud manguis kan sika boot padañnon mi ud sika’t di.”

Si Pablo Utdit Atubang Da Ali Agripa Kan Bernice

¹³Lumabas man ud piga’n duminggu dummatong da Ali Agripa^{††} kan Bernice un asawa na ud Cesarea dalapnu ida umanggom kan Festo un bagu’n gubinnadul. ¹⁴Utdiya ininggawan da’t di si piga’n duminggu, imbagan Festo kan Ali Agripa dit kasun Pablo un kanana’n, “Awad osa’n balud situ un tinengyan Felix. ¹⁵Ot utdit ininggawak Jerusalem, nandalum dat aap-apun di padi kan dat

lalallakay di Judio kan sakon ot kindaw da un koddongak si Pablo un mapatoy. ¹⁶Yoong kinnanak kan dida un bokona kadawian mi un iRoma un mangiyawat si tagu un naidalum nu daan na un makasinnangu’t nat nandalum kan siya dalapnu awad waya na un manungbat sidat ipabasul da kan siya. ¹⁷Siya’d gapuna un utdit dummatong da uttun Cesarea, adiyak nantaktak. Utdit mabigat ummoyak sin kukuisan ot paindatong ku dit balud. ¹⁸Ot utdit summikada mambagbaga dat nangidalum kan siya, naid ud imbaga da si nakabasulana un kama’t dit ninamnamak. ¹⁹Nu adi sad olog da’l lawa’n nansisinnungbatan dit maipanggop sidit pammati da un Judio kan sadit tagu’n mangngadan kan Jesus un natoy yoong ibagabagan Pablo un matatagu. ²⁰Gaputa adik tigammu nu innok un mamistigal situwa kasu, inimus ku kan Pablo nu piyaona un umoy ud Jerusalem ta siyadi ud mabistigalana. ²¹Yoong kindaw na un maandogan agingga’t sadit Emperador ud Roma ud mangoddong kan siya. Ot imbilin ku un maandogan agingga si maipadalan kan Emperador.”

²²Utdi, kinnanana Ali Agripa un, “Piyaok paya donglon tuwa tagu.”

“Donglom an nu bigat,” insungbat Festo.

²³Kadon sit mabigat, dummatong da Ali Agripa kan Bernice un nangkabablu dat usal da kan talona napadayawan da un nilumnok sidit mimittingan un binulunan dat aap-apun di suldadu kan pappangat didiya ili. Ot imbilin Festo un maidatong si Pablo. ²⁴Idatong da man imbagan Festo un, “Apu Ali Agripa, kan dikayu’l losana awad situ, antu dit tagu un indalum dat losana Judio kan sakon sidin Jerusalem kan situn Cesarea un ipappakuy da un, Adina lumbong un matagu. ²⁵Yoong naid maodasak si

^{††}25:13 Siya si Herodes Agripa II un anak ud Herodes Agripa 1

laweng ut kingwa na un lobbonga mapatoyana. Ot gaputa kindaw na un si Emperador ud manguis kan siya impalubus ku un maipadalan kan siya. ²⁶Yoong naid nadotok si nakabasulana ut isulat ku kan Apu Emperador. Ot siya'd nampaiyoyak kan siya uttun atubang yu talon kan sika Apu Ali Agripa dalapnu magangput kada maimusam, awad ud maisulat ku. ²⁷Ta uttun somsomok ku lawenga ibaun ku'l lawa nat osa'n balud kan Emperador un maid nadotok si gapun di nakabasulana."

Ingalintogan Pablo Dit Long-ag Na Kan Ali Agripa

26 Utdiyon imbagan Ali Agripa kan Pablo un, "Mabalin nu un mangikalintogan sinat long-ag nu."

Utdi intayag Pablo dit ima na dalapnu guminok da asina nambagbaga un kanana'n,

²"Nadayawa Ali Agripa, nagasatak situwa algaw ta uttun atubang nu ud manungbatak sida'l losana nangidaluman dan bulun un Judio kan sakon.

³Matalokak gaputa titiggammuma losan dat ugali taku'n Judio kan dat adi taku man-aannamungan. Isunga koda-wok kan sika ta anusama donglon datu'n ibagak.

⁴"Sadan losana kailiyaka Judio titiggammu da dit mantataguk manipud naiyabengak sidin ili mi un Tarsus kan sit ininggawak sidin Jerusalem. ⁵Titiggammu da kan mapanoknokan da nu piyaon da, un osagak un Fariseo un napegota manguunnud sidit relihiyon taku un Judio. ⁶Ot gaputa nanam-ok un matungpal dit insapatan Apudyus sidat ginnapuwat taku un paungalona dat natoy, antuwak sinsatun un mabistigal situn atubang nu. ⁷Satu un insapatan Apudyus, siya pay ud nanam-on

dat kaganakan dat kagwampu't duwa un aappu taku un matungpal, siya'd gapuna'n mandaydayaw da kan Apudyus si inalaw kan linabi. Apu Ari, gaputa mannamnamaak situwa insapatan Apudyus, siya'd namabasulan dan Judio kan sakon. ⁸Kan dikayu'l losana naam-mung, apay ligaton yu un tuttuwaon un paungalon Apudyus dat natoy?"

⁹"Yoong ulay sakon sidit, sad tigammuk masapula kook ud kaboolaka manuganggang sidat manuttuwa kan Jesus un iNazaret. ¹⁰Ot siyadi'd kingwaka tuwa'd Jerusalem. Adu dadit paimbalud ku un tagun Apudyus gaputa initdanak sidat aap-apun di padi si kalintogana mangwa. Ot nu makoddongan da un mapatoy, dagusa ampayunak pay. ¹¹Namin-adu un ummoyak sidat kasinasinagogan di Judio un mamaligat sidat manuttuwa ot pinadas ku un pinapilit dida'n mangibaga si maisuganggang kan Jesus. Gapu't dit amod un sulag ku kan dida inummoyak ulay pay sin adayu'n il-ili dalapnu paligatok dat manuttuwa."

Inul-ulnug Pablo Nu In-inona Un Nambalina Manuttuwa

(Kingkingwan 9:1-19; 22:6-16)

¹²"Siya'd gapuna un inummoyak ud Damasco ot inggaw kan sakon dit kalintogan kan bilin dat aap-apun di padi. ¹³Ot utdiya inggawak sin dalan si matatuk, nadayawa Ali, nailak dit silawa nanligwat langit un amo napadda nu sadin init, naipaslang kan sakon kan sidat bulun ku. ¹⁴Utdi, losan kami un naidugsut sidit pita ot nagngol ku dit ginga un kanana kan sakon sidit bagbaga un Hebreo un, 'Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon? Paligatom pay lawan nat long-ag nu utnata kokkoom un

padan dit baka nu ikussad na dit tutuduk.^{15‡}

¹⁵“Utdi inimus ku un, ‘Ngadan nu kad Apu?’ Summungbat dit Apu un, ‘Sakon si Jesus un palpaligatom. ¹⁶Yoong gumangun ka. Nampailaak kan sika ta dutukak sika un manselbi kan sakon. Sika ud mangipanoknok sidan udum sidan nailama maipanggop kan sakon situwa al-algaw kan uduma ipailak kan sika utdan madoldola al-algaw. ¹⁷Salakni-bak sika utdan padama Judio kan sidan bokona Judio un dida’d mangibaunak kan sika. ¹⁸Tudtuduwam dida dalapnu maila da dit katuttuwaan ot kumaan da utdit kakolpan ot umoy da utdin nappada. Tudtuduwam dida dalapnu adi daon paitulayan kan Satanas nu adi paitulayan da kan Apudyus. Ta nu manuttuwa da, mapakawan dat basul da kan maidoga da utdat pinilin Apudyus un tagu na.”

Imbagan Pablo Dit Talibasus Na

¹⁹Intuluy Pablo un kanana’n, “Nadayawa Ali Agripa, nanungpalak sidit impailan Apudyus kan sakon un nalingwat langit. ²⁰Ot inwalagawag ku un masapula ibabawin dat tagu dat basul da kad tuttuwaon da si Apudyus ot ipaila da utdat angwat da un tuttuwa’n nambabawi da. Siyatu’d inwalagawag ku un inlugik ud Damasco asi ud Jerusalem, kan sida’l losana lakub Judea, kadon sidan bokona Judio. ²¹Siyatu ud gapugapun dit nanokmaan dat Judio kan sakon sidit ininggawak sidin timplu ot pinanggop da un patoyon sakon. ²²Yoong aginggana’t tuwa algaw tinulutulunganak kan Apudyus ot antuwak situ un mangiwalagawag kan mangipanoknok kan dikayu’l losana tagu’n nangatu man onnu nadoba. Satu’n iba-

gak siya payon dit imbagan Moses kan dat propetan Apudyus un mapasamak, ²³un sadit Kristu, masapula mampaligat kan mapatoy ot siya’d umuna un paungalon Apudyus un natoy dalapnu ipatigammu na dit managuwan Apudyus sidan Judio kan bokon Judio ot siyadi dit kama’t silaw kan dida.”

²⁴Utdiya mampalpalawagan Pablo pinalesetan Festo un kanana’n, “Natingang ka Pablo, sanat amoda inadal nu ud nampatingang kan sika.”

²⁵Yoong summungbat si Pablo un, “Bokona natingangak, Apu gubinnadul Festo. Tuttuwa datu’n ibagbagak kan dikayu kan nalimpiyu tun somsomok ku un mambagbaga. ²⁶Natulodaka man-ugud gaputa tigammuk un titiggammun Ali Agripa datu’n ibagbagak. Naid duwaduwak un titiggammuna dat losana naipasamak ta bokona nakwa da utdan nalingoda igaw. ²⁷Apu Ali Agripa, bokon kada manuttuwa ka utdat ingkanglit dadit propetan Apudyus? Titiggammuk un manuttuwa ka.”

²⁸Utdi summungbat si Agripa kan Pablo un, “Utnat somsomok nu maawis nu kad sakon un manuttuwa kan Kristu utnat sin-akitana lawa’n timpu?”

²⁹Summungbat si Pablo un, “Sinakitan man onnu andu un timpu, iluwaluk kan Apudyus un sika kan sadatu’n mandodonggol kan sakon situwa algaw mambalin kayu si manuttuwa kan Kristu un kama kan sakon, puwela ullawa’n mabalud kayu.”

³⁰Utdi summikad si Ali Agripa, si Gubinnadul Festo, si Bernice kan dat udum paya ininggaw sisi. ³¹Utdit makalaksun da, nambabagbagaan da pay lawan un, “Naid kingwan ditu un tagu si laweng un gapun di mapatoyana onnu maba-

‡26:14 Sat ugalin dat Judio, awad tutuduk un itudutuduk da’t dit baka un mangkokwaon da dalapnu madagdag.

dana.” ³²Ot imbagan Ali Agripa kan Festo un, “Nu Adina okyan kindaw un maiyoy kan Emperador ud Roma tu un kasu na, mabalin taku okyanon un pawayaan.”

Indallay Dat Suldadu Si Pablo Ud Roma

27 Utdit maikoddong dit al-algawa mambapulan mi un umoy ud Italia, naipaima si Pablo kan dat uduma balud kan Julio un osa't dat opisyal dat bungguy dat suldadu un mangadan si “Man-aandogon di Emperador.” ²Nanlugan kami utdit bapul un nanligwat Adrumeto un mansagsagana un manalan sidan gigillongan di bapul sidin probinsiya'd Asia. Kaysan kami ot bulun mi si Aristarco un iTesalonica utdin probinsiya'd Macedonia. ³Mabigat man dummatong kami ud Sidon. Naanus si Julio kan Pablo ot pinalubusana un umoy na ilan dat gagayyom na utdi dalapnu maitdan sidat masapul na. ⁴Utdi, nambapul kami payyan manipud Sidon ot gaputa dupakon dikami utdit bayogbog nangoy kami utdin biik Chipre un maid bayogbog na. ⁵Dinolmang mi din baybaya adani ud Cilicia kan Pamfilia ot dummatong kami ud Mira utdin Licia. ⁶Utdi, nangdas dit opisyal dat suldadu si bapul un nanligwat ud Alejandria un manalan ud Italia ot siya ud nangiluganana kan dikami.

⁷Nambanbannay dit bapul mi si piga'n algaw ot nampaligat kami un dummatong sin adani'd Cinido. Ot gaputa nabayogbog, maid inon mi un umoy man-illong ot intuluy mi utdin biik Creta ot lummaus kami'd Salmon. ⁸Nampaipaigid kami ot adu dat nampaligatan mi un dummatong sidit osa un igawa

mangadanan si Naba'u'n Gigillongan di Bapul un adani't din ili'n Lasea.

⁹Ot gaputa nabayag dit nataktakan mi, ga-oogyaton dit mambapul ta nagangputon dit Al-algawa Manlanganana Mangan. ¹⁰Utdi binagbagaan Pablo dida un kanana'n, ¹⁰“Bubulun, mailaka laweng ninon un ituluy taku'n mambapul ta adu un mayam-ana kalga kan ulay sanat bapul mayam-an ot malmos taku pay.”

¹¹Yoong adin dit opisyal di suldadu pintog dit imbagan Pablo ta sad dinggol naot dit kanan dit kapitan dit bapul kan sat singkuwa utdit bapul. ¹²Ot gaputa lawenga inggawan di bapul dit gigillongan si timpun di kukummogan, kaaduwan sidat nanlugan dit mamiya'n ituluy mi un mambapul ta padason mi un dumatong ud Fenix un ili'd Creta ta siya'd inggawan mi inggana't magangput dit kukummogan. Awad gigillongan sisi un bokona nansangu utdin manligwatan bayogbog.

Dupakon Dit Bali Dit Bapul

¹³Utdit inggaw nakapsuta bayogbog un manligwat kapon daya, kanan nin dat tagu nu mabalin daona ituluy un mambapul. Ot impangatu da dat sangul, asi miyon intuluy un nambapul un nampaipaigid sidin Creta. ¹⁴Yoong adina masulit dinumtong dit nabiloga bayogbog un nanligwat lagud sidit pugu. ¹⁵Dinangkas na dit bapul ot gaputa maligatan kami un manupak sidit bayogbog, impalubus mi'l lawaon un sat bayogbog dit mangidalan sidit bapul. ¹⁶Naidalatum kami utdit nasal-inana biik dit bangoga pugu un mangngadan Cauda. Utdi ingkalkaligatan mi un insap-al dit bangoga bangka utdit bapul dalapnu Adina mayam-an. ¹⁷Magangput mana maisap-

¹¹27:9 Sadit Al-algawa Manlanganana Mangan onnu Al-algawa Mapakawanan dat Basul makwa nu maudi'n duminggun di Septiembre onnu lugin di Octobre ot siya'd timpun baballian.

al dit bangka, tinakodan da dit bapul si dadakkoḷa lubid daḷapnu kumiddot. Utdiyon, gaputa kummimut da nu maisodsod sidit kalaganan sidin adani ud Sirte indoba da dit layab un mangitulung sidit bapul ot binay-an daon dit bapul un idalan dit bayogbog.¹⁸ Nantulutuluy dit amoda bayogbog kan paḷuung ot mabigat man inlugi da un nan-idawat sida-dit kalga.¹⁹ Utdit maikatlu'n al-algaw nan-idawat daon sidat uduma alikam di bapul.²⁰ Ot piga-piga'n algaw un adi kami nakaila si init onnu bituwon ta sad koonan gumilog dit bayogbog ag-inggana't naidon dit namnama mi un matagu.

²¹ Nabayaga adi kami nakakan ot summikad si Pablo utdit atubang un kinana'n, "Bubuḷun, nu dingngolak okyan sidat imbagak un adi taku tengyan ud Creta maid okyan nayam-an kan natalak taku.²² Yoong sinsatun, pabos-olon yu danat angos yu ta maid matoy si osa kan dikayu. Siya'l lawaot ta mayam-an tun bapul.²³ Ta sat labi nampaila kan sakon dit anghel ud Apudyus un makin-tagu kan sakon kan siya'd daydayawok²⁴ ot imbaga na un, 'Adika kummimut Pablo, ta masapula mabistigal ka utdin atubang Emperador Caesar. Ot gapu't dit kaasin Apudyus kan sika, matagu pay danat losana buḷun nu uttun bapul.'²⁵ Siyadi bubuḷun, ot pabos-olon yu danat angos yu ta mantalgodak kan Apudyus ot maid duwaduwak un matungpal diya naibaga kan sakon.²⁶ Yoong masapula maisadsad tun bapul si osa'n pugu."

²⁷ Duwa'n dumingguwan kamiyon un maipalupaluung sidit nabiloga bali utdin baybay Adriatico. Gawan labi man magiknan dadit gumabapul un adani kamiyon si talakdang.²⁸ Utdi iningos da dit kaadalom dit danum ot naodasan da un duwampulu'n dopa dit kaadalom na. Utdi iningos da payyan sit masulsulit ot sipulu ya lima'n dopaon dit kaadalom

na.²⁹ Kummimut da nu maidongpal dit bapul sidit kabattuwan ot sat kingwa da, inotdag da dat opata sangul sidit ebot dit bapul daḷapnu adin dit bapul maligad ot inluwalu da un kumadda okyanon.³⁰ Sadat gumabapul piyaon da un butikan dit bapul ot inuyud da dit bangka utdit danum asida ag-agin un umoy mandoba utdat sangul sidit ulun dit bapul.³¹ Yoong imbagan Pablo utdit opisyal dat suldadu kan sidat suldadu un, "Nu adin datun gumabapul inggaw situn bapul, maid matagu kan dikayu."

³² Utdi pintod dat suldadu dat lubid nangiyuyud sit bangka ot binay-an da un naipaluung.

³³ Utdit dandani un kumadda imbagan Pablo un mangan da'l losan. Kanana un, "Duwa'n dumingguwanon un uuwayon yu un maikabas tun bali ot naid pulus nangan kan dikayu.³⁴ Sinsatun masapula mangan kayu ulay akita lawa daḷapnu awad ibilog yu. Ta maida talon maan-anu kan ditaku si ulay osa."

³⁵ Maabus mana ibagan Pablo tu nangala si tinapay ot nanyaman kan Apudyus un iillan da'l losan asina biniik ot nangan.³⁶ Utdi, kummiya dat angos da'l losan ot nangan da pay.³⁷ Duwangasat si pitumpulu ya onom kami un losana ininggaw sidit bapul.³⁸ Utdit nabsug kami un losan indawat da dat awit un trigo utdit baybay daḷapnu lumangpaw dit bapul.

Nayam-an Dit Bapul

³⁹ Utdit kumaddaon, adin dat gumabapul maimatunan dit igid baybay yoong inggaw naila da un tummalakdang un kalaglaganan ot nan-aampayunan da un nu mabalin siya'd mangisadsadan da utdit bapul.⁴⁰ Utdi, pintod da dit silun dat sangul ot binay-an da dida un nilumnod sidit danum ot dagus paya inussagan da dat lubida nangitakod sidat tagwan sidit ebot dit bapul. Asida impangatu dit

layab sidit uluwan dit bapul dalapnu sadit bayogboga lawaon dit mangidalan sit bapul sidit igid. ⁴¹Yoong naisadsad dit bapul sit lagan sidit daan na un makadatong sit igid ot naisuduk dit uluwana isunga adinaon makagidu ot sadit ebob na pay yinam-ayam-an dit nabiloga paluung.

⁴²Sadat suldadu pinanggop da un patoyon dat losana balud dalapnu maid makatapug si mambutik. ⁴³Yoong sadit opisyal di suldadu inatipa na dida utdit panggop da ta piyaona un matagu si Pablo. Ot sad imbilin na utdat tagu un makatapug, umuna da un lumayug ot manapug da un tumakdang sidit igid. ⁴⁴Ot sadat udum un adi ud makatapug maitungtung-ud da un mangangpaw sidat kayu un napkis sidit bapul. Siyatu ud kingwa mi un nakatakandang sidit igid ot losan kami'n natagu.

Si Pablo Ud Malta

28 Utdit makatakandang kamiyon un kapkapiya natigammuwan mi un Malta dit ngadan dit pugu. ²Laus dit nansasangailin dat umili't di kan dikami. Nangwa da si apuy un man-aniduwan mi ta inluginaon dit udan kan amod dit kumog na. ³Utdi, naninup pay si Pablo si simposota kayu ot intunguna't dit apuy yoong nilumtaw dit nagita un ulog gapu't dit pudut ot simpit na dit iman Pablo ot adina mapkis. ⁴Mailan man dadit umili't di un igaw dit mantattayuna ulog sidit iman Pablo kinnanana da si osaosa kan dida un, "Maid duwaduwa na un kumapatoy tuwa tagu, ta ulay nakalasad sin baybay adina nabutikan dit maidusa kan siya."

⁵Yoong inwalšin ullawan Pablo dit ulog sidit apuy ot naid pulus pinasigab na. ⁶Uwayon da un lumtog dit ima

na onnu kaklata lawa un matukasa matoy. Yoong utdit maid mauway da si mapasamak kan siya utdit masulit, naobos dit somsomok da payyan ot kanan da un apudyus si Pablo.

⁷Sadit pita un adani't dit naisadsadan mi, kuwan Publio un pangat sidiya pugu. Ot naangom un namalnok kan dikami't dit boloy da kan nanangaili kan dikami si tulu'n algaw. ⁸Naisammu un amod dit pudut dit aman Publio kan natili pay. Ummoy Pablo inila utdit kuwaltu na ot inluwaluwana. Maabus mana manluwalu inyagpad na dit imana utdit ulun dit masakit ot dagusa kummiya. ⁹Maipagapu't diya napasamak, nan-idatong pay dat tagu utdat masakit kan siya ot pinapiya na dida. ¹⁰Ot adu dat intod da un pakdaw da kan dikami. Utdit manalan kamiyon pinabaunan dikami utdat singngadan na mana masapul mi.

Intuluy Da Pablo Dit Umoyan Da Ud Roma

¹¹Lumabas man tulu'n bulana iningawan mi utdi, nanlugan kami si osa'n bapul un iniingaw pay sidiya pugu si timpun didiya ageled. Satuwa bapul nanligwat Alejandria ot naitikitik sidit uluwana dat nampingi un mangngadan si Castor kan Poloks. ¹²Utdi, dummatong kami ud Siracusa ot iningaw kami't di si tulu'n algaw. ¹³Manipud sidi, intuluy mi un nambapul ot dummatong kami ud Regio. Mabi-gat man, manligwat daya dit bayogbog isunga indadawwos mi ot maikagwa'n algaw man dummatong kami ud Puteoli. ¹⁴Utdit makatakandang kami insangkat mi dat susunuda manuttuwa ot inawis da dikami un makaigaw kan dida si sindumingguwan. Utdiyon nankiyang kami un ummoy Roma. ¹⁵Sadat manuttuwa ud

§§28:11 Sadatu un pingi dida'd apudyuson dat iGriego ot siya'd mandaydayawan dat gumabapul.

Roma, nagngolan da un dumatong kami ot inummoy dikami inabat kan dida't din ili un mangngadan Tendaan ud Appio. Sadat udum ummabat da pay sidin igawa mangngadan si Tu'u'n Dadagguan Dat Kakkaili. Mailan man Pablo dida nanyaman kan Apudyus ot napabos-ol dit angos na.

Si Pablo Ud Roma

¹⁶ Utdit dummatong kami ud Roma, napalubusan si Pablo un umoy ingaw sit boloya piyaona yoong masapula awad suldadu si mangandog kan siya.

¹⁷ Lumabas man tu'u'n algaw inayagan Pablo dat pappangat di Judio utdiya igaw. Mandatdatong da man kinanana kan dida un, "Susunuda Judio, naid basul ku utdan kailiyan taku kan naid sinalungasing ku utdan ugali un tinawid taku utdat aappu taku. Yoong dinokmaanank sidat Judio ud Jerusalem asida inyawat sakon sidat iRoma. ¹⁸ Utdit bistigalonak sidat iRoma, naid maodasan da si gapun di mamatoyan da kan sakon ot piyaon da ud sakona wayawayaan. ¹⁹ Yoong gaputa umadin dadit Judio, kapilitan un kindaw ku un maiyoy tun kasuk kan Emperador, yoong bokona gaputa piyaok un pabasulon dan kailiyak pay lawan. ²⁰ Siya'd gapuna un pinaayag ku dikayu ta mambabagbaga taku. Piyaok un ipatigammu kan dikayu un sat gapun tun maikikinawadak, sat pammatik kan Jesus un siya dit namnama taku'n kaganakan Israel."

²¹ Ot kanan da kan siya un, "Maid ud inawat mi si sulat ut nanligwat ud Judea si maipanggop kan sika kan naid pay sidan buluna nanligwat sidi ud nangipadamag onnu nangibaga si laweng un maipanggop kan sika. ²² Yoong piyaon mi un donglon nat kasomsomkam ta sanat tududu un uunnudom sugsupanggangon da utdat losana igaw."

²³ Utdi, namili da si al-algawa mamimitingnan da. Ot utdit dumtong diya algaw aduadu dadit nandatdatong sidit ininggawan Pablo. Nampasin-algaw inggana't labi si Pablo un nangilawlawag kan dida't dit mangiyapuwan Apudyus. Pinanoknokana manipud sidat lintog Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus un si Jesus dit Kristu dalapnu awisona okyan dida un manuttuwa. ²⁴ Inggaw da ud udum kan dida un naawisa nanuttuwa yoong sadat udum adi da. ²⁵ Ot kaysan da un nansisinungbat pay lawan. Yoong utdit daan da un makaskasway imbagan Pablo un, "Tuttuwa pay an dit paimbagan Ispiritu Santu kan Isaias sidat aappu yu ²⁶ un kanana'n,

"Umoy ka ibaga utdatuwa tagu: Makadongodongol kayu yoong adi kayu makaawat, makailaila kayu yoong adi kayu makaimatun.

²⁷ Ta sadatu un tagu adi da un talon piyaona paitududu ot tinubot da dat inga da kan inuput da dat ata da ta tuwan kada lawa nu makaila da, makanggol da, kan makaawat da ta adi da piyaona mangulin kan sakon dalapnu papiyaok dida,"

kanan Apudyus.

²⁸ Ot inyanungus Pablo un kanana'n, "Ibagak kan dikayu naibaunon sidan bokona Judio dit umoy mangitududutu utdit maipanggop sit managuwan Apudyus ot dumngol da." ²⁹ Gangputon man Pablo un ibaga tu nangkadalan dat Judio un ummamod dit sisinnungbat da.

³⁰ Duwa'n dagun un ininggaw si Pablo utdit boloya inabangana ot naanggoma nanangaili utdat losana umoy kan siya gumiling. ³¹ Natulod un naniwalagawag kan dida utdit maipanggop sidit mangiyapuwan Apudyus kan in-tududu na dit maipanggop kan Apu-

Jesu Kristu ot naid osa si makaigimau
kan siya.

Sat Sulat Pablo Utdat

iRoma

Sat Laplapun Ditu'n Sulat

1 Sakon si Pablo un osa'n manselselbi kan Jesu Kristu. Piniliyak kan Apudyus un mambalina apostoles kan dinutukana'n umoy mangiwalagawag sit Nabaļu'n Damaga nanligwat kan siya.

²Insapatan Apudyus sidit aw-awetu un Nabaļu'n Damag un paingkan-glit na utdat propeta na utdin nasantuwana ugud na. ³Satuwa Nabaļu'n Damag, maipanggop sit Anak na un si Jesu Kristu un Apu taku. Ot si Jesu Kristu nu maipanggop sit katataguna, naiyanaka kaganakan ali David. ⁴Yoong nu maipanggop sit kinaapudyus na, napanoknoka un siya'd mannakabalina Anak Apudyus, ta ummungaļa natoy maipagapu't dit pannakabalin dit Ispiritu Santu. ⁵Maipagapu kan Kristu, kinaasiyanak kan Apudyus ot pinambalinak un apostoles un manselbi kan Kristu dalapnu awisok dat losana tagu un manuttuwa kan mantungpal. ⁶Ot dikayu'n iRoma, maidagamung kayu utdan inayagan Apudyus un mambalina tagun Jesu Kristu.

⁷Siya'd gapuna'n mansulatak kan dikayu'n iRoma un potpotgon Apudyus kan pinili na un mambalin si tagu na.

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku, kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Piyaon Pablo Un Umoy Sin Roma

⁸San umuna'n piyaoka ibaga, manyamanak kan Apudyus ot ipadaļan ku kan Jesu Kristu tun manyayaman ku kan gapu kan dikayu'l losan gaputa

mandindinamag nat mantututtuwa yu kan Jesu Kristu utdan adayu'n ili. ⁹Si Apudyus un manselselbiyak situn losana kaboolak un mangiwalagawag sit maipanggop sit Anak na, tigammu na un kanayuna iluwaluk dikayu nu manluwaluk. ¹⁰Nabayagona ilulluwaluk un nu piyaona, ipalubus na ta umoyak gumiling kan dikayu. ¹¹Ta talona piyaoka ilan dikayu dalapnu makaibingayak sidan naispirituwana bindisyun kan dikayu un gumilogan nat pammati yu. ¹²San piyaoka ugudon, mampipinnabilog taku't pammati, mapabilog tun pammatik gapu't nat pammati yu kan mapabilog pay nat pammati yu gapu't tun pammatik.

¹³Susunud ku un manuttuwa, piyaoka ipatigammu kan dikayu'n namimpiga'n piyaoka umoy ilan dikayu, yoong inggana't tun satun awad manlaplappod kan sakon. Piyaok awisona manuttuwa dan udum kan dikayu un padan dit kingwak sidat udum un bokona Judio utdan uduma ili. ¹⁴Ta awad loblobongok sidan losana tagu: inggaw da man sin dakolana ili onnu utdin kabatbatedan, naadaļan man onnu naid si adal. ¹⁵Siya'd gapuna'n adiyak mauwayana umoy manudtudu kan dikayu paya iRoma utdit Nabaļu'n Damag.

¹⁶Bokona ikabain ku un ibaga tun Nabaļu'n Damag ta siya'd mangipail-an Apudyus sit pannakabalin na un managu utdan losana manuttuwa. Ummuna un naipatigammu utdan Judio asina utdan bokona Judio. ¹⁷Ta sat Nabaļu'n Damag ipatigammu na nu inon Apudyus ibilang dan tagu un nalintog. Ot ibagbagana un maipagapu't pammati ullawa manipud sit lugina inggana't mangkidongana din mapalintogan taku't din man-iila na. Padan dit paingkan-glit na utdit un kanana'n, "San tagu'n imbi-

lang Apudyus un nalintog, matagu't inggaingga maipagapu't pammati na." *

Gumabasul Dan Losana Tagu

¹⁸ Si Apudyus ud langit impatigammu na un dusaona dat losana tagu un adi mandayaw kan siya kan mangmangwa't nadadag. Ta sadit kinadadag da lappodana dit maipatigammuwan dit katuttuwaan. ¹⁹ Sadan mabalina matigammuwan di tagu maipanggop kan Apudyus nalawaga maila da, ta si Apudyus pay lawan dit nangipaila kan dida. ²⁰ Ulay nu adi taku maila si Apudyus, sadan pinaloswa na dan mangipaila't din mannanayuna pannakabalin na kan kinaapudyus na. Manlapu't dit namaloswaana't tun lubung, nalawagona maila datu un kababalin na ot maid lasun dan adi manuttuwa kan siya. ²¹ Tigammu da'n awad Apudyus yoong gagal-on dan adi dayawon kan adi da pay manyaman kan siya. Nambalinota naid selbin dit somsomok da kan adi da makaaw-awat ta nakolpan dit utok da. ²² Kanan dan nalaing da yoong sat katuttuwaana, naid tigammu da. ²³ Onta adida dayawon si Apudyus un adi matoy ta sad dayawon da, sadat kingwa da un sinan-apudyus un kapadpadan di tagu un matoy, onnu kapadpadan dat losana tumaud, mangkadamang onnu kumayap.

²⁴ Ot siya'd gapuna'n binaybay-an Apudyus didaon un mangkokwa't dan naalasa pipiyaon dan koon. Ot koon da dan kababbaina makwa utdan long-ag di osaosa kan dida. ²⁵ Nan-awidan da dit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus ta sat tuli din tuttuwaon da. Ot sadan paloswan Apudyus dan dayawon da kan manselbiyan da un bokon

kan Apudyus un namaloswa utdan losan un siya'd lumbonga maidaydayaw si inggaingga. Amen.

²⁶ Siya'd gapuna un binaybay-an Apudyus didaona mangwa't dan kababbaina pipiyaon di long-ag un koon. Sadat babai adulon da dan pada da pay lawana babai un bokona siya'd kokwana. ²⁷ Pada na pay sidat lalaki, ta bokona sadan babai dat adulon da, ta sadat pada da'n lalaki dit talona maawisan dit likna da ot koon da dan gabbainana makwa. Ot siya'd gapuna'n lalak-amon da dit dusa un maibagay kan dida't dit nadadaga koko-on da.

²⁸ Utdi, gaputa adida piyaona awaton dan katuttuwaana maipanggop kan Apudyus, binaybay-ana dida un nambalina bokobokon dit somsomok da kan nambanaga bokobokon dan angwat da. ²⁹ Awad kan dida dit losana kalasin di kinadadag. Nagamgam da, lumalaweng da, naapal da, kumapatoy da, sumusubog da, kan umaallew da. Sad in-inapon da'l lawa din mayam-anan dan udum kan umoy da dida is-istolyaon. ³⁰ Lumilikud da, lalawwengon da't Apudyus kan nalaing da'n manginsultu. Kanan da'n nangatu da'n tagu ot ipaspasdayaw da dat long-ag da. Nalaing da'n manomsomok si mambasulana maid payyan nakakwa kan adida pay tuttuwaon dat malong-ag da. ³¹ Talona adida makaaw-awat kan adi da tungpalon dat isapata da. Naid piya kan kaasi da't dan pamilya da. ³² Tigammu da dit lintog Apudyus un madusa't inggaingga dat tagu'n mangkokwa't dan kakamma't dadi yoong itultuluy da kampaya koon. Bokona lawa'n koon da, nu adi talona ayunan da pay dan udum un mangwa't dit padan didit nadadaga koko-on da.

*1:17 San osa'n kaipooyana, san tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu'n napasnok sidan koon maipagapu't pammati na.

Sat Nalintoga Man-uukum Apudyus

2 Utdi, singngadan yu mana mangibaga'n masapula madusa dat tagu'n mangkokwa't nadadag, adiyu ilaksig nat long-ag yu. Ta sanata mangukuman yu kan dida, ukumon yu pay lawan nat long-ag yu gaputa pada yu pay dida'n kumokokwa't nadadag. ²Tigammu taku'l losan kustu din man-uukum kan mandudusan Apudyus sidan tagu'n mangkokwa't dan nadadaga kakamma't di. ³Isunga nu ukumon yu dan mangkokwa't laweng yoong koon yu pay dan koko-on da, malisiyan yu kad din mangukuman Apudyus? ⁴Adiyu tagtagibassiton si Apudyus un kanan yu un adi dikayu dusaon gaputa talona nakaasi kan naanus. Adiyu kad tigammu un nakaasi si Apudyus kan dikayu dalapnu mandadaoli kayu utdat basul yu? ⁵Yoong gaputa nasukil kayu ot adiyu piyaona mandadaolijan dat basul yu, paam-amodon yu dit manusaan Apudyus kan dikayu nu dumtong dit al-algawa mangipail-ana't dit sulag na kan nalintoga mandudusa na. ⁶Utdi un al-algaw, gun-gunaan Apudyus dit kada osa'n tagu sigun sit kingwa na. ⁷Sadan tagu'n naanusa mangkokwa't napiya kan gamgaman da dit mangtodan Apudyus kan dida't kinangatu, dayaw kan mataguwan, itdon Apudyus kan dida dit mataguwana maid kigad na. ⁸Yoong sadat tagu'n sat long-ag da pay lawan dit ipappapuu't da kan adi da umunud sit katuttuwaan ta sat nadadag dat unu-unudon da, nasulasulag si Apudyus un manusa kan dida nu dumatong dit timpuna. ⁹Losan dat tagu'n mangkokokwa't laweng mapaligat da ot maid ayoayon dat somsomok da utdat ligat da, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio. ¹⁰Yoong sadat mangwa't

napiya, itdan Apudyus dida't kinangatu, dayaw kan naginoka somsomok, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio. ¹¹Ta si Apudyus, naid idumdumana nu mangukum.

¹²Utdi, gaputa adin dat bokona Judio tigammu dit lintog Apudyus, bokona ibatay Apudyus dit manusaana kan dida utdit lintog. Yoong sadat Judio un dida'd nanigammu't dit lintog, maukun da un maibatay sit lintog. ¹³Ta utdit man-iilan Apudyus, bokona sadat manigammu't lintog dat ibilang na un nalintog, nu adi sadat manungtungpal sidat ipakwan dit lintog. ¹⁴Sadat bokona Judio, naid tigammu da't dit lintoga ingkanglit Moses, yoong nu koon da dit napiya un kama't dit ipakwan dit lintog, siya'd mangipaila un awad lintog sit somsomok da. ¹⁵Maibasal sit angwat da ipaila da un doda'n iingaw dit lintog Apudyus sit somsomok da ot panoknokon dit somsomok da un tuttuwa. Ta nu mangwa da't napiya, tigammu da'n napiya kan nu mangwa da't laweng, tigammu da paya laweng ta pabasulon pay lawan dit somsomok da dida. ¹⁶Ot sigun situn Nabaļu'n Damag un itudtuduk nu dumtong dit al-algawa mampaukuman Apudyus sidat losana tagu kan Jesu Kristu, ukumona'l losan dat awad sit somsomok da kan sadat nalimoda kingkingwa da.

Sadat Judio Kan Sat Lintog

¹⁷Dikayu'n padaka Judio, kanan yu un Judio kayu ot manalgod kayu't dit umunudan yu utdit lintog. Ipasidayaw yu un tagu dikayu kan Apudyus. ¹⁸Kanan yu un tigammu yu dit piyaon Apudyus ipakwa kan tigammu yu dit napiya gaputa awad dit lintoga nakaadalan yu. ¹⁹Maid duwaduwa yu un dikayu'd lumbonga mangipuyut sidat nakuļap kan manilaw sidat iingaw sit kakolpan gaputa naid

tigammu da kan Apudyus. ²⁰Kanan yu un dikayu'd lumbonga mangisulu't dat adi manigammu't dan kustu kan manudtudu't dat kama't abenga naid si tigammu gaputa awad dit lintog kan dikayu un manigammuwan sit kustu kan sat katuttuwaan. ²¹Ot nu tudtuduwan yu danat udum, apay adiyu tudtuduwan nat long-ag yu? Itudtudu yu un masapula maid man-akaw yoong apay man-akaw kayu? ²²Itudtudu yu un masapula maid manog-on si bokona asawa na, yoong sog-onon yu mit danat bokona asawa yu. Lawengon yu dat sinan-apudyus yoong akawan yu mit dat timplun inggawan da. ²³Ipasindayaw yu un tigammu yu dit lintog Apudyus yoong ibabbain yu si Apudyus sidit mansalungasingan yu utdit lintog na. ²⁴Ot tuttuwa dit naikanglita ugud Apudyus un, "Mambagbaga dat bokona Judio si lawenga maisuganggang kan Apudyus gapu kan dikayu'n Judio."

²⁵Awad selbin dinat nampatulgiyan yu nu tungpalon yu nat lintog Apudyus, yoong nu salungasingon yu dit lintog, maid mit laing selbi na ta kama kayu payon sidan bokona Judio un bokona tagun Apudyus. ²⁶Padana pay nu manungpal sidit lintog dit bokona Judio'n adi natulgiyan, kama payon nu natulgiyan sit man-iilan Apudyus. ²⁷Isunga sadat bokona Judio un manuttuwa't dit lintog Apudyus ulay nu adi da nampatulgi, panoknoka da un lobong na un madusa kayu'n Judio. Ta tuttuwa'n natulgiyan kayu yoong salsalungasingon yu mit dit lintog Apudyus. ²⁸San kinaJudio, bokona maimatunan sit umunudan si ugali onnu nampatulgiyan di osa'n tagu. ²⁹Sa'd gattoka Judio un tagun Apudyus, sadit naobos si aangson. Bokona sat matulgiyan dit long-ag na, nu adi sat maobosan dit nadadaga aangsona. Yoong bokona sadit naikanglita lintog dit mangobos kan siya

nu adi si Ispiritu Santu. Bokona tagu dit mangidayaw kan siya nu adi si Apudyus.

San Mangatiwan Dan Judio

3 "Ot nu kama't di, ngadan din mangatiwan dan Judio utdan bokona Judio nu? Ngadan din selbin din matulgiyan nu?" ²Talona adu dan mangatiw taku'n Judio utdan bokona Judio. Umuna, ditaku dit nangitalgodan Apudyus sit naikanglita ugud na. ³Yoong inona nu adin dat udum kan ditaku tungpalon dat ibaga da, piyaona kada ugudon un adin pay Apudyus tungpalonon dan sapata na? ⁴Tungpalona kampany! Bokona mantuli si Apudyus ulay nu losana mantuli dan tagu. Kanan dit naikanglita ugud maipanggop kan siya un, "Dalapnu nalawaga maila din kinalintog nu utdan ugud nu kan mangabak ka nu maidaalum ka."

⁵Yoong nu sat mangwaan taku'n nadadag ilatak na dit kinalintog Apudyus, mabalin kad un kanan taku un bokona nalintog si Apudyus nu dusaona ditaku gapu't kinadadag taku? (Bokona kuwaka kasomsomkan tu nu adi doda'n siya'd somsomok di tagu.) ⁶Bokon, ta nu adin Apudyus dusaon dat makabasul bokonona nalintog din koona. Ot nu bokona nalintog din koona, Adina mabalina siya'd mangukum sidan losana tagu.

⁷Mabalin un kanan di tagu un: "Yoong nu mailatak dit kinatuttuwan Apudyus maipagapu't dit mantuliyak, bokon kada maidayawan Apudyus di? Apay un ibilangka gumabasul?" ⁸Yoong nu siya'd kanan yu di, apay adi taku'l lawa kanan un, "Koon taku dan nadadag dalapnu mailatak din napiya?" Ta tuttuwa'n awad da ud mangin-insultu kan sakon ot ipabasul dan siya'd itudtuduk di, yoong man-ibabalang da paya lawa. Ot siya'd gapuna'n maibagaya madusa da.

Naid Tagu't Nalintog

⁹ Utdi, napiiya kad din kasasaad dan Judio nu sadan bokona Judio? Bokon! Ta impatigammukona mampapada dan losana tagu un iyapuwani di basul, Judio man onnu bokona Judio. ¹⁰ Kanana't din naikanglita ugud Apudyus un:

“Naid ulay osa't nalintog si tagu. ¹¹ Naid osa't makaawat sit katuttuwaan, naid osa't gumangama makatigammu kan Apudyus. ¹² Losana tagu, nan-awidan da't Apudyus ot nambalin da un naid si selbi un tagu. Naid osa't mangwa't napiya, ulay osa. ¹³ Kama't lobona mantatakang dat sangi da gapu't dat nangkadadaga ugud da. Paspasiga tuli dat ibosway da. Makayam-an dat ugud da un kama't gitan di ulog. ¹⁴ Napnu dat sangi da't nangkapapaita iliw. ¹⁵ Nalasu'n sumugat da kan kumatoy da. ¹⁶ Losana ayon da, awad yam-anon da kan paligaton da ut tagu. ¹⁷ Talona naid sit somsomok da dit makatimpuyug si pada dan tagu. ¹⁸ Adi da'n talon umogyat kan Apudyus.”

¹⁹ Siyadi dit ugud Apudyus ot titiggammu taku un sadat tagu'n idaddalan dit lintog dit mampooyan datu. Isunga talona maid mailasun di tagu nu mangukum si Apudyus ta losana tagu't tun lubung nakabasul. ²⁰ Ta naid tagu't nalintog sin man-iilan Apudyus gapu't manungpalana't dit lintog, ta sat selbin dit lintog ipatigammu na un nakabasul dat tagu.

Sat Mampapalintog Apudyus Si Tagu

²¹ Yoong sin satun, impatigammunon Apudyus nu inona'n ibilang nat osa'n tagu un nalintog. Ulay da Moses kan dat uduma propetan Apudyus, imbaga daon dit maipanggap situ utdat iblu'n ingkan-

glit da. Bokona maipagapu't umunudan di tagu utdan lintog dit gapun dit mangibilangan Apudyus un nalintog nat osa'n tagu, ²² nu adi maipagapu't pammati kan Jesu Kristu. Losana tagu'n mantal-god kan manuttuwa kan Jesu Kristu, maibilangan nalintog gaputa maid tagu't idumduman Apudyus. ²³ Ta losana tagu nakabasul da ot adayu dit kasasaad da utdin kinangaton Apudyus. ²⁴ Yoong gapu utdit kaasi na naibilang taku'n nalintog maipagapu't dit kingwan Jesus un nangwaya kan ditaku. Ligalun Apudyus tu un napalintogan taku.

²⁵ Ta induya na si Jesus un mapatoy dalapnu maipagapu utdit dala na, mabayadan dat basul dat losana tagu'n mantal-god kan siya. Kingwan Apudyus di un mangipail-ana't dit kinalintog na, ulay nu adina dinagusa dinusa dat basul dat tagu't dit gapu utdit kinaanus na. ²⁶ Kingwa na di, dalapnu uttun satun ipaila na dit kinalintog na kan ipaila na un ibilang na un nalintog dat tagu'n mantal-god kan Jesus.

²⁷ Ot sin satunon, ngadan dit mabalina ipasdayaw taku'n Judio? Naida pulus! Ta apay? Onta, bokona sat mantungpalan taku't dan linlintog din gapun din mapalintogan taku nu adi maipagapu ullawa't mantal-godan kan manuttuwaan kan Jesus. ²⁸ Ta tuttuwaon taku un ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog maipagapu't dit pammati taku kan Jesu Kristu un abus, bokona gapu't dit manungpalan taku't din lintog.

²⁹ Kadon, sadan Judio kad ullawa dan makin Apudyus kan Apudyus? Bokon. Siya'd Apudyus pay dan bokona Judio. ³⁰ Ta os-ossaan si Apudyus ot mampapad-ona'n ibilang dan Judio kan bokona Judio un nalintog sit man-iila na maipagapu't dit pammati da kan Jesu Kristu. ³¹ Kad, sin sadinon piyaona kad ugudon un man-awidan takuwon dit lintog Apudyus, nu manuttuwa taku kan

Jesu Kristu? Bokon, ta nu manuttuwa taku kan Jesu Kristu amodoton un tutuwaon taku dit lintog Apudyus.

Sat Mantuladan Un Impailan Abraham

4 Somsomkon taku dit Abraham un in-apu taku'n Judio. Maibasal sit padas na, ngadan dit tigammu taku maipang-gop sit mapalintogan di tagu? ² Nu maipagapu't dat nabaļu'n kingkingwana dit nangibilangan Apudyus kan siya un nalintog, awad maipasdayaw na utdat tagu, yoong Adina mabalina maipasdayaw kan Apudyus. ³ Onta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Tinut-tuwan Abraham dit insapatan Apudyus ot gapu utdit pammati na, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."

⁴ Padan nat tagu, mangkokwa dalapnu matangdanan. Bokona maibilanga kodaw na dit tangdan na gaputa siya'd sungbat didit nabannugana. ⁵ Yoong sat tagu'n bokona mantalgod sidan nabaļu un koonu na adi mantalgod kan Apudyus un siya'd mangibilanga nalintog dan gumabasul, ibilang Apudyus un nalintog gapu utdit pammati na. ⁶ Siyatu dit piyaon dit David ugudon sit imbaga na un, nagasat dat ibilang Apudyus un nalintog un bokona maipagapu't kingwa da. ⁷ Kinnanana un:

"Nagasat nat tagu'n pinakawan kan niliuwan Apudyus dat basul na! ⁸ Nagasat nat tagu'n adinon Apudyus somsomkon dat basul na."

⁹ Ot ditaku kada lawa'n Judio un natulgiyan tun ug-ugudona un nagasat? Bokon! Nagasat pay dan bokona Judio un adi natulgiyan gaputa manuttuwa da. Tigammu taku un imbilang Apudyus si ama taku'n Abraham un nalintog gapu't dit pammati na. ¹⁰ Kapiga dit napalintogana? Sidit daan na un natulgiyan onnu utdit naabus? Utdit daan na payyana natulgiyan, imbilan-

gon Apudyus un nalintog si Abraham. ¹¹ Ot sadit natulgiyana dit mangil-an un imbilangon Apudyus un nalintog gapu't pammati na. Kama't di dit nakwaana dalapnu siya'd mambalina pannakaaman dadit losana adi natulgiyan un manuttuwa kan Apudyus un sat manuttuwaan da ud gapun dit mangibilangan Apudyus kan dida un nalintog. ¹² Padana pay un si Abraham dit pannakaaman dadit Judio un natulgiyan, yoong bokona sat natulgiyan da ullawa dit gapuna, nu adi sat manuttuwaan da kan Apudyus un padan dit nantututtuwan Abraham sit daan na payyan natulgiyan.

Awaton Taku Dit Insapatan Apudyus Maipagapu't Pammati

¹³ Utdit aw-awe, insapatan Apudyus kan Abraham kan sidat kaganakana un mangkuwa da tun lubung, yoong bokona sat nanungpaļan Abraham sidat lintog Apudyus dit gapuna, nu adi gaputa naid duwaduwa na utdit imbagan Apudyus kan siya. Ot gaputa nanuttuwa, imbilang Apudyus un nalintog. ¹⁴ Ta nu tungpaļon Apudyus dit insapatana maibasal sit manungpaļan taku't dat linlintog na, naid selbin dit pammati taku kan maid pay selbin dit insapata na ta maid makagun-ud gaputa adi taku makatungpal sidat losana ipakwan dat lintog na. ¹⁵ Sat katuttuwaana, sadat lintog dat mangtod si gapun di sumuļagan Apudyus kan mandusaana kan ditaku gaputa adi taku makatungpal. Nu naid lintog, naid pay salungasingon taku.

¹⁶ Siya'd gapuna un pammati dit gapun dit mangtodan Apudyus sit insapatana dalapnu maila un ingkaasi na. Ot maid duwaduwa na un awaton dat losana kaganakan Abraham, bokona lawan sadat umun-unud sidan lintog nu adi losana manuttuwa kan Apudyus un padan dit nantututtuwan Abraham un siya'd pannakaama taku'l losana

manuttuwa. ¹⁷Kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Pinambalin ku'd sika'n pannakaaman dat tagu't dan aduadu'n ili." Si Abraham dit pannakaama taku'l losana manuttuwa utdin maniiilan Apudyus. Ot si Apudyus un tinuttuwana, siya'd makaboola mampaungal sidan matoy kan mampaloswa utdan maid. ¹⁸Nanuttuwa't Abraham kan nannamnama un matungpal dit insapatan Apudyus kan siya un mambalina aman di adu'n tagu ulay nu adi naon mabalina makwa. Ta insapatan Apudyus kan siya un kanana'n, "Gumanak ka si adu'n kama't din kaadun dan bituwon."

¹⁹Utidiya timpu, dandaniyona singgasut dit tawon na kan Adina payon makaabeng si Sara un asawa na yoong adina'n talon kummapsut dit pammati na utdit somsomkona dit long-ag na un alig na ud natoy ta lakayon. ²⁰Gasisiya dit pammati na ot bokona nanduwaduwa't dit insapatan Apudyus. Gummilogot dit pammati na ot indaydayaw na si Apudyus. ²¹Talona tinuttuwa na un kaboolan Apudyus un tungpalon dit insapata na. ²²Ot gapu't dit pammati na, "imbilang Apudyus un nalintog."

²³Yoong sadiya naikanglita ugud un kanana'n, "imbilang Apudyus un nalintog," bokona lawa'n si Abraham dit maipooyana, ²⁴nu adi maidagamung taku pay. Ta ibilang ditaku pay kan Apudyus un nalintog gapu't manuttuwaan taku kan siya'n nampaungal kan Jesus un Apu taku.

²⁵Impalubus Apudyus un mapatoy si Jesus dalapnu mabayadan dat basul taku kan pinaungal na dalapnu maibilang taku'n nalintog, nu mantalgod taku kan siya.

Sat Nambanagan dit Napalintogan Taku

5 Ot sinsadinon ta imbilang ditakuwon kan Apudyus un nalintog gapu't pammati taku, naikapiya taku kan Apudyus gapu't dit kingwan Apu taku'n Jesu Kristu. ²Maipagapu kan siya, naidagamung taku pay un manlak-am sin kaasin Apudyus ot mapadpadasan takuwon sin satun. Matalok taku gaputa namnamaon taku'n maidagamung sit nakaskasdaawa kinangatu na. ³Yoong bokona sadi ullawa dit matalokan taku, nu adi matalok taku pay sidan manligatan taku ta tigammu taku'n sadan ligat, siya'd makasuluwan taku'n umanus. ⁴Ot nu naanus taku, mambanaga anamungan Apudyus ditaku ot nu anamungan Apudyus ditaku, awad namnama taku. ⁵Ot bokona madismaya taku utdan namnamaon taku gaputa naabusa impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na. Intod Apudyus si Ispiritu Santu kan ditaku un mangipaila utdit mampipiya.

⁶Ta utdit ustu'n timpu un naid kaboolan taku'n mangwa't ustu, natoy si Kristu un maipooy kan ditaku'n gumabasul.

⁷Nasigaba makwa un sanat osa'n tagu itdona nat long-ag na un managu nat osa'n tagu'n nalintog. Mabalin un awad mangitod si long-ag na maipagapu't managuwana't bulun na un nabalu'n tagu. ⁸Yoong impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na kan ditaku ta utdit talona gumabasul taku payyan, natoy si Kristu un siya'd naisalit kan ditaku. ⁹Ot sinsadinon ta maibilang takuwon un nalintog maipagapu utdit dalana, amo ilisi ditaku kan siya utdit mandusaan Apudyus nu dumatong dit timpu na. ¹⁰Ta utdit kabusul taku payyan si Apudyus, naikapiya taku kan

siya maipagapu utdit natoyan Kristu un Anak na. Ot sinsatun ta naikapiya taku kan siya, amodotona taguwon ditaku, ta matatagu. ¹¹Yoong bokona lawa'n siyadatu dan matalokan taku nu adi mantat-alok taku pay gapu kan Apudyus ta ingkapiya na ditaku kan siya maipagapu kan Jesu Kristu un Apu.

Sat Nandumaan Dit Kingwan Da Adan Kan Kristu

¹²Maipagapu utdit osa'n tagu, nailugi dit basul situn lubung. Ot gapu utdit basul na nambanaga awad katoy. Kadon nansaknap dit katoy sidan losana tagu gaputa losana tagu nakabasul. ¹³Doda'n nambasulon dat tagu't tun lubung utdit daan payyan Apudyus itdon dat lintog na kan Moses, yoong gaputa naid payyan lintog, bokona naibilanga nansalungasing da. ¹⁴Yoong manipud sit timpun Adan inggana't dit timpun Moses, nantulay dit katoy† sidat losana tagu, ulay nu bokona sinalungasing da dit bilin Apudyus un padan dit kingwan Adan.

Si Adan awad maipadaana kan Kristu un naisapata't dit un dumatong. ¹⁵Yoong bokona nampada dit nambanagan dit kingwa da. Amod dit naidumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Tuttuwa'n nambanaga matoy dan losana tagu gaputa nambasul dit ossaana tagu. Yoong am-amod dit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na utdan aduadu'n tagu maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu.

¹⁶Siyatu payyan osa un nandumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Gapu utdit ossaana basul Adan, nakoddongana masapula madusa dat losana tagu. Yoong naiduma dit ligalun Apudyus ta ulay nu amoamod dit basul dat tagu, mabalina mapakawan kan mabalina maibilang da un nalintog.

¹⁷Nu nambanaga matoy dan losana tagu gapu utdit basul dit ossaana tagu, am-amodot din nambanagan dit kingwan didit osa'n tagu un siya si Jesu Kristu. Ta gapu't dit kingwa na, losana mangawat sit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na un kinalintog, ganason da dit mataguwan dat inggaingga kan maidagamung da kan Kristu un mangiyapu.

¹⁸Kad sidi, nu inon dit basul dit ossaana tagu nambanag si madusaan dat losana tagu, padana pay un sadit nalintoga kingwan Kristu, nambanag si mapawayaan kan mataguwan dan losana tagu. ¹⁹Ta nu nambalina gumabasul dat losana tagu maipagapu't dit adin Adan nanungpalan sidit bilin Apudyus, padana pay un mambalina nalintog dan losana tagu'n manuttuwa maipagapu't dit nanungpalan Kristu utdit imbilin Apudyus kan siya.

²⁰Intod Apudyus dat lintog na dalapnu amo mailan dan tagu din umad-aduwan dan basul da, yoong utdin umaduaduwan dan basul di tagu, umam-amod pay din kaasin Apudyus. ²¹Kadon, utdin mangitulayan di basul sidan tagu un mampooy si matoyan kan maisinaan da kan Apudyus, mantulay payon din kaasin Apudyus sidin mangibilangana kan dida un nalintog un mampooy si mataguwan dat inggaingga maipagapu utdit kingwan Jesu Kristu un Apu taku.

Matatagu Taku Gapu Kan Kristu

6 Utdi, mabalin kad un itultuluy taku'n makabbasubasul dalapnu amo makaasiyan si Apudyus kan ditaku? ²Adina mabalin. Ta nu maipanggop si basul natoyon dit likna taku'n mambasul. Inonan makabasubasul taku payyan nu? ³Sakad nu adiyu tigammu un sidit

†5:14 Sat piyaona'n ugudon, natoy dat tagu gaputa sat bayad di basul, katoy.

nabunyagan taku un mangipaila't dit naidagamungan taku kan Kristu, naidagamung taku payon sit natoyana. ⁴Isunga utdit nabunyagan taku, alig na un naidagamung taku't dit natoyan kan nailbonana. Yoong gaputa ummungaḷ maipagapu't nakaskasdaawa pannakabalin Ama na, alig na un napaungaḷ taku payon ot masapula matagu taku un maisayun situn bagu'n mataguwan taku.

⁵Ta nu naidagamung taku kan Kristu utdit natoyana, maid duwaduwana un naidagamung taku pay kan siya utdit napaungaḷana. ⁶Tigammu taku un sadit doda'n gumabasula kinatatagu taku, nailansa un naidagamung kan Kristu utdit nailansaana't dit kulus dalapnu makaan dit kababalin dit kinatatagu taku'n gumabasul kad, adi takuwon papuyung si basul. ⁷Ta nu matoy nat osa'n tagu, mawayaanon sit pannakabalin di basul. ⁸Ot nu tuttuwaon taku'n naidagamung taku't dit natoyan Kristu, tuttuwaon taku payon un matagu taku'n maidagamung kan siya. ⁹Ta tigammu taku un si Kristu un ummungaḷa natoy, adina'n talon matoyon ta maidon mabalinan katoy kan siya. ¹⁰Ot gaputa natoy si Kristu, naida talon pannakabalin di basul kan siya. Ot matataguwon un maipooy sit maidayawan Apudyus. ¹¹Ot pada na pay kan dikayu, masapula ibilang yu un natoy kayuwon nu maipanggop si basul yoong matatagu kayu nu maipanggop si manselbiyan yu kan Apudyus gapu utdit naiyossaanan yu kan Kristu.

¹²Isunga masapula adi yuwon ipalubus nat long-ag yu un iyapuwon di basul, un adi yuwon koon dat lawenga pipiyaon di long-ag. ¹³Adi yu ipalubus nat ulay osa'n paltin di long-ag yu un iyapuwon di basul ot mausala mangwa't nadadag. Idatun yuwot nat long-ag yu kan Apudyus un mangiyapu, ot ipalubus

yu nat losana paltin dinat long-ag yu un mausala mangwa't nalintoga maibagay sidat tagu'n naibilanga natoy yoong pinaungaḷ Apudyus. ¹⁴Adi naon mabalina iyapuwon dikayu kan basul ta bokona matatagu kayu un manguunnud sit lintog nu adi maipagapu't dit kaasin Apudyus.

Masapula Koon Taku Dat Nalintog

¹⁵Utdi, gaputa matatagu taku gapu't dit kaasin Apudyus un bokona gapu't mantungpaḷan taku't lintog, mabalin kada makabasubasul takuwon? Adina mabalin nat! ¹⁶Titiggammu yu un nu singngadan dit mampaiyapuwon yu un tuttuwaon yu, puyung dikayu kan siya. Nu paiyapu kayu't basul, mambanaga matoy kayu un maisina kan Apudyus. Yoong nu paiyapu kayu kan Apudyus, ibilang dikayu kan siya un nalintog. ¹⁷Inyapuwon dikayu't basul sidit, yoong yaman kan Apudyus ta inyaangos yu un tinuttuwa dit katuttuwaana naitudtudu kan dikayu. ¹⁸Kadon, nawayaan kayuwon sit pannakabalin di basul yu ot nambalin kayu't puyung un mangwa't nalintog. ¹⁹Iyalig ku't gagangaya makmakwa dalapnu nalasu un maawatan yu. Utdit damu, impalubus yu dat nadumaduma'n paltin di long-ag yu un iyapuwon dat gabbain kan nangkaisawa makwa ot ummamoamod dit kinadadag yu. Yoong sin satunon, masapula ipalubus yu payon nat losana long-ag yu un iyapuwon di kinalintog dalapnu nasantuwan kayu.

²⁰Utdit puyung dikayu payyan di kinadadag, adina nasapul un koon yu dat nalintoga makwa. ²¹Yoong ngadan dit nagungguna yu utdadit kingkingwa yu un nadadaga siya'd gapun dit mabainan yu uttun satun? Naid! Katoy dit mambanagana. ²²Yoong sinsatunon winayaan dikayuwon kan Apudyus sidan basula namuyung kan dikayu. Nambalin kayuwona puyung na. Ot

sat magun-guna yu, sat mataguwan un nadaļus un mambanag si mataguwan yu si inggaingga. ²³Ta sat dusan di basuļ, katoy[‡] yoong sadit itdon Apudyus un ligalu na kan ditaku, sadit mataguwana maid si kigad maipagapu't dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

Sat Maipadaan Tun Naidagamungan Taku Kan Kristu

7 Susunuda manuttuwa, tigammuka maawatan yu tun ibagak gaputa tigammu yu dit maipanggop sit lintog un, nu matattagu nat osa'n tagu mas-apula umunud sidan lintog. ²Padan di osa'n babai'n awad si asawa, adin dit lintog ipalubusa mangasawa't udum nu matattagu payyan dit asawa na. Yoong nu matoy dit asawa na, mawayaanon sidit lintog ot mabalina umbos mangasawa. ³Siya'd gapuna'n nu sumip-un si sabali'n laļaki nu matattaguwan payyan dit asawa na, mapabasul si dagdagas sigun sit lintog. Yoong nu natoyon dit asawa na, mawayaan sit lintog ot bokonona mapabasul si dagdagas nu mangasawa'n obos.

⁴Ot pada na pay kan ditaku'n susunuda manuttuwa. Nawayaan takuwon sidat lintog gaputa naipangkatoy taku kan Kristu utdit natoyana. Kadon, waya takuwona maidagamung kan Jesu Kristu un ummungal kan katoy dalapnu mamunga tun manselbiyan taku kan Apudyus. ⁵Ta utdit nangun-unudan taku't dat pipiyaon di long-ag taku'n koon, amo pinabilog dit lintog dit gumabasula kinatatagu taku, ot kingwa taku dat lawenga mambanag si matoyan taku

un maisinaan kan Apudyus. ⁶Yoong sinsatun, gapu utdit naidagamungan taku kan Kristu utdit natoyana nawayaan takuwon sidat lintoga namuyung kan ditaku. Kad, manselbi takuwon kan Apudyus un idaddalan Ispiritu Santu, bokonona sadat lintog dat uunnudon taku.

Sadit Lintog Kan Basuļ

⁷Ot sinsadinon, ngadan nat makanan taku? Makwa kad un ibaga taku'n laweng dat lintog? Bokon! Ta nu naid dat lintog adik natigammuwan nu ngadan dit basuļ. Kama't din agum, adik okyan natigammuwan un laweng din man-agum nu adi siya'd kinnanandit lintoga, "Adi ka man-agum." ⁸Yoong utdit natigammuwak tu un bilin, gummilog dit gumabasula kinatataguk un nampakwa kan sakon sidan losana ilan di kinaagum. Ta nu naid lintog, naid pay kaboolan di basuļ. ⁹Matattaguwak utdit naid payyan tigammuk sit lintog. Yoong utdit natigammuwak dit lintog, napukaw dit gumabasula kinatataguk ot natoyak.[¶] ¹⁰Sinsadinon, sadit lintoga maigapuwan dit mataguwak si inggaingga, siya oton dit maigapuwan dit maisinaak kan Apudyus si inggaingga. ¹¹Maipagapu utdit lintog, ginundawayan tun gumabasula kinatataguka inallilaw sakon ot nambanag si maisinaak kan Apudyus.

¹²Isunga maid mapabalawan dit lintog gaputa nasantuwan, padana pay sidan bilbilin, nasantuwan, ustu kan nabaļu da. ¹³Utdi, piyaona kada ugudon un sadit nabaļu'n lintog dit maigapuwan dit maisinaak kan Apudyus? Bokon!

[‡]6:23 Sat piyaona'n ugudon tun katoy, sat maisinaan kan Apudyus kan madusaan sin impiyelnu't inggaingga.

[¶]7:9 Sat piyaona'n ugudon tu, naispirituwan un mataguwan kan matoyan bokona satun long-ag. Sat kaipooyan tun ug-ugudona un matoyan situ, sat maisinaan kan Apudyus si inggaingga gapu't basuļ.

Sadit gumabasula kinatataguk dit gapuna. Nausal dit nabaļu'n lintog dalapnu maipaila un nambasulak ot mambanag si matoyaka maisinaak kan Apudyus kad, maipaila dit talona kinadadag di basul.

Sadat Duwa Un Mansinnuganggang Sit Somsomok Di Tagu

¹⁴Tigammu taku un sat lintog nanligwat kan Apudyus. Yoong sakon taguwaka lawa un puyung di basul. ¹⁵Adik maawatan datun kokkook. Ta adik koon datun napiya un piyaok koon, nu adi sat lawekok koon siya'd kook. ¹⁶Ot nu kook dan lawekok koon, piyaona'n ugudon un ampayunaka napiya din lintog. ¹⁷Ot bokona sakonon mangwa't dit lawenga adik piyaon, nu adi sadit gumabasula kinatataguk dit mampakwa.

¹⁸Tigammuka sadit doda'n kinatataguk naid napiya si koon. Ot ulay nu piyaok mangwa't napiya, adik makwa. ¹⁹Adik koon dadit napiya'n piyaok, nu adi sadat nadadaga adik piyaon, siyaot dat kook. ²⁰Utdi, nu kook dit adik piyaona koon, piyaona'n ugudon un bokona sakonon dit mangwa nu adi sadit gumabasula kinatataguk.

²¹Kadon, naawatak dit kokwa na. Nu piyaok un mangwa't napiya, lappodanak sit kinadadaga inggaw kan sakon. ²²Talona piyaon tun aangsook unudon dit lintog Apudyus. ²³Yoong awad sabali un mangitulay situn long-ag ku un siya dit gumabasula kinatataguk ot suganggangona dit lintoga piyaon tun angos ku un unudon. Pinambalinaka balud di basul tun gumabasula kinatataguk. ²⁴Isunga kaasiyak pay! Sin kad nin managu kan sakon dalapnu adik koon dan pipiyaon tun long-ag ku un mambanag sit matoyaka maisinan kan Apudyus? ²⁵Yaman kan Apudyus ta awad si Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan sakon!

Ot sinsadinon, siyatu'd kasasaad ku: Piyaon tun angos ku un unudon dat lintog Apudyus yoong satun gumabasula kinatataguk, unudona dit gabbasula piyaona.

Sat Mataguwan Un Itulayan Ispiritu Santu

8 Sinsatunon, ditaku'n naidagamung kan Jesu Kristu, adi ditakuwon kodongan kan Apudyus un madusa. ²Ta maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu un nampabagu uttun mataguwan taku gapu't dit naidagamungan taku kan Kristu, nawayaan taku utdit pannakabalin di basul kan katoy un siya dit mannanayun un dusa. ³Adin dit lintog maboolana wayaan dat tagu sit pannakabalin di basul gaputa adin dat tagu matungpal dat losana lintog. Yoong sadit adin dit lintog makwa, nakwan Apudyus. Ta imbaun na dit Abeng na uttun lubunga mambalin si tagu'n pada taku, dalapnu siya'd naidatun un naipooy sidan basul taku. Ot gapu't dit natoyana, kinaan Apudyus dit kaboolan didit basula mantulay kan ditaku. ⁴Kingwan Apudyus di dalapnu ditaku un matatagu un maisayun sit Ispiritu Santu un bokon sidit gumabasula kinatataguk taku, matungpal taku dan ustun un ipakwan dan lintog. ⁵Ta sadat mangunud sit gumabasula kinatataguk da, sat pipiyaona lawan dit long-ag dit somsomkon da. Yoong sadat mangunud sit Ispiritu Santu, sat ipakwa na pay dit somsomkon da. ⁶Nu sat piyaon didit gumabasula kinatataguk taku dan isosomok taku, mambanaga matoy taku'n maisina kan Apudyus. Yoong nu sadit ipakwan Ispiritu Santu dit isosomok taku, awad mataguwan taku't inggaingga kan galgalin-ok taku.

⁷Ta sat tagu'n sa'd isosomok na dat pipiyaon dit gumabasula kinatataguk na, busulona si Apudyus ta Adina tung-

paḷon dat lintog na. Sat katuttuwaana, Adina kaboolana matungpal dat lintog.⁸ Isunga sadat mantungpal sit gumabasula kinatatagu da, adi da'n talon makwa dit mampasoom kan Apudyus.

⁹Yoong kan dikayu, iinggaw dit Ispiritun Apudyus un insapatan Kristu ot siyaon dit mangitulay un bokonona sat gumabasula kinatatagu yu. Ot singn-gadan na mana tagu nat naid kan siya diya Ispiritu, Adina payyan naidagamung kan Kristu.¹⁰ Yoong nu inggaw si Kristu kan dikayu, ulay nu matoy nat long-ag yu gapu't basul, matatagu din kadogwa yu si inggaingga gaputa imbilang dikayu kan Apudyus un nalintog.¹¹ Nu iinggaw kan dikayu dit Ispiritun Apudyus un namaungal kan Kristu, itdana pay si mannanayuna mataguwan danat long-ag yu un malpos maipagapu't dit pannakabalin didiya Ispirituna un inggaw kan dikayu.

¹²Siya'd gapuna susunud un lobbong taku'n matagu'n maisayun sit piyaon Apudyus un bokona maisayun sidat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku.¹³ Ta nu tungpaḷon taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku, mambanaga maisina taku kan Apudyus si inggaingga. Yoong nu lipsutan taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku gapu't dit salak Ispiritu Santu, matagu taku't inggaingga.

¹⁴Sadan manungpal sit ipakwan Ispiritu Santu, anak Apudyus dida.¹⁵ Ta san Ispiritu Santu un intod Apudyus kan ditaku, bokona mambalinon ditaku un kama't puyung un kumimut kan apu na nu adi mambalinon ditaku't anak Apudyus. Siya'd gapuna un mabalina ayagan taku si Apudyus si "Ama" nu manluwaju taku kan siya!

¹⁶Ot anamungan Ispiritu Santu tun som-somok taku'n tuttuwa'n anak ditaku kan Apudyus.¹⁷ Adi kad, gaputa anak ditaku kan siya awaton taku dadit bindisyun un itdona't dat tagu na. Padana pay un mailak-am taku'n maitdan sidan itdon Apudyus kan Kristu. Ot gaputa mapad-padasan taku dat nampaligatan Kristu, mailak-am taku pay sidit nakaskasdaawa kinangatu na.

Namnamaon Taku Dit Maidayawan Taku

¹⁸Naid duwaduwak un sadatu'n mapaligatan taku't tun satun naid kapangnu na nu somsomkok dit kinabalbalun dit makwa kan ditaku nu udidin di al-algaw.¹⁹ Ta talona makauway dan losana paloswan Apudyus sidit timpun mangilatakan Apudyus sidan aabeng na.²⁰ Ta sadatu'n uduma paloswa bokona naituluy dit siguda panggop Apudyus kan dida. Yoong bokona gaputa siya'd piniya dan makwaan da nu adi gaputa siya'd piniyan Apudyus un makwa.⁸ Yoong ulay nu kama't di, awad namnama da²¹ ta nu dumatong dit timpu, panggop Apudyus un mapawayaan dat losana paloswa na dalapnu adi daon malbog onnu matoy, kad mailak-am daon sin nakaskasdaawa wayawayan dat aanak na.²² Ta tigammu taku'n inggana't tun satun kama't mampos-ona man-anak sit ligat dadit losana pinaloswan Apudyus.²³ Yoong bokona dida'l lawa, nu adi ulay ditaku un naitdan si Ispiritu Santu un ummuna'n intod Apudyus kan ditaku un manuttuwa. Man-ayuwong tun gubu taku't dan ligat uttun man-uuwayan taku't dit al-algawa mangipatigammuwan Apudyus un

⁸8:20 Ta naidagamung dan losan situn pita un inggiyaw Apudyus sidit nambasul si Adan Gen. 3:14-19.

ditaku dan aanak na, sat gattoka mapawayaan taku.

²⁴Siyadi dit namnamaon taku manipud sit nanaguwan Apudyus kan ditaku. Adina payyan maipaila ta nu iillan taku nat namnamaon taku, bokonona tuttuwa'n namnama ta singngadan kad nat mannamnama utnat iillana? ²⁵Yoong nu adi taku payyan naila dit nanam-on taku, anusan taku'n uuwayon.

²⁶Ot bokona lawa'n sat namnama taku nat manu'lung kan ditaku'n manuuway. Tu'lungan ditaku pay kan Ispiritu Santu utdan mangkapuyan taku. Kama't din manluwa'luwan taku, maid tigammu taku't dit ustu'n iluwa'lu taku yoong si Ispiritu Santu dit mangiluwa'lu kan ditaku udsi wagasa adin di tagu kaboolana ipalawag. ²⁷Ot si Apudyus un makatigammu't dit somsomok di tagu, tigammuna pay dit piyaon Ispiritu Santu'n ugudon nu manluwa'lu. Ta nu iluwa'luwana dan tagun Apudyus, ibasal na utdit piyaon Apudyus.

²⁸Tigammu taku un si Apudyus ud mampaos-ossaan sidan losana pasamak dalapnu mampooy da si mangkapiyaan taku'n mamippiya kan siya un inayagana na un tagu na maisayun sit panggop na. ²⁹Ta siguda tigammunon Apudyus sidit laplapu na dat mambalina tagu na ot intuding na un mambalin da un kama kan Anak na dalapnu si Jesus ud mambalin un pangun dan adu un mansusunud.

³⁰Ot losan dan tininggana'n mambalin si kama kan Anak na, dida dat pinili na un tagu na. Ot sadat pinili na, imbilang na dida un nalintog ot dida'd mailak-am sit kinadayawna.

Sat Amoda Mampipiyan Apudyus Kan Ditaku

³¹Ot gaputa kama't di, mabalin un kanan taku un, nu si Apudyus din

awad kan ditaku, ngadan nat makaabak kan ditaku? ³²Ta si Apudyus adina impaidam kan ditaku dit os-ossaana Anak na, nu adi inyawat na un mapatoy un maisalit kan ditaku. Ot nu nakwa na di, bokon kada nasasaggana un mangtod sidan losana masapul taku?

³³Awad kad makabalina mamabasul kan ditaku'n pinilin Apudyus? Naid! Ta si Apudyus un mismu, ibilang ditaku'n naid si basul. ³⁴Ot singngadan nat makabalina mangibagan masapula madusa taku? Maid! Ta si Jesu Kristu dit natoy dalapnu mapakawan dat basul taku kan napaungal ot awadona mantutupak sit madiwanan Apudyus un mangilulluwa'lu kan ditaku. ³⁵Isunga maid mabalina mangisina kan ditaku't din mampipiyan Kristu: ligat man onnu danag, paligaton ditaku man sidan udum, maid man kanon taku onnu badut taku, gaogyat mana pasamak onnu mapatoy taku. ³⁶Ta kanan dit ugud Apudyus un, "Gapu kan sika, Apu, mampaspasdoma uuwayon mi dit mapatoyan mi. Naibilang kami'n kama't kannelu'n dandani'n mapalti."

³⁷Yoong ulay nu mapadasan taku datun losana ligat, adayu'n maabak taku gapu't din salak Kristu un mamippiya kan ditaku! ³⁸Ta naid duwaduwak un naid makaisina kan ditaku't dit mampipiya na. Matagu taku man onnu matoy taku, pipiyaona kampany ditaku. Ulay sadat anghel kan uduma mangiyapu'n adi maila onnu losana pasamak situn satun onnu satun dumoldol, naid pay mabalinan da. ³⁹Naid, ulay singngadan na man un awad ngatu onnu awad situn dalom pita, onnu singngadan na mana paloswan Apudyus maida talon makaisina kan ditaku't dit mampipiya na maipagapu't dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

Si Apudyus Kan Sadat Tagun Pinili Na

9 Ibagak kan dikayu nat tuttuwa. Adik mantuli ta osaak sidan naidagamung kan Kristu. Ot satun somsomok ku'n idaddalan Ispiritu Santu, panoknokana paya bokona tuli tun kanak un, ² amod tun domdom ku kan adina maid tun sigab tun angos ku gapu't mangisom-somkak sidan kailiyak, un dida ud kabagiyak kan kadalaaka Judio. ³ Nu mabalin kad okyan, ulay sakona lawa'd maigiyaw kan maisina kan Kristu nu siya'd makatu^lung kan dida. ⁴ Ta dida dat kaganakan Israel ot dida'd pinilin Apudyus un mambalina aanak na kan nangipail-ana't kinaapudyus na. Nakat-ulag kan dida ot intod na pay kan dida dat lintog na. Intudtudu na pay kan dida dit ustu'n koon da un mandayaw kan siya kan adu dat insapatan Apudyus kan dida. ⁵ Sadat nangkakadayaw paya inapu't dit aw-awe dat ginapuwana da. Ot si Kristu, Judio pay dit puli na, nu maipanggop sit nambalinana si tagu. Apudyus si Kristu un mangiyapu utdan losan ot masapula madaydayaw si inggaingga. Amen.

⁶ Bokona kanaka adin Apudyus tung-palon dit insapatana kan dida. Ta sat katuttuwaana, bokona losan dat kaganakan Israel un napili'n mambalina tagun Apudyus. ⁷ Padana pay un bokona losan dat kaganakan Abraham dat tuttuwa'n kaganakan na un mangitdan Apudyus sidat insapata na. Ta utdit nansapata si Apudyus kan Abraham kanana un, "Sadat kaganakan Isaac dat maibilanga kaganakam." ⁸ Ot kaawatan un bokona losana kaganakan Abraham, ibilang Apudyus un kaganakana nu adi sadat manligwata lawa kan anak na un Isaac un insapatan Apudyus un maiyabeng. ⁹ Ta nansapata si Apudyus

kan Abraham un kanana'n, "Kama't tu un timpu'd mangulinak situn osa'n tawon ot utdiya timpu man-abeng si Sara si lalaki."

¹⁰ Yoong bokona nangkigad sisi. Ta ulay nu ossaan dit aman dat pingi'n anak Rebeca, un siya si Isaac un inapu taku, ¹¹ impailan Apudyus un sat nampipili na naibasal sit sigud un pinanggop na un piliyon, bokona naibasal sit kingwan di tagu. Siya'd gapuna un utdit daan da payyana maiyabeng, utdit naid payyan kingwa da't nadadag onnu napiya, ¹² im-bagan Apudyus kan Rebeca un "Mansel-biyan dit pangu dit udidi."

¹³ Kanan pay dit naikanglita ugud Apudyus un, "Piniyak si Jacob yoong nilaweng ku't Esau."

¹⁴ Ot nu kama't di dit kingwa na, mabalin kada ibaga taku'n bokona nalintog si Apudyus? Adina mabalin. ¹⁵ Ta kanana kan Moses un, "Kaasiyak dit piyaoka kaasiyan. Kadaguwak dit piyaoka kadaguwana."**

¹⁶ Utdi, kaawatan un bokona gapu't dit piyaon taku onnu koon taku dit manggaasiyan Apudyus kan ditaku nu adi gapu't kaasina'l lawa. ¹⁷ Naikanglit pay sit ugud Apudyus dit kanana kan Faraon un ali't din Egipto un, "Pinambalin ku'd sika un ali, dalapnu ipailak dit panakabalin ku utdat kook kan sika kan dalapnu maipatigammu tun ngadan ku utdat losana tagu't tun lubang."

¹⁸ Ot kaawatan un kaasiyan Apudyus dat piyaona'n kaasiyan kan pablangona dit ulun dat piyaona'n pablangon.

Sat Sulag Kan Kaasin Apudyus

¹⁹ Mabalina awad osa kan dikayu'd mangibaga't kama't tu: "Apay pay lainga mampabasul nu, nu kama't di un maid makaiyapa't dit piyaona?" ²⁰ Yoong singngadan nu kad un

**9:15 Exodo 33:19.

sumungbat kan Apudyus? Tagu ka'l lawa. Bokona kanan didit banga't dit manduwin un, "Apay kingwaaka kama't tu?" ²¹Ta sadit manduduwin awad kalintogana'n mangwa't duwa un banga utdit sin-gamayana pita, osa'n banga'n mausal si dakoja amung kan osa'n mausal si inalgow.

²²Pada na pay kan Apudyus, piyaona'n ipaila dit sulag na kan pannakabalin na un mandusa't dat bagay na un madusa si inggaingga. Yoong inan-anusana dida ²³kan dalapnu ipaila na dit nakaskasdaawa kinangatu kan kinadayaw na utdan tagu'n kaasiyana un siguda insagana na un maidagamung sit kinangatu kan kinadayaw na. ²⁴Ditaku dat inayagana un tagu na, bokona lawa un dikami'n Judio nu adi pati pay kan dikayu'n bokona Judio. ²⁵Imbagan Apudyus dit maipanggop situ utdit iblu'n paingkanglit na kan Oseas un kanana'n, "Sadat bokona taguk sidit, ngadanok didaon si taguk kan sadat adik piniya't dit, potpotgok didaon. ²⁶Utdit igawa nangibagaak kan dida un bokona taguk dida, siyadi oton ud igawa mangadanan da si abeng Apudyus un matattaguan."

²⁷Awad pay paingkanglit na kan propeta Isaias un, "Ulay nu kama't kaadun din lagan sin baybay nat kaadun dat kaganakan Israel, akita lawa dat taguwon Apudyus kan dida, ²⁸ta nu timpun ukumona dat tagu't tun pita, asimpiga na un gangputon."

²⁹Kama't dit impactun Isaias payyan sidit un kanana'n, "Nu adin Apudyus un mannakabalin nangibanat sidat inapu taku, maipada taku okyan sidat iSodoma kan iGomora un natoy da'l losan."

Adin Dat Uduma Judio Nanuttuwa Kan Jesu Kristu

³⁰Kadon, satu ud puntus dit imbak. Ulay nu adin dat bokona Judio ginamgamana nalintog dat dit man-iilan Apudyus, napalintog da payon gapu't dit pammati da kan Jesu Kristu. ³¹Yoong sadat Judio un sa'd ginamgaman da dit mapalintogan da gapu't nangununudan da't lintog, bokona napalintog da. ³²Tapay? Onta imbis un mantalgod da't pammati kan Jesus, kanan da'n mapalintog da gapu't dat napiya'n kokkoon da. Ot naisubuk dat Judio gaputa naidangtuļ da kan Jesus un maiyalig si batu un sumalipaddu. ³³Ta kanan Apudyus sit naikanglita ugud na un,

"Ilan yu ta isaad ku't din Sion din batu un maidangtuļan kan maisubukan di tagu. Yoong singngadan na mana mantalgod sidiya batu, Adina mapaay."

10 Susunuda manuttuwa, taļona piyaok kan iluwaluk kan Apudyus ta taguwona dan buļun ku un Judio. ²Tigammuk un taļona gangaman da'n unudon si Apudyus yoong bokona ustu dit nan-aawat da. ³Ta imbis un bigbigon da dit impatigammun Apudyus un mapalintogan di tagu, pinadas da dit kabukbukudan da un manungpal sidat lintog. Binay-an da dit wagas Apudyus un mapalintogan da. ⁴Ta si Jesu Kristu ullawa'd nakatungpal sidat losana ipakwan dit lintog. Ot gapu't dit kinalintog na, losana mantalgod kan siya maibilanga nalintog.

Maid Adi Taguwon Apudyus

⁵Awad ingkanglit Moses sidit maipanggop sidat mantalgod sidat lintog un gapun dit mapalintogan da. Kanana un, "Sat tagu un makatungpal

sidat losana ipakwan dit lintog, matagu't inggaingga."

⁶Yoong kama't tu dit naikanglita ugud Apudyus maipanggop sidan imbilang Apudyus un nalintog maipagapu't pammati, "Adiyu masapula somsomkon nu ngadan dit umoy langit un sat piyaona'n ugudon sat umoy mangidoba kan Kristu uttun pita. ⁷Adi yu pay masapula somsomkon nu ngadan dit umoy sin inggawan dat natoy un sat piyaona'n ugudon, sat umoy un mampaungal kan Kristu utdat natoy."

⁸Ta kanan dit naikanglita ugud un, "Adani kan dikayu dit ugud Apudyus, iinggaw sinat somsomok yu kan mabalin yu un ibaga't dan udum." Satu un ugud Apudyus, siya payon din itudtudu mi maipanggop si pammati. ⁹Ta nu ibaga yu utdan udum un si Jesus ud Apu kan nu tuttuwaon yu utnat angos yu un pinaungal Apudyus, taguwon dikayu kan siya. ¹⁰Ta gapu't naimpusuwana mantututtuwan di osa'n tagu, maibilanga nalintog. Ot gapu't mangibagaana't dit maipanggop sit pammati na, taguwon Apudyus. ¹¹Kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Adina mapaay nat singngadan na mana manuttuwa kan siya." ¹²Ot losana tagu mailakam sidiyon, gaputa naid naidumaan dan Judio utdan bokona Judio. Ossaan si Kristu un Apun di losan ot itdona dat wadawada mangkapiyaan sidan losana mampakaasi kan siya. ¹³Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Singngadan na mana mampakaasi kan Apu, taguwona."

Adin Dat Judio Malasunan Si Apudyus

¹⁴Yoong inon dan tagu'n mampakpakaasi kan Jesus nu adi da payyan tinuttuwa? Ot inon da'n manuttuwa nu adi da payyan nagngol dit maipanggop kan siya? Ot innon dit mandodongol da nu maid umoy mangipalawag kan dida? ¹⁵Ot inon dan tagu'n umoy mangipalawag nu adi da maibaun? Yoong awad da ud naibaun ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Gatataloka talon dit dumakngan dat umoy mangipalawag sit Nabalun Damag!"^{††} ¹⁶Yoong, bokona losana tagu'n nanuttuwa't dit Nabalun Damag. Ta si Isaias ingkanglit na un, "Apu, maga-anu ullawa dat nanuttuwa't dat dingngol da kan dikami!"^{‡‡} ¹⁷Isunga, kaawatan un manuttuwa dat tagu, maipagapu't dit donglon da un maipanggop kan Kristu.

¹⁸Yoong imusok ud kan dikayu, mabalin kad un adin dat Judio nagngol dit Nabalun Damag maipanggop kan Kristu? Dingngol da! Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Nagngol dat losana tagu uttun lubung dit maipanggop kan siya. On, dington na tun kigad ditu'n lubung."

¹⁹Ot san osa'n imus ku payyan, mabalin kada adin dat Judio naawatan dit dingngol da? Naawatan da! Ot si Moses payon dit umuna'n sumungbat ta siya'd nangikanglit sit imbagan Apudyus un kanana'n,

"Paaposok dikayu't dan tagu'n adiyu ibilbilang. On, pasulagok dikayu gapu't dan tagu'n ibilbilang yu un naid si tigammu."

²⁰Natulod pay si Isaias un nangibaga't dit imbagan Apudyus un kanana'n,

^{††}10:15 Sat ustu un naikanglit sin Griego, "Nabalbalu din ikin dan umoy mangipalawag sit Nabalun Damag."

^{‡‡}10:16 Isaias 53:1.

“Indasanak sidat bokona nangingap kan sakon. Nampatigammuwak sidadit bokona nangim-imus sit maipanggop kan sakon.”

²¹ Yoong nu maipanggop sidat Judio un kaganakan Israel, kinnanang Apudyus un, “Inalgawa iduduwwak tun imak kan dida ta piyaoka umoy da kan sakon yoong talona adi da tumuttuwa kan nangkasukil da.”

Sat Kaasin Apudyus Sidat Judio

11 San osa payyana imusok: Nan-awidan kadon Apudyus dat Judio un tagu na? Bokon! Ta ulay pay sakon, mismu'n Israelitaak. Kaganakanak kan Abraham ta nanligwatak sit pulin Benjamin. ² Tuttuwa'n bokona nan-awidan Apudyus dadit tagu na un siguda pinili na utdit damu. Apay naliuwan yu dit kanana't dit ugud Apudyus maipanggop sit Elias? Nanlili kan Apudyus maipanggop sit kinadadag dat bulun na un Israelita un ³ kanana'n, “Apu, pinatoy da dadit propetam ot niyam-an da dadit iiggaan di datun kan sika. Os-ossaanakon un nabun-an sidat propetam ot piyaonak payyan patoyon.” ⁴ Ot singngadan dit insungbat Apudyus kan siya? Kanana un, “Annat da payyan pitu'n libu un bulun nu un taguka nabun-an un adi nandayaw sit sinan-apudyus un mangngadan si Baal.” ⁵ Ot pada na pay situn satun. Gapu utdit kinakaasin Apudyus, awad da payyan akita nabun-ana Judio un pinilina un tagu na. ⁶ Ot gaputa maipagapu't kaasi dit namiliyan Apudyus kan dida, adi taku mabalina kanan un naibatay sit napiya un kingwa da. Ta nu naibatay sit kingwa da, bokonon un mauguda maipagapu't kaasin Apudyus.

⁷ Ot ngadan nat maawatan taku uttu? Adin dat Judio indasan dit in-inapon da. Sadat pinilina ullawa dat nakaodas, ta nabolang dat ulun dat udum. ⁸ Kanana't dit ugud Apudyus un, “Pinambalin

Apudyus dit somsomok da un adi makaawat. Ot inggana't tun satun awad ata da yoong adida makaimatun, awad inga da yoong adida dumngol.”

⁹ Padana pay un awad ingkanglit David si maipanggop kan dida un kanana'n, “Sapay okyan ta sadan gangganason da un koon mambanaga kama't balaisa mangna kan dida onnu kama't batu un maisubukan da ta siya'd dusa da. ¹⁰ Makuḷabuwan okyan dan ata da dalapnu adi da makaila kan mambukut da okyan sit ligat da si inggaingga.”

¹¹ Utdi, san imus ku payyan, utdit naidangtuḷ dat Judio, namingpingsan kadona naotdag da? Bokon, nu adi gapu utdit nambasulan da, naitdan dat bokona Judio si gundaway un mailakama taguwon Apudyus, dalapnu apalan dat Judio dida. ¹² Utdi, nu sadit nambasulan dat Judio kan sat adi da nangdasan sit ustu'n panggop da dit gapun dit nangitdan Apudyus si amoda mangkapiyaan sidat bokona Judio uttun lubung, adi pay am-amoda mangkapiyaan din itdona nu madtong dit kustun bilang dat Judio un manuttuwa kan siya!

Taguwon Pay Apudyus Dan Bokona Judio

¹³ Sinsatun, dikayu'n bokona Judio tun kabagbagak. Dinutukanak kan Apudyus un apostoles na un mantudtudu kan dikayu. Maipasdayaw ku tuwa talibasuk ot masapula maipatungpal ¹⁴ dalapnu umapal kad dan padaka Judio kan dikayu, manuttuwa da kan Jesu Kristu ot matagu da't inggaingga. ¹⁵ Ta nu nambanag sit naikapiyaan yu un bokona Judio kan Apudyus dit nanumdiyan Apudyus kan dida, in-inonaon nu nu awatona dida'n obos, nu adi alig da't ummungal kan katoy?

¹⁶Nu maidatun din damu'n tinapay kan Apudyus, mailak-am payona maidatun dan losana natamay un nakaalaana.[¶] Padana pay un, nu maidatun kan Apudyus dit lamut dit kayu naidatun pay dat sanga na. ¹⁷Yoong nu masop-ak dat uduma sanga na asi kayu maisugsup un sangan di sumalona kayu dalapnu mailak-am kayu utdat mangkapiyaana manligwat sit lamut na, ¹⁸adi kayu manaktakal sidan nasop-aka sanga. Somsomkon yu un bokona dikayu'n sanga dit mampabilog sit lamut nu adi sat lamut dit mampabilog kan dikayu'n sanga.

¹⁹Mabalina kanan yu un, "On, yoong nasop-ak dat sanga dalapnu maisugsupak." ²⁰Tuttuwa di. Sinop-ak Apudyus dida gapu ta adi da nanuttuwa ot dikayu'd insukat na kan dida, yoong iinggaw kayu't nat igaw yu gapu'l lawa ta manuttuwa kayu. Isunga adi yu itakka' nat naisugsupan yu, nu adi amammaan yuwot. ²¹Ta nu adin Apudyus kinayngaan dadit Judio un dida'd gat-toka tagu na, kayngaana an dikayu'n bokona tagu na utdit? ²²Siya'd gapuna un sosomkon yu dit kinakaasi kan kinaistilikun Apudyus. Dusaona dat nanawid kan siya, yoong kaasiyana dikayu nu itultuluy yu un manuttuwa kan siya. Yoong nu madi yu, maisop-ak kayu pay. ²³Ot sadat Judio, nu manuttuwa da mangulin da't dit siguda igaw da, ta kaboolan Apudyus un isugsup dida'n obos. ²⁴Ta nu nabalinan Apudyus un insugsup dikayu'n sangan di sumalona kayu't dit kayu un tinalkon na, adi nalaslasu'n isugsup na dit naisop-aka sanga utdit kayu'n nasop-akana.

Kaasiyan Apudyus Dat Losana Tagu

²⁵Susunud, antu'd ipatigammuk kan dikayu'n adi naipatigammu't dit dalapnu adiyu itakka'ala nalaing kayu. Bokona mannanayun dit kinasukil dat uduma Judio, ta nu magtong dit kustu'n bilang dat bokona Judio'n manuttuwa, manuttuwa da payon. ²⁶Isunga taguwon Apudyus dat losana Judio. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un,

"Sadit managu't dat tagu, manligwat sin ili'd Sion ot kaanona'n aminon dit kinadadag dat kaganakan Jacob.

²⁷Siyadi din tungpal dit insapatak kan dida'n kaanok dat basul da."

²⁸Gaputa adin dat Judio tinuttuwa dit Naba'u'n Damag, nambalin da'n kabusu' Apudyus un nambanag pay si nangkapiyaan yu. Yoong dida dat siguda pinili na un tagu na ot potpotgona dida gapu't dit insapata na utdat ginapuwan da. ²⁹Ta adin Apudyus obsonon dit som-somok na maipanggop sidat inayagana kan sadat bindisyun un itdona.

³⁰Dikayu'n bokona Judio, adiyu pay tinuttuwa't Apudyus sit kaykaysana al-gaw, yoong kinaasiyan dikayu kan siya gaputa adin dat Judio nanuttuwa. ³¹Ot pada na pay sin satuna adin dat Judio manuttuwa dalapnu kaasiyan pay Apudyus dida un padan dit nangkakaasi na kan dikayu. ³²Ta impalubus Apudyus un mambalin dat tagu si kama't balud di kinasukil dalapnu maipaila na dit mangkakaasi na kan dida.

Lobbong Na Un Madayaw Si Apudyus

³³Amoda talon dit mangkakaasin Apudyus kan ditaku! Amod pay dit kalaing na ta losana tigammu na! Naid kustu't makaawat sin kasomsomkana

[¶]11:16 Ugalin dan Judio un idatun kan Apudyus din umuna'n tinapay sidan tamayon da. Ilan yu utdin Bilbilang 15:19-20.

kan naid pay makaawat sin mamangwana. ³⁴Ta kanana't dit naikanglita ugud un,

“Singngadan nat makatigammu't dit somsomok Apudyus? Sin nat mak-abagbaga kan siya? ³⁵Maida talon masapul Apudyus dalapnu itdan di tagu kad, makautang.”

³⁶Ta siya'd nanligwatan dit losan ot iingaw dat losan gapu kan siya. Manselbi dan losan sit maidayawana. Madaydayaw si Apudyus si inggaingga. Amen.

Sat Katatagun Di Manuttuwa Kan Kristu

12 Sinsadin susunuda manuttuwa, gapu utdit amoda kaasin Apudyus kan ditaku, masapula idatun yu nat long-ag yu un manselbi kan Apudyus un kama't datun un matattaguwan un maid si basubasuḷ kan gassosoom kan siya. Ta siyadi'd ustu'n mandadayaw kan siya. ²Adi yu ipada nat ugali yu utdat adi manuttuwa, nu adi, ipalubus yu un maobos nat somsomok yu dalapnu mapabagu nat aangson yu kad, matigammuwan yu dit napiya, mampasoom kan ustuustu'n makwa un siya'd piyaon Apudyus.

³Maipagapu't dit kalobbongaka ingkaasin Apudyus, ibagak kan dikayu'l losana adiyu somsomkona nangatu kayu, nu adi, nanakman okyan nat kasomsomkan yu utnat long-ag yu. Masapula usigon di kada osa nat long-ag na maibasal sit pammati na un intod Apudyus kan siya. ⁴Kama't tun long-ag taku, adu datun paltina ot nadumaduma tun kausalan da. ⁵Pada na pay kan ditaku'n manuttuwa ta ulay adu taku, kama taku't nansusuupa paltin di ossaana long-ag gapu't din naiyossaanan taku kan Kristu. ⁶Ot nadumaduma dat lainga ligalun Apudyus si kada osa kan ditaku, siya'd

gapuna'n kada osa masapula usalona dit laing na un naitod kan siya. Nu sat lainga mangibaga't dan ibagan Apudyus dit intod na utnat osa, siya'd koono sigun sit intod Apudyus un pammati na. ⁷Nu manselbi dit lainga naitod, masapula manselbi. Nu mantudtudu dit lainga naitod sit osa, masapula mantudtudu. ⁸Nu mamagbaga nat lainga naitod, masapula mamagbaga. Nu sat mangibingay si singngadan na mana awad kan siya dit naitoda laing na, masapula mangibingay un maid sigab angos na. Sadit naitdan si lainga mangipangat, ipapati na un mangipangat. Sadit naitdan si lainga mangaasi, koono'n siaanggom.

⁹Masapula sat mampipiya yu talona manligwat sit aangson yu. Lawengon yu dan nadadaga makwa ot potgon yu dan napiya. ¹⁰Mampipinniya kayu un kama't mansusunud kan amo dayawon yu dat udum nu sat mandadayaw da kan dikayu. ¹¹Adi kayu mansadusaduta manselbi kan Apu Jesus nu adi nagagot kan napasnok kayu. ¹²Matalok kayu gapu't dit namnamaon yu un awaton kan Apudyus. Anusan yu dan ligat yu ot adi kayu lumipsuta manluwalu. ¹³Tulungan yu dat bulun taku'n tagun Apudyus un makasapul si tulung kan sangailiyon yu dat kakkaili.

¹⁴Adi yu iliwan dat mamaligat kan dikayu, nu adi iluwalu yuwot ta bindisyunan Apudyus dida. ¹⁵Makapantalok kayu't dan mantattalok kan makadomdom kayu pay sidan madomdoman. ¹⁶Mantitimpuyug kayu. Adi kayu mamaspasdayaw, nu adi mampakumbaba kayuwot un makabuḷbulun sidan nadoba'n tagu. Adiyu kanan sinat long-ag yu un dikayu'd kalaingan.

¹⁷Adi yu subadan si laweng dit lawenga koon da kan dikayu nu adi sat napiya't dit man-iilan di tagu ud

koon yu. ¹⁸Padason yu ud kaboolan yu un makatimpuyug sidan losana tagu nu mabalin. ¹⁹Susunuda manuttuwa, adi kayu'n talon gumalos sin nadadaga koon di uduma tagu kan dikayu. Bay-an yu ta si Apudyus mangibalos ta kanana't dit paingkanglit na un ugud na'n, "Sakon mangibalos, sakon manubad," kanana. ²⁰Unudon yuwot dit kanana't dit naikanglita ugud na un, "Nu mabitol dit kabusul nu, pakanam. Nu mauwaw, painumam. Ta nu koom din kama't di, matigammu na dit mabain gapu't dit lawenga kingwa na." ²¹Adi kayu paabak si laweng, nu adi abakon yuwot dit laweng sit mangwaan yu si napiya.

Paiyapu Taku't Dan Aappun Di Gubilnu

13 Masapula umapu dat losana tagu utdan mangitulay si gubilnu ta maid tulay si adi manligwat kan Apudyus din kalobbongana'n mangitulay. Insaad Apudyus dadit madama'n tulay. ²Siya'd gapuna'n singngadan na mana sumuganggang sidan madama'n tulay, suganggangona dit dinutukan Apudyus. Ot losana sumusuganggang madusa da. ³Sadat tutulay bokona masapula iyogyat dat napiya't kokkoon nu adi sadat mangwa't laweng. Ot dalapnu naid iyogyat yu, sat napiya'd koon yu kad, dayawon dikayu. ⁴Ta babbaun Apudyus dida un mangkokwa't dan mangkapiyaan yu. Yoong nu mangwa kayu't laweng umogyat kayu kan dida ta bokona lamlamang ullawa dit kalintogan dan mandusa. Ta sadat tutulay babbaun Apudyus dida un manusa't dat mangwa't laweng. ⁵Siya'd gapuna'n manuttuwa kayu kan dida. Bokona lawa'n gapu't dit mandusaan

Apudyus nu adi, gapu ta siya'd tigammu yu paya napiya.

⁶Ot siya'd gapuna'n mambayad kayu pay si bugis ta sadan tutulay situn gubilnu taku, babbaun Apudyus dida'n manungtungpal sidan kewaal da. ⁷Isunga bayadan yu dat losana baybayadan yu kan dida. Nu awad utang yu si bugis kan uduma mabayadan masapula bayadan yu. Dayawon yu pay dat losana kalob-bongana'n madayaw.

Sat Lumbonga Koon Di Manuttuwa Utdan Padana'n Tagu

⁸Naid okyan utang yu laksig sit mamippiyaan yu utdan pada yun tagu. Ta sat mamippiya utdit pada na un tagu, tinuttuwa naon dit bilin Apudyus. ⁹Ta sadit bilina kanana'n, "Adika managdag, adika kumatoy, adika man-akaw, adika man-agum," losan datu kan dat udum paya bilin nasip-un din piyaon da'n ugudon sit bilina, "Piyaom dat padama tagu'n padan dit mampipiyam sit long-ag nu."^{8§} ¹⁰Ta nu pipiyaom nat padama tagu, maid koom si laweng kan siya. Isunga sat mamippiya, siya'd makatungpal sidan losana ipakwan dat bilin Apudyus.

¹¹Masapula koon yu tu ta tigammu yuwon tun timpu, masapula adi kayu masusuyop ta sat timpun mataguwan taku't inggaingga ad-adaniyon sinsatun nu sadit damu'n nanuttuwaan taku. ¹²Masungputon tun labi ot dandaniyon mawakas. Siya'd gapuna'n lipsutan takuwon dan kokkoon dat inggaw sit kakolpan ot mangkalasag taku dit kalasag dat inggaw sit padda. ¹³Masapula matagu taku un maibagay sidan inggaw sin napadda. Naid dat nalabosa laglagsak onnu in-inum. Naid manog-on si bokona asawa na kan mangwa't dan naalas si pu-uta koko-on. Naid mansusubog kan da

§§13:9 Ex. 20:13-15, 17; Lev. 19:18; Deut. 5:17, 19, 21; Mt. 19:19; 22:37-40.

man-iinnapaḷ. ¹⁴Man-aliyon takuwot si Apu taku'n Jesu Kristu uttun mataguwan taku ot adi takuwon ipalubus un sat pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatau taku dan matungpal.

Adiyu Kuison Dat Padayu'n Manuttuwa Kan Jesu Kristu

14 Awaton yu dan nakapsut si pam-mati un umoy maidagamung kan dikayu, yoong adiyu kasungsungbat dida maipanggop sit kasomsomkan da un naiduma't dit kasomsomkan yu. ²Ta awad da ud manuttuwa'n mangan si singngadan na un makan. Yoong awad pay dat nakapsut si mantututtuwan mangkaniyaw ot latlatonga lawa dat isida da. ³Sadat mansida si kumpolmi, adi da duḷaon dat adi mansida si kumpolmi'n masida. Ot sadat mansida utdan latlatonga lawa, adi da kuison dan mansida si ulay singngadan na, ta inawat Apudyus dida un tagu na. ⁴Ta singngadan nu kada mangkuis sit babbaun di sabali? Adi sadit Apu na pay lawan dit mangibaga nu kustu onnu bokon dit koono. Yoong maid duwaduwana un kustu dit koono gaputa kaboolan dit Apu na un tuḷungan un mangwa't kustu.

⁵Awad da pay mangibaga'n awad al-ḷgawa napotpotog nu sadadit uduma al-ḷgaw. Yoong awad pay mangibaga'n mampapada'l losan. Masapula adiyu manduwaduwaan dit kasomsomkan yu maipanggop sidatu un banag. ⁶Sadit mangngilin si osa'n al-ḷgaw, koonan pammadayaw na kan Apudyus. Ot sadit mansida si kumpolmi'n masida koono pay un pammadayaw na kan Apudyus ta manyaman yan kan Apudyus asina kanon. Pada na pay sidit adi mansida si kumpolmi'n masida ta koono pay un pammadayaw na pay kan Apudyus kan manyaman pay kan Apudyus asinamangan. ⁷Ditaku un manuttuwa,

bokona kabukbukudan taku tun angos taku, matattaguwan taku man onnu natoy taku. ⁸Nu matagu taku, matagu un maipooy kan Kristu ot nu matoy taku, matoy taku un maipooy kan Apu Jesu Kristu. Ot siya'd gapuna un matattaguwan taku man onnu natoy taku, kuwa ditaku kan Apu taku'n Jesu Kristu. ⁹Ta natoy kan ummungaḷ si Kristu dalapnu siya'd Apun dat matattaguwan kan sadat natoy. ¹⁰Isunga dikayu, apay un kuison yu dan buḷun yu un manuttuwa? Ot dikayu'n udum, apay duḷaon yu dat buḷun yu? Adiyu koon di ta nu anungus di al-ḷgaw losan taku'n sumikad sit atubang Apudyus ot ukumona ditaku'l losan. ¹¹Kanana't dit paingkanglit Apudyus un,

“Gaputa matattaguwanak, tuttuwa pay tun kanak, kanan dit Apu, nu dumatong dit timpu na, mampalintumong dan losana tagu uttun atubang ku kan bigbigon da un sakon Apudyus.”

¹²Utdi, kaawatan un losan taku'n dumatag kan Apudyus un manungbat sidat kingkingwa taku.

Adi Taku Mangwa't Makabasulan Din Pada Taku'n Manuttuwa

¹³Ot siya'd gapuna'n adi takuwon man-iinnukum nu adi, ikoddong taku'n adi takuwon mangwa't maigapuwan di makabasulan di pada taku'n manuttuwa onnu makalappod sit pammati na. ¹⁴Nu kan sakona osa'n naidagamong kan Kristu un Apu taku, naid duwaduwak un naid kaniyaw si makan. Yoong nu kanan di osa'n tagu'n kaniyaw dit osa'n makan, tuttuwan kaniyaw kan siya. ¹⁵Ot nu mambanaga makabasulan di padama manuttuwa dit manganam sit makana kaniyawona, adim impaila dit mampipiyam kan siya. Adim ipalubus un sat manganam si makan dit mayam-anan dit manuttuwaan nat padama manut-

tuwa ta natoy si Kristu un maipooy kan siya. ¹⁶Isunga ammaan yu dalapnu bokona laweng dit kaugudan dat napiya kan dikayu'n makwa. ¹⁷Ta sat napotog sin mangitulayan Apudyus, bokona sadit makan kan mainum, nu adi, sadit kinalintog, kinaulnus kan kinataloka it-don Ispiritu Santu. ¹⁸Ot nu kama't tu tun manseselbi taku kan Kristu, mas-om si Apudyus kan anamungan pay dat uduma tagu.

¹⁹Siya'd gapuna'n koon taku dadit mangitod si kinaulnus kan mampabilog si manuttuwaan di osaos. ²⁰Adi taku yam-anon dit kingwan Apudyus maipagapula' lawa't makan. Mabalina kanon taku dat losana makan ta naid kaniyaw sit man-iilan Apudyus. Yoong nu mangitod si makabasulan di osa dit mangangan taku, siyadi dit laweng. ²¹Isunga unnay pay nu adi taku mansida't kalni onnu uminum si alak onnu mangwa si singngadan na un makabasulan di pada taku'n manuttuwa. ²²Singngadan na man dit tuttuwaom maipanggop situ, dikayu'l lawa kan Apudyus ud makatigammu. Nagasat dit tagu'n adi mamabasul sit long-ag na gapu't dit mangwaana't dit tuttuwaona un napiya. ²³Yoong sat tagu'n manduwaduwa't dit kanona, asina kanon payon, makabasulana ta kinan na un bokona maibasal sit kustu'n tuttuwaona. Ta basul taku dit singngadan na un koon taku'n adi maibasal sit tuttuwaon taku'n napiya.

**Umun-una'n Somsomkon Taku
Dat Mampiayan Dat Udum
Nu Sat Mampiayan Taku**

15 Ditaku'n nabilog si pammati, masapula anusan taku dan mangkapsutan dan nakapsut payyan si pammati. Bokona sat piyaon taku'l lawa'd somsomkon taku ²nu adi somsomkon taku pay dat mas-oman

da un maipooy si mampiayan da kan gumilogan dit pammati da. ³Ta ulay si Kristu utdit, bokona sat piniya na dit sinomsomok na, ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Sakon nandakdakngan dat insultu'n imbagabaga da kan sika Apudyus," kanan dit ugud. ⁴Ot somsomkon yu un losan dadit naikanglita ugud Apudyus, naikanglit da dalapnu suluwangan ditaku un man-anus kan pabilgona datun somsomok taku un manguuway sidit namnamaon taku. Ta mapabilog tun somsomok taku kan maitdan taku't namnama nu basaon taku dat itudtuduna. ⁵Ot Iluwaluk kan Apudyus un manligwatan di anus kan bilog di somsomok, ta mantitimpuyugon dikayu utdit mangunudan yu kan Jesu Kristu. ⁶Siya'd koon yu dalapnu man-os-ossaan nat somsomok yu un mangidaydayaw kan Apudyus un siya'd Aman Jesu Kristu un Apu taku.

**Maipooy Pay Din Nabalun
Damag Sidan Bokona Judio**

⁷Isunga awaton yu nat kada-osa padan dit nangawatan Kristu kan dikayu dalapnu maidayaw si Apudyus. ⁸Ta ibagak kan dikayu un nanselbi si Kristu utdat Judio dalapnu ipaila na un matalgodan si Apudyus ta tinungpal na dit insapatana utdadit ginapuwana da. ⁹Dummatong pay dalapnu idayaw dat bokona Judio si Apudyus gapu't dit kaasi na. Ta siya'd kanana't dit naikanglita Ugud na un,
"Isunga idaydayaw ku'd sika't din inggawak sidan bokona Judio. Ikankantaka idaydayaw sika."

¹⁰Kanan payyan dit naikanglit un,
"Dikayu'n bokona Judio, maipanlagsak kayu't dan tagu'n pinilin Apudyus un tagu na."

¹¹Kanana payyana,

“Dikayu’n losana bokona Judio, iday-dayaw yu si Apudyus. Dikayu’n losana tagu, idaydayaw yu.”

¹²Awad pay ingkanglit Isaias un propetan Apudyus sidit un kanana’n,

“Awad maiyanak sidadit kaganakan Jesse un mambalina mangiyapu utdadit bokona Judio, ot siya’d mannamnamaan da.”

¹³Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di namnama taku, itdan dikayu si amoda talok kan kappiya gapu’t dit manuttuwaan yu kan siya dalapnu dumakodakol dit namnama yu maipagapu’t dit pannakabalin Ispiritu Santu.

Sat Kewaal Un Intalgot Apudyus Kan Pablo

¹⁴Susunuda manuttuwa, nu kan sakon adik manduwaduwaan un napiya dat losana kokkoon yu, adu dan tigammu yu kan kaboolan yu un mansisinnulu.

¹⁵Yoong ulay pay nu kama’t di, natulodak un nangibaga uttun sulat ku dat uduma ipalagip ku kan dikayu, gapu’t tun ingkaasin Apudyus un kewaal ku.

¹⁶Ta piniliyaka manselbi kan Jesu Kristu un mantutudu’t dan bokona Judio. Manselbiyaka kama’t padi utdit mangiwalagawagak sit Nabalun Damag un manligwat kan Apudyus dalapnu utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu mambalin dadit bokona Judio un nasantuwana datun un mas-oman Apudyus.

¹⁷Ot gapu’t dit naidagamungak kan Jesu Kristu, mabalin ku’n maipasdayaw tun talibasuka maipooy kan Apudyus.

¹⁸Maid udum si ugudok nu adi sat kingwan Kristu ta inusal na’d sakona nangawis sidat bokona Judio un manuttuwa maipagapu’t dat imbagbagak kan kingkingwak un ¹⁹nakaskadaawa mangilasiunan kan am-amug kan maipagapu’t dit pannakabalin Ispiritu Santu. Ot manlapu’d Jerusalem inggana’t din Ilirico, naid igaw si adik nan-iwalagawagan

sidit Nabalun Damag un maipanggop kan Kristu. ²⁰Ta siya kampay panggop ku dit man-iwalagawag sit Nabalun Damag sidadit adi payyan nangngol sit maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu adik ullawa dogdog-an dit kingwan di sabalin tagu. ²¹Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,

“Sadat adi payyan natudtuduwan sit maipanggop kan siya matigammuwan da payon ot sadat adi payyan nakangngol, maawatan da payon dit maipanggop kan siya.”

Panggop Pablo Un Umoy Gumisita Utdat iRoma

²²Gapu’t datuwa talibasuk, namin-adun natakatakak sit panggop ku’n umoy kan dikayu. ²³⁻²⁴Yoong sinsatunon ginangput kuwon datun talibasuk situ un igaw. Ot gaputa nabayagona tawon un piyaoka umoy ilan dikayu, panggop ku’n dumagasa mangila kan dikayu nu umoyak Espania. Ot maabus kad din makabulbulunak kan dikayu’t sin-akitan, salakanak okyan dalapnu makadatongaka dagus sidi.

²⁵⁻²⁶Sinsadin, umoyak yan Jerusalem ta iyoy ku tun pilaka inulup dadit tagun Apudyus sidin Macedonia kan Acaya un maitoda maitulung sidadit nakapusa tagun Apudyus sin Jerusalem.

²⁷Dida pay lawan ud sin nakoma tumulung ot bagay na un tumulung da ta mansubad da’t dan Judio. Ta gapu’t dadit Judio’n manuttuwa’t din Jerusalem, nailak-am dan bokona Judio utdan mangkapiyaan si inggaingga un manligwat kan Apudyus. Isunga lobbong na un tumulung da pay sin ikatagun dan Judio. ²⁸Ot nu magangput ku’n iyawat kan dida tun nau lupa pilak, manlakkatakona umoy Espania ot dumagasak kan dikayu utnat. ²⁹Ot tigammuk un, nu dumatongak sinat,

lak-amon taku dan losana amoamoda mangkapiyaana itdon Kristu.

³⁰Sinsadinon susunud, gapu kan Jesu Kristu un Apu taku kan gapu't dit mampipiya taku un itdon Ispiritu Santu, ipangngaasi yu ta danggayanak un mangipapasnoka mangiluwalu kan Apudyus dalapnu ³¹iligligak sidan lawenga panggop dat adi manuttuwa'd Judea. Dawaton yu paya naanggom dadit tagun Apudyus sin Jerusalem un mangawat sit iyoy ku un tulung kan dida. ³²Iluwalu yu datu dalapnu makaoyak kan dikayu nu siya'd piyaon Apudyus kad, matalokaka umoy kan mapabilog tun somsomok ku utnat iyak gumilingan kan dikayu. ³³Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di kappiya inggaw kan dikayu'l losan. Amen.

Pakumusta Sidat Nadumaduman Tagu

16 Piyaoka ipatigammu kan dikayu un si Febe un sunud taku'n manuttuwa, manselselbi't dit simbaan da't din Cencrea. ²Sangailiyon yu maipagapu kan Apu Jesu Kristu ta siya'd bagay na un koon di tagun Apudyus. Tulungan yu pay si singngadan na mana kasapulana ta adu'n tinultulungana ot sakon osa kan dida.

³Pakumustaon yu da Priscila kan Akila un man-asawa'n bulun ku un nanselselbi kan Jesu Kristu. ⁴Impasoy da dit angos da gapu kan sakon ot dakola utang ku kan dida. Bokona lawa'n sakon tun manyaman kan dida, nu adi pada na pay sidan losana manuttuwa't dan ilin di bokona Judio. ⁵Pakumustaon yu pay dadit manuttuwa'n manggigimung sidat boloy da.

Pakumustaon yu pay si Epeneto un potpotgoka gayyom. Siya'd ummuna'n nanuttuwa kan Kristu utdin probinsiya'd Asia. ⁶Pakumustaon yu pay si Maria un nangikasisgaba nan-italibasu kan dikayu.

⁷Kama pay kan da Adronico kan Junia un kadaaaka Judio kan bulun ku'n naibalud sidit. Mandindinamaga apostoles danat kan ummun-una da'n nanuttuwa kan Kristu nu sakon.

⁸Pakumustaon yu si Ampliato un potpotgoka gayyom gapu kan Apu Jesus. ⁹Kama pay kan Urbano un bulun taku'n manselselbi kan Kristu, kan si Estakis paya potpotgoka gayyom. ¹⁰Pakumustaon yu pay si Apeles un napanoknokana tuttuwa'n manuttuwa kan Kristu kan pada na paya pakumustaok dat kabojoy ud Aristobulo. ¹¹Pakumustaon yu pay si Herodion un kadaaaka Judio kan padana pay sidat manuttuwa kan Apu Jesu Kristu utdat familyan Narciso.

¹²Pakumustaon yu da Trifena kan Trifosa un nalagpota manselselbi kan Apu Jesu Kristu, pada na pay kan potpotgoka gayyom un si Persida. Siya pay osa'n babai'n nalagpolagpota mangkokwa't maipagapu kan Apu taku. ¹³Kama pay kan Rufo un mabigbigbiga manselselbi kan Apu Jesu Kristu, pada na pay kan ina na un imbilang ku paya inak. ¹⁴Pakumustaon yu pay da Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas kan sadat uduma susunud taku'n manuttuwa'n bulun da. ¹⁵Kama pay kan da Filologo, Julia, Nereo kan sat sunud na un babai, kan Olimpasi kan losana tagun Apudyus un bulun da.

¹⁶Mampipinnakumusta kayu'n mangipaila't dit mampipinniayan yu. Pakumustaon dikayu't dat losana manuttuwa kan Kristu utdan uduma simbaan.

Maudi'n Panudtudu

¹⁷Pangngaasi yu susunuda manuttuwa ta man-ila yu danat mangitod si mansisinaan yu kan gapun di matalakan nat pammati yu gapu't dat itudtudu dan maisuganggang sit tudtudun inawat yu. Adayuwan yu dida. ¹⁸Ta sadanata

mangkokwa si kakamma't nat bokona manselbi da kan Kristu, nu adi sadit pipiyaon dit long-ag da pay lawan dit sosomkon da. Allilawon da dadit nalasu'n maallilaw gapu't dit bagbaga da'n napiya si dongol kan makaay-ayu. ¹⁹ Mandindinamag nat manuttuwaan yu kan Kristu ot siya'd gapuna un matałot-łokak gapu kan dikayu. Yoong piyaoka mansilib kayu nu maipanggop sit napiya kan maid tigammu yu nu maipanggop si nadadag. ²⁰ Adina mabayag, si Apudyus un manligwatan di kappiya paabak na kan dikayu si Satanas. Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesu Kristu.

²¹ Pakumustaon dikayu kan Timoteo un bułun ku'n mangkokwa't din pakwan Kristu. Mampakumusta pay da Lucio, Jason kan Sosipatro un kadałaaka Judio.

²² Sakon si Tercio un nangikanglit situn sulat Pablo. Mampakumustaak pay kan dikayu ta osaak paya bułun yu un manuttuwa kan Apu Jesu Kristu.

²³⁻²⁴ Pakumustaon dikayu kan Gayo un mansasangaili kan sakon kan siya'd

simboloy sit gigimmungan dat manuttuwa. Pakumustaon dikayu pay kan Erasto un siya'd man-aaggom sit pilak di umili, pada na paya mampakumusta si sunud taku'n Cuarto.

Maudi Un Luwalu

²⁵ Madaydayaw si Apudyus un siya'd makaboolā mampabilog sinat manuttuwaan yu sigun sit Nabalū'n Damag maipanggop kan Jesu Kristu un impalawag ku kan dikayu. Siyatuwa Nabalū'n Damag nabayaga adi naipatigammu ²⁶yoong sin satun, naipatigammuwon. Ot si Apudyus un naid kidong na dit nangibilin sidat propeta un maipatigammu utdat losana tagu't dan losana ili dalapnu manuttuwa da kan mantungpal dan losan kan siya.

²⁷ Siya'l lawa'd Apudyus un manigammu't dan losan. Maidaydayaw si inggaingga gapu't dit kingwan Jesu Kristu. Amen.

Sat Ummuna'n Sulat Ud Pablo Utdat

iCorinto

Sat Luglugin Ditu Un Sulat

1 ¹⁻²Kan dikayu'n gimung di manutuwa utnat Corinto:

Napili kayu un mambalina nadałusa tagun Apudyus maipagapu't din naiyosanaan yu kan Jesu Kristu, padana pay sidadit losana tagu't din ulay ngadan na un igaw un mandaydayaw kan Jesu Kristu un Apu taku'l losan.

Sakon si Pablo un pinilin Jesu Kristu un apostoles na gaputa siya'd piniyan Apudyus. Si Sostenes un sunud taku'n manuttuwa tun bułun ku un mansulat kan dikayu. ³Iluwałuk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Gapu't Dit Kaasin Apudyus Sidat iCorinto

⁴Kanayuna manyamanak kan Apudyus maipagapu kan dikayu gapu't dit nangaasiyana kan dikayu'n dit naidagamung kan Jesu Kristu. ⁵Ta gapu't dit naidagamungan yu kan Jesu Kristu, napabaknang kayu utdan losana banaga itdon Apudyus sidan tagu na kama't din kaboolana mambagbaga kan manigammu utdan katuttuwaan. ⁶Ot tałona tinuttuwa yu pay dan losana naipatigammu maipanggop kan Jesu Kristu. ⁷Kadon naidon mangkulangan yu utdan nadumaduma'n kaboolana itdon Apudyus sinat man-uuwayan yu utdit mangulinan Apu Jesu Kristu. ⁸Siya'd tumułung kan dikayu dałapnu gasissiya'n natalgod nat pammati yu dałapnu maid mapabasulan yu nu dumatong dit algawa mangulinana. ⁹Matalgodan si Apudyus un namili kan

dikayu un maiyossaan kan Jesu Kristu un Anak na kan Apu taku.

Sat Adin Dat iCorinto Mangkakatunusan

¹⁰Susunuda manuttuwa, makapangpanggaasiyak kan dikayu gapu't dit kalintogaka nanligwat kan Apu taku'n Jesu Kristu ta man-iinnampayun kayu kan adi kayu magoggogwa. Masapula man-os-ossaanon yu nat kasomsomkan yu kan panggop yu. ¹¹Ta awad da ud kabołoy Cloe un nangipilit kan sakona awad da ud sisinnungbat kan dikayu, susunud.

¹²Satu tun piyaoka ugudon, awad dat mangibagbaga un, "Buyutak kan Pablo" ot "Buyutak kan Apolos" kanan pay dat udum. "Buyutak kan Pedro," onnu "Buyutak kan Kristu," kanan pay dat udum. ¹³Apay nagogwa kad si Kristu? Sakon kad dit natoy sidit kulus si salit yu? Onnu nabunyagan kayu kad dałapnun maibuyut kayu kan sakon?

¹⁴Manyamanak kan Apudyus ta bokona sakon namunyag kan dikayu malaksig kan da Crispo kan Gayo. ¹⁵Ot maid makaibaga'n nabunyagan dałapnun maibuyut kan sakon. ¹⁶(Ay-o binunyag ku pay da Estefanas un simbalyan. Yoong naidon tigammuk si udum ut binunyag ku.) ¹⁷Ta bokona imbaunak kan Kristu un umoy mamunyag nu adi imbaunaka umoy mangiwalagawag sit Nabału'n Damag. Ot adik usalon dit nasiliba man-uugud di tagu utdin man-iwalagawagak dałapnu sadit pannakabalin dit damaga maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus ud maipaila.

Sat Natoyan Kristu Dit Mangil-an Sit Kasilib Kan Pannakabalin Apudyus

¹⁸Sadit damaga maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus, tinitingang sidan madusa't inggaingga yoong kan di-

taku'n taguwon Apudyus, sadiya damag dit mangil-an taku't dit pannakabalin na. ¹⁹Awad dit naikanglita Ugud Apudyus un kanana'n, "Yam-anok dit kinasilib dadit nasilib. Ot ipailaka maid selbin dit kinalaing dat nalaing."

²⁰Ot nu kama't di, ngad nat selbin di masilib nu onnu dadit mimistulun di lintog kan dadit nalainga makadibati uttun lubung? Ta impailanon Apudyus un maid selbin dit kinasilib di tagu uttun lubung. ²¹Ta gapu't dit kinasilib Apudyus adina impalubus un matigam-muwan dat tagu un kustu si Apudyus gapu't dit kuwa da un silib. Inun-unnay naot un taguwon dadit manuttuwa't dit damaga iwalwalagawag mi un kanan dan adi manuttuwa un tiniting-gang. ²²Ta sadan Judio piyaon dan mangila't am-amug si manuttuwaan da. Ot sadan bokona Judio in-innapon da dit nasiliba mantutududu. ²³Yoong nu dikami, iwalagawag mi dit maipanggop kan Kristu un nailansa utdit kulus. Satu dit damaga makaungotan dan Judio kan ibilang pay dan bokona Judio un tiniting-gang. ²⁴Yoong sidan inayagan Apudyus un tagu na, Judio man onnu bokona Judio, sat damaga maipanggop kan Kristu dit mangil-an da utdit pannakabalin kan kinasilib Apudyus un managu't tagu. ²⁵Sadit kanan dat tagu'n tinitinganga panggop Apudyus, adayu'n nasilsilib nu san kinasilib di tagu. Ot sadit kanan dan kinakapsut na, adayu'n nabakod nu sadit kinabakod di tagu.

²⁶Somsomkon yu kad susunud nu singngadan yu utdit nangayagan Apudyus kan dikayu. Piga'l lawa dat ibilang dan tagu'n nasilib kan dikayu. Piga'l lawa dan awad si kababalin onnu anak di nangatu'n tagu. ²⁷Yoong siya'd

pinilin Apudyus dadit naid si tigammu't dit man-iilan di tagu dalapnu mabainan dadit ibilang di tagu'n nasilib kan pinili na dadit nakapsut sit man-iilan di tagu dalapnu mabainan dadit ibilang di tagu'n nabilog. ²⁸Talona pinili na dadit nadoba'n tagu uttun lubung, maduladula kan ulay sadat adin di tagu ikankanamungan dalapnu ipailan Apudyus un Adina ibilbilang dadit idaydayaw kan ipotpotog di tagu uttun lubung. ²⁹Siyadi dit kingwa na dalapnu maid tagu't mamasdayaw sit atubang na. ³⁰Si Apudyus ud nangidagamung kan ditaku kan Jesu Kristu kan impooy na si Kristu un manligwatan di silib taku. Ot gapu kan Kristu imbilang ditaku kan Apudyus un nalintoga tagu, pinambalin ditaku'n nadaalus un taguna kan pinawayaana ditaku. ³¹Isunga kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Nu awad mamiya'n mampasdayaw, sad ipasdayaw na dit kingwan Apudyus."

Intudtudun Pablo Dit Maipanggop Kan Kristu

2 Susunud, utdit dummakngak kan dikayu un ummoy nangiwalagawag sidit nailimoda panggop Apudyus,* adik nan-ugud si nadałoma bagbaga onnu nan-ugud un kama't dadin nasilib. ²Ta utdit inggawak kan dikayu ingkoddong ku un maid udum si itudtuduk nu adi sat maipanggop kan Jesu Kristu un nailansa utdit kulus. ³Utdit ininggawak kan dikayu, nakapsutak kan mamilpilpilak sit ogyat ku un adi makatung-pal sit ipakwan Apudyus. ⁴Utdit nantudtuduwak kan dikayu adiyak nan-usal sidat makaawisa bagbagan dat nasiliba tagu nu adi naipaila kan dikayu dit pannakabalin Ispiritu Santu. ⁵Kad

*2:1 Onnu nalimoda maipanggop kan Apudyus, onnu pammanoknok maipanggop kan Apudyus.

nanuttuwa kayu maipagapu't pannakabalin Apudyus un bokona maipagapu't kinasilib di tagu.

Sat Kinasilib Apudyus

⁶Sidan nabakod si pammati, itudtudu mi dit kinasilib yoong bokona padan dit silib dat tagu't tun lubang onnu sadan maapu uttun lubang un mampatingga't kinatulay. ⁷Ta sat nalimoda kinasilib Apudyus tun itudtudu mi. Satu un kinasilib naituding sit daan payyan tun lubang makwa un mangtod si nakaskasdaawa maidayawan taku. ⁸Yoong adin dat tutulay situn lubang naawatan tuwa kinasilib. Ta nu naawatan da okyan, adida inlansa dit nadayawa Apu utdit kulus. ⁹Ot natungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,

“Adin payyan dat tagu naila onnu dingngol kan adin di tagu kaboolana somsomkon dit gattoka insaganaan Apudyus sidadit mamippiya kan siya.”

¹⁰Yoong impatigammun Apudyus datu kan ditaku gapu't dit Ispiritu na ta sadit Ispiritu na sukisukona dit kakigad ulay sadit nadaloma panggop Apudyus. ¹¹Sanat osa'n tagu, maid makatigammu't dit somsomok na nu adi siya pay lawan. Ot pada na pay un maid makatigammu't dit somsomok Apudyus nu adi sat Ispiritu na pay lawan. ¹²Yoong ditaku'n manuttuwa, bokona sadit nailubungana ispiritu dit inawat taku nu adi sadit Ispiritu un imbaun Apudyus kan ditaku dalapnu maawatan taku dat losana itdon Apudyus kan ditaku.

¹³Ot itudtudu mi dat maipanggop sidatu un itdon Apudyus un usalon mi dat uguda isulun dit Ispiritun Apudyus un bokona nanligwat sit kinasilib di tagu. Ilawlawag mi dat naispirituwana banag sidan tagu un inggawan dit Ispiritun Apudyus. ¹⁴Yoong sadit tagu'n naid si

Ispiritun Apudyus kan siya Adina awaton dat itdon dit Ispiritun Apudyus gaputa naid potog da kan siya. Adina pay maawatana kustu dida ta sat kustu'n kaipooyan kan potog da maawatan ullawa gapu't dit tulung dit Ispiritun Apudyus. ¹⁵Yoong sat tagu'n awad dit Ispiritun Apudyus kan siya, kaboolana'n usigon dan losana banag. Yoong maid tagu't makausig kan siya. ¹⁶Kanana't din naikanglita ugud Apudyus un,

“Awad kad makatigammu utdit somsomok Apudyus? Awad kad makabalina manudtudu kan siya?”

Yoong ditaku'n manuttuwa, awad kan ditaku din mansosomsomok Kristu.

Sat Katuttuwaan Maipanggop Sit Talibasun Da Pablo Kan Apolos

3 Susunuda manuttuwa, utdit ininggawak kan dikayu, adik matudtuduwan dikayu un kama't dan tagu'n idaddalan di Ispiritu Santu. Masapula tudtuduwan dikayu un kama't tagu'n mangu-unnud sidan pipiyaon di long-ag kan kama't abeng payyan si pammati kan Kristu. ²Isunga kamaak si nampainum si gatas kan dikayu kan adik initdan dikayu utdan nabolanga makan ta adiyu payyan maboolana kanon dan nabolang. Yoong inggana't tun satun adi kayu payyan makabool ³gaputa somsomok payyan di tagu uttun lubang nat somsomok yu. Ta nu awad innapal kan susubog kan dikayu, bokon kada siya'd mangipaila un sad uunnudon yu payyan dit pipiyaon di long-ag yu kan ugalin payyan di tagu't tun lubang nat ugali yu? ⁴Nu awad mangibaga un, “Si Pablo ud maibuyutak” ot awad pay mangibaga un, “Si Apolos pay kan sakon.” Bokon kad si nailubungana koko-on di?

⁵Apay singngadan kad Apolos? Kan singngadan ku pay? Mampada kami'l lawa un manselselbi kan Apudyus un

inusal na un nangawis kan dikayu'n manuttuwa. Tinungpal mi ullawa dit talibasun intod Apudyus si kada osa kan dikami. ⁶Utdit nangkokwaan mi, sakon dit nammula ot si Apolos dit nansiyug yoong si Apudyus dit nampadakoļ. ⁷Isunga bokona sat tagu'n mammula onnu mansiyug dit napotog nu adi si Apudyus ta siya'd mampadakoļ. ⁸Naid nandumaan dat tagu'n nammula kan nansiyug. Gun-gunaan Apudyus dit kada osa kan dida sigun sit kingwada. ⁹Mampada kami un mantalalibasun Apudyus ot dikayu ud pitana un mangkokwaan mi.

Maiyalig kayu pay si boļoya palalangon Apudyus. ¹⁰Ot maipagapu utdit kaboolaka intod Apudyus kamaak si nalainga mantutuud ot inniggak dit pannan. Sadan udum dat mangitultuluya mamalang. Yoong kada osa't datu masapula man-annad sit mampalang na. ¹¹Ta maid sabali't pannana mabalina maigga nu adi sat naabusona naigga un siya si Jesu Kristu ullawa. ¹²Yoong mabalina manduduma dat usalon dat mampalanga isaad sit pannan. Man-usal dat udum si bulawan onnu palata onnu nangina'n batu un mamalang. Sadat udum man-usal dat kayu onnu gulun onnu dagami. ¹³Ot nu dumtong dit timpu'n maukuman dat losana tagu, maipaila dit kustu'n potog dit tinalibasun di kada osa ta mapadas sin apuy. ¹⁴Ot nu adina masgob dit insaad dit osa'n tagu't dit pannan, maitdan diya tagu si gun-guna na. ¹⁵Yoong nu masgob dit insaad dit osa'n tagu, maid gun-guna na. Tuttuwa'n matagu yoong alig na ud nakabutik sit dakolana apuy.

¹⁶Adi yu kad tigammu un dikayu ud timplun Apudyus ot sadit Ispiritun Apudyus gumloy kan dikayu? ¹⁷Ot nu awad manam-an sit timplun Apudyus, yam-anon pay Apudyus. Ta nasantuwan

dit timplun Apudyus ot dikayu dit man-gadanana timplu na.

¹⁸Adi yu allilawon nat long-ag yu. Nu awad kan dikayu'd mangibilang sit long-ag na un nasilib maibasal sit nailubungana kinasilib, masapula awatona un bokona nasilib dalapnu mambalina tuttuwa'n nasilib. ¹⁹Ta sanat maibilanga kinasilib situn lubung naid selbi na utdin man-ilan Apudyus. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Usalon Apudyus dit kinasilib dat nasiliba tagu un mangabak na kan dida." ²⁰Kanana payyan un, "Tigammun Apu un sadit somsomok dat nasilib, naid selbi na." ²¹Siya'd gapuna un masapula naid mangipasdayaw si singngadan na mana tagu. Ta naitod dan losana maipooy kan dikayu. ²²Kama kan dikami kan Apolos kan si Pedro naibaun kami un manselbi kan dikayu. Padana pay sidan losana kakigad: satun lubung, mataguwan kan matoyan, banbanag situn satun kan sin madoldola al-algaw, kuwa yu dida'n losan. ²³Ot dikayu, kuwa dikayu kan Kristu ot si Kristu, kuwan Apudyus.

Sat Talibasun Dat Apostoles

4 Masapula ibilang yu dikami un babau non Kristu un nangitalgodana't dit talibasun mangitudtudu utdat katuttuwaana adi naipatpatigammu't dit. ²Ot sat tagu'n naitalgodan di talibasun, masapula mapanoknokon un matalgodan ud apu na. ³Yoong kan sakon, maid kapangnu na nat mangkuisan yu kan sakon onnu sat makuisak sidat uukkuman di tagu. Ta ulay sakon adik kuison tun long-ag ku. ⁴Ta ulay nu nadaļus tun somsomok ku bokona siya'd mangipanoknok un talona naid nakabasulak. Sadit Apu ullawa ud makaukum kan sakon.

⁵Siya'd gapuna'n adiyu kuison dat udum sit daan di timpu. Uwayon yu dit dumakngan Apu un umoy mangukum ot siya'd mangipaila't dan losana ba-

naga maisusulluk sin kakoḷopan kan mangikoḷwag sidan losana pangpanggon di tagu. Kadon itdon Apudyus dit pammadayaw un maibagay si kada osa.

⁶Susunud, dikami kan Apolos din inusal ku un nan-abalig un maipooy si mangkapiyaan yu daḷapnu maadal dit kaipooyan didit naikanglita ugud un, “Adi yu pasawayan dat naikanglit.” Siya’d kingwak daḷapnu maidon mangitakkal un osa si maidobaan di osa. ⁷Singngadan nat nangisaad kan dikayu un nangatngatu nu sadan udum? Bokon kada si Apudyus nangitod sit losana awad kan dikayu? Ot in-inona’n manaktakkal kayu un kama nu bokona naitod dan awad kan dikayu?

⁸Naid nin masapul yuwon. Gum-maknang kayu ninon. Nambalin kayu gayamon un ali ulay naid tuḷung mi. Ay! Napiya okyan nu tuttuwa daḷapnu makapan-ali kami pay kan dikayu. ⁹Ta utdin kanak, intod Apudyus kan dikami’n apostoles dit kadobaana saad ot kama kami’t dan nakoddongana mapatoya maipabuya utdan losana tagu’t tun lubung kan sidan aanghel. ¹⁰Maibilang kami’n naid si tigammu maipagapu’t manuttuwaan mi kan Kristu yoong nu dikayu, nasilib kayu gapu kan Kristu. Nakapsut kami yoong nabilog kayu. Maduḷaduḷa kami yoong maidaydayaw kayu. ¹¹Inggana’t tun satun mabibitil kami, mauuwaw kan manggagayyot kami. Madanudanug kami kan naid pay monok boḷoy mi. ¹²Ibados mi un mantalibasu daḷapnu awad ikatagu mi. Nu awad mangiliw kan dikami, iluwaḷu mi ta mabindisyunan. Nu mapalpali-gat kami iyattom mi ullawa. ¹³Nu man-ugudan dikami’t laweng sumungbat kami si napiya’n ugud. Inggana’t tun satun ibilang dikami utdan tagu’t tun lubung un kama’t luut onnu nakuskusa isaw.

¹⁴Bokona isulat ku datu daḷapnu pabainak dikayu yoong daḷapnu masuluwan kayu ta kama kayu si aabeng ku un potpotgok. ¹⁵Ta ulay nu adina mabilang danat mangayyuwan kan dikayu’t nat manuttuwaan yu kan Kristu, bokona adu danat ama yu. Ta utnat manuttuwaan yu kan Kristu, nambalinak si ama yu utdit nangidakngak sit Nabaḷu’n Damag kan dikayu. ¹⁶Siya’d gapuna’n pangngaasi yu ta unudon yu dat kokkook. ¹⁷Imbaun ku si Timoteo daḷapnu tumuḷung kan dikayu. Ta siya’d potpotgok kan matalgodana abeng ku gapu’t manuttuwaana kan Apu. Siya’d mangipalagip kan dikayu’t dit mantataguk maipagapu’t pammatik kan Kristu un siya payon dit mantatagun itudtuduk sidat losana gimung di manuttuwa utdan nadumaduma’n igaw.

¹⁸Tummangsiton dan udum kan dikayu ta kanan da nin nu madikon umoy bilingon dikayu. ¹⁹Yoong dandaniyakona umoy nu ipalubus Apu. Ot sakona mismu ud mamnok sidit pannakabalin un awad sidatuwa natangsit onnu mantultulli da’l lawa. ²⁰Ta sadat tagu’n tuttuwan iyapuwon Apudyus mailasinan da gapu’t dit pannakabalin Apudyus sit mataguwan da un bokona gapu’t dat ibagbaga da. ²¹Ot ngadan nat piyaon yu? Umoyaka manusa kan dikayu onnu umoyaka mangipaila’t dit mampipiyak kan kinaammak? Awad kan dikayu.

Sadan Gumabasula Bulun

5 Awad naipadamag kan sakona annat mangmangwa’t gabbainan kan dikayu ta annat osa’n lalaki un inasawa na dit pigwa’n asawan ama na. Ot siya pay uman di din kadadagan un ulay dan adi manuttuwa, adi da koon. ²Yoong apay un manaktakkal kayu im-bisa madomdoman kayu okyan? Masa-

pula kaanon yu utnat gimung yu nat un lalaki. ³Ta ulay maidak kan dikayu, kama nu awadak ta annat nat somsomok ku kan dikayu. Ot ingkoddong kuwon dit dusan dinata lalaki'n nangwa utnata banag maipagapu't dit kalintogaka intod Apu taku'n Jesus. ⁴Isunga nu manggimung kayu, annat nat somsomok ku kan dikayu. Ot maipagapu utdit kalintogak un nanligwat kan Apu taku'n Jesus, ⁵kaanon yu nata lalaki ot bay-an yu un paligaton Satanas ta ulay mayam-an dit long-ag na nu matagu dit kadogwa na nu dumatong dit timpu'n mangukuman Apu Jesus.

⁶Nadadag nat mamaspasdayaw kayu. Adiyu kad tigammu dit uggudon da un sat simpoka un bubud, alisana un aminon dit maikamosana? ⁷Siya'd gapuna un kaanon yu dit dadaana bubud, un siya dit basul dalapnu nadaļus kayu. Kadon maiyalig kayu si bagu'n tinapay un naid si bubud ta doda'n siya'd kamaan yu. Ta naabusona naidatun si Kristu un alig din kannelu'n maidatun nu timpun dit piyesta. [†]⁸Siya'd gapuna'n lagsakan taku dit Piyesta udsi tinapaya naid si bubud, un siya dit nadaļus kan napudnu un mantatagu bokon sit tinapaya awad si bubud, un siya dit mantatagu'n napnu't basul kan kinadadag.

⁹Imbagak sit osa'n sulat ku un adi kayu makabulbulun sidan manogsog-on si bokona asawa da. ¹⁰Yoong bokona sadat losana tagu't tun lubunga mangmangwa't kama't di dit piyaoka ugudon onnu sadat naagum, kumupuļos onnu sadat mandayaw si sinan-apudyus. Ta inona'n makasiwam datu? Taynam yan tun lubung asim makasiwan dida! ¹¹Sat piyaoka ugudon, adi kayu makabulbulun sit tagu'n ibilang na

dit long-ag na un sunuda manuttuwa yoong sog-onona dit bokona asawa na, naagum, mandayaw si sinan-apudyus, mampalpalaweng si uduma tagu, gumubuuk onnu kumupuļos. Adiyu pay kaubunga mangan din tagu'n kama't di.

¹²⁻¹³Naid biyang ku un mangkuis sidan bokona sunuda manuttuwa. Si Apudyus ud nangamunga mangukum kan dida. Yoong lobbong yu un kuison dan naidagamung sinat gimung yu ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Kaanon yu nat nadadaga tagu utnat gimung yu."

Masapula Adida Mandidinnalum Dat Manuttuwa

6 Nu awad osa kan dikayu si mangidalum si pada na un manuttuwa, adina mabalin un umoy sit kuis un adi manuttuwa nu adi umoy sidan tagun Apudyus dalapnu dida'd mangilintog. ²Adiyu kad tigammu un sadat tagun Apudyus ud mangukum situn lubung? Ot nu dikayu ud mangukum situn lubung, adiyu kad mabalinana usigon dit akita lawa'n banag? ³Adiyu kad tigammu un ukumon taku dan aanghel? Ot nu maukum taku dida, sadan akita lawa'n banag kad situn lubung nat adi taku mausig? ⁴Isunga nu awad kakamma't dadi un kasu yu, apay un umoy kayu pailintog sit tagu'n bokona mabigbig sidat manuttuwa? ⁵Mambain kayu pay okyan. Naid kad ulay osa kan dikayu't manigammu'n mangilintog sidanat kasu yu un manuttuwa? ⁶Masapul kada idalum din osa ud sunud na ot sadat adi manuttuwa ud mangilintog?

⁷Katuttuwaana, sat mandidinnaluman yu, ipaila na un inabak dikayu't kinadadag. Bokon kada napipiya nu

[†]5:7 Sat ugalin di Judio nu Piyestan di Nalausan masapul un idawat da'l losan dat bubud un awad sit boloy da kad, asida mampalti si kannelu nu mabigat. Isunga nu napaltiyon dit kannelu masapula maid ud bubud si nabati utdit boloy. Ilan yu utdin Glosario dit kaipooyan di Piyestan di Nalausan.

dikayu nat mangwaan dat laweng onnu dikayu'd suwitikon da? ⁸Yoong bokon ta dikayu nat mangwa't laweng kan mansuwitik. Ot sad kalaweng na, koon yu pay lawan sidan sunud yu un manuttuwa. ⁹Adi yu kad tigammu un bokona maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus dat mangmangwa't nadadag? Adiyu allilawan nat long-ag yu. Ta sat tagu'n manogsog-on si bokona asawa na, sat lalaki'n sog-onona dit padana'n lalaki, sat mandayaw si sinan-apudyus ¹⁰padana pay sidat man-aakaw, naagum, gumubuuk, mampalpalaweng si udum kan sadat kumupułos bokona maidagamung da utdin mangiyapuwan Apudyus. ¹¹Sat katuttuwaana, kama't di dit kokkoon dat udum kan dikayu utdit, yoong gapu't dit pannakabalin ud Apu taku'n Jesu Kristu kan gapu't dit Ispiritun Apudyus, nadałusan kayuwon sidan basuł yu. Nambalin kayuwona nadałusa tagun Apudyus kan maibilang kayuwona nalintog sit man-iila na.

Usalon Yu Nat Long-g Yu Si Maidayawan Apudyus

¹²Awad da ud mangibagbaga un, "Maipalubusa kook nat piyaoka koon." Tuttuwa yoong bokona mangkapiyaan taku dan losana makwa. Isunga ulay kanaka, "Mapalubusanaka mangwa't dan piyaoka koon," adik pay ipalubusa iyapuwanak si singngadan na mana kook.

¹³Ot awad da pay mangibagbaga un, "Nakwa nat makana manselbi utdit buwang. Ot sadit buwang nakwa un inggawan dit makan." On tuttuwa di, yoong awad timpu'n mankidongon Apudyus dida'n duwa. Yoong satun long-ag taku bokona nakwa dalapnu mausala manog-on si bokona asawa nu

adi nakwa dalapnu mausala manselbi kan Apu Jesus. Ot si Apu Jesus ud mangayyuwan situn long-ag taku. ¹⁴Pinaungal Apudyus si Apu Jesus kan katoy ot paungalona pay ditaku utdit pannakabalin na.

¹⁵Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu paltin din long-ag Kristu? Ot makwa kad un sat osa'n paltin di long-ag Kristu umoy sumip-un sit long-ag di osa'n magatgatang dit kinababai na? Adina makwa! ¹⁶Adiyu kad tigammu un singngadan na mana sumip-un si babai un kama't di, mambalin dan ossaana long-ag? Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Sadat duwa mambalin da si ossaan." ¹⁷Yoong sat tagu un maiyossaan kan Apu Jesus manossaan dit somsomok da.[‡]

¹⁸Masapula adiyu sog-onon nat bokona asawa yu. Ta sanata basuł naiduma't dan uduma basuł di tagu. Onta sat manog-on si bokona asawa na sat long-ag na pay lawan dit mambasulana. ¹⁹Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu siya'd timplun Ispiritu Santu un intod Apudyus un inggaw kan dikayu? Isunga bokonona kuwa yu nat long-ag yu nu adi kuwan Apudyus. ²⁰Ginatang dikayu't nabanol ot masapula usalon yu nat long-ag yu si maidayawana.

Imus Maipanggop si Man-aasawa

7 Sinsadin, siyatu'd sungbat ku utdit inyimuy yu utdit sulat yu.

Un-unnyay nu Adina mangasawa nat osa'n tagu. ²Yoong gaputa adu dan manogsog-on si bokona asawa da, un-unnyaya lawa'n kada osa'n lalaki kan kada osa'n babai awad asawa na. ³Ot sat asawa un lalaki, masapula tungpalona dit loblobbongona't dit asawa na ot padana pay sit asawa'n babai.

[‡]6:17 onnu ispiritu da.

⁴Ta bokona iyapuwan di babai dit long-ag na pay lawan, nu adi iyapuwan dit lalaki. Padana pay sit lalaki ta bokona iyapuwana dit long-ag na pay lawan nu adi iyapuwan dit babai. ⁵Isunga dikayu'n awad si asawa, adiyu ipaidam nat long-ag yu utdan asawa yu malaksig nu mantulagan yu un adi yan mansogon si piga'n algaw dalapnun maipas-nok yu un dit manluwalu. Yoong itu-luy yu umana mansog-on nu magang-put dit manluwaluwan yu dalapnu adi dikayu masugsugan kan Satanas gapu't adiyu maiyattoma gikna yu.

⁶Ibagak datu dalapnu maawatan yu un ipalubus ku un mangasawa kayu yoong bokona ibilin ku. ⁷Ta piyaok okyana nu mabalin padaon yu ud sakona maid si asawa. Yoong tigammuk un bokon ussiya'n mampapada taku ta nad-umaduma din kaboolan taku un intod Apudyus.

⁸Sinsadin, kan dikayu'n daan payyana maasaw-an kan dikayu'n napangis kan nabilug, ibagak un un-unnay nu adi kayu mangas-asawa un kama kan sakon. ⁹Yoong nu adiyu maattoman nat gikna yu, mangasawa kayu ta unnay pay nu sadit idaman yu dit somsomok yu un mangasawa.

¹⁰Ot sadat naasawaan siyatu'd ibilin ku. Yoong bokona kuwaka somsomok nu adi si Apu Jesus. Sat babai, masapula Adina idangan si asawa na. ¹¹Yoong nu umidang masapula Adina mangas-asawa malaksig nu man-ulina maikapiya kan asawa na. Pada na pay sit lalaki un Adina mabalina idangan si asawa na.

¹²Ot siyatu'd ibilin ku utdan udum. Sakon pay lawan tun makinbilin ta naid imbagan Apu Jesus maipanggop situ. Nu sanat manuttuwa'n lalaki ta bokona manuttuwa nat asawa na, Adina idangan nu intulon dit babai'n paibalyan. ¹³Padana pay sit babai'n manuttuwa yoong bokona manuttuwa

dit asawa na. Adina idangan dit asawa na nu intulon na un ibalyan. ¹⁴Ta sanat adi manuttuwa'n lalaki, inawat payon Apudyus gapu't dit naidagamungana kan asawa na un manuttuwa. Ot pada na pay sit babai'n adi manuttuwa, inawat payon Apudyus gapu't dit naidagamungana kan asawa na un manuttuwa. Ta nu bokona kama't di, maibilang dat anak da un anak di bokona manuttuwa. Yoong sat katuttuwaana awaton Apudyus dida un anak na. ¹⁵Yoong nu sanat bokona manuttuwa un asawa ta piyaona'n idangan nat manuttuwa'n asawa na, nawaya dit manuttuwa'n asawa un mamalubus kan asawa na. Ta somsomkon yu un piyaon Apudyus un kapkapiya din mataguwan dan tagu na. ¹⁶Ta sika un babain manuttuwa, tigammuk kad nu sika'd makaawis kan asawam un manuttuwa? Sika un lalakin manuttuwa tigammuk kad nu sika'd makaawis kan asawam un manuttuwa?

Mapnok Taku Sit Kasasaada Intod Apudyus Kan Ditaku

¹⁷Malaksig sidan nangasawa't bokona manuttuwa, masapula ituluy yu dit mataguwan un intuding Apudyus kan sat kasasaad yu utdit timpun nangayagana kan dikayu'n manuttuwa. Siyatu ud lintoga itudtuduk sidan losana gimung di manuttuwa. ¹⁸Kaspangaligan ta naabus natulgiyan dit lalaki utdit nangayagan Apudyus kan siya'n manuttuwa, adina masapula kaanon dit mangil-il-an sit natulgiyana. Nu adina natulgiyan sit naayagana adina masapula patulgiyan. ¹⁹Ta san matulgiyan kan adi matulgiyan naid kokwa na ta sad napotog san manungpa'an taku't dan bilin Apudyus. ²⁰Isunga Adina masapula obsonon dit kasasaad taku't dit nangayagan Apudyus kan ditaku'n mambalina tagu na.

²¹ Nu puyung^f kayu't dit nangayagan Apudyus kan dikayu adi yuwon sosomkon di. Yoong nu awad gundaway yu un mawayaan, adiyu palabason. ²² Ta ulay puyung kayu't dit naayagan yu un maidagamung kan Apu Jesu Kristu, sosomkon yu un winayaan dikayu kan Kristu utdat basul yu. Ot sat nawaya'n tagu un naayagana maidagamung kan Kristu, kama nu nambalina babbaun ta manselbiyon kan Kristu. ²³ Ginatang dikayu kan Apudyus si nabanol. Isunga adi kayu papuyung si tagu. ²⁴ Susunuda manuttuwa, adiyu obsonon dit kasasaad yu utdit nangayagan Apudyus kan dikayu'n mambalina tagu na nu adi itultuluy yu un manuttuwa kan Apudyus sidiya kasasaad.

Sat Maipanggop Sidan Naid Si Asawa Kan Sadan Bilug

²⁵ Ot san maipanggop sidan adi payyan nangasawa, naid bilin kan sakon si nanligwat kan Apu Jesus. Yoong ibagak tun kasomsomkak ta matalgodak maipagapu't kaasi na.

²⁶ San makanak, napipiya nu mantultuluy da utdiya kasasaad maipagapu't datun adu'n ligat situn satun. ²⁷ Yoong nu san lalaki ta naabusona nangasawa, adi naon umidang sin asawa na. Nu naid payyan asawa na adi naon maninap si asaw-ona. ²⁸ Yoong nu mangasawa bokona makabasu. Padana pay sin babai, bokona makabasu nu mangasawa. Yoong sadan mangasawa, lakamon da dat ligat di naasaw-an un siya dit piyaoka ligligan yu.

²⁹ Piyaoka ugudon susunud, annat sinakitana lawaon sinat timpu un nabun-an sit daan Kristu un mangulin. Ot manlapu uttun satun, sadat awad si asawa masapula bokona sadat asawa da ullawa'd

ipappapuut da. ³⁰ Sadat madomdomdoman kan sadat manlaglagsak masapula bokona siya'd sosomkon da dit domdom onnu lagsak da. Sadat gumatang masapula bokona sadat ginatang da dat isosomok da. ³¹ Singngadan na mana banag onnu makmakwa uttun lubung masapula bokona dida'd ipappapuut yu. Ta losan datu un awad situn lubung, dandaniyona mangkigad.

³² Piyaok un bokona adu dan somsomkon yu. San lalaki'n naid payyan si asawa, iyossaan na un somsomkon dat ipakwan Apu Jesus kan nu inona'n pas-omon. ³³ Yoong sat lalaki'n naasawan, sosomkona pay dat banag situn lubung un mampasoom kan asawa na ³⁴ kad mangkagwa dit somsomok na. Sat babai'n naid si asawa onnu sat balasang, iyossaan na un somsomkon dat ipakwan Apu Jesus ta piyaona'n idatun dit longag kan somsomok na un manselbi kan siya. Yoong sat naasawaana babai, somsomkona pay dat banag situn lubung un mampasoom kan asawa na.

³⁵ Ibagak datu gaputa mangkapiyaan yu un bokona gaputa iyapak nat mangasaw-an yu. Ta piyaoka matigamuwuan yu dit kustu'n mantatagu kan naiyossaan manselbi kan Apu Jesus un maid ud mataktaktakana.

³⁶ Nu awad lalaki'n naitulaga mangasawa ta pagalupona un makabasu nu ituluy na un asaw-on dit naitulagana yoong Adina maattoman dit gikna na kan talona sosomkonan mangasawa, ununnay nu mangasawa'l lawaon. Bokona basul. ³⁷ Yoong sat lalaki'n mangikoddonga Adina asaw-on dit naitulagana ta gattoka siya'd piyaona un bokona napapilit, nu maattomana dit gikna na kan talona siya'd somsomok na, kustu dit koon. ³⁸ Isunga sat lalaki'n manga-

7:21 San puyung kan dida'n Judio, siya'd kadobaan un kasasaad di tagu. Naid wayawayana na un mangwa't piyaona pay lawan. Mabalina un magatang.

sawa't dit naitulagana, napiya dit koon. Yoong sat lalaki'n adina ituluya mangasawa amo napippiya dit koon.

³⁹Ot nu maipanggop sit babai'n naasaw-an, bokona nawaya'n mangasawa't udum nu matattaguwan dit asawa na payyan. Yoong nu matoy dit asawa na, nawayaona mangasawa utdit lalaki'n piyaona yoong masapula manuttuwa kan Apu Jesus dit asaw-ona.

⁴⁰Yoong amo nalaglagsak diya babai nu adi naon mangas-asawa utdin kanak. Ot tigammuk un idaddalanak pay sidit Ispiritun Apudyus situwa kasomsomkak.

Sat Makana Naidatun Si Sinan-apudyus

8 Sinsadin, nu maipanggop sit makana naidatun si sinan-apudyus, tuttuwa nat kanan yu un tigammu taku'l losan din katuttuwaan maipanggop sidadi. Yoong san tigammu, siya'd mampatangsit si tagu, san mampipiya, siya'd makapabilog. ²San mangipagalup un losana tigammu naon, Adina payyan tigammu dit kustu un masapula tigammu na. ³Yoong sat tagu'n mamippiya kan Apudyus, tigammun Apudyus un sadiya tagu dit manigammu't dit kustu.

⁴Sinsadin, nu maipanggop sit manganan si makan un naidatun si sinan-apudyus, tigammu taku un naid katuttuwaan dat sinan-apudyus ta naid udum si apudyus nu adi si Apudyus ullawa. ⁵Ulay awad da ud mauguda apudyus sin langit onnu uttun pita, ta tuttuwa'n adu dan maapudyus kan maapu, ⁶yoong kan ditaku'n manuttuwa tigammu taku'n ossaan ullawa si Apudyus. Siya'd Ama taku un nangwa utdan losan ot matagu taku'n manselbi kan mandayaw kan siya. Awad os-ossaan ullawa'n Apu un si Jesu Kristu un siya'd pinampaloswan

Apudyus sidan losana banag ot gapu kan siya awad bagu'n mataguwan taku.

⁷Yoong bokona losana manuttuwa makaawat situwa katuttuwaan. Ta awad da ud buluna manuttuwa un, sidit daan da un manuttuwa umminam da utdit pammati un tuttuwa dat sinan-apudyus. Siya'd gapuna un nu mangan da si makana naidatun, kanan da un tuttuwa'n naidatun si sinan-apudyus kad mabulung dit somsomok da gaputa adi da payyan amo maawatan. ⁸Yoong bokona sat makan dit mangiyadani kan ditaku kan Apudyus. Bokona dumadag onnu kumiya dit maidagamungan taku kan siya nu mangan taku onnu adi taku mangan si makana naidatun.

⁹Yoong ilan yu ta sanat kinawaya yu bokona siya'd gapun di makabasulan dat tagu'n nakapsut si pammati. ¹⁰Ta nu sika un kustu'n nakaawat ta makakan ka utdin timplun di sinan-apudyus ot maila dika't dit osa'n mangkulang payyan si man-aawat, adi pay an mapabilog dit somsomok na un mangan ulay nu kanana'n basul? ¹¹Kadon, sadit kustu'n naawatam siya'd gapun dit nayam-anan dit pammatin dit sunud un nasubbut sit natoyan Kristu. ¹²Ot nu kama't di un mambasbasul taku't dan bulun taku kan am-amdon taku un pakapsuton din somsomok da, mambasbasul taku pay kan Kristu. ¹³Isunga nu sat manganak sidat naidatun dit maigapuwan di makabasulan di osa'n sunud ku un manuttuwa, madikona talon kanon dalapnu bokona sakon ud gapun dit makabasulana.

Sat Kalintogan Kan Bibiyangon Dat Apostoles

9 Wayawayaak un mangwa't dan piyaok. Tuttuwa'n apostolesak kan tuttuwa'n nailak si Apu taku'n Jesus. Ot dikayu ud bungan dit talibasuk maipagapu kan Apu taku. ²Ulay nu adsanak bigbigona apostolesidan udum

maid duwaduwaka bigbigon yu ud sakona apostol. Ta sanat manuttuwaan yu kan Apu dit mangipanoknok sidit kinaapostolesku.

³Ot satu'd sungbat ku utdan manuladula kan sakon. ⁴Apay naid kad kalintogan mi un maitdan si ikatagu mi utdan tuftuduwan mi? ⁵Naid kad kalintogan mi un mangidallay si asawa mi un padan dit koon da Pedro, sadat susunud Apu Jesus kan uduma apostol? ⁶Dikami kada lawa kan Bernabe ud masapula mantalibasut ikatagu mi? ⁷Awad kad suldadu un bayadana pay lawan nat gastus na utdit inggawana't kinasuldadu? Singngadan na un mammumula't ubas nat adi mabalina mangan sit bungan dit mula na? Singngadan na un mantatalkon si kannelu nat adi mabalina manginum sit gatas dat talkon na? Naid!

⁸Bokona lawa'n maibasal sit kasomsomkan di tagu datu'n ibagbagak nu adi awad sin ugud Apudyus. ⁹Ta kanana't dit lintoga ingkanglit Moses un, "Adim bunguton nat sangin di baka nu man-ilikom dalapnu mangan nu piyaona." Ot sadat baka kad dit somkon Apudyus sidit paingkanglit na tuwa lintog? ¹⁰Bokon! Ditaku'n tagu dit ug-ugudona't di. Onta mamboka dat tagu kan man-ani da ta nanamon dan maibingayan da utdit maani. ¹¹Ot dikami'n dit nanudtudu't dit ugud Apudyus kan dikayu alig mi ud namula't naispirituwana bukol ot laweng kad nu gumingay kami kan dikayu't ikatagu mi? ¹²Ta nu awad kalintogan dat uduma mampatulung kan dikayu, bokon kada amo dakdako dit kalintogan mi?

Yoong ulay nu awad kalintogan mi, adimi inusal di un kalintogan nu adi inanusan mi dan losana ligat ta piyaon mi'l lawa'n adina malappodan dit maitududuwan din Nabalun Damaga

maipanggop kan Kristu. ¹³Titiggammu yu un sat tagu'n manselbi utdit timplu, alana dat kanona't dat maiyoy sit timplu un maitod kan Apudyus. Ot sat manselbi utdin dadattunan, maibingayan sidit datun. ¹⁴Padana paya imbilin Apu Jesus un sadat man-iwalagawag sit Nabalun Damag siya'd mangal-an da si ikatagu da dit man-iwalagawagan da.

¹⁵Yoong adik inusal ulay ngadan nat datu un kalintogan kan bokona isulat ku tu dalapnu koon yu kan sakon. Ununnaya lawa'n matoyak si bitil nu sat makaan dit gapun dit mampasdayawak. ¹⁶Maid kalobbongaka mampasdayaw maipanggop sit mangitududuwak sit Nabalun Damag ta naidutuk kan sakon tuwa talibas. Ot kaasiyak pay nu adik itududu dit Nabalun Damag.

¹⁷Nu kasomsomkaka osa tun mantududuwak, nanam-ok un matangdananak. Yoong bokona kasomsomkaka osa nu adi si Apudyus ud nangitalgod kan sakon situwa talibas. ¹⁸Ot ngadan dit tangdan ku? Naid udum nu adi sat gundaway ku un mangitududu't din Nabalun Damag un naid si bayad un bokona siya'd gun-gundawayak dit kalintogak maipagapu utdit manudtuduwak.

¹⁹Wayawayaak un bokonak si babbaun di ulay ngadan na un tagu. Yoong ulay nu kama't di, pabaunak sidan losana tagu dalapnu ad-adu dan maawis ku un manuttuwa kan Jesu Kristu. ²⁰Nu inggawak sidan Judio, mataguwak un kama't Judio dalapnu maawis ku dida'n manuttuwa. Isunga ulay tigammuka bokona masapula tungpalok dat lintoga ingkanglit Moises, tungpalok payon nu inggawak sidan manungtungpal sit lintog dalapnu maawis ku dida. ²¹Padana pay nu inggawak sidan bokona Judio ta kamaak payon si bokona Judio un adi umunud sidat lintog Moses, dalapnu

maawis ku dida. Yoong bokona piyaoka ugudon un adikon tuttuwaon dit lintog Apudyus, sat katuttuwaana tungtungpalok dit lintog Kristu. ²²Nu inggawak sidan nakapuy payyan si pammati, bagayak pay dida dalapnu maawis da kad mapabilog dit pammati da. Ot ulay ngadan na un kalasin di tagu bagayak amin dit mantatagu da kan kook dat losana pamuspusan dalapnu awad manuttuwa kan dida.

²³Kook un losan datu dalapnu umadu dan manuttuwa kan dalapnu mailakamak pay sit bindisyuna itdon Apudyus gapu't dit Nabalu'n Damag. ²⁴Tigammu taku un sadan makalumba ipakat dan manoddak yoong sat mangabaka lawa dit magun-gunaan. Ot siya'd padana kan ditaku'n manuttuwa, ipakat taku tun pammati⁸ taku dalapnu maala taku dit gun-guna taku. ²⁵Singngadan na mana mansagsagana'n makakuntis, masapula annadana un disiplinuan dit longag na. Siya'd koono dalapnu magunud na dit gun-gunana yoong sadiya gun-guna bokona mannanayun. Yoong kan ditaku, sadit mannanayuna gun-guna dit gun-gun-udon taku. ²⁶Siya'd gapuna un iyos-ossaan ku tun som-somok ku un manatong sin pungtu. Kamaak si dumadanuga maid danug ku si adi kumna. ²⁷Tudtuduwak tun longag ku un man-attom inggana't talona maitulayak dalapnu gangputok kada tudtuduwan dan udum, adiyak maiwalin sidan magun-gunaan.

Bintaga Maipanggop Sidan Sinan-apudyus

10 Susunuda manuttuwa, adiyu li-
uwan dit nakwa't dadit dadakkol
taku utdit nangipuyutan Moses kan dida.
Tinu'ungan Apudyus dida ot losan dan
iniiddungan dit bunot sit manaddalanan
da kan losan dan kummiyanga nandol-
mang sit Nadulawa Baybay.^{**} ²Ot sadit
nangidungan dit bunot kan sadit nandol-
mangan da utdit baybay kama dat nam-
pabunyag un maidagamung kan Moses
ta siya'd inun-unud da. ³Losan da un
nangan sit makan un intod Apudyus.^{††}
⁴Losan da un umminum sit danuma
nilumtaw sit batu maipagapu't dit pan-
nakabalin Apudyus.^{‡‡} Sadiya batu dit
kaiyaligan Kristu un siya'd tuttuwa'n
naibu'lan kan dida un nangngatod si-
dat kasapulan da. ⁵Yoong ulay tinu'un-
gan Apudyus dida adu kan dida dat
Adina nas-oman ot siya'd gapuna un
nawalawalang dat ladag da utdit disy-
erto.^{¶¶}

⁶Bintaga'n losan datu kan ditaku un
siya'd man-adalan taku un adi mangwa
utdan nadadag un padan dat kingwa
da.^{§§} ⁷Adi taku mandayaw sidan sinan-
apudyus un padan dit kingwan dat udum
kan dida. Ta naikanglit sit ugud Apudyus
dit kingwa da un kanana'n, "Nantu-
pak dat tagu'n nangan kan umminum
asida lummigwata nantatadok."^{**} ⁸Adi
taku padaon dit kingwan dat udum kan
dida un sinog-on da dat bokona asawa
da ot duwampulu't tu'u'n libu dat natoy
kan dida't dit sin-gawana lawa. ⁹Adi

§9:24 Sat kanana't din Griego, manoddak taku.

**10:1 Exodo 13:21-22; 14:21-29.

††10:3 Exodo 16:35.

‡‡10:4 Exodo 17:6; Bilbilang 20:11.

¶¶10:5 Bilbilang 14:29-30.

§§10:6 Bilbilang 11:4.

*10:7 Exodo 32:6.

taku padpadason si Apudyus un kama't dit kingwan dat udum ot natoy da ta simpit ulog dida.[†] ¹⁰Adi taku manlililili un kama't dit kingwan dat udum kan dida ot pinatoy dit anghel un kumapatoy dida.

¹¹Napasamak datu un bintaga kan ditaku ot naikanglit da dalapnu mandalan taku ta dandaniyon nat timpu'n mangkigadan ditu'n lubang.

¹²Nu ngadan nat mangipagalup un talona nabilog nat pammati na manannad ta oni kada lawa, makabasul.

¹³Naid sugsuga dumatong kan dikayu si bokona napadasan di losana tagu. Yoong matalgodan si Apudyus un manungpal sit sapata na un tumulung. Adina ipalubus un mapadpadas kayu utdan adiyu kaboolana labanon nu adi itdan dikayuwot kan siya't kaboolana mangiyattom nu timpu'n mapadpadas kayu dalapnu makalisi kayu.

¹⁴Siya'd gapuna'n potgoka susunud, adi kayu mandayaw sidan sinan-apudyus. ¹⁵Nanakman kayu'n tagu ot dikayu'd mangusig nu kustu onnu bokon dan ug-ugudok. ¹⁶Nu uminum taku utdit natasa nu timpun di kumulgar nu maabusa manyaman taku kan Apudyus, bokon kada mailak-am taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit dalan Kristu un nan-ayus sit natoyana? Ot nu kanon taku dit mambibinniikan taku un tinapay bokon kada mailak-am taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit long-ag Kristu un nailansa't dit kulus? ¹⁷Ot gaputa os-ossaana tinapay dit nabibbiikan taku padana pay un os-ossaan taku un long-ag ulay nu adu taku.

¹⁸Somsomkon yu dit ugalin dat Judio. Sadat makakan sit naidatun, naidagamung daon un nandaton kan

Apudyus. ¹⁹Ot ngadan din piyaoka ugudon? Bokona piyaoka ibaga un sadan sinan-apudyus onnu sadan maidatun un makan kan dida awad potog da. ²⁰Satu tun piyaoka ugudon. Sat idatun dan bokona makatigammu kan Apudyus, maidatun sidan dimunyu un bokona si Apudyus. Ot adik piyaon un maibulubulun kayu utdan dimunyu. ²¹Adina mabalin un makainum kan makakan kayu utdin mangisomsomkan kan Apu Jesus asi kayu payyan makainum kan makakan sit maidatun si dimunyu. ²²Piyaon yu kada paaposon si Apudyus sidit mangwaan yu utdi? Apay nabilbilog kayu kad nu si Apudyus?

²³Awad uuggudon da un, "Maipalubusa koon taku dan piyaon taku'n koon." On, yoong bokona losana banaga makwa, mangkapiyaan. "Maipalubusa koon taku dan piyaon taku'n koon." On, yoong bokona losana banaga makwa makatulung sit pammatin dat udum. ²⁴Masapul un osaosa'n tagu inapona dit mangkapiyaan dat udum un bokona lawa'n sat bukukud na un mangkapiyaan.

²⁵Isunga isida yu nat kalni un mailaku utdin malkit un adiyuwon imuimusun nu naidatun si sinan-apudyus onnu bokon dalapnu adika masosomkan. ²⁶Ta kanan nat ugud Apudyus un, "Satun pita kan losana awad, kuwan Apudyus."

²⁷Nu awison dikayu si osa'n bokona manuttuwa un umoy makakan kan siya ot piyaon yu un umoy, kanon yu nat maisunad kan dikayu un adiyuwon imuimusun nu naidatun si sinan-apudyus onnu bokon dalapnu adika masosomkan. ²⁸Yoong nu awad mangibaga kan dikayu un kanana'n, "Naidatun si sinan-apudyus tu," adiyu kanon un ipagapu yu utdit nangibaga kan dalapnu

[†]10:9 Bilbilbang 21:4-6.

maid masosomkan. ²⁹Piyaoka ugudon, adiyu kanon gaputa laweng sidit kasom-somkan dit nangibaga, bokona gaputa laweng kan dikayu. Ta nu sakon, apay un makoddongan nat wayawayak gapu't dit kasomsomkan di sabali'n tagu? ³⁰Nu manyamanak kan Apudyus gapu utdit kanok, apay laweng dit kaugudak nu kanok?

³¹Yoong sat ibagak kan dikayu, ulay nu wayawayak kayu'n mangwa utdan singngadan na mana piyaon yu, mangan kayu man onnu uminum kayu, masapula koon yu un maipooy si maidayawan Apudyus. ³²Adi kayu mangkokwa si gapun di makabasulan di uduma tagu, Judio man onnu bokona Judio onnu sidan tagun Apudyus. ³³Padaon yu ud sakona danggayak dan kokkoon dan losana tagu. Bokona sat mangkapiyaak dan sosomkok nu adi sat mangkapiyaan dan losan dalapnu matagu da.

11 Isunga padaon yu ud sakon un kama't din mamadaak kan Kristu.

Sat Kustu'n Koon Dat Babai't Din Simbaan

²Dayawok dikayu gaputa kanayun un somsomkonak kan uunnudon yu dadit intudtuduk kan dikayu. ³Ot piyaoka maawatan yu un si Kristu ud mangiyapu utdan lalaki ot sadan lalaki ud mangiyapu utdan asawa da ot si Apudyus ud mangiyapu kan Kristu. ⁴Siya'd gapuna un nu man-abbung si ulu dit lalaki nu manluwalu onnu man-ibaga't dan paibagan Apudyus, ibabbain na si Kristu un mangiyapu kan siya. ⁵Ot sat babai un adina abbungan dit ulu na nu manluwalu onnu man-ibaga't dan paibagan Apudyus kan siya, ibabbain na dit asawa na un mangiyapu kan siya kan naid duma na utdit babai un napulugan. ⁶Isunga nu adin dit babai abbungan dit ulu na,

napiiya'l lawa nu mampapulug. Ot nu ikabain din babai din mapulugan masapula man-abbung. ⁷Masapula adin dit lalaki abbungan dit ulu na nu manluwalu ta sat lalaki dit mail-an dit awaawat kan kinangatun Apudyus. Yoong masapula abbungan dit babai dit ulu na ta siya'd mangil-an sit kinangatun dit lalaki. ⁸Ta sadit damu'n lalaki bokona nanligwat sidit babai nu adi sat babai dit nanligwat sit lalaki. ⁹Padana pay un bokona napaloswa dit lalaki un mampooy sit babai nu adi sadit babai mampooy sit lalaki. ¹⁰Maipagapu utdan aanghel un umiila, masapula abbungan dat babai dat ulu da un mangipaila un paiyapu da utdan lalaki. ¹¹Yoong situn maidagamungan taku kan Kristu, masapul dat lalaki dat babai kan masapul pay dat babai dat lalaki. ¹²Ta ulay nu nanligwat dit damu'n babai utdit lalaki, babai dan mangiyabeng si lalaki uttun satun. Ot si Apudyus ud nanligwatan da'l losan.

¹³Ot dikayu pay lawan manomsomok nu napiya onnu laweng nat man-iila yu utdan babai'n adi man-abbung si ulu nu manluwalu da kan Apudyus. ¹⁴Bokon kada siya'd gagangaya ugali taku un kababbain nu andu nat buuk dan lalaki? ¹⁵Yoong dayaw dan babai nu andu din buuk da ta siya'd naitod kan dida un kama't abbung di ulu da. ¹⁶Yoong nu awad sumuganggang situ'n imbagak, satu tun sungbat ku: naid sabali't kadawiyana itudtudu mi nu bokona satu ot siya payon kadawiyana uunnudon dan losana manggigimunga tagun Apudyus.

Sat Maipanggop Si Kumulgar

(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

¹⁷Nu maipanggop situ'n sumalunu un bilin ku kan dikayu, adik mabalina idayaw dikayu ta nu manggimung kayu

bokona mantungpal si napiya nu adi nadadag. ¹⁸San umuna, dingngol ku un nu manggigimung kayu makaskasway kayu un maid timpuyug yu. Ot tut-tuwaok nu mamingsan. ¹⁹Ta gagangaya kama't nat dalapnu maila nu singngadan nat kustu't pammati kan dikayu. ²⁰Ta nu manggigimung kayu un mangisom-somok sit natoyan Kristu, bokona si Apu Jesu Kristu dit awad sit somsomok yu. ²¹Ta nu mangan kayu, osaosa nanikakan sit balun na pay lawan un bokona man-iinnuway kayu. Isunga mabitol dat udum ot mabuuk dat udum. ²²Innon yu pay, naid kad boloy yu si manganan yu kan uminuman yu? Onnu naid kad lispitu yu utdan mandatdatonga mandaydayaw kan Apudyus kan ibabbain yu dan naid si mabalin? Ngadan nat nanamon yu un ibagak maipanggop sinata kokkoon yu? Idayaw ku dikayu? Adina mabalin.

²³Ta intudtudun Jesus kan sakon dat intudtuduk kan dikayu un: utdit manganan da utdat apostoles na utdit labi un naituyukana, nangala't tinapay ²⁴ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana manyaman biniibiik na asina kanana'n un, "Siyatu'd long-ag ku un maidatuna mampooy kan dikayu. Siyatu'd koon yu un mangigasmokan yu kan sakon."

²⁵Padana pay un innala na dit tasa utdit naabus da un nangan ot kinnanana un, "Satuwa tasa dit bagu'n tulag Apudyus un papiddoton tun dalak. Kada uminum kayu uttuwa tasa koon yu un mangigasmokan yu kan sakon."

²⁶Isunga kada mangan kayu't dit tinapay kan uminum kayu utdit tasa nu mangkumulgar kayu ipatpatigammu yu dit natoyan Kristu ot siya'd koon yu ingana't mangulin uman situn pita.

²⁷Isunga nu singngadan nat manibabalinga lawa'n mangan sit tinapay onnu uminum sit tasa un naigagalan mangigasmokan kan Apu, makabasul

ta Adina linispitu dit long-ag kan dalan Kristu. ²⁸Siya'd gapuna un masapula usigon taku yana unaon datu'n kasom-somkan taku nu kustu asi taku makakan sit tinapay kan makainum sit tasa. ²⁹Ta singngadan na mana mangan sidit tinapay kan uminum sit tasa un Adina som-somkona kustu dit kinapotog dit long-ag dit Apu, mangwa pay lawan si maukuman dit long-ag na. ³⁰Siya'd gapuna un adu danat masakit kan nakapsut kan dikayu kan awad da ud uduma natoyan. ³¹Yoong nu usigon taku yana unaon dan long-ag taku adi ditaku dusaon kan Apudyus. ³²Yoong nu dusaon ditaku kan Apudyus situn satun, piyaona'l lawa'n suluwana ditaku dalapnu adi taku mailakama madusa utdat adi manuttuwa.

³³Isunga susunud, nu mandatdatong kayu un mangan un mangigasmok sit natoyan Kristu, masapul un man-iinnuway kayu. ³⁴Nu awad nabitil, mangan yan sit boloy na dalapnu maammung kayu kad un mangigasmok sit natoyan Apu Jesus, bokona mambanag si madusaan yu.

Ot nu maipanggop sit uduma piyaoka ibaga kan dikayu, asik nu dumatongak sinat.

Sadat Nadumaduma'n Kaboolana Itdon Ispiritu Santu

12 Sinsadin susunud, piyaoka maawatan yu un kustu din maipanggop sidan kaboolana itdon Ispiritu Santu kan ditaku. ²Tigammu yu un utdit daan yu payyan nanuttuwa kan Apudyus, namin-adu'n naallilaw kayu un nandaydayaw si nadumaduma'n sinan-apudyus un naid si angos. ³Yoong sinsatunon ta si Apudyus ud daydayawon yu, awad kan dikayu si Ispiritu Santu. Siya'd gapuna'n piyaoka tigammuwon yu un sat tagu'n idaddalan dit Ispiritu Santu adina mabalina iliwan si Jesus. Kan osa pay adin nat tagu

mabalina ibaga un si Jesus din Apu na malaksig nu idalan Ispiritu Santu.

⁴Adu'n kalasin di kaboolana maitod kan ditaku yoong os-ossaan si Ispiritu Santu un mangitod. ⁵Adu'n kalasin di manseselbi yoong os-ossaan si Apu Jesus un manselbiyan taku. ⁶Nadumaduma dat mambanangan dit talibasan di kada osa yoong si Apudyus dit mangtod sit kaboolan dit kada osa'n tagu. ⁷Naitdan nat kada osa kan ditaku si kaboolan un siya'd mangipanakok sit kinaawad dit Ispiritun Apudyus kan ditaku. Ot sadiya kaboolan naitod dalapnun mausala mampiyaan dan losana manuttuwa. ⁸Awad initdan dit Ispiritu si kaboolana mangipatigammu't dit silib Apudyus kan awad initdana't kaboolana mangawat kan mangitudtudu utdan maipanggop kan Apudyus. ⁹Awad pay initdan Ispiritu si nabakoda pammati. Ot sadan udum naitdan da't kaboolana mampiya utdan masakit. ¹⁰Awad da ud naitdan si kaboolana mangwa't am-amug. Awad da ud naitdan si kaboolana mangibaga utdan piyaon Apudyus paibaga. Awad da ud naitdan si kaboolana mangilasin sidat kaboolan nu nanligwat kan Ispiritun Apudyus onnu bokon. Awad da ud naitdan si kaboolana manugud si sabali'n uguda adina inadal. Ot sadat udum, sat kaboolana mangipakaawat sidit naibaga'n sabali'n ugud. ¹¹Nansasabali'n kaboolan yoong ossaana Ispiritu dit manligwatan da'l losan ot itdana't kaboolan dit kada osa'n tagu sigun sit piyaona.

Ossaana Long-ag Yoong Adu ud Palti Na

¹²Satun long-ag taku adu tun palti na yoong siya payona os-ossaan long-ag. Padana pay kan Kristu un maiyalig si ossaana long-ag. Adu kan nadumaduma dan manuttuwa yoong man-os-ossaan

dan mamukol kan siya. ¹³Ta awad da ud Judio kan bokona Judio, babbaun kan wayawaya yoong nabunyagan taku un maidagamung sit ossaana long-ag maipagapu kan Ispiritu Santu un siya payona Ispiritu dit intod Apudyus un inggaw kan ditaku.

¹⁴Tuttuwa un bokona lawa'n os-ossaan nu adi adu dan paltin din long-ag taku. ¹⁵Ulay nu kanan dit iki un, "Bokonak si paltin di long-ag ta bokonak si ima." Bokona piyaona'n ugudon un bokonona paltin didit long-ag. ¹⁶Ulay nu kanan dit inga un, "Bokonak si paltin di long-ag ta bokonak si ata." Bokona piyaona'n ugudon un bokonona paltin didit long-ag. ¹⁷Ta nu atan losan tun mamukol sit losana long-ag, in-inona'n makagngol? In-inona'n makasungung nu inga'l lawa? ¹⁸Yoong bokona siya'd kokwa na di nu adi nadumaduma dan paltin ditu'n long-ag kan inniggan Apudyus dida't dit kustu'n igaw da sigun sit piniya na. ¹⁹Ta nu os-ossaan lawa dit palti na, makanan kada long-ag? ²⁰Bokon a, ta sat katuttuwaana adu un palti yoong ossaana long-ag.

²¹Isunga adin dit ata makanan sit ima un, "Adik sika masapul," onnu sat ulu utdit iki un, "Adik sika masapul." ²²Ta sat paltin di long-aga kanan taku'n nakap-kapsut siyaot din amo kasapulan. ²³Ot sat paltin ditu'n long-aga ibilang taku'n bokona amo nabalū dit ila na, amo am-ammaan taku. Ot sat paltin bokona maipaila, am-ammaan taku'n badutan. ²⁴Yoong sadan paltin nabalū'd ilana bokona masapula maammaana kama't dan uduma palti. Kama't di dit nanangwan Apudyus situn long-ag taku dalapnu sadan paltin maibilanga bokona napotog, dida dat amo maam-ammaan ²⁵kad mandidinnanggay dan losana paltin ditu'n long-ag kan mantitinnulung da. ²⁶Ot nu mampasigab dit osa'n palti,

makapansigab pay dat udum. Nu ma-dayaw dit osa, malagsakan da'l losan.

²⁷San piyaona'n ugudon tu, ditaku un manuttuwa ditaku'd pannakalong-ag Jesu Kristu ot kada osa kan ditaku palti na. ²⁸Ot nanduduma nat talibasun indutuk Apudyus si kada osa kan ditaku'n manuttuwa. Sat um-muna, dinutukana dat apostoles; maik-agwa, sadat propeta na; maikatlu, sadat mangitudtudu utdit ugud na. Kadon, dinutukana pay dat awad si pannakabalina mangwa't am-amug; sadat awad si kaboolana man-agas; sadat awad si kaboolana tumulung si udum, sadat awad si kaboolana mangipangulu kan dat man-ugud si sabali'n bagbagan adi naadal. ²⁹Bokona apostoles da'l losan onnu propeta na'l losan onnu manud-tudu da'l losan. Bokona naitdan da'l losan si pannakabalina mangwa si am-amug ³⁰onnu mangagas si sakit onnu man-ugud si sabali'n bagbaga'n adi naadal onnu mangilawag si maugud. ³¹Isunga napipiya nu sat napotpotoga kaboolan ud gutagutan yu un maitod kan dikayu.

Yoong ibagak nu sin dit kapiyaana makwa.

Sat Mampipiya

13 Ulay nu kaboolaka man-ugud si nadumaduma'n bagbagan di tagu kan ulay san bagbagan dan aanghel nu maid mampipiyak, maid selbi na ot padak din gangsa onnu lata'n kumelakelaba lawa. ²Ulay nu awad pannakabalina ku un mangiyugud sidan paibagan Apudyus, ulay maawatak dan nalimoda panggop Apudyus kan ulay tigammuk da'l losana mabalina matigammu, ulay nabakod tun pammatik dalapnu maiyalis ku dan bateled, yoong nu maid mampipiyak naid selbik. ³Ulay itdok dan losana awad kan sakon kan ulay ipalubus ku un sobgon da tun long-ag

ku nu bokona maipagapu't mampipiyak maid magun-gunak.

⁴Sat tagu'n mamippiya, naanus kan nakaasi. Bokona naapal onnu naabubu. Bokona natangsit onnu napasdayaw. ⁵Bokona naalas dit kababalin na kan Adina ipapilit din piyaona. Bokona nalasu'n makaungot. Adina somsomkon ud lawenga nakwa kan siya. ⁶Bokona sadat bokobokona kokkoon dit malagsakana nu adi sadat kustu. ⁷Sat tagu'n mamippiya bokona madisdismaya. Adina lumipsuta manuttuwa kan mannamnama. Anusana'd losana ligat.

⁸Mangkigad din kaboolana mangibaga't dan paibagan Apudyus padana pay sit kaboolana man-ugud si sabali'n bagbaga un adi naadal. Mangkigad pay din kaboolana manigammu't dan maipanggop kan Apudyus yoong maid mangkigadan din mampipiya. ⁹Ta sat kaboolan taku un manigammu kan kaboolana mangibaga't dan paibagan Apudyus mangkulang payyan. ¹⁰Yoong nu dumatong dit maid mangkulangana, mangkigad da'l losana awad mangkulangana.

¹¹Kama't dit kaban-og ku, nu mambagbagaak, bagbagan di abeng. Som-somok di abeng dit mansosomsomok ku. Inaabeng dit manlalasan ku. Yoong utdit dummakolak, kinaan kuwon dit inaabeng. ¹²Sinsatun bokona nalawag dit mantitigammu taku kan Apudyus un kama nu umiila taku si nakołopa uspeku. Yoong dandaniyon nat man-iinnilaan taku kan siya. Annat mangkulangan payyan dinat tigammuk situn satun. Yoong awad timpu'n tigammuk wok ud losana maipanggop kan siya, kama't dit nantitigammu na kan sakon.

¹³Siya datu'n tulu ud mannanayun: Pammati, namnama kan mampipiya. Yoong sat talona kapotogan sidatu'n tulu, sat mampipiya.

**Sat Kaboolana Mambagbaga Si
Uduma Bagbaga Un Bokona Naadal**

14 Sad gutagutan yu un maitod kan dikayu sat mampiya. Padana paya gutagutan yu dit maitdan si kaboolan un itdon Ispiritu Santu talon sit kaboolan un mangibaga utdan paibagan Apudyus. ²Sadit man-ugud si sabali'n bagbaga un adina inadal, bokona sadat tagu dit kabagbaga na nu adi si Apudyus. Ta utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu, mambagbaga si nalimoda katuttuwaana naid makaawat. ³Yoong sat mangibaga utdan paibagan Apudyus, sadat tagu dit kabagbaga na, siya'd gapuna'n mabalin na un tulongan dida dalapnu gumilog dit pammati da, mapabos-ol kan maliwliwa da. ⁴Sat man-ugud si sabali'n bagbaga un Adina inadal pabilgona pay lawan dit pammati na. Yoong sadit mangibaga't dan paibagan Apudyus pabilgona dit pammatin dat bulun na un manggimung.

⁵Piyaok nu losan kayu'n makaugud si sabali'n bagbaga un adi naadal yoong amo piyaok nu maitdan kayu si kaboolana mangibaga utdan paibagan Apudyus. Ta dakdako dit maitlung na nu san man-ugud si sabali'n bagbaga un adi naadal malaksig nu awad mangipalawag sit ibagbaga na dalapnu mapabilog din pammatin dat losana manggimung. ⁶Sinsadin, nu umoyak kan dikayu susunud, sin dit maitod ku un mampiyaan yu nu manudtuduwak si sabali'n bagbaga'n adiyu maawatan? Maid! Malaksig nu itudtuduk dadit impatigammun Apudyus kan sakon onnu impakaawat na onnu paibaga na onnu uduma tududu kad matulungak dikayu.

⁷Ilan yu nat baldong onnu gitala nu babalangan ta ullawa'n pagingaon maid makailasin nu sin dit tukalona'n ayug. ⁸Padana pay din tangguyub dan suldadu un nu babalangan da'l lawa'n man-isap-

uya maid monok din itangguyub da, sin dit malyada mansagana un makagubat?

⁹Padana kan dikayu ta nu mambagbaga kayu't sabali'n bagbaga ta maid makaawat, maitaud da'l lawa dan ibaga yu. ¹⁰Tuttuwan adu un nadumaduman bagbaga uttun lubung yoong losana awad kaipooyana. ¹¹Yoong nu awad makabagbaga kan sakon ta adik maawatan din bagbaga na, ibilang dit mambagbaga un kakkailiyak kan ibilang ku paya kakkaili. ¹²Isunga dikayu'n talona mamiya'n maitdan si kaboolana manligwat kan Ispiritu Santu, sat kaboolan un makatulonga mampabakod sit pammatin dat bulun yu un manuttuwa dan gutagutan yu.

¹³Isunga sat tagu'n man-ugud sit sabali'n bagbaga un Adina inadal, manluwalu kan Apudyus dalapnu maitdan si kaboolana mangilawag sidat ibagbaga na. ¹⁴Ta nu manluwaluwak si sabali'n bagbaga sat ispirituk din manluwalu yoong adik maawatan. ¹⁵Ot ngadan dit masapula kook? Masapula manluwaluwak sit ugud un ipabosway Ispiritu Santu kan manluwaluwak pay sit uguda maawatak. Mangkantaak sit uguda ipabosway Ispiritu yoong mangkantaak pay sit uguda maawatak. ¹⁶Ta nu kaspagaligan ta manluwalu kayu'n manyaman kan Apudyus sit sabali'n bagbaga un ipabosway Ispiritu Santu, inon dat bulun yu un maibaga dit Amen un umampayun sit manyamanan yu nu adi da maaw-awatan nat ibagbaga yu? ¹⁷Ulay napiya dit manyamanan yu kan Apudyus, maid itulung na utdan udum ta adi da maaw-awatan.

¹⁸Manyamanak kan Apudyus ta ad-adu dit mambagbagaak si sabali'n bagbaga'n adik inadal nu dikayu. ¹⁹Yoong nu san simbaan, un-unnya lawa'n lima'n kabosway din ibagak nu maawatan dalapnu masuluwan dat udum. Unnay pay nu sat

mambagbagaak si nilibulibu'n bosway si sabali'n bagbaga'n adi maawatan.

²⁰Masapula bokona inaabeng dit som-somok taku, susunud. Nu maipang-gop sidan nadadag, maipangkama taku si abeng un naid tigammu na un mangwa. Yoong nu maipanggop kan Apudyus masapula inaangsan dit manso-somok taku. ²¹Ta awad dit naikan-glita ugud Apudyus un kanana'n, "Sadat tagu'n sabali't bagbaga dan mang-gibagaok sidat tagu utdat piyaoka ibaga kan dida yoong ulay nu donglon da dit sabali'n bagbaga, sissiya kampaya adi da ud sakon donglon, kanan ud Apu."

²²Nu siyadi, kaawatan un sat kaboolan un mambagbaga si sabali'n bagbaga'n adi naadal, mampooy un mangilasi-nan dan bokona manuttuwa. Ot sadin kaboolana mangibaga't dan paibagan Apudyus, mampooya mangilasinan dan manuttuwa.

²³Isunga nu manggimung kayu ta osaosa mambagbaga si sabali'n bag-baga un adi maaw-awatan ta awad adi manuttuwa'n ummoy nakagimung kan dikayu, adi pay an kanana un nangkatingang kayu? ²⁴Yoong nu sat paibagan Apudyus dit babagbagaon yu un losan nu manggimung kayu ta awad adi manuttuwa'n umoy mandon-gol, maawatana un gumabasul ot ma-somsomok na dat losana kingkingwa na gapu't dan losana maibaga. ²⁵Mauka dat losana maisusulluk sit somsomok na kad adina masulit mandadaoli ot dayawona't Apudyus ot kanana'n, "Tut-tuwa'n annat si Apudyus kan dikayu."

Masapula Naulnus Din Gimung

²⁶Sat piyaoka ugudon susunud, nu manggimung kayu kama't tu nat koon yu. Awad mangkanta, awad mantudtudu't ugud Apudyus, awad mangibaga si ngadan na mana

paibagan Apudyus kan siya, awad man-ugud si bagbaga'n adi naadal kan awad pay mangilawlawag sidadin imbaga na. Losana koon yu, masapula mambanag si gumilogan di pammatin dat losana manuttuwa. ²⁷Nu awad da ud mambagbaga't sabali'n bagbaga'n adi da inadal umanayon nat duwa onnu tu lu un masongsongwat. Ot masapula awad osa't mangilawlawag sidan ibaga da. ²⁸Yoong nu naid mabalina mangilawlawag, guminok dit mambagbaga't sabali'n bagbaga ta dida pay lawan kan Apudyus ud mambagbaga. ²⁹Nu maipanggop sidan mangibaga't dat paibagan Apudyus, duwa onnu tu lu dan masongsongwat. Ot sadat udum, donglon da ot usigon da dat ibagbaga da. ³⁰Yoong nu awad paibagan Apudyus sit osa't dat kaaduwan, masapula man-illong dit mambagbaga ta maisongwat dit osa un mangibaga't dat paibagan Apudyus. ³¹Losan dat awad si ibaga masongsongwat da un mambagbaga dalapnu matigammuwan dan losan dan paibagan Apudyus kan dalapnu mapabos-ol nat somsomok yu un losan. ³²Ta sat tagun naitdan si kaboolana mangibaga utdan paibagan Apudyus, kalobbongana un iyillong dit mampalawagana nu awad osa't maisongwata mamalawag. ³³Ta si Apudyus piyaona nu naulnus taku un bokona nagulu.

Kama't dat makmakwa utdat losana gimung dat tagun Apudyus, ³⁴masapula giginok dan babai nu manggimung kayu. Adida mapalubusan un man-ugud nu adi paiyapuwan da utdan lalaki ta siya'd kanan dit lintog Apudyus. ³⁵Nu awad piyaon da un imuson, asida okyan imuson sidat asawa da nu inggaw da ut-dit boloy da. Ta naalas nu mambagbaga dat babai utdit timpu'n manggimungan yu.

³⁶Donglon yu tu ta bokona dikayu'd nanligwatan dit ugud Apudyus. Bokona dikayu'l lawa pay dit naipatigammuwana. ³⁷Nu awad mangipagalup sit long-ag na un osa'n propetan Apudyus onnu awad intod Ispiritu Santu un kaboolana, masapula bigbigona un bilin Apu Jesus datu un insulat ku. ³⁸Yoong nu adina bigbigon, adiyu pay bigbigon diya tagu.

³⁹Isunga susunud, sad gutagutan yu din mangibaga't dan paibagan Apudyus yoong adiyu palitan dan man-ugud si sabali'n bagbaga'n adi naadal. ⁴⁰Yoong masapula kustu kan nau'nus dan mangwa yu.

Sat Ummungalan Kristu Kan Katoy

15 Susunuda manuttuwa, piyaok pasomsomok kan dikayu dit nabalun damaga intudtuduk kan dikayu't dit. Tinuttuwa yu diya damag ot siya'd naisaadan dinat pammati yu. ²Siyadi ud nabalun damaga mataguwan yu nu adiyu lipsutana tuttuwaon, malaksig nu bokona tuttuwa dit nanuttuwaan yu utdit.

³Intudtuduk kan dikayu dit naitudtudu pay kan sakon un siya'd kapotgana matigammuwan yu. Sadiya tudtudu: natoy si Kristu dalapnu mapakawan dat basul taku un siya'd kanan dit naikanglita ugud Apudyus. ⁴Nailbon ot ummungal sidit maikatlu un algaw un siya'd kanan payyan dit naikanglita ugud Apudyus. ⁵Ot nampaila kan Pedro asina utdat kagwampulu't duwan apostoles na. ⁶Asina payyan nampaila't dat nasuluka limanggasuta buyut na. Natoyon dat udum yoong matattagu payyan dat kaaduwan kan dida. ⁷Nampaila pay kan Santiago asina nampaila utdat losana apostoles na.

⁸Ot sakon ud anungusa nampail-ana ot nanuttuwaak kan siya yoong alig ku

ud abenga naiyanak sit timpu'n bokona manamnama'n maiyanak. ⁹Ta sakon kadobaan sidat apostoles na. Bokona lobbong ku un mangadan si apostolesta utdit daan ku payyan manuttuwa, pinalpaligat ku dat tagun Apudyus. ¹⁰Yoong gapu't dit kaasin Apudyus kan sakon, nambalinak si apostoles. Ot bokona kaynga dit ingkaasin Apudyus kan sakon ta amo impapatik dit nantalibasu nu sadat udum. Yoong bokona bukud ku un kaboolan nu adi gapu't dit tulung kan kaasin Apudyus. ¹¹Isunga nu maipang-gop sit nabalun damag, sakon man onnu sadat uduma apostoles dit nangitudtudu nampapada dit itudtudu mi ot siya'd tinuttuwa yu.

Sat Mapaungan Taku

¹²Naitudtudu kan dikayu un napaungan si Kristu yoong apay un kanan dan udum kan dikayu un bokona mapaungan dat natoy nu? ¹³Nu bokona mapaungan dadit natoy, adi pay bokona napaungan si Kristu? ¹⁴Ot nu bokona napaungan si Kristu, adi pay naid selbi naon dat intudtudu mi? Padana pay un naid selbin nat pammati yu. ¹⁵Nu tuttuwa di, adi pay tuli dat ibagbaga mi maipang-gop kan Apudyus ta ibagbaga mi un pinaungan na ut Kristu? ¹⁶Ta nu bokona mapaungan dat natoy, bokona napaungan si Kristu. ¹⁷Nu bokona napaungan si Kristu naid selbin dinat pammati yu ot bokona napakawan dat basul yu payyan. ¹⁸Padana pay un bokonona umungan dat natoyona manuttuwa kan Kristu. ¹⁹Ot nu sat nanam-on taku'n mangkapiyaan taku'n manuttuwa kan Kristu mangki-gad da ullawa uttun katattagu taku un naidon nanam-on nu matoy taku, ditaku'n manuttuwa nat talona kakkaasi utdan losana tagu.

²⁰Yoong satu'd katuttuwaana: Napaungan si Kristu kan katoy. Siya'd damun napaungan un mangipanoknok

un umungal dat losana matoy. ²¹Ta gapu't dit nambasulan Adan, nambanaga matoy dan losana tagu. Ot padana pay un gapu't dit napaungalan Kristu mapaungal pay dan losana matoy. ²²Isunga matoy dat losana tagu gaputa kaganakan Adan dida. Padana paya umungal dat natoy gaputa naidagamung da kan Kristu. ²³Yoong awad timpun naikoddonga mapaungal dat natoy. Ot si Kristu ud ummuna'n napaungal. Asida maitung-ud dat losana tagu na un mapaungal nu dumatong dit al-algawa dumakngana'n obos. ²⁴Magangput kad di, mangkigadon tun lubung. Kad man-apu si Kristu ot abakona dan losana kabusul na un awad si kalintogan onnu panakabalin un mangiyapu. Asinaon ipulang kan Apudyus un Ama na dit kalintogana mangiyapu. ²⁵Ta siya'd somsomok Apudyus un masapula man-apu si Kristu inggana't abakona'n losan dat kabusul na. ²⁶Sat maudi'n kabusul na un yamanona, katoy. ²⁷Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Paiyapun Apudyus kan Kristu dan losana banag." Ot gaputa si Apudyus dit nangibaga kan Kristu un mangiyapu kaawatan un bokona maidagamung si Apudyus sidat losana iyapuan Kristu. ²⁸Ot nu magangputa paiyapun Apudyus kan Kristu un Anak na da'l losana banag, paiyapu payon si Kristu kan Apudyus dalapnu si Apudyus un nangigga kan Kristu un mangiyapu, siya'd gattoka kangattuwana mangiyapu utdan losan.

²⁹Sinsadin, ulinok dit maipanggop sit mapaungalan dat natoy. Apay un paibunyan yu dan natoy sidan natagu? Nu tuttuwa'n bokona mapaungal dat natoy, koon yu dida'n paibunyan payyan nu? ³⁰Nu tuttuwa'n bokona mapaungal dat natoy, sin dit koon mi'l lawan umoy ibados tun angos mi un umoy manud-tudu? ³¹Susunud, inalhaw un sasangnu-guwok tun katoy ku. Ibagak tu ta tut-

tuwa'n itaktakal ku dit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu un Apu taku. ³²Yoong nu bokona mapaungal dat natoy, ngadan nat maganab ku utdit napalpaligatak sin Efeso un kamaak si dinalup di sumalona ayam sit ligat ku? Adi un-unnaya lawaon din kanan da un, "Mangamangan taku kan man-iinum taku, ta matoy taku kada lawa nu bigat."

³³Yoong adi kayu paallilaw ta tuttuwa din uggudon da un, "Nu makabulbulun ta utdan nadadaga bulbulun maalisan ta utdan nadadaga ugali." ³⁴Manggodngon yu danat somsomok yu ot adi kayuwon mambasubasul. Ibagak tu dalapnu mambain kayu okyan ta annat da kan dikayu'd adi manigammu kan Apudyus.

San Long-ag Un Mapaungal kan Katoy

(2 Corinto 5:1-5)

³⁵Mabalina awad da ud mangimus un, "Inona'n mapaungal dat natoy? Kamaan dit long-ag da?" ³⁶Tinitingang nata imus. Adiyu kad tigammu un sat bukolā maimula malbog yan asina tumubu? ³⁷Ot sadiya bukolā maimula bokona siya dit kustu un ilan dit mula un tumubu ta bukolā lawa, mabalina pagoy onnu uduma bukol. ³⁸Ot si Apudyus ud mampatubu dalapnu mambalin sit kalasin di mula un intuding na ta kada kalasin di bukol tumubu utdit mulan kalasi na.

³⁹Padana pay un bokona nampapada dat long-ag dat losana umangoangos. Sat long-ag di tagu, ayam, sissiwit kan dat lamos nansasabali da.

⁴⁰Naisabali dan inggaw langit sidan inggaw situn pita isunga nansasabali pay din kinabalaba lu da. ⁴¹Sabali din dolang din init sidin solag din bulan. Sabali pay din pilit dan bituwon ot ulay dan bituwon nansasabali din pilit da.

⁴²Padana pay un sat long-aga matoy sabali't din long-aga mapaungal. Ta sat long-aga mailbon malbog yoong sat

mapaungala long-ag adinaon malbog. ⁴³Sat long-aga mailbon laweng dit ila na kan naid bilog na. Yoong sat long-aga paungalon Apudyus nabalbalu kan nabilog. ⁴⁴Sat long-aga mailbon, maiyannatup situn pita. Ot sat mapaungala long-ag maiyannatup sin langit. Ot nu awad long-ag un maiyannatup situn pita, awad pay long-ag un maiyannatup situn pita. ⁴⁵Ta kanan dit ugud Apudyus un, “Sat ummuna’n tagu un si Adan, napaloswa un naitdan si angos dalapnu matagu uttun pita.” Yoong si Kristu un mauguda maudi’n Adan, siya’d mangtod si mataguwan taku si inggaingga dalapnu matagu taku’t din langit. ⁴⁶Bokona sadit mataguwana maiyannatup sin langit dit ummuna’n naitod nu adi sat mataguwana maiyannatup situn pita. Asina maisukat dit mataguwana maiyannatup sin langit. ⁴⁷Sat ummuna’n Adan, nakwa dit long-ag na ut gabun di pita. Ot sat maikagwa’n Adan un si Kristu, nanligwat langit. ⁴⁸Gaputa kaganakan ditaku kan Adan, maipada tun long-ag taku kan siya’n maiyannatup situn pita. Padana pay un losana maiyossaan kan Kristu, maitdan pay si long-aga maiyannatup sin langit. ⁴⁹Satun long-ag taku’t tun satun kapadan dit long-ag Adan un nanligwat si pita. Ot nu dumtong dit timpu na maipada pay tun long-ag taku kan Kristu un nanligwat langit.

⁵⁰San piyaoka ibaga susunud, sat long-aga awad si dala matoy ot adina mabalin un maidagamung sin manapuwan Apudyus. Ta sat long-aga matoy adina mabalin un maidagamung sit long-aga adi matoy si inggaingga.

⁵¹Donglon yu ta ibagak kan dikayu tun nailimod sidit. Bokona matoy taku’n losan yoong losan taku’n maobos ⁵²si singkispayana lawa. Ta nu guminga dit maudi’n tangguyub kaklakaklata mapaungal dat natoy un

naitdan daon si long-aga adi matoy. Ot sadan matattaguwan, kaklakaklat pay un mabaliwan dit long-ag da si long-aga adi matoy. ⁵³Ta satun long-ag taku matoy ya malbog siya’d gapuna un masapula masukatan si long-aga adi matoy kan adi malbog. ⁵⁴Ot nu masukatanon tu un long-ag taku’n matoy ya malbog si long-aga adiyon matoy ya adiyon malbog, matungpal payon dit ugud Apudyus un kanana’n, “Naabakon si katoy si inggaingga.”

⁵⁵Isunga mabalina kanan dat tagu un, “Katoy kawad dit mangabak nu? Sin kawad dit pannakabalin nu un mampaligat?”

⁵⁶Ta sat kumimutan di tagu’n matoy, gapu’t basul da. Ot sat mangtod si pannakabalin di basul, sat lintog. ⁵⁷Yoong manyaman taku kan Apudyus ta naidon pannakabalin katoy kan ditaku gapu’t dit kingwan Apu Jesu Kristu.

⁵⁸Isunga potgoka susunuda manuttuwa, itultuluy yu un manuttuwa kan adi kayu paal-allilaw sidan bokobokona tudtudu. Ipangog yu un mangkokwa utdit piyaon Apudyus ipakwa kan dikayu ta tigammu yu un bokona masayang natanselbiyan yu kan siya.

Sat Maipanggop Sit Maulupa Maitulung Sidan iJerusalem

16 Nu maipanggop sit ulup yu un itulung sidat tagun Apudyus ud Jerusalem, padaon yu dit imbagaka koon dadit manuttuwa’t din Galacia. ²Kada Duminggu osaosa kan dikayu mangiwalin si pilak si iyulup na sigun sit kaboolana’n maitod dalapnu adi kayuwon umuluulup nu dumatongak. ³Mamili kayu’t dan matalgod yu ta nu dumatongak ibaun ku dida’d Jerusalem un umoy mangiyoy sidat ulup yu. Mangipaw-itak si sulata mangitigtigammu kan dida. ⁴Ot nu kasapulana umoyak, mambubulun kamiyon.

Sat Panggop Pablo

⁵ Panggop ku un mangoy sidin probinsiya'd Macedonia ta ilak yan dat manutuwa't di asiyak umoy sinat. ⁶ Ot mabalina masulitak kan dikayu, tuwanot nu inggana't masungputan di kukummogan dalapnu masalakan yu ud sakon sin manlakkataka umoy si singngadan na mana umoyak. ⁷ Siya'd gapuna un adiyak yan umoy kan dikayu ta adik piyaona manlausaka lawa. Piyaoaka masulitaka inggaw kan dikayu nu ipalubus Apu.

⁸ Inggawak yan situn Efeso inggana't magangput dit Piyestan di Pentecostes. ⁹ Ta ulay adu'n manlaweng kan sakon situ, adu ud gundaway ku un mantudtudu.

¹⁰ Nu dumatong si Timoteo utnat, ilan yu ta maid umgonana ta siya'd osa'n manselbi kan Apu taku un padak. ¹¹ Adiyu mandingwanan nu adi salakan yuwot dalapnu kapkapiya dit somsomok na un mangulin situ ta uuwayok dida utdat susunud.

¹² Nu maipanggop kan sunuda Apolos, kingwak dit kaboolaka mangawis kan siya'n maibulun sidan uduma susunuda umoy gumiling kan dikayu yoong ummadina ta asina umoy nu awad timpuna.

Sat Anungus Di Sulat

¹³ Mansiput kayu! Masapula napas-nok kan nabilog nat pammati yu. Masapula natulod kayu. ¹⁴ Ipaila yu nat mampipiya yu utdan losana koon yu.

¹⁵ Tigammu yu un sada Estefanas un simbalyan dida ud ummuna'n nanut-

tuwa utnat probinsiya'd Acaya ot manipud sit nanuttuwaan da impapangog daona nanselbi't dan tagun Apudyus. Ot pangngaasiyu susunud, ¹⁶ ta paiyapu kayu't dan kama't datu un tagu kan losana tagu'n manselbi kan tumulung sit talibasun Apudyus.

¹⁷ Naanggomak ta dummatong da Estefanas, Fortunato kan da Acaico. Ta gapu kan dida nakaan dit domdom ku kan dikayu. ¹⁸ Pinapiya da dit angos ku un kama't dit nampapapiya da't dit angos yu utdit dummatong da kan dikayu. Lobbong na un mabigbig dan tagu'n kakamma kan dida.

¹⁹ Mampakumusta da'l losana manuttuwa uttan Asia. Ulay da Akila kan Priscila un man-asawa kan sadat losana manuttuwa un manggimung sin bo'oy da, mampakumusta da kan dikayu'n losana susunuda naidagamung kan Kristu. ²⁰ Mampakumusta pay da'l losana susunud situn Efeso. Ot nu man-aabat kayu ipaila yu dit man-iinnanggoman yu.

²¹ Sakonon ud mismu'n mangikanglit situ'n pakumustak.

²² Mailiwan nat singngadan na mana adi mamippiya kan Apu Jesu Kristu. Dumatong kaon Apu.

²³ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesus.

²⁴ Iluwaluk ta magikna yu tun mampipiyak kan dikayu gapu't naidagamungan taku kan Apu Jesu Kristu. Amen.

Sat Maikagwa'n Sulat ud Pablo Utdat

iCorinto

Sat Lugin Ditu Un Sulat

1 Kan dikayu'n gimung di manutuwa utnat Corinto kan losana tagun Apudyus sinat probinsiya'd Acaya:

Sakon si Pablo un apostole Jesu Kristu gaputa siya'd piniyan Apudyus. Bulun ku si sunuda Timoteo un mansulat kan dikayu'n losan. ²Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Kan Apudyus

³Madaydayaw si Apudyus un Aman Apu taku'n Jesu Kristu ta siya'd Ama taku'n nakaasi kan Apudyus un manligwatan di liwliwa. ⁴Ta liwliwaon ditaku utdan losana ligat taku dalapnu mabalin taku paya liwliwaon dan bulun taku'n manligligat un kama't din manliliwliwa na kan ditaku. ⁵On, ta sat kaadun tun mapalpaligatan taku un padan dit napalpaligatan Kristu, siya pay kaadun nat tulong Apudyus kan ditaku gapu utdit naidagamungan taku kan Kristu. ⁶Sadat mapalpaligatan mi, maipooy da un maliwliwaan kan mataguwan yu. Ta liwliwaon Apudyus dikami dalapnu mabalin mi paya liwliwaon dikayu kad, maanusan yu dan ligata padan dan ligligaton mi. ⁷Ot naid duwaduwa mi maipanggop kan dikayu ta tigammu mi un ulay nu maligatan kayu un padan nat manligligat mi, liwliwaon dikayu kan Apudyus un padan dit manliwliwaana kan dikami.

⁸Susunuda manuttuwa, ibaga mi kan dikayu dit napasamak kan dikami utdin probinsiya'd Asia dalapnu tigammuwon yu. Amoamod dit napaligatan mi utdi ta ulaya lawa'n natalak dit nam-

nama mi un matagu. ⁹Ta sat somsomok mi siyadion ud timpu un matoyan mi. Yoong nakwa di dalapnu bokona sat long-ag mi dit mantalagoda mi nu adi si Apudyus un makaboola mamaungal si natoy. ¹⁰Tinagu dikami utdit gakkatoya pasamak mi ot mannamnama kami kan siya un taguwona dikami payyan sidan losana mapasamak kan dikami. On, taguwona dikami ¹¹nu tumulung kayu maipagapu't mangiluwaluwan yu kan dikami. Ot nu adu kayu'n mangiluwalu kan dikami adu pay dan manyaman kan Apudyus gapu utdan bindisyun na kan dikami un sungbat dan luwalu yu.

Sat Gapu Un Binaliwan Pablo Dit Panggop Na

¹²Maipasdayaw mi un ibaga un panoknoka tun somsomok mi un nadaalus tun mantatagu mi kan napudnu kami utdan losana tagu talon kan dikayu. Padan din kinapudnun Apudyus tun kinapudnu mi. Yoong bokona makwa mi tu maipagapu't laing di tagu nu adi maipagapu utdit kaasin Apudyus.

¹³⁻¹⁴Sadat insulsulat mi kan dikayu, naid nalingoda kaipooyan da nu adi nalawaga maawatan nu basaon yu. Yoong ulay nu bokon payyana talona maawatan yu dikami, mannamnamaak un dumatong nat gattoka mangawatan yu dalapnu mabalin yu un ipasdayaw dikami un padan din mangipasdayawan mi kan dikayu nu dumatong din alalgawa man-ulinan Apu Jesu Kristu.

¹⁵Naid duwaduwak un kama't di dit mapasamak siya'd gapuna un pinanggop ku un umuna un umoyak kan dikayu dalapnu mamigwa kayu'n matulungan. ¹⁶Ta sat panggop ku't dit, umoy ku ilan dikayu utdit umoyak sin Macedonia kan dumagasak payyan nu mangulinak ta mampatulungak kan dikayu utdit umoyak Judea. ¹⁷Siyadi dit panggop

ku. Ot gaputa adiyak inummoy, ibaga yu kadon un mansukasukat tun somsomok ku? Kamaak kadon sidan adi manuttuwa un, “On”, kanan da’l lawa yoong nu masulsulit, “Bokon” kanan da payyan? Bokona kama kami kan dida. ¹⁸ Nu ibaga mi un “On” onnu “Bokon”, tuttuwa un padan din kinatuttuwan dan losana ibagan Apudyus. ¹⁹ Ulay sat Anak Apudyus un si Jesu Kristu un intudtudu mi kan da Silas kan Timoteo kan dikayu, bokona mansukasukat din ibaga na nu adi losan un “On” kan siya. ²⁰ Ta si Jesu Kristu dit tungpal dat losana insapatan Apudyus, isunga maipagapu kan siya ibaga taku din “Amen” si maidayawan Apudyus. ²¹ Siya’d Apudyus un mampabilog sit somsomok taku maipanggop sit naidagagungan taku kan Kristu. Pinili na ditaku un tagu na un manselbi kan siya. ²² Ot minalkaan ditaku un mangkuwa na utdit nangitdana’t dit Ispiritu Santu kan ditaku un siya’d mangipanamna utdan insagana na un itdon kan ditaku.

²³ Sinsadin, si Apudyus ud manusa kan sakon nu bokona tuttuwa tun ibagak un sat gapun dit adik nangulinan sinat Corinto, adik piyaona madogaan nat sigab nat somsomok yu. ²⁴ Bokona panggop mi un ibaga nu singngadan nat masapula tuttuwaon yu ta tigammu mi un nabilog nat pammati yu. Piyaon mi un maipankokwa kan dikayu dalapnu amo malagsakan kayu.

2 Siya’d gapuna un ingkoddong ku un adika lawaon umoy kan dikayu nu umoyaka lawa pasigabon uman nat somsomok yu. ² Ta dikayu’l lawa nat mampalpalagsak kan sakon ot nu pasigabok uman nat angos yu, ngadan naon nat mampalagsak kan sakon nu? ³ Siyadi ud nansulatak yan kan dikayu dalapnu umoyak kad sinat bokona sigab di somsomok dit itdon yu kan sakon nu adi lagsak. Ta naid duwaduwak

un nu nalagsakak, nalagsak kayu pay. ⁴ Amod dit domdom kan danag ku ot mantodtodtod dit luwak sit nansulatak kan dikayu. Yoong bokona nansulatak dalapnu pasigabok nat somsomok yu nu adi piyaoka ipaila dit gattoka mampipiyak kan dikayu.

Masapula Mapakawan Dat Makbasu!

⁵ Sinsadin, nu awad nangwa si lawenga sumigaban di somsomok, bokona sakon pinasigabana nu adi losan kayu onnu sadan udum kan dikayu. Yoong bokona losan kayu un pinasigabana. Yoong adik piyaona padakolon dit basu! na. ⁶ Ta umanayon dit dusa un impatay di kaaduwan kan siya. ⁷ Ot san koon yuwon, pakawanon kan liwliwaon yu ta tuwan nu kumawas kada lawa dit somsomok na utdit amoda domdom na. ⁸ Isunga pangngaasi yu ta ipaila yu dit mampipiya yu kan siya. ⁹ Siya’d gapuna un nansulatak kan dikayu’t dit dalapnu mangil-ak kan manigammuwak nu nasasaggana kayu’n mantungpal. ¹⁰ Sinsadin, singngadan na mana pinakawan yuwon, pakawanok pay. Ot nu awad masapula mapakawan, pinakawan kuwon gapu’t mampipiyak kan dikayu un si Kristu ud kustiguk. ¹¹ Kook di dalapnu adin Satanas mabalinan un itulayan ditaku ta tigammu takuwon nat koko-ona.

Sat Nandanagan Pablo Ud Troas

¹² Utdit dummatongak ud Troas un umoy mangibaga utdit Nabalu’n Damag maipanggop kan Kristu, initdanak kan Apu si dako!a gundaway un manudtudu. ¹³ Yoong nabulungak ta adik naila si sunud taku’n Tito. Isunga nampalangak sidat susunud taku’t di ot kaysanak sin Macedonia un nanginap kan siya.

Sat Pangabakan Maipagapu Kan Kristu

¹⁴Dakola manyamanak kan Apudyus ta gapu't dit naidagamungan mi kan Kristu kama kami't balud un kanayuna mabulog un mangipaila't dit nangabakana.[‡] Dikami dan usalon Apudyus un mangiwalagawag sit Nabalun Damag maipanggop kan Kristu dalapnu mansaknap un kama si nabangu'n insensu. ¹⁵Ta kama kami't bangbangu'n datun Kristu kan Apudyus un mansaknap dit bangu na utdat taguwona kan Adina taguwon. ¹⁶Sidan Adina taguwon, nabuyuk dit manusungung da ot siya'd gapun di matoyan da yoong sidan taguwona nabangu dit manusungung da ot siya'd gapun dit mataguwan da. Ot sin dit makaboola mangwa uttuwa talibas? ¹⁷Yoong gaputa si Apudyus ud nangibaun kan dikami, koon mi. Yoong bokona kama kami't dan udum un mantudtudu da si mamilakan da. Napudnu kami un mangitudtudu utdin katuttuwaan gapu utdit naiyossaanan mi kan Kristu ot si Apudyus ud mangiila kan dikami.

Intod Apudyus Dit Kaboolan Da Pablo

3 Satun mangibagaan mi't tu, adiyu kanana idaydayaw mi uman datun long-ag mi. Bokona kama kami't dan udum un masapul din sulat un mangipatigammu kan dikami kan dikayu onnu awad sulat si manligwat kan dikayu un mangipatigammu kan dikami't dan udum. ²Ta dikayu'n mismu dit kama't sulat un naikakanglit situn pusu mi kad, matigammuwan kan mabasan dan losan. ³Nalawag un dikayu dit kama't sulat Kristu un

dikami dit mangitodona. Sulata bokona ingkanglit di lapis onnu naikanglit si topak di batu nu adi paingkanglit Kristu kan Ispiritun Apudyus un matatagu utdin somsomok di tagu.

⁴Maid duwaduwa mi uttuwa imbaga mi gaputa mantalgod kami kan Apudyus maipagapu kan Kristu. ⁵Bokona kabukbukudan mi dan kaboolan mi un mangwa't dan kokkoon mi nu adi nanligwat kan Apudyus. ⁶Ta siya'd nangtod sit kaboolan mi un manselbi kan siya un maiyannatup sit bagu'n intulag na. Sadiya bagu'n intulag na bokona lintog dit matungtungpal nu adi si Ispiritu Santu. Ta sat lintog mambanag si matoyan, yoong sat Ispiritu Santu, mangtod si mataguwan.

⁷Utdit naitod dit lintoga naitikitik sin topak di batu, makasiling dit dolang un mangipaila't dit kinadayaw kan pan-nakabalin Apudyus ot summiling pay dit musing Moses. Yoong ulay um-makiakit dit siling dit musing na utdit dummobaana adin kampay dat Judio maitukko! si Moises. Ot nu kama't tu dit kinadayaw kan pannakabalin un impailan Apudyus sit nangitdana't dit lintoga mangtod si matoyan dit tagu si inggaingga, ⁸am-amodota nakaskas-daawa kinadayaw kan pannakabalin dit ipaila na utdit mangitdana't din Ispiritu Santu. ⁹Nu naipaila dit dayaw kan pannakabalin Apudyus sit naitdan dit lintoga mangtod si madusaan di tagu, am-amoda maipaila dit dayaw kan pan-nakabalin na utdit bagu'n intulag na un mapalintogan di tagu. ¹⁰Sadit dayaw kan pannakabalin dit lintog sidit, dinap-awanon dit dayaw kan pannakabalin dit bagu'n intulag Apudyus. ¹¹Ta nu awad kinadayaw kan pannakabalin dit lintog un nangkigad, amoamod dit kinadayaw

[‡]2:14 Satu un naibaga naibasal sit ugalin dat iRoma un nu abakon da dat kabusul da, sat nangabaka ap-apun di suldadu ipangat na dat inabak na un kabusul da ot mabulog da dalapnu buyaon dat tagu dida.

kan pannakabalin din bagu'n intulag na un naid kigad na.

¹²Nabos-ol kami un mangitudtudu gaputa mannamnama kami uttun bagu'n intulag na. ¹³Naid ud isussuluk mi ta bokona pada mi ut Moses un nana-in sit muing na dalapnu adin dat Judio ilan dit man-umasan dit siling dit muing na. ¹⁴Yoong ginumlang dit ulu kan adida naawatan dit nakwa kan Moses ot inggana't tun satun nasal-inan dan somsomok da nu basaon da dat dadaana tulag. Ta asina'l lawa makaan dit nana-in sit somsomok da nu manuttuwa da kan Kristu. ¹⁵On, inggana't tun satun nu basaon dat Judio dit lintog Moses kama't masasal-inan din somsomok da. ¹⁶Yoong nu man-ulin nat osan tagu kan Apu makaan diya sal-in. ¹⁷San Apu un ug-ugudok, siya'd Ispiritun Apudyus. Ot singngadan na mana inggawan din Ispiritun Apudyus, awad wayawaya na. ¹⁸Isunga losan taku'n manuttuwa, bokona nasal-inan tun muing taku nu adi maila kan ditaku dit siling dit kinadayaw kan pannakabalin ud Apu. Ot san Ispiritun Apudyus ud mangitultuluya mampabagu kan mampabalu kan ditaku inggana't maipada taku kan Apu Jesus.

Sat Kinakapsut Di Tagu Kan Pannakabalin Apudyus

4 Siyadi dit gapuna un adi kami madis-dismaya, ta si Apudyus ud nangtod kan dikami't tuwa talibas mi gapu utdit kaasi na. ²Ot adimi koon dan nalimod kan kababbaina koko-on. Bokona mangal-allilaw kami kan bokona sukatan mi din ugud Apudyus nu adi itudtudu mi dit katuttuwaan ta piyaon mi un nabaļu din kasomsomkan di tagu kan dikami ot si Apudyus ud mangus-

tigu kan dikami uttun mantudtuduwan mi. ³Ot nu naisuluk dit kaipooyan ditun nabaļu'n damaga itudtudu mi, naisuluka lawa utdan adi manuttuwa.

⁴Adida manuttuwa ta kinullabutan Satanas un apudyus dat nadadaga tagu't tun lubung dit somsomok da. Adida maila dit silawa manligwat sit Nabaļu'n Damaga maipanggop sit kinadayaw kan pannakabalin Kristu un siya'd kapadpadan Apudyus. ⁵Bokona satun long-ag mi tun itudtudu mi nu adi si Jesu Kristu un siya'd Apu. Ot dikami dan manselbelbi kan dikayu maipagapu kan siya.

⁶Si Apudyus un nangibilin un, "Umawad ud silaw," siya payon dit nangtod si silaw di somsomok mi dalapnu matigammuwan mi dit dayaw kan pannakabalin Apudyus un maila kan Kristu. ⁷Yoong dikami un naitalgodan ditun nabanola talipon,⁴ alig mi't banga un naid si banol dalapnu sat pannakabalin un maila utdan mangkokwaan mi kaawatana nanligwat kan Apudyus un bokona nanligwat kan dikami.

⁸Kankanayun kami'n maipasangu't gulu yoong adi kami maabak. Manduwaduwa kami nu mamingsan yoong adi kami'n talon madismaya.

⁹Palpaligaton dikami yoong adi dikami patungadon kan Apudyus. Magngat kami nu udum na yoong makabangun kami payon. ¹⁰Kanayun un sasanguwon mi ud mapatoyan mi un kama't dit nakwa kan Jesus. Yoong antu kami un matatagu dalapnu maipaila un si Jesus matataguwan. ¹¹Tuttuwan kigad si mataguwan mi sasanguwon mi ud mapatoyan mi maipagapu't dit manselbelbiyan mi kan Jesus, yoong matatagu kami dalapnu

⁴4:7 Satuwa nabanola talipon, sadit Nabaļu'n Damaga naitalgod kan da Pablo dalapnu itudtudu da.

maipaila uttun matoya long-ag mi un matatagu si Jesus. ¹²Tuttuwan kama nu dogdogdogon dikami kan katoy yoong mambanaga matagu kayu't inggaingga.

¹³Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Manuttuwaak kan Apudyus, siya'd gapuna'n ibagak dit maipanggop kan siya." Ot padana pay kan dikami ta gapu't dit pammati mi kan Apudyus, siya'd mangibagbagaan mi utdit maipanggop kan siya. ¹⁴Ta tigammu mi un si Apudyus un namaungal kan Apu Jesus, paungalon dikami pay gapu't dit naidagamungan mi kan Jesus. Kad alana ditaku'l losana idagamung sin kawadan Jesus. ¹⁵Maipooy dan losana mapaligatan mi un mampiayan yu un losan kan maidayawan Apudyus. Ta nu umadu dan tagu'n taguwon Apudyus gapu't dit kaasi na, umadu pay dat tagu'n manyaman kan mandayaw kan siya.

Sat Mantatagun Di Manuttuwa

¹⁶Isunga adi kami madismaya un mantudtudu ulay nu kumapkapsut tun long-ag mi, yoong sat naispirituwan un mataguwan mi inalgawa mapabpabagu. ¹⁷Ot sadatu'n nalangpaw kan sin-akitana lawa un ligat mi, itdona kan dikami ud dakoła dayaw un naid mangkigadana kan maipadaana. ¹⁸Siya'd gapuna un bokona sadan banaga maiila uttun lubung dan isosomok taku nu adi sadan daan taku payyan maila un awad langit. Ta sadatu'n maiila uttun lubung awad mangkigadan da yoong sadan adi payyan maila naid mangkigadan da.

Sat Bagu'n Long-aga Namnamaon Dan Manuttuwa

5 Adi kami madismaya gaputa tit-iggammu mi un satun long-ag taku

kama't siya'd boloya inggawan taku ot nu mayam-an ⁸awad boloya inggawan taku't din langit un siya dit bagu'n long-aga itdon Apudyus. Bokona kingwan di tagu ta kingwan Apudyus ot mananayuna maid matoyana.

²Satun matattuwan taku't tun lubung manggaygayuwong taku ta piyaon taku okyanon nu maisukat dit bagu'n long-aga manligwat langit ³dalapnu awada dagus long-aga inggawan ditu'n kadogwa taku nu tengyan taku tun siguda long-ag taku. ⁴Tuttuwa'n kama taku't manggaygayuwong ta madadagsonan taku't tun satuna matattuwan taku. Yoong adik kanana piyaok matoyon ta taynak tun siguda long-ag ku. Nu adi san piyaok, maisukat okyanon dit bagu'n long-aga manligwat langit dalapnu satun long-ag un matoy masukatan si long-aga matattuwa't inggaingga. ⁵Si Apudyus ud nangisagana kan ditaku utdit masukatan dit bagu'n long-ag ot intod na dit Ispiritu na kan ditaku un mangipanoknoka itdona dan losana insagana na un itdon kan ditaku.

⁶Isunga kanayuna natalgod tun angos mi. Tigammu mi un inggana't iingaw kami't tun pita naid kami payyan sin igaw Apu Jesu Kristu. ⁷Ta matattuwa kami un idaddalan di pammati un bokona sadan maila. ⁸Natalgod tun angos mi ot talona pipiyaon mi nu taynan mi tun long-ag mi uttun pita ta umoy kami makaigaw kan Apu Jesus. ⁹Yoong inggaw kami man situn pita onnu utdin langit, sat mas-omana dit talona gamgamamon mi. ¹⁰Ta losan taku'n sumangu kan Kristu ta ukumon ditaku kan siya. Ot osaosa kan ditaku awatona dit lumbonga maitod kan siya sigun sit kingkingwa na utdit katattuwa na, napiya man onnu nadadag.

⁸5:1 Kaipoyana un, nu matoy taku.

Sat Maikapiyaan Dat Tagu Kan Apudyus Gapu Kan Kristu

¹¹Ot gaputa tigammu mi un gao-ogyat dit mangukuman Kristu, padpada-son mi un awison dan tagu'n manutuwa kan siya. Titiggammun Apudyus dikami un naid lawenga panggop mi ot nanam-ok un kamat di pay dit nantitigammu yu kan dikami. ¹²Bokona panggop mi uman un ipasdayaw datun long-ag mi uttun mangibagaan mi uttu nu adi piyaon mi un itdan dikayu't manggapuwan yu un mangipasdayaw kan dikami kan dalapnu masungbatan yu dan tagu'n mangipotog si nabaļu'n ilan di long-ag un bokona sat nabaļu'n ugali. ¹³Ulay kanan dan natingang kami, adi bali ta maipagapu't manselbiyan mi kan Apudyus. Yoong sat katuttuwaana, nagdong tun somsomok mi ot mangkapiyaan yu un losan datun koon mi. ¹⁴Ta sat mampipiyan Kristu din mangiyapu kan dikami utdan losana koon mi. Ta naid duwaduwa mi un natoy si Kristu gapu't dan losana tagu isunga mailak-am dan losana tagu utdin natoyana. ¹⁵Natoy si Kristu un naipooy sidan losan dalapnu ditaku'n matattaguwan bokonon un san pipiyaon taku'l lawa dan uunnudon taku nu adi san piyaon Kristu ta natoy kan pinaungal Apudyus maipagapu kan ditaku.

¹⁶Isunga sinsatunon adi miyon bigigon nat ulay singngadan na maibasal sit kasomsomkan di tagu. Ulay nu kamat di dit nantitigammu mi kan Kristu utdit, adi miyon koon situn satun.

¹⁷Ta sat tagu'n maidagamung kan Kristu, bagu'n tagu naton. Naidon dit dadaana mantatagu na; ta napabaguwon. ¹⁸Si Apudyus ud nangwa't tu, ta maipagapu't dit kingwan Kristu ingkappiya na ditaku kan siya. Ot intod na pay kan dikami tuwa talibasun un mangikappiya utdan tagu kan siya. ¹⁹Itudtudu mi

un, gapu't dit kingwan Kristu, mabalina maikappiya dan tagu kan Apudyus. Adi naon sosomkon dat basuļ da. Ot intal-god na kan dikami dit maitudtuduwan dituwa damag.

²⁰Isunga antu kami un mangibagi kan Kristu. Ot kama nu si Apudyus un mismu ud makapangpangngaasi kan dikayu uttun mangibagagaan mi utdan ugud na. Isunga makapangpangngaasi kami kan dikayu ta ikappiya yu nat long-ag yu kan Apudyus. ²¹Si Kristu, talona naid basubasuļ na yoong gapu kan ditaku, siya'd nadusa gapu't dat basuļ taku dalapnu maipagapu utdit maiyossaanan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog.

6 Gaputa maipankokwa kami uttuwa talibasun Apudyus, makapangpangngaasi kami kan dikayu ta awad okyan mambanagan nat nangkakaasin Apudyus kan dikayu. ²Ta kanan dit ugud Apudyus un, "Dingngol ku'd sika utdit timpu un sinomsomok ku un mangaasi kan sika. Tinuļungak sika utdit dummatong dit timpu un managuwak kan sika."

Ot ibagak kan dikayu undit kustu un timpu'n tumuļungan Apudyus. Siya' sinsatunon d timpu naona managu.

Sadat Ligat Da Pablo

³Adi mi piyaona awad madillawan tun talibasun mi isunga man-an-annad kami dalapnu maid ud mapasaktan. ⁴Ipaila mi utdan losana koon mi un baba-unon dikami kan Apudyus. An-anusan mi un sagapalon dan losana mabulungan, manligatan kan uduma ga-ogyata pasamak mi. ⁵Inan-anusan mi dan namangpang-ulan da kan dikami, dan namaļudan da kan da nanggulguluwan da kan dikami. Nangkokwa kami inggana't nabanikol kami, naid kustu't suyop

mi kan namin-adu'n nabitil kami. ⁶Ipaila mi un babbaunon dikami kan Apudyus gapu't kinadalus di mantatagu mi, gapu't tigammu mi un katuttuwaan, gapu't kinaanus, kan mangkakaasi mi. Maipaila pay gapu't dit kaboolan mi un it-itdon Ispiritu Santu kan gapu't dit kinatuttuwan dit mampipiya mi. ⁷Maipaila pay un si Apudyus manselselbayan mi utdit mangibagbagaan mi utdit katuttuwaan kan utdit pannakabalin Apudyus un ipappaila na utdan kokkoon mi. Sat kinalintog tun mantatagu mi ud almas un ilaban kan ikalasag mi. ⁸Awad da ud mangidayaw kan dikami, awad da pay manula. Awad da ud mangin-insultu, awad da pay mangipasdayaw. Awad da ud mangibagbaga un matuli kami yoong sad ibagbaga mi dan tuttuwa. ⁹Kanan dan udum un maid makatigtigammu kan dikami yoong mandindinamag kami. Kankanayuna sasangnguwon mi ud katoy, yoong antu kami un matatagu. Talona mapalpaligat kami yoong adi kami matoy. ¹⁰Ulay adu dan madomdoman mi nalagsak kami payon. Kama kami't talona nakapus yoong maipagapu't dan tudtudu mi, adu dan tagu'n gummaknang sidan banaga itdon Apudyus. Kama kami't naidan yoong nabaknang kami utdan itdon Apudyus.

¹¹Susunuda iCorinto, naid adimi naibaga kan dikayu. Imbaga mi'l losan dan inggaw sit somsomok mi. ¹²Bokona impaidam mi ud mampipiya mi kan dikayu nu adi dikayu ud nangipaidam sit mampipiya yu kan dikami. ¹³Ot mambagbagaak kan dikayu un kama't aanak ku, ipaila yu pay okyan nat mampipiya yu kan dikami.

Adi Taku Maawis Sidan Kokkoon Dan Adi Manuttuwa

¹⁴Adi kayu maipalipalisa maiyossaan sidan adi manuttuwa.

Ta bokona matakung dat nalintoga tagu kan nakellu. Mabalin kada mansip-un dat napadda kan nako'op?

¹⁵Mangkatunusan kad da Kristu kan Satanas? Awad kad nampadaan dan manuttuwa kan adi manuttuwa?

¹⁶Awad kad nampadaan dan bo'oy Apudyus kan bo'oy Satanas? Ditaku'd bo'oy ud matattagu'n Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus un,

“Umoyak makaigaw sidan taguk. Ot sakon ud bigbigon da un Apudyus da ot dida ud taguk.”

¹⁷Ot kanan Apudyus sidan tagu na un, “Taynan yu dida ot sumina kayu kan dida Adi kayu'n talon maipankokwa si singngadana mana gaggaisaw kad awatok dikayu. ¹⁸Ot sakon Ama yu ot dikayu'd aanak ku.”

Siyadi ud ugud mannakabalina Apu.

7 Susunud, gaputa awad datu un insapatan Apudyus kan ditaku, igongda takuwon dan losana nadadaga mampaisaw sit long-ag kan ulay sat somsomok. Iapasnok taku'n unudon dit talona nadalusa mantatagu gapu't dit umogyatan taku kan Apudyus.

Naanggom si Pablo Gapu't Dit Imbagan Tito

²Ipaila yu okyan nat mampipiya yu kan dikami ta maid kingkingwa mi ut nadadag kan dikayu. Naid pay niyamanan mi kan dikayu kan naid ginundawayan mi. ³Bokona ibagak tu ta pabasulok dikayu. Ta kama't dit imbagak un napotog kayu kan dikami ot maid makapasina kan ditaku, matagu taku man onnu matoy taku. ⁴Maid duwaduwan tun talgod ku kan dikayu. Ispasdayaw ku dikayu utdan udum. Ot ulay adu'n mapaligatak natalgod kampay tun angos ku gapu kan dikayu. Ot manlablabos tun talok ku.

⁵Ulay sadit dummatongan mi ud Macedonia, talona naid illong mi. Adu'n

ligata nilak-am mi si singngadan na mana ummoyan mi, adu'n gulu utdin nangkalliput kan madandanagan kami pay. ⁶Yoong si Apudyus un mampabos-ol si angos dan madisdismaya, pinabos-ol na tun angos mi gapu't dummakngan Tito. ⁷Ot bokona lawa'n sat dummakngana'd abusa gummos-olan mi ta impadamag na pay dit kingwa yu un nampabos-ol kan siya. Impadamag na dit mamiyaan yu un mangila kan sakon, sat madodomdoman yu maipagapu't dat kingkingwa yu kan sat nakasaganaan yu un mangisakit kan mangikalintogan kan sakon isunga talona malaglagsakanak situn satun.

⁸Maid babawik un nangisulat sit ummuna'n sulat ku kan dikayu ulay siya'd nadomdoman yu. Yoong nadomdomanak pay sit natigammuwak un nadomdoman kayu, ulay nu sin-akitana timpu. ⁹Yoong sin satun, naanggomakon. Bokona gaputa nadomdoman kayu nu adi gaputa sat domdom yu, siya'd gapun dit nasukatan dat ugali yu. Sadit domdom yu inusal Apudyus un gummaļuwan yu isunga bokona nayam-anan yu dit kingwa mi. ¹⁰Ta sat domdom un usalon Apudyus, mangtod si mambabawiyon di tagu un mambanag si mataguwan da't inggaingga ot naid babawiyon ta utdi! Yoong sat domdom un maipagapu't nailubungana gasmok, mangtod si gapun di matoyan. ¹¹Ilan yu dit kingwan Apudyus sit nadomdoman yu. Pinagagot dikayu ot piyaon yuwona ipaila un naid basul yu. Makasulag kayu gapu't dit nababbainan yu. Ummogyat kayu ta kanan yu nu madusa kayu. Talona piyaon yu un ilan uman sakon. Dinagus yu un inasikasu dit napasamak ot dinusa yu dit tagu'n nakabasul. Kingwa yu dan losana kaboolan yu un mangipaila un maid mapabasulan yu gapu't dit nambasulan didiya tagu.

¹²Sadit nansulatak kan dikayu bokona gapu't dit nakabasul onnu sat nakabasulan ud gapuna. Nu adi nansulatak dalapnu mailawag kan dikayu un iillan Apudyus dit talona mampipiya kan man-iisakit yu kan dikami. ¹³Isunga gummos-ol tun angos mi utdat kingwa yu.

Yoong naam-amod dit lagsak mi utdit naila mi un nalagsak si Tito gaputa kinaan yu dit danag na. ¹⁴Indaydayaw ku dikayu kan siya utdit ot adiyak nabainan ta napanoknokana tuttuwa dat intaktakka ku kan Tito maipanggop kan dikayu un padan dit kinatuttuwan dat losana imbagbaga mi kan dikayu. ¹⁵Ot sinsadin, naam-amod dit mampipiyan Tito kan dikayu. Gagasmokona dit anggom yu un nanangaili kan siya un nabuyugan si ogyat kan pilpil. Ot nakasagana kayu un mantungpal sidat imbilin na. ¹⁶Ot amod tun lagsak ku uttun satun ta talona matalgodak dikayu.

Tudtudu Maipanggop Si Mantutulung Sidan Mangkasapulan

8 Susunud ku, piyaoka tigammuwon yu dit napasamak sidat gimung di manuttuwa utdin Macedonia gapu utdit kaasin Apudyus kan dida. ²Adu dadin ligligata namadpadas kan dida, yoong naangoanggom da kampay ot nabuslun dan nangtod si tulung da utdat makasapul sin Jerusalem ulay nu nakapukapus da. ³Panoknokak un nangitod da un bokona lawa'n inggana't dit maboolan da nu adi nalablabos pay. Siya'd gataoka piyaon da dit tumulung ot ⁴nampakpakaasi da kan dikami un maitdan da si gundaway un tumulung sidadit tagun Apudyus sin Judea. ⁵Ot adu dat intod da nu sat ninamnama mi un itdon da. Ummuna un indatun da dat long-ag da un mangwa utdan piyaon Apu Jesu Kristu asidaindatun dat long-ag dan nanselbi kan dikami ga-

puta siya'd piyaon Apudyus un koon da. ⁶Utdi, gaputa si Tito dit nangi-laplapu un man-ulup kayu si itulung yu, nampakaasi kami un umoy na ituluy un tulungan dikayu kad matungpal nat mangipail-an yu ut mampipiya yu. ⁷Ta adu dan mangatiwan yu utdan udum un kamat din nabiloga pammati yu, kinalaig yu un mangipalawag sidan adu un tigammu yu un ugud Apudyus kan adi kaya mauwwayana tumulung kan mangipaila't mampipiya yu kan dikami. Ot piyaon mi nu atiwon yu pay dan udum sinat kinalaay yu.

⁸Bokona ibagak tu ta mandalak dikayu nu adi piyaoka lawa'n ipatigammu kan dikayu dit kinaanggom dan uduma tumulung dalapnu itdak dikayu si gundaway un maipaila't nat kinatuttuwan di mampipiya yu. ⁹Ta tigammu yu man dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu. Ta ulay nabaknabaknang sidin langit, ummoy situn pita un nambalin si kapus maipagapu kan ditaku dalapnu sadiya kumapusana mapabaknang taku.

¹⁰San maibagak kan dikayu, napiya nu igangput yu dit ulup un inlapu yu utdit kaysana tawon. Dikayu'd ummuna'n nanomsomoka tumulung kan dikayu'd nangilugi. ¹¹Isunga gangputon yuwona ulupon. Nu in-inon dit kinaanggom yu un nangilugi siya okyan pay kaanggom yu un mangigangput ot mangitod kayu utdin kaboolan yu un itdon. ¹²Ta nu naanggom kayu un mangitod insigun sit kaboolan yu un itdon, un bokona sat naid kan dikayu, naanggom si Apudyus un mangawat sidiya tulung yu.

¹³Ot bokona kanak un mangtod kayu dalapnu malangpawan dan udum kad madagsonan kayu. ¹⁴Yoong san piyaok ugudon, gaputa nasawal din awad kan dikayu't tun satun, napiya nu tulungan yu dan makasapul dalapnu nu dikayu nat mangkasapulan ot nasawal pay din

awad kan dida, tulungan dikayu pay. Kadon nu kama't di, nampapada kayu'n adi makulangan. ¹⁵Ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Sat nan-umung si adu bokona nasawal dit kuwa na. Sat nan-umung si akit, bokona nangkulang dit kuwa na."

Sada Tito Kan Dat Bu^lun Na

¹⁶Manyamanak kan Apudyus ta impada na si Tito kan dikami un naanggoma tumulung kan dikayu. ¹⁷Ta bokona lawa'n inyoon na dit pakaasi mi un mangulin kan dikayu nu adi gagangaya piyaona pay lawana umoy tumulung kan dikayu. ¹⁸Maibu^lun kan Tito tun osa'n sunud taku un madaydayaw sidat losana gimung di manuttuwa gapu't dit man-itudtuduwana't dit Naba^lu'n Damag. ¹⁹Bokona lawa'n siya di nu adi pinili kan dinutukan pay dadit gimung di manuttuwa dalapnu maibu^lun kan dikami utdit mangipatungpalan mi uttun talibasu un maigapu't anggom. Koon mi tu dalapnu maidayaw si Apudyus kan dalapnu maipaila dit anggom mi un tumulung.

²⁰An-annadan mi dalapnu maid mapabalawan mi si tagu uttun mangaag-goman mi uttun adu'n tulunga intod yu. ²¹Ta piyaon mi un koon dit kustukustu un bokona lawan sidit man-iilan Apudyus nu adi utdit man-iilan pay di tagu.

²²Maibu^lun kan dida tun osa payyana sunud taku'n manuttuwa un namin-adu'n pinadpadas mi ot indasan mi un kanayuna naanggoma tumulung. Ot sinsadin talona piyaona'n tumulung. ²³Nu maipanggop kan Tito, siya'd bu^lun ku kan katulungak un manselselbi kan dikayu. Ot sadat duwa'n sunud taku un naibu^lun kan siya, dida'd mangibagi utdan uduma gimung di manuttuwa. Madaydayaw si Kristu gapu kan dida. ²⁴Ot

ipaila yu dit mampipiya yu kan dida dalapnu mapanoknukan sidan losana gimung di manuttuwa kan dalapnu siya'd manuttuwaan da utdat ipaspasdayaw mi maipanggop kan dikayu.

Sat Tulung Sidan Susunuda Manuttuwa

9 Bokonona masapula isulat ku kan dikayu dit maipanggop sit tulung un maitod sidat tagun Apudyus sinat Judea. ²Ta tigammuk un naanggom kayu'n tumulung. Ot impasdayaw ku dikayu utdat gimung di manuttuwa't din Macedonia. Imbagak un nakasagana kayu utnat Acaya un tumulung manipud sit kaysana tawon. Ot gapu't diya imbagak, nagaygay dan kaaduwan kan dida'n tumulung pay. ³Isunga sinsadin ibaun ku datun susunud dalapnu adina makupaw dit nan-iipasdayaw ku kan dikayu nu adi tuttuwan nakasagana kayu'n tumulung un kama't dit imbagbagak. ⁴Ta nu awad iMacedonia un maibulun kan sakon un umoy sinat ot dakngan dikayu un adi nakasagana, mabainanaka talon ta namnamaoka awad nakasagana, ot padana pay un mabainan kayu. ⁵Isunga sinom-somok ku un masapula umoy dan umuna datu un susunud taku dalapnu daanon yu un dagupon dat imbaga yu un itdon yu. Ta nu dumatong kami, nasaganaon nata itulung yu kad siyadi ud mail-ana un mangitod kayu gaputa piyaon yu un tumulung un bokona mapilpilit kayu.

⁶Somsomkon yu tu: San tagu'n mamula si akit, akit pay din apitona. Ot san mammula't adu, adu pay din apitona. ⁷Isunga masapula mangitod nat kada osa'n tagu sigun sit manligwat sit somsomok na un bokona awad babawi na un mangitod onnu mapappapilita lawa. Ta pipiyaon Apudyus dit naanggoma mangitod. ⁸Ot kaboolan Apudyus

un itdan dikayu't nalablabos nu sadan masapul yu dalapnu utdan losana banag kanayuna adu dan mabalin yun itulung sidan losana napiya'n makwa. ⁹Kanan dit paingkanglit Apudyus un, "Naanggoma tumulung sidan kapus, ot bokona maliuwan tuwa nangkakaasi na si inggaingga."

¹⁰Si Apudyus un mangitod si bukol sidan mammumuła kan mangtod si kanon di tagu, siya payon mangitod kan mampaadu utdan losana awad kan dikayu dalapnu umad-adu dan ibungan nat kinalaay yu. ¹¹Pabaknangon dikayu un kanayun dalapnu utdan losana timpu awad maitulung yu utdan makasapul kad adu dan manyaman kan Apudyus gapu't dan tulung yu un awaton da kan dikami. ¹²Ta satu un koon yu bokona lawa'n maitod dat kasapulan dadit tagun Apudyus nu adi paaduwo-nan talon dan tagu'n manyaman kan Apudyus. ¹³Ot gaputa mapanoknukan dit kinatuttuwan nat pammati yu gapu't tuwa koon yu, adu dan mangidaydayaw kan Apudyus gaputa maila da un uun-nudon yu dit tudtudun Kristu un ibagbaga yu un tuttuwaon yu. Idayaw da pay si Apudyus gapu't dit kaanggom yu un tumulung kan dida kan sidan uduma tagu. ¹⁴Kadon, naanggom da un mangiluwalu kan dikayu gapu utdit nakaskasdaawa nangkakaasin Apudyus kan dikayu. ¹⁵Manyaman taku kan Apudyus gapu't dit ligalu na kan ditaku un naida talon maipadaana.**

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Pablo

10 Sakon si Pablo un makapangpan-gaasi kan dikayu ta kanan dan tagu un napakumbabaak kan naammaak nu awadak kan dikayu yoong natulodak nu adayuwak. Yoong naamma kan naanus si Jesu Kristu un siya'd uun-

**9:15 Si Jesus dit piyaona'n ugudon dit ligalu.

nudok. ²Isunga pangngaasi yu ta adiyu papiliton sakona sumulag kan dikayu nu umoyak. Ta mabalin ku un ipaila nat kinasulag ku utdan losana mangipagpagalup un mangkokkokwa kami gapu't nailubungana panggop. ³Tut-tuwa'n tagu kami uttun lubung yoong bokona makalaban kami maipagapu't nailubungana panggop. ⁴Ta san almas un ilaban mi, sat mannakabalin un almas Apudyus un bokona kama't dan almas dan tagu uttun lubung. Umanay un manam-an mi si kabilgana kam-pun di kabusul. Abakon mi dan losana bokona kustu'n kasomsomkan di tagu ⁵kan sadan ibagbagan dan napasikata tagu un manlappod sit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus kad masukatan dit somsomok da ot si Kristu ud tuttuwaon da. ⁶Ot nu mapanoknokan yuwona talona tungtungpalon yu si Kristu, nakasagana kami un manusa utdan losana nasukil.

⁷Sa'l lawa'd iillan yu ussiya dan mailan dinat ata yu. Ta awad da ud mangibagbaga un dida'd kustu'n tagun Kristu, yoong masapula somsomkon da yana kustu kad maawatan da un tagu dikami pay kan Kristu un kama kan dida. ⁸Adiyak mabain ta ulay kama't nanlabos dit nan-iibagak maipanggop situn kalintogaka intod Kristu, ta satu un kalintogak mam-pooy si mangkapiyaan yu un bokona mayam-anan yu. ⁹Adiyus kanan un og-ogyatok dikayu utdan sulat ku. ¹⁰Ta kanan dan udum un nadagson dan mambabagbagak sidan sulat ku yoong nu awadak kan dikayu naogy-ataka mambagbaga kan naid bogabogas danat ibagak! ¹¹Masapula maawatan dan tagu un mangibagbaga si kama't di, un naid maidumaan datu un isulat mi nu adayu kami utdadin koon mi nu inggaw kami kan dikayu.

San Talibasun Kalobbongan Pablo Un Ipasdayaw

¹²Adi mi man pay-an maibilang onnu ipada tun long-ag mi utdadi un tagu un mangipaspasdayaw sin long-ag da pay lawan. Tung-ug da ta mangwa da pay lawan si bukud un mambasalana mangusig sidan long-ag da un maibagay sidan ugali da. ¹³Yoong kan dikami, bokona manlablabson mi ud mampasdayaw ta san ipasdayaw mi mankidgad sit talibasun intalgod Apudyus kan dikami un maibilangan din mangkokwaan mi kan dikayu. ¹⁴Ot gaputa sakup mi dikayu bokona pinanlablabos mi din kustu'n biyang mi utdit ummoyan mi kan dikayu. Ta dikami dit ummuna un nangitudtudu't dit naba'lu'n damaga maipanggop kan Kristu kan dikayu. ¹⁵Adi mi ibilanga talibasun mi dit kingwan di udum un bokona sakup dit talibasun intod Apudyus kan dikami. Mannamnama kami un gumakbakod nat pammati yu dalapnu sumayasayak dit talibasun mi kan dikayu. Yoong adi kami lumabos sit sakup mi. ¹⁶Kadon mabalin mi un umoy iwalagawag dit Naba'lu'n Damag sidan uduma ili un adayu yoong awad sin sakup mi ta adimi mabalina ipasdayaw dat kingwan di udum sit sakup da.

¹⁷Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Nu awad mamiya'n mampasdayaw, sad ipasdayaw na dit kingwan Apudyus." ¹⁸Ta sat tagu'n idayaw Apudyus dat anamungan na, bokona sat mangidayaw sit long-ag na pay lawan.

Si Pablo Kan Sadat Agin-aapostoles

11 Pangngaasi yu ta anusanak ta kamaak si natingtingangan si datun ibagak. ²Mangimunak kan dikayu un padan din man-iimun Apudyus nu sabali din tuttuwaon yu. Ta kama kayu't nadalusa babai un intulag ku

un maiyasawa si os-ossaana lalaki, un siya si Kristu. ³Yoong madanaganak ta matultulliyen kayu kad si sabali'n tudtudu, matalak dit napudnu kan gattoka mampipiya yu kan Kristu un kama't dit nakwa kan Eva un inallilaw dit nasikapa ulog. ⁴Ta awad kad umoy kan dikayu ud umoy mangibaga si sabali'n Jesus un bokona si Jesu Kristu un imbagbaga mi, naanggom kayu un mangawat kan dida. Nalasu yu un awaton dit ispiritu un sabali't dit Ispiritu Santu un siguda inawat yu. Nalasu kayu paya manuttuwa si damaga sabali't dit Nabalun Damaga intudtudu mi kan dikayu.

⁵Bokona nadobdobaak situn kanak nu sadan nangangatu'n apostoles un kanan yu. ⁶Tuttuwa'n bokona nalaingaka man-uugud yoong adiyak mangkulang si tigammu maipanggop kan Apudyus. Tigammu yu un tuttuwa di ta nalawaga impailak sit losana timpu kan gundaway.

⁷Sat nantudtuduwak kan dikayu utdit Nabalun Damag un nanligwat kan Apudyus, naid kindaw ku si tangdan ku nu adi impadobak tun long-ag ku un nan-inap si ingkataguk dalapnu mambalin kayu'n nangatu'n tagu. Ot nadadagak kad kan dikayu't di? ⁸Sadat manuttuwa utdan uduma ili ud nangal-ak sidan masapul ku uttun manudtuduwak kan dikayu. Sat katuttuwaana kama't inakawak dida dalapnu matulungak dikayu. ⁹Sat iniinggawak kan dikayu, bokona inab-abuliduk dikayu utdan masapul ku nu adi sadat sunuda manuttuwa un nanligwat Macedonia ud nangidatong sidan masapul ku. Kama't dit kaykaysana algaw kan inggana't madoldola al-algaw talona adik piyaona maabulidu kayu utdan masapul ku. ¹⁰Tuttuwa di un ibagbagak un padan dit kinatuttuwan Kristu.

Ot maid makapaginok kan sakon situn probinsiya yu un Acaya un mangipasdayaw sit maipanggop situ. ¹¹Bokona ibagak kad di lawengok dikayu. Tigammun Apudyus un pipiyaok dikayu.

¹²Ot itulutuluy ku tu un koon dalapnu maid manggapuwan danat man-ag-agin apostoles un mampaspasidayaw kan mangibagbaga un maid duman dit manseselbi da uttun manseselbi mi. ¹³Ta sadanata tagu bokona tuttuwa'n apostoles da, matuli da utdan losana koon da kan man-ag-agin apostoles Kristu da ullawa. ¹⁴Ot bokona nakaskasdaaw di ta ulay si Satanas un apu da mambalinonan long-ag na un kama't anghel un sumilasilap. ¹⁵Ot nu kama't di, bokona nakaskasdaaw nu sadat babbaunona mampaila da un kama't babbaunon Apudyus un mangitudtudu't kinalintog. Yoong nu mandinonyana, lak-amon da dit maibagay sidat kingkingwa da.

Sadan Ligat ud Apostoles Pablo

¹⁶Ot obsonok payyan ibaga un, adiyu kanana tung-ugak gapu't tun mangipasdayawak situn long-ag ku. Yoong nu siya'd kanan yu, anusan yu un donglon sakon ta kook pay din koon dan tung-ug ot mampasdayawak si akit. ¹⁷Yoong tigammuk un satun mangipasdayawak situn long-ag ku bokona siya'd kustu'n piyaon Jesu Kristu un kook nu adi siya'd kokkoon di natingang. ¹⁸Yoong gaputa adu dan mampasdayaw un maibasal sidan napotog situn lubang, mampasdayawak payon. ¹⁹Ta talona nasilib kayu ot naanggom kayu'n mangiyaanus sidan kokkoon dan nangkating-ug. ²⁰An-anusan yu dida ulay nu mambalbalinon dikayu't kama't babbaun, gun-gundawayan dikayu, sal-lutan dikayu, patangad da kan dikayu ya tipakon da nat pasngit yu. ²¹Mabainaka

mangibaga un naid tulod mi un mangwa si kama't di kan dikayu.

Ot gaputa natulod dan mamasdayaw, natulodak pay un ulay nu kamaak si tung-ug. ²²Nu ipasdayaw dan Hebreo da, Hebreoak pay. Nu kanan dan kaganakan Israel dida, kaganakanak pay. Nu kanan dan si Abraham ud apu da, apuwak pay kan Abraham. ²³Nu kanan dan baba-unon Kristu dida, amo napiyaaka baba-unon nu dida. Kamaak si natinganga mangibaga't tu. Adayu'n nasigsigab dat talibasuk nu dida. Ad-adu'n nabaludak nu dida. Namin-ad-adu'n nakumpasanak nu dida kan namin-adu'n dandaniyak matoy.

²⁴Naminlima un kinumkumpasanak sidat Judio si sintututlumpulu't siyam.

²⁵Namitlu un pinangpang-okak sidan tutulay ud Roma. Awad namingsan un binatubatuwak. Namitlu un nalnod dit nanluganaka bapul. Ot inggaw namingsana nampasin-algawak ya nampasilabiyak sit danum. ²⁶Maid adi napasamak kan sakona gaogyat sidan dadalan ku. Awad ka't nata layus, kulakut, kailiyana Judio kan pati dan bokona Judio un mamiya'n mamatoy kan sakon. Gaogyat dat nakwa kan sakon sidan siyudad, sidan katattalunan, sidan baybay kan gaogyat dit kingwan dat man-ag-agin un gayyom kan sakon. ²⁷Nangkokwaak inggana't talona nabanikolak. Namin-adu un maid inok masuyop, nabitlanak kan nauwawak. Kanayuna makasapulak si makan, igaw kan badut. ²⁸Ot bokona abus dadi ta binigata madanaganak sidan losana gimung di manuttuwa sin kailin-ili. ²⁹Ta nu awad nakapsut si pammati na maipanliknaak kan siya. Ot nu awad makabasul, amod tun sigab ditu'n angos ku.

³⁰Nu kasapulana mamasdayawak, sad ipasdayaw ku dat mangipaila't kinakapsut ku. ³¹Si Apudyus un Aman Apu Jesus tigammu na un bokona mantul-tuliyak. Siya ud madaydayaw si inggaingga. ³²Sat ininggawak sin Damasco, sidit timpun Ali Aretas, nangigga si gu-binnadul si namantay sit sooban dit siyudad dalapnu dokmaanak. ³³Yoong sadat bulun ku utdi, innigga da ud sakon sit balulang asida inuyud sit lasin dit natak-nanga tupin un alad dit siyudad isunga nakalalatak.

Sadat Kama't In-inopa Impailan Apudyus Kan Pablo

12 Naid gun-gunaon ta un mamasdayaw. Yoong masapula itul-tuluy ku un mamasdayaw ot ibagak dadit kama't in-inopa impailan Apu Jesus kan sakon.

²⁻³Awad tigammuk un osa'n manutuwa kan Kristu un kaklata naingatu utdit maikatlan langit, kagwampulu't opata dagunon dit napalabas. Adik tigammu nu sadit mismu'n long-ag dit tagu dit inummoy onnu bokon. ^{††}Si Apudyus ullawa'd makatigammu. Ta sat tigammuka lawa naingatu't dit igaw Apudyus sin langit. ⁴Ot utdi inggaw da ud dingngol na un adina makwa'n maibaga si bagbagan di tagu kan adina pay maipalubusa maibaga. ⁵Gapu utdiya napadasana, mabalina ipasdayaw ku diya tagu yoong nu maipanggop sidan kaboolak maid maipasdayaw ku malaksig sidatit banag un mangipaila uttan kinakapsut ku. ⁶Yoong nu piyaok mamasdayaw, bokona natinganak nu kook ta tuttuwa dan ibagbagak. Yoong madikon ipasdayaw dat naipaila kan sakon dalapnu adin dat tagu ibaga un nangatuwak gapu't dat inilak. Ta piyaok

^{††}12:2-3 san kanana't din Griego naipangatu't din maikatlu'n langit. Tulu un langit din ibagbagan din Biblia san kadobaan san kawadan din bunot, san maikagwa san kawadan dan init kan bulan, san maikatlu san kawadan Apudyus.

nu sadit innila dan kingwak onnu dingngol dan inugud ku dat mambasalan da utdit kasomsomkan dan maipanggop kan sakon.

⁷Ot gaputa adin Apudyus piyaona ipangatuk tun long-ag ku gapu't dat adu'n nakaskasdaawa impaila na kan sakon, initdanak si sakit. Ot satu un sakit kama't ladanga naitutuduk situn long-ag ku un usalon Satanas un mamalpaligat kan sakon kan dalapnu adiyak mamasdayaw. ⁸Namitlu'n inluwaluk kan Jesu Kristu un kaanona. ⁹Yoong kinnanana kan sakon un, "Umanay dan ikaasik kan sika un manungbat sidan kasapulam. Ta amo maipaila tun pannakabalin ku nu nakapsut ka." Ot siya'd gapuna un naanggomaka mangipasdayaw situn kinakapsut ku, ta nu nakapsutak mapadas ku dit pannakabalin Kristu un tumulung kan sakon. ¹⁰Isunga nu nakapsutak, main-insultuwak kan mapalpali-gatanak kan mapadas ku dan losana ga-oogyata pasamak maigapu kan Kristu naanggomak payon. Ta nu kumapsutak maam-amod dit pannakabalin Kristu un mampabilog kan sakon.

Ikadanag Pablo Dat iCorinto

¹¹Kamaak si natinganga mamaspasdayaw yoong dikayu'd nangidulun kan sakon. Dikayu okyanot nat mangibaga utdat tuttuwa'n maipanggop kan sakon. Ta ulay nu kamakamaaka lawa'n tagu, bokona nadobdobaak nu sadat kanan yu un nangangatu'n aapostoles. ¹²Inan-anusaka nangkokwa ot impailan Apudyus un tuttuwa'n apostolesak sidat nakaskasdaawa impakwa na kan sakon sidit iniinggak kan dikayu. ¹³Ngadan nat kingwak sidat uduma manuttuwa't dan uduma ili'n adik kingwa kan dikayu malaksig sit adik nangabuliduan kan dikayu maipanggop sidan masapul ku? Ot pakawanonak nu laweng di un kingwak.

¹⁴Nakasaganaakona umoy situn maikatlu'n umoyak sinat. Ot padana payon sin napalabas un bokona abuliduwok dikayu. Ta dikayu dan gangamok un bokona sadan itdon yu. Ta sakon kama't ama yu utnat manuttuwaan yu ot bokon kada sat ama dit mangtod sidat kasapulan dat anak na un bokona sadat aanak dat mangitod sidat kasapulan dit ama?

¹⁵Siya'd gapuna un naanggomak un mangitod sidatu'n losana awad kan sakon un ulay satun long-ag ku dalapnu matulungan kayu. Makaanan nin nat mampipiya yu kan sakon gaputa amod nat mampipiyak kan dikayu?

¹⁶Mabalina umampayun kayu'l losana adik dikayu inabulidu utdan masapul ku yoong awad da pay mangibaga un, nasikapak ot inallilaw ku dikayu't dan tulik. ¹⁷Yoong in-inona? Apay ginundawayak kad dikayu utdit nambaunak? ¹⁸Sakon nampakpakaasi un nangibaun kan da Tito sit osa'n sunuda manuttuwa. Apay ginundawayan dikayu kad kan Tito utdit ummoyan da? Bokon kada nampada dan angwat kan panggop mi kan Tito?

¹⁹Mabalin un kanan yu un ikalkalintogan mi datun long-ag mi kan dikayu. Yoong bokon, si Apudyus ud mangiila kan dikami ot sad ibaga mi dat tuttuwa gaputa babbaun dikami kan Kristu. Ot losana koon mi gagayyom, koon mi dalapnu matulungan kayu. ²⁰Madanaganak ta dakngok kad dikayu un sad kokkoon yu dan adik piyaona koon yu ot sumabali pay dit kook sit nanam-on yu un kook. Dakngok kada lawa dikayu un mansusubog, ya man-iinnapał kan mansussulag, naimut, mangin-insultu, mampalpalaweng si uduma tagu, natangsit kan naid ulnus yu. ²¹Talona madanaganak ta umoyak kad obos sinat maibabbainak kan Apudyus gapu't dan nadadaga kokkoon

yu. Madanaganak ta madomdomanak kada lawa't dat tagu'n adi da payyan nandadaolijan dat naisawa koko-on da, mansog-on sit daan dan mangkasal kan naid attoattom dan mangwa't nadadag.

Maudi Un Bagbaga

13 Nu makadatongak siya'd maikatlu un umoyak gumilingan kan dikayu. Ot sosomkon yu dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Nu awad mangidalum si padana'n tagu, masapul un awad duwa onnu nasuluk si mangkustigu utnat katuttuwaan nat dalum." ²Sadit maikagwa'n ummoyak kan dikayu imbagak sidadit nakabasul un dusaok dida nu dumatongak nu adi da payyan igongda dit mambasbasulan da. Ot ibagak payyan kan dida uttun daan ku un dumatong kan losanon sidadit uduma mambasbasul un maid makalisi utnat mandusaak nu dumatongak. ³Kook tu gaputa piyaon yu un panoknokak nu tuttuwa'n mambagbagbaga si Kristu kan sakon. Ta bokona nakapsut si Kristu nu adi ipaila na dit kinabilog dit pannakabalin na utdit mandusaak kan dikayu. ⁴Tuttuwan naipaila'n nakapsut si Kristu utdit natoyana't dit kulus yoong maipagapu utdit pannakabalin Apudyus, matatagu. Ot padana pay un nakapsut kami gapu't din naidagamungan mi kan siya, yoong nu maipanggap sit koon mi kan dikayu, ipaila mi dit naiyossaanan mi kan Kristu un matatagu ot awad dit pannakabalin Apudyus kan dikami.

⁵Usigon yu nat long-ag yu pay lawan ta ilan yu nu tuttuwa'n manuttuwa kayu kan Jesu Kristu. Titiggammu yu man un awad si Jesu Kristu kan dikayu, malaksig nu bokona tuttuwa nat namatiyan yu. ⁶Ot mannammamaak un

mapanoknokon yu pay un tuttuwa'n apostolesak kan Kristu. ⁷Ilulluwaluk kan Apudyus un maid nadadag si kookoon yu. Bokona sad iluwaluk di dalapnu maipaila dit kinatuttuwan dit kinaapostoles ku nu adi sad gamgamok san mangwaan yu utdan kustu ulay nu kama't adik mapanoknokon dit kinaapostolesku utdin manusaak kan dikayu. ⁸Ta adimi kaboolana suganggonon din katuttuwaan nu adi sa'l lawa'd koon mi din makatulong sit sumayakana. ⁹Matalok kami ulay nakapsut din maniiilan di tagu kan dikami nu sat nabilog nat pammati yu. Ot iluwalu mi pay nat gumalubaluwan nat mantatagu yu inggana't maid mangkulangan yu. ¹⁰Siya'd gapuna un isulat ku datu'n ibagbagak sinat daan ku un dumatong dalapnu dumatongak kad Adina masapul un ipailak dit kalintogaka intod Apudyus kan sakon sit mandusaak kan dikayu. Ta sat kustu'n kausalan tun kalintogak sat mapabilgan nat pammati yu un bokona sat mayamanana.

Sat Anungus Didit Sulat

¹¹Susunud ku, siyatu'd anungusa maibagak. Manggodngon yu dan bokobokona kokkoon yu. Tuttuwaon yu datun ibagbagak. Mantitimpuyug kayu kan matagu kayu'n kapkapiya kad si Apudyus un manligwatan di mampipiya kan kappiya inggaw kan dikayu.

¹²Nu man-aabat kayu ipaila yu nat man-aanggom yu kan mampipiya yu si kada osa.

¹³Mampakumusta datun losana tagun Apudyus situ kan dikayu.

¹⁴Iluwaluk ta kanayun un giknaon yu un losan din kaasin Apu Jesu Kristu, san mampipiyan Apudyus kan san maibuubulunan Ispiritu Santu kan dikayu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat

iGalacia

Sat Lugin Ditu'n Sulat

1¹⁻² Kan dikayu un losana gimung di manuttuwa utnat Galacia:

Losan dan susunud taku't tu un mam-pakumusta kan dikayu.

Sakon si Pablo un osa'n apostoles Jesu Kristu. Satu un saad ku bokona nanlig-wat si tagu onnu maipagapu't tagu nu adi nanligwat kan Jesu Kristu kan si Apudyus un Ama taku un namaungal kan Jesus.

³ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kan ipooy da un kap-kapiya kayu. ⁴ Intod Jesu Kristu dit long-ag na un bayad dan basul taku dalapnu mailisi taku't din madusaan gapu't dan nadadaga koko-on situn madama un timpu. Kingwa na di un mantung-palana't dit piyaon Apudyus un Ama taku. ⁵ Madaydayaw si Apudyus si ing-gaingga. Amen.

**Maid Sabali Un Managu Nu
Adi Si Jesu Kristu Ullawa**

⁶ Susunud, masdaawak kan dikayu ta nalasu'n inawidan yu si Apudyus un nangayag kan dikayu maipagapu't dit amoda kaasin ud Apu Jesu Kristu. Ot tuttuwaon yu dan sabali'n tudtudu un kanan dan Nabaļu'n Damag. ⁷ Kinatut-tuwana, maid sabali't Nabaļu'n Damag nu adi san intudtudu mi. Kanak di ta awad da ud tagu un manggulgulu utnat somsomok yu kan mamadpadas un mangsukat sidin Nabaļu'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu. ⁸ Ot maigiyaw da okyan si inggaingga danata tagu kan ulay pay dikami onnu anghel un manligwat langit nu mantudtudu

kami't naisabali utdat intudtudu mi kan dikayu. ⁹ Ot ibagak payyan un nu awad ud manudtudu kan dikayu ut tudtudun naisabali utdin Nabaļu'n Damaga in-tudtudu mi un tinutuwa yu, maigiyaw okyan si inggaingga.

¹⁰ Uttuwa inugud ku, bokona sat mangidayawan di tagu kan sakon din in-inapok, nu adi sadit mangidayawan Apudyus. Bokona panggop ku un pas-omon dan tagu ta nu siyadi din panggop ku bokonak okyanon un manselbi kan Jesu Kristu.

Sat Nambalinan Pablo Un Apostoles

¹¹ Susunud, ibagak kan dikayu un bokona kingwan di tagu din Nabaļu'n Damag un itudtuduk. ¹² Bokona inawat ku ut singngadan na mana tagu kan bokon paya awad nangitudtudu kan sakon nu adi si Jesu Kristu din nangi-patigammu kan sakon.

¹³ Dingngol yuwon sidit nu innon dit nantatagak. Napasnokak un manuttuwa utdit pammatin dat Judio. Tigammu yu nu in-inon dit amoda nampapaligat ku utdat tagun Apudyus un manuttuwa kan Jesus ot kingwak dit losana ka-boolak dalapnu mayam-an dit pammati da. ¹⁴ Tinoday ku ud kaaduwan sidat kaddisanaka kailiyak un Judio un man-gunud sidadit ipakwan dit pammatin dat Judio. Ta napasasnokak nu dida, nu maipuun sit mantututuwa utdit ugalin dat ginapuan mi.

¹⁵ Yoong ulay sidit daan ku payyan naiyabeng piniliyakon kan Apudyus maipagapu't kaasina ot inayaganak un manselbi kan siya. ¹⁶ Ot dumatong man dit timpu un intuding Apudyus un mangipatigammuwana kan Jesus un Anak na kan sakon dalapnu itudtuduk sidan bokona Judio din Nabaļu'n Damag maipanggop kan siya, naid ud ummoyak nakaim-imusana tagu. ¹⁷ Naid pay ummoyak sin Jerusalem

nan-imusan sidadit apostoles un ummuna nu sakon. Ummoyakota dagus ud Arabia asiyak nan-ulin ud Damasco. ¹⁸Asiyaka lawa inummoy Jerusalem sidit lumabas tuļu'n dagun daļapnu umoy ku katigtigammu si Pedro ot nakaigawak kan siya si kagwampulu't lima un algaw. ¹⁹Naid nakabagbagaak si uduma apostoles abusa lawa si Santiago un sunud Apu Jesu Kristu.

²⁰Tigammun Apudyus un tuttuwan losan datuwa ingkanglit ku un bokona mantuliyak.

²¹Utdiyun inummoyak sidan boboļoy ud Siria kan Cilicia. ²²Utdadi un timpu maid payyan nakaila kan sakon sidadit manuttuwa kan Kristu un mang-gigimung sidin Judea. ²³Sa'l lawa'd tigammu da un maipanggop kan sakon, sadit magmagngol da un ibagbagan dat udum un, "Sadit tagu'n namalpaligat kan ditaku utdit un namadpadasa manam-an sit pammati taku, oson sinsatun un mangiwalwalagawag sidit Nabaļu'n Damaga tuttuwaon taku." ²⁴Ot indaydayaw da si Apudyus maipagapu kan sakon.

Si Pablo Kan Dat Uduma Apostoles

2 Lumabas man kagwampulu't opata dagun, nangulinak Jerusalem un buļun ku si Bernabe kan indallay ku pay si Tito. ²Inummoyak ta impatigammun Apudyus kan sakon un masapula umoyak. Ot tinang-il ku un kinabagbaga dat kankanan dan nangangatu un apostoles ot imbagak kan dida dit itudtduka Nabaļu'n Damag sidan bokona Judio, daļapnu mamnokak nu umampayun da't din itudtuduk. Ta adik piyaon un mam-banaga maid selbin dat kingkingwak kan madama un kokkook. Ot ummampayun da pay. ³Ot si Tito un buļun ku, ulay nu Griego bokona napapilit un matulgiyan. ⁴Awad da ussiya ud mangipapilita matulgiyan si Tito. Sadatu un

tagu nan-ag-agin da un manuttuwa ot adimi napuppuutan dit nakabungguyan da un mangisiim sit wayawaya mi un maipagapu't dit naiyossaanan mi kan Jesu Kristu. Ta sad piyaon da, puyungon dikami'n umunud sidat lintog dat Judio. ⁵Yoong taļona adimi impalubus dit piyaon da daļapnu adina madogdogaan si sabali'n tudtudu dit Nabaļu'n Damag un maitudtudu kan dikayu.

⁶Ot sadan kankanan dan nangangatu'n apostoles, (yoong maid kokwa na kan sakon dit kinangatu da ta mampapada dan tagu utdin man-iilan Apudyus), maid mit ud supyatun da utdatu'n itudtuduk kan maid pay maid-oga da. ⁷Naila da ot un intalgod Apudyus kan sakon dit maitudtuduwan dit Nabaļu'n Damag utdat bokona Judio un kama pay sidit nangitalgodan Apudyus kan Pedro utdit maitudtuduwan dit Nabaļu'n Damag utdan Judio. ⁸Ta sat pannakabalin Apudyus un tumuļtuļung kan Pedro utdit talibasun na un apostoles sidan Judio siya pay ud tumuļtuļung kan sakon situn talibasuk un apostoles sidan bokona Judio. ⁹Ot malasun man da Santiago, Pedro kan Juan un kankanan dan nangangatu'n apostoles un ingkaasin Apudyus tuwa naidumduma'n kewaal kan sakon, inalamanu da dikami kan Bernabe un mangipaila't dit mam-bubuļunan mi. Nan-aampayunan mi kan dida un dikami'd manudtudu utdat bokona Judio ot dida pay manudtudu utdat Judio. ¹⁰Sa'l lawa'd kindaw da dit tumuļungan mi utdat nakapusa manuttuwa utdin Jerusalem un siya payon dit gangaya piyaok koon.

Sada Pablo Kan Pedro Utdin Antiokia

¹¹Yoong utdit inummoy si Pedro utdin Antiokia binagaak si sangun-sangu gaputa napatak un laweng dit kokkoon. ¹²Onta makaubunga mangan

sidat bokona Judio un manuttuwa utdit daan payyana dumatong dat manuttuwa un Judio un imbaun Santiago un manligwat Jerusalem. Yoong utdit dumatong daon, nambanbannayon si Pedro un adi makikakan sidat bokona Judio kan adi naon makabulbulbulun kan dida gaputa umogyat sidat manuttuwa un Judio.¹³ ¹³Ot naiyunud payon kan siya dadit susunuda Judio un manuttuwa un nan-ag-agin ot pati si Bernabe naawis payon. ¹⁴Gaputa mailakona bokona maiyannatup sit katuttuwaan dit kokkoon da, binagaak si Pedro utdit san-guwanan dan losan. Kinnanak kan siya un, “Sika Pedro, Judio ka yoong kama ka’t bokona Judio utnat mantatagum ta adim uunnudon dat lintog di Judio. Ot inona’n pilitom dan bokona Judio un umunud sidan lintoga adim uunnudon?”

Matagu Dan Judio Kan Bokona Judio Maipagapu’t Pammati

¹⁵ Utdi, intuluy ku un dit nambag-baga un, “Tuttuwan naiyabeng taku’n Judio ot bokon taku’t dan bokona Judio un adi umunud sidan lintog. ¹⁶Yoong tigammu taku’n mapalintog nat osa’n tagu kan Apudyus maipagapu’l lawa si pammatina kan Jesu Kristu un bokona maipagapu’t dit manungpalana’t dat lintog Moses. Siyadi dit gapuna un nanuttuwa taku kan Jesu Kristu, dalapnu mapalintog taku utdin man-iilan Apudyus maipagapu’t din manuttuwaan taku kan siya, un bokona maipagapu’t dit manuttuwaan taku’t dat lintog. Ta maid tagu si nalintog sit man-iilan Apudyus maipagapu’t dit manuttuwaana utdat lintog. ¹⁷Ot gaputa piyaon taku un mapalintog sidin man-iilan Apudyus maipagapu kan Jesu Kristu, adi takuwon mantalgod sit mantungpalan taku’t dan lintog. Ot gapu

kadon ta adi taku mantungpal sidan lintog ibilang ditakuwon un gumabasu-la padan dat bokona Judio ot si Jesu Kristu kadon ud nangtod si nakabasulan taku? Bokon. ¹⁸Yoong nu mampaoliyak un manungpal sidan nan-awidak un lintog Moses, mapanoknokan un adik ma-boolana tungpalon dan losana lintog. ¹⁹Ot maipagapu’t din adik makatungpala sidan losana lintog natigammuwak un matoyak kan maisinaak kan Apudyus. Siya’d gapuna un adiyakon mantalgod sit manungpalak sidan lintog ta sadan piyaon Apudyus ullawaon dan tungpalok. ²⁰Naidagamungak kan Kristu un natoy utdit natoyana’t dit kulus. Ot bokonona sakon tun mangitula situn mataguwak nu adi si Jesu Kristu un iinggaw kan sakon. Ot uttun matattaguwak situn lubang, mataguwak maipagapu’t pammatik kan Jesu Kristu un Anak Apudyus ta pipiyaona’d sakon kan intod na dit long-ag na maipagapu kan sakon. ²¹Adik maiwalin din kaasin ud Apudyus. Ta nu mapalintog nat osa’n tagu maipagapu’t din manungpalana utdat lintog, adina okyanon nasapula umoy natoy si Kristu.”

Sat Lintog Onnu Pammati

3 Ay, nabayyon kayu nin un iGalacia. Apay un impalubus yu un naallilaw kayu? Nalawag dit nangilawlawagak kan dikayu nu apay un nailansa si Jesu Kristu utdit kulus. ²Imusok ud kan dikayu. Inawat yu kad dit Ispiritun Apudyus maipagapu’t dit nanungpalan yu utdat lintog Moses onnu maipagapu’t nantalgodan yu kan Jesu Kristu utdit naggolalan yu dit Nabalun Damaga maipanggop kan siya? ³Apay nabayyon kayu kad ta inlugi yu un manuttuwa kan Apudyus maipagapu’t tulung ud Ispir-

¹³2:12 Sigun sit lintog Moses maiyapa un makikakan dat Judio utdan bokona Judio ta amangan nu makakan da si kaniyawa makan.

ituna asiyuwon itultuluy sidin bukud yu un kaboolan? ⁴Maid kada talon ud selselbin dat ligata napadasan yu? Adik tuttuwaona maid selbi da. ⁵Itdon Apudyus din Ispiritu na kan dikayu kan man-am-amug. Koono kad datu maipagapu't dit manungpalan yu utdat lintog Moses? Bokon kada maipagapu't dit mantalgodan yu utdin Nabaļu'n Damaga dingngol yu?

⁶Padana dit naugud sit ugud Apudyus un maipanggop kan Abraham un kanana'n, "Tinuttuwan Abraham si Apudyus ot maipagapu't dit nanuttuwaana, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."^{¶¶} ⁷Isunga maawatan yu okyan un sadan mantalgod kan Apudyus, dida ud gattoka anak ud Abraham. ⁸Indaan pay Apudyus imbaga't dit ugud na un palintogona dadit bokona Judio maipagapu't din mantalgodan da. Ot naipatigammu diya Nabaļu'n Damag kan Abraham sidit imbagan Apudyus kan siya un, "Maipagapu kan sika bindisyunak dan losana tagu't tun pita un mantalgod kan sakon."^{§§} ⁹Isunga mabindisyunan dan losana mantalgod kan Apudyus un padan dit namindisyunana kan Abraham gaputa nantalgod kan siya.

¹⁰Sadan mantalgod sit manungpalan da utdat lintog Moses, kinodngan Apudyus dida un madusa ta kanana't dit naikanglita Ugud na un, "Madusa't inggaingga dan singngadan na man un adi makatungpala kankanayun sidan losana ipakwan dat lintog."^{*}

¹¹Ot nalawag un maid tagu si

mapalintog sidin man-iilan Apudyus maipagapu't din manungpalana't dan lintog. Kanan didit naikanglita Ugud Apudyus un, "Matagu't inggaingga dan ibilang Apudyus un nalintog maipagapu't pammati da kan siya."[†]

¹²Bokona masapul dit pammati utdin mantungpalan sidan lintog nu adi kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Singngadan na mana makatungpal sidan losana ipakwan di lintog, matagu't inggaingga maipagapu't dit mantungpalana."[‡]

¹³Yoong maid makatungpal sidan losana lintog isunga madusa taku. Yoong winayaan ditaku kan Jesu Kristu utdi un madusaan taku ta siya'd naisalit un nadusa utdit nailansaana't dit kulus. Kanan dit naikanglita Ugud Apudyus un, "Singngadan na man un mailansa't kulus, maawatan un nadusa."[¶] ¹⁴Siya'd kingwan ud Jesu Kristu dalapnu mailakam dan bokona Judio utdit insapatan Apudyus kan Abraham un bindisyunana dan tagu na maipagapu't dit mantalgodan da kan Jesu Kristu. Kingwan pay Jesu Kristu di dalapnu maipagapu't dit mantalgodan taku kan siya awaton taku din Ispiritu Santu un insapatan Apudyus.

San Lintog Kan San Insapatan Apudyus

¹⁵Susunud, iyalig ku dit insapatan Apudyus udsi inalagawa makmakwa. Nu mantulag dadin duwa un tagu ot pilmaan da din nantulagan da, adinaon ud mabalina mawaswas onnu madogaan dit naipagta. ¹⁶Sinsadin, awad insap-

^{¶¶}3:6 Genesis 15:6.

^{§§}3:8 Genesis 12:3.

^{*}3:10 Deuteronomio 27:26.

[†]3:11 Habakuk 2:4. Ilan yu pay sin Roma 1:17.

[‡]3:12 Levitico 18:5 Ilan yu pay sin Roma 10:5.

[¶]3:13 Sat ugalin dat Judio utdit, nu maabusa mapatoy dit tagu'n nakodngana mapatoy alan da dit ladag na asida itayun si kayu onnu tukud un mangipaila un dinusan Apudyus.

atan Apudyus kan da Abraham kan sadit ganak na. Bokona adu'n ganak Abraham dit ug-ugudon Apudyus nu adi ossaana lawa un siya si Jesu Kristu. ¹⁷ Siyatu tun piyaoka ugudon: Utdit nakatulang si Apudyus kan Abraham insapatana un tungpałona tu un tulag. Ot sadit lintog un naitod kan Moses maabus si opata gasut ya tulumpulu'n dagun, adina mabalina mawaswas di un tulag kan adina pay mabalina paidon diya sapatan Apudyus. ¹⁸ Ta nu maibasal sit manungpałan sidan lintog dit mangitdan Apudyus sidan intulag na un itdona, bokonon un maibasal sidit sapata na. Yoong bokona kama't di, ta si Apudyus intod na kan Abraham dit intulag na gaputa insapata na un itdon.

¹⁹ Ot singngadan naon nu dit selbin dit lintog? Intod Apudyus dit lintog dałapnu matigammuwan dat tagu un gumabasuł da. Yoong inggattok na un mangkigadon nu dumatong dit ganak Abraham un si Jesus un siya'd insapatan Apudyus kan Abraham. Sadit lintog intod dat aangel kan Moses un siya'd mangiboboot. ²⁰ Yoong utdit nansapata si Apudyus kan Abraham, maid udum si mangiboboot ta si Apudyus un mismu dit nangibaga.

Sat Panggop Dit Lintog Moses

²¹ Ot piyaona kada ugudon un sat lintog suganggangona dit sapatan Apudyus? Bokon, ta nu awad okyan ud naitoda lintog un makaitod si mataguwan di tagu't inggaingga, mapalintog okyan dan tagu't din man-iilan Apudyus maipagapu't din manungpałan da't diya lintog. ²² Yoong kanan din naikanglita Ugud Apudyus un nabałud dat losana tagu't pannakabalin di basuł. Isunga adin Apudyus ibilang un nalintog dan mantalgod sit manungpałan dat lintog

dałapnu sadit insapata na un itdon maitod sidan mantalgod kan Jesu Kristu ullawa.

²³ Sit daan taku un mantalgod kan Jesu Kristu, kama taku't binalud di lintog dałapnu adi taku mangwa't dan nadadag inggana't maipatigammu kan ditaku dit maipanggop kan Jesu Kristu. ²⁴ Isunga kamanu sat lintog dit nangaayyuan kan ditaku inggana't dummatong si Jesu Kristu, dałapnu maipagapu't dit mantalgodan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog. ²⁵ Ot sinsatunon ta dummatong si Jesu Kristu bokonona sadat lintog din mangayyuan kan ditaku.

²⁶ Anak dikayuwona losan kan Apudyus maipagapu't dit mantalgodan yu kan Jesu Kristu. ²⁷ Ot losan dat nabunyagan un mangipaila't dit nayossaanan da kan Jesu Kristu, kama nu naibadut dat kababalin Jesu Kristu kan dida. ²⁸ Kadon, maidon mandudum-an dan Judio utdat bokona Judio, puyung kan bokona puyung, lałaki man onnu babai. Os-ossaan taku maipagapu't dit nayosaanan taku kan Jesu Kristu. ²⁹ Isunga nu tagu dikayu kan Jesu Kristu, maibilang kayu un ganak Abraham ot awaton yu dat insapatan Apudyus sidan kaganakan Abraham.

4 Kama't tu tun piyaoka ugudon: Nu abeng payyan dit manawid sit sanikuwan dit ama na, maid maidumaana utdit puyung ulay nu siya'd gattoka singkuwa utdadin losana tawid. ² Ta awad da ud tagu un mangandog kan siya kan sadat sanikuwa inggana't dumatong dit timpu un ingkoddong amana un siyaon mangiyapu utdat tawid na. ³ Siya payon nakwaan taku utdit daan taku'n matigammuwan dit katuttuwaan. Kama taku't puyung un ummunuunud sidat bilbilin kan sadat dinadakkola koko-on

situn lubung.⁸ ⁴Yoong utdit dummatongon dit naikoddonga timpu, imbaun Apudyus dit mismu un Anak na uttun lubung ot inyabeng di tagu kan natagu'n inyapuwan dat lintog di Judio. ⁵Imbaun Apudyus dalapnu wayawayaana dan painyapuwan sit lintog kad maibilang taku'n losan si anak Apudyus.

⁶Ot gaputa aanak ditaku kan Apudyus, imbaun na dit Ispiritu na un inggaw kan ditaku un mampatalgod kan ditaku'n mangawag kan Apudyus si Ama. ⁷Isunga bokon kayuwon si puyung nu adi aanak dikayuwon kan Apudyus. Ot gaputa anak dikayu kan Apudyus maitdan kayu payon sidan itdona.

Madanagan Si Pablo Utdadit iGalacia

⁸Utdit maid tigammu yu payyan kan Apudyus, pinapuyung kayu utdadit bokona tuttuwa'n apudyus. ⁹Yoong sinsatunon ta natigammuwan yu si Apudyus onnu kanak okyan un sinsatun un bigbigon dikayuwon kan Apudyus un anak na, apay un mampaoli kayu uman un manuttuwa sidan ispiritu un adi makaboolā managu kan dikayu? Apay un piyaon yu umanon din papuyung kan dida? ¹⁰Apay un maipanngilin kayuwon sidan algaw, bulan, dagun, kan uduma timpu un ngilinin dan Judio? ¹¹Madanaganak ta tuwan nu maid selbin dit nambannugak kan dikayu.

¹²Susunud ku, ipakpakaasik kan dikayu un padaon yu ud sakon, ta kamaak payon kan dikayu un nawayaan sidan lintog Moses. Maid nadadag si kingwa yu kan sakon sidit. ¹³Tigammu yu un gapu't dit nasakitak nakaigawak kan dikayu ot siyadi dit damu un nanudtuduwak kan

dikayu't dit Nabaļu'n Damag. ¹⁴Ot ulay nu napadpadas kayu un manula onnu mangawid okyan kan sakon maipagapu't dit kasasaad ku, adiyu kingwa nu adi kamaak si osa un anghel Apudyus sidit nampapadatong yu kan sakon. On, kamaak kan Jesu Kristu utdit nampapadatong yu. ¹⁵Amoamod dit lagsak yu utdit. Mapanoknokak un nu makwa okyan, ulay inokaļ yu dat ata yu un intod kan sakon. Yoong apay singngadan nat napasasamak yuwon? ¹⁶Nambalinak kadona dadagon yu gaputa imbagak nat kinatuttuwa?

¹⁷Sadat uduma tagu ipappailla da ullawa un ipotpotog dikayu yoong bokon din panggop da. Piyaon da ullawa un man-awidan yu dikami kad dida dan potgon yu. ¹⁸Napiya din mangipotog sidan udum nu napiya din panggop ta un padan tun kook kan dikayu, inggawak man kan dikayu onnu maidak. ¹⁹Napotoga aanak ku. Kama't din mampapasigab di manlogaw tun mampasi-gabak umanon maipagapu kan dikayu inggana't maipakadawiyān kan dikayu dit kadawiyān Jesu Kristu. ²⁰Piyaok nu awadak okyan kan dikayu dalapnu bokona nadagson tun man-uugud ku ta talona madaganak kan dikayu.

Sat Maiyaligan Da Agar Kan Sara

²¹Imusok ud kan dikayu un mamiya'n iyapuwan di lintog. Apay adiyu kad tigammu dit ibagbagan dit lintog? ²²Kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un awad dad duwa'n lalaki un abeng ud Abraham. Sat osa, anak na kan Agar un puyung na kan sat osa anak na kan Sara un asawa na un bokona puyung. ²³Sadit anak Agar un puyung naibugi ta gagangaya makaanak si

§4:3 San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu: Kama taku't puyung un ummunuunud sidan ispiritun mangiyapu uttun lubung.

** 4:9 Colosas 2:8.

Agar. Yoong sat anak Sara un bokona puyung, naibugi gaputa insapatan Apudyus kan Abraham un man-anak si Sara ulay nu bakbakoton. ²⁴Sinsadin, awad kaiyaligan datu'n duwa un babai. Maiyalig da utdat duwa un tulag. Sat osa'n tulag, siyadit lintog un intod Apudyus kan Moses sidin Bateled Sinai. Kaiyaligana si Agar un osa'n puyung un mangiganak si pada na un puyung. ²⁵Isunga si Agar dit kaiyaligan dit Bateled Sinai utdin Arabia. Kaiyaligana pay dit madama un ili'd Jerusalem. Ta sadat tagu't di kama da't puyung gapu utdit umunudan da't dan lintog Moses. ²⁶Yoong sadin bagu un Jerusalem sidin langit kaiyaligana si Sara un bokona puyung. Si Sara dit kama't ina taku'n mamati. ²⁷Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,

“Manlagsak ka, babai'n lupot. Ipakuy nu nat lagsak nu, sika un adi nakapadas sit sigab di manlogaw. Ta sika un impatungad di asawa na, ad-adu'n tu dadin abeng nu, nu san babai un iingaw dit asawa na.”^{††}

²⁸Ot sinsadinon susunud, aabeng ditaku kan Apudyus maipagapu't dit insapatana. Pada taku si Isaac un naibugi maipagapu't dit sapatan Apudyus. ²⁹Yoong utdit aw-awe, sadit Ismael un naibugi gaputa gangaya makaanak dit inana, pinalpaligat na si Isaac un naibugi maipagapu't dit tulung ud Ispiritun Apudyus. Ot padana payon sinsatun un palpaligaton ditaku't dat puyung di lintog. ³⁰Yoong ngadan dit kanan dit naikanglita Ugud Apudyus? Kanana un, “Laksigon yu dit puyunga babai kan sat anak na. Ta sat anak dit puyung bokona maitdan sidat kukuwan dit ama na ta maitod sit abeng na utdit bokona puyung.”^{‡‡} ³¹Isunga susunud,

maitdan taku pay ta bokona ganak ditaku't dit puyunga babai nu adi sadit nawaya.

Itutuluy Yu Nat Wayawayayu

5 Nawayaan takuwon. Winayaan ditaku kan Jesu Kristu utdit lintog Moses. Isunga talona adiyuwon ipalubus un puyungon dikayu uman sidit lintog Moses. ²Sakon si Pablo un sunud yu ot tandaanan yu tun ibagak un nu ipalubus yu un matulgiyan kayu, maid selbina kan dikayu dit kingwan Jesu Kristu un mataguwan yu. ³Ibagak payyan un san tagu'n manungpal sit lintoga maipang-gop si tulgi masapula tuttuwaona pay dan losana lintog. ⁴Dikayu'n mamiya un maibilanga nalintog sin sanguwan Apudyus udsi manuttuwaan yu utdit lintog, naisina kayuwona namingspinsan kan Jesu Kristu. Nalassig kayuwon sidan kaasiyan Apudyus. ⁵Yoong ditaku un mantalgod kan Jesu Kristu, utdit tulung ud Ispiritun Apudyus sinanama taku'n manguuway sit maibilangan taku un nalintog sin atubang Apudyus. ⁶Ta nu mantalgod taku kan Jesu Kristu maid selbin din matulgiyan. Ta sad napotog, san pammati un maipaila utdin mampipiya.

⁷Laus dit nanuttuwaan yu kan Jesu Kristu utdit, yoong ngadan nat nangallilaw kan dikayu ta adiyuwon tuttuwaon dit katuttuwaan? ⁸Sanata naawisan yu bokona si Apudyus ud nangligwatana ta si Apudyus ud nangayag kan dikayu un nanuttuwa't dan katuttuwaan. ⁹Ot man-alimban kayu ta awad uggudon da un kanana'n, “Akit ullawa'n bubud yoong pabotalona dit losana maikamosana.” ¹⁰Yoong natalgod tun angos ku maipagapu't dit naiyossaan taku kan Apu Jesu Kristu un adiyu tuttuwaon dan tudtudu un

^{††}4:27 Isaias 54:1.

^{‡‡}4:30 Genesis 21:10.

naisabali't dit intudtuduk kan dikayu. Ot singngadan na man nata tagu'n mangal-allilaw kan dikayu, dusaon Apudyus.

¹¹ Kan sakona osa susunuda manutuwa, nu tuttuwa'n itultuluy ku un mangitudtudu un masapula matulgiyan nat osa'n tagu dalapnu taguwon Apudyus, apay un palpaligatonak sidan bulun ku un Judio nu? Nu tuttuwa'n itudtuduk dit maipanggop situ, adinak okyanon palpaligaton sidan bulun ku un Judio gapu't man-itudtuduwak si maipanggop sit natoyan Jesus sit kulus. ¹² Ot sadan tagu'n mangal-allilaw kan dikayu, ilaylayun da okyanon un mampakapun.

¹³ Dikayu un susunud ku, inayagan dikayu kan Apudyus dalapnu mawayawayaan kayu utdan lintog. Yoong adiyu gundawayan tuwa wayawaya yu un mangwa utdan lawenga pipiyaon di long-ag yu. Manselbi kayuwot sidan bulun yu un mangipail-an yu si mampipiya yu. ¹⁴ Ta san losana lintog nabukoꞀ si os-ossaana bilin un, "Piyaom nat padama tagu un padan nat mampipiyam sinat long-ag nu." ¹⁵ Yoong nu kama kayu't simalona ayam un mangkikinnotob kan mangkikinnakan, man-ila yu ta mambanag kada lawa si man-iinnaminan yu.

Manduma Dit Piyaon Ud Ispiritu Santu Kan San Piyaon Tun Long-ag Taku

¹⁶ Satu tun piyaoka koon yu. Paidalan kayu kan Ispiritu Santu utnat mataguwan yu. Bokona san pipiyaon dinat gumabasula kinatatagu yu nat pagustuwan yu. ¹⁷ Ta sadan pipiyaon ditu'n long-ag taku maisuganggang sin piyaon din Ispiritu Santu ot padana pay un san maisuganggang sin piyaon Ispiritu dan piyaon ditu'n long-ag. Mangkabusul datu'n duwa isunga adi taku makwa dan piyaon taku nu

mamingsan ta mansillasil da. ¹⁸ Yoong nu idaddalan dikayu kan Ispiritu Santu, bokonona paiyapuwan kayu't din lintog.

¹⁹ Malalassinan din tagu un mangmangwa't dan pipiyaon di long-ag. Siya datu dan koko-ona. Dumadagdagas, mangwa't dan naisaw kan gabbainan un koko-on. ²⁰ Mandayaw sidan sinan-apudyus, manuttuwa't dan mangam-amug un bokona nanligwat kan Apudyus dit pannakabalin da, manlaweng, makasinnubog, mangabubu, napudud, sat long-ag na ullawa'd ipappapuut na, goggogwaona dan tagu kad mambibinnusul da. ²¹ Naapal, gumubuuk kan manlablabsona dit manggan-ganas. Sadatu kan udum pay un kakamma't tu dan koon. Ipigwak uman ibaga kan dikayu un sadan mangwa utdatuwa koko-on adida maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus.

²² Yoong san ugalin paobngalon dit Ispiritu Apudyus sadin mampipiya, kinaanggom, kinaginok di somsomk, kinaanus, kinakaasi, kinapiya, kinamatalgod, ²³ kinaamma kan kinaattom. Maid lintog si sumuganggang sidatu. ²⁴ Ot sadat tagun Apu Jesu Kristu kama nu pinatoy daon dit dadaana kinatatagu da padana pay dan losana nadadaga gikna kan somsomok un talona pipiyaon di long-ag. ²⁵ Ot sinsadin ta initan ditaku kan Ispiritu Santu si bagu'n mataguwan, masapula siya pay ud mangidalan situ'n mataguwan taku. ²⁶ Adi taku manangtangsit, onnu mangkikinnalit onnu man-iinnapal.

Mansisinnalāk Kayu

6 Susunuda manuttuwa, nu awad osa kan dikayu ud maduktalana nakabasul, dikayu'n idaddalan ud Ispiritu Santu masapula bagbagaan yu dalapnu lip-

sutana dit mambasbasu, yoong am-ammaan yu un bagbagaan. Ot man-amma kayu ta tuwan nu masugsugan kayu kad pay. ²Mansisinnalak kayu't dadin pakadagsonan di kada osa kan dikayu kad matungpal yu din bilin Jesu Kristu.[¶] ³Ta nu ipagalup nat osa'n tagu un nangatu yoong sat katuttuwaana bokon mit, sangawona pay lawan nat long-ag na.^{§§} ⁴Usigon okyan di kada osa'n tagu nat angwat na. Ot mabalina ipasdayaw na nat long-ag na maibasal sit nakwaana un bokona maibasal sit mangipadaana't din long-ag na utdan udum. ⁵Ta osaosa masapula koon dit loblobongona'n koon.

⁶San tagu'n matudtuduwan sin maipanggop kan Apudyus kalobbongana un ibingayan din manudtudu utdan losana mangkapiyaan un awad kan siya.*

⁷Adi yu allilawon dan long-ag yu ta bokona salsalew si Apudyus. Nu ngadan nat imulan di osa'n tagu siya'd apitona. ⁸San tagu'n mangipatuta mangwa't dan pipiyaon di long-ag na, dusa un maid kigad na din apitona. Yoong nu koon din ipakwan din Ispiritun Apudyus, apitona din mataguwana si inggaingga un itdon Ispiritun Apudyus kan siya. ⁹Siya mampay un adi taku okyan mappog un mangwa utdan napiya, ta napiya pay din apiton taku nu dumatong din timpu na, nu adi taku lumipsut. ¹⁰Isunga nu awad gundaway taku, koon taku dadin nabalū utdan losana tagu talon sidadin bulun taku'n manuttuwa.

Maudi Un Bagbaga

¹¹Sakonon tun mangikangkanglit situ ot ilan yu tun kadadakkoḷ tun kanglit ku.

¹²Sadan tagu'n mamappaila ullawa dalapnu nabalū din maugudan da, dida dan tagu un mamadpadasa mangipapilit un mampatulgi kayu. Siyadi dit koon da dalapnu adi da mapaligat. Ta nu itudtudu dal lawa dit maipanggop sit natoyan Kristu sidit kulus mapaligat da. ¹³Yoong ulay dida un mangipappailita matulgiyan kayu adida pay tungtungpalon dan lintog Moses nu adi piyaon dal lawa un mampatilgi kayu dalapnu maipasdayaw da un ummunud kayu't tuwa kadawiyaw. ¹⁴Yoong nu kan sakona osa, maid sabali ut ipasdayaw ku nu adi sadit natoyan Apu Jesu Kristu utdit kulus. Maipagapu utdit kingwa na, naidon potog na kan sakon dan potpotgon dat tagu't tun lubung ot padana pay un naid potog ku utdan tagu't tun lubung. ¹⁵Maid mandumaan din matulgiyan kan adi matulgiyan ta sad napotog sat mambalanan taku un bagu'n paloswa. ¹⁶Ot nu maipanggop sidan losana umunud sidiya lintog di mataguwana iluwaluk ta kapkapiya da kan kaasiyan Apudyus dida padana pay sidan tagun Apudyus.

¹⁷Ot manipud sinsatun, maid okyanon ud mamaligat kan sakon maipagapu't tun mantudtuduwak maipanggop kan Jesus. Ta sadatu'n pilat situn long-ag ku ipaila da un tuttuwa'n manselbiyak kan Jesus.

¹⁸Susunuda manuttuwa, iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Jesu Kristu un Apu taku. Amen.

¶6:2 Satu un imbilin Jesu Kristu maila't din Juan 13:34; 15:12

§§6:3 Ilan yu pay sin Roma 12:3 kan 1 Corinto 3:18

*6:6 Ilan yu pay sin Lucas 10:7; Roma 15:27; 1 Corinto 9:11, 14; 1 Timoteo 5:17-18

Sat Sulat Ud Pablo Utdat

iyEfeso

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1 Kan dikayu'n tagun Apudyus ud Efeso un mantultuluya manuttuwa kan Kristu:

Sakon si Pablo un mansulat kan dikayu. Osaaka apostoles Jesu Kristu gaputa siya'd nakom Apudyus.

²Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sadan Naispirituwana Bindisyun un Awad Kan Kristu

³Manyaman taku kan Apudyus un Aman ud Apu taku'n Jesu Kristu. Ta binindisyunan ditaku't dan losana kalasin di naispirituwana bindisyun un manligwat langit maipagapu't dit naiyossaanan taku kan Kristu. ⁴Daan payyan ditu'n lubang makwa, pinili ditakuwon kan Apudyus maipagapu't dit naiyossaanan taku kan Kristu dalapnu matagu taku un maid si basul kan mapabalawana utdin atubang na. ⁵Gapu utdit mampipiyan Apudyus naun-una'n ingkoddong na un mambalinon ditaku'n anak na maipagapu't manuttuwaan taku kan Jesu Kristu. Doda'n siya'd piyaona kan panggop na un koon, ⁶dalapnu maidayaw dit nakaskasdaawa kaasina'n imbukbuk na kan ditaku'n naiyossaan kan Kristu un potpotgona'n Anak.

⁷Ta maipagapu't dit dalan Jesu Kristu un nan-ayus sit natoyana, nawayawayaan taku un piyaona'n ugudon napakawan dan basbasul taku. Siya'd kingwan Apudyus gapu't dit amoda kaasi na ⁸un imbukbuk na kan ditaku. Gapu't kaasi na initdan ditaku si losana kinalaing kan mantitigammu

⁹utdit impatigammu na kan ditaku dit nalimoda panggop na. Sadiya nangipatigammuwana maiyannatup sit doda'n panggop na un koon. Ot ingkoddong na un tungpalon kan Kristu diya nalimoda panggop na ¹⁰nu dumatong dit naikoddonga timpu. Sadiya panggop Apudyus, man-os-ossaanona dadit losana paloswa'd langit kan situn pita un si Jesu Kristu ud mangiyapu kan dida.

¹¹Losana koon Apudyus maiyannatup sit doda'n panggop na un koon. Ot pinilina dikamin Judio un taguna maipagapu't dit naiyossaanan mi kan Kristu ta siya'd doda'n ingkoddong na un koon sit laplapuna. ¹²Siya dit kingwana dalapnu dikamin dit ummun-una'n nannamnama kan Kristu, matagu kami'n mangidaydayaw sit kinakaskasdaaw Apudyus.

¹³Ot kan dikayu'n bokona Judio, utdit nagngol yu dit katuttuwaan un siya dit Nabalun Damaga maipanggop sit managuwan Kristu kan dikayu, nanuttuwa kayu pay kan siya. Kadon intod Apudyus kan dikayu dit Ispiritu Santu un insapatana't dit un kama nu siya'd imalka na kan dikayu. ¹⁴Sadiya Ispiritu Santu dit impaunan intod Apudyus kan ditaku un mangipanamna'n awaton taku dan losana itdona nu maipatungpal dit gattoka mapawayaan taku, dalapnu maidaydayaw dit kinakaskasdaaw na.

Sat Luwalu'n Pablo

¹⁵Siyadi dit gapuna un manipud sit nagngolak dit manuttuwaan yu kan Apu Jesus kan sat amoda mampipiya yu utdan losana tagu'n Apudyus, ¹⁶adik lumripsut un manyaman kan Apudyus gapu kan dikayu. Kanayuna itagotagom ku dikayu nu manluwaluwak. ¹⁷Ot iluluwaluk kan Apudyus un nakaskasdaawa Ama un mandaydayawan Apu taku'n Jesu Kristu ta itdona dit Ispiritu Santu'n mampasilib kan mangi-

patigammu kan dikayu utdit maipang-gop kan Apudyus dalapnu matigam-muwan yu dan tuttuwan maipanggop kan siya. ¹⁸ Ilulluwaluk un silawan Apudyus nat somsomok yu dalapnu nalawaga maawatan yu dit namna-man inyayag na kan dikayu, dalapnu matigammuwan yu dit kinaamod dadit nakaskasdaawa itdona na kan ditaku'n taguna ¹⁹ kan dalapnu mapadasan yu dit naid kapadana'n pannakabalin un tumultulung kan ditaku'n manuttuwa. Satu un pannakabalin un tumultulung kan ditaku, siya payon dit nabilobloga pannakabalin ²⁰ un impaila na utdit pinaungal na si Kristu kan utdit pinantupak na utdit kapon diwanan na ud langit. ²¹ Mantulay si Kristu utdi, ot adayu'n nangatngatu nu sadan losana maapu, losana awad si kalintogan kan awad si pannakabalin na uttun pita onnu utdin langit. Naid pulus saad si nangatngatu nu sadit saad na situn madama'n al-algaw onnu sadanat dumoldola al-algaw. ²² Intod Apudyus kan Kristu dit kalintogana mangiyapu't dan losana banag kan pinambalin na un pannakaulu dan lossalossana manuttuwa. ²³ Ta ditaku'd pannakalong-ag na un mangumplitu kan siya ot siya pay mangumplitu sidan losana kakigad.

Sat Mataguwan Taku Kan Kristu

2 Utdit daan yu payyana manuttuwa, kama kayu't natoy sit man-iilan Apudyus maipagapu't dat basbasul yu. ² Ta sad inunud yu utdit sadit lawenga mantatagu uttun lubang. Inunud yu si Satanas un siya'd apun dat nadadaga ispiritu un inggaw sit ngatu un inggawan dat bunot. Siya'd madama'n mangidad-dalan sidan sumukil kan Apudyus. ³ Kinatuttuwana, kama taku'n losan kan dida't dit inuunnud taku dat pipiyaon taku'n koon. Kingwa taku'n losan dat piyaon dat long-ag kan somsomok taku.

Isunga doda'n kokwa na un dusaon ditaku kan Apudyus un padan dat losana tagu.

⁴ Yoong talona nakaasi si Apudyus kan amoamod dit mampipiya na kan ditaku. ⁵ Ta ulay natoy taku't dit man-iila na gapu't dat basul taku, tinagu na ditaku'n indagamung kan Kristu. Isunga maipagapu't kaasi na dit nataguwan taku. ⁶ Indagamung Apudyus ditaku kan Kristu un pinaungal dalapnu maipantulay taku pay kan siya't din langit. ⁷ Kingwan Apudyus tu dalapnu sadit amoda mampipiya na kan adi maingosa kaasi na kan ditaku'n naidagamung kan Kristu maipaila si inggaingga. ⁸ Ta maipagapu't dit kaasin Apudyus tinagu ditaku maipagapu't pammati un bokona maipagapu't kingwa taku. Ligalun Apudyus dit managuwana kan ditaku, ⁹ bokona mailabbu isunga naid mabalin taku'n itakka. ¹⁰ Pinabagun Apudyus tun mataguwan taku maipagapu't naiyossaanan taku kan Jesu Kristu dalapnu koon taku dan napiya'n indaan na un koon taku.

Si Kristu ud Mampatunus Sidat Judio kan Bokona Judio

¹¹ Somsomkon yu okyan un sidit kaykaysan, dikayu'n bokona Judio un ngadanon da't Judio si "adi natulgiyan" gaputa natulgiyan da un siya'd koko-on da't dit long-ag da un mangipaila un tagu'n Apudyus dida, ¹² somsomkon yu un naid pulus tigammu yu kan Kristu utdit. Nalassig kayu utdan kaganakan Israel un pinilin Apudyus un tagu na. Adi kayu nainamung sidit intulag Apudyus kan dida un mangibaun si managu. Natagu kayu't tun lubang naid si namnaman taguwon Apudyus gaputa naid tigammu yu kan siya. ¹³ Yoong sin-satun gaputa nantalgod kayu kan Jesu Kristu, dikayu'n adayu kan Apudyus sidit, naiyadani kayuwon gapu't dit dalan Kristu un nan-ayus sit natoyana.

¹⁴Ta si Kristu ud nangidatong si nantutunusan taku'n Judio kan bokona Judio un pinan-os-ossaan ditaku ta kinaan na dit mandidinnadagan taku un siya'd gapun dit nagoggogwaan taku. ¹⁵Ta sadit natoyana gimpas na dit lintog mi un Judio un nanlaun si aduadu'n bilin dalapnu ditaku'n manuttuwa kan siya mambalin taku si kama't ossaana puli un natunus. ¹⁶Ot pinan-os-ossaan na ditaku'n inkapiya kan Apudyus maipagapu't dit natoyana utdit kulus kan kinaan na dit mandidinnadagan taku'n Judio kan bokona Judio. ¹⁷On, dummatong si Kristu un nangitududu kan dikayu'n siguda adayu kan Apudyus kan padana pay kan dikamin mauguda taguna un mabalin taku'n losana maitunus kan Apudyus. ¹⁸Ta sat naiyossaanan taku kan Kristu ud gapuna un mabalin taku'n losan un umadani kan Ama, Judio man onnu bokona Judio ta awad dit Ispiritun Apudyus kan ditaku.

¹⁹Kadon dikayu'n bokona Judio bokon kayuwon si kakkaili nu adi kailiyan yuwon dat losana manuttuwa kan maibilang kayuwona pamilyan Apudyus. ²⁰Kaiyaligan yu ud panikokwan dit timplu un tutuudon Apudyus. Sadat apostoles kan sadat propeta na dat nangisaad sit pannan didiya timplu un naid udum nu adi si Jesu Kristu. ²¹Siya'd matuudan dat losana panikokwa ot siya'd mampabakod sit maipalangan da dalapnu makwa si nasantuwana timplu'n Apudyus. ²²Ot gaputa naiyossaan kayu kan Kristu, maidagamung kayu pay sidan losana tagu'n Apudyus un tuttuudona si naispirituwana timplu'n igaw na.

Sat Kewaal Ud Pablo Un apostoles Sidat Bokona Judio

3 Siya danata losan dan somsomkok nu iluwaluwak dikayu, sakona nabaalud gapu't manudtuduwak

sit maipanggop kan Jesu Kristu kan dikayu'n bokona Judio. ²Naid duwaduwana'n dingngol yu un maipagapu't kaasin Apudyus intalgod na kan sakon tuwa talibasun un maipooya mangkapiyaan yu. ³Ta impatigammu na kan sakon tuwa nailimoda panggop na. (Siya payon dit impadamag ku si aboba'n sulat. ⁴Ot nu basaon yu diya sulat, matigammuwan yu dit nan-aawat ku utdit panggop Apudyus un natungpal gapu kan Kristu.) ⁵Bokona naipatpatigammu't da't ummuna'n lonap dita panggop na un kama't dit nangipatigammuwanon Ispiritun Apudyus sidadit nasantuwana apostoleses kan propeta na. ⁶Sadi un nailimod un panggop Apudyus siyatu: Dikayu'n bokona Judio, gaputa tinuttuwa yu dit Nabaalu'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu, maidagamung kayu'n maitdan sidat itdon Apudyus sidat Judio. Maibilang kayu utdan losana manuttuwa un mauguda long-ag Kristu kan maidagamung kayu'n umawat sidan insapatan Apudyus sidan taguna.

⁷Amoda nakaasi si Apudyus kan sakon ot maipagapu't dit pannakabalin na nambalinak un manudtudut dit Nabaalu'n Damag. ⁸Ulay sakon dit kadodobaan utdadit tagu'n Apudyus, nakaasi kan sakon ot intod na tuwa talibasuka mangipatigammu't dan bokona Judio utdat amoamoda mangkapiyaan un awad kan Kristu un talona adi taku maboolan un masomsomok. ⁹Imbaun na pay sakon un umoy mangipakaawat sidan losana tagu utdit panggop na. Ta si Apudyus un namaloswa utdan losan, adina impatpatigammu diya panggop na utdit kaykaysan. ¹⁰Siya'd kingwa na dalapnu uttun satunon ditaku'n manuttuwa dit manigammuwan dan tutulay kan awad si pannakabalin utdin langit sidit nadumaduma'n mail-an

dit nakaskasdaawa kinalaing Apudyus. ¹¹ Siya'd kingwa na un maiyannatup sit mannanayuna panggop na un natungpal maipagapu't dit natoyan Kristu un Apu taku. ¹² Ot gapu't naidagamungan taku kan Kristu kan gapu't dit nanutuwaan taku kan siya mabalina natulod kan natalgod takuwona manluwalu kan Apudyus. ¹³ Ot pangngaasi yu ta adi kayu madismaya utdan manligataka maipagapu kan dikayu ta mambanag dan losan si mampiyaan yu.

Sat Luwalu'n Pablo Maipanggop Sidan iyEfeso

¹⁴ Nu somsomkok dadi un losan mampalintumongaka manluwalu kan Apudyus un Ama taku kan ¹⁵ Aman di kada osa'n pamilya't din langit kan uttun pita. ¹⁶ Ot iluwaluk un pabilgon dit Ispiritun Apudyus nat somsomok yu maipagapu't dit pannakabalin na un maiyannatup sit kinangatu na un maid maipadaana. ¹⁷⁻¹⁸ Iluwaluk pay ta iingaw si Kristu kan dikayu maipagapu't nat pammati yu. Padana pay un Iluwaluk ta lumamut dit mampipiya kan dikayu dalapnu mabalinan yun maawatan nu kamaan dit kalawa kan kaandu kan kamaan dit kataknang kan kaadalom dit mampipiyan Kristu. ¹⁹ Iluwaluk un mapadasan yu dit mampipiya na ulay nu adina mabalina matigammuwana kustu, dalapnu gumalubalu nat ugali yu inggana't kumama utdin ugalin Apudyus un maid mangkulangana.[†]

²⁰ Masapula idaydayaw taku si Apudyus un mannakabalin. Ta kaboolana'n mangwa si ad-adu kan nalablabos pay nu sadan kodawon taku onnu masomsomok taku, maipagapu't dit pannakabalin dit Ispiritu Santu un mangkokkokwa uttun mataguwan taku.

²¹ Masapula idaydayaw taku si Apudyus si inggaingga maipagapu't dan losana manuttuwa kan maipagapu kan Jesu Kristu. Amen.

Sat Naiyossaan Dat Losana Manuttuwa

4 Ot kadon, sakona balud gapu't manselbiyak kan Apu Jesus, maka-pangpangngaasiyak kan dikayu ta ibagay yu okyan din mantatagu yu utdin panggop Apudyus un nangayag kan ditaku'n tagu na. ² Talon okyana napakumbaba, naamma, kan naanus kayu. Man-iinnanus kayu gapu't mampipiya yu. ³ Koon yu nat losana kaboolan yun mantutunus dalapnu gasissiya nat kinaossaan yun nanligwat kan Ispiritu Santu. ⁴ Ta ditaku'n naiyossaan kan Kristu kama taku't ossaana long-ag kan ossaan din Ispiritu'n Apudyus un iingaw kan ditaku. Padana pay un ossaan dit namnamaon taku un siya'd nangayagan Apudyus kan ditaku. ⁵ Ossaan ud Apu taku un siya si Kristu, ossaan ud pammati taku, kan nabunyagan taku'n losan maipagapu't manuttuwaan taku kan Kristu. ⁶ Ossaan ud Apudyus kan Ama taku. Siya'd kangattuwana Apu. Siya'd mangiddaldalan sidan losan kan iingaw pay sidan losan.

Sadat Nadumaduma'n Kaboolana Naitod Sidan Manuttuwa

⁷ Yoong nanduduma dit kaboolana ingkaasin Apudyus si kada osa kan ditaku un inwalas Kristu un maiyannatup sit piyaona. ⁸ Isunga kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,
"Utdit nan-ulinana'd langit indallay na dat adu'n balud ot awad impakdaw na utdat tagu na."

⁹ Ot ngadan dit piyaona'n ugudon dit kanana un, nan-ulin langit?

[†]3:19 Sat naikanglit sit Griego, "mapnu kayu okyan sidit kinaan-anay Apudyus."

Piyaona'n ugudon nanligwat langita dummoba ot ummoy sit kaadalman ditu'n pita. ¹⁰Ta sadit dummoba'n nanligwat langit, siya payon dit ngummatu'n nan-ulin dalapnu awad sidan losana igaw.[‡] ¹¹Siya payon dit nangipakdaw si kaboolan sidan taguna. Initdana dan udum si kaboolan un man-apostoles, sadan udum propeta na, man-iwalagawag sit Nabalun Damag sit kailin-ili dan udum, pastor dan udum kan manudtudu't dan manuttuwa dan udum. ¹²Naitdan da si kaboolan dalapnu tudtuduwan kan isagana da dan tagu'n Apudyus un manselbi kan ditaku'n manuttuwa un pannakalong-ag Kristu kan dalapnu pabakobakodon da tun pammati taku. ¹³Ot itultuluy da tuwa talibasus da inggana't man-os-ossaan taku si pammati kan mantitigammu kan siya'n Anak Apudyus, inggana't talona naotngan taku maipanggop sit mantututtuwa taku kan inggana't talona kama taku kan Kristu un maida talon mangkulangana. ¹⁴Ta nu kama't di, adi takuwon kama't abenga mambalibaliw dit somsomok na. Adi ditakuwon masikapan sidan nadumaduma'n tulin tudtudun dat nasikap. ¹⁵On, adi takuwon kama't abenga nalasun maawis nu adi ibaga takuwot dan katuttutuwaana siaanggom. Dumakol kan gumakod takuwot maipanggop sin mataguwan taku kan Kristu un pannakaulu taku'n manuttuwa. ¹⁶Si Kristu ud manligwatan di losana kasapulan taku'n paltin di long-ag na. Ot unusona kan man-os-ossaanona ditaku dalapnu osaosa tumulunga mangitod sidan kasapulan di kada osa. Ot nu kada osa kan ditaku, koono dit naitoda talibasus na, dumakol kan gumakod

taku un losana pannakalong-ag Kristu maipagapu't mampipinniyan taku.[¶]

Sat Bagu'n Mantatagu Dan Manuttuwa Kan Kristu

¹⁷Sinsadin, ibagak kan dikayu maipagapu't naiyossaanak kan Apu taku, un adiyu padaon din mantatagun dat adi manuttuwa ta maid selbin dit mansosomsomok da. ¹⁸Adida makaaw-awat. Mailassig da't dit mataguwana itdon Apudyus gaputa naid tigammu da kan nasukil da. ¹⁹Naidona talon tigammu dan mambain. Insuku daon dit long-ag da un mangwa't gabbainan un naid aattoman da. Sa'l lawa'd gutguttagutan dan koon dan losana ilan di gaggaisawa koko-on.

²⁰Yoong bokona kama't di dat tudtudun Kristu un naadal yu. ²¹Ta tuttuwa'n dinggol yu dit maipanggop kan siya ot dikayu'n manuttuwa naadal yu dat tudtudu na un siyadadi dit katuttuwaan. ²²Ot masapula adsan yuwon dit dadaana katatagu yu. Ta sadit mangun-unudan yu utdat makaallilawa pipiyaon dit dadaana katatagu yu, siyadi dit manyamyam-an kan dikayu. ²³Masapula talona mapabagu nat mansosomsomok yu. ²⁴Masapula mambalin kayu si bagu'n tagu un nakwa'n maipada kan Apudyus, un talona nalintog kan nadalus si mantatagu.

²⁵Isunga adi kayuwon mantulituli nu adi san tuttuwa ullawa'd ibagayu't dan sunud yun manuttuwa ta losan takuwona paltin di ossaana long-ag. ²⁶Nu sumulag kayu, ilan yu ta bokona siya'd gapun di makabasulan yu. Adina okyan maisdoman nat sulag yu ²⁷dalapnu maid gundaway Satanas un manugsug kan dikayu'n mambasul.

[‡]4:10 Sat naikanglit sin Griego, ...dalapnu punuwona dan losana kakigad.

[¶]4:16 Ilan yu utdin Colosas 2:19.

²⁸Sat man-aakaw igongda na okyanon dit man-akaw. Mannakonakom okyanot un mangkokwa si ikatagu na kan dalapnu awad pay itulung na sidan makasapul si tulung. ²⁹Adi kayu man-ugud si kumpolmin laweng nu adi sad ibaga yu okyan, san napiya'n makatulung dalapnu sadan dumngol kan dikayu matulungan da sigun sit masapul da. ³⁰Adi kayu man-ugud si makapasigab sit somsomok ud Ispiritu Santu ta siya'd intod Apudyus kan ditaku un kama't malka un mangipaila un kuwana ditaku nu dumatong dit al-algawa mangwayaana kan ditaku. ³¹Liuwan yun losan dat sigab di angos, manlalaweng kan ungot yu. Adi kayuwon mampalalleset onnu mangin-insultu. Liuwan yuwon dan losana somsomok un mangwa't nadadag sidan udum. ³²Mampipinniya kan mangkikinnadagu kayuwot. Mampipinnakawan kayu'n padan dit namakawanan Apudyus kan ditaku gapu't dit kingwan Kristu.

Sat Mantatagun Di Osan Nalawlawagan Si Somsomok

5 Potpotgon dikayu kan Apudyus un anak na isunga masapula siya'd padaon yu. ²Masapula talona pipiyaon yu dan udum un kama't dit nampipiyan Kristu kan ditaku. Ta intod Kristu dit long-ag na un maidatun un maipooy kan ditaku un kama si nabangu'n datun kan Apudyus.

³Tagu dikayu kan Apudyus ot bokona lumbong kan dikayu, ulay kaugudana'l lawa, din maipanggop si dagdagas, gaggaissawa koko-on onnu kinaagum. ⁴Bokon paya umtup un sadan naisaw, ineeggog onnu sinasalawasawa bagbaga dan ibosway yu nu adi sat yaman yu kan Apudyus. ⁵Ta tuttuwa un sadan dumadagdagas kan gaggaisaw si koko-on adi da maidagamung sit mangiya-

puwan Kristu kan si Apudyus. Padana pay sidan nagamgam ta sat kinagamgam dit mangipaila't dit mangapudyusan si kinabaknang.

⁶Adiyu ipalubusa allilawon dikayu't dan tagu'n mangibaga un bokona basul dadi un koko-on ta mantultuli da. Sat katuttuwaana, sadadi un koko-on din gapuna'n talona nasulag si Apudyus sidan adi tumuttuwa. ⁷Isunga adi kayu'n talon maipangkoka kan dida. ⁸Utdit, kama nu nako'lop dit somsomok yu gapu't basul, yoong nalawlawagan sidit naiyossaan kayu kan Apu Jesus. Siya'd gapuna'n masapula matagu kayu'n padan dan tagu'n nalawlawagan si somsomok. ⁹Ta sat nalawlawagana somsomok mambanag si kinapiya, kinagodong kan kinatuttuwa. ¹⁰Tigammuwon yu okyan dan mampasoom kan Apu ta siya'd koon yu. ¹¹⁻¹²Adi kayu maipankokwa't dan maid si selbin koko-on dan bokona nalawlawagan si somsomok. Ta tuttuwa'n kababbain ulay sat kaugudanal lawa dadin nalimoda koko-on da. Ipaila yuwoton dan naba'u'n angwat kan dida un manigammuwan da't din kinadadag dan koko-on da. ¹³Ta nu masilawan din awad sin kakolpan mailatak nu ngadan na. ¹⁴Ot losana masilawan sumilaw pay. Ot siya'd kaipooyan dit naikanglita kanana'n,

“lumikna ka sika'n masusuyop, sikan kama't natoy gumangun ka ot silawan Kristu nat somsomok nu.”

¹⁵Ot siyadi un annadan yu nat mantatagu yu. Adi kayu kama't dan tagu'n adi mangus-usal sit somsomok da, nu adi kama kayu okyanot si nalalainga tagu. ¹⁶Usalon yu nat losana gundaway yu un mankokwa't napiya ta sinsatunon adu dan mangkoko-wa't nadadag. ¹⁷Kad, usalon yu nat somsomok yu. Tigammuwon yuwot dan piyaon Apudyus pakwa kan dikayu.

¹⁸Adi kayu mambubbuuk ta yumaman sinat long-ag yu. Si Ispiritu Santu okyanot dit mangitulay kan dikayu. ¹⁹Nu maammung kayu usalon yu dan Salmo kan uduma naikanta'n ugud Apudyus un mandaydayaw yu kan siya. Ot mangkanta kayu'n manligwat sinat kasomsomkan yu un maipooy kan Apu. ²⁰Ot singngadan na mana mapasamak, napiya man onnu nadadag, manyaman kayu'n kankanayun kan Apudyus un Ama maipagapu't naiyossaanan yu kan Apu taku'n Jesu Kristu.

Sat Pammagbaga Utdat Man-asawa

²¹Paiyapu kayu't din kada-osa kan dikayu maipagapu't man-iipotog yu kan Jesu Kristu.

²²Dikayu'n asawa un babai, paiyapu kayu't dan asawa yu ta siya'd piyaon Apu Jesu Kristu un koon yu. ²³Ta sat lalaki dit mangitulay sit asawana, padan Kristu un siya'd mangitulay sidat manuttuwa. Ta si Kristu dit managu utdat manuttuwa un mauguda long-ag na. ²⁴Ot siyadi un masapula mampaiyapu pay dat babai't dat asawa da utdan losana banag un padan dit mampaiyapuwan dat manuttuwa kan Kristu.

²⁵Dikayu'n asawa un lalaki, pipiyaon yu okyan dan asawa yu padan dit nampipiyan Kristu kan ditaku'n manuttuwa un intod na dit long-ag na un nan-subut na kan ditaku ²⁶dalapnu mambalinon ditaku'n nadaļus un tagu na maipagapu't nanalusana kan ditaku si danum kan sadit ugud Apudyus. ²⁷Kingwan Kristu un losan dadi dalap nu man-ulin kad awatona ditakun manuttuwa un gattoka nabalbalu, naid pulus unawana, nadaļus kan naid pulus mapabalawana. ²⁸Ot padana pay un masapula pipiyaon dat lalaki dat asawa da ta kama't mismu'n long-ag daon dida ta nan-ossaan da. Ta sat lalaki'n mamippiya't asawana, long-ag

na dit pipiyaona. ²⁹Naid tagu't manlaweng sit long-ag na pay lawan, nu adi pakananaot kan ayyuwanana un padan payon din koon Kristu kan ditaku'n manuttuwa ³⁰ta palti ditaku't dit long-ag na. ³¹Kanan dit naikan-glita ugud Apudyus un, "Siya'd gapuna'n taynan dit lalaki dat malong-ag na ta umoy sumog-on sit asawana, kad mambalinda si ossaan." ³²Talona nadaļom dit kaipooyan ditu un naikanglit, ot sat maawataka ug-ugudona, sat naiyossaanan taku'n manuttuwa kan Kristu. ³³Yoong awad pay itudtudu na kan dikayu'n naasaw-an, un masapula kada osa'n lalaki pipiyaona dit asawana un kama't mismu'n long-ag na. Ot kada osa'n babai masapul paya lispituwona dit asawana.

Bagbaga Utdan Anak Kan Mamallong-ag

(Colosas 3:20-21)

6 Dikayu'n aabeng, masapula tuttuwaon yu dan mamallong-ag yu gaputa manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu. Siyatu tun kustun koon yu. ²"Lispituwon yu dan ama kan ina yu," kanan dit ummuna'n bilin un nadog-an si sapata un kanana'n, ³"dalapnu kapkapiya kayu kan matagu kayu't andu."

⁴Ot dikayu'n mamallong-ag masapula adiyu babalangona pasuļagon dan anak yu. Padakolon yuwot dida un nanakom kan natudtuduwan sidan tuttudun Jesu Kristu.

Pammagbaga Utdat Babbaun Kan Aappu

⁵Dikayu'n baba-unon, tumuttuwa kayu't dan apuwon yu uttun pita. Talona lispituwon yu kan ibain yu dida ot ipapasnok yun koon dan ipakwa da un kama nu si Kristu ud manselselbiyan yu. ⁶Koon yu tu un bokona gaputa iillan

da dikayu ot piyaon yun mas-oman dikayu, nu adi koon yu okyan gaputa manselbi kayu kan Kristu ot piyaon yun ipasnoka koon dan piyaon Apudyus un koon yu. ⁷Umaanggom kayu okyana mangwa't dat talibasu yu un kama nu si Kristu ud manselselbiyan yu un bokona sadit tagu. ⁸Tigammu yuwon un gun-gunaan Apu dit kada-osa kan ditaku, baba-unon man onnu bokon, sidan koon taku'n napiya.

⁹Ot dikayu paya aappu, padana paya lispituwon yu danat baba-unon yu. Adiyu og-ogyaton dida. Tigammu yuwon un losan taku, baba-unon man onnu ap-apu, nampapada taku'n iyapuwan Apu ud langit ot maid idumduma na.

Sadat Almas Un Intod Apudyus

¹⁰Susunud, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Gumakod kayu okyan maipagapu't naiyossaanan yu kan Kristu kan maipagapu't dit bilog dit pannakabalin na. ¹¹Usalon yu dat losana almas di makagubat un itdon Apudyus kan dikayu dalapnu mabalin yun malabanan dan sikap Satanas. ¹²Ta bokona sadat tagu'd kabusul taku nu adi sadan tutulay di dimunyu, sadan awad si pannakabalin, sadan mangitutulay sidan tagu'n nako'op si somsomok situn pita, sadan ispiritun apun di kinadadag utdin langit.[§] ¹³Isunga usalon yu dat losana almas di makagubata intod Apudyus dalapnun nu dumatong dit timpun nadadag mabalin yun sanguwona labanan dan busul kad nu magangput dan losana laban sissiya-an payyana susumkad kayu.

¹⁴Utdi, iskad yu un kama't suldadu un makagubat. Ot sat kama't bakakat yu, sat mangibagaan yu utdan katuttuwaan. Sat kama't takupal dit balukung yu, sadit nalintoga mantatagu yu. ¹⁵Ot

kama nu siya'd kapatus yu dit kanayuna nakasaganaan yun mangibaga't dit Naba'u'n Damaga mangtod si timpuyug. ¹⁶Bokona siyadatul lawa nu adi usalon yu nat pammati yu kan Kristu un kama't kalasag yun mansangga yu utdan sugrug Satanas un kama't umapuapuya pana. ¹⁷Ot sadit namnama yun matagu kan Apudyus siya'd kama't manhelmet yu. Ot sat ugud Apudyus un itdon Ispiritu Santu din usalon yun kama't ispada yu. ¹⁸Manluwala kayu utdin mangwaan yu utdatu. Kodawon yu dit tulung Apudyus. Singngadan na mana koon yu, manluwala kayu maisayun sit ipasomsomok ud Ispiritu Santu. Siya'd koon yu ot mansiput kayu, itultuluy yu un mangiluwala utda losana tagu'n Apudyus. ¹⁹Iluwaluwanak pay ta isulun Apudyus dan ibagak nu mantudtuduwak kan dalapnun natulodaka mangipatigammu't din Naba'u'n Damaga nailimod sit kaykaysan. ²⁰Ta naibaunaka pannakalong-ag Kristu un mangipatigammu't tuwa Naba'u'n Damag un siya'd gapun tun mababaludak. Isunga iluwala yu ta natulodak okyana mangibaga un siya'd lumbonga kook.

Udidin Ditu'n Sulat

²¹Ibaun ku si Tikico un napotoga sunud taku'n manuttuwa kan matalgodan un manselselbi kan Apu taku dalapnu siya'd mangibaga kan dikayu nu in-inok situ. ²²Ibaun ku dalapnu matigammuwan yu nu in-inon mi'l losan situ kad mapabos-ol nat somsomok yu.

²³Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu ipooy da kan dikayu'n losana manuttuwa dit timpuyug kan mampipiya un mabuyugan si pammati.

[§]6:12 Utdin ngatu un kawadan dan bunot, bokona utdin langita igaw Apudyus.

²⁴ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan
kan Apudyus un talona mamippiya kan
Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat

iFilipos

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1 Kan dikayu'n losana tagun Apudyus un inggaw sinat Filipos, dikayu'n naiyossaan kan Jesu Kristu pati utdan mangipangpangat kan dikayu kan sadan tumu'tu'lung kan dida:

Dikami da Pablo kan Timoteo un manselbelbi kan Jesu Kristu un nanligwatan dituwa sulat. ²Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku kan si Apu Jesu Kristu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Iluwaluwan Pablo Dat Manuttuwa Un iFilipos

³Kada magasmok ku dikayu kanayuna manyamanak kan Apudyus ⁴kan talona malagsakanak nu iluwaluwak dikayu. ⁵Onta manipud sit nanuttuwaan yu inggana't tun satun tu'tu'lungan yu ud sakon situn talibasuk un mangipatigammu uttun Naba'u'n Damag. ⁶Ot maid duwaduwaka si Apudyus un nangilugi'n mangkokwa utnat mataguwan yu itultuluy na inggana't magangput na nu dumatong dit algawa mangulinan ud Jesu Kristu. ⁷Kalobbongaka kama't tu tun mangisomsomkak kan dikayu gaputa napotog kayu kan sakon. Ta tumu'tu'lung kayu uttun ingkaasin Apudyus un talibasuk, ulay situn nabaludak kan ulay pay sidit nawayaaaka mangisikad kan mangipanoknok sidin Naba'u'n Damag. ⁸Tigammun Apudyus un tuttuwa tun ibagak un talona mailiwak kan dikayu ta amod tun mampipiyak kan dikayu un padan dit mampipiyan Kristu kan dikayu.

⁹Iluluwaluk kan Apudyus ta paam-amodona nat mampipiya yu un buyugan di kustu un tigammu kan kustu un man-uusig ¹⁰dalapnu mabalin yu un mapili din gattoka kapiyaana makwa kan dalapnu nada'us kan maida talon mapabalawan yu nu dumatong din algawa dumakngan Kristu. ¹¹On, iluwaluk dalapnu utdit tu'lung Jesu Kristu kankanayun un nalintog nat mantatagu yu dalapnu idayaw dan tagu si Apudyus.

Sat Mataguwan Kan Jesu Kristu

¹²Susunud ku, piyaoka matigammuwan yu un satu un napasamak kan sakon bokona tummaktak nu adi tummu'lungot sin maisaknapan din ugud Apudyus. ¹³Ta nambanaga natigammuwan dan losana suldadu un mambabantay sin bo'oy ali kan losan dan tagu't tu un san gapun tun nabaludak san manuttuwaak kan Jesu Kristu. ¹⁴Ot gapu't tun mababaludak, kaaduan sidan susunuda manuttuwa dan amo tummalgod din manuttuwaan da kan Apu Jesus ot sad koon da pay un tumu'lotu'loda mangiwalagawag sin ugud Apudyus un maid kumimutan da.

¹⁵Tuttuwa'n annat da ud uduma mangiwalagawag sit maipanggop kan Jesu Kristu gaputa maapos da kan piyaon da nu dida'd mabigbig. Yoong annat da pay udum un mangiwalagawag un gattoka nada'us dit panggop da. ¹⁶Iwalagawag da dit maipanggop kan Jesus gapu't dit mampipiya da kan sakon ta tigammu da un dinutukanak kan Apudyus un mangisikad sidit Naba'u'n Damag. ¹⁷Yoong sadan udum, sabali din panggop da un mangiwalagawag sit maipanggop kan Jesu Kristu ta gamgaman da ullawa dit maidayawan da ot iyabbot da un madogaan tun ligat ku uttun baballudan sidiya koon da.

¹⁸Yoong adi bali, nalagsakakot situ'n napasamak ta sad napotog kan sakon, maiwalagawag din maipanggop kan Jesu Kristu, napiya man onnu laweng din panggop da. Tuttuwa'n itultuluy ku kampany un manlagsak ¹⁹ta tigammuk un mawayawayaanak gapu't dan luwala yu kan gapu't tulung Ispiritun Jesu Kristu. ²⁰San talona piyaok kan nanamok maid pulus manliwayak sidan loblobongok un koon nu adi kankanayun un nabos-olak un kama't dit siguda kokkook. Talon okyanot situn satun dalapnu maipagapu kan sakon maidaydayaw si Jesu Kristu, matattaguwak man onnu matoyak. ²¹Ta kan sakona osa, matattaguwak dalapnu manselbiyak kan Jesu Kristu yoong nu matoyak ibilang ku un gun-guna ta umoyak kan siya. ²²Yoong nu ad-adu dan napopotoga makwak un maipooy kan Jesu Kristu nu matattaguwak, maid tigammuk nu ngadan din piliyok, mataguwak onnu matoyak. ²³Adik tigammu din piliyok sidatu'n duwa. Talona piyaok un sumina uttuwa lubung dalapnu umoyakon makaigaw kan Jesu Kristu. Siyatu'd amo napiya kan sakon, ²⁴yoong tigammuk un masapula adiyak yan matoy dalapnu tulungak dikayu. ²⁵Maid duwaduwak situ, isunga tigammuk un mataguwak payyan ot inggawak kan dikayu'n losan dalapnu tulungak dikayu un gumilbilog kan lumaglagsak sinat manuttuwaan yu. ²⁶Inggawak yan dalapnu makaoyak umana mangila kan dikayu ot maamamod nat mangidayawan yu kan Jesu Kristu gapu kan sakon.

²⁷Yoong singngadan na man din mapasamak, masapula maibagay nat mantatagu yu utdin Nabalun Damag un maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu awadak man onnu maidak un umoy mangila kan dikayu donglok un gasisiya'n nabakod nat pammati yu. Sapay okyan ta ossaan dan panggop kan somok

yu un mangisikad sidin pammati yu un naibasal sit katuttuwaana maipanggop kan Jesus. ²⁸Donglok pay okyan un adi kayu'n talon umogyat sidanat gumusu kan dikayu. Masapula natulod kayu, ta siya'd mangil-an da un madusa da nu dumatong din timpu yoong taguwon dikayu kan Apudyus. ²⁹Ta intod Apudyus kan dikayu dit gundaway un bokona lawa'n manuttuwa kan Jesu Kristu nu adi mapaligat pay maipagapu't dit manuttuwaan yu kan siya. ³⁰Sagapalon yu pay dan ligat un padan dat sinagapal ku un naila yu kan sadatu'n madama un mapaligatak un naipadamag kan dikayu.

Sat Kinapakumbaban Kristu Kan Sat Kinangatu Na

2 Napabos-ol nat angos yu maipagapu't din naiyossaanan yu kan Jesu Kristu, maliwliwa kayu't din mampipiya na, napiya din mambubulunan yu kan Ispiritu Santu, mangkikinnaasi kan mangkikinnadagu kayu. ²Isunga kodawok un ipooy yu pay kan sakon dit gattoka lagsak maipagapu't man-ossaanan dan somsomok yu, mampipinniyan yu, panggop kan nakom yu. ³Adi kayu mangwa si singngadan na man gapu't kinagamgam onnu kinapasdayaw yu nu adi mampipinnakumbaba kayu ot ibilang yu dan udum un nangatngatu nu dikayu. ⁴Bokona sadan mampiyaan yu ullawa'd ilan yu. Ilan yu pay din mampiyaan dan udum. ⁵Masapula sat kababalin yu maipada utdin kababalin Jesu Kristu.

⁶Ta si Kristu ulay nu awad dit kinapudyus kan siya, adina kinalikaguman un maipada kan Apudyus, ⁷nu adi utdit kuwana pay lawan un kanaknakoman, impadoba na dit long-ag na ot inawat na dit kasasaad

di osa'n babbaun. Nambalin si tagu ot natagu un kama pay kan ditaku.

⁸Nampakumbaba ot tinuttuwa na dat losana impakwan Apudyus ulay sat napatoyana un siya dit nailansaana't dit kulus.

⁹Siyatu'd gapuna un insaad Apudyus sidin kangattuwana saad ot introd na kan siya dit ngadana kadayawan sidan losana ngadan.

¹⁰Ot losana paloswa utdin langit kan situn pita kan sadan awad situn dalom pita mampalintumong da un losana mandayaw kan siya.

¹¹Ot losan dan mangibaga un si Jesu Kristu siya'd Apu, un maidayawan Apudyus un Ama.

Lumawag Taku Un Kama't Silaw Situn Lubung

¹²Siya'd gapuna potgoka gagayyom, un nu kamaan dit kanayuna nanuttuwaan yu kan sakon sidit ininggawak kan dikayu, talon okyanot sinsatuna maidak kan dikayu. Igga yu nat kaboolan yu un tumuttuwa kan Apudyus un kumimut kayu un adi makatungpal. Koon yu tu inggana't maid mangkulangan nat mataguwan yu kan Apudyus.

¹³Ta si Apudyus un mangkokkokwa utnat mataguwan yu, siya'd mangmangtod si kaboolan yu dalapnu naanggom kan madaddaan kayu un mangwa utdan mas-omana.

¹⁴Koon yu dan losana ipakwa na un adi kayu mangngonongonot onnu mansisinnungbat ¹⁵dalapnu talona maid maipabasul kan dikayu kan nadalus nat somsomok yu. Ulay nu inggaw kayu uttun lubung un kawadan dadin losana nadadag kan gumabasula tagu, maid mapabalawan yu un aabeng Apudyus. Lumawag kayu un kama't bituwon un manilaw kan dida ¹⁶utdin mangituttuduwan yu kan dida't din damag maipanggop sit mataguwan si ing-

gaingga. Kad awad lasun ku un mangipasdayaw kan dikayu nu dumatong dit timpu'n mangulin si Jesu Kristu ta maila un bokona nayam-an dat nambannugak. ¹⁷Ot ulay nu mapatoyak dalapnu maidoga tun dalak sinat idatun yu kan Apudyus gapu't pammati yu, nalagsakak kampay kan maipanlagsakak kan dikayu. ¹⁸Padana pay un malagsakan kayu kan maipanlagsak kayu kan sakon.

Sada Timoteo Kan Epafrodito

¹⁹Mantalgodak kan Apu Jesu Kristu ot nu ipalubus na, ibaun ku si Timoteo kan dikayu dalapnu awad mangngolak sidan maipanggop kan dikayu kad mapabosolak. ²⁰Ta maid sabali't maipanlikna kan sakon maipanggop kan dikayu kan gattoka mangikasisgab kan dikayu nu adi siya ullawa. ²¹Sadan uduma tagu, siya ullawa'd in-innapan da dan bukud da un mampiyaan un bokona somsomkon da nu inon din koon da un mangwa't dan piyaon Jesu Kristu. ²²Yoong nu si Timoteo, tigammu yuwon un awad kaboolana. Kama kami si man-ama un nantalibus maipagapu't dit Nabalun Damag. ²³Siya'd gapuna un ibaun ku un dagus kan dikayu nu in-inon tun makwaan ditun kasuk. ²⁴Ot mantalgodak kan Apu Jesus un ulay sakon dandani payon nat man-ulinak kan dikayu.

²⁵Nasomsomok ku pay un masapula man-ulinok kan dikayu si sunud taku'n Epafrodito un bulun ku kan padak un suldadun Jesu Kristu. Siya'd dinutukan yu un dumatonga tumulung kan sakon. ²⁶Man-ulinok ta talona mailiw kan dikayu'n losan kan talona madanagan ta natigammuwan yu kanu un nasakit. ²⁷Tuttuwa un nasakit ot istay matoy yoong kinaasiyan Apudyus. Kinaasiyanak pay kan Apudyus ta naamamod okyan tun domdom ku nu natoy. ²⁸Siya'd gapuna un talona piyaoka man-

ulinon kan dikayu dalapnu malagsakan kayu uman un makaila kan siya kan dalapnu maid payon tun danag ku kan dikayu. ²⁹Ot talona naanggom kayu okyana mampadatong kan siya ta osa'n buluna manuttuwa kan Apu Jesu Kristu. Ipailla yu nat mandadayaw yu utdan losana tagu'n kama kan siya. ³⁰Ta imbados na dit long-ag na ot istay matoy sidit tummulungana un mangwa't dan ipakwan Jesu Kristu dalapnu maipooy na kan sakon dit tulung un adiyu maipooy.

San Tuttuwa'n Kinalintog

3 Susunud ku, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Manlagsak kayu gapu't dit naidagamungan yu kan Apu Jesu Kristu. Adiyak mappoga mangikanglit sidat ingkanglit kuwon kan dikayu ta tigammuk un mampiayan yu. ²Manalimban kayu utdan tagu un kama't asu utdan nadadaga kokkoon da ot ipapilit da un masapula matulgiyan nat osa'n tagu dalapnu matagu kan Apudyus. ³Ditaku dat tuttuwa'n natulgiyan ta mandadayaw taku kan Apudyus maipagapu't dit Ispiritu na. Nalagsak taku gaputa naiyossaan taku kan Jesu Kristu. Ot adi taku mantalgod sidan kumpolmi un koko-on da uttun long-ag. ⁴Mabalin ku pay un mantalgod sidan kama't di un kokkoon nu piyaok. Nu awad osa't mangibaga un awad lasun na un mantalgod sidan makwa uttun long-ag, amodot kan sakon ta ⁵natulgiyanak sidit maikawalu'n algalaw ku un naiyabeng. Gattoka Israelitaak ta osaaka kaganakan Benjamin kan napokpoklanaka Hebreo. Nu maipanggop sit umunud sidat lintog dat Judio napasnokak ta osaaka Fariseo. ⁶Ot nu maipanggop si kinasnok, ay osaaka namalpaligat sidat manuttuwa kan Apu Jesus sidit. Ot nu maipanggop sit mapalintogan di tagu maipagapu't manuttuwaana utdan lin-

tog Moses, tinuttuwaka losan ot talona maid mapabasulak. ⁷Yoong sinsatunon sadan inyabbot ku un gun-gunak ibilang kuwon un maid selselbi da maipagapu't dan kingwan Kristu un maipooy kan sakon. ⁸Tuttuwa'n maidon selbin dan losan situn lubung kan sakon gaputa napotpotog din manigammuwak kan Jesu Kristu un Apu. Maipagapu kan siya, nan-awidakon dan losan ot indawat kuwon dida un kama't isaw dalapnu magun-ud ku dit potog dit maiyossaan kan Jesu Kristu. ⁹Naidon dit kabukbukudak un kinalintog un nagun-ud ku gapu't nantungtungpalak sidat lintog. Awad kan sakonon dit kinalintog un magun-ud maipagapu't manuttuwaan kan Jesu Kristu un bokonona maipagapu't dit umunud sidat lintog. On, sat kinalintog un nanligwat kan Apudyus kan naibasal sit manuttuwaan kan Kristu. ¹⁰Ot sad talona piyaok, matigammuwak si Jesu Kristu ot mapadasak dit pannakabalin na ta ummungal un natoy. Piyaok un padason un mapaligatan un padana't dit kan piyaok un maipadaak okyan kan siya't dit natoyana ¹¹dalapnu mandinonyana kad paungalonak pay un matoy ot mataguwak kan siya si inggaingga.

Sat Gun-guna Un Gun-gun-udon Pablo

¹²Susunud, bokona piyaoka ugudon un makwakon dan losana imbagak onnu maidon mangkulangak yoong itultuluy ku un ipakat tun kaboolak un mangun-ud sit gun-guna dalapnu matungpal dit panggop Jesus un nangayag kan sakon. ¹³Bokon payyan un nagtong ku datu uttun mataguwak susunud, yoong sad kook, masapula liuwakon dan naabusa kingwak ot ipakat ku tun kaboolaka manatong sidin dolo dok. ¹⁴Napegotaka manatong sidit mangki-gadana dalapnu magun-ud ku dit gun-guna un mataguwan sidin langit un

iyaw-awis Apudyus maipagapu't manuttuwaan kan Apu Jesu Kristu.

¹⁵Ot masapula kama't tu din somsomok taku'n losana naotngan si pammati kan Jesu Kristu. Yoong nu awad maisabali't somsomok kan dikayu, si Apudyus ud mangilawag kan siya. ¹⁶Yoong ulay nu kama't di, masapula itultuluy taku'n tuttuwaon dan impatigammunon Apudyus kan ditaku.

¹⁷Susunud, itultuluy yu un padaon tun angwat ku kan ilan yu pay dan maipada si angwat kan sakon ta dikami ud padaon yu. ¹⁸Ta adu dan tagu un bokona umannatup dit angwat da utdit kaipooyan dit natoyan Kristu sidit kulus. Imbagabagakon kan dikayu dit maipanggop sidatuwa tagu utdit ot makaluwaaka mangibaga payyan. ¹⁹Maid sabali si mantungpaan datu nu adi sadin impiyelnu ta paitulayan da utdan pipiyaon dan long-ag da. Ot ilastug da dan lumbonga ibain da kan siya'l lawa'd sosomkon da dan banbanag situn lubung. ²⁰Yoong nu ditaku'n manuttuwa, utdin langit din kustu un igaw taku un siya'd manligwatan dit talona uuwayon taku'n managu un si Apu Jesu Kristu. ²¹Obsona tun nakapsut kan matoya long-ag taku ot mambalinona si kama't din nakaskasdaawa long-ag na. Koono tu un usalona dit siya payona panakabalin un usalona un mampaapu't dan losan kan siya.

Pammagbaga

4 Susunud, talona napotog kayu kan sakon ot talon tun iliw ku un mangila kan dikayu. Adi kayu lumipisuta mangisikad sinat mataguwan yu kan Apu Jesu Kristu ta dikayu ud mangmangtod si lagsak ku kan dikayu'd gungunak sidat kewaal ku.

²Makapangpangngasiyak kan dikayu Evodias kan Sintikia, ta

mantunus kayu un kama't mansunud maipagapu't din manuttuwaan yu kan Apu Jesu Kristu. ³Ot kama pay kan sika Timoteo un matalgodaka bulun ku, piyaok un tulungam datun duwa'n babai ta impasnok da un tummulung kan sakon sit maiwalagawagan ditun Ugud Apudyus. Dida kan da Clemente kan dat losana katalibasuwak un nailista si ngadan sin iblun Apudyus.

⁴Susunud, kanayun kayu un nalagsak sidin maidagamungan yu kan Apu Jesu Kristu. Ibagak payyan, manlagsak kayu!

⁵Ipaila yu nat kinaanus yu utdan losana tagu. Dandaniyon nat dumakngan Apu. ⁶Maid okyan mandanagan yu nu adi siyayaman kayu kan Apudyus sidan losana manluwaluwan yu utdin mangkodawan yu utdan masapul yu kan siya. ⁷Kad itdan Apudyus dikayu si timpuyug un adin di tagu mabalinana masomsomok dalapnu natalgod danat angos kan somsomok yu maipagapu't dit naiyossaanon yu kan Jesu Kristu.

⁸Ot san maudi un ibagak kan dikayu susunud, sadan nabalun kan bagay na un maidayaw dan somsomkon yu un kama't dan: singngadan na man un tuttuwa, singngadan na man un malispitu, nalintog, nadaus, gassosoom onnu singngadan na man un madayawa makwa. ⁹Singngadan na mana inadal yu kan sakon sidan intudtuduk, dingngol yu utdan inugud ku kan inila yu utdan kingkingwak, ipapasnok yu dida un koon. Ot si Apudyus un manligwatan di kappiya siya'd inggaw kan dikayu.

Nanyaman Si Pablo Utdit Tulung Dat iFilipos

¹⁰Tuttuwa'n amod tun lagsak ku kan manyamanak kan Apu Jesu Kristu ta utdin nabayaga timpu, gundaway yu uman un mangipaila utnat man-iipotog yu kan sakon. Yoong bokona piyaona'n ugudon un nappog kayu utdit, nu adi maida

lawa'd gundaway yu. ¹¹Ot bokona ibagak tu gaputa nabaybay-anak sidan kasapulak. Naadaḷ kuwon nat mapnok si singngadan na man un kasasaad. ¹²Tigammuk nu kamaan din mangkasapulan kan nu kamaan din masawaḷan. Kadon, singngadan na man un igaw onnu olas, mabsugak man onnu mabitilak, masawaḷ man onnu mangkulang dan awad kan sakon, mapnokak kampay. ¹³Kaboolak un sanguwon dan losana mapasamak kan sakon gaputa si Jesus ud mangtod si kaboolak.

¹⁴Yoong ulay nu kama't di, manyanak ta tinuḷunganak sidan nampaligatak. ¹⁵Dikayu un iFilipos, titiggammu yu un sidit nanligwatak sinat Macedonia utdit damun dit nangitduwawak sit Nabaḷu'n Damag sinat igaw yu, maid udum sidan manuttuwa si tummuḷung kan sakon nu adi dikayu ullawa. ¹⁶Ulay sit ininggawak sidin Tesalonica, bokona lawa'n namingsan un impaw-itanak kan dikayu utdat masapul ku. ¹⁷Bokona ga-

puta piyaoka lawa'n man-awat sidan pakdaw yu nu adi piyaok un amo umadu dan gun-guna yu un itdon Apudyus. ¹⁸Ot antu'n awatok datun indatong Epafrodito un impaw-it yu un tuḷung yu kan sakon ot nasawaḷ da payon. Antuwon un losan datun masapul ku. Sadatu un tuḷung yu, maiyalig da si datun yu kan Apudyus un gattoka mapnokana kan mas-omana. ¹⁹Ot si Apudyus un amod si binaknang itdona'n losan dan masapul yu maipagapu't din naiyossaanan yu kan Jesu Kristu.

²⁰Madaydayaw si Apudyus un Amataku si inggaingga. Amen.

Maudi Un Bagbaga

²¹Kumusta dan losana manuttuwa kan Jesu Kristu. Mampakumusta pay dan sunud taku un buḷun ku uttu kan ²²losan dan tagun Apudyus situ taḷon sidan inggaw sin boḷoy ud Emperador.

²³Iluwaḷuk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat

iColosas

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1 ¹⁻²Kan dikayu un tagun Apudyus sinat Colosas un matalgodana susunud mi kan Kristu:

Sakon si Pablo un apostoles ud Jesu Kristu gaputa siya'd nakom Apudyus kan bulun ku si sunud taku'n Timoteo un mansulat kan dikayu.

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kaasiyan dikayu kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Iluwaluwan Pablo Dat Manuttuwa't Din Colosas

³Kanayuna manyaman kami kan Apudyus un Aman Apu Jesu Kristu nu iluwaluwan mi dikayu. ⁴Manyaman kami maipagapu't dat nadamag mi un maipanggop sit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu kan mampipiya yu utdan losana tagun Apudyus.

⁵Manuttuwa kan mampipinniya kayu gapu't dit nanam-on yu un maipooy kan dikayu un naisagana utdin langit. Dingngol yu dit maipanggop situwa nanam-on yu utdit damu'n nangngolan yu utdit katuttuwaan, un siya tun Nabalun Damag. ⁶Satuwa Nabalun Damag un naitudtudu kan dikayu, madama payon un maiwalwalagawag situn lubang. Ot maila dit bunga na utdan mantatagun dan makanggol, padan dit nakwa kan dikayu manipud sit nangngolan yu kan nakaawatan yu utdit katuttuwaana maipanggop sit kaasin Apudyus. ⁷Naadal yu tuwa maipanggop kan Apudyus kan Epafra un siya'd potpotgon mi un katalibasuwana. Napas-nok un manselselbi kan Kristu ot siya'd ummoy kan dikayu un nangisikad kan

dikami. ⁸Siya'd nangibaga kan dikami utdit maipanggop sidit mampipiya yu un intod Ispiritu Santu kan dikayu.

⁹Kadon, manipud sit nangngolan mi utdit maipanggop kan dikayu, kankanayunona iluwaluwan mi dikayu. Kanayuna kodawon mi kan Apudyus ta itdan dikayu kan Ispiritu si losana laing kan man-aawat dalapnu matigammuwan yu un kustu dan losana piyaona. ¹⁰Kadon mabalin yu ud matagu un maibagay si osa'n naiyossaan kan Apu Jesus kan gassosoom kayu kan siya. Koon yu dan losana nabaļu un makwa kan umadu nat tigammu yu maipanggop kan Apudyus. ¹¹Ilulluwalu mi ta mapabilog kayu utdit nakaskasdaawa pannakabalin Apudyus dalapnu nalagsak kayu kampaya mangiyattom kan mangan-anus sidan singngadan na mana mapasamak. ¹²Manyaman kayu kan Apudyus un Ama ta inittan dikayu si kalintogana maitdan sidan itdona utdan taguna un awad sin mangiyapuwana un napadda. ¹³Tinagu ditaku utdit pannakabalin Satanas ot inyalis ditaku't dit mangiyapuwan dit potpotgon Apudyus un Anak na ¹⁴un siya'd nanubbut kan ditaku dalapnu mawayawayaan taku un piyaona'n ugudon napakawan dat basul taku.

Sat Katatagun Kristu Kan Sat Talibasun Na

¹⁵Si Kristu ud kustu'n mangil-an kan Apudyus un adi maila. Ininggawon sit daan payyan napaloswa tun lubang ot siya'd kangattuwan sidan losana napaloswa. ¹⁶Ta siya'd pinampaloswan Apudyus sidan losana awad sidin langit kan situn pita, maila man onnu adi maila, pada na pay sidan losana ispiritu un awad pannakabalin kan tulay un mangiyapu. Pinaloswa na datu un losan si maidayawana.

¹⁷Ininggawon si Kristu utdit daan payyana napaloswa datun losana banag ot maipagapu kan siya gasissiya din ulnus dan losana napaloswa. ¹⁸Siya'd pannakaulu taku'n manuttuwa ta ditaku dit pannakalong-ag na. Siya'd manligwatan di mataguwan ta siya'd ummuna un pinaungal Apudyus un natoy dalapnu siya ud kangattuwan sidan lossalossan. ¹⁹Ta nas-om si Apudyus un sadat losana kababalin kan kinaapudyus na inggaw sit Anak na. ²⁰Ot ingkoddong Apudyus un ikapiya kan siya dadit losana paloswa utdin langit kan uttun pita. Ot maipagapu't dit dalan Jesus un nan-ayus sit natoyana't dit kulus, naikapiya dat losana paloswa kan Apudyus.

²¹Ot dikayu, naisina kayu kan Apudyus sidit kaykaysan. Binusuḷ yu si Apudyus maipagapu't dat nadadaga somsomok yu kan kingwa yu. ²²Yoong sinsatunon ingkapiya na dikayu kan siya maipagapu't dit natoyan dit Anak na dalapnu nasantuwan kan nadaḷus kayu kan maid mapabalawan yu nu maidatag kayu't din atubang na. ²³Yoong masapula itultuluy yu ud manuttuwa ot adi kayu'n talon manduwaduwa, masapula napiddot nat pammati yu un adi kayu maligligad sinat namnama yu un nagun-ud yu utdit nagngol yu dit Nabalu'n Damag. Satu un Nabalu'n Damag, siya payon dit naitudtudu utdat losana tagu't tun lubung ot siya pay ud itudtuduk situn manselbiyak kan Kristu.

Sat Nanselbiyan Pablo Utdat Losana Manuttuwa

²⁴Sinsatun, manlagsakak sidatu'n adu un mampaligatak gaputa mampooy da un mampiyaan yu. Ta sadatu un ligat maidoga utdit ligat un sinagapaḷ Kristu un mampooya mampiyaan dan losana manuttuwa un pannakalong-ag na. ²⁵Pinambalinak kan Apudyus un

manselselbi utdan losana manuttuwa. Indutuk na tuwa talibusu kan sakon un umoy mangipatigammu un kustu utdit ugud un mampooy si mangkapiyaan yu un bokona Judio. ²⁶Sadi un ugud na, nailimod si piga'n lonap yoong naipatigammuwon situn satun sidan tagu na. ²⁷Nakom Apudyus un ipatigammu utdan tagu na dit amoda kinakaskasdaaw kan kinabalbalun dit nailimod kan dikayu'n bokona Judio un: inggaw si Kristu kan dikayu ot awad namnama yu un mailak-am sit nakaskasdaawa kinangatu na. ²⁸Sat maipanggop kan Jesu Kristu dit itudtudu mi utdan losana tagu. Usalon mi dit losana laing mi un mamagbaga kan mangisulu kan dida dalapnu idatag mi din kada osa'n tagu utdin atubang Apudyus un maid mangkulangana utdit maiyossaanana kan Jesu Kristu. ²⁹Siya'd gapuna un ibados ku tun long-ag ku un mangwa't datu'n kook un usalok dit losana bilog kan pannakabalin un itdon Kristu kan sakon.

2 Piyaoka matigammuwan yu nu kumaan man-iibados ku uttun long-ag ku un mangwa't dan mangkapiyaan yu kan padana pay sidadin losana manuttuwa't din Laodicea kan sadadi'n losana adi payyan nakaila kan sakon. ²Ta piyaok un mapabos-ol nat angos yu kan man-os-ossaan kayu maipagapu't mampipinniyan yu dalapnu talona maid manduwaduwaan yu nu adi talona maawatan yu dit maipanggop sit inlimod Apudyus sidit, un maid sabali nu adi si Kristu. ³Si Kristu ullawa'd mangdasan sidan losana kinasilib kan makatigammuwan sit maipanggop kan Apudyus.

⁴Ibagak kan dikayu datu dalapnu maid makaallilaw kan dikayu utdan makapaawis un bagbagan maid katut-

tuwaana. ⁵Ta ulay nu maidak kan dikayu talona sosomkok dikayu. Ot matalokak un nakatigammu un natimpuyug kayu kan nabakod nat pammati yu kan Jesu Kristu.

Sat Mataguwan Maipagapu't Maiyossaanan Kan Kristu

⁶Kadon ta inawat yuwon si Jesu Kristu un Apu yu, masapula matagu kayuwon un maisayun sit mantatagun di osa'n naidagamung kan siya. ⁷Lumamut kayuwon kan siya ot itultuluy yu un dumakol sidit mataguwan yu kan siya. Pabakodon yu nat pammati yu un kama't dit naisulu kan dikayu kan kankanayun kayu un manyaman kan Apudyus.

⁸Man-alimban kayu ta adi kayu maawisa mangunud sidan tudtudun kama nu nabalbalu yoong maid selbi da kan makaallilaw. Sadatu un tudtudu, natawid ullawa utdat ginnapuwan taku kan intudtudun dat nadadaga ispiritu un mangiyapu uttun lubung un bokona naibasal sit tudtudun Kristu.**

⁹Nambalina tagu si Kristu yoong iniinggaw dit losana kinaapudyus kan siya. ¹⁰Ot maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Kristu un siya'd kangattuwana Apu utdan losana maapu kan awad si tulay, annat kan dikayuwon dat lossalossana masapul yu un matagu.

¹¹Maipagapu't dit naiyossaanan yu kan siya, natulgiyan kayu yoong bokona padan dit mantutulgin di tagu ta si Kristu dit nangwa un kinaanna dit panakabalin dit nadadaga kinatatagu yu. ¹²Ot utdit nabunyag kayu, kama nu naipanlobon kayu kan Kristu kan kama nu naipan-ungal kayu kan siya gaputa manuttuwa kayu utdit pannakabalin Apudyus un namaungal kan Kristu utdit natoyana. ¹³Utdit, naibilang kayu

un natoy sidin man-iilan Apudyus gapu't dat basul yu kan gapu't dit adiyu umunudan sit lintoga maipanggop si tulgi. Yoong sinsatunon, naitdan kayu si bagu'n mataguwan un kama nu naipan-ungal kayu kan Kristu. Pinakawanon Apudyus dat losana basul taku. ¹⁴Kinaan naon dat listaan dat losana basul taku padana pay sidat linlintog un mangipaila utdan nakabasulan taku. Inamin na un kinaan datu un inlansana dida utdit kulus Jesus. ¹⁵Maipagapu pay sit natoyan Jesus sit kulus, inabak Apudyus dat nadadaga ispiritun awad si tulay kan pannakabalin ot impabuya na utdan losan un inabak na dida.

¹⁶Siya'd gapuna un adiyu donglon dan tagu'n mandillaw kan dikayu gapu't dit adiyu manuttuwaan sidan linlintog da maipanggop si makan, mainum, Piyesta, Piyestan di Saal Bulan onnu Al-algaw un lillongan. ¹⁷Ta sadatuwa linlintog sidit, kama't angngingiwan ullawan dit dumatong. Ot sat kustu un dummatong, si Kristu un siyaon tuttuwaon taku. ¹⁸Isunga adiyu ipalubus un matalak yu nat gun-guna yu maipagapu'l lawa utdan tagu'n mangibagbaga un masapula padaon yu dida un man-ag-agin pakumbaba kan mandayaw sidan anghel ta kabawon da un awad naipaila kan dida. Mamaspasikat ullawa danata tagu un maid gapugapuna gaputa bokona naapudyusan dit mansosomsomok da. ¹⁹Sadatu un tagu, inggongda daon un maiyossaan kan Kristu un pannakaulu taku'n manuttuwa. Si Kristu ud mampaos-ossaan kan ditaku un long-ag na kan siya'd mangtod sidan kasapulan taku dalapnu dumakol taku uttun naispirituwan un mataguwan taku un kama't din piyaon Apudyus un mam-papadako! kan ditaku.††

**2:8 Galacia 4:9.

††2:19 ilan yu utdin Efeso 4:16.

Naipangkatoy Kan Naipantagu Dat Manuttuwa Kan Kristu

²⁰Sinsadin ta naipangkatoy kayu kan Kristu utdit natoyana nawayaan kayuwon sin mangiyapuwan dan nadadaga ispiritun mangiyapu uttun lubang. Yoong apay un mantattagu kayu payyana kama't dan tagu uttun lubang? ²¹Nu kanan da un "Adim aggomon nat," onnu "Adim kanon nat," onnu "Adim sikdunon di," tuttuwaon yu. ²²Sadatu un bilbilin, maipanggop da ullawa utdan banag un naidon selbi da nu maabus dit kausalan da. Kingwan di tagu ullawa datu un bilbilin kan tudtudu. ²³Ot kama nu nabaļu datuwa bilbilin gaputa sadat mangunud masapula ipapati dan dit mandayaw, man-ag-agin pakumbaba da kan paligaton da dat long-ag da pay lawan. Yoong maid selbin datuwa bilbilin ta adi da mit matupod dan tagu un mangwa utdan nadadaga pipiyaon di long-ag koon.

3 Sinsadin mampay ta naipan-ungal kayuwon kan Kristu utdit ummungalana, sosomkon yuwon dan mampiyaan yu un awad sin langit un siya'd kawadan Jesus un mantutupak sidit kapon madiwanan Apudyus. ²Sosomkon yu dan awad sin langit un bokonona sadan awad situn lubang. ³Ta kama nu natoy kayuwon nu maipanggop sit dadaana kinatatagu yu ot sat gattoka mataguwan yu naidulin kan Apudyus maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Kristu. ⁴Ot nu mampaila si Jesu Kristu un siya'd gattoka mataguwan yu, maibuļun kayu kan siya kan maidagamung kayu pay kan siya un maidaydayaw.

Sat Dadaan Kan Bagu Un Mataguwan

⁵Sinsadin, masapula adsan yuwon dan nainlubungana gabbabasul un koko-on un padan dan bokona man-asawa yoong koon da dan koko-on di man-asawa, sadan naisawa somsomok kan angwat, manggagatol un kagigikna kan losana nadadaga pipiyaon tun long-ag koon. Adi kayu man-agum ta sat kinagum osa un kalasin di mandadayaw si sinan-apudyus. ⁶Maigapu utdatu un koko-on, maidos-al dit sulag Apudyus sidan tagu'n adi tumuttuwa kan siya. ⁷Kama't tu dit nantatagu yu utdit daan yu un manuttuwa.

⁸Yoong sinsatunon masapula adi kayuwon mansussulag kan nalasu'n makaungot. Adi kayuwon manomsomok si mayam-anan di pada yu un tagu. Adi kayuwon manlikud kan mambagbaga utdan naalas un ugud. ⁹Adi kayuwon mantitinnuli ta inabus yuwon inwalin dit dadaana kinatatagu yu kan sadadit lawenga ugali yu. ¹⁰Ot insukat yu dit bagu'n kinatatagu. Satu un bagu'n kinatatagu yu mapabpabagu dalapnu maipada kan Apudyus un namaloswa kan dalapnu gattoka matigammuwan yu siyana. ¹¹Ot gaputa pinabagu dikayu kan Apudyus maidon Judio onnu bokona Judio, natulgiyan onnu bokona natulgiyan, naadalan onnu bokona naadalan, puyung onnu bokona puyung ta si Kristu ullawa'd nangatu un abus kan iinggaw sidan losana mantalgod kan siya.

¹²Pinili dikayu kan Apudyus un mambalina nadaļusa tagu na kan pipiyaona siya'd gapuna un masapula nakaasi kayu't dan udum. Nabaļu'd koon yu kan dida, napakumbaba, naamma kan naanus kayu okyan. ¹³Man-iinnanun kayu kan nu awad mamabasulan di osa

kan dikayu masapula mamakawan kayu un padan dit namapakawan Apu Jesus kan dikayu. ¹⁴Ot masapula utupan yu datu un losan si pinniya ta siya'd gattoka mamukol kan dikayu un manossaan. ¹⁵Masapula sat kinakapkapiya un manligwat kan Kristu nat mangit- ulay kan dikayu ta pinili dikayu kan Apudyus un maidagamung sidit long- ag Kristu dalapnu mapadas yu tuwa kinakapkapiya. Ot adiyu liuwana manyaman kan Apudyus. ¹⁶Masapula talona iyaangos yu dat intudtudun Kristu. Mansisinnulu kan mambibinnagbaga kayu un usalon yu din losana laing yu. Mangkanta kayu utdan kanta un naala utdin Salmo, sadan himno kan uduma kanta un maipanggop kan Apudyus. Mangkanta kayu un siyayaman kan Apudyus. ¹⁷Ot singngadan na man un ibaga onnu koon yu, koon yu dida'n losan un mas-oman kan maidayawan Kristu. Manyaman kayu un kanayun kan Apudyus un ipadalan yu kan siya.

Sat Lobbonga Koon Di Pamilya

¹⁸Dikayu un aassawa un babai, pait- ulayan kayu't dan aassawa yu ta siya'd lobbonga koon di osa'n manuttuwa kan Jesus.

¹⁹Ot dikayu un aassawa un lalaki, amo piyaon yu dan asawa yu ot adiyu uyu- uyungan dida.

²⁰Dikayu un aabeng, tuttuwaon yu dan losana ibagan dat malong-ag yu ta siya'd mas-oman Apu Jesus.

²¹Dikayu un mamalong-ag, adiyu paungoton dan aabeng yu dalapnu adi da madismaya.

²²Dikayu un baba-unon, tuttuwaon yu dan apu yu utdan losana ibilin da. Bokona lawan tuttuwaon yu dida ut- dit mangi-il-an da dalapnu mas-oman dikayu, nu adi tuttuwaon yu dida un sipupusu kan maipagapu't mandayawan yu kan Apu Jesus. ²³Singngadan na

mana talibasuwon yu, ipapangog yu un koon un kama nu maipooy kan Apu Jesus un bokona maipooy si tagu. ²⁴Ta doda'n tigammu yuwon un gun-gunaan dikayu kan Apu Jesus sidit insapatana un itdona utdan taguna. Ta si Jesu Kristu dit kustu un Apu un manselbiyan yu. ²⁵Singngadan na mana laweng si koko-on masubadan payon si kustu'n du- sana ta maid idumduman Apudyus nu mangukum.

4 Dikayu un awad si baba-unon masa- pula koon yu dit nalintog kan itdon yu dan lumbonga maitod kan dida. Som- somkon yu un awad pay Apu yu utdin langit.

Uduma Bilin

²Adi kayu lumipsuta manluwalu. Masapula ammaan yu un somsomkon dat ibaga yu nu manluwalu kayu kan manyaman kayu kan Apudyus. ³Iluwaluwan yu pay dikami dalapnu itdan dikami kan Apudyus si nabalun gundawaya mangiwalagawag sidit damaga nailimod sit aw-awe un siya dit maipanggop kan Jesu Kristu. Siya'd gapun ditu'n mababalludak dit nangiwalagawagak situwa damag. ⁴Ot iluwalu yu pay ta mailawlawag ku okyan tuwa maipanggop kan Jesus un siya'd lobbong ku un koon.

⁵Ammaan yu dan kokkoon yu ut- dan adi payyan manuttuwa. Usalon yu nat losana gundaway yu un mangibaga kan dida't din maipanggop kan Jesus. ⁶Naanus kan gassosoom okyan nat mambabagbaga yu kad tigammu yu nu inon nat mansusungbat yu utdan tagu'n man-im-imus.

Maudi Un Bagbaga

⁷Si Tikico ud mangipatigammu kan dikayu utdan losana damag maipanggop kan sakon. Siya ud osa un pipiyaoka sunud taku kan matalgodan un bulun

mi un manselselbi kan Apu Jesu Kristu. ⁸Ibaun ku kan dikayu dalapnu ibaga na kan dikayu nu in-inon mi un losan situ kan dalapnu mapabos-ol danat angos yu. ⁹Maibuun kan siya si Onesimo un matalgodan un bulun mi un manselselbi kan pipiyaoka sunud taku kan kailiyan yu. Dida ud mangipadamag sidan losana mapasasamak situ.

¹⁰Mampakumusta kan dikayu si Aristarco un bulun ku un mababalud. Padana pay kan Marcos un kapingsan Bernabe. Naawat yuwon dit bilin un maipanggop kan Marcos. Ot nu umoy, palnokon yu. ¹¹Kumusta kayu pay kanu un kanan ud Jesus un mangngadan Justo. Siyadatu'l lawa un tulu utdan Judio un manuttuwa dan sumalsalak kan sakon sidit man-iwalagawagak sidit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot dida'd manliwliwa kan sakon.

¹²Kumusta kayu pay un kanan ud Epafras un kailiyan yu. Osa pay un manselselbi kan Jesu Kristu ot kankanayuna napasnok un mangilulluwalu un nabakod kan maid mangkulangan nat pammati

yu kan matungpal yu dan piyaon Apudyus un maid manduwaduwaan yu. ¹³Ta sakon ud mangustigu ud si mangibadosana utdin long-ag na un mangwa utdan mangkapiyaan yu kan sidat tagu utdin Laodicea kan Hierapolis. ¹⁴Mampakumusta pay si Lucas un pipiyaon mi un doktol kan padana pay kan Demas.

¹⁵Ibaga yu tuwa pakumusta mi utdadit susunuda manuttuwa utdin Laodicea, padana pay kan Nimfas kan sadat manuttuwa un maammu-ammung sidin boloy na. ¹⁶Abuson yu kad basaon tuwa sulat, ilan yu pay ta maibasa utdat manuttuwa utdin Laodicea. Ot basaon yu pay dit sulat ku utdan iLaodicea. ¹⁷Ibaga yu kan Arkipo ta tungpalona dit talibasun naitalagod kan siya utdin manselbiyana kan Apu.

¹⁸Sakon si Pablo un mismu tun nangikanglit situn maudi'n imbagak situn sulat ku kan dikayu. Adiyu ud liuwak sakona mababalud ot iluwaluwak pay.

Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus.

Sat Umuna Un Sulat Ud Pablo Utdat

iTesalonica

1 Kan dikayu'n iTesalonica un tagun Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu:

Dikami da Pablo, Silas[¶] kan Timoteo un mansulat kan dikayu. Iluwaļu mi ta kaasiyan dikayu kan Apudyus kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Sat Katatagu Kan Pammatin Dat iTesalonica

²Kanayuna manyaman kami kan Apudyus gapu kan dikayu kan adimi libsan an un mangiluwaļu kan dikayu.

³Ta nu manluwaļu kami kan Apudyus un Ama taku, magasmok mi dat napiya'n kokkoon yu un mangipail-an yu utdit pammati yu kan sat kinalagpot yu maipagapu't dit mampipiya yu kan Apudyus. Naanus kayu gapu't dit namnama yu un mangulin si Jesu Kristu un Apu taku.

⁴Susunud un pipiyaon Apudyus, tigammu mi un pinili dikayu kan siya un mambalina tagu na. ⁵Ta utdit impatigammu mi dit Nabaļu'n Damag maipanggop kan Jesu Kristu kan dikayu bokona nambagbaga kami ullawa nu adi impaila mi pay dit pannakabalin Ispiritu Santu kan taļona adimi nanduwaduwaan dit kinatuttuwan dat intudtudu mi. Tigammu yu dat kingkingwa mi utdit ininggawan mi kan dikayu un naipooya losan si mampiyaan yu. ⁶Pinada yu dit nantatagu mi kan sat nantatagun Apu takun Jesu Kristu ta ulay nu amod dit nampapaligat da kan dikayu nalagsak kayu kampay un nanuttuwa't dat imbaga mi un maipanggop kan Jesu Kristu gaputa

initdan dikayu kan Ispiritu Santu ut lagsak yu. ⁷Utdi, dikayu ud nambasalan dat losana manuttuwa utdin Macedonia kan Acaya. ⁸Ot gapu't di un kingwa yu, naipadamag sidan tagu dit maipanggop kan Apu Jesus bokona lawan san Macedonia kan Acaya nu adi nandinadinamag payon sidan losana igaw dit maipanggop sit pammati yu kan Apudyus. Ot adina masapula ugudon mi utdat tagu dit maipanggop sit pammati yu. ⁹Ta sadat tagu pay lawan mangibagbaga utdit kinaanggom yu un nansangaili kan dikami. Dida pay ud nangibaga un nan-awidan yu dat sinan-apudyus daļapnu manselbi kayu kan Apudyus un siya'd tuttuwa kan matatagu un Apudyus. ¹⁰Ibagbaga da pay nat manguuwayan yu utdit mangulinan dit Anak Apudyus un manligwat langit. Siya si Jesus un pinaungal na kan katoy un siya'd mangilaksig kan ditaku't din suļag Apudyus nu mangukum.

Sadit Nanselbiyan Pablo Utdin Tesalonica

2 Titiggammu yu susunud un bokona kaynga dit ummoyan mi gummilingan kan dikayu. ²Tigammu yu pay dit namaligatan kan namabbainan da kan dikami utdin Filipos sit daan mi un dumakngan sinat ili yu. Yoong ulay nu kama't di dit napasamak, initdan dikami kan Apudyus si tuļod un nangibaga kan dikayu utdit Nabaļu'n Damag un nanligwat kan siya, ulay adu dadit summuganggang kan dikami. ³Ta sadit nangawisan mi kan dikayu bokona nan-illadu kami onnu awad laweng si panggop mi. Bokon paya pinadpadas mi un inallilaw onnu sinikapan dikayu ⁴nu adi imbaga mi dat piyaon Apudyus un paibaga ta inanamungana dikami

[¶]1:1 Onnu Silvano.

un maitalgodan ditun Nabaļu'n Damag. Bokona sadan tagu dat piyaon mi un mas-om kan dikami nu adi si Apudyus un siya'd makatigammu uttun somsomok mi.

⁵Titiggammu yu un sidit ummoy kami nansulu, bokona nagindadayaw kami kan dikayu dalapnu maawis kayu. Tigammun Apudyus un bokona nantududu kami si wagas un manal-in sit kinaagum un panggop mi. ⁶Bokon paya ginangaman mi ud manayawan yu onnu dat uduma tagu kan dikami. ⁷Ulay nu kalintogan mi un padayaw kan dikayu ta apostoles dikami kan Kristu, naamma kamiyot kan dikayu un kama't dit man-aamman di osa'n in ut-dat aabeng na. ⁸Ot gaputa talona pot-potgon mi dikayu, bokona lawa'n intududu mi dit Nabaļu'n Damag un nanligwat kan Apudyus nu adi nadaddaan kami'n manselbi kan dikayu ulay nu siya'd tapilon mi. Onta talona napotog kayu kan dikami. ⁹Maid duwaduwana un magasmok yu susunud nu in-inon dit amoda nantatalibasu mi un inalaw kan linabi. Nanlabbu kami si inkatagu mi dalapnu maid ud maabuliduwun yu ut-dit mangiwalagawagan mi kan dikayu utdit Nabaļu'n Damag un nanligwat kan Apudyus.

¹⁰Dikayu kan si Apudyus ud mangustigu un nadalus, nalintog kan maid mapabalawan dit nantatagu mi kan dikayu un manuttuwa. ¹¹Tigammu yu un kama kami't ama utdan aabeng. ¹²Sinin-ossa mi dikayu'n binagbagaan ya pinabilog mi dat somsomok yu kan binilin mi dikayu un matagu un maibagay si osa'n tagun Apudyus. Siya ud nangayag kan dikayu dalapnu maidagamung kayu utdin mangiyapuwana kan kinangatu na.

¹³Utdit ummoy mi intududu dit ugud Apudyus kan dikayu, inawat yu kan tinuttuwa yu un siya'd kustu'n ugud Apudyus un bokona ugud di tagu, ta

tuttuwan ugud Apudyus. Siya'd gapuna un kanayun kami un manyaman kan Apudyus. Ta si Apudyus ud mamal-baliw sinat mataguwan yu un manuttuwa. ¹⁴Susunud, sadat naipasamak sidat tagun Apudyus un iJudea un manuttuwa kan Jesu Kristu padana payon un mapasasamak kan dikayu. Ta pinalpaligat dat kailiyan da un Judio dida ot palpaligaton dikayu pay sidat kailiyan yu. ¹⁵Sadat Judio dat namatoy kan Apu Jesus kan dat propetan Apudyus sidit ot dida pay namadalan kan dikami. Maid duwaduwa na un bokona masoman Apudyus dit kokkoon da. Busulon da dat losana tagu. ¹⁶Pinadpadas da pay un lappodan dit mantududuwan mi ut-dat bokona Judio nu inon Apudyus taguwon dida. Ot gapu't di un basul da, naggong dit mampatinggaan dat adun basula kankanayun da un koon. Nasulag si Apudyus kan dida ot dusaona dida.

Piyaon Pablo Un Maila Uman Dat iTesalonica

¹⁷Ulay nu bokona nabayag dit naisinaan mi kan dikayu un susunud, kingwa mi dit kaboolan mi un man-ulin sinat dalapnu man-iinnila taku uman ta talon tun iliw mi. Tuttuwa un maisisina tun long-ag mi kan dikayu yoong sosomkon mi dikayu. ¹⁸Talona piyaon mi un umoy mangila kan dikayu kalkalu kan sakona sunud yu, isunga namin-adu'n pinadas ku yoong linappodan dikami kan Satanas. ¹⁹Maid sabali ut nanam-on mi un napasnok si pammati nu adi dikayu. Dikayu'd matalokan mi kan gun-guna mi un ipasdayaw mi utdin atubang Apu Jesus nu mangulin. ²⁰Gattoka dikayu ud maidayawan mi kan malagsakan mi.

3 Utdiyon, sidit adi kami mauwayan, nan-aampayunan mi un mataynan kami un duwa kan Silas sin Atenas. ²Ot imbaun mi kan dikayu si Timoteo un sunud taku'n manuttuwa. Siya'd osa'n

bulun mi un manselselbi kan Apudyus un man-iwalagawag situn Nabalun Damag maipanggop kan Kristu. Imbaun mi dalapnu tumulunga mampatalgod si pammati yu kan mampabos-ol sit somsomok yu ³dalapnu naid sumina si pammati maipagapu't dan mapalpaligatan yu. Ta titiggammu yuwon un naitudinga mansagapal taku't ligat. ⁴Ta ulay sidit ininggawan mi payyan kan dikayu, indaddaan mi un imbaga un mapalpaligatan taku ot titiggammu yuwon ta doda'n napasamak da. ⁵Isunga imbaun ku si Timoteo dalapnu tigammuwona dit maipanggop sidit pammati yu. Ta talona amod tun danag mi ot adi kami mauwayan ta tuwan nu sinugsugan dikayu kad kan Satanas, kaynga ullawa dit bannug mi.

⁶Yoong antu un nangulin si Timoteo un nanligwat kan dikayu ot indatong na tun gattataloka damag un adi kayu kan lummipsuta manuttuwa kan Jesus kan gasissiya kanu pay nat mampipinniyan yu. Imbagana pay un kankanayuna somsomkon yu dikami kan talon kanu nat angos yu un mangila kan dikami padana pay un talon tun angos mi un mangila kan dikayu. ⁷Siya'd gapuna susunud un ulay nu adu dan mabulubulungan kan mapalpaligatan mi, kummiya tun angos mi ot naliwliwa kami maipagapu't dit dingngol mi un pammati yu. ⁸Ta sinsatun mapabilog tun angos mi nu gasissiya'n talona manuttuwa kayu kan Apu Jesus. ⁹Adi mi mabalikas tun yaman mi kan Apudyus gapu't tun lagsak kami maipagapu kan dikayu. ¹⁰Isunga inalgalaw kan linabi un ipapasnok mi un mangiluwalu kan Apudyus dalapnu maila mi kad dikayu, matulungan kayu utnat mangkulungan nat pammati yu.

¹¹Iluwaluk ta si Apudyus un mismu'n Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku ud mangipalubus kan dikami'n umoy

mangila kan dikayu. ¹²Ot Iluwaluk kan Apudyus ta amo pabilgona kan paamamodona nat mampipiya yu utdan bulun taku'n manuttuwa kan utdan uduma tagu dalapnu maipada nat mampipiya yu uttun amoda mampipiya mi kan dikayu. ¹³Siya'd ilulluwalu mi dalapnu tumalgod nat aangson yu kad, maida talon mapabalawan yu kan nadaalus kayu utdin man-iilan Apudyus un Ama taku nu dumatong si Apu Jesus un maibulun dan losana tagu na.

Mataguwana Mas-oman Apudyus

4 Antu payyan uduma ibaga mi susunud. Inadal yu kan dikami nu inon yu un matagu dalapnu mas-oman dikayu kan Apudyus ot matattagu kayuwon un mampasoom kan siya. Yoong kodawon mi kan ipangngaasi mi maipagapu't dit naiyossaanan taku kan Apu Jesus, ta amo pabaluwon yu payyanot dan kokkoon yu. ²Titiggammu yuwon dadit losana imbilin mi un nanligwat kan Apu Jesus. ³Piyaon Apudyus un nadaalus nat mataguwan yu un masapula adiyu sog-onon dan bokona asawa yu. ⁴Kada osa'n lalaki masapula tigammuwona un talakugon nat asawa na si nadaalus kan nadayawa wagas. ⁵Bokona sat pipiyaon di long-ag ullawa nat gamgamgama un kama't din koko-on dan adi maniggammu kan Apudyus ⁶dalapnu maid makabasul onnu manggundaway si bulun na un manuttuwa maipanggop situwa banag. Imbabagga miyon tu kan dikayu un dusaon Apudyus dadit mangwa si kama't datu un kinadadag. ⁷Ta bokona inayagan ditaku kan Apudyus dalapnu mangwa taku't dan gaggaisaw nu adi masapula nadaalus di mantatagu taku. ⁸Isunga sat tagu'n sumukil situwa bilin, bokona tagu dit sukilona nu adi

si Apudyus un siya'd nangibaun kan Ispiritu Santu kan dikayu.

⁹Nu maipanggop si mamippiyaan sidan susunuda manuttuwa, bokona masapula awad mangisulat kan dikayu ta si Apudyus ud nanudtudu kan dikayu'n mampipinniya. ¹⁰Katuttuwaana, pipiyaon yuwon dan losana susunud sinat lakub probinsiyan di Macedonia. Yoong kodawon mi kan dikayu un talona man-iinnanggom kayu. ¹¹Sad gamgaman yu ud naginok un mataguwan. Sadat kuwa yu un koon ullawa ud biyangan yu. Adiyu kayngaan dat ima yu un mangkewaal si ikatagu yu ta siya'd imbagabaga mi kan dikayu't dit. ¹²Koon yu datu dalapnu dayawon dikayu't dan bokon payyana manuttuwa kan Apudyus. Ot bokonona sad uuwayon yu ullawa dan uduma tagu un mangtod si kasapulan yu.

Sat Dumakngan Uman Dit Apu

¹³Susunud, piyaon mi un matigam-muwan yu ud katuttuwaan maipanggop sidat natoyon dalapnu adi kayu madodomdoman un padan dan maid si namnama. ¹⁴Mamati taku un natoy si Jesus yoong ummungal. Siyatu'd gapuna un patiyon taku pay un paungalon Apudyus dat natoya manuttuwa kan Jesus. Kadon maibu'un da kan Jesus nu mangulin.

¹⁵Intudtudun Apu taku datu un ibaga mi kan dikayu un, nu mangulin si Apu Jesus situn pita, sadan manuttuwa kan siya un matattaguwan bokona gunnaan da un umoy umabot kan siya dan natoy. ¹⁶Ta nu dumoba si Jesus un manlig-wat langit, ipakuy na dit bilin ot mam-pakuy pay dit pangat dat anghel kan guminga pay dit tangguyub Apudyus, kadon losan dan natoya manuttuwa kan Jesu Kristu umungal da. ¹⁷Utdiyon, ditaku'n manuttuwa un matattaguwan sidiya timpu kaklat taku ullawa'n mau-

lung un maibu'un kan dida'n mampan-gatu un umoy umabot kan Apu Jesus sidin kabunotan. Kadon, iingaw taku-won kan siya si inggaingga. ¹⁸Isunga mampipinnabos-ol kayu si somsomok si-datuwa imbagak.

Saganaon Taku Dit Dumakngan Jesus

5 Nu maipanggop sit timpu un ma-pasamakan datu, bokonona masapula isulat ku kan dikayu susunud. ²Titiggammu yuwon un nu dumtong dit algawa dumakngan ud Apu taku, kama't din dumakngan di osa'n man-aakaw si labi un adi matigtigammuwan. ³Utdiya timpu, ipagalup dat tagu un naginokon kan maidon madanagan da yoong kaklata mandos-al dit madusaan da. Kaklata lawa'n dumtong un padan din manlogawan di osa'n babai ot maida talon makalusut si ulay osa.

⁴Yoong dikayu susunud, nalawag kan dikayu dit maipanggop sit man-ulinan Kristu, isunga adi kayu maabbawan nu dumatong diya algaw un padan din maabbawan sin dumatongan di man-aakaw. ⁵Ta losan taku'n manuttuwa koon taku dan naba'u un padan dan koon dan tagu nu al-algaw. Adi taku koon dan nadadaga koon dan tagu nu labi. ⁶Isunga adi taku kama't dan masusuyop un naid tigammu da utdan dumatonga ligat. Masapula nasasaggana taku kan matupod taku dan long-ag taku. ⁷Ta bokon kad un sanat labi ud susuypan di tagu kan bubu-ukan da? ⁸Yoong gaputa ditaku un tagun Apudyus koon taku dan naba'u un kama't dan koon dan tagu nu al-algaw, masapula nasasaggana taku. Ipakat taku din pammati kan mampipiya taku un kama nu dida'd kalasag taku. Ot sat namnama taku'n matagu kan Apudyus siya'd kama nu helmet taku. ⁹Bokona tinudingan ditaku kan Apudyus dalapnu madusa

nu adi dalapnu taguwona ditaku maipagapu kan Apu Jesu Kristu. ¹⁰Ta si Jesus ud natoya naisalit kan ditaku dalapnu maipantagu taku kan siya, matattaguwan taku man onnu natoy takuwon sin dumatongana. ¹¹Ot siyatu'd gapuna un, mampipinnabos-ol kayu't angos kan mampipinnabilog kayu't pammati un siya'd doda'n kokkoon yuwon.

**Sat Anungusa Bilin Da
Pablo Uttuwa Sulat**

¹²Susunud, itdon yu din lumbonga pammadayaw sidan tagu'n mangikalkaligata mantalibas si mampooy kan dikayu. Dida dan mangipangpangat kan manudtudu kan dikayu utnat umunudan yu kan Apu Jesus. ¹³Gapu't dit kewaal da kan dikayu ipaila yu dit gattoka mam-popotog yu kan dida kan piyaon yu dida. Ot mantitinnunus kayu okyan.

¹⁴Kodawon mi kan dikayu susunud un masapula bintagaan yu dan nasadut. Pabos-olon yu dan nakapsut si som-somok. Salakan yu dan nakapsut si pam-mati. Anusan yu dida'n losan. ¹⁵Ilan yu ta adiyu subalitan si laweng din lawenga koon di osa'n tagu kan dikayu. Sad ik-agumaan yuwot un koon dan nabalı si kada-osa kan dikayu kan sidan uduma tagu.

¹⁶Kanayuna manlaglagsak kayu.

¹⁷Manluwalı kayu un kankanayun.

¹⁸Ot sidan losana mapasamak kan dikayu manyaman kayu kan Apudyus ta siya'd piyaona'n koon taku maipagapu utdin naiyossaanan taku kan Jesu Kristu.

¹⁹Adi yu tupapaon si Ispiritu Santu. ²⁰Adi yu dulaon din ugud dan mangabaw un propetan Apudyus dida.

²¹Usigon yuwot un ammaan dan losana ugudon da. Unudon yu dan napiya ²²ot ligligan yu dan losana nadadag.

²³Iluwaluk ta si Apudyus un man-ligwatan di kapiya, talona pabalıuwon dikayu un maid mangkulangan yu. Kodawok ta ayyuwanana nat aangson yu, kadogwa kan long-ag yu dalapnu maid ud mapabasulan yu nu dumatong si Apu Jesu Kristu. ²⁴Matalgodan si Apudyus un nangayag kan dikayu ot koon datu.

²⁵Susunud, iluwalıwan dikami pay.

²⁶Pakumustaon yu dan susunuda manuttuwa ot ipaila yu ud anggom yu.

²⁷Inoonoot ku un gapu't dit kalob-bongaka nanligwat kan Apu Jesus, ibasa yu tuwa surat sidan losana sunuda manuttuwa.

²⁸Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu taku un si Jesu Kristu.

Sat Maikagwan Sulat Ud Pablo Utdat

iTesalonica

1 Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Tesalonica un tagun Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu:

Dikami da Pablo, Silas kan Timoteo un mansulat kan dikayu.

²Iluwaļu mi ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mangukuman Apudyus Nu Mangulin Si Kristu

³Susunud, masapul un kanayuna manyaman kami kan Apudyus gapu kan dikayu. Siya'd kustu un makwa gaputa mantultuluya gumakod nat pammati yu kan umam-amod pay nat mampipinniyan yu. ⁴Siya'd gapuna un sidan losana gimung dan tagun Apudyus idaydayaw mi nat kinaattom yu kan pammati yu ulay nu maidapdapases kan mapalpaligat kayu.

⁵Sadatu un losan dan mangipanoknok un nalintog din man-uukum Apudyus ta mambanag un itdona dit kalintogan yu un maidagamung sin mangiyapuwana, un siya'd gapun nat mapalpaligatan yu. ⁶Ta si Apudyus nalintog dan koon ot maid duwaduwa na un manligatona pay dat mamalpaligat kan dikayu. ⁷Ot dikayu'n maligigatan, pagin-awaona dikayu un kama pay kan dikami nu mangulin si Apu Jesus un manligwat langit un maibuļun kan siya dan anghel na un mannakabalin kan awad pay gumilgilaba apuy utdit nangkalliput na. ⁸Utdiya timpu balosona dat tagu'n adi namigbig ka siya un Apudyus kan adi nanuttuwa't dit Nabaļu'n Damag maipanggop kan Jesus un Apu taku. ⁹Sagapalon da dit dusa un mannanayuna mayam-anan da

ot maisina da kan Apu Jesus kan sat madaydayawa pannakabalinna. ¹⁰Mapasamak datu nu dumatong dit algaw un mangulinana un siya'd mamigbigan dat losana tagun Apudyus sidin kinangatu na kan manayawan dan losana manuttuwa kan siya. Ot maidagamung kayu pay sidat tagu'n mandaydayaw ta tinuttuwa yu dit ugud un impatigammu mi kan dikayu.

¹¹Siya'd gapuna un kanayuna iluwaluwan mi dikayu dalapnu ibilang Apudyus un maikali kayu un umawat sit bagu'n mataguwan un siya'd nangayagana kan dikayu. Iluwaļu mi ta maipagapu't dit pannakabalin na matungpal losan dan nabaļu un piyaon yu kan makwa yu dan nabaļu un panggop yun koon maipagapu't pammati yu. ¹²Iluwaļu mi dikayu dalapnu maidaydayaw si Jesus un Apu taku maipagapu kan dikayu ot madayaw kayu pay kan siya gapu't dit kaasin ud Apudyus kan si Apu Jesu Kristu.

Sat Sumusukil

2 Ot nu maipanggop sidit dumakngan ud Apu taku'n Jesu Kristu kan sadit madatdatngan taku un maidagamung kan siya, satu ud maibagami kan dikayu un susunud mi. ²Adi kayu nalasu'n maalliw onnu mabulung nu awad donglon yu si mangibaga un dummatongon dit algawa mangulinan Jesus. Adiyu tuttuwaon dida ulay nu kanan da un awad nangipadtu onnu kanan da un imbaga mi onnu insulat mi. ³Adi yu ipalubus un awad mangallilaw kan dikayu si singngadan na mana wagas. Ta bokona dumatong diya al-algawa mangulinan Jesus agingga't adina payyan dumatong dit timpu un amod dit mansuganggang dat tagu kan Apudyus kan lumtaw pay dit Sumusukil sit lintog Apudyus un naikoddonga umoy sin

impiyelnu. ⁴Ipangatu na dit long-ag na kan sugangangona dan losana ibilang di tagu un apudyus kan losana mandaydayawan da. Ot mantupak sit timpun Apudyus asina kabawon un siya'd Apudyus.

⁵Imbagabagakon un losan datu utdit iniinggawak kan dikayu. Apay naliuwan yu kadon? ⁶Ot titiggammu yu un awad ud mangiladladdon kan siya uttun satun dalapnu maipaltaw nu timpun dit naikoddonga lumtawana. ⁷Madamaona nalimoda mangkokkoka't nadadag ot itultuluy na agingga't kumaan din mangiladladdon kan siya. ⁸Utdiyon maipaltaw dit Sumusukil sit lintog yoong patoyon Apu Jesus sit pug-uk na ullawa kan yam-anona utdit makasiling un padda na nu dumatong. ⁹Dumatong di un Sumusukil un awad dit pannakabalin ud Satanas kan siya ot koonan dan losana ilan di tuli un am-amug kan mangilasinan. ¹⁰Usalona dan losana ilan di kinadadag un mangallilaw na utdat tagu'n nakodngana madusa. Madusa da gaputa adida potgon dit katuttuwaan un siya'd mataguwon da okyan. ¹¹Ot siya'd gapuna un pinambalin Apudyus un bokobokon dit mansosomsomok da kad tuttuwaon da dat tuli. ¹²Kadon, mambanaga madusa dan losana namippiya utdan nadadag imbis un nanuttuwa da utdin katuttuwaan.

Pinili Dikayu Kan Apudyus Un Taguwona

¹³Susunuda pipiyaon Apu Jesu Kristu, masapula kanayun un manyaman kami kan Apudyus maipagapu kan dikayu. Ta utdit luglugu na pinili dikayu kan Apudyus dalapnu taguwona dikayu maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu un nampabalin kan dikayu un tagun Apudyus kan maigapu pay sit nanuttuwaan yu utdit

katuttuwaana maipanggop kan Jesu Kristu. ¹⁴Inayagan dikayu kan Apudyus un taguwona maipagapu't dit Nabalun Damag un intudtudu mi, dalapnu maidagamung kayu utdit dayaw kan kinangaton Jesu Kristu un Apu taku. ¹⁵Isunga susunud, patalgodon yu nat pammati yu ot itultuluy yu un unudon dadit tudtudu un imbagbaga mi kan insulsulat mi kan dikayu.

¹⁶⁻¹⁷Iluwalu mi ta si Apu taku un Jesu Kristu kan si Apudyus un Ama taku pabos-olon da nat angos yu kan pabilgon dikayu un mangwa kan mangibaga utdan losana nabalun. Si Apudyus ud namippiya kan ditaku kan mangtod si mannanayuna kinabos-ol di angos kan nabalun namnama taku gapu utdit kaasina.

Kindaw Da Pablo Un Iluwaluwan Da Dida

3 San maudi un ibagak susunud, iluwaluwan dikami dalapnu satun ugud Apudyus mantultuluya sumayaka naggos kan dayawon dan tagu'n makanggol un padan dit kingwa yu. ²Ot iluwalu yu pay ta adin Apudyus ipalubus un paligaton dikami utdan nangkadadaga tagu ta bokona losan dan tagu un manuttuwa utdin ugud Apudyus.

³Yoong ulay nu kama't di, matalgodan si Apu Jesu Kristu ot siya'd mampabilog sinat somsomok yu kan mangalimban kan dikayu kan Satanas. ⁴Si Apu Jesu Kristu ud mangmangtod si talgod tun angos mi kan dikayu un tungtungpalon yu kan itultuluy yu un tungpalon dan bilin mi kan dikayu.

⁵Ot iluwalu mi un tulungan dikayu kan Apu Jesu Kristu dalapnu talona maawatan yu din mampipiyan Apudyus kan dikayu kan tulungana dikayu un man-anus un padan dit kinaanus Kristu.

Lobbong Na Un Mantalibasū Taku

⁶Sinsadin susunud, ibilin mi kan dikayu gapu't dit kalintogan mi un in-tod Apu Jesu Kristu, adayuwan yu dan bulun yun manuttuwa un nasadut un adi mangun-unud sidat tudtudu'n dingngol yu kan dikami. ⁷Ta titiggammu yu un masapula padaon yu dikami. Bokona nasadut kami utdit ininggawan mi kan dikayu. ⁸Naid naitod si kinan mi un adimi binayadan. Inalgaw kan linabi un nangkokwa kami si ingkatagu mi dalapnu maid maabuliduwān di singngadan na man kan dikayu. ⁹Ulay nu awad kalintogan mi un mampatulung kan dikayu, nangkokwa kami dalapnu siya'd padaon yu. ¹⁰Utdit ininggawan mi kan dikayu, imbagabaga mi un, "Adi yu pakanan nat singngadan na mana adi mangkokwa."

¹¹Ipalagip mi tu gaputa naibaga kan dikami un awad da ud udum kan dikayu un nasadut ot siya ullawa'd mangkagagtan da din umoy makibiyang sin kewaal di udum. ¹²Ot gapu utdit kalintogan mi un nanligwat kan Apu

Jesu Kristu, bilinon kan bagbagaan mi datuwa tagu un guminok da ot ipapati da un mangkokwa't ikatagu da.

¹³Yoong dikayu susunud, masapula adi kayu mappoga mangkokwa't nabalū. ¹⁴Ot nu awad osa't adi manuttuwa utdatuwa ibagbaga mi uttun sulat mi, aal-longdan yu ot adiyu ikankanamungan ta mannakomana. ¹⁵Yoong adiyu ibilanga kabusul yu nu adi bagbagaan yuwot un kama't sunud yu.

Sat Naudi Un Imbagan Pablo

¹⁶Sinsadin, iluwaluk ta si Apu Jesu Kristu un manligwatan di kappiya itdan dikayu't kappiya un kanayun dalapnu ulay nu singngadan nat mapasamak, kapkapiya kayu kampay. Iluwaluk ta inggaw si Apu Jesus kan dikayu un losan.

¹⁷Sakon si Pablo un mampakumusta kan dikayu. Sakon ud mangisulat situwa pakumustak ta siya'd doda'n koko-ok sidan losana sulat ku. Kama't tu ud koko-ok nu mansulatak.

¹⁸Iluwaluk ta kaasiyan dikayu un losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Umuna'n Sulat Ud Pablo Kan

Timoteo

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1¹⁻²Kan sika Timoteo un ibilang ku un gattoka anak ku maipagapu't pammati:

Iluwaluk ta bindisyunan kan kaasiyan dika kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un mansulat ka sika. Osaaka apostoles Jesu Kristu ta siya'd imbilin Apudyus un managu kan si Jesu Kristu un siya'd namnama taku.

Bintaga Utdan Mangitudtudu't Tuli

³Kama't dit imbilin ku kan sika utdit nampa-Macedoniaak, piyaok un inggaw ka ud Efeso ta awad da ud tagu un mangitudtudu si tuli ot pasaldongom dida. ⁴Ibagam kan dida ta adida sa'l lawa'd ipappapuut dan allaallalim kan sat manuntuntunan da utdan ginna puwan da. Sinnungbata lawa ud paobngalon datu un bokona sat matungpalan dan panggop Apudyus. Ta sadi un panggop na matigammuwan maipagapu't pammati. ⁵Sad gapun dit mangibilinak situ, piyaok un lumtaw din pinniya un manligwat si nadalesa som somok, nadalesa nakom kan napasnoka pammati kan Jesus. ⁶Ta awad da ud uduma tagu un summina un adiyon umunud sidatuwa nabaļu'n kababalin ta naalliwi da utdan maid si selselbi un didiskutil. ⁷Ot piyaon da un dida'd maugud un mistulun di lintog yoong dida un mismu, adida maawatan dat ibagbaga da pay lawan onnu sadat lintog un ipapati da un isulu.

⁸Titiggammu taku un nabaļu dit lintog Apudyus nu mausal sidit kustu un

kausalana. ⁹Masapula sosomkon taku un bokona nakwa dit lintog un maipoo sidan nalintoga tagu nu adi nakwa un maipoo sidan tagu'n sumasalungasing kan sumusukil. Maipoo sidan adi mandayaw kan Apudyus kan sidan gumabasu, sidan naid mangmangwaana't dan naapudyusana banag kan sidan manlaweng kan Apudyus. Maipoo pay dat lintog sidan tagu'n kumatoy sidan ama da onnu ina da kan pada da un tagu. ¹⁰Padana pay un maipoo sidan tagu'n manog-on si bokona asawa da, sidan lalaki kan lalaki un koon da din kokoon di man-asawa onnu babai un asawon da dan pada da un babai. Maipoo pay sidan tagu'n man-itoddak si pada da un tagu asida pabayad, sidan natuli kan sidan sumasapata un adi da tungpalon dan isapata da. Maipoo pay dit lintog sidan tagu'n mangwa si singngadan na mana maisuganggang sit gattoka tudtudu ¹¹un naibasal sit Nabaļu'n Damag un naitalgod kan sakon dalapnu iwalagawag ku. Satuwa Nabaļu'n Damag nanligwat kan madaydayawa Apudyus.

Nanyaman Si Pablo Utdit Nangkakaasin Apudyus

¹²Manyamanak kan Jesu Kristu un Apu taku ta siya'd nampabilog kan sakon situn talibasuk. Manyamanak ta imbilangak un matalgodana ot dinutukanak dalapnu ipatigammuk sidan tagu dit maipanggop kan siya. ¹³Ta ulay nu utdit nangkallabos nan-uguugudak si sumuganggang kan siya, pinalpaligat ku dat tagu na kan inin-insultuk pay yoong kinaasiyanak ot pinakawanak ta bokona manuttuwaak payyan sidit ot naid tigtigammuk sit kokkook. ¹⁴Ot amoamod dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu un impooy na kan sakon. Siya'd nangtod si kaboolaka manuttuwa kan siya kan mamiya utdan padaka tagu.

Siya datu ud ipooy na utdat maiyossaan kan siya.

¹⁵Satu un maibagbaga tuttuwa ot kalobbongana un tuttuwaon taku. Kanana un: Ummoy si Jesu Kristu uttung lubung dalapnu taguwona dat gumabasul. Ot sakon ud kadadagan kan dida. ¹⁶Yoong si Apudyus, kinaasiyanak dalapnu maipailan Jesu Kristu dit adi mangkigad un anus na kan sakona kadadagana gumabasul, kad mambalinaka mangil-an dan tagu un manuttuwa kan siya ot maitdan dat mataguwana maid si kigad.

¹⁷Kodawon mi ta san adi mamatinggan Ali, os-ossaana Apudyus un adi matoy kan adi maila, maitod kan siya dit nakaskasdaawa dayaw un maid si kigad. Amen!

¹⁸Timoteo un abeng ku, ipiyal ku kan sika tuwa bilin un maipasayun sidat naipadtu utdit un maipanggop kan sika. Ot gagasmokom dat naipadtu maipanggop kan sika ta dida ud sad almas nu un mangilaban sidit katut-tuwaan. ¹⁹Ot adim lipsutan nat pammatim kan sanat nadalesa somsomok nu. Ta adin dat uduma tagu ingkaskasu dit nakom da ot siya'd nanam-an sidat pammati da. ²⁰Maibilang da Hime-neo kan Alejandro utdatuwa tagu. Impulang ku dida utdit pannakabalin Satanas dalapnu maadalan da un adi mambagbaga si maisuganggang kan Apudyus.

Pammagbaga Maipanggop Si Mandayawan Kan Apudyus

2 Talona inoonoot ku kan sika un iluwaluwam dan losana tagu ulay nu singngadan na. Makapangpangngaasi ka kan Apudyus ta kaasiyana dida kan adita liuwana manyaman kan siya utdan tulung na kan dida. ²Padana pay un iluwaluwam dan aali kan losana tagu

un nangatu si saad dalapnu natunus kan naginok tun mataguwon taku, naapudyusan kan nadayaw taku un kanayun. ³Nabalu tu un makwa ot siya'd mas-oman Apudyus un managu kan ditaku. ⁴Si Apudyus piyaona un taguwon dan losana tagu kan piyaona'n matigam-muwan da dan katuttuwaan. ⁵Ta ossaan si Apudyus ot os-ossaan pay dit mangibobot kan ditaku kan siya un maid sabali nu adi si Jesu Kristu un nambalin si tagu. ⁶Ot intod na dit long-ag na un nansubbut na utdan losana tagu un siya'd mangipanoknok un piyaon Apudyus un taguwon dan losana tagu. Ot natungpal tu utdit timpu'n ingkodong Apudyus. ⁷Siyatu'd gapuna un dinutukanak kan Apudyus un apostoles na kan manudtudu utdan bokona Judio kan mangiwalagawag sit katuttuwaan dalapnu manuttuwa da. Bokona mantuliyak. Ibagbagak nat tuttuwa.

⁸Piyaok un singngadan na mana maa-mungan yu, sadan lalaki dan manluwalu. Ot masapula naapudyusan din somsomok da un naid pudud onnu somsomok da un makasinnungbat nu ingatu da dan ima da un manluwalu.

⁹Ot sadan babai pay piyaok un nanakman kan ustu ud mambabadut da. Bokona naal-altiyan dan buuk da onnu man-usal da si bulawan onnu perlas onnu singngadan na mana nangkangingina un usal. ¹⁰Masapula madayaw da gapu't dan nabalu un koon da ta siya'd maibagay si babai un mangibaga un manuttuwa kan Apudyus. ¹¹Masapula un man-adal da un naginok kan napakumbaba. ¹²Adik ipalubus ud babai un mangitudtudu onnu mangiyapu sidan lalaki. Masapula gumiginnok da. ¹³Ta ummuna'n nakwa si Adan asina si Eva.^{§§} ¹⁴Bokona si Adan dit naallilaw nu adi sadit babai un nanalungasing sit bilin

§§2:13 Ilan yu utdin Gen. 2:7, 21-22.

Apudyus. ¹⁵Yoong ulay nu kama't di, taguwon Apudyus dan babai maipagapu't dit man-abengana nu itultuluy na un manuttuwa kan Kristu, mamippiya't dan udum kan matagu un nadaļus. Ot masapula koono datu un naimma.

Sat Kababalin Di Pangat Di Simbaan

3 Tuttuwa tu un maibagbaga: Singn-gadan na mana mamiya un maisaada pangat di manuttuwa,* nabanol un saad ud ginutagutana. ²Sanat osa un pangat di manuttuwa, masapula maid mapabaļawana. Os-ossaan ud asawa na, naattom, nanakom, naamma, nasangaili kan kabooļana un manudtudu. ³Bokona gumubuuk onnu umuuyung nu adi naanus, bokona sumusubog kan bokona naigam si pilak. ⁴Masapula maiyapuwana un kapkapiya dan kaboļoy na kan manungpaļona dan aabeng na kan nadayaw da kan siya. ⁵Ta nu maid tigammun dinat osa'n tagu un mangiyapu't dan taļona kaboļoy na, in-inona'n makaayyuan sidan tagun Apudyus? ⁶Masapula bokona manamdamu'n manuttuwa ta tumangsit kada lawa ya madusa un padan dit dimunyu. ⁷Masapul un malislispitu utdan bokona manuttuwa ta amangan nu dulaon da kad siya'd maotdagana't din sikap Satanas.

Sat Kababalin Dit Katuļungan Dit Pangat Di Simbaan

⁸Padana pay sidan katuļungan dit pangat dan manuttuwa, †masapula nabaļu ud ugali da kan bokona natuli. Bokona gumubuuk kan da naagum si pilak. ⁹Masapul un oognan da dit impakaawat Apudyus kan dida un katuttuwaana maipanggop sit pammati kan Jesu Kristu un nadaļus ud

kasomsomkan da. ¹⁰Kalobbongan un maadaļ yan un ustu dit katatagu da ot nu makaļob-ak da uttuwa maipadas kan dida ot maid maodasan si angwat da, mabalin daona manselbi'n katuļungan dit pangat. ¹¹Masapul un sadan asawa da pay nabaļu ud kadawiyon da kan bokona lumilikud da. Naattom kan matalgodan da utdadin losana koon da. ¹²Sadan mambalina katuļungan dit pangat ossaana lawa'd asawa da kan maitulayan da dat abeng da kan sadat kaboļoy da. ¹³Ta sadan nabaļu ud manseselbi da magun-ud da ud dayaw kan natalgod da un mangipatigammu utdin maipanggop sit pammati da kan Jesu Kristu.

Sat Napotoga Palimod Un Impatigammun Apudyus

¹⁴Nanam-ok un umoy ilan sika un masapa yoong ikanglit ku kampay tuwa sulat kan sika ¹⁵daļapnu awad kad matakatakak tigammun nu in-inon dit kustu un kababalin dat kapamilyan ud matatagun Apudyus, un ditaku'n manuttuwa kan siya. Ditaku dat kama nu tukud un mangisikad sidit katuttuwaan. ¹⁶Gattoka napotog dit katuttuwaan un naipatigammu maipanggop sit pammati taku un:

Si Jesu Kristu nambalin si tagu. Pinanoknokon ud Ispiritu Santu un siya ud anak Apudyus. Inilan dadit aanghel.

Naiwalwalagawag dit maipanggop kan siya utdan losana ili ot adu dadit nanuttuwa kan siya kan naipangatu utdin nabaļbaļun igaw Apudyus.

Sadat Mangal-allilawa Mangitudtudu

4 Inlawlawag dit Ispiritu Santu un, utdan dumoļdoļa aļ-aļgaw awad da

*3:1 Obispo nat kanan dat udum.

†3:8 Diakono kanan dan udum.

ud uduma tagu'n lumipsuta manuttuwa kan Apudyus ot unudon da dat mangal-allilawa ispiritu kan sadat tudtudun dat dimunyu. ²Sadatu un tudtudu dan iwal-walagawag dan mannannau kan nat-uli'n tagu un maid si somsomok un kama nu singgob di gumalabala un bolayang. ³Iyapa da nat mangasawa kan iyapa da pay nat mangan si uduma makan. Yoong pinaloswan Apudyus dan makan ot ditaku'n manuttuwa kan manigammu utdan katuttuwaan, kanon taku dida nu maabusa manyaman taku kan Apudyus. ⁴Ta losan un pinaloswan Apudyus napiya. Maid maiyapa nu awaton taku un siyayaman. ⁵Ta maibilang un nadaļus din makan maibasal sit ugud Apudyus kan gaputa manluwala taku sit daan taku'n manganan.

Sat Nabaļu'n Manselbi Kan Jesu Kristu

⁶Nu ipatigammum datu un tudtudu utdan susunuda manuttuwa nabaļu ka un manselbi kan Jesu Kristu. Siya'd mangil-an un gumakbakod nat pammattim maipagapu't dan katuttuwaan kan sadan nabaļu'n tudtudu un un-unudom. ⁷Adayuwam dan bokona naapudyusan un al-allalim un maid katuttuwaana. Painnamomot nat long-ag nu udsi naapudyusan un mantatagu. ⁸Napiya un pabilgon taku datun long-ag taku yoong amo naselbi utdan losana banag nu painamon takun koon dan naapudyusan ta siya'd mangtod si mangkapiyaan un bokona lawa't tun satuna matataguwan taku nu adi inggaingga. ⁹Satuwa imbagak tuttuwa ot kalobbongana un tuttuwaon. ¹⁰Siya'd gapuna un igga yu nat losana kaboolan yu un manselbi kan Kristu ulay nu nasigaba makwa ta mannamna taku kan Apudyus un matataguwan un siya'd managu't dan losan, talon sidan manuttuwa kan siya.

¹¹Itulutuluy nu un ibilin kan itudtudu datu. ¹²Adim ipalubus un awad osa't mandula kan sika utnat kinaabeng nu. Sika oton ud mangipaila si napiya'n unudon dan manuttuwa utnat man-uugud nu, kababalin nu, mampipiyam, manuttuwam kan sinat kadaļus nat somsomok nu. ¹³Itdom nat timpum kan bilog nu utnat mangibasaam sinat ugud Apudyus sidan kaaduwan ot ilawlawag nu kan dida kan tudtuduwan dida'n umunud inggana't dumatongak. ¹⁴Adim liwayan dit ligalun naitod kan sika utdit inyagpad dat lalallakay di manuttuwa dat ima da utnat uluma nangiluwala kan sika. ¹⁵Kookoom dan loblobbongom ot ipopoos nu un koon dalapnu ilan dan tagu din kumiyaan din mamangwam. ¹⁶Ambanam dan losana koom kan padana pay sidan tudtudum. Nu itulutuluy nu un koon datu, bokona lawa'n sika'd matagu si inggaingga nu adi maid-agamung pay dan dumngol kan sika.

San Lobbonga Makwa Utdan Manuttuwa

5 Adim sulagan nat naotonga tagu nu sika nu makabasul nu adi bagba-gaamot un kama nu siya'd amam. Ot ibilang nu un sunud nu dan ab-abenga lalaki nu sika. ²Sadan bakbakot, ibilang nu dida un inam ot sadan ab-abenga babai nu sika ibilang nu dida un sunud nu un naida talon nadadag si somsomok nu kan dida.

³Lispituwon yu kan tulungan yu dan nabilug un naid pulus kabagiyan da si mangayyuwan kan dida. ⁴Yoong nu awad da ud anak onnu apun dinat bilug, masapula tigammuwon da un lobbonga umuna yan un manselbi da utdan kapamilya da ta subalitan da dan nangaayyuwanan da kan dida ta satu ud mas-oman Apudyus. ⁵Sanat bilug un basig, mannamna kan Apudyus kan ituluy na un mangko-

daw si tulong na kan siya si linabi kan inalaw. ⁶Yoong sanat bilug un sad gamgamamana'l lawa nat manggan-ganasana, maibilang un natoyon ulay nu matataguwan payyan. ⁷Ibilin nu datu utdan manuttuwa dalapnu maid mabalawan da. ⁸Yoong nu awad tagu't adi mangayyuwan sidan kabagiyana talon nu sadan kabboloy na, nan-awidana nat pammatina ot amo nadadag nu sanat doda'n adi manuttuwa.

⁹Sanat mailista un bilug, masapula mantawon yan si onoma pulu ot masapula namingsana lawa'n nangasawa.[‡] ¹⁰Ot masapula mauguuguda nabaļu ud koko-ona un kama't din nabaļu un nampapadakoļ na utdan anak na, nasangaili kan napakumbaba'n manselbi't dan tagun Apudyus.[¶] Natulong sidan tagu'n mapalpaligat kan iyaangos na un mangwa't singngadan na mana nabaļu.

¹¹Yoong adim ilista dan abeng un bilug ta adi da kad makaattom, abakon din mamiyaan dan mangasawa din mamiyaan da un manselbi kan Kristu. ¹²Ot makabasuļ da udsi adida manungpalan sit poga'n insapata da kan siya. ¹³Kan osa pay, mabalin un yam-anon da ullawa dan timpu da un manukdukduk sidan kaboļoyboļoy. Bokona lawa un sadi ta maadaļ da pay nat gumedbedbed kan gumibiyang ot ibaga da dan bokobokona mabagbaga. ¹⁴Ot siya'd mamiyaaka lawaon nu mangasawa da dalapnu gumanak da kan ipopos danat balyan da kad maid ud maiyugud dan manlaweng kan ditaku. ¹⁵Ta katuttuwaana awad da ud bilug un nan-awidan da din manuttuwaan da

ot ummunud da kan Satanas. ¹⁶Yoong nu awad da ud bilug un kabagiyana di osa'n babai un manuttuwa masapul un ayyuwanana dida. Adi naon ud iyanungan sidan uduma manuttuwa dalapnu makatulong da utdan bilug un talona makasapul si tulong.

¹⁷Sadan lalallakay un nabaļu'd man-iipangat da, masapula mamigwa din tangdan da talon sidan mangipopoosa mangiwalagawag kan mangitududu't din Nabaļu'n Damag. ¹⁸Ta kanan nat Ugud Apudyus un, "Adim bunguton nat baka un man-ilik si pagoy."[§] Kanana pay un, "Kalobbongana'n matangdanan nat mantalibasū."^{**}

¹⁹Adim dongdonglon nu awad maipabasū si osa'n panglakayon malaksig nu awad duwa onnu tulu si mangustigu. ²⁰Gimauwam sin sangun dan kaaduwana dan losana pangat un makabbasubasuļ kad awad umogyatan dan udum un mapabainan.

²¹Tungpaļom datuwa imbagak kan sika Timoteo ot masapula maid idumdumam sidan tagu utdan losana koom. Somsomkom un iillan da Apudyus kan Jesu Kristu padana't dan nasantuwana aangel tuwa mamilinak kan sika. ²²Adika maag-aggagana mangiyagpad sinat imam nu awad piliyoma manselbi kan Apu. Adi ka maidagdagamung sit mambasulan dat udum. Tutuntunam nat kinadaļus nat somsomok kan angwat nu.

²³Bokona lawa'n danum nat inumom. Uminum ka pay si sin-akkit un basi^{††} ta sanat buwang nu kan sanat kanayuna mampasigab ka.

[‡]5:9 San osa'n kaipooyana utdin ugud un Griego: ...kan adina nakilallalaki.

[¶]5:10 Ugali da un buļuwan dat ikin dat dumatonga kakkaili un mangipail-an dat dit kinapakumbaba da kan anggom da.

[§]5:18 Ilan yu utdin Deuteronomio 25:4.

^{**}5:18 Ilan yu pay sin Lucas 10:7; 1 Corinto 9:14.

^{††}5:23 Sat basin dat Judio nakwa si danum di ubas.

²⁴Nalawag un maila dan basbasul dan uduma tagu sin daan da un makuisan yoong awad da ud uduma adina matigammuwan dan basul da agingga si mausig. ²⁵Padana pay un nalawaga maila dan nabaļu un koko-on yoong ulay nu awad da ud adi maila, bokona maisusulluk da si inggaingga.

6 Sadan losana puyung masapul un lispituwon da dan apu da dalapnu maid mangibaga si laweng un sumuganggang kan Apudyus kan situn itudtudu taku. ²Sadan puyung un awad si apu un manuttuwa kan Apudyus, masapul un adida somsomkon un adi lispituwon dan apu da gaputa mansusunud da maipagapu't pammati. Masapula nabaļu ud manseselbi da kan dida ta sadan mangkapiya utdin manselbiyan da manuttuwa da kan napotog da pay.

Natuli'n Mangitudtudu Kan Gattoka Baknang

Itudtudum kan ibilin nu un losan datu. ³Singngadan na mana mangitudtudu si sabali un tudtudu kan adina anamungan dat tuttuwa'n ugud Apu Jesu Kristu kan sadan tudtudu maipanggop si naapudyusana mantatagu, ⁴natangsit nata tagu kan maid tigammu na. Sanat kama't nata tagu, talona gamgamana'l lawa'd makasinnungbat kan makainnabak si bagbaga. Ot siya'd mangtod si man-iinnapalan di tagu, makaskaswayan da, manlilinnikudan da kan man-iinnatapan da. ⁵Mangtod pay si kanayuna mansisinnungbatan dan tagu'n nailausa lum-maweng dit somsomok da ta maidon dit katuttuwaana tigammu da maipanggop kan Apudyus. Ot iyabbot da un sanat manuttuwaan kan Apudyus siya ud gumaknangan.

⁶Tuttuwa un dakol ud magun-guna ta utnat manuttuwaan ta kan Apudyus nu mapnok ta utdan awad kan dita.

⁷Ta apay awad kad indatong taku't tun lubung? Maid! Ot maid pay ud maidallay taku nu tengyan taku. ⁸Siya'd gapuna un nu awad umanay si kanon ta kan manbadut ta mapnok taon. ⁹Yoong san gumangama gumaknang nalasu un masugsugan un mangwa si tinutung-ug kan makayam-ana koko-on ot siya'd mangidalan si mayam-anan kan matalakana. ¹⁰Ta sanat gumangaman ta si pilak siya ud manggapuwan di losana nadadaga koko-on. Siya'd gapun din suminaan dan udum sit pammati un nambanag si talona manduduuyan da kan kama nu natbok si uku dan pusu da.

Sat Uduma Bilin Ud Pablo Kan Timoteo

¹¹Yoong sika Timoteo, tagu dika kan Apudyus ot masapula ligligam datu un koko-on. Sad tuntunam din nalin-tog kan mas-oman Apudyus un mantatagu, nabakoda pammati, mamip-piyaam sidan udum, kinaanus sidan mapaligatam kan kinaimma. ¹²Padaom dit osa'n makagungunna un ipakat na dit kaboolana un man-gun-ud sit gun-guna. Ipakat nu nat kaboolama man-gun-ud sit mataguwana maid kigad na un insapatan Apudyus kan sika utdit pinanoknokam dit nanuttuwaam sidit atubang dat adu'n tagu.

¹³Bilinok sika't din mangiil-an Apudyus un managu utdan losana matagu kan si Jesu Kristu un nangipalawag sit katuttuwaan sit atubang ud Pilato. ¹⁴Tungpalom datuwa bilin ot adim ipalubus un awad kalut na kan mapabalawana inggana't mangulinan Apu taku'n Jesu Kristu. ¹⁵Ta nu dumatong dit kustu un timpuna man-ulinon Apudyus si Jesus. Si Apudyus un madaydayaw din Kangatuwan, Ali utdan losana aali kan siya ud Apu utdan losana maapu. ¹⁶Siya'l lawa'd adi matoy kan

inggaw sit napadda un adin di tagu maadani ta tałona napadda. Maid tagu si nakaila kan makaila kan siya. Siya'd madaydayaw kan mannakabalin si inggaingga! Amen.

¹⁷ Bilinom dan babaknang ta adida sad manaktakkał dan binaknang da ta bokona mannanayun. Mannamnama daot kan Apudyus un siya'd nalaay un mangtod sidan losana manlam-ayan taku. ¹⁸ Ibagam un mangkokwa da si nabału un kama nu siya'd binaknang da dan nabału un kokkoon da. Masapula nalaay kan nasasaggana da un mangtod sidan udum. ¹⁹ Kad sidi, mantugpun da si binaknang da ud langit un siya'd

napiddot un pundasyun da nu udidin di ał-ałgaw kad magun-ud da din gattoka mataguwan.

²⁰ Timoteo, alimbanam dit tutudu un naipaodon kan sika dałapnu adina makałutan si bokobokona tutudu. Adayuwam dan bokona naapudyusan un babagbaga kan sisinnungbat un ibilang dan udum un laing yoong nabalaw da. ²¹ Awad da'd mangibaga un awad kan dida tuwa laing ot gapu't tuwa kasomsomkan da naamusan da dit katuttuwaan.

Iluwałuk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud Pablo Kan

Timoteo

1¹⁻² Kan sika Timoteo un potpotgoka anak:

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku ipaila da dit mampipiya kan kaasi da kan sika kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un nanligwatan ditu'n sulat. Apostolesak kan Jesu Kristu gaputa siya'd piniyan Apudyus. Piniliyaka apostoles dalapnu ipatigammuk dit naisapata un mataguwana magun-ud taku maipagapu utdit maiyossaanan taku kan Jesu Kristu.

Nanyaman si Pablo Kan Pinabilog Na Dit Somsomok Timoteo

³ Manyamanak kan Apudyus un siya'd manselbiyak si nadalus un somsomok un padan dit nanselbiyan dadit ginna-puwak. On, manyamanak sin mangigasmokak kan sika nu manluwaluwak si inal Gaw kan linabi. ⁴ Magasgasmok ku dit nanluwaam ot piyaoka talon un ilan sika dalapnu malagsakanak. ⁵ Magasmok ku pay dit napudnu un pammatin un kama't dit pammatin ud apum un Loida kan si inam un Eunice. Ot maid duwaduwak un awad pay kan sika tuwa manututtuwa da. ⁶ Ot siya'd gapuna un ipagasmok ku kan sika un itulutuy nu un usalon nat laing nu un intod Apudyus sidit nangi-yagpadak sidatun imaka nangiluwalu kan sika. ⁷ Ta bokona initdan ditaku kan Apudyus si ispiritu un mampakimut kan ditaku nu adi initdan ditaku si Ispiritu un mangitod si pannakabalin, mampipiya kan man-aattom.

⁸ Siya'd gapuna un adika ud mabaina mangipalawag sit maipanggop kan Apu taku un si Jesus. Adinak pay ibain un tun mababalud maipagapu't dit manselbiyak kan siya nu adi maipanligat kaot maipagapu't dit Nabaļu'n Damag un usalom din pannakabalin un manligwat kan Apudyus. ⁹ Tinagu ditaku kan Apudyus kan inayagan ditaku un mabalina tagu na un bokona maipagapu't kingkingwa taku nu adi gaputa siya'd doda'n panggop na. Utdit daan payyan napaloswa tun lubung pinanggop naon un si Jesu Kristu ud mangipaila utdit kaasi na kan ditaku. ¹⁰ Ot sinsadin naipaila dit kaasi na utdit dummatong si Jesu Kristu un Managu. Pinangkidong Jesu Kristu dit pannakabalin ud katoy kan nalawaga impatigammu na utdin Nabaļu'n Damag dit maipanggop sit mataguwana maid kigad na.

¹¹ Maipagapu't tuwa Nabaļu'n Damag, dinutukanak kan Apudyus un apostoles kan manudtudu dalapnu iwalagawaku. ¹² Satu ud gapuna un mapalpaligatak. Yoong adiyak mabain ta titiggammuk nu singngadan din mantalgodak ot maid duwaduwak un kaboolana un ayyuwanan dat intalgod ku kan siya[‡] agingga't dumatong dit maudi'n al-algaw. ¹³ Tutuntunam dadit gattoka uguda un dingngol nu kan sakon. Adim lipsutan nat pammatin kan mampipiya un awad kan ditaku gapu't naiyossaanan taku kan Apu Jesu Kristu. ¹⁴ Maipagapu't dit tulung Ispiritu Santu un awad kan ditaku, talona alimbanam dadit katuttuwaan un naipaayyuan kan sika.

¹⁵ Titiggammum un nan-awidanak sidat kaaduwana manuttuwa utdin probinsiya'd Asia un maibilangan da Figelo kan Hermogenes. ¹⁶ Iluwaluk ta kaasiyan Apudyus dat kabalyan ud Onesiforo. Ta namin-adu un

[‡]1:12 San osa'n kaipooyana, ...intalgod na kan sakon...

niliwliwaak kan siya ot Adina imbain ud kaawad ku't tun baballudan. ¹⁷ Utdit dummatong situn Roma ininapak un dagus inggana si indasanak. ¹⁸ Iluwaluk ta kaasiyan Apudyus nu dumatong dit algawa mangukumana. Titiggammun nu kamaan dit nantutulung na kan sakon sidin Efeso.

Nabaļu Un Suldadun Jesu Kristu

2 Ot nu kan sika abeng ku, pabilgom nat somsomok nu maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu kan ditaku un naiyossaan kan siya. ² Sadadit tudtudu un inwalagawag ku utdin sanguwan di adu'n tagu un dingngol nu, italgod nu utdan matalgodana tagu un mabalina mangisulu pay sidan udum.

³ Maipanligat ka un padan di nabaļu'n suldadun Jesu Kristu. ⁴ Singngadan na mana suldadu un awad sin talibas na, piyaona un mas-om kan siya dit apuwona isunga bokonona sosomkona dan koko-on di sibilyan. ⁵ Sanat osa'n umoy makakuntis si alimok maid maala na si gun-guna nu adina unudon dat losana lintog di alimok. ⁶ Sanat nalagpota mantalibas masapula siya'd umuna un mangapit sidat bungan dat mula na. ⁷ Ammaama somsomkon datu un ibagbagak ta si Apu Jesu Kristu itdona kan sika dit man-aawat nu utdat losana banaga masapula maawatam.

⁸ Gagasmokom si Jesu Kristu un kaganakan Ali David, ummungała natoy ot siya'd maitudtudu't tun Nabaļu'n Damag un iwalwalagawag ku. ⁹ Gaputa itudtuduk dit Nabaļu'n Damag, mapalpaligatanak ot kamaak si kumatoy un maikikinnawad. Yoong bokona maikinnawad tun ugud Apudyus. ¹⁰ Siya'd gapuna un attomak dan losan maipagapu't dan pinilin Apudyus un tagu na. Kooktu dalapnu manuttuwa da kad taguwon Jesu Kristu dida kan maitdan da't

maid kigad na un dayaw kan kinangatu.

¹¹ Tuttuwa tu un maibagbaga,

“Nu nailak-am taku utdit natoyana, mailak-am taku pay kan siya un matagu.”

¹² Nu makaattom taku't dan mampaligatan taku, makapantulay taku pay kan siya. Nu kanan taku un maid tigammu taku kan siya, kanana pay un maid tigammu na kan ditaku.

¹³ Ot ulay nu bokona napudnu taku kan siya, gasissiya un napudnu ta Adina mabalina malibakan din gattoka kababalin na.

Manselselbi Un Ampayunan Apudyus

¹⁴ Ipagasmok nu utdan tudtuduwam datuwa imbagak kan sika kan bilinom dida utdin mangiil-an Apudyus ta adi da mansusubgan dan ugud ta maid napiya't ibunga na nu adi yumam-ana lawa't dan tagu'n dudumngol. ¹⁵ Koom nat losana kaboolam un mangun-ud sit mangampayunan Apudyus kan sika un kama't osa'n mantatalibas un maid masapul si ikabain na utdan koono. Kustu dit man-iitudtudu na utdit katuttuwaan.

¹⁶ Ligligam dan bokona naapudyusan un babagbaga kan maid si selbi un didiskutil ta siya'd amo mangiyadayuwot sidan tagu kan Apudyus. ¹⁷ Ta sadanat un babagbagaon da maiyalig si sakit un sumayaka manyam-an. Maibilang da Himeneo kan Fileto utdan kumokokwa utdatu. ¹⁸ Summina da ot adi daon itudtudu dit katuttuwaan ot magulu din pammatin dat udum ta kanan da un pinaungalon Apudyus dat natoy. ¹⁹ Yoong napiddot dit pundasyun un impasdok Apudyus un naikanglitan datuwa ugud un, “Tigammun Apudyus nu singngadan dat tagu na,” kan “Singngadan na mana mangibaga un manuttuwa kan Apudyus, masapula igongda naona mangwa't nadadag.”

²⁰Sanat dakoḷa boḷoy awad da ud nad-umaduma un kakakkanan. Awad da ud nakwa si buḷawan kan palata, awad da pay nakwa si kayu kan nakwa si pita. Sadat uduma kakakkanan, mausal ut napotoga amung ot sadat udum mausal sidat gagangaya lawa'n algaw.

²¹Nu awad manaḷus sinat long-ag na utdan nadadaga makwa, mambalin si kama't alikama maipooy kan Apudyus un mausal si napotoga amung, naidumduma kan naselbi utdin Apu na ot nadada-an un mausal udsi losana nabaḷu'n makwa. ²²Ligligam dan lawenga koko-on di mamabagu. Tuntunam din kinalintog kan nabakoda pammati. Tuntunam din mamippiyaam kan tumimpuyugam sidan udum ot koom tu un bulun nu dat tagun nadaḷus si somsomok kan mandaydayaw kan Apudyus. ²³Ligligam dan tinutung-ug kan maid bogabogas un sisinnungbat ta tigammum un mantungpal da si susubog. ²⁴Sanat manselbi kan Apudyus masapula adina makasubog, nu adi nakaasi utdan losana tagu, nalaing kan naanus un manudtudu. ²⁵Masapul un naamma utdit man-uugud na utdat tagu'n sumuganggang sidit Nabaḷu'n Damag ta tuwan nu itdan Apudyus dida si gundaway dan mandadaoli kad matigammuwan da dit katuttuwaan. ²⁶Ot mangulin dit kustun somsomok da kad makasut da't dit appan ud Satanas un nangna kan dida daḷapnu koon da dat piyaona'n pakwa.

Sadan Anungusa Al-algaw

3 Sosomkom un nasigab dat mangangungusa al-algaw sit daan Jesus dumakngan. ²Ta awad da ud tagu un nakibut, naagum da si pilak, napasdayaw da, natakkaḷ da, naam-amis da, nasukil da utdan mamallong-ag da, maid tigammu da un manyaman kan maid dayaw da kan Apudyus. ³Nauyung da,

maid kaasi da, lumilikud da, napudud da kan taḷona gakkikinit da. Lalawwekon da ud losana nabaḷu. ⁴Nasikap da, nadaḷusudus kan taḷona natakkaḷ da. Sad wadwad-on da dit nalabosa gang-ganas nu si Apudyus. ⁵Ipaila da un relihiyoso da yoong adi da bigbigon dit pannakabalin Apudyus un mangobos sit mataguwan da. Adayuwam datu un tagu. ⁶Awad da ud udum un man-ag-agin daḷapnu makalnok da utdat boḷoy dat babai un nakapsut si kanaknakoman ot allilawon da dida utdan tutdudu da. Sadatu un babai madadagsonan da utdan amod un basuḷ da un nangilumlum kan dida utdan nadumaduma un lawenga pipiyaon da. ⁷Ot kanayuna piyaon da un mandongol utdan kumpolmi'n tagu'n man-isulu yoong taḷona adi da maawatan dit katuttuwaan. ⁸Ot padan dit nanukilan da Janes kan Jambres kan Moses sidit awe, sukilon pay datu un man-aallilawa tagu dit katuttuwaan. Baksiwot dit somsomok datuwa tagu ot ag-agin ullawa'd pammati da. ⁹Yoong adi da mambayag ta mailasin dat losana tagu dit kinatungug da un kama't dit napasamak kan da Janes kan Jambres.

Sat Maudi Un Bilin Pablo

¹⁰Yoong sika Timoteo, umuunnud ka't dat intudtuduk, nantataguk, san pang-gop ku uttun mataguwak, san mantututuwak, kinaanus ku, mampipiyak sidan tagu, kan nan-iiyattom ku. ¹¹Tigammum losan dadit gakkikinit un sinagapal ku utdin Antiokia, Iconio kan Listra un inattomak. Yoong tinaguwak payon kan Apu taku utdatuwa napasamak kan sakon. ¹²Sad katuttuwaana, losana mamanggop un matagu si naapudyusan un mantatagu gapu't dit umunudan da kan Jesu Kristu, mapalpaligat da. ¹³Ot sadan nadadag kan mangal-allilaw un tagu taḷona dumadag da ot allilawon da dan

uduma tagu pada na pay un maallilaw da pay lawan.

¹⁴Yoong nu kan sika, itulutuluy nun tuttuwaon dat katuttuwaan un naadal nu kan talona tinuttuwam. Ta tigammum nu singngadan dadit nangitudtudu kan sika. ¹⁵Ot sosomkom un manipud sit kaabeng nu natigammuwan un sat naikanglita ugud Apudyus itudtudu da dit maipanggop sit mataguwan taku kan Jesu Kristu maipagapu't pammati taku kan siya. ¹⁶Losan dan naikanglita ugud Apudyus impatigammu na utdan nangisulat ot nasebi da utdin maitudtuduwan din katuttuwaan, mangigimauwan sidan mangkamali, mangipal-ogan sidan lawenga koko-on, kan makaadalan si nalintoga mantatagu, ¹⁷dalapnu sat tagun manselbi kan Apudyus maid mangkulangana utdan kasapulana un mangwa't nabaļu.

4 Bilinok sika utdin mangi-il-an Apudyus kan si Jesu Kristu un dumatonga mangiyapu kan mangukum sidan losana tagu, natoy man onnu matataguwan. ²Iwalagawag nu dit Nabaļu'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu. Masapula ipangog nu un manudtudu, nabaļu man onnu lawenga timpu. Awisom danat padama tagu un manuttuwa kan Jesus. Igimaum dan mangwa si laweng. Bagbagaam dida un mangwa si nabaļu kan an-anusama mansulu. ³Ta dumatong nat timpu un adin dat tagu ud donglon dit gattoka tudtudu ot sad koon da dat pipiyaon da un koon. Mangayag da't adu'n mangisulu un mangibaga't dat pipiyaon da ullawa un donglon. ⁴Adi daon donglon din katuttuwaan ot sad pipiyaon da'n donglon dan tultulli un ul-ulnug. ⁵Yoong nu sika masapula gasissiya kan nanakom. Attomam dan mapaligatam. Koom dan talibasun di osa'n man-iwalagawag sidit Nabaļu'n

Damag. Ot tungpaļom dan losana lobbonga koom un osa'n manselbi kan Apudyus.

⁶Ta nu maipanggop kan sakon, dinumtongon tun maidatunak kan Apudyus. Dinumtongon tun timpu un tenyagak tu un pita. ⁷Kingwak dat losana kaboolak un nakalaban. Ot dintong kuwon dit mangkigadan dit gun-gunna. Ot gasissiya un napudnu tun pammatik. ⁸Ot sinsatunon awad gun-gunak un umuuway kan sakon un siya dit balangat di kinalintog. Itdon Apu taku un nalintoga ukum kan sakon nu dumatong di un algawa mangukumana. Ot bokona lawa'n sakon ud maitdan si gun-guna nu adi pati dan losana tagu'n naanggoma mangu-uway sidit mangulinana.

Bilin Pablo Kan Timoteo

⁹Ikaligatama umoy dakngon sakon si masapsapa. ¹⁰Ta si Demas, sad amo napotog kan siyaon dan makmakwa ut-tun lubung. Binaybay-anak kan siya ot kaysanon sin Tesalonica. Kaysan si Cresente ud Galacia ot inummoy pay si Tito ud Dalmacia. ¹¹Si Lucas ullawaon tun antu kan sakon. Idallay nu si Marcos ta dakoļ nat maituļung na kan sakon situn talibas. ¹²Imbaun ku si Tikico utdin Efeso. ¹³Ot nu umoy ka't tu isalialam dit kagoy ku un imbanat ku kan Carpo utdin Troas. Idatong nu pay dat iblu, talon sidat nakwa si geddang.

¹⁴Si Alejandro un mampapanday adu dadit lawenga kingwa na kan sakon. Yoong si Apudyus manupapak kan siya sigun sidat kingkingwa na. ¹⁵Man-annad ka pay kan siya ta gattoka lalawwengona tun itudtudu taku.

¹⁶Utdit damu un nabistigalak, naid tagu't nangitakdoļ kan sakon. Impatungadad kan dida'n losan. Iluwawuk ta adin Apudyus pabasulon dida maipagapu't tu un kingwa da kan sakon.

¹⁷Yoong ulay nu kama't di, sinalakanak kan Apudyus ot pinabilogak isunga nabalinak un inwalagawag dit maipang-gop kan Jesus sidan bokona Judio ot antuwaka natagu utdit gattoka matoyak.[¶]

¹⁸Nanam-oka taguwonak kan Apu sidan losana nadadag ot alanak un maid maan-anuwak sin langita mangiyapuwana. Madaydayaw si Apudyus si inggaingga! Amen.

Maudi Un Bagbaga

¹⁹Pakumustaom da Priscila kan Ak-ila kan dat kabalyan ud Onesiforo. ²⁰In-

inggaw si Erasto utdin Corinto ot tinay-nak si Trofimo utdin Mileto ta masakit. ²¹Ikaligatam un sumaal si daan di kukummogan. Mampakumusta pay kan sika da Eubulo, Pudente, Lino kan Claudia kan sadan susunud taku.

²²Iluwaluk ta iinggaw kan sika si Apudyus kan kaasiyan dikayu'l losan.

[¶]4:17 ...gattoka matoyak: Utdin Griego, sangin di layon.

Sat Sulat Ud Pablo Kan

Tito

1¹⁻⁴ Kan sika Tito un tuttuwan abeng ku maipagapu't dit pammati un awad kan dita:

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un managu kan ditaku, kaasiyan dika kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un mansulat kan sika. Babbaunon Apudyus sakon kan osaaka apostoles ud Jesu Kristu. Imbaunak kan Apudyus un umoy tumulung sidan pinilina'n tagu na dalapnu gumakod din pammati da kan madog-an din katut-tuwaana tigammu da kad matagu da un naapudyusan. Kad awad namnama da utdin mataguwan un maid kigad na un insapatan Apudyus sit daan payyan tun lubang napaloswa. Bokona mantuli si Apudyus. Utdit dummatong dit timpu, impatigammu na tu un namnama utdin ugud na. Ot naitalgod kan sakon dit maitutuduwan din ugud na ta siya'd bilin Apudyus un managu kan ditaku.

Sat Talibasun Tito Ud Kreta

⁵Tinengyak sika utnat Creta dalapnu sika'd mangituluya mangwa utdan masapula makwa. Manutuk ka utdat lalallakay di manuttuwa utdan kailin-ili un kama't din imbagak kan sika. ⁶Sanat osa'n pangat masapula maid mapabalaawana kan ossaan asawa na. Mamati dadin abeng na, maid maugud kan dida si maipanggop sidan lawenga koko-on kan bokona nasukil da. ⁷Gaputa san osa'n pangat siya'd mangipangat utdan talibasun Apudyus, masapula maid mapabalaawana. Bokona natanggit onnu napudud. Bokona gumubuuk onnu nauyung onnu nagamgam. ⁸Masapula nasangaili,

pipiyaona'n koon dan nabalu, naattom, nalintog, naapudyusan din somsomok na kan nanakman. ⁹Masapula Adina lipsutana manuttuwa utdan gattoka tuttudun naadal na dalapnu mabalinana'n itutudu utdan udum kan tigammuna nat isungbat na utdan sumuganggang sidatuwa tutudu.

¹⁰Ta adu dan nasukil, maid bogas di ibagbaga da kan man-aallilaw talon sidadin mangipapilit si tulgi. ¹¹Paginokom dida da guluguluwon da dan simbabalyan maipanggop sidan tutudu da un bokona lumbong dalapnu mamilak da ullawa. ¹²Mismu un osa kan dida'n iKreta un propeta dit nangibaga un kanana'n,

Talona matuli dadin iKreta. Kama dat tanana kakkayap. Nasadut kan nalawot da pay.

¹³Tuttuwa dit imbaga na. Ot siya'd gapuna un adika umgon un mangigimau kan dida dalapnu sadan kustun tutudu dan tuttuwaon da, ¹⁴ot adi daon donglon dan ul-ulnug dat Judio kan sadat bilin un impatigammun dat tagu un summina't dit katuttuwaan.

¹⁵Sadan tagun nadalus si somsomok, nadalus dan losana banag kan dida. Yoong sidan naisaw si somsomok kan adi manuttuwa, maid napiya ut koon da onta naisaw din somsomok da. ¹⁶Kanan da un tigammu da si Apudyus yoong maila't dit angwat da un bokona tuttuwa. Gabbegut dan tagu, nasukil da kan talona adi da makakokwa si napiya.

Napiya'n Tutudu

2 Yoong nu sika Tito, masapul un itutudum dadin maiyannatup sit gattoka tutudu. ²Bagbagaam dadin lallakay ta masapula naattom da, nanakom da kan maiyapuan da din longag da. Masapula napasnok din pammati da, mampipiya da kan kinaattom da. ³Padana pay un bagbagaam

dadin babakbakot ta matagu da un maipasayun sit naapudyusana mantatagu. Adida dumuduła, adi da mam-bubbuuk, kan itudtudu da dan napiya ⁴dałapnu matudtuduwan da dan ab-abeng nu dida un mamippiya utdan asawa da kan aabeng da. ⁵Masapula iyapuwana da dan long-ag da, nadałus din mantatagu da, napiya da un gumoıoy, naanus da kan paiyapu da utdan lallakay da dałapnu maid maumsiwan sidan ugud Apudyus.

⁶Bagbagaam pay dan babbagu ta masapula iyapuwana da dan long-ag da. ⁷Utdan losana banag, masapula sika'd mangipaila utdan nabału'n makwa dałapnu awad mambasalan da. Masapula ipailam un tuttuwa dat itudtudum kan napasnok ka utnat mantudtuduwan. ⁸Usalom dan kustu un ugud un naid ud mapabaław dałapnu mabainan dadin sumusuganggang gaputa maid ud maugud si lawengon da kan ditaku.

⁹Ibagam sidadin puyung ta paiyapu da utdan apu da kan koon da din gasossooma manseselbi. Adida sung-sungbatan dida ¹⁰onnu akawan dida. Ipaila daot un tałona napudnu kan maid manduwaduwaan kan dida dałapnu utdan losana koon da, maila din kin-abalbalun din tudtudu maipanggop kan Apudyus un Managu kan ditaku.

¹¹Ta impailan Apudyus dit kaasi dałapnu matagu dat losana tagu't inggaingga. ¹²Ot maipagapu't tuwa kaasi na, matudtuduwan taku un lumipsut sin nadadaga mantatagu kan sadadi'n gagom taku utdan banbanag situn lubung. Kad mabalin taku'n matagu un naattom, nalintog, kan naapudyusan uttun madama un timpu, ¹³ut man-uwayan taku't din nakaskasdaawa al-algawa namnamaon taku un sat maipail-an dit kinadayaw kan kinangatun ud Jesu Kristu un

gattoka Apudyus un managu kan ditaku. ¹⁴Induya na dit long-ag na gapu kan ditaku dałapnu mabayadan dan losana basuł taku kan dałapnu mambalinon ditaku un nadałusa tagu na un mangiyaangosa mangwa ut napiya.

¹⁵Isułum datu un losan. Pabilgom dan somsomok dan tagu kan igimaum dan makabasul un usalom dan losana kalintogam. Adim ipalubus un makaan din mandadayaw da kan sika.

Nabału'n Ugalin Di Manuttuwa

3Ipalagip nu utdan manuttuwa un lobbong da un paiyapu utdan tulayon di gubilnu kan tuttuwaon da dida. Masapula nasasaggana da un mangwa't nabału. ²Ibagam kan dida un adi da mampadpadadag onnu makasubog. Masapula naanus kan naanggom da utdan pada dan tagu. ³Ta utdit daan taku'n nanuttuwa, namongngobongngog taku, nasukil taku kan Apudyus kan naiyawa taku. Pinuyung ditaku utdan nadumaduma'n gagom kan manggan-ganasan di long-ag. Natagu taku ut nadadaga kasomsomkan. Naapos taku, lalawwekon ditaku kan nanlilin-nawek taku. ⁴Yoong impailan Apudyus un Managu dit kaasi kan mampipiya na kan ditaku. ⁵Ot tinagu ditaku un bokona maipagapu't nalintoga kingwa taku nu adi maipagapu't dit kaasi na kan ditaku. On, tinagu ditaku maipagapu't nanałusana kan ditaku kad kama nu naiyabeng taku obos kan mapabpabagu tun mataguwan taku maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu. ⁶Amo nalaay si Apudyus un nangitod kan Ispiritu Santu un inggaw kan ditaku maipagapu kan Jesu Kristu un Managu kan ditaku. ⁷Kingwan Apudyus di dałapnu maipagapu't dit kaasina ibilang ditaku un nalintog ot maitod kan ditaku dit mataguwana maid kigad na un nanamon taku.

⁸Tuttuwa datu un maitudtudu. Siya'd gapuna un piyaok un ipapasnok nu un itudtudu sidan tagu dalapnu ipasnok dadin manuttuwa kan Apudyus ud mangwa't napiya ta nabaļu kan naselbi datu utdan losana tagu. ⁹Yoong adayuwam dan tinutung-uga sinsinningbat, mantuntun si ginnapuwan un maid kigad na, sisinningbat kan sisinubog un maipuun si lintog ta maid selselbin datu ot maid itdon da ut napiya. ¹⁰Nu awad osa'n manlapuwan di mansisinaan di tagu, igimaum. Ot nu inggimaum si namingsan onnu namigwa ot adi kampay dumngol bay-amon. ¹¹Ta tigammumon un nadadaga tagu ot sadan basul na pay lawan ud mangipaila un bokon dan kokkoona.

Maudi Un Pammagbaga

¹²Ibaun ku't Artemas onnu si Tikico kan sika ot nu makadatong da agagoma

umoy kan sakon utdin Nicopolis ta ingkoddong ku un inggaw sisi nu timpun di kukummogan. ¹³Ipapangog nun tumulung kan da abugadu Zenas kan Apolos dalapnu ilakkat da din alyug da. Ilam ta awad dan losana kasapulan da.

¹⁴Tudtuduwam dan bulun taku mangwa't napiya dalapnu makatulung da utdan talona makasapul kan dalapnu matagu da un naselbi.

¹⁵Pakumustaan dika utdan bulun ku't tu. Pakumustaam pay dan bulun taku'n manuttuwa un mangipotpotog kan ditaku.

Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Sulat Ud Pablo Kan

Filemon

Sat Lugugin Ditun Sulat

1 Kan sika Filemon un potgon mi'n katalibasuan:

Sakon si Pablo un mababalud maipagapu't manselbiyak kan Jesu Kristu. Bulun ku si Timoteo, un sunud taku'n manuttuwa un mansulat kan sika. ²Satu un sulat manalan pay kan da sunuda Apia, Arkipo un bulun mi'n suldadun Kristu, padana pay sidat manuttuwan manggimung sinat boloy yu.

³Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mampipiya Kan Pammatin Filemon

⁴Kanayuna manyamanak kan Apudyus nu iluwaluwak sika. ⁵Ta magmagngol ku dit maipanggop sit manuttuwaam kan Jesu Kristu kan sat mampipiyam sidan losana tagu'n Apudyus. ⁶Ot iluwaluk un maipagapu't din man-os-ossaan taku si pammati, amo umad-adu nat maawatan taku maipanggop sidan mangkapiyaan un itdon Jesu Kristu kan ditaku'n manuttuwa kan siya. ⁷Napotoga sunud, gapu utnat mampipiyam, lummagsakak kan napabos-ol tun angos ku, ta gapu kan sika gummos-ol din angos dan tagu'n Apudyus.

Sat Kodaw Pablo Un Maipooy Kan Onesimo

⁸Siyadi dit gapuna un mampakaasiyak kan sika ulay nu awad kalintogak

maipagapu't naiyossaanak kan Kristu un mangibilin kan sika un mangwa utdan lobbonga makwa. ⁹Un-unnayoka mampakpakaasi kan sika maipagapu't dit mampipinniyaan taku'n manuttuwa ulay nu sakon un si Pablo osaaka mangibagi⁸⁸ kan Kristu kan mababaludak mipagapu't manselbiyak kan siya. ¹⁰Ot pangngaasim ta pakawanom si Onesimo un anak ku't pammati ta naawis kun nanuttuwa uttun naibaludak. ¹¹Maid bilabilang na un babaunom sidit, yoong sinsatunon gattoka napotog kan sika kan ulay pay kan sakon.

¹²Talona napotog kan sakon yoong padalnok kan sika. ¹³Piyaoka inggaw kan sakon dalapnu siya'd kama nu kasukat nu un tumulung kan sakon uttun nabaludak maipagapu't man-iwalagawagak utdit Nabalun Damag. ¹⁴Yoong adik yan koon inggana't ipalubus nu ta bokona papilitok sika nu adi sanat piyaok manligwat kan sika pay lawan dit kasomsomkana tumulung.

¹⁵Mabalin un tinengyan dika kan Onisimus si sin-akitan dalapnu mangulin kad inggawon kan sika si inggaingga. ¹⁶Ot bokona baba-unona lawaon nu adi nangatngatu nu baba-unon ta osa'n napotoga sunud nu kan Kristu. Napotopotog kan sakon yoong amo napotopotog kan sika, bokona lawan gaputa babaunom nu adi gapu pay ta sunud nu kan Kristu.

¹⁷Isunga nu ibilang nu un bulun nu ud sakon, padatngom si Onesimo padana pay sin mampapadatong nu kan sakon. ¹⁸Nu nakabasul kan sika onnu awad ud utang na, sakon ud sumungbat. ¹⁹Sakona mismu tun mampilma, "Sakon si Pablo, sakon ud manungbat

⁸⁸**1:9** Sat naikanglit sit uduma manuskrito, ...sakon si Pablo nalakayakon, gaputa utdin bagbagan di Griego mabalin un siya'd osa un kaipooyana.

sidan utang na.” Bokona masapula ibagak kan sika un utang nu kan sakon dit nanigammuwam kan Kristu. ²⁰ Siya’d gapuna sunud ku un pangngaasim ta potgam tun kodawok un ipagapum kan Apu taku. Palagsakonak pay un sunud nu kan Kristu.

²¹ Ot gaputa natalgodak un tuttuwaom sakon, mansulatak kan sika ta tigammuk un ad-adu pay dan kooma napiya nu sadatu’n imbagak.

²² Kan osa pay, mangisagana ka ud si inggawak ta nanam-ok un sungbatan

Apudyus danat luwalu yu ot mabalina mangulinak kan dikayu.

Maudi Un Bagbaga

²³ Mampakumusta kan dikayu si Epafras un bulun kun mababalud gapu kan Kristu. ²⁴ Mampakumusta pay da Marcos, Aristarco, Demas kan Lucas un katalibasuwak.

²⁵ Iluwaluk ta kaasiyan dikayu’n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Sidat

Hebreo

Si Jesus Ud Mangipatigammu Kan Apudyus

1 Utdit aw-awe, namin-adu un awad impatigammun Apudyus sidat ginapuwan taku un paimbagana utdat propeta na. Ot nadumaduma'n wagas dit nan-iipatigammu na. ²Yoong sinsat-unona udidin di al-*algaw*, sat Anak naon dit nangipatigammu kan ditaku't dat piyaona. Siya si Jesus un pinampaloswa na utdan losana awad situn lubung kan siya'd dinutukana'n maningkuwa utdat losana inggaw. ³Siya'd mangil-an sit nakaskasdaawa kinangatun Apudyus kan mangipaila utdit kinaapudyus na. Tatakudogona dan losana awad sidat mannakabalina ugud na. Utdit naabus dit kingwa na *dalapnu* mada^lusan dat tagu utdat basu^l da, nan-ulin sin langit ot nantupak sit kapon madiwanan Apudyus *dalapnu* makapan-apu kan siya.

Nangatngatu Din Anak Apudyus Nu Sadan Aanghel

⁴Kad sidiyon, pinambalin Apudyus dit Anak na un amo nangatngatu nu sadat aanghel ot nadaydayaw pay dit ngadan na un intod na nu sadadit ngadan dat aanghel. ⁵Ta naida talon nangibagaan Apudyus sidadit aanghel na si kanana'n, "Anak ku ud sika. Sinsatun ipailaka sakon ud Amam."

Maid pay nangibagaan Apudyus sidan aanghel si,

"Sakon ud Ama na kan siya'd Anak ku."

⁶Utdit daan Apudyus ibaun situn lubung si Jesus un maibilanga pangu'n abeng na kanana'n,

"Masapula mandaydayawa losan dan aanghel ku kan siya."

⁷Ot nu maipanggop sidadin aanghel, kanan Apudyus un,

"Sadan aanghel ud babbaun ku ot mabalin ku un mambalinon dida'n bayogbog onnu gilab di apuy."

⁸Yoong nu maipanggop sidin Anak na, kanan Apudyus sit naikanglita ugud na un,

"Sanat mangiyapuwan Apudyus ud mannanayuna maid si kigad. Man-apu ka un nalintog sinat mangiyapuwan."

⁹Piyaom din nalintog ot lawengom din nadadag. Siya'd gapuna'n sakona Apudyus nu am-amoda dayaw kan lagsak dit intod ku kan sika nu sat intod ku utdadit bu^lun nu."

¹⁰Kinnana na pay sit Anak na un,

"Utdit laplapu na, sika Apu dit namaloswa uttun pita kan sadan losana maila'd langit. ¹¹Ot losan datuwa pinaloswam mangkigad da un kama't baduta dumadaan yoong sika, mannanayun ka si inggaingga. ¹²Awad timpu'n sukatam datun losana pinaloswam un kama ka si manlukut si kagoy onnu mangkaan si dadaana badut. Yoong adi kan talon maobos kan maid kigad di mataguwam."

¹³Padana'n naida talon nangibagaan Apudyus sidat aanghel si kama't tu,

"Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku inggana't ipaabak ku kan sika danat kabusu^l nu."

¹⁴Ot singngadanon dit koon dat aanghel nu? Dida dat manselselbi kan Apudyus un babbaun na un umoy tumu^lung sidadit taguwona.

San Nakaskasdaawa Managuwan Apudyus Kan Ditaku

2 Utdi, gaputa kama't di dit kinangatun Apu Jesu Kristu, masapula amo ipapasnok taku dadit dingngol taku'n katuttuwaan *dalapnu* adi taku

matalak. ²Ta sadat lintog Apudyus un impatigammun dadit aanghel kan Moses, napatalgodan dit kinatuttuwa da ot singngadan na mana adi nanuttuwa naitod dit kustu'n dusa na. ³Nu kama't di, inon dit man-iilisi taku utdit mandusaan Apudyus nu adi taku ikaskasu din nakaskasdaawa managuwana kan ditaku nu? Si Apu taku'n Jesu Kristu un mismu ud ummuna'n nangipatigammu utdit maipanggop sit managuwana kan ditaku. Sadadit nakagngol kan siya dida ud nangipanoknok kan ditaku un tuttuwa. ⁴Ot dinog-an pay Apudyus un pinanoknokan sidit nangkokwaana utdan nakaskasdaawa mangilasinan kan nadumaduma'n am-amug. Initdana pay dida't lainga painwalas na kan Ispiritu Santu un maiyannatup payon sit piyaona.

Si Jesu Kristu Din Managu Kan Ditaku

⁵Sadit bagu'n lubunga ug-ugudon mi un maisukat situn madama'n lubung, bokona aanghel nu adi tagu dat pinilin Apudyus un mangiyapu. ⁶Ta awad paingkanlit Apudyus sidita kanana'n, "Apudyus, singngadan kad dat tagu un sigagasmok ka kan dida? Singngadan da kad ta ay-ayyuwanam dida? ⁷Pinambalin nu dida'n nadobdoba nu sadat aanghel si sin-akitana timpu ot initdam dida si nakaskasdaawa kinangatu kan kinadayaw. ⁸Painyapum kan dida dan losana awad."*

Satuwa imbagan Apudyus, maid adin dan tagu iyapuwan ot nalawaga naida talon nalassig. Yoong sinsatun naid manan payyan mangil-ana iyapuwan di tagu dan losana awad. ⁹Yoong tigammu taku dit maipanggop kan Jesu Kristu un nambalin si nadobdoba nu sadat aanghel si sin-akitana timpu, dalapnu matoya

maisalit kan ditaku'n tagu. Nakwa tu gapu't dit kaasin Apudyus kan ditaku. Ot gapu't dit nampaligatana kan natoyana naitdan si nakaskasdaawa kinangatu kan dayaw. ¹⁰Lumbonga talon dit kingwan Apudyus, un siya'd namaloswa kan mangaamban sidan losana banag sidit impalubus na un mapaligatan si Jesus. Ta maipagapu utdit kingwana, aduadu'n tagu dat naibilanga anak na ot mailak-am da utdit nakaskasdaawa kinabalbalu na. Ot sadiya napaligatan Jesu Kristu, nambanag un maid mangkulangana'n mangipangat kan ditaku't din mataguwan taku't inggaingga.

¹¹Si Jesus ud nanalus kan ditaku utdat basul taku. Ot ditaku un dinalusana kan siya un nanalus, os-ossaan dit Ama taku. Siya'd gapuna'n adina mabain si Jesus un mangibaga un susunud na ditaku. ¹²Kinnanana kan Apudyus un, "Ipatigammuk sika utdan susunud ku ot idayaw ku sika utdan losana ammung."

¹³Kinnanana pay un, "Mantalgodak kan siya." Ot kanana payyan un, "Antuwak sadadit anak Apudyus un intalgod na kan sakon."

¹⁴Ot gaputa tagu kan matoy taku'n anak Apudyus un ug-ugudona, nambalin pay si Jesus un tagu dalapnu maipada kan ditaku. Kingwana tu dalapnu utdit matoyana kan umungalana abakona si Satanas un manligwatan di matoyan kan maisinaan di tagu kan Apudyus. ¹⁵Ot gapu't tuwa kingwa na winayaana dat losana tagu un kama dat puyung kigad si naitaguwan da maigapu utdit kimut da un matoy. ¹⁶Nalawag un bokona sadat aanghel dit tulungana nu adi ditaku'n maibilanga kaganakan Abraham. ¹⁷Siyadi dit gapuna un masapula nambalin si Jesus un tagu

*2:8 Salmo 8:4-6.

dalapnu talona maipada kan ditaku'n susunud na. Kadon, nambalina nakaasi kan matalgodana Kangattuwana padi un manselselbi kan Apudyus ta indatun na dit long-ag na dalapnu mapakawan dat basul taku. ¹⁸Sinsadinon, gaputa napadasana'd nanligat kan sinugsugan Satanas, mabalin na un tulungan dat padpadason Satanas.

Nangatngatu Si Jesus Nu Si Moses

3 Siya'd gapuna susunuda manuttuwa'n pinilin Apudyus, dikayu un naidagamung sidan inayagana un tagu na, somsomkon yu ut Jesus. Ta nu maipanggop situn pammati taku, siya dit imbaun ud Apudyus kan siya'd Kangattuwana padi taku. ²Napudnu si Jesus kan Apudyus un nanutuk kan siya, kama't dit kinapudnun Moses un nangipangpangat sidat tagun Apudyus. ³Yoong ulay nu nadayaw un tagu si Moses, maibilang si Jesus un amo nadayaw nu siya. Padan din mangwa't boloy un amo nadayaw dit tagu un nangwa nu sat boloy. ⁴Tuttuwa'n kada boloy awad tagu si nangwa, yoong si Apudyus dit nangwa utdan lossalossan. ⁵Si Moses baba-unon Apudyus un napudnu'n nanselselbi utdat tagun Apudyus. Ot imbagana dat maipanggop sidat daan payyan Apudyus impatigammu kan dida't dit. ⁶Yoong si Jesu Kristu bokona baba-unon Apudyus ta Anak na un napudnu'n mangayyuwan sidan tagu na. Ot ditaku dat tagun Apudyus nu mantultuluy taku'n natalgod kan natulod un manguuway sidan namnamaon taku un itdona.

Sat Man-illongan Un Itdon Apudyus

⁷Kad sisi, masapula unudon taku dit paingkannglit Ispiritu Santu un kanana'n, "Sinsatun, nu donglon yu nat ibagbagun Apudyus, ⁸adi kayu mansukil

un padan dadit ginnapuwan yu un sinalungasing da si Apudyus sidit timpu un namadpadasan da utdit kaanus na utdit igawa maid amo taguna. ⁹Inggaw kanan Apudyus maipanggop kan dida un, Pinadpadasak kampay ulay nu inila da dadit am-amuga kingwak si unog di opata pulu'n dagun. ¹⁰Siya'd gapuna'n summulagak sidadi un tagu ot kinnanak un, 'Kanayuna sadan bokobokon dan uunnudon datuwa tagu un bokona sat piyaok dit tungpalon da.' ¹¹Summulagak kan dida ot insapatak un adika talon palnokon dida utdit insaganaka iillongan."

¹²Ot siyadi dit gapuna susunud un, man-annad kayu dalapnu maid osa kan dikayu ut mansomsomok si nadadag un adi manuttuwa kan Apudyus un siya'd manggapuwan yu un umadayuwan kan siya un matatagu. ¹³Mambibinnaga kayuwota inalga-algaw aginggana't awad algaw yu, dalapnu maid maallilawa mambasul si gapun di sumukilan nat somsomok yu. ¹⁴Ta nu itultuluy taku dit kinatalgod taku't dit damudamu inggana't mandinonya na, mantultuluy pay din maiyossaanan taku kan Kristu. ¹⁵Siya'd gapuna'n masapula sosomkon taku dit paingkannglit Apudyus un kanana'n,

"Sinsatun, nu donglon yu nat ugud Apudyus adi kayu mansukila kama't dit kingwan dat ginnapuwan yu un sinalungasing da si Apudyus."

¹⁶Ta singngadan kad dat nakagngol sidit imbagan Apudyus yoong nansukil da? Bokon kad sidat aappu taku'n impangatan Moses un lummaksun sidin Egipto? ¹⁷Ot ngadan kad dat naka-sulagan Apudyus si unog di opata pulu'n dagun? Bokon kad sidat tagu'n nambasbasul ot natoy da utdit igawa maid tagtagguwan? ¹⁸Ot singngadan

kad dat nangisapataan Apudyus un adina'n talon palnokon sit iillongana insagana na? Bokon kad sidat nansukil kan siya? ¹⁹Kad sidiyon, kaawatana adida nakalnok sidit iillongana insaganan Apudyus gaputa adida tinut-tuwa dit imbagana.

4 Ot sinsadin ta sissiya payyan dit sapatana't tun satun, talona man-amamma taku dalapnu maid osa si adi makalnok sidiya iillongan. ²Ta nagngol taku dit Nabalun Damag un maipanggop situ un iillongan kama pay sidadit aappu taku utdit aw-awe. Yoong ulay nu nagngol da, bokona nangitod si nangkapiyaan da gaputa adida tinut-tuwa. ³Ditaku'n manuttuwa'l lawa dat mabalina makalnok sidiya iillongan ta sadat adi manuttuwa, kanan Apudyus un,

“Insapatak sidit sulag ku un talona adik palnokon dida't dit iillongana insaganak.”

Satu un iillongan un insagana na nakwaon manipud kampay sidit nangwaana uttun lubung. ⁴Ta awad naikanglita ugud na maipanggop sit maikapitu'n algalw sidit namaloswaana't tun pita un kanana'n, “Sit maikapitu'n algalw nan-illong si Apudyus sidit naabus dat losana kingwa na.”[†] ⁵Ot ibagak payyan dit kinnan an Apudyus maipanggop sidadit ginnapuwan taku'n adi nanuttuwa un kanana'n, “Talona adik palnokon dida utdit iillongana insaganak.” ⁶Utdi, kaawatan un adida nakalnok dat ummuna'n nakagngol sit damag maipanggop sidiya iillongan gapu't dit adida nanuttuwaan. Yoong ulay nu kama't di, awad da ud udum un makalnok. ⁷Isunga nangikoddong payyan si Apudyus si sabali'n timpu ot sinsatun diya timpu. Maabus man piga'n dagun manipud sit adida

nanuttuwaan, paingkanglit Apudyus kan David dit naibagakon kanad un, “Sinsatun, nu donglon yu nat ugud Apudyus adi kayu mansukil.”

⁸Bokona sadit ili un nangipuyutan Josue utdat ginnapuwan taku dit ugugudona'n iillongan. Ta nu siya, adinon Apudyus nangibaga't maipanggop si sabali un timpu. ⁹Siya'd manigammuwan taku'n awad timpu'n umillongan dat tagun Apudyus kama't dit nan-illongan Apudyus sidit maikapitu'n algalw. ¹⁰Ta singngadan na mana tagu dit lumnoka makaillong kan Apudyus, man-illong pay sidadit talibasun na un kama't dit kingwan Apudyus sidit magangput naon dat kingwa na. ¹¹Siya'd gapuna'n koon taku dit kaboolan taku'n makalnok sidi un iillongan un naid ulay osa kan ditaku si adi tumuttuwa kan Apudyus un kama't dit kingwan dat kaganakan Israel un siya'd adida nakalnokan.

¹²Ta sat ugud Apudyus matatagu kan mannakabalin. Natadtadom nu sanat duwa't ngalaba ispada ta silputana nat tung-al aginggana't dit ulong na. Makalnok pay sin somsomok kan kadogwa kan kaboolana un usigon dat laweng kan napiya'n somsomok di tagu kan sadat panggop kan piyaon da. ¹³Maid mailingod kan Apudyus ta iillana dan losana paloswa kan tigammu na dan losana maipanggop kan ditaku. Ot sungbatan taku't din atubang na dat losana kingkingwa taku.

Si Jesus Dit Kangattuwana Padi Taku

¹⁴Si Jesus un Anak Apudyus, siya'd nadayawa kangattuwana padi taku un kaysan sit kustu'n igaw Apudyus sin langit. Siya'd gapuna'n adi taku'n talon lumipsut situn pammati un ibagbaga taku. ¹⁵Ta satu un kangattuwana padi taku

[†]4:4 Gen. 2:2.

maawatana datun kinakapsut taku ta siya un mismu, napadasana dan losana sugrug un kama pay kan ditaku yoong adina nambasul. ¹⁶Siya'd gapuna'n masapula natalgod taku un umadani kan Apudyus un nakaasi ta kodawon taku'n kaasiyan kan salakana ditaku nu timpuna un masapul taku.

5 Sat kangattuwana padin di Judio, mapili utdan bulun na ot siya'd madutukana mangisikad kan dida't din atubang Apudyus. Siya'd mangidatun sidan itdon dan tagu kan Apudyus kan sidat ayama maidatun dalapnu mapakawan da utdat basul da. ²Ot satu un kangattuwana padi makaawat sidadit mailladu maipagapu't dit kinakulang di tigammu da ta tagu'l lawa'n awad pay mangkulangana. ³Siya'd gapuna un, nu mandatun masapul un bokona lawa'n gapu't dat basul dat tagu nu adi gapu pay sidit basul na. ⁴Maid manutuk sit long-ag na pay lawana mambalin si kangattuwana padi nu adi si Apudyus ullawa ud mabalina manutuk un kama't dit nanutukana kan Aaron.

⁵Padana pay kan Kristu un bokona pinadayawana pay lawan dit long-ag na dalapnu mambalin si kangattuwana padi nu adi dinutukan Apudyus. Ot kanan Apudyus kan siya un,

“Sika ud Anak ku. Sinsatuna algaw ipailaka sakon ud Amam.”

⁶Awad pay dit nangibagaan Apudyus kan Jesus un kanana'n,

“Padi ka ut inggaingga kama't dit kinapadin Melkisedec.”

⁷Utdit ininggawan Jesus situn pita nanluwaju ot indakol na dit ginga na kan inyibil na un dit nangkodaw kan Apudyus udsi mataguwana kan katoy gaputa tigammu na un mannakabalin. Ot dinggol Apudyus gaputa nampakumbaba kan nantungpal. ⁸Ulay nu Anak Apudyus, inadal na dit mantungpal kan Apudyus sidadit nampalpaligatana.

⁹Ot magangput na mana matungpal dat losana impakwan Apudyus kan siya, nambalina siya'd gapuwanan dit maid kigada mataguwan dat losana tagu'n manuttuwa kan siya. ¹⁰Siya'd dinutukan Apudyus un kangattuwana padi un kama't dit kinapadin Melkisedec.

Pammagbaga Utdin Adi Suminaan

¹¹Adu payyan datun ibaga mi maipanggop situ un naugud mi yoong nasigaba ipakaawat kan dikayu ta adi kayu makaaw-awat. ¹²Nabayag kayu un namati ot lobbong na un dikayuwon ud mangitududu utdan udum. Yoong bokon ta masapul yu payyan nat sabali un mangisulu kan dikayu utdat nalasu'n maawatana ugud Apudyus un naitududuwon kan dikayu utdit lugluga na payyan. Kama kayu payyan si abenga sumusususu kan adi makakotkot si nabolanga makan. ¹³Singngadan na mana tagu nat sumusususu, abeng payyan ot adina payyan mailasin din kustu kan nalintog. ¹⁴Yoong sanat tagu un makakotkot si nabolanga makan, naotongon. Padan dan nabilog si pammati un naadal daona usalon dat somsomok da un mangilasin sit napiya utdit nadadag.

6 Isunga, adi takuwon uliulinon un adalon danat tududu'n nalasu na maawatan maipanggop kan Kristu. Adalon takuwot danat nadalom un tududu un mampabilog situn pammati taku. Adi takuwon uliulinon un adalon danat ummuna'n tududu un nanlugiyan di pammati taku un kama't dan: man-awidan taku dadit kokkoon taku un maid selbi na ot manuttuwa taku kan Apudyus. ²Adi takuwon uliulinona adalon dan maipanggop si bunyag, san mangipatayan sin ima't din ulun din bulun nu iluwaluwan, san mampaungalan Apudyus sidan tagu un natoy kan san man-ukuman Apudyus

sidan tagu un maid si kigad. ³Adalon takuwot dadin nadałom un tudtudu'n mampabilog situn pammati taku nu ipalubus Apudyus.

⁴Ta sadan namati un man-awidan da dit pammati da kan Jesu Kristu, adidaon mabalina maawis umana mamabawi gaputa naabusona linawagan Apudyus dit somsomok da ot napadasan daona linak-am dit ligalun Apudyus kan napadasan daona naawat dit Ispiritu Santu utdin mataguwan da. ⁵Natigamuwan daon dit kinabalun dit ugud Apudyus kan nagikna daon dit panakabalin Apudyus un maipaila uman situn dumoldola timpu. ⁶Nu nan-awidan da dit pammati da, adina mabalin un maawis da un mangibabawi't dat basul da uman ta gapu't dan kokkoon da, kama nu ilansa da uman si Jesus un Anak Apudyus kan ibabbain da utdat kaaduwan.

⁷Sadanata tagu maiyalig da si pita. Nu san pita un maudaudanan ta nalaba nat tumubu un mulmula un manselbi'n mangkapiyaan din makinpita, bindisyunan Apudyus diya pita. ⁸Yoong nu kalenuk kan bollat nat tumubu, maid selbi na un pita ot maid ayana'n dusaon Apudyus ta sobgona.

⁹Yoong ulay nu kama't di din imbagak kan dikayu'n napotoga susunud, maid duwaduwak kan dikayu'n koon yu dit nabalun un siya'd maiyannatup un koon dat tinagun Apudyus. ¹⁰Ta nalintog si Apudyus ot bokona liuwana dadit nabalun un kingkingwa yu kan sat mampipiya yu maipagapu kan siya un impaila yu utdit mantutulung yu utdat pada yu un manuttuwa un itultuluy yu inggana't tun satun. ¹¹Sad talona kalikagumak, ipapasnok nat kada osa kan dikayu'n mannamna kan Apudyus inggana't magun-ud yu un losan dat nanam-on yu. ¹²Ta nu sad koon yu di,

bokona sumadut kayu nu adi kumama kayu utdat udum un gapu't dit manuttuwaan da kan kinaanus da, awaton da dit insapatan Apudyus.

Tungpalon Apudyus Dit Insapata Na

¹³Utdit nansapataan Apudyus kan Abraham insapatan un tungpalon na dit imbaga na. Ot gaputa naid nangatngatu nu siya, inusal na dit ngadanna un nansapata. ¹⁴Ot kingwanana un, "Isapataka bindisyunak sika kan paaduwok dan kaganakam."

¹⁵Ot gaputa inan-anusan Abraham inuway, natungpal dit insapatan Apudyus kan siya.

¹⁶Nu sapataan nat osa'n tagu dit kinatuttuwan dat ibagbagana, mansapatan usalona dit ngadan di tagu'n nangatngatu nu siya kad maaliglu dit mansinnungbatan da.

¹⁷Padana pay un sinapataan Apudyus dit imbaga na gaputa piyaona'n ipaila utdadit losana umawat sidat imbaga na un adina'n talon maobos dit somsomok na. ¹⁸Kingwa na di dalapnu ditaku'n nangkamang kan siya amo mampabilog tun somsomok taku'n mangipapasnok un mannamna't dat imbaga na. Onta antu datun duwa'n kingwa na un adi mabalina maobos ta nangalam an si nantuliyen Apudyus. ¹⁹Satu un namnama siya'd mangibakod situn mataguwan taku ta maid duwaduwa na un matungpal. Gapu't tuwa namnama taku, kama taku't nakalnok sit kustu'n igaw Apudyus un kama't din linumnokan di kangattuwana padi utdin Kasasantuwana kuwaltun di timplu un nasal-inan si koltina. ²⁰Ummuna un kaysan si Jesus sisi, dalapnu siya'd mangibagi kan ditaku ta siya'd nambalina kangattuwana padi ut inggaingga un kama't dit kinapadin Melkisedec.

Sat Kinapadin Melkisedec

7¹⁻² Satu un Melkisedec, ali ud Salem kan padi un nanselselbi kan Apudyus un kangattuwan. San piyaona un ugudon din ngadan un Melkisedec, alin di kinalintog ot sat piyaona paya ugudon din saad na, alin di kappiya gaputa san piyaona'n ugudon din Salem, kapiya. Utdit mangulinanon Abraham un nanligwat sit gugubbatana namatoyana utdat opata ali kan dat buyut da,[‡] inabat Melkisedec ot binindisyunana. Ot intod Abraham kan siya dit ingkapuḷun dat losana sinamsam da. ³Si Melkisedec, naid nauguda ama na, ina na, onnu ginnapuwana. Naid pay nauguda naiyabengana kan natoyana. Ot maipangkama't din Anak Apudyus ta mantultuluya padi si inggaingga.

⁴Ilan yu tun kinangatun Melkisedec. Intod Abraham un nadayawa puun taku'n Judio kan siya dit ingkapuḷun dat sinamsam da utdit gubat. ⁵Awad lintog di Judio un sadat kaganakan Levi un nambalin si padi, dida'd awad si kalobbongana mangala utdit ingkapuḷun dit apit dat buḷun da ulay nu kaganakan Abraham dida'l losan. ⁶Yoong si Melkisedec un bokona kaganakan Levi, siya'd nangitdan Abraham sit ingkapuḷun dat sinamsam da. Ot binindisyunana't Abraham un nangisapataan Apudyus sidan sapata na.

⁷Tigammu taku'l losan un sat mamindisyun, nangatngatu nu sadit bindisyunana. ⁸Sadan kaganakan Levi un nangit-itdan dat tagu't dat ingkapuḷu da, tagu da'l losana matoy. ⁹Ulay nu sada Levi kan dat kaganakana dit nangit-itdan dat tagu't dat ingkapuḷu da, mabalin pay un kanan taku'n nangtod daon sit ingkapuḷu da kan

Melkisedec sidit nangitdan Abraham sit ingkapuḷun dat sinamsam da utdit gubat. ¹⁰Onta ulay nu adina payyan naiyabeng si Levi utdit nangabatan Melkisedec kan Abraham, naibilanga ininggawon sit long-ag Abraham ta si Abraham dit ginnapuwana.

¹¹Intod Apudyus dat lintog na utdat kaganakan Israel maibasal sit nandutukana't dat anak Levi un papadi ta dida'd mangipatungpal sidat dat-daton un naibilin. Ot nu nagun-ud okyan dat tagu dit kinalintog gapu't dat datun dat papadi, adina masapul okyana nangibaun si Apudyus si sabali'n padi. Sadi un padi, maipada dit kinapAdina kan Melkisedec un bokon sit kinapadin Aaron un kaganakan Levi. ¹²Ot nu nasukatan dit kinapadin dit padi, lobbong na un masukatan pay dit lintog. ¹³Si Apu taku'n Jesu Kristu tun mauguda naisukata padi. Nanligwat si sabali'n puli ot naid kabagiyana un nanselbi ut kinapadi. ¹⁴Tigammun di losana naiyabeng si Apu taku utdat kaganakan Juda. Ot naid imbagan Moses ut maipanggop situ un anak sidit nambagbagaana't maipanggop sidadit papadi.

Naiduma Un Padi Un Padan Melkisedec

¹⁵Ot nalawlawag pay un maawatan dit naidumaan dit kinapadin Jesu Kristu gaputa maipada't dit kinapadin Melkisedec. ¹⁶Bokona nampadi maipagapu't lintoga maipanggop si pulin di tagu nu adi nambalin si padi gapu't dit pannakabalin dit mataguwan un maid kigad na. ¹⁷Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Padi ka si inggaingga un kama't dit kinapadin Melkisedec."

[‡]7:1-2 Gen. 14:17-20.

¹⁸ Kad sidiyon, nasukatan dit dadaana lintog ta nakapsut kan naid selbi na. ¹⁹ Adina kaboolana mambalinon dat tagu un maid mangkulangan da. Yoong sinsatun awad nabalbalu'n namnama taku, ta gapu kan Kristu mabalin taku'n umadani kan Apudyus. ²⁰⁻²¹ San osa payyana mangil-an un naiduma dit kinapadin Jesu Kristu, sat insapatan Apudyus maipanggap sit kinapAdina un kanana'n,

“Sakon un Apu insapatak ot naid maobosan ditu'n somsomok ku: ‘Padi ka si inggaingga.’”

Ta sat nampadiyan dat udum naid ud insapatana ut kama't tu. ²² Maipagapu't tuwa sapatan Apudyus, si Jesus ud mangisikad sit matungpalan dit bagu kan amo nabalbalu un tulag.

²³ Antu da payyan uduma naidu-maana. Adu dan nasongsongwata nampadi gaputa mangkigad dit kinapadi da nu matoy da. ²⁴ Yoong si Jesus adina matoy ot mantultuluy dit kinapAdina si inggaingga. ²⁵ Kadya kaboolana't inggaingga un taguwon dan losana tagu'n umadani kan Apudyus gapu't dit pammati da kan siya, ta matatagu't inggaingga un mangikakkaasi kan ditaku utdin atubang Apudyus.

²⁶ Siya'd gapuna un si Jesu Kristu dit maibagaya kangattuwana padi taku gaputa nasantuwan kan talona naid napabalawana onnu basul na, bokona kama kan ditaku'n gumabasula tagu. Kaysan langit ot naitdan si nangatu'n saad un maid maipadaana. ²⁷ Bokona kama't dat uduma kangattuwana padi si Jesu Kristu ta adina masapula mandatun si inalga-algaw gapu utdit basul na asi mandatun gapu't dat basul dat tagu. Ta si Jesus, namingpingsana nandatun sidit nangidatunana't dit long-ag na un siya'd ummanaya bayad dat losana basul di tagu si inggaingga. ²⁸ Nu maibasal sit lintog Moses, sadat madutukana kangat-

tuwana padi, tagu da'l lawa un awad mangkulangan da. Yoong nu maibasal sit insapatan Apudyus un naudi nu sadit lintog, sadit Anak na dit nadutukana kangattuwana padi un talona naid mangkulangana si inggaingga.

Si Jesus Ud Kangattuwana Padin Dit Bagu Un Tulag

8 Satu tun piyaon mi'n maawatan yu utdan ibagbaga mi kan dikayu. Awad kangattuwana padi taku'n mantutupak sin kapon madiwanan dit tutupakan Apudyus un Kangattuwan ud langit. ² Manselselbi un kangattuwana padi utdin kustu'n igaw Apudyus un bokon sidit tulda un binangun di tagu't dit.

³ Sat kada kangattuwana padi madutukan un mangidatun sidan itdon dan tagu kan Apudyus kan uduma kalasin di maidatun. Siya'd gapuna un si Kristu masapul paya awad idatun na. ⁴ Nu ini-inggaw si Jesus situn pita bokonon un mampadi ta awadon dadit papadi un man-idatun sigun sit lintog. ⁵ Sat talibas da un papadi kama nu angngingwan un mangil-an sidit kustu'n awad sin langit. Kama kan Moses sidit dandani na un ilugi un bangunon dit tulda, imbilin Apudyus kan siya un, “Ilama ustu. Am-ammaama padaon nat losana kokwa na dalapnu makwam un losan dat naipaila kan sika utdin bateled.”

⁶ Yoong sat naitod kan Jesus un talibas nangatngatu nu sadit talibasun dadit ummuna'n papadi. Padana pay un sat bagu'n tulag Apudyus sidan tagu un nambalin maipagapu kan Kristu, nabalbalu nu sadit dadaana tulag gaputa insapatan Apudyus un nabalbalu dat itdona sidan tagu. ⁷ Ta nu maid okyan nangkulangan dit ummuna'n tulag, bokona nasukatan. ⁸ Yoong indasan Apudyus un awad nangkulangan dat tagu kan sadit tulag isunga kanana utdit un,

“Dumtong nat al-algaw un mangwaak si bagu’n tulag sidan kaganakan Israel kan sidan kaganakan Juda.

⁹Satun bagu un tulag, bokona kama’t dit ummuna’n intulag ku utdat aappu da utdit impuyut ku dida’n inammaana lummaksun sin Egipto. Ta adida intultuluya tinungpal dadit intulag ku ot siya’d namaybay-ak kan dida.

¹⁰Siyatu din bagu’n tulag ku utdan kaganakan Israel nu dumatong dit timpu na. Imulak dadin linlintog ku utdan somsomok da ot bigbigon da ud sakona Apudyus da kan dida ud taguk.

¹¹Bokona masapula tudtuduwan da dat susunud kan kailiyan da dalapnu tigammuwon da ud sakona Apudyus, gaputa manipud kadobaan inggana’t kangattuwan tigammuwakon kan dida un losan.

¹²Kaasiyak dida ot adikon sosomkon dat nadadaga kingkingwa da kan pakawanok dadit basbasul da,” kanan Apudyus.

¹³Sat nangibagaan Apudyus maipanggop sit bagu’n tulag, imbilang na un dadaanon dit ummuna un tulag ot adina mambayag mammaidan un padan dat losana banag nu dumadaan.

Sadit Dadaan Kan Sat Bagu Un Mandaydayawan

9 Sadit ummuna’n intulag Apudyus si-dat tagu na, inggaw da ud bilbilin maipanggop sit mandadayaw da kan inggaw pay dit tulda un kingwa da un mandaydayawan da uttun pita. ²Sadiya tulda, nagogwa ta inggaw koltina’t dit gawa na. Sadit dupalan un kuwaltu siya dit mauguda Nasantuwana Kuwaltu un siya’d inggawan dit silaw kan lamesaana naipatayan dit tinapaya maidatun kan Apudyus. ³Sadit awid dit koltina, siya dit maikagwa’n kuwaltu un mauguda

Kasasantuwana Kuwaltu. ⁴Awad da ud alikam situ un sadit altar un nasamulan si bulawan un sosobgan di insensu kan sadit lakasa’n nasamulan si bulawan un ngadnon da ut lakasan di tulag. Sadiya lakasa, siya’d naiggaan dit bulawana banga un inggawan dit manna, sadit summimita sul kud Aaron kan sadat duwa’n topak di batu un naikanglitandadit simpulu’n bilin Apudyus. ⁵Sat labaw didiya lakasa awad da ud napayakana paloswa’n mauguda kerubim un mangipaila’t dit kinaawad Apudyus sidiya lakasa. Nabikyad dat payak da ot natudungan dit igawa mapakawanan dat basbasul. Yoong bokona sinsatun ud mailawlawagan datuwa banag.

⁶Kama’t tu dit nauinusan dat alikam dit tulda un nandaydayawan da. Inalgawa sad longkon dadit papadi dit madupalan un kuwaltu dalapnu koon da dat kalobbongan da un koko-on. ⁷Yoong nu sadit nangindaloma kuwaltu, sadit kangattuwana padi ullawa’d makalnok si mamingsan sit sindagunan. Adina pay makalnok nu maid alana si dala un idatun na kan Apudyus gapu’t dat basul na kan dat basul dadit tagu. ⁸Gapu’t tuwa mauunnud sidit, nalawaga ipatpatigammun Ispiritu Santu un inggana’t mauussal payyan dit tulda un mandaydayawan da utdit, adina mabalin un makalnok dat tagu’t dit Kasasantuwana Kuwaltu’n kawadan Apudyus. ⁹Awad kaipooyan ditu uttun madama’n timpu. Kaipooyana un losan dat ayam kan uduma datun dat nanaydayaw kan Apudyus, bokona inumdasa nanalus sit somsomok da maipanggop sidat basul da. ¹⁰Ta sadat datun da maipooy ullawa’t madaulasan dat basul da maipagapu’t makan, mainum, kan udum paya madaulasan da. Maipanggop da’l lawa si madaulasan di long-aga impatungpal Apudyus agingga’t pinabagu na dat linlintog.

¹¹Yoong sinsatun, si Kristu un kangattuwana padi taku'd nangidatong sidat napiya'n banaga laklak-amon taku. Manselselbi'n padi utdin gattoka igaw Apudyus un amo napotpotog kan amo napipiya nu sadit Kasasantuwana Kuwaltun dit tulda't dit. Onta bokona kingwan di tagu onnu nakwa uttun pita. ¹²Nilumnok si Kristu utdit gattoka Nasantuwana Igaw Apudyus un namingpingsana naid pigwapigwana. Ot bokona sat dalan di kalding kan dalan di ubbun baka dit indallay na un datun, nu adi sadit mismu'n dalana. Kad tinungpal naon dit masapula makwa dalapnu mapawayaan taku si inggaingga. ¹³Utdit, madaulasan dat tagu'n maibilanga naisaw utdit man-iilan Apudyus nu walsiyen padi dida't dalan di kalding, dalan di ubbun baka kan gabun di nasgoba baka dalapnu maibilang da umana nadaulus. ¹⁴Utdi, nu mabalin dadi un makadalus, ad-adu dit nakwaan dit dalan Jesu Kristu. Ta si Kristu un naid pulus napabalawana, indatun na dit long-ag na kan Apudyus gapu't dit salak Ispiritu Santu un maid matoyana, dalapnu sat dalan na dit manalus situn kasomsomkan taku'n naisaw maipagapu't dan kingkingwa taku'n maid selselbina. Kadon, mabalin takuwona manselbi kan Apudyus un matatagu.

¹⁵Ot maipagapu utdiya kingwan Jesus, nambalin dit bagu'n tulag dalapnu sadat losana pinilin Apudyus un tagu na maawat da dit mannanayuna bindisyun un insapata na. Ta maipagapu't dit natoyana nawayawayaan da utdat basul da utdit timpun dit dadaana tulag.

¹⁶Nu mangwa nat osa'n tagu si kasulatan maipanggop sidan ipatawid na, adina mabalin un manggogogwa dadit manawid inggana si awad manigammuwan un natoyon dit mangipatawid. ¹⁷Sadi un kasulatan

asina'l lawa maipatungpal nu matoy dit singkuwa. Naid anuanu na nu matattuwan payyan dit tagu'n singkuwa't dat maipatawid. ¹⁸Padana't dit dadaana tulag, nausal dit dalan un nangipapiddot sidit tulag. ¹⁹Kama't dit kingwan Moses utdit impatigammu na dadit bilbilin dat lintog Apudyus sidadit tagu, nangala si dalan di ubbun baka kan dalan di kalding ot dinanumana. Nangala't sangan di kayu'n hisop un siya'd nangitakodana't dit nadulawa luput un dutdut di kannelu asina insawsaw sit dalan un siya'd nanwalsi na utdit iblu un naikanglitan dadit lintog kan sadadit losana tagu'n awad sidi. ²⁰Ot sat manwalsiyana kanana un, "Satu un dalan dit mampapiddot sidit tulaga imbilin Apudyus un unudon yu." ²¹Padana pay un winalsiyen Moses si dalan dit tulda kan sat uduma mausala mandaydayaw. ²²Katuttuwaana, sigun sit lintog istay ta losana banag masapula awad dalan ut maidatun dalapnu maibilang da un nadaulus sidin man-iilan Apudyus. Adina pay mabalina mapakawan nat osa'n tagu utdat basul na nu maid dalan si maidatun.

Madaulasan Dat Basul Maipagapu't Nangidatunan Kristu Utdit Long-ag Na

²³Kama't di dit madaulasan dat losana usal sit tulda un sadatu un usal awaawata lawa'n dan awad langit. Yoong sadadit losana awad sin langit masapul da dit napotpotoga maidatun. ²⁴Bokona nilumnok si Kristu utdit Kasasantuwana Kuwaltu'n kingwan di tagu kan awaawata lawa'n dit tuttuwa un igaw, nu adi nilumnok langit un siya'd gattoka igaw Apudyus. Siya'd inggawana't tun satuna mangibagi kan ditaku utdin atubang Apudyus. ²⁵Si Kristu, bokona namin-adu'n indatun na dit dalan na un kama't dit

kangattuwana padi utdit un dinaguna lumnok sidit Kasasantuwana Kuwalto'n mangidatun sidadit dalan di ayam. ²⁶Ta nu dinagun un idatun na dit dala na, mamin-adu okyana nampalpaligat manipud sit nakwaan ditu'n lubang. Yoong bokona kama't di ta sat tuttuwa, namingsana lawa'n inummoy si Kristu uttun pita uttun udidin di al-algaw, dalapnu kaanona dit basul sidit nangidatunana't dit mismu'n long-ag na. ²⁷Ta naikoddonga mamingsana lawa'n matoy nat tagu ot maabus kad ukumon Apudyus. ²⁸Padana un si Kristu namingsana lawa'n naidatun un nanagapal sidat basul dat losana tagu. Dumatong uman yoong bokonona gapu utdat basul nu adi dalapnu taguwona dat manguuway kan siya.

Sat Kinapotog Dit Datun Kristu

10 Sadat linlintoga naitod sidadit Judio, angngingiwana lawa'n dadin naba'u'n banaga dumatong un bokona siya dat tuttuwa. Siya'd gapuna un bokona inumdas dat indatdatun dat tagu kan Apudyus si kadagundagun ta adina nabalinan un pinambalin dat tagu un maid si mangkulangan. ²Ta nu inumdas okyana nana'us kan dida, inggongda da okyanon dit mandatun kan adidaon somsomkon dadit basbasul da. ³Yoong sat kinatuttuwana, sadat datun si kadagundagun dat mangipagasmok kan dida't dat basul da. ⁴Ta adina un talon dit dalan di kalding kan baka mabalina makaan dit basul. ⁵Ot siya'd gapuna un sidit dandani'n umoy si Kristu uttun lubang kinnanana kan Apudyus un, "Bokona sadat ayama mapatoy kan udum paya datun dat piyaom nu adi insaganam tun long-ag ku un maidatun. ⁶Bokona sadat datuna mas-

gob kan sadadit uduma datun un maipooy si basul dat mas-omam. ⁷Ot siya'd gapuna un kinnanak un, 'Antuwak Apu un mangwa utdan piyaom,' un siya'd naikanglit sit iblun di lintog maipanggop kan sakon."^f

⁸Somsomkon taku tuwa imbagan Jesu Kristu. Umuna, kanana un bokona sadat ayama mapatoy onnu masgob onnu sadat uduma maidatun un maipooy si basul dit piyaon Apudyus onnu masomana ulay nu kingwan dat tagu datu un maibasal sidat lintog Moses. ⁹Asina payyan kanan un, "Antuwak Apudyus un mangwa't nat piyaom." Kaawatan un sinukatan Jesus dat siguda datdatun sidit nangidatunana utdit long-ag na. ¹⁰Ot gaputa natungpal dit piyaon Apudyus, nada'lusan taku't dat basul sidit namingpingsana nangidatunan Jesu Kristu utdit long-ag na.

¹¹Sadat papadin di Judio utdit, kaalgaw-algaw un umoy da koon dan talibusu da. Maminpin-adu un idatun da dadit sissiya payon un datun yoong talona naid kaanona't dat basul di tagu. ¹²Yoong si Kristu, namingpingsan dit nan-idatunana't dit long-ag na kan Apudyus un siya'd inumdasa nangaan sidat basul di tagu si inggaingga. Maabus man, nantupak sit kapon madiwanan ud Apudyus. ¹³Ot man-uuway sidi inggana't abakon Apudyus dan losana kabusul na ot tangadon da un Apu da. ¹⁴Ta gapu't dit namingpingsana nangidatunan Apu Jesus sit long-ag na, dina'lusana dat basul dat tagu'n manuttuwa ot maidon mangkulangan da ut inggaingga.

¹⁵Ulay si Ispiritu Santu panoknokana'n tuttuwa datu utdit nangibagaana't dat ugud Apudyus un kanana'n,

^f10:7 Salmo 40:6-8.

- ¹⁶ “Siyatu tun itulag ku kan dida nu dumatong dit timpu,” kanan Apudyus. “Imulak datu’n lintog ku utdan som-somok da.”
- ¹⁷ Ot kanan pay dit ugud Apudyus un, “Talaona adik sosomkonon dat basul da kan nadadaga kingkingwa da.”
- ¹⁸ Ot gaputa pinakawanon Apudyus dadin basul di tagu, bokona masapula awad uman maidatun un maipooy si basul.

Umadani Taku Kan Apudyus Un Sitatalgod

¹⁹ Siya’d gapuna susunud un, awad wayawayaya taku un umoy sidin kustu’n igaw Apudyus gapu’t dit dalan Jesu Kristu un nan-ayus. ²⁰ Ta gapu’t dit nangidatunan Jesus sit long-ag na nangwa si bagu’n dalana umoy kan Apudyus un bokonona mangoy sit koltina nu adi sadi un dalan siya si Kristu un matatagu. ²¹ Siya’d kangattuwana padi’n mangaayyuwan kan ditaku’n taguna. ²² Siya’d gapuna’n umadani taku kan Apudyus un sipupudnu un adinaon manduwaduwa tun pammati taku. Masapula nadaalus tun somsomok taku un naidon danag taku’t dan basul taku un kama nu nawalsiyan taku’t dit dalan Kristu kan nabuluwan tun long-ag taku’t nadalesa danum. ²³ Adi taku lipsutan dit namnama un ipalpalawag taku. On, adi taku manduwaduwa ta matalgodan si Apudyus un manungpal sit insapatana. ²⁴ Somsomkon taku nu innon taku’n mantitinnulung dalapnu mampipinniya taku kan koon taku dan napiya. ²⁵ Inggongdanon dat uduma makagimung yoong masapula adi taku igongda un mandadatdatonga mandaydayaw kan Apudyus. Amo mampipinnabilog takuwot si pammati ta tigammu taku un dandaniyon nat al-algawa man-ulinan Apu Jesus.

²⁶ Ta nu gagaalon taku un mambasubasul situn naipatigammuwan ditu’n katuttuwaan kan ditaku, naidon udum si datun un mabalina mangaan si basul. ²⁷ Siya’l lawa’d awada mauuway, sadit gakkimuta maukuman kan gakkimuta apuy un manogob sidadit gumusul kan Apudyus. ²⁸ Utdit timpun Moses, singngadan na mana adi manuttuwa utdit lintog, nu kustiguwan di duwa onnu tulu’n tagu naid dagudagu na un mapatoy. ²⁹ Ot nu kama’t di, somsomkon yu nu kamaan din dagson din maikoddonga dusan din tagu un manuladula utdit Anak Apudyus, san adi mamotog sidit kinapotog dit dalan Jesus un nampapiddot sit tulag kan nanalus kan siya utdat basul na, kan san mangin-insultu kan Ispiritu Santu un nakaasi. ³⁰ Ta titiggammu taku si Apudyus un nangugud sit kanana’n, “Sakon man-ibalos, sakon ud mandusa.” ³¹ Gakkimuta talon din dusaon Apudyus un mannakabalin kan matatagu.

³² Somsomkon yu dit damu’n nanuttuwaan yu utdit nalawagan nat som-somok yu, inan-anusan yu dat amoda ligat ot adi kayu naabak. ³³ Inggaw da ud timpu’n nain-insultu kan napalpaligat kayu utdit sanguwan dat adu’n tagu. Ot nu udum na bokona dikayu dat mapalpaligat yoong naipanlikna kayu kan dida. ³⁴ Nakaasiyan kayu’t dat naibalud. Nalagsak kayu’n nangawat sidit pinlos da dat talipon yu. Onta titiggammu yu un awad talipon yu un mannanayun ud langita amo napotpotog nu sadat pinlos da. ³⁵ Siya’d gapuna un adiyu talakon nat talgod nat angos yu ta magun-gunaan kayu’t adu nu itultuluy yu. ³⁶ Masapula itultuluy yu un mananus dalapnu makwa yu dat piyaon Apudyus kad awaton yu dat insapata na. ³⁷ Ta kanan nat ugud Apudyus un, “Sin-akitana lawa’n timpu, dumatong dit mauuway ta bokona mantak-

tak. ³⁸Ot sadan taguk un maibilang un nalintog matagu da maipagapu't pammati da. Yoong nu awad lumipsuta manuttuwa kan sakon adiyak mas-om kan siya."

³⁹Bokona ditaku dat tagu'n lumipsuta manuttuwa un umoy sit mayam-anan da, nu adi ditaku dan mangipapasnoka manuttuwa ot taguwona ditaku.

Sat Kustu'n Pammati

11 San pammati, siya dit kinalgod taku un matungpal dat namnamaon taku kan adi taku manduwaduwaan dit kinatuttuwan dat adi taku payyan naila. ²Gapu utdit pammatin dat tagu utdit aw-awe, ummanamung si Apudyus kan dida.

³Gapu't pammati taku maawatan taku un napaloswa tun lubang gapu utdit ugud Apudyus kad losana maila pinaloswan dit adi maila.

⁴Gapu't dit pammatin Abel indatun na dit amo maibagaya datun nu sadit datun Cain. Ot gapu't diya pammatina ummanamung si Apudyus kan siya ot imbilang na un nalintog kad siyadi dit mangil-an taku un inawat Apudyus dit datun na. Ot inggana't tun satun ulay nu natoyon si Abel kama nu mambagbag-baga payyan gapu utdit pammati na.

⁵Padana pay kan Enoc un gapu utdit pammati na nailaksig kan katoy ta inalan Apudyus un natattaguwan. Naid nakaodas kan siya onta inalan Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus un, utdit daan Enoc naala'd ngatu, nasnasom si Apudyus kan siya. ⁶Yoong nu maid pammatin nat osa'n tagu adina mabalina mapasoom si Apudyus. Ta singngadan na mana umadani kan Apudyus masapula tuttuwaona'n awad Apudyus kan tuttuwaona'n gun-gunaan Apudyus dadiit manginap kan siya.

⁷Kama pay kan Noe, gapu utdit pammati na tinungpal na dit imbagan

Apudyus un koona maipanggop sidit mapasamaka litap. Ot ulay maid innila na si manuttuwaana, nangwa si dakolana bapul dalapnu matagu da un simbalyan. Gapu't dit pammati na, impaila na un masapula madusa dat adi nanuttuwa kad, imbilang Apudyus si Noe un nalintog maipagapu utdit pammati na.

⁸Gapu utdit pammatin Abraham, tinuttuwa na dit imbagan Apudyus un umoy sit ili'n insapatana'n itdon ulay nu maid kapuut na ut kawadana. ⁹Ot gapu utdit pammati na, ininggawa kama't osa'n sangsangaili't dit ili'n insapatan Apudyus un itdona kan siya. Namoloy si tulda ot siya pay dit kingwan Isaac un anak na kan si Jacob un apu na un dida'd umawat un padana utdat insapatan Apudyus. ¹⁰Inanusana dit kama't di ta sat uuwayona, sadit dakolana ili'n pinanggop kan binangun Apudyus un naisaad si mannanayuna pannan.

¹¹Gapu utdit pammatin Sara, ulay nu lummabos dit tawon naon naitdan si kaboolana umanak gaputa nanuttuwa un matalgodan si Apudyus un nansapata. ¹²Siya'd gapuna'n ulay nu naibilang un kama't natoyon si Abraham gapu't dit kinalakay na, ummaduadu dat ganak na un maid makabilang ta padan dan kaadun dan bituwon langit kan san lagan sin talantaga adi maiyap.

¹³Losan datun tagu'n naugud, sissiya da un namati inggana't natoy da. Ot ulay nu adida naawat sit katatagu da dadit insapatan Apudyus kama nu naotap daon dit maitod kan dida ot naanggom da. Sadatuwa tagu binigbig da un kakkaili da ot maid kustu't ili da uttun pita. ¹⁴Ot nu ibagan din osa'n tagu din kama't di, nalawaga in-innapona dit kustu'n igaw na. ¹⁵Ot nu sadit igawa nanligwatan da dit sosomkon da waya da okyana nangulin. ¹⁶Yoong bokon, ta sad gutgutagutan da sadit ili'n napiya'd langit. Ot gaputa kama't di, adina mabain

si Apudyus un awagan da si Apudyus da ta insaganaana dida't ili da ud langit.

¹⁷⁻¹⁸Gapu't dit pammatin Abraham nakasagana'n mangidatun kan Isaac un anak na utdit pinadpadas Apudyus. Insapatan Apudyus kan Abraham un si Isaac dit manligwatan dat adu'n kaganakan Abraham yoong nakasagana kampanya mangidatun sit ossaana anak na. ¹⁹Onta sinomsomok Abraham un ka-boolan Apudyus un paungalon si Isaac nu matoy. Ot tuttuwa'n kama nu natoy yoong pinaungal Apudyus ta inggimau na dit mamatoyan Abraham kan siya.

²⁰Gapu utdit pammatin Isaac un tung-palon Apudyus dit insapata na, kindaw na dit bindisyun Apudyus kan da Jacob kan Esau utdan dumoldola al-algaw.

²¹Padana pay kan Jacob un gapu utdit pammatina kindaw na dit bindisyun Apudyus sidat kada osa utdat abeng Jose utdit daan na un matoy. Utdiya nangwaana nantumogana dit sulukud na un dit nanayaw kan Apudyus.

²²Gapu utdit pammatin Jose, utdit dandani'n matoy imbaga na dit lumak-sunan dadit iyIsrael sin Egipto ot imbilin na pay dit koon da utdit tung-al na nu manalan da.

²³Gapu't pammatin dat malong-ag Moses, adida kummimuta adi nanungpal sit bilin didit ali ot insussuluk da si Moses si tulu'n bulan sit naiyabengana gaputa naila da un nabalbalu'n abeng.

²⁴Gapu't dit pammatin Moses, maangsan man adinaon piniya un maibilanga abeng dit babai un abeng dit ali onnu Faraon un nanalkon kan siya.

²⁵Sad piniya naot dit nakapanligat sidat tagun Apudyus nu sadit mangan-ganas sit bokona mannanayuna lagsak un itdon di basul. ²⁶Imbilang na un adayu'n napotpotog dit maduladula maipagapu't dit pammati na kan Kristu nu sadit losana kinabaknang ud

Egipto ta sad sosomkona dit dumoldola gun-guna.

²⁷Gapu utdit pammati na tinaynana'd Egipto un adina ingkimut dit sulag didit ali. Inanusana'd ligat gaputa kama't iil-lana si Apudyus un adi maila. ²⁸Gapu utdit pammati na, nakwa dit luglugin dit Piyestan di Nalausan. Ot imbilin na utdat bulan na un Judio un walsiyan da si dala dat sawang da dalapnu man-laus kad dit anghel di katoy un mampatoy sidat pangu'n lalaki'n abeng, adida mailak-am.

²⁹Gapu utdit pammatin dat iyIsrael, dinolmang da dit Nadulawa Baybay un kama dat kummiyang si namaga'n pita yoong padason man dat iyEgipto naamin da un nalmos.

³⁰Padana pay un gapu't dit pammati da, nalba dit tupina nangalikum sin ili'd Jerico utdit abuson da un liwoson si pitu'n algaw. ³¹Ot gapu utdit pammatin Rahab un osa'n babai'n magatgatang si kinababai utdiya ili, sinangaili na dadit imbaun Moses un mansiput sidi un ili ot adina naidoga'n napatoy sit napatoyan dadit kailiyana un adi tumuttuwa.

³²Adu da payyan yoong naidon timpuk un mangul-ulnug sit pammatin dat uduma padan da Gideon, Barac, Samson, Jefe, David, Samuel kan udum paya propetan Apudyus. ³³Sad ibagaka lawa un maipanggop kan dida, gapu't pammati, inabak dat udum kan dida dat losana ili'n ginubat da. Nalintog dit nantutulay dat udum. Sadat udum inawat da dat insapatan Apudyus. Awad da ud namaginok si layon ot adin dat layon kinnan dida. ³⁴Awad da pay adi naatungan sit naipsukan da utdit amoda apuy kan nakalasad dat udum sit ispada'n mamatoy da kan dida. Awad da ud nakap-sut yoong gapu't pammati da pinabilog Apudyus dida. Sadat udum amo gum-milog da un nakagubat. Pinalkak dat udum dat kabusul da un umoy man-

aasaal kan dida. ³⁵Ot awad pay dat babai un gapu utdit pammati da, nangulin kan dida dat kabagiyan da un natoy gaputa napaungal da kan katoy.

Yoong awad dadit uduma talona napalpaligatan gaputa adida piyaon un lumipsuta manuttuwa un siya'd mawayawayaan da okyan. Sad piniya daot dit napalpaligat aginggana't natoy da ta namnamaon da dit napipiya'n mataguwan da nu maabusa paungalon Apudyus dida. ³⁶Sadat udum pay, naduladula da, nakumpakumpasan da kan naikinawad da asida naibalud gapu't pammati da. ³⁷Awad kan dida'd nabatubatu inggana't natoy da. Awad da ud ginalugad da un pinangkagwa. Napatoy dat udum si ispada. Talona nakapukapus dat udum ot nan-awaawa da un geddang ullawan di kannelu kan kalding dat nambadut da. Adida napalubusana mangwa't dat piyaon da kan talona napalpaligat da. ³⁸Ummoy da nanlilliwos sit katattalunan, kabatbatedan kan iniinggaw da utdat lilliyang kan ab-abut. Yoong sat katuttuwaana, bokona maibagay tun lubang un inggawan da.

³⁹Ot losan datuwa namati inanamungan Apudyus dida gapu't dit pammati da yoong adida payyan naawat dit insapatan Apudyus. ⁴⁰Onta, awad gattoka naba'u'n panggop Apudyus un siya dit maidagamungan taku kan dida, dalapnu mambalinon ditaku'n losana tagu na un maid mangkulangana.

Sat Mansuluwan Apudyus Kan Ditaku

12 Sinsadin ta alig taku'd nalikmut sidan aduadu'n namati un mangustigu utdit kinapotog di pammati, masapula kaanon taku'l losan dan sumipal situn pammati taku. Kaanon taku dan umminaman taku'n basul un kama dat kumkumpot kan ditaku. Ta maiyalig taku'n makagun-gunna si todtoddak un

masapula talona ipapati taku'n manoddak. ²Ot iyossaan taku tun somsomok taku kan Jesus ta siya'd mangipangat kan ditaku't dit tuttuwa un pammati kan siya'd mampabalin situn pammati taku'n maid mangkulangana. Ta si Jesus inan-anusana dat ligat na utdit nailansaana't dit kulus ta sad sinosomsomok na, sadit lagsaka umuway kan siya. Siya'd gapuna'n adina imbain dit matoy sit kulus. Ot situn satun, awada mantutupak sin kapon madiwanan ud Apudyus sidin mangiyapuwana.

³Somsomkon yu dit nangiy-anusan Jesus sidit amoda nanlalaweng dat gumabasula tagu kan siya dalapnu adi kayu madismaya onnu lumipsuta manuttuwa. ⁴Ta naid mit payyan nan-ayus si dala na kan dikayu maipagapu't mangipap-atiyana un adi mangwaan sidan makabasu-lan. ⁵Naliuwan yu kadon dit pammag-bagan Apudyus un mampabos-ol sinat angos yu un anak na un kanana'n, "Anak ku, dumngol ka nu ipailan Apu un nan-illadu ka kan adika madis-dismaya nu dusaon dika ⁶gaputa tududuwan Apudyus dan potpotgona kan saplidana dan losana ibilang na un anak."

⁷Gapuna susunud un anusan yu dan ligata manudtudun Apudyus kan dikayu ta siya'd mangil-an un ibilang dikayu'n anak na. Awad kad abeng si adsan nat ama na tududuwan? ⁸Nu adin Apudyus tududuwan dikayu un kama't dit mantutududu na utdan losana aabeng na, piyaona'n ugudon un bokona tuttuwa'n abeng dikayu kan siya. ⁹Kan osa pay, sadatu'n aamma taku uttun pita, tinududuwan ditaku ot linispitu taku dida. Adi amo paitulayan takuwot kan Apudyus un Ama taku'd langit dalapnu matagu taku't inggaingga. ¹⁰Ta sadat aamma taku't tun pita, dinusa ditaku utdit kaabeng taku utdan tigammu da un kustu. Yoong si Apudyus dusaon ditaku't

dit mampiyaan taku dalapnu mambalin taku'n maid mangkulangana un padana. ¹¹ Tuttuwa un nu timpu'n mansaplidan Apudyus bokona manlagsakan taku nu adi sigabon taku yoong nu maabus lak-amon taku dit kappiya un bungan di nalintoga mataguwan nu patudtuduwan taku.

Pammagbaga Kan Bintaga

¹² Isunga dikayu'n naipalay si ima kan manaytayogtog si puwog gapu't kinakapsut yu, pabilgon yu danat som-somok yu. ¹³ Unudon yu dit nalintoga mantatagu dalapnu sadat mamilpilay dit pammati da un mangila kan dikayu adida maam-amoda kumapsut nu adi gumilogot dit pammati da.

¹⁴ Igga yu nat kaboolan yu un makatimpuyug sidan losana tagu. Igga yu pay nat kaboolan yu un umunud sit nadalesa mantatagu ta nu bokona nadales din mantatagun din osa'n tagu adina mabalina maidagamung kan Apudyus. ¹⁵ Am-ammaan yu ta adiyu man-awidan dit kaasin Apudyus. Ilan yu ta maid osa kan dikayu't dumakola kama't mula'n napait kan tumiwong un mangtod si mayam-anan dat udum. ¹⁶ Masapula maid kan dikayu ud makaadu' si bokona asawa na kan maid umunud kan Esau un maid somsomok na utdan naapudyusana banag. Ta si Esau insukat na ut sin-kakanan dit kalintogana'n namangu'n anak un tawidona. ¹⁷ Tigammu yu un utdit naabus di, talona piyaona'n tawidon dit bindisyun ama na yoong adin ama na ud impalubus ulay nu nan-i-ibil un nangibabawi ta nailaus un nakwa ot adinaon mabalina maipaoli.

¹⁸ Somsomkon yu un sat ummadaniyan yu kan Apudyus bokona maipada utdat iyIsrael un ummadani da utdat masekgel un kama't din bateled Sinai un awad gumilgilaba

apuy. Napadas da dit amoda kolop kan amoda bali. ¹⁹ Nakanggol da si gingan di tangguyub kan nanggol da dit gingan Apudyus. Ot magngol da man dit gingan Apudyus nampakpakaasi da un adinaon dogdogaan di un ugud na ²⁰ gaputa adida maiyattom dit bilin na un kanana'n, "Singngadan na mana dumabbok situn bateled ulay nu ayam, masapula mabatubatu aginggana't matoy." ²¹ Talona gaogyat, siya'd gapuna'n ulay si Moses kanana un, "Mamilpililak sit ogyat ku."

²² Yoong dikayu, ummadani kayu't din bateled Sion kan utdin ilin Apudyus un matatagu un siya dit Jerusalem sidin langit un naamungan dan libu-libu'n aanghel. ²³ Ummadani kayu utdin nalagsaka ammung dan losana maibilanga pangu'n aabeng Apudyus un nailista't ngadan sin langit padana pay sidat natoyona lintoga tagun pinambalin Apudyus un maid mangkulangana. Ummadani kayu kan Apudyus un siya'd mangukum sidan losana tagu. ²⁴ Padana'n ummadani kayu kan Jesus un siya'd nampabalin sit bagu'n tulag kan sadit dala na un nan-ayus un amo napotpotog dit kaipooyana nu sadit dalan Abel.

²⁵ Isunga man-ila yu ta adiyu sukilon un donglon si Apudyus un mambagbaga. Ta nu adin dadit aappu nalisiyan dit dusa da gapu't dit adida nanonglan sidit imbagan Apudyus kan dida uttun pita, kawasa adi taku malisiyan din dusa taku nu adi taku donglon din ibagbaga na un manligwat langit. ²⁶ Utdit nakabagbaga si Apudyus sidat iyIsrael, inyugayug dit ginga na tun pita yoong sinsatun awad insapata na un kanana'n, "Mamingan payyana iyugayug ku yoong bokona lawaona satun pita nu adi pati dan losana maila'd ngatu." ²⁷ Sat kaipooyan dit imbaga na un mamingan payyana iyugayug na,

makaan dan losana napaloswa'n maiyugayug dalapnu sad maibanata lawa dadit adi maiyugayug.

²⁸ Siya'd gapuna un masapula manyaman taku kan Apudyus ta indagamung ditaku utdin mangiyapuwana un adi maiyugayug. Masapula dayawon taku utdin wagasa mas-omana un potgon taku kan ikimut taku. ²⁹ Ta si Apudyus, maiyalig din mandudusa na si apuy un manogob sidan losan.

Sat Manseselbi Un Mas-oman Apudyus

13 Itutuluy yu din mampipinniya un kama't mansusunud. ² Adiyu liwayana sangailiyon dan kakkaili'n umoy sin boloy yu ta inggaw da ud nanangaili si kakkaili yoong adida tigammu un anghel. ³ Sosomkon yu dadit awad sin baballudan un kama nu awad kayu pay sin baballudan kan dida. Sosomkon yu pay dat mapalpaligat un kama nu maipanligligat kayu kan dida.

⁴ Masapula madayaw din asawa kan ditaku'n losan. Masapula napudnu dan man-asawa si kada osa ta ukumon Apudyus dadit managdagas kan mangadul si bokona asawa da.

⁵ Adiyu sad gangaman din adu'n pilak. Mapnok kayuwon sin awad kan dikayu. Ta kinnanana Apudyus un, "Talonga adik taynan onnu patungadon dikayu." ⁶ Siya'd gapuna'n natalgod tun angos taku un mangibaga un,

"Si Apudyus ud tumulung kan sakon ot maid ogyat ku ta maid tagu si maka-boola mangwa't laweng kan sakon."

⁷ Adiyu liuwan dat ummuna un nangingpangpangat kan nanudtudu kan dikayu utdit ugud Apudyus. Sosomkon yu dit nambanangan dit mantatagu da ta sat pammati da ud padaon yu. ⁸ Ta si Jesu

Kristu bokona mambalaliw nu adi siya payon sidit, sinsatun kan si inggaingga. ⁹ Ot ilan yu ta adi kayu paallilaw sidan nadumaduma kan mansasabali un tutdudu. Ta sad mampabilog situn som-somok taku, sadin kaasin Apudyus un bokona sadin umunudan sidat itudtudu da un bilbilin maipanggop si makan. Maid magun-gunan dat manungtungpal sidat kama't di un bilbilin.

¹⁰ Awad naidatun un maipooy si mapakawanan dat basul taku ot sadan manseselbi utdin timplu maid kalobbongan da un mailak-am sit mangkapiyaan un itdon didiya datun.

¹¹ Ta sat koon dit kangattuwana padi da, iyoy na dit dalan dat ayam sit Kasasantuwana Kuwaltun dit tulda ta idatun na un maipooy si mapakawanan dat basul da ot sat long-ag dat ayam maiyoy sit lasin dit ili da ta siya'd manobgan da. ¹² Ot padana pay dit nakwa kan Jesus un natoy sit lasin dit ili dalapnu maipagapu utdit dala na un nan-ayus madaulasan dat tagu utdat basul da. ¹³ Siya'd gapuna un unudon taku si Jesus un kama nu umoy taku maidagamung kan siya't din lasin di ili,[§] ot sagapalon taku pay dit ligat kan naibabbainana. ¹⁴ Ta bokona uttun lubung ud inggawan taku si inggaingga nu adi gutguttagutan taku dit ili't din langit un inggawan taku't inggaingga nu dumatong nat al-algaw. ¹⁵ Siya'd gapuna un masapula kanayun un idatun taku kan Apudyus dit dayaw kan yaman taku kan siya maipagapu kan Kristu ta siya'd kustu'n datun dan tagu'n mamigbig sidit mannakabalin un ngadan na. ¹⁶ Adi taku pay liuwan un mangkokwa utdan napiya kan sat mangibingay sidan awad kan ditaku ta

[§]13:13 Sat piyaona'n ugudon, lipsutan taku dan dadaana ugali taku ot unudon taku dat tudtudun Jesus ulay nu siya'd mamabbainan da kan ditaku.

siya datu ud mas-oman Apudyus un datun.

¹⁷Tuttuwaon yu dan mangipangpang-gat kan paitulayan kayu kan dida. Ta dida'd mangaayyuwan kan dikayu ut-nat manuttuwaan yu ot tigammu da un masapula sungbatan da kan Apudyus nu inon dit manseselbi da. Tuttuwaon yu dida dalapnu malagsakan da un mangwa utdit biyang da. Ta nu adi kayu tumuttuwa laweng dan angos da un mangkokwa, kad bokona makatuḷung kan dikayu.

¹⁸Susunud, itultuluy yu un mangiluwaḷu kan dikami. Natalgod tun angos mi un naid nadadag si panggop mi ta maid udum si piyaon mi un koon nu adi san lumbonga makwa utdan losana timpu. ¹⁹Talona kodawok kan dikayu ta iluwaḷu yu un adina mabayag, man-ulinonak kan Apudyus kan dikayu.

Sat Maudi'n Luwaḷu

²⁰⁻²¹Iluwaḷuk ta si Apudyus un man-ligwatan di kappiya kan namaungaḷ kan Jesu Kristu kan katoy, itdona dan losana

nabaḷu un masapul yu dalapnu matung-pal yu dan piyaona. Kodawok ta mam-balinona ditaku un tagu'n mas-omana maipagapu utdit salak Jesu Kristu. Ta si Jesu Kristu din gattoka mangaayyuwan kan ditaku un maiyalig si kannelu na. Ot maipagapu't dit dala na nambalin dit bagu'n tulag. Madayaw si Kristu si inggaingga.

Maudi'n Bagbaga

²²Pangaasi yu un susunud ku ta anu-san yu un dongḷon tun imbagaka mam-pabilog si somsomok yu adi bali ta aboba tun ingkanglit ku kan dikayu. ²³Ot piyaoka ipatigammu kan dikayu un lummaksunon sin baballudan si Timoteo un sunud taku. Ot nu makadatonga mas-apa idallay ku nu umoyak ilan dikayu.

²⁴Pakumustaon yu dan losana mangi-pangpangat kan dikayu kan sadadit losana tagun Apudyus sinat. Pakumus-taon dikayu pay sidatu'n susunuda nan-ligwat sin Italia.

²⁵Iluwaḷuk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus. Amen.

Sat Sulat Ud

Santiago

1 Kan dikayu'n losana manuttuwa kan Kristu un nan-asiwalak sinat nadumaduma'n ili:

Sakon si Santiago un manselselbi kan Apudyus padana pay kan Apu Jesu Kristu. Kumusta kayu.

Pammati Kan Silib

²Susunud, ibilang yu un gapun di talona manlagsakan yu nu dumatong dan nadumaduma'n ligata mamadas kan dikayu. ³Ta tigammu yu un sanat mapadasan nat pammati yu mambanag un mapabakod nat kinaattom yu. ⁴Masapula talona nabakod nat kinaattom yu dalapnu maid mapabalawan kan mangkulangan yu.

⁵Nu awad osa kan dikayu ud makasapul si silib, masapula iluwalu na kan Apudyus kad maitdan. Ta si Apudyus nalaay ot naanggoma mangitod si silib sidan mangkodaw kan siya. ⁶Yoong nu manluwalu kayu, masapula tuttuwaon yu'n itdona dit inluwalu yu kan adi kayu manduwaduwa. Ta sanat tagun manduwaduwa maipada si paluung sidin baybay un itaptappiyak di bayogbog. ⁷⁻⁸Sanata tagu un manduwaduwa un bokona iyossaan na nat somsomok na, adina nanam-on un awad itdon Apudyus kan siya.

Sadan Baknang Kan Kapus

⁹Dikayu'n nadoba't saad un manuttuwa manlagsak kayu ta nangatu kayu utdin man-iilan Apudyus. ¹⁰Ot dikayu'n nabaknanga manuttuwa manlagsak kayu nu maipadoba kayu maipagapu't manuttuwaan yu. Ta sadan baknang padan din sabong di bollat un adina mandonoy. ¹¹Ta nu sumigab din

init malpak dit mula pati utdit sabong na ot maid dit buya na. Ot siya'd padan makwaan dit nabaknang ta matoy payon utdin mangkokwaana utdan inalgawa talibasuna.

Padpadas Kan Sugsug

¹²Nagasat nat tagun naanusa manggattom sidan losana mapaligatana. Ta nu maattomana dida, magun-ud na dit gun-guna un mataguwan un maid kigad na un insapatan Apudyus un itdona sidan losana mamippiya kan siya. ¹³Nu masugsugan nat osa'n tagu Adina kanan un si Apudyus ud nanugsug kan siya ta bokona masugsugan un mangwa't laweng si Apudyus kan bokon paya mansugsug. ¹⁴Masugsugan nat osa'n tagu nu paawis kan pailuyus sidan lawenga piyaon di long-ag na un koon. ¹⁵Nu tumubu kan lumamut nat lawenga somsomok sit osa'n tagu, mambungu si basul. Ot nu dumakodakol nat basulon mambanag si matoyana maisinaan kan Apudyus si inggaingga.

¹⁶Potpotgoka susunud, adi kayu paalallilaw. ¹⁷Ta losana nabaļu kan kustukustu un ligalu manligwat da kan Apudyus un Ama'd langit un namaloswa utdan mangtod si silaw. Yoong bokona mambalbaluw si Apudyus un kamat din mansinsinnukatan dan padda kan labi. ¹⁸Kanaknakoman Apudyus un initdan ditaku't bagun mataguwan utdit nanuttuwaan taku't dit katuttuwaan un ugud na dalapnu ditaku dan kapotogan sidan losana pinaloswa na.

Sat Mandongol Kan Mangwa

¹⁹Potpotgoka susunud, tigammuwon yu tu. Masapula alistu kayu'n dumngol. Adi kayu mandaldalusodus un mambagbaga kan adi kayu nalasu'n makaungot. ²⁰Ta san ungot bokona mangtod si nalintoga mantatagu un kama't din piyaon Apudyus. ²¹Siya'd gapuna un igongda

yuwon dan losana gabbain un ugali yu kan nadadaga koko-on yu. Masapula mampakumbaba kayu ot awaton yu din ugud Apudyus un immula na utnat pusu yu. Ta siya'd mangtod si mataguwan yu si inggaingga.

²²Yoong masapula koon yu dan imbagan Apudyus sit ugud na un koon yu. Bokona dodonglon yu ullaawa. Ta nu donglon yu ullaawa un adi yu koon al-allilawon yu nat long-ag yu pay lawan. ²³Ta sat tagun dumngol sit tudtudun Apudyus yoong Adina koon dit dingngol na, maipada si osa'n tagun manguspeku. ²⁴Nailana dit musing na yoong tengyana man dit uspeku naliuwanaon dit ilan dit musing na. ²⁵Yoong san tagun mangipasnoka mangadaadal kan mangwa't dan maid kulang na un ugud Apudyus un mangwaya kan ditaku, bindisyunan Apudyus sidan losana koon. Ta bokona lawa'n donglona asina liuwan nu adi iyaangos na un koon dan losana maadal na.

²⁶Sat tagun mangipagalup un relihiyoso yoong Adina maattoman nat sangi na, al-allilawona nat long-ag na ot maid selbin dit kinarelihiyoso na. ²⁷Ta san tuttuwa un relihiyoso un maid mapabalawana utdin man-ilan Apudyus un Ama, san tagun mangayyuwan sidan unila kan bilug sidan mapaligatan da kan manliglig sidan losana kinadadag situn lubung.

Adi Kayu Mangidumduma

2 Susunud ku, gaputa manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu un kangattuwan, masapula maid idumduma yu utdan tagu. ²⁻³Kaspagaligan ta awad osa'n baknang si omoy sit gigimmungan yu un nangkabanol dat badut na kan bulawan dit sikkalang na ot umoy pay tun osa'n kapus un nagelogeloy dit badut na, ot amo padayawan yu dit baknang ot kanan yu kan siya un,

“Mantupak ka't tu, Apu,” asiyu kanan sit kapus un, “Sumikad ka't nat,” onnu, “Mantupak ka't nat igid,” ⁴nakabasul kayu ta pinanduma yu dida kan kinuis yu dida un naibatay sit lawenga kasomsomkan yu.

⁵Dumngol kayu napotoga susunud. Adu dat kapus situn lubung un pinilin Apudyus un tagu na yoong baknang da nu maipanggop sit pammati da. Dida'd iyapuwana kan mangitdana't dan bindisyun un insapata na utdan losana mamippiya kan siya. ⁶Yoong adiyu binigbig dan kapus. Bokon kada sadan baknang dan mamalpaligat kan dikayu? Bokon kada dida dan mangidalum kan dikayu? ⁷Bokon kada dida dan manug-ugud si lawenga maisuganggang kan Apu Jesu Kristu un mangiyapu kan ditaku?

⁸Kanana utnat ugud Apudyus un, “Piyaon yu dan pada yun tagu un padan nat mampipiya yu utnat long-ag yu.” Nu koon yu tuwa bilin, kustu nat angwat yu. ⁹Yoong nu idumduma yu nat osa'n tagu maipagapu't din tukkol na, nakabasul kayu utdit manalungasingan yu utdit lintog Apudyus. ¹⁰Ta singngadan na man un manungtungpal sidat lintog yoong awad osa't adina matungpal, nakabasul sidan losana lintog. ¹¹Ta si Apudyus un nangibilin un adika managdagas, siya payon ud nangibilin un adika kumatoy. Ot ulay nu adi taku managdagas nu kumatoy taku sinalungasing takuwon dat losana lintog. ¹²Siya'd gapuna un ammaan yu dan bagbaga yu kan losana kokkoon yu ta maid duwaduwana un maukum kayu un maibatay sit lintog Apudyus un mangiwaya kan ditaku utdan basul taku. ¹³Ta nu dumatong din mangukuman Apudyus, maid kaasi na un manusa utdan maid si kaasi un tagu. Yoong sat nakaasi un tagu adina ikimut dit mangukuman Apudyus ta maligligana dit dusa na.

Pammati Kan Angwat

¹⁴Susunud ku, ngadan nat magunungan nat osa'n mangibaga un awad pammati na yoong adina panoknokan sidan angwat na? Mabalín kad un managu kan siya dit kama't di un pammati na? ¹⁵Kaspagaligan ta awad osa'n sunuda manuttuwa un talona makasapul si manluput na kan kanona, ¹⁶ot kanan yu kan siya un, "Manalan ka un kapkapiya, sapay okyan ta adika makumog kan mabitilan," yoong adiyu itdan sidan masapul na, maid selbina dit nangibagaan yu utdi. ¹⁷Ot padana pay sit pammati un maid selbi na nu adina mabuyugan si angwat.

¹⁸Yoong awad dad mangibaga un, "Awad pammatin din osa, nabaļu din angwat din osa." Ot kan sakona osa kanak un, "Ipailam nu inon din osa'n tagu un ipaila din pammati na un adina buyugan si angwat ot ipailak tun pammatik sidan nabaļu un angwat ku." ¹⁹Tuttuwaon yu un awad ossaana Apudyus. Napiya nat. Ulay dan dimunyu tuttuwaon da pay un awad Apudyus ot mamilpil da utdin kimut da kan siya. ²⁰Tung-ug kayu! Piyaon yu kad un mapanoknokan un naid selbin nat pammati'n adi mabuyugan si nabaļu'n angwat? ²¹Bokon kada imbilang Apudyus un nalintog si Abraham un ginapuwan taku gapu't dit kingwa na un nangidatun kan Isaac un abeng na? ²²Ot ilan yu, nabuyugan dit pammati na utdit angwat na. Siya'd gapuna un imbilang Apudyus un maid mangkulangan dit pammati na maipagapu't dit kingwa na. ²³Ot natungpal dit naugud sit ugud Apudyus un kanana'n, "Nanuttuwa si Abraham kan Apudyus ot gapu't dit pammati na imbilang Apudyus un nalintoga tagu." Siya'd gapuna un naawagan un gayyom Apudyus. ²⁴Siya'd mangil-an taku un mapalintog nat osa'n tagu ut-

din atubang Apudyus gaputa buyugana si angwat dit pammati na un bokona maipagapu't din pammati na ullawa.

²⁵Padana pay kan Rahab sidit un nangilaklaku't dit kinababai na. Imbilang Apudyus un nalintoga tagu gapu't dit kingwa na un nanangaili utdat naibauna Judio kan nangipuyutana't dit dalana ayon da dalapnu maligligan da dat kabusul.

²⁶Padan ditu'n long-ag, ta kanan taku un natoyon nu maid angos na. Maibilang un natoy nat pammati un Adina mabuyugan si angwat.

Usal Di Dila

3 Susunud ku, piga pay okyana lawa dan mamiya un mambalina mistulun di ugud Apudyus ta tigammu yu un amo naistiliktu din man-uukum Apudyus kan dikamin manudtudu. ²Losan taku'n man-illadu talon situn mambabagbaga taku. Ot sanat tagun maida talon mail-laduan dinat dila na, siya'd tagun maid mangkulangana ta magawidana nat long-ag na. ³Padan din kabayu. Bukaduan taku dalapnu mantungpal ot mabalín taku'n itulung sit piyaon taku'n mangitulungan. ⁴Padan pay din dakolana bapul un idulun di bayog-bog, bangbang-oga bolyang din liguson din pilutu na un mangitulung sit piyaona'n ayon. ⁵Padana pay situn dila taku. Bangbang-oga paltin ditun long-ag taku yoong maitakkal na dan dadakkola banag.

Somsomkon yu din kanawag di tat-talun un mabalina sobgon di akita apuy. ⁶Satun dila taku alig nat apuy un yumam-an. Siya'd paltin ditun long-ag un manligwatan dan losana nadadaga bagbaga un yumam-an situn kinatatagu taku ta kama't apuy un manligwat impiyelnu un manogob kan ditaku. ⁷Tigammu taku un mapaginok kan ma-paamun di tagu dan losana simalona

ayam un padan dan tumaud, dan inggaw sin dalom danum kan ulay pay dan kumayap situn lap-at pita. ⁸Yoong maid tagu't makapaginok situn dila. Talona nadadag. Adina makaginok ot kama si lugam un makapatoy. ⁹Usalon taku un mangidayaw kan Apudyus un Ama taku kan usalon taku pay un man-iliw sidan pada taku'n tagu un kingwan Apudyus un kapadpada na. ¹⁰Os-ossaana sangi din manligwatan dan bosway un mandayaw kan man-iliw. Masapula Adina makwa tu susunud. ¹¹Ta ulay nat ubbug adina mabalina mangitullu si danuma nalin-awa kan nalangsi. ¹²Padana pay, susunud, un maid mamunga ut igos si olivo onnu ubas un mamunga si igos. Ot adina pay mabalin un sanat ubbug un mangitullu si danuma naasin mangitullu pay si nalin-awa.

Sat Siliba Manligwat Ngatu

¹³Awad kad masilib kan makaawat kan dikayu? Nu awad, masapula ipaila na ud si nadalusa katatagu na kan sadadit nabaļu un angwata mabuyugan si kinapakumbaba kan kinasilib. ¹⁴Yoong nu amoda apaļ kan kinaimut nat awad sinat aangson yu, adiyu itakkaļ nat kinasilib yu ta bokona tuttuwan nasilib kayu. ¹⁵Bokonona nanligwat kan Apudyus tuwa silib nu adi nanligwat situn lubung. Bokona nanligwat kan Ispiritu Santu nu adi nanligwat kan Satanas. ¹⁶Sanat apaļ kan kinaimut dida'd manligwatan di adin dat tagu mantutunusan kan losana ilan di kinadadag. ¹⁷Yoong sat tagu un nanligwat kan Apudyus dit silib na, nadalus ud somsomok na, mangkikinnappiyaona dat tagu, naanus, mannakaawat, nakaasi kan nabaļu ud kokkoona. Maid idumduma nat tagu kan bokona man-ag-agin.

¹⁸San tagun mantutunusona dan tagu dalapnu kapkapiya da, alig na ud namuļa si kappiya kan tunus ot apitona din nalintoga mataguwan.

Sat Adin Di Tagu Matakungan

4 Ngadan nat lapun nat mansubogan kan manlililiyan yu? Bokon kad un sadat nadadaga pipiyaon di long-ag un manggalugalut sinat somsomok yu? ²Awad dad piyaon yu yoong adiyu maala ot siya'd olog yun kumatoyan. Awad da ud piyaon yun aguman yoong adiyu maala ot siyad makasubogan kan makatiliwan yu. Yoong adiyu maala dit piyaon yu ta adiyu ussiya kodawon kan Apudyus. ³Kan ulay nu mangkodaw kayu kan Apudyus adi kayu maitdan ta laweng dit panggop yu. Ta sat mampooya lawa si manggan-ganasan yu ud kodawon yu. ⁴Dikayu ud tagun bokona matalgodan. Adiyu kad tigammu un nu anggomon taku dan awad situn lubung un lawengon Apudyus, busulon taku si Apudyus? Isunga sanat tagun anggomana dan awad situn lubung, mambalinona nat long-ag na un kabusul Apudyus. ⁵Adi yu kanan un maid selbin ditun ugud Apudyus un kanana'n, "Mangimun si Apudyus ot adina piyaon un awad kaagaw dit Ispirituna un pinamoļoy na kan ditaku."** ⁶Yoong talona nakaasi si Apudyus kan ditaku ta kanan dit ugud na un, "Suganggangon Apudyus dan tagun napasdayaw yoong talona kaasiyana dan napakumbaba."

⁷Siya'd gapuna'n paitulayan kayu kan Apudyus. Sumdiyan yu si Satanas ot tengyan dikayu. ⁸Umadani kayu kan Apudyus kad umadani pay kan dikayu. Dikayu un gumabasul dalusan yu nat mantatagu yu. Dikayu un mangkag-agwa si somsomok, dalusan yu nat som-

** 4:5 Mabalin pay un sat osa'n kaipooyana, Amod din mampipiyan Apudyus sin Ispirituna un pinamoļoy na kan ditaku ot adina piyaona awad kaagaw na.

somok yu ot iyossaan yu kan Apudyus. ⁹Mandomdom kayu gapu't dan basul yu, ipaila yu un nasigab nat angos yu ot iyibil yu. Imbis un umemeng kayu, man-ibil kayu. Imbis un manlaglagsak kayu, manduduuy kayu. ¹⁰Mampakumbaba kayu kan Apudyus ot idayaw dikayu.

Adim Ukumon Nat Sunud Nu

¹¹Susunud, adi kayu mampipinadadag. Ta sanat tagun mampadadag onnu mangukum sit sunud na, padadagona kan ukumona pay dit lintog Apudyus. Ot nu ukumon yu din lintog Apudyus, bokon kayu't tagun umunud sit lintog, nu adi pinambalin yu nat long-ag yu un ukum. ¹²Abus si Apudyus un nangtod sit lintog ot siya'l lawad awad si kalintogana mangukum. Siya'l lawad makabalin un managu onnu manusa. Ot singngadan nu kad un mangukum si padama tagu?

Bintaga Utdan Manaktakkal

¹³Donglon yu tun ibagak, dikayu un mangug-ugud un, "Umoy kami't diya ili't tun satun onnu bigat. Inggaw kami't di si sin tawon ta mannigusiya kami si mangganansiyaan mi't dakol." ¹⁴Yoong adiyu tigammu nat mapasamak nu bigat. Ta sanat mataguwan yu, maipada si asuk un awad sinsatun yoong masulsulit kad maidon. ¹⁵Sat masapula kanan yu, "Nu ipalubus Apudyus un magtong mi dadiya al-algaw, kama't tu onnu kama't di dan koon mi." ¹⁶Yoong bokon nat koon yu ta natakkal kayu ot ipaspasdayaw yu nat long-ag yu. Laweng nat manaktakkal.

¹⁷Sat tagun tigammu na nat kus-tun makwa yoong Adina kampany koon, mambasbasul.

Bintaga Un Maipooy Sidan Baknang

5 Sinsadin, dikayu un babaknang donglon yu tun ibagak kan dikayu.

Mampaibil kan mampaayuwong kayu utdan nasigaba dusa un dumatong kan dikayu. ²Nayam-anon dan binaknang yu ot naangngaton dat badut yu. ³Nanlatiyon dadit bulawan kan pilak yu un isusulluk yu ot sat lati da din mamanoknok sidat nambasulan yu ot alig na ud apuy un mangamin sinat long-ag yu. Nantugpun kayu't binaknang situn dandaniyon manganungun tun lubung. ⁴Donglon yu din lili dan pinangkokwa yu utdin payaw un adiyu intod dit kustu un tangdan da. Padana pay sidat pinan-ani yu, nagngolanon Apudyus un mannakabalin dan lili da. ⁵Nanlamlam-ay kan nanlaglagsak kayu un natagu uttun pita. Pinalungpu yu dat long-ag yu un padan di ayama mapalungpu dalapnu maigusbu. ⁶Pinabasul yu kan pinatoy yu dat maid si basul ot bokona nansumdi da.

Man-anus Kan Manluwalu Kayu

⁷Ot kan dikayu susunud ku, man-anus kayu aginggana't dumatong si Apu Jesu Kristu. Ilan yu din mangkokkokwa't din payaw, naanus un dit manguuway sit mamungaan dat mula na. An-anusanan uuwayon dit umudanana. ⁸Isunga man-anus kayu. Pabilbilgon yu ud somsomok yu ta dandaniyon dit dumakngan Apu Jesus.

⁹Susunud, adi kayu mampipinnabasul dalapnu adi dikayu ukumon kan Apudyus. Ta awada sumusikad sit sooban un umoy mangukum. ¹⁰Somsomkon yu susunud dadit propetan ummoy nangibaga utdat paimbagan Apudyus. Dida ud mantuladan yu udsi kinaanus kan kinaattom di pasigab. ¹¹Kanan taku un nagasat da gapu't dit anus da un nangattom sidat napaligatan da. Dingngol yu dit kaanus Job un nangattom sidat nampaligatana ot naila

yu dit kingwan Apudyus kan siya utdit naabus diya paligat na. Ta si Apudyus talona nakadagu kan nakaasi.

¹²Yoong sat kapotgan susunud, adi kayu mansapasapata. Adiyu isapata dan awad sin langit onnu awad situn pita onnu singngadan na mana maisapata. Umanaya ibaga yu din “On,” nu on, “Bokon” nu bokon dalapnu adi dikayu ukumon kan Apudyus.

¹³Nu awad osa kan dikayu un mam-paspasigab, manluwalu kan Apudyus. Nu awad osa'n nalagsak mangkanta un mandayaw kan Apudyus. ¹⁴Nu awad osa un masakit, ayagana dan lalalakaya pangat di manuttuwa ta iluwaluwan da kan aplusan da si lana un usalon da din ngadan ud Apu Jesus. ¹⁵Ot nu mamati dat pappangat un donglon Apudyus din luwalu da, mapapiya din masakit. Pabilgon Apudyus kan mapakawan pay nu nakabasul. ¹⁶Siya'd ga-

puna un ipudnu yu dan basul yu udsi kada osa. Manlilinnuwalu kayu dalapnu papiyaon Apudyus dikayu utdan sakit yu. Sat luwalun di nalintoga tagu adu dan makwaana ta awad pannakabalin na. ¹⁷Pada taku'n tagu si Elias yoong impapati na un inluwalu kan Apudyus un adi na umudan ot tuttuwan adi na ummudan si tulu'n dagun si kagogwa. ¹⁸Utdit inluwalu na umanona umudan, tuttuwan ummudan ot natagu kan namunga dat mula da.

¹⁹Susunud, nu awad osa kan dikayu ud nangawid sit katuttuwaan yoong tulungan di osa dalapnu mangulina manuttuwa, ²⁰masapula tigammuwon yu un, singngadan na mana tumulung dalapnu igongdan di osa'n gumabasul dit mangawidana utdan katuttuwaan, inlisi na dit kadogwan dit tagu utdit madusaana kan siya'd maigapuwan di mapakawanan dan basbasul na.

Sat Umuna'n Sulat Ud

San Pedro

1 Kan dikayu'n tagun Apudyus un naaddaga nan-asiwalak sinat Ponto, Galacia, Capadocia, Asia kan Bitinia:

Sakon si Pedro un osa't dat apostoles Jesu Kristu un mansulat kan dikayu. ²Pinili dikayu kan Apudyus un Ama ta siya'd doda'n somsomok na ot maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu pinambalin dikayu un nadalusa tagu. Pinili dikayu dalapnu manuttuwa kayu kan Jesu Kristu kan madalusan kayu ut-dat basul yu maipagapu utdit dalana.

Iluwaluk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Gattoka Namnama

³Madaydayaw si Apudyus un Aman Jesu Kristu un Apu taku. Ta maipagapu't dit amoda kaasi na, inिटdan ditaku't bagu'n mataguwan maipagapu't dit ummungan Jesu Kristu kan katoy. Satu un bagun mataguwan ud nangipooy si nabiloga namnama taku. ⁴Siya'd gapunan nanam-on taku un maawat taku dat itdon Apudyus un adi malbog, mayam-an, onnu mangkupas un intalipon na ud langit. ⁵Maitod datu un losan kan ditaku. Ot al-alimbanan ditaku utdit pannakabalin Apudyus maipagapu't pammati inggana't din managuwana kan ditaku si inggaingga. Satu un mataguwan taku nasasaggana'n ipaila na nu mangkigad tun timpu.

⁶Siya'd gapuna un talona manlagsak kayu ulay nu utnat sin-akitana lawa'n timpu masapula lak-amon yu dan nadumaduma'n ligat. ⁷Dumtong datu dalapnu mapadas nat kinatuttuwan nat pammati yu. Ta ulay san bulawan un mayam-an, maiyunag si apuy dalapnu

mangil-an nu gattoka bulawan. Siya'd gapuna un masapula mapadas nat pammati yu un amo napotpotog nu san bulawan. Kad mambanag un idaydayaw dikayu kan Apudyus kan mambalinon dikayu un nangatu kan madaydayaw nu timpu'n man-ulin si Jesu Kristu. ⁸Maid payyan naila yu kan siya yoong pipiyaon yu. Ulay nu adiyu maila uttun satun mantalgod kayu kampay kan siya ot nakaskasdaaw nat kinalagsak yu un maida talon kapada na. ⁹Onta maipagapu't pammati yu, mambanag un taguwon Apudyus dikayu.

¹⁰Satu un managuwana kan dikayu, siya'd talona inam-ammaan un inanaanag kan sinukisukimat dat propetan Apudyus, ot impadtu da dit maipanggop situwa managuwana un ligaluna kan dikayu. ¹¹Talona inanaanag da nu kapiga dit timpu un makwaana kan nu inonan mapasamak. Siyatu dit timpu un ug-ugudon dit Ispiritun Kristu utdit paimpadtu na kan dida dit maipanggop sit ligata lak-amon Kristu kan sadit maipaila un kinangatu kan kinadayaw na nu maabus. ¹²Yoong impatigammun Apudyus kan dida un sadiya paimpadtu na bokona mapasamak sit timpu da nu adi sinsatunona timpu. Ot nanggan yuwon datu un naipadtu utdan mantududu't din Nabalun Damag maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu un nanligwat langit. Siyadatu dan talona piyaon dan aanghel un matigammuan dan kaipooyan da pay yoong.

Masapula Nadalus Din Mantatag Taku

¹³Siya'd gapuna un isasaggana yu nat somsomok yu un mansomsomok. Mang-gogodngon yu dan mansosomsomok yu. Iyossaan yu nat namnama yu utdit bindisyun un maitod kan dikayu nu

maipalang si Jesu Kristu. ¹⁴Ot gaputa natuluk kayu'n abeng Apudyus, adiyuwon ipalubus un idalan dikayu utdan nadadag un pipiyaon di long-ag un padan dit kingkingwa yu utdit daan yu un manigammu utdit katuttuwaan. ¹⁵Dalusan yu nat mantatagu yu gaputa nasantuwan si Apudyus un nangayag kan dikayu. ¹⁶Ta naikanglit sit Ugud Apudyus un, "Dalusan yu nat mantatagu yu ta sakon nasantuwanak."^{††}

¹⁷Si Apudyus un awagan taku't Ama nu manluwala taku maid idumdumana nu mangukum. Ukumona dit kada osa maibasal sit angwat na. Siya'd gapuna un masapul un dayawon kan iyogyat taku uttun kaawad taku uttun pita. ¹⁸Tigammu yu un bokona pilak onnu bulawan un matalak dit naibayad dalapnu mawayawayaan taku utdat maid selselbina un ugali'n tinawid taku utdat ginnapuwan taku ¹⁹nu adi sat napotoga dalan Jesu Kristu. Kama't naidatuna kannelu un maida talon unawana. ²⁰Pinilinin Apudyus si Jesu Kristu utdit daan payyan tun lubang napaloswa. Yoong naipatigammu ullawa uttun udidin al-algaw un maipooya mampiyaan taku. ²¹Ta maipagapu kan Jesu Kristu nantalgod kayu kan Apudyus un namaungal kan Kristu kan nangtod kan siya't kinangatu kan kinadayaw. Kadon, mantalgod kan mannamnama kayu kan Apudyus.

²²Sinsatun ta nadalusan kayuwon sidat basbasul yu gapu't nanuttuwaan yu utdit katuttuwaan kan gattoka pipiyaon yuwon dan bulun yu un manuttuwa, masapula itulutuluy yu nat naimpusuwana mampipinniya

yu. ²³Onta naiyabeng kayu'n obos ot sanat bagu'n mataguwan yu bokona nanligwat si tagu un matoy nu adi nanligwat kan Apudyus un adi matoy. Naiyabeng kayu'n obos maipagapu't dit pannakabalin dit ugud Apudyus un matattagu kan iingaw si inggaingga. ²⁴Ta kanan dit ugud Apudyus un,

"Maipada si bollat dan losana tagu ot san kinababalu da maipada't dit sabung na. Nu malangu dit bollat maotdag dit sabung na. ²⁵Yoong san ugud Apudyus iingaw si inggaingga."^{‡‡}

Satuwa ugud Apudyus siya dit Nabalu'n Damag un naitudtudu kan dikayu.^{¶¶}

2 Kadon, lipsutan yuwon dan losana kinadadag. Masapula maidon mangal-allilaw, man-ag-agin, man-apal kan man-uguugud si mampalaweng si pada na un tagu. ²Masapula talona kalikaguman yu un maawatan din ugud Apudyus un kama si kaiyanaka abeng un talona piyaona'n makassusususu, dalapnu umoto-otong nat pammati yu inggana't tungpal din mataguwan yu si inggaingga. ³Ta kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un, "Napadasan yuwon dit kinabalun Apudyus."

⁴Umadani^{§§} kayu kan Apu Jesu Kristu un puun di mataguwan. Maiyalig si matatagu un batu un sinumdiyan dat tagu yoong siya'd pinilin Apudyus un kapotgan kan siya. ⁵Umadani kayu kan Jesus ot maikama kayu't batu un matatagu un maus-usala maituud sit naispirituwana timplun Apudyus. Manselbi kayu un papadi'n naid si basubasul un man-idatun si naispirituwana

^{††}1:16 San piyaona'n ugudon din nasantuwan, maida talon kinadadag kan siya. Ilan yu't din Levitico 11:44, s45; 19:2.

^{‡‡}1:25 Ilan yu't din Isaias 40:6-8; Santiago 1:10.

^{¶¶}1:25 Isaias 40:6-8.

^{§§}2:4 Sat piyaona'n ugudon, manuttuwa onnu umunud taku kan Apu Jesu Kristu.

datun* un mas-oman Apudyus, maipagapu utdin manuttuwaan yu kan Jesu Kristu. ⁶Ta kanan Apudyus sidit ugud na un,

“Ilan yu, awad batu un isaad ku’d Sion.† Napiliyan kan napotog un pannan sit siku ot singngadan na man un manuttuwa kan siya maid mapabainana.”‡

⁷Siya’d gapuna un napotog tuwa batu kan dikayu un manuttuwa. Yoong sidan adi manuttuwa, kanan dit naikanglita Ugud un,

“Sadit batu un inidsanan dat mangkokokwa’t boḷoy nambalin oton un siya dit gattoka pannan sit siku.”¶

⁸Kanana pay un,

“Satuwa batu ud maidangtuḷan dat tagu kan siya ud matukasan da.”§

Maidangtuḷ da gaputa adi da tuttuwaon dit ugud. Siya’d ingkoddong Apudyus un mambanagan da.

⁹Yoong dikayu, pinili dikayu kan Apudyus un tagu na kan papAdina dikayu un manselbi kan siya un Ali. Nasantuwan kayu un ili. Tagu dikayu kan Apudyus. Pinili dikayu dalapnu ipatigammu yu dan nakaskasdaawa kingkingwana. Ta inayagana dikayu utdit kakolopana igaw un umalis sit nakaskasdaawa padda na. ¹⁰Bokon kayu’t tagun Apudyus sidit yoong sinsatun tagu dikayuwon. Maid namadasan yu’t dit nangkakaasi na utdit yoong sinsatun napadasan yuwon.

Manselbi Kayu Kan Apudyus

¹¹Potgoka susunud, kakkaili kayu ut-tun lubung ta kamanu dummagas kayu’l lawa. Siya’d gapuna un kodawok kan dikayu un adi kayu pailuyus sidan nadadaga pipiyaon di long-ag koon ta gumusuḷ da utnat umunudan yu kan Apudyus. ¹²Masapula nabaḷu nat mantatagu yu dalapnu ulay nu kanan dan adi manuttuwa un kumokokwa kayu’t nadadag, ilan da kad dan nabaḷu’n angwat yu idayaw da si Apudyus nu du-matong dit timpu’n mangulinana.

¹³Masapula paiyapuwan kayu utdan losana tagu’n awad si kalintogan kan dikayu un ipagapu yu kan Apu taku’n Jesu Kristu. Paiyapuwan kayu kan Em-perador un kangattuwana tulay onnu ¹⁴kan gubinnadul un initedana si kalintogan un manusa utdan mangwa’t laweng kan manayaw sidan mangwa’t nabaḷu. ¹⁵Ta piyaon Apudyus un maipagapu’t din mangwaan yu ut nabaḷu, mapaginok dan tagu’n nabayyona man-iyuguda lawa utdan bokona ustu’n tigammu da.

¹⁶Ipaila yu utnat mataguwan yu un nawaya kayu’n tagu yoong adiyu usalon tuwa wayawaya yu un mangwa’t laweng nu adi matagu kayu un kama’t gattoka manselbi kan Apudyus. ¹⁷Dayawon yu dan losana tagu. Piyaon yu dan susunuda manuttuwa. Iyogyat yu si Apudyus kan padayawan yu pay si emperador.

Si Kristu Ud Mambasalan Taku

¹⁸Dikayu un baba-unon, paiyapuwan kayu’t dan apu yu kan gattoka daya-

*2:5 Ilan yu utdin Roma 12:1 kan Hebreo 13:15 dit maipanggop sidan idatun taku kan Apudyus.

†2:6 osa’n bateled utdin Jerusalem din Sion isunga Jerusalem dit ug-ugudona’t tu.

‡2:6 Ilan yu’t din Isaias 28:16 kan Roma 9:33.

¶2:7 Ilan yu utdin Salmo 118:22 kan Lucas 20:17.

§2:8 Ilan yu utdin Isaias 8:14 kan Roma 9:33.

won yu dida. Bokona lawa'n sadan nakaasi kan naanus nu adi ulay pay dan nauyung. ¹⁹Ta nu an-anusan yu dan mapasibgan yu un maid gapgapuna utdin mangisomkan yu kan Apudyus, masom si Apudyus kan dikayu. ²⁰Yoong nu mapasibgan kayu un maipagapu't lawenga kingwa yu, ulay nu iyattom yu maid maganab yu. Yoong nu nabaļu nat kingwa yu ta mapasibgan kayu yoong attoman yu mas-om si Apudyus kan dikayu. ²¹Ta inayagan dikayu kan Apudyus daļapnu unudon yu tun kama't tu un mantatagu gaputa si Kristu nampaligat maigapu kan dikayu ot siya'd impaila na di ut unudon yu. ²²Naid pulus nambasulana kan naid pulus nantuliyana.

²³Utdit dinuļaduļa da, naid pulus in-yugud na si laweng kan dida. Utdit pinalpaligat da, adina inog-ogyat dida nu adi nantalgod kan Apudyus ta nalintog dit man-uukum na. ²⁴Si Jesus un mismu dit nanagapaļ sidat dusan dat basuļ taku utdit nailansaana utdit kulus daļapnu lip-sutan takuwon dit mambasuļ ot matagu taku'n nalintog. Maipagapu't dat sugat na naagasan taku. ²⁵Utdit, kama taku't kannelu un nantattalaļ yoong sinsat-unon nampaoli taku un umunud kan Kristu un siya'd gattoka Mangaandog kan Manatakkudog sidan kadogwa taku.

Tuđtudu Utdan Naasaw-an

3 Dikayu'n babai un naasaw-an, masapula paiyapuwon kayu't dan asawa yu daļap awad kad asawa un adi namati, mabalina mamati nu ilana nat nabaļu'n angwat yu. Ulay nu maid ibaga yu kan siya maipanggop kan Apudyus, mamati ²nu ilana nat nadayaw kan nadaļusa mantatagu yu. ³Masapula bokona san naal-altiyana buuk onnu buļawana usalon yu onnu nangina un badut din mail-an di kinabaļbaļu yu. ⁴Nu adi sad mail-ana, sadit nabaļu'n aangson, sat adi

mangkigad un kinaamma kan kinaginok ta siya'd napotog sidin man-iilan Apudyus. ⁵Sadat naapudyusana babai utdit un nantalgod kan Apudyus, kama't tu dat nampabaļu da utdat long-ag da kan nampaiyapu da utdat asawa da. ⁶Ta kama't dit Sara, tinuttuwa na si Abraham un asawa na kan imbilang na un apu na. Ot dikayu, maibilang kayu un aanak Sara nu koon yu dan kustu kan masapula naid iyogyat yu.

⁷Padana pay kan dikayu'n laļaki un naasaw-an, masapula maawatan yu dan asawa yu. Lispituwon yu dida ta nakapkapsut da nu dikayu gaputa maipantawid da kan ditaku't din mataguwana maid kigad na un ingkaasin Apudyus. Siyatu'd koon yu daļapnu donglon Apudyus dan luwaļu yu.

Tuđtudu Maipanggop Si Kinalintog

⁸Sinsadin, siyatu tun maudi un ibagak kan dikayu. Masapula man-os-ossaan nat aangson yu, mangkikinnadagu kayu, mampipinniya kayu utdan susunuda manuttuwa, man-iinnanus, kan mampipinnakumbaba kayu. ⁹Adiyu baļosan si laweng din laweng. Nu awad mangugud kan dikayu't laweng adiyu pay sungbatan si laweng. Iluwaļu yuwot un mabindisyunan da daļapnu bindisyunan Apudyus dikayu ta inayagana dikayu daļapnu bindisyunana. ¹⁰Ta kanan din Ugud Apudyus,

“Singngadan na man un mamiya un napiya dit mataguwana kan mannanayuna nalagsak, masapula igongda na din mambagbaga si lawenga ugud kan adina mantulituli. ¹¹Igongda na dan laweng ot sad koono dan napiya. Masapula gamgamana ud kanayuna maitunusana utdan losan. ¹²Ta iillan Apudyus dan nalintog kan

dodonglona dan luwalu da yoong busulona dan mangwa't laweng.”**

¹³Awad kad manam-an kan dikayu nu napegot kayu un mangwa't napiya? ¹⁴Yoong ulay nu mapalpaligat kayu maipagapu't danat nalintoga koko-on yu, nagasat kayu. Adi kayu umogyat sidan tagu kan adi kayu mandandanag ¹⁵nu adi iyaangos yu un dayawon si Kristu un Apu. Masapula kanayun kayu un nakasagana un mangilawag nu awad man-imus sit maipanggop sit namnama un awad kan dikayu. Yoong am-ammaan yu un sumungbat kan masapula nadayaw kayu. ¹⁶Ot masapula mannanayun un nadałus nat som-somok yu maipanggop sidan kokkoon yu dalapnu sadan mangin-insultu kan dikayu mabain da un man-uguugud si lawenga maisuganggang sidan nabału'n angwat yu maipagapu kan Kristu. ¹⁷Ta un-unney din mapaligatan sin mangwaan sidan napiya nu siya'd piyaon Apudyus, nu sadin mapaligatan maipagapu't dan laweng. ¹⁸Ta ulay si Kristu un nalintog napatoy. Namingsana lawa dit napatoyana un nanagapal sidat dusan dat losana basul dalapnu maipaoli taku kan Apudyus. Pinatoy da dit long-ag na yoong pinaungal Apudyus ot matatagu udsi ispiritu. ¹⁹Inummoy dit kadogwa na utdit naibałudan dat kadogwan dat natoy ta inummoy nantudtudu. ²⁰Siya datu dat kadogwan dat tagu un adi nanuttuwa utdit timpun Noe utdit awawe. Utdit mangkokkokwaan Noe utdit bapul, inan-anusan Apudyus un inuway dit manuttuwaan da kan siya yoong adi da kampay nanuttuwa. Siya'd gapuna un walu ullawa dat natagu utdit danum. ²¹Sadit danum siya'd maiyaligan dit bunyag. Ot maipagapu utdit nampabunyagan yu taguwon Apudyus dikayu gapu utdit ummungan Jesu

Kristu. San bunyag bokona san madałusan di isaw sin long-ag nu adi san mangkodawan taku kan Apudyus un dalusana dan somsomok taku. ²²Kaysan si Jesu Kristu ud langit ot awad sin kapon madiwanan Apudyus un siya'd mangiyapu utdan aanghel kan uduma adi mailan paloswa un awad si tulay kan pannakabalin.

Nabaliwan Un Kinatatagu

4 Sinsadin, gaputa napaligat dit long-ag Jesu Kristu utdit ininggawana't tun pita, masapul pay un nakasagana taku un mansagapal si ligat. Ta singgadan na mana mapaligatan dit long-ag na maigapu't pammati na, ipailana un linipsutanaon un mambasul. ²Kadon, manipud sinsatun bokonon un sadan lawenga pipiyaon di long-ag dan unudon yu utdan nabun-ana timpu yu uttun pita nu adi sadan piyaon Apudyus. ³Ołog naon dadin kaykaysana timpu un nangwaan yu utdadin pipiyaon dan adi manuttuwa un kokkoon. Ta sat nantatagu yu utdit, nalabos dit gikna yun mangwa't dan lawenga pipiyaon di long-ag. Kankanayun kayu'n mambaltik, kababbain dat kingkingwa yu gapu't kinalawlaw yu utdan nalabosa inuinum. Talona maisuganggang sit lintog dat kingwa yu un nandaydayaw sidat sinan-apudyus. ⁴Yoong sinsatun, masdaaw daon dan adi manuttuwa ta adi kayuwon maidagamung kan dida utdan nalabos kan nadadaga kokkoon da ot in-insultuwon dikayuwon. ⁵Yoong sungbatan da payon kan Apudyus datuwa kokkoon da kan dikayu ta nasasaggana un mangukum sidan matattaguwan kan sidan natoy. ⁶Siya'd gapuna un naitudtudu dit Nabału'n Damag ulay sidat natoy dalapnu ulay nu natoy daon un maisayun sit maukuman dat losana tagu,

**3:12 Ilan yu't din Salmo 34:12-16.

mabalina matagu dan kadogwa da un padan Apudyus un matatagu un ispiritu.

Sadan Matalgodan Un Mangayyuwan Sidan Intod Apudyus

⁷Adaniyon nat anungus danat losana banag. Siya'd gapuna un masapula nagdong danat somsomok yu kan naatom kayu dalapnu mabalinan yu ud manluwalu. ⁸Ot san kapotgan kampay, sat napudnu un mampipinniyaan yu. Ta sat gattoka mampipiya mapakawan na dat adu un basul. ⁹Masapula naanggom kayu un mansisinnangaili. ¹⁰Kada-osa usalona din intod Apudyus un kaboolan kan siya un mampooy si mampiyaan di kada osa un kama't osa'n matalgodana manayyuwan sidan nadumaduma'n kaboolana intod Apudyus. ¹¹Singngadan na man un initdan Apudyus si kaboolana manudtudu, masapula itudtudu na dan ugud Apudyus. San naitdan si kaboolana manselbi, masapula manselbi un usalona din bilog un itdon Apudyus kan siya, dalapnu utdan losana banag maidayaw si Apudyus un maipagapu kan Jesu Kristu. Si Apudyus ullawa din maidaydayaw kan awad si kalintogana mangiyapu si inggaingga. Amen.

San Mampaligatan Di Manuttuwa

¹²Potgoka susunud, adi kayu masdaaw sidan nasigaba mapaligatan yu un dumtonga mamadas kan dikayu un kama nu nakaskasdaaw dan makmakwa kan dikayu. ¹³Matalok kayuwot nu mapaligatan kayu un padan dit napaligatan Kristu dalapnu talona matalotalok kayu pay nu dumatong dit al-algawa mangilan sit pannakabalin kan kadayaw na. ¹⁴Nagasat kayu nu in-insultuwon dikayugapu't umunudan yu kan Kristu ta siya'd mangil-an un awad kan dikayu

dit mannakabalina Ispiritun Apudyus. ¹⁵Yoong masapula maid madusa kan dikayu maipagapu si kummatoyana, nan-akawana onnu nangwaana't singngadan na mana laweng onnu mangwaana't maigapuwon di gulu. ¹⁶Yoong nu mampaligat kayu un maipagapu't dit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu, adi kayu mabain. Dayawon yuwot si Apudyus gaputa tagun Kristu dikayu.

¹⁷Ta dummatongon nat timpu'n mangukuman Apudyus sidan losana tagu ot ilugi na kan ditaku'n tagu na. Ot nu manlugi kan ditaku'n manuttuwa, singngadan naon din mambanagan dadin adi manuttuwa't din Naba'u'n Damaga nalligwat kan Apudyus? ¹⁸Kanana't dit Ugud Apudyus un:

“Nu nasigaba matagu kan Apudyus dan nalintoga tagu, singngadan naon din mambanagan dan maid si Apudyus kan gumabasul?”††

¹⁹Siya'd gapuna un nu mampaligat kayu un maisayun sit piyaon Apudyus, masapula koon yu dan kustu kan italgod yu dat long-ag yu utdit Namaloswa ta matalgodan.

Sat Loblobbongon Dat Panglakayon Kan Dat Uduma Manuttuwa

5 Dikayu un panglakayon di manuttuwa antu'd piyaok ibaga kan dikayugaputa osaak pay un panglakayon kan nailak pay dit nampalpaligatan Jesu Kristu. Padana pay un mailak-amak sit kinangatu kan kinadayaw Jesus nu dumatong din timpu un maipailana. ²Ayyuwanan yu dan tagun Apudyus un impaayyuwana kan dikayu. Bokona mapilpilit kayu'l lawa nu adi masapula naanggom kayu un mangayyuwan kan dida. Ayyuwanan yu dida un bokona maigapu si tangdan nu adi gaputa talona piyaon yu un tulungan dida. ³Adi yu

††4:18 Proverbio 11:31.

ipatut un pakwa nat piyaon yu utdan ayyuwanan yu nu adi dikayu-wot ud mangil-an da utdan napiya'n angwat. ⁴Ot nu maipaila si Kristu un Apun di Man-aayyuan, awaton yu din adina mangkigad un kinangatu kan kinadayaw.

⁵Ot dikayu pay un madama'n dumadakkol, paiyapuwan kayu't dan lalalakay. Masapula dikayu'n losan, napakumbaba kayu un manselbi utdan udum ta kanan Apudyus sit ugud na un, "Busulon Apudyus dadin napan-gas yoong nakaasi utdan napakumbaba."^{‡‡} ⁶Isunga mampakumbaba kayu ot paiyapu kayu kan Apudyus un man-nakabalin ta nu dumatong nat timpu na padayawan dikayu. ⁷Ital-god yu kan Apudyus dadin losana mabulungan yu ta ipotpotog dikayu.

⁸Manggodngon yu nat somsomok yu kan man-alimban kayu ta dumakdaddak si Satanas un kabusuļ yu. Kama't osa'n layon un ngumolongoloda man-in-inap si sokbalona. ⁹Labanan yu si Satanas ot ipakat yu nat nabiloga pammati yu ta ulay dan susunud yu un manuttuwa un inggaw situn saknap tun lubung mapad-padasan da pay danat mapadpadsan yu un ligat. ¹⁰Nu maabus dan sin-akitana mapaligatan yu, si Apudyus un mismu

ud mangipal-og sidan mangkulangan yu. Papiddoton kan pabilgona nat pammati yu kad adi kayu maligad. Si Apudyus un talona nakaasi dit nangayag kan dikayu maipagapu kan Kristu dalapnu maidagamung kayu utdin maid kigad na un kinadayaw kan kinangatuna. ¹¹Siya'l lawa'd mannakabalin un mangiyapu si inggaingga. Amen.

Maudi Un Patigammu

¹²Tinulunganak kan Silas^{¶¶} sit nangikanglitak situwa aboba'n sulat ku kan dikayu, ta ibilang ku un matalgodan un sunuda manuttuwa. Nansulatak ta piyaoka pabilgon nat somsomok kan pammati yu kan dalapnu ibagak kan dikayu un sadat intudtuduk maipanggop sit kaasin Apudyus, tuttuwa. Ot adi kayu'n talon paligad sidat tinuttuwa yu.

¹³Pakumustaon dikayu utdan manuttuwa uttun Babilonia un pinilin pay Apudyus un pada yu. Pati si Marcos un imbilang ku un abeng ku mampakumusta pay kan dikayu. ¹⁴Mangkikinnumusta kayu un mangipaila't nat anggom yu.

Iluwaluk ta kapkapiya kayu'n losana manuttuwa kan Jesu Kristu.

^{‡‡}5:5 Proverbio 3:34.

^{¶¶}5:12 Si Silas onnu Silvanus bulun Pablo utdin Kingkingwan Dat Apostoles 15:22.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud

San Pedro

1¹⁻² Napotoga Susunud:

Sakon si Simon Pedro un manselselbi kan Apu Jesu Kristu kan osa un apostoles na. Mansulatak dikayu'n losana initdan Apudyus si pammati un padan tun pammati un intodna kan dikami. Nampapada taku'n naitdan si gundawaya mamati gaputa nalintog si Jesu Kristu un Apudyus taku kan managu kan ditaku.

Iluwaluk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya kayu gaputa talona tigtigammu yu dida.

Sat Namiliyan Kan Nangayagan Apudyus Kan Ditaku

³Maipagapu utdit pannakabalin Kristu, initdana ditaku sidan losana masapul taku dalapnu matagu taku'n naapudyusan. Mabalin taku'n koon tu gaputa tigtigammu taku si Apudyus un nangayag kan ditaku. Inayagan ditaku dalapnu maidagamung taku't dit maidayawana, kinangatu kan kinapiya na. ⁴Gapu't di un kinangatu na kan kinapiya na, amoamod kan nangkapopotog dan insapata na kan ditaku. Siya'd kingwa na dalapnu malisiyan taku dan nadadaga kokkoon dan tagu't tun lubung un manligwat sidan lawenga pipiyaon di long-ag kan dalapnu matagu taku'n nadalus dan angwat taku'n padan Apudyus.

⁵Siya'd gapuna'n koon taku din losana kaboolan taku'n dog-an tun pammati taku't kinapiya kan dako! un tiggammu

maipanggop kan Apudyus. ⁶Masapula idoga taku pay din kina-attom, kinaanus kan san naapudyusan un mantatagu. ⁷Ot bokona lawan sadan bulun taku'n manuttuwa dan piyaon taku nu adi piyaon taku'l losan dan tagu. ⁸Siya-datu dan kababalin un masapul taku ot nu wadawad da kan ditaku datu maid duwaduwa na un naselbi kan nabunga din nanigammuwan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.^{§§} ⁹Yoong sanat osa'n manuttuwa un maid datuwa kababalin kan siya, kama nu naku!ap kan naliuwana un nadalusanon sidat basbasul na.

¹⁰Siya'd gapuna susunud ku un koon yu nat kaboolan yu un mamanoknok un inayagan kan pinili dikayu kan Apudyus un tagu na. Ta nu siyatu'd koon yu talona adi kayu makabasul.* ¹¹Kad, naangom si Apudyus un mamalnok kan dikayu't din maid kigad na un mangiyapuwan Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan ditaku.

¹²Siya'd gapuna'n kanayuna ipalagip ku kampany kan dikayu ulay nu tiggammu yuwon dan katuttuwaan kan talona uunnudon yu dida. ¹³Ta satun kanak, kalobbongaka ipalagip kan dikayu datu inggana't mataguwak. ¹⁴Ta tiggammuka bokonona mambayag tun mataguwak situn pita ta siya'd impatigammun Jesu Kristu un Apu taku kan sakon. ¹⁵Ot sin-satun, masapula kook dan losana kaboolaka mangibaga kan dikayu't datu dalapnun ulay nu matoyakon magasgasmok yu dida.

Sadat Nakaila Utdit Kinangatun Jesus

¹⁶Bokona nambasal kami utdan ulunug dan udum sidit nangipatigammuwan mi kan dikayu utdit maipang-

§§1:8 San osa un kaipooyan ditu, nu tigtigammu taku si Kristu masapula awad datu un kababalin kan ditaku.

*1:10 San osa'n kaipooyana, sumina't pammati.

gop sit pannakabalin kan man-ulinan Apu taku'n Jesu Kristu. Naila mi un mismu dit kinangatu kan kinaapudyus na. ¹⁷⁻¹⁸Onta bulun mi si Jesus sidit untuk dit nasantuwana bateled sidit dinayaw Apudyus si Jesus kan impaila na dit makasilinga kinaapudyus na. Dingngol mi dit gingan Apudyus un Kangatuan un nanligwat langit un kanana'n, "Siyatu tun abeng ku un potpotgok kan masmas-omaka talon."[†]

¹⁹Sadi un inila mi siya'd talona namanoknok sidat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit. Ot napiya nu ipapasnok yu dida. Ta sadat impatigammu da, kama't pingki un manilaw sit nakolopa igaw. Ipasnok yun tuttuwaon inggana't lumtaw dit ammigaton ot kumadda.[‡] ²⁰Yoong masapula maawatan yu un maid naikanglit sit ugud Apudyus un imbagan dat propeta un nanligwat sit kanaknakoman da pay lawan.[¶] ²¹Ta bokona kanaknakoman da dit nangikannglit sidat impadtu da nu adi indaddalan dit Ispiritu Santu dida un nangiyugud sidan uguda nanligwat kan Apudyus.

Sadat Bokona Tuttuwan Propeta Kan Mistulu

2 Yoong sidit aw-awe, inggaw da ud nilumtawa man-ag-agin propetan Apudyus. Ot padana paya awad da ud dumatong kan dikayu un man-ag-agin mistulu. Nalimod dit man-isuluwan dat tuli un manam-an sinat manuttuwaan yu. Isulib da pay si Apu Jesus un nanubbut kan dida. Ot dandaniyon din madusaan da. ²Adu kan dikayu un manuttuwa dan maiyunuda

mangwa't dan kababbaina koko-on da. Ot siya'd gapun din mangugudan dan tagu't lawenga maisuganggang sit katut-tuwaana un-unudon taku. ³Gapu't dit kinagamgam da, sikapan dikayu ot ibaga da dan bokona tuttuwa ta siya'd mamilakan da. Yoong dinaddaan Apudyus dit dusa da utdit aw-awe ot adinaon makauway un manusa kan dida.

⁴Ta ulay sadat anghel un nambasul sit aw-awe, adin Apudyus kinaasiyan dida nu adi intukbang na dida't din impiyelnu[§] un kakolopana gassud un manguuwayan da't din mangukuman Apudyus. ⁵Padana pay sidatit lawenga tagu utdit timpun Noe. Adin Apudyus kinaasiyan dida gapu't dit lawenga kokkoon da ot pinanlitap na tun pita. Abus si Noe un nangitudtudu utdit kinalingot ud tinagu na pati dat pitu'n kaboloy na. ⁶Singgob pay Apudyus din ili'd Sodoma kan Gomora pati utdat tagu't di inggana't gummabu da ta siya'd dusa da maipagapu't dit kinadadag da. Siya'd kingwan Apudyus dalapnu ipaila na dit mandudusa na utdan adi manuttuwa kan siya. ⁷Abus si Lot un nalintoga tagu'd tinagun Apudyus. Nasigab dit angos Lot gapu't dadit kababbaina koko-on dat kailiyana un talona adi manuttuwa't dat lintog. ⁸Inalgawa madodomdoman si Lot gapu't dat iillana kan dodonglona'n nadadaga koko-on dat kailiyana. Siya'd gapuna un inlassig Apudyus. ⁹Ot siyatu'd mangilan un ilisin Apudyus dan naapudyusana tagu utdan mamadpadas kan dida. Ot baludona dan nadadag dalap madusa da nu dumtong din timpu'n maukuman dan

[†]1:17-18 Ilan yu utdin Mateo 17:9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36.

[‡]1:19 Sat piyaona'n ugudon, ipasnok yu datu un tudtudu inggana't mangulin si Kristu un manglawag sidat somsomok yu. Ta maiyalig si Kristu si ammigaton.

[¶]1:20 Sat osa payyan un piyaona'n ugudon, maid naikanglit sit ugud Apudyus un imbagan dit man-uugudona un mailawlawag di tagu utdit bukud na un kasomsomkan.

[§]2:4 Utdin uguda Griego, Tartarus. Sigun sit allalim dat iGriego, gassud uttun dalom pita un siya'd igawa naibaludan dat nakabasul un sinan-apudyus da.

losana tagu. ¹⁰Dusaona dida, talon sidan kumokokwa't lawenga pipiyaon di long-ag kan sadan dumudula utdan awad si tulay.

Sadatu un bokona tuttuwan mistulu, natulod da kan nasukil da ot adi da kumimuta mangibaga't makainsultu utdan madaydayawa paloswa'd langit. ¹¹Yoong sadan anghel un amo nabilog kan amo mannakabalin nu dida, maid ibaga da't makainsultu kan dida't din sanguwan Apudyus. ¹²Yoong sadatuwa bokona tuttuwa'n mistulu, pada da dan sumalona ayam un maid si somsomok. Man-ugud da't lawenga maisuganggang sidan banaga adi da tigammu. Ot mapatoy da un kama't dan sumalona ayam un gagangaya madokmaan kan mapatoy.

¹³On, madusa da gapu utdan nadadaga kokkoon da. Ta ulay al-algaw, gang-ganason da din mangwa't dan lawenga pipiyaon di long-ag. Talona ibabbain dikayu ta makaamung da kan dikayu'n makakan yoong sat panggop da sadit mangwa't dan lawenga koko-on da.

¹⁴Awad kad ilan da si babai, dagusa maboknan dit gikna da ot talona piyaon daona sog-onon. Talona adi da mapnoka makabbasubasul. Ilagat da dan nakapsut si pammati. Naadalan daona man-gangam ot nakoddongan daona madusa. ¹⁵Sadatuwa tagu nan-awidan daon dit gattoka dalana umoy kan Apudyus ot nantattalak da. Sad inunud da dit lawenga koko-on Balaam un abeng Bosor sidit aw-awe. Ta sad pipiyaon Balaam dit pilaka tangdan na utdit koon un laweng. ¹⁶Yoong inggi-maun Apudyus si Balaam sidat lawenga koko-ona'n sadit dangki dit pinambag-bagan Apudyus un kama't tagu ot adina intuluy dat tinitingang un koko-ona.

¹⁷Sadatuwa bokona tuttuwa un mistulu maid selbi da ot maipada da ut naobasana ob-ob kan maibaybayog-boga bunot ot insaganan Apudyus dit

kakolopana gassud un inggawan da. ¹⁸Napangas da un mambagbaga si maid selbina un ugud. Ot usalon da dan lawenga pipiyaon di long-ag dalapnu ilagat da dan tagun kaggongda'n maibulun sidan mangmangwa't bokobokon. ¹⁹Ot ibaga da utdan tagu un nu tuttuwaon da dida awad wayawaya da. Yoong sat katuttuwaana, sat nadadaga koko-on da dit mangiyapu kan dida. Ta singgadan na mana tuttuwaon di tagu siya'd mamuyung kan siya. ²⁰Ta nu awad tagu't man-awidana dan nadadaga koko-on situn lubung maipagapu't dit nanigammuwana kan Apu Jesu Kristu un managu kan ditaku yoong masulsulit kad maabak dit pammatina ot mangulina mangwa't dan nadadag, amo nadaddadag otan din kasasaad na nu sat sigud. ²¹Un-unmay pay okyan nu Adina natigammuwan nu inon di matagu'n nalintog nu san natigammuwana asinaman-awidan dan nasantuwana bilin ud Apudyus un naitudtudu kan siya. ²²Sadatuwa pasamak padan din uggudon da un kanana'n, "Umbos mangulin dit asu un umoy mangan sit ukba na." Kanana payyan un, "Mangulina umoy mamippiyok dit naomosa bo'lok."

Sat Dumatngan Ud Apu Taku

3 Potgoka susunud, maikagwaon tu un sulat ku kan dikayu. Utdatu'n duwa'n sulat ku pinanggop ku'n kalakagon natadalus un somsomok yu uttan mangipagasmokak utdan naipatigammuwon kan dikayu, ²dalapnun adiyu liuwan dat imbagbagan dadit nasantuwana propetan Apudyus sidit aw-awe kan sadat imbilin Apu Jesus un managu kan ditaku un siya dadit impatigammun dat apostoles kan dikayu. ³Sad talona umuna, masapula maawatan yu un sidan dumatonga udidin di al-algaw awad da ud tagu'n lumtaw ot maid sabali't koon da nu adi sadan pipiyaon

di long-ag da ot manliwliw-an dikayu'n kanan dan, ⁴“Kawad Jesus un nansapata un mangulin nu? Naaminon natoy dat aamma taku yoong gasissiya man tun lubung manipud sit napaloswaan,” kanan da. ⁵Gagal-on da'n adi tut-tuwaona pinaloswan Apudyus din langit un kawadan dat bunot sidit awawe maipagapu't dit ugud na. Adida pay tuttuwaona pinaloswan Apudyus tun pita un nanligwat sit danum ot danum dit inusal na un nampaloswa. ⁶Danum payyan dit nanam-an Apudyus sidat losana awad situn lubung sidit pinanlitap na. ⁷Ot maipagapu payon sit ugud Apudyus, naidadda-an datun langit kan pita un yam-anon di apuy nu dumotong dit al-algawa mangukuman Apudyus kan manusaana utdan losana adi manuttuwa kan siya.

⁸Yoong potgoka susunud, masapula sosomkon yu un san sin-algaw kama't kaandun di sillibu un dagun kan Apudyus. Ot san sillibu un dagun kama't kaandun di sin-algaw. ⁹Siya'd gapuna'n adiyu pagalupona itantantan Apudyus un tungpa'on din insapata na un siya'd pagalupon dan udum. An-anusana'l lawa dikayu gaputa Adina piyaona awad mayam-an si osa nu adi san piyaona mambabawi un losan dan tagu't dan basul da.

¹⁰Yoong nu dumotong dit timpu un mangulinan Apu Jesus, kama't din mandadatong di man-aakaw un adi mapuppuutan. Utdiya al-algaw mangkidong dan losana maila'd langit un kama't dan bulan, init, kan da bituwon ta maunag da't apuy un maidisan sin nadangsolagu. Ot satun pita kan losana awad situn lap-atna masgob da'n losan. ¹¹Ot gaputa kama't di dit mayam-anan dat losan, masapula nadalus kan naapudyusan dan mantatagu taku un ¹²man-guuway sit al-algawa mangulinan Apu

Jesus. Koon taku dat kaboolan taku'n mangwa't dan piyaona dalapnu map-gosa dumotong dit algawa mangukuman Apudyus un siya'd al-algaw din masgoban din langita kawadan dan bunot ot sadan losana awad sidi maunag da. ¹³Yoong adibali ta awad bagu'n langit kan bagu'n pita'n uuwayon taku un manuttuwa ta siya'd ingkalin Apudyus. Sadan nalintoga lawa dan inggaw sidi.

¹⁴Siya'd gapuna potgoka susunud un, koon yu dit kaboolan yu un matagu't naapudyusan sinat man-uuwayan yu't dit mapasamakan datu dalapnu dumotong kad si Jesu Kristu dakngon dikayu'n maid ud mapabalawan yu kan siya kan kapkapiya dan angos yu. ¹⁵Sosomkon yu un man-an-anus si Apudyus gaputa piyaona'n awad gundaway dan tagu'n mandadaoli kad mailassig da utdin mandusaana. Si Pablo un napotoga sunud taku, insulat na payon kan dikayu dit maipanggop sidatu maipagapu't dit kinasiliba intod Apudyus kan siya. ¹⁶Siya datu dan ug-ugudona utdan losana sulat na. Ot awad da ud uduma tududu'n insulat na un nasigaba maawatan ot sadan maid si tigammu maipanggop sidan naispirituwana banag kan manduwaduwa si pammati bokobokon dit man-iipalawag da un padan dit koon da't dan uduma ugud Apudyus. Ot gapu't tuwa kokkoon da dusaon Apudyus dida.

¹⁷Sinsadin potgoka susunud ta tigammu yuwon dit maipanggop sidatu un tagu, man-alimban kayu dalapnu adi kayu maallilaw sit bokobokona koko-on dan tagun nasukil sit lintog kad adina matalak nat nabakoda pammati yu. ¹⁸Matagu kayuwot un amo mapadasan yu din kinakaasin Apudyus kan amo matigammu yu si Jesu Kristu un Apu taku kan managu kan ditaku. Dayawon taku si Jesu Kristu uttun satun kan si inggaingga. Amen.

Sat Umuna'n Sulat Ud

San Juan

Sat Ugud Un Manligwatan Di Mataguwan

1 Uttun sulat un satu, ibaga mi kan dikayu dit maipanggop sidit mangadan si Ugud un mangtod si mataguwana maid kigad na. Iningga-won sit daan payyan napaloswa dat losan. Ot nagngol mi un mismu, naila mi un mismu, kinabu**l**bu**l**un mi kan nasekse**g**el mi. ²Satu un mangtod si mataguwan un maid kigadna, siguda ini-**ing**gaw kan Apudyus un Ama yoong inummoy situn pita'n nambalin si tagu ot naila mi. Isunga kustiguwan mi kan ibaga mi kan dikayu dit maipanggop kan siya. ³Ibaga mi kan dikayu dat naila mi kan nagngol mi dalapnu maibu**l**un kayu pay kan dikami un maiyossaan kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Abeng na. ⁴Isulat mi kan dikayu datu un losan dalapnu talona maid mangkulan-gan din lagsak taku.

San Tagun Inggaw Sin Padda

⁵Ot siyatu tun damaga dingngol mi kan Jesu Kristu un piyaon mi un ipatigammu kan dikayu. Si Apudyus alig na ud silaw. Naid pulus kolop kan siya. ⁶Ot nu kanan taku'n naiyossaan taku kan Apudyus yoong makabasubasu**l** taku un kama nu matattagu taku't din kakol-pan, mantultuli taku. Ot bokona maiyan-natup sit katuttuwaan dit mantatagu taku. ⁷Yoong nu nadalus dit mantatagu taku un kama nu matattagu taku't din padda un padan Apudyus un inggaw

sit padda, napiya din mantitimpuyugan taku'n manuttuwa. Ot sadit dalan Jesus un Anak Apudyus un nan-ayus sit natoy-ana, dalusan** ditaku utdan basu**l** taku.

⁸Nu kanan taku un maid basu**l** taku, allilawon taku pay lawan tun long-ag taku kan naid payyan tigammu taku't dit katuttuwaan. ⁹Yoong nu ipudnu taku dan basu**l** taku kan Apudyus, pakawanona dan basbasu**l** taku kan dalusana ditaku't dan losan un kinadadag, ta si Apudyus matalgodan kan nalintog. ¹⁰Yoong nu kanan taku un maid nambasulan taku mambal-non taku un matuli si Apudyus, kan kaawatan un naid payyan tigammu taku't dan ugud na.

Si Jesu Kristu Ud Mangikakaasi Kan Ditaku Kan Apudyus

2 Isulat ku datu kan dikayu'n ibilang kun aabeng ku dalapnu adi kayu-won mambasubasu**l**. Yoong nu makaba-su**l** kayu, awad mangikakaasi kan ditaku kan Apudyus un Ama un naid udum nu adi si Jesu Kristu un nalintog. ²Ot in-tod na dit long-ag na un mapatoya maid-atun kan Apudyus dalapnu pakawanona dat losana basu**l**, bokona lawan sat basu**l** taku nu adi sat basu**l** di losana tagu.

³Nu tungtungpalon taku dan bilin Apudyus, siyadi dit talona manigammuwan taku un tigtigammu taku si Apudyus. ⁴Yoong nu awad mangibaga un tigtigammu na si Apudyus yoong Adina mit tungtungpalon dan bilin na, matuli nata tagu kan Adina payyan naawatan dit katuttuwaan. ⁵⁻⁶Sat tagun manungpal sit ugud Apudyus, siya ud talona maid mangkulangan dit mampipiya na kan Apudyus. Ot sat tagun mangibaga un

1:7 Sat piyaona'n ugudon tu, si Jesus dit nambalina dusan dat basul** taku utdit natoy sit kulus ot nu mantalgod taku kan Kristu ot tuttuwaon taku un nabayadanon dat basu**l** taku maibilang takuwona naid si basu**l** kad nadalus taku. Ilan yu't din Hebreo 9:12-14.

naiyossaan kan Apudyus masapula matagu un padan dit nantatagun Jesu Kristu utdit ininggawana't tun pita. Ta siyadi dit mangil-an un tuttuwan naiyossaan kan Apudyus.

Bagu'n Bilin

⁷Napotoga gagayyom, bokona bagu tuwa bilina isulat ku kan dikayu ta siya payon dit bilina naabusa dingngol yu manipud sit nanuttuwaan yu kan Jesu Kristu un masapula mampipinniya taku. ⁸Yoong ulay nu dadaana bilin kama payon nu bagu ot sat kustun kaipooyana naipaila't dat kingkingwan Jesus kan maila payon sinat mantatagu yu. Ta masin-akikitona maid din kolop ot kumaddapadda dit tuttuwan silaw.

⁹Nu kanan nat osa'n tagu un inggawon sit padda yoong lawengona nat pada na un manuttuwa, bokona tuttuwan inggaw sit padda nu adi inggaw payyan sit kakolpan. ¹⁰Yoong sat tagun mamippiya't pada na un manuttuwa, iinggaw sit padda ot maidon koonaa ut makabasulan di udum. ¹¹Yoong sat tagun manlaweng si pada na un manuttuwa, bokon payyana nalawagan dit somsomok na, iinggaw payyan sit kakolpan ot Adina tigammu din manaldalana ta maid mailana.

¹²Mansulatak kan dikayu'n aabeng ku ta pinakawanon Apudyus dat basbasul yu maipagapu't dit kingwan Kristu. ¹³Mansulatak kan dikayu'n mamallong-ag ta tigtigammu yuwon dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan tun lubang nakwa. Mansulatak kan dikayu'n bababagu ta inabak yuwon si Satanas.

¹⁴Ot ipigwak payyana ibaga din gapuna'n mansulatak. Dikayu un aabeng ku, mansulatak kan dikayu gaputa tigtigammu yuwon si Apudyus un Ama taku. Dikayu'n mamallong-ag, mansulatak kan dikayu ta tigtigammu yuwon dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan

tun lubang nakwa. Dikayu'n bababagu, mansulatak kan dikayu gaputa nabilog kayu, adiyu pulus maliuwan dat ugud Apudyus kan inabak yuwon si Satanas.

¹⁵Adi yu potgon dit wagas di nainlubungana mantatagu onnu singngadan na mana awad situn lubangug maisug-anggang kan Apudyus. Singngadan na mana mangipotog sidatu maid maniiopotog na kan Apudyus un Ama. ¹⁶Ta sat losana kinadadag situn lubang bokona si Apudyus un Ama dit nanligwatan da nu adi nanligwat da uttun lubang, kama't dit gumangama mangwa't laweng un pipiyaon di longag, gumangama mangala't dan losana maila un piyaon kan mamaspasdayaw. ¹⁷Mankigad tun lubang kan sadatu un nadadaga gamgamgaman di tagu nu timpuna. Yoong san tagun tumuttuwa utdan piyaon Apudyus, matagu si inggaingga.

San Kabusul Kristu

¹⁸Aabeng ku, dandaniyon nat mangkigadan ditu'n lubang. Ot dingngol yuwon sidit un siyadi dit timpun dumakngan din Kabusul Kristu. Aduwon dan kabusul na un mail-ila taku uttun satun ot siya'd mangil-an taku un dandaniyon din mangkigadan ditu'n lubang. ¹⁹Sadatu un tagu un gumusul kan Kristu nanligwat da kan ditaku yoong bokona tuttuwan bulun taku dida ta tinengyan ditaku. Ta nu tuttuwan bulun taku dida adi da okyan kaysan. Yoong kaysan da ot siya'd mangipaila un sabali da.

²⁰Yoong dikayu, intod Kristu kan dikayu si Ispiritu Santu, ot tigammu yu dan losana katuttuwaan. ²¹Isunga mansulatak kan dikayu, bokona gaputa adiyu tigammu din tuttuwa nu adi gaputa titigammu yuwon kan tigammu yu pay un maida talon tuli un manligwat sin katuttuwaan. ²²Ta singngadan din natuli nu adi sadin tagu un mangibaga un si Jesus bokona sadit imbaun Apudyus

un mangadan si Kristu. Kabusul Kristu dit kama't di un tagu un adi mamigbig kan Apudyus un Ama kan si Jesus un Anak na. ²³ Ta sat adi mamigbig sit Anak Apudyus, Adina pay tigtigammu dit Ama na. Yoong sat mamigbig kan mangipalawag un si Jesus Anak Apudyus, ingaw pay si Apudyus un Ama kan siya.

²⁴ Ilan yu ta adiyu liuwan dit dingngol yun naitudtudu kan dikayu manipud sidit damu. Ta nu iingaw dadiya tudtudu kan dikayu mannanayun pay nat maiyossaan yu kan Jesus kan si Apudyus un Ama na. ²⁵ Ot insapatan Apudyus un itdana ditaku't mataguwan un maid kigad na.

²⁶ Insulat ku dat maipanggop sidat tagu un mampanggopa mangallilaw kan dikayu. ²⁷ Yoong awad si Ispiritu Santu un intod Jesu Kristu kan dikayu. Iingaw kan dikayu'n manudtudu utdan losana piyaon Apudyus ot adiyuwon masapul dan uduma manudtudu. Tutuwa dan losana itudtudu na. Adina'n talon mantuli. Siya'd gapuna un itultuluy yun maiyossaan kan Kristu un kama't dit insulun Ispiritu Santu un koon yu. ²⁸ Isunga aabeng ku, adi kayu lumipsut un maiyossaan kan siya dalapnu natalgod nat angos yu, un maid ikimut kan ibain yun sumangu kan siya nu timpun dumakngana. ²⁹ Tigammu yu un nalintog si Kristu. Ot siyadi dit manigammuwan yu un san tagun nalintog si mantatagu, anak Apudyus.

Sadan Aabeng Apudyus

3 Somsomkon yu dit amoda mampipiyan Apudyus un Ama kan ditaku. Gapu utdit amoda mampipiya na ibilang na ditaku un aabeng na ot tuttuwan aabeng na ditaku. Yoong kaaduwon sidat tagu dat adi makaawat situ un saad taku gaputa naid tigammu da kan Apudyus. ² Napotoga gagayyom, tuttuwan aabeng

ditakuwon kan Apudyus. Ot ulay nu adi taku payyan tigammu nu kamaan dit ila takun tu, tigammu taku un nu mangulin si Kristu mabalin takuwona kumama kan siya ta maila taku din kustun kamaana. ³ Isunga singngadan na mana mangnamnama uttuwa makwa masapula igongda naon dit mambasasul dalapnu nada lus ud mantatagu na un padan Kristu un naid pulus basubasul na.

⁴ Yoong singngadan na mana makabasul, salungasingona dit lintog Apudyus. Ta san basul, siya dit mansalungasingan sit lintog Apudyus. ⁵ Tigammu yu un inummoy situn pita si Jesu Kristu dalapnu dalusana ditaku't dan basul taku kan tigammu yu pay un si Jesu Kristu naid pulus basubasul na. ⁶ Isunga sat tagun naiyossaan kan Jesu Kristu adinaon itultuluya mambasul. Singngadan na mana mangitultuluya mambasul Adina payyan natigammu un kustu si Kristu kan bokona umunud kan siya.

⁷ Aabeng ku, adiyu ipalubusa allilawon dikayu. Singngadan na mana mangwa't kustu, nalintoga tagu un kama kan Jesu Kristu. ⁸ Yoong singngadan na mana makabbasubasul, tagun Satanas ta si Satanas mambasasulon un sigud manipud sit pogpogan ditu'n lubung. Ot siyad gapuna un inummoy situn pita si Jesu Kristu un Anak Apudyus dalapnu mangkigadona dan losana kokkoon Satanas.

⁹ Maid gumabasul si abeng Apudyus, ta kama nu si Apudyus ud nangiyabeng kan siya ot awad kan siyaon dit naapudyusana kababalin Apudyus un Ama na. Isunga adina mabalina makabbasubasul. ¹⁰ Siyatu'd mangilasinan nu singngadan din abeng Apudyus, kan nu singngadan din abeng Satanas; bokona abeng Apudyus nat adi mangiyaangosa mangwa't dan nalintog sidin man-iilan

Apudyus kan adi mamippiya utdan pada na un manuttuwa.

Mampipinniya Taku

¹¹Doda'n dinggol yu un naitudtudu kan dikayu manipud sidit nanuttuwaan yu un masapula mampipinniya taku.

¹²Madi taku padaon si Cain un tagun Satanas un pinatoy na si Abel un sunud na.^{††} Singngadan dit gapuna un pinatoy nat sunud na? Onta nadadag dat losana kokkoona yoong si sunud na nalintog dat kokkoona utdin man-iilan Apudyus.

¹³Isunga adi kayu masmasdaaw nu lawengon dikayu't dan tagu un adi manuttuwa kan Jesus. ¹⁴Tigammu taku un bokon takuwona naisina^{‡‡} kan Apudyus un kama't dit nu adi naiyossaan taku kan siya kan awad mataguwan taku un naid kigad na. Sat mamippiyaan taku utdan pada taku'n manuttuwa dit mamanoknok. Sadan adi mamippiya utdan pada dan manuttuwa sissiya payyan un naisina kan Apudyus.

¹⁵Singngadan na mana manlaweng si pada na un manuttuwa maibilanga kumapatoy. Ot tigammu yuwon un sanat kumapatoy maid mataguwana't inggaingga. ¹⁶Sat manigammuwan taku't din kustun kaipooyan din mampipiya, sadit kingwan Jesus un intod na dit long-ag na un mapatoy dalapnu matagu taku. Ot masapula siya'd padaon taku un madaddaan taku okyana tumulung sidan pada taku'n manuttuwa ulay nu siya'd tapilon taku. ¹⁷Nu san osa'n tagu un awad mabalin na ta maila na din pada na un manuttuwa un mangkasapulan yoong Adina un pulus mangtod, in-inona'n ibaga un pipiyaona si Apudyus? ¹⁸Aabeng ku, adi taku'l lawa iyugud

din mampipiya taku nu adi koon kan ipaila taku din gattoka mampipiya utdan angwat taku.

¹⁹Sat mamippiyaan taku't dan pada taku'n manuttuwa dit manigammuwan taku un un-unudon taku dit katut-tuwaan ot natalgod taku un umadani kan Apudyus. ²⁰Ulay nu kanan tun som-somok taku un nakabasul taku, dakdakol dit kalintogan Apudyus un mangusig kan ditaku kan maid Adina tigammu. ²¹Siya'd gapuna un nu maid mamabasulan di somsomok taku kan ditaku, natalgod taku un umadani kan Apudyus. ²²Tigammu taku un itdona un losan dan kodawon taku gaputa tungtungpalon taku dan bilin na kan kookoon taku dan mas-omana. ²³Siya tud bilin na: Masapula tuttuwaon taku kan mantalgod taku kan Jesu Kristu un Anak na kan mampipinniya taku un siya pay ud imbilin Jesu Kristu kan ditaku. ²⁴Sat tagun manuttuwa't dan bilin Apudyus, naiyossaan kan Apudyus ot padana pay un naiyossaan si Apudyus kan siya. Tigammu taku un naiyossaan kan ditaku si Apudyus ta intod na si Ispiritu Santu kan ditaku.

San Nandumaan Dan Tuttuwa Kan Tuli Un Manudtudu

4 Napotoga gagayyom, madi yu tuttuwaona dagus dan losana umoy manudtudu un kanan da'n awad kan dida dit Ispiritun Apudyus nu adi ammaan yu yana adalon nu tuttuwan nanligwat kan Ispiritun Apudyus dit itudtudu da. Ta aduwon dat nanwalas situn lubang un man-ag-agin propeta. ²Ot sad manigammuwan yu un sat Ispiritun Apudyus dit awad kan dida, bigbigon nat tagu un si Jesu Kristu nambalina tagu un inummoy situn lubang.

^{††}3:12 Ilan yu't din Genesis 4:1-8 dit istolyan da Abel kan Cain.

^{‡‡}3:14 Sat uguda nausal sit Griego, katoy. Yoong sat kaipooyan dit katoy situ, siya dit maisinaan di tagu kan Apudyus kan madusaana utdin impiyelnu si inggaingga.

³Yoong nu adin nat tagu bigbigon un nambalina tagu si Jesu Kristu, bokona nanligwat kan Apudyus dit ispiritu un awad kan siya nu adi nanligwat sit Kabusul Kristu. Dingngol yu un dumatong diya Kabusul Kristu ot antuwon situn lubang.

⁴Aabeng ku, tagu dikayuwon kan Apudyus, ot inabak yuwon dat man-ag-agin propeta gaputa amo mannakabalin dit Ispiritun Apudyus un awad kan dikayu, nu si Satanas un awad sidan adi manuttuwa kan Apudyus. ⁵Sadat man-ag-agin propeta sadat banag situn lubang dat sosomkon da isunga sadat nailubungana banag dat ibagbaga da ot pipiyaona donglon dan bulun da un adi manuttuwa Apudyus. ⁶Yoong ditaku, tagu ditaku kan Apudyus. Singngadan na mana makatigammu kan Apudyus dumngol da kan ditaku. Ot singngadan na mana bokona tagun Apudyus adi da pay dumngol kan ditaku. Siyadi dit mangilasinan sidin tuttuwan tuttudu un naligwat kan Ispiritun Apudyus kan sat tulin tuttudu un nalligwat kan Satanas.

Sat Mampipiyan Apudyus

⁷Napotoga gagayyom, mampipinniya taku gaputa si Apudyus ud manligwatan di mampipiya. Ot sat tagun mamippiya kama nu si Apudyus ud nangiyabeng kan siya kan talona tigtigammu na si Apudyus. ⁸Sat tagun maid mampipiya na bokona tigtigammu na payyan si Apudyus, ta si Apudyus dit tuttuwan manligwatan di mampipiya. ⁹Kama't tu dit nan-iipailan Apudyus sidit mampipiya na kan ditaku: Imbaun na uttun lubang si Jesu Kristu un os-ossaana Anak na dalapnu maipagapu kan siya matagu taku si inggaingga. ¹⁰Sat kustun pooy din piya, bokona sat mampipiya taku kan Apudyus nu adi sadit nampipiya na kan ditaku un imbaun na dit os-ossaana Abeng

na un mapatoya maidatun dalapnun mapakawan dat basul taku.

¹¹Napotoga susunud, nu kama't di dit mampipiyan Apudyus kan ditaku, masapul pay un mampipinniya taku. ¹²Maid payyan nakaila kan Apudyus, yoong nu mampipinniya taku, awad si Apudyus kan ditaku ot maila uttun mataguwan taku dit mampipiya na un maid mangkulangana.

¹³Intod Apudyus dit Ispiritu na kan ditaku ot siyadi dit manigammuwan taku un naiyossaan taku kan Apudyus kan naiyossaan pay si Apudyus kan ditaku. ¹⁴Naila mi dit Anak Apudyus un imbaun na un umoy managu kan ditaku ot kustiguwan mi dit maipanggop kan siya. ¹⁵Singngadan na mana mangibaga un si Jesu Kristu Anak Apudyus, inggaw kan Apudyus kan inggaw pay si Apudyus kan siya. ¹⁶Tigammu taku kan tuttuwaon taku un pipiyaon ditaku kan Apudyus.

Mamippiya si Apudyus ta siyad katatagu na. Ot san tagun mamippiya inggaw kan Apudyus, ot inggaw pay si Apudyus kan siya. ¹⁷Ot nu kama't di dit mantatagu taku madogdog-an dit mampipiya taku inggana si maid mangkulangana. Kadon natalgod taku un sumangu kan siya nu dumtong din al-algaw un mangukumana gaputa padpadaon taku si Jesus Kristu uttun matattaguwan taku't tun lubang. ¹⁸Maid iyogyat taku nu mamippiya taku. Ta san gattoka mampipiya kaanona din ogyat. San iyogyat di tagu sat dusa. Ot sat tagun umogyata madusa, kaawatan un kulang payyan dit mampipiya na.

¹⁹Kaboolan taku'n mampipinniya gaputa ummuna si Apudyus un namippiya kan ditaku. ²⁰Sat tagun mangibaga un pipiyaona si Apudyus yoong lawengona dit pada na un manuttuwa, matuli. Ta nu adina makwa un piyaon nat pada

na un manuttuwan iillana, adina pay makwa un piyaon si Apudyus un Adina payyan naila. ²¹Ot siyatu'd bilin Jesu Kristu kan ditaku un, ditaku'n mamippiya kan Apudyus, masapula pipiyaon taku pay dat pada taku'n manuttuwa.

San Mangabakan Taku Uttun Lubung Gapu't Pammati

5 Abeng Apudyus nat tagun manuttuwa un si Jesus siya dit imbaun Apudyus un mangadan kan Kristu. Ot singngadan na mana mamippiya't dit awad si abeng, pipiyaona pay dat abeng na. ²Siyatu'd manigammuwan taku un pipiyaon taku dan abeng Apudyus nu piyaon taku si Apudyus kan tungpalon taku dan bilbilin na. ³Ta sadin mampipiya taku kan Apudyus, san manuttuwaan taku't dan bilin na. ⁴Ta ditaku'n abeng Apudyus, abakon taku dan losana gumusuḷ kan Apudyus situn lubung. San pammati taku din mangabak taku. ⁵Sadan manuttuwa un si Jesus, abeng Apudyus, dida'l lawad makaabak sidan losana gumusuḷ kan Apudyus situn lubung.

Sat Pammanoknok Maipanggop Kan Jesu Kristu

⁶Si Jesu Kristu dit inummoy situn lubung un imbaun Apudyus. Nabunyagan sit danum kan nan-ayus dit dala na utdit natoyana. Bokona lawan nabunyagan sit danum nu adi nan-ayus pay dit dalana. ⁷Ot si Ispiritu Santu ud mamanoknok situ, ot tuttuwa gaputa tuttuwan losan dan ibagan Ispiritu Santu. ⁸Sat katuttuwaana, tuḷu dat mamanoknok nu singngadan ud Jesu Kristu: Si Ispiritu Santu, sadit danum kan sat dala na. Man-iinnampayun datun tuḷu. ⁹Ot nu tuttuwaon taku dan pammanoknok dadin tagu, amo napotpotog dit pammanoknok

Apudyus. Isunga tuttuwaon taku okyan datun tuḷu un inusal Apudyus un mamanoknok sidit maipanggop kan Jesu Kristu un Anak na. ¹⁰Singngadan na mana mantalḡod sidit Anak Apudyus tinnuttuwa na dit pammanoknok Apudyus maipanggop kan siya. Yoong singngadan na mana adi manuttuwa utdit pammanoknok Apudyus maipanggop sit Anak na pinambalin na un matuli si Apudyus ta adi na tuttuwaon dit pammanoknok na. ¹¹Kama't tu dit imbagan Apudyus maipanggop sit Anak na. Iniddan ditaku kan Apudyus si mataguwana maid kigad na. Satu un mataguwan manligwat sit Anak na. ¹²Sat tagun maiyossaan sidit Anak Apudyus awad mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagun adi maiyossaan kan siya, maid mataguwana't inggaingga.

San Mataguwana Maid Kigad Na

¹³Isulat ku datu kan dikayu'n manuttuwa utdit Anak Apudyus dalapnu tigammu yu un awad mataguwan yu si inggaingga. ¹⁴Ot natalḡod tun angos taku un mangkodaw kan siya gaputa tigammu taku un itdona dan singngadan na mana kodawon taku nu maiyannatup sit piyaona. ¹⁵Ot gaputa tigammu taku un donglona dan singngadan na mana iluwalu taku, tigammu taku payon un nasungbatanon dan singngadan na mana kodkodawon taku.

¹⁶Nu awad makaila't pada na un manuttuwa un mambasbasuḷ si basuḷ un Adina manungpal si madusaanan inggaingga, iluwaluwana okyan dalapnu kaasiyan Apudyus kad pakawanona. Yoong awad pay basuḷ un bokona mapakawan ot bokona masapula iluwaluwana yu dat mambasul si kama't di un basuḷ. ¹⁷Losana mangwa't nadadag, makabasuḷ yoong bokona amina basuḷ manungpal si madusaan un maid kigad na.

¹⁸Tigammu taku un maid makabbasubasuḷ sidan abeng Apudyus ta si Jesu Kristu un Anak na dit mangaayyuwan kan dida ot adin Satanas mabalina itu-layan dida.

¹⁹Tigammu taku un abeng ditaku kan Apudyus ot sadan losana adi manuttuwa kan Apudyus, iyapuwan Satanas dida.

²⁰Tigammu taku pay un sadit Anak Apudyus inummoy situn pita ot initdan

ditaku si man-aawat dalapnu matigammuwan taku dit tuttuwan Apudyus. Ot naiyossaan taku utdit tuttuwan Apudyus gapu't dit naiyossaan taku kan Jesu Kristu un Anak na. Ot si Jesu Kristu, siya ud tuttuwan Apudyus kan siya'd manligwatan din mataguwan un maid kigad na.

²¹Aabeng ku, ammaan yu ta bokona sadanat sinan apudyus nat tuttuwaon yu.

Sat Makigawa'n Sulat Ud

San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

1 ¹⁻³ Potgoka Ina: Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un napili'n ina padana pay sidan aabeng nu.

Nu unudon taku din katuttuwaan kan mampipinniya taku gun-udon taku din bindisyon, kaasi kan kappiya un mangligwat kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Anak na.

⁴ Amod dit lagsak ku un nakatigammu un awad dad uduma aabeng nu un umuunnud sit katuttuwaan un kama't dit imbilin Apudyus un Ama un koon taku. ⁵ Ot sinsadin kodawok kan sika un masapul un mampipinniya taku. Bokona bagu tuwa bilin ta siya payon dit nagngolan yu utdit nanlugi kayu'n manuttuwa. ⁶ Ot sat mail-an dit mampipiya taku, sadit mantungpalan taku't dan bilbilin Apudyus. Dingngol yuwon manipud sit nanlugiyan yu un manuttuwa dit bilin na un: mampipinniya kayu.

⁷ Nanwalason situn lubung dan adu'n mangal-allilaw, sadan tagun adi mamigbig un si Jesu Kristu nambalin

si tagu. Sadat kama't datu un tagu, man-aallilaw da kan busulon da si Kristu. ⁸ Isunga man-annad kayu ta adiyu matalak dat nambannugan mi[¶] un intudtudu kan dikayu dalapnu maawat yu dat losana itdon Apudyus kan dikayu.

⁹ Singngadan na mana mantudtudu un bokona tang-ila tudtudun Kristu dan itudtudu na, bokona naiyossaan kan Apudyus din tagun kama't di. Singngadan na mana mangitultuluya manuttuwa't dan tudtudun Kristu, naiyossaan kan Apudyus kan padana pay kan Jesu Kristu un Anak na. ¹⁰ Isunga nu awad tagu't umoy kan dikayu un manudtudu yoong bokona sadat intudtudun Jesu Kristu dat itudtudu na, adiyu palnokon sidan boloy yu. Adiyu pay kanan un, "Napiya ta annat ka." ¹¹ Ta nu koon yu, mailak-am kayu't din lawenga kokkoona.

Maudin Bagbaga

¹² Adu payyan dan piyaoka ibaga uttun sulat ku yoong adika lawa ikan-glit ulay ta panggop kun umoy mangila kan dikayu ot asi taku mambabagbaga dalapnu gattoka nalagsak taku.

¹³ Pakumustaon dikayu't dan aabeng din sunud nun babai un pinilin pay Apudyus.

[¶]**1:8** Utdat uduma manuskrito: Nambannugan yu, ot sat kaipooyana: sat gun-guna yu utnat manselbiyan yu kan Apudyus

Sat 3rd Sulat Ud

San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

1 Kan sika napotoga Gayo: Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un pipiyaoka bulun kun manuttuwa utdan katuttuwaana maipanggop kan Jesu Kristu.

²Napotoga gayyom, iluwaluk un kapkapiya ka kan nabilog nat long-ag nu un kama't din tigammuka kabilog nat pammatim. ³Amod tun lagsak ku un makagngol sidat ibagbagan dat dumatonga susunuda umoy sinat un ipapasnok nu dat tuttuwan tududu, un sanat mantatagum talona maiyannatup sit katuttuwaan. ⁴Maid sabali ut makaitod si amoda lagsak ku nu adi san makagnoglak un mantatagu dan aabeng ku un umuunnud sit katuttuwaan.

Naidaydayaw Si Gayo

⁵Napotoga gayyom, sanat tumultulungan sidan sunuda manuttuwa talon sidan kakkaili, nabalunat un kokkoom. ⁶Impadamag dat dummatong sidan manuttuwa't tu dit amoda nampipiyam kan dida. Ot napiya nu itultuluy nun tulungan dida utdan masapul da utdan daddalan da ta siya'd maibagaya koon sidan manselselbi kan Apudyus. ⁷Ta lummakkat da un umoy mangipatigammu't dan maipanggop kan Jesu Kristu un adi da nangkodaw si tulung sidan adi manuttuwa. ⁸Siya'd gapuna un ditaku'n manuttuwa lobbong

taku'n tumulung sidatuwa tagu dalapnu maitagom taku't din mantudtuduwan da utdin katuttuwaan.

Sada Diotrefes Kan Demetrio

⁹Nansulatak sidan manuttuwa't nat yoong adin Diotrefes ikaskasu ta adina bigbigon dit kalintogak. Ta piyaona nu siya'd mabigbiga pangat. ¹⁰Isunga nu umoyak sinat ibagaka losan sidan buluna manuttuwa dat umoy na mangliklikudan kan dikami. Bokona sadi'l lawa dat kokkoon. Adina pay sangailiyon dan susunuda umoy sinat. Iyapa na dan mamiyan mampalnok kan dida. Ot sadat mamalnok, lassigona dida't dit simbaan.

¹¹Napotoga gayyom, adika okyan makapang-ila utdan laweng, nu adi sad napiya dan unudom. Ta sat mangwa't napiya, tagun Apudyus. Yoong sat mangwa't dan laweng Adina payyan tigtigammu si Apudyus.

¹²Napiya'n losan dan ibagbagan dat udum maipanggop kan Demetrio. Ot mapanoknokon pay dit kinabalu na un tagu utdit mantatagu na un maisayun sit katuttuwaan. Pati dikami panoknokon mi pay din kabalu na un tagu ot tigammum un tuttuwa dan ibaga mi.

Maudi Un Bagbaga

¹³Adu payyan datun ibagak kan sika, yoong madik piyaona isulat. ¹⁴Ulay ta nanam-oka masapa'n ilak sika ot siya'd mambagbagaan ta.

¹⁵Iluwaluk ta kapkapiya ka.

Pakumustaon dika utdan gagayyom nu uttu. Sin-ossaom pay un pakumus-taon danat gagayyom sinat.

Sat Sulat Ud

Judas

1 Kan dikayu un bułuna manuttuwa un inayagan Apudyus un Ama un tagu na un pipiyaona kan aandogana inggana't man-ulin si Jesu Kristu:

Sakon si Judas un mansulat kan dikayu. Osaaka babbaun Jesu Kristu kan sunud ud Santiago. ²Iluwałuk ta kanayuna ipooy Apudyus kan dikayu dit amoda asi, kinakapkapiya, kan mampipiya.

Sat Maukuman Dan Mantudtudu't Bokona Tuttuwa

³Potgoka susunud, tałona adiyak mauwayan un mansulat kan dikayu maipanggop sit mataguwan taku kan Kristu. Yoong mailak un sat masapula ibagak kan dikayu't tun satun, ipopoos yu ud kaboołan yu un mangisikad sinat pammati un intod Apudyus kan ditaku'n tagu na. ⁴Ta awad da'd tagu'n naid si apudyus un naid kapuut yu utdit naidogaan da kan dikayu. Ot balbaliwan da dit katuttuwaana maipanggop sit kinaasin Apudyus. Ta itudtudu da un ulay nu koon di osan manuttuwa dan pipiyaon di long-ag koon adin Apudyus dusaon ta amod dit mangkakaasi na. Adida pay tuttuwaon si Jesu Kristu un siya'l lawa'd Apu taku. Utdit aw-awe, naipatigammuwon sit ugud Apudyus dit maipanggop sit dusan datuwa tagu.

⁵Titiggammu yuwon dit maipanggop sit nan-iilaksun Apudyus sidat Judio ud Egipto yoong ipagasmok ku kampay kan dikayu un ulay nu inlaksun na dida di-nusa na kampay dida'n dit adi nanuttuwa ta pinatoy na dida. ⁶Padana paya nadusa dadit anghel un naneyan sidit lobbonga saad da kan igaw da ta im-

balud Apudyus dida't dit nakołokołopa igaw un nakinawadan da si inggaingga un manguuway sit al-algawa mangukuman Apudyus. ⁷Ot padan pay dat tagu't din Sodoma kan Gomora kan sadat nangkaliwosa ili. Amod dat basul da ta nandidinnagdagas da. Ulay dat natang-ila lałaki pay lawan man-aadul da ot singgob Apudyus dida. Satu un pasamak, siyad mangil-an taku un dusaon Apudyus dan gumabasul utdin apuya adi maksop si inggaingga.

⁸Yoong ulay nu tigammun dat matuli'n mistulu dadiya pasamak, siya payon kokkoon da. Kama dat man-ininop un sosomkon da dit lawenga som-somok un makabasulan da pay lawan. Adida pinagan-anu dit man-iiyapun dat nangatngatu nu dida kan insultuwon da dan nadayawa anghel sidin langit. ⁹Yoong si Miguel un pangat dan anghel bokona kingwa na din kama't di. Ta utdit nansubogan da kan Satanas nu sin dit mangala't dit ladag Moses, Adina un pulus ininsultun inukum si Satanas, nu adi kinnana na ullawa un, "Igimau dika okyan kan Apudyus." ¹⁰Yoong sadatu un tagun naid si apudyus, man-ugud da't lawenga maisuganggang sidan banaga adi da maawatan. Koon dal lawa dan piyaon dan koon un kama dat ayam un maid si somsomok. Sadatu un kokkoon da ud maigapuwan dit madusaan da. ¹¹Kaasi da pay ta makapang-ila da kan Cain. Maipada pay dit basul da utdit basul Balaam ta naagum da si pilak un siyad maigapuwan dit mangwaan dat laweng. Pada da si Kora un suganggangon da dan awad kalintoganan mangiyapu. Ot gapu't tuwa kokkoon da, madusa da pay un padan Kora. ¹²Laweng din maidogaan da kan dikayu din maamungan yun mangkakakan sinat simbaan yu ta maid bain da kan Apudyus kan maid bain da kan dikayu un ipopoos dal lawan mangan un adi da som-

somkon dan udum. Maid selbi da ot maipada dat din bunot un itautauda lawan din bayogbog, yoong maid idatong nat udan. Maipada dat kayu un naibilanga natoy gaputa adi mamunga ulay nu bubungngaan di kayu. Maipada da pay si kayu un nabagut un nailausa natoy. ¹³Maiyalig dat gaooгыata paḷu-ung sin baybay un kama't din ulaḷ sin labaw din danum dit gabbainana kokkoon da. Kama dat bituwona man-allialis ot insaganan Apudyus dit amoda koḷop un inggawan da si inggaingga.

¹⁴Sadatu un tagu dat somomkon Enoc sit nangipadtuwana maipanggop kan dida. Maikapitu si Enoc un kaganakan Adan ot impadtu na un kanana'n, "Ḳlan yu ta dumatong si Apu taku un maibuḷun sidan linibulibun anghel na ¹⁵daḷapnu ukumona dan losana tagu, kad, dusaona dan tagun maid si Apudyus gapu't dat lawenga kingkingwa da kan sadat namabbainan da kan Apudyus."

¹⁶Mampangonot kan mampaam-ammuyu da'l lawa datuwa tagu ot koon da dan lawenga piyaon dan koon. Ipasdayaw da dat long-ag da kan man-iyoon da'l lawa ta piga pay nu magun-ud da dan piyaon da.

Bagbaga Un Mangisuḷu

¹⁷Napotoga susunud, gagasmokon yu dadin imbagbagan dan apostoles ud Apu taku'n Jesu Kristu. ¹⁸Kinnanan da kan dikayu un, "Nu dumatong dit udidin di al-algaw, awad da'd tagu un manliwliw-

an dikayu. San lawenga pipiyaon di long-aga lawa dan kokkoon da." ¹⁹Dida ud manggapuwan di mansisinaan yu. Sad piyaon dal lawa dat koon da ta maid si Ispiritu Santu kan dida. ²⁰Yoong nu dikayu'n potgoka susunud, pabilogon yu nat pammati yu kan Apudyus. Nu manluwaḷu kayu, kodawon yu dit tuḷung ud Ispiritu Santu. ²¹Itultuluy yun lak-amon dit mampipiyan Apudyus utnat manguuwayan yu utdit mangitdan Apu taku'n Jesu Kristu utdit mataguwan yu si inggaingga maipagapu't kaasi na. ²²Awison yu dat manduwaduwa un manuttuwa. ²³Salakan yu dat udum ot kama nu tinagu yu didaon sidin apuy sin impiyelnu. Kaasiyan yu dan gumabasul yoong am-ammaan yun taḷon. Lawengon yu dan basul da ta kamat isaw un makmansa.

Maudi Un Luwaḷun Judas

²⁴Madaydayaw si Apudyus. Siya'l lawad makaboolā mangandog kan ditaku daḷapnu adi taku mambasul. Siya'l lawad mabalina mangaan sit basul taku ot dumatong kad, amo nalagsak taku ta nadaḷus taku't din atubang na. ²⁵Siya'l lawa'd Apudyus taku un managu kan ditaku maipagapu't dit kingwan Jesu Kristu un Apu. On, madaydayaw si Apudyus taku'n kangattuwan kan mannakabalin. Siya'l lawad awad si kalob-bongan un mangiyapu manipud sit daan payyan tun lubang napaloswa, sinsatun kan inggainggana. Amen.

Sat Impatigammu'n

Jesus kan San Juan

1 Satun iblu'n satu, maipanggop si-dat impatigammun Jesu Kristu un dandaniyona mapasamak. Si Apudyus ud nangipatigammu kan Kristu utdatu dalapnu ipatigammu na utdan losana manselbelbi kan siya. Mansidi, imbaun Jesu Kristu dit anghel na un umoy mangipatigammu kan sakon un si Juan, osa'n manselbelbi kan siya. ²Ot ingkanglit ku un losan situ un iblu dat inilak kan dinggol ku un nanligwat kan Apudyus un impatigammun Jesu Kristu kan sakon. ³Nagasat nat mangibasa utdatuwa naipadtu uttu kan nagasat dan losana mandongol kan manuttuwa utdatuwa naikanglit ta adina masulit mapasamak da un losan datu.

⁴Sakon si Juan un mansulat sidan pitu'n gimung di manuttuwa utdan pitu'n ili utdin probinsiya'd Asia. Iluwaluk ta maipooy kan dikayu dit kaasi kan kappiya un malligwat kan Apudyus un dodan ininggaw sidit, inggaw situn satun kan dumatong nu timpu na. Malligwat pay di un kaasi kan kappiya kan Ispiritu Santu^{§§} un iinggaw sit atubang dit tronon Apudyus. ⁵Padana pay un malligwat kan Jesu Kristu un matalgodana kustigu maipanggop kan Apudyus. Siya'd ummuna un ummungal sidan natoy kan siya'd maapu utdan losana aappu uttun lubung.

Idaydayaw taku si Jesu Kristu gapu't dit amoda mampipiya na kan ditaku ot maipagapu utdit dalana un nan-ayus sit natoyana, nawayaan taku utdan dusan dat basbasul taku. ⁶Ot pinambalin ditaku un mangiyapu un bulun na kan papadi un manselbi kan Apudyus un Ama na. Idaydayaw taku dit kinangatu na kan pannakabalin na si inggaingga. Amen.*

⁷Somsomkon yu tu! Dandaniyon dumatong si Jesu Kristu un manginlabaw sidan bunot ot naid adi mangila kan siya ulay sadat nanuyuk kan siya. Ot losan dan tagu uttun pita iyibil da dat domdom da gapu kan siya. Tuttuwa'n losan datu.

⁸"Sakon dit Alfa kan Omega," kanan Apudyus un mannakabalin un doda'n ininggaw sidit, inggaw situn satun kan dumatong nu timpuna.†

Sat Impailan Jesu Kristu kan Juan

⁹Sakon si Juan un sunud yu'n manuttuwa. Maipagapu't din naiyossaanan taku kan Jesus nampapada taku'n mapalpaligat, man-iyanus man-iyattom kan nampapada taku'n maidagamung sit man-apuwana. Impadalanak situ'n pugu un ngadnon da si Patmos gapu't dit maniwagalagawagak sit ugud Apudyus kan sadit katuttuwaana impatigammun Jesu Kristu.

¹⁰Utdit al-algaw un mandaydayawan kan Apudyus nantulay kan sakon dit Ispiritu Santu un kama nu man-ininopak ot inggaw dinggol ku un nadangsolā ginga utdit awid ku un kama't gingan di tangguyub. ¹¹Ot kanana kan

§§1:4 Sat kustu un naikanglit sin bagbagan di Griego, 'pitu un ispiritu.' Yoong uttun ugud Apudyus, sat kaipooyan din bilang un pitu, kustukustu, kumplitu, maid mangkulangana. Ot si Ispiritu Santu, talona maid mangkulangana. Ot naisonosonota nasal situ un iblu din bilang un pitu.

*1:6 Sat kaipooyan din Amen, umampayun ta utdit naibaga.

†1:8 Alfa din umuna'n lettran di abkd utdin bagbagan di Griego. Omega din maudi un letra. Isunga sat piyaona'n ugudon dit imbagan Apudyus, siya'd lugin di losan kan anungus di losan.

sakon un, “Ikanglit nu si iblu dan losana ilam ot ipaw-it nu utdan pitu’n gimung di manuttuwa utdan ili un Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia kan Laodicea.”

¹² Utdit man-awingak ta ilak nu singn-gadan dit ginga un mambagbaga kan sakon, nakailaak si pitu’n paspasiga bulawan un iiggaan di silaw. ¹³ Utdit gaggawan dat iiggaan di silaw, inggaw kama’t tagu’n manlaglagoyod dit badut na kan nabalikosan si bulawan dit palag-pag na. ¹⁴ Napolkapolkas dit buuk sit ulu na un kama si kapos ot sadat ata na kama’t gumilagilaba apuy. ¹⁵ Ot sadat iki na manilisiling da un kama’t natatang-il un bayonga naunag si apuy asi nalaslasan. Sat ginga na kama’t angangan di lumaylay-ag un danum. ¹⁶ Nakaaggom si pitu’n bituwon dit diwanan un ima na kan lumoswa utdit sangi na dit natadoma ispada un nansupang dit ngalab na. Ot sumiling dit mugging na un kama’t din mamalintu-udan di nasigaba init. ¹⁷ Utdit nangilak kan siya, natukasak un kama’t natoy sit atubang na. Yoong inagpadana’d sakon sit diwanana ima na ot kanana’n, “Adika umogyat ta sakon dit Umuna kan Maudi.” ¹⁸ Sakon dit matatagu! Natoyak yoong ilam ot antuwak un matatagu si inggaingga. Awad kan sakon dan tulbok un mangipaila utdin kalobbongak kan Katoy kan sadin Hades un igaw dadin natoy. ¹⁹ Ot ikanglit nu dadin losana maipaila kan sika un mapaspasamak situn satun kan sadadi’n mapasamak sidan madoldola al-algaw.

²⁰ “Siyadatu’d kaipooyan dat pitu’n bituwona inilam situn diwanana imak kan sadat pitu’n bulawana iiggaan di silaw. Sadat pitu’n bituwon, dida dan pitu’n anghel un mangaayyuwan sidan

manuttuwa’t dan pitu’n gimung. Ot sadat pitu’n iiggaan di silaw, dida dan pitu’n gimung di manuttuwa.”

Sat Painsulat Jesus Kan Juan Sidat Gimung Di Manuttuwa Ud Efeso

2 Ot kanana un, “Isulat nu datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa utdin Efeso. Kanam un, ‘Sadtit mangaaggom sidan pitu un bituwon sit madiwanan un ima na kan kumiyakiyang sin gaggawan dan pitu’n bulawana iiggaan di silaw, satu dit ibaga na: ² Tigammuk dan losana koko-on yu. Tigammuk pay nat mangibadosan yu un mantalibusuwan maipagapu kan sakon kan sat mangiyan-anusan yu un mangiyattoman sidan ligat yu. Tigammuk pay un adiyu maanusan dan tagu’n mangmangwa’t laweng kan pinadpadas yu dadin mangibagbaga un apostoles da yoong natigammuwan yu un tuli da. ³ On, tigammuk un an-anusan yu un iyatom dan mapalpaligatan yu maipagapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon ot talona adi kayu madismaya. ⁴ Yoong sad adik piyaon kan dikayu, naidon dit amoda mampipiya yu utdit damu. ⁵ Somsomkon yu dit amoda mampipiya yu utdit inlugi yu un manuttuwa. Mambabawi kayu ot matagu kayu uman un kama’t dit nantatagu yu utdit damu. Ta nu adi kayu mandadaoli, umoyak sinat ta kaanok nat iiggaan di silaw yu utdit igaw na. ⁶ Yoong annat pay napiya kan dikayu ta lawengon yu pay din lawengok un koko-on dan Nicolaita.[‡]

⁷ “Dikayu’n awad si inga’n makangngol, donglon yu datuwa ibagbagan din Ispiritun Apudyus sidan manuttuwa. Sadat tagu’n adi paabak si singn-gadan na mana laweng ipalubus ku un makakan sit bungan di kayu’n mang-

[‡]2:6 Sadan Nicolaita, dida dat mangitudtudu un mabalina tungpalon di osa’n manuttuwa dat pipiyaon di long-ag na un koon. Ibagda da un Kristianu da yoong kokkoon da dan kokkoon dan paganu.

tod si mataguwan un awad sin nabaļu'n igaw Apudyus.”

**Sat Sulat Sidat Manuttuwa
Utdin Esmirna**

⁸Ot kanana payyana, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa’t din Esmirna. Kanam un, ‘Sadit Umuna kan Maudi un siya dit natoy yoong ummungal, satu dit ibagana: ⁹Tigammuka losan danat ligligat yu. Tigammuk pay un nakapus kayu yoong sat katuttuwaana, babaknang kayu nu maipanggop kan Apudyus. Tigammuk un man-uguugudan dikayu’t laweng sidan mangabawa Judio da yoong bokon ta tagu da un ipangatan Satanas. ¹⁰Adi kayu umogyat sidan ligata dandaniyona lak-amon yu. Donglon yu tu, paibaļud Satanas dan udum kan dikayu si mamadas na utnat pammati yu ot simpulu’n algawa mapaligatan kayu. Yoong itultuluy yu un manuttuwa kan sakon ulay siya’d matoyan yu ta itdok kan dikayu dit gun-guna un mataguwan si inggaingga. ¹¹Dikayu’n awad si inga’n makagnol, donglon yu datu un ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa un kanana’n,

“Sadat tagu’n adi paabak sit singngadan na mana laweng, adida maidagamunga madusa utdit mauguda maikagwa’n matoyan.”

**Sat Sulat Sidat Manuttuwa
Utdin Pergamo**

¹²Kinnanana payyan un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa’t din Pergamo. Kanam un, ‘Sadit kawadan di natadoma ispada un nansupang dit ngalab na, satu dit ibagana: ¹³Tigammuk nat igaw yu, sat igawa kawadan dit tronon Satanas. Yoong tigammuk un itultuluy yu un

manuttuwa kan sakon ta ulay nu pina-toy da si Antipas sinat igaw yu un iya-puwan Satanas, adiyu nan-awidan nat pammati yu kan sakon. Osa si Antipas un adi lummipsuta nangipanpanoknok sidit maipanggop kan sakon. ¹⁴Yoong antu’d akita adik piyaon un koko-on yu. Annat da kan dikayu ud umuunnud sidat tudtudu un padan dit intudtudun Balaam. Ta tinudtuduwana si Balak un mangawis sidadit Israelita si mambasulan da. Ot inawis Balak dat tagu’n mangan sidat naidatuna makan sidat sinan-apudyus kan inawis na dida un sumog-on sidat bokona asawa da. ¹⁵Ot padana pay sidan udum kan dikayu ta umuunnud da’t dan itudtudun dat Nicolaita.^f ¹⁶Siya’d gapuna un masapula mambabawi kayu’t dan basul yu ta nu madi yu, masapaaka umoy sinat un mangubat sidanat un tagu un usalok tun ispada un lumoswa uttun sangik.

¹⁷“Dikayu’n awad si inga’n makagnol, donglon yu datun losana ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa un kananan,

“Sadat tagu’n adi paabak si singngadan na mana laweng, itdak sit naitalipona makan un manna. Itdak pay si napolkasa batu un siya’d naikanglitan dit bagu’n ngadan un talona naid makatigammu malaksig sidit mangawat.”

**Sat Sulat Sidat Manuttuwa
Utdin Tiatira**

¹⁸Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa utdin Tiatira. Kanam un,

“Sadit Anak Apudyus un kama’t apuya gumilagilab din ata na ot sat dapan na manilisiling un kama’t nalaslasana bayong, satu dit ibagana: ¹⁹Tigammuka losan dan koko-on yu,

^f2:15 Ilan yu utdin 2:6.

san mampipiya yu kan pammati yu kan sakon, san manselselbiyan yu utdan buḷun yu kan san kinaanus yu un man-iyattom sidan ligat yu. Tigammuk un ad-adu dan nabaḷu un kokkoon yu uttun satun nu sadit nanlugiyan yu un nanuttuwa. ²⁰ Yoong antu ud osa'n adik piyaon kan dikayu. Palpalubusan yu un manuḷudu dit osa'n babai un si Jezebel. Kabawona un propetan Apudyus ot tududuwana kan idagallat na dan manselselbi kan sakon un sog-onon da dan bokona asawa da kan mangan da utdan makana naidatun si sinan-apudyus. ²¹ Initdak si timpu na un mambabawi utdan basbasuḷ na kan lumipsut sidan gabbainan un kokkoona yoong madina. ²² Ilan yu, mansakitok si maikudogana! Ot sadat summog-on kan siya, palpaligatok dida'n losan nu adi da mandadaoli utdan naipankokwaan da kan siya utdan gabbainan un koko-ona. ²³ Ot patoyoka losan dan maibilang un ganak na daḷapnu awad manigammuwan di losana manuttuwa un sakon ud makatigammu utdan losana somsomok kan piyaon di tagu. Ot supapakak dan losana tagu sigun sit kingkingwa da.

²⁴ “Yoong dikayu't nat Tiatira un adi nangunud sit tudtudun Jezebel, dikayu'n din adi nangadaḷ sit kanan da un naunoga tudtudun Satanas, satu ud makanak kan dikayu. Maid udum si ipakwak kan dikayu, ²⁵ nu adi san ibagaka lawa, masapula itultuluy yu nat nabakoda pammati yu inggana't dumatongak. ²⁶ Sanat tagu'n adi paabak si singngadan na mana laweng kan itultuluy na un tungpalon dadin piyaok inggana't mataguwana, itdak si kalintogan un mangiyapu utdan kailin-ili ut-

tun lubung un padan dit kalintogana intod Amak kan sakon. ²⁷ Ot nailot dit man-iiyapu na un kama nu awad aagomana'n landuk kan kama't manggumok si banga dit koonu utdat iya-puwana. ²⁸ Itdok pay dit bituwon un ammigaton kan siya.

²⁹ “Dikayu'n awad si inga'n makagnogol, donglon yu un losan datu'n ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Sardis

3 Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa't din Sardis. Kanam un, ‘Sadit kawadan dit Ispiritu Santu⁸ kan mangaaggom sidan pitu'n bituwon, satu dit ibagana: Tigammuka losan dan kokoon yu. Tigammuk un sit man-iilan di tagu, matattaguwan kayu yoong sat katuttuwaana natoy kayu.** ² Guman-gun kayu ta pabilgon yu nat pammati yu un matmattoyayan ta mailak un adu payyan nat mangkulangan danat kokkoon yu utdin man-iilan Apudyus ku. ³ Somsomkon yu dadit naitududu kan dikayu un dingngol yu utdit damu ot tuttuwaon yu dida. Mambabawiyayan yu dat basuḷ yu. Ta nu adiyu, umoyak un padan din dumakngan di osa'n man-aakawa maid makatigammu utdin dumakngak un umoy manusa kan dikayu.

⁴ “Yoong annat da ud udum kan dikayu'n manuttuwa utnat Sardis ud adi mangisaw sidat badut da ta nadaḷus dit mantatagu da. Mabadutan da si napolkas ot maibuḷubuḷun da kan sakon ta dida'd lumbonga maibuḷun. ⁵ Ot sanat tagu'n adi paabak si laweng mabadutan pay si napolkas un pada da. Ot bokona

§3:1 Ilan yu't din 1:4

**3:1 Sat ug-ugudona uttu, sadit naispirituwan un kasasaad da. Natoy da utdit man-iilan Apudyus gaputa kummapsukapsut dit pammati da.

kaanok dit ngadan na utdit iblu un listaan dan matagu si inggaingga. Ot ibagak sin atubang Ama kan sadan aanghel na un dida'd taguk.

⁶“Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu datun losana ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Filadelfia

⁷Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuan sidat manuttuwa't din Filadelfia. Kanam un, ‘Satu dit ibagan dit nasantuwan kan katuttuwaan un mangaaggom sit tulbok Ali David. Sat ibukat na, maid makaiyonob ot sat iyonob na, maid makaibukat. Satu dit ibagana: ⁸Tigammuk dan losana koko-on yu. Ot donglon yu! Imbukat ku kan dikayu din soobana maid makaiyonob. Tigammuk un naid amo mabalinan yu yoong inyaangos yu un tinuttuwa dan losana tudtuduk kan dikayu kan adiyu pay insulib nat manuttuwaan yu kan sakon. ⁹Ot donglon yu! Sadat tagu'n iyapuwan Satanas un matuli ta kabawon da un Judio da yoong bokon, padaɲnok dida kan dikayu un umoy mampalintumong sinat atubang yu ot matigammuwan da un pipiyaok dikayu. ¹⁰Ot gaputa tinuttuwa yu dit imbagak un an-anusan yu un iyattom dan ligat yu, ayyuwanak dikayu nu dumatong dit timpun di amoda ligat situn lubang un mamadas ku utdan losana tagu. ¹¹Annatakon un mangulin ot itultuluy yu un manuttuwa kan sakon dalapnu maid makapulos sit gun-guna yu un itdon Apudyus.

¹²“Sanat tagu'n adi paabak si laweng, mambalinok un kama't nabakod un tukud sidin timpun Apudyus ku ot ing-

gaw sidi si inggaingga. Ot imalkak kan siya dit ngadan Apudyus kan san ngadan din ilin Apudyus un siya din bagu'n Jerusalem un manligwat kan siya utdin langit. Imalkak pay kan siya tun bagu un ngadan ku.

¹³“Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu datun losana ibagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.”

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Laodicea

¹⁴Kanana pay un, “Isulat nu pay datu utdin anghel un mangaayyuan sidan manuttuwa't din Laodicea. Kanam un, ‘Satu dit ibagan dit mangadan si Amen.†† Siya'd matalgodan kan napudnu un kustigun Apudyus. Siya ud pinampaloswan‡‡ Apudyus sidan losana paloswa na. Satu dit ibagana:

¹⁵“Tigammuk nat koko-on yu. Sanat pammati yu, bokona nainit onnu bokona natunglin. Piyaok okyan nu talona nainit onnu natunglin ¹⁶yoong gaputa nadolnata lawa, ilugpak dikayu.

¹⁷“Ibagbaga yu un nabaknang kayu ot awad dan losana masapul yu yoong adiyu tigammu un sat katuttuwaana dikayu'd kakkaasi kan kakapusan. Pada yu ud nakulap kan mantittiwai. ¹⁸Ot san ibagak kan dikayu, sakon ud mangal-an yu si tang-ila bulawan ta naunag sit apuy dalapnu tuttuwa un nabaknang kayu. Sakon pay mangal-an yu si napolkasa luput si mambadut yu dalapnu adi kayu maibabbain sinat mantittiwai yu. Ot mangala kayu pay si agas di ata kan sakon kad maagasan nat kulap yu dalapnu makaila kayu. ¹⁹Sadan tagu'n pipiyaok, igimauk kan saplitak dida. Ot siya'd gapuna un umaliskad kayu ot mambabawi

††3:14 Ilan yu utdin 1:6.

‡‡3:14 Sat naikanglit sin Griego, lugi onnu puun di losana paloswan Apudyus.

kayu utdan basul¹ yu. ²⁰ Donglon yu! Awadak un sumisikad sinat sawang un mangkokog. Ot nu awad makagnol¹ sit gingak ot ibukatanak, lumnokak ot mangkaubung kami un mangan.

²¹ “Ot sanat tagu’n adi paabak si laweng, itdak si kalintogana makapanapu kan sakon un padan dit nangitdan Amak kan sakon si kalintogan un makapanapu kan siya utdit inabak ku si Satanas.

²² “Dikayu’n awad si inga’n makagnol, donglon yu dan ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.”

Sat Madayawan Apudyus Sin Langit

4 Maabus man di, tummangadak ot nailak dit sawang sin langit un mabubukkatan. Utdi, nagngol¹ ku payyan dit ginga’n nagngol¹ ku utdit damu un kama’t gingan di tangguyub un nakabagbaga kan sakon. Ot kinnanana’n, “Ngu-matu ka uttu ot ipailak kan sika dan masapula makwa utdan dumoldola al¹gaw.” ² Dagusa nantulay kan sakon dit Ispiritun Apudyus ot inggaw nailaka trono utdin langit un inggaw mantutupak. ³ Ot sadit mantutupak sit trono kama’t ilan di nangina’n batu un ngadnon da si haspe kan karnelia. Ot inggaw bunglun un kama’t ilan di batu un esmeralda un liniwos na dit trono. ⁴ Sat nangkalliput dit trono’n sadi, inggaw da ud duwampu¹’t opata trono un siya’d nantupakan pay dat duwampu¹’t opata lalallakay. Nambadut da si napolkas kan mambaballang¹at da si bulawan. ⁵ Inggaw da ud sumil-isil-it un kilat, damdamit kan nadang-sola kidul¹ un manligwat sit trono. Ot sidit atubang didiya trono inggaw da ud pitu’n silaw un natonggan un dida dat pitun ispiritu un manselselbi kan Apudyus. ⁶ Ot sit atubang dit trono, inggaw payyan kama’t baybay dit kanawag na un samling. Sumilapa kama’t kristal dit ila na. Ot utdit opata igid dit trono,

inggaw da ud opata matatagu’n paloswa un paspasiga ata dit sinagung kan awid da. ⁷ Sat umuna, padapadan di layon dit ila na ot sat maikagwa padan di tolu un baka dit ila na. Sat maikatlu, kama’t muing di tagu dit muing na. Ot sat maikapat, padan di mantattauda kullangaw dit ila na. ⁸ Ot losan dadin un opata matatagu’n paloswa, sin-onom dit payak da kan pasiga ata dit long-ag da pati utdit dalom dit payak da. In-algaw kan linabi un mangkankanta da un naid illongan da. Ot kanan dan dit mangkanta un,

“Nasantuwan, nasantuwan, nasantuwan si Apu taku’n Apudyus un man-nakabalin. Doda’n ininggaw sidit, inggaw sinsatun kan dumatong nu timpuna.”

⁹ Ikantan dat opata matatagu’n paloswa dit mandayawan kan manyamanan da utdit kinangatun dit mantutupak sit trono un siya dit matatagu si inggaingga. Ot nu mangkanta da, ¹⁰ mampalintumong dadit duwampu¹’t opata lalallakay sidit atubang dit mantutupak sit trono ot mandayaw da kan siya un matatagu si inggaingga. Igga da dat balangat dat dit atubang dit trono na asida mangkanta un kanan dan,

¹¹ “Apu mi un Apudyus, kalobbongana un mabigbig din kinangatum, kinadayaw kan pannakabalin nu ta sika’d namaloswa utdan losan ot matatagu kan napaloswa da gaputa siya’d piniyam.”

Sat Nalukuta Dokumentu Kan Sat Mangadan Si Ubbun di Kannelu

5 Utdit diwanana iman dit mantutupak sit trono, inggaw innilaka nalukuta dokumentu un aaggomana. Nansupanga nakanglitan dit dokumentu kan pitu dit peket na. ² Ot inggaw innilaka nabiloga anghel un nambagbaga si

nandangsoḷa ginga un kanana'n, "Singn-gadan nat lumbonga mangaan sit peket kan mamikyad sit dokumentu?"

³Yoong naid makalobbonga mamikyad onnu mangila utdit daḷom didit naḷukuta dokumentu ulay sadan inggaw langit onnu sadan inggaw situn pita onnu sadat nangkakatoy. ⁴Ot amod dit ibil ku ta naid naodasan si lumbonga mamikyad sit naḷukuta dokumentu onnu mangila utdit daḷom na. ⁵Utdi, imbagan dit osa't dat opata lalallakay un, "Adika man-ibil, ta sat mangadan si Layon sin tribun Juda kan mangadan pay si Kaganakan David, inabak na si Satanas ot siya'd awad si kalobbongana manlokta utdat pitu un peket kan mamikyad sisi un dokumentu."

⁶Utdi, inggaw inilak un Ubbun di Kannelu un sumisikad sidit nambobootan dadit opata matatagu'n paloswa kan sadadit lalallakay un nanlikwos sidit trono. Sadit Ubbun di Kannelu, awad mangil-an un napatoy sidit. Pitu dat sakgud na kan pitu dat ata na un kaipooyan da dit Ispiritun Apudyus ⁷"un imbaun na situn losana pita. ⁷Utdi, sadit Ubbun di Kannelu ummoy na inala dit naḷukuta dokumentu utdit diwanana iman didit mantutupak sit trono. ⁸Alana man, nampalintumonga losan dadit opata matatagu'n paloswa kan sadadit duwampulu't opata lalallakay sidit atubang na. Ot kada-osa kan dida awad aggom na si mantukalan un mangadan si arpa kan bulawana duyug un napnu si insensu un siya'd maiyaligan dan luwalun dan losana tagun Apudyus. ⁹Ot nangkanta da si bagu'n kanta un kanan dan,

"Sika'd lumbonga mangaḷa't din naḷukuta dokumentu kan sika'd lumbonga mangaan sidan pitu'n peket na ta pinatoy dika ot sat

daḷam dit nansubbut nu utdat tagu't dan basuḷ da daḷapnu mambalin da un tagun Apudyus. Sadatu un tagu nanligwat da si nadumaduma un ili, tribu kan nadumaduma dat bagbaga da.

¹⁰Ot pinambalin nu dida un mangiyapu un bulun nu kan papadi un manselbi kan Apudyus. Ot iyapuan da dan losana inggaw situn pita."

¹¹Utdit umilaak payyan, nagngol ku dit gingan dat amoamoda anghel un adi mabilang dit kaadu da. Linikwos da dit trono, sadat opata matatagu'n paloswa kan sadat lalallakay. ¹²Natobag dit ginga da un kanan dan,

"Lobbong na un sadin Ubbun di Kannelu un napatoy mabigbig din pan-nakabalin na, kinabaknang na, laing na ya bilog na. Lobbong na un siya'd madayaw kan mabigbig si kinangatu kan siya'd lobbong na un manyamanan."

¹³Utdi, dingngol ku un losan dat paloswa un inggaw sidin langit, situn labaw pita kan sidin daḷom pita kan losana inggaw sidin baybay un mangkankanta un kanan dan,

"Masapula sadin mantutupak sidin trono kan sadin Ubbun di Kannelu dan manyamanan kan madaydayaw, mabigbig din kinangatu da kan pannakabalin da si inggaingga."

¹⁴Ot ummampayun pay dadit opata matatagu un paloswa un kanan dan, "Amen." Ot sadat lalallakay nampalintumong da un losana nandayaw.

Sat Nanloktaan dit Ubbun di Kannelu Utdat Peket Didit Dokumentu

6 Maabus man di, nailak un linoktan dit Ubbun di Kannelu dit umuna utdat pitu un peket didit naḷukuta dokumentu. Ot dingngol ku dit gin-

⁷5:6 Ilan yu utdin 1:4.

gan dit osa utdadit opata matatagu'n paloswa un kama't gigan di kidul un kanana'n, "Awenu!"² Mansidi, nailak dit pukawa kabayu un nilumtaw! Ot ining-gaw nangabayu'n nan-aaggom si pana. Naitdan si balangat ot kaysan dalapnu ituluy na un umoy abakon dadit losana kabusul na.

³Utdi linoktan dit Ubbun di Kanelu dit maikagwa un peket dit dokumentu ot dingngol ku dit gigan dit maikagwa un matatagu'n paloswa un kanana'n, "Awenu."⁴ Lummoswa dit osa payyana kabayu un nadokodokot. Sadit nangabayu naitdan si kalintogana mangidatong si manggugubatan di tagu't tun pita kad mampipinnatoy da. Ot naitdan si dakolana ispada.

⁵Linoktan dit Ubbun di Kanelu dit maikatlu un peket dit dokumentu ot dingngol ku dit gigan dit maikatlu un matatagu'n paloswa un kanana'n, "Awenu." Ot inggaw uman nailaka nangisita kabayu un nilumtaw! Ot sadit nangabayu man-aaggom si kikul-luwan. ⁶Utdi, nangngolak si giga un kama nu nanligwat sidit kawadan dat opata matatagu'n paloswa un kanana'n, "Opata supa un alina ullawa dit magatang di osa'n denario onnu singgantasa opok di bakaw."⁸ Yoong adiyu yamanon nat manligwatan di mantika kan basin di ubas.

⁷Loktaon man dit Ubbun di Kanelu dit maikapata peket, dingngol ku dit maikapata matatagu'n paloswa un kanana'n, "Awenu."⁸ Ot nailak dit osa'n kabayu un kubu! Sadit nangabayu mangngadan kan Katoy. Ot inggaw sit awid na dit Hades un inggawan dat natoy. Naitdan da si kalintogana kumatoy si ingkapat sidat tagu un inggaw situn pita. Ot matoy dat tagu si gubat,

ulat, sakit kan patoyon dat sumalona kakkayap dida.

⁹Loktaon man dit Ubbun di Kanelu dit maikalima un peket dit dokumentu, nailak sit sogwab didit dadat-tunan kan Apudyus dadit kadogwan dadit tagu un napatoy gapu't dit nanut-tuwaan da utdit ugud Apudyus kan nangipatigammuwan da utdit maipang-gop kan Jesu Kristu. ¹⁰Impappakuy da un kanan dan, "Apudyus un mannakabalin, nasantuwan kan katuttuwaan, kapiga nat mangukumam sidan tagu't din pita ta ibalos nu pay dit namatoyan da kan dikami?" ¹¹Utdi, naitdan da si manlaglaggoyoda kagoya napolkas ot naibaga kan dida un man-illong da yan inggana't magtong dit naikoddonga bilang dat bulun da un manuttuwa un manselbi kan Apudyus un mapatoy un padan dit nampapatoy da kan dida.

¹²Utdit linoktan dit Ubbun di Kanelu dit maikanoma peket dit dokumentu, kaklata nanlunig si nabilobilog! Kinumlop dit init un kama't kangisit di nangisita luput ot sat bulan nambalin si nadokot un kama't dala. ¹³Sadat bituwon sidin langit naotdag da ut-tun pita un kama't din maotdagan di naata un bungan di kayu nu dangkason di nabiloga bayogbog. ¹⁴Ot kama si nalukulukuta papel dit langit ot naidon. Sadat losana bateled kan pugu, naiyalis da utdat igaw da. ¹⁵Utdi, losan dat aali uttun pita, sadat nangangatu'n tagu kan sadadit aappun di suldadu, sadat babaknang kan sadat tagu'n awad si kaboolan kan losana tagu, puyung onnu bokona puyung, ummoy da nansuluk sidat liyang kan sidat saguweb dadit dadakola batu utdit kabatbateledan. ¹⁶Ot kinnanana da utdat batbateled kan dadakola batu un, "Bunbunan dikami kan isuluk dikami dalapnu adi dikami

⁸⁸6:6 Siya'd labbun di tagu utnat sin-algaw nat osa'n denario.

maila utdin mantutupak sin trono kan dalapnu adi dikami dusaon sit Ubbun di Kannelu.* ¹⁷Ta dummatongon tun al-algawa mandusaan da ot maid ud makailasat.”

Sadat Singgasut Si Opatapu'ut Opatu Libu Un Tagun Namalkaan

7 Maabus man di, nakailaak si opata anghel un sumisikad situn opata sulin ditun pita. Itatawid da dat opata bayogbog un manligwat sidadit opata suli dalapnu adina mabayogbogon tun pita, baybay onnu singngadan na mana kayu. ²Dida dat initdan Apudyus si pannakabalin un manam-an situn pita kan baybay. Utdi, inggaw payyan osa'n anghel un inilaka nilumtaw un nanligwat sin kapon dumungitan init un oognana dit mamalkan ud Apudyus un matatagau. ³Ot kanana't dat bu'un na un anghel un, “Adiyu yan yam-anon nat pita, baybay kan da kaykayu inggana't mamalkaan nat kiday dan losana manselbeli kan Apudyus taku.” ⁴Utdit maabus, dingngol ku un sat bilang dadit namalkaan si kiday sit malkan Apudyus, singgasut ya opatapu'ut opat un libu da. Nanligwat da utdat simpulu't duwa un tribun ud Israel.† ⁵Simpulu't duwa'n libu dat namalkaana nanligwat sit tribun ud Juda; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Ruben; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Gad; ⁶simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Aser; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Neftali; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Manases; ⁷simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Simeon; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Levi; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Isacar; ⁸sim-

pu'ut duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Zabulon; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Jose kan simpulu't duwa'n libu pay dat nanligwat sit tribun ud Benjamin.

Sadat Tagu Un Nanligwat Sidat Nadumaduma Un Ili

⁹Maabus man di, nailak dat amoamoda tagu un maid makabilang sit kinaadu da. Nadumaduma da un tagu un nanligwat si nadumaduma'n ili kan tribu kan nadumaduma dit bagbaga da. Sumisikad da utdit atubang dit trono kan sadit Ubbun di Kannelu. Nambadut da un losan si napolkas kan nakaaggom da un losan si kama si baing di iyug. ¹⁰Ot ipappakuy da un kanan dan, “Si Apudyus taku un mantutupak sin trono kan sadin Ubbun di Kannelu dan managu utdan tagu.” ¹¹Utdiyon summikad dat losana aanghel un liniwos da dit trono, sadadit lalallakay kan sadadit opata matatagau un paloswa. Nanlakkob da un losan un nandayaw kan Apudyus. ¹²Kanan da un, “Amen! Kalobbongana un madayaw kan mabigbig din kinangatun Apudyus si inggaingga. Siya'd kalaingan, siya'd lumbonga manyamanan kan dayawon ta siya'd awad si pannakabalin si inggaingga. Amen!”

¹³Utdi, nan-imus kan sakon dit osa utdadit lalallakay un kanana'n, “Singngadan datu'n tagu un nambadut si napolkas? Nanligligwatan da?”

¹⁴Ot imbagak kan siya un, “Naid tigammuk, Apu! Sika'd makatigammu.” Utdi kanana kan sakon un, “Siyadatu dadin tagu un nakailasat sit amoda ligat. Sinaksakan da dadit badut da utdit dalan didit Ubbun di Kannelu ot nambalin da si napolkas. ¹⁵Siya'd ga-

* 6:16 Lucas 23:29-30.

† 7:4 Israel dit osa'n ngadan Jacob.

puna un awad da un sumisikad sidin atubang din tronon Apudyus ot inal-gaw kan linabi un manselbi da kan siya utdin timplu na. Ot sadin mantutupak sidin trono na, makaigaw kan dida ot ayyuwanana dida. ¹⁶Ot talona maid mabitilan onnu mauwawan daon kan adida payon mainitan onnu mapallangan. ¹⁷Onta sadin Ubbun di Kannelu un iingaw sidin gaggawan din kawadan din trono, siya'd mangayyuwan kan dida kan ipuyut na dida utdit ob-ob didit danuma mangitod si mataguwan si inggaingga. Ot aminon Apudyus punasan dit luwa da.”

Sadit Maikapitu un Peket Dit Nałukuta dokumentu

8 Utdit loktaon dit Ubbun di Kannelu dit maikapitu un peket dit nałukuta dokumentu, naida pulus damidamit sidin langit si kagogwa'n olas. ²Utdi, nailak dat pitu'n anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus ot naitdan da si sin-ossa un tangguyub.

³Utdi inggaw payyan dummatonga osa'n anghel un man-aaggom si bulawana duyug un iiggaan di insensu. Ummoy summikad sidit atubang dit dadattunan kan Apudyus. Ot naitdan si adu un insensu dalapnu idoga na un idatun sidit luwalun dat losana tagun Apudyus sit dadattunan un inggaw sidit atubang dit trono. ⁴Ot sadit asuk dit masgoba insensu un naidoga't dit luwalun dat tagun Apudyus, nampangatu un nanligwat sidit duyuga aaggoman didit anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus. ⁵Utdi, innalan dit anghel dit duyuga iiggaan di insensu ot pinnu na si balu un nanligwat sidit dadattunan asina inwassot situn pita. Utdiyon inggaw da ud kidkiddusul, amoda damit, sumil-isil-ita kilat kan nanlunig.

Sadat Pitu un Tangguyub

⁶Utdiyon, nansagana dat pitu'n anghel un manap-uy sidat tangguyub da.

⁷Utdit sap-uyan dit ummuna'n anghel dit tangguyub na, ummudan si dulalu kan apuy un nakamosan si dalu. Nasgob dit ingkatlun ditun pita, ingkatlun dadin losana kaykayu kan losan dat bollat un nasgob.

⁸Utdi, sinap-uyan dit maikagwa'n anghel dit tangguyub na ot inggaw kama't dakołana bateled un umapua-puya naiwassot sidin baybay. ⁹Ot nambalina dalu dit ingkatlun didit danum sidin baybay. Natoy dat ingkatlun dadit losana inggaw sidin baybay ot nayam-an dat ingkatlun dat losana bapul.

¹⁰Utdi, sinap-uyan dit maikatlu'n anghel dit tangguyub na ot inggaw naotdaga dakołana bituwona nanligwat langit un umapuapuy un kama't gipu ot naotdag sidat ingkatlun dadit losana sulung kan ob-ob. ¹¹Sadi un bituwon mangngadan si Napait. Ot pinaitana dit ingkatlun dadit losana danum ot adu dat tagu un natoy un nangingum sidit danum gaputa nambalina napait.

¹²Utdi, sinap-uyan dit maikapata anghel dit tangguyub na ot nakna dit ingkatlun didin init, sat ingkatlun din bulan kan sat ingkatlun dat losana bituwon. Siya'd gapuna un naid paddan dit ingkatlun didit al-algaw kan ingkatlun pay didit labi.

¹³Utdit ummilaak uman, inggaw dinggol ku un kullangaw un mantattauda ipappakuy na un, “Gakkikinit! Gakkikinit! Gakkikinita talon din mambanagan dan losana tagu'n inggaw sidin pita nu gumingaon dan tangguyub dan maudi'n tulu un anghel.”

9 Utdiyon, sinap-uyan dit maikalima un anghel dit tangguyub na ot ing-

gaw nailaka osa'n bituwon un naotdag situn pita un nanligwat langit. Naitod sidiya bituwon dit tulbok dit onob dit bitu un maid kigad dit kaadalom na. ²Binukatana dit sooban dit bitu ot inggaw lummoswa'n panosa asuk un kama't asuk di dakolana sogob. Kinumlop din init kan tattalun gapu't di un asuk. ³Utdiyon, inggaw da ud lummoswa utdit asuk un dudun ot sinum-op da uttun pita. Naitdan dadiya dudun si panakabalina tumilud un kama't dan panakabalin dan ammabuy. ⁴Naibilin kan dida un adida manyam-an si bollat onnu uduma mula onnu kayu uttun pita. Sad paligaton da ullawa dat tagu'n naid malkan Apudyus sidat kiday da. ⁵Adida napalubusan dadit dudun un kumatoy sidat tagu nu adi paligaton da dida si lima'n bulan ot kama't din sigab di matilud si ammabuy din kasigab din mampapaligat da. ⁶Utdadiya timpu, inapon dat tagu dit matoyan da yoong adida mainapan, talona piyaon da un matoy yoong ibtikan katoy dida.

⁷Kama't kabayu un nakasagana un umoy makagubat dit ilan dadit dudun. Inggaw kama't balangata bulawan sit ulu da. Ot sadat musing da kama't musing di tagu. ⁸Sadat buuk da kama't buuk di babai kan sadat ngipon da kama't ngipon di layon. ⁹Awad takupa dit balukung da un kama't boiyang. Kama't kilukilub di adu'n kalesa un butbututon di kabayu un manggadugadusa umoy makagubat dit kayabkab dit payak da. ¹⁰Awad ipus da un kama't ipus di ammabuy un natiludan. Sadit ipus da dit inggawan dit pannakabalin da un mamaligat sidat tagu si unog di lima'n bulan. ¹¹Awad pay ali da ut mangiyapu kan dida un siya dit nadadaga anghel un mamabantay sidit bitu un naid kigad dit kaadalom na. Abaddon dit ngadan na ut-

din bagbaga un Hebreo kan Apolion pay sin bagbaga un Griego.[‡]

¹²Nagangputon dit umuna un gakkikinit un pasamak yoong awad payyan duwa un daan dumatong.

¹³Utdi uman, sinap-uyan dit maikanoma anghel dit tangguyub na ot inggaw dingngol ku un ginga'n nanligwat sidit opata sulin dit bulawana dadattunan sidit atubang Apudyus.

¹⁴Kinnanani dit ginga utdit maikanoma anghel un awad si tangguyub un, "Ibussag nu dadit opata anghel un naisilu utdin dakolana wangwang Eufrates."

¹⁵Utdi, naibussag dadit opata anghel un naidaddaana kumatoy sidiya olas, alalgaw, bulan kan tawon sidat ingkatlun dat tagu'n inggaw situn pita. ¹⁶Nagngol ku dit bilang dat suldadu da un nangabayu ot duwa'n gasuta milyun da. ¹⁷Kama't tu dit ilan dat nangabayu kan dat kabayu da utdit naipaila kan sakon. Sadit takupa dit balukung da, tulu dit kolol na. Awad kama't apuy, kama't batu un mangadan safiro kan kama't asufre. Ot sadat ulun dat kabayu, kama't ulun di layon kan lumoswa't dit sangi da dit gumilgilaba apuy, asuk kan asufre. ¹⁸Sadadiya tulu un ga-oogyata lumoswaloswa utdit sangin dat kabayu dat namatoy sidat ingkatlun dat tagu't tun pita. ¹⁹Ta sat pannakabalin dat kabayu inggaw sidit sangi kan ipus da. Nauluwan dat ipus da un kama't ulun di ulog ot siya'd nampaligat da utdat tagu.

²⁰Sadat uduma tagu un adi natoy sidatuwa ga-oogyata ligat, adida'n talon nambabawiyani dat kokoon da ta adida linipsutan dat kingwa da un sinanapudyus. Adida linipsutana mandaydayaw sidat dimunyu kan sidat sinanapudyus un kingwa da si bulawan, pilak, bayong, batu kan kayu un adin pulus

[‡]9:11 Sat kaipooyan dit Apolion, Manyam-an.

makaila, makanggo! onnu makakiyang.
²¹Ot adida pay inggongda un kumato-
 toy, mansalsalumangka, manog-on sidat
 bokona asawa da kan man-aka-akaw.

Sat Anghel Kan Sat Bang-oga Nabikyada dokumentu

10 Maabus man di, nakailaak si sa-
 bali'n mannakabalina anghel un
 dumobadoba'n nanligwat langit. Kama't
 nabugus si bunot kan inggaw bunglun
 sit labaw dit ulu na. Kama pay si kasil-
 ing di init dit pasngit na kan kama da
 si tukuda umapuapuy dadit iki na. ²Ing-
 gaw bang-oga nabikyada dokumentu un
 aaggomana. Sadit diwanana iki na ind-
 abbok na utdin baybay ot sadit tigid un
 iki na indabbok na uttun pita. ³Nam-
 pakuy ot kama't ngolod di layon dit
 ginga na. Utdit nampakuyon nasung-
 batan si namimpitu'n kidul. ⁴Utdit ma-
 gangput dat kidul, ikanglit ku okyanon
 dat dingngol ku yoong inggaw ginga'n
 nanligwat langit un kanana'n, "Adim
 ikanglit dan imbagan dan pitu'n kidul.
 Ilimod nu dida."

⁵Utdi, sadit nailaka anghel un sum-
 isikad sidin baybay kan situn pita in-
 nggatu na dit diwanana ima na utdin
 langit asina ⁶nansapata utdit ngadan
 Apudyus un matatagu si inggaingga un
 namaloswa utdin langit, pita, baybay
 kan sadan losana inggaw kan dida.
 Kanan dit anghel un, "Maidon ud mai-
 tantanan dan mapasamak. ⁷Ta nu pagin-
 gaon dit maikapitu'n anghel dit tang-
 guyub naon masapula matungpalon dit
 nalimod un panggop Apudyus un im-
 patigammu na utdadit propetana."

⁸Utdiyon, nanggol ku uman dit
 ginga'n nanligwat langita kanana kan
 sakon un, "Umoy ka ot umoy ka alan
 din nabikyada dokumentu un aaggoman

din anghel un sumisikad sidin baybay
 kan sinat pita."

⁹Ot ummoyak sidit anghel ot kindaw
 ku un itdona kan sakon dit bang-oga
 dokumentu. Ot kinnanana un, "Alam ot
 kanom. Namais sinat sangim un kama't
 dilu yoong nu inggaw sinat buwang nu-
 won napait."

¹⁰Utdi, inalak dit bang-oga doku-
 mentu utdit iman dit anghel ot kinan ku.
 Tuttuwa'n namais un kama't dilu yoong
 sidit malumtun kuwon, pinasigab na dit
 buwang ku.

¹¹Ot inggaw nangibaga kan sakon
 un kanana'n, "Masapula umoy ka ibaga
 obos dan paimbagan Apudyus un ma-
 pasamak sidan nadumaduma'n ili, nadu-
 maduma'n tagu un nadumaduma si bag-
 бага kan padana pay sidan aali."

Sadat Duwa Un Kustigu

11 Utdiyon, inggaw naitod kan
 sakon un osa'n iingos un kama
 si sul'ud. Ot naibaga kan sakon un,
 "Umoy ka ingoson din timplun Apudyus
 kan sadit dadattunan kan bilangom
 dat tagu'n mandaydayaw sidi. ²Yoong
 adim isaliingos din nanginlasin un
 bagong din timplu. Bay-am di ta siya'd
 naitod sidan bokona tagun Apudyus
 un dida'd mangidabbodabbok sidin
 nasantuwana ili'd Jerusalem si unog
 di opatapulu't duwa'n bulan.¹ ³Ot
 utdiya timpu, ibaun ku dat duwa'n
 kustiguk un mambadut si ganggoti
 ta umoy da ipatigammu si unog di
 sinlibu't duwa'n gasut ya onoma pulu'n
 al-algaw dat impatigammuk kan dida'n
 mapasamak."

⁴Sadat duwa'n kustigu, dida dat
 duwa'n kayu un olibo kan duwa'n iig-
 gaan di silawa inggaw sit atubang
 Apudyus un Apun di losan situn pita.
⁵Ot nu awad mangwa si laweng kan

¹11:2 Ilan yu utdin 2:14.

dida, lumoswa ud apuy sidat sangi da ot maamin masgob dat kabusuḷ da. Siyadi'd kamaan mangkakatoy di mamadas un mangwa si laweng kan dida. ⁶Awad pan-nakabalin da un mangiyonob sin langit daḷapnu adina umudan sidin timpu un mangipatigammuwan da utdit Ugud Apudyus. Kaboolan da pay un mambalinon si dala dan losana danum kan kaboolan da pay un mangtod si manligatan di tagu ulay mamimpiga sigun sit piyaon da.

⁷Nu magangput dat duwa'n kus-tigu dit mangipatigammuwan da utdat Ugud Apudyus, lumoswa dit ga-oogyata kakkayap un manligwat sit bitu un maid kigad dit kaadalom na ot tiliwona dida. Mangabak dit ga-oogyata kakkayap ot patoyona dida. ⁸Maiwalang dat ladag da utdin kalkalsan din dakoḷana ili un siya'd nailansaan dit Apu da un si Jesus sit kulus. Ngadnon da diya ili si Sodoma onnu Egipto ta siya'd kaiyaligana. ⁹Tulu ya kagogwa'n algawa iillan dat nadumaduma'n tagu dat ladag da. Sadatuwa tagu manligwat da si nadumaduma'n tribu, nadumaduma'n bagbaga kan nadumaduma'n ili't tun lubung. Ot adin datuwa tagu piyaona mailbon da. ¹⁰Ot sadat tagu't tun pita mantattalok da gapu't dit natoyan datuwa duwa'n propeta. Manlalagsak kan manpipinnakdaw da gaputa natoyon dat kanan da un nangidatong si adu'n ligat di tagu uttun pita.

¹¹Yoong maikabas man dit tulu ya kagogwa'n algaw, pinaungal Apudyus dida ot summikad da. Ot amod dit kimut da dit nakaila kan dida.

¹²Utdiyon, nakanggol dat duwa'n kus-tigu si natobaga ginga un nanligwat langit un kanana kan dida'n, "Ngumatu kayu't tu." Ot nailabaw da utdit bunota ngummatu'd langit un iillan dat kabusuḷ da. ¹³Utdi payona olas, nanlunig si nabilobilog ot nayam-an dit ingkapulun

dit dakoḷana ili kan pitu'n libu dadit natoy un tagu. Amod dit kimut dat losana nabun-ana tagu ot nandaydayaw da kan Apudyus ud langit.

¹⁴Nagangputon dit maikagwa un ga-oogyata pasamak. Yoong ilan yu! Dan-daniyona mapasamak dit maikatlu.

Sat Maikapitu Un Tangguyub

¹⁵Utdi, sinap-uyan dit maikapitu anghel dit tangguyub na ot inggaw adu'n ginga'n nadangsol un nanligwat langit ot kanan da un, "Si Apudyus kan sadit dinutukana un Kristu, didaon dat mangiyapu uttun lubung si inggaingga."

¹⁶Utdiyon, sadat duwampulu't opata lalallakay un mantutupak sidat trono da utdit atubang Apudyus nanlukgub da un nandayaw kan Apudyus ¹⁷un kanan dan,

"Apudyus un mannakabalin sidan losan, Apudyus ka utdit kan Apudyus ka inggana't tun satun. Manyaman kami ta us-usalom nat pannakabalin nu ot inlugimon un mangiyapu.

¹⁸Amod din sulag dan adi manutuwa kan sika yoong dinumtongon tun timpu un mangipail-am sit sulag nu kan sat mangukumam sidan losana natoy. Timpuna payon un gun-gunaam dat manselselbi kan sika, sadat propetam kan losan dat tagum un mandaydayaw kan sika, nangatu man onnu nadoba. Timpuna payona manyam-anam sidan kataguntagu un nangwa't nadadag situn pita."

¹⁹Utdi, nabukatan dit timplun Apudyus sin langit ot naila utdit dalom na dit kabkabbon un naiggaan dit naikanglita tulag Apudyus sidat tagu. Ot summil-isil-it dit kilat, inggaw da ud damdamit, nangkidkiddusuḷ kan nanlunig si nabilog asi ummudan si amoamoda dulalu.

Sat Babai Kan Sat Dragon

12 Utdiyon, inggaw talona nakaskasdaawa mangilasinan un naila utdin langit. Ininggaw osa'n babai un nabadutan sin init ot naipatay dat iki na kan bulan kan nabalangatan si simpulu't duwa un bituwon.² Makaab-abengan ot mangkukkulis sit sigab dit manlologaw na.

³ Utdi, inggaw uman sabali un talona nakaskasdaawa mangilasinan un naipaila utdin langit. Inggaw dakolana nadulaw un dragon! Pitu dat ulu na, simpulu dat saggud na kan inggaw balangat sidit kada-osa't dat ulu na.⁴ Inwasiwas na dit ipus na un nanaplut sit ingkatlun dan bituwon asina indawat situn pita. Utdiyon, ummoy summikad sidit atubang didit babai un makaab-abengan dalapnu lumkusona dit abit nu maiyabeng.

⁵ Utdi, inyabeng dit babai dit abita lalaki yoong kaklata nagamlut dit abit un naiyoy kan Apudyus un awad sit trono na. Ta satuwa abit dit naikod-donga mangiyapu utdan kataguntagu ut-tun pita. Nailot dit man-iiyapu na un kama nu awad aaggomana un landuk.⁶ Ot sadit babai, nambutik sidit igawa maid tagtaguwan un insaganan Apudyus un inggawana dalapnu maayyuwanan sidi si sinlibu ya duwa'n gasut kan onomapulu'n al-gaw.

⁷ Utdi, ginumtak dit gubat sidin langit. Si Miguel kan sadat bulan na un aanghel nakagubat da utdit dragon kan sadat aanghel na pay.⁸ Yoong naabak dit dragon kan sadat aanghel na ot naidon igaw da utdin langit.⁹ Naidawat dit dragon situn pita. Siya dit ulog sidit ummuna'n al-al-gaw un nangadanan si Diablo onnu Satanas. Siya'd mamak-pakalmun sidan losana tagu't tun pita.

Naidawat situn pita pati utdat aanghel na.

¹⁰ Utdiyon, inggaw dingngol ku un nadangsoja ginga un nanligwat sidin langit un kanana'n, "Dummatongon dit timpu'n managuwan Apudyus sidan tagu na kan mangipail-ana utdin pan-nakabalin na un mangiyapu. Ot si Kristu un dinutukana ipaila na payon din kalintogana'n mangiyapu. Ta si Satanas un siya'd mamabpabasul sidan susunud taku'n manuttuwa si kaalgaw-al-gaw kan kalabinlabi kan Apudyus, naabakon ot naaddagon sin langit.¹¹ In-abak dat susunuda manuttuwa maipagapu't dit dalan dit Ubbun di Kannelu un nan-ayus sit natoyana kan gaputa impatigammu da dit katuttuwaan ulay nu siya'd gapun di matoyan da.¹² Siya'd gapuna un manlagsak kayu'n losana awad sinat langit. Yoong kaasi kayu pay un awad situn pita kan baybay ta dummoba kan dikayu si Satanas un amod dit ungot na gaputa tigammu na un akita lawaon dit nabun-an un timpuna'n mangwa si piyaona."

¹³ Utdit matigammuwan dit dragon un naidawat situn pita, dinogdog na dit babai'n nangiyabeng sit abenga lalaki.¹⁴ Yoong naitdan dit babai si duwa un payak di dakolana kullangaw dalapnu makataud un umoy sit igawa maid tag-tagguwan un naisagana un inggawana si unog di tulu'n dagun si kagogwa ta maayyuwanan sidi kan mailisi utdit ulog un siya mit laing dit dragon.[§] ¹⁵ Sadit dragon, nangibug-is si adu'n danuma kama't dakolana wangwang dalapnu maiyanud dit babai.¹⁶ Yoong tinulungan dit pita dit babai ta nanggongwak man, sinusup na dit danum un inbug-is dit dragon.¹⁷ Utdiyon amod dit ungot dit dragon sidit babai ot inum-moy na ginubat dadit uduma ganak dit

[§]12:14 Ilan yu utdin 11:2, 3; 13:5.

babai un siya dat manuttuwa utdat bilin Apudyus kan mangipatpatigammu utdat maipanggop kan Jesu Kristu. ¹⁸Ot um-moy summikad dit dragon sit igid dit baybay.

Sat Ga-oogyata Kakkayapa Lumoswa Utdin Baybay

13 Utdiyon, inggaw nailak un ga-oogyata kakkayap un lumosloswa utdin baybay. Pitu dit ulu na kan simpulu dit saggud na. Awad balangat sit kada-osa't dat saggud na kan awad naikanglita ngadan sit kada-osa't dat ulu na un makainsultu kan Apudyus. ²Ot sadiya gakkimuta kakkayap un nailak, kama't tanana kusa un ngadnon da si leopardo dit ila na. Sadat iki na kama't ikin di kakkayap un ngadnon da si oso kan sadat sangi na kama't sangin di layon. Intod dit dragon kan siya dit pannakabalin kan saad na un mangiyapu kan sat amoda kalintogana. ³Maila un nalaw-anana nasugat dit osa't dat ulu na un mabalin un ingkatoy na okyan yoong nampilat. Nasdaaw dat losana tagu uttun pita ot inunud da dit ga-oogyata kakkayap. ⁴Nandaydayaw da un losan sidit dragon ta intod na utdit ga-oogyata kakkayap dit kalintogana un mangiyapu. Ot dinaydayaw da pay dit ga-oogyata kakkayap un kanan dan, "Maid maipadaan tun ga-oogyata kakkayap. Maid osa't makabalin un makalaban kan siya."

⁵Ot sadi un ga-oogyata kakkayap napalubusan un tumangsit kan manginsultu kan Apudyus. Napalubusana mangipaila't dit kalintogana un mangiyapu si opatapu't duwa'n bulan. ⁶Utdiyon, inlugina un man-insultu kan Apudyus, nan-ibaga't dan maisuganggang sit ngadan kan igaw Apudyus kan losan dadit inggaw sidin langit. ⁷Napalubusan pay un

mangubat sidan tagun Apudyus ot abakona dida. Naitdan pay si kalintogan un mangitulay sidat losana tagu'n nanligwat sidat nadumaduma'n tribu un nadumaduma dit bagbaga kan ili da uttun lubang. ⁸Ot mandaydayaw kan siya dat losana tagu't tun pita malaksig sidadit nailista utdit iblu'n nailistaan dat ngadan da dit matagu't inggaingga. Adina payyan napaloswa tun lubang nailistaon dit ngadan da utdit iblun didit Kannelu un napatoy.

⁹Dikayu'n awad si inga'n makagngol, dumngol kayu. ¹⁰Nu singngadan nat mapili un madopap ta maiba'ud, gattoka madopap ot maiba'ud. Nu singngadan nat mapili un mapatoy si ispada, gattoka mapatoy si ispada. Siya'd gapuna un masapula sadan tagun Apudyus anusan da un iyattom dan ligata lak-amon da kan itultuluy da din pammati da.

¹¹Utdi, inggaw uman nailaka ga-oogyata kakkayap un lummoswa uttun pita. Inggaw duwa'n saggud na un kama't saggud di kannelu yoong kama't dragon dit mambabagbaga na. ¹²Losan dat kalintogan dit ummuna un ga-oogyata kakkayap awad kan siya. Ot pinadayaw na utdat losana tagu't tun pita dit ummuna un ga-oogyata kakkayap un nampilton si sugat un ingkatoy na okyan. ¹³Satuwa maikagwa un ga-oogyata kakkayap amod dat impaila na un nakaskasdaaw. Pinan-otdag na uttun pita ud apuy un manligwat langit un iillan di tagu. ¹⁴Ot napakalmunan dat losana tagu't tun pita maipagapu't dat nakaskasdaawa naipalubusa koono utdit atubang didit ummuna'n ga-oogyata kakkayap. Ot nampakwa utdat tagu si sinan-kakkayapa padapadan dit ummuna'n ga-oogyata kakkayap un nabakag si ispada utdit yoong natagu payyan. ¹⁵Ot napalubusan pay dit maikagwa un ga-oogyata kakkayap un mampaangos sidit

kingwan di tagu un sinan-kakkayap dalapnu makaginga kad mabalin na un papatoy dat losana tagu un adi mandaydayaw kan siya. ¹⁶Pinapilit pay dit maikagwa'n ga-oogyata kakkayap dat losana tagu un mamalkaan dat diwanana ima da onnu sadit kiday da, nadoba man onnu nangatu'n tagu, baknang kan kapus, baba-unon kan bokona baba-unon. ¹⁷Ta piyaona'n maid tagu't makagatang onnu makalaku nu maid malka na utdit ngadan dit ummuna'n ga-oogyata kakkayap onnu utdit bilang un mangipaila utdit ngadan na.

¹⁸Siyatu'd gapuna un masapul din kinasilib. Singngadan na mana nasilib tigammuwona din kaipooyan din bilang dit ga-oogyata kakkayap gaputa sadi un bilang ipatigammu na din ngadan di osa'n tagu. Sadi un bilang, onoma gasut ya onomapulu't onom. ^{**}

Sat Ubbun di Kannelu Kan Sadat Tagu Na Un 144,000

14 Utdi, nailak dit Ubbun di Kannelu un sumisikad sidin bateled Zion. Bulun na dadit singgasut ya opatapu'u't opata libu'n tagu un nakanglit-tan si kiday sidit ngadan dit Ubbun di Kannelu kan ngadan dit Ama na. ²Nak-anggolak si ginga un nanligwat langit un kama si angangan di lumuylyu-uda danum kan kama pay si nadangsolā kidul. Kama si gingingan di aduadu'n arpa un matuktukal. ³Ot sadat kagwa'n gasut ya opatapu'u't opata libu un tagu, gasikadan da un nakasangu utdit tronon dat opata matatagu'n paloswa kan sadat lalallakay. Mangkankanta da si bagu un kanta un naid makatigammu nu adi dida ullawa. Dida dat sinubbut dit Ub-

bun di Kannelu utdat losana tagu't tun pita. ⁴Siya datu dat tagu un talona adida pinaisawan dit long-ag da maipanggop si babai kad nadaļus da. Maitungtung-ud da utdin Ubbun di Kannelu utdan losana umoyana. Dida dat nasubbut si-dat losana tagu ot maidatun da kan Apudyus kan sidit Ubbun di Kannelu un padan dit umuna un maani un maidatun kan Apudyus. ⁵Maida talon nantuliyān da ta talona nadaļus da.

Sadat Tuļu Un Anghel

⁶Utdiyon, nakailaak si sabali'n anghel un mantattaud sidin ngatu. Awad kan siya dit Nabaļu'n Damag un mannanayun un ipatigammu na utdan losana tagu un nadumaduma dit tribu da, bagbaga da kan ili da uttun lubung. ⁷Ot imbaga na si nadangsolā ginga un, "Dayawon yu si Apudyus kan bigbigon yu din kinangatu na ta dummatongon tun timpu un mangukumana. Mandaydayaw kayu kan siya un nangwa't tun langit kan pita, baybay kan sadan losana ob-ob di danum."

⁸Inggaw maikagwa'n anghel un naitung-ud sit ummuna ot kinnanana'n, "Nayam-anon! Nayam-anona losan din mandinadinamaga ili'd Babilonia! Ta pinainumana dat tagu't tun lubung sit basin di gaggaisawa koko-ona."††

⁹Ot naitung-ud payyan dit maikatlu'n anghel ot impakuy na un, "Losan dat mandaydayaw sidit ummuna'n ga-oogyata kakkayap kan sadit nakwa un kapadpada na kan namalkaan dit muging onnu ima da utdit bilang na, ¹⁰inumon da dit basin di dusan Apudyus un innigga na un naid kalut na utdin tasan di sulag na.‡‡ Mapalpaligatan da

^{**}13:18 666

††14:8 Piyaona'n ugudon, naawis dat tagu't tun lubunga mangwa't dan gaggaisawa koko-ona un gapun di madusaan da. Ilan yu utdin Jeremias 51:7.

‡‡14:10 Piyaona'n ugudon, lak-amon da dit sulag Apudyus ot dusaona dida't amoamod.

si gumilgilaba apuy kan asufre un iil-lan dadit nasantuwana aanghel kan sadit Ubbun di Kannelu. ¹¹Ot sat asuk dit apuy un mamaligat kan dida talona maid mangkigadana. Inalgaw kan linabi un naid illong dit manligatan dadit mandaydayaw sidit ummuna'n ga-oogyata kakkayap kan sadit kapadpada na kan singngadan na mana namalkaan sidit bilang dit ngadan na."

¹²Ot siyatu'd gapuna un masapul din anus un man-iyattom sidan ligat un lakamon dan tagun Apudyus un manungtungpal sidan bilin na kan mantultuluya manuttuwa kan Jesus.

¹³Utdiyon, nangngolak uman si ginga un nanligwat langit, kanana kan sakon un, "Ikanglit nu tu: Manipud sinsatun nagasat dan tagu'n mantultuluya manuttuwa kan Apu Jesu Kristu inggana't maytoyana da."

"Tuttuwa'n nagasat da," kinnanana pay dit Ispiritun Apudyus, "ta man-illong da utdan ligligat da ot magun-gunaan da utdat kingkingwa da," kinnanana.

Sat Maaniyan Dat Tagu Uttun Pita

¹⁴Maabus man di, nakailaak si pukawa bunot! Ininggaw mantutupak un kama't tagu un nambalangat si bulawan kan man-aaggom si natadom un gagapas.

¹⁵Utdi inggaw payyan osa'n anghel un lummaksun sit timplu ot impakuy na utdit mantutupak sit bunot un, "Alamon nat gagapas nu ot man-ani ka. Ta timpun di aanniyanon ta nalnal-um daon."

¹⁶Ot sadit tagu'n mantutupak sidit bunot inyani na dit gagapas na ot naamina naapit dat maapit situn pita.

¹⁷Inggaw payyan sabali'n anghel un lummoswa utdit timplu ud langit. Nan-aaggom pay si natadom un gagapas.

¹⁸Utdi, inggaw payyan osa'n anghel un lummoswa't dit dadattunan un siya'd awad si kalintogan un mangaandog sit apuy sisi. Pinakuyana dit bulun na un nan-aggom si natadoma gagapas un kanana'n, "Usalom nat gagapas nu ot pusitom dan bungan di ubas sin pita ta nal-um daon."

¹⁹Utdi, inpalaspas dit anghel dit gagapas na un namusit sidat losana bungan dit ubas situn pita asina ingkob-al dat bunga utdit dakolana poposposan un siya'd maiyaligan dit sulag Apudyus. ²⁰Ot napospos dadit napusit sidit dakolana poposposan sit lasin didit ili ot sadit dala un nan-ayus manipud sit poposposan umoya osa'n metro ya kagogwa[¶] dit kaadalom na kan umoya tu'u'n gasuta kilometro dit nadatong dit ayus na.

Sadat Pitu'n Anghel Un Nangdon Sidat Pitu'n Sugung

15 Utdiyon, inggaw uman nailaka talona napotog kan nakaskasdaawa mangilasinan sidin langit. Inggaw da ud pitu'n anghel un nangdon da si pitu'n kalasin di sugung un mamaligat Apudyus sidat tagu't tun lubung. Siya datu dat anungusa idusa na utdat tagu uttun pita.

²Inggaw nailaka baybay un kama't samling un naka'lutan si apuy. Nailak pay dat tagu'n nangabak sit ga-oogyata kakkayap, dida dat adi nandayaw sit nakwa un kapadpada na kan adi nampamalka utdit bilang un mangipatigammu utdit ngadan dit kakkayap. Sumisikad dadiya tagu utdit igid dit baybay un man-aaggom da si arpa un intod Apudyus kan dida. ³Kankantaon da dit kantan Moses un osa'n baba-unon Apudyus kan sat kantan dit Ubbun di Kannelu. Kanan dan dit mangkanta un,

[¶]14:20 Sat ustu un naikanglit sin Griego, kigad sit busal di kabayu.

“Talaona napotog kan nakaskasdaaw dan losana kingkingwam, O, Apudyus un mannakabalin sidan losan. Kustukustu kan nalintog dan kokkoom. Sika ud Ali si inggaingga. ⁴Maida talon adi mandayaw kan adi mangidayaw sinat kinangatun, Apu. Onta, sika’d gattoka kasantuwan. Umoy dan losana tagu’t dan kailin-ili mandayaw kan sika gaputa maila da dat nalintoga kokkoom.”

⁵Magangput man di, nailaka naibukat dit kasantuwana kuwaltu utdin timplun Apudyus ud langit un kawadan dat naikanglita bilin Apudyus. ⁶Utdi, lumaksun manipud sit timplu dat pitu’n anghel un nangdon sidat pitu un sugung. Malaglaggoyod kan napolkapolkas dat badut da un losan kan awad balikos da un bulawan sidat balukung da. ⁷Utdiyon, osa’t dadit opata matatagu un paloswa dit nangitod sidat pitu’n anghel si pitu’n bulawana duyug un napnu utdat amoamoda sulag Apudyus un matatagu si inggaingga. ⁸Utdi, napnu’t asuk dit timplu un mangil-an sit kinangatu kan pannakabalin Apudyus. Ot naid osa si makalnok sit timplu inggana’t magangput dadit pitu un sugung un idatong dat pitu’n anghel.

Sadat Pitu’n Duyug Un Napnu Utdit Sulag Apudyus

16 Utdiyon, nakanggolak si nadangsoḷa ginga un nanligwat sit timplu un kanana’t dat pitu’n anghel un, “Umoy yu itakbu utdin pita dan pitu’n duyuga napnu’t sulag Apudyus.” ²Kadon, ummoy dit ummuna’n anghel intakbu utdin pita dit inggaw sit duyug na. Ot tummubu dat gakkikinit kan nasigasigaba goled sit long-ag dat tagu’n namalkaan sit malkan didit ga-oogyata kakkayap kan nandaydayaw sidit kapadpada na.

³Utdi, ummoy pay dit maikagwa’n anghel intakbu dit ininggaw sidit duyug na utdin baybay. Ot nambalina kama si dalan di natoya tagu dit danum ot losan dat inggaw sidin dalom baybay un natoy.

⁴Utdi, ummoy dit maikatlu un anghel intakbu dit inggaw sidit duyug na utdan sulung kan ob-ob di danum ot nambalin da dit danum si dala. ⁵Utdiyon, nagngol ku dit anghel un mangaayyuwan sidadit danuma kanana’n,

“Apudyus un nasantuwan, doda’n inggaw ka utdit kan iinggaw ka inggana’t tun satun. Kustu nat man-uukum nu utdatu’n tagu. ⁶Dida’d namatoy sidat tagum kan dat propetam. Ot painumam pay didaon si dala un siya’d maibagaya makwa kan dida.”

⁷Utdiyon, nakanggolak si ginga un nanligwat sit dadattunan un kanana’n, “On, Apu mi un Apudyus un mannakabalin, kustu kan nalintog nat man-uukum nu utdan tagu.”

⁸Utdi, ummoy dit maikapata anghel intakbu dit ininggaw sidit duyug na utdin init ot napalubusan din init un mangatung sidan tagu utdit amoda init na. ⁹Kadon, naatungan dat tagu yoong adida nandadaoliyan dat basul da kan adida binigbig dit kinangatun Apudyus. Nan-uguugud daot si makainsultu kan siya un siya’d awad si pannakabalin sidadi un pasigab.

¹⁰Utdiyon, ummoy dit maikalima’n anghel intakbu dit ininggaw sit duyug na utdit tronon didit ga-oogyata kakkayap. Kinumlopa losan dit mangiyapuwana ot nangngiltan dat tagu dat dila da gapu’t dat amoda paligat da. ¹¹Ot nan-uguugud da ut makainsultu kan Apudyus sidin langit gapu’t dit kasigab dit goled da, ot adida kampay nandadaoli utdat basul da.

¹² Utdi, ummoy dit maikanoma anghel intakbu dit iningaw sit duyug na utdin dakolana wangwanga mangngadan Eufrates. Ot naobasan dit wangwang dalapnu maisagana un ayon dat aali un manligwat sidin kapon dumungitan init. ¹³ Utdiyon, nakailaak si tuļu un nadadaga ispiritu, un kama si ilan di tukak. Lummaksun dit osa utdit sangin didit dragon, lummaksun dit osa utdit sangin didit ga-oogyata kakkayap kan lummaksun dit osa utdit sangin didit man-ag-agin propeta un siya dit maikagwa'n ga-oogyata kakkayap.^{§§} ¹⁴ Sadata un ispiritu, dimunyu da ot awad kaboolan da un mangwa si nakaskasdaaw. Ot umoy da utdat losana aali uttun losan situn lubung dalapnu dagupon da dida un mangubat kan Apudyus nu dumatong dit napotoga al-algaw un pinilin Apudyus un mannakabalin.

¹⁵ Kinnanana Jesus un, "Dumngol kayu! Mangulinak situn pita un kama't dumakngan di man-aakaw un maid makatigammu. Nagasat nat tagu'n adi masusuyop kan kanayun un nakasagana kan nakabadut dalapnu bokona mantittiwai nu dumatongak kad adi maibabbain sidan kaaduwan."

¹⁶ Ot pinandadatdatong da dat losana aali kan dat susuldadu da utdin boboloy un mangngadan si Armagedon sidin bagbagan di Hebreo.

¹⁷ Maabus man di, intakbun dit maikapitu'n anghel dit iningaw sidit duyug na ot inggaw nadangsolā ginga un nanligwat sidit trono utdit timplun Apudyus un kanana'n, "Nangangputon!"

¹⁸ Utdiyon, summilsil-it, nandamidamit, nangkidkiddusul kan nabilog dit lunig. Maida talon padana un lunig di manipud sidit nakwaan dat tagu gaputa siyatu dit kabilogan sidat losana lunig. ¹⁹ Nangkatlu dit nandinadinamaga

ili kan nayam-an dat losana nangkad-dakkoḷa ili't tun lubung. Adin Apudyus liniwan dit ili ud Babilonia, inamin na un impainum dit natasa'n nasulaga basi un siya dit amoamoda sulag na. ²⁰ Maipagapu pay sidiya lunig, nalnod dadit losana pugu kan naipanad dat losana bateled. ²¹ Nandulalu si nangkad-dakkoḷ un umoya limampulu'n kilu dit kadagson dit osa ot naotdagan dadit tagu. Kadon nan-uguugud da si maisug-anggang kan Apudyus maipagapu't diya dulalu ta talona ga-oogyat.

Sat Babai'n Nangabayu't Din Ga-oogyata Kakkayap

17 Utdiyon, osa utdadin pitu'n anghel un nangaggom sidat pitu'n duyug din ummoy kan sakon ot kinnanana un, "Awenu ta ipailak kan sika nu kamaan din dusan didin mandindinamaga babai'n mangilaklaku ut kinababai na un mantutupak sit kawadan dan adu'n wangwang. ² Inasawan dat losana aali uttun pita ot losan dat tagu't tun lubung nabuuk da utdit basi na un siya dit gabbainan un kokkoona," kinnanana dit anghel.

³ Utdi, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak si nan-in-inop ot intallayak sidit anghel sidin igawa maid tagtagguwan. Nailak dit osa'n babai un mangabkabbayu utdit nadokot un gakkimuta kakkayap. Sadiya kakkayap, nakanglitan din losana long-ag na utdan ngadan un maisuganggang kan Apudyus. Pitu dat ulu na kan simpulu dat saggud na. ⁴ Ot sadit babai, nambadut si kama si ilan di ubi kan nadokot. Bulawan ya nangkababanola batu kan perlas dat usal na. Nakaaggom si bulawana tasa'n napnu't dat gabainan kan nangkaisawa kingkingwa na. ⁵ Awad naikanglita ngadan sit kiday na

§§16:13 Ilan yu utdin 13:11-17; 19:20.

un nalimod dit kaipooyana. Kanan dit naikanglit un, “Babilonia un mandind-inamag. Inan dadit losana babai’n magatgatang dit kinababai na kan puun dan losana gabbainana kokkoon.”⁶ Ot nailaka nabuuk dit babai utdan dalan dadin tagun Apudyus kan dat tagu’n napatoy maipagapu’t dit nangipatigammuwan da utdat intutudun Jesus.

Amo nasdaawak sidit nangil-ak kan siya yoong kinnanana dit anghel kan sakon un,⁷ “Apay masdaaw ka? Ibagak kan sika din nalimoda kaipooyan din babai kan sadin gakkimuta kakkayap un nangabayuwana un pitu din ulu na kan simpulu din sakgud na.”⁸ Sadit gakkimuta kakkayapa nailam, ininggaw situn pita utdit yoong maid sinsatun. Dandaniyona lumtaw sin bitu un maid kigad dit kaadalom na dalapnu umoy sit mayam-anana. Ot sadan tagu’n maid si ngadan sidin iblu’n naikanglitan dan ngadan dat matagu si inggaingga, masdaaw da nu ilan da di un kakkayap. Onta ininggaw sidit, maid sinsatun yoong lumoswa payyan. Sadiya iblu’n naikan-glitan dan ngadan dat matagu si inggaingga ininggawon sit daan payyan tun lubung napaloswa.

⁹Masapula nasilib din tagu’n mangawat situ. Sadan pitu un ulu na, dida dan pitu’n kuntuga mantutupakan didi’n babai.¹⁰ Pitun ali pay din kaipooyan da. Utdatu un pitu’n ali, naidon dat lima, osa din madama un mangiyapu ot sadin osa adina payyan dummatong. Ot nu dumatong, sin-akitana lawa din mangiyapuwana.¹¹ Ot sadit gakkimuta kakkayap un ininggaw sidit yoong maid sinsatun, siya’d maikawalu’n mangiyapu yoong osa payon sidan pitu’n ali ot nu manulin, mayam-an si inggaingga.

¹²“Ot sadat simpulu’n sakgud un nailam, siya dadin simpulu’n ali un adi payyan nanlugi un mangiyapu yoong

maitdan da si kalintogana mangiyapu si sin olas un bulun didin gakkimuta kakkayap.¹³ Ossaan din panggop dan simpulu’n ali’n sadatu, ot itdon da din losana pannakabalin kan kalintogan da un mangiyapu utdin gakkimuta kakkayap.¹⁴ Ot labanon da din Ubbun di Kannelu yoong abakon din Ubbun di Kannelu dida gaputa siya’d kangattuwana Apu utdat losana maapu kan kangattuwana Ali utdan losana aali. Ot sadat maibulun kan siya, dida dat inayagan kan pinilin Apudyus un tagu na un manta_lgodana manuttuwa kan siya.”

¹⁵Kinnanana payyan dit anghel kan sakon un, “Sat kaipooyan dat wangwang un nailam sit adani’t dit mantutupakan dit babai’n magatgatang dit kinababai na, sadat nadumaduma’n tagu’n nadumaduma’t bagbaga un nanligwat sidat losana ili uttun lubung.¹⁶ Awad timpu un sat gakkimuta kakkayap kan sadat simpulu’n sakgud un nailam, lawengon da din babai’n magatgatang dit kinababai na ot alan da un losan dat awad kan siya, asida taynan un mantittiway. Kanon da pay din bogas na asida sobgon dan mabun-an.¹⁷ Si Apudyus din mangipasomsomok kan dida uttu un koon da dalapnu matungpal dan panggop na. Siya’d gapuna un nan-ossaan dit panggop da kan intod da dit kalintogan da un mangiyapu utdit gakkimuta kakkayap inggana’t matungpal dat losana panggop Apudyus un makwa.

¹⁸“Sadin babai un nailam, siyadi din mandinadinamaga ili un mangiyapu utdan losana ali uttun pita.”

Sadin Nayam-anan din Ili’d Babilonia

18 Magangput man tu, nakailaak si osa payyana anghel un dummboba’n nanligwat langit. Amod din kalintogana ot kummadda tun losana lubung sidin dolang na.² Amoda nadangsol dit pakuy na un kanana’n,

“Nayam-anon! Naamin nayam-anon din mandindinamaga Babilonia! Nambalinona igaw dadin dimunyu kan sadan losana nadadaga ispiritu. Ot siyaon dit dumapunan dan naisaw kan lalawwengona sissiwit. ³Onta naawis na dat tagu’t dan kailin-ili’t tun lubunga umminun sit nasulaga basi na un siya dit gaggaisawa kokkoon. Losana aali uttun lubung inasawa da. Gummaknang pay dat lumalaku uttun lubung gapu’t dit manlablabosa kinagadal na,” kinnanang dit anghel.

⁴Utdi, nakagngolak si osa payyana ginga un nanligwat sidin langit ot kinanana un,

“Dikayu’n taguk tengyan yu nat un boboloy dalapnu adi kayu maiyunud kan siya un mambasul kan dalapnu adi kayu mailak-ama madusa.

⁵Ta kama si kangatun di langit din natugpunan dan basul na. Ot gagasmokon Apudyus din kinadadag na.

⁶Makwa kan siya din padan dan kingkingwa na. Mamigwa din balos dit kinadadag na un kama nu napainuman si sintasa’n basi un mamigwa si kinasulag na nu sadit impainum na.

⁷Nu in-inon dit kinapasdayaw na utdit kan kinalabos dit kinagadal na, siya payon din kasigab dan pasigab na kan mandomdomana. Kanana’t dit somsomok na un, ‘Sakon din mantulay un Reyna, talona adiyak mandomdom ta bokonaka bilug.’

⁸Ot gapu’t tuwa somsomok na, kaklata mandidisan si sin-algawan dan nakalakalasi’n sugunga dumatong un kama’t dan sakit, sigab di domdom kan ulat asina masgob gaputa mannakabalin si Apudyus un mangukum kan siya.”

⁹Ot losan dat aali uttun pita un nanggasa kan siya kan kummada utdit

kinagadal na, man-ibil da kan nasigab dit domdom da nu maila daon dit asuk dit masgobana. ¹⁰Umoy da sumikad sin adayu gaputa umogyat da un maidoga kan siya’n madusa. Ot kanan dan, “Inay kaasi pay an din mandindinamaga ili’d Babilonia! Nabaknang kan dakodakolan yoong sidin sin-olasa lawa, naikisapona nadusa.”

¹¹Ibilan pay dan manlaklaku uttun pita kan mandomdom da gaputa naidon gumatang sidan laku da. ¹²Maidon osa’t gumatang si bulawan da, palata, nangingina un batu kan perlas, nangkangina’n luput un napolkas, kolol di ubi, nadokodokot kan seda, losana kalasin di nabangu’n kayu, singngadan na mana nakwa’t saung di elepante, alikama nakwa’t nangina’n kayu, bayong, bolyang kan marbol.

¹³Maidon gumatang sidan sinamon, mampabangu’t sida, insensu, mira kan olibano. Padana pay sidan laku da un basin di ubas, mantika, alina kan trigo, baka kan da kannelu, kabayu kan kalesa kan tagu’n maipuyung.

¹⁴Ot kanan dan manlaklaku kan siya un, “Sat bunga’n pipiyaoma gatanon naidon. Ot sadat nangkangina kan nangkapippiya’n usal nu, adimon maodasan uman dida.”

¹⁵Siyadi din kanan dat manlaklaku un gummaknang sidit manlaklakuwan da utdiya ili. Ot gapu’t dit ogyat da un maidoga’n madusa kan siya, sumikad da utdin adayu kan siya. Man-ibil da kan nasigab dit domdom da ot kanan dan, ¹⁶“Inay pay an din mandinadinamaga ili! Nangkangina’n luput un napolkas, kolol di ubi, nadokot kan seda dan badut dan tagu na kan bulawan ya nangkababanola batu kan perlas dan usal da ¹⁷yoong asimpiga’n naidon dan losana binaknang da.”

Ot losan pay dadin kapitan di bapul, sadan nanlugan kan sadan mantalibasut

dit bapul kan losan dan tagu'n gumaknang maipagapu't dit mantalibasuwana da utdin baybay, iinggaw da utdin adayu. ¹⁸Ot ilan da man dit ili'n umasuasuk, mampappakuy da un dit man-ibila kanan dan, "Tałona maid kapadan dinata nandindinamaga ili."

¹⁹Ot gabuwan da dadit ulu da gapu't dit sigab dit domdom da kan man-ibil da un kanan dan, "Inay amman pay an din nandinadinamaga ili! Sadat binaknang na sad gummaknangan pay dat awad si bapul sidin baybay yoong asimpiga un naid dan losana binaknang na!"

²⁰Dikayu'n awad langit kan dikayu'n tagun Apudyus, apostoles kan propetana, manlagsak kayu gaputa dinusanon Apudyus diya boboloy maipagapu't dan kingwa da kan dikayu.

²¹Utdiyon, inggaw nabilogana anghel un nangaknam si batu un kamasi dakodakolana gigillingana batu asina inwassot sin baybay. Ot kinnanana'n, "Kama't tu din ga-oogyata mayam-anan didin mandinadinamaga ili'd Babilonia ot tałona maid mail-anaon. ²²Maidon magngol sidan mantukal si arpa kan kumakanta, sadan umuullimong kan sadan tumatangguayub sidiya igaw. Maidon maodasan sidan kumokokwa si singgadan na mana mailaku. Maidon magngol si gingga di gigillingan sidiya igaw.

²³Maidon maila si silaw kan maidon magngol si damit dadin mamboboda. Siya'd dusan didi un ili gaputa sadan manlaklaku'n manligwat sidi, dida'd madaydayaw situn lubung kan napakal-munan pay dan tagu't tun lubung sidit salumangkan dat tagu't di. ²⁴Madusa pay diya ili gaputa siya'd nan-ayusan dit dalan dat propetan Apudyus kan uduma tagu na kan losan dan tagu'n napatpatoy situn pita, ibilang Apudyus un sadan iBabilonia ud namatoy."

19 Magangput man tu, nakagngolak si nadangsodangsoła gingga di amoamoda tagu un kama da si mangkanta un kanan dan, "Idaydayaw taku si Apudyus!" Siya'd managu kan ditaku kan siya'd madaydayaw kan mannakabalin. ²Kustu kan nalintog din mandudusa na. Dinusa na dit mandindinamaga babai'n ilaklaku na dit kinababai na. Ta inawis na dan tagu't tun lubung un mangwa si bokobokon maipagapu't dit gabbainana kokkoona. Imbalos pay Apudyus kan siya dit natoyan dadit manselselbi kan siya." ³Kanan da payyan si nadangsoła bagbaga un, "Idaydayaw taku si Apudyus! Ta sadiya ili umasuasuk si inggaingga." ⁴Ot sadat duwampulu't opata lalallakay kan sadat opata natagu'n paloswa nampalintumong da un nandayaw kan Apudyus un mantutupak sin trono na un kanan dan, "Amen! Idaydayaw taku si Apudyus."

Sat Bodan Dit Ubbun di Kannelu

⁵Utdiyon, inggaw gingga'n nanligwat sit kawadan dit trono un kanana'n, "Idayaw yu si Apudyus taku, dikayu'n losana manselselbi kan siya, nangatu man kan nadoba'n tagu, dikayu'n mangiyogyat kan siya gaputa dayawon yu." ⁶Utdi, nakagngolak si kama nu gingga di amoamoda tagu un kamasi angangan di danum sin gassud kan kamasi nadangsoła kidul. Kanan dit gingga un, "Idaydayaw taku si Apudyus! Ta si Apudyus un Apu taku'n mannakabalin siya'd mangiyapu't dan losan. ⁷Tałona manlaglagsak taku. Idaydayaw taku dit kinangatun Apudyus ta dummatongon din timpu'n mambodaan din mangadan si Ubbun di Kannelu. Nakasaganaon din asaw-ona. ⁸Ot naitdan si kalintogana mambadut

si nangina'n luputa napolkapolkas kan nadaḷudaḷus." Sat kaipooyan din nangina'n luput, sadat nalintoga kokkoon di tagun Apudyus.

⁹ Utdi kanan dit anghel kan sakon un, "Ikanglit nu tun ibagak: Nagasat dadin naimbitalana umoy makakan sit bodan dit mangadan si Ubbun di Kannelu." Ot innayun pay dit anghel imbaga un, "Tutuwa'n imbagan Apudyus tu."

¹⁰ Maabus mana ibaga na di, nampal-intumongak sidit atubang na ta mandayawak kan siya yoong imbagana kan sakon un, "Adim koon nat! Si Apudyus din dayawom. Ta sakon, osaak paya manselselbi kan Apudyus un kama kan sika kan sadan buḷun nu un mangitudtudu utdan impatigammun Jesus."

Ta sadan impatigammun Jesus, siya payon dat imbagbagan dat propetan Apudyus.

Sat Nangabayu't Pukawa Kabayu

¹¹ Utdiyon, nailaka naibukat din langit ot kaklata inggaw ud pukaw un kabayu! Sadin nangabayu mangngadan si Matalgodan kan Tuttuwa ta kustu din mandudusa na kan manggugubat na utdan kabusul na. ¹² Kama't gumilagilaba apuy dan ata na kan aduadu'n balang-gat sidin ulu na. Naikanglit dit ngadan na utdit long-ag na yoong maid udum si makatigammu't din kaipooyana nu adi siya pay lawan. ¹³ Naslop si dala dit badut na ot mangadan si, "Ugud Apudyus." ¹⁴ Ot sadan losana tagu utdin langit naitung-ud da kan siya un kama da si suldadu un nangabayu da un losan si pukaw un kabayu kan nambadut da si nangina'n baduta napolkas kan nadaḷudaḷus. ¹⁵ Inggaw natadoma ispada un lumoswa utdit sangi na un siya'd mangabak na utdan kailin-ili. Nailot dit man-iiyapu na un kama nu nakaaggom si landuk. Kama't mampospos si ubas dit koon na ipalak-am na kan dida dit

amoda sulag Apudyus. ¹⁶ Inggaw ngadan na un naikanglit sit badut na kan sit ulpu na un kanana'n: "Kangattuwana Ali utdan losana aali kan kangattuwana Apu utdan losana maapu."

¹⁷ Utdiyon, nakailaak si anghel un summikad sidin init ot pinakuyana dan losana sissiwit un mantattaud sidin ngatu un kanana'n, "Aweyu, umam-mung kayu ta makaamung kayu utdit dakoḷana amung Apudyus ¹⁸ ta umoy yu kanon dan bogas dadin aali, kapitan di suldadu kan sadan nangkabiloga tagu da. Kanon yu pay dan bogas dadin kabayu kan sadan nangabayu, bogas dan losana tagu, babbaun kan bokona babbaun, nangatu kan nadoba'n tagu."

¹⁹ Utdiyon, nailak dit gakkimuta kakkayap kan sadan losana aali uttun pita kan losan dan suldadu da un nantipun ta gubaton da dit nangabayu't pukawa kabayu kan sadan suldadu na. ²⁰ Naabak dit gakkimuta kakkayap ot dinopap da un buḷun na dit man-ag-agin propetana un nangipaila't nakaskasdaaw sidit atubang na. Sadatu un nakaskasdaawa kingwa na dit nangallilaw na utdat tagu'n nampamalka utdit malkan dit gakkimuta kakkayap kan nandaydayaw sidit nakwa'n kapadpada na. Matattaguwan un naidawat dit gakkimuta kakkayap kan sadit man-ag-agin propeta utdin bananaw un gumilagilaba asufre. ²¹ Ot sadat suldadu da napatoy da si ispada un linumtaw sidit sangin didit nangabayu't pukawa kabayu, ot namponokan dat sissiwit dat bogas da.

Sadin Sinlibu'n Dagun

20 Maabus man di, nangilaak si anghel un dumobdoba'n nanlig-wat langit ot aaggomana dit tulbok dit bitu un maid kigad dit kaadalom na kan nan-aggom pay si dakoḷana kinawad.

²⁻³Ot dinokmaana dit dragon un siya payon dit ulog sit aw-awe un mangadan si Diablo onnu Satanas. Piningil na asina indawat sit bitu un maibaludana si sinlibu'n dagun. Utdiyon, tinulbokan dit anghel dit sooban dit bitu asina pineketan dalapnu adina makalak-suna mamakalmun sidadin tagu't dan kailin-ili inggana't magangput dit sinlibu'n dagun. Kadon, nu maabus din sinlibu'n dagun, masapula maibussag si sinakitan.

⁴Utdiyon, nakailaak si adu'n trono ot sadat naitdan si kalintogana mangukum dat nantupak. Nailak pay dadit kadogwan dat natpatoy maipagapu't dit nangipatigammuwan da utdin maipanggop kan Jesus kan sadan ugud Apudyus. Dida dan adi nandayaw sit gakkimuta kakkayap onnu sadit sinan kapadpada na kan adida pinamalkaan dat kiday onnu ima da utdit malkan didit gakkimuta kakkayap. Ummungal da ot bulun Kristu dida un mangiyapu ud si sinlibu'n dagun. ⁵Siyatu din umuna un umungalan dadit natoy. Yoong sadan udum sidan natoy adida umungal aging-gana't magangput din sinlibu'n dagun. ⁶Nagasat kan nasantuwan dan maidoga't din umuna'n umungalan dadit natoy! Ta maid mabalinan din maikagwa'n katoy kan dida nu adi mambalin da si padin da Apudyus kan Kristu kan bulun Kristu dida un mangiyapu udsi sinlibu'n dagun.

Sadin Naabakan Satanas

⁷Nu magangput din sinlibu'n dagun, maibussag uman si Satanas sidin naibaludana ⁸ot lumaksun dalapnu pakalmunana dan tagu't dan kailin-ili utdan opata sulin ditun lubung. Sadatuwa ili mangadanan si Gog kan Magog. Umungona dida'n losan ta umoy da makagubat. Ot kama da si kaadun di lagan sidin igid din baybay.

⁹Dakdakon da tun nanawaga labaw pita un manalinup sin boboloy un pipiyaon Apudyus un kampun dan tagu na. Yoong awad apuya dummoba un mallingwat langita mangamin kan dida. ¹⁰Ot si Satanas un mamakalmun kan dida, maidawat sidin bananaw di gumilagilaba apuy kan asufre un siya'd naidawatanon dit gakkimuta kakkayap kan sadin man-ag-agin propeta ot mampalpaligat da utdi un inalgalaw kan linabi un maid mangkigadana.

Sadin Maudi un Man-ukuman Apudyus

¹¹Utdiyon, nailak dit dakolana trono un napolkas kan sadit nakatupak sisi. Ot gapu't dit ininggawana nangkamaid dan pita kan langit ot maid mail-an daon. ¹²⁻¹³Ot nailak dadit losana nangkakato, nangatu man kan nadoba'n tagu un sumisikad sidin atubang din trono. Ininggaw dat natoy sin baybay kan losan dat ininggaw sin Hades un ngadnon da ut igaw dat natoy. Utdi, nabikyad dat iblu. Nabikyad pay dit sabali'n iblu un naikanglitan dat ngadan dat matagu si inggaingga. Utdiyon, naukum dit osaosa kan dida sigun sidat kingkingwa da un naikanglit sidat iblu. ¹⁴Kadon, naidawat si Katoy kan san Hades un igaw dan natoy sit bananaw di gumilagilaba apuy. Siyatu din maikagwa'n matoyan. ¹⁵Ot nu ngadan din maid ngadan na si naikanglit sidin iblu'n naikanglitan dan ngadan dan matagu't inggaingga maiwassot sin bananaw di gumilagilaba apuy.

Sadin Bagu'n Langit kan Bagu'n Pita

21 Maabus man, nailak ud bagu'n langit kan bagu'n pita ta sadit ummuna un langit kan sadit ummuna un pita nangkanaid daon kan sadin baybay naid payon. ²Ot nailak din nasantuwana ili un sadin bagu'n Jerusalem un

dumobdoba'n nanligwat kan Apudyus sidin langit. Alig na't babai'n maikasal un amo naisagana kan napippiya'n umoy umabat sidit asaw-ona. ³Utdi, nakagn-golak si nadangsoja ginga'n nanligwat sit kawadan dit trono un kanana'n, "Ilan yu! Makaigawon si Apudyus sidan tagu! linggawon kan dida ot dida'd tagu naon. Si Apudyus din mismu un bulun daon. ⁴Kadon punasan Apudyus dat luwa da. Maidon matoy, madodomdoman, manibil onnu pasigab ta sadatu un awad sidit, naid daon."

⁵Utdiyon, sadin mantutupak sidin trono kinnanana un, "Ilan yu! Sukatakon si bagu dan losana awad." Ot kinnanana kan sakon un, "Ikanglit nu datu gaputa sadatu un ugud matalgodan kan tuttuwa." ⁶Asina kinnanayan payyan kan sakon un, "Natungpalon dan losan! Sakon din Alfa kan sadin Omega, san luglugi kan mangkigadan di losan. Nu ngadan din mauwaw itdak si maid bayad na un danum un manligwat sidin ob-oba mangtod si mataguwan di tagu si inggaingga. ⁷Siya datu dan gun-guna un itdok sidan adi paabak sit laweng. Sakon ud Apudyus da kan dida'd anak ku. ⁸Yoong sadan tagu'n kumimuta manuttuwa, sadan maid si pammati, sadan mangmangwa't naisawa kokkoon, kumapatoy, sadan manog-on si bokona asawa da, sadan mansal-salumangka, mandaydayaw sidan sinan-apudyus kan losan dan matuli, sadin bananaw di gumilagilaba apuy kan asufre din maiggaan da. Siyadi din maikagwa'n matoyan."

Sadin Bagu un Jerusalem

⁹Utdi, osa't dadit pitu un anghel un nangaggom sidat pitu'n duyug un napnu't dan anungusa sugung dit inum-moy kan sakon ot kanana'n, "Awenu't tu

ta ipailak kan sika din babai'n asaw-on didin mangadan si Ubbun di Kannelu."

¹⁰Kadon, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak si nan-in-inop ot indalan dit anghel sakon sidit untuk dit natakatakna bateded. Impailana kan sakon din nasantuwana ili'd Jerusalem un dumobadoba'n nanligwat kan Apudyus sidin langit. ¹¹Ot napatdapadda gapu't dit dolang ud Apudyus kan nasilapa kama si nabanola batu un haspe kan mangallinawa kama't kristal. ¹²⁻¹³Amod taknang dit alad un nanliput sidiya boboloy ot simpulu't duwa dan sooban na. Tuļu dit sooban na utdin kapon dumungitan init, tuļu utdin kapon daya, tuļu utdin kapon lagud kan tuļu utdin kapon sin maipsukan init. Kada sooban awad osa'n anghel un man-andog kan awad osa'n naikanglita ngadan dan simpulu't duwa'n tribun dat ganak ud Israel. ¹⁴Sadin alad didin ili naisaad udsi simpulu't duwa'n panana batu un siya'd naikanglitan dadin ngadan dan simpulu't duwa'n apostoles didin Ubbun di Kannelu.

¹⁵Sadin anghel un nakabagbaga kan sakon inggaw bulawana iingos na un man-ingos na utdin ili kan sadan sooban kan alad na. ¹⁶Sadin ili kustukustu'n nantinnopong dan nan-asisupanga bakgeng na. Sadin kaandu na, siya payon kalawa na. Iningos didit anghel din ili utdit iingos na ot duwa'n libu ya opata gasuta kilometro din kaandu na kan padana din kalawa na kan kangatu na.† ¹⁷Iningos pay dit anghel din alad na ot onomapulu't onoma mitro. Sat iingos un inusal dit anghel padan dit us-usalon di tagu. ¹⁸Sadin alad na nakwa si nangina'n batu un haspe kan sadin ili nakwa si tang-ila bulawan ot mangallinaw un kama't salming. ¹⁹Sadan pannaan un naisaadan didin

†21:16 Sat naikanglit sin Griego, 12,000 stadia.

aład din ili naaltiyān da udsi nadu-maduma'n kalasin di nangkapopotoga batu. Sadin ummuna'n pannan naaltiyān si haspe, safiro utdit maikagwa, kalse-donia utdit maikatlu, esmeralda utdit maikapat. ²⁰Sardonika dit naiyalti utdit maikalima, karnelia utdit maikanom, krisolito utdit maikapitu, berilo utdit maikawaļu, topasio utdit maikasiyam, krisoprasio utdit maikasimpulu, hasinto utdit maikagwampulu't osa kan amatista dit naiyalti utdit maikagwampulu't duwa. ²¹Nakwa si perlas dadin simpulu't duwa'n sooban na. Osaosa't dadin sooban na nakwa udsi simbukoļa perlas. Tang-ila buļawan dit kaļsan didin ili kan mangallinawa kama si salming.

²²Naid nailak si timplu utdin ili gaputa si Apudyus un mannakabalin kan sadin Ubbun di Kannelu iingaw daon sisi. ²³Adin didin ili kasapulanon din init onnu sadin buļan un mampapadda gaputa sadin doļang ud Apudyus din mampapadda kan sadin Ubbun di Kannelu din silaw na. ²⁴Losan dan tagu't tun lubung madoļangana dida. Ot losan dadin ali uttun pita iyoy da dadin kinabaknang da utdin ili un mangipaila't din mandadayaw da kan Apudyus. ²⁵Maibubukkata kanayun dan sooban din ili nu aļ-āļaw un naid maombana kan maidon labi utdi. ²⁶Ot sadan aali ipangat da dan tagu da un mangiyoy sidan kinabaknang da kan umoy mandayaw kan Apudyus. ²⁷Yoong taļona maid makaļnok sidin ili utdan maibilanga naisawa tagu kan sadan mangkokwa si gabbainan kan sadan matuli. Sadadi'n naikanglit si ngadan ullawa't din iblun didin Ubbun di Kannelu un naikanglitan dan ngadan dan matagu't inggaingga dan makaļnok.

22 Utdiyon, impailan payyan didit anghel kan sakon dit wangwanga manligwatan din danuma mangtod si mataguwan di tagu si inggaingga. Sum-

ilasilap un kamasi kristal ot manlig-wat dit ayus na utdin mangiyapuwan Apudyus kan sadin mangadan si Ubbun di Kannelu. ²Inoy na din gaggawan di kaļsa utdiya ili. Utdit nan-asisupanga igid didit wangwang, awad dit kayu un mangitod si mataguwan di tagu un binuļana mamunga. Ot sat tubu na usu-lon dan kailin-ili un mampabilog kan dida. ³Maida taļon lawengon Apudyus sidiya ili. Siyadi din kawadan din trono na kan sadin tronon dit Ubbun di Kannelu. Kadon, losan dan manselselbi kan Apudyus mandayaw da kan siya. ⁴Ilan da din muing na kan maikanglit din ngadan na utdin kiday da. ⁵Maidon labi kan adida masapulon din silaw onnu init gaputa si Apudyus un Apu, siya'd silaw kan dida. Ot maipan-apu da kan siya si inggaingga.

Sadin Man-ulinan Ud Jesu Kristu

⁶Utdiyon, sadit anghel imbagana kan sakon un, "Sadatu un ugud matalgo-dan kan tuttuwa. Si Apudyus un Apu un nangitod sidit Ispiritu na un mangidaļan sidan propetana, nangibaun si anghel na daļapnu ipatigammu na utdan manselselbi kan siya dan dandaniyona mapasamak." ⁷"Donglon yu," kinnanana Jesus. "Dandaniyon nat mangulinak. Nagasat dadin manuttuwa't dan naipadtu uttu un iblu."

⁸Sakon si Juan un nakagngol kan nakaila utdatu un losan. Utdit maabus un magngol ku kan mailak datu, nampal-intumongak sidit atubang didit anghel un nangipaila kan sakon sidatu daļapnu mandayawak kan siya. ⁹Yoong kinnanana kan sakon un, "Adim koon nat. Si Apudyus ullawa'd dayawom. Ta sakon osaak pay un manselselbi kan Apudyus un kama kan sika kan sadan buļun nu un propeta kan sadan manungtung-pal sidan naikanglit situwa iblu." ¹⁰Imbagana payyan kan sakon un, "Adim

ilimod dadin naipadtu uttu un iblu gaputa dandaniyon nat timpu'n mapasamakan da. ¹¹Bay-am dan mangmangwa't laweng nu itultuluy da un mangwa't laweng kan sadan naisaw si mantatagu, bay-am nu itultuluy da din naisawa mantatagu da. Ot sadan nalin-tog si mantatagu bay-am ta itultuluy da din nalintoga mantatagu da kan sadan nadałus si mantatagu bay-am ta itultuluy da din nadałus un mantatagu da."

¹²"Dumngol kayu," kinnan an Jesus. "Dandaniyon nat man-ulinak. Ot idatong ku dadin gun-guna un itdok si kada-osa sigun sit kingkingwa na. ¹³Sakon din Alfa kan Omega ta sakon umuna kan maudi. Sakon pay din lugi kan mangki-gadan di losan."

¹⁴Nagasat dadin tagu'n manaksak sidan badut da[‡] ta awad kalintogan da un lumnok sidin sooban didin ili kan mangan sidin bungan didin kayu'n mangitod si mataguwan si inggaingga. ¹⁵Yoong nu sadan nadadaga maiyalig si asu, sadan mangsalsalumangka, sadan manogsog-on si bokona asawa da, sadan kumapatoy, sadan mandaydayaw si sinan-apudyus kan sadan tagu'n gan-ganson da din kanayuna mantuli, adida mabalina lumnok sidi.

¹⁶Kinnan an payyan Jesus un, "Sakon si Jesus un nangibaun sit anghel ku dałapnu ipatigammu na datu utdan losana gimung di manuttuwa. Sakon din

kaganakan Ali David. Sakon din mangn-gadan si Ambigaton un napaddapadda."

¹⁷Ot kanan dit Ispiritu Santu kan sadin babai'n mangasawa un, "Awenu." Ot sadan losana makagngol situ, "Awenu," kanan da pay.

Singngadan na mana mauwaw, aweyu. Singngadan na mana mamiya, aweyu ta uminum kayu si danuma naid bayad na un mangtod si mataguwan.

San Anungus Ditu Un Sulat

¹⁸Sakon si Juan, bintagaak ud osaosa kan dikayu un makagngol situ naipadtu uttuwa iblu. Nu singngadan nat manoga utdatu un naipadtu, dogaan pay Apudyus dit dusa na utdat sugung un naikanglit situ un iblu. ¹⁹Ot nu singngadan na man un mangaan si kumpolmi utdan naipadtu uttuwa iblu, kaanon pay Apudyus dit kalobbongana'n mangan sit bungan di kayu un mangtod si mataguwan si inggaingga kan sadit kalobbongana'n lumnok sin nasantuwana ili un naugud situ un iblu.

²⁰Kanan din mangustigu utdin kinatuttuwan datu'n losan un, "Tuttuwa un dandaniyona dumatongak." Siya! Dumatong kaon Apu Jesus!

²¹Iluwaluk ta si Apu taku'n Jesu Kristu nakaasi kan dikayu'n losana tagun Apudyus. Amen.

[‡]22:14 Piyaona'n ugudon, sadan mantalğod kan Kristu dałapnu madałusan da utdan basul da.